cum utilitate et fine bo-
ne medicinalis operatio-
nis erunt admonitiones
videndum

[I]n hoc omnes sapientes conueni-
unt quod medicus cum primo acce-
dit ad infirmum quocumque tempore
sit infirmitas debet uti delib-
eratione et inquisitione super naturam et con-
suetudinem infirmi in omni re scilicet ad cibum
appetitu et similibus. In pulsu vero sci
medicus cum maxima instantia et deli-
berata quo ad laycos considerare sed veritatem
ignorare non conuenit. Astute tangere
cum quiete pulsum infirmi est conueniens
et est bonum videre ut medicus sit intelli-
gens de hac re nam omnia talia fi-
dem faciunt de medico que est valde utilis
et in conueniendo operatione medicinali et
per hoc astantes bonam habent presu-
mptionem de medico. Et in quibus
rebus medicus delectetur hora sanitatis
inquirere conuenit et etiam de sompno
et vigilijs et similibus. Et cum hac de-
liberatione inquirere debet de infirmitate
eius et causis et hoc per consideratiom insu-
perfluitatibus egestione urina sputo et
sudore et per narrationem infirmi et asta-
ntium et similiter per horas inuasionis mole-
stationis et quietis nam talis inqui-
sitio cum deliberatione reddit medicum au-
torizabilem et sufficientem inter laycos et
amicos infirmi et faciunt de se et sua
scientia per talem inquisitionem fidem infirmo
et astantibus etiam si ipse debilis aut
paruæ scientie fuerit et per hoc confortatur
mens infirmi super eius operationem et
fit operatio medicinæ nobilior et con-
fortatur tantum anima infirmi per hanc
fidem et ymaginationem quod operetur
contra infirmitatem fortius nobilius et
subtilius quam faciat medicus cum instru-
mentis et medicinis. Conueniens est ut in omni
infirmitate pronosticatione utaris per
memorationem preteriti et considerationem
presentis seu demonstrationem enunciando de
futuro astantibus et amicis infirmi

ea que videntur magis propinqua veritati et
non credatur de te quod sis causa mortis
eius qui moritur sed sis causa salu-
tis eius qui saluatur. Nam talis na-
rratio medicum extollit et famam
eius multiplicat cum honore et uti-
litate. Nullo modo presumas coram
infirmo ipso audiente aliquam debilitatem
de eius vita proferre neque aliquid mali
de eo etsi de eius salute fuit despe-
ratus. Sed medico semper conuenit infir-
mo salutem promittere ut ymagi-
natio bone dispositionis et salutis firma
remaneat. Nam talis infirmitas
de salute operationem medici iuuat
in omni re et effectus medicinarum conti-
nuas et infirmitates melior et no-
bilior reperitur. Amicis vero et secretis
totam veritatem exponas de eo quod tibi
per signa notorium fuit ut omnis suspicio
si infirmus ad malum conuertere contingit
mentibus amicorum infirmi per tuam
bonam et veram narrationem tollatur. Non
delectetur sapiens in laudibus stultorum
nam per hoc monstratur et si in talibus
delectetur ut stultorum habent familiarita-
tem quod inconueniens est et inhonestum.
Unde dicitur stultorum laus dedecus est. Cum lay-
cis habere familiaritatem non placet
quia layci semper sapientibus detrahunt.
Unde dicitur familiaritas nimia parit
contemptum et est inhonestum et inde-
cens est quod coram infirmo et laycis
de causis infirmitatis et operationibus
disputando determinare. Nam ex
isto modo inquisitionis layci tamquam
veritatem ignorantes et veritatis cum
sapientem deprimunt et ignorans
multotiens ab eisdem pro perito re-
putatur. Melius et decentius est ut omnis
inquisitio fiat in alto solio in secreto ut
hic layci cum animus infirmi causas
discordie et controuersie inter operationes
huius artis dicere possit se incommode
inuenisse. Nam omnes layci propter
discordiam repertam inter medicos secundum
sermonem et aliquam inquisitionem causarum
et egritudinum artem medicinalem reputa-
nt vanitatem et dicunt medicos non
conabiliter cum egros sed ut plurimum
talia operari et hoc non est nisi nimis ignorantia.

Nota

Capitulum primum primi libri in quo determinabitur de conservatione sanitatis a die conceptionis usque ad ultimum terminum vite

Estimare aliquid de eo quod pertinet ad pregnationem est utile maior causa valde et est hoc dicere de hijs que sunt necessaria et utilia mulieribus tempore conceptionis ne aborsum mittant conveniens est. In hoc quem unt omnes phisici et antiqui medici convenientes est extremum est quod distat a medio vel ad equalitatem multum quia extrema omnis sex rerum non naturalium sive naturalium provocant pregnantem ad aborsum videlicet extremitas aeris propter nimiam caliditatem vel frigiditatem et quietis et motus et cibi et potus sompni et vigilie inanitionis et repletionis et accidentium anime. Propter hoc dicit almansor in libro de regimine pregnantis quod pregnans debet sibi cavere cum magna diligentia ne se exponat longo tempore in sole et in principio capitulo de regimine pregnantis Avicenna confirmat illud libro 3. capitulo de aborsu

De sompno pregnan[tis]

Sex res non naturales

et unguento de vasina alba quod facit
sibi partum allevialt et ipsum facilem
facere consuevit. Bonum est ut pregnans
delectetur et gaudeat et utatur hiis
que ad hoc faciunt ut cantilenis et
instrumentis musicalibus nam ista confortant
naturam et calorem naturalem et spiritus et addunt
in nutrimentum fetus et corroborationem
eius. Summo opere ab ira abstineat et
tristicia et sollicitudine et fletu nam
ista affligunt nam pregnantis et
exiccant humiditatem naturalem et
resolvunt spiritum et calorem naturalem et
preparant mulierem ad aborsum. Hora
vero partus obstetrix debet ungere ylia
et renes et ventrem et vulvam
et inguina cum unguentis et oleis
dictis et aliis que dicemus cum de
terminabimus de hiis que facilem fa
ciunt partum et que educunt secun
dinam et fetum mortuum et ponat
de eisdem cum manu intra vulvam
et faciat obstetrix parturientem per
domum vel cameram sursum deambu
lare et elevet sibi ylia et renes cum
manu et sursum pingat et faciat
parturientem sedere cruribus exten
sis et postea retrahat crura et cox
as versus se. Utatur balneo ut
dictum est ante horam partus per
dies plures. Si autem in partu propter
dolorem debilitaretur mulier confor
tetur cum vino odorifero et bro
dio galline pinguis vel brodio et
carnibus edi et vitellis ovorum. Si
vero partus esset durus vel tardaretur
sumat in potu cum vino calido
decoctionis unius (?) drachme de
mirra vel ʒ j fumi terre cum vino
calido. Si vero medicinas sumere
non posset fiat suffumigium cum em
boto ex mirra et ex felle vaccino
et castoreo et sauina et opopo (?) et
sulfure et similibus. Si vero adhuc
magis tardaretur fiat sternutato
rium cum rebus dictis superius. Si
vero secundina non exiret vel sangui
nis menstruis in quantitate debita fiat
medicine quas in capitulo de hiis que ad
ducunt secundinam et fetum mortuum
dicemus. Si autem sanguis menstruus

nimis fluxerit constringatur ut dicemus
capitulo de constrictione menstruorum. Ante
nativitatem infantis si est possibile eligatur
nutrix infantis vel post nativitatem
que sit iuvenis stature medie et eius
color sit albus mixtus cum rubedine
et eius mamille sint magne et pectus
amplum et magnum longinqua a suo
partu per menses duos vel tres quia
ante hoc tempus lac non est purifi
catum vel digestum et propter cum istum lac
parturientis de novo ante tempus
dictum non est conveniens ad lactandum.
Omnino sit abstinens a coitu quia coitus
sanguinem perturbat et commiscet humo
res et facit idem lac malum et
corruptum ut dicit avic. primo libro de re
gimine lactationis. Neque sit mulier preg
nans neque menstruata nam omnia ista
corrumpunt lac et faciunt ipsum ma
lum. Omnino nutrix abstineat a rebus
acutis ut sunt cepe et alia et abace
tosis et pipe et a salsis et a vino
acuto et forti non limphato. Summo
studio caveat sibi a gravitate capitis
quia elevat vapores de inferiore ad
caput ut dicit phi et faciunt puerum
incurrere epilepsiam. A coitu et cruda (?)
abstineat quia corrumpunt (?) lac et men
strua provocant et conturbant san
guinem et commiscent. Nutriatur
ex cibis bonis et temperatis et car
nibus vituli edi et arietis annualis
et castrati et carnibus pullorum et
gallinarum perdicum et fasianorum
et carnibus vitellorum trium vel 4or
mensium et vitellis ovorum et lacte ca
prino calido condito cum zuccaro et
similibus. Sit vinum eius album non acu
tum neque forte et bene limphatum.
Si autem ipsa nutrix incurreret infirmi
tatem seu infirmitates removeatur a
lactatione et curetur ut dicemus in ma
teria egritudinum particularium in 20 (?)
libro. Et propter hoc si deficeret ex aliqua
causa in lacte utatur bis in die ex
cibariis factis ex farina fabarum
risi frumenti et avene conditis
et factis cum lacte et aqua decoctionis
pullorum castratorum edi et sumat vinum
dulce clarum aliquantum quantitate aque ff

Gaudium bonum pregnantibus

lac parturientis de novo non conveniens

nutrix abstineat

abstineat

Cura infantis a matrice

Statim cum infans a tenebris ad lucem
exierit recipiat ipsum obstetrix sua
sut pro eo si aliquid membrorum duplicatur
vel torqueatur. Et si exitus fuit naturalis
quia in exitu naturali fetus exit facie inclin-
ata versus terram et manibus extensis
circa latera et cruribus extensis secundum lon-
gum. Omnes alii exitus sunt preter inten-
tionem nature in quibus obstetrix debet
manibus laborare ut ad exitum vel pa-
rtum naturalem reducatur. Cum vero ipsum
manibus receperit debet umbelicum forti-
ter ligare cum filo de lana vel bombice
seu de alio re triplicato et bene torto
et absque dolore pro posse abscindatur
cum forfice vel cum rasorio parvo secundum
longitudinem palmi vel circa id et po-
natur super umbelicum pecia infusa in
oleo vel oleo rosarum calido ut dolor incisionis
removeatur et locus confortetur. Et post
ligationem et incisionem statim secundum Avicennam

Quomodo abluatur infans

sunt iam infans debet ablui cum aqua salis
vel salsa ut sordities pellis tingeret et melius
removeatur aut res asperae et duriores cutis
vel fiat. Non fuit ut infantem ledat quod plus
her sit sua cutis non observatur ablutio de
aqua salsa in circa partia. Sed loco eius
fit aliqua fricatio cum panno lineo post
istam ablutionem cum aqua salsa vel
fricatione volunt omnes physici quod abluatur
in medicate vel balneetur in aqua calida
dulci et in exitu balnei ponatur iterum
pecia super umbellicum in oleo infusa
vel in oleo rosarum calido propter causam
dictam et tunc recipiatur infans in
lintheo albo habente quamdam asperitatem
cum mollitie vel in pecia alba munda
lini et sit talis quod totum infantem compre-
hendere possit tunc alia pars lintheoli
ponatur sub ambabus assellis et inter coxas
et testiculos et cum hoc obstetrix compri-
mat aures secundum formam et situm debitum
et formet et situet unumquodque membrorum
secundum formam et situm naturalem et mundi-
fices a superfluitatibus omni die bis vel ter
vel pluries secundum quod fuerit necessarium et
convenienter et fasciet cum binda decenter
ponendo brachia extensa et circa latera
et crura et coxas extensas secundum longitudinem
et cum fasciatus fuit moveantur cru-
ra et pedes versus naticas ut appareat
illa membra ad motum et tunc
ponat ipsum in cuna et elevet caput
eius et ponat pileum super caput eius
ut ipsum defendat a calore et frigore
et tunc movendo cunam et nutrix can-
tilenas et voces emittat delectabiles
ut anima infantis confortetur et firmetur
in bono esse et statu et excitetur ad so-
mnum propter se et somnus somnus omnino propter
excitationis super vigilias multiplicetur.
Cooperiat oculos ut splendorem solis
et aeris non videat quia nimia caliditas
et splendor aeris infantibus facit stra-
bositatem et cooptura oculorum sit ex
pannis habentibus colores virtuosos virides
et nigros et varios ut oculi confortentur
et firmentur in aspectu diversarum formarum
omni balneatione et die comprimatur aliq-
uantulum vesica ut liberius urina ex-
eat et tangat anus ab obstetrice multo-
tiens in die cum digito minimo inuncto
oleo ut superfluitas intestinorum liberius
et melius et levius exeant absque dolore
et impedimento. Postquam infans tres

Quando umbelicus decidat

vel 4or dies transierit in quibus umbe-
licus cadere consuevit ponatur super
umbelicum ut fortius firmetur pulvis
qui fit ex sanguine draconis mirra et
mumia equaliter et hoc omni die usque

De balneo

ad vii. Balneetur bis in die vel ter. Sit
aqua balnei in estate minus quam tepida
in hyeme plus quam tepida. Balnietur ter
vel quater in die secundum necessitatem et cum
balneo mergantur omnia membra et
fomententur et situentur secundum naturalem cur-
sum et purgentur superfluitates a
membris et naso continue prout necesse

Si fuerit in eo dolore ventris et fletus

fuit. Si vero ante quartum mensem in-
curreret dolorem ventris vel fletum
nimium propter nimiam attractionem lactis vel
propter caliditatem lactis in stomacho
aut propter fortem impulsionem lactis et
comprehensionem mamille in ventre
eius fiunt cura ei quando fuit propter nimiam
quantitatem lactis attracti cum abstinentia
et in unctione stomachi cum oleo de mastice
et similibus et pannis calidis circa ventrem.
Eodem modo procedatur si fuit propter
impetum ex comprehensione mamille
que inducit ventositatem in stomacho. Si vero
fletus et dolor non removeatur ex illo

procedat non existitate pro dando com nutrice infanti zuccaro vel melle cum lacte ad sugendum et inungatur venter infantis cum oleo de camomilla in quo dissolutum sit aliquid coaguli edi vel agni. Si autem ista non conferunt et esset in eo rubicunditas oculorum et siccitas nasi et anhelitus eius haberet odorem urine et non apparerent oculos tunc scires quod hoc accidit ex congregatione ventositatum et in intestinis vel in stomacho. Quia si in stomacho non generentur si post generatur in intestinis ubi moventur et intrant statim tunc procedas contra ventos ut primo libro de vermibus diximus et specialiter provocetur ipsum mittere vel ventrem et intestina inungere cum oleo in quo dissolutum sit aloes commixtum cum succo absinthii et aliquantulo aceti. Si ergo ratione infirmitatis sue moriatur hec regula curationis habet locum si eedem infirmitates contingerint ante quartum vel post quartum mensem. Attendendum est quod fletus vel ploratus debilis vel parvus et non continuus si fiat pro tempore multum ante lactationem et balneum non nocet. Immo calefacit spiritualia et cerebrum et dilatat pectus et adiuvat ad mundificandum superfluitates contentas in membris et propter hoc addit in confortatione spirituum et caloris naturalis. Sed si multus et continuus et fortis fuerit preparat infantem ad rupturam et ramicem et ad eminentiam umbilici. Si autem infans secundum mensem quartum incurrerit pustulas et carbones et bothor et similia secundum sententiam Almansoris libro quarto de electione nutrimenti debet ventosari. Sed hoc non fit circa quartum quia a physicis affirmatur secundum loco ventosationis balneamus infantes illius temporis in aqua decoctionis florum camomille et rosarum rubearum et inungimus loca apostemata cum oleo de camomilla et oleo rosaceo mixtis et calidis actu. Nutricem vero regimus cum vino de granatis et farina ordei et lactucis et cucurbitis usque ad tempus fervoris postea facimus ipsam redire ad consuetudinem suam. Cum hoc

autem consulendum est ne incurrat fluxum ventris et nimiam constrictionem. Si autem incurreret fluxum ventris inspergimus cum lacte pulverem mirtillorum et sanguinem draconis et regimus nutricem cum rebus habentibus stipticitatem de quibus diximus in capitulo de fluxu ventris. Si vero strictus fuerit venter fiat suppositorium ex melle et sale vel de melle et stercore muris ut dicit Almansor et et animus et super ventrem ponimus pecium infusam in aqua decoctionis absinthii aloes et porri. Cum vero incipit infans dentes emittere ungantur gingive cum butiro bis in die ut dolor removeatur et fricentur gingive aliquando cum grano ordei vel spelte ut levius dentes exeant. Cum vero tempus locutionis affuerit fricetur palatium et lingua in balneo cum sale et melle leviter et coram eo et cum eo varie et diverse voces a diversis hominibus proferantur nam hoc adiuvat ad melius proferendas voces et melior modo in omni tempore balneationis. Caveat nutrix ne aqua vel lac aures intrare possit et propter hoc bonum est ut hora balneationis semper obdurentur aures infantis cum bombice vel coto mundo et post balneationem removeatur nam si lac vel aqua aures intraret facit infantem incurrere tinnitum aurium et finaliter surditatem. Cum autem tempus venerit et hoc erit usque ad medium annum in quo possit comedere et masticare mollia detur ei risum coctum cum lacte vel simat micam panis infusam in aquam pullorum vel carnem mollem ceptam super pectus anium vel pullorum et faciat nutrix ipsum abstinere a vino prosse et in potu detur ei de aqua vel aqua mellis. Et si ipsum a vino abstinere non posset detur ei vinum album debile aliquantulum mixtum cum aqua. Non lacte removeatur infans secundum sententiam Avicenne ultra duos annos sed in nostra patria bene potest lactari usque ad tres annos et est melius et melius potest fieri ut a lacte removeatur in principio hyemis videlicet in principio decembris

loco vel mansione seu aere si muniri
non possit dissonat medicus aerem
introitus eius in quo erit cum corpore
primum quod regitur primo incipiat
nocumentum vel alteracionem sentire
mansiones vero exercitualis sit ten-
toria et similia / Si roget ille qui
regit stare in exercitu debent mul-
tum separari tentoria inter admittere
et volvere portas versus septentri-
onem si estas fuit si vero yemps con-
et si ... de mali odoris ibi fuerint vel cada-
vera vel alie res fetide comburant et ma-
ximus removet omnem maliciam et fetorem
a rebus et sic erit morandum in illo
loco aliter aut non erit bonum / Ergo tu
et quietem mensuracionem sanitatis con-
venit mensurari de qua mensuratione
dicit ypo. 2a parti la affo. 4 in mo-
tum corporis cum incipit quis dolere
requiescere statim remedium est et ex
hoc possumus invenire afforismum
de quiete. Cum incipit quis ex quiete
et ocio nimio pigrescere mollificatur
et relaxari incipere corpus post tale
quietem remedium est / Scire debes quod
motus ante comestionem irritando ca-
lorem naturalem et removendo superfluita-
tes a corpore preparat stomachum ad recipien-
dum cibum cum aviditate et ad ipsum digeren-
dum et propter hoc ante comestionem est satis
conveniens Sed post comestionem quia facit
calorem naturalem ad exteriora exalare et
stomachum debilitando per istam viam virtutes
naturales digestionem consumpunt et est sim
hec infirmitatis generativus et hoc vult
Almansor libro 4o capitulo de mensuracione
motus // Sed videndum est de motu qui
fit post comestionem ut dicit Gal. super
affor. 2e particule qui dicit ubi indigentia
non oportet laborare Dicit enim ibi quod nobis
competit exercitium et motum hic
cito corpus dissolvat et debilitet quia
motus si fiet stomacho vacuo in homine
debili sanguinibus de monstrat est malus
et nimis et hoc potest per experimentum
probari nonne videmus viatores et
laboratores terrarum et artificiales quod
nullo modo ante comestionem longum laborem
et fortem sustinere possunt et illum
eunde in laborem post comestionem satis

melius et melius modo sustinet et
perficiunt / Aliter manifestum quod motus
duobus modis ... corpore debet considerari
quia motus ante comestionem debet esse talis
et tantus quod calorem vel cum excitet et con-
fortet et nullo modo debilitatem inducat
sed potius naturam adiuvet ad expulsionem
superfluitatum et hic est ille motus dum
fiat ante comestionem qui est sanitatis
conservativus Sed motus vero debilis et planus
et tardus post comestionem adiuvat
ad meliorem et aptiorem descensum
cibi ad fundum stomachi et hic etiam
motus post comestionem digestionem non
impedit sed potius adiuvat et inducit
quietem in cibo ut melius digeratur
et hoc vult Aut. primo libro de regi re-
gimine qui comedit Si vero motus fuit
longus vel fortis et velox ita quod non
solum calorem augmentat et spiritus et naturales
virtutes sed sua fortitudine et longitudine
humiditatem subtilem in sudorem resolvit
et sincopim vel debilitatem maximam
inducit tunc hic motus melius est ut
inveniat cibum in stomacho non gravantem
stomachum nec tendentem cum quod initium quod
hic cibus quomodo tali occupat ex
ercitium ut dicit Gal. et Aliter in arato
ribus et artificialibus. Oportet ergo
considerare in motu utrum sit longus vel
brevis fortis vel debilis et utrum
sit per terram vel per mare vel fiat de
caballo ad finem vel equo // Cum aut quis
iter facere voluerit et simpliciter longum
necesse est ut preparet corpus suum
et mundificando ipsum cum medicine
vel flemma et hoc antequam incipiat iter
et paulatim minuet se ad usum ciborum
quos debet comedere in via et ad come-
dendum in horis in quibus necesse est
comedere in itinere sive iter fuerit
eques sive pedes Item utatur motu
et exercitio plus solito et antequam in-
cipiat iter Cum vero iter incipit non
comedat nisi post quietem et semper
ferat pilleum super caput propter
defensionem capitis et frigoris Cum vero hospi-
tatus fuit et quieverit per horam tunc
comedat bona cibaria et bonum nutrien-
et bonorum odoris et saporis in itinere
et post iter non bibat vinum stomacho

Marginalia: De motu a quiete planite; exercitii; afforismus de quiete; de motu ante comestionem et post; De motu debilis; Nota; De iter agentibus

variis quia vinum sumptum post la-
bores et motum nervos ledit debili-
tat et mentem ledit semper deferat
secum de melioribus quibus usus fuit
ante iter in confectionibus Si autem
homo debilis fuit qui non possit
sustinere tunc absque comestione et
potu parum comedat et bibat vi-
num limphatum et stet aliquantu-
lum post comestionem antequam iter incip-
iat et cum iter incepit si fuerit [illegible]
ambulet usque ad hospitium si est po-
ssibile et tunc faciat ut dictum est.

Si in nocte oportet ambulare

Quod si in nocte contingerit iter non
teneat ullo modo quousque fuerit in loco
quietis et tunc observet modum
comestionis superius dicta Et hec
regula de mensurationem motus
habet locum sive motus fuit debilis
sive debilis seu longa ratione motus tamen

Si motus fiat tempore calido

Si autem motus vel iter fuit tempore
caliditatis vel estus ut in diebus can-
nicularibus estate vel regione calida
cooperiat caput cum pilleo vel pannis
lineis defendentibus ipsum a calore
et comedat parum antequam eat et
vinum album valde limphatum
et maxime si sitim vel debilitatem
timuit non eat immediate post co-
mestionem quia motus facta post
comestionem movet cibum mixtum de
latere ad latus et statim inflat et
cibus male digeritur. Cibaria eius
sint frigida facta de portulacis lactu-
cis et cucurbitis et bibat zuccarum cum
multa aqua frigida sepe trahat sirupum
ro. vel violarum cum aqua frigida vel
acetum cum aqua frigida et zuccaro in l-
torrens in via abluat os suum cum
aqua frigida et de ea transglutiat pau-
latim abluat faciem suam et mem-
bra exteriora cum aqua ro. et aqua
psillii et statim ungat cum oleo ro.
omni die in itinere et comedat car-
nes conditas cum aceto et agresta
et pedes et extremitates porcorum et
animalium conditas cum agresta
et aceto et vinum valde limphatum
bibat et etc. capus cum aceto come-
dere potest quia statim appetitum et
removent fastidium et excitant appe-
titum non eat cum fastidio si est po-
ssibile sed quiescat donec hic fasti-
dium sit remotum. Abstineat se
et mane a salsis rebus et omnibus ut
sunt alea sinapis et similia. Secum de-
ferat semper de confectionibus que
sitim amputant que sic fiunt. Re.

Confect. sitim amputant

seminum citruli cucurbite mundatorum
ana ʒ. i. seminis lactuce portulace ana
℈. i. succi liquiritie ʒ. v. teratur et
conficiant et fiant trocisci ad modum
avellane cum mucillagine psillii
vel succo portulace de quibus si timet
de siti et calore unum continue teneat
in ore per viam teneat lapidem crist-
allinum vel laminam argenteam ter-
sam et mundam vel aliquod tale propter
talia sitim et calorem reprimunt non
loquatur multum per viam neque clamet
quia vox et clamor excitant palatum
et linguam et faciunt frequentius
anhelare et sitim inducunt et calorem
anhelatum aerem quem est cum superficie
aque in hoc casu multum confert et
sitim ex pulmone vementem removet
melius quam potus Et hoc vult Gal. 1º
tegni capitulo de signis calidi pulmonis et
sitim et stomachi. Cum vero a motu cess-

Nota ... Sitis

quid facere teneat ... motu

Cum a motu cessaverit

averit et itinere abluat sepe os suum
cum aqua frigida et non transglutiat
aliquid de causa et quiescat antequam
comedat per horam et abluat crura
et faciem cum aqua tepida in aqua
ubi sunt rose recentes vel sicce et et
totum corpus post ablutionem stet ali-
quantulum et comedat de cibariis de
membris [illegible] ut dictum est et de
oleribus frigidis et bibat de vino valde
limphato et aliis potibus dictis et sit
potus et cibaria omnia frigida actu [illegible]
calido Postquam vero comederit quiescat ali-
quantulum et tunc vadat dormitum et
dormiat si est possibile in loco exposito
vento septentrionali et cum pannis
lenibus qui non stringunt. Si vero iter
vel motus fuit tempore frigido vel regione
frigida comedat cibaria bona carnes et
talia et bibat bonum vinum et bene natu-
rale [illegible] et sint omnia calida actu comedat
cum eis piper et allea et species calidas
et cooperiat caput et omnia membra

Nota ne comedat ...

Si iter fiat tempore frigido

ne frigus eum offendat et hec faciat antequam
incipiat iter vel motum et postquam come/
derit quiescat aliquantulum et postea capiat
viam suam. Secum deferat semper bonas
confectiones calidas et bona electuaria ut
est dyagalanga aut dyazinzib[er] de quibus
in via sepe comedere debet et vinum calidum
cum eis bibere vel limphatum cum
aqua calida. In yeme deferat corio/
ras pelleas et ponat circa pedes et cru/
ra precipue inunctam ex unguento quod
sic fit. ℞ cere terebentine rasine albe
ana ℥ i. olei de mastice ℥ ii. bulliantur
simul et colentur et post posicionem pe/
ti[ci]e inuncte ponat caligas duplicatas
et sotellares in fine et si sotellares
balneantur statim removeantur ne
aqua sotellarium vel corearum infrigidare
caligas et pedes finaliter. Nono summo
opere abstineat omnibus viator tempore
caliditatis maxime a coitu et etiam
tempore frigido quia coitus sanguinem
conturbat et digestionem corrumpit et
stomachum debilitat. Omni die hora quietis
abluat pedes et crura et manus
cum aqua decoctionis camomille et
absinthii et ungat nodos cum oleo
de camomilla vel de aneto calidis
in fine itineris. Ante comestionem
et post quietem faciat balneum
naturale cum aqua parata. // Si autem
iter fuit per aquas deferat secum ea
que mundificant aquas ut sunt
alia cepe omnis collatura etiam aquas
rectificat et decoctio aquarum ad ignem
cum colatura rectificat eas mirabiliter.
Citonia si decoquantur in aqua salsa
eam rectificant et si aqua salsa co/
letur cum terra que appellatur creta eam
rectificat et acetum rectificat omnes
aquas. Si iter fuit per mare antequam
intret mare et omni die post ungat
stomachum totum cum oleo de mastice et
oleo de mirtis et aceto mixtis et utatur
omni die cibariis conditis cum aceto
et agresta et ribe et sedestion et berberis
et cum omnibus rebus stipticis et acetosis
sua cibaria condiantur. Vinum sit rubeum
stipticum vel durum fascietur vel ligetur
bene et fortiter stomachus eius totus cum bin/
da ampla. Si autem vomitus per illud

regimen non cessaret deturbatur ad ca/
pitulo de colica passione. // In mensuratione cibi
et potus quo ad conservationem sanitatis oportet
considerare quantitatem qualitatem tempus
et ordinem. Et tunc hoc est videndum
de consuetudine et regione. De quarum con/
suetudine dicit Ypocras 2a particula afforismorum
ex multo tempore consueta et si fuerint
deteriora insuetis minus molestare con/
suevit. Et iterum in alio afforismo consu/
etos assuetos labores ferre et si fuerint
debiles et senes facilius est quam robustis et
insuetis ferunt. Et iterum Avicenna in libro primo
de regimine cuius quod comedit regiones
habent naturas proprias et usus sunt res
extrinsecum. Et in hoc experimentum
vincit rationem. Dicit similiter ibi est namque
cibus qui solet comedi in quo existit
aliquod nocumentum melior cibo bo/
no insolito. Et Aristoteles primo physicorum
capitulo considerat et similiter etc. Dicit ibi
quod consuetudo est altera natura. Nam et primo
methaphysice consuetudo corrumpit mentem
hominis ut non veniat ad cognitionem
veritatis ut homo neget primum et ma/
nifestum. Sed obedire ei quod assiduum est secundum
consuetudinem est etc. Modo potes vide/
re quantum consuetudo operatur in
omnibus rebus. Ideo secundum philosophos observanda
est in omnibus consuetudo nisi prava et
mala fuerit. A qua prava et mala
quilibet removere debet et hoc paula/
tim et non subito ut dicit Ypocras 2a particula
quod fallax est secundum multum et repente
facere aliquod paulatim enim natura
non sustinet repentinas muta/
tiones paulatinas vero sic. // Item idem
Ypocras 2a particula regiminis acutorum namque con/
suetudines in dietandis dum adest
sanitas observande sunt etc. Dicit enim
ibi quod nulla mutatio debet fieri in
hiis nisi secundum paulatim et non subito
et etiam in eodem loco dicit quod mala
dieta cibi et potus consueta meliorem
in custodienda sanitate quam bona non
consueta et maxime si in ea subito
mutatio fiat. Ideo consuetudines observan/
de et non mutande nisi fuerint prave
et ille sunt mutande paulatim et
non subito. Similiter et regiones in conserva/
tione sunt considerande quia regio frigida

Regiones attendende

hoc tempus bonitate sue complexionis az
n[illegible] expellit et omnem egritudinem manifestat et propter hoc cum multa cibaria
et grossa hyeme sunt comesta si multiplicaret quantitas cibi cum bono vino
in tantum multiplicaretur natura quod natura non
posset ab egritudinibus repletionalibus se cu-
stodire et propter hoc apparet quod hoc tempus
potius pertineat ad euacuationes que fiunt
per flobotomiam et menstrua quam ad repletionem
cibi et hoc vult ypocras prima particula dicit
ibi quod flobotomia et farmacia fiant vere
potius quam aliis temporibus si fieri debent hoc
quod dictum est de vino debili et limphato
in vere non habet locum in regione vel
quarta in qua illo tempore carnes non
comedunt sed sumunt huius loco car-
nium pisces et legumina que sunt indigesti-
bilia et mala unde loco vini debilis
et mali et limphati debet dari vinum
bonum album intendit si medicus
puoritate urinae vel rubeum sit utendum
stomachum confortare magis. Nam bonum
vinum adiuuat stomachum et magis ad digestionem
malorum ciborum et indigestibilium // In estate vero debet comedere res nutribiles et
sepe bis vel ter in die et bibere vinum
album et bonum limphatum parum propter
debilitatem virtutis sepe pro continuam
restaurationem eo quod corpus a calore
in mensa continue resoluitur. Sunt
cibi bone complexionis et compositionis et
secundum actum cum comedunt. // Autumno
vero comedat carnes et bona cibaria
et bene nata et bibat bonum vinum album
si indiget prouocatione urine vel rubeum
cum si indiget confortatione et bibat
ipsum limphatum et specialiter in fine
comestionis nullo modo fructus comedat
hoc tempore plus in estate ad reprimendum calorem debuissent comedere potius
Nam autumnus est tempus corruptionis
et omnis fructus et specialiter humidi generat
materiam aptam ad putrefactionem
et ad febrem generandam. Si autem
comederet et uuas et ficus et silues
fructus humidos bibat cum eis sirupum
acetosum cum aqua calida vel frigida
quia hic sirupus de proprietate rectificat malitiam fructuum humidorum et ciborum
ut dicit Almansor libro x° capitulo de hys que

expellunt nocumentum generatum a
cibariis malis vel secundum bonam consuetudinem
bibere possunt homines absque nocumento
vinum limphatum in quo sit aliquid
superfluitatis cum cibis specialiter. Hyeme vero comedere potest quantum vult
quilibet homo et semper tantum sed
quia mouet resolutio tunc non fit
in homine aliqua aut parua propter
hoc non requirit multorum ciborum
reparationem comedere sed melius quia natura
est valde fortis et calor multus et melius
potest comedere et bibere bonum vinum
album vel rubeum absque aqua nisi
debile caput habet et tunc bibat
vinum valde limphatum in fine cibi specialiter.
Attende quod hyems bonitate sui et fortitudine sui multos magnos errores sustinet et comestionem cibi et
potus sed infirmitates eius male sunt
curabiles eo quod non fiunt nisi ex
multa mala materia et multe morbedine.
Ratione horarum mensuratur tempus
cibi et potus quo ad numerum horarum
comestionis vel quia omnis homo sanus
nutritur diem et noctem solum ad minus semel
et ad plus in die bis mane et vespere
comedere debet sed quia melius et
temperatius omnibus existit hominibus
in una die comedere semel et hoc
est circa meridiem et post terciam et
alia die bis ante terciam et in vesperis
et in hoc conueniunt omnes philosophi sed
comedere semel corporibus macris
et extenuatis sicut colericis et
melancolicis inconueniens est et maxime
colericis propter nimiam acuitatem
que resoluit substantialem humiditatem membrorum Melancolicis propter debilitatem
virtutis naturalis et caloris et paruitatem membrorum et ne cito consumantur
nam virtus debilis multum cibarium
vnica vice sumptum sufficiens ad resistendum ariditati melius et membris
melius digerere et rectificare non potest
et propter hoc est bonum ut bis in die
comedat et parum qualibet hora ut
virtus debilis ipsum cibum cum potu digerere valeat. Aliis autem hominibus comedere
semel in die satis conueniens est ratione
conseruationis super eo quod dictum est quod omne

Colerici

Melancolici

impono neque in medio neque in fine tum
si debet potus cum cibo a principio usque ad
finem sic permisceri ut tota potus
attingat totum cibum et totus cibus
a totalitate potus sic hinc fiat
et pmistea quia uniformiter absque
impedimento permixtionis in eis
utriusque eadem hora digestionem perficit
hic enim modus potationis magis
consonans est rationi et magis adiuvans
ad naturam digestionis omnibus alijs modis po/
tationis et per hoc magis intrat
in ordinam conservationis sanitatis //

digestionem impediens

Ea vero que impediunt digestionem sunt co/
medere cibaria diversa et maxime
diversa nature in una comestione vel
prandio seu cena et expendere
longum tempus in comestione vel
facere longam moram in mensa
inter principium prandij et finem nam
talis conditio inducit nam ad in/
digestionem non uniformem inequalem
in cibarijs et erit causa huius corrup/
tionis cibi vel male digestionis et come/
dere hora cene vel prandij cibaria mista
cum iure habente micas panis et ita
ut appellant brodia nam ista cibaria
vel brodia inundant stomachum et non
permittunt cibaria in loco quiescere digestionis
et reddunt ebulitionem rationi per nimiam humi/
ditatem actualem quam habent et
faciunt fluere cibum in stomacho et relax/
ant ipsum et finaliter destruunt appeti/
tum et comedere subtile post grossum
et multiplicare vinum super cibaria et
non observare debitam mixtionem
cibi et potus et cetera secundum quod dictum

Que stomachum confortant

est // Ea vero que stomachum et digestionem co/
fortant sunt de ambulatio lenis et
temperata post comestionem ut cibus
citius ad fundum stomachi descendat Sed
fortis et nimius motus post comestionem
corrumpit et elevat cibum de loco di/
gestionis et electuaria talia ut dyaton/
electum de cardamomo et dyazinziberis
et similia et comedere res calidas hyeme
actu et estate frigidas actu et iacere
cum ventre circa pulvinar vel super
latus dextrum // De electuarijs autem
confortantibus digestionem mentionem
faciemus in antidotario // Convenit

et in mensuratione consideratur somnus et
medicine in conservatione sanitatis Nam
somnus diei vituperatur ille vero qui fit in
nocte est utilis et a phisicis comprobatur
et specialiter ab ypo. in prima particula pronosticorum
et plus somnus diurnus vituperatur si
homo nocte vigilavit vel cogitur vigil/
are propter causas tamen potest dormire
in die et maxime si fuerit consuetus nam
consuetudo eius removet maliciam In me/
nsuratione somni et vigilie in conservatione
sanitatis secundum hunc modum quod somnus
non debet fieri immediate post comestionem
sed postquam cibus descenderit maxime ad
inferiorem partem ventris alleviata
et tunc intrat lectum et cum intrat
ad somnum primo ordinet se super latus
dextrum ad iacendum ut epar mittat
suam caliditatem fundum stomachi calefaciat
et per hoc digestio stomachi melius et velocius
fiet et complebitur Nam calor epa/
tis et eius carnositas supponuntur stomacho
sicut ignis lebeti per istam situationem fit
per hoc melior et nobilior digestio Et
cum post aliquod tempus somni movere
se in lecto voluerit revolvat corpus suum
totaliter super latus sinistrum ut splen lib/
erius et melius sanguinem et digestionem
a sua superfluitate multa mundare
possit et etiam epar cui defuit in hoc
vel super ventrem vel stomachum pariter/
voluto corpore super ventrem vel stomachum
hora somni digestionem confortat tunc calor
stomachi et totius corporis acquirat exaltata
vel pulverizari potest hic somnus aufert la/
borem et lassitudinem acquisitam in
labore ex vigilijs et impugnat corpus
et maxime cum fiat temperatus si autem
prolixus et nimius fuerit facit corpus
lassum et pigrum et superfluitatibus
plenum Vigilie fieri debent post
complementum digestionis et post somnum
ordinatum et debet vigilare homo
post hoc tam diu quod lassitudinem se/
ntiat vel adminus usque ad horam come/
stionis et post comestionem tantum
et amplius vigilias sustinere non possit
vel tantum quousque venit hora in qua co/
suevit naliter dormire et tunc est que
niens ut a vigilijs cesset donec dormi/
at vel dormire incipiat / In substantie

Somnus in die / in nocte

Quando somnus fiet

in quo latere somnus capi[illegible]

sinistro latus [illegible] fiat

Vigilie

De inanitione et repletione

stinere debent humidis vero cum frigore et
complexio frigida confert nisi minus
continuus fuerit et nimis perseveraverit
unde ista aliquando utilis videtur tristicia
et sollicitudo carnem et spiritum diminuit
et faciunt hominem melancolicum et sine
bilem et omnes operationes animales et vi
tales destruunt et diminuunt et ideo hec
homo sanus qui in sanitate vivere desi
derat debet ea curare pro posse nisi qui
intendit minorare carnem et humiditatem
corporis sicut qui propter humiditatem et
carnem multiplicatam timet ne in
firmitatem incidat vel incurrat Est
hec in conservatione sanitatis est necessarium
ut homines sani pro posse abstineant
a conversatione cum hominibus habentibus
et patientibus egritudines transeuntes
de uno alii in aliud sicut sunt egritudines
pestilentiales et obtalmia et lepra
et prurigo scabies et morbilli febres
pestilentiales et antraces et omnes
egritudines ex quibus malus emanat humor
odor sapor et color Cum hoc enim rebus
conservantibus et defendentibus oculos
et aures a futura infirmitate sicut
cum cibariis et medicinis quas dicemus
in anthidotario Dictum est quod in con
servatione sanitatis duo principalia
requirunt conveniens ordinatio rerum
necessariarum de qua ordinatione iam
diximus et aliud est providere per signa
super futuram egritudinem ne eveniat
aut absque forti eveniat lesione cum
quo secundo tractatum conservationis sanitatis
in continemus Nam hec pars
valde utilis est in conservatione et in
operatione que pendet ex futuro ut vult
auctor in prologo pronosticorum in nova
translatione ubi dicit de melioribus
rebus est ut medicus utatur provisione et
per hoc utilior et conveniens est in
bono et rationabili medico ut signa
que in sanitate apparent significativa
boni vel mali in futuro considerare ut
malum futurum omnino per remotionem
cause parate ad hoc faciendum re
moveatur vel saltem debilitetur ut in
corpus fortem non suscipiat lesionem
sicut si aliqua dispositionum corporis sani
in preter solitum mutata fuit utputa si appe

titiva fortior vel debilior existit vel execu
tio a corpore plura sint vel pauciora
vel somnus longior sit vel brevior vel
agitatus vel et insomnietas adsit vel
sudor preter solitum a corpore deturbat
vel ea que a corpore solita erant emana
re retineant ut emoroydarum et men
struorum sanguis atque sanguis vomitus
qui statutis diebus emanare solebat vel
sanguis qui ex naribus fluere consue
vit vel si tocius corporis dissolutio fiat
vel ingenii pigritia vel in ore exiguus
sentiatur sapor aut ea que non consue
verunt delectationem afferunt aut
eius aut coeundi desiderium aliquis au
gmentari sentiat vel diminui vel in
somno omittat somnium quod non con
sueverat vel corporis color convertat
vel mutet aut actus preter solitum et
ad ultimum cum ad non assuetum acci
derit et permanserit aut augmentum
ceperit egritudinem pronosticabit Qua
propter in talibus providere causa subtiliter
est investiganda et ad eius sanationem
festinandum Et si aliquis dominii humoris
precario apparuit sumendum erit
cum medicina mundificante illum
humorem proprie et specialiter si ille humor
ex venis et non sanguis fuerit
Si vero ille humor fuit sanguis debet
minorari et removeri a corpore cum flebotomia
Si aut aliqua infirmitas alicui acci
dere temporibus determinatis consuevit
antequam accidat hora vel tempus adve
niat sui debet flebotomari si fuit ex san
guine Si aut ex aliis fuit humo
ribus debet mundificari cum medicina
appropriata ad illum humorem qui in
firmitatem facere consuevit Si dolor
capitis vel emigranea fortis et ma
nifesta fuit timendum est ne humores
ad oculos descendant et dilatent pu
pillam vel generent in oculo vel oculis
malas maculas sicut telam sicut ca
taractam et si cum preparatione ex
medicinis mundificativis capitis et
alterantibus malam dispositionem providerit
non poterit curari adiutorium ipsius infir
mitatis inferius in eodem libro Saltus
carnei cum perseverans si multo fuerit
et fortis etiam protendit [illegible]

volunt vinum sit bonum clarum et odoriferum
et sit mixtum cum triplo eius de aqua
frigida. Suffumigetur locus ubi iacet
vel domus eius cum thure et cam-
phora et siliibus quotidie in omni
corruptione aeris pestilentialis et specialiter
in hac dicunt philosophi ut gal. et avic.
quod .s. pillulae quarum summitur pondus xxxvi grano-
rum ordei in principio pestilentiae usque
ad dies aliquos de pillulis que sic fiunt
non moritur egrotus et si in principio egri-
tudinis hunc recepit non morietur
ex illa infirmitate. Recipe aloes ʒ. ii.
mirre croci ana ʒ. i. fiant pillule cum
vino // Scias quod pestilentia quae fit
per impressionem corporum celestium supe-
riorum non bene curatur neque rectificatur
bene a medico ut dicit avic. libro 4º capitulo
de febre pestilentiali. Si in vere sinocha
multos invadit repletionem fecit et
multiplicatum malum. Curatur
hominibus flebotomia ventosatione et ventris
solutione et abstinentia et cum gargarismis
unius frigidis et cibo multo et motu et similibus
Si in hyeme apoplexia et paralisis
et egritudines istis similes fiunt et mul-
tiplicate fuerint repletionem ex materia
frigida et multiplicata propter aeris cor-
ruptionem propter nimiam humiditatem rem-
oveatur materia talium subito et cons-
tum pillulis fetidis et similibus et sternuta-
tionibus et abstinentia a cibo et potu

Capitulum ii De dolore capitis qui tenet totum caput. Rubrica

Hec egritudo scilicet dolor capitis qui
tenet totum caput a quibusdam
vocatur ovalis eo quod comprehendit
totum caput circulariter. i. undique in mo-
dum ovi. Et a quibusdam vocatur quod universam
partem capitis comprehendit. Et ab aliis
appellatur cons pro ut continue infert. Et
a phisicis appellatur soda simpliciter. Et quidam alii
appellant istum dolorem cephaleum
seu egritudo cephalea seu galea. Si autem
in una parte capitis fuerit appellatur
emigranea. Et scias quod dolor in medicina
quandoque sumitur pro signo quandoque pro causa
quandoque pro egritudine ipsa. Ubi galenus pro signo
ut dicit quod dolor cum punctura in costis
et in tussi et in febre continua pleu-
resim significat. Pro causa ut dicit avic.
capitulo de signis sode. Dicit enim quod dolor cum
ingreditur membrum attrahit ad
ipsum et ad membra vicinia et per
istam viam est causa egritudinis et
maior egritudinis. Pro egritudine ut cum
dicitur quod dolor capitis est egritudo sicut
in primo capitulo. Dicit enim et passio hec ab
humoribus calidis et frigidis humidis et siccis
Et quandoque fit a qualitatibus absque materia
hec egritudo et de ea dicemus post.
Signa eius cum fuerit ex causa calida
colerica sunt mordicatio et adustio vehe-
mens cum punctura circa caput et
vigiliae et citrinitas coloris non cum
multa gravitate. Et si fuerit cum
superfluitate nasi rubedo et caliditas
et siccitura nasium non cum multa
humiditate neque gravitate significat
siccitatem auctam in materia cum caliditate
Velox et subitus motus doloris de 3º in 3m
et specialiter in 3a hora diei de materia
colericam sit. Et si cum hoc urina et
egestiones colerica dolor erit siccus. // Si
de gravitas cum quadam sompnolentia
et humiditate narium et saliva dulcis
affuit et rubedo faciei cum apparitione
venarum et cum hoc sit dolor augmentatur
omni die in aurora usque ad 3am materiam
sanguineam sit esse in causa. Et hoc
specialiter si habitudo patientis sanguinea
nostra fuit et eius urina spissa rubea
Cum de frigus in capite et temporibus
et dolor non fuerit vehemens neque
acutus sed gravis valde. Et cum hoc
affuit gravitas sompni et fastidium
et pigritia et multitudo superfluitatum
nasi et multiplicatio doloris cum gra-
vitate in nocte et color corporis albus
cum palliditate de facili quod hec egritudo
sit a flate et maxime hoc erit verum
si urina fuerit alba et spissa et eius
egestio non erit tincta. // Si autem
cum frigiditate capitis et temporum vigiliae et
cogitationes non cum multa gravitate
et si fuerit color corporis et faciei fuscus
tenebrosus vel cinericius seu plumbeus
et multiplicatio doloris post nonam usque ad occa-
sum solis magis et cum hoc superfluitas
nasi non fuit multiplicata in eo fiat

de synocha veris

Ovalis

Soda

Cephalea

Emigranea

Signa colerice

Signa sanguinis

Signa flematis

Signa melancolie

a quo panis de novo fuit extractus et
dimittatur tam diu quousque pomum sit coctum
et signum decoctionis eius est adustio par/
te et h. hec est illa scamonea que
appellatur assata vel preparata vel dyacor/
ta nam tunc cum sic preparata fuit
multum de virtute sua amittit et eius
acuitate vel malitia vel mundificetur
cum decoctione que sic fit ℞ mira
bolanorum citrinorum absinthii fumiterre
passularum ana ℥ i pistentur et bulli/
ant in duabus libris aque donec re/
maneat lib. i. sumatur ante diem de
ista aqua lib. s. In mundificationibus
supradictis doloris capitis potio secundum
que sunt vitio colere conveniunt omnes
ph. premittam post mundificationem rorem
caput eius cum oleo ro. et oleo viol.
et aqua ro. et inungantur nares secundum
die existis et cum oleo de nenufar.
ribet cum lactucis et sticiob vici
et similibus conditis cum aceto et vino
de granatis vel agresta. Bibat aquam
frigidam vel aquam decoctionis berberis.
Et si esset debilis bibat vinum debile
cum triplo vel quadruplo eiusdem aque
frigide et tunc propter debilitatem posset
comedere carnes edinas et vitellinas
tenum mensium vel duorum et carnes pul/
lorum et perdicum et similium conditas cum
robub acetoso vel succis fructuum ace/
tosorum vel stipticorum. Hic est modus
curationis prior dolor capitis vitio co/
le et multotiens multos curavi
cum pillis que sic fiunt ℞ reubar.
℥ ii masticis ʒ i scamo. ℥ i fiat pill.
cum succo ruthe vel apii seu vino. Dos
earum ℥ i et s. vel ℥ ii secundum tenorem virtu/
tis. Dantur in media nocte et debent
sumari per dies tres antequam dentur.
Et si paciens non potest recipere pillas quamvis
pille perfectius operentur dab. ei etiam cu/
rena decoctionem que sic fit ℞ tamar/
rindorum ℥ ii manne ℥ i et dissolvebam
ista duo cum aqua decoctionis prunorum
et erit tota potio per collatizam lib. s.
Fortioribus dabam illa duo s. tamarin/
dos et mannam in eodem pondere cum
lib. s. aque decoctionis prunorum et ℥ i
mirab. citrinorum contusorum et pistatorum. Si post
predictas tales mundificationes non curabatur

faciebam flobotomiam de vena cephalica
in manu que est inter pollicem et indicem
seu venam sciaticam in parte posteriori capitis
et in spatulis. Et post ista faciebam
emplastrum de flore camomille et ros.
et menta et maiorana pistabam ista
et faciebam ea bulire et embrocabam caput
cum aqua et herbis faciebam emplastrum.
Si autem dolor per istud non removebatur
causa eadem remanente ponebam super
locum dolorosum oleum ro. calidum in quo
aliquid opii et aliquid aceti hac propor/
tione in ℥ i olei ro. ponatur ℥ s. opii et
℥ i aceti. et calidum ponatur super caput un/
gendo cum penna vel dabam mane
vel sero cum paciens ibat dormitum
trociscum qui sic fit ℞ ℥ s. dyapapa/
veris [illegible] et granum i opii misceantur.
Post trociscum dabam duo cocliaria
vini et duo aque simul mixta post i.
mundificabam illum cum medicinis supra
dictis. Dabam similiter ei post mundificationes
vel mundificationem ℥ i tiriace cum ℥ i
sirupi ro. et ℥ i vini de granatis simul
mixtis. In fine cum dolor non removebatur
faciebam cauterium in parte anteriori
et sub duobus cornibus in parte posteriori
et per istam viam meos curabam infirmos
et bene succedebat michi. Ex parte vero
te cos regebam ut dixi cap. de dolore
capitis procurato sanguine. Si autem
materia fuit flecmatica vel mixta cum quali/
tas erit primo purgabitur hic partes
si materia fuit flecmatica cum pillis cochiis
que sic fiunt ℞ colloquintide ℥ iii et
tertiam scamonee ℥ ii et s. et turbith
sticados ℥ v pulvis picre ℥ x hic
pulvis picre qui intrat in istis pillis
et omnibus aliis in quibus recipitur pul/
vis picre sic fit ℞ ro. rub. spice na/
rdi xilobal. carpobal. cinamomi ma/
stice ligni aloes asari ana ℥ i aloes suba/
trini ℥ xvi terantur et cribellentur
et de isto eodem pulvere fit picra
etiam fiant pille grosse ad modum
ciceris cum succo apii vel rute. Dosis
earum est ℥ ii vel i secundum virtutem dantur
sero absque cena. Si vero materia fuit me/
lancolica purgetur cum eisdem in quibus
addatur ℥ i elebori nigri et sene et
epithimi ana ℥ i. Si vero pillas recipere

Decoctio mundificativa

tro. c.

Cura si materia sit flecmatica

pulvis picre

Si materia fuerit melancolica

qui ibi est inter cum [illegible] caliditate et ma/
xime si tale remedium fiat factum in/
tonieus et ex eo alleuiationem infirmi
non senserit // Cura doloris capitis
qui fit ex frigiditate. Vaporatio cum re/
bus habentibus actualem caliditatem con/
fert ut si panni calidi ponantur super
caput et multum calidi et ungatur et
caput istius cum oleo de spica calido
vel oleo de lilio. Confert et exponere
caput discoopertum ad solem in ori
entem / Odoramenta rerum calidarum
equant talem complexionem et curat
hunc dolorem et ista cura cum est ab/
sque vita et longitas ventris vel per se
vel per clistere est optimum remedium in
cura doloris capitis et specialiter si fuit vi/
tio alicuius humoris. bibere vinum odoriferum
datum cum cinamomo mixtum cum
aqua decoctionis feniculi vel apii est albi
utile comedere carnes et ova condita
cum cinamomo gariofil. et similibus
speciebus et piper utilis est et gnemes
Comestio alleorum coctorum multum valet
in hoc Emplastrum factum ex cimere mix/
tum cum aceto et oleo et oleo amig/
dalino confert // Emplastratio ex sin
api est conveniens et omnia rubificati/
ua calidum equant istam complexionem //
Cura doloris capitis propter siccitatem
est regere eum qui patitur cum cibis
humectativis multi et boni nutrimenti
sicut sunt vitella ovorum et iura galli/
narum perdicum fasianorum et scarbiacos
pingues factas cum liquidis oleis et pi/
guedinibus avium et gallinarum // Ungatur
caput sepe cum oleo violato et oleo
de cucurbita et similibus / Vinum eius
sit album / implatum bene habens ali/
quam dulcedinem vel multam cum
caliditate / Emplastretur et epithimetur ca/
put cum violis et cucurbitis et succis
earum rerum et similium / Ungatur caput
totum cum medulla vitulorum et edorum
et ovium et castratorum et aneti quia
talis unctio multum in hoc casu operatur
Si vero qualitates due admixte in do
lore capitis convenerit equentur
vel curentur cum dictis medicinis superius in
xtis Sequitur capitulum quintum
de dolore capitis

Capitulum quintum de dolore capitis vitio vermium

Multotiens vero sepe contingit
pueris et gulosis et habentibus humores
viscosos in intestinis dolor capitis
vitio vermium generatorum in intestinis
qui semper ex materia viscosa contenta in in/
testinis generantur Cuius doloris signa
sunt ut sit pruritus in naso vel rosu/
ra et concavitas oculorum et tene/
brositas oculorum faciei cum palliditate
et sentitur vermium ex odore et
eius anhelitus sit fetens et commoto
involuntaria sentitur inungitur et in/
intestinis // Cura eius si fuit puer
in decimum quartum annum ut abstineat
a rebus dulcibus viscosis quia talia
materiam vermium augmentant /
Comedat alias res conditas cum
aceto et agresta et bibat cum ci/
bis suis aqua decoctionis nucleorum
persici vel aquam decoctionis amig/
dalarum amararum Comedat etiam
amigdalas amaras et nucleos per/
sicorum mundificatur de tertio in tertium
cum aqua decoctionis cassie que sic
fit Recipe medulle cassie ℥ j vel ij dissol/
vatur cum ℥ iiij aque ferventis et
coletur et detur ante diem hec co/
latura mundificat intestina puerorum
a humiditatibus mundificando et removendo
eorum materiam ex qua vermes generantur
Dic autem quod solvit flegma. Vel fiat
clistere cum aqua decoctionis cen/
tauree et oleo de amigdalis amaris
vel de persicis / Ungatur venter eius
cum oleo de persicis vel amigdalis
amaris mixto cum aloe et aliquantulo
aceti / Si autem patiens fuit iuve/
nis vel senex purgetur cum pilulis
almansoris quam diximus in cura de cura
capitis doloris vitio flatus / Vel pu/
rgetur cum pilulis fetidis quam
facimus in antidotario Vel purgetur
cum medicamine quod sic fit Recipe tur/
bit ʒ j ʒ [illegible] hermodactili ana ʒ j
pulverizentur et detur cum aqua de/
coctionis amigdalarum amararum vel
persicorum // Ungatur venter super

Cura ex frigiditate doloris

Cura ex siccitate

Signa vermium

Cura pueri

Clistere [illegible]

unguentum

Cura senum et iuvenum

ʒ j

intestina vel epithime cum succo
absinthii mixto cum aloe et agari/
rico et aceto et oleo de amigdalis am/
aris vel persicis. Dictum sit ut dictum
est supra in isto capitulo et est potius longius
in capitulo dolore diximus de eius cura quia
cura dolorum istius doloris cura est

Capitulum sextum de do/lore capitis ex vento/sitate Rubrica

Et egritudo semper fit ex vapore
seu ventositate elevatis a
materia contenta in stomaco seu in
intestinis seu ex ventis calidis
vel grossis frigidis aeris intrantibus au/
res penetrantibus aures et caput
totum // Signa eius sunt sonitus
et tinnitus in capite et permutatio doloris
de loco ad locum aliquando et fit pulsatio
fortis in capite hora qua dolor augmen/
mentatur et ymaginatur habens istum
dolorem ex causa narrata ymagi/
nationes corruptas et cum hoc stomachi/
am et vertiginem. Cura huius doloris
est ut primo consideretur utrum hec egritu/
do primo contraxerit vaporem vel
ventositatem a stomaco seu ex vento
exteriori grosso frigido vel calido quia si pa/
tiens non fuit expositus ad ventum
neque aliquis ventus tempore istius
doloris sentitus fuit et si sentitus fuit
non sensit lesionem patiens ex
ipso. Tunc ergo certus fuit quod vapor
vel ventositas a stomaco procedit faciat
ut infirmus comedat carnes castra/
tinas et edinas et pullorum gallin/
arum perdicum fasianorum et carnes
capreoli id est gazel conditas et coctas
cum aliis et carvi seu semine amios
et amonii vel cum maiorana et
aquam citreis conditas cum cimi/
no et piper. Scias hoc quod piper est
de melioribus rebus in confortatione re/
storique frigidi et ventosi ut voluit aliquid
et Almansor sic et piper longum
et cum sorbilia et similiter vitellos
ovorum conditos cum cinamomo et ga/
riofilorum et galanga et croco. Come/

Vnguit autem subtile clisterium et lenit/
ivum cum aqua decoctionis gariofilorum et
longi piperis. Mundificetur cum pillulis
fetidis vel pillulis stomachis quas manth/
idotario ponemus. Vel mundificetur
cum medicamine quod sic fit: Recipe turb/
ith ʒ i, zucari hermodactili ʒʒ anisi ʒ i
teratur et misceatur et detur in au/
rora vel matutinis cum vino decoctionis
amcos vel carvi seu piperis longi. Ponat
aliter in auribus infirmi oleum in quo
dissolutum sit castoreum seu euforbium
vel castoreum mixtum cum euforbeo
equaliter vel oleum de spica vel de ma/
stice in quibus bacce lauri sint contrite.
Sumat aliquando stomacho ieiuno post pur/
gatione ʒ s terat cum vino decoc/
tionis piperis. Sero cum vadit
dormitum sumat ʒ s unius dya/
galangue vel dyacimini vel ʒʒ et post
illud abluat os suum cum vino deco/
ctionis piperis longi. Abluat aliquando
caput suum cum lixivio in quo cami/
na calamentum maiorana sint
cocta et sepe faciat fricationes cap/
itis cum pectine et panno aspero ca/
lido. Si autem hic dolor fiat propter
ventum frigidum exteriorem grossum
ungatur caput cum oleo dicto de
castoreo et odoret castoreum sepe
et ponat in auribus de eo de oleo de
spica vel oleo in quo carvi et ameos
et cimini sint dissoluta roret et
abluet sepe caput et faciem suam
cum vino de quo expressius faciemus
sermonem in antidotario et dicemus
ei laudes et abluat caput suum
cum lixivio dicto. Si vero venit ex
teriori calido fuit odoret oleum de
nenufar vel oleum rosarum seu oleum
de mirabolanis et faciat emplastrum de ros/
is et de nenufar super caput in aures
et nares oleum rosarum in quo dissolutum
sit camphora et roret faciem suam
sepe cum aqua rosarum bibat aquam de
coctionis berberis et sisimi // In dieta
dieta suavitur agresta et aceto et
suis condimentis cum carnibus // Scias
quod iste dolor ex illa causa ultima cito
recedit si bonum habuit regimen de quo
capitulum vii de dolore capitis/

Capl'm vii^m De dolore capitis ex olfactu rei odoriferae seu fetide Rubrica

Ypocras in hoc cap° dicit particula ij quod calefactio ex aromatibus ad multa utilis esset nisi quia capitis grauedinem efficit. patet quomodo res venientes ex olfactu inducunt grauitatem capitis et dolorem. Sed res venientes ad cerebrum per olfactum que sunt calide et boni odoris ut muscus gariofili ambra et siluia et que sunt frigide et boni odoris ut camphora sandali et viole et rose que sunt fetide // Signa conuenientia sunt hoc patentia ex re ipsa ut rebus predictis ad nasum representatis contrahuntur // Cura doloris capitis ex olfactu rei boni odoris calide est hec ut res frigide odorem odoris calide est hec ut res frigide odorem ut camphora et aqua rosacea et representet ad nasum sandali et viole et conferunt et anhelitus siue aquam rosaceam et trahere ipsam per nasum. Confert bibere aquam frigidam et comedere res conditas cum aceto et agresta et vino de granatis utile est. Et si cum rebus istis odoriferis esset siccitas ministratur cum camphora oleum viole vel oleum de cucurbitis et cum illo oleo inungantur nares et trahat partem leniter per nasum fortiter ad se et frons et cum eodem oleo in quo sit aliquid aceti inungatur // Cura doloris capitis ex olfactu rei odorifere frigide est ut odorentur res calide ut muscus ambra et croci et anisum et representarentur ad nasum iste res et fortiter manibus fricentur et patiens hora illa trahat anhelitum per nasum fortiter ad se et cito curabitur. bibat vinum odoriferum in quo sit modicum aque et confitiat cibaria sua cum cinamomo gariofilis croco et similibus // Cura doloris capitis ex olfactu rei fetide vel propter putridam rem fetidam et si cum istis rebus adueniat caliditas cum siccitate vel caliditas tantum cum hoc inungantur nares intra cum oleo de nenufare et oleo de salice et aqua rosacea. Nam oleum de salice ut dicit auicenna in ii° can° de cura sode conuenientis ex odoribus fetidis depurate curat istum dolorem ex re fetida conuenientem. Ungatur frons etiam cum eisdem istis oleis et specialiter cum oleo de salice. Comedat cibaria condita cum aceto et agresta et bibat vinum acerbum mixtum cum aqua. Conueniens est hic scire quod omnis fetor et omnis putrefactio fit a caliditate extranea et omnis putrefactio caliditatem facit ut apparet per Io. diffinientem putrefactionem Io. methedore. Dixit quod putrefactio est corruptio in unoquoque humido proprie sine naturam caliditatis ab aliena caliditate. Planum ergo est quod omnis putrefactio est cum caliditate in omni materia. Cum ergo causa sit cura istius doloris facti ab odore rei fetide sane fit et fieri debet per exhibitionem rerum frigidarum appositarum ad nares et nasum. Deo gratias

Capl'm viii De dolore post coitum et post potum vini inebriantis vel non inebriantis Rubrica

Talis dolor qui fit a coitu habet causam manifestam et priorem ex re ipsa. Nam proinde alterat stomacum et totum caput et debilitat caput et alteratio membrorum scilicet cerebri et torusita patitur et fit dolor. Et apparet continuatus cum palliditate circa oculos. Dolor vero qui fit a potu vini ebriantis vel non ebriantis non fit nisi quod vinum propter eius nimiam quantitatem non digeritur in stomaco sed calefit et fumat ad caput et occupat cerebrum et descendit in miringas et inducit dolorem. Aut propter eius acuitatem calefit in stomaco et ascendit cerebro et sua acuitate pungit cerebrum et eius miringas et inducit dolorem ex ista causa. Ex re ipsa sumpta trahit per nazzaro in fienni. Cura doloris capitis post coitum sit fit ponatur in naribus oleum viole

Cura capitis ex odore fetido

quid putrefactio

Contg. alterat

Cura post coitum

siccitate et confortet totum corpus cum in
cibarijs humidis bene nutrientibus ut
sunt carnes pullorum et edorum gallinarum
et ova sorbilia condita cum cina
momo cardamomo et croco Sit vi
num eius rubeum clarum et nutribile
Comedat omni die in prandio et cena
ante x nucleorum pinearum mundatorum
comedat fisticos et abstineat summo
opere a coitu Confortentur et ungantur
renes omni die cum vadat dormitum
cum unguento quod sic fit Rx olei
viol. ℥ iiij cere ℥ s. pinguedinis an
seris anatis gallinarum ana ℥ i dissol
vantur in cacabo et fiat unguentum
et reprimetur hoc cum humectat et calefacit
renes et confirmat eos ab ex
coriatione bibat omni mane stomacho ieiuno
℥ s. lactis ovini vel caprini calidi
recentis extracti de mamillis cum ℥ s.
zuccari albi Sumat multotiens electuarium
quod vocatur restaurativum quod facies
in antidotario Cura enim que fit propter potum
vini inebriantis seu non inebriantis
est ut introducatur somnus in paciente
si possit et excitetur vomitus in potu cum
aqua decoctionis seminis aneti s atriplicis
et radicum rafani in qua
sit dissolutum oximel compositum et
sit quantitas aque ℥ iiij et oximellis
℥ iij vel detur oximel cum aqua
rafani aut oximel cum aqua tepi
da tantum Si autem vomitum timet
detur in potu cum aqua calida ℥ s.
pigre vel purgetur cum pillulis
cochijs dictis superius Et si talia non
posset recipere purgetur cum aqua decoc
tionis mirabolanorum que sic fit Rx
mirabolanorum citrinorum et kebulorum ℥ ij frangantur
et bulliantur in aqua accipiatur de
illa aqua ℥ iiij et dulcoretur cum zuc
caro et bibatur vel mundificetur cum me
dicina que sic fit Rx turbit ℥ i. zinzi
bere ℥ ʒ zuccari ana ℥ i terantur et
misceantur et detur cum aqua calida
balneetur post purgationem Ungatur
caput et frons et nasus totus
cum oleo rosato infundatur pecia
in aqua ro et ponatur super caput post
balneum et ante balneum Etiam
bibat aquam decoctionis granatorum

vel agrestam cum aqua frigida seu ace
tum cum aqua frigida et zuccaro Comed
at portulacas et lactucas et cucurbitas
conditas cum agresta pira et poma
acetosa Comedat omnes fructus acetosos
Comedat vitellos ovi cum agre
sta et pullos et carnes edi conditas
cum vino de granatis vel agresta
et vitellis ovorum et abluatur caput eius
in fine cum lixivio in quo sit camo
milla vel maiorana cum rosis et ung
atur caput eius cum oleo de camomilla
vel oleo de aneto Notum est quod nihil
est quod ita destruit ebrietatem quem
admodum cepe cum aceto comeditur
vel coriandrum et si cum zuccaro et
aceto comedatur Almansor libro 4o
de conservatione sanitatis capitulo de regimine
potus et Avicenna libro primo fen 3 de regimine
aque et vini dicunt quod ebrietas bis
in mense confert nisi fiat continua
eo quod virtutes alleviat animales
et requiescere facit et urinam pro
vocat et sudorem et superfluitates
resolvit Et scias quod maius nocumentum
vini non est nisi cerebro
ergo ex ipso nemo habens cerebrum debile
sumat neque in comestione neque in
ieiunio nisi parum et mixtum quia
nervos et cerebrum de proprietate ledit
et debilitat facere habere ebrietatem
continuam vel distinctam non mihi
placet quicquid dicatur quia semper vidi
quod ex ea sequitur maius nocumentum
quam utile iuvamentum Multi quidem ex
istis incurrerunt paralasim et
apoplexiam et mortui sunt Unde
mihi videtur quod hec regula de
ebrietate bina in mense vel una
habeat locum in regione in qua
vinum non bibitur nisi tempore
ebrietatis In regione autem in qua
vinum continue bibitur secundum meam
estimationem minime locum habebit
sicut mihi videtur

Capitulum nonum de dolore capitis vitio stomachi Rubrica

Quando fit hic dolor ex materia retenta in
stomaco Et quando fit ex materia contenta i

pizabulam et anudeis serpentiz et
bulliant cum prunis et rosis ana
ʒ. viij aque et tantum bulliantur
quod medietas aque consumatur postea
colentur et in illa colatura addantur
ʒ ij zucari vel iij et iterum reducatur
hoc totum ad ignem et bulliat aliquantulum
et coletur et in matutinis in
firmo detur et dormiat super ipsum
donec non fuit excitata et tunc amplius
non dormiat nisi esset in nimis
debilis donec medicina sit assumpta fuit
Cum quod tunc sciens quod in stomaco non sentit
ad motus de ea neque eructuationem
medicinalem aliquam neque odorem
circa tunc munge infirmo aliquantulum
ut dormiat ut lassitudo membrorum
propter fatigationem removeatur
et calor in interioribus confortetur et
cum aliquantulum sic quieverit cibetur
ex brodio galline et carnibus
eius et intingat carnes in vino
de granatis seu agresta vel aceto in
quo sit pulvis cinamomi et cardamomi
et croci aliquantulum et bibat vinum
album bene limphatum secundum medietatem
et plus et hoc documentum sit generale
in cibatione et regimine omnium que premittuntur
et specialiter si sint absque febre
Et autem istam decoctionem sumere non
possit recipiat de pillulis que sic fiunt
Rx mirab. cit. ʒ iij scamonee ʒ [illegible] i
aloes ʒ s. ros. [illegible] ʒ i [illegible] fiant pillule
et conficiantur cum vino decoctionis
mastici Dosis earum ʒ i vel ʒ ij et s.
vel ij sero cum vadit dormitum et [illegible]
veniet. Si autem pillulas istas sumere
non possit sumat aquam que
sic fit Rx manne ʒ i tamarindorum
ʒ i et dissolvantur ista in 4or ʒ aque
decoctionis prunorum et coletur et
detur ante diem Si autem tu possis
ipsum inducere ad vomitum esset valde
utile in isto casu et similibus quando materia
in stomaco continetur quando vomitus fit cum
ʒ duabus oximellis compositi seu [illegible]
ʒ viij vel vi aque decoctionis seu
anethi et atriplicis et radicum rafani
et bene potest in fortibus fieri bullire
in illa decoctione seu seminibus seu radicibus
ʒ i elleboris albi vel ʒ s. mixtis simul

post comestionem et sic omnis vomitus
fiat et clistere lenitivum si aliqua necessitas
[illegible] non possit fiat et
clistere quod facit Avicenna libro 4o capitulo de
cura febris [illegible] hoc modo Rx aque
[illegible] lib. i mellis ʒ iij olei com. ʒ iij salis
ʒ i. Dieta eius a principio usque ad finem
talis sit Comedat carnes castratorum
edorum et vitulorum et pullorum et perdicum
et fasianorum et aliarum avium degencium
in arboribus et in pratis et
non maguis conditis cum agresta
vel vino de granatis seu aceto et speciebus
dictis superius Comedat et lactucas
et [illegible] et portulacas
boraginem et spinachia et aquaticas
et farrum risum et [illegible]
ordei et ova condita cum agresta
vel vino de granatis et aceto cum
speciebus Sit eius panis mundus bene
fermentatus et salitus et optime coctus
Eius vinum sit album debile et bene limphatum
abstineat a somno in die
ipso et specialiter in meridie post comestionem
nam talis somnus replet caput fumositatibus
et dolorem augmentat
et facit Si autem materia in stomaco collecta
fuit frigida [illegible] vel [illegible]
[illegible] aceto [illegible] seu fetidas
vel ponticam et per appetitum qui delectatur
in rebus acetosis et agrestis
et [illegible] et [illegible] eius co
quod est fortior solito et quia eius afflixio
fit magis a meridie usque ad occasum
tunc cum ista apparuerint [illegible]
vel [illegible] contentum in
stomaco [illegible] Si vero eructuatio fuit in
sipida et appetitus debilis et malus et
id quod per os emittitur viscosum et al
bum et cuius afflictio fuit magis in
nocte flegma contentum in stomaco est
quod dolor capitis est causa Si autem signa
ista apparuerint mixta super materiam
mixtam [illegible] debet Et si materia calida
cum frigida mixta ut [illegible]
et cola vitellina et [illegible] signa com
posita apparebunt et tunc curatio
posita erit Altera ergo materia frigida cum
[illegible] generis fuit hyeme cum oxi
melle [illegible] mixto cum mello ro
sato equaliter Estate vero cum oximelle

composito mixto cum eodem melle rosato
equaliter et deinde ista in aurora vel
ortu solis cum aqua decoctionis apii
seu atrorum vel apercis vel aqua decoctionis
radicum facta exhibeatur istius digesti
per dies aliquot fiat vomitus die aliqua per
comestionem in qua comedat fasciolos
et ruca et cepas et sinapis et pisces
salitos et radices rafani hec enim come-
stio preparat vero materiam contiguam in stomaco
ad vomitum. Est enim conveniens in omni
die vomitus. Cum vero comederit predicta
vel de istis fiet cum eis per horam antequam
sumat vomitum qui vomitus sic fiet.
℞ oximell squillitici ℥ iij vel oximell
compositi aque decoctionis seminis atriplicis
aneti radicum rafani ℥ iiij vel xviij
et possibiliter ʒ i elli albi positi in decoctione
dicta et esset tunc vomitus fortior
et sit omnis vomitus hora exhibitionis actu
talionis semper. Si autem vomitus
tardet ad eundem ultra debitum cum
penna unctarum oleo posita in fau-
cium stomaci. Et locet homo vomendus
infirma adiacendum super ventrem
capite inclinato ut melius et levius
fiat et hoc est generale et commune documen-
tum in omni vomitu. Post fieri vomitus
cum syrupo acetoso loco oximellis et cum
dicta aqua superius in qua non sit
ellebori albi secundum exhibitionis comme-
stionis et excitationis non variatur
a superiori. Post vomitum quiescat
et repauset et dormiat ut membra
confortentur et calor in interioribus
intendat et ut virtutes restaurentur.
Post quietem comedat bona nu-
tritiva et nutribilia ut sunt brodia ga-
llinarum et carnes earundem et bibat
vinum limphatum ut supra dictum
est. Cum vero vomitum facere non
potest purgetur cum pillulis stomaticis
alleandis vel pillulis cochiis vel fetidis
quas ponemus in antidotario. Utatur ell-
ectuario quod vocatur diaturbit dia pipereon
ante comestionem et post nam hoc
electuarium stomacum confortat et delet ma-
teriam contentam in stomaco frigidam et rec-
tificat in eo digestionem et ipsum et modum
quomodo fit ponemus in antidotario. Exhi-
beatur aliquando ʒ s. tiriace probate

in aurora cum ℥ ij vini calidi quod
valde utile erit nam sua bonitate
compositione et proprietate curat dispositionem.
Unde si datur post purgationem in egritudine
talia cum materia cum vino de granat-
atis seu agresta vel aqua ro. aut
aqua decoctionis berberis vel aqua
facta simplex confert quia ipsam
materiam consumit et dispositionem removet.
Si vero post purgationem detur in egritudine
frigida cum vino calido seu cum aqua
decoctionis longi piperis delet eam.
Dieta eius a principio usque ad finem
sit talis comedat carnes arietis et
castratorum et edi et gallinarum capo-
num et fasianorum perdicum et omnium
avium degentium in arboribus et pr-
atis et non in aqua et carnes vitulorum
et gatelli capioli et carnes alau-
dae et anserum aliquando et carnes po-
rcorum silvestrium non pingues cum pipere
longo seu cum pipere et cardamomo
quod melius est et predictas carnes aliquando
comedat assatas et aliquando elixatas.
De herbis comedat feniculum et bo-
raginem anetum et spinachium et
bletas bis coctas et bis coctum comedat
multotiens et non semel. In mane
mane ova sorbilia condita cum pipere
longo vel galanga seu cardamo-
mo. Commendatur potest risum con-
ditum cum melle vel zuccaro et fretum
et pone super eum pulverem qui sic
fit ℞ piperis longi cardamomi
ana ʒ s. cinamomum ʒ i et s. zinziberis
ʒ s. fiat pulvis. Confortetur stoma-
cus omni die cum unctione facta ex oleo de
mastice et oleo de spica mixtis et
et ponatur cum eis aliquid aceti fortis
totum calidum hora unctionis. Si autem
materia in epate seu splene vel renibus
continetur vel matrice et vena esset
rubea fiat fiat flebotomia de manu
dextra de vena que est inter anularem
et auricularem si materia in epate vel
renibus continetur. Si autem in matrice vel
splene fiat flebotomia de saphena que est inter
cavillam pedis interiore domestica sive in
terior vel de salvatella que est inter au-
ricularem et anularem pedis sinistri per compas-
sionem istorum membrorum fiat cum

existat cura sanguinea curetur ut superius dictum est medicinis et dieta sequitur

Capitulum decimum de dolore capitis ex percussione vel casus R[ubrica]

Causa istius doloris est manifesta quia est accidentalis ex casu vel percussione inducens separationem et grossitionem ex quibus fit dolor et ledit compositionem et complexionem membri et ipsum debilitat et debilitando preparat ipsum ad magis recipiendum magis ut est colera vel sanguis vel utrumque et sic timendum est ne per viam istam sit causa aggregatis tibi in loco leso quod possit inducere febrem et finaliter mortem. Cura eius a principio talis erit statim a principio radatur locus [illegible] si propter puncturam pilorum indiget ungatur cum oleo ro. vel oleo de mirtis et impleatur locus cum pulvere mirtorum et rosis et oleo ro. et aliquantulo aceti postea immediate fiat flobotomia de vena cephalica [illegible] seu de vena media vel magis quod idem est. Si autem flobotomia non possit fieri fiat ventosatio ex parte spatularum seu in cruribus. Et si stipticus vel constipatus fuit fiat clistere ex aqua [illegible] et oleo violato et melle et aliquantulo salis vel suppositorium vel aliqua re provocante secessum post flobotomiam usque ad securitatem casatis ne fiat in loco [illegible] omni die locus cum oleo de mirtis vel oleo ro. mixto cum bol. ar. et pulvere mirtillorum. Nutriatur cum farina ordei vel farris seu avene aut spelte vel panici vel lactuce vel portulace vel cucurbit. et cum cerebro gallinarum et edorum et [illegible] et castratorum et specialiter fiat si sanguis post casum vel percussionem a naribus et auribus exierit quia exitus sanguinis per loca ista nominatur penetrasse ad cerebrum sicut et cerebri magis confortat ex nutrimento cerebri quam ex alia re et per istam viam cerebri gallinarum et animalium in hoc casu a physicis laudantur ut dicit Almansor libro [illegible] divisionum capitulo de dolore capitis ex casu et percussione et auri eodem capitulo libro 3 [illegible] [illegible] detur aqua decoctionis berberis vel mirtorum in qua aliquantulum vel vinum de granatis cum aqua fiat his modis omnibus curationis observetur usque ad perfectam securitatem a passionis quam diu sit in firma sit laxativus venter vel per clistere vel per suppositorium sic per nam non assellaret bis vel semel [illegible] [illegible] securitate ne apparitio amplius ex isto causa in loco leso possit generari. Regat cum carnibus et pullinis condimentis cum agresta et [illegible] et omnino sit confortativus in potu dicto et usque ad [illegible] [illegible] vel si vellet bibere vinum in fine sue curationis sit debile album cui sit admixtum duplum vel triplum eius de aqua. In fine completa cura redeat ad suam consuetudinem comedendi paulatim et tunc conforte[tur]. Locus lesus omni die cum pulvere mirti thuris masticis et bolo mixto cum oleo de camomilla vel de mirtis et etiam cum terra [illegible] nam ista cum sint [illegible] actu et per nam nam confortant locum lesum et equant complexionem et resolvunt superfluitatem residuam a membro. Si vero per flobotomiam vel ventosationem vel cum aliis medicinis dolor non removeatur purgetur cum pillulis cochiis dictis superius et castrum ponemus in [illegible] et procedatur cum dieta et aliis ut diximus. Multos de hoc casu curavimus per hanc viam et bene successit nobis. Blancu de bono qui a quodam mulo percussus fuit cum pede circa frontem et facies tota denigrata fuit et dolor capitis meo erat immensus eo quod ipsum tolerare non poterat cum maxima angustia ad quem fui vocatus post tres dies sue infirmitatis curavi secundum istum modum et bene fuit ei ita quod sanitati perfecte fuit integre restitutus. Si autem cum casu et percussione haberet fracturam ossis vel depressionem recurratur ad cirurgiam nostram capitulo de cura cranei fracti et ibi omnem modum curationis invenies qui est utilis in hoc casu. Sequitur capitulum

Capitulum undecimum de

emigranea

Cura

flobotomia

si stipticus vel constipatus fuerit

In hoc casu cerebri gallinarum et aliorum animalium

Si flobotomia non potest fieri

bis et oleo ro Et si necesse fuit pro
tinuaq3 dolor' seu propt' intensione
Addat' in embrocatione ista aliq' opii vl'
iusquiami seu papaueris albi vel nigri
sit continuo largus sm ventrem
vl' p se vl' bnficio clister' lenitiui Ab
stineat a vino bibat aquaz decoctionis
berberis vl' aquam cum vino de grā
natis vel aliud simile istis Comed
at lactucam cum portulaca conditas
cum agresta vel aceto Et si esset de
bilis posset comedere carnes edi
et vitulor' paruor' et pullor' con
ditis cum agresta et uitellis ouor'
in aceto Cibaria facta ex farina
ordei et auene et panis comedere
potit et utilia erunt / Si vo ma
colica fuit potius sm dicta p' flo
mati de vena cephalica contrarie
partis lese / Sed mihi vr' q stare
fica° vtil' magis est in hac causa
q2 starificat° subtiliores humores
magis et acutos purgat et remou
q' flomia Purgetur sepe cum pillis
que sic fiunt R aloes ʒ · b · sene epi
thimi staphisacre mastices an · ʒ s ·
fiant pille cum succo lactucar' dos
ʒ · i · vl' ʒ · i · et s · vl' ʒ · ii dent' sirop
rosarum Vel sumat decoctione que sic
fit R mirab · citinor' ℥ · i · prunor'
℥ · ii pistent' mirabolani et bulliat
in vi ℥ · aque donec medietas sit
consumpta coletur et in collatura
illa dissolua' ℥ · i · manne et ℥ · i · sy
viol' detur hoc totum ante diem et
dormiat sup illud donec medicina
fuit excitata / postea cum excitata
fuit non dormiat quousqz cius fuit
consumpta Fiat aliqn clistere de q°
fecimus mentione superius / Sumat de
mane ℥ · iii · de aqua que sic fit R
coriandri psilii an · ʒ ℥ · ii · zucari ℥
iiii · pistent' et bulliantur simul ali
quantulum et coletur / Dieta et pota
fiant ut dixi in superiori Vngatur
locus cum oleo viol' vel oleo de sali
ce / Embrocet' et cum succo lactucaro
et aqua ro · et si nece fuit propt
acuitatem dolor' insistat cum eis
Aliquid opii vel iusquiami vl' papa
ueris nigri vel albi et ad aceti et

Si aut' p istam viam dolor nequaquam superio
remouetur fiat cauterium cum ferro igni
to super comā vl' uestigē coronam cau
libus ut dicit auic' isto ca° q' non re
mouit sit utile ut cauterium cum ferro
nec per operationem uestrationis cum
medicinis inuenit tantam utilitatem
ut in cauterio cum ferro et hoc vult
albucasis in cirurgia sua si q'n ma fuit
frīa flma seu mlica // Comedat car
nes edinas castratinas et pullinas
et auetinas vnius orum et carnes per
dicum et fasianor' et oīz auium de
gentium in arboribus et in pratis
non in aquis Comedat et pullor' pul
los columbar' et carnes capreoli
et porci siluestris maturas conditas ci
pipe longo et galanga cardamomo
et croco Et potest etiam comedere
carnes assas assatas et intestinula
et in pastillo conditas cum codez pul
uere et foliis petrosilini et pinguie
dine porci et aliqn oua sorbilia et
olera facta ex feniculo et boragine
et allea cocta pot comedere cum melle
purget' cum pillis fetidis vl' stom
acis seu cochiis vl' cum pillis de ell'o
nigro si mlia fuit mlia que sic fi
unt R sene epithimi an · ʒ · i · ell'i
nigri ʒ · ii · staphisacre mastices an ʒ s ·
ro · zu · ℥ · i · fiant pille cum succo
pollipodii seu cum vino decoctionis ci
cer dos ca' ʒ · i · vl' ʒ · ii · Vl' purget' cum
decoctione que sic fit R turbith ʒ · ii
sene epithimi an · ʒ · i · pollipodii ʒ · i · mirabo
indor' ℥ · i · pistent' et bulliant' in vi ℥ ·
aque donec consumpta sit medietas
colletur et et in collatura illa addan'
℥ · ii mell' ro · vl' ℥ · ii · sy' ro · Det' in ma
tutinis et fit somnus sup eam donec vir
tus fuit excitata et postea non dormiat
donec virtus eius fuit consumpta // fiant
clisteria cum aqua decoctionis acacia co
loquintide et centauree et blete et se
ne et pollipodii et oleo et melle et aliqn
cum sale et aliqn non // Vngentur au
res et nares cum oleo de spica vel
oleo de castoreo seu oleo de liliis q' po
nemus in antid° vl' cum oleo in quo disso
lutum sit euforbium vel castoreum //
Emigraneam ex ista cā frīa vl' caus

ciratum multotiens et multos re/
ligiosos et non religiosos in quantis
etate et bene successit nobis Unde
scias pro certo quod nihil utilius in doloribus
membrorum que non curantur per mun/
dificationes et medicinas quam cauterium
Nam ipsum resolvit omnem materiam et equat
omnem complexionem excedentem vel ho
aliquem malitie humoralis. In hoc etiam nar/
rat avicenna libro 3o capitulo de emigranea quod
quidam medicus narraverit ei unica/
bile quid de quodam emplastro quod sic fit
Recipe radicum cucumeris asinini absin/
thii ana. ... decoquantur cum oleo
et aqua invicem equaliter ista duo do/
nec dissoluta sint cum brocce. Loco doloris
ex aqua et oleo et fiat emplastrum ex forte
i. ex radicibus et absinthio super locum
doloris hoc est emplastrum ut dicebant sa/
nabat omnem emigraneam cum fe/
bre et absque febre ex quacumque causa fieret
sed nos de isto veritatem non scimus
quia non usi fuimus pro hoc alia ex
narrata nobis meliora videntur tem/
poribus suis alias ...

Capitulum duodecimum de apostemate calido in cerebro et vocatur frenesis Rubrica

Omne apostema cerebri vel vela/
minis calidum vel secundum suum nomine
Karabitus appellatur et abal/
mansore birsen Et apostema pectoris
et costarum appellatur ab avicenna birsen
et abalmansore sirsen Et per hoc
videre potes quod in nobis non est multa
vis nisi apud medicos novales qui de/
lectantur in ludabilis et truffis et
non in inquisitione rei seu causa seu causis
Et sic convenit quod primo illorum quod dicitur
cerebrum non apostematur neque os est ...
mus nam omne cerebrum nutritur cum
vita sit existentia per alimentum et cum
omne membrum habeat vias occultas
vel manifestas per quas recipit ipsum nu/
trimentum vel per quas ad membrum
dirigatur et ipsum nutrimentum per humiditatem
actualem quam habet per causas et in
per multa accidentia possit alterari et
mutari post nutrimentum putrefieri
in ipso et corrumpi et cum corrumpitur
et putrefit licet post actualitatem suam
membrum secundum compositionem et complexionem
et continuationem que lesio est ma/
nifesta et per istam viam dicimus membra
sunt dura et mollia apostemari Unde
est quod apostematio que est inflatio sensi/
bilis apud laycos seu eminentia ...
generatione tamen manifesta apud se/
nsum in illis membris non sit dicitur
quia membra sicca ut ossa non
extendunt propter eorum siccitatem
sed potius eorum substantia frangitur vel se/
paratur. Mollia vero ut cerebrum vel
medulla propter fluiditatem substantie
non extenduntur sed potius mollificantur
vel imbibuntur et cum debent apostemari
putrefiunt eorum substantie et marcescunt
et secundum hoc et per istam viam vel modum
predictam et et concordiam dicuntur apostemari
Fit autem frenesis in substantia cerebri quam
in parte anteriori sed ut plurimum
in velamine et fit aliquando ex sanguine
et aliquando a colera seu a ~~memb~~ melancolia
adusta Et hoc totum dicit avicenna
libro 3o de karabito calido Et scias quod
frenesis dicitur vera et non vera. Vera
appellatur ab avicenna quando incipit et est
egritudo per se et non per aliqua egritudo an/
tecedit eam nam non vera appellatur
quando fit post aliam egritudinem que
frenesim antecedit vel non vera ap/
pellatur omnis alienatio que est cum
febre. Signa eius sunt febris continua
cum rubedine faciei et oculorum ma/
gnitudo pulsus cum velocitate et
repletio venarum et habitudo cor/
poris grossa in qua sanguis mul/
tiplicatus est et usus rerum generantium
sanguinem Et si cum istis assit
horror luminis et capitis dolor et
frequentia in pulsu et lingua nigra
aut citrina et permixtio rationis
et multiplicatio alienationis et cum
hoc vigilie multiplicate fiunt et
abhominatio quiete et pigritia
in ea et clamor post suum dormire
et extremorum frigus et agitatio
et anhelitus inordinatus tunc scire
debes quod frenesis perfecta est et si

Emplastrum

Karabitus

Apostematio dicitur

vera frenesis

non vera

Clistere

Embrocca

narcotica non sunt multum continuanda

aliud clistere

quid bibat

innatalis apparitio post firmationem infir-
mitatis in loco z'moneat medicum apertius
melius fit quod trahat ad principium
curam iam firmata fuit. Fiat et
clistere sepe quod trahat materiam ad in-
feriora cum rebus lenibus hoc modo
℞. viol. ℥ ij malue ℞ j prunorum
lb s. bulliantur in aqua accipiatur
de illa aqua lb i et dissoluatur in illa
aqua ℥ i tamarindorum et ℥ i ma-
nne et ℥ ij mellis vel zucari viola-
ti facta mixtura oui et dissolutione salis
hoc totum et tepidum ponatur
cum instro et cum voluntas assel-
landi assit non cogatur infirmus
ad retentionem eius quia tale inducit
in multis debilitatem et eleuat mate-
riam ad caput et inducit timorem et
multotiens mortem. Embrocetur
et vngatur caput a principio usque ad
securitatem rei cum succo solatri vel
semperuiua mixto cum oleo ro. vel
oleo de salice vel oleo de nenufare
vel aqua ro. et aliquantulo aceti. Et
si somnum fortius prouocare volueris
pone cum eis oleum de papauere
vel oleum de mandragora seu gra-
num opii. Et non velis multum
ista narcotica seu stupefactiua conti-
nuare quia finaliter extinguunt calorem
naturalem et inducunt mortificationem
vis temporibus conuenientibus necessaria
sunt ad destructionem acuitatis timoris
ostendit vel ad egritudinem sicut hora nimie
insomnietatis et furie tota tua inte-
ntio versetur circa continuationem assellationis
cum clisteri sicut dicto superius si per
se non assellauit vel cum clisteri facto
ex aqua decoctionis prunorum et viol.
et melle seu zucaro violato et aliquan-
tulo sale. Bibat sepe sirupum de ne-
nufare cum vino de granatis et aqua
decoctionis prunorum vel ordei et sit
sir. ℥ i et vini de granatis ℥ i s.
et aq. ℥ iiij vel iij de sirupo rosarum vel
sirupo de berberis cum eisdem aquis et
hoc fiat in hora congestionis scilicet ante per
horam vel duas vel post fricationes pe-
dum cum aceto leues sepe fiant que
introducunt somnum fortes vero intro-
ducunt vigilias ut voluit omnes phy-

Sicias quod si per ista remedia non al-
leuiatur freneticus vel patiens a principio
etiam caliditatis morbo et vrina apparuit
alba quod moriet ex nimietate infirmitatis
Et hoc vult auicenna libro 3° capitulo de fra-
ncito dicens vbi quod nullus habens fra-
nesitum cum vrina apparuit alba visa
est liberatus. Ciba cum lactucis et por-
tulacis conditis cum aceto vel agresta
vel spinachiis coctis et ordeo cum ag-
resta vel cum cibario facto ex farina
ordei et si esset debilis nutriat cum
membris edi et pullorum elixatorum in
predictis herbis vel cum papauere
et berberis et granis granatorum
seu agresta et cum eisdem rebus
et aceto condiantur. Bibat aquam
ordei et aquam decoctionis lenticularum
excorticatarum vel aquam decoctionis
berberis vel aquam cum agresta vel
vino de granatis. Et hoc valet bene
a principio usque ad finem egritudinis. Cura
eius quando est a colera seu humore adusto
est ut primo mundificetur cum [illegible]
medicina mundificante que mundificat
istos humores et post mundificationem
illorum humorum fiat flebotomia vel sub-
tractio sanguinis ex aliquo loco et
his modis materia extrahitur ex supe-
rioribus et specialiter ab auicenna libro 3° capitulo
de frenesi talis prouenientis
a colera et 4° libro capitulo de cura se. post
Dicit enim ibi quod si in egritudinis non fuit
sanguis flebotomiam debemus incipere
a mundificante. Si vero in egritudine
sint sanguis a flobotomia incipiendum
est et de dubio regula est flobotomie in sub-
tractionem sanguinis quam superius diximus
vis de minutione sanguinis quantitate et
modo et hora fiat omnem patientem fra-
nesitum cum in seu frenesim ut sit
in loco obscuro et non luminoso neque
sit in aspectionem lucis et diuersorum colorum
ne ledatur ymaginatio et fiat furi-
osus vel ne propter hoc gitatur ad ma-
iorem motum et furiam maiorem
Et hoc sit generale in omni purgatione
egritudine capitis in qua vigilie mul-
tiplicantur. Sint apud eum homines
et fuientes de quibus confidat et in quibus
infirmus delectetur nam talia multum

Aliud

quid bibat

Cura eius si colerica

in loco obscuro ponatur

Generale sit

apertis in infirmitate et intuetur
in unum locum Iam apparet differentia maxima
inter litargiam ex frigiditate et litargiam
ex materia per signa superius narrata
Sed inter litargiam et subeth est differentia
quia ad omnem litargiam sequitur
subeth vel congelatio et ad subeth vel
congelacionem non sequitur litargia
Item ad litargiam sequitur febris continua
semper ad subeth et congelationem non
sequitur quia sunt egritudines per se et non
accidentales In subeth dormit homo gra
viter oculis clausis In congelatione dormit
homo stupide oculis apertis Insu- (ter)
chos vel sacheos et litargiam est
differentia quia inter suchos vel sachos apparet
signa inte frigiditatis et caliditatis mixta In
litargia apparent signa frigiditatis tantum
et est sachos vel suchos cum febre magis
manifesta et magis apparens quam in
litargia Cura litargie que est ex
frigiditate penes serapionem autem est ut usque
ad duos dies vel tres ungatur loco
cum oleo rosato in quo sit aliquid aceti
ut locus confortetur et materia refrenetur
cum hac intentione que fit cum oleo
rosato et aqua rosata usque ad duos dies vel
iii conveniunt Almansor libro nono rubrica de
bresen frigido ex frigiditate et fit cum illo
oleo rosato aliquid aceti sed etiam fiat flebo-
tomia et hinc de et etiam conveniunt
de cephalica que est in manu In hoc
alii non conveniunt et credo quod
moto fuit ad hoc hac de causa quia flebotomia
evacuet omnem materiam contentam in
venis et diminuat quantitatem vel
humorum ex venis et hec apozima et
omnia alia sunt excussi humorum ha
bundantium in quantitate et qualitate
invenimus terrenum post nam ad fontes
membrorum et recolliguntur et fiunt
apozima bene post flebotomiam evacuando
quantitatem humorum ex venis cotere
in primo apostis tali vel sic secundum hanc
viam et hoc vere velle gal. in commento
re am za pa la quod si egritudo
sub dura frigiditate duxerit ibi ergo dicit
quod flebotomia in omni apostemate utilis videtur
in principio cum evacuet materiam venarum
secundum quantitatem et qualitatem ex qua materia
venarum generatur et sic secundum modum dictum

Cura litargie ex frigiditate

Almansor

q almans

sol.

superius omne apozima calidum vel secundum
post istam flebotomiam dicit autem quod fiat
clisteria acuta et unctiones super
occipitium inducentes vigilias et po
natur in loco luminoso omnis litargicus
adiacendum et in hoc omnes conveniunt
non permittatur profundari in somno sed
excitetur extendendo capillos et eu
ellendo quosdam eorum et fiant frica
tiones fortes in pedibus et cruribus
et ponantur rubificantia caput ut
plurimum tale intentionis sit infer
endo ut non dormiat propter quia
vigilie excitando humiditates cerebri
hanc infirmitatem curare solent
Et clistere acutum conveniens in hac
misi secundum suam almansorem sic fit R
colloquintide tractam .i. semis cucu
centaurum sem cucu an pug. semis ve
tere elamenti corticum radicum pa
paveris an pug. .i. pistentur et bul
liant in ℥ iii lb aque donec consumpta
sit medietas accipiatur de aqua ista
lb. s. et ℥ ii olei olive et urine vacce
℥ i et cum quodam quod sit ex aqua ca
lente ex piscibus conditis cum sale
et loco eius ponatur sal. quando non potest
haberi misceantur simul et colentur et
fiat clistere et cum sint tepidum
Ad ad idem ex motive fermis multotiens
et est multum utile in hac causa R
colloquintide et agarici centauree an ℥
s. anthi flor. camomille asari an ℥ i
pistentur et bulliant in aqua et accipi
atur de illa aqua lb. i et misceatur
cum ea ℥ s. salis et ℥ iiii olei olive
et ℥ iii mellis bulliant simul et coletur
et ponatur tepidum intra corpus
Aliud ad idem R colloquintide ℥ i pistentur
et bulliat in lb i olei olive cum ℥
iii mellis et ℥ s. salis coletur et ponatur
tepidum Ista ergo clisteria trahunt
materiam suam ad inferius et excitant cerebrum
et inducunt vigilias fricationes for
tes pedum et crurium si fiunt cum sa
le et aceto Rubificantia locum sunt
ex sinapi et aceto vel aceto squillitico vel
alleis pistatis et mixtis cum aceto
Ungatur locus cum oleo de lilio vel spica
vel castoreo et aliquantum de costo Ligantur
extrema fortiter ita ut doleant aliquantulum et

Alii

Vigilie

Clistere conveniens

aliud

Aliud

Rubificantia locum

Ungatur locus

extrema ligentur

et pulsatio in arteriis anterioribus et spatulis et gravitas in odoratu. Eius que fit a sanguine signa sunt vene inflate et facies et oculi et caput rubea et calida et sompnus et gravitas et lassitudo et pulsatio in temporibus et capite et urina spissa subrufa. Signa si fit ex colera sunt vigilie et inflatio absque multitudine gravitatis et ymaginationes citrine aut rubee et eius urina citrina vel aurea clara. Si vero a flegmate fuit erit ibi gravitas et pigritia et timor et multitudo sompni et albedo oculorum et corporis et multitudo humiditatis in toto corpore et erit cum hoc urina indigesta alba spissa et gulositas et indigestio. Si autem a melancolia fuit apparebit urina subtilis clara indigesta et erit cum hoc gravitas non multum intensa habebit vigilias et cogitationes corruptas et ymaginationes et capilli erunt nigri et glauci. Cura eius que fit ex revolutione super se ipsum vel aspectu rerum que volvuntur est quiescere et abstinere a talibus rebus et a insompnio et tranquillitate et abstinere a vino forti et acuto valde. Que autem fit a calore et percussione curatur sicut diximus in cura doloris capitis a calore et percussione.

Cura illius que fit ex vapore generato seu retento in ipso cerebro est rebus apertivis facere vaporationem cum aqua decoctionis absinthii et florum camomille vel melliloti et maiorane et rosarum et facere cauterium in anteriori parte capitis in loco ubi terminatur digitus medius manus cuius radix palme ponitur super radicem nasi habentis infirmitatem et est cauterium quod fit in duobus cornibus posterioribus. Et facere ipsum abstinere ab omnibus leguminibus et rebus acutis et porris et similibus. Et scias quod nihil deterius est in omni egritudine capitis et specialiter in vertigine et scotomia quam nuces et res que consumuntur ex nucibus vel vinum forte non limphatum seu acutum. Comedat bonas carnes et bibat vinum album debile limphatum et pira cocta in pe- nis post comestionem vel poma seu nespela matura et sibia farrum et panicum vel milium. Purgetur hiera cum pillulis cochiis aliquando cum picra quam fecimus. Cura que fit ex sanguine est ut fiat flebotomia in cephalica vel in communi brachii et ventosatio in cruribus. Cibetur ex lentibus coctis et conditis cum agresta et vino degranatis et panico et milio et bibat aquam decoctionis granorum granatorum vel bibat aquam zuccari cum psillio aut bibat vinum debile bene limphatum. Et comedat aliquando carnes ediles et pullorum conditas cum agresta seu aceto. Et post carnes comedat lactucas portulacas conditas cum aceto. Cura vertiginis seu scotomie ex colera si fit provocetur ad vomitum propositum cum sirupo aceto- so et aqua calida vel aqua decoctionis aneti et seminis attriplicis et eodem sirupo acetoso composito. Si autem vomere non posset bibat decoctionem que sic fit. Recipe mirabolanorum citrinorum ʒ i s. psi- lii et bulliant in lb s. aque cum ʒ i prunorum et agitentur ʒ iii illius aque et in illa aqua dissolvantur ʒ ii sirupi rosarum vel violarum et detur ante diem vel detur in matutinis infirmo lb s. aque cassie cum ʒ i s. reubarbari equaliter ponatur ʒ i s. pulveris reubarbari in lb s. aque cassie et dimittatur macerari illa per horas xii in matutinis calefiat ad ignem et coletur et detur infirmo. Ad idem Recipe electuarii de succo rosarum simplicis ʒ i vel ʒ vi quod facias manu et detur in matutinis cum ʒ iiii vel sex aque decoctionis prunorum et tamarindorum et sint tamarindi ʒ i. Aliud ad idem Recipe tamarindorum manne ana ʒ i dissolvantur ibi cum ʒ iiii vel vi aque decoctionis prunorum politrici et polipodii et detur ante diem mane et potest fieri ut superius dictum est. Cum vero sit ex flegmate purgetur cum picra quam in antidotario fecimus et detur decoctio ante diem vel in sero infirmo ʒ i cum ʒ s. oximelli compositi et ʒ iiii aque decoctionis ysopi et zeduarie ʒ vi.

Signa a sanguine

Signa a colera

Signa a flegmate

Signa a melancolia

Cura eius que fit ex revolutione super se ipsum

Cura eius que fit a vapore

Cura a sanguine

psillio

Cura a colera

Decoctio

Cura a flegmate

ipsorum et mulieribus et gulosis et bibulis et humidis natura. Sire et quenit epilensia puerorum et mulierum et omnium quorum sanguis est paucus est puer(um) et hoc per constrictionem venarum et hoc vult Avicenna eodem capitulo libro tertio. Signa que in pluribus epilentiis accidunt sunt tinnitus lingue ipsorum et viriditas venarum que sunt sub ea et accedit ut plurimum mutatio corporis in complexione sua et gravitas in capite. Aut accidit ei inflatio multitudine et antecedunt eam coartatio in motu lingue et somnia eorum mala et oblivio aut pavor et timor et sompno et accidit ei ut loquatur secum et constrictio pectoris et ira et anxietas. Signa eius que fit ex sanguine si quantitative permiscuit sunt inflatio venarum que sunt in collo et gula et dispositio quasi suffocationis antecedit eam et apparet gravitas in eo et laxitas et multiplicatio saliue dulcis et rubedo cum quadam fuscedine in oculis et faciei et vapor sentitur calidus in capite et est in eo stoliditas que est species insanie et appellatur mala distinctio et eius urina vel spissa aliquando seu rufa. Signa que fit a flegmate sunt urina in qua multiplicatur aliquid quod est simile vitro liquefacto et saliua spissa multa grossa alia et pavor et timor et albedo oculorum et corporis et pigritia et gravitas et oblivio et aliquando vomitus flegmatis fit in eo et nondum sunt etas regio et complexio et usus rerum in preterito et sompnus et quies. Nam ista adiuvant ad significationem super materiam egritudinis. Si vero ex melancolia vel speciebus eius fiant talia sunt signa urina glauca vel pallida subtilis cum circulo granuloso et turbatio sensus seu permixtio tristis et non purgatur dispositio mala per intellectum cum separatur sed remanet semper eius ratio turbida et color faciei et oculorum fuscus plumbeus et capilli eius nigri vel plumbei et siccitas lingue et usus rerum in preterito generantium melancoliam. Si autem per coleram venenosam fiet quod raro

accidit ut volunt plures et specialiter aliquando in eo color citrinus oculi et faciei et saliva citrina amara et stoliditas cum furia et motu et urina rubea subtilis acuta et siccitas lingue et sitis et fortis agitatio et turbulatio in accessione et spatium accessionis brevius quam in aliis. Signa que fit ex vapore sunt quod infirmus sentit tinnitum et motum et elevationem vaporis ex aliquo membro et in muliere sentitur undatio in matrice propter menstruum retentum aut propter retentum venenosum inclusum in ea et in muliere accidit ut plurimum ex istis causis et hoc specialiter in viduis et monachabus et virginibus abilibus ad coitum unde abstinentia in talibus potest procreare epilentiam in muliere. Signa eius que fit a vermibus et a stercoribus sunt signa vermium ut est contrarietas oculorum et clausio et odor quem sentit ab eis et quod emittunt aliquando et fricatio narium et obtenebratio faciei et oculorum et palpitatio cordium. Cura eius est quod semper febris et specialiter longa cum resolvat omnem materiam corrumpunt unde dicit Avicenna quod quartana cum dirigit materiam ex longitudine sue affectionis curat epilentiam libro tertio capitulo primo. Iterum alterationes que fiunt in tempore istius infirmitatis si vigilie fiunt curant eam unde Ypocras 2a particula afforismorum: epilenticorum iuvenibus alterationem mutationes maxime etatis temporum vitiorum et locorum faciunt. Scias autem quod quando epilentia accidit alicui ante pubertatem et mulieribus ante menstruorum apparitionem et solvitur in iuventute scilicet circa xxv annos et in mulieribus circa apparitionem menstruorum quod amplius non curatur. Unde Ypocras in 4a particula: Quecumque vero remanent pueris et non absolvuntur circa iuventutem aut feminis circa menstruorum eruptionem interfestere consueverunt. Sire etiam conveniunt quod omnes res acute ut allia et sinapis et similia excitant epilentiam et omnes res fumose ut legumina et omnia que de proprietate nervos percutiunt ut nuces et vinum et venti tonitrua clamor et timor iterum purgationes universales et fri

mirachia et timor de eis quod timent
secundum consuetudinem. Cum autem ista fir-
mata sunt fit egritudo actu ledens
Et species quidem istius egritudinis sunt
quasi infinite. Omnes enim eorum timent
casum celi super se Et quidam eorum
timent quod terra absorbebit eos et quidam
timent latrones et quidam timent
lupum ut ad eos egrediatur. Quidam
vero alii sunt qui ymaginantur rebus
cum oculis suis que non sunt sane
seu vere Et quidam ymaginantur
se ipsos factos reges aut lupos aut
demones aut aves aut instrumenta
artificialia Et quidam sunt qui rid-
ent et precipue quando materia est sanguinea
cum ymaginantur placibilia seu de-
lectabilia Et quidam sunt qui plo-
rant et precipue quando materia est pura melancolia
Et sunt quidam qui diligunt mortem
et quidam abhorrent eam Et sunt
etiam alie species diverse de quibus non
facimus mentionem propter earum mul-
titudinem. Signa eius cum materia
fuit sanguinea et continetur in cerebro
superfluitas cogitationis et assidu-
atio sollicitudinis in hiis et assiduus
aspectus ad rem unam et ad terram
et multiplicatur in isto risus absque
causa et cum eo et gaudium et erit
absque tristitia vehemens Et urina
eius erit spissa rufa et eius pulsus
mollis et color faciei et oculorum ru-
beus vel fuscus et sompnolentia cum
quadam gravedine et sapor in ho-
ra sentitur dulcis in quo apparet
amaritudo aliquando et aliquando salsedo
et hoc erit per quandam adustionem
et apparebunt vene manifeste et
membris omnibus replete et habitudo
corporis ut plurimum carnosa videtur.
Si autem ex flate fuerit cum aliis sig-
nis sequentibus melancoliam erunt ibi pi-
gritia et paucitas caloris et quies
multa et gravitas et oblivio et
non erit ridens neque gaudens
et eius urina apparebit alba vel
subpallida cum quadam spissitudine
et eius pulsus parvus mollis et color
faciei eius albus vel pallidus appa-
rebit. Si vero ex cole fuerit cum aliis
signis sequentibus melancoliam erunt ibi
idem agitatio et commotio et inquieta-
bilitas et clamor et audacia et
ira et color oculorum et faciei trahit
ad citrinitatem et eius pulsus erit
velox et durus et urina erit citrina
vel subrufa tenuis. Si autem ex ipsa
melancolia fuerit habebit cum aliis sig-
nis odium erga homines et oblivionem
et cogitatio in ipsa erit plurima et
non ridebit et erit absque audacia
et cum quiete urina erit pallida
et tenuis et eius pulsus parvus
strictus et durus. Si autem melancolia non
fuerit retenta in cerebro sed in toto
corpore apparebit nigredo cutis
corporis et asperitas vel arefactio
et retentio eius quod solet exire
consueverat ex splene et stomacho et ex
emorroydibus aut ano vel menstru-
is et est cum hoc egritudo vehe-
mens et totius corporis et multiplica-
tio pilorum et quod in eo fuit antees-
sio ciborum generantium humorem me-
lancolicum et et amissio febrium
compositarum longarum quibus succedit
humor melancolicus. Si vero vitio splenis
fuit hec egritudo erunt in eo rugi-
tus sinistri lateris et inflatio sple-
nis et hic non separatur ab eo et
multitudo desiderii propter effusionem
cole ad os stomachi et paucitas digestionis
et inflatio et inflatio et aliquando
erit ibi [illegible] et mordicatio cum
fuzia apparebit quam et sicut magis
ut plurimum omnes melancolici sunt
splenetici et etiam contrarii.
Signa melancolie que fit vitio stomachi sunt
nausea et siccitas cum indigestione
et repletio in hora digestionis et mul-
tiplicatio doloris apud comestionem
que quiescunt post digestionem.
Signa vero eius que fit ex materia con-
tenta in siphac mirach id est in panni-
lo interiori continente intestina
et mutitia sunt gravitas in
mirach et attractio ad superiora et
nausea insensibilis et malitia ap-
petitus et corruptio digestionis et eructua-
tio acetosa et sputum humidum et
rugitus et exitus ventositatis

omne medicamen physicorum de illa materia

Est medicamen penes intentionem physicorum mundificativus materiam istius egritudinis a qua tamquam causa fit, sic ℞ mira-
bolanorum indorum ʒ x pollipodii ʒ v sene ʒ ix tur-
bit ʒ iiii sticados ʒ x passularum ʒ x
epithimi recentis ʒ x omnia excepto epi-
thimo in iii lb aque decoquenda sunt
donec ad unam lb et dimidiam rede-
ant cum hoc factum fuit addatur epi-
thimum et ultro ab igne removeatur
et dimittatur donec infrigidari ceperit
cumque infrigidata fuerint manibus fri-
cata colentur et ista collatura divi-
datur in quatuor partes equales et
una queque pars debet dari infirmo
de quarto in quartum diem per tres horas post
assumptionem pillularum que sic fiunt ℞
agarici dicas tercias ʒ i aloes ʒ ii
salis indi elli nigri quanta ʒ omnis
conficiantur cum melle aut mel. ros.
et hee pille sunt una dosis aut debent
dari omnes una hora sero cum vadit
dormitum et non cenet et post assum-
ptionem istarum pillularum per horas
tres ut dictum est sumenda est
quarta pars decoctionis supradicte et hec
decoctio debet totaliter recipi usque ad
dies xvi et qualibet vice antequam
detur decoctio pille omnes que fiunt
ex dicta receptione sumende erunt
hic modus mundificationis est secundum physicos
qui mundificationem faciunt in melancolia ex
sanguine post flebotomiam de venis sup-
dictis. In aliis autem speciebus melancolie
faciunt istam eandem mundificationem
absque flebotomia. Confiteor et assero
quod physicorum via sanativa est et recta a qua
desistere non convenit. Sed nostro
tempore multos curavi secundum hunc modum
et secundum eum semper procedebam in cura
melancolie et bene succedebat michi que talis
erat. Primo in omnibus speciebus melancolie
tam in illa que fiebat ex sanguine
quemadmodum in aliis faciebam
sirupum talem ℞ pollipodii lb s. buglo-
sse vel lingua bovis melisse ana
ʒ i apii capparis acori assari ana ℥
i sene epithimi ana ℥ ii seris lactuce
et stariol. endivie ana ℥ iii pistentur
omnia grosso modo preter epithimum et
senem que dimittantur sicut sunt bu-

liantur omnia pistata et alia in iiii lb
aque donec medietas consumata sit et
in fine addantur sene et epithimi postea
quod bulliunt et dimittatur aqua donec
sit infrigidata et tunc cum ipsa aqua
tepida fricentur ea que sunt in aqua
manibus fortiter et cum fricata fuerint
tollentur et in collatura illa addatur lb
i mellis rosati cum foliis et iterum red-
ucatur ad ignem et permittatur aliquan-
tulum bulire postea terrum colet et
reponatur hic sirupus rectificat splenem
que rectificatio necessaria et utilis est ma-
xime quemcumque speciei melancolie et cum hoc
disponit viam ad expulsionem et
aperit meseraicas et omnia nutritiva
corroborat et confortat. Datur de eo
mane ieiuno stomaco ℥ iii cum ℥ iii aque
decoctionis epithimi et mellis rosati et
hoc fiat usque ad dies sex tunc in sero
vel circa prandium primum somnum reci-
piat pillulas que sic fiunt et non re-
tinet ℞ sene epithimi ana ʒ ii elli ni-
gri ʒ iii scamonee ʒ i et s. mastici
ʒ i mirabolanorum indorum ℥ ii turbit ʒ ii
agarici ʒ i et s. et fiant pille cum
succo pollipodii vel vino decoctionis
epithimi ana ʒ ii dentur de eis ʒ ii vel
ʒ i et s. et ʒ i secundum virtutem. Si autem
pillulas sumere non possit sumat in
matutinis capellarum decoctionem que
sic fit ℞ mirabolanorum indorum ℥ i et s. pi-
stentur et bulliant cum ʒ ii prunorum
siccorum in ℥ viii aque donec medietas
sit consumpta coletur et cum illa
collatura dissolvantur ʒ x manne.
Aliud ad idem ℞ ʒ s. elli nigri sca-
monee ʒ i pulverizentur optime et
dimittantur per unam noctem in ℥ ii
rob. vini et ℥ i et s. manne in auro-
ra ante diem dissolvatur hoc totum
cum ℥ iiii aque decoctionis prunorum
et detur infirmo et aliquando loco dictarum
pillularum superius dabam ʒ i et s. pillularum
fetidarum quas faciemus mentionem
continuacione istarum mundificativa medicina
mundificabam omnes melancolias et dissolvebam
splenem et cum sirupo preparabam materiam et
cum electuario quod sic fit confortabam
cor cerebrum et totum corpus ℞ sericum
combustum ʒ i coralli rubei ℥ s. ossis de

Modus infirmitatis secundum Arnaldum

ubi cum

pillule

pillule

Decoctio

aliud

Confortativum

torde corni ℥ ij margaritarum non per
foratarum ℥ iij cardamomi ℥ i pinearum
mundatarum lb ß ysopi liquiritie ℥ ij
nuci muscati garioff. et piperis
lon. cubebe galange ana ℥ ß zuccari lb
vi coquatur ad modum cinnamate in hyeme
vero confitiatur cum iiij lb mell. spumati
et bene cocti et addantur in fine
℈ i musci sumatur in mane et sero
ad modum nucis magne et post i°
bibatur aliquid vini clari odoriferi li
mphati hoc electuarium confortat cor et
cerebrum et animam gaudere facit
et risum multiplicat et removet ma
las cogitationes et rectificat memo
riam et confortat digestionem et multi
plicat humiditatem naturalem in corpore
toto. Aliud ad idem quod fit l° dimi
sionis cap° de hiis que conferunt timori
et melie ℞ rosarum ℥ vi sup. ℥ v garioff.
mastici spice ana ℥ iiij
cinamomi croci ana ℥ i deterantur et in
bellen decoquantur lb i emblicorum
cum vi lb aque donec remaneat
tertia deinde coletur et proiciatur
super ipsam lb i mell. et decoquatur
donec inspissetur et pulverizetur et
super pulvis predictis et moveatur
cum ligno salicis aut ligno citri do
nec permisceantur et addatur super ipsum
in fine ℈ i et ß de musco detur sero
et mane ad modum nucis magne
et aliquid vini albi limphati bibatur
post illud hoc etenim electuarium animam le
tificat et timorem et tristitiam tollit
vel removet et impugnat et colorem
efficit bonum et addit oris odorem et
saporem et confert pulsum cordis
et si assidue letificat animam ita
ut extrahat eam ad e[xtrem]um item
a sui continuo et multitudine usus
et bonitate anime. Ex parte me[dicinarum]
omnes malos mihi occurrentes evacuans
et essent evacuabam per viam istam
et modum per quam si videbam cor
robustum et satis carnosum et reple
tum secundum venas et ipsas apparentes in
gravis faciebam post duas aut plures
humiditates flebotomiam de venis pedum
sphoma et salvatella ex dis
similibus in aliis aut spatiis in mulie nullo

modo fingebam hoc respondimus nec
dimittebam semper procedebam et con
suetudebat mihi ut multi faciunt qui
hodie vivunt nobiscum Regimen eorum
ex parte diete cum brodio gallinarum
et carnium castratorum et edi et arietis
virginum et pullorum et cum vitell.
ovorum et cum cibariis factis ex fa
rina ordei et avene in quibus pone
bam vitellos ovorum cum pulvere spe
cierum qui sic fit ℞ cardamomi ℥ ß melle
gete cubebe ana ℥ i cinamomi electi
℥ i zaffrani matis ana ℈ i nucis
muscate gariofil. ana ℥ i terantur et
cribellentur. Farnes et brodia et alia
cibaria omnia condiebam cum isto pul
vere nullo modo exhibebam eis ca
rnes silvestres neque carnes animal
ium silvestrium. potabam eos cum vino
albo clarissimo odorifero in quo po
nebam tantum de aqua quantum
erat medietas vini vel eius tertia
secundum naturam vini electi quod haberi po
terat. Dabam sepe et per intervalla
illam decoctionem de electuario qua
fecimus mentionem et secundum dictum modum
illius. Et est prima decoctio que fit
cap° de decoctionibus in meo antid° in
omnibus speciebus melie sive fuissent ex
sanguine aut ex aliis causis post
exhibitionem medicinarum faciebam
unum cauterium in parte anteriori et
duo in cornibus posterioribus capitis
et prosequebam ista cauteria usque
ad os si erat possibile et dimittebam
ea aperte usque ad dies xl. Pro
eo quod posse ultra hoc tempus non
curabam de hiis sed permittebam
ea consolidari et sic secundum illum modum
curam in omnibus finiebam et si aliquod
vestigium infirmitatis remanebat
post continuationem istam iterum a ca
pite incipiebam quousque totalis
erat consumpta et mundificata
secundum meam possibilitatem. Sequitur

Capitulum decimum octavum de melancolia ex amore vel desiderio repatriandi

Dieta

pulvis specierum

vinum aut potus

Cauteria

Aliud

Et vocatur ilischi R[ubrica]

Et egritudo appellatur ilischi
i. melancolia quam aliquis incurrit
propter amorem et est sollicitudo
similis melancolie in qua homo iam adduxit
intentionem cogitationis sue super
pulchritudinem quarundam formarum
et figurarum que insunt ei deinde adiu-
vat ipsum ad illud desiderium eius
et non consequitur et quia trahat
cum ab ceteris sero necesse est ut aliquis
humor qui augmentatur ab istis
causa pereret et habundet et erit
ille humor melancolia multiplicata in quan-
titate et qualitate vel quod convenit
et erit frigida et sicca. Signa firma
super istam egritudinem sunt profu-
nditas oculorum et siccitas ipsorum et
privatio lacrimarum nisi cum fletus
adest et motus continuus palpebrarum
risibilis quasi aspiciat aliquod pulchrum
delectabile aut audiat cantilenam de
eo in quo delectetur aut letificetur
aut eius anhelitus est plurime inter-
sectionis et reversionis et alteratur
eius dispositio ad risum et fletum cum
audit cantilenas amoris precipue cum
fit rememoratio repudii et elon-
gationis ab eo quod diligit et sunt
membra eius arefacta et palpe-
bre fiunt magne propter vigilias
et eius pulsus est absque ordine et
alteratur dispositio pulsus manifeste cum
fit rememoratio eius quod diligit
ipse et cum obviat ei subito et
potest ex pulsu ingeniare medicus
super cognitionem eius quod diligit
et sciet ex hoc causam infirmitatis et
habebit viam ad curam eius. Et
ingenium erit tale cum medicus pul-
sum tetigerit rememoratur plura
nomina rerum et virorum et mulierum
coram infirmo et ipso audiente
hoc faciat multotiens tangendo
semper pulsum infirmi cum presen-
serit varietatem in pulsu propter
rememorationem in pulsu mansionis
vel figure vel loci aut regionis aut
aeris in qua operatur aut gentis aut
parentum seu sororis vel familiaritatis

scias quod illud est illud quod diligit in-
genietur tunc in acquirendo illud
si est possibile quia per acquisitionem
illius statim curabitur. Cura eius tal-
is sit primo exhibeantur ei ea que indu-
cunt somnum ut est dyapapaver in
quo ponatur crocus et electuarium valde
utile est in hoc casu confortat cerebrum
et delet malas ymaginationes et
purgat ipsum cerebrum a superfluitatibus
et alterat eius dispositionem sint continue
coram eo mulieres et astantes et
vetule que confortant infirmum
in contrarium sue ymaginationis et ex-
citent ipsum in amorem alterius ab eo
quod diligit et vituperent illud quod
diligit narrando de ymaginata vel
dilecta fetida et inhonesta et turpia
ex parte persone et morum. Nam
vetule cum suis [illegible] ipse
sciunt facere hoc et propter hoc etiam
[illegible] in hoc casu est valde utilis co-
ram eo fiant cantalene et solatia
et mittatur ad coitum diversarum mulierum
que a vetulis et ab astantibus multum
laudentur de forma figura et mo-
ribus. Exeat patiens ad distrahendum
huc illuc equester et pedester cum
iuvenibus et mulieribus in quibus delectetur
nam omnia ista removent malam
ymaginationem et cogitationem induc-
tam ex amore. Locetur in loco luminoso
et non obscuro nam obscuritas prepa-
rat ipsum ad sollicitudinem que est
prava in tali cura et disponunt
infirmum ad pravas cogitationes et
ymaginationes quod malum est et
inconveniens. In infirmitate tali
nutriatur ex dieta dicta in capitulo de melancolia
et etiam ex lacticiniis recentibus fru-
mento ordei et avene que abarrato
dantur cum pulvere specierum dictorum supra
et electuariis dictis ibi. Potest ex
vino albo limphato ut dixi nunc et con-
fortetur cor et cerebrum et totum cor-
pus cum electuariis dictis. Balneetur sepe post
digestionem in aqua tepida decoc-
tionis camomille et ungatur totum
corpus ex oleo de nenufare camomilli-
no et anetino et de salice et mun-
dificetur cum rebus dictis et si necesse fuerit

fuit si cum comoditate fieri potest
Vt dictum est in melia / Si vero ex desiderio
repatriandi contingerit hec melia vel
modus huius infirmitatis non acquirat d'a
curam nisi ut inducant patiens ad
repatriandum si possibile fuit. Si aut
non fuit possibile curetur ut dictum
est in cura mel'ie ex amore

Capitulum decimum nonum de mel'ia in qua homo fugit a viuis et desiderat non esse cum aliis et est instabil' et vocatur cucubit R^a

Hec egritudo nominatur cucubith ad similitudinem cuiusdam bestiole seu animal' natantis
sup aquas qd' sup eas mouetur diuersis
motibus absque ordine et hec hant
nam quia quociens [illegible] accidit ei
aliquid noui fugit ab eo deinde apparet
ut incipit apparere et notatur hoc
animal apud laycos gen' [illegible]
et repitur ut plurimum in aquis statibus
Fit autem ex colera adusta et melia et
apparet et manifestatur ut plurimum
in februario et marcio // Signa eius
sunt quod patiens diligit fugere ab
hominibus viuis et desiderat mortuos [illegible]
[illegible] et repente aduenit melia [illegible]
[illegible] et fugit diem et noctem desiderat
et occulta libenter et totum illud
accidit ei diligendo solitudinem et
fugere ab hominibus et non quiescit in vno
loco hora vna sed continue discurrit huc
illuc ignorans quo vadit timendo
se ab hominibus ymo quando non cauet plus
ab eis negligens penitus illud et parum
discernit illud qd' videt et cum sit prius
et est in vltimo tristicie et solitudinis
et querimonie et cautele et color
facie[i] citrinus lingua eius sicca et est
siciens et semper crura eius apparent
vlcerata que non consolidantur et causa
eius melia corrupta accidens per motum
pedum [illegible] et labore currere ad ipsa vl
linera et canina et membra fuit [illegible]

propter laborem et ieiunium et propter
sollicitudinem ex qua fit corpus sim
ilit' // Cura eius est ut regatur cum
bona et temperata dieta et bonis nutribil
et optimo potu de quibus superius feci
mentionem balnietur sepe in aqua
decoctionis ros flor' camomille et
salicis et viol' et sepe post prandium
digestione eius completa inungatur
caput eius continue ex oleo ros et
oleo de salice et de papauere et in
troducatur sompnus cum vino et aliis
rebus propositis bibat sirupum sepe de ne
nufare vel sirupum de papauere cum aq
decoctionis 3 [illegible] seme epithimi et
nenufaris et conforte caput cerebri
et cor cum electuariis dictis superius
c^o de melia bibat in vino aquam decoc
tionis 3 [illegible] nenufaris et violarum
purgetur aliquando cum gera logodion
vel pillis stomaticis cochiis vel
pillis fetidis vel cum decoctionibus
dictis superius et fiat flobotomia de sal
vatella pedis sinistre si vene re
plete fuerint vel aperiantur mesaraica
aut emoroydes si fieri potest ipse
Si aut cauteria si videtur tibi vel
ex ultra sicut in cura huius mel'ie et spal'
post purgationem [illegible]

Capitulum vigesimum de stoliditate et amentia R^m

Et egritudo semper fit propter
egritudinem lesionis factam in
ventriculo medio cerebri in
quo viget cogitatio sicut et permixtio
sensus seu alienatio sicut quod in febribus
fit que cum aliis malis signis mo
rem [illegible] / Fit aut alienatio
seu dispositio vel permixtio sensus absque
febre et tunc est species melie et
quia hee infirmitates fiunt in cerebro
et in eodem ventriculo [illegible] tamen
inter eos diuersitas manifesta Nam alien
atio seu permixtio sensus fit in febre
aliquando et absque febre et est ledens
operationes cogitationis extimationis
secundum qualitatem vel vanitatem seu adductionem mala

[margin: quid stoliditas]

Stoliditas et amentia sunt absque febre
semper et ledunt operationes cogitativas
vel estimativas sive diminutione aut de-
structionem et appellatur hec lesio fa-
tuitas vel infantilia. Causa autem
huius egritudinis est siccitas pura aut sic-
cum frigiditate comprehendens super me-
dium ventriculum cerebri per longitudinem
spatii dicti secundum doctrinam illius et quod hec
egritudo sit ex frigiditate et non ex
caliditate est quod ista egritudo est in-
diminuto et destructio spiritus moventis
operationes cogitativas et estimativas
et memorie. Nam caliditas movet
cogitationem et spiritus et motus adiuvat
caliditatem. Sed frigiditas impedit ca-
liditatem et motum in permixtione
sensus est ergo et fit in contrario causa.

[margin: Causa huius egritudinis]

[margin: Signa stoliditatis]

Signa stoliditatis et amentie sunt
quia desiderat esse cum pueris et ludit
operationibus puerilibus et conversatur
cum eis et ridet de rebus quas facit
et letatur sicut pueri et male cor-
rigitur et aliquando tacite moratur et per-
sistet cum manibus et fustibus in terra
et aqua. Permixtio vero sensus fit
aliquando cum febre et aliquando sine febre
et fit ex causis facientibus meliam
intendentibus super cogitationem
cum caliditate et propter hoc ponit
infirmum mobilem et velocem ad
operationes cogitationis non rationales.

[margin: Cura stoliditatis]

Cura stoliditatis et amentie est
calefacere cerebrum cum electuario
de musco quod sic fit secundum Avicennam. Recipe
musci ℥ ß. cardamomi liquiritie
gariofilorum ℥ ii piperis longi ana ℥ x. ʒ
cinamomi ʒ iii ligni aloes ʒ i
croci ʒ ii medicine sunt viii con-
ficiantur cum zucaro vel melle. Electuarium
magnum valet ad stoliditatem stomachi
cordis et inflationem et ventosi-
tatem et confortat cerebrum et ipsum
datur sero et mane ad modum ca-
stanee. Ad idem Recipe ℥ ʒ ii
galange ʒ iiii nucis muscate corallorum
ossis de corde cervi margaritarum
non perforatarum gariofilorum ana ʒ i
macis spice croci ana ʒ ß
cinamomi ʒ i et ß liquiritie ʒ
ß conficiantur cum zucaro vel melle.

[margin: Aliud]

Confortat cor et cerebrum et valet
ad omnes passiones istorum membrorum
et specialiter si fuerit propter debilitatem
vel defectum aut propter frigiditatem.
Ponantur omnes tales ad latendum in
loco luminoso. Conversationem habeat
cum amicis et fidelibus qui eos confo-
rtent. Solatia et cantilena multum
conferunt in hoc casu similiter et in scriptis.
Ablutio pedum cum flore camomille
et mellileto et aneto et similibus est
valde utilis in omni specie melancolie et ali-
enationis. Cura permixtionis sensus
si fuerit cum febre tunc cum febre curatur
per curam febris. Si autem fuerit absque
febre curatur per curam melancolie dicte
superius cum fiat ex eisdem causis
et humoribus in medium ventriculum
ubi viget cogitativa et estimativa. Dieta
et potus non variantur a dicta et
potu dictis in melancolia cum fiunt absque
febre. Purgetur cum eisdem medi-
cinis dictis illic et si fuerit necesse fiat
flebotomia de salvatella pedis sinistri
que est inter anularem et auricularem.
Post purgationem non obliviscatur
cauterium quod fit medio capitis in
isto casu valde utile est et bonum etc.

[margin: Ablutio pedum]

[margin: Cura per mixtionem]

Capitulum vigesimum primum de mania et canina et vocatur demonium. Rubrica

V-ocatur autem passio ista de-
moniaca propter pravitatem
accidentium. Fit autem a colera
adusta in qua vincit caliditas omnis aut
aut a melancolia adusta in qua dominatur
accidentalis caliditas et non ex alia materia.
Fit autem in mulieribus ex retentione
menstruorum ut plurimum in iuvenibus
in venis matricis ex quibus elevantur
fumi diversimode moventes ymagi-
nationes et cogitationes ad ea que
visa in preterito fuerunt sive fuerunt no-
tata sive non et inducunt patientes
ad narrandum de futuris et etiam inclu-
dunt eum ad loquendum variis lin-
guis et quod plus est linguis etiam si
numquam eas audiverit. Fit etiam ex

[margin: causa]

spermate retento in matrice quod conversum est post corruptionem et temporis longitudinem in venenum a quo fumus venenosus elevatur et movet dissimmode cerebrum ymaginationem cogitationem et estimationem. Ita quod inducit pacientem ad motiones eisdem ad quas menstrua retenta inducunt ut superius dictum est et hoc ut plurimum contingit viduis et monachabus et virginibus abilibus ad coitum cum tempus coeundi transeunt. Contingit etiam multociens quod ab istis superfluitatibus retentis elevatur fumus venenosus qui spargitur per membra inferiora et lateralia et inducit in toto corpore rigorem tremorem et frigus absque febre et fastidium et dolorem capitis et vigilias et tenebrositatem oculorum et similia. // Signa manie et passionis demoniace. Primo tamen ponemus differentiam inter maniam et frenesim et melancoliam. Ad frenesim sequitur semper febris continua et acuta apostema quod putrefit et specialiter in cerebro et quod fit in membris nobilibus sequitur febris et hoc vult auctor libro iii. capitulo de litargia et de signis litargie, sed ad maniam et melancoliam non sequitur febris nisi per accidens et raro. Inter maniam et melancoliam distat quia mania fit semper ex materia colerica vel melancolia adusta in qua talis colera vincit et dominatur et in ea apparent signa furoris et audacia et instabilitas et desperationis magis et maiora quam in melancolia. Melancolia vero fit ex communi materia adusta quam colera citrina terminavit et reduxit ad genera melancolica ita quod nihil de caliditate que in illa materia remansit. Et fit ex melancolia naturali corrupta in qua est proprium frigiditatis aut sicitatis ultra debitum vel frigiditatis et siccitatis in se. Quando vero fit a melancolia adusta passio demoniaca demonium et lupinositatis et rapacitas eius fiunt cum cogitatione et quiete spatio aliquo. Deinde tamen movetur et loquitur incipit sermonari cogitationis preterita cum iterat saepe cum non est possibile audire neque [illegible] ipsum et est estimatio in ipso

vehementius et color ad nigredinem declinior et somnia deteriora et videntur aliquando arctosum aliquando bulliens in terra. Si autem manifesta fiunt ex colera adusta fiunt permutationes ad contemptionem velocius et quies ab ea et non retardatur contentionis et adhuc sicut recordatur eius plus aut moratur eius quies et multiplicatur eius motus et rixa et agitatio et omnis furor et insolubilitas. [illegible] aut que fit propter retentionem menstruorum aut propter congregationem spermatis per naturam in stomacho quod [illegible] stoma impugnantur et quia abstinuit a coitu et quod delectatur in verbis et operationibus pertinentibus ad coitum et quod quiescit quando coram eo secrete tractatur et dicuntur verba coitus et luxurie // Cura eius est ut primo locetur in loco obscuro ne propter lumen aeris et varias res visibiles apparentes in luminoso ad furorem moveatur // Et scias hoc generale quod intentio philosophorum est in hoc casu in humectando plus quam infrigidando. Et hoc vult auctor in cura istius infirmitatis propter inobedientiam eius et instabilitatem. Incipiendum est ergo a rebus introducentibus somnum et fricationibus pedum et crurium ut materia ad inferiora trahatur. Vnde ypocras vi. particula afforismorum maniacis varicibus aut emoroidibus innatis insanie solutio. // Cum materia fuit colera adusta statim minuatur capilli pro posse et inungatur caput cum oleo de nenufare et oleo de papavere mixtis cum succo lactuce in quo sit aliquid aceti. Fiant fricationes pedum cum aqua decoctionis foliorum salicis et florum camomille et rosarum seu cum aqua decoctionis papaveris et melliloti et rosis humectetur caput eorum cum lacte mulieris lactantis puellam et oleo de salice. Post quietem fiat flebotomia de vena que est intus in talo que vocatur saphena. Aperit enim emoroides et provocat menstrua que provocatio et apertio valde utilis fuit in cura ista ut apparet per ypocratem supra. Purgetur si est possibile cum decoctione que sic fit. Recipe sene epithimi ana [illegible]

prunorum ℥ ij bulliant in aqua et colen-
tur ℥ v vel vj illius decoctionis disso-
luantur ℥ ij manne et detur infirmo
fiat usque a primo omni die vel in duobus
diebus semel clistere quod sic fit
Rx sene epithimi ana ℥ s pollipodii ℥
ij blete m i pistentur et bulliantur
in aqua tepida de illa aqua lb i in qua
dissoluantur ℥ ij manne et ℥ iiij olei
viol et ℥ s salis coletur et post de-
ctionem suppanatur tepidum Alia
decoctio ad idem Rx mirab. indorum
℥ i s sene epithimi ana ℥ s prunorum
numero x pistentur et bulliant in aqua
et coletur et in ℥ vj vel vij illius aque
dissoluatur ℥ i manne et ℥ i sirupi viol
et detur ante diem parte usque ad
finem febrium cum aqua que sic fit
et non cum alia Rx seminis
seminis lactuce ana ℥ i papaueris
℥ s zucari ros ℥ iij prunorum siccorum
℥ iiij ordei ℥ i s bulliant in lb
vj aque usque ad v coletur et seruetur
Aliud ad idem Rx granorum grana-
torum dulcium vel inmitiorum ana ℥ ij
seminis lactuce ℥ i papaueris ℥ s zuc
℥ ij prunorum siccorum ℥ iij bulliant
in vj lb aqua donec media consumpta
sit et coletur et seruetur Cibetur cum
lactucis cucurbitis et portulacis condi-
tis cum agresta et vino de granatis
et etiam cum cibariis factis ex farina
ordei auene panico et milio in quibus
agresta et vinum de granatis ponatur
et hoc usque ad finem febrium Si autem
infirmus a debilitate laborat cum ci-
baribus edi et pullorum alterius cum
herbis portulacis cucurbitis et la-
ctucis mutatur Si autem materia melancolica
adusta fuit in ea procedatur cum
confortantibus caput et prouocantibus
somnum ut superius dictum est et
aperiantur emorroydes et menstrua
et fiant clisteria et apertio saluatelle
et saphene ut supposita in prouocatione
somni multiplicentur papauer et ne-
nufar et addatur granum unum opii
vel plus si fuerit necesse. Dieta et potus
non varientur a superius mundificatiuum
decoctionum que sic fit Rx mira
indorum ℥ i elli nigri ℥ ij sene et

epithimi ana ℥ s pistentur et bulliantur
et colentur in ℥ iiij illius decoctionis
dissoluatur ℥ i cassie medullosa et co-
letur et detur ante diem post mun-
dificationem et attractiones cauterium in
medio capitis valde utile est et
necessarium Si vero contigerit hec egritudo
propter retentionem menstruorum seu
propter sperma corruptum aggregatum
in matrice prouocentur menstrua
cum apertione saphene vel cum
medicinis quas in capitulo de retentione
menstruorum dicemus inferius.
Si autem propter sperma corruptum
generetur ad coitum si est possibile
quia hec erit via melior et no-
bilior Si autem ad coitum eam ex-
citare non potest quia erit mulier
honestatis seu religionis faciat
quod obstetrix fricet fricetur os matricis
et vuluam cum digito indice mun-
lito cum oleo de spica in quo cam-
phora sit dissoluta et fiat fricatio
fricatis ita ut doleat et conqueratur
patiens. Continue bibat aquam
frigidam in qua semina sint de nenu-
fare seu de papauere mutatur ex
lactucis cucurbitis portulaca et similibus
et non de carnibus nisi in ultimo de-
bilitatis sicut assiut secundum quod dictum est supra
Comedat sepe dyapapauer mixtum
cum zucaro ro. et post illud bibat
aquam ut frigerat. Apponatur suppositum can-
dela inuoluta cum pena que pena
sit ligata cum filo firmiter circa can-
delam et imbibita in oleo de spica
vel de lilio in quo dissoluta sit de tria
grana musci vel ambre valet mira-
biliter in hoc casu et suffocatione
matricis et in omni passione que generatur
ex menstruorum retentione vel ex
spermate retento et debet caput
candele extra de ligari cum filo
duplicato ne intraret tota candela
ut in matrice ut posset extrahi omni
hora ad voluntatem patientis et
medici et hec candela quasi continue
usque ad perfectam liberationem intra vul-
uam debet morari et cum ea os ma-
tricis fricari aliquantulum et trahit materiam
ad inferiora sperma corruptum erit

2 clistere
Alia decoctio
Cibo
Si autem materia fuerit adusta
Decoctio
Circa (?) retencionem (?)
bibat
Ad uulvam suffocationem matricis et passionem exmistionem

Aliud nobile

et resolvit Ad idem ℞ agni casti ℥
iij seminis marellorum ana ʒ v terantur
perfecte et cribellentur et incorporentur
cum melle crudo non despumato et
fiat electuarium. hoc enim electuarium removet me/
lancoliam et passionem demoniacam
contingentem ex spermate corrupto
maxime viduarum et virginum et religio/
sarum et aliarum in quibus tales reperiuntur
cause. Etiam que contingunt ex rete/
ntione menstruorum et preter hoc destruit
capitis frigiditatem que contingit in
mulieribus senibus et decrepitis et in
omnibus mulieribus in quibus frigiditas membrorum
et capitis contingit ex causis supradictis
et in omnibus istis mirabiliter confortat
appetitum. datur mane et sero cum
intrat dormitum ad modum nucis
magne et post illud bibatur aliquid vi/
ni limphati secundum medietatem et si ad/
iungantur ʒ v peonie in hoc electuario
mirabiliter operantur contra epilentiam Sequitur

Capitulum vigesimum 2m De corruptione ymaginationis et memorie ℞ca

[S]it autem a materia colerica vel melan/
conica in parte anteriori
aut secundum quantitatem et quali/
tatem aut secundum qualitatem.
Sed corruptio memorie fit propter
dominium frigiditatis in parte posteriori
aut propter dominium frigiditatis sive cum humiditate
vel siccitate. Signa corruptionis
ymaginationis sunt quia ymaginatur
quod non est neque invenitur et videtur
ei quod videat res quibus non est tenendum
et debilitatur ymaginando res ymma/
ginabiles neque videt visiones et so/
mnia nisi parum et obliviscitur ymagi/
nationes formarum sensitivarum qualiter
sunt neque ymaginatur eas. Et si
fiunt ista cum vigiliis et motu et
instabilitate a siccitate fit. Si vero
cum somno et pigritia et visionibus
pluribus absque recordatione fit a frigiditate.
Sed si fiunt cum siccitate lingue et
oculorum tunc super siccitatem fiat. Si
vero cum humiditate super humiditatem

Signa corruptionis memorie sunt
quia non recordatur et si cum siccitate
non imprimitur in memoria aliquid
et sunt ubi vigilie et insomnietas
et est ubi servatio rerum preteritarum tamen
non servantur res momentanee
hore illius. Si vero fit cum humiditate
fit somnus profundus vel subeth et
propterea non servantur et forsitan ser/
vantur res momentanee illius
hore et est cum pigritia et immobi/
litate et ut verum loquar semper est
cum oblivione. Circa corruptionem
ymaginationis est si materia fuit colerica
ut fiat flebotomia de vena cepha/
lica aut continue infundetur pars an/
terior cum rebus confortantibus partem
anteriorem Et fiat inunctio cum
oleo de nenufare et oleo rosato mixto
cum aliquantulo aceti vel cum oleo
de salice seu oleo violato in quo sit
aliquid mandragore et aliquid opii
in modum grani ordeacei et aliquantulo
aceti. Omnia mundificatur cum dictis me/
dicinis in capitulo de mania superius et
alibi ut dictum est illic. Si vero materia
fuit melancolica adusta vel non adusta
fiat ut dictum est in capitulo de melancolia facta
ab humore melancolico. Sed advertendum
est hic quod clistere lenitivum quod fit in capitulo
superiori de mania multum utile est
et necessarium Et est conveniens si possibile
fuit omni die fiat in duobus diebus
semel. Introducatur somnus cum rebus
dictis superius propositis et nutriatur
et potetur ut dictum est superius.
Circa curationem corruptionis memorie
Si autem ubi fuit somnus profundus
vel subeth et oblivio curetur ut dictum
est in capitulo de subeth et oblivione
tamen conveniens et necessarium est ut cau/
terium fiat in parte posteriori
usque ad os in ysto cum. Si autem ubi
fuit servatio rerum preteritarum et obli/
vio momentanea quod significat
siccitatem introducatur somnus cum oleo
de papavere et oleo de nenufare et
comedat semen de dyapapaver et
mundificetur ille cum pillulis et rebus
dictis in capitulo de melancolia. Potest iste ex
bono vino claro odorifero mixto cum

Sig corruptionis ymaginationis

Sig corruptionis memorie

Circa corruptionem ymaginationis

clistere le[nitivum]

circa

Circa oblivionem et corruptionem memorie

Cauterium

potus

aqua et nutriatur ex brodio gallinarum et carnium edi et castratorum et anetis annualis et comedat testudines et pinoas mundatas et vitellos ovorum et olus feniculi et boraginis et seminis intrediuatur et quies. Scias utique quod ebrietas in isto casu valde est utilis et bona quia humectat cerebrum et ipsum a superfluitatibus mundificat et hoc vult auicenna fen iiii capitulo de regimine aque et vini. Fit autem corruptio ymaginationis in somno itaque homo insurgit et facit ea que in vigiliis faciebat et loquitur sicut in vigiliis. Et eius cura est ut cura corruptionis memorie in somno et plus quia in ista cura hora noctis vel somni in qua homo leuatur et operatur in somno ut in vigiliis debet infirmus abastanter hora accessionis cum virgis subtilibus fortiter verberari cum dum quod excitetur et cum infirmus excitatus fuit post excitationem bis aut ter cum eisdem virgis percutiatur ibi ut manifeste sentiat dolorem fiat hoc omni nocte per viam istam curabitur post mundificationem et corporis purgationem et humorum si deus voluerit. Et conuenit ut consuetur dieta et omnia dicta in capitulo de mania et quod dictum est de destructione fantasie in cerebro et in toto corpore et humoribus. Sequitur

Capitulum vigesimum tertium De egritudine in qua homo palpitat et vocatur alue idest palpitatio et alitio seu ossitatio. Rubrica.

Ista passio ut plurimum fit ex multiplicatione repletionis in lacertis neruis et venis que facit laxitatem propter quam accidit ut neruis extendantur et fiat ossitatio et alarum eleuatio. Nam ex materia replente venas et membra ut ex materia mala contenta in stomaco eleuantur vapores et fumi que membra percutiunt superiora et faciunt ea moueri mouibus ipsis varijs et diuisis et fiunt dispositiones aliquando cum rubedine faciei et apertione venarum et aliquando non. Et ista egritudo cum multiplicatur in homine facit repletionem. Cura eius talis est primo quod si rubedo apparuerit et facies fuit rubea ut fiat flobotomia de vena cephalica et comedat carnes coctas conditis cum agresta et berberis et vino de granatis et aceto et lentes excorticatis et ordea facta de panico et milio et bibat vinum album non multum nutribile aquosum limphatum. Si autem facies non fuit rubea neque vene apparuerint in oculis neque in facie purgetur cum pillulis cochijs de quibus recipiat patiens ʒ iiii vel ʒ i et s[emis] sero et non teneat. Nutriatur ex dasibus conditis cum pipere et croco et pipere longo et vino tiriacato. Facitis mundificationibus de speciebus ad masticandum agrerum quia ut dicit auicenna libro 3° capitulo isto de ebrietate curat hanc egritudinem et ipsam curat ipsum cum potu vini boni odoriferi limphati secundum medietatem parte iiii afforismorum ubi dicit aliter ossitationes vinum bibitum mensurate soluit egritudinem et per mensuratum intelligit ubi quod tantum sit de aqua quantum de vino

Capitulum quartum De appoplexia. Rubrica.

Appoplexia est orbatio membri a sensu et motu propter opilationem contingentem in ventriculis cerebri et in neruis vel meatibus spiritus sensibilis et motiui. Fit autem a materia humida que aliquando recipitur talis secundum plurimum fit a materia humida frigida et ista materia aut est opilans vias aut meatus per quas transeunt

vigilia

Cura

simul et itum reducant ad ignem
et cum bulierit coletur et in her
colatura q tepida fuit supponatur
cum clisteris et itum totiens iteret
clistere q moueat paciens et senti
at et tunc more infirmi ponat
ʒ i et ʒ ß electuarii de anacardis quod
faciemus in tractatu de paralisi //
Nullo modo bibat vinum sed sit conte
ntus in aqua mellis que sic fit ℞
aq lib iij mell lib ij bulliant aliquantu
lum simul et contenta sit in silicio
ordei et speltre et auene et aqua
ciceris usque ad dies v vel in brodio pul
lorum et carnium edi vel gallinarum
non bibat vinum nisi post longum
tempus et cum bibit sit album debile
limphatum fiant gargarismata
cum oximelle squillitico seu composito
et aqua decoctionis ysopi et yreos
prouocent sternutationes cum ellob
albo Si autem humiditas cum frigiditate
fuit in eo fiat statim clistere quod sic
fit ℞ agarici coloquintide ellebori
albi ana ʒ i psilii et bulliant
in aqua et colet et accipiat colatu
ram illa lib i misceat cum ʒ iij
mell et ʒ iij olei et ʒ i salis redu
catur hec totum ad ignem iterum
et bulia et coletur et cum tepi
dum fuit supponat et iteretur toti
ens quod redeat et loquatur Nam si
per hoc non rediret neque loquatur
vel moueat et sentiat mortal est
et erit signum mortis // Fiant frica
tiones post clisteria in pedibus
et cruribus cum sale et aceto et
sint fortes Vngat caput eius
cum oleo de sposita in quo dissoluta
sint castoreum et euforbium et fiant
gargarismata cum oximelle
squillitico et aqua decoctionis ysopi
yreos sticados poley Sternutationes
fiant cum euforbio pipere et ell
albo vel cum aliquibus istarum vtatur
et pote ut dictum est superius Si
vero incepit os aperire longe more
infirmi ʒ i et ʒ ß electuarii de ana
cardis et bibat aquam mell post
illud purge sepe cum crectus
fuit et fuit obediens operationibus

medicinalibus cum me ms dictis in cap
de epilia et regimen ut dictum est usque
ad finem ut dicemus in cap de paralisi
Sepe omnis apopleticus purge ex qua
cumque causa fiat postquam ad obedientiam
et ronem seu electionem redierit cum
medicinis quas in cap de paralisi dicturi
sumus Si autem per ista non curare
neque redieret ad intelligentiam fiat hoc
remedium Accipiat patella erea vel
ferrago et inflamet perfecte in igne
ita quod capilli viuant et talefiat l dans
valde celerat hoc in nam capitis et con
fortat caput et neruos et eximit apo
plexiam et totum illud vult auicenna
in canone sed nos non fecimus vmquam
hec experimentum hoc nobis in veritate
sed usi sumus longo tempore et verificatum
est apud nos tria facere cauteria in ca
pite in cura istius infirmitatis quando re
media non conferunt unum in medio
capitis et duo in posteriori parte capitis
sub duobus cornibus posterioribus cap
itis et bene sucedebat nobis

Capitulum vigesimum quartum
De paralisi ℞ ta

Paralisis est dicit mollificatio unius
partis vel plurium ybicumque fuit
et dicitur proprie mollificatio medietatis
corporis totius secundum longitudinem seu mo
llificatio totius corporis a ceruice inferius
et lingua et caput totaliter sana rem
anent paralisis fit a causa vel a parte
opilante radices et capita neruorum
venientium ad membra paralitica
vel mollificata fit etiam a remotione
spondilium de loco et est mortifera propter
impedimentum quod inducit in anheli
tu fit etiam ex casu percussione vel vul
nere ita quod lesio non contereat neruos
vel quod lesio non veniat ad profundi
tatem neruorum vel radices sanatur
huiusmodi flomie Si vero lesio tal fuit
quod neruos conterat aut penitret ad
profunditatem neruorum seu radices
numquam curat Signa paralisis
facte a causa et percussione et vuln
ere ipsa causa significat Etem
ista paralisis quod fit ab istis causis subito

fit. Que vero ab apate vel abundantia
seu multiplicatione humoral fit
fiat per intercessionem tremor et
stupor membri et sompnum vel altera-
tionem sensibilem in membris in ma-
paralisi vel cuius cum sentiunt. Color faciei
et oculorum et habitudo totius corporis
si fuerint alba et absque venarum manifest-
atione et cum habitudine molli et
pingui frigidam causam significant.
Si vero cum rubedine et apparitione venarum
fuerint et cum habitudine carnosa gros-
sam super materiam melancolicam cum hu[?] sig-
nificant. Sciendum quod paralitici naturaliter
deberent esse discolorati propter occupa-
tionem coloris naturalis ab abundantia hu-
moris quod impedit colorationem superfluitatis
sed per accidens fit colorata quia cum renes
et epar sint debilitati propter compassionem
et infirmitate non possunt discernere
sanguinem ab aquositate et sic vrina
induet colorata ut in opilatione epatis
et ydropisi et hoc vult auctor in capitulo de
paralisi. Scias quod paralisis que est ex
apate semper est cum febre et hec est
eius differentia inter alias species. Cura istius
infirmitatis dubiosa est semper ex qua-
cumque causa fiat et sanatur post annos
xl. Si autem contingit ex casu percussio-
ne vel vulnere et perfundent usque ad ra-
dices nervorum et post curationem at-
tritionis nervorum et consolidationem vul-
nerum remanserit paralisis non mag-
curatur in principio talis paralisis et curatur
ex flamone et curatione vel ex curatione
vulneris in attritione nervorum. Aliter
autem non. Sit contentus omnis parali-
ticus usque ad dies xl in potu aque mell'
in qua decoquatur aliquid ysopi et
comedat ribaria facta ex farina ordei
vel avene seu spelte. Comedat aqua
ciceris et sanatur si cum febre fuerit.
Si autem fuit absque febre comedat alica
cocta et carnes gallorum elixatorum
cum herba vel semine feni. et carnes
pullorum parvorum columbarum assatis
et carnes edorum et arietum uni-
anni et castratis et perdicum et fa-
sianorum et pullorum et gallinarum et
avium degentium in arboribus et non
in aquis assatas et vitellos ovorum

et radices silvestres et herbas feniculi
et petro. et boraginis. Post dies
vero xl vel post duos menses bibere
posset vinum album odoriferum in
quo ponatur tantundem de aqua quanti-
tate de vino. Purgetur cum pillulis almansoris
fetidis que sic fiunt. Rx pulvis pigre
almansoris capitulo de dolore et apate stoma-
chi et nos illam eandem faciemus in antho.
Rx ʒ v. colloquintide interioris ʒ x. ele-
bori ʒ iiij et ʒ s. castorei piperis ase fe-
tide opoponacis cassie sinap ana
ʒ i. centauree minoris elaterii vel
loco eius scamonee ana ʒ v. fiant pillule
cum succo rute in quo gumme infun-
dantur. dosis ʒ iiij vel ʒ i et ʒ s. dantur
de sero absque cena sumantur de quarto
in quartum diem vel de quinto et sic
procedatur usque quo accepit de his
pillulis. Utatur in ribariis suis pul-
vere qui sic fit Rx cardamomi
piperis longi cinamomi zedoarie
ana ʒ i. spice mar[?] ʒ affrezam[?] ana
ʒ i. terentur et cribellentur. Ungantur
membra lesa et radices nervorum et
pars capitis contraria parti lese
sana cum oleo costino quod sic fit
Rx costi ʒ i piperis piretri euforbii ʒ iij
castorei ʒ i ʒ s. terantur et cribellentur omnia
et misceantur cum lib. i olei de sperma ceti
delilio quod melius est et refrigeretur.
Diebus vero quibus quiescit in quibus
pillulas non accipit det tempore infirmus
qualibet die ʒ iiij de anacardino quod
sic fit Rx [illegible] piretri nigelle costi pi-
peris longi et piperis rotundi ana ʒ
x. mirobolanorum ase aristol. longe ba-
carum lauri castorei cassie sinap gen-
tiane ana ʒ v. mell anacardi ʒ v.
Ungantur [illegible] iste ex oleo nitrum et
confitiantur cum melle despumato.
Valet apoplectice epilentice paralisi tortu-
re tremori albaras morsibus scorpi-
onum et passionibus omnibus frigidis
et spasmo humido cum autem sumitur
ultro provocat sudorem et inficit feb-
rem et si fuerit non affert sanitatem.
Eger ab omni medicina per x dies ab-
stineat et observet bonam dietam
et potum secundum quod narratum est. Deinde die
xl° ad eandem curam redeundum est.

Si aut paralisis contingerit a casu vel percussione et mortificant corpus eius totum aut aliqua membra eius post illud et remanet eius mollificatio secundum suam dispositionem et neque minuitur et tunc non est ei cura omnino et quando minuitur et non remanet secundum suam dispositionem tunc cura eius est ut emplastretur locus super quem cecidit percussio cum emplastris calidis et inungatur cum coppimento cum oleis calidis sicut cum oleo de olivis ʒ i. dissolute sint castorei ʒ i. et euforbii ʒ i. vel cum oleo de costo vel cum oleo petroleo et similibus et fit cum emplastratione tali Rx cere ʒ v. olei de lilio de costo ana ʒ xxx mirre et oppoponac ana ʒ v. castorei ʒ iij. euforbii ʒ ij. agregentur omnia et fiet emplastrum super locum percussum vel super locum lesum. hoc emplastrum ponatur Rx farine fenugreci seminis been sc. malve malvavisci resine armoniaci bdelii adipis anetis cere ana olei de lilio quod sufficit ad inspissandum pistentur et misceantur frustratim et omnia buliantur et liquefiat omnia simul et colentur. Cum fuerint dissoluta insteantur et fiat emplastrum hoc resolvet superfluitates et radices nervorum confortat sit oleum eius emplastri ʒ iiij et non plus et quantitas cere sit ʒ ij. Sinapis quod exhibentur ʒ i. asse cum vino calido et in auro{?}

{la multum confert. Et si vinus in firmum fuerit satis fortis nihil melius in cura paralisis quod cura fames ieiunium et labor cum sudore}

Capitulum vigesimum sextum De gravi dormitione et appellatur subeth et de stupidis et congelatis qui semper habent oculos etc.

Omen{?} huius egritudinis est congelatio et appellatur secundum quosdam dispositio subeth

vo vigilativa et appellatur per quasdam alias dispositiones subeth vigilativa fit autem propter excessum humoris melancolico frigido in parte posteriori cerebri et ex flate fit et cola mixtis equaliter et generatis per viam egestionis. Causa aut indigestionis huius et multiplicationis huius materie et talis egritudinis est repletio quam generat gulositas et multitudo comestionis et potus et ebrietatis. Et est sciendum quod quando humor melancolicus dominatur appellatur congelatio propterea in qua homo manet in eadem dispositione et habitu in quo erat hora invasionis huius egritudinis nam si invenerit egritudinem hominem rectum stat recte aut supine dormientem vel vigilantem sic manet usque ad finem. Si vero alii duo humores sc. flegma et cola in equalitate abundaverint et flegma superabundaverit colam in commixtione appellatur subeth i. dormitio in qua homo semper manet oculis clausis. Si vero cola superabundaverit flegma in commixtione appellatur sahara subena vel castas i. dormitio in qua homo moratur oculis apertis absque palpebratione. Signa congelationis sunt quod homo remanet habitudine una donec evadet et dolet in ventriculo anteriori cerebri quia humor opilans partem posteriorem cerebri est prius sic tactans partem anteriorem et destruuntur sensus et motus voluntarii et si invenit hominem sedentem vel scribentem vel in alio situ remanet secundum illam formam et pulsus cordis est tardus parvus ex similitate tardus propter frigiditatem et est tardioris inspirationis quod subeth ex flate propterea durante materie et est cum alienatione absque febre et in hoc dicitur alitargia. Signa subeth cum somno in quo vincit flegma sunt somnus gravis cum oculis clausis et oblivio ita quod oblivioscitur unguem{?} et per aliquam rem excitatus non recordatur de aliqua ratione et pulsus eius parvus cum quadam latitudine. Signa subeth vigilative sunt quod oculi non clauduntur et vigilant et alienantur et aufer

et urina est spissa alba lactea et pulsus parvus mollis. Signa tremoris qui fit a casu virtutis sunt quia patiens deficit ex quocumque labore et motu et relevatur ex omni re nutribili et quod nullo modo famem pati potest quin in quantum sincopizet tunc tremor augmentatur. Signa tremoris propter usum vini sunt quod potatio confert et abstinentia a vino et quod potio vini de granatis vel de agresta confert eis multum. Signa tremoris qui fit propter dominium frigiditatis vel humoris frigidi supra membra sunt albedo et mollicies corporis et pigritia et hebetudo sensuum et pinguedo in toto corpore equaliter. Scire convenit quod omnis stupor vel tremor a quacumque causa fiat super paralisim et apoplexiam futuram significant. Cura stuporis ex humiditate cum calidi est flebotomia et innovatio cibi et similia quod nihil melius est in stupore et tremore a quacumque causa fiat quam abstinentia ab omni vino usque quo ad curationem quare de proprietate et natura vini est debilitare nervos et nichil hoc facit omnem superfluitatem transire ad nervos et hoc est sensuale apud illos qui in ebriatoribus considerant et in hoc omnes philosophi conveniunt. Purgetur sepe cum pillulis cochiis et pigra alli maneat dieta eius sit ut dictum est in paralisi potus sit ex aqua mellis vel ex aqua mellis in qua coquatur ysopus fiat gargarisma ex melle squillitico cum aqua ysopi. Si autem contingerit stupor ex materia frigida purgetur cum pillulis fetidis et utatur cum rebus calidis ut pluries et potetur cum aquis dictis et fiant hec omnia que dicta sunt in paralisi. Si vero tremor ex debilitate virtutis regentis membra provenerit nutriatur cum carnibus calidis nutribilibus et aliquantum elevatis ut carnibus pullorum caponum et carnibus edi et arietis annualis et castrati et vitellis ovorum et omnium avium degentium in arboribus et in pratis et non in aquis potetur ex aqua mellis aliquantum bibere potest optimum vinum

in quo ponatur tantum de aqua quantum de vino et plus carnes perdicum et carnes porci silvestris macras comedere potest. Item herbe sunt et boraginem et [illegible] fracta in quibus ponantur vitella ovorum et [illegible] cum vitellis. Confortetur cor et cerebrum cum electuariis dictis capitulo de melancolia et utatur [illegible] rebus et pulvere et speciebus dictis illic. Si vero tremor fuit propter usum vini vel propter usum alicuius rei abstineatur a talibus et cura eius. Unde ypocras in particula [illegible] aphorismorum in motione corporis cum ceperit quis dolere statim quiescere remedium est. Item confortetur cor et cerebrum cum electuariis et speciebus dictis capitulo de melancolia conveniens et utile in hoc casu. Si autem tremor fuit ex dominio flatus seu propter frigus membrorum curetur ut diximus capitulo de paralisi quia tremor ex tali causa quasi paralisis est et in ista cura non requiritur aliud neque ex parte membri neque ex parte dispositionis et materie vel cause nisi illud quod dictum est illic. Trocisci de sticados quos in antidotario faciemus valent contra omnem tremorem de proprietate [illegible]

Capitulum vigesimum octavum de tortura oris

Tortura est inclinatio labiorum et oris ad partem dexteram vel sinistram impotentis claudere unum alterum oculorum et cum ex sufflatione et ex labiis uno tantum cum sufflat [illegible] sufflet aerem violenter. Fit autem ex mollificatione et spasmo et dicitur quod latus quod sanum videtur scilicet curvum vel contractum est illud in quo est egritudo et est causa in ipso et est impotens actionem ad hoc ut equetur sed hoc non est verum simpliciter nam in omni tortura cum hoc quod est peccatum in forma et figura membri sunt due dispositiones manifeste scilicet gibbositas et contractio sed in contractione est primum peccatum cum ex radicibus lacertorum et

neruorum mouentium mandibulas et
labia sed in parte gibbosa nervorum tardit
elongatio nervorum ultra debitum et
mollificatio et pellis frontis ex parte
gibbosa s. per quam spuit et sufflat
extensa est absque rugis et caret motu
visuali, fit illi tortura propter exiccationem
lacertorum et nervorum et dispositionem spa-
smosam evenientem in febre acuta et
est signum mortis et acutarum non rupt-
et hoc vult ypocras libro pronosticorum ubi
dicit primo debet faciem egri notare ubi
vult quod spasmosa dispositio frontis et faciei
in febre acuta mortem significat.
Signa torture propter mollificationem
sunt motus debilis et turbatio sensus
et multiplicatio saliue et sputi et
sentit in ante ex utraque parte lenitatem
et non sentit extensionem et est palpe-
bra inferior oculi que est in parte gibbo-
sa demissa et videtur medietas pan-
niculi qui est super palpebram qui est
ex parte illius oculi mollificatio etiam
fit in dextra leua et pellis frontis ex parte
gibbosa s. per quam spuit et sufflat
extensa est absque rugis et caret motu
visuali et apparet quod inclinatur homo
ad inferiora et causa huius est contractio
panniculi quam habet cum panniculo ex
transverso sicut lingue secundum pellatum
in longitudinem et est continuus ei
et tales dispositiones apparent in parte
gibbosa et non in alia quando tortura fit
ex mollificatione et non ex spasmo.
Signa spasmosa sensus turbati quodam-
modo et extensio cutis cum quia de-
scribuntur ruge et fiunt lacerti faciei
duri et minor saliua et sputum
secundum Iohannem cum est declinatio cutis ad
partes colli plus et reditio eius ab
eis est difficilior. Cura torture propter
mollificationem est ut bibat aquam mellis
usque ad dies xv et potet aquam cice-
ris seu cibaria facta ex farina ordei
auene farris et spelte et condiantur
ista cibaria cum puluere qui sic fit. Recipe
cinnamomi ℥ i piperis longi castorei
galange ana ℥ i zedoarie ℥ i. terantur
et cribellentur. Post dies xv sumat
eundem potum quem diximus sed
comedat carnes assatas et aliquando elixas

de eodem castrato et ariete annuali.
Comedat pullos paruos columbarum
quos vult et carnes auium aui
genium in arboribus et in pratis
et non magnas gallinas capones et
gallos annuales et pullos gallinarum
assatos semel petro et aquam cau-
lium et porrorum. Fiant gargarisma-
ta cum oximelle squillitico et aqua
siccados et innumeris et piretri te-
nere continue in ore. Specialiter in
parte gibbosa multum valet in
hac tortura. Purgetur cum pillulis
dictis in paralisi et vertebra ungatur
totus cum oleo de spica vel de lilio
in quibus apponatur dissoluantur et
piretri et sinapis vel cum oleo de
aneto in quo dissoluatur euforbium
vel castoreum seu utrumque. Fiant
cauteria unum in occipitio et altum
in radice mandibule in parte tor-
ta incuruata et non in gibbosa.
Auicenna libro 3° in tractatu de tortura dicit
quod non debet fieri cura omnino in prin-
cipio cum debilibus non sufficientibus nec
cum medicina acuta forti eo quod medicina
acuta fortis excitat materiam et mo-
uet eam et excitat neruos.
Cura spasmose est ut ante purga-
tionem euaporet locus tortus et fo-
menta cum aceto in quo bulliatur
calamentum sticados et abrota-
num et sinapis vel aliquid istorum. Fiat
gargarisma ex aqua decoctionis
ruthe inusi acori piretri et masticet
sepe ista per se absque gargarismate.
Fiat etiam gargarisma cum aqua
predicta et oximelle composito vel
squillitico. Fiant cauteria post
aures et in occipitio purgetur post
ista si non curatur cum dictis medicinis
in paralisi. Fiant unctiones et
fricationes cum oleis narratis. Et
dieta et potus sint ut diximus. Fa-
ciat habens torturam recte aspiciat
in speculo et moueat faciem contra per
lesam in speculo de calibe dicunt
ipsi quod multum confert et nos vi-
dimus illud et nobis videtur quod omne
speculum sit conueniens et utile.
Sequitur capitulum vigesimum quintum

tremor et contractio labiorum et extensio
frontis. Signa eius qui fit a repletione
sunt quod precesserint et non velociter
subintraverit in membra calidum vel ferm
nisi ibi esset calliditas addita seu
febris et pulsus eius inveniuntur
cum latitudine et quadam mollicie
et retentio urine ultra debitum spas-
mum significat et quam in oculis et
membris faciei apparet et tortura et ten-
sio et saltus et rubor ultra debitum
spasmum significat. Spasmum autem
contingentem ex apostemate et vulnere et
dolore sunt res ipse et eius causa
et scias quod urina eius est rubea
in spasmo cum febre in principio. Cum
autem materia trahitur ad caput fit alba.
Qui autem fit a ventositate inflatur
venter et multiplicatur ventositas
in membris commotio et saltus. Spas-
mus qui vero fit ab inanitione non cu-
ratur et vult Galienus super aforismo vero par-
ticule qui dicit Spasmus ex elleboro mor-
tale. Spasmus vero qui fit successione
febrium adurentium ut in frenesi et
successione motuum animalium sicut
sunt vigilie et similia curatur per
contrarium et per alterationem
consuetudinis in contrarium cum spasmus
ex ista causa non fiat nisi quia materia
acuta mixta cum calliditate extrinseca
ex qua inflatur potest ledere nervos
in siccitate et inducere spasmum
que materia acuta si removeatur a mem-
bris cum caliditate extranea prohibentur nervi
et lacerti a tali effectu. Et per hoc patet
quod non dicitur hic fieri spasmus ab inani-
tione nisi per accidens. Nam spasmus
qui directe fit ab inanitione non est
est effectus materie prius cum extranea qualitate
sed est ex exiccatione nervorum et la-
certorum adveniens a privatione me-
nutrimentalis et humoralis in qua lon-
go tempore caliditas extranea cum sic-
citate vel caliditas per se vel siccitas
laboraverint et finaliter per longi-
tationem nervos et lacertos potuit
exiccare. Apparet manifeste quod spa-
smus est de inanitione et paulatim
et non subito. Et similiter spasmus qui fit
motu animalium cum subito et non pa-

latim dicitur fieri ab inanitione per
accidens quia talis motus ut vigilie et
consimilia non directe exiccant. Sed primo
et principaliter affligunt virtutes animales
quibus virtutes naturales cooperantur scilicet dig-
estiva et nutritiva et similes ex qua
compassione deficit humiditas naturalis
membrorum et exiccantur nervi et
lacerti et sic fit per accidens et hic
spasmus unde sola mutatio accidentium
anime in contrarium scilicet mutatio vigilie
in somnium et tristicie in gaudium esset
ei cura. Unde prima pars aforismorum in
motione corporis et anime cum re-
fectionibus calore requiescere statim
remedium est. Et si cum hoc con-
fortetur cor et cerebrum cum electuario
de ... quod faciemus in antidotario fiet me-
lius et etiam cum brodio carnium pu-
llorum et avium et vino debili limph-
ato et cum omnibus rebus impinguantibus
corpus curabitur et pristinam viam re-
petit curari si deus voluerit et omnes
sancti. Spasmus autem qui fit in febri-
bus quando aliqui eas medicinas faciunt
currere ad nervos et quando fit per contrarietatem
oris stomachi in quo est mordicatio cum pru-
rolere eruginose que exiccat cerebrum
et implet nervos curatur per vomitum
ut dicit ... et aliquis curatur per evo-
... et consequenter a febre et confortati-
one nervorum qui debent inungi cum
oleo de ... et oleo de mastice. Ista
ista olea et iste unctiones que sunt
ex eis preparant membra et confor-
tant ne recipiant superfluitates ex-
pulsas ab aliis membris. Ad mentem
... et hic spasmus de fieri ab inanitione
per accidens. Spasmus vero ex repletione
proveniens curatur eodem modo et cum
eisdem rebus cum quibus curatur apo-
plexia et paralisis et ex parte replete
clisteri medicinarum scilicet pillularum et cu-
peris et sternutatoriis et gargaris-
matis et fricationibus et est ex parte
cibi et potus et omnium rerum et can-
teriorum. Et scias quod cura spasmi non
recipit dilationem propter fortitudinem
sui nocumenti et necessitatem operationis
membri lesi. Item scire debent quod illa
melius in cura spasmi de repletione si

indurcitatem cerebri facit eam descendere
ad gulam et ad nasum // Signa ca-
tarri a calida causa cum sunt subtilis
acuitas materie catarri et inflatio et
rubedo faciei et asperitas narium
et calilitas vehemens et pruritus et
amaritudo cum acuitate que sentitur
in gula. Signa eius quod fit a frigida
sunt tuborositas et oculorum eminentia
cum pallore et albedine faciei et op-
ilatio narium et viscositas et gros-
sities materie currentis et impotentia
trahendi aerem per nasum et destr-
uctio olfactus rerum // Cura catarri
ex calida causa fit in primo ex vapore
recepto ex aqua decoctionis viole sive
et ordei excorticati et papaveris
albi et camomille in os sive cum
embotto sive absque embotto. Embotum
est instrumentum cum quo ponitur vinum in
botarijs vel flasconibus. Post cuius por-
tionem ungantur nares cum oleo
violarum et olfaciat patiens camphoram
sepe et bibat sirupum de papavere vel
de nenufare mane et sero cum aqua
decoctionis iuiubarum vel sebesten vel
prunarum mundatarum. Bibat aquam de-
coctionis liquiritie vel ordei et zuccari
vel bibat aquam frigidam in qua sit
sirupus rosaceus vel violarum. Abstineat a
vino quia vinum a proprietate facit
catarrum vel bibat album vinum debi-
le agrestinum cum duplo eius de aqua
frigida. Comedat succum ordei et fabe
et avene et spelte in quo succo semper
ponantur amigdale. Comedat cibaria
facta ex spinachijs cucurbitis atriplicibus
et malvis. Et si esset debilis vel fe[bricitans] regatur
cum carnibus pullorum perdicum et
edorum altilium et conditis cum por-
tulacis cucurbitis et similibus sive
sit cum febre sive absque sit curatur.
Continue secundum possibilitatem teneat
in ore pillas que sic fiunt. Recipe gummi
arabici tragacanti amili succi liquiritie
seminis citoniorum psillij ana fiant pille
grosse ad modum ciceris vel fabe cum mu-
cillagine psillij teneantur sub lingua
et nullo modo super repletionem i[m]-
mediate neque in die neque super cenam
non dormiat patiens abstineat a

coitu nimio quia eliquat cerebrum
et facit materiam currere ad gulam.
Odorare sepe aquam rosaceam et
attrahere ipsam per nares est utilis
valde in hoc casu. Pille ad idem. Recipe
succi liquiritie zuccari albi ana ʒ. x.
amili dragaganti amigdalarum dul-
cium excorticatarum ana ʒ. v. fiant pille
grosse cum mucillagine seminis cito-
niorum teneantur sub lingua et inspissat
catarrum acutum leniunt asperitatem.
Etiam fiat flebotomia si vires et etas
assunt de cephalica et erit utile.
Possit mundificari caput cum pillis
que sic fiunt. Recipe mirra(?) cit(?) absque
nucleis ʒ. s. reubarbari ʒ. i. aloes
ʒ. v. sarmonee(?) ʒ. s. mastici liqui-
ritie ana ʒ. i. fiant pille cum mu-
cillagine psillij vel seminis citonio-
rum dosis ʒ. i. vel ʒ. i. et s. sero et non ce-
net. Decoctio ad idem. Accipiuntur
ʒ. iiij. aque ferventis decoctionis prun-
orum in aqua ferventi cum fuerit
in vaso ligneo ponantur ʒ. ij. reuba-
rbari et dimittantur simul per horas
xij. ad minus postea coletur et nulla
cullatura addantur ʒ. ij. sirupi rosacei
et bibatur in matutinis tempore in estate
tamen in hyeme. Cura catarri ex frigida
causa est ut primo evaporetur cum
oleo calefacto aut cum aqua decoctionis
rosarum et melliloti et florum camomille
et absinthij. Recipiat sepe per os fumum
thuris et mastici mirre et vernice.
Purgetur cum pillis cochijs que fiunt
frequenter vel cum pulvere turbit qui
sic fit. Recipe ʒ. v. zuccari ʒ. xv. tur-
bit ʒ. x. detur ʒ. i. vel ʒ. i. et s.
cum aqua decoctionis mellis ante diem
vel in matutinis. Bibat aquam mellis
vel aquam decoctionis ysopi liquiritie
mellis. Vel bibat vinum album debile
in quo ponatur duplum eius de aqua. Si
abstineat a vino omnino melius est
quia per naturam suam facit catarrum cur-
rere et corizam. Comedat carnes ca-
stratorum edorum arietis animalium et pullorum
et ovorum avium degentium in arboribus
et in bladis aliquantulum assatas aliquantulum elixa-
tas. Comedat aquam ciceris et ciceris
fracti et hordeum femininum et pepto(?) et

spumane et boraginis. Condiantur tiriaca sua cum puluere qui sic fit: Rx ʒ v cinamomi ʒ ij ceruadarie ʒ j croci macis ana ʒ i terantur et cribellentur. Sanas quod in isto casu valde utile est et bonum abstinere a vociferatione et clamore et loquela sim possibilitatem. Faciebam post purgationem tale remedium talibus pacientibus: dabam eis sero ad comedendum dum intrabant lectum ʒ i dyarodon quod fiet in antidotario et post istud immediate dabam ad potandum ʒ iiij aque hyssopi et hoc in estate, in hyeme vinum limphatum. Hoc enim leniebat asperitatem et impediebat cursum catarri et faciebat quod in aurora totum quod in gula et pectore continebatur de superfluitate expuere absque difficultate inueniebatur. Hoc superfluum hora expulsionis optime digestum et confortabam stomachum et omnia nutritiua et odorare ingel... ligatam in petia subtili et cal... facta multum utile inueni et specialiter post purgationem.

Capitulum trigesimum primum de obtalmia calida et frigida et vocatur apostemacio oculorum

Obtalmia est apostemacio vel inflatio que accidit in oculis et palpebris oculorum donec aliquando cooperit totam rotunditatem oculi. Fit autem hec egritudo a causa intrinseca et aliquando a causa extrinseca. A causa extrinseca ut a sole fumo et puluere. A causa vero intrinseca scilicet ab habundantia seu a cursu aliquorum humorum simplicium scilicet a sanguine colera flegmate et melancolia vel a materia composita ex istis. Signa obtalmie per sanguinem sunt vehementia caloris et apparitio venarum scilicet in oculis et fronte et inflatio magna eminens cum dolore et grauedine et multitudo lacrimarum cum lipitudine et tensio. Signa eius que fit a colera sunt dolor cum punctura mordicatiua valde spine et inflatio cum rubedine trahente ad citrinitatem et cursus lacrimarum adurentium et excoriantium loca que tangunt et ipsa inflatio et tensio minor quam in obtalmia que fit a sanguine. Signa eius que fit ex flegmate sunt non cum multo dolore et inflatio magna absque rubedine que cum tangitur recedit tactu et fit in loco impressio cum digito et multitudo lacrimarum aquosarum cum lipitudine non digesta et habitudo corporis humida. Signa obtalmie melancolice sunt paruitas inflationis absque rubedine et diminutio lacrimarum et lipitudinis et nigredo vel obscuritas corporis et faciei et habitudo corporis extenuata et dolor cum quadam grauedine et tractio loci. Causa eius que fit ex fumo puluere et sole cognoscitur ex re ipsa et per narrationem infirmi statim et propter dolorem continuum ibi materia aliqua que cognosci et cognosci debet per signa narrata superius. Si vero materia fuit composita et signa composita erunt. Cura eius que fit ex sanguine est ut primo fiat flobotomia de vena cephalica que est in manu contrarie partis lese vel a pomate si vis et etas competit vel fiat ventosatio in spatulis. Si puer vel decrepitus fuit seu debilis post flobotomiam vel ventosationem distillet in oculo lac mulieris lactantis puellam et ponatur emplastrum super oculum quod sic fit: Rx folia solatri flores camomille 20 rube ana pisten et bulliant et in coperculum cum farina ordei et ponatur tepidum super locum. Ponantur petie in hyse in succo solatri mixto cum aqua ro. super locum comprehendendo frontem et oculum totum. Aliud: coquantur tria poma in prunis vel in igne et mundentur post decoctionem cum quibus tres vitelli ouorum misceantur et ponantur tepide super locum. In fine quoque ponatur collirium album quod sic fit: Rx cerusse ablute ʒ x sarcocolle ʒ iij amidi ʒ ij dragaganti

oculi ponatur albumen oui mixtum cum oleo rosarum et super illud ponantur pecie iii vel iiii magne que comprehendant frontem et maxillam totam infuse in aqua que sic fit Recipe vini de granatis ʒ ii aque rosarum lb. s. boli ar. ʒ i puluerizentur et bulliant in aqua predicta parte colentur et in illa colatura pecie infundantur fiat hoc usque ad sanitatem ulceris ne amplietur vel apostemetur post sanitatem vero ponatur intra oculum sief album per sief al. intelligit trociscos factos de albis rebus proprie ad oculos per collirium album quod ferimus in obtamia calida mundificatur cum decoctionibus illis post flebotomiam vel ventosationem. Si autem eminentia vel apostematio per hec non cessaverit est perditionis vel incurabilitatis signum bibat aquam vel aquam prunorum et regatur cum dieta dicta in dieta talia dicta talia. Cum vero perpenderis quod eminentia non decrescit immo augmentatur ligetur firmiter et stringatur oculus cum binda. Ante vero quam cuiemiat stringatur cum binda absque alia stractura est ligandus et super oculum eminentem ponatur pila aliqua de bombice vel alia re et intra oculum distilletur sief de thure omni die quod sic fit Recipe armoniaci sarcocolle ana ʒ x thuris ʒ x croci ʒ ii conficiantur cum mussillagine fenugreci hoc sief saniem generat et maturat et mollificat et incarnat. Aliud ad idem Recipe boli ar. ʒ s. thuris ʒ i croci ʒ ii puluerizentur optime et cribentur et dissoluantur cum aqua decoctionis fenugreci et post dissolutionem colentur cum stamonica et dimittantur in vase per noctem integram quod est clarum de toto super residentiam ponatur in vase et fex vel residentia tota que erit in fundo exiccetur ad solem et reducatur in puluerem et ille pulvis incorporetur cum mussillagine fenugreci et fiat sief qui ponatur super ulcus. Hoc medicamen curat ulcus et confortat membra et incarnat et saniem facit Aliud quod ponatur in fine quod consolidat et prohibet ne exulcere sequatur egressio uvee quod sic fit Recipe anthimonii emathas ana ʒ x achatie ʒ iii aloes ʒ i fiat sief et

adiunstrent Aliud ad idem Recipe sandracis ʒ ii aloes ʒ i acacie ʒ iii vitrioli citrini de quo fit encaustum ʒ i terantur subtilissime aloes et san. et cribentur cum pecia vitriolum teratur et bulliat in aqua ʒ iii donec consumpta sit medietas coletur et illa collatura ponatur in scutella vitreata et dimittatur per diem postea clarum et liquidum quod erit ex ibi separetur a fece et ex illa aqua ponatur in acin cora cum fece illa vel residentia incorporetur pulvis aloes et san. dra. et acatia que non poterat et fiat sief que ponantur super ulcera oculorum hora consolidationis. Si autem ulcus fuit a causa intrinseca sicut propter apostema autem aut aliud fiat statim a principio flebotomia vel ventosatio vel mundificatio sicut dictum est supra Super oculum vero ponatur solatrum mixtum cum mussillagine fenugreci et farina ordei vel folia solatri pistata cum vitello oui et mussillagine fenugreci et oleo ro. et post sint vero oculum ponatur collirium album quod ferimus in obtalmia calida et hoc usque ad apertionem saniei Abstine autem omnino a vino et regatur cum cibo et potu ut dictum est superius Post apertionem saniei vero fiat sief sedativum doloris quod est prohibens egressionem uvee et quod consolidat quod sic fit et appellatur sief de plumbo Recipe plumbi adusti anthimonii yrie ablute eris usti gumme arabici dragaganti ana ʒ viii opii ʒ s. terantur et cribentur cum panno subtili et expungentur in aqua pluviali et fiat sief. Aliud sief quod fit in fine removet vestigia ulceris et firmat corneam corizam et consolidat et prohibet egressionem uvee sic fit Recipe climie ablute tucie ablute cerusse anthimonii thuris ana ʒ ii murre ʒ i sarcocolle ʒ i et s. sanguis draconis aloes opii ana ʒ i fiant ex eis sief. Aliud ad idem Recipe vitrioli abluti de quo incaustum ʒ i cerusse tucie anthimonii gummi arabici opii ana ʒ s. terantur subtilissime et bulliantur

infuso solatri bullitione parva et
debili et postea cum stamine lara
colentur totum in vas vitreum de vitro
et dimittatur per diem ita quod faciat
residentiam liquidum simatur per se
et spissum exiccetur ad solem et fiat
siccum et aliquid ponatur in oculum
et sicut sic hoc consolidat et con-
fortat et prohibet egressionem
uvee et sedat dolores mirabiliter

Capitulum tricesimum tertium de albugine oculorum. Rubrica

Albugo sive ingredo que accidit
oculo hoc in nigredine oculi
seu super pupillam et vestig-
ium remanens post ulcerum cura-
tionem quando consolidantur et ex hoc ma-
nifeste apparet differentia inter albuginem et
ungulam quamvis in colore conveniat
plurimum sed in tractatu de ungula
dictum est magis manifesta. Causa istius
infirmitatis est illa eadem que consuevit
inducere ulcera in aliqua parte oculi
vel tunicarum eius. Causa conjuncta et
immediata ad ipsam est materia frigida
filtrata in tunica oculi dealbans ci-
catrizationem que cum difficultate solvitur
et loco in quo est removetur. Sci-
as quod albula alia est subtilis et alia
grossa et alia est in puero et alia est
in sene. Subtilis sive grossa in sene
male aut nullo modo curatur, in pu-
eris melius. Item subtilis est in
superficie tunice, grossa vero est in pro-
funditate. Signa ex ipsa re et
per cognitionem aspectus vel percussionis
seu casus a medicis manifesta sunt.
Cura est ut bibat vinum album debi-
le limphatum et comedat carnes
castratorum edi et pulli gallinarum et
arietis annualis et herbas feniculi et
petroselino et boraginis et alia herbilia
et aves silvestres degentes in ar-
boribus et pratis et non in aquis
et carnes porci silvestris macras
et omnes capitoli et aquam cepis
et farris et pira cocta post come-
stionem et comedat etiam post
comestionem uvas passas et ficus siccas

pineas mundatas et pistacios con-
dicantur ciberia sua cum pulvere
facto ex cinamomo et croco et super
albuginem ponatur medicamen quod sic
fit. Recipe massam cimbie que fit de pl-
umbo rubeo et rosolium et fit sic
lac de qua tinguntur vasa terrea
aqua vitri et de eis vasorum vir-
idis spume maris albedinis insi-
mul stercoris magni lacti gal. ru-
bei quasi rugi albi durum de metha
ana ʒ iiij. Dicit rurum istud est quedam
spuma que reperitur in metha et dicitur
quod cadit super aerem que sic nominatur
et dicitur quod est species. Si loco eius ponatur
acori celidonie sene ana ʒ x ter-
ram ista sicut acori sene et celidonie
in una lib. aque donec ad unam quartam
redeat colet et ex hac collatura
imbibatur pulvis supradictarum rerum et post
imbibitionem exiccentur in umbra et cum
exiccata fuit iterum teratur super marmo-
rem et imbibatur cum eadem aqua et
exiccetur et iterum teratur et fiat quater
ultimo teratur super marmore et
cum panno lineo cribentur et ponatur
super albulam si est delet albuginem
ipsum ut dicit almansor quod nullum me-
dicamen ei equatur adeo quod destruit
et removet albuginem ab oculis
animalium equorum et similium. Aliud
ad idem. Recipe floris eris ʒ i thuris
ij vitrioli viridis de quo fit encau-
stum ʒ s. spume maris celidonie ros
rub. acori ana ʒ xij. Ista iiij^or^ celido-
nia ruta rosis et acorus pistentur
et bulliant in lib. xij vini albi ag-
resti tam diu quousque medietas sit con-
sumpta colet et cum illa colatura
imbibatur pulvis aliarum rerum et exiccetur
in umbra et post exiccationem
teratur iterum super marmorem et fiat
hoc quater in fine optime teratur
et cribetur cum pecia et ponatur
super albulam hoc medicamen oculum
confortat et visum delet albuginem
et augustia. Sequitur etc.

Capitulum tricesimum quartum De asperitate scabiei. Rubrica

[Marginalia: quod sequitur; Ca; Divisio albularum; Sig; Cura; albedo; pul[illegible]; ma[illegible]; at[illegible]; a.d.]

Cura subtil

Collirium

Cura cronice

Bibat

non prohibet visum vel prohibet
visum et vene sunt grosse et rubee
que est in angulo grossa. Nunc vero
de cronica. Cura subtilis et non cr/
onice est ut primo fiat flamia vel ve/
ntosatio in collo et spatulis et post
illud fiat purgatio cum pillulis vel
cum ygra. Facta purgatione pon/
atur super sebel collirium quod sic fit R
viridis eris usti arsenici rubei auri
quod de spuma an ʒ ij myrre croci ve/
neris rub. i rose an quartam ʒ i. ar/
moniaci thuris an ʒ i pulverizentur et
et infundantur aquatere in succo rute
et terantur quat et fiat pulvis vel suff
vel collirium distillatum per allembicum
ut fit aqua rosarum. Hoc enim collirium
appellatur diarodon vel basilicon vel
ponatur collirium viride vel rubeum. Si
autem cronica et grossa fiat et pro/
hibet visum suspendatur cum filo
filo et uncino et incidatur cum ra/
sorio vel cum flosmo et lanceola cum vio
lem non incidente quantum et cornea
et suspendatur cum filo et amnecta
et incidat a parte nasi et cornee
et hoc non bene nisi pillum quam
sus est in istis operationibus. Deinde
ponatur super locum aquam in cum ma/
stici? in petra vel vitellum ovi cum
albumine postea pulverizetur locus
cum pulvere ceruse vel viridi et col
lirio viridi vel rubeo dictis. Bibat
vinum limphatum album et comedat
bonas carnes que condiantur cum
agresta vel vino de granatis vitell/
ovorum ablueat sepe oculos suos cum
aqua decoctionis rosarum et camomille
et melliloti et mirabolani. Sequitur

Capitulum tricesimum secundum De venis rubeis similiter in albula oculorum R(ubrica)

Egritudo dicta a sebel

Et egritudo est species sebel
Et differt quia sebel est ra/
dix quasi carnosa in angulo
oculi et ledit usque ad papillam in
modum tele aranee. In ista vero non
est aliquid istorum sed sunt vene rubee sa/

Ca

Cura

nguinee et sunt in albedine oculorum.
Causa huius egritudinis sunt humores
sanguinei mixti cum colera per
venas descendentes ad oculos. Sig/
na eius conveniunt cum dictis de sebel. Cura
eius eadem est cum cura sebel sub/
tilis non cronice. Bibat vinum album
limphatum comedat carnes castrati
edi et pullorum gallinarum caponum
et carnes arietis annualis et omnium
avium degentium in arboribus et pra/
tis et non in aquis et ova sorbilia
aquam ciceris et farina ordei et
farri et spelte et avene et herbam
feniculi boraginis et spinacie et de
piscibus recentibus lucios et cap/
tones assatos et condiantur omnia
ista agresta cum agresta et vitell/
ovorum vel vino de granatis et herb/
eris et pulvere de speciebus qui sic fit
R cinamomi ʒ i cardamomi foly
an ʒ ij croci ʒ i terantur et bibat
purget sepe cum pillulis cochiis et
veris? capitalibus et cum decoctionibus
dictis in capitulo de obtalmia fiat ventose
in collo et spatulis et flobotetur
de vena cephalica. Intra oculum
ponatur hic distillandum collirium de co/
llirio vero albo quod femina quod sic
fit R armoniaci florum eris gesseii?
rubei an ʒ ij ? ʒ i vitrioli de
quo fit encaustum ʒ iij rute celido/
nie an ʒ i succi feniculi lb i pisten
et simul incorporentur et fiat madaleon
et ponatur in vase alembici super
fornacem et distillet ut aqua rosarum
et valet ad omnem albedinem et
removet lippitudinem ipse aqua
causa fiat et confirmat visum. Aliud
adiuvem et est fortius et appellatur col/
lirium rubeum quod nos et femina quod sic
fit R mirre oppoponaci bdellii aloes
epatici? ammoniaci sarcocolle croci
mastici gummi arabici boli armenici
thuris draganti an ʒ i terbentine mundi
clare ʒ vi vitrioli de quo fit encau/
stum ʒ iiij succi celidonie feniculi rute
an lb s. misceantur et incorporentur omnia
ista simul et cum lento igne distillet
per allembicum ad fornacem aqua rosarum hoc de/
lenit maculam de oculo et valet

Pulvis [illegible]

Intra oculum pone collirium

ad

[illegible]

ad primum et removet perfecte sebel et omnem rubedinem et scabiem palpebrarum et ungulam. Primum sumas pomata psillicidium in oculo mane et sero. Si autem accipias ℥ iiij tucie et ʒ i camphore et terantur in mortario et super marmorem et cribentur cum pecia et dissolvantur cum ʒ iij collirii albi iam dicti. Ante istud et dimittat aliquantulum et post hoc totum et colentur cum pecia rara et pone; delet omnem rubedinem et omnem lippitudinem a quacumque causa fiat et specialiter post primum et hoc totum fac in diebus paucis. Ponatur cum pecia stillicidium mane et sero cum vadit dormitum.

Capitulum tricesimum septimum De grossitie et asperitate et rubedine in palpebris et vocatur silach R^m

Et egritudo est species sebel sed differt quia in sebel est radix que venit [illegible] in angulo oculi et vadit usque ad pupillam in modum thele aranee. In ista vero non est aliquid istorum sed sunt vene rubee sanguinee et sic in albedine oculorum. Causa huius egritudinis est humores sanguinei mixti cum colera per venas descendentes ad oculos. Signa eius contrarium ex dicta sebel. Cura eius eadem est cum cura sebel similiter non tamen [illegible]. Bibat vinum album lymphatum, comedat carnes castratorum et pullorum gallinarum caponum et carnes arietis annualis et aves que morantur in arboribus et pratis et non in aquis, et ova sorbilia, aqua ciceris et farina ordei et [illegible] et spelte et avene et [illegible] et spinacie et de piscibus recentibus. Et si egritudo fit semper ex fluxu [illegible] sanguine [illegible] sunt pruritus angulorum et in palpebris et rubedo cum asperitate. Si autem antiqua fuit signa eius sunt rubedo et inflatio pruritus et asperitas et durities inter ista infirmitatem et scabiem quia in scabie est grossities carnis palpebre cum [illegible] palpebre elevatio pruritus et absque pruritu manifestus; in ista vero non sunt ista manifesta. Cura istius, si non fuit antiqua, est ut inclinet caput suum super aquam calidam, aqua decoctionis florum camomille rosarum et florum solatri, et cum aqua eadem abluat oculos. In nocte vero ponat super oculos emplastrum quod sic fit: R succi florum solatri ℥ i, portulace ℥ i, pistentur et incorporentur cum vitellis ovorum et albuminibus ovorum duorum, ℥ i olei rosarum ponatur; et inter oculum collirium album de cerusa sicut in obtalmia calida et in fine collirii [illegible] album [illegible] de venis rubeis. Si autem antiqua fuit fiat flebotomia de vena cephalica manus vel ventosa [illegible] et mundificatio cum pillulis [illegible] vel [illegible] vel aqua decoctionis dicta in obtalmia calida et assiduetur ablutio aqua dicta tantum et inclinatio faciei et capitis super vaporem cum est calida, et super oculos ponatur emplastrum quod sic fit de lentibus scorticatis vel excorticatis et [illegible] granatorum tritis et mixtis, vel emplastrum factum ex portulaca et foliis solatri cum aliis rebus dictis in non antiqua. Intra oculum ponatur collirium album de cerusa vel collirium [illegible] quod fere [illegible] superius de venis rubeis [illegible] dictum et [illegible] dictum superius. Vel ponat super grossitatem palpebrarum et asperitatem vel scabiem earum pulverem [illegible] proprietate est subtiliare palpebras et removere asperitatem et scabiem ab eisdem, quod sic fit: R cristalli ʒ vi, mumie ʒ iiij, mastices, vernicis ana ʒ i; terantur omnia ista modo subtilissimo et cribentur cum pecia et imbibantur cum aqua rosarum vel aqua [illegible] clarissima et exiccentur; hoc totum ad solem in vase vitreo et post exiccationem terantur super marmorem et imbibatur cum pecia munda subtili et consuetur usui. Ponatur cum stilo argenteo vel de auricalco super grossitatem intra palpebrarum sero cum vadit dormitum.

Cura non antique

Emplastrum

[illegible] de sebel. Si [illegible] fit

pul. pro grossitate palpebrarum

Capitulum tricesimum octavum de ungula oculorum R[ubrica]

[U]ngula est macula alba in nigredine oculi tendens versus pupillam aliquando eius figura est ad modum ungule et est sciendum quod quedam est levis subtilis ut plurimum prohibens visum. Fit autem ex materia fixa coagulata et condensata in loco illo que distillavit a cerebro. Signa manifestantur ex visu medici et eius tactu vel aspectu. Cura eius quando fuerit subtilis non prohibens visum ut prius mundificationem cum pillulis cochiis et pigra seu mediante decoctione [illegible] quod sic fit R[ecipe] [illegible] hermodactili ana ℥ i misceantur et fiat inde trociscus et sumatur in matutinis et post cum biberit aliquid vini limphati intra oculum super maculam ponatur collirium viride vel rubeum vel etiam album vel rubeum. Si autem grossa et [illegible] fuerit suspendatur cum vena [illegible] et viridi eris cum rasura et postea confortetur lavatis cum albumine ovi et vitello et oleo rosarum mixtis et post [illegible] super [illegible] ponatur collirium album quod diximus [illegible] et aliquando ponatur collirium rubeum quod fecimus sequitur.

Capitulum tricesimum nonum de rubedine oculorum ex percussione et vocatur trasan R[ubrica]

[R]ubedo fit ex percussione adveniente oculo remanente in eorum albedine vestigio rubedinis in modum denarii vel non sic sed figura et vocatur in vulgo [illegible] macula sanguinea. Causa primitiva fuit percussio. Causa antecedens est sanguis qui currit ad locum et expressus fuit ex venis et per venas in albedine oculi. Signa manifesta sunt ex re ipsa. Cura eius est ut primo fiat flebotomia de vena cephalica manus contrarie partis lese vel ventosa ponatur in collo et spatulis et post illud tempus [illegible] detur cum decoctione que sic fit R[ecipe] mirabolanorum citrinorum ℥ i pistentur et bulliant cum ℥ ii prunorum siccorum in ℥ viii aque donec medietas sit consumpta coletur et cum illa colatura dissolvantur ℥ ii sirupi de nenufare et detur hoc totum ante cibum. Aliud ad idem R[ecipe] ℥ v aque decoctionis prunorum [illegible] et dissolvantur cum aqua ea ℥ ii manne et ℥ i cassie [illegible] et coletur et detur ante diem. Quidam addunt in hac decoctione ℥ i pulveris reubarbari et bonum est et ex ea sequitur opus valde bonum et in hac infirmitate conveniens. Et ponantur super oculum in principio pecie [illegible] mixto cum albumine ovi et oleo rosarum vel aqua decoctionis coriandri in quo dissolvatur bol[us] ar[menus] et postea intra oculum ponatur lac mulieris lactantis puellam vel sanguinem columbinum vel collirium album de cerusa quod melius est seu collirium album quod fecimus superius [illegible] aliquid olei rosarum cum duplo eius vini de granatis [illegible] et ponatur de hac mixtura super rubedinem oculi vel super sanguinem qui est in oculo post percussionem vel fracturam in sequenti die vel 3o. Cura specialis post flebotomiam vel ventusationem in spatulis. Dieta et potus ordinentur ut dictum est in obtalmia calida usque ad dies iiii postea redeant ad vinum album limphatum et ad carnes et ad [illegible] condita cum agresta et vino de granatis et rob [illegible] etc.

Capitulum quadragesimum de lacrimis oculorum R[ubrica]

[L]acrime fiunt ex cursu materie effusionem dirigentis ad oculos ex cerebro per [illegible] venas et arterias. Causa lacrimarum antecedens est incisio ungule vel alterius infirmitatis que cum ferro ab oculo removetur. Causa est repletio vel multiplicatio humoris [illegible]

Causa — Cura (marginal notes)

De rubedine oculorum ex percussione

humidi non [illegible] in cerebro venis ar/teriis et nervis. Signa lacrimarum contingentium ab humore acuto vel salso sunt pruritus et dolor et ardor vel inflatio in loco quem lacrime tan/gunt stomaco ieiuno et tempore calido et hora calida diei magis ledunt et per usum rerum calidarum acutarum et salsarum infestant pacientem. Signa earum que fiunt non a materia calida sunt multitudo lacrimarum et specialiter in hyeme et tempore humido et que post cibum multipli/cantur et cum hec non sentit ardorem neque inflamacionem neque punctura in locis que tangunt. Usus etiam rerum humidarum et nimio potu vini eas multiplicat //
Cura earum que fiunt per incisionem un/gule vel alicuius infirmitatis cutis in oculo est ut conforte(tur) oculus cum incisionem cum emplastro quod sic fit. Recipe corticum granatorum lentium excorticatarum ana pugillum i psidie [illegible] et incorporentur cum mussillagine draganti. Ad idem Recipe aloes acacie pulveris glandinis sumach boli armeni gummi arabici ana ʒ i a. conficiantur cum albumine ovi et ponantur super frontem et oculum. Ad idem Recipe succi solatri ℥ iiii et misceantur cum bolo armeno et albumine ovi et ponantur super frontem et oculum vel succi semper vive si succus solatri non repperiatur. Si autem materia lacrimarum fuerit acuta salsa purgetur cum pillulis coch/iis vel cum picra seu cum decoctione mirabolanorum citrinorum dicta causa super de rube/dine oculorum expressione et post mun/dificatione fiat flobotomia de vena cepha/lica maiori super frontem et tim/pora ponatur emplastrum quod sic fit. Recipe bo/li armeni ℥ s. masticis draganti ʒ ii pulverizentur et misceantur cum albumine ovi vel mu/cillagine draganti super oculum po/nantur. Recipe infuso in succo semper/vive vel succo solatri mixto cum agre/sta et cum pulvere glandinis misceatur bol armeni intra oculum ponatur semper stillicidium de collirio rubeo albo vel ponatur super oculum et frontem sic emplastrum quod sic fit. Recipe mirti capilli veneris sanguinis draconis masticis draganti. Abluantur sepe oculi cum aqua decoctionis summitatum rosarum et sandalorum rubeorum et videbis mira //

Sive materia lacrimarum fuerit humida mun/dificetur caput cum pillulis fetidis et pillulis cochiis aut picra seu medicamine de turbith quod feminis vel faciemus factis mundificacionibus fiat cauterium in loco ubi terminatur digitus medius cum ponitur ra/dix palme super radicem nasi et pro/fundetur cauterium usque ad os et dimit/tatur apertum usque ad dies xl et purgetur a sanie omni die bis vulnus factum cum cauterio super oculum et intra ponam quoniam [illegible] dicta sunt superius. Sepe ab/luantur oculi cum aqua pluviali decoc/tionis gallarum mirabolanorum boli arme/ni et maci[illegible] et sit aqua calida hora ablutionis semper. Cibetur cum columbis assatis et conditis cum agresta et vino de granatis aut cum berberis seu sumach vel granis mirtillorum et aliorum ciborum membris elevatis conditis cum eisdem rebus et cum pulvere que sic fit. Recipe cinamomi ℥ ii. cardamomi ℥ i foli galange ana ʒ ii. croci ʒ s. piperis longi ʒ i et fiat pulvis cribratus. Comedere et potest lentes excorticatas pareum [illegible] et silva et aliquam citen[illegible] herbe feni cum boragine et caules [illegible] coctos. Bibat vinum ru/beum non dulce limphatum cum aqua pluviali [illegible]. Sumat post pran/dium et cenam semper ℥ i electuarii de citoniis et post illud bibat aquam frigidam. Quidam vero sunt qui hic incidunt venas frontis extransverso sed meo tempore non feci hoc quia loco istius incisionis in eisdem locis et in loco capitis dicto superius faciebam cauteria profunda/tiva et aperta dimittebam usque ad tempus determinatum et bene succedebat mihi in consistione lacrimarum et in/consolidatione vulnerum novi in oculo non est aliquid ut eque huic effectioni. Recipe tucie ℥ s. terantur perfecte in morta/rio mundo et addantur cum ea ℥ i aquarum rosarum et ℥ i vini de granatis acetosis et post contritionem et incorporacionem perfectam ista rerum in mortario cole/tur hec totum cum petia munda et de ista collatura ponatur omni die mane et sero intra oculum fiet in brevi tempore lacrimarum constrictio et vulnerum consolidatio. Aq/

[Marginalia, left: ... albume ... ; ... humor ... ; ... ; ... albume ... ; emplastrum ; emplastrum ; albumo]

[Marginalia, right: Sive materia frigida ; Cauterium ; ablune oculos ; Ciber ; pont ad albu ; per pendium ; pro consolidatione vulnerum novi in oculo]

cum vino distillat modicum aquam decoctionis basilicon vel aquam celidonie vel aquam ruthe vel fel caponum vel collirium non album multum confert. Nam usus aliquorum istorum confortat visum et prohibet. Remedium in debilitate eius specialiter. Cum debilitas adest propter debilitatem humiditatem aut propter siccitatem aut collirium quod sic fit de vino vel succo granatorum dulcium et acetosorum in quo ponitur pulvis piperis et longi piperis et salis armoniaci et aloes. Summe quod in anthe dracme ʒ i pulvis istorum 4or ponatur in libra i succi dictorum simul mixti. Si autem debilitas visus propter debilitatem sive siccitatem fuerit tota intentio et cura sit in humectando corpus totum cum brodiis et lacte recenti et vino dulci claro limphato et conficere oculos cum pulvere qui sic fit. Recipe cinamomi ʒ s. amari ʒ s. et cinamomi non amari ʒ ij cardamomi ʒ s. croci ʒ s. folii galange ana ʒ i. zuccari ʒ iij. fiat pulvis subtilis. Comedat vesiculas et avellanas et pineas mundatas et cicera fracta et farinam ordei avenarumque et frumenti et condiantur omnia ista cum lacte caprarum vel ovium et cum speciebus dictis. Sepe balneentur tales absque hoc quod in balneo sudent. Specialiter facta digestione prima aperiantur oculi sepe in aqua frigida et hoc mane et in oculis ponatur lac mulieris vel asine aliquantum oleum de amigdalis vel oleum violatum. Abluantur sepe ex aqua calida decoctionis viole, feni greci et malve. Si vero contingit visus debilitas propter superfluum repletionem humores et humiditates que sunt in ipso cum oximelle composito vel squillitico et aqua calida decoctionis ysopi et feni. Et purget sepe cum pillulis stomaticis alacandi vel cum pillulis fetidis aut cum picra et si datur Recipe aloes cum ʒ i. turbit et i mastic, piretri et cubeben et transglutiatur. Hoc totum cum aliquantum melle involvatur. Et nebula que fit ex farina multum confert et est utile.

Sumat iste ʒ i electuarii de cardamomo vel diatrion vel diagalange secundum cum vadit dormitum et post illud bibat ʒ iij vel iiij aque frigide et est utile et ungenem et utitur cyrubarum dictis in debilitate visus propter humiditatem et potest ex vino rubeo stiptico limphato secundum medietatem aut magis. Cura eorum que ponuntur in oculis fiat ut dictum est superius in cura de debilitate visus ex humiditate.

Capitulum xlij. De tumore palpebrarum et pilis inversatis et nodo. Rubrica

Iste tres egritudines habent diversos modos curationis propter causas diversas et modum diversum illationis. Nam tumor palpebrarum fit ex causa materiali ex qua fit obtalmia. Pili non inversantur nisi propter foramina inclinata ad partem interiorem oculi. Vel nodositas non generatur et fit nisi ex materia dura interius vel grossa coniuncta in durationem vel lapideitatem. Signa tumoris palpebrarum ex quacumque causa fiat sunt eadem cum signis dictis capitulo de obtalmia que fit ex sanguine colera flegmate et melancolia. Et etiam si materia fuerit composita aut simplex signa eadem erunt. Signa inversationis palpebrarum manifesta sunt ex ipsa re vel ex positione transversa vel strictura apparentis in palpebra. Signa manifesta ex visu et tactu medici. Cura tumoris eadem est cum cura obtalmie ex parte fleubotomie et purgationis. Fiunt in tumore ex frigida causa cauteria ponenda in radice palpebrarum apud supercilia ut melior fiat equatio materialis et resolutio materie contente in palpebris. Cura pilorum qui inversantur et pungunt oculum est ut primo et principaliter pili inversi eradicentur et in eisdem foraminibus ponatur sintas ignita et inflammata stringatur ut consolidetur foramen per hoc ut amplius pilus non redit neque generatur. Dicunt quidam in hoc casu quod si post eradicationem

tumor palpebrarum
pili inversatio
nodositas
Signa tumoris palpebrarum
Signa inversationis
Signa nodorum
Cura tumoris
Cauterium
Cura pilorum

Comedat
balneetur

et super foramina pilorum palpebrarum et
superciliorum. Medicamen quod sic fit
Rx. ossium mirabolanorum citrinorum ʒ v, fumi thuris
ʒ iiij, spice, nucis muscate, carpobalsami ana ʒ
iij, lapidis lazuli ʒ x, fiat pulvis ex omnibus
cribratis, qui teratur super marmore et
cum radio omni die ponatur super locum.
Fumus thuris quod sic fit: grana thuris in-
cutem ponantur in lampadem plenam oleo
et super lapadem ponatur firmiter cum terra
scutella vitreata et sub lapide posita
obturata fuit intestina plena cinere
et accendatur ignis suavis et non mul-
tum fortis et cum ignis bene inflammatus
fuit sub lapade continue super scutell-
am proiciatur aqua frigida ut magis ...
super fundum intrinsecum scutelle
fumus elevatus a thure qui est in lampa-
de super quem est ignis et cum per lon-
gum tempus factum fuit hoc removeatur
scutella et quod invenitur adherens super-
ficiei intrinsece eius removeatur cum
cultello et illud quod appellatur fumus
thuris. Alius modus faciendi fumum
thuris nota: sumuntur grana thuris
et ponantur in lampade plena oleo et
inflamantur grana thuris cum igne
que grana sunt in oleo et cum ignita
fuit ponatur super lapadem scutella vi-
treata ita quod scutella vitreata cooperi-
at totam circumferentiam lampadis
et plus et continue spergatur aqua frigida
super scutellam et fumus elevatus non
inflammetur et consumatur ab igne thuris
et tunc removetur scutella, abradatur
quod adheret scutelle et sic colligitur.
Aliud ad idem Rx thuris ʒ s, laudani ʒ
ij, nucis ʒ i, olei de mastice ʒ ij, bulliantur
ista ad invicem et dissolvantur et post
dissolutionem quod fuit in toto dispisso et
fetoso post fricationem radii intromitti
infusum sepe ponitur super locum cum ra-
dio et regatur cum dieta et potu ut
dictum est in alia etc.

Capitulum xliiii de prurigine qui fit in interiori angulo oculi Recepta

Pruritus non fit in lacrimalibus nisi

ex materia salsa vel adusta in qua caliditas
dominatur et lacrime vementes
loca pungunt et ardor fortissimus et colore
facies rubeus attinentibus.
Cura talis est. Utatur omni die sirupo de fu-
materre cum zucaro vel melle secundum naturam temporis
vel etatis cum aqua decoctionis prunorum
seminis et fumiterre et purgetur cum pi-
lulis cochiis aut cum pillulis ad stabiendum
et pruritum que sic fiunt Rx aloes
mirabolanorum citrinorum ana ʒ ij, scamonee
rosarum rub. ana quartam ʒ iiij, elleborum ni-
gri ellechi ʒ i, fiant pille cum succo fu-
miterre. Dosis earum est una. Flobotometur
de cephalica manus et ventose in spatulis
et collo et mento et utatur bona
dieta et temperata, bibat vinum album
debile et bene lymphatum. Abstineat
a salsis, carnibus, leguminibus, caseo et similibus
grosse et acutis principaliter in omnibus
egritudinibus oculorum. Abluat sepe oculos
suos cum aqua sulfuris que sic fit Rx
aque ... lib ij, sulfuris ʒ v, camphore ʒ
s, terantur et misceantur et ponantur in
vase vitreo et dimittatur ad solem per
dies xl et plus et quod superest declaro
est quiescens et clarum. Huic abluitur.
Abluantur oculi sepe cum aqua tepida
decoctionis fumiterre et polipodii, in
oculis ponatur collirium nostrum album factum
de cerusa dictum supra etc.

Capitulum xlv de aqua descendente in oculum et panno et vocatur cataracta post confirmationem Recepta

Aqua descendens in oculis habet duas
species: quedam est incipiens
non confirmata et quedam est con-
firmata et non incipiens et est quasi
que vero plus aque descendentis in oculo
et est plus grossum coagulatum in tuni-
cis oculorum et dicitur alchumnachi et
est alia preter istas que appellatur pannus
durus crossus et quedam alia que fit
per opillationem nervi optici in qua sola
oculus et color eius non variatur neque
mutatur et appellatur gutta serena. Fit

omnes isti modi passionis ex materia fl'tica
vel melica et aliquando inter vueam et
corneam ex qua materia generatur et fit
pannus et aliquando quando fit in pannum
saniem sic et aqua descendens vitio
stomachi. Signa aque descendentis non cro/
nice sed incipientis sunt quod ante oculos
videtur volitare aliquid in modum muscarum
et culicum et festucarum. Et si aliquando
allevia(n)tur et aliquando aggravatur signas
quod contingit a stomacho. Si vero non alleui/
atur plus in alio tempore quam in alio et
passio in duobus oculis tunc non est a
stomacho sed a cerebro. Et si in uno oculo
passio fuit et alleviatur semper tunc
non est a stomacho. Signa cronice con/
firmate et que appellatur pannus est
quod prohibet visum et videtur pupilla
cum aspicitur opilata et videtur quod ad cir
cumferentie in modum panni vel tele habens
cineum colorem ad corneam et vueam
sicut in pupilla et sunt in modum panni.
modi istius plures quedam est clara
et quedam nigra et quedam non mo/
uetur cum premitur palpebra cum pollice
fricando super pupillam. Signa cuius
que est in modum puris sunt quod in
medio cum movet caput infirmum
commotio magna videt manifeste pus
ad inferiora descendere. Et differt quando expe/
ritur cum aqua de elevatione panni vel
aque cronice et indurante medici
descendit cum elevatur ad inferiora
pus vero non elevatur propter spissitu/
dinem suam absque congelatione subi
pure et hec est manifesta differentia inter
[illegible] et pus. Signa gutte serene est
dolor frontis et oculorum que antecessit
egritudinem et quod in substantia oculi non apparet
aliqua malitia ymo oculi clari absque
aliqua malitia et hec quia infirmitas
non est in oculo sed a nervo veniente
a cerebro ad oculum qui appellatur
nervus opticus. Cura aque descende/
ntis ad oculum non cronice est ut pu/
rgetur cum pillulis cochiis vel fetidis sive
cum pigra et hec fiat sepe omni tempore
sue curationis. Abstineat a vino et co/
medat carnes bonas ut plurimum
assatas et bibat aquam mellis et
condiant cibaria sua cum pulvere

qui sic fit. Recipe piperis lon. ℥ s. cina/
momi ℥ i et s. cardamomi ℨ iii cro/
ci ℨ s. Comedat feniculum et semen
eius. Ponat omni die in oculo fel caprinum
vel fel [illegible] vulturis aut aquile vel colli/
rium [illegible] album vel collirium de fellibus
quod sic fit. Recipe fel capre aquile vul/
turis aut [illegible] aut aliqua ex istis in/
stillentur in scutella vitreata cum ℥
i tutie et ℥ i armoniaci et ℨ ii floris
eris ℨ i salis [illegible] et ℨ s. spume ma/
ris que omnia trita et cribellata sint
in aqua commixtione. Addantur succi
celidonie rute feniculi ana ℥ iiii vini
albi lb i distillet hoc totum per allem/
bicum et dimittatur hoc totum ad solem
per dies xl et postea colletur. Iterum
ponatur in vase vitreo ad solem per dies
iiii or et siccetur. Si aut non ponatur
unum ex istis hoc totum ad solem et
fit pulvis ex omnibus qui teritur super ma/
rmorem in fine dierum xliiii quater
et cribatur quater et ponatur in oculo.
hic pulvis delet pannum mirabiliter.
Cura cronice talis erit ex parte medici
ut dictum est. Fugit autem et illa
que non movetur et illa que inte/
ndit cum premitur et cuius aggregatio
non est facilis et est illa quidam
vocamus non curatur cum acu ut in/
strumento. Sunt cetere que curationem
cum acu non recipiunt [illegible] gypsea
viridis et nigra et plumbea vel
[illegible] nigredinis et citrina. Illa
vero que sunt clara sola et que dila/
tantur et in primissa cum si pollice mo
deinde redit et aggregatur post [illegible]
[illegible] factis curatur cum instro
hoc modo ponas infirmum sedendo in
loco claro hoc modo ut sol eum non
videat et facias caput conclinare
super [illegible] ad posteriora impo [illegible]
[illegible] [illegible] astantis et tu sis
paratus cum acu ferrea rotunda
bene tersa subtili valde que melior
est quam argentea tenendo acum cum
pulpis digitorum medius et pollicis ma/
nus dextre si vis operari in oculo sinistro
et econtrario in dextro et tunc imprimas
acum elevando palpebram superiorem
in medio coniunctive usque ad pupillam

fundatur usque ad os et specialiter post purgationem cum pillulis et yera que memorabis ad dolorem capitis esset multum utile et bonum de quibus mundificationibus et pillulis et yera capitulo de dolore capitis multum diximus et regatur cum dieta et potu ut diximus illic. Cura eius que ab habundantia fit est ut statim purgetur caput cum pillulis cochiis et piga. Aut cum medicamine de nucibus et post purgationem fiat cauterium loco dicto superius profundatum ut diximus. Regatur cum dieta et potu ut dictum est in dolore capitis vitio humiditatis cum frigiditate et ponantur in oculo collirium de fellibus. Aut ponantur in oculo collirium alia que superius diximus. Que autem fit propter siccitatem curatur cum succo solatri et succo semperuiue qui ponuntur super oculum mixta cum albumine ovi et regatur cum dieta et potu dictis in capitulo de melia que fit ex melia mali corrupta. Que autem advenit propter percussionem non est timenda quia multotiens persequitur. Fiat statim flobotomia de vena cephalica manus contrarie et super oculum ponatur albumen ovi mixtum cum aqua rosacea et succo solatri vel semperuiue. Aut fiat emplastrum ex lenticulis excorticatis et fabis tritis et mixtis cum aquis foliorum salicis et intra oculum ponatur collirium de cerusia dictum in obtalmia calida. Regatur in principio cum dieta et potu ut dictum est in capitulo de obtalmia et de melia ex percussione. Sequitur

Capitulum xlvii de hiis qui post occasum solis nihil vident neque in die. Rubrica

Fit autem ista infirmitas in qua homo nihil videt ad post occasum solis aut propter infirmitatem antecedentem aut vitio stomachi aut ex materia grossa que in oculis existit et turbatio spiritus visibilis. Fit ex humore que in ipsis oculis reperitur. Infirmitas vero in qua homo non videt in die est subtilitas spirituum et eorum claritas et paucitas cum raritate sive oculi et tunicarum eius et propter hoc in tenebris et obscuro melius et subtilius videt. Signa eius qui non videt post occasum solis sunt ipsa narratio infirmi et rubedo vel turbatio oculorum et multiplicatio humorum currentium ad oculos et eorum magnitudo. Eius vero qui in die non videt est claritas et subtilitas tunicarum oculi et narratio infirmi. Cura eius qui non videt post occasum solis est ut primo purgetur cum pillulis cochiis et piga. Postea vero fiat flobotomia de vena cephalica. Regatur cum dieta calida et sumat vinum cum carnibus assatis et avibus silvestribus et vino albo limphato ante prandium et post digestionem sumat ℥ ii vel iii boni vini veteris. Accipiatur ante oculum ponatur liquor epatis yrcini aut caprini preparati cum pipere longo hoc modo. Fiant scissiones multe cum cultello in substantia epatis et impleatur que scissio cum pulvere piperis longi. Hoc facto ponatur in testula et coquatur in furno ita quod exire aut in vero quod non est sic bonum et tunc removeatur ab igne et amputatur longum piper ubi decoctum et contera ultima continuatio. Addatur ad misturam cum eo ultimo expergatur et incorporetur cum liquore qui ex epate extrahitur et tunc cernetur et iterum conteratur et ribet cum penna et consuetur usui. Aliud ad idem. Recipe fel caprinum et misceatur cum tariola in melle et in uno vase vitri super ignem et cum stilo ponatur in oculum vel ponantur collirium de fellibus dictum capitulo de aqua descendente aut capitulo de panno. Aliud ad idem valde bonum. Recipe stercoris lacerte siccum celidonie ana ℥ ii cum quibus misceatur ℥ i mellis et unum fel caprinum et dissolvantur et misceantur omnia ista in vase vitreo ad solem post dissolutionem colet et intra oculum cum stilo ponatur. Debet stare ad solem per mensem ad minus. Si autem hec egritudo vitio stomachi contigerit curatur eodem modo et specialiter cum mundificatione preparata ex pillulis fetidis stomatico alhandal et yeris cochiis et cum remediis dictis localibus et dieta sicut narrata superius. Si vero propter egritudinem antecedentem evenit infirmus curatur nisi permaneat

infirmitatis antiquis aut peristam in/
am // Cura illius qui in die videre
non potest ut regatur cum dieta impin/
guativa generativa sanguinis grossi
et spissi ut sunt extrema porcell/
orum et animalium agnorum arietum
et bibat vinum rubeum non dulce
limphatum // Sepe ponat intra
oculum vel oculos aquam rosarum
mixtam cum succo psillii et gummi ar/
abici et dragaganti et psillio nam
ista inspissant spiritum clarum et tenui/
tas rariores et oculum reddunt rob/
ustum et rugidum a parte oculos
tales in isto casu sepe in aqua vere
frigore confert et est valde utile &c.

Capitulum xlviii de pedicul[is] qui fiunt in palbebris et superciliis. Recipe

Pediculi in istis locis generantur
ex materia putrefacta contenta
et derivata illuc et est egritudo
transiens de uno ad alium per conversatio/
nem hominum et est quedam species pedi/
culorum contentum in locis predictis et
generata ex eadem materia et transiens
de uno ad alium qui appellatur piattoni
et isti multi inferunt et applicantur
ad loca ubi sunt et generantur // Signa
sunt pruritus et ardor et rubedo in
locis cum eminentiis pustulosis pravis
et ipse patiens a fricatione loci et scal/
pilitione abstinere non potest // Cura
est ut purgetur caput cum pillulis cochiis
et iherapigra et cum decoctionibus dictis
tamen de melia ungantur et fricentur loca
cum aqua decoctionis sulfuris et salis et
absinthii est utile // Unguentum bonum
ad hoc sic fit Recipe absinthie lixivacte
et colate ℥ iii sulfuris ℥ s argenti
vivi ℥ s unstrum et ungantur loca
cum isto // Aliud ad idem Recipe saxifragie
℥ s argenti vivi ℥ s unscteam et
terpotent ℥ ii butirum et de isto loca
pediculosa et piattonosa ungantur et
videbis mirabile. Bona dieta mutatur
proposse et bibat vinum optimum bene lim/
phatum. Sequitur tamen.

Capitulum xlix de fistula in lacrimali oculi et ordeolo. Recipe

Fistula lacrimalis appellatur a pluribus
garab et est angulus lacrimalis
resudat et cum comprimitur sanies
vel virus ab eo egreditur tunc fi/
stulam parvam dicimus et aliquando appa/
ret eminentia in loco exteriori que inulcera/
tur aperitur et cum premitur reddit
sanies ad lacrimales et tunc vere dicitur
fistula. Et aliquando non aperitur sed ex/
pirat per compressionem ad lacrimales //
Ordeolum est apostema oblongum in
modum ordei granum vel panniculi seu mi/
lii nascens in extremitate palpebre.
Fit autem fistula ex materia humida vel
melica descendente ad locum lacrimalem
Ordeolum vero fit ex materia sanguinea co/
lerica // Signa fistule sunt est humidi/
tas currens cum expressione a lacrimali
et rubedo et largitas lacrimalis et emi/
nentia apparens aliquando ex parte ex/
teriori et fetor loci cum tangitur
Cura fistule pertinet ad cirurgiam
de qua in libro nostro de cirurgia fecimus
mentionem. Sed nihil melius est in
cura ista quam cauterium punctale et cum
hoc abstinere a salsis carnibus et flatuosis
et a vino forti et acuto nimis // Ordi/
tamen bonum ad hoc sic fit Recipe aloes
thuris sarcocolle sanguinis draconis ba/
laustie antimonii aluminis zuccarini
ana ℥ i floris eris ℥ ii terantur subtil/
issime et fiant sief cum vino vel
succo ruthe et ponatur usque ad tempus
sanitatis hoc autem medicamen di/
ssolvatur in aqua et illa aqua distillan/
do ponatur in fistula aut in lacrimali
postquam sanies ex loco tota expressa fuit
et tunc locatur ad iacendum infirmus
super latus sanum et sic dimittatur
per horas 4or et sic continuando per
ebdomadam vel per longius tempus donec
perfecte extracta fuit sanies. Aliud ad
idem Recipe olei veteris vini veteris boni
olearum ana ℔ i et litargiri pulveri/
zati et cerusse ℔ i coquantur ista simul

Pul[ver] ad n[ostr]um bonus

Aliud

Spongia

Cura ordeoli

in olla ad ignem per diem integrum
donec nigra et calcinata fuerit deinde de eo
fiant tente que ponantur in fistula de
proprietate omnem eradicat fistulam et
extirpat. Illud autem quod est valde utile
in hoc casu: si sanies exit a lacrimali
et non est ibi vulnus extrinsecus est
ponere pulverem citrinum qui sic fit.
In lacrimali R. zinziber ʒ iii vitrioli
de quo fit atramentum adusti ʒ iii. ar-
senici rubei bauracis spume maris
ana ʒ i salis armoniaci ʒ s. ar-
moniaci ʒ ii armoniacum dissolvatur
in succo rute et incorporentur species
cum illo succo et fiant trocisci et ex-
siccentur et cum necesse fuerit terantur
super lapidem marmoreum ut alcohol
et ponatur in lacrimali. Aliud proba-
tum: in lacrimali dissolvatur tutia con-
trita in marmore et colentur cum pec-
cia et ponatur omni die bis in lacrimali
et iaceat super latus suum finaliter
curat fistulam istam specialiter cum
non exit sanies nisi ex lacrimali et
quod in radice nasi non est perforato.
Purgetur sepe caput patientis cum
pillulis cochiis aut pigra aut cum
medicamine de turbit valde est utile
et bonum. Si vero angulus oculi
fistulato omni mane usque ad dies xxx
vel xl et sero cum vadit dormitum
cum oleo rosarum ferventi si fistula non
fuerit aperta vel fuerit aperta et non
dilatata a carne et osse et nova
parte sanabitur et specialiter si cum va-
dit dormitum ponat super oculum
emplastrum quod sic fit R. mumie boli
ar. aloes thuris masticis ana fiat ex
omnibus pulvis et incorporetur in modum
emplastri cum vino rubeo stiptico. Cura
ordeoli est ut fiat flebotomia de cephalica
vel ventosatio in spatulis et abstineat
a vino puro et emplastretur ordeolum in
principio cum vitro et aloe vel cum succo
solatri et aloe vel cum succo aceto-
se et aloe postea ponatur cera nova
calida die et nocte super ipsum aut la-
udanum et curabitur die quarto vel circa
id primum remedium mitigat dolorem et con-
sumit ordeolum. Aliud ad idem
pone micas panis in aqua tam diu

quod fiat in modum massæ idem suppone
vel unge ipsum cum butiro et sepe ab-
luatur cum aqua calida

Capitulum L. De hys que extrinsecus cadunt in oculis

Quando pulvis vel festuca aut ver-
mis aut aliud simile istis cadit
in oculis statim ne incarnetur
vel incarnetur in tunica oculi vel in inferiori
parte oculi vel in interiori parte palpe-
bre eidem subveniatur nam propter dolorem
aut fricationem patientis oculi posset oculus
apostemari et in malam ex ista causa
infirmitatem converti aut mutari. Cura-
tio eius talis sit: inungatur stilus de argento
aut auro seu de ligno in pice aut ra-
sina et fricetur pix aut resina que est
in summitate illa per oculum ipsum rem
que oculum intravit nam adheret
res pici aut resine et sic potest
leviter absque difficultate abstrahi et
removeri etc.

Capitulum LI. De hys que ex pruina oculi albedine videre non possunt. Rubrica

Qui hanc incurrit infirmitatem
sunt homines habentes oculos va-
rios et albos proprie et qui visum
habent debilem. Cura istius timoris et
eventus est ut homo qui timet de
hoc induatur vestimentis nigris et fe-
rat in capite et manibus suis res virides
et nigras quia isti duo colores faciunt
ad congregationem lucis visibilis et et spon-
gia et super oculos curvatim nigrum
vel viridem est utile valde sero cum va-
dit dormitum embrocet oculos cum succo
solatri vel sempervive est et utile et
conveniens

Capitulum LII. De ardore et dolore qui oculo accidit ex vehementia frigoris

et venti. Rubrica.

Ubi propter frigus et ventum inciderunt ardor et dolor oculorum et ardor et dolor proveniunt oculum ad obtalmiam et ruborem oculorum ex quibus infirmitatibus oculus posset incurrere defectum visus aut debilitatem. In cura istius tria requiruntur: primo ut procedatur circa defensionem contra ventum et frigus; 2° ut curentur ardor et dolor postquam advenerint; 3° ut procedatur contra ruborem si ex istis evenerit. Defensio contra frigus et ventum consistit cooperiendo pannorum calefacientibus et oculos temperate defendens eos a vento cuiuscumque generis et frigore. Fuit vinum bibere stomacho ieiuno et comedere [illegible] et gariofilos et nucem muscatam hora incurrendi venti et frigoris et specialiter si fuit bonum vinum est optimum defensivum. Etiam ea vero que removent ardorem et dolorem ab oculis postquam evenerint sunt ablutiones que fiunt cum aqua decoctionis camomille mellilotti et herbe fenugreci et rosarum aneti et radicis malvavisci et abstinentia a vino facit et emplastra ex istis rebus cum [illegible] cum quibus farina ordei et fenugreci ponenda erit aut ablutiones que fiunt cum aliqua illarum rerum ut plurimum conferunt etiam. Si autem rubor post ista evenerit abstineat a vino et bibat aquam mellis et fiat flebotomia vel ventosatio inter spatulas et collo purgetur etiam cum pillulis cochiis aut pigra et finaliter curetur ut dictum est de rubedine oculorum et capitulo de obtalmia. Talia panis infusus in aqua frigida si ponatur super oculum cum vadit dormitum propter malaxationem factam cum manu in modum paste erit utile valde. Sequitur

Capitulum liij de strabositate oculorum. Rubrica.

Strabositas est egritudo que accidit propter nocumentum contingens in nervis et lacertis moventibus oculum ex diversis causis facientibus oculum inclinare ad diversas partes scilicet dexteram aut sinistram superiorem aut inferiorem partem. Causa strabositatis principaliter in pueris est humiditas imbibens nervos et lacertos moventes oculum vel oculos venientes a cerebro [illegible] et a siccitate veniente [illegible] ut in febribus acutis fit aliquando in apoplexia et spasmo et epilepsia et hoc subito cum fit species spasmi ex repletione. Signa strabositatis venientis ab humiditate sunt quod fit subito et corpus totum humidum est et quod per nares et oculos et palatum fluunt humiditates continue et [illegible] et si cum hoc fuit [illegible] venis [illegible] fiet et significationes erunt veriores. Eius vero que fit a siccitate sunt signa quia subito non fit sed paulatim et fit ut plurimum post egritudinem longam. Item si strabositas est ad superiora vel inferiora videtur strabo quod videat res duas cum unam videbit. Sed si strabositas fuit ad dexteram aut ad sinistram hoc non contingit. Signa eius que fit cum epilepsia apoplexia spasmo determinata sunt ex re ipsa et per antecessiones illarum infirmitatum. Cura strabositatis que fit ~~ab humiditate~~ post egritudinem acutam est signum mortis et non curatur aut [illegible] acuta nisi per curam prius egritudinis. Cura strabositatis que fit ab humiditate si fiat in infante non curatur nec [illegible] nisi in ipsa infantia. In infantia eius oportet ut laboret medicus vel custos pueri ut faciat ipsum puerum aspicere ad rem unam scilicet candelam vel speculum positum in contrariam partem strabositatis aut ponat rem rubeam lanam vel filtrum in contrario strabositatis ad quam inducit infantem ad inspiciendum continue aut secundum plurimum tota intentio medici et custodis sit in hoc ut continue et violenter totus aspectus pueri sit ad contrarium strabositatis propter [illegible] vel propter positionem alterius rei. Si autem strabosus senex vel iuvenis fuit strabositas ex humiditate violente nervos curetur ut dictum est in cura spasmi de repletione et cum hoc curetur continue et violenter

Causa strabositatis in pueris

Signa ex humiditate

Signa siccitatis

Cura post egritudinem acutam

Cura ab humiditate in infante

Cura ab humiditate in sene vel iuvene

ad aspectum unguis rei vel ad speculum aut ad rem rubeam positam in contrario strabositatis sive liget aliquid rubeum vel lucidum ad tempus contrarium strabositati ad quod continue aspiciat patiens / ponatur inter nasum strabosi fumum foliorum olive ut purget caput vel castoreum tritum et mixtum cum vino quod excitat humiditatem nervorum oculi per viam istam propter et adiuvat ad curam istius infirmitatis venientis ex humiditate de proprietate quam ad hoc habet. Et autem a siccitate contingeret humectetur corpus sicut fit a [illegible] febre cum comestione lactis et brodio carnis / Ungatur pars lesa cum oleo de camomilla et oleo violato et similibus et ut bene [illegible] dietam [illegible] ut dictum est [illegible]. de [illegible] ex parte diete et potus Nam non requiruntur medicine in hoc casu nisi sint humectative ut electuaria restaurativa et dyadragantum et similia et sit regimen quod fit in [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] aut regimen et medicamen que dixi in capitulo de spasmo de inanitione Sequitur

Castoreum fumus olive [illegible]

Cura eius [illegible]

[illegible]

Capitulum liiij de eminentia oculorum Rubrica

Eminentia oculorum vel oculi fit aliquando ex vomitu precedenti aut ex tonitruo vel clamore vel percussione aut ex multa tussi, ut descendunt ad nervos oculorum et implente concavitatem tanquam in quo in oculi locatur vel situatur et cum in loco proprio fuit repletio aut impedimentum nervi fit oculus eminens. Signa quando fit per vomitum aut ex tonitruo seu clamore manifesta sunt ex ipsa re inferente / Si fuit eminentia fuit per nervum et concavitate tanquam in qua oculus est situatus. Signa consilium [illegible] actione [illegible] naturalis et a dolore qui continue in principio eminentie existit / Cura eminentie si fuit a vomitu aut clamore seu percussione seu exercitio [illegible] bonum est quod statim a principio fiat flora de cephalica seu ventosa in spatulis et quod sepe purgetur caput et stomachus cum pillulis cochiis vel [illegible] aut cum decoctionibus dictis in obtalmia calida. Super oculum

Signa [illegible] vomitu

Cura eius fiat [illegible]

ponatur emplastrum quod sic fit Recipe aloes [illegible] acacie ana ʒ v. incorporentur cum succo solatri et sempervive aut aceto et super emplastrum ponatur rotula de lana vel [illegible] et stringatur bene cum binda sed primo ponatur super emplastrum rotula de colla et stringatur cum binda desuper bene et detentetur. Apparet ex istis vobis manifeste quod hora vomitus pictura [illegible] oculos et fronte est utilis valde ne eminentia aut lesio in oculis ex vomitu accidit. Item aliud Recipe mastices bo. ar. mumie vernicis sol. lactis ana ʒ v incorporentur et misceantur cum albumine ovi et ponatur super oculum et super emplastrum pictura bona cum binda. Iaceat infirmus supinus et abstineat a vomitu et sternutatione pro posse et fiant gargarismi cum melle rosato et aqua calida et teneat in ore [illegible] vel aliquid aliud quod flema removeat. Parum comedat et raro et nullo modo bibat vinum sed aquam vel aquam berberis seu aquam decoctionis granatorum Sequitur

Emplastrum

aliud

Gargarismus

Capitulum lv de hiis qui post somnum oculos aperire non possunt et vocatur hec passio [illegible] Rubrica

Quando post dormitionem vel somnum homo oculos aperire non possit contingit hoc per vapores fumosos elevatos a cibo non rectificato [illegible] ascendentes ad cerebrum et illic ex frigiditate ipsius cerebri humiditate actualem convertunt et postea hora somni descendendo perveniunt et spatium quando somnus fit super repletionem in medietate currunt illi vapores vel humores ad palpebras et circa [illegible] moventes ipsos et oculos. Unde propter hoc post somnum quidam oculos aperire non possunt. Signa istius dispositionis aut [illegible] continuum ex narratione infirmi et ex ipsa re apparente [illegible]. Curatur cum [illegible] aut pillulis cochiis seu fetidis et fiat ante comestionem et post

Causa [illegible]

Signa

Cura

[Signa ulceris] Signa ulceris sunt dolor continuus cum acuitate et gravedine et quod sanies egreditur a loco et fetor. [Cura] Cura si ulcus novum fuerit ponatur cum tenta aliquid de oleo rosarum mixto cum unguento albo quod sic fit: R olei ros. ℥ iij cere ℥ s. cerusse ℥ s. fiat unguentum in quo in fine ponantur duo albumina ovorum. Mundificetur caput cum pillulis cochiis, bibat vinum album lymphatum debile. [Ad ulcera commune] Si autem ulcus commune fuerit sumatur aloes mirra sarcocolla sang. dra. et olibani ana ℥ ij terantur et cribentur et ponatur hic pulvis in cotone hoc modo: involvatur licinium in melle et postea in pulvere et sic in aurem mittatur. hoc enim medicamen mundificat ulcera aur. antiqua et consolidat finaliter. Si autem ulcus profundum fuerit et longinquum dissolvatur hoc medicamen cum aqua mellis et imponatur. Aliud si magis antiquum fuerit sumatur scoria ferri et infundantur in aceto mense uno aut plus et post hoc coletur et distilletur in aurem ex qua fluit humor antiquus multum. purgetur sepe cum unguento apostolorum omne ulcus auris sive novum sive medium aut antiquum fuerit. [A percussione] Si autem a casu aut percussione fuerit fiat flobotomia in contraria parte vel ventosatio in spatula et collo et hoc in principio et ponatur circa aurem et [?] bolum ar. et pulvis mirtillorum mixtus cum oleo ros. et abstineat a vino et carnibus usque ad dies tres aut 4or.

Capitulum LVIII de sonitu et tinnitu aurium &c.

Certitudo quandoque ex repletione capitis quandoque ex debilitate nervi audibilis fit et ex subtilitate sensus auditus. [Signa ex replet. capitis] Signa sonitus ex repletione capitis sunt quod accidit post sacietatem nauseativam et post multitudinem vini et post somnum factum et post cibum immediate et specialiter quando somnus fit in die et post stricturam ventris. [Signa qui ex debilitate nervi] Signa eius qui ex debilitate nervi fit audibilis sunt quod cum sonus fortis ledit infirmum et non bene audit nisi voces et sonos bene fortes maiores et distinctos et quod semper et continue audit sibilationes aliquas. [Signa eius qui fit ex subtilitate] Signa eius qui fit ex subtilitate sensus auditus sunt quod fortificatur et magis infestat hominem hora somni post repletionem et sacietatem unde ledit immediate post somnum quasi semper. [Cura eius qui fit ex repletione] Cura eius qui fit ex repletione capitis sive fuit ex passione ex stomaco seu non est ut purgetur cum pillulis cochiis seu yera pigra seu cum pillulis fetidis et posset infirmus si vellet ante accipere pillulas istas ʒ i et s oxymelle composito omni die cum aqua calida vel cum aqua decoctionis feniculi et debet esse aqua quadrupla ad oximel seu simplum seu tripla et hoc fit ut materia melius disponatur ad purgationem ut patet in multis casibus et egritudinibus tali preparatione non indiget medicina ut diximus inferius. post purgationem autem distillentur in aure oleum de amigdalis amaris in quo dissoluta sint ruta et aliquid euforbii aut oleum de spica in quo dissolvantur castoreum et euforbium. Inclinet aurem infirmus cum ore stomaco super aquam calidam decoctionis sambuci camomille et calamenti aut super aquam decoctionis meliloti maiorane origani et ysopi et ipsum vaporem aque recipiat per allembicum vel cortitolum positum super aquam vel coopertum. [Abstineat] Abstineat omnis habens tinnitum et sonitum in aure a vino puro et fumoso novo aut vetere et a leguminibus et a porris et nucibus et cepis. [Cura ex debilitate nervi] Si autem ex debilitate auditus tinnitus contigerit distillentur in aurem acetum in quo bullierit absinthium aut acetum in quo bullierit sticados aut pulegium aut distillentur vinum agreste vel forte in quo bullierit ros. et ruta et recipiat vaporem aque decoctionis absinthii sticados ros. [Cura si ex subtilitate sensus] Si vero ex subtilitate sensus auditus tinnitus contigerit distillentur in aurem oleum ros. decoctum in aceto aut oleum cum aceto in quibus dissoluta sint duo grana opii vel circa aut aliquid de aqua decoctionis iusquiami aut distillentur in aurem oleum decoctum nuz

calamenti saluie et sinapis et aristo. et centauree et similium et fiat fortis inunctio circa aures et super verticem capitis ex oleis et sepe dictis. Cumat post purgationes et suffumigationes et inunctiones de 4° in 4ᵐ diem z. iii vel iiii de sero cum vadit dormitum et non cenet de electuario de anacardis, post illud bibat aliquid vini albi cum decoctione. Recipe baccarum lauri z. v. terantur et bulliantur et misceantur cum oleo de lilio et ponantur in aurem et cura et est utile valde. Si autem surditas ex frigore contingerit curetur cum oleo de camomilla calido aut oleo de lilio aut de spica seu oleo de costo et specialiter in hyeme purgetur cum yera aut pillulis cochiis seu cum pillulis fetidis. Utatur de sero cum vadit dormitum electuario dyagalangae aut de ciminamo aut dyacinziber et post illud bibat aliquid aque frigide. Si vero ex siccitate contigerit curetur cum oleo mol. aut cum oleo de salice vel de nenufar. Fiat balneum secundum sed ex aqua tepida decoctio-nis florum camomille et rosarum. Ultimo inducatur sternutatorium. Egrediatur si deus voluerit et intelligas hic per similitatem res siccas lapidis fructolos circa et similia et de curatione illarum rerum intrantium in aurem dicemus inferius. Cauterium profundum usque ad os si fiat post aures utile erit in omni egritudine aurium que non sit propter siccitatem et specialiter valet in illa que fit ex materia frigida vel ventosa. Sequitur.

Capitulum lx de vermibus aurium et de animalibus intrantibus aurem. Recipe

Vermes in aure et omnibus locis corporis generantur ex materia marcida putrefacta que est fetens et horribilis vel imbris et per hoc causa operatio istius rei immediate est calor accidentalis propter putrefactionem. Signa vermium sunt titillatio et pruritus dolor et exitus vermium ab aure quando medicinis

affirmant intra aurem ad solem. Tunc etiam recte potest determinare de vermibus et qualitate eorum utrum sint a causa intrinseca vel extrinseca provenerant sicut pulices muces et similia. Cura ponatur intra aurem succum absinthii aut mentastri aut succum foliorum persicorum aut succum foliorum de amigdalis amaris seu de persicis aut oleum rute vel de olivis. Item Recipe aloes z. i. sagapeni colloquintide ana z. i. terantur et pulverizentur et misceantur cum aqua ferventi et distilletur in aurem. Aliud Recipe fel alicuius animalis et z. i. aloes et dissolvatur cum aceto et distillet in aurem. Omnia illa valent adversus que fiunt in vulneribus et ano. Si autem aures mundificare volueris ex aliqua superfluitate ponas nocte aliquod oleum calidum intra et mane cum radio involuto ex coto vel pe-nna alba aurem mundificare. Aliam superfluitate potius vel ponas acetum ca-lidum in quo dissolutum sit baurach vel mel aut sal intra aurem et postea balneetur et in balneo ponat aurem in aqua est superfluitas vel spongia tinge vel panetum et exibit et si non exierit mundificat ipsam aurem cum stilo involuto bombace ad radium sub infirmum ut intra aurem bene medicus vel superfluitatem videre et mundificare possit etc. Et est bonum si pulex vel cimex aut aliud tale aurem intraverit ponatur intra aurem capillus vel filum sericum duplicatum applicatum vermis vel animal ad filum et sic libere potest exire absque difficultate.

Capitulum lxi de hiis que in aure extrinsecus cadunt vel que eam impediunt. Recipe

Quando lapis vel aqua vel aliud simile istis in aurem intravit ab extrinseco res manifesta est istud medico per narrationem infirmi et per aspectum in aurem. Et cum exponitur ad radium solis. Cura hora dormiendi vel mane hora ante diem ponatur aut oleum de camomilla

Margin notes: Cura eius que fit ex frigore; Cura eius ex siccitate; Signa vermium; Cura; Mundificatio; Si pulex aurem intraverit; Cura

in corpore sano et remanserit ex ante
sanguis et fuerit stricto secundum ventrem
fiat clistere primo si possibile fuerit
quod mundificet colum quod sic fit ℞
manne tamarindorum ana ʒ i et ß dissol
vantur in lb i aque decoctionis prunorum
et ʒ iii olei violati et ʒ ii mellis et
ʒ ß salis bulliant aliquantulum simul
et colentur et ponatur cum instrumento cola
tura. Ligentur postea hec extremitates ponantur
ventose absque scarificatione super splenem
et epar et ventose super spatulas po
nantur absque scarificatione. Utatur omnibus
rebus inspissantibus sanguinem sicut sunt
aqua psillii et aque fructus et aque gram
aliorum et vino cum aqua berberis et su
mach et mirtillorum et utatur abarris
conditis cum agresta aceto et similibus
Cibus eius et farina ordei ... cum ...
utatur extremis porcellorum et similium cum
aceto et similibus. Intra nasum vero ponatur
pulvis qui sic fit ℞. ℞ cum albu
mine ovi vel aqua camphore vel succo
solatri vel plantaginis ℞ galle aloes
pulveris molendini i. volatile thuris
sanguis draconis aluminis zuccarini ana ʒ ß
terantur et cribrentur. Aliud ℞ camphore
contrite et misceantur cum tela aranea
et albumine ovi et succo solatri. Aliud
ad idem ℞ ... et terat et mi
sceatur cum thela aranea et albumine
ovi et imponatur cum tenta in naso
totum caput cum facie aspergatur
cum aqua rosarum in qua dissolutum sit cam
phora et psillium et erit utile in hoc
illud idem potest fieri cum aqua vel fri
goris et eisdem rebus ponantur intra nares
pulvis aloes cum albumine qui est bonum.
Omnia que hic dicta sunt valent ad flux
um sanguinis narium qui fit propter acuita
tem et caliditatem sanguinis sive fuerit
cum febre sive sine febre. // Cura eius
qui fit propter multitudinem sanguinis est ut fiat
flebotomia de vena epatis et splenis eadem
hora et extrahatur sanguis multus quasi usque
ad sincopim et ponantur ventose super
epar et splenem absque incisione vel si
libet fiat flobotomia de vena epatis que
est inter anularem et auricularem manus
dextre ambarum parcendo infirmo timet ...
... aliquo ... tibi et potest et ... narium

et pulverum et aliarum rerum que fiunt
circa nasum caput et faciem fiunt ut
superius dictum est. Clisteria et liga
turas extremorum sunt utilia in hoc
casu valde ...

Capitulum lxiii de ulcer ibus que fiunt in interi oribus narium ℞ ...

Ulcera fiunt in naribus a materia cali
da vel salsa adusta currente ad
nares que descendendo ulcer
ant et crustas faciunt in parietibus
nasi fiunt et a casu et percussione.
Signa ulcerum que fiunt a materia in ...
sunt quia infirmus sentit pruritum
ardorem et acuitatem in naso et in
fricantur parietes in interiore nasi cum
digito exit sanguis et escara et post
escaram quandoque exit liquidum subtile ...
...um vel viride aut nigrum. Signa ul
cerum que fiunt a casu et percussione sa
tis nota sunt ex narratione infirmi.
Cura ulcerum que fiunt a materia ...
a cerebro est ut sumat paciens de sirupo
qui sic fit omni mane usque ad dies octo
vel x vel circa illud ʒ i et ß cum aqua
decoctionis prunorum siccorum vel viridium
℞ scolopendrie polictrici coriandri capil
lorum veneris fumiterre pollipodii ...
... ana ʒ i sene epithimi ana ʒ i
... cuscute ʒ ß mellilotus viridis
ʒ i et ß vel sicci ʒ iii pruna sicca
numero xxx pistentur omnia ista preter pru
na bulliant in lb iiii vel plus tamdiu
quod medietas ad ignem consumetur post
ea coletur et in illa colatura addatur
tantum de zuccaro quantum de colatura ...
Et iterum ad ignem reducatur et si
... et hic sirupus appellatur sirupus de me
lliloto que de proprietate complexione
alterat et digerit et aptat omnem
materiam adustam salsam et acutam
ad purgandum et et ipsam removet
... et cum sirupo datur in ...
... vel potest dari cum ... com
pleta digestione ... secundum quantitatem
... cum triplo eius de aqua prunorum
vel quadruplo. Post tempus sirupi purgetur

Clistere

Sirupus demellilo

Cura ulcerum a cerebro

cum pollis roch ij sol pigra albumis quo
fringin in aut vl cum decoctione que
sic fit R tamarindoz mamne an
ʒ i et s dissolvum ista in aq decoc
tionis prunoz sive epithim et po
lipodij et sit aq ʒ v vl iiij vsq vl
purge cum pillis que sic fiunt R
masticis sive an ʒ ij et ʒ vj aloes
et fiant pille cum succo apij dos
cap ʒ i vl ʒ i et s sero cum vadit
dormitum et tunc parte tenet. Unga
parietes nasi intrinsecus in die cum oli
ros tepido aut cum unguento facto
ex adipe gallinaz et anserum
et cera sepe et anhelet per
nasum aquam calidam vl aquam
decoctionis malvavisci aut aquam
decoctionis solatri et malve et hec est
melior et ablutio ulcer nasi cum
sale et aceto excitat humiditate et
non prohibet carn in carnacon et spe
cialiter quando ablutionem istum sequitur facta
ex oleo ros et cera. Cura vulneris
nasi a causa extrinseca est ut statim
fiat flebotomia vl ventositio in spatulis et
ponatur sup vulnus albumen oui mix
tum cum pulvere camphore post illud
ponatur et consolidetur cum unguento
de cerusa aut cum pulvere facto ex
mumia thure et mastice. Lavetur sepe
cum vino calido decoctionis mirre et thu
ris. Sequitur

Capitulum lxiiij de polipo et emoroidibus narium et nasi R[ca]

Quum aut in naribus caro mollis
oritur et ex eis humores flux
erint et si nares stringantur
inveniuntur molles tunc caro tal ap
pellatur emoroidis si sanguinem sp..aliter
emisit. Si vero sanguinem non emi
serit appellatur caro mollis tantum.
Si aut pedem vel infiltrationem habuit
cum quadam duritie non ultimata
appellatur polipus. Si vero duritiem et so
liditatem habuit appellatur sira vel
cancer. Fit aut caro mollis ex
materia humida descendente a cerebro

que vuersa est in carnem propter
putrefactionis. Sirsi et emoroide
molles polipus vero fit ex melancolica ma
mixta cum fleumate quae in sinu ma et no
convertit a calore naturali in nato
et putrefactus et corruptos. Cancer
vero fit ex materia melancolica adusta consoli
data vl conducata currente per
venas arteriis ad partes nasi et
colligitur in carnem et duritiem a calore
innaturali et in membro illo et in partibus
nasi ultimo infiltratis et infigitur.
Signa carnis mollis emoroidarum sunt
mollicies et quod nulla soliditas ibi re
perit et humores ab eis emanant
tempus aliter et tactu mollis est
cum stringuntur a medico. Signa
pollipi et opilatio meatus nasi et gro
ssities que apparet in exteriori et quod figura
eius est sic figura fici et est ibi du
rities aliqua et fetor. Signa cancri
sunt quod apparent in naso venae nigre
plene sanguine melico et durities ibi re
perit ultimata est et fetor est intollerabilis
illic et emanat a loco virus fetens
nigrum aut viride liquidum currens ut acce
tum et sentitur in loco calor cum pulsatione
et aliquo dolore. Sed hic quoniam
hec cura et superior pertinent potius
ad cirurgiam quam ad librum istum et est
sciendum quod caro mollis in naso sive
emoroides aut polipus si in cartilaginibus
nasi fuerint infiltrata quando non curantur
ante rectificationem eo quod radices istorum
per manum aut operationem cirurgicam evel
li non possunt neque removeri.
Cancer vero sive fuerit in cartilaginibus aut
non curatur non recipit per cirurgiam
cum sed potius augmentum in quantitate
et malitia aut qualitate. Cura
carnis mollis polipi emoroidarum nasi
sic fit primo totum illud quod cum te
naculis et unciis et spatula potest
removeri removeatur et post ponatur
tenta involuta in unguento viridi
quod sic fit R alumi zucarin flos eris
an ʒ s mellis ʒ ij carbon et mor
pulverisentur sepe in die ablua cum pulvere
sal cum aceto aut aceto squillitico
calido in quo dissolvatur sal et alumen
zuccarinum vel infundatur tenta

Marginalia, left column: de coctione reducenda (?); pille; unctio nasi; Cura nasi extrinseca; polipus; fiunt et cancer

Marginalia, right column: Signa emoroidarum mollium; Signa polipi; Signa cancri; Cura emoroidarum polipi; unguentum viride

macero et postea involuta in pul
vere qui sic fit Rx pulvis affodillorum
ʒ ii reagar ʒ i mustea et ponatur
intra narem super egritudinem. Et possit
mediciniam stillo ferreo calido inflam
ato tangere locum et radices esset
utile et sufficit / et post ustionem ponere
butirum et albumen ovi intra nasum
et extra hora cauterizationis cooperiat
totam faciem et nasum cum pannis in
fusis in aqua et aceto vel aqua rosarum.
Cura tamen nullo modo fieri potest si
sit per medicinas mitigare malitia
eius et refrenare et eius augme/
ntum retardare et hoc vult ypocras parte
vi afor. 24 dicens quibuscumque cancri abscon/
diti fiunt non curare melius est cu/
rati enim cito pereunt non curati
multum tempus perficiunt / Confortetur
ergo locus in die bis vel pluries cum oleo
rosarum terra camphora [illegible] pene
infuse super locum et in sicco soluti
purgetur sepe cum [illegible]
fumitatibus cum decoctione que sic fit
Rx mirab. indorum ʒ i et semen [illegible]
[illegible] prunorum ʒ iii bullian in lb
viii aque tam diu quod medietas sit con/
sumpta coletur et in collatura illa disso/
lvatur manne tamarindorum ana ʒ i et
detur ante diem semel in ebdoma/
da vel purgetur cum pillulis stomacis
alkindi aut fetidis abstineat a le/
guminibus caseo et carnibus salitis et
aliis rebus generantibus melancoliam bibat
vinum album limphatum et sit to/
ta intentio in multiplicatione diete hu/
mide et nutritive corporis

Capitulum lxv de amissione olfactus et appellatur casenti

Privatio vel amissio odoratus aliquando
est aliquando non · fit aliquando ab oppil/
atione in meatibus nasi aliquando ex oppil/
latione in colatorio et intelligas per
colatorium foramen quod est in palato
et hec est illa egritudo in qua dicunt
homines quod sunt infrigidati et tamen
non sentiunt aliquem odorem nisi fo/
rtem valde / et fit per dominium frigiditatis
in partibus anterioribus cerebri et me/
atibus eius et illa quando non est naturalis
aliquando est cronica aliquando non · Pri/
vationis odoris signa sunt prohi/
bitio anhelitus et vocis imperfectio
et in naso aliquando oppilatio manifesta
cum in nasum aspicitur ad radium
solis et in sompno moratur ore aperto
et cum nares stringunt et post
ea dilatant et ventositas ingr/
editur impetuose et vehementer ex la/
tere uno significat super oppillationem
ex ventositate grossa // Signa eius
que fit ex oppilatione colatorii sunt
quod meatus sunt oppillati scilicet colato/
rii et ex naribus non egreditur super/
fluitas et quod intra nasum nihil ma/
nifeste apparet / Signa eius que
fit propter frigiditatem in meatibus cerebri
sunt quod aliquando sentit malum odorem
et non sentit bonum et eger et omnia
semper est in talibus videtur turbatus et
res sive nocent et talia videntur
conferre et dispositio capillorum et frontis
tota est frigida · Nullo modo privatio
odoris aut olfactus qui est per naturam aut
cronica multum curatur · Si vero fuit
per naturam nec cronica aliquando curatur
aliquando non / Cura privationis olfactus
ex oppillatione meatus nasi aut ex
ventositate grossa est ut purgetur
cum pillulis cochiis vel yera pigra aut
cum trocisco qui sic fit Rx turbit
ʒ i hermodactili ʒ i dyagridii ʒ ii fiant
trocisci datur in matutinis cum
vino albo limphato aliquando ratione
a trocisco hermodactili et loco eius po/
nitur in ipso ʒ i scamonee et est valde
bonum et utile Si autem ibi caro mollis
vel polipus assit curetur ut dictum
est superius anhelet per nasum multo/
tiens in die aquam calidam decoc/
tionis ysopi mellilotis sticados cum aq/
[illegible] et aspri et [illegible] et quod
melius est fiant sepe sternutato/
ria cum castoreo aut albo elleboro
pirethro aut euforbio · Odoret sepe
[illegible] et calamentum et ozimum
et basilicon / Cura eius que fit ex
oppilatione collatorii est ut odoret
nigellam tritam // Aliud ad idem
Rx nigelle ʒ i terat et in [illegible]

Signa privationis odoris

Signa ex opilatione colatorii

Signa propter frigiditatem in meatibus cerebri

Cura ex opilatione meatus nasi

Cura ex opilatione colatorii

num oleo ros. et liniant nares intri/
secus et cum hoc impleat os suum sup
collum et violenter attrahat anheli/
tum et sugat oleum ros. naribus
Aliud ad idem trahat per nares pul/
verem collo. q̄ntide aut elli seu pi/
peris bibat vinum limphatum / Co/
medat cibaria calida . Accipi fumum
thuris per os et nares trahat et
vermitig et mirre collofonie et
rasine et silinz odorem sepe lauda/
tum impedimentum pulverem nigelle et se/
pe ampulat fumum nigelle posite sup
carbones // Si aut privatio odoris
fuit propter nimiam frigiditatem in meatibus
cerebri ita quod non sentiat bonum odor
fiat caput purgium aut alterativum cum ca/
storeo aut sapino oppoponaco bdel/
lio et similibus Si vero fetorem non sentit
odoret sepe cyminum gariofil. et ru/
tam et mentam et origanum odo/
ret et gariof. et spicam nigram
Si autem materia putris aliqua videtur purge/
tur cum pillis cochiis pigra et teodoricon
ut superius diximus . Abstineat a vino
puro fumoso et sunt cibaria sua bona
comestionis calide et erit utile valde

Capitulum lxvi de fetore na/rium et nasum ℞ cura

Egritudo fit ex ulceribus po/
lipis et emoroidibus que fiunt
in naso et de cura istorum mltr.
Locuti sumus . fit etiam ex humore eleu/
ato a materia fetida morada corrupta et
contenta in ore stomachi et partibus inferi/ori/
oribus sunt qui post comestionem non sen/
sentitur et non apparet fetor sit horribilis
et est cum fetor nasi post comestione
sentitur odor comestionis commixtus et
quod plus est sentitur fetor ex aure ore
tum nares stringuntur ita quod ex na/
ribus paciens anhelari non possit et
hoc ante comestionem Si vero fetor na/
rium fuit ex materia contenta in viis nar/
ium nasi partibus vel sentitur fetor an
comestionem et post equaliter et cum na/
res stringuntur ita quod paciens non an/
helet ex naso hora illa nulla mala
odor venit ex anhelitu oris // Cura

fetor ex polipo vel emoroydibus seu
ulceribus nasi completur per curacionem
istarum infirmitatum de cura quarum superius
fuit locutum possibile fuerit mentionem capitulis
propriis // Cura fetoris qui fit ex materia con/
tenta in stomaco vel partibus inferioribus
est ut materia digeratur et preparetur sicut
de mellilloto dicto capitulo lxiiii de vulneribus
que fiunt in interioribus narium et post
digestionem purgetur cum pillulis fetidis aut
stomaticis alexandrini seu cum de corti/
cibus de mirabo indis et manna qua
fecimus multociens et parvam in antho
fatiemus Fiat et vomitus qui sic fit
℞ radicis rafani acuti mesi femsin
lib. i et s. seminis aneti et atriplicis
et sinapis et ireos an. ℥ i elli albi
℥ i pistentur et bulliantur in lib. i aque
donec medietas sit consumpta coletur
et illa colatura ponantur ℥ iiii
oximellis compositi debet totum istud
misceri infirmo postquam stomachus eius fuit
repletus ex piscibus salitis et siccis cum
sinapi et radice rafani acuti et caseis
et porris crudis et faseolis et ciceribus
Et est bonum ut comestio istarum anticedat
vomitum per horam cum penna inuncta
in oleo que ponatur in gutture et inch/
net hora vomitus infirmus super ventre
suum facie inclinata usque terram ut melius
et levius vomitus fieri possit in debilibus
et timidis ellus non ponatur ova vero alia
ponantur et est melior medicina et
et melior in remotione omnis humoris et
humiditatis contente in stomaco et ceteris alle/
viamus et magis nobilit' vomitus est quia
omnis vomitus addit in timore super pectora debi/
le et sup oculos debiles // Abstineat a speciebus
in egritudinibus pectoris et oculorum a vomitu
propterea Si timor aliquis apparuit propter
aliquam causam nova in vel veterem ut
est sputum sanguis et provenit emme/
nia oculorum seu corporum tenebrositatis vel
obfuscatio eorundem Detur bona dieta
temperata qualitate generante sanguinem
ut dictum est capitulo de melia et bibat
vinum limphatum abstineat ab omnibus
generantibus meliam Sugat vinum
decoctionis nucis muscate per nares
in die bis vel semel. Pulvis adhoc
conveniens sic fit ℞ calami aromatici

Cura si sit in membris nobilibus frigidis

//

Cura ex polipo

// est sic

Cura ex materia

vom

Cura fetoris narium

pulvis

et ros albaꝝ vl' rubeaꝝ que inuenit' in campis aperi spice omnia ista puluerizata et cribata si insuflent' in nasum multum operant' in hoc et quelibet per se operat' illud. Aliud ad idem si dissoluat' ℥ s. tiriace omni die in vino odorifero et trahatur vinum odoriferum illud per nares mirabilit' operat' contra illud et valet. Aliud ad idem Rx calami aromatici gallaꝝ mirre specis ros campestre ana ℥ ij. terant' et cribant' in quo puluere in fine addat' granum j musci post ablucionem vini insufflet' hic puluis in nares. Aliud ad idem Rx gallie muscate gariofili terant' omnia in tribus libris vini odoriferi et illud vinum bis in die trahat' per nares et puluis illaꝝ specierum post ablucionem cum vino in naribus insufflet'. Aliud ad idem et est utile valde teneant' in die et nocte pillule de mirra et aloe que sic fiunt Rx aloes ℥ iij mirre ℥ i fiant pillule cum vino odorifero valent etiam contra fetorem oris si transglutient' tres nocte et die in aurora. Illud quidem nos fecimus meo tempore quod omni die in mane faciebamus trahi vinum quod melius poterat inveniri per nares cuidam domine que erat valde nobis nota et hoc toto tempore vite sue et bene fuit ei et nihil aliud fecimus et sic per istam viam infirmitas obtundabat' ad tempus. Cum vero ab ablucione per aliquod tempus abstineb(at) statim infirmitas manifestaba(t)'. Scias quod omnia scripta in isto capitulo multum valent et sunt valde utilia. Idem facit semen leuistici si bullia' in vino et trahatur per nares. Se' cam

Capitulum LXVII de dolore dencium Rx ca

Dolor dencium quidam est cum apostemate gingiue et quidam absque apostemate gingiue. Dolor qui fit cum apostemate gingiue fit aut a sanguine aut a colera seu sanguine ambo. Dolor vero qui fit absque apostemate fit a materia frigida occupante ligamenta dencium et substanciam dentis. Signa doloris qui fit per materiam calidam cum apostemate sunt rubedo loci et maxille cum eminencia gingiue et acuitas doloris vel grauitas cum acuitate et quod tactus aque frigide confert patienti cum tenuit ipsam aquam in ore. Signa eius qui fit ex materia frigida sunt dolor cum grauedine et ponderositate et frigidacione in loco et est absque rubedine et acuitate intensa. Cura doloris qui fit ex materia calida cum apostemate est ut fiat flebotomia statim de cephalica manus contrarie vel ventosatio in spatulis. Clistere lenitiuum in hoc casu est utile et bonum. Vel mundificet' corpus cum pillulis cochiis aut cum decoctione manne et reubarbari et aqua prunorum teneat in ore continue aquam vel acetum per se vel cum aqua ros vel vino de granatis vel granum opii decoction in aceto et illud acetum teneat' in ore multum valet sedat enim dolorem mirabilit'. Si accipiant' duo grana opii et vinum iusquiami et tria grana mandragore et bulliant' in ℥ iiij aceti et ℥ aque ros per tempus et coletur et abluat' sepe dens dolorosus ex ista colatura calida hyeme et frigida estate sedat dolorem mirabilit'. Si autem cum dolore fuit apostematio gingiue aut eminencia gingiue manifesta perforet' eminencia vel apostema cum flebotomo et post perforationem abluat' ter in die locus cum vino et aceto decoctionis alius rumicis vel salis vel mirre quod bonum est et sic perfecte curabit'. Fiat omni die in crepusculo super mandibulam emplastrum ex farina lini flore camomille et radice maluauisci et butiro et farina fenugreci et erit utile et bonum. Si autem dolor fuit ex materia frigida purget' primo cum pillulis fetidis vel stomaticis albandi vel cum medicamine deteriorbit si possibile fuit aut fiat clistere ex aqua decoctionis blete in qua decoquant' agarici centauree ana ℥ s. mellis ℥ iij. olei ℥ iiij salis ℥ s. colet'

Sig(na) p(ro) ma(teria) calidam

Sig(na) ma(teria) frida

Cura ex ma(teria) calida

Cura ex ma(teria) fria

et tepid' imponat' super dentez ponat' ʒ i tiriace andromaci et postea abluat' dens cum aceto calido // Aliud ad idem Rx foliorum mirti cortitum prim' deinde alcorum sang. dra. an ʒ ii pistent' et bulliant' in aceto et cum illo aceto abluat' dens multociens // Aliud ad idem vrat' dens dolorosus cum ferro ignito posito sup dentem cum canula erea vl' enea. Ad idem ponat' granuz opij mixtum cum vno grano mastici' super dentem dolorosum et liquefiat sup dentem cum ferro ignito multuz valet et est expertuz // Ad idem Rx opij iusquiami seminis apij an ʒ i fiant pille cum aceto et ponat' vna sup dentem dolorosum et teneatur per horam in loco sedat cito dolorem mirabiliter vng omnez dolorem ex cu causa // Scias indubitanter et hec volunt plu q dolorosus dens p corruptionem sbe eius aut ppt quia maior dus aut putridus est non curat' nisi cum eradicatore vn factis medicinis si curatos non recepit sm meum consiliu melius est vt eradicet q amplius non reddiuat et perfectam non recipit curacioz

Capl'm lxviii de extractione dentiuz

Dentes eradicant' multis modis aut cum medicinis aut cum ferro sed cum medicinis non vide' mihi bn posse fieri salua sma antiquorum. Medicamen extrahens dentes debiles ac dolentes propt' corruptioz aut putrefactioz in sba dentis Rx portulace silluestris radicis capar' piretri lac titimalli lac anabulle x esule arsenici rubei radicis rollo quintide an ʒ s. terant' et conspergant' et mittant' ex tanto aceto q sufficiat ita q in aceto bn submergant' et sic vsqz ad viii dies dimittant' et o die addat' aliquid aceti post hoc o die ex medicinis illis cum tetris epithime

dens deties in die et stalpellet' cum ferro donec mediocriter ponant' et sic fiat donec donec moueat' et postea leuit' extrahat' Aliud coquant' ranae fluuiales in oleo donec dissoluant' et ex isto oleo conspergant' dentes p multos dies et stalpelle' et postea extrahant' Idem fiet cum fece aceti fortissimi // Aliud ad idem Rx piretri stafisagrie ellebori al euforbij an ʒ iii terant' et dimittan' in aceto et cum istis rebus tangat' dens in die multociens pq q incizcium stalpellatus fuerit et sic in breui mouebi' et poterit in breui extrahi. Idem facit semen vrtice et radix mori et radix celidonie Sz nos non credimus illud nec vsi fuimus in nro tempore vt dens quid extrahi p' leuit' stalpelle' et postea tangat' cum puluere aliquo ex dictis vl' ex puluere euforbij i quo non est decoctio q eradicat ossa de ppietate. Vltio cum ferro extrahit leuit' et absqz dolore p posse et post extractionem abluat' locuz cum vino decoctionis mirre et videbis mirabil' si dens voluit gustatum q' consolidabi' locus et dolor pfecte remouebi' // Emplm conueniens ad omnem dolorem dentiu ex quacumqz fiat ca q' pom' ex sup mandibula dolorosam Rx xij radices mali maiscu et coquant' bene et perfecte et post decoctionez scindant' et extrahi' ab eis lignuz et inscindan' frustatim et postea pistent' ita q pistacionez i tam absumgie conuertant' et cum eis misceant' farine istarum rerum Rx farine fenugreci seminis lini aneti flor camomille an ʒ i farine ordei ʒ iii incorporen' simul in fine autem eis omnibus misceant' ʒ iii olei de aneto vl' ʒ iii olei de camomilla Et pona' hoc empl'm sup locum calidum actu et erit valde bonuz de proprietate sedat omnes dolores et maturat omnez mam et ipam finaliter resoluit // Seq'

Capl'm lxix de stup

sepe cum vino decoctionis mell' ysopi
et yreos. dictum est superius quod dens
corrosus non recipit curationem nisi per
extractionem vel ustionem cum ferro
ignito et si dolet vel movetur nihil
melius vel utilius est quam ut absque do-
lore extrahatur cum instrumentis pro posse.
Cura ad dentes motos sic fit. liget
qui moventur cum filo de serico aut
filo de lino cum dentibus qui non mo-
ventur infilando filum cum dentibus
ad modum sepis et postea si in dentibus
esset aliqua superfluitas removeatur
cum instrumentis ferreis pro posse
et post mundificationem abluantur den-
tes omni die cum vino calido et post
ablutionem continuo ponantur super gingi-
vas et dentes pulvis factus de cor-
allis et mastice equaliter non presumat
talis masticare rem duram in difficile
ad masticandum. Scias quod nil melius
est in conservatione dentium quam abstinere
a masticatione rerum durarum et habentium
soliditatem et a rebus nimis calidis et
frigidis actu. Nam calor actu nimius dis-
solvit ligamenta dentium et spiritum
vitalem facit exalare et sic dentes
et gingivas finaliter mortificant. Frigidi-
tas vero aut congelative nimis extin-
guit calorem naturalem et spiritum et sic
membrum debile et parum sanguinis de tali
ex tali causa mortificatur. patet ex das
[illegible] res calide et frigide excedentes dentibus
non conveniunt. Unde est quod et [illegible]
[illegible] manifeste. Abstersivum dentium
ultimum et bonum sic fit. Rx. tersi vel
scopule [illegible] in qua ponitur boni
vini ℥ ij. terantur et cribentur postea
ex isto omni die dentes fricentur et
post fricationem abluantur cum vino calido
hyeme et frigido estate. Aliud ad idem
Rx. salis gemme spume maris aluminis
zuccarini corticis [illegible] viridium
ana ℥ i. fiat pulvis ex omnibus cum quo
dentes fricentur. Idem spuma maris
per se operatur hoc vel plus etc.

Capitulum lxxii de fetore oris. Rubrica

Fetor oris fit aliquando ex materia adusta
et calida corrupta et marcida con-
tenta in ore stomachi. fit et ex flatu cor-
rupto in stomacho. etiam fit ex dente
marcido et ex gingivis marcidis et
corruptis. Signum fetoris ex materia ca-
lida in stomacho est quod alleviatur post come-
stionem et cum fetor est cum acuitate et
fumosa eructuatione et in ieiunio fit
fortior et gravior. Signa eius qui fit
ex flatu corrupto est quod alleviatur post
comestionem nisi parum et est cum feto-
re eructuatio acetosa marcida. Signa
eius qui fit ex dente marcido vel ex cor-
ruptione carnis gingivarum et partibus
interioribus oris sunt manifesta ex visu
et tactu medici et per narrationem infir-
mi. Cura primi est ut disponatur
materia que in stomacho continetur et digeratur
cum sirupo de mellilloto quem fecimus
capitulo lxiii de vulneribus que fiunt
in interioribus narium et datur hic sirupus
bis in die in mane et ante cenam
cum aqua decoctionis epithimi et
mellis in hoc et erit quantitas sirupi omni
hora ℥ i. et s. et aque erit ℥ iiij.
purgetur cum medicinis dictis capitulo de
[illegible] et [illegible] cum dieta et potu
dictis vel fiat vomitus sicut quod multum
[illegible] et specialiter capitulo de fetore
nasi. omni die veneris in aurora su-
mat ʒ s. tiriace cum vino odorifero
aut cum aqua decoctionis epithimi
semper in aurora sumat ʒ iij. electuarii
quod sic fit. Rx. nucis muscate ʒ i. macis
[illegible] ana ʒ i. cardamomi ʒ ij.
musci grana iiij. zuccari lb ij. fiat
electuarium in modum dyaridon abbatis de
proprietate. hoc electuarium removet fetorem
oris vitio stomachi. Scias quod masticare omni
die stomacho ieiuno [illegible] mu-
lieribus et viris mirabiliter valet in
hoc casu et istud probavimus [illegible] auxi-
liatur et prodest in eo qui patitur fetorem
oris vitio caliditatis stomachi aut ex
materia calida vel adusta. bibere vinum
de granatis post electuarium. Deinde aut
post masticationem [illegible] et
de sero cum patiens vadit dormitum.
Ad idem contra fetorem oris si masticetur
semen levistici mane et sero cum vadit

dormitiuum mirabiles inuenies effectus si insoluerint. Cura fetoris ex materia frigida est ut disponatur materia cum oximelle composito aut oximelle squillitico et aqua decoctionis epithimi et post digestionem purgetur cum pillulis fetidis vel stomaticis aut cum medicamine diturbit facto multotiens // Ungatur sepe os stomachi cum oleo de mastice mixto cum oleo de spica et aliquantulo aceti // Nutriatur ut dictum est in illa ex humore naturali multo et putrido et fiat vomitus sepe sumat triacam semel in ebdomada cum vino odorifero masticet omni mane iii grana piperis cum ℥ s. nucis muscate et post illud bibat vinum odoriferum vetus vel nouum quod posset reperiri // Sumat omni mane stomacho ieiuno ℥ iiii de dyatrion piperion in quo ponatur aliquid musci quod faciemus in antidotario et post illud bibat aliquid vini boni // Utatur sepe stomacho ieiuno calamo aromatico et masticet ipsum et post illud bibat aliquid boni vini // Cura fetoris qui fit propter dentem marcidum est ut mundificetur dens omni die a superfluitate et abluatur cum aceto sepe in die et in eius concauitate ponatur mastix cum mirra vel cum medietate grani muscati. Ultimo si possibile est extrahatur dens marcidus et hec est via nobilior et melior ex qua non prouenit recidiuatio. Si autem propter gingiuas marcidas acciderit vel contingerit ut dictum est de contaminatione et corrosione in ore et dentibus sequitur.

Capitulum lxxii de hiis que prohibent fluxum saliue ab ore currentem Rubrica

Hec semper hec egritudo ex humiditate multiplicata in stomacho propter viam indigestionis et propter passionem humidi actualis. Non requirit hec egritudo signa propria sicut manifestum quod ex se et propter narrationem superius satis nota est // Cura utilis et conueniens est uti digestiuo confortante stomachum cum calefactione et exiccatione temperata sicut est dyatrion piperion cum zucaro in estate et in vere et hyeme cum dyatrion cum melle aut sicut est dyagalange aut dyarodon aut electuarium de cardamomo aut rosata nouella. Postea et hec digestio fiat cum oximelle composito et cum aqua decoctionis tipi capitis acori // Ungatur stomachus omni die in aurora stomacho ieiuno cum oleo de mastice et oleo de spica aut cum oleo de lilio. Purgetur sepe cum pillulis stomaticis alkandis aut cum medicamine deturbit. Fiat vomitus sepe quia utile erit multum et fiat ut dictum est in capitulo de fetore nasi et oris // Et gargarisma fiat sepe cum eisdem rebus et erit bonum potus bibere aquam caliam in mane cum allume de romania et vinum coctum in pomis silvestribus et tritici fractum et assatum absque liquore aliquo comedere confert. In eius comedere panem bis coctum cum sinapi prodest. Comedere res assatas et bibere vinum ponticum et stipticum est conueniens. Masticare sepe fraxiolas recentes cum sale valde est utile et semper stomacho ieiuno ℥ ii comedere ieiuno et cubebas masticare est bonum et est confert in hoc casu

Capitulum lxxiii de pustulis albis paruis et rubeis et in ore et in lingua cum ulcere et uocatur tola Rubrica

Passio ista fit aliquando a materia calida acuta vel non acuta aliquando a materia flegmatica putrefacta fit et a corrosione et putrefactione in ore et dentibus // Signa pustularum contingentium in ore ex materia calida vel acuta sunt rubedo in ore et grauitas aut acuitas et feruor fortis cum excoriatione palati et lingue et multitudo pustularum in loris et quasi infirmus rem caliam et asperam masticare

gingiue cum alumine feci et aceto
et postea colluantur gingiue et os cum
aqua calida et melle ros. erit utile et
bonum remota corruptione et malicia
a gingiuis ponatur super gingiuas
puluis facta ex mastice thure et co
rallis rubeis hic puluis firmat ging
iuas et dentes motos et eos indurat
et consolidat et ponit post mundi
ficationem corruptionis eas ut non sang
uinent // Idem valet factus puluis ossis
sepie quod dealbat dentes abstergendo

Capitulum lxxvi de casu uvule R.

Quando senserit in gutture quid
quod non consueuit sentire a
in radice lingue et cum hoc me
dicus preceperit aperire os et linguam
extrahere et videbitur multo elonga
ta et mollificata iam casum uvule
homines patiuntur dicere potest in veritate
absque dubitatione fit autem aliquando ex
materia calida ascendente ad locum et est
cum febre aut plurimum absque febre
fit autem ex materia frigida humida decurrente
a cerebro in modum catarri / Signa
eius est ex materia calida sit tumor et ru
bedo loci et quod infirmus sentit in lig
ua sua dulcedinem seu in saliua
sua et eius facies tota rubea et
calida apparet et vene oculorum et
frontis apparent et sunt replete et
cum aperitur os infirmi et cum ap
peritur os videtur uvula pendens rub
ea cum quadam grossitie et in su
mitate plus solito // Signa casus
uvule ex materia frigida sunt multitudo
humiditatis in ore et quod sentit cata
rrum descendentem a capite et vox
eius rauca audietur et est color uv
ule albus et tota facies cum oculis
trahit ad albedinem et cum aspiciun
tur os infirmi videtur uvula elongata et
quod est pendens vltra debitum // Cura
eius que fit a materia calida siue fuit cum
febre siue absque febre et si febris fuit in
principio et statu fiat flebotomia de vena ce
phalica manus dextre aut fiat ven
tosatio inter spatulas et collo fiat et clister
lenitiuus sepe de quo in multis locis vig
in dolore capitis et frenesi fecimus
mentionem // fiat gargarismus cum
aceto et aqua / Ad idem R. ros. ba
laustie ana ℥ ij camphore ℨ s. fiat
puluis eleuetur uvula cum isto pul
uere et cocleari vel fiat gargarismus
ex isto puluere et aceto // Ad idem
R. gallarum balaustie alumis zuccarini
ana ℥ j fiat puluis eleuetur uvula
cum isto puluere et cocleari approxi
mando uvule sicut post illud fiat
gargarismus cum aceto et melle
ros. // Cura eius que fuit ex materia
frigida est ut purgetur caput cum pillulis
cochiis aut cum pigra quam fagonus
seu cum medicamine delectabili // fiat
clisteria lenia et acuta gargarizet
oximel compositum cum aqua balaust
iarum aut cum aqua decoctionis
Ad idem dissoluatur vitriolum de quo fit
encaustum quod vocatur zegi in aqua
balaustiarum aut in aqua decoctionis
ros. et fiat gargarismus et erit utile
et bonum // Ad idem R. alumis zucca
rini ℨ s. oximell' compositi ℥ ij mi
sceantur et fiat gargarismus cum
aqua balaustiarum vel aqua decoctionis
ros. vel fiat gargarismus in princi
pio cum rob de nucibus vel citoniorum
vel aqua calida et hoc est utile et
bonum cum isto rob et melle ros. et
aqua calida factis purgationibus
vniuersalibus particularibus et gargaris
mis et si non curatur incidatur cum
ferro ignito imposito per camulam
et post incisionem immediate fiat
gargarisma cum aqua ros. et aceto
aut cum aceto et aqua decoctionis
balaustiarum et sic curari poterit

Capitulum lxxvii de sanguisugis que bi bunt sanguinem R.

Aliquis aquam sanguisugarum
consueuit bibere et post illud
titillationem senserit in gutture et
sanguis subtilis inde emanauit
tunc estimandum est sanguisuga

Cura eius cum materia frigida

aliquis

C. de sanguisuga

De spinis aut aliis [illegible] gutture

in gutture est. Aperiendum est ergo os eius et linguam extrahendam et comprimendam inferius et erit tunc inspiciendum guttur in sole utrum sanguisuga pendet. Visa fuerit ut nonnisi sic aut capiatur cum tenaculis vel picicarolis et extrahatur aut cum forpicibus quibus sagitte extrahuntur extrahatur. Si autem occulta fuerit ita quod videri non potest fiat gargarismus cum sinapi et aceto aut cum sale et aceto et aqua decoctionis alliorum statim post illud removebitur de loco in quo est et cadet scilicet vel ad exteriora si eger fuerit sapiens vel ad interiora. Vel fiat gargarismus ex aceto et assa aut aceto sale et nigella aut aceto tepide et cetera. Si autem post eius casum et remotionem sanguis a loco emanaverit gargarizet infirmus aquam rosarum cum aceto vel aquam decoctionis corticum granatorum balaustie et sumach. Vel insuffletur in guttur pulvis qui sic fit: Recipe sanguinis draconis balaustiarum ana ʒ i et aluminis [illegible] stringit illum sanguinem. Si autem sanguisuga stomachum intraverit sumant in potu medicinas quibus vermes expelluntur de quibus mentionem fecimus in capitulo de vermibus. Res que sanguisugis extrahende et facere consueverunt est ut eger balneum ingrediatur et commoretur in eo sitim magnam patiatur et tunc aquam frigidissimam teneat in ore diu cumque tepuerit tepefactam expellat et aliam sumat et sic iterum. Aqua multotiens in ore sanguisuga querendo frigiditatem ad os venire consuevit et sic extrahi potest. Medicamen bonum ad idem hoc sic fit: Recipe farine lupinorum [illegible] seminis nigelle ana ʒ ii incorporentur cum succo absinthii et fiant trocisci et sit unius pondus ʒ i stomacho ieiuno cum aqua decoctionis nigelle bibatur.

Medicina pro expulsione sanguisuge

Capitulum lxxviii de hys que intrant guttur sive os sive spina et similia. Rubrica.

Ea que intrant guttur sunt ut spina vel ossa aut bolus rei dure ut est caro dura nervosa seu panis durissimus aut aliquid tale. Cumque ergo aliquod tale infigitur in gutture aut meri oportet considerare figuram rei infixe. Si enim quod infixum est non habuit fortem fixuram aut ramificationes scilicet frusta percutiatur posterius collum patientis cum manu satis fortiter. Confert nam hec passio vel percussio movendo collum et movet meri et guttur violenter que cum collo alligata sunt et per consequens removent rem infixam et eam [illegible] faciunt et sic [illegible] eam ad descensum. Transire sepe aquam est utile et eam gargarizare. Bibere oleum et intrare balneum confert et est utile. Si autem res illa que est in gutture videri possit accipiatur cum uncinis vel tenaculis et extrahatur. Bolus durus et magnus [illegible] est. Si autem per viam istam non descenderit sumatur candela in meri vel gutture et cum ea impellatur res ad inferiora. Aut fiat hoc cum tenta subtili plumbea et erit melius. Si autem res illa frusta habuit aut fuit scissa vel ramosa et per aliquam ex rebus dictis non descenderit transglutiat infirmus aliquam partem spongie marine ligate ad filum et cum transierit violenter cum filo trahat ad exteriora et sic curabitur. Aliud: gargarizet oleum tepidum et teneat de eo aliquid et post illud deglutiat bolum panis duri et asperi et sic res illa removebitur si deus voluerit. Aliud: fiat gargarismus cum oleo calido et oximelle composito vel squillitico mixtis removebitur res illa infixa absque dubio. Sequitur capitulum.

Capitulum lxxix de ora

[Capitulum ... de grau]uedine lingue Rubrica

Grauedo lingue alia est antiqua, alia
non est antiqua, et quedam est cum fe-
bre acuta et quedam absque febre. Que vero
est absque febre semper fit ex materia frigida
imbibente lacertos et neruos lingue.
Que vero fit in febre acuta fit propter
destructionem complexionis et febre mortifica-
te virtute motiua ex ipsa debilitate,
et est hec in febribus acutis unum ex
signis significantibus mortem. Fit etiam
propter abbreuiationem ligamenti existentis sub
lingua. Fit aliquando propter ranulam
que est sub lingua et nascitur in mo-
do glandule aut in modum alicuius carnis
habentis figuram lingue parue. Signa
grauedinis lingue absque febre sunt impedi-
mentum in loquela et prolatio mala in
dictionibus in quibus cadit l et r. Et
quod auditus et alii sensus omnes sunt
conturbati et in prolatione sua
cum vult loqui fortiter aut subito aliquid
proferre contra suam voluntatem
emittit saliuam et humiditatem ab
ore et est signum paralisis vniuersalis.
Signa grauedinis lingue cum fe-
bre sunt diminutio loquele et quod infirmus cum
ex ore linguam ipsam emittere non potest
et adustio eiusdem cum nigredine
et asperitate et tunc ipsa graue-
do cum aliis circumstantiis in febre
acuta est signum mortis. Signa
eius que fit propter abbreuiationem lig-
amenti sunt quod lingua adheret parti in-
feriori et non potest extra os emitti.
Signa eius que fit propter ranulam sunt
ut cum eleuatur lingua ad partem supe-
riorem et apparet ibi glandula ma-
nifeste et videtur quod sit ibi quedam alia
lingua parua sub alia et inflatur et emi-
net sub mento cum augmentabitur.
Cura grauitatis antique que est a
natiuitate non sanatur nisi male cu-
ratur. Si autem non antiqua fuerit et ab-
sque febre et cum acciderit a materia frigida
mollificante neruos lingue, curatur
primo cum mundificatione facta cum pillulis
cochiis vel fetidis aut cum medicinis
debitis per istud capitulum, sicut hoc tam dicte
sunt leuia et acuta fricetur post hoc
lingua sepe cum salgemma vel salea-
moniaco aut cum pareto et castor-
eo et pipere et aliquando cum pipere
euforbio quod fortius est aut fricetur
fortiter cum allumine feccium et post
fricationem abluatur cum aceto et aqua
frigida mixtis. Nutriatur ex carnibus
assatis et auibus et gallinis coctis
intestina vel pastillo conditis cum pi-
pere croco aleis et similibus et salina
bibat vinum album bene limphatum
et utatur sinapi cum suis cibariis
et comedat allea cocta sicut sunt
nuces et silia. Cura eius que fit
cum febre est ut sepe tangatur cum oleo
et mucillagine psillii et fricetur
et abluatur cum aqua calida et aceto
et melle rosaceo et julep mixtis simul
et nutriatur sicut febriens. Cura
eius que fit propter grauitatem
ligamenti est ut incidatur ligamen-
tum et post ligamentum incisionem
ponatur super locum attramentum
de quo fit incaustum aut allumen fe-
cium et post illud abluatur locus cum
aqua frigida. Cura eius que fit propter
ranulam si fuerit magna est ut scindatur
cum rasorio vel flobotomo capiendo
ipsam cum uncinis et post inci-
sionem fricetur locus cum vitriolo de
quo fit incaustum aut cum allu-
mine fecium seu cum vnguento viri-
di quod fit ex allumine flore eris et me-
lle equaliter et post illud abluatur
locus cum aceto et aqua calida mi-
xtis. Nutriatur et potetur ut dictum
est in anteriori capitulo.

Capitulum lxxx de ma-gnificatione lingue Rubrica

Fit autem hec passio ex materia humida
lingua magnificatur lingua in tantum
quod os eam detinere nec capere
potest neque retinere quin semper appa-
reat aliquid de ea. Fit autem semper
hec extensio ex materia frigida et humida
multiplicata in lacertis et substantia lingue
fit et ex ventositate vaporosa imple-
nte ipsam et inflante. Signa eius
sunt magnitudo multiplicata et omnis

dimensiones et refectio spiritus vel sali-
ue in ea et proiectio eius ad exteri-
ra et difficultas glutitionis et loquele
Signa eius que fit ex vapore implente
sunt quod magis tensa videtur et mi-
nus flectitur in aliis autem conveniunt cum
superioribus. Cura eius que fit ex hu-
miditate fiat fortis et sepe cum
cepe aut cretositate cum aut cum
dente allei et aceto cum diu gar-
garizat saliva extra quamvis ipsa flectere
si ergo sufficit bene est si vero non pur-
getur cum pillulis cochiis aut fetidis
vel iera pigra seu cum medicamine de
turbit et post hec fricetur cum sale
armoniaco vel cum salgemma aut
mastice puluerizato et cum illo abluatur
lingua cum forti aceto aut cum ace-
to decoctionis castorei seu cum aceto
decoctionis anethi cipperi et piperis
gargarizet sepe patiens oximel
squilliticum cum aqua decoctionis
castorei muciatur et potest ut dictum
est in paralisi. Cura eius que fit
ex vapore ventoso ut purgetur cum
dictis rebus et fiat gargarizatio
cum aqua decoctionis prunorum et
rosarum aut aqua frigida Almansor libro
decimonono capitulo de egritudinibus lingue quod
de magnitudine eius dicit quod aqua
frigida in hoc casu confert et causa hu-
ius est quia aqua frigida reuocat calorem
intra a quo fit resolutio materie
vaporose et hec vult ypocras in
[illegible] ubi dicit est autem in [illegible]
tano siue in vulnere iuuene bene car-
noso medio estate infusio aque frigide
vel aque decoctionis [illegible] femi[illegible] pi-
peris [illegible] aut in fine cum rebus
dictis supra regatur cum cibo et
potu dicto in paralisi sequitur

Capitulum lxxxi de nodo et glandula que nascitur sub lingua et vocatur ranula Rubrica

Fit autem hec passio ex materia humida
que interiacet [illegible] et aliquando
in loco que est sublingua formam lingue
parue et tunc vocatur ranula et aliquando
acquirit formam rotundam et tunc
vocatur nodus vel grossities. Signa
ranule sunt quod ab utraque parte lingue
ligamenti videtur quedam eminentia
habens figuram lingue et in medio
istarum et inter unam et aliam est quedam
eminentia rotunda in modum ciceris
et fabe que continuat alias duas
ad inuicem et tunc vere ranula
nuncupatur. Signa nodi vel rotundi-
tatis sunt quod videtur sub lingua circa lig-
amenta in modum auellane aliquid
vel glandule et impedit eleuationem
lingue ad palatum et loquelam et et
ad comestionem. Cura ranule et
nodi est ut scindatur ranula vel nodus
et extrahatur pro posse si sint magne
quantitatis et postea fricentur cum
vnguento viridi acuto vel cum
rasis attramento vel cum allume
feccum et postea abluatur cum aceto
et aqua salsa mixtis. Si vero parue
quantitatis sint fricentur cum dictis rebus
et sale et abluatur cum aceto et aqua
salsa mixtis et scalpelle cum flomo
et cum fricentur cum sale et aliis rebus
sicut rasis allumine feccum et vnguento
viridi acuto quod fit de melle allume
zuccarino et flore eris equaliter

Capitulum lxxxii de apostematibus que fiunt in lingua Rubrica

Apostematio lingue fit aliquando
a causa calida et aliquando a causa
frigida. Signa apostematis calidi
sunt rubedo lingue et faucium et pa-
lati et labiorum et ardor palati et
oris et quod color apostematis est rubeus
vel citrinus trahens ad rubedinem.
Signa apostematis frigidi in lingua sunt
albedo lingue et faucium et labiorum
et palati et mitigatio doloris ardoris
palati et oris et multiplicatio
saliue in ore et palato. Cura
apostematis calidi in lingua est ut fiat
flobotomia de cephalica vel ventosa

inspissatur cum sanificatur. Abluatur os continue cum aceto vel vino de granatis et aqua ros. mixta aut cum aceto et mussillagine psillij aut cum aceto et mussillagine draganti et aq. ros. gargarizet continue mel ros. cum aqua frigida et aceto vel vino de granatis. Ad idem Rx. aluminis zuccari ana ʒ. i terat et misceat cum ʒ. iij sir. acetosi compositi et ʒ. iiij aq. calide et fiat ablutio oris et gargarizatio. Nutriatur cum cibis liquidis et brodiis gallinarum castratis et edi et cum farina ordei et farri et similibus ex eisdem vel cum aqua ciceris seu cum lactucis vel cucurbitis et potetur cum vino albo limphato debili.

Cura eius quod fit ex materia frigida est ut purgetur caput et totum corpus cum pillulis cochiis aut picra seu meditamine de turbit. Abluatur os continue cum oximelle composito et aqua calida aut cum melle ros. et aq. calida decoctionis apii ysopi yreos liquiritie. Aliud ad idem Rx. ysopi yreos liquiritie zuccari ana ʒ. ſ pistentur et bulliant in aq. et cum illa aqua dissolvatur mel ros. et fiat ablutio et gargarizatio sepe in die. Nutriatur cum carnibus pullorum et castratis et silium et herba feniculi et petrosilini et caulibus et cum rizo et ciceribus frictis et potetur cum vino limphato. Si post mundificationem apostematis calidi vel frigidi remaneat ulcus vel excoriatio que non consolidatur cum pulvere masticis vel draganti mixtis et omni die ante prandium pulveris predicti abluatur lingua cum vino calido et fac adherere tenentem d' sui natura et proprietate

Capitulum lxxxiij De curatione spasmi et ra[ucedinis]

Ere[c]titudo semper fit et contingit aut propter spasmum quod est in radice lingue et lacertis illius loci aut propter spasmum eius in ligamento quod est sub lingua. Signa eius quod fit in spasmo radicis lingue sunt quia lingua male movetur et ingrossatur et curvatur ita quod extra os libere non potest emitti et sic apparet quam insperatur in os infirmi. Signa eius que fit de spasmo ligamenti quod est sub lingua sunt quia lingua ad palatum bene levari non potest et quia apparet abbreviatio lingue manifeste ad partem inferiorem versus mentum vel versus dentes inferiores. Cura eius que fit propter spasmum radicis lingue est gargarizatio cum oleo ros. et oleo de camomill. et purgetur caput cum pillulis cochiis aut fetidis aut cum meditamine de turbit et inungatur caput et collum cum oleo de aneto et embrocetur cervicem cum aqua decoctionis aneti et camomill. et lilij et mell. ros. mixto. Ad idem Rx. liquiritie ysopi yreos ana ʒ. ſ. zuccari ʒ. i fiat gargarizium ex illo pulvere cum aqua calida.

Cura eius que fit propter spasmum ligamenti est quod sub lingua aut propter abbreviationem eius est ut incidatur et findatur postea cum atramento vel zegi quidem idem est vitriolo de quo fit atramentum et postea fiat ablutio cum aqua calida et melle ros. Nutriatur cibis [...] et temperatis et vino limphato dato.

Capitulum lxxxiiij De scissuris labiorum

Asperitas ista in membris istis et extremitatibus semper fit ex calore salso adusto aut ex materia adusta seu a materia reducta ad genus melancolie per viam adustionis. Signa scissurarum locorum dictorum que fiunt a materia salsa adusta sunt ardor et pruritus vehemens et quia tristis in locis eorum aut et ab illis locis humiditas acuta exit aqua et partes illorum locorum aliquando separantur et superfluitates in modum pilorum emanant et apparent in scissuris locorum et timor loci cum quadam duritie ibi manifeste. Signa

Signa eius quod fit in spasmo radicis lingue

Cura quod fit propter radicis lingue

Cura propter ligamenti

Signa materie calide salse

Signa materie melancolice per adustionem

fissurarum que fiunt a materia melancolica adusta reducta per adustionem ad genus melancolicum sunt similes fissuris, et quia ab eis non manat humiditas aliqua et quia ardor et pruritus aliquis est in loco et non est ibi tumor loci tantus neque inflatio quemadmodum a fissuris ex alia causa. Circa fissuras que fiunt ex flatu [?] melancolico adusto est ut mundificetur totum corpus quantum est possibile cum syrupo qui sic fit.

Cura flatus adusti

Syrupus

Recipe fumiterre, pollipodii, scolopendrie ana manipulum i, sene, epithimi, cuscute ana ℥ i, pollitrici, [illegible] lactucarum, violarum ana ℥ ii; pistentur omnia grosso modo et bulliant in lb iii aque donec consumpta sit medietas; coletur et in illa colatura ponantur lb ii zuccari vel lb iii mellis rosati et reducatur ad ignem et syrupizetur. Dentur de hoc omni mane ℥ ii vel iii cum aqua decoctionis predictorum. Si posset aliquis sepe de pillulis fetidis erit valde utile et bonum. Excorietur locus cum alumine fetido [?] vel unguento viridi aut vitrioli de quo fit cura [illegible]. Et post excoriationem mundificetur cum unguento apostolorum; in fine consolidetur et mollificetur cum unguento quod sic fit.

Unguentum

Consolidatiuum

Recipe mucillaginis seminis citoniorum [?], amili, draganti ana ℥ i, olei rosati ℥ iiii, cere ℥ ii, adipis anatis colati ℥ i vel anseris, pulueris ysopi cribati ℥ iii; dissoluantur primo cera et oleum et adeps, quibus dissolutis addantur alia et in mortario tam diu moueantur donec in unum transeant et fiat unctio ex eo. Abluatur sepe locus cum aqua decoctionis furfuris, camomille et ysopi.

aliud consolidatiuum

Aliud ad idem. Recipe adipis anatis, anseris et galline liquefacti ana ℥ i, cere ℥ i et s., rasine ℥ iii, olei rosati vel violati ℥ xii, pulueris thuris, mucillaginis fenugreci, maluauisci [?], seminis lini ana ℥ s. Ponantur rasina et cera et oleum et dissoluantur, et post dissolutionem colentur et misceantur cum aliis rebus in mortario et moueantur tam diu quod omnia sint facta unum, et reponatur ad usum. Hoc unguentum de proprietate post mundificationem fissuras eas remouet et consolidat. Circa fissuras que fiunt a materia colerica melancolica adusta est ut purget quantum est possibile.

Syrupus

Fiat cum syrupo qui sic fit. Recipe mirabolanorum indorum ℥ ii, chebulorum [?], indorum ℥ iii, sene, epithimi ana ℥ i, fumiterre, scolopendrie, [illegible] ana manipulum i; pistentur et bulliant in lb iiii aque donec medietas sit consumpta; coletur et in illa colatura addantur lb ii mellis rosati; reducatur ad ignem et syrupizetur. Dantur omni mane vel de 3o in tertium ℥ ii vel iii cum ℥ iii vel quatuor aque decoctionis predictorum. Fricetur locus cum aceto squillitico et alumine ferri [?] vel cum unguento viridi tam diu quod locus sanguinet, et tunc curatur cum panniculo [illegible], et mundificetur cum unguento quod sic fit. Recipe terbentine ℥ iii, cere ℥ iii, olei violati ℥ vi vel rosati, pulueris gallarum et masticis ana ℥ iii; dissoluantur ad ignem terbentina, cera et oleum, quibus dissolutis ponantur in mortario et misceantur cum aliis rebus et tam diu moueantur cum pistello quod sint unum; tunc addantur ℥ iiii aque rosate in fine. Hoc consolidat fissuras post mundificationem dictam, specialiter que fiunt ex melancolia adusta. Aliud ad idem. Recipe axungie porci liquefacte lb s., amili, draganti ana ℥ s., argenti viui ℥ i, auripigmenti ℥ s.; incorporentur et uniantur simul in mortario. Attende in istis et in aliis fissuris quod, si non curantur per modum istum factum sicut predictum est usque ad vices iii, et si per istas iterationes non curantur, cauterizentur loca fissata cum cauterio de auro vel de argento et auricalco, et post cauterizationem fiat consolidatio cum unguentis dictis. Regimen ex parte cibi et potus sint ut dictum est in cura de melancolia ex materia adusta. Sequitur

Capitulum lxxxv de squinantia et speciebus

eius et uocant iste egritudines que nascunt in gula et precoitant cauguamich ℞

Omnes egritudines que in gula nascunt in quibus angustia sentitur cum difficultate transglutiendi cibum et anhelandi difficultate uocantur nomine com(muni) squinantia .i. asma in gutture et a quibusdam uocantur strangulatoria et specialiter quando est absque febre q(ue) vocatur sin(anche)
diuersas regiones diuersis nominibus nuncupatur et secundum quod in gula diuersa loca occupat vocantur a quibusdam glandule vel nodi vel oxelli aut gastetelli et
pro diuersitatem istam vires laterum et musculi
eorum fricant brachia fortiter vt
dolorem inferant in locorum habentibus
affinitatem cum gula et ut propter
dolorem trahat materia ad locum in
quo fricatio fit violenta. fit egritudo
ler aliquando a sanguine aliquando a colera
et etiam ex flate fit aliquando a percussione
superueniente a collo. Signa eius
que fit ex sanguine sunt difficultas
transglutiendi cibum vel aerem anhelandi equaliter vel inequaliter
Et si maior difficultas fuerit ex parte traiciendi cibum squinantia erit
magis versus cannam stomachi vel meri
quod est idem. Si vero difficultas anhelandi maior fuerit difficultate transglutiendi ~~cibum~~ squinantia magis
erit versus cannam pulmonis seu
trachean arteriam quod idem est. Si
autem equaliter sibi fuerit difficultatis
tamen ex parte deglutiendi quam ad modum
cum ex parte anhelandi squinantia
equaliter in locis predictis erit. Item
rubedo faciei oculorum et tensio corporis
totius et si cum hoc fuerit angustia arborum
generantium sanguinem et multa repletio corporis sicut in vigilie est quod hec egritudo
ex dominio sanguinis prouenit et
contingit et si dulcedo saliue affuerit
et dolor loci aggrauatiuus et latus
plurimum febris et extensositas corporis

manifesta tunc predicta signa magis
necessaria erunt. Signa quod fit
ex colera sunt predicta et inflammatio
et dolor acutus in loco et febris aliquando
et calor loci et faciei rubeus cum
amaritate saliua amara et habitudo
totius corporis magis tenuis quam carnosa et angustia arborum generantium
coleram et multitudo eorum. Signa
eius quod fit ex flate sunt multitudo
saliue cum raucedine vocis et paucitas doloris cum grauedine et
quod plurimum est absque febre et paucitas rubedinis faciei et corporis et
habitudo tota humida et flegmatica apparet
et quod fuit in eo quod patitur expulsio
rerum generantium humores flegmaticos
et in ambobus istis apparitionibus gule et
aliquando apparet exterius aliquando interius et aliquando
equaliter intra et extra. Signa eius
quod fit ex percussione sunt manifesta
ex re ipsa et per narrationem infirmi.
Cura eius que fit ex materia sanguinea
est quod primo quod ut fiat flebotomia de
cephalica in manu aut ventositatio
in spatulis. fiat et clistere lenitiuum sicut
dictum est in freneisi gargarizet et
continue usque ad dies iiii vinum de
moris siue de granatis siue sumac uel
rob cortium acetosi viridium cum aqua
calida et syrupo rosarum vel zuccaro et aceto
aut aqua rosarum et zucaro et aqua
calida misceatur his diebus cum succo
ordei vel farris aut cum medulla
panis lota cum aqua frigida in qua ponatur zuccarum et vinum de granatis
aut misceatur cum aqua ciceris aut
aqua pullorum alterabitur vino de granatis vel cucurbitis aut portulacis
Potest vinum de granatis cum aqua
frigida aut aceto assato aut aquam decoctionis sumac et zucari soluatur
et si necesse fuerit cum decoctione que
sic fit ℞ medulle cassie fistule ʒ
tamarindorum ana ʒ i et semis dissoluantur omnia cum ʒ lv vel vi aque
decoctionis prunorum. Si autem post viam
istam usque ad dies iiii vel v curatus
non fuerit gargarizet ʒ i mirre
cum ʒ i oximellis compositi et aqua
calida decoctionis prunorum et faciat

hoc gargarisma bis in die et ante
prandium et ante cenam // Aliud ad
idem ℞ ysopi liquiritie mirre ana
ʒ iiij terantur et misceantur cum
melle rosarum et fiat gargarisma cum
aqua decoctionis mirre hoc tempore
nutriatur bonis cibis et avium
et quadrupedum et potetur cum
vino debili lymphato // Cura eius

Cura eius a colera

que fit a colera est ut primo clistere-
zetur cum clistere dicto capitulo de frene-
si vel clisteribus aliis et postea fi-
at flobotomia de vena cephalica que
est in manu aut fiat ventosatio
in spatulis et collo fiat usque ad dies
iiij continue gargarizatio cum aqua
decoctionis prunorum et vino de grana-
tis vel oxizacra aut cum rob de cor-
ticibus nucum aut cum vino cum mor-
tella et potetur usque ad dies v
vel vj ut dictum est superius. Em-
plastretur gula et collum in ista squi-
nantia et in illa que fit ex sanguine
cum emplastro quod sic fit ℞ fa-
rine fenugreci seminis lini ana ʒ v

Emplastrum

seminis malvavisci malve florum ca-
momille ysopi ana ʒ j olei de camo-
milla et de lilio ana ʒ ij bulliant
simul usque ad spissitudinem in ag-
tum oleis dictis et ponatur calidum su-
per locum hoc enim resolvit superfluitates
que remanserunt in loco
absque aliqua attractione post hoc
omnem reducatur ad carnes edi et
castratorum et pullorum et omnium avium
degentium in arboribus et pratis et
vinum valde lymphatum // Purge-
tur enim fiat cum decoctione dicta
superius vel cum alia que sic fit ℞

Decoctio prunorum

manne ʒ j reubarbari ʒ ij dissolvantur
ista cum aqua ferventi decoctionis
prunorum et dimittantur sic per horam
et postea colentur et ante diem dentur
hoc totum infirmo et sic sit quantitas
aque usque ad ʒ iiij vel v et non
plus // Clisterizetur quod utile est et
melius quod in hoc casu fieri potest
post flobotomiam // Cura eius que

Cura eius a flegmate

fit a flate est ut statim purgetur
cum pillulis cochiis vel pigra aut
cum medicine de turbit aut pillulis
fetidis vel fiat clistere sepe qua-
lia facta sunt in dolore capitis ex frigi-
ditate primo lenitivum et illud quod sic fit
℞ aque decoctionis blete ℔ j mellis
ʒ iij olei ʒ ij agarici colloquintide ana
ʒ j pistentur et bulliant et coletur et
cum est tepidum supponatur et potetur
usque ad dies v cum aqua mellis aut
cum aqua decoctionis liquiritie ysopi
et zuccari et nutriatur usque ad tempus
dictum cum farina et aqua ciceris
et pullis elixatis aut cum cibario
facto ex vitellis ovorum et panis mica
et aqua mixtis et bullitis simul / Inde
redeat ad dietam consuetam. Omnis
vir alimanus in libro dicimi in capitulo de
squinantia et Serapio libro 2o capitulo xiiij
de egritudinibus squinantie ut et alii
libro 3o capitulo de suffocatione et abdala e
decollatione et ulcera hec apparata in ista
squinantia conveniunt quod gargariz-
isma factum cum stercore albo canis
comedentis ossa et stercore a...
a lupi et stercore hominis vel puerum nutri-
tis cum pane lupinorum et vino ve-
teri et cribrato et mixto cum me-
lle et linito et super gulam et col-
lum multum valet et specialiter post ce-
ssationem fervoris et caloris et specialiter aug-
mentum hoc opinionis que mihi non placet
quia sit inhonesta et est quia talis
egritudo sicut curabilis curatur per alios
modos positos a pluribus bene et bono
modo et in principio augmento statu et
fine ut per talem inhonestatem et
melius et hec cura sim ~~eius~~ plus
valet in colerico et flegmatico quam parte
hec est in aliis et specialiter in fine //
Cura eius que fit a passione est
eadem in omnibus cum illa que fit ex
sanguine ita quod non requiritur additio
neque diminutio in ea

Capitulum lxxvi de tussi Rubrica

Tussis est commotio violenta pul-
monis et pectoris vel voluntaria
adveniens ex nocumento
contingenti spiritibili in anhelitu vel pul-
mone fit aut hec egritudo aut per

aliquid quod est in pulmone et est necesse ut egrediatur extra ut est sanies aut humor grossus seu sanguis aut propter reum subtilem acutam descendentem a capite commoventem camam pulmonis aut fit propter humiditatem ipsius pulmonis que continetur in ipso aut propter siccitatem eius aut propter caliditatem eius aut propter ulcera in ipso aut propter apostema eius et illud apostema aut est sanguineum vel colera vel secundum flegmaticum seu durum aut propter frigus aerem advenientem camme pulmonis ex quibus tussis commovetur ut secundum omnium // Signa tussis propter rem in pulmone que de necessitate exire debet sunt sicut illud quod debet exire quando fit post pleuresim vel peripleumoniam et post sputum sanguinis et post dolorem lateris pungitivum vel post aliquem dolorem contingentem locis illis Si autem illud quod exire debet est humor grossus frigidus vel viscosus significatur quia talis tussis commovetur post coitum aut vel catarrum et quando humor qui expellitur aliquando est talis et secundum colorem et substantiam // Signa eius que fit ex materia acuta subtili descendente a capite sunt tussis absque sputo et quando fit fortis post somnum et peius in nocte et quando hora tussis infirmus sentit sicut humiditas efficerit motum tussis et cum sentit descensum illius humiditatis a capite ad camam pulmonis seu ad pulmonem // Signa eius que fit propter humiditatem ipsius pulmonis sunt multitudo sputi et adherentia eius et peius post somnum et viscositas flatus ingluttire et commotio vomitus cum eo plurimis discumbens // Signa eius que fit a siccitate pulmonis sunt quod est absque sputo et alleviatur cum sorbicium cremili et fit fortis cum adest fames et sitis et peius alleviatur capit apud somnum et comestionem et potum vini plurimum cois et apud introitum balnei et est semper cum tali tussi semper aliquid constrictionis anhelitus aut parum aut plurimum et illud secundum quantitatem siccitatis pulmonis et extenuationem corporis et frequenter

in pulsu cum velocitate et parvitate // Signa eius que fit a caliditate pulmonis sunt vehementia sitis et magnitudo anhelitus et pulsus et rubedo faciei cum anhelitu accendentur una vice post aliam // Signa tussis propter ulcus in pulmone sunt egressio sanguinis aut saniei aut corticis egredientes in tussi aut post sputum sanguinis vel pleuresim aut post catarrum calidum acutum descendentem a capite et extenuatur cum ista tussi corpus et comitatur eam febris ethica vel immuta // Signa eius que fit propter apostema calidum sunt febris et constrictio anhelitus et velocitas eius et frequentia anhelitus sive pulsus magnus et rubedo maxillarum intensa // Si autem propter apostema flegmaticum molle tussis contigerit signa talia erunt magna constrictio anhelitus absque plurima caliditate neque est rubedo in facie neque in maxillis et multitudo sputi et salive // Si autem evenerit tussis propter apostema durum in pulmone erunt eius signa hec scilicet constrictio anhelitus secundum aliquos dies tussis sicca absque sputo et neque est caliditas in pectore si tangatur et est ibi difficultas attrahendi ventum vel aerem et infirmus sentit constrictionem anhelitus cum debilitate paulatim secundum transitum dierum et non est ei sanitas et quandoque alleviatio parum // Cura tussis que est propter saniem retentam in pulmone post pleuresim dicetur capitulo de pleuresi // Cura vero eius que fit propter retentionem sanguinis est ut statim fiat flebotomia de vena media vel communi et post flebotomiam fiat clistere lenitivum secundum quod dictum est capitulo de frenesi // Nutriatur cum farina ordei vel farina frumenti aut succis eorum aut aqua ciceris et si flebotomia fieri non possit aut propter etatem aut propter alia impedimenta ponantur ventose in spatulis et nates et continue usus clisteris nisi infirmus bis in die ventrem assellaret vel si virtus eius non fuit nimis debilis // In istis casibus

Decimo

A clisteri abstineat, tamen ut et medianis (?) inguentibus vel purgantibus. Bibat ergo mane cum aqua decoctionis liquiritie et ysopi aquam mellis vel aquam decoctionis pennidiorum et ysopi et de syrupo qui sic fit: Rx ysopi liquiritie ana ʒ s. passularum ficuum siccarum dactilorum prunorum mundatorum sebesten fisticorum papaveris albi ana ʒ i. capilli veneris enule (?) vitisarum ana ʒ i. pistentur omnia et bulliantur in tribus lb. aque donec consumpta sit medietas. Coletur et in colatura illa addatur lb i et s. zucari et reducatur ad ignem et spumetur. Dentur ʒ ii istius syrupi mane et sero cum ʒ iii alicuius aquarum dictarum superius. Utatur insuper interius ut supra; abstineat ... rob de vino cum pulvere qui sic fit: Rx liquiritie cardamomi cinamomi croci ana ʒ s. fiat pulvis cribratus. Purgetur si fuerit necesse cum ʒ iiii aque decoctionis ysopi in qua dissoluti sint ʒ i cassie fistule et ʒ ii mane et detur in matutinis.

Cura tussis que fit propter humores grossos (?) retentos in pulmone vel canna eius est ut primo purgetur cum pillulis cochiis vel fiat clistere ex lb s. aque decoctionis ysopi et blete et ʒ iii olei et ʒ iii mellis et ʒ iii et s. agarici et ʒ s. collaquintide vel centaurie et ʒ s. ... simul et coletur et tepidum ponatur. Hoc ergo de sua natura et proprietate trahit materiam frigidam a capite et pectore ad partes inferiores et confert tussi ex ista causa. Teneat post purgationem unam vel duas ex pillulis que sic fiunt sub lingua vel nocte cum vadit dormitum deglutiat duas: Rx opii storacis mirre ana fiant pillule in modum ciceris. Ad idem Rx piperis zucari liquiritie ana ʒ s. ysopi mastic croci ana ʒ s. fiant pillule cum aqua decoctionis liquiritie. // Sumat post purgationem omni sero cum vadit dormitum ʒ ii vel i cum aqua tepida pulveris qui sic fit: Rx croci ysopi liquiritie croci ana ʒ ii fiat pulvis cribratus et sit quantitas ʒ iii vel iiii. Utatur bonis carnibus et ... fructis conditis cum pulvere

dicto et vino dulci claro limphato cum aqua decoctionis ysopi vel liquiritie croci. Sumat aliquid de diazinzibere quod faciemus in tertio canti(?). Et post hoc bibat aliquid de aqua ex aquis dictis. Pulvis qui datur contussim humidam sive sit cum febre sive absque febre sic fit: Rx capillorum veneris seminis urtice yreos ysopi ana ʒ i. piperis longi ʒ ii vel i. cum vino dulci vel aqua decoctionis ysopi et liquiritie vel cum succo facto ex farina liquiritie ordei et spelte et frumenti mixtis insimul equaliter condito et cocto cum lacte amigdalarum. Hic pulvis materiam digerit et resolvit et eam levit et absque labore spuere faciat. //

Cura eius que fit ex materia acuta subtili descendente ad pectus est ut bibat omni mane ʒ i syrupi de papavere et granatis et de eo cum aqua decoctionis rosarum balaustiarum iniubarum et sebesten. Alii granorum pinearum mundatarum dulcium fabarum excorticatarum seminis papaveris gummi arabici boli armeni ana ʒ ii conficiantur cum mucillagine psillii vel cum mucillagine granorum citoniorum et fiant pille ad modum lupini. Omnia hec dicta inspissando materiam subtilem digerunt ipsam et inspissant et faciunt ipsam abilem ad spuendum. Utatur ... ordei vel farri vel frumenti vel risi et carnibus castratis et edi et gallinarum et pullorum et caponum et ex carnibus omnium avium degentium in arboribus et in pratis et non in aquis. Potetur vino dulci limphato cum aqua frigida. Et hic modus curandi habet locum cum tussi que est cum febre et est a capite calido. Si autem per unam istarum non cessaret sumat iii vel ii de pillulis que sic fiunt sero cum vadit dormitum: Rx thuris mirre opii croci ana ʒ s. succi liquiritie ʒ i fiant pille cum rob. Abradatur caput post ista et lavetur ex sinapi confecto cum decoctione ficuum. Ungatur totum caput cum oleo rosarum et oleo de aneto vel camomilla mixto. Fiat cauterium multum in anteriori parte capitis penes commissuram et dimittatur vulnus apertum

hoc cura non ... adpetisum (?) ducat

psillij et camphore bibat in auro
ra cum mane medium lb aq ordei
et post tres horas cibarij sui. tene
at sub lingua pillas bechicas que
sic fiunt Rx succi liquiricie zucc albi an ʒ
x amili dragaganti amigdalarum dul
cium excorticatarum ana ʒ v fiant pille
grosse in modum ciceris cum mucilla
gine seminis citoniorum. Cura tussis
ex ulcere si est recens et non antiqua
et ulcus recens adhuc ita quod sanguis
egrediatur cum tussi est ut sumat
in potu aquam ordei cum camforis
fluvialibus et sumat sirupum de
papavere cum lacte quem fecimus
mentionem. Fiat flobotomia de media si
vir est et etas consenserint vel ventose
in natibus et non insipiatur si ponantur
ventose super adiutorium apud cubitum
et si non assellavit semel vel bis in
die fiat clistere lenitivum dictum in fre
nesi. Si vero anhelitus constringeret
vel esset difficilis sumat trociscos de pa
pavere qui sic fiunt Rx papaveris
albi medulle seminis cucurbite et
citroli ana ʒ x amili dragaganti gu
mi arabici succi liquiricie ana ʒ v
thure boli ar. san. dra. karabe ana ʒ
ij mirre cinamomi opij ana ʒ i fiat
trocisci cum rob de vino et sit dosis
cuiuslibet trocisci ʒ ij sumat sero et ma
ne cum sirupo de papavere vel rob mirti
Epithimentur pectus et spina cum oleo
de mirto vel cum unguento facto ex
cera et oleo de mirtis. Si vero tussis
antiqua fuerit et sanies cum sputo eo
curret et anhelitus constringeret quia sa
nies non expuitur et retinetur sumat
alter in potu decoctio ysopi vel cuius
sirupus. Decoctio sic fit Rx ysopi liquiricie
seminis urtice ana mellis vel zucc du
plum istarum rerum bulliant in aqua et
colentur. Alia decoctio Rx ordei ysopi
yreos ana ʒ i bulliant in vi lb aq
donec 3a pars sit consumpta colentur
et refrigeretur. Sirupus sic fit Rx yso
pi yreos liquiricie seminis urtice ca
pill. ve. aristo. ro. san. dra. mirre
thure ana ʒ i pistentur et bulliant
in 4or lb aque donec medietas
sit consumpta colentur et colatura

illa addantur lib. ij zucc ros. veteris
reducantur iterum ad ignem et si
rupizentur. Sumat patiens mane
ʒ ij cum ʒ iij vel iiij decoctionis yso
pi. Si vero anhelitus constringeret et
sanies in pectore abundaret et quod
ex eo expuit fuerit fetidum et sanies
est in pectore in modum ...
bibat eger sepe ʒ i mirre cum ʒ
iij mellis et ʒ ij aque ysopi. Suffumiget
guttur et os et gulam cum pillis
que sic fiunt Rx aristo. rotunde mi
rre storacis ... ʒ i arsenici rubei
ʒ iij aggregentur cum butiro vacci
no et fiant pille ad modum avella
ne et qualibet suffumigatione ex uno au
reo pillule et hec suffumigatio confert
et in tussi ... humiditatis. Si vero
ulcus siccum fuerit quod scitur quod fit siccum
post sputum sanguinis et sanies desinit
... et remanet tussis sicca
absque sputo. Curetur cura dicta in
parte superiori ubi diximus de tussi
ex siccitate pulmonis. Sumat sepe
lac caprinum cum zucc in quo sit
aliquid thure vel san. draconis.
Dieta in omnibus istis et potus est
eadem cum dieta et potu dictis
ex caliditate pulmonis et siccitate
potens ... in prandio et cena
... cum vino et aq ordei. Si
autem non assellarent tales vino
essent ... lenientur
cum medulla cassie fistule et manna di
solutis cum aqua calida decoctionis
ordei. Curavi quendam dominum in Bo
nonia qui vocabatur Condeus de tussi
cum ulcere et absque febre a quo
ulcere emanabat sanguis vel sa
nies continue cum tussis aderat
Unum tamen sanguinem excreabat raro
et parum in quantitate sustinuit hec
passiones per viij annos ut dicebat et
iudicium erat ptisica per omnes medi
cos et accepit uxorem his temporibus
et habuit filios ex ea et ego vidi
eos. Iterum si fuisset ptisicus mor
tuus fuisset ante annum solummodo
ex coitu et post quod febris consumpsisset
eum ante hoc tempus et destruxisset
omnes virtutes naturales in minori tempore

pille bechice

Cura ex ulcere si recens ...

... decoctio ysopi

Sicut ego cum post infirmitatem cognovi cum electuario quod sic fit ℞ diadragant stelle xij drachmas rosarum veteris lb i et misceantur simul recipiebat sero de isto electuario drachmam i et bibebat post illud drachmas iiij aque frigide et cum regebam ipsum bona dieta et nutribili et vino rubeo limphato et curatus fuit in uno anno perfecte solum per istam viam sine alia medicina. Cum vero quando venter nimis exiccabatur solvebam ipsum cum manna et reubarbaro dissolutis cum drachmis iiij aque fervente decoctionis prunorum et postea colabam et dabam hanc colaturam cum diem.

Cura tussis que fit ab apostemate si fuit apostema calidum est eadem cum tussi ex calidite et siccitate pulmonis predicta. Et in cura ista fit flobotomia vel ventositatio in spatulis et nucha et fiant clisteria lenia et mundificatio cum medicinis utilibus et necessariis in hoc casu ut est mundificatio cum manna et reubarbaro vel medulla cassie fistule dissolutis cum aqua fervente decoctionis prunorum vel ordei in dieta autem et potu non erit diversa. Cura autem que fit apostemate frigido mollificativo in principio est eadem cum superiori. Cum vero febris minuetur vel incipiet minui tunc cum solutione ventris et clisteribus et dieta et potibus dictis in parte superiori de tussi ex humiditate pulmonis conficiat et misceat post flobotomiam et purgationes et suffumigationes recipiat in ore per embotum vel tracie ... ex mirra yrinis et thure.

Cura tussis que fit propter apostema durum multum non bene fit vel cum difficultate et non bene fit quia ut plurimum incurabile est regitur per tempus hoc modo bibat sepe vel continue aquam mellis subtilem et claram et teneat in ore suo oleum amigdalarum et ipsum degluciat paulatim vel pillulas bechicas dictas superius et aliquas pillulas de storace quas scripsimus in isto capitulo secundo. Ungatur pectus et collum omni die cum unguento facto ex cera et oleo et camomilla et pinguedine anetis collata et gallinae et mucillagine fenugreci et seminis

lini. Purget aliquando cum pillulis cochiis vel cum aqua decoctionis sene epithimi ℞ drachmas i vel ij pulveris reubarbari. Fiant sepe suffumigationes de mirra. Nutriatur ex bonis gallinis et similibus. Post dies xv et vino claro dulci limphato cum aqua mellis vel ordei. Ante hoc tempus et post aliquando nutriatur cum lacte recente mulso ad hunc calidum in quo sit aliquid zuccari. Et comedat sorbitiones factas de farina ciceris vel ordei vel fabe in eodem lacte et bibat aquam mellis vel ordei. Aliquando visitetur infirmus cum clisteribus lenibus si fuerit siccus secundum ventrem.

Cura tussis ex frigiditate aeris est ut sumat brodia calida in quibus sit decoctum cinamomi et macis vel sorbitiones calidas de farina ordei et ciceris in quibus sint eadem species. Et caveat quantum ingenio quo potest ab aere frigido. Bibat vinum limphatum secundum medietatem et plus cum aqua calida in hyeme et estate cum frigida vel bibat aquam mellis. Sero cum vadit dormitum sumat drachmam i dyazinziber vel galange et bibat post illud drachmas iiij aque calide in hyeme frigide in estate. Post alleviationem intret balneum aque decoctionis rosarum vel ysopi. Si autem per viam istam non alleviaretur purget cum pillulis cochiis vel yerapigra aut cum medicamine dicendo et postea utatur fiat expertia nec frigida et ventositatis. Utatur continue huius tussim mane et sero vel hac confectione ℞ pulveris cimini ℥ ß ysopi ... drachmas ij dyacalon pipereon facto cum melle et facta purgatione una vel duabus videbis mirabile.

Capitulum lxxxvij de asmate ℞ ...

Quando aliquis attrahit aerem cum difficultate vel emittit sine difficultate attrahit insimul et emittit et cum hoc tussit quasi continue dicitur in veritate habere asma quapropter. Unum quod quidem cadit pectum in attractione appellatur dispnia et maxime si est absque sono vel oregmone. Quando vero cadit peccatum

et sirupo et de isto sirupo bibat cum aqua decoctionis ysopi omni mane ℥ ii et sit aqua ℥ iiii post vi dies sumat sero cum vadit dormitum ʒ ii vel ʒ i et ʒ s. pillularum cochiarum et non tenet vel ℈ s. pigre vel ʒ ii medicaminis deturbit cum vino calido limphato Comedat carnes edi castrati et pullorum et sumat de farre ordeo et spelta si fuerit cum fe vel aquam cicerum Bibat aquam mellis vel zuccari vel aquam decoctionis zuccari et ysopi vel vinum album limphatum cum aqua decoctionis ysopi vel liquiricie et cicera fricta condita cum zuccaro valde utilia sunt et similiter avene sale utile est in hoc casu Ungatur pectus et pars posterior cum oleo de lilio vel camomilla aut de aneto seu de sepia Vel fiat unguentum ex aliquo istorum cum cera et butiro et erit melius et cum illo ungant Utere in abariis sicut pulvere qui sic fit Recipe liquiricie cinamomi cardamomi foliorum mell. grece ana ℥ s. marrubii ana ʒ s. ysopi ℈ i fiat pulvis cribatus Sumat sepe mane et sero de electuario quod sic fit Recipe succi liquiricie ysopi capilli veneris ana ʒ v cordumeni pinearum amigdalarum cicerum ciclistoris rotunde seminum urtice ana ʒ ii et s. conficiatur cum melle despumato quia eius superfluitatis grossas ex pectore expellit // Item dragaganti gummi arabici et diacalcidamomi quod fit de eo in antidotario utilia sunt sumantur mane et sero ad modum unius nucis et bibatur ad aqua decoctionis ysopi postea vel aliquid aqua frigide in estate et calide in hyeme fiat si est possibile clisteria et vomitus sepe quia multum conferunt in hoc // Cura asmatis ex materia calida humida currente ad pectus et spiritualia est ut fiat flebotomia de vena communi vel cephalica vel fiat ventosatio in naticis et spatulis Vel fiat clisteria et vomitus aliquando in siruppis electuariis et unctionibus et aquis et decoctionibus fiat ut dictum est prius ut quia in ista causa fit mundificatio vel purgatio cum reubarbaro vel manna et cassiafistula Dieta et potus non deerit Si vero asma cum febre fuerit careat usque ad dies xiiii absque carnibus et vino

in aliis procedat ut dictum est et ubi medicinis ponitur mel ponatur zuccarum // Si vero propter materiam currentem a capite contingat Confortetur caput post purgationem cum suffumigiis factis ex incenso vernice mastice et thure et cum epithimatione et emplastro facto ex rosis camomilla sandalis et absinthii et baccis lauri et rosis et camomilla et galla ista resolvunt magis loca post purgationem absque attractione neque permittit materiam currere et adlevant Deo gratias

Capitulum lxxxviii de pleuresi Rubrica

Pleuresis est egritudo contingens in panniculis costarum cum punctura et dolore et febre continua et tussi Et fit ut plurimum ex materia colerica quia non videtur quod materia aliqua possit subintrare membra panniculosa penetrare nisi sit acuta et calida propter duritiem et soliditatem membri panniculosi. Fit aliquando ex sanguine absque adustione et ex sanguine adusto et fit ex fleumate salso et dulci Signa communia ad pleuresim sunt dolor lateris pungitivus et tussis et constrictio anhelitus et febris continua et pulsus serrinus et propulsivum talem fit distinctio inter dolorem costarum ex ventositate et pleuresim et propter apostema vapor ut dicit ypocras libro de regimine acutorum qui incipit a in paziatimis in primo ut exprimit et si dolor costarum fuit propter apostema aut propter ventositatem Nam cum dolor alleviatur costarum vel recedit et non est ibi pulsus serrinus iam medicus habet certitudinem quod apostema adhuc ibi non est Si vero fuerit pulsus serrinus qui habet significare magnam diversitatem in loco cum dolor vehementi et assiduo et dolor per evaporationem aliquid non alleviabit certum est medico de apostemate in loco / Si autem ex sanguine fuit vel contigerit erunt cum predictis signis rubedo faciei et totius corporis et repletio venarum et pulsus et anxietas repletionis urine et rerum generantium sanguinem et urina rufa vel rubea spissa apparebunt et sputum

cum recesserit primo apparet erit valde rubeum et dolor non sit cum punctura sentitur sed cum quadam gravedine.

Sig. eius ex colera — Signa eius que fit ex colera cum aliis communibus sunt urina rubea clara subtilis et est ista punctura lateris cum quodam dolore et acutior quam in illa que fit ex sanguine et pulsus durior et minor quam in alia et febris acutior.

Sig. eius ex sanguine adusto — Signa que fit ex sanguine adusto sunt nigredo lingue et urina nigra clara et siccitas oris et sitis vehemens et retentio sputi et lingue asperitas et nigredo corporis totius et fortitudo febris et ferium retentio.

Sig. eius ex flegmate vel sanguine in quo dominatur flegma — Signa eius que fit ex flegmate vel ex sanguine in quo dominatur flegma sunt quod febris est quieta multum et levis et dolor est absque punctura cum gravitate et pondere in latere et sputum eius tendit ad albedinem et eius urina apparet pallida vel citrina cum spissitudine et pulsus eius parvus mollis quodammodo.

Cura pleuresis ex sanguine — Cura pleuresis ex sanguine est ut statim in principio fiat flebotomia de vena media brachii quod est in contrario partis apostemose usque ad diminutionem coloris sanguinis et ingredinem vel magis intensam rubedinem quam erat rubedo sanguinis que primo exibat de vena. Et si flebotomia de vena ista fieri non possit aut propter etatem vel timorem fiat ventosatio in nates vel spina cum scarificatione ad quam sequatur clistere lenitivum immediate vel fiat flebotomia de vena epatis vel salvatelle in manu que est inter anularem et auricularem. Et si virtus stare posset bonum usque ad tres dies reiterare flebotomiam de vena media vel vena minima eiusdem partis in qua erit apostema et esset hec iteratio utilis et bona. Post flebotomiam ungatur locus dolorosus cum oleo de camomilla et oleo de aneto mixtis simul et calidis actu.

Unctio — Et ponatur post unctionem emplastrum super locum quod sic fit: Rx radicis altee vel malvavisci cocti et parati ℥ iii, violarum et florum camomille ana ℥ i, farine ordei ℥ v, incorporentur et misceantur cum oleo de camomilla

emplastrum — et oleo violarum quod sufficiat ad faciendum emplastrum ponatur calidum super locum. Si venter infirmi esset strictus omni die fiat suppositorium vel clistere lene quod esset melius. Recipiat omni mane ℥ iii vel iiii de sirupo qui sic fit: Rx ℥ iiii vel v aque decoctionis liquiritie violarum et ordei fiat florum (?) albarum vel viridium x, minorum passularum ℥ x, radicis liquiritie prasitate ℥ v, iuiubas xx, sebesten xx in lb. ii aque donec medietas sit consumpta, postea coletur et syrupizetur cum lb. i zuccari. Post receptionem istius sirupi per unam horam vel duas vel circa sumere potest de aqua ordei vel ptisana et nunquam bibat vinum cum sirupo, comedat succum ordei vel avene vel ptisane vel succum furfuris. Bibat hora comestionis aquam decoctionis seminum feniculi liquiritie et zuccari et aquam zuccari puram aut aquam mellis in qua parum sit de melle. Si autem infirmus esset debilis multum comedat carnes pullorum elixatas cum cucurbitis vel ordeo vel micis vel carnes edi coctas cum lactucis vel endiviis et bibat vinum album debile et aquosum limphatum cum aqua zuccari vel aqua calida specialiter hyeme aut aqua decoctionis seminum liquiritie. Non sit aliqua in qua infirmus non assellet in hac egritudine quia bonum erit ei et melius alleviabit a tussi et levius screabit. Posset aliquibus diebus mundificari et bonum cum ℥ ii cassie fistule dissoluto cum ℥ iiii aque decoctionis violarum vel iuiubarum aut cum ℥ ii medulle cassie fistule dissolute cum ℥ iiii vel v aque decoctionis rerum dictarum et post dissolutionem coletur et in illa colatura ... detur infirmis ante diem in matutinis in isto casu.

Cura colerica — Cura pleuresis que fit ex colera est statim fiat subtractio sanguinis ex contraria parte si corpus fuit repletum vel ex eadem si repletum non fuit. Et post subtractionem fiat repletio mundificato cum decoctione que sic fit: ex ℥ i tamarindorum et ℥ ii medulle cassie fistule ... ℥ iiii vel v aque decoctionis prunorum vel iuiubarum in ordeo aliis rebus ... infirmi ut superius dictum est sit ... in isto casu requiritur maior extinctio. Et post hora comestionis cum aqua decoctionis psillii et cucurbitarum aut cum aqua decoctionis cucumeris

lactucarum et reubarbari detur cum aqua
decoctionis endiuie cucurbite cucumeris
et psillij et gummi arabici Et hec est
melior et magis medicinalis huic
egro et cum aliqua dictarum decoctionum
et specialiter cum ultima detur in ortu solis
sirupus dictus super vel detur aqua ordei ante
sirupum vel post sirupum per horas duas
et numquam detur aqua ordei cum sirupo
vel cibo nec post ptisanam etc. Et vngatur
spatule et spina iuxta egritudinem cum
mucillagine psillij et oleo rosarum et po-
puleon vel oleo de papauere ponatur
sepe super locum dolorosum spongia in-
fusa in aqua decoctionis florum camo-
mille et violarum vel aneti et violarum
Bibat et continue vel sepe iuleb cum
aqua decoctionis psillij et erit bonum
Cura eius que fit ex sanguine adusto
est eadem in omnibus cum cautela sed in ista
maior quam in omnibus aliis requiritur ex-
tinctio Vngantur spatule spina
et renes cum oleo de mandragora aut
oleo de nenufare quod est melius seu
oleo de papauere Continue bibat
iuleb quod sic fit ℞ zuccari lib. i aque
lib. i aque rosarum lib. i misceantur et fiat
sirupus coctus bene et detur cum aqua deco-
ctionis nenufaris et cucurbite et cu-
cumeris Teneat continue in ore mu-
cillaginem psillij et cucurbite clisterizetur
sepe cum lenitiuis et colicis etc. Et nul-
lo modo venter exicari dimittatur quia illud
nociuum est et malum Cura eius que fit
ex flate dulci ut primo purgetur cum
medicamine deputabit dissoluto cum aqua
decoctionis viol. et ysopi et in 2a die
flobotometur ex eadem parte ponatur super
locum oleum de aneto et de camomilla
et emplastrum quod fit de milio calido seu
euaporatorium factum ex furfure florum
camomille et melliloto et recipiat pti-
sanam in aurora de sirupo qui sic fit
℞ ℥ ii ysopi liquiricie mellilotij lu-
pinarum ana ℥ ii i seminis endiuie et la-
ctuce ana ℥ i pistentur et bulliantur
in lib. ii aque donec medietas sit con-
sumpta colet et sirupet cum lib.
i zuccari vel mellis et detur cum ℥ iii
vel iiii aqua decoctionis ysopi iuiubarum et
seminis endiuie et lactuce possit in

isto casu dari oximel vel ydromel pro
digestiuo cum aqua ordei. Omnes epitho-
mes fiant cum ista aqua Si autem post
rupturam aliquorum istorum non bene mundi-
ficaretur cum dictis rebus mundificetur
cum rebus dictis in asmate ubi fecimus
sermonem et curationem eius quod exceat
ex parte quantitatis eius et cibo et
quo ad virtutem et quo ad egritudinem
non sit variatio a iam dictis in prin-
cipio nullo modo permittatur iacere eius ventrem
quia malum erit in isto casu et in
casibus aliis. Attendendum est quod
prima particula regiminis acutorum morborum
dicit quod in pleuresi est dari oximel
in estate cum aqua frigida yeme
vero cum aqua calida et commentator super eodem
verbo quod dicit eis autem qui pleuretici sunt
de potu ex melle cum aqua frigida esta-
te hyeme vero calida et Gal. distinguit
super hoc et dicit quod aqua frigida dat ratione
calor febris in ualis et patrabi vel ydro-
mel ratione materie collectionis Sed in febre
pestilentiali conueniunt quod aqua frigida
sola et non calida est danda usque ad
saturitatem Sequitur

Capitulum lxxix de peripleumonia Rubrica

Circa quod peripleumonia est apostema
pulmonis aut velaminis eius fit
autem ex materia calida composita aliquando ve-
niente a capite et aliquando per venas
ad pulmonem et specialiter fit ex materia
colerica currente per venas ad pulmonem
vel currente a capite distillando vel flu-
endo ad eundem hoc modo generatio apostema-
tis quod fit per decursum materie stillando
a capite ad pulmonem vel partes in-
feriores ut dicunt philosophi non videtur
quod possit fieri cum ille humor potius
sequitur super membra que colligitur
in loco in modum apostematis et sic fit
per istam viam currit humor et disti-
llat a capite ad pulmonem vel illas
partes pannulosis et pulmo cum sit
rare ut spongia imbibitur ex materia
distillante et inflatur et hec coleratura
potest apostema ex isto modo appellari
et sic fit et hoc intendunt philosophi Breuis

vel aliquando est egritudo per se et aliquando sequitur / est ad illam egritudinem et hoc sepe fit // Signa peripleumonie que est incipiens et est egritudo per se et fit a materia calida sunt febris continua et fortissima constrictio cum suffocatione et rubedo maxima in maxillis et dolor in parte anteriori pectoris et tussis valida et sputum spumosum et inter pectus et inter pectus sentitur gravitas absque punctione acuta vel forti et absque multo calore et urina rubea aliquando spissa aliquando clara et pulsus velox cum mollicie et asperitas lingue cum nigredine et cum iacet supinus vel super ventrem fit quasi suffocatio, cum sedet aut [illegible] medicum vel gravitas melior quam cum iacet super aliquod de lateribus // Signa eius que fit a materia frigida sunt constrictio anhelitus cum orthopnoea et sonitu in pectore et viscositas sputi et sit lenta et urina quasi citrina spissa et pulsus rarus mollis et gravitas magna in pectore absque aliquo quasi dolor insensibili et in lingua est mollities in principio absque asperitate et nigredine // Signa materie composite est composita ex istis si in multitudine et pluralitate materie venientis in apostemate. Aliquando hec apostema sequitur ad pleuresim vel aliam egritudinem. Ista signa dicta sunt dicta simplicia vel composita manifeste apparent post primam egritudinem vel post pleuresim vel aliam egritudinem antecedentem // Cura eius que fit ex materia est ut fiat flebotomia de vena cordis vel mediana usque ad sincopim vel usque ad teneritatem virtutis et hoc si patiens timeret reiterationem flebotomie, sed si non timet placet magis pluries et specialiter [illegible] de flebotomia et [illegible] de evacuationibus naturalibus febrium putridarum reiteratio vel multiplicatio flebotomie in modo quam in quantitate et hoc est magis conveniens virtuti et minus virtutem ledit ex multiplicatione [illegible] ex multiplicatione quantitatis est ibi possibilis timor. Sequenti die 2o si virtus aliquo modo constat fiat clistere nisi per se [illegible] assellaret de quo clistere in pleuresi fermentatio et hoc 3o die si venter non fuit esset debilis fiant suppositoria in die semel vel bis ante prandium et ante

cenam. In aquis, cibis et potibus, emplastris, unctionibus sive decoctionibus et electuariis fiat ut dictum est in pleuresi calida // Cura peripleumonie ex frigida causa est ut primo purgetur cum pillulis cochiis vel cum medicinis de quibus dictum est [illegible] viol' aut [illegible] mell' aut cum aqua decoctionis liquiritie videlicet post purgationem per duos dies aut tres fiat flebotomia de vena media vel usuali vel cordis vel fiat ventosatio in posterioribus cum scarificatione. Nullo modo venit dimittendum quin assellet in die semel aut bis cum [illegible] debitur ex parte humiditatis et virtutis. In cibis et potibus et omnibus aliis rebus fiat ut dictum est in pleuresi frigida in materia vero composita fiat compositio medicinarum ciborum et potuum et omnium aliarum rerum. Sciendum hic convenit quod si ista apostemata sint post apertionem vel rupturam a die rupture usque ad dies xl non purgantur ad ptisim transeunt et appellantur tales empici a die rupture usque ad dies xl ptisici appellantur. Et hoc vult ypocras in [illegible] aforismo: Quicumque ex pleuresi empici fiunt etc. Multotiens [illegible] cauteria in pectore [illegible] et fiunt utilia valde [illegible] regula dicta in pleuresi colerica et sanguinea de exhibitione aque ordei et ptisane in pleuresi et peripleumonia si necessaria fuit

Capitulum xc de proiectione sanguinis cum sputo rascatione seu vomitu R. ex

Proiectio sanguinis ab ore fit cum rascatione quandoque cum vomitu quandoque cum tussi quandoque fit a gingivis. Signa proiectionis eius a gingivis sunt gingive sanguinolente et ulcerate et quando cum fricantur sanguinant ad contactum absque rascatione vomitu et tussi // Signa proiectionis absque cum rascatione sunt quod in pectore non est gravitas et quando incipit spuit sanguinem absque tussi et cum rascatione // Signa proiectionis provenientis

ex ore stomachi sunt sensibil' gravitas in stomacho et partibus eius et cum exreuntem cum vomitu absque tussi difficili aut absque tussi omnino. Signa sanguinis ex pulmone et spiritualibus scilicet thorace sunt tussis fortis et gravitas in pectore et thoracem et id quod proicitur est spumosum et cum hoc in maxill' est alterato et quo ad colorem et quo ad compositionem membri que est extimacio membri ipsius. Cura sanguinis venientis [illegible] gingiuis est dicta in capitulo superiori de fluxu sanguinis ex gingiuis. Cura sanguinis venientis a gingiuis cum castitate non est multum timenda quia natura absque medico emendat hec vitia. Sed si proiectio sanguinis taliter continuaret fiat gargarisma cum succo solatri aut plantaginis dissoluto cum aqua decoctionis sumach et mirtillorum et cum hoc fiat flobotomia de vena cephalica alicuius manus. Comedat in cibariis suis sumach et portulacam et rinctos et aliquando fiat gargarismus cum melle rosarum vel zucaro rosarum et aquis dictis. Bibat cum cibariis suis vinum rubeum ponticum cum aqua decoctionis sumach vel mirtillorum mixtum et sit aqua ad vinum dupla vel equalis. Cura eius que prouenit ex stomacho cum vomitu vel alio modo est ut fiat flobotomia de saluatella manus dextre vel sinistre que est inter anularem et auricularem digitum. Comedat cibaria condita cum agresta et vino de granatis acetosis vel rob seu succo fructuum acetosorum ponticorum et stipticorum ut est succus sorbarum et nespulorum et pirorum et mirtillorum. Recipe de trociscis qui sic fiunt omni die unum cum succo plantaginis et vino rubeo pontico vel stiptico. Recipe mumie mastices bo. ar. san. draconis ana ℥ s terantur et conficiantur cum succo plantaginis vel solatri. Sit uniuscuiusque trocisci ℥ i vel ʒ i et s ad minus. Aliud ad idem Recipe bo. ar. gummi arabici balaustie sang. dra. thur. ana ℥ s fiant trocisci cum succo citoniorum vel cum agresta aut cum vino de granatis vel succo plantaginis et sit uniuscuiusque trocisci ʒ ii. Datur in au-

rora et ante cenam cum sirupo de citoniis vel de mirtis vel de sirupo rosarum vel aqua rosarum. Omnia cibaria in isto casu condiantur cum agresta vel vino de granatis acetosis vel sumach vel cum mirtis. Sit vinum autem potus eius ponticus. Comedat carnes castratorum pullorum perdicum fasianorum et omnium avium degentium in arboribus et in pratis et non in aquis fabam fractam et farinam ordei et risum comedat etc. et ponat super stomachum eius emplastrum quod sic fit Recipe mumie masticis thuris nucis cipressi. Comedat carnes castrati pullorum perdicum fasianorum et omnium avium degentium in arboribus et in pratis et non in aquis fabam fractam et farinam ordei et risum comedat etc. Ponat super stomachum suum emplastrum quod sic fit Recipe mumie masticis thur. nucis cipressi boli ar. san. dra. ana ℥ i picis naualis ℥ iiii cere ℥ iiii dissoluantur in patella et fiat emplastrum. Si autem huiusmodi vomitus sanguinis euenit temporaliter et infirmus senserit se melius et est alleuiatus non fiat aliquid quia natura [illegible] melius. Sicut in muliere que longo tempore non habuit menstrua et viro qui consueuit habere emoroides et non habet. Cura eius que fit cum tussi est ut fiat flobotomia de basilica vel de saluatella in aliqua manu seu cum ventosis in natibus in partibus posterioribus. Si autem hec sanguinis longi temporis et non se curat super ulceratio pulmonis et erit egritudo incurabilis sed potest conseruari infirmus et reduci ad tempus longius cum beneficio medicinali. Utatur cicerbitis et portulacis et lactucis et succo ordei et auene et si fuerit debilis utatur carnibus supradictis conditis cum rob vini vel aqua cum sapa et etc. Si fuerit absque febre utatur cibario facto ex faba fracta et ciceribus fractis stomacho ieiuno lacte caprarum vel lacte asine in quo semper sit aliquid zuccari. Bibat vinum dulce clarum limphatum cum aqua decoctionis cinnamomi vel seminis eius et citoniorum vel semina eorum. Ungantur pectus et spina

et comedat cum ipso lacte micam panis
cal'i quia magis nutritiva erunt et
meliora illa duo simul quam quodlibet
per se et magis roborantia virtutem
Sed tamen sciendum est quod lac non est
conveniens ptisico neque ethico temporibus
vel horis quibus febris crescit vel mutatur
vel manifestatur plus solito et specialiter
ptisico qui cum ptisi febrem humoralem
aliquam habet neque ethico cum fe-
humorali viam per conversionem in lactis
ad humorem corruptum ad quem decli/
nat convertitur propter debilitatem sue
complexionis et compositionis augmentatur
fe humoralis et per consequens ptisis
et ethica. Sed et hoc vult ypocras
v a ubi dicit lac dare capitis dole/
ntibus etc. Unde tunc est conveniens ut
permutatur ad aliquas res fiat sapiunt
et cum ordine. Sumat de electuario
ad'sit R zuccari rosarum veteris tri-
agiacanthe margaritarum non perforatarum
ossis de corde cervi sanguinis draconis
ana ʒ j. maris rosarum ana ʒ s. misce
aut insimul sumatur de isto omni mane
et sero ad modum nucis vel ʒ ij. et
bibat post illud aliquid lactis asine
vel capre vel aquam decoctionis ordei et
mictillorum. Quidam sunt qui nutriunt
tales pacientes ex zucaro rosarum veteri
et confert multum et dirigat eos in
vita et hoc vult Aviz' libro iiij° cap° de
ptisi et ulcere in pulmone. Ptisana
sit plurimum cum succo ordei vel avene
vel spelte et posset recipe de farina
frumenti quia sua viscositate con/
glutinat et impedit dissolucionem
membrorum propter multam et conti/
guam adherentiam quam facit
in membris. Pot comedere pedes et
extrema porcorum et de piscibus angu/
illam et piscibus ex eadem causa
carnes vitellorum et edi et agnorum
et pullorum et aliorum. Comedat etiam
sint debil' cortices cum amigdalis la/
cticis et portulacis vel cum aqua
istorum. Bibat vinum album clarum lim/
phatum cum aqua vi frigore et cum
aqua decoctionis ordei vel amidi vel
portulace. Ungantur pectus et spi/
na omni die cum populeon mixto

cum oleo rosarum et aqua vel cum un/
guento facto ex oleo rosarum et cera
et trociscis de camphora et con/
ferentes ad ethicam et ad ptisim
que auferunt ptisim et angustiam
sic fiunt R spodii ʒ iiij rosarum ʒ
viij seminis malve portulace seminis
cucurbite seminis citrulli gummi liquiri/
tie lign aloes sandali ana ʒ
iiij dragaganti ʒ ij gummi arabici ana ʒ viij
camphore ʒ j et s. et conficiantur
cum mucillagine psillii et fiat vinum
aque troscisco ʒ j et s. detur cum
syrupo rosarum et aqua psillii sero cum
vadit dormitum etc.

Capitulum xcij de ulcere accidente in pectore cum febre et absque febre

Ulcus tale quandoque in pulmone et ve/
lamentibus eius et tunc est cum fe/
et fit ex distillatione humoris a capite
descendentis in modum catarri vel
reume qui patitur spiritum pulmonis et
eum ulcerat. et aliquando fit post pleu/
resim vel peripleumoniam que convertuntur
in saniem et illa sanies propter suam acui/
tatem cum descendat ad pulmonem
vel panniculum dividentem pectus per
medium secundum longitudinem vel ad pan/
niculum cooperientem et defendentem
costas vel pulmonem a duritie pectoris
corrodit speciem illam quam tangit
et in qua residet et facit empima
et si non purgant ut dicit ypo/
cras v afforismorum. Quia quod ex pleuresi
empici fiunt vel ex alia causa te/
anglus in ptisim si usque ad dies
xl non purgatur et quandoque fit in ipsa
concavitate vel spiritu pectoris et hoc aut
a causa extrinseca vel intrinseca et fit
cum hoc aliquando in uno latere pectoris
aut in duobus et quomodocumque fiat
absque febre aliquando in isto et aliquando cum
febre. Signa ulceris in pulmone
vel velamentibus sunt illa eadem que dicta
sunt cap° de ptisi scilicet screum minutum et
lentum et anhelitus constrictio et similia
et si cum predictis apparuerint extra

pulparum digitorum et extenuatio maxil
larum cum rubedine intensa et defectu
expulsionis sanieique virtutis debilita
te et inflatione pedum et fetore
eius quod expuit et quod illud sputum
descendit ad fundum aque quando
expuit et que est [illegible] et ca
pilli capitis incipiunt cadere mortem
in brevi significant et hoc vult ypo
crates in v. afforismorum ubi dicit quod qui
a ptisi molestantur et si fiet dy
arria cum istis cito moriuntur et ite
rum ypocras vult ubi a ptisi habito dy
arria superveniens mortalis et ista
signa habent locum in significatione
sive ulcera pulmonis et velaminum
sive sit egritudo per se et incipiens ex
se sive sequatur ad peripleumoniam pleu
resim tussim longam et similia // Signa
ulcerum quod in [illegible] vel spatio pectoris
sive fiat ab extrinseca causa sive in
trinseca sive fiat in uno latere sive
in duobus sunt narrationes infirmi super
causam manifestam extrinsecam et quod do
let in uno latere et sentit ibi gra
vedinem cum suspensione ponderis et
inflammatione maiori quam iacet supra
super aliud latus sed in quo non est egritudo
hinc potes vere dicere quod ulcera est in uno
latere hic Si vero equaliter ista per accidentia
sentiat in toto pectore et quando revol
vitur sentit eadem accidentia in quolibet
latere tunc vere dicas quod in ambobus
lateribus ulcera continetur et est et febris non
sit continue est in ulceribus pectoris
ut est in ulcere pulmonis et velami
num ymmo contingit multotiens quod
ulcera que est in pectore et vacuitate
eius sit sine febre et id quod expuitur
ex ulceribus pectoris non sit spumo
sum ut est illud quod ex pulmone
et velaminibus expuitur et hoc est
quia omnis superfluitas que a pulmo
ne velaminibus eius expellitur per
continuum motum pulmonis et
velaminibus pectoris maiorem et magis
continuentia acquirit spumam quam
illud quod ex pectore et partibus aliis
illorum locorum expellitur ymmo ulcera
pectoris ut plurimum est sine febre
...re et contingit quod multotiens in ulce

ribus pectoris et pulmonis sunt velami
num cum febre minuta lenta dif
ferens ab ethica consequitur de vicinitate
ulcera pulmonis et velaminum et
dicitur hec minuta lenta ab ethica quia
semper fit a materia febricitante putrefacta
intra venas vel extra et est humor alius
vel inalis ethica non pulsus in humor
alius est parvus cum quadam inclinatione
vel latitudine parvus ex frigiditate
materie molli vel lato per eius humiditatem
sed in ethica est subtilis strictus subtilis
per subtilitatem organum strictus ex
consumptione humiditatis naturalis vel quando
est egritudo per se in utraque est debilis
parvus frequens et gravedine debes quod
iste egritudines cum coponuntur male
a medicis cognoscuntur et specialiter
iste ex affinitate quam habent ut
vides et et alia differentia in ulceribus
istis et superfluitatibus que ex istis lo
cis expelluntur que est valde utilis
in cognitione dicte infirmitatis pulmo
nis et pectoris que differentia cognoscitur
ex substantia ipsius superfluitatis et eius odo
re et ipsius gravitate Nam si
illud quod ex ore expellitur cum tussi non
fuit sanguis sed sanies et volueris
discernere utrum sit sanies vel hu
mor flegma considera si illud quod ex
puitur habet odorem fetidum vel
gravem quia odor fetidus per ...
putrefactionem est egritudinis ... in
ultime putredinis cum corruptione
vult fieri et hoc signum cum sputum
hoc ponitur super carbones et fetet
vel habet odorem gravem et intel
ligimus per odorem gravem odorem qui pri
vatus est delectatione et incipit fe
tere // Si autem in substantia sua hoc spu
tum fuit saniosum quod scies per albe
dinem cum parva viscositate et eius
grossitudine nam quando sanies vel spu
tum saniosum spuitur in aqua cum
aerem per putrefactionem inductum in
materia ipsa et loco expiravit descendit
statim ad fundum vasis in qua est
aqua hinc vere scire debes quod omnis ista
materia assumit in eo quod spuitur quod est
sanies et non humor flegmaticus
[illegible] ex eius contraria et non fetet

neque in se neque in sua substancia paniosa uel
et id quod dictum est impetiscio de urina de eo
Cura si ulcera pectoris fiunt a causa extrinseca
et sanguis non multus in principio exiuerit
nec crescit et eger sunt cum uirtute satis
forti fiat flebotomia de vena media uel
de manu aut fiat ventosatio in natibus
uel alijs et confortet pectus et locum
lesum cum oleo rosarum mixto cum sanda
lorum puluere camphore et mirtillorum
/ gariganzet seu in rosarum cum campho/
ra sandalorum et rosis tritis aut in
melle rosarum et aqua decoctionis mirti/
llorum sandal et camphore // Sumat
usque ad dies octo pro cibo sumen ordei
farrum et auene conditum cum pin
guissimis mirtillorum sandal et camphore
uel sumat cucurbitas uel lacticas aut
portulacas que meliores sunt conditas
cum vino de granatis dulcibus aut
cum oleo rosarum seu cum oleo mirtino
bibat aquam decoctionis mirtillorum
uel aquam decoctionis portulacarum aut
zuccarum aut aquam mixtam cum syrupo rosarum
Si autem esset nimis debilis comedat carnes
piscium et pullorum tritarum et edi et vi
tulorum paruorum conditas et coctas cum
portulacis et lactucis aut zucaris et co
quantur post hec cum rob mirtillorum
uel vino de granatis dulcibus aut aqua
rosarum et bibat vinum rubeum in quo sit
aliquid stipticitatis mixtum cum duplo
de aliqua aqua ex dictis Sumat sepe
trociscos stelle cum vino uel de mirtis
aut trociscos de karabe quos scriue in
uel terram sigillatam cum agresta et
rob decoctionis balaustiarum et zucaro uel
mirtillorum. Post constrictionem sanguinis
cure ut phtisicus in ulceribus pectoris
a causa intrinseca in principio cum superiori.
Cura eadem est in omnibus et est hoc atten/
dendum quod ulcera que fiunt in carnitate
pectoris et sub ea eius siue sint cum febre
siue absque febre curantur cum cura supra
dicta ut dicunt usque ad tempus quod
est xxiiij annorum et vult auicenna libro
iiij eodem capitulo ulcerum de pulmonis
et velaminum in principio cura eadem est ex
parte flebotomie et ventosationis loco cit
supradicta ex parte constrictionis san/
guinis et diete et potus, Sed post con/

stitutionem
firmatam sanguinis erit cura cum
cura perfruenda in omnibus et erit
idem indifferentia et cura habet
locum in omni ulcere quod fit in pectore
et in spatulis et in principio siue sit cum
febre siue absque febre et sunt ut vult
ypocras patulis ex auctore et dicit super eodem
apertum et vulneratum in pulmone
et pectore moriuntur ut plurimum in au
tumpno et propter hoc dixit antiquorum
phtisicis mala etc.

Capitulum xliiij de dolore cordis et apostemate eius

De egritudines nunquam fiunt in
corde ita quod confirmentur usque ad
augmentum perfectum causa co quod
ante hoc tempus perficiunt interficiunt
propter nobilitatem membri et con/
tinuam necessitatem sue operationis ad
totum corpus et ad confirmationem
vite unde existis causis cor non sustinet
confirmationem harum infirmitatum quin aut
deficiat et moriatur paciens unde cum
incipit apostemari solum eius substantia et al
teratur complexio et fit dolor statim incipit
debilitari in operacione sua necessaria et
cum quiescit eius operatio vite cordis
in instanti moritur infirmus et quia
est vita a quiete motus uel operationis
eius, fit autem dolor exaltatione com/
plexionis calide uel frigide sicce uel humide
soluitur aut continuitas extra suo humorum
ad cor peruenit non in omni apostemis et
non propter causas naturalis confirm/
ationes istarum infirmitatum non expec
tat et fit solutio continuitatis a causa
extrinseca et ista non curatur neque co/
siderat a medico racione curacionis
Signa doloris ex complexione calida non
confirmata sunt vehementia caliditatis
pectoris et velocitas in naturali uel cum fre/
quentia pulsus et et magnitudo
non naturalis et egressio anhelitus ad
magnitudinem et velocitatem et frequen
tiam innaturalem et sic vehemens que
non sedatur per potum sed per aerem
frigidum et delectatio in attractione
aeris frigidi et suauitas in re frigida et ca
lefactio corporis et membrorum

et extenuatio absque alia causa et tristitia et conturbatio permixta inflatione et incrementum super mala et malicias que fiunt et febris aliqua. Signa doloris ex complexione frigida sunt declinatio pulsus ad paruitatem et raritatem et tarditatem non naturalem et fit pulsus frequens cum virtus est debilis ut succurrat necessitati et sit anhelitus debilis et motus eius et delectatio in tactu rei calide et leditur a frigidis et confortatur in gustu et olfactu rei calide et timor et superfluitas in pietate et misericordia et destructio letitie faciei. Signa eius quod fit ex complexione sicca sunt quod corpus iam extenuatum est sed non totum et pulsus durus paruus frequens et continua siccitas lingue et palati. Signa egritudinis cordis in quo superhabundet humiditas sunt ista que significant apoplexiam vel paralisim. Nam cor nobilitate sue complexionis operationis et motus in quibus dominium potius siccitatis quam humiditatis requirit. Si dominaretur eo humiditas accidentalis tunc posset cor infirmari vel suffocare calorem naturalem et interficere solum subito aut ad apoplexiam vel paralisim subito converteretur. Cura caliditatis cordis non confirmate est sumere in potu lac acetosum butiro extracto et rob acetositatis et rob malorum granatorum et non granatorum et succos acetosos omnis et fructus aut aquam decoctionis rerum acetosarum et aquam citrulorum et trociscos de camphora qui sic fiunt. Recipe thuris sandali citrini ℥ i endiuie et karabe ana ℥ ß ematitis terre sigillate ℥ i et ß alumi succi balaustiarum iij ternas vini ℥ fiant trocisci et sit unusquisque trociscus ℥ ij et detur in potu cum ℥ ij succi alicuius dictorum siruporum et granis duobus opij et etiam fiat emplastrum continue cum sandali et rosis et rosis et camphora et aqua rosarum super pectus et cor aut ex omnibus simul vel ex quolibet per se. Comedat res acetosas et frigidas et carnes edi et vitulorum et pullorum conditas cum agresta et aqua rosarum vino de granatis et libis et similibus

et bibat aquas frigidam vel per se aut cum vino de granatis agrestam vel aquam rosarum. Odoret omni die multotiens camphoram mixtam cum sandali aceto et aliquantulo de mastice. Cura frigiditatis cordis non confirmate est dare in potu vinum forte odoriferum purum non multe quantitatis et odorare calida et trociscos qui sic fiunt sumere omni die cum vino odorifero. Recipe sandali citrini cinamomi sandali citrini ossis de corde cervi ℥ ß macis croci nucis muscate spice garyofilorum ana ℥ ij margaritarum non perforatarum ʒ ß musci ambre grana xiij fiant trocisci cum vino et sit unusquisque trociscus ℥ i. Fiat etiam unctio omni die circa pectus et cor cum oleo de spica in quo dissolutus sit muscus vel cum oleo de lilio in quo dissoluta sit ambra. Die qualibet comedat multotiens de diamusco vel de diamargariton seu de dyacimion piperion cum musto et zuccaro ad modum castanee vel nucis et post illud bibat de vino odorifero claro ℥ iij vel iiij. Emplastretur pectus ex emplastro quod sic fit. Recipe spice celtice costi sumine cipi cinamomi garyofilorum foliorum mirti sandalorum rosarum rubearum spice indice mente et hilaris ana ℥ i terantur et fiat emplastrum cum vino et farina fenugreci vel seminis lini. Comedat carnes perdicum pullorum columbarum et fasianorum et edorum et castratorum vel arietis animalium assatas et conditas cum multitudine specierum. Comedat etiam vitellos ovorum et circa fructus et herbas fervidas et boraginis et omnia ista cibaria condiantur cum puluere qui sic fit. Recipe piperis ℥ i cinamomi garyofilorum cardamomi nucis muscate folii galange piperis longi zinziberis ana ℥ ij croci ℥ i macis spice ana ʒ i fiat puluis cribratus. Bibat vinum odoriferum in quo aut nichil aut parum ponatur de aqua secundum patientis qualitatem de eo sumat quia vinum quod sumitur in quantitate nimia itaque non digeratur mutatur in naturam frigidam et sic nocet mixtum cum et non mutatur risus tenuitate clarificatum omni die vel de tertio in tertium diem si sumatur cum vino decoctionis maris corallis multum confert mihi. Cura siccitatis cordis est ut primo humectetur

intret aliquem laborem animalem corporalem et
specialiter tristitias et solicitudines et circa
omni die bis vngatur pectus et spina
posterior cum oleo viol. et cera mixta
vel cerotto ro. mixto cum mucillagine
seminis lini maluauisci et fenugreci
Comedat lac calidum omni mane cum zucaro
in quo sit aliquid zucari intret balneum
aque dulcis tepidum et non sudet in eo
et post balneum vngatur ex rebus dictis
uel bibat ℥. v. vini dulcis in quo sit
ʒ. i. olei de amigdalis et hoc in matutinis
et post illud per horam comedat sumum
ordei in quo sit oleum amigdalarum tepidum et
fiat ut dictum est supius Et si esset de
bilis multum comedat brodia carnium
et gallinarum et pullorum et caponum alteratarum
cum cucurbitis uel lactucis que duo post
decoctionem remaneant et confricentur
in illa brodia et inspissentur cum vitellis
ouorum et mica panis uel farina Bibat
vinum dulce clarum mixtum cum aqua
dulci ita quod vinum vincat in commixtione
et per horam post uel duas intret bal
neum et fiat ut dictum est de balneo et vnc
tionibus Comedat sepe dia dragagantum
et restauratiuum mixta simul uel non
mixta que faciemus Si autem ibi esset aliqua
febris occulta non bibat lac neque ciba
rium in quo sit oleum neque vinum nisi aqua
super vinum multum dominaret sed comedat
sumum ordei et bibat aquam cum zucaro
uel aquam decoctionis zucari et viol. et
liquir. Comedat brodia ad pullorum et
alterata cum cucurbitis et lactucis et non
sint ibi vitelli ouorum Vngatur sepe cum oleis
dictis et non intret aliquo modo balneum
usque ad remotionem febris et comedat
de electuariis dictis Cura humiditatis
non confirmate curetur ut curetur apoplexia
et paralisis et epilentia quia si augmentatur
in corde ita ut ledatur uel dominetur in eo generat
aliquam istarum infirmitatum ut dicit
albumasar li. diotomi ca. de egritudinibus
cordis Et causa est hec nam cor et cerebrum
calidum sit et siccum et caliditate sua in primo
et accidit quod in tantum vincet humiditas quod
dominetur in eo obtundendo calorem in
radicem frigidat corpus totum et cerebrum
quod est frigidum per naturam et per istam viam
fiunt egritudines predictas et multum

Caplm xcmi de debilitate cordis

 Ebilitas cordis ut plurimum
contingit ex frigiditate cum
rente super cor aut ex
fumo eleuato ex materia frigida
perueniente cor et impedi
ente motum eius Fit etiam in infirmi
tatibus cum infirmus mouetur eo quod spiritus
sunt pauci et membra lassata ex in
firmitate presente uel antecedente et eti
am cum laxentur membra et spiritus ex mo
tu presenti in infirmitate necessario fit de
bilitas et multotiens sincopis et defec
tus Signa debilitatis absque sincopi
sunt debilitas caliditatis in pulsu et
pectore et omnibus membris et timor
et anxietas et solicitudo cum solicitu
dine absque causa manifesta et tremor
cordis absque caliditate et tarditas pul
sus cum frequentia et dispositio con
strictionis anhelitus et etiam fit simul
sincopis adeo donec superueniat alia
sincopis Hec autem signa ut plurimum
uel pro maiori parte attendenda sunt
in debilitate cordis cum infirmitate
Cura debilitatis est ut utatur bono vino
odorifero claro absque aqua et comedat
carnes assatas et aliquas non assatas edi
et pullorum et castrati et arietis annuas
et perdicum et fasianorum et omnium auium
degentium in arboribus et pratis et non
in aquis et vitellos ouorum sorbilium et ci
cera fructa et condiantur cum puluere
qui sic fit Rx margaritarum non perforatarum ana ʒ. i.
coralli rubei margaritarum non perforatarum
ossis de corde cerui ana ʒ. i. et s. cinna
momi ℥. ii. galange nucis muscate
gariofoli piper. lon. cardamomi mele
gette piperis ana ℥. ii. fiat puluis et
cribetur Vtatur talis infirmus etiam
ludis et solaciis et augmento in sompno
et indumentis muscatis et odoriferis
et spiritus meus dormiat et dimittat
coitum et labores ante cibum diamusco
et diamargariton uel electuarium quod sic fit
Rx masticis ʒ. i. cinnamomi piper. lon.

insibiri coriandri succi spic nardi an
ʒ i corallj rubei margaritarum non p
foratarum spodij an ʒ i et s mirti sex
ʒ viii confitiant cum melle extracto
ex mirabo kebul confectis cum melle
sum ad modum nucis mane et sero Ad
idem R emblicorum indorum kebulorum
an ʒ ii grosse bulliant in aqua tempe
lon et coler et recipiant et de illa aq
ʒ xii et addant ʒ vi mell dissp[...]
[...] cum eis et bulliant tantum donec de to
to non remaneat nisi xii ʒ de isto
cocto et fiat de isto ut supiori Vn
gantur pectus et cor cum oleo de spica
uel de lilio mixtis cum gallia muscata
Vtatur suffumigationibus odoriferis
sepe purget si est possibile cum pillis
cochijs uel fetidis uel cum decoctionibus
dictis in capitulo de melia Sequitur

Capitulum xcv de pulsu et tremore cordis R

[H]Ec enim egritudo secundum
plurimum fit ex calore
fit etiam ex melia admis
ta cum sanguine Signa
tremoris uel ex chafe
tum ex caliditate sunt velocitas et fre
quentia pulsus et uelocitas adtractum
et quod circa cor et pectus sentit calidi
tas manifesta et siccitas lingue et
palati et sitis que non sedatur per po
tum frigidum quamuis alleuiet frigidus po
tus Sed et melius et fortius sedatur
et remouetur per aerem frigidum Signa
caphatum uel tremoris cordis propter
multitudinem melie cum sanguine sunt cor
ruptio melie ymaginationis et timor
et siluestritas et omnis dispositio ha
bitualis et coloris qui fit ex dominio melie
super totum corpus Cura caphatum
uel tremoris cordis qui fit ex calitate
est ut primo fiat flobotomia cephalice manus
sinistre uel medie vel fiat ventosatio
in tibijs et naturae purgentur sepe cum
decoctione mundificantis coleram
iustam dictam c de melia uel pillis
cochijs Vtatur sepe lacte acetoso et
trociscis de camphora uel comedat
sepe electuarium quod fit ex zuccaro rosarum vel

in quo misceatur puluis qui sic fit Re
terre sigillate coralli rubei margari
tarum non perforatarum ossis de corde
cerui an ʒ iii opij ℈ ii croci mar
℈ i puluerizentur et misceantur cum lb
i zuccari predicti Bibat vinum debile
mixtum cum aqua rosarum uel cum aqua frigida
Comedat carnes elixatas cum porti
lacis uel lactucis aut cum cucurbitis con
ditas cum agresta uel vino de granatis
lbis et mirtillorum Cura tremoris
uel caphatum ex melia mixta cum san
guine est eadem cum melia corrupta
Vtatur ultra illud electuario de musco leti
ficante cor facto in capitulo eodem et utatur suffu
migationibus et vnctionibus odoriferis
gaudio solacijs et vestimentis nouis et
varijs et odoriferis et in eis iaceat nunc
coitu alij et non laboret et hoc raro
prouocent emoroydes pro posse in hoc
casu cum appositione sanguisugarum
circa foramen ani Aut propter apertionem
vene saphene que est in inacitate cum
cule pedis et specialiter sinistri Sequitur

Capitulum xcvi de sincopi R

[S]incopis quandoque est egritudo
per se quandoque cum egritudine
alia vis hora accessionis
egritudinis que est eius
causa ut accidit in febre sincopali et
pestilentiali Et scias quod sincopis quo
cumque modo fiat appellatur a sapienti
bus mors temporalis sincopis quando est
egritudo per se et fit propter dispositionem
que aduenit cordi cum debilitate cerebri
et in isto modo sincopis locum multum
ymaginatio et tremor alicuius rei no
centis et inferentis seu inestimacionem
uel cogitacionem non secundum consuetudines
et fit ex spiritu exhalante propter raritatem
pororum sicut propter fumum eleuatum ab aliqua
materia venenosa uel frigida per ueniente cor et
in hoc casu conuenit sincopi que fit cum
alia egritudine que causa aliquando est
frigida et aliquando calida Signa sincopis
quando est egritudo per se sunt debilitas
cordis et paruitas et diminutio et pul
sus et anhelitus raritas cum obliuione

Sig(na) tremoris ex caliditate

Sig(na) tremoris ex multitudine melie

Cura eius ex caliditate

Electuarium

trahendi aerem et qui ex omni causa lem
.andit et talis sincopis est signum mor
tis subito vn̄ y̆ pl̄a y qui ex solum
frequenter et fortiter absque causa
manifesta repente moriunt Sig
eius que ex variitate poros fit sunt
raritas poros et ipsos paucitas et me
bros spualium calitas sensata per sen
sum Signa sincopis pp firmitatem
tis a mā egritudinis inqua fit que ē
calia uel frīa sunt signa significatia
super ipam egritudines inqua fit Cura
sincopis que est egritudo per se est du
obus modis aut hora paroxismi curat
curatione aq̄ frīe uel aque ros et effu
sione eius super faciem et pectus et ex
trema et fricatione extremos lem
et suam cum aqua ros uel frīa et
aceto et insufflare musci in caram
nasi aut vinus odoriferum uel ambra
ante horas accessionis uel post utat
diamusco uel diarodon abbat uel
diamargariton aut diagalange
cum auro et argento et margaritis
et dumne deferat in manu laudam
mixtus cum ambra et musco sandal
rubeis Vtatur sepe tiriaca et ante
cibum et post cum vino odorifero uel
vino de granat Bibat melius vinu
quod possit reperiri in quo semper po
natur aliquid aque conditum car
nes et cibaria cum puluere speciem dro
sispius in cura debilitat cordis Absti
neat a coitu superfluo si vestigium ali
cuius male marie apparet mundificet
cum decoctionib dictis in debilitate
cordis Cura sincopis ex variitate po
rorum uel ex alteros carumd pp aliq
causam est ut constringant pori in aqua
frīa uel ro mixta cum puluē sandalos
et camphore et in ore infirmi ponatur
vinus odoriferum et oīa sorbilia extre
ma etiam confortent cum aqua frīa
uel ros pro posse nutriat bona dieta
et vino ut superius dictum est Cura
sincopis que est cum infirmitate calia
uel frīa est ut hora paroxismi regatur
cum potib et decoctionib et insuffla
tionib emplicationib circa cor et
fricationib debilib extremos dicto
sispius et cum cibo eg ms hora accessionis

et ante accessionem Alijs uero horis re
gatur infirmus secundum quod egritudo req
rit de purgationib et dieta sincopis
et elect et silibus Nam si fuerit egri
tudo frīa cum rebus calidis si uero
egritudo fuerit calia cum reb frīs
et emplastris sandalos circa cor et
silius et cibis confortantib cor ut sunt
brodia carnium alterata cum rebus
frīs viz cum lactucis portulaca man
bit agrest vino de granat sumach
ribezis mirt et silibus et vino debili
et multum limphato in egritudine frīa
regimen fit contrarium

Caplm xcvii de egri tudinibus stomaci ex parte cōplexionis frīe

Leditur et infirmatur stomachus
aut pp dominium frī cum sicco
uel humido et hoc cum mā
et absque mā Aut dominio cali
cum humido uel sicco et hoc
cum mā et absque mā Cum infirmat
et debilitat stomachus manifeste ledi
tur et infirmus stomachus et debilitas
manifeste leditur et infirmatur stomachus
manifeste leditur et infirmat stomachus ex
debilitate et stomachi etiam Signa debi
litatis et lesionis stomachi ex frītate absque
mā sunt arctositas eructuatio et lenitas
ventris eius inflatio et multitudo ven
tositatis et longitudo more cibi in stō
et sensus lesionis extra frīa et allenatio
abusu rei calidi Et si cum friditate fuit
humiditas mālis uel non mālis signa tu
ha erunt viz quod cum significantib frītes
apparebunt multitudo sputi et assidua
tio nausee et paucitas sitis et velocitas
digestionis cibi absque plurima alteracione meo
et cum egestione et sputo emittit humiditas
mucosa uel aqua insipida bonitas di
gestionis lenium carnium et malitia gra
uium Si uero cum friditate siccitas
affuerit cum mā uel absque mā signa
talia apparebunt viz ex extenuatio corporis
et dispositio silis ethice et sitis vehemens
et asperitas in lingua et palati et can
na stomachi et nitendum ante ingestio nem

Sigs debilitatis stomachi abs mā

quod sedat comestio aut quod minuit ad
et magnitudo splenis. alii et vomit
are tosus faciens congelationes in denti
bus et dolor stomachi et propter contritionem
tionem. Signa debilitatis stomachi ex
caliditate absque materia sunt sitis et fetido eruc
tatio cum siccitate oris lingue et pa
lati et quod usus rerum frigidarum confert et ca
lidorum impedit et quod manifestum sentit
in stomacho calitatem et circa stomachum. Si vero
cum caliditate fuerit humiditas sive sit
cum materia sive absque materia hec signa appare
bunt paucitas appetitus seu debilitas
et multitudo salive et nausee et mollici
es stomachi sentit ex levi causa incurrit fe
brem de putrefactione. Si autem cum
caliditate fuerit siccitas seu cum materia seu
absque materia apparebunt hec nausea cum vo
mitu dolor et eructuatio fumosa feti
da post comestiones corruptio ciborum
levium sicut carnium avium et edorum et bo
nitas digestionis gravium et grossorum ut car
nium vaccarum et similium. Signa debilitatis
stomachi et digestionis propter debilitatem corporis
stomachi quod fit post vomitum plurimum aut
post medicinas fortes aut post longum
fluxum ventris et quod digerit paucum cibum
et a multo vel grosso gravatur ultimo
dus. Attendendum est hic quod quando dicitur de
humiditate cum materia vel absque materia quod intelligatur
vel debet intelligi quod humiditas qualitas non quod
omnino eam materiam relinquit sed alias appel
latur humiditas absque materia quando aquositas
vel humiditas aquosa non humoralis prius
in membro fuerit ut in carnibus membrorum
ydropicorum apparet quando vero humiditas
materialis humoralis sicut humiditas sanguinis
vel flatus in membris et affuerit appellatur
humiditas cum materia et absque materia determinant
philosophi specialiter avicenna primo libro fen 2a capitulo 8
de egritudinibus compositis. De siccitate vero
quia siccitas dicit privationem humiditatis
omnium et hoc humorum habentium siccitatem
principales potest esse in membris et cum materia
actuali et absque materia et sic verba superius
dicta de qualitatibus passivis absque materia
et cum materia intelligi debet quicquid dicit aphis
Et etiam quod dictum est hic et alibi de qua
litatibus passivis absque materia et cum materia in
telligas et quicquid dicitur aphis Et etiam
quod dictum est hic et alibi de qualitatibus
actuis et passivis cum materia et absque materia sci
endum est quod ad pectum qualitatum simpli
cium et compositarum sequitur simpliciter
pectum humorum aut humiditatum in membris
et raro contingit invenit vel accidit. Cura
frigiditatis stomachi absque materia est ut ungatur
stomachus omni die cum oleo de mastice et spica
nardi et aliis calidis. Et bibat patiens bo
num vinum odoriferum et laboret multum et fati
get se et parum et raro comedat/abstineat
a coitu quia nihil deterius nihil est quam
coitus. Comedat carnes castrati arietis
et edorum assatas et aliquando elixatas condi
tas cum pipere vel alliis et sinapi et carnes
avium silvestrium et aliarum conditas et in
speciebus et pix et utatur sepe diatrion
piperion et diagalangi et diazinziber
et utatur ciminos et similibus in suis cibariis ta
tum et origano et satureia. Cura de
bilitatis propter frigiditatem cum humiditate est ut
sumat omni die diamargariton vel diatrion
piperion cum melle diacitoniten cum melle
et speciebus. Ungatur stomachus sepe cum oleo de
spica de lilio et de mastice. Comedat sepe
piper cum passulis stomacho ieiuno post comestio
nem utatur cum cibariis vino bono veteri
odorifero absque aliqua aqua et sepe come
dat zinziber persie et in suis cibariis Con
diant cibaria sua cum alliis finiculo et si
napi et similibus carnes dictas superius condi
tas ut diximus comedat etiam. Cura
frigiditatis cum siccitate vel humiditate cum
materia est ut sumat sepe oximel compositum cum
aqua decoctionis preos vel ysopi vel ca
lamenti aut api vel rappani mundificetur
sepe cum pillulis fetidis vel stomaticis alkandri
aut cum medicamine debibit seu cum decoc
tione mirabolanorum kebulorum. Ungatur sepe
stomachus cum oleo de spica et de mastice seu de
lilio et etiam aliquando decoctione si possi
bile est deferat emplastrum quod sic fit super
stomachum Recipe terbentine rasine ana ℥ i picis
navalis ℥ iiii serapini opopanac bdellii
ana ℥ ʒ cere ℥ iiii nucis muscate spodii
foli spice nardi ana ʒ ii piperis ℥ masti
cis thuris vini ana ℥ i ponantur gumme
in vino odorifero et dissolvantur et que pos
sunt teri terantur et cribrentur terbentina
vero et rasina et pix navalis et cera lique
fiant et cum liquefacte fuerint addantur
gumme dissolute in vino et cum omnia fuerint

lique frā colent et in corporentur cū sp[eci]eb[us] dictis et fiat cerotum super cornu coo portum de pecia subtili et sic super stom[achum] ponatur. Si vero siccitas per se vel cū mā fuit fiant omnia que dicta sunt p[re]ter q[uod] sicca diminuant et humida morbo rebus et dieta et electuarijs augmententur et unguenta minus acuta et vinum magis dulce et minus acutum. Comedat carnes frixas assatas et aliquantum elixatas conditas cum sp[eci]ebus dictis laboret prop[ri]ose et non dormiat in die et parum comedat et raro. Et si humiditas super siccitatem habundauerit. Si vero siccitas sup[er] habundauerit humiditati plus dormiat et plus comedat et sepius multiplicet et res humectantes cum caliditate bona et forti. Cura debilitatis stomachi p[ro]p[ter] dominium calidi est ut ipsa caliditas stomachi equetur et reprimatur cum frigidis et acetosis cibarijs et crosse ut sunt carnes vac[ce] rine et porcine condite et alterate cum rebus acetosis. Sumat vinum de granatis agrestum et sil[ic]ibus multiplicetur cibum in quantitate et horas penes capacitatem stomachi. Bibat aquam frigidam vel aquam cū agresta vel de granatis et ungatur stomachum cum oleo ro[sato] et aceto utile valde est in hoc casu. Vnde coitus post comestionem immediate alterat mirabiliter stomachum hic coitus hora dicta ad frigiditatem que est contra ipsius passionis et non decipiatur medicus vel infirmus in tali usu coitus quia posset multiplicatio talis coitus sic multiplicari q[uod] alteraret infirmum ad aliam egritudinem deteriorem itaque fieret ydropicus per hanc viam fiat ergo temperate cum modo et discretione. Cura caliditatis et humiditatis cum mā et absq[ue] mā est ut alteretur stomachus cū oximelle composito vel melle ro[sato] mixto cū aqua duplo eius de aqua cū decoctionis api et apij post hoc per dies IIII purgetur cum pillulis stomaticis alkandi vel cum cochijs vel fiat vomitus cū aliquo vomitivo dicto superius post comestionem et postea ite[rum] fiat minorativo cū pill[ulis] dictis vel [...] me[dicin]e debilibus aut purgetur cum [aq]ua decoctionis mirabo[lanorum] kebu[li] citrinorum et emblicorum dulcorata cum zucaro ro[sato] aut cū melle ro[sato] confortetur

stomachus cū electuario quod sic fit ℞ zuc[ari] ro[sati] ℔ I hor[um] stelle ʒ VI misceantur de quo sumat mane et sero ad modum nucis et bibat post illud ad vinum rubeum limphatum. Comedat carnes edi et castrati pullorum et caponis et gallinarum et silicum conditas cum agresta et vino de granatis et sumach et mirtis et silibus et cum pulvere qui sic fit ℞ cinamomi ʒ II cardamomi ʒ II croci ℈ I bibat vinum rubeum clarum in quo sit ad q[ue] ungatur stomachus omni die cum oleo et de mastice mixtis. Si autem ista dispositio stomachi esset cum humiditate carnosa et rubedine faciei et usus esset infirmus ante hoc rebus calidis et humidis fuisset usus et urina esset rufa spissa et pulsus velox latus fiat flebotomia de media vel vena epatis in manu dextra et non minus p[ro]p[ter] hoc utatur dieta dicta sed vinum magis limphatum in isto casu quam in superiori. Cura caliditatis et siccitatis stomachi absq[ue] mā et cum mā est si fuit absq[ue] mā non requirit nisi dieta dicta in debilitate stomachi vicio caliditatis et q[ua]ter in die sumat vinum de granatis cum aqua frigida vel oxizacchara cum aqua frigida. Aut sirupum acetosum aut eadem aqua utatur quiete et sompno quia utilia sunt in isto casu et silibus. Si autem ibi mā colerica fuerit purgetur cū decoctionibus factis ex tamarindis cassiefistule mane et silibus et cum penidijs aut cum pillulis cochijs aut cum decoctione mirabo[lanorum] citrinorum et tamarindorum et prunorum. Vngatur stomachus cū oleo ro[sato] et aceto commixtis. Dieta et potus sint ut dictum est in caliditate et siccitate absq[ue] mā. Si vero siccitas sibi fuit per se absq[ue] mā solus potus vini dulcis et cibaria humida et extrema porcellorum et vitulorum conferunt et curant et omnia que multiplicant humiditates et carnes in corpore et in cibarijs ut sunt brodia carnium et ova sorbilia et pultes de farinis tritici minime carnium et ut sunt quietes et multiplicatio sompni et comestionum. Cura debilitatis digestionis et debilitatis corporis stomachi est ut ungatur stomachus cum oleo de spica et mastice vel oleo de lilio et mastice et ponatur super stomachum cerotum dictum superius. Et confortetur stomachus cum electuarijs dictis calidis illic et cū cibarijs dictis

Cura in...

Comedat

pul[vis] ...

Cura calid[itatis] et siccit[atis] stom[achi]

Cura debilit[atis] digest[ionis] et debilit[atis] corporis stom[achi]

fris mead parte Vtatur sepe diamarga
riton diagal diaton piperon et vino
veteri forti puro et bono Comedat
per se in balneis suis ℥ grauos et mir
mus et galanga Confricantur carnes
eius assate et frixe et etiam elixate cum
pipere et cardamomo et croco moue
atur ante comestiones et labore et post
comestiones non dormiat sed quies
cat preterquam dormiat et specialiter in die
Si materia aliqua per aliqua signa dicta
manifestaret que esset causa huius debi
litatis mundificet cum pillulis stomaticis
alkindi vel cum cochijs aut cum aliqua
medicinarum dictarum supius Si autem cum fe
brit continua febris pro posse et negli
gatur hec egritudo quousque curetur cum me
dicinis propriis hic dictis et sine maio
res et temperatiores quas quam sunt absque
fe Sequitur

Capitulum xcviii de apa te calido in stomaco

(V)it autem hoc apa aut in ore
stomaci aut in spatiositate eius
et fit semper ex materia calida co
lerica vel sanguinea currente per venas ad locum et
aliquando fit ex materia composita ab his duabus
Signa apatis calidi colerici sunt dolor acu
tus quem sentit in ore stomaci vel in inferiori
parte eius et febris continua et si fuerit apa
in ore stomaci destruit appetitus Si autem
a parte inferiori destruit digestio et
retentio Et etiam si apa in ore stomaci con
tinebit aliquam eminentia apparebit in
parte exteriori si fuerit in aliis partibus
stomaci non apparebit eminentia nisi in
his nimis magnum sunt vel multum eminens
Si autem ex sanguine sunt omnia signa appa
rebunt preterquam quod dolor in sanguineo
erit dolor grauius cum caliditate in colerico
cum acuitate et quod urina apparebit rufa
rubea clara vel rufa in sanguineo turbi
da vel spissa cum eisdem coloribus et pul
sus in utroque velox spissus sed in coleri
co durus in sanguineo mollis et vomitus
in utroque et sitis sed sitis maior in cole
rico erit Cura apatis calidi est ut sta
tim fiat flobotomia de vena epatis manus

dextre que est inter anularem et auricula
rem que appellatur saluatella et post flobotomiam
fiat vomitus cum aqua calida pura si possi
bile fuerit vel cum aqua decoctionis aneti vi
olarum seminis atriplicis et sirupo acetoso Vngatur
totus stomacus cum oleo ro. et aliquantulo aceti
et ponatur super locum dolorosum in primo
emplastrum de sandal et ros et farina ordei
et oleo ro. In augmento et statu emplastrum
fiat ex fenugreco et seminis lini et malua
visco et oleo de camomilla et vitellis
ouorum Fiant sepe clisteria ex lb. i aque de
coctionis viol et ex iii ℥ mellis tribus ℥
olei violarum et aliquantulo salis Su
mat sirupum decoctionis vel de mirto vel
de agresta cum aqua decoctionis sumach
vel citoniorum vel berberis possit sumi pro
mollificatione ℥ iii aque decoctionis endi
uie vel lactucarum vel violarum in aqua es
sent dissolute ℥ ii medulle cassiefistule et
colate Sumat pro cibo usque ad febris
diminutionem sucum ordei vel farre vel aue
ne et si esset nimis debilis aquam pullorum
vel edi decoctorum cum lactucis portulacis
cucurbitis et endiuijs et similibus vel cum
agresta vel vino degranatorum vel agrestam
cum aqua decoctionis cat Bibat iuleb
vel sirupum ros vel vinum degranatorum vel
agrestam cum aqua decoctionis lactu
carum vel endiuie aut portulace Cum vero
fe cepit minui sumat trociscos de ros
qui fiunt in antidotario in fine et cum antiquatur
sumat trociscos stelle vel bdellii quorum
antidotarius fiunt recipiunt cum iulep vel cum
sirupo ros et aquis decoctionis herbarum
dictarum Emplastrum conueniens ad digesti
et resolutionem huius apatis sic fit Rx farin
ne fenugreci se lini aneti flor cammoill
ana ℥ ii olei de semine lini vel camoille
℥ iiii pinguedinis anseris ac anatis et
galline ana ℥ ii malua viscii cocti et
mundati aliquo vitro in sero et bene pis
tati et bene contriti lb. i incorporentur simul
et si requiretur inspissari cum farina
frumenti vel siliginis addantur in fine
℥ iiii mellis et ponatur calidum sup apa
cum infirmitas elongatur comedat car
nes pullorum et edorum arietum annualium et
castrati et condiantur cum cinamomo et
croco et bibat vinum calidum clarum rubeum
in quo sit multum de aqua calida pennis

et fria mestate Sequitur

Caplm xcix de apate frigido stomati R

postema frm flatiuz incipiens raro accidit ut volunt phi et specialr almans lib dio9 nus ta de egritudinibus stoi Sed raro est melicus incipiens sed ut plurimu melicu uel duru succedit apa calim uel aliud in quo subtile resoluit et durius remanet Signa apat fri flatici sunt fe et urina non multu tincta et spissa et dolor leuis cu grauitate et mollicies loci cum inflatione et multitudo sputi cu casu appetitus Signa apat fri melici sunt urina glauca et subtilis et pulsus paruus subtilis strictus et durus et durities loci et fe multu occulta et durities loci cu quadam eminentia et fetor oris et aliqn appetit ab' et alii non appetit et dolor cum pondere et fractura et cogitationes male super se ipm et insompnietas mala et inordinata Circa apat frigidi flatici quamuis raro accidat ut fiat inunctio cu oleo ro mixto cu aloe ming' sit ad aceti et super unctione ponat emplrm quod sic fit R farine lupinoru se lini fenugreci an aloes quantu est quarta pars illius misceant et incorporent cum adipe anseris uel anatis seu galline aut cum adipe ursi uel capre seu auiet non exentetur ad potu hic patiens quia vomitus quodammodo trahens ma ex impetu motionis addit etiam augmentum istius apat fieri pot in primo flebotomia de vena epatis in manu que est inter anularem et auricularem et mundificatio cu pillulis fetidis aut cu medicamine de turbit quod melius est seu cu pillulis stomaticis alhandij fiat clisteria lenia et de pulpa colloquintide nam ista sunt magis propria medicamina istius apat quam aliquid aliud ex medicinis conueniet emplrm dictu cu unctione usque ad perfectam resolutionem Aliud ad idem R maluauisci cocti et mundati aliquo interiori et optime contusi et frustrati etiam misce lib i mucillaginis seis lini fenugreci an ℥ ij aloes ℥ s farine lupinoru ℥ iij terebentine ℥ iiij olei de mastic ℥ ij farine ordei quod sufficit ad inspissandu ponat calim super locu hoc maturando resoluit et sedat grauitatem et inducit mollificatione in apate melico Nutriat' in primo cu succo auene mgbs cibatis ponat' ad coci mixti cu cinamomo potest ex aqua mell aut ex aqua decoctionis squinanti feniculi citrini et zucarj Si aut esset multu debilis nutriat cu carnibus edinis perdicinis et pullinis et sitibus decoctis cu feniculo et mirt et berber et posset bibere hic de vino albo limphato yeme cu aqua calida estate cu frigida Si aut appetitus esset defectus possint porcte carnes assari cu mirt et ficubus siccis et passul et condiri cu agresta et vitell ouoru et puluere de cinamomo et croco et tunc esset ualde bonu Circa apatis fri melici est ut ungat' locus durus apostematis omni die bis cu oleo de spica mostice et butiro mixt equalr in qua mixtura sit ad aloes et aceti et fiant emplrm dicta superius et etiam ad quod sic fit R adipis anat anser et galline an ℥ i storac liquide bdellij mirre spice mastic cipi squinanti an ℥ s dissoluant gumme in vino et alia terant et misceant simul et fiat emplrm et in fine addant pinguedines Imponibus et cibis regatur ut supius dictum est purget cu aqua decoctionis sene epithi et ellj nigri dulcorata cu zucaro Sequitur

Caplm c de apate duro stoi et uocat dubelliat R

De apa dicit a superiori quia supius dictum est et est egritudo perse incipiens Istud aut dubellet semper succedit ad apa calim cuius subtile iam resolutum est et remansit grossum quod debet resolui uel mollificari uel in sanies et in venenu mutari Signa eius sunt sedatio doloris fe et dolor post apa calim magnu sensu

perceptū velociter et eminētia inflacionis cum grauedine et ponderis in loco ubi apā apparuit et hec erunt spālia signa collectionis saniei in loco et si p vomitū aut per secessum sanies viscosa fuit expulsa iam certū signū est q apā mutatum est in sanies Si g° cōmoueat tremor et egō sanims et saniei declinet cū apā ad sensus iam credas q disruptus est et apertus Circa si phisicus fuit eger fiant clisteria lenia et etiā acuta de quibꝫ multociens fecimꝰ menciones circa cā° anteriori et spāliter emplr̄m de gūmis et pinguedinibꝫ ruptura facta et sanie per inferiora et immo rato humoris mūdificet locus et āb ?? firmꝰ cum lacte dulci calido acto et aqua calida et si ius paciente mūdificare ciba ipm̄ cum aqua mell' et sinapi aut cū aq mell' simplr et da aliqū de vino aliqū de alio donec apā mūdificatū fuit et consolidatū aut ulcus apatis Si uero infirmus debilis et infirmitas nimis longa fuerit ciba ipm̄ non dimittendo ista mūdificatiua et consolidatiua cū dieta et pocionibꝫ dictis cāt anterioribꝫ et sic bene erit ei Sequitur

Caplm ci de ulcere in stomaco R

Ulcus in stō aut fit pp ruptura apatis aut a mā venenosa uel acuta ulcerante stām stōi Aut fit a causa extrinseca vulnerante Sz sic hic cōuenit q̄ de oīe apā intrinsecus saniosū et ulcus sequitur fe nec cōio et hoc cōtingit ex tenuiditate loci minori (maiori) quia fimꝰ saniei liberius expirat ad cor et cerebrū Si aut apā durū uel lapideus fuit simid cōtingit multociens in epe et splene uel intestinis uel stō non facit fe eo q nichil putridi uel saniosi ab eo resoluit uel eleuat ad cor uel cerebrū ut cōtinget uel inflāmet Signa significancia super ulnus stōi sunt dolor in loco in quo ulnus existit et q fit forcior cum comedit res acetosas et acutas et in egestioe et vomitu infirmi apparet san uel

sanies cū dolore inter utrasq spatulas aut sub collo aut sup vmbelicū et rugitus eius uel ventositas que exit ab ore fetida sentit post digtōm alleniat a grauedine et dolore sm plurimū Signa ulneris ab extrinseca cā ex re ipa et pp sensū manifesta sunt Circa ulneris quod fit in stō aut post apā aut a mā venenosa uel acuta est ut mūdificet cū aqua decoctionis gūmi arabici liquirice aut cum aqua casei In yeme vero eod modo et eisdem horis sumat aqm decoctionis mellis et ordei aut aqua decoctionis ysopi squinanti et mell pro mūdificatiuis aut mel ros colati cū aqua calida et sit quātitas cuiꝰ lꝫ mūdificatiui qualꝫ hora cē iiij ℥ uel vj post mūdificatiui per duas horas et ante comestiones sumat medicamen quod sic fit R thur san dra an ℥ v ros balaustiarū karabe an ℥ v boli ar ℥ iij fiat puluis de quo sumat bis in die post mūdificatiuū per duas horas et ante comestiones ℨ ij et ℥ iiij succi citoniorū uel sy ceius aut cū aqua decoctionis simach uel mirtillorū aut portulace ponat cōtinue emplrm̄ super locū in quo sentit dolor uel grauitas uel super locū ulceris penes estimacōz quod sic fit R boli ar mumie mirre aloes mastic an tempt et incorporent cum ℥ vj pice nauali aut rasine ciberur cum carnibus silvestribꝫ et auibꝫ et etiā domesticis conditis cum rob citoniorū simac mirtillorū et intell' cuiꝰ: et vino rubeo claro limphato estate hyeme vero non et sit vinū aliquantuluꝫ stipticū Comedat etiā lentes excorticatas et rizū et fabam fractū si esset cū febre bibat aquā citoniorū uel aquā mirtillorū et consiliūz succū ordei et farri et auene Comedat et sumat sepe dy adragantū in quo sit puluis simach et mirtillorū boli ar mastic san dra Circa ulneris ab extrinseca causa fit sm quod scriptū est in lio nrō de cirurgia Sequitur

Caplm cij de nausea et fastidio R

Nausea est egritudo prope oris stomaci que causatur aut a materia humida molli ficante os stomaci aut a materia viscosa que insi[l]ht in voluntate oris stomaci aut a debilitate virtutis retentive in ore stomaci et illa debilitatur aut a corruptione complexionis cum compositione aut cibum nauseantem et fastidium semper malam materiam replentem et ledentem os stomaci. Signa eius fastidium et nausea quamvis abeis diversi causetur causis quia fastidium dicitur cum est impotentia transglutiendi. Nausea dicitur cum est impotentia recipiendi cibum et abhorret eum et monet nasum cum est cibus coram eo quamvis ante idem ab eodem fuit appetitus. Signa nausee et fastidij sunt abhominatio cibi et reiecit homo eiusdem cum recipit et excitatio vomitus homo recipiendi ipsum conturbatio et commotio faciei et nasi cum cibus presentatur et impotentia transglutiendi post masticationes. Cura nausee et fastidij propter proprias materie humide vel viscose mollificantis os stomaci est ut preparet os stomaci cum oximelle composito aut cum oximelle squillitico et aqua decoctionis mellis et sumach vel mirtillorum acatie vel sinnanti et uberis seu agreste. Comedat res assatas carnes volatilium silvestres et domesticas et cum carnes conditas cum aceto et agresta et mitell[?] ovorum et pulvere qui sic fit. Recipe cinamomi ʒ i cardamomi garioforum galange ana ʒ i croci ℈ s. purget cum pillulis fetidis et provocetur vomitus cum dans vomitus sepius. Ungatur stomacus cum oleo de mastice et aceto et fiat emplastrum super os stomaci hoc modo. Recipe mastice thuris sumac boliar[meni] ana ʒ i terantur et misceantur cum aceto fortissimo et bulliant tamdiu quod spissum fiat et ponatur super peniam et stomacum. Sepe sumat post comestiones de istis electuarijs videlicet diagalanga diantomite cum speciebus. Cura eius quod fit ex debilitate virtutis innate ex lesione complexionis et compositionis est eadem commista in dieta et omnibus alijs et electuarijs nisi quia iste qui patitur nauseam vel fastidium propter debilitatem virtutis non debet comedere nisi parum et raro et non debet purgari cum medicina nisi vestigium aliquod materie ibi fuerit manifestum. Et si fuit multum debilis comedat ad minus bis et sepe vel sepius. Sequitur

Capitulum CIII de eructuatione stomaci Rubrica

Eructuatio fit propter expulsionem ventositatis ex rore generate ex dominio humiditatis frigide in stomaco. Aut ex debilitate virtutis que fit propter mutationem complexionis eius. Et scias hic quod debilitas fit in membris ex superhabundantia vel diminutione cum quatuor qualitatum et videlicet superhabundancia vel diminutione caliditatis siccitatis humiditatis frigiditatis communiter simul separatim et hoc innuit Galienus in tertio affo[rismorum] tertia particula super affo[rismum] egritudines quidem in pluralibus etc. et Avicenna capitulo de qualitate generationis humorum fen prima. Signa eructuationis cum dominio humoris flatici sunt urina alba et spumosa et rugitus in stomaco cum habundancia saliue viscose expulse per os et quod in ieiunio et ante comestiones est rugitus vel eructuatio manifesta et hora digestionis fit fortis commotio in stomaco et intestinis et etiam quod res calide confert et frigide nocent et habitudo conveniens ad hunc humorem et longa comestio rerum frigidarum viscosarum et alijs in egritudinibus apparent humores frigidi viscosi. Signa ventositatis vitio qualitatum absque materia sunt quod aliqua habitudo corporis est in contraria dispositione ad complexionem stomaci et aliquando non et tempore digestionis multiplicantur ventositates et rugitus in stomaco et eructuatio ita quod expellunt cibum a loco digestionis et cum hoc apparent signa significantia super qualitatem aut frigiditatem siccitatem vel humiditatem dominantem in stomaco ex quibus qualitatibus dominantibus coniunctim vel separatim ledit et debilitat virtus digestiva stomaci et etiam omnis virtus ut scriptum est per phisicos doctores superius et quando non apparuerint aliqua vestigia neque signa alicuius materie dominantis tunc magis est cura super debilitatem virtutis vitio qualitatis vel qualitatum. Cura eructuationis que vitio humoris frigidi dominantis

est ut equet' mã illam cum oximelle composito
uel squillitico et aq̃ decoctionis piperis
et mellis uel piperis longi et mellis et sit quan
titas sirupi qualibet uice in aurora et ante
cenam ℥ i et ß uel ℥ ii ad plus et quan
titas aque ℥ iiii uel vi. Vngatur locus
omni die eisdem horis cum oleo de lilio
et mastice uel oleo de spica coniunctim
et separatim purgetur post equationem
me cum pillulis fetidis uel stomaticis
alkandi aut cum medicamine de turbit
Cibetur cum allijs coctis et sinapi et cum
carnibus arietum et castrati et omnium anima
lium degentium in arboribus et pratis condi
tum pipere longo. Comedat sepe semina
sp generantia uel dissoluentia ventositatem
ut sunt semina ameos amomi feniculi karui cu
mini et silia. Comedat etiam herbam
feniculi et petrosilini. Bibat vinum clarum album
saporitum uel acutum parum de die come
dat dormiat et comedat parum et omnino
abstineat a coitu eo quod in hoc casu nihil
deterius et magis nocens et in hoc conue
niunt omnes. Deferat paciens super stomachum recu
bus quod fecimus ca° de cura frigiditatis
siccitatis et humiditatis stomachi fiat etiam vomi
tus cum aliquo vomitiuo dicto superius quod
vomitus ualde est utilis in hoc casu
Cura eructuationis propter debilitatem vir
tutis ex dominio alicuius uel aliquarum qualitatum
est ut minuatur qualitas superhabundans
et intendatur eius contraria cum contrario. Verbi
gratia si superhabundauit caliditas uel frigidi
tas alteretur et diminuatur caliditas cum
frigidis et frigiditas cum calidis et sic de alijs
non indiget talis paciens purgatione
sed solum alteratione et confortatione cum
rebus contrarijs ad complexionem extendentes
scilicet cum sirupo ro. uel zuccaro eius et aqua frigida
in complexione calida et cibis viscosis duris
et frigidis et multis a comestione et multum
quiete et paruo motu et cum mora nihil
neque aq̃ decoctionis herbarum frigidarum
in complexione frigida cum electuariis scilicet diatrion et
salibus calidis et vino bono et emplastris calidis
etiam et rebus subtilibus et parua et rara
comestione et labore multo et vigilijs sicut
cum usu piperis et zinziberis non confecti
et stiptice et similium. Sequitur

Capitulum ciiii de singultu

Singultus est spasmosa dispo
sitio adueniens stomacho et ori eius a
propter inanitionem aut propter repletionem
aut propter mordicationem sicut
contingit multotiens in febre aut
propter ventositates grossas extendentes
ipsum aut propter apostema epatis magnum et multi
tudinis. Signa singultus ex inanitione
sunt quod fit aut post longam solutionem ventris
per inferiora aut per superiora sicut solutio
cum vomitu aut post longam afflictionem
cum febre et non fit subito sed paulatim. Et
hic singultus accedens ex causis istis
ut plurimum est incurabilis et mortalis. Sicut
per'u est quod quando accedit in febre que non est
ht et infert dubitationem eo quod potest cum
de ex mordicatione et de hoc erit dictum
tamen inferius. Signa singultus qui
fit ex repletione sunt quia fit subito et
absque aliqua infirmitate longa prece
dente et quod post vomitum uel solutionem
et ante cibum bene se habet. Signa eius
qui fit propter mordicationem oris stomachi sunt
quod excitatur post comestionem rei calide
uel post comestionem piperis aut sinapis
quando specialiter bibitur vinum post assumptionem
istorum uel alicuius istorum et quod fit post vomitum
colere rubee aut viridis seu nigre sicut con
tingit in febribus terciana et continuis
de colera simplici et composita et etiam in qu
tana. Signa eius qui fit ex ventosi
tate grossa sunt quia fit post sacietatem
nausetiuam et accidit infantibus plu
post multitudinem suctionis mamille
et habentibus habitudinem humidam
et repletis et multum comedentibus et bi
bentibus inordinate vinum continue uel cotti
die. Signa singultus qui fit ab epate
aposte calido sunt febris acuta et nausea
et vomitus aliquando hora accessionis et mor
dicatio circa os stomachi et quod quando sumit aliquas
res calidas statim incurrit singultum
paciens et alleuiatur infirmus post vomi
tum et etiam post assellationes magnas
Cura singultus ex inanitione uel qui fit
post diarriam longam est ut sumat
sepe succum ordei conditum cum lacte aut
lac calidum sicut exit ex ubere et habeat et
iura carnium et pullorum et vitellorum et
vinum dulce plurime comixtionis et sorbi
tiones leues et bonas et in ungere toti

corpus et spinas cum oleo de semine lini et similibus et est conveniens et utile et embrocare corpus et caput cum aqua decoctionis malvavisci et fenugreci et seminis lini et flor. camomille post inunctiones non noceret. Cura eius qui fit ex replecione est ut inducatur ad vomitum cum oximelle composito et aqua radicum rafani fortis et aniti et seminis aneti et sinapis et seminis atriplicis et repatis. Sumat post vomitum electuarium quod vocatur diaciminon piperion et bibat post illud calidum acetum mixtum cum aqua in estate vero frigidum. Comedat carnes assatas et res siccas ut sunt carnes avium et quadrupedum silvestrium et allia cocta. Purgetur etiam cum pillis fetidis vel stomaticis alkandi per inferiora aut cum picra et utatur post hoc trociscis stelle dissolutis cum vino odorifero aut cum succo plantaginis et vino calido. Si autem per hoc non cessaret iteretur vomitus et purgatio cum pillis et picra et ungatur stomacus cum oleo de spica et oleo de mastice mixtis. Similiter utatur dieta sicca ut dictum est et carnibus silvestribus et volatilibus conditis cum pipere et croco et vino de granatis agresta et succo ribes et berberis et bibat vinum ut dictum est. Cura singultus propter ventositatem crossam infiltrantem in stomaco ac ore eius et ut sumat sepe semen ameos aut carvi vel herbam sisimbrii et calamenti et zinziberis et masticis singulariter de uno quoque istorum et dentur cum ℥ ii cum vino calido acuto vel sumat de pulvere qui sic fit ℥ i cum ℥ ii vini calidi. Recipe piperis longi ameos cimini carvi zinziberis masticis siseleos feniculi calamenti sisimbrii garioffili zedoarie galange croci ana ℥ ii terantur et cribentur vel fiat electuarium istis et melle de quo sumat paciens ℥ ß cum vino calido decoctionis carvi vel ameos aut calamenti. Posset purgari cum pillis alkandi aut cum fetidis seu picra aut medicamine de turbit. Bibat vinum clarum odoriferum mixtum cum aqua calida valde et comedat carnes elixatas cum feniculo et foliis petrosilini conditas cum pipere vel sinapi et tales ut sunt carnes arietum annalium vel castratorum aut carnes avium vel caponum seu pullorum et posset comedere easdem carnes assatas conditas cum pipere cinamomo zinzibere et cardamomo et croco. Balneetur sepe in aqua decoctionis calamenti et zinziberis et similium. Cura eius qui fit ab apostemate epatis calido est flebotomia basilice et intelligas per basilicam venam que est in parte inferiori in cubito et est in manu inter auricularem et anularem. Recipiat aquam ordei et aquam granatorum et emplastretur epar cum sandalis est bonum et etiam cum aqua rosacea et aceto et camphora sumere in potu aquam solatri et endivie bullitam et colatam et cum sirupo acetoso erit utile. Purgetur etiam cum aqua decoctionis que sic fit. Recipe reubarbari ℥ ii terantur et pulverizentur et dentur cum ℥ iiii aque vel decoctionis prunorum et tamarindorum. Super epar ponatur emplastrum quod sic fit. Recipe rosarum. rubei. sandali. rubei ana ℥ ii succi solatri ℥ iii farine ordei ℥ ii farine fenugreci ℥ i terantur et misceantur simul cum aceto. Fiat etiam flebotomia in pede in vena que est inter anularem et auricularem et erit conveniens et maxime post mundificationem cum reubarbaro. Comedat succum ordei et farri et avene et aquam ciceris in qua decocta sint semina endivie et lactuce et portulace et bibat de potibus supradictis et aquis decoctionis ipsorum pomorum vel rebus ex quibus fiunt potus superiores. Si autem debilis post vii vel x dies esset comedat carnes edi coctas cum lactucis vel endiviis seu portulacis aut cucurbitis et condiantur cum agresta vel vino de granatis. Comedat etiam carnes pullorum et gallinarum coctas et conditas eodem modo non permittatur hic infirmus aliquo modo cum siccitate ventris sed fiant ei clisteria lenia et etiam suppositoria si clisteria sustinere non posset. Cura singultus ex morsicatione propter rem calidam aliquam. Deinde sumat calidam aquam oleum amigdalinum aut sumat de butiro recenti paulatim et hinc sudet bonum est et si non admittit et vomitum dando in potu ante comestionem sirupum acetosum cum aqua calida et evomat eam multotiens et bulliant in aqua semen aneti atriplicis et semina lactucarum et seratiosum cum aqua de sirupo.

Cura eius qui fit ex replecione

Cura eius qui fit ab apostemate epatis

Emplastrum

Purgatio

Emplastrum

Comedat

Cura eius ex morsicatione

arctosus multotiens et vomat propositum sepe. Comedat sorbitiones de auena et farina ordei et farri et bibat vinum degranati cum aqua calida aut aqua ribes uel berberi seu ordei. Et si esset de bil comedat sorbitiones de pullis et cancribus decoctis cum cucumeribus uel portulacis ponat super os stomaci emplastrum quod sit fit ex terra et oleo ro. mixtis et aliquando bolo armeno Sequitur

Capitulum c v. de inflatione et uentositate que fit in stomaco uel uentre R

Fit autem hec egritudo aut ex uentositate generata per uiam indigestionis et hoc aut propter multitudinem cibi aut propter eius maliciam quia sunt frigida viscosi aut generata propter fumus eleuatus a caliditate accidentali uel naturali agente in rem calidam et fumosam uelud in allium et cepas. Signa uentositatis et inflationis propter rem frigidam sunt commotio et rugitus que senciuntur post digestionem cibi et latere sinistro super splenem uel intestina aut stomachum auditur rugitus et emittitur per inferiora ventositas hora illa et etiam per os motus et quod parua comestio et uiua comestio conficit. Signa inflationis ex caliditate rerum assumptarum et ex caliditate agentis sunt quod multitudo comestionis cum duritie cibi conficit et quod eructuatio sentitur fumosa calida acuta et apparent in lingua et palato uestigia caliditatis ut est nigredo cum asperitate uel asperitas absque nigredine et inspissatio saliue cum albedine absque viscositate. Cura ventositatis uel inflationis generate per uiam indigestionis est ut sit mature et deglutire ...nimium cum thure et euitare cibos et herbas frigidas et viscosas et inflatiuas et abstinere a multa comestione super comestiones et ab aqua frigida et a potu superfluo. Vtatur diamuno hora digestionis et post comestiones aut diaton piperion cum melle uel zucaro uel dragma ... aut diagalange. Comedat sepe allium coctum cum ... ammonum feniculum karui. Sit laxus quoniam uentrem patiens ventositates parum comedat et sepius magis et multum laboret et quiescat parum et fatiget etiam plus solito et comedat bona cibaria et digestibilia sicut sunt carnes edi et castrati et auiculorum annalium et carnes pullorum et pullarum et volatilium degencium in arboribus et in pratis et non in aquis conditas cum pipere lon. et pipere et croco et aliquando elixatas et aliquando assatas conditas cum feniculo et petrosilino et cum eisdem carnibus elixat. Comedat sinapi et eruca et condimentis quod fit de allijs coctis et uitellis ouorum et pipere et aliquando carui. Bibat vinum albuz odoriferum calidum actu yeme. estate frigidum. Cura inflationis contingentis ex fumo eleuato ex re calida aut propter calitates est ut comedat cibaria crossa et frigida resistencia acuitati calidi et fumositati eleuate a re calida acuta et ut abstineat a cibis calidis et specialiter acutis et vino puro acuto sed bonum est ut hic patiens sumat vinum debile et aque frigidus et quod multum quiescat et parum laboret uel fatiget et ex inguat acutas sine calitate cum vino degranati et aqua frigida mixtis uel oxizachara et aqua frigida mixtis et sumptis stomacho ieiuno Sequitur

Capitulum c vi. de diminutione et destructione appetitus R

Iste modus egritudinis aut fit ex malicia complexionis stomaci calide uel frigide Aut ex aliquo humorum calidorum uel frigidorum que in ore stomaci continentur uel currit Aut ex lesione cerebri uenientis a cerebro ad os stomaci et fit cum epar non trahit a stomaco rem plurimam. Signa diminucionis et destructionis appetitus propter complexionem calidam sunt sitis et eructuatio fumosa et fetida et inflatio sensibilis oris stomaci et eius amaritudo et conferentia ex potu frigido et similiter ligatur

Emplastrum

Signa inflationis per ... frigidam

Signa inflationis ex caliditate rerum assumptarum

Cura eius que fit per uiam indigestionis

Comedat

Signa diminucionis appetitus propter frigiditatem sunt eructuacio acetosa et sensus frigiditatis et lenitas apparens in lingua et quod nullo modo sitim paciatur. Signa eius qui fit a materia calida sunt mordicacio oris stomaci et nausea et sitis cum multa amaritudine et quandoque evomit ad citrinum vel in modum vitelli ovorum. Signa destructionis ex materia frigida vel viscosa scilicet nausea que communis est ad istas duas materias et vomitus cum repulsione cibi iam desiderati et habundancia humiditatis cum saliva more et eructuacio acetosa mala. Signa eius qui fit ex egritudine nervi venientis a cerebro ad os stomaci sunt quia paciens non invenit propter medicinas et cibos acutos stomachum aut plurimum stomachum et non accidit ei nausea neque vomitus. Signum destructionis appetitus est eo quod epar non trahit a stomaco cibum plurimas sunt egestiones alba et viridis et quod corpus continue extenuatur et quod egestio est plurime quantitatis quam cibus et humide sunt. Sciendum hic convenit quod destructio appetitus in cronicis egritudinibus est magis significacio et fortior et magis maligna quam cum vomit rem desideratam cum presentatur coram eo et hoc vult Serapio libro 3° capitulo de destructione appetitus et cum hoc in eisdem egritudinibus cronicis et longis mortem significat secundum plurimum et racio convenit apparebit. Cura destructionis appetitus ex complexione calida absque materia est sumere sepe vinum de granatis aut oxizacharum seu agrestum vel ribes. Aut sumat vel decoctionem bibere cum aqua frigida estate aut cum calida yeme seu in fortibus et robustis aetatibus. Et comedere lactucas et endivias et portulacas et cucurbitas et melones cum aceto aut agresta et bibere vinum album multum limphatum et cum hoc omnia sua cibaria condiantur cum aceto aut agresta sive sint carnes sive aliud. Vtatur quiete et non motu ante comestionem et post nam ista sufficiunt misto casu cum materia non est presens vel peccans. Cura diminucionis appetitus propter complexionem frigidam absque materia est ut sumat omni die stomaco ieiuno seu cum vadit dormitum diatrion pipereon aut diagalanga unum vel diazinziber seu electuarium de calida medicina. Et comedat carnes assatas in veru vel super prunas conditas cum pipere longo et croco. Et bibat vinum odoriferum

clarum optimi saporis et boni. Vtatur infirmus motu ante comestionem itaque corpus calefiat et laboret multum et non dormiat in die pro posse sed deambulet per loca suaviter. Cura eius quidem debilitatis propter primam materiam calidam est eadem in omnibus cum illa que fit propter calitatem in propter quia misto casu requirit mundificationem materie cum medicina aut per vomitum aut per secessum alteracionem et digestionem precedente digestio fiat cum oxizacharum vel syrupo acetoso composito aut cum melle rosato colato et aqua decoctionis seminis lactucarum vel endivie. Facta alteracione et digestione purgetur cum aqua decoctionis tamarindorum mane et prunorum aut cum decoctione que sic fit. Recipe reubarbari ℨ ii terantur et pulverisetur et distempetur cum ℥ iiii decoctionis fervente prunorum et tamarindorum et detur ante diem. Aut fiat vomitus cum aqua calida et aqua decoctionis seminis atriplicis et aneti et syrupo acetoso composito et predicta et alteracione fiat ut dictum est in cura ex calitate absque materia. Fiat etiam emplastrum super os stomaci tale. Recipe masticis ℨ iii cere ℥ ss olei rosati ℥ ii dissolvantur simul et ponantur super pennam et humefiat vel spergatur cum aceto et ponatur super stomachum et posset cum istis aliquantulum poni mirra et esset multum utilis hoc enim emplastrum misto casu multum confert et excitat appetitum. Cura debilitatis appetitus ex prima materia frigida contenta in stomaco vel in ore eius est ut ~~dissolvant~~ materiam aut alteret cum oximelle squilitico mixto cum triplo eius de aqua calida. Facta alteracione vel digestione purgetur cum pillulis fetidis aut cum decoctione que sic fit. Recipe mirabolanorum kebulorum ℥ i et ss emblicorum ℥ i pistentur et bulliant in lb i aque donec consumpta sit medietas coletur et in colatura illa addantur ℥ ii vel iiii zuccari et iterum bulliat et coletur et detur ante diem predicta et potum precedat medicinis ut dictum est in cura frigiditatis absque materia et etiam in motu et labore et vigiliis ut dictum est illic. Super os stomaci ponatur emplastrum tale. Recipe mumie bdellii masticis ana ℨ ii terantur et pulverizentur et dissolvantur in cacabo cum ℥ ii olei de mastice vel ℥ ii olei de spica et ℥ ss cere et ponatur super pennam et spergatur cum aceto et cum ficu et ponatur super os stomaci. Cura

eius qui fit pp egritudines venientes a cerebro ad os stomachi est ut confortet caput cum rebus odoriferis sicut est diamuscum et electuarium de ambra et diamargariton cum musco et abluatur caput sepe cum aqua decoctionis absinthij camomille et melliloti et rosarum et capere odoret continue mirram mixtam cum musco et laudano Comedat res assatas et bibat vinum rubeum ponticum lim phatum super os stomachi ponatur stomaticum emplastrum quoniam minora debilitat appetitus pp puritas nimis frigida Cura debilitatis appetitus pp quia epar non trahit sed plurimas est confortare epar cum vino odorifero veteri et cibaria calida ut sunt carnes assate et elixate condite cum rebus aperientibus et calefacientibus sicut cum puluere qui sic fit Rx cinamomi ʒ ij piperis longi ana cappari mace damomi galange gariofilorum ana ʒ ij croci ʒ ß fiat puluis super epar ponatur emplastrum quod sic fit Rx sandalorum citri ʒ j ana cappari corticis rosarum ana ʒ ß olei de mastice et olei ro. ana ʒ ij aceti ʒ ß farine ordei quod sufficit ad inspissandum puluerisata et cribata misceantur simul Sumat diacurcumamomum mane et sero et bibat post illud ad bonum vini odoriferi calidi veniente frigore estatis Sumat sepe de tiriaca ieiuno stomacho cum vino calido aperientes vie epatis cum decoctione reubarbari et ameos et croci ana ʒ ß pistentur et bulliant in duabus lb. aque donec ad unam redeat coletur et in colatura illa ponantur ʒ iiij vel v zuccari et bulliat aliquantulum et iterum coletur detur de isto omni mane infirmo ʒ j et cum vino albo vel cum aqua decoctionis ana hec enim aperit opilationes epatis et splenis et confortat epar in sua attractione et in omnibus suis virtutibus Sequitur

Capitulum c vij de appetitu canino Rx

Nominatur hec egritudo appetitus caninus nomine derivato a canibus qui desiderant comedere multum et diversis cum fame absque sanietate fit aut ex multitudine colere nigre que effunditur super os stomachi Aut fit ex frigore stomachi aut pp vehementias laboris advenientis hominis pp ambulationes seu pp rem consimilem aut pp vehementias raritatis corporis et membrorum seu pp egritudines resolutivas Aut pp evacuationes Signa appetitus canini contingentis ex multitudine colere nigre fluentis ad os stomachi sunt quod est in multitudine commestionis multitudo egestionis contingit mordicatio vehemens in stomacho et ore eius si infirmus non comedit non tollerat quin comedat et fit debilitas et defectio si tardatur eius comestio multum Signa appetitus canini ex frigore stomachi sunt quod egestio non est secundum quantitatem assumptorum sed plus satis et quod aliquando fit singultus cum hoc et infirmus est absque siti et in stomacho et in intestinis inflatio sensibiliter reperitur Signa appetitus canini pp vehementias laboris et deambulationis sunt fames intensa pp labores et sincopis et sudor multus et anxietas cum siti Signa appetitus canini pp vehementias raritatis seu pp egritudines resolutivas aut evacuationes sunt antecessio evacuationis et infirmitatum et exsiccatio fervens et quod comestio non bene sedat famem quia vacuitas est ex siccitate membrorum inducit attractionem continuas membrorum ab epate et stomacho et hec signa non habent locum in isto casu quia virtus membrorum debilis est et prostrata Cura appetitus canini ex multitudine colere nigre currentis ad os stomachi est ut disponatur materia illa cum oximelle composito et aqua decoctionis pannorum sene et epithimi ad vomitum vel ad secessum Preparata materia per aliquos dies purgetur cum pillulis fetidis vel pillulis de melias dictis cum de media vel decoctione diasene dominus illic vel fiat vomitus cum aliquo vomitivo dicto superius in quo ponantur sene epithimi Comedat carnes pingues elixatas et coctas cum lactucis et spinachijs et boragine Bibat vinum dulce et bonum et replet ... stomachi ex vino plus quam ex cibo fiat flobotomia ex vena splenis si habitudo sit carnosa vel pinguis aliter non est illa vena est in manu dextra inter anularem et auricularem digitum possit fieri contentum

sitista non confert hoc multum alma sor
hec dimensionum super casu isto sed ego meo
tempore tale casum non feci nec ex
perimentum me debere verificavit
Circa appetitus caninum ex frigore
sive sit cum materia sive absque materia est eadem
cura dicta in isto frigido supra sed in
isto casu oportet ut infirmus confortet
et assiduet cibationes. Circa appetitus
augmenti ultra quam convenit propter vehe
mentiam laboris et deambulationis est
ut comedat aquam vel ius carnium cum speciebus
conditis odoriferis et sumat in potu vi
num odoriferum in quo sit addita aqua et prohi
beat a sompno deinde ingrediatur bal
neum et post quiescat ut dicit in pla
2a In omni motione corporis cum repperit
quis dolorem statim quiescere remedium est
Circa appetitus caninum ex raritate cor
poris aut propter egritudines resolutivas
seu evacuationes est sessio in aqua frigida
aut in lotione frigida et in ungere totum corpus
cum oleo in mane et sero aut cum oleo de
mastice et aqua rosarum seu cum oleo rosarum et
sandali et cera et sint cibi eius grossi
humidi viscosi tarde penetrationis
sicut cibaria condita cum sumach agresta
aut vino de granatis et sicut sunt car
nes vaccine et arietum et extrema por
cellorum et sunt sicut cor epar et stomachus
et interiora animalium et caseus recens
et panis azimus et pultes de farina
frumenti sive coquatur in aqua simpliciter
sive in iuribus carnium et pinguedinum
et etiam cibaria de frumento cocto in
iuribus carnium sunt utilia in isto casu

Capitulum cviii de bolisimo et est famis vehemens que accidit in egris frigidis [etc.]

Dicimus quod bolisimus est famis
magna et eius intentio
est fames que accidit ex
sacietate stomachi et membra
in isto casu sunt famelica
valde et indigentia nutrimento sed
stomachus respuit omnem cibum et bene sunt
manifeste et provenit ex hac causa sin
copis multotiens. Contingit in isto

egritudine aliquando quod appetitus caninus vel vo
luntas magna comedendi antecedit
eam et aliquando non tamen sive antecedit sive
non hec egritudo proprie est fames me
brorum et paupertas nutrimenti proveni
ens ex inanitione membrorum venarum
et destructione appetitive stomachi et attrac
tionis. Fit autem ex frigiditate aeris ambien
te in itineribus que mortificat omnem vir
tutem stomachi et exprimit materiam venarum et
membrorum ad stomachum et replet ipsum et per
viam istam inducit inanitionem et ex siccita
tionem et paupertatem in membris unde mem
bra remanent famelica et stomachus fit re
pletus et destruitur appetitus cum attrac
tione in ipso. Fit etiam ex caliditate
resolvente materiam membrorum et venarum ut
advenit in febrientibus et laborantibus
unde cum humores dissolvuntur per membra
currunt ad stomachum et replent ipsum et de
struunt attractionem et appetitum in isto
et talis destructio appetitus et attrac
tionis cum fuerit in isto cum paupertate me
mbrorum et inanitione venarum appellatur bo
lisimus sive fames magna membrorum
et quamvis istam famem antecedit aliquando
in principio appetitus caninus stomachi ex materia cur
rente et replente ipsum stomachum et fames
membrorum cum inanitione remanet et hic
vere appellatur bolisimus. Unde bolisimus
vere appellatur fames cum destructione
appetitus in isto et attractionis et per
hoc apparet differentia manifesta inter appe
titum caninum et bolisimum. Nam in appeti
tu canino virtus attractiva et appetitiva
stomachi remanet in suo natura. In bolisimo ille
virtutes ambe destruuntur et mortificantur
finaliter et fames membrorum remanet cum
inanitione venarum. Signa bolisimi
communia sunt antecessio frigiditatis aeris et spatii
cum aliquis in itinere vel alibi magnam
in toto corpore sustinuit frigiditatem et
post illud habuit appetitum comedendi
et eam in brevi admisit et ex sincopio
membrorum et debilitas et sincopis aliquando
et laxatio et rarefactio propter labores hominis
vel tempore calido aut arefactio membrorum
propter dissolutiones et excretiones ut fit
in febribus longis et magni laboris et
etiam sanietas et destructio attractio
nis cum arefactione membrorum et eorum

Signa bolisimi ex frigiditate

exiccacionem et destructionem appetitus finalis
Si autem bolisimus contingit ex frigiditate
aeris et materia in ore stomachi frigida sunt talia
signa apparebunt scilicet fastidium et fractus
et vomitus flatuosus et viscosus et tur
bus eius acetosus vel insipidus erit et
salivam trahit ad insipiditates aut ace
tositates et cum hoc frigus sustinebit
in stomacho et in omnibus membris et color
corporis totius pallidus aut citrinus
videbitur et etiam urina ad albedinem
vel pallidinitatem trahit et pulsus eius
erit debilis et parvus et frequens et
eius egestio videbitur mollis viscosa
alba absque eo quod nichil comedit et
propter hoc quod excitantur multotiens Si
autem bolisimus propter dissolutionem et la
borem hora vel tempore calido evenit ubi
sunt in ore stomachi vel in spaciositate eius
colera aut humor de genere calido talia ap
parebunt scilicet quod habebit amaritudinem
oris et ardorem cum exiccatione lingue
et eius asperitate et sentiet caliditates
et stomachi et in omnibus membris et eius sa
liva erit amara cum acetositate et urina
eius erit subtilis cum citrinitate et rube
dine et eius pulsus velox spissus et
durus et eius egestio sicca cum citrinitate
vel nigredine multotiens et eius stercus fu
mosum calidum sensibile erit et color corporis
trahet ad citrinitatem vel nigredinem

Signa bolisimi propter dissolutionem et laborem

Cura bolisimi ex frigiditate exteriori cum
propria materia frigida in stomacho et ore eiusdem
ut fiat oximel squilliticum bis in die
cum aqua decoctionis cipi aut cum aqua
decoctionis galange Stomachus omni die
ante prandium et cenam cum oleo de
mastice et de spica mixtis ungatur et
ponatur ad arcam sit semper hoc calidum
cum vincho fit Si autem in nuchitis
et nodis aliquam lassitudinem senserit
ungantur loca illa cum oleo rosarum calido
non fricando sed ungendo loca
nodorum leniter et suaviter Comedat
sepe electuarium de musco et ambra et dya
trion pipereon Purgetur per vomitum a
per inferiora cum pillulis fetidis seu cum
decoctione facta ex mirabolanis kebulis
et indis et emblicis et hec est melior
purgatio quia movet materiam superfluam
et corrigat et ex hoc excitat appetitum

Cura bolisimi ex frigiditate

Comedat electuarium de musco

Purgatio

Condiantur cibaria sua cum speciebus odori
feris et bonis mixtis cum aceto et agresta
et vitellis ovorum et sint assata aut plurimum
vel frixa Bibat vinum rubeum clarum
in quo sit ad stipticitatem et parum bibat
et ipsum absque aqua sumat Balneetur
sepe in aqua decoctionis absinthij
mellilotti et camomille Sumat de ty
riaca aliquid et specialiter post purgationes
cum vino dicto yeme calido estate frigido
Cura bolisimi propter dissolutionem et laborem
hora et tempore calido non potest materia calida
in stomacho et ore eius est ut membra roret
et confortentur cum aqua rosarum vel aqua
frigida et ungatur stomachus et totum corpus
cum oleo de mirtis et oleo rosarum mixtis
et in iunctura omnium membrorum Sumat etiam
sepe vinum degranatorum vel oxizacharum
aut agrestas cum aqua frigida et calida
yeme Purgetur cum mirabolanis citrinis
et emblicis et kebulis nam ista corrigat
os stomachi et purgant coleram et removent
materiam calidam in stomacho et ore eius et confortant
appetitum Aut mundificet cum rebus et
tamarindis dissolutis cum aqua decoc
tionis prunorum Bibat vinum clarum odo
riferum bene limphatum vel vinum degra
natorum cum aqua frigida Comedat carnes
elixatas conditas cum agresta vel
sumat de hiis sem cum agresta aut aceto
Confortentur omnia cibaria sua cum
speciebus odoriferis et rebus acetosis
dictis Utatur sepe electuario de musco et am
bra et post illud bibat vinum degranatorum
aut agrestas mixtas cum aqua frigida Bal
neetur infirmus in aqua decoctionis
rosarum et mirtillorum et endivie et post bal
neum ungatur stomachus et totum corpus cum
oleo de mirtis et oleo rosarum mixtis in quo
sit ad arcam Sequitur

Capitulum c ix de malicia appetitus comedendi carbones lutum gissum et similia R

Alis appetitus aut fit in pre
gnantibus aut in aliis hominibus
viris et mulieribus in pregnacione

semper fit ex materia menstruali redondante ad os stomaci ubi appetitus viget et illa materia cum sit multiformis et diversarum naturarum et sit grossa nimis et melancolica secundum plurimum diversimode et variis modis inficit et conturbat motum loci appetitus aut quia mali et diversi humores melici vel adhusti in stomaco ex malis cibariis generantur aut quia per caliditates extraneas humores qui sunt in venis et extra venas per corruptiones ad materiam melicam vel acetosam acuitatem convertuntur ut aqua in aquavitamis vel flatus de flate acetoso et salso et cum illa materia mala diversa in color et sapor ad stomacum redit per aliquam viam vel causam inficit et corrumpit locum appetitus et os stomaci secundum eius maliciam naturam et complexionem. Signa infirmitatum super causas conveniunt et verificantur ex modo appetendi diversa et ea que sunt male nature ut sunt res fetide et horribiles et que adversantur nutrimento convenienti corporis humani et sunt carbones gipsum et lapides. Cura appetitus mali et corrupti in impregnante est ut comedat sepe diacitoniten cum speciebus non laxativum aut electuarium de cardamomo aut diagalangam. Et comedat de carnibus edi et gallinarum et pullorum et perdicum et similium et comedat de cerebellis edi et arietum et assatis et elixatis et evomat quibusdam horis post comestiones vomitu levi et comedat de cepis et allio et sinapi aut vomitum post comestiones ad parum tempus et hora vomitus bibat de aqua calida tepida cum sirupo acetoso et inducat vomitum pro possibiliter prout possibile fuerit. Vingatur os stomaci continue cum oleo de mastice et oleo de spica mixtis et addatur eis aliquid aceti. Bibat vinum odoriferum clarum purum et aliquid propter debilitatem capitis ponat aliquid de aqua maxime si mulier fuit debilis capitis porcionem. Cura corruptionis appetitus mulieribus impregnantibus et viris talis est sumat semper stomaco ieiuno ℥ i et ʒ oximellis compositi cum aqua decoctionis squillitici aut oximellis compositi cum aqua decoctionis apii vel cardamomi quod melius est. Vngatur stomacus et os continue cum oleo de mastice et oleo de spica mixtis et addatur eis aliquid aceti. Fiat vomitus

cum oximelle et aqua decoctionis sinapis et seminis atriplicis aneti et cepparum et radicis raphani acuti vel fortis. Comedat cepas post comestiones et ante vomitum et allia et radices raphani acuti. Post vomitum sumat in potu aquam infusionis aloes et post illud omni mane sumat de electuario quod sic fit ℞ rosarum novellarum ℥ vi limature anisi ablute cum vino et aceto ℥ ʒ misceantur admodum mixis recipiatur in mane et bibat ad bonum vinum post illud aut sumat electuarium de musco aut de ambra. Bibat bonum vinum odoriferum clarum et cibaria delectabilia scilicet carnes castrati et arietum edi et pullorum et caponum et perdicum et fasianorum similiter et appetitus et sopiatur cum corrosione ossium pullorum columbinorum assatorum et carne salita sicca preparata fructuum cum acetosis spodio et nucis muscatis et cardamomo minori et maiori hec enim sedant omnia que diximus. Vtatur bis vel semel in ebdomada stomaco ieiuno cum vino calido. Sequitur

Capitulum cx de vehementia sitis ℞

Multitudo sitis et eius vehementia quandoque fit propter caliditates stomaci et propriie oris eius cum materia et absque materia. Et fit quandoque caliditas illa cum inflacione febrium itaque quidam eorum non cessant bibere et non sanantur donec moriantur in proximo. Fit etiam ex potu vini acuti et fortissimi. Et fit ex potu aquarum calidarum per naturam et salsarum et ita propter nimiam sitim quam inducunt inter fluunt multociens. Et fit per exhibicionem medicinarum laxativarum et propter medicinas siccas et cibos salitos facientes sitim per naturam sunt propter pravitates potus et cibi simpliciter. Aliquando contingit ex humoribus viscosis et piscibus salitis proprie et humoribus salsis quos natura desiderat expellere abluendo et fit per viam indigestionis unde cum natura non digerat cibum aut multum digeret vel dissolvere materiam viscosam ab ore stomaci tale fit illa materia vel cibus indigestibilis et cale facit cum fumo indigestionis os stomaci et creat sitim. Et fit ex caliditate altera

membri ut in diabete, id est quando homo continue
mingit, exsiccat epar et postea stomachus
et sic fit sitis. Et fit propter opilationem viarum
stomachi et eparis ut in ydropisi, et fit multo-
tiens propter caliditatem pulmonis et spiritualium.
Et fit propter concavitates intestinorum cum cale-
fiunt et exsiccantur et attrahunt humiditatem
a fundo stomachi et sitis ab ore eius et
fit sitis. Signa sitis propter caliditatem absque
materia vel cum materia salsa acuta nitrosa dul-
ci et impedienti per suam nitrositatem
sunt amaritudo et salsedo et acuitas
sive dulcedo que sentiunt in ore stomachi.
Et quod urina est rubea vel rufa tincta
et saliva habet spissitudinem cum paucitate
ampullarum et quod post potum sitis
sedatur et non cito redit et si ibi fuit
febris erunt signa magis manifesta.
Signa sitis que fit ex potu vini vel
aquarum calidarum per naturam aut salsarum
sunt ex rebus ipsis manifesta et non in-
diget hec species sitis aliis significationibus
nisi ut res ipse sint note eis. Sitis vero
que fit propter medicinas laxativas aut
propter medicinas siccas aut propter cibos sal-
sos aut propter paucitates potus respectu
cibi sumpti non indiget alia significatione
nisi ut habeat de rebus ipsis notitiam.
Signa sitis que fit ex comestione piscium
et ciborum viscosorum que non digeruntur
aut propter humores salsos quos natura expel-
lere desiderat abluendo sunt gravi-
tas post comestionem illorum ciborum et
anxietas et eructuatio acetosa et fu-
mosa que non extinguitur et fit augmen-
tum hora digestionis et quod potus aliquod post
tempus sumptum addit in causa sitim.
Et si cum hoc in ore stomachi fuerint humo-
res salsi erit sputum vel saliva salsa
multum et potus dulcis superius augmen-
tat eam et ardor vehemens cum punctu-
ra et acuitate sentitur in ore stomachi et ex
potu aceti mixti cum aqua frigida ma-
nifestius alleviationem sentit. Signa
eius que fit ex indigestione sunt eructu-
atio fumosa et gravitas capitis et ob-
tenebrositates oculorum et mentis et
sompnus cum malis et pravis ymagi-
nationibus. Et urina eius cruda appa-
ret hora ebullitionis cibi in isto fit anheli-
tus spissus est et pulsus debilis et frequens

et sentit infirmus inflationem et murmur
et ventositates et multum hora qua cibus
consuevit digeri. Signa sitis propter dia-
betem sunt nota ex cognitione ipsius dia-
betis que est egritudo renum veniens
ex caliditate cum siccitate ipsorum et ipsa dispo-
sitio renum calida trahit humiditates ab
epate et epar propter siccitates inductas in
ipso ex causa dicta trahit mediantibus
miseraicis a fundo stomachi et fundus ab
ore eiusdem stomachi et fit sitis propter illum motum
valde excellentissimum. Signum huius sitis
est multiplicatio urine indigeste in modo
et quantitate ymo multotiens sicut bibit
propter causas narratas ita mingit. Signa
sitis propter opilationem sunt duricies splenis
et eparis que apparent sub tactu locorum
sub quibus sunt illa membra. Et quod egestio est
aliquando alba ut egestio canis et urina rubea
subtilis aliquando et spissa aliquando et cum hoc sunt
et ructus amarus et colericus aliquando et in-
flatio stomachi intestinorum et maxime post
comestionem. Sitis que fit ex caliditate pul-
monis sunt signa inflammatio thoracis vel
caliditas que sentitur in locis spiritualibus
et quod ex omni motu debili vel augmen-
tatur et potus aque vel alterius rei non
sedat eam sed aer frigidus et aer qui
est in superficie aque frigide cum attrahitur
eam alleviat plus quam potus rei liquide
et fit in isto casu anhelitus frequens
cum quadam ex sufflatione calida. Si vero
sitis fuerit propter caliditatem vel concavitates
calidam intestinorum signa sunt siccitas e-
gestionis et magis et dolor apparens qui
sentitur in intestinis et elevatio ventris
inferiorum membrorum post potum manifeste
et si egerit liquidum aliquando illa egestio mundi-
ficat lacertos. Cura sitis propter cali-
ditatem cum materia acuta et salsa vel nitrosa
seu dulci impedienti per eius incisionem
ad acuitatis. Aut absque materia est ut sumat
omni mane ortu solis et omni sero ante
cenas ℥ i et s. syrupi acetosi vel oxizacare
vel acetositatis citri aut citrangulorum cum ℥
iii vel iiii aque decoctionis prunorum et en-
divie aut lactuce seu acetose seu semi-
num si herbe non reperirentur. Aut cum
aqua decoctionis acetositatis citri aut
citranguli quod melior erat in hoc casu et
specialiter si ibi materia prius fuerit in dispone

Comedat cum aceto sua cibaria condita
cum agresta aut vino de granatis aut cum
succo berberis Cibaria sua sint ex tarambo
et fiant etiam ex farina ordei Comedat
lactucas portulacas cucurbitas melo
nes citrolos et endivias et scariolas
cum aceto et aqua agresta cancros cum
aceto Sumere debet sepe persica et pru
na acetosa et poma eiusdem saporis
Convenientia sunt valde in his talibus
Bibat vinum album in quo tantum sit de aqua
quantum est vinum vel ad aceti seu agresti
te purgetur mane si ibi fuit cum aliquo vomi
tivo leni vel forti dicto superius aut cum
decoctione que sic fit Recipe tamarindorum ℥ ii pul
verizentur et misceantur cum ℥ ii syr. ros. et
℥ iiii aque endivie vel lactucarum et detur
ante diem posset hec decoctio colari
in debilitatis. Cura sitis que fit ex potu
vini vel aquarum caliarum per nam est ut
sepe sumat oxizacaram vel vinum de
granatis aut syrupum de papavere vel de ne
nufare seu de mirtis mixtum cum aqua valde
frigoris et comedat lactucas et scari
olas aut portulacas cum aceto aut cucur
bitas vel melones et bibat ut dictum est
Cura sitis que fit per medicinas siccas
aut per medicinas solutivas vel per ci
bos solidos non indiget emendatione
dispositionis que emendat perfecte
Recipe cum oxizacara vel syr. ros. vel viol. cum
recipiat cum aqua endivie vel scario
le seu lactucarum aut berberis Ungatur os
stomachi omni die bis cum oleo ros. mixto
cum aceto Post comestionem per horam
posset uti balneo tepido talis sitis paciens
quamvis balneum sitim inducat in talibus
nam quia trahit virtutes omnis purga
tive medicine ad exteriora secundum hanc
viam cum potibus predictis hanc sitim ex
istis casibus removet suaviter et bene
iubet et potest ut dictum est Scias quod
in siti que fit propter comestionem rerum salsarum
aut propter paucitatem cibi assumpti concedit
potus boni vini limphati aut non limpha
ti si virtus digestiva debilis fuerit et
stomachus frigidus et si cum hoc cibaria fuerint
grossa et tarde digestionis tunc vinum pur
melius est satis quam limphatum Cura
sitis ex comestione piscium et ciborum vis
cosorum est ut dormiat vel comedat
de electuariis calidis ut est diagalanga vel dy
azinziber vel diaciminum vel diacalamentum
et cum eis bibat vinum odoriferum in yeme
calidum in estate frigidum In secunda mensa piscis
comedat et bona cibaria et digestibi
lia et comedat de electuariis et bibat vinum
dictum Si autem hec sitis fuerit ex humoribus
salsis curetur cum syrupo acetoso composito
vel oximelle sumpto cum aqua decoctio
nis endivie vel lactucarum seu berberis aut
citonee vel acetose seu removeantur cum
syrupo de fumo terre acetoso et aquis dictis
Abstineat ab acutis et salsis et bibat
vinum multum limphatum Purgetur cum
vomitu qui sic fit Recipe oximellis compositi
℥ iiii vel iii et detur post comestionem
cum vi ℥ fumiterre se. atriplicis aneti
raparum et radicum rafani et caparum vel
purgetur cum pill. stomaticis alkandii aut
cum decoctione facta cum de melia que
fit ex mirabolanis indis Et sitis ex indiges
tione curatur ab ypocrate in afforismo particula ubi
dicit quibuscumque est desiderium bibere
nocte si super dormierit erit bonum Ab
stinere a comestione in 2a hora sive co
mestionis usitate est bonum et utile in hoc
casu multum Comedat diaciminum vel
diagalangam vel diazinziber vel diacina
momum et bibat cum eo ad bonum vinum
odoriferum quia utile erit et etiam bonum
vinum confert per se in hoc pone super
stomachum istius sitientis pannum calidum vel pul
vinar et unge ipsum cum oleo de spica
erit bonum et amplexari iuvenem puerum qui
coeat et volvere ventrem versus calidi
tatem et ponere super stomachum catulum latrantem
vel iuvenem conferunt et omnia ista verifi
ficant et adiuvant ad digestionem perfici
endam ut scribetur capitulo de debilitate diges
tionis Cura sitis propter diabeten aut
propter caliditates renum est ut confortentur re
nes et extinguatur eorum caliditas cum uncti
one facta cum oleo ros. et oleo violato
vel mirtino mixtis cum aceti et quod super
renes ponatur pecia infusa in succo solatri
vel spinie aut plantaginis et addatur
mistis succis semper ad aceti Bibat se
pe iste sitiens syr. ros. vel syr. de mirtis
mixtum cum syrupo de papavere vel de ne
nufare et cum aqua decoctionis mir
tillorum et lactucarum vel endivie seu citonee

Purge

Cura sitis que ex indigestione

Cura sitis propter diabetem

nel plantaginis In dieta et alijs me
dicinis fiat ut scribet inferius cº de
diabetica Nam cura diabetice est
cura istius sitis Cura sitis pp opi
laroz est ut sepe bibat non hora co
mestionis oximel compositum nl' sqll
tinis cu vino albo diuretico albo odo
rifero et sit oximel ℥ i et ß et vinu
℥ v nl' vi qualz ho comestionis nl'
sumat predcm oximel cu aqua de
cortionis seis endiuie radicis cappari
aut acori nel api nel ncoree Aut su
mat de syº qui sic fit ℞ acetose or
i ncoree lachitucu seis endiuie et
seis scariole an ℨ i api ℥ ß cenbar'
ʒ vi nenufar papaueris albi melonu
aromatici cardamoi cappari an ʒ
vi radic feni ℔ ß mell' ros cu folijs
℔ ij fiant hl ℔ iiij sy' hic syº opila
tionu epatis et splenis et miseraicar
aperit et sitim remouet et in ista
et morbis alijs caus cu mia con
fert morbis et in medicinis fiat ut
scribet caº de opilaton epatis et sple
nis inferius Cura sitis que fit ex ca
liditate pulmonis est ut sepe anhelz
aerem qui est in supficie aque fimdi
sime frigidissime aut aque que est in
aliquo vase Gargarizet sepe ace
tu mixtu cum aqua frigidissima et
syº de papauere nel de nenufar po
nat super pectus pecias infusas in aq
ros hu uel in aqua frig mixta cum
camphora uel sandal' aut in succo
cucurbite nel lachitucarii aut acetose nel
melonis seu cucumeris aut cucurbite
Cura sitis ex caliditate intestinoz est
eadez causa cum cura egritudinis
qui fit in loris nel de quibz fiet mentio
inferius hic conueniens est in spali ut
sepe clisterizet si fuit siccus fm ve
trem cum clisteri qd sic fit ℞ viol'
endiuie lachituc an or i bulliant
in aqua et cu ℔ i illius aque et cum
ʒ iiij olei de papauere nel de nenu
far aut oleo de cucurbit et ʒ iii
zucari viol' nel ʒ vi sy' viol' fiat cliste
aut fiat simplr cum aqua melonis
nel cucurbite et oleo viol' nel de ne
nufar et aq psilli in qua camphora
dissoluta sit et admixta cu oleo de

papaue nel de nenufar aut de viol
Bibat sepe syᵐ viol' cum aqua psilli
nel syᵐ de papaue cum aqua decoc
tionis lachituc endiuie et acetose
et syᵐ ros de mirt cum aqua decoc
tionis citoniorz nel berberiz si esset in
mis largus fm ventrez Vnguat stoº
et intestina cum oleo de mirt nel
oleo ros a et aqua ros mixt cu san
dal' et camphora et aliquantulo aceti
nel fiat emplrm ex eisdez rebz cu fa
rina ordei nel milij super stom et in
testina Sequit

Caplm cxi de debilitate digestionis et corruptionis eius ℞

Ebilitas digestionis et eius
corruptio fit ex frigore
eius aut pp humiditatem
aut ex frigore cu humidite
Aut ex humiditate cu calite
aut pp caliditatez et siccitatez Aut
ex frigiditate cum siccitate Aut debilite
corporis stoi et oia ista possunt adue
nire cu mia et absq mia Signa de
bilitatis stoi ex frigore eius sunt eruc
tuacio acetosa et lenitas ventris et eiº
inflacio et multitudo ventositate et
longitudo more cibi in sto et urina al
ba et glauca et pulsus hora digtois
debilis et spissus et quietudo nel con
tinua resolucio delateze in latus cu cibo
digeri dz Signa debilitate pp
humiditatis sunt multitudo sputi insipidi
et nausee multitudo et sitis paucitas et
velocitas descensionis cibi absq plurima
altron facta in eo et urina istius ut
plurimu az karapos et pulsus debilis
et mollis Signa corruptionis ex
frigore cu humiditate sunt illa eadez que
supius pposita insimul obuiata Signa
humiditatis cum debilitate cu calite
sit paucitas appetitº et multitudo sali
ue et nausee et vomitº alij et in primº
sitis et quod eructuat acetosu alij fu
mosu et fetidu et in eo plurima ventu
sitas sit Signa corruptionis digtois
pp calitates cu siccitate sit sitis et fetida

fumosa talia eructuatio et similis oris
et palati et corporis extenuatio et
dispositio siliis et hirc et aspersitas to
tius corporis et arefactio et cutis cor
rugatio Signa debilitatis ex debi
litate corporis stomachi sunt quod fit post vomitum
plurimum et post purgationem cum medici
nis fortibus aut post fluxum ventris et
grauat ipsum cibus super fluus et grossus
sed modo cibi paucitas cum cibus et bo
nus digerit Signa debilitatis propter
frigiditatem cum siccitate sunt incendium
ante comestionem quod comestio sedat aut
minuit et splenis magnitudo et ductu
es et vomitus acetosus et etiam eruc
tuatio quod in dentibus facit frigus vel
congelationem et dolor stomachi ante comesti
onem proprie Sciendum est hic quod iste
qualitates possunt esse cum materia et absque
materia quando cum fuerint cum materia omnia signa
dicta prominora et intensa et magis
manifesta erunt debilia vero cum fuerint
absque materia Scire hic conuenit quod omnis d°
excedens per se vel cum materia debilitat
virtutem et hoc voluit omnis philosophi et
aui. l. iii. dicit cum de destructione et
diminutione appetitus et debilitate
Cura debilitatis ex frigore stomachi absque
materia est ut sumat diacalamentum vel dia
trion pipion vel diacardamomum aut
diazinziberis et similia Vngatur stomachus omni
diebus cum oleo de spica vel oleo de lilio
parum ante et post horam comestionis
sumat de cibo parum Bibat vinum bonum
purum et parum et eius cibaria sint ut plu
rimum assata vel cocta in pastillo aut in
testudula condita cum alliis et pipere
et croco et vitellos ouorum cum pipere
comedat Comedere potest nuces et ficus
siccas et allia cocta et sinapi Si at
ubi fuit materia quod scies quia ista bona non
sufficiunt sicut patiuntur allemanos digerat
et preparet illa materia frigida cum oximelle
squillitico et aqua decoctionis apperitiue
et piperis longi et mellis purgetur cum
pillulis fetidis vel stomaticis alkandi aut
cum medicamine de turbith Indicta et po
tu et vnctionibus fiat ut dictum est supra Cura
debilitatis pro humiditate est vomitus cum
oximelle et aqua decoctionis radicis
raphani sinapi et se atriplicis et aneti

Vtatur diagalanga et eliis de scoria ferri
et mirabolanorum conditis Comedat cubebas
et piper longum et ciminum et ciperos Vngatur
stomachus cum oleo de costo Vtatur trociscis
stelle cum rob vini aut cum vino decoctionis
cipri aut mirtillorum et longi piperis in dieta
vel cibariis et vino fiat ut dictum est sed in
isto cum decoctiones et medicine que fiunt
ex mirabolanis kebulis utiliores sunt Cura
debilitatis ex caliditate cum humiditate
est ut cibet hic infirmus cum rebus frixis
ut vult almansor h° dicimus de egritudinibus
stomachi Comedat res assatas et coctas pas
tillo vel testula conditas cum pipere longo
et pipere et cardamomo et croco ponatur
cum eis ad de vino granatorum vel agresta
aut cum succo ribesiis vel vino decoctionis
eius Vtatur diantoniten dialaganga
diat'on pipion aut diamargariton aut
diantos seu mirabolanis conditis sepe mundi
ficet cum pomis et clisteri et etiam aliis
cum pillulis stomaticis vel fetidis aut medici
mine de turbith Vngatur cum oleis et vngue
tis dictis supra Bibat vinum rubeum for
te odoriferum purum parum hic comedat
et bibat et nullo modo dormiat in die et
abstineat a coitu tanquam ab inimico
mortali Vtatur trociscis stelle post pur
gationes cum vino rubeo odorifero
phthico in aurora Cura debilitatis
stomachi vicio caliditatis et humiditatis est ut
fleobotomet de vena que est inter auricula
rem et anularem in manu dextra aut ba
silica et debet sumere pilulas sepe cum va
dit dormitum et sumere omni mane mel
rosarum vel zuccarum rosarum cum aqua decoctionis
mirtillorum aut berberis Sumat alii pillas
stomaticas alkandi aut confectiones de
mirabolanis citrinis et kebulis et indis Bibat
vinum rubeum stipticum in quo ponatur de aqua
decoctionis mirtillorum vel berberis Con
fortetur stomachus cum oleo de mastice in quo sit
ad mente et mirtillorum Cibetur cum cami
bus assatis et elixatis et vitellis ouorum
et hic fer(?) et petro(?) et condiantur cum
cardamomo galanga pipere longo et cina
momo et croco et aliquantulo agreste cum vel
vino de granatis Vtatur sepe maiorana(?)
et zucaro rosarum et trociscis stelle mixtis et
bibat post illud modicum vini lymphati
cum aqua mirtillorum Cura debilitatis

propter caliditatem et siccitatem est balneare cum aqua tepida dulci absque multa mora in balneo et comedere lac et similia ordei et omnia impinguancia ut sunt inta carnium et vinum dulce in quo adequeque ponitur et ficus recentes et rape et folia de eleris comedat diadragaganti mixtum cum equali quantitate diapapaveris vel restaurativum. Ungatur stomachus cum oleo de nenufar et etiam spina cocta vel cum oleo de papavere. Et hec cura habet locum cum siccitas est absque materia et predominatur caliditati. Si autem caliditas dominabitur siccitati et fuerit absque materia cura erit tunc cum rebus acetosis verbi gratia cum sirupo acetoso vel vino de granatis aut oxisacara vel agresta mixta cum aqua vel frigoris. Comedat carnes vaccinas et agninas pisces recentes et carnes arietum et animi condita cum agresta vel simul cum aceto vel vino de granatis. Bibat vinum album debile lymphatum. Ungatur stomachus cum oleo de nenufare vel rosarum quiescat multum et parum laboret et dormiat in die post comestionem. Si autem ibi materia fuerit presens cum illis qualitatibus dieta et potus et condimenta ciborum eadem erunt lactucas et scariolas et herbas frigidas sicut portulacae et cucurbite simul sepe misto [illegible] et supiori et absque materia est multum utile et si condiant cum aceto vel agresta et similibus erit melius. Fiat vomitus sepe cum sirupo acetoso et aqua calida vel cum aqua decoctionis aneti atriplicis et lactucarum et semine repatis purgetur cum decoctione mirabolanorum citrinorum et reubarbari et aqua de coctionis prunorum et tamarindorum. Ungatur stomachus cum oleo de papavere et de nenufare. Cura debilitatis propter frigiditatem cum siccitate absque materia est ut utatur vis membris edet pullorum et arietum animalium et vitellorum ovorum et herbe feni petro borraginis et spinachis et carnibus animalium degentium in arboribus et in pratis et non in aquis et passularum et ficubus viridibus et siccis. Condiantur omnia ista cum pulvere qui sic fit. Recipe piperis longi cardamomi nucis muscate gariofili piperis zinziberis ana ℥ i cinamomi elementi ℥ i croci ℥ i fiat pulvis in saporibus et condimentis suis semper cum pulvere

iste ponatur vel vinum. Ungatur stomachus cum oleo de spica et lilio. Bibat vinum rubeum forte odoriferum bonum absque aqua. Comedat sepe dyamuscum dyamargariton diacitonicon diacardamomi dyagalange. Si autem materia melancolica ibi cum predictis qualitatibus affuerit vegetatur ut dictum est supius in omnibus sed remisset illa materia et purgetur cum decoctione mirabolanorum indorum sene epithimi et polipodii et dulcoretur cum zucaro vel melle illa decoctio vel cum pillulis fetidis precedente digestionem cum oximelle composito vel melle rosarum et aqua de coctionis passularum et mulsarum. Sepe balneetur in aqua dulci et parum laboret sed non multum dormiat in die.

Attendendum est hic quod nil deterius est quam stomachi quam coitus. Nam sic coitus inimicatur stomacho et specialiter frigido ut innuit almansor libro iii capitulo de iuvamentis et nocumentis coitus. Dicit enim ibi habentes corpora sicca a coitu cavere debent ut ab inimico et interficiente sed amplexari iuvenes mulieres absque coitu. Ita quod stomachus alterius tangat stomachum aut tenere catulos latrantes super stomachum aut iuvenes vel vetulas tenere stomachum super caliditatem aut tenere pulmnar calidum super stomachum omnia ista stomachum debilem et frigidum confortant et corroborant et adiuvant ad digestionem perficiendam et complendam et etiam quod vel per se multum confert et iuvat ut innuit avicenna libro iii capitulo de cura complexionis frigide et sicce in stomacho. Emplastrum conveniens ad debilitates stomachi propter frigiditates aut humiditates vel frigiditates cum humiditate sed frigiditates cum siccitate aut propter debilitates corporis stomachi sic fit. Recipe calami aromatici galange spice mastices cardamomi thuris vermicularis ana ʒ ii bdellii resine ℥ i spicis cere ʒ ii olei de spica olei de mastice ana ʒ ii bdellii sapini oppoponaci armoniaci ana ʒ ii terebentine ʒ iii. Dissolvantur gumme in vino et dissolvantur postea omnia in cacola cum igne et coletur et cum colata fuerit addatur pulvis specierum supradictarum et fiat emplastrum. Cura debilitatis digtonis propter debilitates corporis stomachi est ut ungatur stomachus cum oleo de spica et de bdellio vel de mastice et fiat post illud emplastrum

de cognitione istius humoris viridis vel ar
micinus nature sit qui per viam superiorum
vel inferiora expellitur satis superius
in dolore capitis disputavimus unde
per dicta illic et per signa posita hic
si medicus recte consideraverit veniet
in eius perfectam cognitionem Consi
deranda est urina etiam utrum sit alba
vel rubea quia rubea dominium colere alba dominium
flatis significat et si pulsus parvus debi
lis et mollis senciatur verior erit sig
nificacio quod materia vomitus non est co
lerica quamvis viridis vel citrina vide
atur e contrario in contrarium Si autem vomitus
vel materia eius fuerit flatica erit urina
eius secundum in plurimum alba viscosa et erit
absque siti et caliditate et aliquando erit co
lor viridis ut color succi lactucarum et
talis color reperitur in morbis qui sunt
in stomacho generati per vias indigestionis et her
bis et fructibus qui non digeruntur et sunt
imperfecte etatis maturitatis et hoc vult
G. in commento pronosticorum tractatu de
vomitu et erit eius sapor insipidus vel
acetosus et urina apparet spissa ma
gis et pulsus parvus et mollis Si vero
materia vomitus melica fuerit erit sapor
ponticus mixtus acetositati et eius
urina erit nigra cum cineritia et fluida
in qua erit residencia grossa ad modum
fecis et amaritudo multociens cum
acetositate et ponticitate et salsedine
mixta erit Et si fuerit habitudo pa
cientis melica et eius color et urina glau
ca et pulsus parvus et durus erunt
predicta signa magis vera et magis
necessaria super hoc Si autem materia
vomitus sanguinea manifesta erit
ex colore suo et sapore qui est dulcis
Si autem sanguis fuerit coagulatus
et dolor et tensio fuerit in epate vel sple
ne signum erit quod ab illis locis dirivatur
Sed si fuerit a splene erit magis gros
sus et feculentus Si autem propter rupturam
vene in stomacho contingit vomitus sanguis
magis fluidus et dolor sentitur in
stomacho in epate et splene nullum habuerit
dolorem nisi per quandam compassionem vel
si illud quod vomitu expellitur fuerit
durum filtrosum vel carneum sed in mo
dum frustri carnis et cum sanguine

signum est tunc quod venit a stomacho in quo est
ulcus filtrosum vel fistulosum et hoc vult
avicenna in iii canone de vomitu sanguinis et
idem erit indicium in carne que expellitur
per intestina seu in urina filtrosa sicut
sanguinem per inferiora expellat Signa
vomitus ex materia agregata in stomacho propter ma
la cibaria aut inordinato regimine sunt
illa eadem que signata sunt supra viam expulsam
ad stomachum preter quia non sunt ista cum
signis significantibus malum in epate
neque in splene illa vero sic Cura vo
mitus qui fit propter cibaria acuta et salsa
est abstinentia ab eis et comedere por
tulacas cum vino de granatis et agresta
et etiam aceto et bibere vinum stipticum
limphatum cum aqua berberis et sumach
vel mirtillorum vel cum aqua frigida aut
aqua de cisterna Et comedere carnes
coctas cum sumach vel mirtillorum et
comedere eas cum agresta vino de
granatis vel aceto vel succo pomorum
acetosorum vel pomorum immaturorum
acetosorum Super stomachum ponatur em
plastrum quod sic fit Recipe mirtillorum corti
cum granatorum cipi ana ℥ ii terantur
et cribentur et misceantur cum ℥ iiii fari
ne ordei et ℥ ii olei rosarum et cum tanto
aceto quod sufficiat ad emplastrum faciendum
et ligetur hoc emplastrum circa os stomachi
fortiter cum saliva Curatur hic vomi
tus cum vomitu si ibi materia nocens fuerit
et hoc vult avicenna in iii canone de cura vo
mitus ubi purgetur cum vomitu facto
ex sirupo composito de radicibus et aqua se
minis atriplicis et aneti et radicum ra
farum minus dirigentur per inferiora cum de
coctione reubarbari et tamarindorum
Cura vomitus propter cibum fluidum et inun
dantem est ut provocet vomitus et mun
dificet aquositas et exsiccet stomachus cum
vomitu facto ex oximelle composi
to vel squillitico et aqua infusionis et ane
ti aniceos anisi seminis atriplicis Utatur
cum rebus assatis conditis cum berberis
et sumach et mirtillis et agresta et vi
no de granatis in quibus addatur pro con
dimento mirtellus cum mixtis cum pulvere
de cardamomo galanga cinamomo pipere
longo et croco Bibat vinum forte odo
riferum rubeum stipticum in quo ponatur

ad aque decoctionis mirtillorum posset si
esset debilis multum comedere in ea micam
conditam cum vitellis ovorum in quibus
in ea ponatur pulvis speciorum dictis et
pulvis mirtillorum et maxime si illis in
libus sumach et berberis coquerentur
cum carnibus. Circa vomitus propter materiam
expulsam ad stomachum ex epate vel splene vel
aliis membris est ut ponatur super epar
et si provenit ab epate emplastrum confortativum
epatis quod sic fit Recipe sandali rubei rosarum
ciperi mirtillorum calami aromatici
mastici ana ʒ ß spice ʒ i cere ʒ i olei
de mastice ʒ i olei rosarum ʒ iiii liquefiat
cera cum oleis quibus liquefactis deponatur
ab igne et incorporetur cum pulvere
et extendatur super peciam et sper-
gatur ex aceto forti et ponatur super
epar et fassietur et ligetur bene super
locum fassia. Si autem ex splene materia di-
rivantur fiat aliud emplastrum super sple-
nem quod eum confortet quod sic fit
Recipe ciperi capparis calami aromatici
acori ciperi ana ʒ ß succi absinthii
succi eupatorii ana ʒ ii armoniaci ʒ ii
olei de spica ʒ iiii dissolvatur armoniacum
in aceto forti et cum dissolutum fuerit po-
natur ad ignem in cacabo cum aceto in
quo fuerit dissolutum et cum deponitur
dissolutum addatur cera et oleum cum eo et
dissolvantur quibus omnibus dissolutis
addatur pulvis predictarum rerum et
succi predicti et incorporentur et fiat
talis incorporatio in una scutella et si
oleum et liquores predicti non sufficerent
ad incorporationem faciendam addatur
de predicto oleo tantum quod bona sit incorpora-
tio et mixtura ponatur hoc super corium
et postea super splenem et ligetur bene
cum fassia. Hoc enim emplastrum splenem
confortat et dissolvit et eius aperit
opilationem et superfluitates que in ipso
continentur et resolvit et consumit. Super
stomachum vero ponatur emplastrum quod confor-
tat ipsum ita quod superfluitates a membris
bus epatis et splene non recipiat quod sic
fit Recipe mastice thuris boli armeni terre
sigillate ana ʒ ß sandalorum rubeorum calami
aromatici ciperi mirtillorum ana ʒ i
piperis longi et galange cassie fistule stellate
lupe [illegible] ana ʒ ii terantur

omnia et cribentur et accipiantur ʒ vi olei
de mastice et ʒ i cere et dissolvantur ad
ignem et cum dissoluta fuerint deponatur
ab igne et cum eis pulvis rerum supradic-
tarum addatur et fiat emplastrum quod
ponatur super corium et postea super stomachum
et ligetur bene cum fassia firmiter. Si
vero materia currens fuerit colera mundifi-
cetur cum decoctione facta ex mirabo-
lanis citrinis rebarbaro mirtillis et tamarindis.
Post purgationem bibat bis in die ante
cenam et ante prandium per unam horam
syrupum rosaceum stellis cum ʒ i syrupi de mirti-
vel de agresta aut rosarum et vino stiptico
limphato cum aqua ciconie vel aque de-
coctionis mirtillorum quod melius erit
in dieta et potu fiat ut dictum est supra et in isto
casu possint in ea pullos et gallinas
et edos dari comode et maxime si fue-
rint alterata cum agresta vel vino degranato
vel aliis rebus acetosis et stipticis. Si
autem materia currens fuerit flatica mundificetur
cum decoctione facta ex mirabolanis kebulis
indis mirtillis squinanti et zuccaro rosarum
veteri nutriatur ut dictum est cum rebus assatis
simplicibus vel coctis in tegella vel in pastillo
confortatis cum speciebus et rebus stipti-
cis agrestis et vinum eius sit rubeum odori-
ferum purum absque aqua si ibi febris
non est. Si vero esset cum febre ponatur
multum de aqua decoctionis mirtillorum.
Sed si materia currens fuerit melica purgetur
et mundificetur cum decoctione que sic
fit ex mirabolanis indis kebulis sene epithimi
mirtillorum et polipodio. Nutriatur et
potetur ut dictum est hic et in mediate in
vomitu colerico et potetur syrupus sine fuerit
cum febre sive absque febre. Iusto et vomitu
flatico detur ante cenam et ante pran-
dium semper rosaceum stellis cum melle rosarum co-
lato et vino rubeo stiptico. Si autem
materia currens fuerit sanguis fleobotometur de vena
inferiori brachii vel de saphena in manu
dextra et ligentur adiutoria fortiter
cum corrigiis et coxe similiter et ponantur ven-
tose magne absque incisione super epar
et splenem et sumat ter in die rosaceum
stellis cum syrupo de agresta vel de mirtis vel cum
micis citoniorum et aque decoctionis mir-
tillorum vel liberis. Generaliter in omni vo-
mitu ex quacumque causa fiat ligatio forte

acuitorum et toxarum et positio vento
sarum super epar et splenem absque scari
ficatione vel incisione sunt valde utilia
Similiter attendendum est quod mundificatio cum
vomitu in omni vomitu est valde utilis
si materia in stomacho continetur et debet fieri vomitus
cum rebus convenientibus ad humorem peccantem
vel currentem Ypovomitu vero qui fit
ex materia congregata in stomacho procedatur
in omnibus secundum diversitatem materie ut dictum
est ~~et co~~ supra capitulo eo. Flegma melius et sanguis
et contra oppositum et si opposita fuerit
qua ratione quod illa materia in stomacho continetur eadem
cum cura et idem regimen sequitur

Capitulum cxiii de colica passione Rx

Passio colerica est proprie illa
in qua homo simul et eodem
hora emittat per vomitum et
inferiora humores et ciba
ria et nichil retinet et nu
meratur inter pacitas quia propter continuum
motum et vomitus expulsionis et quia natura
quiescere non permittit non expectat
quin ante diem vii Fit aliquando hec egri
tudo primo nauseam et fastidium ex humo
ribus frigidis et viscosis generatur ex pisci
bus et fructibus frigidis Aut ex rebus frigidis
et humidis qui cum multiplicantur in stomacho
et intestinis destruunt eorum virtutem
et retentivam in superiori et inferiori Fit
aliquando ex multiplicatione colere rubee in
stomacho et intestinis cum superfluitate que
mordicat intestina et stomachum et excitat
vomitum eadem hora et secessum et hec
est deterior earum et peior et magis
timorosa Signa passionis ex frigida
causa sunt antecessive sanctitas et
nausea et multitudo ventositatum in ven
tre et in testinis ante egritudinem per
dies aliquot et quod incipit cum dolore
umbelici et punctura eius Deinde ad
venit solutio plurima aut absque vomi
tu aut cum vomitu flatico epatico et in
telligas per vomitum epaticum qui exeunt
et infirmus per os aquositatem similem
aque ablutionis carnis recentis et quod
comedit absque longitudine temporis
pisces frigidos aut cibaria frigida generantia

et facientia de proprietate nauseam et
fastidium et materiam frigidam et viscosam Signa
colerice passionis ex effusione colere ad
stomachum et intestina est nausea vehemens
et sitis assidua et cum bibit aquam frigidam
sedatur nausea donec calefiat in stomacho
Deinde evomit eam et est solutio ventris
aliquando cum ea et quandoque super fluit adeo do
nec faciat super ventrem infirmi et cadit
pulsus eius et est cum eo estuatio et
inobilitas et inflammatio magna et ve
hemens et multociens turbatio mentis
Cura colice ex frigida causa est ut bibat
aquam calidam cum semine pinichinas et
torsiones in ventre et intestinis in qua
bullita sint ciminum et galange vel pip
lon et requirat sompnum infirmus pro
posse prohibeat ab assellatione quantum
possibile est et infundat panem bis coc
tum vel simile valde bene coctum in vino vel
et cum comedat postquam bene infusus
fuerit et factus mollis per infusionem
et si sentit post hoc gravitatem vel dolorem
in capite suo dormiat iterum pro posse et
cum evigilaverit intret balneum aque de
coctionis florum camomille et absinthii
et meliloti et rosarum et aliquantulo
aceti Utatur post vomitum et mundifi
cationem cum aqua calida decoctionis supius vel
cum aqua calida mixta cum melle et piper
lon cum perdicibus fasianis turturibus
et pullis vel gallinis assatis in ventre
quarum sint cocta grana mirtillorum et
piper lon vel ciminum Bibat bonum vinum
odoriferum in quo ponatur aqua decoctio
nis mirtillorum et galange vel piperis
lon Sepe ante prandium et ante cenam
sumat trociscum stelle cum vino decoctionis
mirtillorum vel aqua decoctionis piperis
lon Et etiam post prandium similiter Sepe
sumat triacam cum eisdem liquoribus Si
autem hoc modo non mundificatur mundi
ficetur cum decoctione facta ex mirab
kebul et citrinis et mirtillis et zuccaro rosarum et
tunc post mundificationem maxime si esset
infirmus debilis posset cibari ex brodio
galline bone in quo poneretur vitelli ovorum
et pulvis galange et mirtillorum Et bibe
vinum vetus purum mixtum cum aqua de
coctionis mirtillorum et postea faceret
redire infirmum ad suam consuetudinem

Cura passionis colerice cum caliditate est
ut sumat cum incipit plurimum aque calide
et ut evomat quam cum facilitate ut plurimum
ab eo egrediatur illius colere. Cum ergo per
venit et assellatio ad hoc ut minus cadat
et superfluat hic ligent adiutoria ut quod et
coxe et infundat stomachus eius cum nunc pone
de eam super ipsum. Aut ponendo pannos
infusos in aqua rosarum mixta cum aceto seu
in aqua frigida mixta cum eodem super ipsum
stomachum et toti ventri frigidas super extre
ma aquam frigidam aut aspergantur extre
ma scilicet manus et pedes cum aqua frigida
et sepe micte post vicem da ei in potum vinum
granatorum acetosorum aut aquam istam pura
et aliquam misceantur ista cum aqua frigida si
per se bibere non posset illam et qui vomit
ista reitera ipsa multotiens et da ei in
potu cum aliqua aqua ex istis liquoribus
si vomitus non cessaverit spodium et
bolum ar. et rosas siccas vel dissolve ea in
aqua malorum acetosorum vel da ei in po
tu pulverem mirtillorum per se et terram si
gillata cum aqua malorum acetosorum vel
cum liquoribus dictis aut cum aqua liberi
et pulvere corticis granati et san. dm.
Et da aliquid ei cum virtus fuerit rema
nens de aqua in frigoris vel per se
vel cum spodio aut cum bolo ar. et
si evomit illud reitera donec videas
vomitum alleviari parvum post aut similiter ali
qua et hunc fac eum sorbere aquam car
nis assumptam ex pullis contritis et
pistatis et funde super illam aquam
et carnium pullorum et parum aque citoni
orum et parum vini et pulverisa de super
panem siccum et bene coctum et si evomat
illud reitera istud super infirmum do
nec recipiat illud et da ei in potu aquam
aquam istam in qua infusi sunt columbi seu pulli
assati et contriti in ventre quorum sunt
posita grana mirtillorum contrita aut
fructus liberi et tum recipit cibum hic
da ei in potu vinum odoriferum stipti
cum et cooperi eum ut dormiat nam nil
est melius in vomitu et ventris fluxu
quam sompnus si post sompnum senserit
se alleviatum et fortem comedere possit
poni in balneo tepido aque decocti
onis rosarum et florum camomille et post ex
itum a balneo debet inungi stomachus et

totus venter cum oleo rosarum et oleo de mas
tice mixtis equaliter cum quibus addatur
aliquid aceti vel vini de granatis acetosis. Sequitur

Capitulum cxiiii de debilitate epatis R[ubrica]

Debilitas epatis communiter appel
latur quando epar non rectificat
quod a stomacho mandatur aut quando
diminuit digestionem eius et
humores convenientes non man
dat per venas ad membra neque mandare
potest et hoc totum est vitio qualitatis ex
quatuor qualitatibus absque materia. Signa
debilitatis epatis sunt egestio similis aque
carnis recentis cum abluitur et paucitas
appetitus et extenuatio corporis. Sed si
fuerit cum caliditate et cum materia vel absque materia
predicta debilitas habebit infirmus in fa
cie et toto corpore colorem rubeum mixtum
citrino vel citrinum purum cum mala forma
corporis absque eius inequalitate et alterationem
cum dolore sentiet in dextro latere apud
costas posteriores et patietur siccitatem
et asperitatem in ore et palato et si non
vehementer et eius urina erit rufa vel
rubea seu citrina intensa subtilis vel spissa
subtilis cum fuerit caliditas absque materia
vel cum opilatione spissa vero est cum materia in
epate fuerit multiplicata sive per opilationem
aut per habundantiam eius in quantitate ex
causa generante ipsam. Sed si fuit debilitas
cum frigiditate habebit patiens in facie
et toto corpore colorem album vel pallidum sive
lividum absque inequalitate cutis et gravi
tatem totius corporis et lateris dextri et
pigritiam et sompnolentiam et eius urina
est alba subtilis vel glauca seu pallida. Si
predicta frigiditas fuerit absque materia et cum opi
latione. Si vero cum materia erit urina lac
tea vel karapos vel pallida spissa ex
materia multiplicata in epate aut propter opila
tionem que impedit eius transitum ad
loca debita aut ex rebus generantibus
ipsam materiam frigidam in ipso que sunt calide
vel frigide multiplicate in epate aut propter
opilationem aut propter alias causas facientes hu
mores impedibus et membris post longum
tempus finaliter cachexiam et ydropisim.
Cura debilitatis epatis propter caliditatem

Signa

Signa calidi

Signa frigidi

Cura cum calido

absque materia fiat emplastrum super epar quod
sic fit ℞ sandal. rubei et al. ros. rub. cam
phor. ʒ i. terant et pulverizent et
misceantur cum aqua ros. et aliquantulo
aceti et infundatur filtrum vel pannus
de lana in hoc toto cum fuerit calidum et
hoc calidum ponatur super epar et cum tepe
fecerit removeatur et alius loco eius
ponatur. Aliud ad idem ℞ succum sola
tri et misceatur cum pulvere sandalorum
et camphore et ponatur cum eis ad ace
tum calefiat hoc totum in quo cum calefactum
fuerit infundatur filtrum vel pannus
et fiat iterando cum tenuit ut dictum
est supra. Aliud ad idem ℞ succum
semper vive succum acetose vel plan
taginis et misceantur cum pulvere
sandalorum ros. rub. camphore et ali
quantulo aceti et fiat cum fuit calidum
ut dictum est in aliis. Sumat in potu syr.
acetosum vel oxizacaram vel vinum de
granatis cum aqua decoctionis ordei
endivie vel solatri cucurbite aut citro
nee vel lactucarum agrestium etiam bibat
vel succum berberorum vel acetose cum
aqua decoctionis lactucarum vel en
divie abstineat a cibis calidis et vino
et confectionibus de melle. Comedat
succum ordei vel avene et bolum factum
ex cucurbitis lactucis et borragine in
quo ponatur ad aceti. Comedat melo
nes et persica et pruna acetosa et bibat
cum eis aquam decoctionis berberorum aut
acetose aut aquam decoctionis grana
torum aut acetum cum aqua. Si autem esset
debilis comedat carnes edi perdicum
pullorum castratorum iuvenis decoquas
cum cucurbitis herba endivie vel her
ba lactucarum seu herba scariole et con
diantur ille carnes cum agresta vel vino
de granatis aut succo berberorum vel ace
tose aut cum aliqua re acetose vel
agresta et similibus. Si vero debilitas
epatis fuerit ex caliditate cum materia fiat
secundum quod dictum est in omnibus et pur
getur cum decoctione facta ex reub.
et aqua decoctionis prunorum et tama
rindorum et sit pulvis reub. ʒ ii vel
ʒ i et ß et aqua decoctionis prunorum
et tamarindorum sit ʒ iiii detur in
diem in matutinis et hoc sepe vice

post vicem sumat post purgationem quando
fuerit cum materia et ante purgationem quando
fuerit absque materia trociscum de berberis
qui sic fit ℞ succi berberorum ʒ ii x
seminis endivie seminis atriplicis seminis portu
lace ana ʒ ii ros. reub. ʒ i spic. ʒ i
informentur trocisci pondere auri unius
ex quibus detur unus cum syr. acetoso
aut cum succo granatorum. Cura
debilitatis ex frigiditate absque materia est
ut recipiat cum oximelle composito
omni mane unum de trociscis de reub.
qui sic fiunt ℞ spic. mastic. succi eu
patorii absinthii seminis feni. an. ana ʒ ii
reub. ʒ x informentur trocisci pondere
auri unius fiat emplastrum super epar
tale ℞ api mastic. spic. calami aro
matici squinanti croci mirre ana ʒ ß
dissolvantur mirra et mastix in vino et
misceantur cum aliis et fiat emplastrum super
epar trocisci alii superioribus fortiores
qui recipiunt omni mane in aurora cum
apozimate de radicibus qui sic fiunt
℞ lacce reub. ana ʒ iii spic. seminis apii
ameos mastic. squinanti iuniperi a
migdalarum costi mane rubee succi
eupatorii asari aristol. ro. gentiane
ʒ i et ß informentur trocisci pondere
unius auri. Apozima de radicibus cum
quo predicti trocisci recipiuntur ℞ cor
ticum radicum apii feni. ʒ x seminis apii
feni. florum squinanti aut squinanti a
meos ana ʒ v ros. rub. spic. ana ʒ xii
pistentur et coquantur in lb. i aque donec
ad tertias redeat et sumat in potu
cum trociscis postquam fuit colata. Nu
triatur cum cibis digestibilibus ut sunt
carnes castrati et arietis annualis et
carnes edorum caponum gallinarum pul
lorum et cum avium degentium in arbo
ribus et in pratis et non in aquis coquantur
cum herba feni. vel aneti aut in testu
cula vel pastillo et in veru et vitellis
ovorum comedant etiam. Condiantur
cibaria sua cum pulvere qui sic fit et agre
sta vel vino de granatis et vitellis
ovorum et cinamomi ʒ ii cardamomi gario
filorum nucis muscate galange ana ʒ ii croci ʒ ß
i fiat pulvis cibariis. Bibat vinum
clarum odoriferum purum vel mixtum cum
aqua decoctionis endivie vel acetose

Si aut mā sint p[er]ictas cū qualitate sua mūdificet cum decoctione que fit cū mirab. kebul et ind. et sene et epithimo ros. scolopendria et melle ros. uel zucco aut cum pillis stomaticis alkanoi uel fetidis aut pigra quas fitiendi. Idem est modus curationis cū calitate et siccitate sin. et siccitate absq[ue] mā et cū mā. Sciendum hic conuenit quemadmodum de proprietate passule valent et admonu. oem debilitates et impinguat epar ipse passule cum suis interioribus qui bene mastirant et comedunt et sic pulmo epatis adib. qui duo anzei ex eo sumit cum vino dulci uel cocto confortat epar et lauat oem debilitates et complom in eo inductas exquarii qi causa fiat. Sequitur

Caplm cxv. de apātib[us] epatis et exitiuis eius fe

Apostema epatis quoddam est calidum sanguineum et aliquid colericum quoddam est flatum aliquid melicum. Attende hic differentiam inter apa et exituram. Nam apā appellatur cum est egritudo per se et per se incipit. Exitura uero cum consequitur ad aliā egritudines aut cum aliqua egritudo terminatur per apā tunc illud apā a phis exitura appellatur in veritate. Signa apatis calidi sanguinei sunt urina rubea et spissa et pulsus magnus latus et mollis et color faciei rubeus admixtus fuscedini et dolor sub costis agrauatiuus cum pulsatione et motu et per tactum inueniuntur duricies cū fi. q[ue] lineari quasi super epar et habitudo carnosa sanguinea et quante infirmitatem usus est rebus generantibus sanguinem et fe[bris] inseparabilis et dulcedo in ore et defectio appetitus et sitis sed non vehemens et tussis non multum sicca et singultus. Signa apatis calidi colerici sunt urina acuta in qua aliquando apparet spissitudo eo quod colera impedimento apatis et propter duritiem et opilationem et grossicies inductas in epe ad locum propria non mandat unde cū remanz

nont superfluitates in epe exit in fine cum urina et quodam modo ipam inspissat et pulsus velox et durus inseparabil. et vehementia sitis et oris amaritudo et color faciei et totius corporis citrinus et singultus aliquā et tussis sicca cū qua non est sputum et casus appetitus. Signa apatis flatici cum incipit est febris inseparabil. lenta occulta et defectio appetitus cū nausea et singultus sed est absq[ue] mā sed eius urina est citrina uel pallida spissa et pulsus paruus et debil. mollis et tussis aliquā et grauitas lateris dextri et color totius corporis albus et liuidus et habitudo mollis uel pinguis et tumor sensibil. non cum duricia multa. Signa apatis melici sunt quod apparet tactui sub costis res dura et corrumpit color totius corporis et faciei et conuertit ad palliditatem uel cineritatem et singultus qui est omnibus signis preualens et sitis non vehemens et ponderositas in sinistro latere et tussis et defectio appetitus absq[ue] nausea et vomitu et urina glauca subtil. et pulsus paruus subtilis durus. Cura apatis calidi sanguinei est ut fiat flebotomia de basilica aut de saphena manus sinistre in principio et post illud in sequenti die fiat flebotomia de safena manus dextre et post flebotomiam per iii dies mūdificet cū decoctione que fit ex cassia et tamarindis et prunis. Flebotomia fit in istis apatib[us] et similibus in parte contraria in principio cū corpus fuit repletum et cum non sit. Cū uero hoc non inuenit fit ex eadem et hoc volunt omnes phi. Emplastretur epar cum sandal. camphora et aqua ros. et cum eis ponatur infrideat continue cum succo solatri et acetose et semp. vine et aqua ros. et cū eis ponatur aliquid aceti semp. Bibat in aurora et ante cenam oxizacara uel vinum de granatis uel syrupum acetosum cum aquis decoctionis endiuie lactuce uel solatri aut semp. vine. Comedat usq[ue] quo febris fuerit diminuta succum ordei uel furfuri uel auene uel lactucas coctas uel cucurbitas conditas cum agresta uel vino de granate

Bibat cum cibo aquam decoctionis granatorum uel agreste uel aquam decoctionis pomorum acetosorum. Sit semper largus in ventrem aut per se aut vino clisteri lenitiui uel suppositorij et cum fe. alleuiata fuit ex cicerubus edinis uel pullinis condite et cocte cum herbis agrestia uel vino de granatis uel pomis acetosis regatur usque ad ultimum infirmitatis. Attentius in dicto potu si possibile est. Si fo ret nimis debilis bibat vinum debile limphatum et ita quod aqua vincat saporem et odorem in commixtione. Cura apostematis colerici in epate est eadem cum supradictis in omnibus sed in colerice mundificatio cum dicta decoctione illic debet sepius fieri dum quando mundificatio. Cura apostematis flatici in epate est etiam flobotomia et hoc non est ratione materie et dispositionis ipsius materie sed quia omne apostema ubicumque fiat semper sit ex cursu materie per venas doloris apostemosum et flobotomia omnem materiam contentam in venis et currentem per venas equaliter minuit et proporcionabiliter et ideo voluit Galienus commento regiminis acutorum super verbo Ypocratis ubi dicit si dolor per calefactorium non alleuiatus fuit et ad furculam ascenderit etc. quod flobotomia sit competens in omni apostemate et est minus timorosa quam medicina quamuis medicina sit utilis et conueniens ut voluit Ypocras codem Ypocras et in hoc conueniunt omnes. Purgetur sepe cum medicina de turbit et aqua decoctionis endiuie et lactucarum aut acetose uel cum decoctione facta ex mirabolanis kebulis rubis et squinanto. Bibat in mane maturata et ante cenam de oximelle composito ℥ i et ß cum ℥ iii aque decoctionis api aut cappari uel ameos aut amomum. Fiat infirmus largus secundum ventrem aut per clisterem quod melius est aut cum suppositorio. Emplastretur epar in principio cum absinthio pistato et farina ordei uel melilote et cum puluere facto ex rupeis gallis cipressi squinanto capparis mastice vermice et granis mirtillorum et farina lupinorum et bulliant in aqua usque ad spissitudinem et addat ad acetum in fine in principio usque ad quietam sedationem febris. Bibat aquam decoctionis endiuie et scariole uel api in qua coquatur mel uel zuccarum. Comedat aquam cimulum uel auene uel farinam ordei uel auene uel spelte uel olus factum ex spinachijs et herba fenugreci et lacte amigdalarum. Ungatur epar cum oleo de mastice uel oleo de spica mixto cum oleo rosarum et aliquantulo aceti. Cum vero febris cepit minui uel sedari nutriatur ex ciceribus edinis et pullinis cum herbis lactucarum et marubio spinachijs atriplicibus condiantur cum agresta uel berberis aut vino de granatis et vitellis ouorum et puluere qui fit ex cinamomo galanga gariofilis et croco. Bibat vinum limphatum cum aqua decoctionis endiuie uel lactucarum uel portulace. Cura apostematis duri melius cum incipit cum febre curetur cum flobotomia de saphena eiusdem partis uel totaliter si corpus fuerit plethoricum paruis in istoriasi subtrahatur de sanguine mundificet tamen sepe cum decoctione facta ex mirabolanis indis et sene epithimo rubis. Et semper eius venter sit largus aut per clisterem quod melius est aut per suppositorium. Ungatur cum oleis dictis in flatico et emplastretur et addat in emplastro supradicto pulueris farine fenugreci et seminis lini et herbe flores camomille et melliloti predictum et potibus fiat ut dictum est in apostemate flatico et quemadmodum est cum febre et hora qua febris tepescit. Sciendum est quod apostemata frigida epatis requirunt emplastra maturatiua cum veniunt ad statum et non resoluunt quod maturat et habeat virtutes mollificatiuas et resolutiuas nam omne apostema ut vult Galienus commento super secundo prognosticorum Philaretum prima super verbo quod si tumor fuerit dicit enim ibi quod omne apostema quod postquam non interficit subito aut resoluitur subtile et grossum remanet aut conuertitur in saniem vincente calore naturali minime aut conuertitur in venenum vincente calore innaturali actuali in conuersione. Emplastrum quod fiat omnia ista in apostematibus calidis in statu et post statum antequam aperiantur sic fit. Recipe farine ordei ℥ iiii farine fenugreci seminis lini ana ℥ ii api et squinanti ana ℥ i pinguedinis anseris anatis et porci ana ℥ ii armoniaci ℥ i et ß terebentine

ʒ. iiij malue ʒ. iiij. corti mundati aliq̃
interiori inasi frustratim et pistati
optime ita q̄ reductus sit per pista
cione ad naturam axungie lb. ß. mastic
olei ros. an. ʒ. iiij. cere ʒ. i. dissoluatur
armoniacum terebentina et cera in ca
cola ad ignem et cum dissoluta fuerint
incorporentur in mortario cum maluauis
preparato dicto et in omnibus alijs
rebus et incorporentur et reducantur ad
ignem cum pistello s̃m q̄ melius fieri
pot postea extendatur super corium et
ponatur super. Emplastrum ad apata s̃m
per mulsãs sic fit conueniens ℞ bdellij se
rapini armoniaci oppoponacis an. ʒ.
i. cipi cipperi acori squinanti an. ʒ. ß.
farine seis lini et fenugreci an. ʒ. iij
maluauisci preparati lb. i. olei de spica
ʒ. ij. terebentine lb. ß. dissoluantur gumi
in vino et cum dissoluta fuerint omnia po
nantur in mortario et incorporentur cum
pistello ita q̄ vnum corpus fiat et ponatur
super corium et postea super epar. Ista
enim emplastra cum hoc q̄ maturant confor
tant mollificant et adiuuant naturam ad
mundificacionem saniei post aperitionem et rup
turam sed raro apata epatis conuertuntur
ad saniem. Ita q̄ mundificentur cum sanita
te infirmi sunt s̃m plurimum et quasi
semper infirmus ad mortem conuertitur eo
q̄ natura in tam nobili membro propter neces
sitatem sue operacionis ad totum corpus
saniem cum ulcere longo tempore sustinere
non pot et cum talis dispositio neq̄ per
naturam neq̄ beneficio medicinali breui tem
poris curari et remediari non possit sequitur ex
necessitate consideracionis q̄ sit cum
ad saniem venerit incurabilis et mortalis
et hoc firmiter credo immo absq̄ dubio. Seq̄

Capitulum c xvij de opila cione et diminucione epatis ℞

[S]it ex materia adusta vel flatica
vel scisa crossa et aliquã est
cum febre et aliquã sine fe.
Signa opilacionis cõia
sunt q̄ aliquã est sine fe. et
grauitas quam sentit vel inuenit infirmus
sub latere dextro et absq̄ dolore et pla
nitas dig͡tonis et ventris lenitas. Si
autem fuerit absq̄ febre et fuit ex materia ad
busta urina eius erit tincta cum subtili
tate et color totius corporis declinabit
ad citrinitatem vel nigredinem et erit
infirmus cum siti vehementi et pacietur
pruritus et ardores in carnibus et in toto
corpore et urina inducit ardorem in virga
et habitudo carnis erit extenuata et
subtilis et spissus pulsus cum quadam velo
citate. Si autem cum febre fuit signa
magis intensa erunt. Sed si ex materia vis
cosa et flatica contingerit epatis opi
lacio et absq̄ fe. erit urina spissa non
colorata et habitudo totius corporis squa
lida et discolorata pallida vel liuida et
pacietur sepe inflaciones pedum. Et pulsus
eius erit paruus debilis cum quadam mol
licie et infirmus absq̄ siti et pacietur
defectus appetitus et multiplicabitur sputum
insipidum in ore et fiet vomitus vel nau
sea cinq̄. Si vero cum fe. fuerit hec
signa debiliora erunt et magis remissa
nam caliditas minuendo humiditates vel
exsiccando eam mitigat signa sua sed
ea omnino destruit. Cura opilacionis epatis
ex materia adusta absq̄ fe. est ut sumatur
oximel compositum cum aqua decoctionis
scariole apij endiuie et iuccum sumat de
dyacinamo sepe ante cenam mundificetur
cum aqua decoctionis radicis seneepithi
et squinanti condita cum melle ros. colato.
Bibat vinum album odoriferum bonum in quo
ponatur aqua decoctionis apij et stan
ole vel acoree. Comedat herbas feni
petro. et borag. et carnes castratinedi
pullorum et omnium auium degenerum in arboribus
et pratis et non magnis cocta cum herbis
et in veru testula et pastillo. Condiantur
cum puluere cinamomi galange garioff. et
croci et aliquantulo aceti. Fiat etiam con
dimentum cum carnibus q̄d sic fit ℞ ali
quantulum foliorum petrosilli mente duos
vitellos oui et bolum panis et ad inuicem
pistentur et cum eis ponatur de speciebus
dictis et dissoluatur hoc totum et pistetur
insimul cum aceto forti vel agresta et bulli
atur in lebete ad ignem. Hoc enim opilaciones
aperit appetitum confortat et stomachum
Si autem cum febre vel calore fuit opilacio

fiat floria de saluatella manus dextre et
regitur cum aliis rebus ut dictum est. Iter quia
ubi ponitur mel in siropiou circa ponatur hic
zuccarum et quando uinum datur debet cum aqua
decoctionis endiuie apii et zuccari et uini
degranatorum uel agreste aut aceti uel desti-
lati uini debilis cum eadem aqua mixtum.
Vngatur leniter non fricando epar omni
die cum oleo de spica in quo sit acetum
et postea cooperiatur cum petia calida
de lino uel filtro. Circa opilationis
epatis ex materia uiscosa uel gipsea est ut
recipiat infirmus omni mane in aurora
uel ante cenam oximel squilliticum uel
oximel compositum cum aqua decoctionis
apii cappari et se. scarii et endiuie aut
cum uino albo odorifero frigido estate
yeme calido. Sumat diacurcuma uel
diatrion pipeon et bibat post illud uinum
al. purgetur sepe cum turbit et reubarbaro
mixtum et puluerizatum cum melle rosato
colato et aqua decoctionis endiuie
et scariole. Vngatur epar cum oleo de spica
in quo sit acetum et post unctionem ponatur
petia super epar uel filtrum calidum. Bi-
bat uinum purum absque aqua album et odo-
riferum. Comedat carnes et herbas
coctas et conditas cum speciebus ut dictum
est supra. Potest comedere et bene co-
medere allia cocta nuces et ficus siccas.
Continue recipiat post purgationes in
aurora horis stelle cum melle uino et
melle rosato colato et aliud ʒ. i. cum uino
tiriace. Attende hic quod si epar adibi
exiccetur in furno uel ad solem et teratur
et detur cum uino cocto stomacho ieiuno post
purgationes quod sanat omnem egritudinem
epatis et ydropisim de proprietate et
debet esse quantitas pulueris ʒ ii et uini
ʒ iii. Sequitur

Capitulum cxvii de uentositate epatis R.

Et egritudo que uentositas
epatis appellatur non semper fit
ex materia in qua calor naturalis non
consequitur ultimum digestionis
immo conuertit ipsam materiam in
fumum et uapores uentosos qui uapor uen-
tosus sua subtilitate et uaporositate immo-

bili includitur in miseraicis et uanitatibus
que circa epar existunt et mouetur sicud
uenti et nubes et suo motu dilaniant
loca illa et dolores faciunt et torsionem.
Signa uentositatis in epate et partibus eius
sunt tensio sublata dextro quod commouetur
et agitatur hora digestionis cibi et sedatio
eius per compressiones uehementes cum manibus
super ipsum et estimant extolli de medio
ex ista causa uel modo doloris uel torsionis
quod sit opilatio aut apostema aut rugitus circa
partes illorum et circa radices costarum ex
parte dextra et sequitur multotiens fe-
dolores talem. Et urina apparet ualde
spumosa uel spissa et alba uel glauca et
quando est cum febre est urina magis colerica
et minus spissa et pulsus magis frequens
et magis debilis. Circa uentositatis
noscitur sub epate est ut utatur rebus carminatiuis
uentositatis et confortantibus epar ut est
diacuminum diatrion pipeon et diacurcu-
ma. Et bibat bonum uinum clarum odori-
ferum cui non admisceatur aliquid aque.
Et comedat allia cocta et nuces cum ficubus
siccis et carnes castratorum et arietum annalium
et carnes caponum perdicum fasianorum
et similium coctas in ueru testula et pastillo
conditas cum speciebus et pipere et alliis
coctis et oua sorbilia et specialiter uitellos
conditos eodem modo et herbas feniculi et
aneti et petrosilini conditas cum speciebus
pipere et oleo et alliis. Si autem esset cum
febre ponatur in uino de aqua decoctionis
ameos uel anisi uel feniculi seu cimini et hic
recipiat pro clisterio rosatam nouellam uel
diaprunis ʒ. super locum dolorosum uel grauatum
ponatur milium calidum positum in sacculo aut
milium cum sale aut ameos aut absinthium
pistatum et mixtum cum seminibus feniculi siseleos
anisi et sale. Aut recipiatur puluis
baccarum lauri et misceatur cum cimino et
sulfure et uino ponatur hoc totum super locum
calidum. Vngatur locus omni die cum oleo
de spica uel oleo de lilio et de aneto. Sequitur

Capitulum cxviii de caresia R.

Caresia est mala habitudo
totius corporis antecedens
ydropisim et fit propter malitiam

nel corruptioz calide epatis aut frigide als
q̄ mā multū et cū mā permutat̄ tūc
incresia totius corporis et faciei ad
albedinē et citrinitatē et inflant̄
palpebre oculoꝝ et facies multotiēs
et oms extremitates s manus et pedes
et duciāt̄ totū corpus quasi in vna mas
sā et consequit̄ ipam malina digestionis
sine corruptio digestionis Signa
caresie coīa sunt q̄ qnq; fit appetit̄
et nā remanet in retentione et resolu
tione s̄m ordinē et fiunt sincop̄ qnq;
et vigilie et qnq; non et minorantur
cum ea urina et sudor et fit fortis infla
cio mirach et ventositas multiplicat̄
qnq; et inflant̄ testiculi multotiens et
ulcera si contingerint inea essent diffi
cilis curationis et consolidationis pp
corruptioē cōplonis et qnq; accidit in
cōmissuris et gingiuis cālitas et prurī
tus pp vapores corruptiu ascendente
et fit corpus debile mollificatum Sig̃a
caresie pp corruptioē calide cōplonis
epatis sunt sitis et caliditas mebroꝝ
extremoꝝ qui sentit̄ in plantis ma
nuū et pedū aliq̄ cū fe· aliq̄ absq; fe·
et ventris siccitas multa et paruitas
appetitus et ~~appetitus~~ lingue absq;
grauitate et rubedo urine absq; dolo
re forti sub costis dextris Signa ca
resie ex corruptione complonis frig̃e
epatē sunt solutio ventris cū mollicie
corporis et corruptio coloris cū tumo
re faciei et paruitas appetitus et di
gestionis cum grauitate et dolore
aliquo sub latere dextro Cura ca
resie ex causa calida est ut sumat paci
ens bis in die in aurora et ante cenā
sy̆ᵐ acetosum uel oximel cū aqua decoc
tionis cicoree endiuie solatri sarco
colle aut acetose uel cucurbite Come
dat assatos super prunas uel in veru
piscium de bonis aquis carnes que sūt
absq; viscositate et sunt fragibiles et
sunt boni odoris et si cum istis dictis
pisces essent q̄ squamosi tunc carnes
eoꝝ essent meliores hec sūt dictē bo
norum piscium Comedat carnes castr̄i
et edi et arietis Annal' et pullorū et
vitulorū conditas cū aceto uel ag̃ stā
aut vino de granatis aut sumach

aut berbere Bibat vinū limphatū odo
riferū album cū aqua decoctionis en
diuie stariole cicoree aut lactucaꝝ
purgetur sepe cum reub' et turbit
et aqua decoctionis prunoꝝ stariol'
vel solatri endiuie aut portulac' uel
ordei super epar ponat̄ emplm̄ fc̄m
ex absinthio solat' acetosā floꝝ ca
moill' et farina ordei et succo eupatorij
uel herbam eius Posset comedē herbā
feri· petro· lactucaꝝ atriplicꝫ portu
lacaꝝ uel stariol' et aquā ciceꝝ et
farinā ordei et debent ista cibaria
condiri cum puluere specieꝝ qui fit
ex cardamo gariof folio et galanga
Cura caresie ex frigida causa est ut sumat
vinū odoriferū clarum absq; aqua pon
ticum Et comedat carnes assatas et
frixas et allia cocta et nuces cū fiuib
siccis et h̃bam feri· petro· serofolij an
et aneti et vitellos ouoꝝ Et condiant̄
ista cū pipere lon· et cardamō et cinamō
garioꝝ nucꝝ mus· et croco aut sinap
uel aliquo alio condimento calido sapo
rato Recipiat etiā mane in aurora
et ante cenā oximel cōpositum uel squil
liticū cū aqua decoctionis api cappari
acori ameos amoī aut asari seu eupa
torij et mell' Nūtrit̄ ficer cū pill' fetid
uel stomatic' alkandij uel cū reub et
turbit mixt̄ et incorpat̄ cum melle
et aqua decoctionis apeii cappari mil'
acori aut asari seu epatorij aut ameos
uel amoī Vngat̄ epar cum oleo de
spic et ponatur emplm̄ super epar qd'
sic fit R̄ assari absinthij apei cappari
acori farine lupinoꝝ an̄ o· 1· terāt̄
et cribrent et incorporentur cū oleo de
spica et oleo de semine lini Sepe co
medat dyacurcuma aut dyatrion pi
pereon uel elect̄ de cardamō Semper
attendas q̄ caresia siue fiat ex calida
causa siue frigida semp habūdat ibi ma
frigida et opilatio et pp hoc conuenit ut in
alteratione et mūdificatione procedat̄ cū rebꝫ
apientibꝫ et mouentibꝫ mām frigidam et opi
lationes Sequit̄

Caplm̄ cxix de ycte ricia defectu epatis R̄

Margin notes (left): [illegible] · [illegible] · assumaf · [illegible] · [illegible] calida · ̄mudat · de bonis piscibus
Margin notes (right): P̄ge · Emplm̄ · Cura [illegible] ex frigida · + · [illegible] · [illegible] · Emplm̄

Et tercia est de secundario citrina absque ipsius inequalitate. Et est alia citrina vel viridis et alia nigra. Et fit citrina vel viridis vitio epatis, sed nigra vero ut plurimum fit vitio splenis. Fit autem ictericia vitio epatis quandoque propter multam caliditatem epatis in se ipso natam. Aut quia calefactum est ex cibis aut ex medicinis calidis vel apostemate calido vel opilatione aut propter multitudinem colere in eo aut propter ea quod natura eam expellat ad exteriora aut ex morsione vermium venenosorum aut propter debilitatem fellis a bibitione colere. Signa ictericie propter multam caliditatem epatis in se ipso natam sunt colores citrini semper et in albugine oculorum est semper citrinitas et non accidit eis magnum nocumentum nisi cum illud superfluit in eis et eorum vene sunt valde ample et manifeste et urina semper intensa valde videtur. Signa ictericie propter apostema calidum sunt quod fit ex cibis calidis vel potionum fortis putri et quod ad ipsum sequitur febris continua et dolor in latere dextro sub costis. Et quod urina est rubea spissa vel viridis et pulsus diversus et velox frequens cum quadam asperitate quam faciunt in pulpis digitorum tangentes. Signa ictericie ex multitudine colere in quantitate sunt quod egreditur in vomitu colera ipsa et solutione ventris sed ictericia semper remanet in eodem statu et urina apparet rubea et spissa et etiam viridis etiam multociens absque febre. Ictericia vero que fit ex opilatione cum caliditate diversis opilationibus et varias et diversas habere significationes nam opilatio que inducit ictericiam aut est in orificio cisti quod adheret epati et in ipso epate. Aut est in orificio per quod expellitur colera ad intestina. Aut est in orificio quo colera mandatur ad stomachum. Signa ictericie propter opilationem factam in ipso epate sunt gravitas in latere dextro et quod egestio fit alba paulatim et urina paulatim alba et hoc habet locum cum epar retinet propter suam debilitatem debilitatem totam coleram itaque nichil de

ea remittit cum urina. Aut quod virtus digestiva epatis non facit illas distinctiones in superfluitatibus. Itaque tota colera retinetur in epate et venis cum humoribus et nichil de ea mandatur cum urina quod fit multotiens et sepe in ista opilatione sicut urina in ista ictericia ex ista opilatione apparet urina turbida spissa rubea et est infirmus absque vomitu et amaritudine oris sicut eo quod nichil de colera aut quia nichil vel parum mandat ad stomachum. Signa ictericie propter opilationes meatus quo colera mandatur ad intestina sunt quod fit subito egestio similis egestioni cinis et quod illa ictericia fit fortis subito et difficultas exitus fecis et intensio ictericie. Et si epar maneat multum debile in expulsione superfluitatum ad loca alia vel virtus discretiva epatis tunc cum illis signis fieret et videretur urina citrina et remissa. Sed si predicta duo non contingeret in epate fieret urina valde tincta et spissa propter duplicem colere que mittitur cum urina quam consueverat mandari ad intestina et nunc propter opilationes non mandatur sed remanet in epate cum urina et apparet aliquando vomitus colere et oris amaritudo in ista ictericia et oris amaritudine quam in ictericia que fit propter debilitatem corporis fellis a bibitione de qua inferius dicemus. Signa ictericie propter opilationes meatus quo colera mandatur ad stomachum sunt quod urina et egestio sunt consimiles sicut bolum propter multitudinem effusionis colere ad intestina et quod infirmus est absque omni amaritudine oris et ~~stomachi~~ sine vomitu colere et doloris quod non est in aliis ictericiis ex toto. Signa ictericie que fit in modum crisis sunt quod fit post febrem et die critica et fit subito et spergitur per totum corpus et fit aliquando non in die critica vel ante septimam diem et hic est malum signum specialiter in febre acuta. Et hoc vult Ypocras particula iiii. Ictericia ante quartam diem fit nature debilitatem et habundanciam vel multitudinem materie quam tollere non potest ipsa natura. Signa ictericie ex morsu

vermis sunt manifesta ex recepta quia subito
advenit et infert lesiones in membris et
dolorem per vermium viam. Signa yte
ricie ex debilitate corporis fellis ab attrac
tione sunt nausea et vomitus colere abs
que gravitate in epate et amaritudo oris
et sitis et urina tincta valde. Signa
ytericie nigre cum non fiat secundum philoso
phi insistit reclinatione melie ad epar per
opilacionem factam in meatibus quibus melia
mandatur ad splenem. Et yctericia nigra
aliquando fit ex epate etiam sicud manifestum
erit inferius iam sunt quia in yctericia nigra
duricies et gravitas splenis et inflatio
et humor in latere sinistro sub costis in
venitur. Et urina apparet magis et istam
ytericiam venientes vicio splenis urina
atum eius non antecedit nisi raro ytericia
citrina vel viridis vinio incipit primo. Si
Signa ytericie nigre que fit vicio
opilacionum meatus colere vel epatis ante
cedit ytericia citrina vel viridis et do
lor dextri lateris sub costis et gravitas
et urina citrina vel viridis antecedit uri
nam nigram que in ista ytericia magis
nigra facta vicio epatis apparere solet
Sanas ut vult auic. li 3o ca de ytericia
quod urina viridis vel nigra in omni ytericia
cuiuscumque generis fuerit quanto magis
spissa et nigra fuerit tanto epar magis
sanum et forte in expulsione malarum sup
fluitatum sunt. Et ita verum est et videbit
si sapiens in hoc recte meditaverit
Cura ytericie propter caliditatem mitti plura
tum in ipso epate per naturam est quod alteret
epar et infrigidetur cum rebus acetosis videlicet
cum vino de granatis acetosis et agresta
vel succo berberis aut aqua decoctionis
eius cum qua in sirupum recipe debitum in mane et
sepe oxizacharam vel sirupum acetosum com
positum vel aquam acetose. Bibat vinum
album debile limphatum valde ita quod aqua
sit dupla ad vinum. Comedat carnes
coctas cum cucurbitis vel lactucis aut por
tulacis et conditas cum agresta vel vino
de granatis seu aceto et sumach vel
berberis herbas lactucas spinac sen
comedat cum aceto et etiam elixatas et
vitellos ovorum cum supradictis admixtis.
Et pisces valde bonos electos conditos
ut dictum est in carnibus sed pisces in isto

cum non debent elixari cum acetosis rebus
habentibus acetositates. Super dictum
ponatur oleum rosarum mixtum cum aliqua
(?) aceti sed epithimet epar vel penna
vel filtro in succo solatri aut acetose
vel lactuce in quo succo ponatur pul
vis sandalorum rosarum et ad acetum vel
pulvis aliarum rerum consilium et erit
hoc utile valde. Cura ytericie propter api
calum est primo flebotomia de salvatella man
dextre si corpus fuerit pletoricum sed
si non fiat flebotomia ex eadem parte et mundi
ficatio cum rebus et aqua decoctionis
primorum predictum et potum in unctionibus
et emplastris fiat ut dictum est supra in cura
apostematis calidi epatis. Illa ytericie ex
multitudine colere est ut sepe solvatur cum
decoctione que sic fit Recipe mirabolanorum cit
rinorum ℥ .i. pistentur et bulliant cum x prunis
in vi ℥ aque donec consumpta sit me
dietas coletur et in colatura illa ponantur
℥ .v. cassie et dimittatur sic per horas xii
et postea coletur et fortiter exprimatur et
cum illa colatura addantur ℥ ii sirupi de violis
vel sirupi rosarum et detur hoc totum in
matutinis et si rheubarbarum ponere volueris
ponas in decoctione loco eius ℥ .i. sca
monee electe vel grana viii vel x quod melius
est. Et si scamoneam coquere nolueris po
ne duo grana vel tria in decoctione et
erit valde bonum et utile. Bibat mane
ante prandium et ante cenam oxizacharam
vel sirupum acetosum cum aqua decoctionis lac
tucarum vel endivie vel scariole aut ci
coree. Comedat sorbitium factum ex fari
na ordei vel avene supra quam ponatur
aliquid de agresta vel de vino de granatis.
Comedat etiam cucurbitas portulacas
lactucas conditas cum agresta vel vino
de granatis vel sumac aut berberis. Co
medat etiam carnes edi vitulorum cas
trati iuvenis vel pullorum conditas cum
eisdem succis et coctas cum herbis dictis.
Bibat vinum album debile multum limpha
tum aut bibat agrestam vel vinum de gra
natis seu acetum cum aqua decoctionis
scariole vel cicoree et salibus pisces bonos
et de carnibus assatis et conditis cum agresta
vel aceto et salibus comede. Post in unc
tionibus et emplastris fiat ut dictum est supra
in cura ytericie propter caliditatem multiplicatam

epar
Frugi
Cura pp apo calidi
Cura ex multitudine colere
Comedat

Cura ycteri ex opillatione epatis

in ipso epate. Cura ycterice propter opilationem facte in ipso epate est si fuerit cum calore manifesto febrili aut alterius conditionis et cum urina valde rubea fuerit et virtute debili purgetur cum aqua decoctionis endivie cicoree scariole acetose lactucarum et similium et detur talis aqua cum syrupo acetoso composito vel oximelle quod melius est vel sumat de syrupo qui sic fit. ℞ endivie scariole lactuce cicoree mellilotum ana ℥ i. scolopendrie acetose pollitrici cinamomi capillorum veneris ana ℥ i. prunarum nº xx. seminis melonis citrulli cucumeris cucurbite citroli cyperi capparis acori ana ʒ i. pistentur et bulliant in ℔ iiij. aque donec medietas sit consumpta colentur et in colatura illa addantur ℔ ij. zuccari vel mellis. Comedat carnes edi vel castrati arietum anniculis et pullorum coctas et elixatas cum herbis predictis vel in pastillo aut in testula conditas cum aceto vel vino de granatis vel succo herbe aut simach et pulvere qui sic fit. ℞ cinamomi cardamomi ana ʒ iiij. gariofilorum croci galange folij ana ʒ i. fiat pulvis cribatus. Comedat etiam herbas spinachie et feniculi et cucurbitas sumat farine ordei avene vel spelte conditas cum vino de granatis vel agresta aut comedat aquam ciceris in qua cocta sint semina herbarum dictarum. Bibat vinum album diureticum odoriferum lymphatum cum aqua decoctionis acetose vel cicoree. Comedat sepe de sandalo mixto cum rosata novella posset purgari et bene et utiliter cum reubarbaro et turbit mixtis et dissolutis cum aqua decoctionis acetose et cicoree.

Experimentum contra omnem ictericiam de opillatione

Experimentum probatissimum contra omnem ycteriam de opilatione in qua non reperitur aliqua deceptio sic fit. ℞ piculis viridis ortulanam ℔ i. pistetur bene et perfecte deinde coquatur in ℔ vij. vini albi donec remaneat ℔ v. coletur et de tali colatura sumat patiens in aurora ℥ iiij. omni die et ante cenam ℥ iij. curabitur ycterica in paucis diebus cum observatione diete et quidam addunt propter abilitationem in decoctione ℔ ij. mellis non nocet confortat appetitum et assellare facit. Sed aqua decoctionis pollitrici multum valet in hoc. Si autem ycterica est ex opilatione absque febre et

Si est ex opilatione absque fe

calor non manifestus fuit omni die sumat et in aurora ℥ i. et ʒ ß oximellis compositi cum ℥ iij. aque decoctionis seminis epithimi polipodij et mellis purgetur sepe cum pillulis fetidis aut cum pillulis fetidis turbit aut dissolutis et mixtis cum vino albo et melle rosato colato aut cum aqua decoctionis seminis epithimi scolopendrie et polipodij et squinanto et asari et reubarbaro fiant clisteria ex aqua blete oleo melle et colloquintida ʒ ß et aliquantulo salis. Comedat autem brodium caulium vel porrorum vel sicle caulium apij et sit in quantitate circa ℔ ß et carnes coctas cum eisdem vel cum eis utatur sinapi vel sapore facto ex allijs cortice cardamomo et aceto fortissimo. Comedat etiam carnes arietum coctas cum feniculo et petroselino et porris vel caulibus perdices fasianos pullos columbarum et pullos gallinarum et gallos coctos in pastillo vel testula aut veru in quibus cocta sint allia cum passulis et semine feniculi condiantur cum pulvere qui sic fit. ℞ cinamomi ʒ i. cardamomi gariofilorum piperis longi nucis muscate galange folij ana ʒ i. croci ʒ ß. fiat pulvis cribatus semper in omnibus istis et consimilibus condimentis ponatur acetum quia multum facit penetrare omnes medicinas et condimenta ad membrorum profunditatem. Bibat vinum clarum odoriferum in quo non ponatur multum aque aut parum ponatur de aqua decoctionis feniculi aut capparis seu acori seu squinanti. Utatur sepe et ante prandium et ante cenam electuario de cardamomo vel dyacinamomo maiori. Confortetur epar cum emplastro facto in cura apparitionis in epate. Cura ycterice facte ex opilatione meatuum quibus colera mandatur ad intestina et ad stomachum ut fiat cum clisteribus lenibus in principio et postea curantur et specialiter cum opilatio istis meatibus fuerit absque febre. Clisteria lenia et convenientia ad istam opilationem in istis meatibus sive fuerit cum febre sive absque febre fiunt ex aqua sicle vel caulium et ex oleo olive vel oleo violarum mellis vel zuccaro et aliquantulo salis et ʒ ß agarici et ʒ ß colloquintide. Purgetur etiam sepe cum reubarbaro cassiafistula et turbit et aqua decoctionis prunorum seminis epithimi vel aqua decoctionis pollitrici agarici pollipodij radicis apij petroselini sparagi et brusci hidiciti et posita in electuarijs et emplastris et saporibus

et pulueribus q̄n est cū fe. et q̄n est absq;
fe. Fiat ut dictū est in cura superiori yctericie
ne fiat et flobotomia in omni ycteritia de sal
uatella manus dextre que est inter anu
larē et auricularē digitum siue sine fe
siue absq; fe. postquam urina inflam
fuerit spissa colorata multū quamuis spis
sa non fuerit quia utilis erit ualde. Cu
ra autem ycteritie facta sunt cū medicinis
intrinsecis et mundificatiuis et remanet
citrinitas in oculis et facie tunc illa ha
bitur tinctura in oculis et facie cū bal
neis rosarum et ablucionē cū aqua rosarum et aceto
Cura ycteritie que fit in die critico uel ex
pulsione colere ad cutim est ut iuuetur
natura in expulsione illius colere ad exteriora
uel eius extractione cū aquis decoctio
nis camomille et aneti et quod sepe et continue
recipiat sirupum acetosum compositum uel oxi
zacharam cum aqua calida aut oximel cum
aqua decoctionis primorum et radicum feni
et apii et purgetur cū reub et aqua decoc
tionis primorum et obseruet dietam in po
tu dictā superius q̄n est cū fe. Cura ycte
ritie ex morsu uenenosorum est sumere
in potu tiriacam aut olim amigd. deinde aquā
granatorum uel uinum de granatis cū aqua
endiuie uel acetosa que melior erit. Clis
teria etiā cū clisteri leniuo et mundificatiuo
cū reub et regantur sicut ycteritiis cū feb.
Sed de ista cura h. 3°. parte illa de ue
nenis largius et melius loquemur
Cura ycteritie propter debilitatem corporis
fellis ab attractione est eadem cū illa que
est propter opilationes meatuum adherentium epati
nam omnia que confortant epar etiam confor
tant fel et econtra et que conferunt epati multo
magis conferunt felli propter alligationem et affini
tatem istorum membrorum ad inuicem. Unde cura
ycteritie prouenientis ex istis causis
diuersis in situ que prosunt uni prosunt
alteri et econtra ex natura affinitatis alligationis
et positionis. Cura ycteritie nigre uitio
splenis fit et fieri debet secundum quod dictum est
cura de magnitudine et duritie splenis
cum fe. et absq; fe. Fiant tamen sepe cliste
ria que ualde utilia sunt ex aqua decocti
onis porri uel caulium uel sicle sene epithi
polipodii cuscute et seminatii cum melle et
oleo oliue et aliquantulo salis. Fiat aliquando
flobotomia de saluatella manus sinistre nam

flobotomia huius uene sanguinem minuit melius
et per hoc alleuiat ycteritiam nigram et
confert egritudinibus splenis specialiter
cū fuerit urina rubia spissa siue febre
siue non. Sequitur

Capitulum cxx de ydropisi

Ydropisis penes phisicorum inten
tiones est egritudo materialis
cuius causa est materia exuberans
frigida et est membra ingrediens
et crescunt per ipsam membra frigida
aut membra omnia manifesta aut loca
priuata in quibus sunt regimina nutrimenti
et humores. Et fit hec egritudo ex
multis causis primitiuis uidelicet ex potu
aque frigide post coitum aut nimium laborem
aut in ieiunio aut balneum. Cause autem
antecedentes sunt complexionales et composi-
tionales nutritiuorum et epatis specialiter ex quibus
innascitur debilitas epatis que est potentis-
sima causa ydropisis et ex debilitate epatis
fit error in mutatione humorum et sequitur
tione superfluitatum que cum non separantur
retinentur propter naturam in epate et uicini
tatibus eius et membrorum adiacentium eidem
et replentur uene et redeunt ad simul. Cu
natura uero est potens in expulsione superflui
tatum et replentur uacuitates que sunt
inter mirach et siphac et fit ydropisis
unde manifeste quod debilitas epatis est
potentissima causa et necessaria in gene
ratione ydropisis quamuis aliqua ydropisis
species incipiat fieri uitio digestionis stomachi et
propter debilitatem primam naturam misto et alia uitio
digestionis membrorum et tertia uitio digestionis
epatis tamen immediate oportet quod unaqueque
causarum inducat debilitatem et errorem
in epate et ex parte digestionis eius et sequitur
tionis antequam ydropisis generetur uel fiat
ex hoc erit manifestum quod possibile est quod
curet ydropisis absq; epatis curatione.
Sunt enim eius species tres tympanites
asclites et yposarcha. Causa tympa
nitis antecedentes sunt mala complexio frigida
stomachi uel calida excedens que debilitat
uirtutes ita quod cibos inuenientes chilum
uel huiusmodi conuertentes ad nutrimentum
membrorum mutari non potest et cibi uentosi
indigestibiles et debilitas uirtutis stomachi
respectu eius que sunt corruptio digestionis

resolvunt ventositates expellendo humiditates. Bibat vinum album odoriferum limphatum cum aqua decoctionis seminis feniculi vel ameos seu amomi. non dormiat in die. parum comedat et cibaria valde digestibilia ut sunt carnes castrati vel edi aut pullorum vel gallinarum perdicum fasianorum et omnium avium degentium in arboribus et in pratis assatas ut plurimum vel elixatas aliquando cum feniculo vel petrocilino conditas cum vino de granatis vel agresta seu succo de berberis aut aceto et cinamomo et cardamomo et croco vel vitellis ovorum cum eisdem condimentis aut oleribus factis ex herba feniculi vel petrocilini. Si autem fuerit absque caliditate manifesta in epate et sine febre curetur cum clisteri quod sic fit. Recipe ameos amomi karui siseleos seminis feniculi ana ʒ ß mellilotti camomille centauree ana manipulum i colloquintide agarici ana ʒ ß pistentur et bulliant et colentur in illa colatura ʒ iii mellis et ʒ ii olei de aneto et ʒ ß salis apponantur.
Aliud ad idem. Recipe centauree maioris herbe feniculi eupatorii camomille mellilotti seminis endivie cicoree lactucarum ana manipulum i colloquintide ʒ ß mellis ʒ iii olei de spica vel de lilio ʒ iii salis ʒ ß fiat ut dictum est de aliis. Super epar ponatur emplastrum quod sic fit. Recipe succi absinthii eupatorii aut solatri ana ʒ iii sandali rubei rosarum rubearum ana ʒ ß olei de mastice ʒ iii aque rosarum et aceti ana ʒ i terminis et pulverizentur etiam corporentur omnia simul cum farina ordei vel lupinorum et ponatur tepidum super epar.
Aliud ad idem. Recipe rosarum rubearum sandalorum albi citrini et rubei ana ʒ ß succi plantaginis et eupatorii ana ʒ iiii mastices nucis muscate capilli ana ʒ iii olei de spica ʒ iii aque rosarum et aceti ana ʒ ß farine lupinorum quod sufficit vel ordei fiat ut dictum est supra. Emplastrum siccum vel vaporem cum seminibus karui ameos feniculi dauci amomi mixtis cum milio furfure et sale mixtis cum siseleos dauci caru et semine feniculi et an pungetur cum pillulis stomaticis alkandi vel pillulis vel cum pillulis que sic fiunt. Recipe hermodactilorum cimini turbit ana ʒ i reubarbari ʒ ii siseleos karui dauci ana ʒ ß agarici colloquintide scamonee ana ʒ ß fiant pillule cum succo eupatorii aut succo cicoree dosis earum est ʒ i usque ad ʒ ii. Scias quod

usus camedrios origani et siseleos sanant timpanitem et eam diminuunt de proprietate. Bibat patiens vinum forte album odoriferum clarum absque aqua non dormiat in die et parum comedat panis eius sit fermentatus salitus et bene coctus in quo semper si est possibile ponantur semina feniculi cimini karui aut pulvis camedrios et origani vel ameos aut amomi. Scias quod comestio carnium assatarum absque pane et cum vino dicto est melior quam cum pane. Carnes dictas supra comedat assatas preter quas vide in medicine. In die vero medicine comedat carnes elixatas cum feniculo petrocilino vel cimino et similibus frangentibus ventositates et condiant sua cibaria cum pulvere qui sic fit. Recipe cinamomi ʒ ii cardamomi ʒ ii cimini karui seminis feniculi ana ʒ ß gariofilorum nucis muscate piperis longi piperis nigri ana ʒ ii croci ʒ i fiat pulvis cibatus et addatur in isto condimento vinum de granatis vel agrestam aut succum berberis vel vinum sumach. Utatur sepe triaca cum vino decoctionis cimini aut ameos mane in comedat dyacuminum vel diacalamentum vel diagalanga mixta cum dyacinnamomo. Si autem non curatur hoc modo procedendum est a principio huius cure et per ordines procedendo. Cura asclitis est quod est cum fe vel epate calido et urina valde rubea cum aqua endivie cicoree et lactucarum et syrupo acetoso composito aut oximelle et aliquando cum eo quod evacuat vel extrahit humiditates absque calefactione ut est aqua cardamomi et aqua infusionis mirab. et ut sunt trocisci de berberis quos facimus aut trocisci de reub. quibus curabatur asclites cum fe. et opate calido ut narrat avicenna in 3° can. de cura asclitis hoc non est separatur quam virtus erat debilis. Cibabat infirmum cum carne edi assati et carne perdicum et carnibus avium silvestrium degentium in arboribus et in pratis assatis et etiam pane de simila ordei et spelte et cum ablutio facto ex lentibus et aceto et croco et hoc faciebat ut virtus conservaretur et nullo modo dabat ei neque cibaria elixata nisi die medicine et solutionis per medicinam et dabat cum medicina per unam diem et die

medicine predicta ubi zia cum aceto medie
fortitudinis et non minuebat sitim ita
libraz et solvebat ipm cum de coctione que
sic fit R mirabo. cit. ʒ. vij. fumiterre
ʒ iiij absinthij ʒ ij eupatorij ʒ ij endi
me ʒ j. spic aromatice ʒ ij. decoquat
in iij lb aq donec redeat ad ij et colet
et misceantur cum ea ʒ iij zucari et sic
bibat. Et iterum cum pill' que sic fiunt cum pre
parabat R lac esule vel laureole et mis
ceat cum sucro et lacte ficuum tamdiu
quod inspissetur et fiant pille de quibus
dabat duas vel iij. dabam magnas ut
citer ante prandium et dabat post illud
in potu infirmo rob de agresta vel sucum
acetose vel de berberis et super ventrem
faciebat hoc emplastrum quod sic fit R
boli armeni vel terre rubee et aqua
et farina ordei et milij et stercus pu
tinum et fimi caprinum et cineres quer
cus et nitri et baurach et sulfur et mis
cebat simul et solvebat infirmum omnia
cum aceto super epar ponebat aliud
quod sic fit R sandal' al. rub. et ru. rosarum
succi solatri succi eupatorij et absinthij
farine ordei an et aliquantulum aceti
et miscebantur simul et solvebat infirmum
eundem unctiones cum sy° in quo infu
debat mezereon et mirtus aut vinum cum
aut lac esule aut laureole et credebat
de fructibus ficus siccaz et nuces et
zucarum et percipiebat ut sustineret et sitim
Et quando ut dixit credebat folia mezereon
.i. laureole et permiscebat cum melle fi
cuum et dabat ei ante comestiones et
post per mel ficuum intelligas dulcedinem
ficuum cum eius humiditate vel mel in quo
ficus involvitur. Et ad ultimum non omnino
liberaz ipm die uno aber pulsione her
sunt verba priora. Et hic est modus cura
tionis quem multotiens fecimus ponemus
Sed sciendum est hic quod quando asclites fuerit
cum fe et virtute debili et eius urina
fuerit rubea et tincta et mixta cum
difficultate quod male aut nunquam curabitur
et hoc meis temporibus fuit verificatum
Sed si urina fuerit multiplicata in quanti
tate. fuerit et absque difficultate expulsa
et color omni die fuerit remissius bene
asclites cum fe. pot beneficio medicinali
curari si deus voluerit hoc modo paz

comedat et hora comestionis non bibat
si est possibile sed post comestionem per
duas horas vel tres Si vero a potu
comestionis abstinere non pot parum
comedat et parum bibat et nullo modo
in die dormiat nisi propter necessitatem sicut
quando esset nimis debilis aut quando non dor
miret de nocte Et si sitis ante pran
dium vel post nimis eum infestaret ab
luat os suum cum aceto vel gargarizet ace
tum medie fortitudinis cum aliquantulo
vini albi odoriferi et erit utile Sed
hoc aut omnem sitim minuit et removet
per viam sui Comedat panes de simula
spelte vel ordei conditi in cardamo et
amo et se. feni. Comedat carnes edi vel
castrati vel arietis animal' coctas cum vino
de granat' aut agresta vel succo berberis
aut succo acetose et aquaz ciculum vel
lentium. aliud comedat in aqua ponat pul
vis aloes amoi cinamoi cardamoi croci
et se. feni et lon. piperis Comedat carnes
animalium silvestrium non degentium in aquis
assatas vel coctas in testula vel pastillo
conditas cum vino de granat' vel aceto
aut agresta vel succo berberis vel acetose
et dicto pulvere Scias quod comestio
carnium conditarum ut diximus bone ante
pane et potu esset melior quam cum pane
et potu Sed potius per duas horas vel
tres esset magis util' quam hora comes
tionis et multiplicatio carnium assatarum
vel coctarum in pastillo vel testula condi
tarum ut diximus est melior quam comes
tio carnium elixatarum et etiam quam co
mestio brodij herbarum dictarum et cura
ducens ad sanitatem Sumat pro
potu asclites cum fe. vinum al. odori
ferum clarum optimum in sapore limphatum
cum aqua decoctionis corticis acetose et
dinie berberis et apij aut capparis et
sit quantitas aque ut erit quantitas vini
et plus si vinum fuerit bonum vel minus
si vinum non fuerit ut scriptum est Super
epar et super ventrem emplastra dicta
ponantur post duas aut tres purgati
ones Nam non sunt bona ymo mala in
ydropisi omni nisi post quam urina et cum con
victa manifeste incipit minui et hoc
per longum usum manifestum est nobis et
meis annis quando usi sunt. hec purget semel

Bibere quando 3
Gargarizet ... absque ...
sitis minuitur
Comedat
Carnes assate meliores
Potus
Emplastrum
Nota

inebdomada uel bis aut ter si tenor
est virtutis et purgetur cum medicinis
que ut plurimum ducunt per urinas. Na
in omnis ydropisis et specialiter asscli
tes non fiat nisi ex materia quam natura
colorica deputata expellere non pot
uel in qua natura sequestratorum facere non
potuit unde remanet in epate in partibus
nutritivarum et implent ex illa materia
uel humiditate concavitates epatis et ce
lera nutritivorum tam diu quod bene in
trat uiter in venis et siphac in nisi sint
et sic inflatur venter et fit ydropisis
patet ergo per iam narrata causam
et per id quod dictum sunt in primo quod
medicine urinam provocantes cum
solutione ventris omnibus aliis in hac
passione utiliores et meliores sunt. Et
hoc apud nos manifeste sunt verifi
catum per usum et per dicta phorum.
Pille que resolvunt ventrem cum provo
catione urine sic fiunt. Recipe reubarbari ʒ
i turbit agarici colloquintide ʒʒ ana
ʒ i endivie lactuce acetose apii ana
ʒ s. informent pille cum succo lactuce
uel endivie dosis earum est ʒ i et s uel
ʒ ii. Ad idem Recipe scamonee ʒ s rosarum
rubearum ℈ s seminis endivie lactuce acetose
apii ana ℈ ii colloquintide reubarbari ana ʒ
ii fiant pille cum succo endivie uel lacht
ucarum uel acetose. Dosis earum est ʒ i uel
ʒ i et s ad plus et minus secundum virtutem.
Si autem pillas recipere non posset sumat
decoctionem que sic fit. Recipe aque decocti
onis seminis endivie lactuce seneriosi
prunorum seminis apii ana ʒ iiii et super
duas ʒ pulveris ʒ s turbit fundatur
aqua ipsa dum fuerit fervens et totum
hoc dimittatur sic usque ad horas vi. hic
coletur et detur cum ʒ ii sirupi acetosi.
Utatur sepe in die dyacurcuma mixta
cum sirupo rosarum veterum et seruum bibat tria
cochlearia dicti sirupi sicut supra posset aliquis
sumere de pulvere qui fit ex epate lu
pi exsiccato et pulverisato ʒ ii vino
decoctionis passularum uel vino decoc
to quod appellatur rob quia de proprietate
et per naturam suam hanc curat infirmita
tem. Hec est cura que est conveniens
asscliti cum febre uel calitate extrinseca.
Cura asscliti que est absque materia rubra

uel febre aut absque forti calitate est ut pur
getur cum pillis fetidis uel cum pillis que
sic fiunt. Recipe foliorum mezereon ʒ ii castor
ei ʒ i reubarbari ʒ i et s rosarum rubearum masticis
ana ℈ i turbit agarici colloquintide
ana ʒ s fiant pille cum succo eupatorii
uel absinthii dosis omnium istarum pillarum est
a ʒ i usque ad ʒ ii. Si autem pillas istas
recipere non posset purgetur cum medici
ma que quod sic fit. Recipe reubarbari pulverisati
et cribrati ʒ ii et super ipsum fundantur
ʒ iiii aque decoctionis seminis apii feni
culi petrosilini capparis acori lactuce scariol
le acetose seminis dentis leonis ʒ ii. oximell
compositi in manibus. De complexione
post purgationes super epar super stomachum
ut dictum est supra hic in die comedat
diacurcuma ad modum nucis magne
ante cenam et ante prandium et post illud
bibat ʒ ii vini veteris puri aloderisi
uel nobili fortissimi uel magistri uel dya
lacca uel de elacio de scorzia ferri que
omnia fient mandoratio. Si autem
hec egritudo esset cum fluxu ventris
uel solutione nimia [illegible] solum cum medi
cina que sic fit et preter quod sumat aliquam
medicinam solutivam uel purgativam. Recipe
spodii cerusse galle balaustiarum sumach
seminis tamarisci et acetose ana ʒ i api
sqinanti ana spice reubarbari lacte coriandri
rubee capparis ana ʒ s endivie seminis
ʒ s seminis agni casti seminis porri ana ʒ
i opii ℈ s camphore sextam ʒ s fiant
trocisci cum succo berberis uel citoniorum
et sit quilibet trociscus ʒ ii uel i et s ad
datur cum vino decoctionis citoniorum
uel berberis uel sumach si fuerit habunt
fluxum ventris rob uel succum citoniorum
cum vino uel sirupo de mirtis uel de agresta
aut trociscos stelle cum eisdem sirupis et erunt
meliores. Curavimus quemdam asscli
tum qui vocabatur dominus azo de gaudiis bon
ebat de civitate parme solum cum trocisis qui sic
fit et continuo usu diacurcume maioris.
Recipe turbit ʒ i zuccari ana ℈ ii scamonee
electe grana viii et terunt et incor
porentur cum vino hoc recipiebat trocis
cus semel in ebdomada in matutinis et as
sellabat quater uel quinquies omni die ante
prandium et ante cenam sumebat ad modum
nucis dyacurcuma et post illud bibebat

Quomodo hydropis fiet dicit ydropisi
pille ydropicorum sic fiunt
alie
Decoctio
Dyacurcuma
pul
Cura asscliti absque materia et fe

at optimum vinum albi odoriferi et sicut
emplastris dict7 supius et dieta bona li
beratus fuit per fre per mediam viam
infra menses sex et vixit in bona sani
tate longo tempe Et erat eius etas
tempe infirmitat7 plus annis xl erat
etiam in infirmitate sua sat7 bone vir
tutis et eius appetit9 satis bonus et
erat absqz febre et absqz fluxu ventris
sed eius venter et testiculi erant in men
se inflationis et eius urina erat bene
rubea et semp bone quantitat7 Die
ta eius fuit talis sicut narrabit hic
multum fricabat et abluat os suum et gar
garisabat aceto medie fortitudinis et
aliqn miscebat cum illo aceto de vino
et aliqn panis ergo asclit7 absqz fe et
absqz caliditate sit talis ut scriptum est
sup et modus comedendi silr cu tempe
Comedat carnes assatas auius silues
trium non degentium in aquis et intestina
et in pastillo conditas cu allijs et pet°
et carnes edi et ariet7 annalis uel cas
trati assatas siliter gallos capones
et gallinas conditas cu allijs et petro
Comedat pisces salitos siccos cu sina
pi et allio nuces et ficus siccas sepe
et vitellos ouoz7 Nullo mo comedat
carnes elixatas nisi die purgatio
nis et tunc elixent carnes et sua ciba
ria cum porris et caulibz sed comedat
ipas res et carnes elixatas cu sinapi
uel cum allijs coctis ficubz siccis uel
nucibz aut passul' Condiant omia
sua cibaria cum puluere qui sic fit R
piper lon garioff nuc muss galan
ge folij ana ʒ ij carda moi ʒ iij croci
ʒ i fiat puluis cribatus Nam hic pul
uis aperit et resoluit aquositatez et re
tinet appetitum In omnibus suis comme
tis ponat vinum de granat7 aut agresta
aut succus berberi aut acetum si non
presto est aliud Bibat parum et ne dor
miat in die et abluat sepe os suum cu
aceto medie fortitudinis s' cu aceto
mixto cum vino quia hoc extinguit
sitim valde ydrop sepe et non bibat
hora comestionis si est possibile aut
per duas horas uel tres Nam tollerar
sitim in veritate in ista egritudine a
quositatez desiccare facit Sit

vinum eius odoriferum clarum subtile aliqn
et vetus si est possibile inveniri debi
nans ad rectitudinem in quo non ponat
aliquid aque nam nisi aq ydrop no
cet ut dicit auic li iij Circa asclit7
ne dum bibe puluis epat7 lupi ex siccat7
si sumat ieiuno stō cu vino suo uel
rob sanat ex proprietate hanc passioz
et in hoc conueniunt omes phi Emplast'
epar et venter cum emplastris dictis
supius et spaliter post purgationes
erit multum utile sed ante purgatioz
modicum repletur Sumat tiriacam cu
rob aut vino sic per interualla et
post purgationes multum confert et
est bonum Iet est uera cura asclitis
absqz fe et vehementi calit7 epate
et qn est absqz fluxu ventris Nam ydr°
pisis que e cum fluxu ventris et
fit vir tut7 debilitate et urina pauca
et rubea nunquam curat aut male pt
curari et si cum virtute fuit satis forti
Nam pp fluxum medicus non inveni
tam ex siccationis humiditat7 reclu
se inter mirach et siphac intrinseci
eo q si cum exiccatiuis et resolutis
procede voluit fluxus multiplicabit'
et debilitas virtut7 augmentabit'
et nescit et h' habet locum qn fluxus
ventris fuit absqz infirmi alleuiatoe
Si vero fluxus fuerit in ydropico
cum causa manifesta alleuiationis
infirmi tunc est utilis et conseruandus
Nam signum est quia sic ingenio et
pp melius hoc patitur Scriptum tn
est supius qualiter medicus debet
procede in ydropisi cu fluxu ventris
comodo assend' ut dicit auic li° 3° circa
asclit7 q flora non est conueniens ali
cui ydropicor7 nisi qn fit ydrop ex re
tentione san aut accidit mulieribz
pp menstrua aut habentibz emor
roidas et constringunt' vnde in alio
ptla vj emorroidas antiquas sine
vna relicta fuit periculum est ydro
pisim fieri aut per ptisim et in hoc
casu flora prodest ydropisi et silibz
Almansor li° diuin et auic li 3° ca° de
cura asclit7 voluit q qn venter aug
mentatur ydrop et bibite medicine non
multum conferunt uel conferre videntur

Auic

Emplastr

Curam

De fluxu ventr
ydropico cum
fluxu ventr

De flora in
ydropico

ydropi

Almansor
Auic

Nota bn

et etiam ex tisice empliatur quod incisio
sub umbelico per tres digitos continu
os fiat vel circa etc. Sed hic modus cu
rationis non michi placet sed relinquere
infirmum melius est et honorabilius
et quod aqua non extrahatur subito sed
paulatim et per longum tempus successi
ve quia cum eius evacuatione spiritus
vitalis et calor resolveretur fieret sinco
pis et mors finaliter nam cum omni su
perfluitate naturali bona vel mala vel innaturali
que expellitur extra corpus semper semi
de calore naturali et spiritu aliquid expellitur
ex resolutione quorum debilitatur ut
vult Avicenna libro primo fen 3a capitulo de regimine
adolescentium. Sanum et utile consilium
videtur omnes incisiones in ydropisi dimit
tere nisi virtus sit multum fortis
dicens quia secundum hoc plures meo tempore
vidi mori ydropicos in quibus facta
fuit incisio manualis aut cum ferro
sed vidi aliquos liberari qui per fri
cationem ventris vel scalpillationem pel
lem vulneraverit ita quod aqua exibat
tam diu quod venter omnino detumesce
bat et sanitati post hoc infirmus resti
tuebatur. Sed si post exsiccationem
aque vel resolutionem medicus vel in
firmus non instabat cum confortatione
nutritivorum et epatis et restitu
tionis complexionis debite et compositionis
quod in brevi rendebant in pristinas dispo
sitiones et moriebatur. Sciendum est
hic quod quidam antiquorum dicunt quod as
chites est deterior tympanite et quidam
dicunt econtrario. Tamen enim dicunt quod aschites
est deterior tympanite respiciunt cau
sam antecedentem in epate scilicet opilationem et caliditatem
in epate vel multiplicatam ex parte cole
que non mundatur ad loca sua. Nam talis
dispositio inducit medicum ad hoc ut
utatur contrariis in cura istius scilicet calidis
contra opilationem ut fiat deopilatio et
frigidis que colerum retentam in epate propter
opilationes ne inflammet et hoc est
gravius et difficilius quam uti rebus ca
lidis tantum vel frigidis in curatione alicuius
infirmitatis. Sed si vellet in cura as
chitis tantum considerare causam coniunctam que
est aquositas multiplicata inter mirach
et syphac que inducit curationem ad hoc

ut cum rebus calidis et siccis resolutivis proce
dat hic utitur tantum rebus simplicibus tantum calidis
et non contrariis et hoc est levius curatori
infirmo et nature. In tympanite e
contrario considerando contraria quod qui dicit tympan
ites est deterior aschite respicit causam
coniunctam que est ventositas non pura
sed mixta cum humiditate vincente in com
mixtione ventositatis et est reclusa
inter mirach et syphac intrinsecum con
quam causam si solum cum calidis procedere
voluerimus curando ventositatem multi
plicabit eandem resolutionem humiditatis in fumum.
Si vero cum frigidis vel debilibus calidis pro
cedere voluerit nunquam removebit vento
sitatem sed eius materia multiplicabitur et sic
eius cura nunquam terminabitur. Sed si
causam antecedentem que est mala digestio
stomachi solum considerare voluerit non requiritur
in cura istius nisi multiplicatio rerum que
habent confortare digestionem et stomachum et
sic respectu istius cause bene curaretur
et eius fines medicus leviter absque
difficultate consequetur. Unde dicendum
est illis qui dicunt quod aschites est deteri
or tympanite verum est ratione cause antecedentis
considerate in epate. Illis vero qui dicunt
quod tympanites est deterior aschite verum
est ratione cause coniuncte que est utrumque
inter mirach et siphac internus que
egritudinem retinet in esse immediate
et hoc totum est manifestum ex causis
narratis hic. Cura yposarche est
omnibus aliis levior et potest in paucis diebus
absque difficultate fieri et nullus quasi
ex ea moritur nisi aut per ignorantiam
aut per inobedientiam. Si autem hec pas
sio attingeret mulierem propter retentionem
menstruorum que est ad epar et ad membra
redundaverint. Vel supervenerit viro
qui consuevit habere emorroidas et modo
non fit flobotomia de saphena que est in his
in talo erit valde conveniens et bona et
maxime si mulier fuerit eius etas infra an
nos xxxvi et etas viri infra xl annos.
Aliter autem flobotomia in ydropisi non lau
datur neque fieri debet. Purgetur cum pillulis
que sic fiunt semel aut bis in ebdomada. Re
agarici colloquintide mezereon turbit ana
℥ anisi seminis feniculi apii ana ʒ i reubarbari
ʒ ii fiant pille cum succo absinthii dos

an aschites sit dete-
rior tympanite et
econverso

Cura
[illegible]

flobotomia

pill

albuginis oculorum vel cum lividitate vel plumbeitate et carens appetitus eo quod nichil de melancolia mandatur ori stomachi ut confortetur appetitus ut consuevit mandari quia nihil attrahit splen de melancolia ab epate propter debilitatem eius et quod locus qui est circa splenem frigidus sentitur per tactum et urina apparet turbida et clara supinus. Cura debilitatis splenis ex caliditate est confortare splenem cum oleo rosarum mixto cum capparo cipero et croco et succo eupatorii vel endivie aut cicoree vel lactuce et absinthii et aliquantulo aceti et succo acetose vel cicoree. Ponatur ventosa magna super splenem absque incisione et hoc sepe. Fiat flobotomia de salvatella manus sinistre que est inter anularem et auricularem digitum. Bibat vinum album forte et bonum in quo ponatur de aqua et comedat carnes castratorum et edi et arietum et pullorum et similium conditas cum agresta vel succo berberis aut vino de granatis seu aceto et pulvere specierum qui sic fit ℞ cinamomi ʒ i. cardamomi ℈ ii. croci ℈ i. fiat pulvis et utatur rosarum novella in qua pro qualibet ʒ miscetur trocisci stelle et ʒ i. vini de granatis. Si autem materia aliqua videretur multiplicata in loco purgetur cum reubarbaro sive epithimo et polipodio et prunis aut cum reubarbaro simplici et aqua calida. Cura debilitatis splenis propter frigiditatem est in motu et fricatione eius vel super locum sub quo continetur cum manu et equitatione et exercitio. Confortetur cum emplastris factis solum ex armoniaco vel ponatur super ipsum unguentum quod sic fit ℞ succi absinthii ʒ iii. aceti ʒ ii. armoniaci ʒ. bdellii oppoponaci serapini ana ʒ ß olei de oliva ʒ ii. dissolvantur gummi in aceto et succo et postea reducantur ad ignem cum oleo et succo et aceto et cum omnia fuerint dissoluta addatur ʒ ß cere cum eisdem et liquefiant omnia et colentur cum stamine et de hoc omni die ponatur super splenem hoc enim calefacit ipsum et confortat et removet eius debilitatem. Ventose magne absque scarificatione super ipsum aliquando ponantur. Indicatur per istum modum confortatio attractionis super splenem et in splene et dilatant vie eius et aperiuntur. Bibat vinum odoriferum atque vetus vel novum clarum. Comedat carnes dictas supius elixatas cum caulibus et porris. Et de brodio ipsarum herbarum et earundem carnes comedat multotiens assatas vel coctas in pastillo vel testula. Et condiantur cibaria sua cum vitellis ovorum et croco et pulvere qui sic fit ℞ piperis longi ana ʒ ß cardamomi capparis gariofili nucis muscate foliorum galange ana ʒ i. croci ʒ ß fiat pulvis cum [illegible]. Si autem materia melancolica vel flatica habundare visa fuerit purgetur cum pillulis fetidis vel stomaticis alkandii vel ex decoctione que sic fit ex ℈ i. elleborini ʒ ii. reubarbari dissolutis cum aqua feniculi decoctionis prunorum sive epithimi et coletur hoc totum cum datur et sit quantitas aque in qua infundantur ista et reubarbarum ʒ iiii. postea dari solum reubarbarum cum vino puro et erit utile et bonum. Nam ista medicina confortat epar et splenem et aperiunt omnes opilationes harum nutritionum et miseraicarum et excitant appetitum et confortant removendo melancolias et flegma et digestionem instrumenti et membris omnibus et removent debilitatem a splene et ab epate. In hac passione et similibus bonum et utile est non dormire in die. Sequitur.

Capitulum cxxii. De magnitudine splenis. R.

Magnitudo splenis quedam est cum febre et quedam est sine febre et hec que est sine febre quedam est que est antiqua et diuturna quedam est que non est antiqua neque multum diuturna. Fit autem semper ex materia multiplicata in ipsa que est faciens opilationes in meatibus ipsius splenis et per hoc eius substantia quantitate huius multiplicatur ad tactum et durescit cum nichil a parum de illa materia infiltrata in splene vel multiplicata materia resolvatur et fit per hoc inconveniens in splene ad recipiendum et ad trahendum superfluitates que in epate generantur vel fiunt. Signa magnitudinis splenis sunt manifesta ex tactu super latus sinistrum et ex duritia eius et ex apparentia sive eminentia in dicto loco. Cura magnitudinis splenis cum

se est ut nocet febris simili quod fuit ut infe
rius 2° dicemus non negligendo magni
tudinem splenis qui fiat ad curam eam quod
se non noceat aut parum noceat non sen
sibile sed vaporet splen cum aceto forti in
fide imponatur super ipsum filtrum vel pecia
infusa in aceto decoctionis mellilotu
ros rub. flor. camomille vel absinthiu
sumat sirupum acetosum cum aqua decoctio
nis capparis aut radicis cicoree endivie
lactucarum scilicet recipiat aliquando dyarodon
abbatis aut ros novellarum aut trociscorum
de ros qui sunt in febris. Cura eius
quando fuerit cum successione aliarum febrium
aut contingerit post se est vaporatio cum
aceto forti in quo bulita sint ruta et
calamentum assari et capparis et super ipsum
ponatur filtrum infusum in eodem sepe ante prandium
dium et ante cenam bibat oximel compo
situm vel sirupum acetosum cum aqua decocti
onis capparis radicis capparis asari api
et mirtillorum et sumat trociscos capparis
vel agni casti sepe cum sirupo acetoso vel oxi
mell et aqua cicoree vel endivie. Sumat
electuarium de ciclamino aut galan. Bibat
vinum album odoriferum in quo ponatur denique
decoctionis scilicet lactucarum endivie vel
cicoree. Comedat carnes coctas cum
feniculo et petro. conditas cum aceto et
pulvere qui sic fit: ℞ cinamomi ℥ i. car
damomi. lon. piperis. garios. ana ʒ ii. cro
ci ʒ s. fiat pulvis cribratus. Cura ma
gnitudinis et duriciei splenis absque fe
bre quando antiqua non fuerit est ut sumat omni
mane trociscos unum ex trociscis de agno
casto cum sirupo acetoso de zuccaro qui sic fiunt:
℞ seminis agni casti seminis tamarisci am
borum ana ʒ x. scilicet endivie et portula
carum ana ʒ v. conficiantur cum vino et sit
pondus unius cuiusque ʒ iii. Si autem esset
multum repletus fiat flebotomia ex salvatel
la que est in manu sinistra. Abstineat
omnis spleneticus a rebus unctuosis et
grossis viscosis et dulcibus. Bibat vinum
clarum odoriferum vetus vel novum clarum
absque aqua. Comedat carnes castra
ti arietis annual et edi et carnes galli
narum pullorum et caponum masculorum cum
incipiunt cantare et carnes caprarum et ca
prioli et carnes omnium avium degentium
in arboribus et in pratis et non in aquis

et specialiter vitet carnes avium habentium
longa colla et crura longa sicut sunt ali
quando cum feni petro. porris et caulibus
et aliis coctas intestina vel pastillo aut
in veru potest comedere brodium lenticularum et
vitellos ovorum et allia cocta nuces et
ficus siccas et pisces assatos cum sinapi
in quibus cocta sint allia. Condiantur omnia
sua cibaria cum aceto vel vino de granatis
et sinapi vel pulvere qui sic fit: ℞ piperis
℥ i. piper lon. cinamomi galange ʒ ʒ. gar
iof. foli ana ʒ ii. croci ʒ i. fiat pulvis.
Super splenem ponatur filtrum infusum in ace
to calido in quo dissoluta et decocta sint
armoniac et nuces tamarisci et cap
paris et semen endivie et staziosi aut
flor. camomille mellilon et absinthii.
Cura magnitudinis splenis cum durcie
quando antiquata fuit est ut sumat unum
de trociscis capparis qui sic fiunt: ℞
corticis radicis capparis scilicet agni casti
ana ʒ x. scolopendrie ʒ vii. aristolon
foliorum rute et scilicet nasturcii acori megelle
ana ʒ iii. dissolvatur armoniacum cum aceto in
quo cetera conficiantur et informentur tro
cisci pondus quorum sit ʒ iii. ex quibus unus
cum oximell composito vel apozimate
de radicibus in potu sumantur. Aliud ad
idem ℞ fructus tamarisci ana iii. piperis
albi spice armoniaci ana ʒ ii. terantur omnia
preter armoniacum quod dissolvatur in aceto
squillitico et cum ipso conficiantur trocisci
et sit pondus unius cuiusque aurei 1 dantur
in potu ut superiori. Fiat emplastrum super sple
nem ex armoniaco vel ponatur filtrum
in aceto decoctionis asari armoniaci
capparis acori api mirti cipressi absin
thii fumi terre et fricatur aliquando cum oleo quod sic
fit: ℞ succi eupatorii absinthii cicoree
aceti ana ℥ ii dissolvatur gumme in aceto
et succis et post dissolutiones reducantur
omnia ad ignem et dissolvatur et addantur
pinguedines et dissolvatur cum eis et
post dissolutionem coletur totum et ponatur
hoc mollificat durities et aperit opila
tiones splenis et diminuit magnitudines
et confortat et mollificat nodositates
in cibo et potu et regimine omnia fiant ut scrip
tum est supra. Attendendum est hic quod in omni
magnitudine et egritudine splenis purga
tio fiat cum pillis fetidis vel cum decoctionibus

de rob' dictis et ellô nigro et pillis sto
maticis est utilis et conveniens postquam ma
medico fuerit manifesta et etiam flobo-
tomia salvatelle manus sinistre si habitudo
fuerit carnosa et bene forti non erit
mala primo conveniens Omnis splenet
icus abstineat a sompno diei pro posse
et erit bonum Sumat sepe dyaturtima
dialacca et electuarium de scoria ferri et dya
curcumomum confectum cum limatura a
cinis abluta cum vino aceto et hoc specia
liter post purgationes in libra una cum
libet elli ponant' ʒ ij vel ʒ iij et s(imi)li(ter)
hanc ... plus Signa inflationis
pp ventositates sunt tensio sub latere
sinistro absque ... dico et quando premitur
si super ipsum sit planum preter quod doleat
et provenit ex eo cum vehementer premitur de
super eructuatio aut rugitus Cura istius
inflationis est ut sumat trorisc' de cap
pare cum vino veteri et ex melle composito
Et sumat dyacuminum et diagalangam
et electuarium de scoria ferri et vapore hu
cum vino decoctionis mentastri carvi
satureie siseleos et origani et cimi(ni)
vel cum milio calefacto et furfure et sale
torrefacto facto in sartagine Dimittat
omnia unctuosa et bibat vinum album optimum
absque aqua et utatur dieta et aliis cortis
ut dictum est supra et cumino in suis condi
mentis feniculo et carvi origano et
satureia laboret et abstineat a sompno
diei et quiete pro posse Sumat quoque
de bravia cum vino decoctionis cimini vel
carvi aut ameos vel amomi origani satu
reie Sciendum est quod usus troniscorum
capparum dissolvit magnitudinem dura
tionem opilatione et crossiciem splenis de
proprietate ut vult serapion et omnis iunior
conveniunt curatur et dicit quod si peroral vel
~~...~~ ... iste troniscus per longum
tempus et post hoc quod splen invenitur
... pp causas non credimus Sequitur

Capitulum cxxiii de reten cione fecum

Et passio fit aliquando ex re
tentione fecis fit ex et
retentio fecis fit ex sicci
tate et siccitas fit aliquando

pp siccitatem ciborum aut pp multitudinem
urine itaque tota humiditas actualis ciborum
transit cum ipsa urina Aliquando pp caliditate
ventris que humiditates fecium designat
aut accidit colerici et laboratoribus
Aliquando accidit ex nimia caliditate aeris vel
laboris seu sudoris in balneo quod trahit
humiditates fecum ad cutim Aliquando con
tingit ex siccitate ipsorum intestinorum Aliquando
fit ex flate crosso agregato in intesti
nis fit etiam ex paucitate effusione colere
ad intestina unde excitatur virtus ex
pulsiva et fit vasitatem siccitas in fecibus
pp longas moras Signa retentionis
fecis pp multiplicationem urine est difficul
tas et raritas egestionis et sic cum cali ...
sensibili circa renes Signa retentionis
fecis pp ventris calitatem sunt veheme
na sitis et fecis siccitas semper et sensibilis
ardor hora egestionis Signa eius
que fit ex vehementia calitatis aeris
aut laboris vel sudoris in balneo sunt quod
fex retinetur et ex siccatur post cibos
sumptos sicut ex siccatur post sudorem
multiplicatum in balneo aut post laborem
vel calitatem aeris tangentis corpus
Signa eius que fit pp siccitates corporis
sunt paucitas fecis in omnibus digestionibus
sue sanitatis et squibale cum emittuntur
cum eis Squibale sunt egestiones que
emittuntur in modum nucum et multitudo
famis et vehementia appetitus et sic
citas fecis plurima semper Signa
eius quod fit pp siccitates ipsius intestini sunt
extenuatio mirach ventris et subtili
tas et ut non inveniatur causa siccitatis
fecis et difficultas exitus eius et est
cum ea sitis et ardor cum excoriatione
hora egestionis Signa eius que est
ex crosso flate agregato in isto et intesti
nis est illa que fit frequenter plurimum quod fit post
sanctitatem nauseativam plurimam et fex
retinetur et ventositas et odor multiplicatur
et fetet eructuatio desuper et multiplicatur
nausea et fit dolor fortis et sudat sudore
forti et fumo infirmus Et eius urina
est alba spumosa valde Signa eius
que fit pp paucitates colere que effunditur
ad intestina sunt difficultas exitus fe
cis et albedo egestionis et inflatio ven
tris et commotio cum vomitu colerae vel

cu rubedine urine uel eius siccitate
Cura colice q pronenit ex siccitate no
est ut eger sumat in potu iulep aut sy
viol' uel sy de nenufare aut decoctionem
onem ficuu uel passulaz uel rob dulce
aut oleu sisaminu in quo dissolutu sit
de zuccaro quantu ipm est super ignem
de penidiis Fiat sepe clistere lenitiuu qd
supius diximus et quod dicemus in hoc
ca inferius Bibat vinu limphatu
albu cu aqua de corticibus lactucaz uel
endiuie uel spinachie aut violaz aut
nenufaris aut cu aqua calida Et come
dat spinachia maluas mercorellas in
quibus cocte sint carnes castrati arietis
et edoz et comedat brodia gallinaz
et pulloz pinguiu et abstineat ab oi
bus stipticis et ponticis et constrictiuis
Cura colice que fit pp siccitates fecu
dirigentez ex multitudine urine est
ut patiens comedat carnes passulaz
et anatis et dathilos et sisamos factos
cu amido et butiro cocto cu farina ordei
et butiz crudu et penidios et ficus siccas
cum butiro et assiduare acceptionem
medulle cassiefistule et mane et sy viol'
vel de nenufar et prima infusa in pala
tione meatuu Comedat marcorellam
spinachia maluas cucurbitas in quibus
coquant carnes pingues et pinguedi
nes auiu et aialiu et comedat de ipis
carnibus cum rob uel zuccaro mixt cu
vitell' ouoz et butiro Vngat renes se
pe cu oleo de nuz uel ros mixt cu pul
uere bo ar et aliquantulo aceti Bibat
vinu dulce claz limphatu uel rob mixt
cu aqua Cura colice que fit ex siccitate
fecu dirigente pp calitates ventris est
ut comedat cerasa humida recentia et p
sica humida recentia et melachia i cum
machos et prima mollia recentia et ficus
humidas recentes et uuas recentes et silia
Et de herbis spinachia atriplices et mal
uas et lactucas portulacas et cucurbi
tas et melones et silia Et carnes vituli
nas et agninas et porcellinas coctas in
eisdem herbis et extremitates aialiu
Condiant oia ista cu aceto agresta uel
vino de granatis et succo berberis et de
mirtill' Bibat vinu debile limphatu
multu Clisterizet cu clisteri lenitiuo
quasi omni die Cura colice ex siccitate
fecu dirigente pp labores uel aerem ca
lidum aut pp sudorem in balneo est in
vngere totu corpus cum cera et oleo
ros uel de nuz uel intrare balneu factu
ex aqua de corticibus ros foliez salicis
uel aque frigide de corticibus solatri et san
daloz et dimittere labores et alterare ae
rem cum frondibus arboz frigidaz et ro
rare corpus sepe et aspergere aquaz ros
in cibo et potu et sta clisteribus frigi
diuz humidoz fiat ut est hic sup immediate
diate Cura illius que fit pp inanitatem
est ut sumat in cibo carnes pingues
s. porcoz habentiu pinguedinez multas
Et bibere vinu dulce crossu nouu in
quo ponatur de aqua Et comedere se
pe et multu hora vna et quiescere et
dormire et abstinere ab omni labore
et motu et coitu est conueniens et tunc multu
quiete et sopno et vngere totu corpus
sepe cu oleo ros et cera mixt uel oleo de
nuz et cera et itez intrare balneu aque
dictaz illic est util' et conueniens et uti clis
teri lenitiuo si no assellaret die quolibet
Cura colice que fit pp siccitatez intestinoz
est administrare vinuz dulce nouu sepe et
multu et vuas recentes et cerasa et come
dere brodia pinguium auiuz et aialiu stre
iemino et sumere aliquod in potu de oleo aliquo
ante cibum semp uel ut plurimu Come
dat faseolos et aquas eoz coctas et
conditas cum carnibus pinguibus et
aquas lenam in qua butirz uel pingue
do cocta sit Clisterizet cu clisteri
facto ex oleo viol' uel de nenufar et
aqua violaz et maluaz et mercorelle
in qua ponatur aliquod mell et parz salis
et intrare balneu tepidu tone dolo
ris et est util' aliter non Cura coli
ce que fit ex flatu grosso aggregato in sto
et intestinis est ut hora accessionis uel
exacerbationis fiat primo clistere lenitiuu et si
non sufficiat fiat 2o magis forte et si hor
dolor non remouet clisterizet cu acuto
Confertho clisteri lenis qd fit in febribus
et est ei conueniens sic fit Rx aq decoctio
nis blete lb i uel ℥ sal' ʒ i uel ij olei viol'
ʒ iij supponatur tepidu Si aut infirmus
fuit absque fe in predicta aqua ponatur pulmo
fistice et ʒ iij mell uel zucri ros ʒ ij

sal' et ℥ i olei de oliva Clistere for
tius isto sic fit ℞ fenis cicinas mio
xlv. furfuris pugillum unum et pugil
lus unum altee sicce ℈ i et coletur et
conficiat' super eam ʒ i sal' uel ii et ℥
i olei uel ii uel iii Et super fortius fac
uoluis ponas cuneo aut i uel ii de sup
positorio albo uel colico quod sic fit ℞
sal' duri ʒ x colloquintide stamonee an̄
ʒ ii et ʃ terantur et puluerizentur hic ē
puluis suppositorii albi et cum isto puluē
fiat suppositoria longa cum aliquo licore
Nam remouent colicam uentosam et hu
moralem ex materia grossa uiscosa frigida
Clister fortius et quod dicitur acutum sic fit ℞
colloquintide ʒ x centauree minor ʒ v
rute calamenti origani barbe maie sa
turegie an̄ ℈ i decoquantur deinde
dissoluatur in ea olei uel sepi arietis et mell'
an̄ ʒ i castorei ʒ ii sap ʒ i oppopo
nac ʒ ʃ uel i suppositorii albi aut i
olei de spica uel de lilio ℥ ʃ fiat ex
omnibus clistere dissoluit colicam uba
cam cum est fortis et hoc est clistere
acutum Et si dolor fortis uel difficul
tas minus ponatur in ipso quantitas cicere
opii Confectio alia clister' frangen
tis uentositates ualde coquatur cuminum
in oleo tribus uicibus deinde sumatur
ex eo ʒ xx et dissoluatur in eo castorium
opponac' sap a ʃ ʒ usque ad ʒ i et
clisterizetur Et si fuerit dolor forte
ponatur in eo quantitas cicere opii re
mouet per hoc clistere in eadem hora
ut plurimum dolor et fit sompnus et de
tur post hoc ei triaca cum uino decoc
tionis ameos uel amomi uel karui uel
siseleos aut origanum uel piperis seu cum
uino puro calido Utatur sepe electuario dema
damo aut diacimino uel dyamargari
ton et similibus Ungatur uentrem et totum
corpus cum oleo de spica uel de lilio in
quibus aloes dissoluatur hora doloris
intret balneum aque decoctionis
mellilotum flor' camomill' aneti et ab
sinthii et origani et incipit debilitari
exeat et quiescat et iterum cum medicinis
et balneis tamdiu fiat quod dolor
remoueatur et sedet Bibat uinum
uetus et forte absque aqua et yeme ca
lidum actu Et comedat allia cocta

et nuces et ficus siccas et fisticos et pe
ndocos et dimittat fructus humidos et
recentes et agrestam et sumachet omnia
que uentrem stringunt Comedat carnes
coctas cum caulibus et porris et bletas
cum sinap et puluere qui sic fit ℞ piperis
℥ ii nucis indice ʒ ii piper' lon' ʒ iii cro
ci ʒ ʃ fiat puluis Cura illius que fit pro
pauncitate colere effusionis ad intestina
est eadem cum illa que fit in yctericia ex op
ilatione meatus quo colera mandatur
ad intestina de hac plene dictum est sup
sufficiat quod dictum est ibi Sequitur

Capitulum cxxiiii de apostemate in intestinis ℞

Postema in intestinis
et aliis locis semper fit ex
materia currente per uenas
ad loca debilia sed hoc
apostema quod inducit colicam
semper est calidum ad quod fere semper sequitur
continua et est eius cura impossibil' post
quam egritudo fuerit confirmata et
uocatur nomine proprio de colica ylios
i domine miserere ut plurimum fit in subti
libus et in inferioribus intestinis Curatur
tamen in principio si medicus recte consideramit
et hoc usque ad proximam prodinsque finit
in die quarto Signa colice propter apostema
calidum sunt febris continua et sitis et uomitus
colere et maxima inflatio et dolor et
in superioribus uentris et pulsatio in uen
tre et si sit fortior euomit infirmus
fecem et fit anhelitus eius fetidus
et est eructuatio eius fetida quandoque et
corpus eius totum similiter et est infirmus
cum omni inquietudine et reuolutionibus
Cura illius colice est ut statim in principio
fiat flobotomia basilice de saphena et post
ea sorbeat infirmus de aqua foliorum
altee et malue et cassiafistule in humiditate
in qua dissoluta sit medulla cassiefistule
et fundatur desuper oleum amigdalinum
dulce Et ungatur locus dolorosus
cum oleo anethino uel camomillino uel
ex succis herbarum lenium s. ex succo mal
ue mercurelle et atriplicis spinachia
et similia et ex decoctione cicerum et aneti
Et confortetur cum aqua decoctionis pullorum

inqua ponat ad coqui et tunc mox Et bibat sy^m viol' cum aqua decoctionis herbarum dictarum vel aquam psillij et aq' atroli' Clisteri sepius sepe cum aqua or dei et altee et rob quod si fortior sit sim mis clisterizet cum aqua ordei et rob tm̄ Et si fortior fiat inflacio clisterizet cum aqua ordei et albumine oui et mu cillagine psillij aut cum aqua violarum et mercurielle et psillij et oleo viol' vel nenufar et zucaro al. et oleo de papa uere In fine post omnia ista ponantur emplastra maturativa et mollificativa super locum sicut est emplastrum quod fit ex mucillagine fenugreci seminis lini et rob et altee mixta cum oleo amigdalino vel de aneto aut de lilio et similibus Fit in ylios ex mala materia non aperante intestina sed adherente villis stomachi et intestinorum superiorum Et fit etiam ex exiccatione ster coris in ipsis intestinis superioribus Signa ylios ex materia adherente villis stomachi et in testinorum sunt vomitus plurimus absque fe bre plurima nausea et inquietudo eius quod est in concavitate ventris et dolor et punctura et aqua invenitur in superiori bus ventris eius et commovetur post comes tiones non sedatur nisi cum vomitu et sit cum eo tristicia et frigus extremitatum quoque Signa eius que fit ex exiccatione stercoris in intestinis superioribus sunt tor sio dolor et punctura et commotio in superio ribus intestinis Cura eius que fit ex materia adherente est eadem cum superioribus et quod sepe recipiat trociscum stelle cum rob Cura eius que fit ex exiccatione stercoris in superioribus est eadem sitir et cum hoc recipiet sy^m violarum cum sero aut oleum viol' cum eodem In omnibus aliis fiat ut dictum est superius in capite Sequitur

Capitulum cxxv de retenti one ventositatis et colica

Colica autem ventosa que fit ex retentione vento sitatis quedam fit propter multi tudinem quantitatis eius quia multiplicatur aut propter cibos inflativos quorum qualitas est multa Aut propter superfluitates ciborum plurium Aut propter debilitatem caliditatis ventris Quedam fit ex constrictione ventositatis inter duas tunicas intestinorum et hec est illa quam laici et mulieres appellant malum matricem in viro et in muliere malum matricis vel ventositatis Queda fit ex flatu qui paulatim resolvitur et in flat Quedam fit ex melia que effun ditur ad ventrem et inflat ipsum Signa colice ventose ex cibis inflativis sunt quod est rugitus in ventre aut inguinibus quod non sanatur nisi cum desuper vehe mentius deprimatur et dolor difficilis in umbelico ledens et difficilis evacu acio plurime quantitatis retentio et egreditur extra ad cum qualitate que dolorem sedat vehementer et cum hoc est quoque lenitas cum ergo inveneris ventrem lenem aut equalem et dolorem vehementem hunc colica erit ventosa for tis et quod accidit per usum fructuum vel her barum Signa eius que fit ex constrictione ventositatis inter duas tunicas intesti norum sunt vehementia doloris et quod non egreditur extra ventositas omnino et quod non egreditur per compressionem desuper fricatur et figitur dolor in uno loco tantum et non movetur in aliquo tempore cum quiescat Signa eius que fit ex flatu quod paula tim resolvitur sunt quod dolor sedatur quando et commovetur post duas horas aut tres et quoque commovet eam vaporatio et di mittere vaporationem confert Signa eius que fit ex melia que effunditur ad ven trem sunt aretositas eructuationis et in flacio ventris subito cum dolore vehementi vel absque dolore vehementi Et omnia ista senciuntur circa splenem et os stomachi plus quam in aliis partibus ventris Cura colice ventose ex cibis inflativis vel multis est quod fit post multum usum fructuum et herbarum ut sumat eger de diacimi no cum vino vel aquam decoctionis ci mini et carui vel satureie et origa ni aut siseleos aut feni Si ergo suf ficit bene est et si non detur confectio de baccis lauri et si fortior sit dolor sumat filonium omnia ista fiant Si autem ista non conferunt purget cum pillulis fetidis aut cum eisdem trit' et dissolutis cum melle ros' colato aut melle sim' et

vino calido et si hoc recipere non potest sumat medicamen quod sic fit Rec. turbit ʒ i hermod. ʒ ß scamonee grana vi diagr. ʒ i et mell. ℥ i misceantur et detur cum vino calido Sumat post purgationem triacam cum vino decoctionis gariof. et lon. piperis Fiat clistere quod fecimus supra c° de colica ex fece sicca quod fit ex ruta oleo et castoreo Bibat vinum forte al. purum absque aqua yeme calidum estate frigidum Comedat carnes laudabiles qualium et ciborum de quibus multociens fecimus mentionem supra coctas cum feni. petro. et allijs vel coctas in pastillo et testula cum allijs et floribus siccis conditas cum sinapi pulvere qui sic fit Rec. piperis ℥ ij lon. pi. gariof. nuc. indi cinamomi nuc. mus. ani ʒ i croci ʒ i Comedat ficus siccas nuces et allia cocta et ova sorbilia cum pulvere supradicto vel sinap. Abstineat ab omnibus fructibus humidis et spal. apijs et psidijs et similibus post purgationem intret balneum et etiam ante si dolor fuerit vehemens aut intollerabilis ponat ventosam parvam super locum dolorosum absque scarificatione aut cum incisione Vngatur locus dolorosus cum oleo de spica aut de costo et evaporetur locus cum milio calefacto et furfure et sale mixtis et in sacculo positis Cura erit eadem si contingerit ex multitudine ciborum Cura eius que provenit ex retractione ventositatis inter duas tunicas intestinorum est eadem in omnibus cum supradictis et abstinentia et positio ventosarum et vaporatio super locum doloris et vinum purum et forte et bonum sunt magis propria in hac retentia quam in superiori Cura eius que fit ex flate quod paulatim resolvatur est ut vaporetur locus dolorosus cum milio et sale et furfure et si non allevatur per hoc dimitte evaporationem et purga ipsum cum pillis fetidis vel stomaticis alkandi per se aut dissolutis cum melle et vino aut cum medicamine de turbit aut cum pigra quam faciemus et post purgationem precipe infirmo ut somnum prolonget et a cibo abstineat per diem unam si est possibile

aut per magnum tempus et hic iterum vaporet cum eis que diximus et si non confert hic iterum minuigat ieiunium et clisterisetur cum clisteribus dictis et purgetur et postea vaporet et sic fiat usque ad finem cure In dieta et potu et condimentis ciborum satis supra dictum est Cura illius que fit ex melia que effunditur ad ventrem est ut homo potissime coquatur calamentum api et ruta et origanum et nigella et satureia et siseleos cum aceto forti et fiat evaporatio et bibat aquam caliam decoctionis cimini carui et siseleos et clisterisetur cum clisteri facto ex ruta oleo et castoreo et alijs rebus dictis supra Nam hoc clistere de proprietate exiccat ventositates et eas carminat et resolvit fla. et melias purgetur cum pox. et post cum decoctione exsene epithimo polipodio elle. nigro et ʒ ... vel rob Dieta et potus misto cum non variant ab hijs que supra dicta sunt de eodem ca° Sequitur

Capitulum cxxvi de vermibus marcidis et putrefactis in intestinis

Vermes semper ut voluit philosophus generantur ex materia frigida marcida et putrefacta in intestinis superioribus vel inferioribus vel in fine longaonis Et generationem ipsorum semper antecedit nauseativa sacietas Nam vermes locis dictis sunt trium specierum videlicet longi qui fiunt in gracilibus et superioribus intestinis et lati sive cucurbitini in grossis et inferioribus minuti et medio sunt in fine longaonis Signa colice ex vermibus sunt multiplicatio cibi et nausentiva sacietas et mordicatio circa ventrem hora ieiunij et accidunt abeis ... et conditio quasi sincopis et mortis et obscuritas oculorum et narium fricatas et pruritus et oris odor est odor vermium Cura colice ex vermibus melius dicetur ca° de vermibus sanat cum cum tribus interficientibus vermes et eos ex educentibus sicut cum succo

absinthii et sticados et polii et aqua lupinorum aut aqua amigdalarum amararum vel aqua nucleorum persicorum aut aqua rute vel vino decoctionis rerum dictarum. Ungatur stomachum et totus venter et ani cum re que sic fit. Rx olei de amigdalis amaris vel de nucleis persicorum vel olivarum ʒ ii. aloes ʒ i. ℈ aceti boni ʒ i. simul coquant super unctum ponatur. Hoc Rx absinthii rute ana i. pistentur bene et bulliant cum aceto et farina ordei insimul et ponatur calidum super ventrem. Recipiat aliquando mane omni diem cum vino calido de medicamine quod sic fit. Rx turbit ʒ x. zuccari ʒ xv. ana ʒ v. fiat pulvis cribatus. Dosis eius est ʒ i vel ʒ i et ℈ i vel ʒ ii. Sumat aliis diebus de electuario quod sic fit. Rx sticados polii sicci ana ʒ iii. farine lupinorum ʒ i. fiat electuarium cum melle dato ad modum nucis. Post illud bibat aliquod boni vini. Utatur alliis coctis, porris et in cibariis suis que exterunt materiam verminum et resolvunt et ipsam ex corpus expellunt et removent. Bibat bonum vinum et utatur bona dieta carnium et similium secundum quod dictum est supra. Rx

Capitulum cxxvii De fluxu ventris cum sanguine et sanie. Rx

Fluxus ventris fit aliquando cum sanguine et sanie et fit aut propter apostemationem in intestinis aut propter venarum scissionem. Aut propter debilitatem epatis aut propter excoriationem in superioribus aut inferioribus intestinis aut in ano. Aliquando sine sanie et sanguine fit. Et hoc aliquando fit propter debilitatem epatis a bathrachone aliquando propter debilitatem a digestione aliquando fit ex decursu colere acute ad intestina. Aliquando fit propter acuitatem descensus cibi a stomacho et intestinis et hoc fit aut propter multitudinem flatus in eis aut propter repletionem eorum et mollitiem ipsorum aut propter lubricitatem accidentem in eis. Aut propter pustulas vel bothor accidentes in superficie eorum. Aliquando fit a multitudine effusionis colere nigre ad os stomachi. Aliquando fit ex catarro vel flate descendente a capite ad partes inferiores vel ad stomachum et hoc multum patet philosophi la. vii ubi dicit quibuscumque egestiones spumose fiunt his a capite flegma defluit. Aliquando fit propter multitudinem cibi aut quia est solutivus in natura sua. Aliquando propter errorem ordinis eius aut propter motum post ipsum. Aut propter multitudinem potus aque super ipsum. Aliquando fit propter paucitatem resolutionis corporis. Signa ista communiter continentur ex tribus conditionibus observatis in re que expellitur videlicet ex substantia eius quod evacuatur et per horam evacuationis et per dispositionem commixtionis et etiam per dolorem et modum doloris. Nam quando fluxus fiunt propter apostemationem in intestinis erit cum febre continua et dolore ventris et siti et erit vomitus et inflatio in parte superiori vel inferiori secundum quod locati fiunt et pulsatio manifesta in loco et cogitur multotiens infirmus et specialiter cum apostema fuerit in parte superiori vomere stercus et non retinere cibum et fit hoc stomacho ieiuno anhelitus fetidus et eructuatio specialiter fetida et in principio non emittit egestionem sanguinolentam sed cum rumpitur emittit per inferiora specialiter et aliquando per superiora saniem et hic febris et omnia alia accidentia minuuntur manifeste. Unde patet philosophi la. ii. circa generationes saniei dolores et febres accidunt magis quam facta sanie. Exit etiam vel emittitur sanguis vel sanies in fluxu ventris propter scissuram vene et propter excoriationem intestinorum et propter debilitatem epatis exit similiter sanguis sed non sanies que veniat ab epate. Differentia autem inter ista manifesta reperitur quia sanguis qui exit cum fluxu propter excoriationem exit cum puncturis et est cum rasura intestinorum et humores etiam eveniunt cum eodem. Unde sanguis in tali fluxu paucus est. Et si hic fluxus fuerit propter excoriationem intestinorum superiorum id quod evacuatur insubtile et parum et per longum tempus postquam senserit dolorem et puncturas in umbelico et ventre exit aliud et evacuatur et est valde mixtum totum illud quod evacuatur insimul sive sit sanguis vel rasura aut humores sive egestiones et hoc contingit propter longitudinem transitus

inquo mixtio melius pot fieri Si autem propter excoriaciones inferiorum vel grossorum fuerit intestinorum illud quod euatur cum sanguine est grossum multum in quantitate et immediate cum sentit dolorem infirmus in umbelico et ventre emittit illud quod euacuatur Et propter hoc oportet ut non sit mixtum nisi quod euacuat uel exit sed quasi unaqueque res sit separata a sanie qui prouenit ab inferioribus intestinis Sanguis autem qui venit cum fluxu ventris propter venam scissam cum sit purus et satis in quantitate ipsum comitatur dolor ventris absque punctura aliqua Obseruantur tamen condiciones sibi et hore commixtionis secundum quod dictum est in fluxu ventris Fluxus vero ventris qui fit propter debilitatem epatis est cum defectu appetitus et cum grauedine epatis in latere dextro Et illud quod diminuitur est simile lotiure carnis recentis et sic apparet quod in tali fluxu sunt multiplicate macule sanguinis Sanguis autem qui ab emorroidibus prouenit subito euenit et est niger grossus et apparet eminencia circa anum a quibus venit et est in loco illo grauitas et dolor et specialiter quando emorroides sunt extrinsece Si vero intrinsece fuerint tunc dolor et grauitas est intra anum et sanguis qui exit antecedit omnem exitum egestionis Signa autem fluxus propter debilitatem epatis ab attractione aut a digestione sunt quod fit absque sanguine et sanie et est fluxus albus et viridis et corpus fit molle cum eo et minoratur sanguis in venis eius et citrinatur color et albificatur et plumbescit et deficit appetitus et fit nausea et laxitas vniuersalis Sequitur

Capitulum cxxviii de fluxus signis R

Signa fluxus propter effusionem colere acute ad intestina sunt quod fit post febres ardentes Aut post acceptionem medicinarum acutarum Aut vini puri et omnium que calefaciunt epar et mordicant ipsum et faciunt sequi excoriacionem cum prolongantur Signa fluxus ex necessitate descensionis cibi a stomacho et intestinis sunt quod fit post motum laboriosum post cibum et quod cibus in se ipso facit esse necessitatem quando est lubricus viscosus subtilis vel pinguis aut plurime quantitatis Aut in ipso virtus solutiua est et ibi multitudo flatus et fluxus albus uidetur et est cum multitudine sputi et est cum eo paucitas nausee et sitis et vomitus flatus et exitus eius cum cibo commixta egestione cum eis et egestio in qua non est plurima alteracio huiusmodi species diarria appellatur et lienteria Cum vero accidit propter inuolucionem et repleciones sunt illa eadem signa preter quod cum eo non est vomitus flatus neque egestio flatus Si autem propter bothor vel pustulam contingentes in superficie intestinorum euenerit dolor tunc excitatur in stomacho post cibum et intestinis in loco in quo non eueniebat ante cibum Cumque cibus descendit ab illo loco sedatur dolor ille et commouetur in loco inferiori illo deinde sedatur et non cessat permutari secundum hoc et quod est in egestione minus subtile Et cibi etiam cum sunt dispositi non sunt alterati omnino aut non sunt alterati ultima alteracione et sunt velociter exitus et descensionis et proprie si mouetur infirmus Si autem infirmus non mouetur sunt tardiores exitus et sentit grauitas cibi descendentis subito precipitantur ad inferiora sicut lapis cadens et hec species in veritate lienteria appellatur Signa fluxus facti a multitudine effusionis colere nigre ad os stomachi sunt quod mouetur in ore stomachi et sedatur illud apud comestionem aut apud potum parum olei et aliis et non sedatur nisi cibis vnctuosis sedacionem quam habet cum vnctuositate Signa fluxus ex catarro capitis sunt quod fit post sompnum et diuersitatem egestionis deinde detinetur venter dum uigilans perseuerat uigilans et in suis egestionibus flamma manifeste apparet Signa eius qui fit propter multitudinem cibi et maxime solutiui sunt quod virtus appetitiua fortior est retentiua et quod vehemencia appetitus est absque mordicacione oris stomachi Cumque comedit hic appetitum generat cum quasi natura resoluitur Signa eius qui fit propter errores in ordine sunt quod antecedunt ante cibum res velocis exitus ut sunt pruna et cerasa et silia Et quia ille res que non sunt solutiue sunt cum lubrice vel

pingues ut sunt brodia pinguia et mollia
Signa eius qui fit propter uiscositudines po
his aque fere super cibum extrema nota
sunt Signa eius qui fit propter paucita
tem resolutionis corporis sunt multi
tudo carnis et paucitas appetitus et lon
gitudo quietis et dimissio motus Cura
fluxus cum sanguine propter apostema aut fit aut
factum est Aut cum sanie post apostema quod
rupitur aut quod diruptum est si habitudo
fuerit conueniens et uirtus fuerit constans
est ut fiat flobotomia de saluatella manus dex
tre que est inter anularem et auricularem
digitum Et fiat clistere confortatiuum quod
fit ex oleo ros. et ros. et mirti coctis
et bulitis simul et fiat hoc bis in die aut
semel Emplastretur locus apostemosus cum
emplastro quod fit ex farina ordei rosis
mirti et balaustijs et oleo ros. et ex succo
acetose et plantaginis fiet uel semperuiue
Post primum uero apostematis super locum doloro
sum ponatur emplastrum quod fit ex malua
uisco farina seminis lini fenugreci et
uitellis ouorum durorum et pinguedine por
ci uel butiro et hoc emplastrum ualde matu
ratiuum est et ponatur ad maturandum
adhoc ut natura saniem generet et rumpatur
apostema et apiatur Nutriatur usque ad tempus
in quo rumpetur apostema sanies per emissionem
saniei et per cessationem doloris cum succo
facto ex farina ordei uel fabe fracte
uel spelte uel auene aut mica panis ab
luta cum aqua et dulcorata cum syrupo ros.
et agresta aut cum uino de granatis Bi
bat aquam ordei decoctam cum mirtis
aut sumach uel cum berberis syrupus de agresta
uel de mirtis aut de sumach cum aqua de
coctionis mirtillorum uel berberis condi
tas cum uitellis ouorum et agresta uel ui
no de granatis aut succo citoniorum uel pru
norum secundum fructum exeis Et posset bibere uinum
stipticum limphatum cum aqua decoctionis
predictorum rerum Post apertionem apostematis et
rupturam et emissionem saniei fiat sepe
clistere cum aqua decoctionis fabarum mir
tillorum ordei et mellis ros. et sumach per
hanc decoctionem que sic fit Recipe rob.
ʒ ii fiat puluis in quo ponantur ʒ iiii
aque decoctionis mirtillorum uel sumach
et dimittatur sic per horas vi et postea
coletur et dulcoretur cum ʒ ii uel iii syrupi

de mirtis uel ros. et detur ad diem omni
mane post mundificationem sumat unum tro
ciscum de mirtis uel de berberis cum syrupo de
agresta uel de mirtis et uino rubeo stipti
co et carnes dictas et carnes hirtinas
et perdicum coctas in ueru et in retibulo et
in pastillo conditas ut dictum est et risum
et succum fabe fracte et diacitoniaton cum
puluere qui sic fit Recipe mirtillorum spodij
ana ʒ ii galange cinamomi cardamomi
ziniberis ana ʒ s. croci ʒ ij hic appetitum con
fortat et digestionem Scias hic quod diste
ria magis conferunt in egritudinibus
intestinorum inferiorum quam superiorum immo in
egritudinibus subtilium inferiorum uel supe
riorum parum aut nichil conferunt sed me
dicine sumpte per os magis conferunt
egritudinibus subtilium intestinorum factis
mundificationibus firmetur locus in quo
fuit apostema uel excoriatio uel in quo erat
sanies cum trocisco qui sic fit Recipe mumie
boli armenici mastices dragaganti ana ʒ s. terantur
et incorporentur cum uino decoctionis
mirtillorum croci hic trociscus cum ore sumptus
sanat ulcera intestinorum et excoriationem
que est in superioribus intestinis sed si
supponantur cum clisteri dicto conferunt
excoriationem et ulceribus inferiorum intes
tinorum Datur per os rob aut in uino ci
toniorum uel syrupo de agresta uel de mirtis
Cura fluxus qui fit absque sanguine et
sanie et fit propter debilitatem epatis ab at
tractione aut a digestione est ut confor
tetur epar cum unctione que fit de oleo
de spica et oleo de mastice mixtis Et po
nere super epar emplastrum confortatiua et
aperientia sicut est emplastrum factum ex
succo absinthij uel eupatorij mixtis cum
uino in quo dissolutum sit armoniacum cum
quibus puluis ros. et sandalorum mixtis
sit Ponatur sepe uentose magne super
epar absque incisione mundificetur cum reubarbaro
sicut in eo quod dictum est supra Comedat ante
prandium et ante cenam diatrion pipe
reon cardamomum diacalamentum et dia
galangam Bibat uinum purum odoriferum
clarum uetus uel nouum Sumat carnes
dictas superius conditas cum puluere
qui sic fit Recipe piperis longi ʒ s. cinamomi
ʒ i cardamomi galange mirtillorum foli
gariofilorum cubebe ana ʒ ij croci ʒ s. Utatur

Cura c. propter multitudinem colere acute

trorum stelle cum rob aut vino decto stomachi le
nino et fiat hoc sepe. Cura fluxus
propter multitudinem colere acute effuse ad
intestina est ut sumat sepe in die syrupum
de agresta aut syrupum de mirtis vel oxiza
caram et comedat succum factum ex fa
rina ordei vel avene vel risi. Et sumat
trociscos de acetosa qui sic fiunt. Recipe rosarum
rubearum spodii ana ʒ v. seminis acetose
vel berberis sumach balaustie gummi ara
bici seminis portulace ana ʒ ii et ʒ s. opii
grana vi. inforentur cum succo ace
tose et trocisci in pondere ʒ ii. sumatur
in mane unus cum ℥ i vel ii de rob
citoniorum vel carne. Sumat lac acetosi
decoctum cum lapidibus et ferro ignito.
Purgetur cum decoctione que sic fit.
Recipe mirabolanorum citrinorum et emblicorum ana ℥ ii. ace
tose portulace ana m. i. pistentur et bu
liant in ℥ v aque donec medietas sit
consumpta coletur et in colatura illa
addantur ℥ iii zucari rosati et bulliat iterum
et coletur et detur ante diem. Hec enim de
coctio mundificando materiam colericam ven
trem restringit. Si autem infirmus
esset debilis et longitudine prolongaretur
et cideret virtus et medicina non videretur
multum conferre tunc cura eius esset ci
bare egrum cum cibariis levibus pingui
bus in die multotiens dando in vice
coclearium unum aut cum brodio galli
narum valde pinguium in quo ponantur mi
ca panis cum vitellis ovorum absque albu
mine et addatur de pulvere cardamomi galan
ge et non comedat in vice nisi tria vel
iiii coclearia valde parva et nichil cum
eo bibat. Sepe tamen in die et nocte come
dat. Et si a potu abstinere non posset
bibat vinum stipticum rubeum limphatum
cum aqua decoctionis granorum granatorum
vel berberis. Cura fluxus ex violente
expulsione a stomacho vel intestinis est cum talis
fluxus fiat a diversis et multis causis si
cut iam apparuit in signis et in suis
apparentibus est ut omnis fluxus talis
curetur cum suo contrario semper et ex parte
cibi et potus et ex parte medicinarum.
Convenit enim ut penes unamquamque causam
per nomina propria cura ponatur aliter
enim posset error incidere in cura fluxus.
Si autem fluxus contingerit ex expulsione

cibi a stomacho et intestinis et propter motum labo
riosum cura propria erit ut fiat sompnus
et quies post comestionem et ut cibi eius
sint confortativi cum rebus stipticis que
faciunt eos cibos in stomacho et intestinis lon
gius permanere et sunt condimenta que fiunt
ex sumach vel agresta et mirtis et berberis
et similibus et ut infirmus bibat bonum vinum
rubeum stipticum cum cibo parum tamen et ut ciba
ria sua sint non elixata sed in veru et
similibus et que stiptica et grossa comedantur
ante subtilia. Confortentur etiam ciba
ria sua cum pulvere qui sic fit ex galan
ga piper longo et croco. Si autem fluxus
fuerit quia cibus in seipso quoque faciat
illud quia est lubricus viscosus subtilis
aut pinguis aut plurime quantitatis
aut est in ipso virtus solutiva et hoc totum
medicus scire debet ex inquisitione super
infirmum de natura cibi preteriti plusquam
preterita perfecta. Curetur si cibus est lubri
cus viscosus cum rebus assans vel coctum
in pastillo vel testula condiatur et confor
tetur cum pipere et longo pipere gallia cubebis
carpobalsamo cinamomo nuce indica gari
ofilis nucis muscate et croco cum agresta vel
sumach mirtis et berberis vel vino de
granatis et similibus. Bibat bonum vinum
optimum in modico aque parum tamen bibat et quies
cat et dormiat post comestionem. Illud
idem fiat si fuerit cibus pinguis vel
solutivus. Ponatur in balneo ille qui pa
titur fluxum propter fluxum solutum et sit
balneum tepidum aque decoctionis camomille
melliloti rosarum et foliorum salicis et nespilorum.
Sumat post exitum de balneo ʒ s. tiria
ce electe cum ℥ ii syrupi de mirta aut de agresta
aut de berberis vel de sumach et erit bonum.
Ille vero qui patitur fluxum propter multam quanti
tatem ciborum assumptam non indiget nisi
abstinentia et confortatione stomachi cum dya
galanga vel electuario rosato novella vel diacitoniten.
Bibat bonum vinum rubeum parum calidum ye
me frigidum estate. Cibaria eius sint valde
digestibilia et pauce quantitatis ut sunt
carnes perdicum fasianorum turturum avium
parvarum et gallinarum et similium et condiantur
et coquantur ut dictum est supra. Illarum
brodia istarum carnium pinguia possunt
sumi in parva quantitate in isto casu et
erunt valde utilia satis. Si vero fluxus

fuit propter multitudinem flatum in eis quod sentitur ex albedine fluxus et multitudine spume et paucitate nausee et sitim et quod in egestione erit viscositas curabitur cum vomitu et cum purgatione expigra uel cum purgatione que fit ex mirabo. kebul' seminando mastice uel cum meditamine de turbit et vino rabio stiptico calido actu et cum cibis et potibus dictis supius et sine condimentis. Vtatur hic patiens si vomit ex isto casu dyatrion pipeon et diagalanga et diacitonitem parum comedat et sepe et optima cibaria narrata. Si autem propter maliciam stomachi et eius repletionem fluxus contingerit cuius signa dicta sunt supius propter quam in isto casu non est ventus flatum neque egestio. Curabitur cum electuariis dictis et non purgabitur neque per vomitum neque per clisteres et recipiat sepe trisandalum cum mina de citoniis et vino pontico et eius dieta erit sicut dieta dicta. Si autem propter pustulas que sunt in stomacho et intestinis prouenit quod scies quia excitatur post cibum dolor in stomacho et intestinis in loco in quo non inueniebatur ante cibum et cum cibus descendit ab illo loco sedatur dolor et mouetur in loco alio inferius ab illo deinde sedatur et non cessat per mutationem simul hoc. Et quod est in egestione minus subtile et cibi etiam cum sua dispositione non alteratur sunt non digesto aut non alterati plurima alteratione. Curabitur cum cibis acetosis et stipticis ut sunt carnes cocte et condite cum agresta et sumach et rob citoniorum et pirorum et vitell' ouorum et aliquantulum lacte et sicut vinum de granat' et sir' eius et agresta eius sir' et rob uel sir' mirtillorum. Vinum eius erit ponticum limphatum cum aqua cisterne aut aqua decoctionis mirtill' aut citoniorum aut pirorum. Sumat sepe trociscos de aretesa de quibus iam supius fecimus mentionem et pulueres de granis granatorum ut granis dathlorum et de granis mirtorum cum mina de citoniis uel cum sir' de agresta uel de mirt' et hoc ante prandium et cenas aut sir' de nenufare vel rob quod sit li°. iiij. cu° de rob. Purgetur cum reub' et mina citoniorum uel sir' de mirt' et silibus. Cum autem fluxus contingerit propter lubricitates accidentes in superficie

stomachi et intestinorum quod scies per exitum ciborum non alteratorum aut parum alteratorum et quod sunt velocis exitus cibi et descensionis et proprie si mouetur infirmus. Qui vero infirmus non mouetur sunt tardioris exitus et sentitur grauitas cibi descendentis stomachi et precipitati ad inferiora sicut lapis cadens. Curabitur cum electuario de siliquis quod sic fit. Rx siliquarum .i. balaustiarum thuris thamarisco ana ʒ. x. amoos ʒ. xvi. passularum granorum contritorum ut alchoal lb. ß. fiat electuarium cum zuccaro uel electuario de thure et electuario de gall'. Et sumat pulueres de granis granatorum et silium. Dimittat aquam talia omnino et sumat aliquam aqua vero frigeris. Et nutriatur cum carnibus assatis super prunas et in vero conditas ut supius dictum est. Et bibat vinum ponticum mixtum cum aqua frigida. Purgabitur cum decoctione facta ex mirabo. kebul' et emblic' et amoos et mirt' et dabitur cum mina de citoniis et sir' de agresta et silibus. Cura eius que fit a multitudine colere nigre ad os stomachi est ut fiat floria basilica et soluatur cum decoctione epithimi et mirabo. indo. sene et ros' vii et zucc' ros' veti et post illud ponatur ventosa magna absque incisione super splenes. Sumat sepe trociscos stelle mixtos cum zuccaro ros' ueteri quod cum ros' nouella aut cum dyantoniites cum zuccaro. Fiant sepe clisteria mundificatiua ex aqua epithimi cum mell' ros' ad quas subsequantur clisteria stiptica que fiunt ex aqua decoctionis siliquarum et gallarum et mell' ros' et vino pontico. Vtatur sepe mundificatiuo puluere de epithimo cum rob aut cum mina de citoniis. Tamen cura debet sumere de sorbitionibus ventosis seu sorbitionibus seu brodiis factis ex gallinis pinguibus et caponibus. Nam tales sorbitiones confortant naturam et impinguant et incarnant intestina et eadem defendunt a corrosione quia ista colera nigra sua acuitate et ventositate corrodendo intestina mortem inducit. vnde p' p'la iiij. afforismorum disinteria si a felle nigro incohauerit mortale. Potetur ex vino stiptico limphato cum aqua decoctionis pirorum uel citoniorum uel mirtillorum. Comedat carnes anim

et gallinaꝝ coctaꝝ et conditaꝝ cum rob' vel ag'sta et mirt' vel sucto berbere et coquatur in pastillo vel veru aut testula et aliqn̄ in lebete cū pnis et ci tonijs et mirt' In isto fluxu requit' sepissima mūdificatio mē cū ꝯfortatōe intestinoꝝ et stōi et incarnatōe et extinctione acuitatꝭ eiusdē mē ne inci dat in corrosionē mēbri et fiat ut dix' ꝟ. Cura eius q̄ fit ex catarro vel flate descendente a capite ad stōm et intestina est p̄mo mūdificare cap̄m cum pil' aut cum pill' cochijs et comedere sepe de elctō de thure et comedē carnes anatꝭ et vituloꝝ coctas non in aqua et anisiꝫ conditas et pulloꝝ cū pulvere qui sic fit ℞ cubebe car pob' an̄ ʒ. ij. piperꝭ lon. piperꝭ gall' nuc' mus' gariof' an̄ ʒ. i. croci ʒ. ß. abradatur caput et fricet' fortiter cū pāno aspero et emplastretur cum sinap̄ et allijs ita ut vesicet' cum eufozbio et fiat sternutatio cū ello' al. gargarism' cū melle ro. et sinap. et mastice et thure vel cū oximelle ꝯposito et elctō de thure Non dormiat in die neqꝫ super cenam et spāliter post repletionē Et fiat vomit' cū aqua calida post expergefactionē bibat vinū valde lymphatū et sit non acutū talem recipiat dietā ut supius dcm̄ est Scias q cū ista verificant' et fit per curam etiā catarri sm̄ quod in ca° de catarro fecim' mentioē Cura eius qui fit pp multitudinē cibi est ut mensuret' comestio cū quātitate que non soluat nā et non ledit' pp vehementiā appetit' accipiat ex cibo dulci pistacioso buccellas et ex pingui carne proprie vel buccellas panis infusās in aliquo oleo Et comedat aliā rem modicā ex luto aliquo vel luto armeno Cura eius qui fit pp errores in ordine comedēdi est alteratio illius ordinis et ꝯfortare stōm et intestina cū potib; et cibis dictē Cura fluxus qui fit pp multitudinē potus aque frie super cibū est bibere vinū per mixtū ut festinet sedatioē et minoratio aque in cibo et ad sōpnū currē et uti diacitonite ante ꝯmestiones vel elctō de thure aut de citonijs coctis aut piris aut castaneis et tenē ac̄ in ore qd' sedat sitim est ꝯueniens in hoc multū Cura illius qui fit pp paucitates resolutionis corpis est exercitiū forte et longū et fricatio fortis cū panno aspero et sudar' in balneo sicco multū et paꝝ comedē res que de facili resoluūt' ut carnes pulloꝝ et edoꝝ et pulloꝝ columbaꝝ et non quiescē in die sed pro posse ꝯtinue laborare et moueri Scire hic ꝯuenit q clisteria mūdificatiua sunt valde utilia in omī fluxu ventris. Eque suc cedūt clisteria confortatiua stiptica et spāliter qn̄ sanies vel rasura intestinoꝝ expellit' ut in excoriatiōe et post ruptiras apatꝝ ꝯtingit De quib; clisteriis in anti° plenā faciemus mentioē et maxīe si egritudo fuit in inferioribus intestinis hoc h̄t locū qd diximus Sequit'

Caplm c xxix de fluxu ventris pp errorem in ordinate comedēdi

Ei isto ca° de fluxu absolute dicto superius facta est mentio unde in hoc ca° pau cioꝛa dicem' Scire tū hic ꝯuenit q error in ordine in comestione facit indigestioē et indigestio est cā multiplicationis superfluitatū in stō et intestinis et multiplicatō sup fluitatū in loc' dict' villos intestinoꝝ et stōi mollificat et relaxat et p hoc fluxū inducit Et conditiones que impe diūt digestioē sunt quatuor p̄ma quaꝝ ē qn̄ multa cibaria et diuersa ꝯuersaꝝ naꝝ sumunt' in una hō 2a est qn̄ grossa sūt ante subtile vel eōu' 3a qn̄ multa cibaria cū inter habente mictas panis sumunt' 4ta qn̄ inter pn̄m et finem prandij multa fit moꝛa et hoc mlt al' mans' li° iij. ca° de regimine cibi et omīs alij etiā manifeste apparet que erroꝛ in modo comedendi ventris fluxū inducit vel inducē pot Signa flux' pp errores in ordine sunt q res subtiles et molles et pingues antecedūt in comel

tione et in fluxu debet fieri contrarium et
quod virtus expulsiua est fortis in eo ut
est notum in infirmo et virtus retentiua
debilis et quod infirmus sentit et scit quod ci
baria non faciunt moras in eo nisi sint
stiptica et dura et specialiter quando subtile
comedit et liquidum et pinguem cum nos
sint et stipticum. Cura eius est ut infirmus
sit contentus in vice vna in prandio et cena
et sit eius cibarium stipticum assatum intesti
la vel pastillo conditum cum agresta et vitell
ouorum et speciebus vel cum vino de granatis
aut berberis. Bibat vinum rubeum stipti
cum absque aqua et hoc yeme estate vero
sit limphatum cum aqua in qua sint sumach
vel berberis. Confortetur stomachus cum dyantom
tum facto cum speciebus vel diagalanga seu cum
electuario de thure parum bibat et comedat
in vice vna et sic per se curabitur. Sequitur

Capitulum cxxx de fluxu ventris propter apostemata intestinorum etc.

De apostemate quod generatur in in
testinis quod in stomacho quod in
membris que affinitatem habent
cum intestinis et stomacho. Et de
apostemate ut dictum est multotiens
fit ex cursu materie male per venas ad
locum apostemosum et a principio usque ad
tempus rupture patitur febres et dolor
augmentatur et sitis facta sanie et
erupto apostemate omnia accidentia incipiunt
debilitari et desistere. Signa fluxus
propter apostema quod diruptum est in in
testinis vel alibi sunt minoratio febris
et cessatio doloris et pulsatio in loco
in quo adherebat apostema et remanentia ali
qua grauitatis in eodem et post grauitatem
accidit infirmo aliquis tremor in membris
et alleuiatur grauitas et sanies expellitur
ad stomachum et intestina per vias aliquas
et sic fit fluxus inductus et inducitur in
esse per medium istud. Cura fluxus propter
apostema quod ruptum est in intestinis aut
stomacho si fuerit illud quod emittitur de sanie
plurime quantitatis et infirmus fuerit
valde debilis est ut cibetur omni hora de
aqua carnis et brodio gallinarum prin
cipaliter cortice cum pane usque ad disso
lutiones carnium post aliquam decoctionem

membrorum gallinarum ita quod membra galline na
tent super aquam ut panis nam si hec aqua
vel brodium ex hac decoctione acquirit
magnam virtutem et infirmum valde con
fortat et adiuuat. Ad mundificandos locum
saniosum et intestinorum et excoriationi
et multum confert in carnationem loci vlce
rati et excoriati in aqua vel brodio
ipso possent poni vitelli ouorum vel puluis
cynamomi cardamomi mirtillorum et croci
et addere ista manifeste in confortati
one virtutis ut non caderet. Mundificet
cum aqua mellis sumpta per os vice vna et
medicamine incarnatiuo vice alia ut est
electuarium de thure et similia vice alia et hoc
donec consolidetur et hoc maxime quando sa
nies venerit ex ruptura apostematis intesti
norum subtilium vel superiorum. Si autem euene
rit hec sanies ex intestinis inferioribus sup
ponatur aqua mellis calida cum clistere et post
aquam fiat clistere incarnatiuum et conso
lidatiuum. Nutriatur et ex pullis assatis et
positis in testula et pastillo nutritur et
confortatur cum agresta et rob et succo
berberis et mirti et vitellis ouorum et speciebus.
Bibat vinum rubeum limphatum cum aqua.
Si autem sanies que expellitur fuerit pra
ue qualitatis et infirmus fuerit debilis
ut dictum est regatur etiam ut dictum est. Si
autem satis fortis fuerit sumat lac extinctum
ex quo extincti sunt lapides inflammati vel
ferrum. Et sumat sepe troscisci stelle cum
minima vel sirupus de agresta. Vngatur sepe
locus dolorosus cum vnguento facto ex
oleo de mastice cera et oleo de aneto
in aliis regatur ut dictum est. Si vero
materia saniosa que facit ventris fluxum con
tracta fuerit in epate propter apostema quod ibi rup
tum fuit vel in partibus que habent affini
tatem cum viis vrinalibus mundificetur
per vias vrinales cum semine apii feni
et citrori et endiuie et similium que mundifi
cant per vrinas et sic per deriuationem
materie saniose ad alteram partem curabitur
fluxus et de istis medicinis multum sen
tiemus in egritudinibus renum et vesice
in dieta et potu clisteribus et medicinis
ducentibus ad intestina fiat similiter quod scrip
tum est. Sed si materia apostematis rupti esset in
pectore vel partibus illis quamuis ad intesti
na declinet per vias occultas mundificetur

Brodium gallinarum ad consolidandum
In fe bo [illegible]
[illegible]
Si apostema rumpitur per vias vrinales
Si fluxus ... ex apostemate rupto in pectore

cum rebus dictis in capitulo de ptisi non negli
gendo intestina et stomachum quin confortet
cum rebus supradictis Et si materia contine
atur in locis aliis quam in stomacho et intesti
nis quod scietur ex gravitate et dolore
loci et ex alleviatione eius hic fiat cum
mundificatione propria et convenienti ad
illum locum non negligendo tamen intesti
norum et stomachi et sic curabitur si deus voluit

Capitulum cxxxi de fluxu ventris ex catarro

Catarrus est egritudo que fit ex materia subtili vel viscosa descendente a capite ad stomachum et intestina mollificans villos et impedit digestionem et sic fit fluxus ventris Signa fluxus qui fit ex catarro sunt quod fit post sompnum et diversitates egestionis et post repletiones ciborum et potum aquarum sequitur sompnus immediate donec retinetur venter cum pervenerit homo evigilans Cura istius fluxus est ut curetur catarrus secundum quod fuerit ut dictum est capitulo de catarro superius Abstineat a diversitate ciborum et sit contentus hora comestionis in re una tantum scilicet quod comedat carnes arietum annalium vel castrati vel perdicum et fasi anorum aut pullorum aut gallinarum condi tarum cum sumach vel mirtis aut cum ber berte et cum rob de vino aut mina ci toniorum que fit ex lb. i. citoniorum et lb. i. zuccari et ʒ iii aceti bulliant simul usque ad spissitudinem et coletur Et bibat vinum stipticum limphatum secundum medietatem nullo modo in die dormiat neque super reple tiones Comedat sepe de electuario de thure quod fiet capitulo de fluxu ventris et post illud bibat vinum de citoniis Co medat vitella ovorum alium cum speciebus pur getur cum pillulis cochiis pigra subfu migetur thure et mastice sepe comedat de cubebis et vitet coitum post pillulas quia fiunt magis cilias cum rore adinfer ora et in aliis fiat ut dictum est capitulo de ca tarro Sequitur

Signa cum fit ex catarro

Cura

cum ana citoniorum fit

purgetur

Comedat de cubebis

Capitulum cxxxii de diarria

Diarria communi sermone est fluxus ventris simpliciter cum quo humores aut virtute nature aut violentia acci dentium emittuntur quia aliquando sunt cali aliquando frigidi et hic modus diarrie aliquando fit corpore existente in firmo vel in fine infirmitatum in modum crisis Aliquando fit corpore existente sano et in utroque accidit diarria Hic autem fluxus fit aut virtute nature ut dictum est et eius intentione aut violentia ac cidentis Signa diarrie corpore ex istente infirmo quando accidit in intentio ne naturali sunt constantia virtutis respec tu infirmitatis et bonitas appetitus et expulsionis et quod antequam accidat diarria visa sunt in urina in superflui tatibus signa digestionis complete vel di minute et quod in die indicationis signa satis bona apparuerint et in sequenti die crecitica supervenit diarria vel fluxus cum alleviatione infirmi corpore vero existente sano si diarria supervenit in tentione naturali sufficit solum ut alleviatio manifesta vel melior subsequatur ad ipsam diarriam vel fluxum et cum hoc ap petat melius et magis sapidum et etiam melius digerat et cum maiori quiete Signa diarrie que fit ex violentia accidentis in corpore existente infirmo an eius eventum non apparuerint signa digestionis perfecte neque diminute in aliquo die indicativo vel cretico et fit in tali diarria vel fluxu cum destruc tione appetitus et digestionis et debili tate totius corporis et confirmatur ta les significationes omnes per affo rismum v. particula i. ubi dicit in perturbationibus ventris et vomitibus qui sponte fiunt si quidem qualia oportet purgari pur gentur et confert et bene ferunt si vero non non Si autem humores qui emittun tur fuerint cali in ano sentitur dolor ar dor et punctura et color humorum erit ci trinus et eius substantia fluida vel viscosa et infirmus patietur sitim et amaritu dines oris manifeste Et si habitudo et complexio totius corporis fuerit signi ficancia caliditatem i. in estate et cum hoc urina tincta signa magis certa erunt Si vero humores frigidi fuerint omnia

Signa diarrie corpore existente infirmo quando accidit in intentione naturali

Signa diarrie que fit ex violentia accidentis

aphorismus

Signa humorum

diacitonites et trocis stelle et similibus
aut cum vino quod sic fit ℞ duas an[illegible]
storaces vini vi. sophia ℥ iii. zucari
ros. veteris et ℥ ii. mirtill. consortium
granorum xl. et pistentur et misceantur
omnia ista simul et bulliant ad invicem
in lebete donec medietas sit consump
ta coletur hoc et reservetur. Datur
de eo . inter cenas et prandium ℥ iiii
vel vi. yeme calido estate frigido esse
convenit. Sequitur

Capitulum cxxxiii. de fluxu ventris cum sanie ℞

Circa hic convenit quod sanies
in colore est ut proveniat
a membro excoriato vel
ulcerato et cum sit prod[ucta]
vel post tempus breve
vel magnum inter suas accessiones
vel apparitionis tunc presumat me
dicus quod veniat a membro vel loco
excoriato vel ulcerato quod liberum
transitum non habet ad intestina vel
stomachum. Et ex hac causa facit prod[ucta]
vel inter pollationem. Illa vero sanies
que est continua sive sit cronica aut
non venit a stomacho vel intestinis aut a
membris que liberum continuum transitum
habent ad intestina. Fit ut omnis sani
es ex actione caloris naturalis et innaturalis
vel equaliter dominantes super conversione
humorum cum in sanies convertuntur.
Signa sanie producal. sunt quod fit pro
ex [illegible] vel apostemata que fuerunt ma
nifesta in aliqua parte corporis
et hoc totum sentitur per dolores loci
et tumores et gravitates et punctu
ram et afflictiones in loco in quo sa
nies generabatur aut fluxum ventris
aut in quo membro generatur. Signa
vero saniei que est cronica aut non
cronica continua sunt ex re ipsa ma
nifesta et etiam ex narratione infir
mi. Circa fluxus ex sanie prod[ucta]
cali est ut consideretur locus in quo
sanies fluit vel existat et si est de
clinans ad partes urinalium mundificetur
cum aqua decoctionis a[l]pis[?] passarum
et fen. graecum[?] et endivie et mell[is]

vel zucari aut cum aqua mell. vel zucari ubi
decocta sint liquiricie, ysopus, yreos
et aliquantulum croci et sic de aliis
partibus et confortetur stomachus et intesti
na cum trocis stelle aut de spodio vel
de berberis mixtis cum zucaro ros. veteri
aut cum ros. novella. In renibus et pectoribus
fiat ut dictum est in diarria. Super locum
in quo continetur fiat in unctio cum unguento
facto ex oleo de mastice et cera aut
fiat emplastrum ex malvavisco et cera
preparata et farina et fenugreco et semi
num aneti flor. camomill. mixtis cum
farina ordei et butiro quod sit suf
ficiens et incorporentur omnia simul. Cum
die mundificetur locus saniei propos
se in aliqua hora et in alia hora con
fortetur et incarnetur cum rebus et
troc. et electuariis dictis et dieta et sic fi
at successive donec sanies fuerit ex
siccata. Circa fluxus cum sanie
cronica et continua sive veniat ab in
testinis seu a stomacho aliud abunde est
ut fiat mundificatio intestinorum et
stomachi per os aut cum clistere cum aqua
mellis actu calida vel tepida aut cum
aqua mell. ubi dissoluti sunt duo vel
tres vitelli ovorum et ad pinguedinis.
Et post illas ablutiones fiat clistere
taliter incarnatum et consolidativum quod
sic fit ℞ eupatorii barbe yrcine vel
succi eius glandium aut cortices glan
dium an. ℥ i risi abluti ℥ ii coquantur
in aqua et accipiatur de ista aqua lb
i et dissolvatur in ista aqua cum fuit
calida et colata de medicamine quod
sic fit ℞ thuris, san. dra. cerusse li
thargiri an. ℥ i. opii ʒ i. terantur
et cribentur iste medicine et misceantur
cum duobus vitell. ovorum vel tribus et
fiat inde clistere. Aut post mundificati
ones sumat per os de electuario quod sic
fit ℞ granatorum passulatorum contritorum
ut alcohol aut in illo ℥ iii balaus
tie i siliquarum de spinis et balaustie
de granatis thuris fructus vel ligni
thamarisci an. ℥ v. amcos ℥ viii
fiat electuarium cum zucaro et hoc est electuarium
cum thure conveniens ad sustinendum
ventrem et provocans appetitum et
removens ventositates et consolidans

vel ab initio fluxu dentur aromatici
ypi pueri sanies
alii faciunt pollationem
aliqua gravia
ypi p[illegible] sanies
Signa sanie producal
Signa [illegible] cronica
Circa producal[?]

ulcera et excoriationes et fit ex dictis rebus absque dubio cum que conficiunt. Bibat cum siruppum limphatum cum aqua mirtillorum vel sumach aut berberis. Dieta et conmestio et sapores sint ut dictum est supra. Sequitur

Capitulum cxxxiiii de dissenteria

Dissenteria est fluxus ventris cum excoriatione intestinorum. Et omnis excoriatio aut est noua cum qua non est putrefactio aut est antiqua cum qua est putrefactio mala. Fit aut noua et antiqua semper aut ex colera pura aut ex colera nigra aut ex flate salso. Signa dissenterie et excoriationis que fit ex colera si fuerit lesio in superioribus intestinis et fuerit absque putrefactione non antiqua sunt punctura in ventre et egestione in qua sunt viscositates et mucillago et dolor super umbelicum et quod descendit fex post dolorem per horam unam aut post longum tempus et color egestionis est croceus et subtilis et odor eius odor colere et est substantia colere mixta valde cum fecibus et mucillaginibus et superfluitatibus propter longum transitum cum eis de. Si autem fuerit in superioribus intestinis et fuerit cum putrefactione et fuerit antiqua erunt cum mucillagine sanies et sanguis et erunt ista mixta multum ad inuicem et cum fece et erit cum ea tristicia et sitis. Et si cum istis signis dictis et dicendis fuerint urina et color et habitudo et complexio et pulsus significantia coleram tunc signa magis erunt vera. Si autem vulnus vel excoriatio fuerit in intestinis inferioribus non erit admixtio superfluitatum et fecis ad inuicem propter transitum breuem et sequitur exitus fecis puncturam. Si autem fuerit absque sanie et cum sanie fuerit magis antiqua indicabit et si ad dolorem umbelici et puncturam sequitur exitus fecis et superfluitatum erit absque dubio egritudo in inferioribus intestinis cum alijs signis omnibus equatis supra. Signa dissinterie vel excoriationis que fit ex colera nigra vel melia sunt punctura assidua et egestio nigra ex qua cum de ea in terram proicitur bullit et odoratur terra odor aceti. Et si fuerit in superioribus intestinis admixtio eius cum melie est multum cum fecibus et non emittitur statim post dolorem sed post tempus aut horam. Si autem in inferioribus fuerit intestinis statim post dolorem emittitur et non est admixtio eius cum fece neque cum superfluitatibus. Et egritudo erit in inferioribus intestinis. Et si color urine et habitudo ipsius quoniam melius conuenerint supradictis melie meliora et magis manifesta erunt signa. Quod egritudo si antiqua fuerit numquam curabit. Si vero noua curatur secundum almansorem secundum ij. 4. particula afforismorum non curatur siue noua siue antiqua fuerit. Dixit enim dissinteria si fel nigrum aut sursum aut deorsum exiuerit mortale. Et hoc est verum si incepit cum ulcere vel excoriatione manifesta et istud uult ypocras. Si autem incepit non cum ulcere vel manifesta excoriatione et ei cito cum cura diligenti subueniatur bene curabit et hoc uult almansor cum alijs qui curam ponunt. Signa dissinterie et excoriationis que fit ex flate salso sunt quod accidit post corrizam et catarrum et non est tunc in egestione sanies plurima neque colera neque rubedo neque viriditas ymo fla et viscositas neque multa acuitas ymo que pungat multum et ventositas cum ea est plurima. Et si fuerit in superioribus vel inferioribus intestinis accidit de admixtione cum fecibus et de admixtione ut dictum est in alijs. Et si haberet pruritum et scabiem vel habuisset in preterito esset fortius signum super hoc. Cura dissinterie que fit ex colera pura est ut confortentur intestina et stomachus cum puluere de bolo qui sic fit. Recipe psillij assati ℥ xx. se. portulace. se. mirti ana ℥ x. terantur et sit dosis ʒ iii. in mane et ante cenam cum rob de citoniis. Nutriatur cum vitellis ouorum et riso aut cum succo ordei aut cum lacte in quo extinctum sit ferrum aut lapis ignitus. Condiantur ista cibaria cum adipe renum capriorum vel edi

almansor ii parti

Signa eius que fit ex flate salso

Cura eius que fit ex colera pura

mascar

Cono ad...

Bibat rob citoniorum vel sirupum eius cum aqua decoctionis mirtorum vel sumach vel berberis. Si autem sic non confert mundificentur stomachus et intestina cum decoctione que sic fit cum mirabolanis citrinis et emblicis et mirtis et berberis. Et nutriatur cum dieta dicta et pullis assatis cum ambobus quod non degant in aquis vel cocturis intestina et pastille nutritis et conditis cum vitellis ovorum et agresta aut mirtis seu succo citoniorum vel cum nespilis sorbis et sicubus et cum puluere facto ex cinamomo macis dancis mirtis et croco et aliquantulo aceti. Scias quod acetum est valde malum per se et cum aliis rebus si ibi fuerit excoriatio quia ulcerat et corrodit sed si non fuerit cum excoriatione nocet in fluxu colerico sed misceat cum suis condimentis quia destruit colera. Posset comedere vitellos ovorum coctorum in aceto cum suis techibus et per se et cum suis condimentis dictis. Fiant clisteria mundificatiua et incarnatiua que fiunt cum aqua mellis et vitellis ovorum et adipe renum caprarum vel edi et sint tepida hora sumptionis ad quod clisteria mundificatiua et incarnatiua succedant constrictiua et confortatiua que fiunt ex aqua decoctionis mirtorum fabe et sumach cum aqua misceatur adeps renum caprarum et edi et puluis boli armeni dictus supra in eodem capitulo. Posset etiam bibere vinum stipticum limphatum cum aquis dictis ita quod aqua sit dupla ad vinum. Et hec formula curationis habet locum cum febre et absque febre. Cura dissinterie que fit ex melia est ut comedat acetum oleo et condimentis quod fit ex eo et comedat vitellos ovorum et cibum decisum cum adipe renum caprarum et edi et amigdalis frixis et cum papavere et portulacca et eius seminibus et cum semine ameos et anisi. Bibat sirupum de piris vel citoniis cum aqua pluviali vel decoctione ista aut aqua mirtorum vel de sumach. Comedat succum ordei vel avene. Bibat aliquantulum vinum stipticum cum aquis dictis. Sumat sirupum de nenufar vel de rosis cum puluere boli armeni. Postea si fiunt necessaria quam non curatur mundificetur cum ℥ i reubarbari et aqua decoctionis sene et epithimi et cum imbol mdorsan ameos mundificet sepe cum clisteribus mundificatiuis factis ex aqua mellis et adipe renum caprarum vel edi et fiat hoc bis in die aut ter. Postea fiat clisteria constrictiua cum aqua decoctionis eupatorii succi liberis ytrine et glandium et risi abluti in qua aqua ponatur de pulvere qui sic fit: ℞ thuris sanguinis draconis cerusse litargiri ana ℥ i opii ʒ i et addant cum isto puluere duo vitelli ovorum vel iii et fiat clistere mundificatiuum una vice et constrictiuum vice alia. Et ita in omni fluxu ventris fiant clisteria primo mundificatiua prima vice et constrictiua vice alia. Confortetur cum cibis dictis supra in quibus nullo modo ponatur acetum omnia alia sic. Cura dissinterie que fit ex flate salso est ut bibat aquam decoctionis sumach et ordei cum sirupo de citoniis vel aqua decoctionis mirtillorum et ameos et anisi cum eisdem sirupis. Comedat risum conditum cum adipe renum caprarum vel edi et vitellis ovorum et lac in quo extincti sit ferrum vel lapides igniti et carnes conditas et coctas ut dictum est capitulo isto supra. Clisterisetur bis aut ter in die cum clisteri facto ex aqua decoctionis sicde polipodii fumi terre mellis et ordei et cum oleo de mastice vel oleo de camomilla aut cum aqua mellis et sicle. Et post ista successiue fiant clisteria cum aqua decoctionis sumach mirtillorum boli armeni in quo dissoluatur trocisci stelle vel trociscus de spodio aut puluis de bolo. Sumat sepe mazorca diu os trocisci stelle cum sirupo de citoniis vel de mirtis et aqua decoctionis mirtillorum vel nespilarum et similium. Et ponat mediciniis mistis clisteribus stipticis et constrictiuis semper vitellos ovorum et pinguedinem renum caprarum et edi et aliquantulum vini stiptici. Sciendum est hic quod clisteria mundificatiua et incarnatiua siue constrictiua in omni fluxu ventris et dissinteria que fit vino intestinorum inferiorum. Medicine vero que sumuntur per os magis valent quam fluxus et dissinteria que fit ex excoriatione in uino superiorum quam e contrario. Regula ista est utilis cum febre et misce cum multotiens curam de isto fluxu ventris et de dissinteria facta mundificatione cum clisteri lenitiuo et mundificatione solum cum clisteri facto cum vino rubeo stiptico decoctionis

Bibat

Mundificent

Acetum malum in excoriatione

Clisteria mundificatiua incarnatiua

Clisteria constrictiua confortatiua

Cura eius que ex melia

Bibat

Comedat

Mundificet

magis valent

Clisteria

Clisteria constrictiua

Cura ... ex flate salso

Comedat

Clisteria

Clisteria ex vino rubeo

mirtillorum et cum rubeis ovorum et hoc ultimum ad tenasmonem. Sequitur

Capitulum CXXXV de excoriatione et tenasmone R/

Tenasmon est difficultas assellandi cum conatione et pondere semper fit ex dominio flatus viscosi adherentis intestino cum ad mixtum est ad colere mordicantis non obedit et fit nascitur diversitas motus in isto cum ex diversitate dictarum causarum et fit dolor in loco et gravitas et excoriatio fit ex causis dictis supra. Signa tenasmonis sunt frequentia assellationis pauce resolutionis et dolor sedens prope anum et illud quodque egreditur egestio non est permixtum cum fece et minantur habentes cum suppositione colliri plusquam reliquis curationibus et si est ibi excoriatio nova emittitur sanguis manifeste. Si vero de his fuerit sanies cum sanguine vel sequitur mixta cum fece. Firmandum est hoc quod in omni fluxu ventris adquem sequitur alleviatio sive sit cum febre sive absque febre sive sit accidens sive egritudo per se, ante sit medicina vel non est significatio super bonum et in futuro. Si vero a principio non sequitur alleviatio neque in parte neque in toto est mala significatio super futurum et timenda est debilitas virtutis naturalis cum operationis. Si non sequitur alleviatio et si fluxus constringi non possit per medicinas hic a principio absque aliqua medicina virtute existente forti vel constringeres in augmento debilitatis virtutis morietur in processu experturbit absque dubio nam talis constrictio significat quod natura in suis operationibus est destructa et annullata et quod nullum posse habet contra accidens vel infirmitatem contra corpus. Nam propter hoc nichil expellit vel expelli potest ex vel infirmitas cor quantum prima filia et mitem in sera intendit destruere et potest. Cura tenasmonis est ut sedeat infirmus ter vel quater in die in aqua calida decoctionis lenticum ameos flores camomille mellilotum aneti et supponatur postquam exierit ab aqua linimentum quod sic fit Recipe croci thuris mirre liquiritie ʒ i opii ʒ s. fiat linimentum porcina imponde ʒ i et supponatur hoc cum linimentum dolorem sedat et sompnum inducit. Et scias quod sompnus in fluxu et tenasmone est de melioribus rebus. Dimittas in mane unum de troiscis qui sic fiunt Recipe seminis iusquiami ʒ ii seminis aneti feniculi cum ʒ v ameos ʒ ii et s. opii ʒ i seminis apii ʒ x fiant hoc cum vino pondere i ʒ vel auri et administretur cum rob vel sirupo de citoniis. Mundificetur cum clisteribus mundificativis dictis in dissinteria ex flate salso et cum constrictivis. Summat per os de trocheo que sic fit Recipe mirabolanorum citrinorum et emblicorum cum ʒ vi meti feniculi ameos cum ʒ i pistentur et bulliant in ℔ viii aque donec consumpte sint partes due coletur et in colatura illa addantur ℔ ii rob vel sirupo de citoniis et detur cum diem purgando cum constringens tenasmonem regatur cum dieta et potu dictis circa dissinterie de flate salso

Capitulum XXXVI de vermibus in intestinis et ano R/

Vermium quidam sunt parvi quidam sunt lati et alii longi. Longi nascuntur in subtilibus et superioribus intestinis lati nascuntur in inferioribus et grossis intestinis parvi in ano et longaone ubique sunt et nascuntur. Causa vel materia omnium est flegma viscosum et humiditates male que generantur ex fructibus et malis et grossis ciboriis per viam indigestionis et gulositatis et multiplicatio ciborum in quantitate impediendo digestionem dat causam ad hoc. Signa vermium parvorum qui sunt in ano et longaone sunt pruritus in ano et commotio et quod apparent aliquando ex in modum vermium casei. Signa vermium latorum qui in intestinis grossis et longis nascuntur sunt citrinitas coloris vel palliditas et velocitas commotionis famis et ipsius tollerantie paucitas et vehementia mordicationis et sincopis et dolor in ventre famis et sensibilis elevationis eorum et involutionis eorum in illa hora et aqua currens ex ore et egestio eorum aut ex inferiori regione aut superiori aut labor est aut febricita et cum accidit dolor in ventre vehemens facit inde epilensiam sincopim spasmum et mortem et multotiens interficiunt

pp siccitatem vehementiam et pruritus nasi
et fricatio mordicata ipsius et circui-
tus oculorum et sentitur odor vermium in
anhelitu manifeste. Cura vermium qui

Cura cucurbitinorum

in fine longationis et ano nascuntur et ap-
parens est ut abluatur locus cum aqua sal-
sa vel moris calida aceti et supponere oleum
ablutum quousque fiat album aut inungere
locum cum oleo de persicis vel de amigdalis
amaris. Confert quoque multum lavare locum
cum aqua rute vel absinthii aut calamenti
vel lupinorum seu persicarie vel matricarie
confert multum est et est conveniens tingere
locum et extra et intra cum felle vaccino et similibus
aut cum oleo rosaceo in quo sit additum aloe aut cum
oleo de amigdalis amaris aut nucleis persi-
corum. Mundificet si est possibile cum clistere

Clistere

facto ex aqua absinthii et oleo aliquo ex
dictis et aloe vel aloe et picra et aliquo sal-
Bibat vinum limphatum et comedat res assa-
tas et carnes bone carnis et allia cocta.
Cura vermium longorum et latorum qui in in-

Cura longorum et latorum

testinis nascuntur est quia oportet in primis
ut non cibetur in matutinis id est ante horam
et tollerare famem deinde sorbeat aliquid lacte
aut cum fecerit illud duobus vel tribus diebus
dissolvatur medicamen in lacte cum aliquan-
tulo quod sic fiat. Recipe cortinum citri et semi-
git et nigelle harbe ana ʒ ii farine lu-
pinorum ʒ ii sticados arabici ʒ s. confi-
ciantur omnia ista simul cum aceto et dantur
ʒ iiii cum lacte quum fames est valida. Aliud
est melius. Recipe farine lupinorum ʒ ii cen-

Aliud melius

tonice ʒ iiii fiat pulvis cribatus et con-
ficiantur cum melle et dantur ʒ iiii ana die
cum aqua calida vel vino. Abstineat ab
victuosis et dulcibus crossis et grumibus

Abstineat

maxime dictum sicut a pasta et cibariis que
fiunt extra et piscibus et faseolis et fructi-
bus humidis. Bibat vinum album odoriferum

Bibat

limphatum aliquantulum. Si cum febre infirmus
fuerit ungatur venter cum oleo quod sic fit.

Unde ungatur venter

Recipe olei rosacei vel de ruta aut de amigdalis
amaris aut de nucleis persicorum ʒ iiii
aceti ʒ s. pulpe colloquintide rute fellis
vaccini aloes ana ʒ iii. Fiat autem ungu-
entum ex aliquo oleo eorum vel oleo rosaceo
mixto cum aloe et aliquantulo aceti
et super unguentum vel unctionem ponatur
emplastrum quod sic fit. Recipe absinthii rute

Emplastrum post unctionem

ana m. i. pistentur et coquantur in aceto
et cum eis misceatur de farina lupinorum et
ponatur calidum super ventrem purgant alia
parvi et maiores cum aqua que sic fit.
Recipe medulle cassiefistule ʒ i. dissolvatur cum

Aliud

ʒ iii aque decoctionis herbe in maiori-
bus coletur et detur ante diem et in infan-
tibus et lactantibus dissolvatur cum ʒ ii aque
decoctionis nucleorum persici vel amigda-
larum amararum sola aqua decoctionis a-
migdalarum amararum vel nucleorum persicorum post-
quam bene pistata fuerint expellit ver-
mes lactantium vel puerorum et in unctione
dicta. Comedat res assatas vel condi-

Comedat

tas cum agresta aut cum aceto et sale. Et
bibat ut dictum est aquam decoctionis per-
sicorum id est nucleorum persici in qua additum aceti
ponatur. Sequitur

Capitulum cxxxvii de debilitate in renibus f

Debilitas renum fit aliquando ex
alteratione complexionis aliquando ab
extenuatione eorum aliquando propter
dilatationem viarum ita quod superflu-
itates deveniunt plusquam
debeant ad ipsos et sunt crosse albe mix-
te cum albedine. Signa debilitatis renum

Signa primum

ex complexione sunt signa significantia calidi-
tatem aut frigiditatem renis vel loci calidus
vel frigidus cum dolor et quod usus rerum
calidarum aut frigidarum nocet aut confert aut
coloratio aut discoloratio urine cum multi-
tudine aut cum paucitate. Nam multa uri-

urina

na et sitis continua caliditatem renum signi-
ficat. Et si cum hoc non humectetur per os
per potum aque et semper mingit post potum
aque et urina fuerit alba subtilis quasi
aqua et raro mingunt hic vero caliditatem
renum significabit et est timendum
ne iste ad ethicam convertat. Contraria signa
significant frigiditatem. Signa debilita-

Signa secundum extenuationem

tis propter extenuationem sunt signa significan-
tia extenuationem corporis sicut sunt
et extenuatio membrorum. Et quod usus rerum
impinguantium corporis confert. Et urina
est multa et alba et limpida absque
superfluitatibus contentis in ipsa. Signa

Signa tertium

debilitatis renum propter dilatationem viarum
per quas humores et superfluitates
mandantur ad renes sunt quod urina appa-

cū sup fluitatib; albis uel rubeis immodū
lotiū crassus et est absq; doloze sensibili
quasi sed sentit in dorso aliquē dolorē
non intensū et paucitas appetit' coi-
et q mingit sepe super fluitates dictas
cū urina pallida ut plurimū Curia de
bilitat renū ex complone frigida est q de
bilitas ex ista causa magis manifesta et p
seuerans est quā ex causis aliis et deteri
oratur Si aūt debilitas ex complon
frigida est confortent renes cū oleo de spi
ca et oleo de mastice et cera mixt in mo
dū unguenti Et nutriat cū carnib; cas
trati arietis et edi cū feni· petro et be
tonice et carnib; auiū coctis in pastillo
et testula aut ueru conditis cū menta
petro· et sinap· fro cum rob aut cū pulue
specierū qui sic fit Rx piper long· ʒ ij· cina
moi ʒ· i· amcos· amoi· ʒ· i· cardamoi ga
riof· nuc· muscat· an· ʒ· i· et ß· croci· ʒ· ß· fiat
puluis cribatus Bibat uinū clarū odori
ferū medie rubedinis limphatū cū aq
decoctionis mell' et galange Comedat
etiā uitellos ouorū conditos cū dictis spe
cieb; et de libis fem'''' petro'''' et borragi
nis et mentastri et solatri Si aūt ma
fuit ibi frigida apparens uel permanens mu
dificet' cum aqua decoctionis turbit
renū· scolopendrie apii seis et ameos
et dulcoret' cum melle aut mell· ros·
Super renes fiat emplrm cū cera et
laudano mastice mixta per mite et h
thur et oleo de mastic· Si aūt non
curat per hoc fiat cauterium super lom
ubi sentit dolor et non imprimat' nimi
et dimittat' apertū longo tempe Nā
de propietate tale cauterium alterat
complos frigidā cum humore et absq; hu
more Si uero debilitas fuit ex com
plexione calida confortent' renes cum
unctione que fit ex oleo ros· et cera
uel oleo de papauere aut oleo de mirt
et cera et ponat' emplrm fcm ex sandal'
ros· camphora et farina ordei et oleo
ros· et aliquātulo aceti superius Si
aūt ma fuerit ibi pns calida mundifi
cetur corpus cum aqua decoctionis
renū· lactucarum endiuie ros· et cucu
uel seim cucurbitarū melonis et citruli
et dulcorer' illa aqua cū zuccro ul' rob·
Nutriat' cū carnib; dictis coctis et cōdit'

cū agresta et succo berberis uel uino de
granatis uel cucurbit; lactucis endiuiis
et rapis Nam rape ualde utiles sunt
in hoc casu Bibat uinū stipticū limpha
tū cum aqua frigida aut cum aqua decoc
tionis endiuie lactucarū ros· mirtillorum
et cucurbitarū et siliū Comedat etiā
rapas uel cucurbitas farrū risū et
uitellos ouorū condita cū lacte amig
dalarū et agresta aut uitell' ouorū aut
uino de granatis uel succo berberis ul'
mirtillorū Et de herb· comedat portu
lacas et endiuias et condiant' cū eisdē
reb; et iaceat corpus suū super frigidā
terram ita q renes tangant eā et sup
lectos factos de ros· et psillio Cura
debilitatis pp extenuationē est eadē
cū cura debilitatis stōi ex dūo similitu
pter unctiones que fiūt circa stōm in
cura illa fiūt circa renes et spinā mix
ta et pp hoc cura ista requirit illic Vn
gantur sepe renes et spina tota cū po
puleon et oleo ros· mixto Et comedat
brodiū gallinarū pinguiū et siliū Su
mat sepe restauratiuū ītm mixtū cum
diadragante Et abstineat a coitu tā
quā a re mortali et destruente Cura
debilitatis renū pp dilatationē meatuū
est ut ungant' renes cū oleo de mirt et cū
oleo de mastice mixtis cū cera Et super
renes ponat' emplrm factū ex sandal'
mumia bolo armeno et ros· et oleo ros et
dragant' gūmi arabici et farina ordei
et aliquātulo aceti Comedat carnes gal
linarū et auiū conditas cū agresta ul' uino
de granatis uel succo berberis aut de mirt
et uitellis ouorū et pulue de mirt et cina
mo Bibat uinū stipticū limphatū cum
aqua pl' frigidis aut cū aqua mirtillorū
uel barberis Fiat flobotomia de pede excād pt
dolorē si corpus pletoricū fuit fiat de
cōsilio pede Vtat' sepe trocis de stella
uel de spodio aut de berberis cū aquis dc
et uino Comedat risū farrū et farinā
ordei et panicium de faba conditū cum
agresta uel uino de granatis et pulue sup
dicto Abstineat a ponderibus omnia et a
coitu oīo Sequitur

Capitulū C xxx viii de lapi de in renibus Rubrica

Sig.

Dolor in dolore ulcerum et lapidis

Cura lapidis in renibus

Balneum

Unctio

[L]apis in renibus et vesica fit sicut
sit ex materia viscosa in qua calor
agit fortiter et eam mutat in
lapidem sicut apparet in lapide
qui fit in fornace. Signa lapidis in re
nibus sunt dolor similis colice et illud erit
quando materia cum eo constringitur et commovetur
nausea vel sincopis et sentitur dolor in
yliis. Et oportet ut distinguatur inter
dolorem ulcerum qui fit ex ipsa ulcera per
urinas. Cum enim est in urina sicut are
na aut de consuetudine ut mingat post
talem dolorem arenam vel lapides aut
minxit ante illum paliquos et filegmaticam / diebus
nigram cum qua fuit dolor in renibus
vel turbulentia tunc est lapis in veritate.
Si vero non fuit ad horam signorum tunc
dolor post nauseativas sanctitate est sig.
colice et etiam nausea quamvis antecedat
lapidem plus est cum colica quam cum lapi
de et locus doloris ventris in colica est am
plior et ad anteriora declivior sed in la
pide qui est in renibus est locus minor et
ad posteriora declivior. Et iterum dolor
colice mutatur dolor vero renum non per
mutatur. Similiter signum firmatio lapidis renum est
dolor in renibus et cetera et yliis et emunctio
riis cum gravitate et opilatione ut quasi
sit suspensum ad inguen. Cura lapidis in
renibus vel yliis venientibus ad vesicam
est ut fiat clistere leniens de quo fecimus
mentionem tractatu de colica et sit hoc cliste
multum unctuosum et pingue plusquam aquosum
quia quamvis non vadit ad loca aut per
loca in quibus lapis continetur vel per que
transit tamen allevians de intestina a superflui
tatibus quibus loca illa comprimuntur tunc me
lius dilatantur emunctoria et vie urine
et sic levius et suavius descendere potest
lapis ad vesicam et non est necesse inconveni
ens iterare talia usque ad doloris cessationem
et lapidis descensionem. Ingrediatur
eger balneum aque decoctionis aneti
florum camomille apii melliloti malvavisci
et marcorelle et dauci et ciceris sacerdo
talis. Fiant inunctiones circa renes et vesi
cam et loca dolorosa cum oleo de spica
vel de lilio et oleo de aneto et camomilla
equaliter equum qui suaviter incedat et
vadat de gradu in gradum per scalam
fortiter et per viam descendentes aut

saltet super unum suorum pedum. Sumat sepe
medullas cassiefistule cum aqua decoctionis
cauliculi et seminis apii lactuce scariole et ci
coree et petrosilini et ciceris sacerdotalis saxi
fragie quia faciunt liberare lapides ad
vesicam. Ponat emplastrum super ylia quod
fit ex malvavisco preparato scilicet cum fa
rina fenugreci et aneti mixtis et incor
poratis de oleo de aneto et de camomilla
et de mucillagine malve et mercorelle.
Sumat etiam aquam decoctionis apii per
cineos cimini carvi dauci mili solis saxi
fragie et ciceris sacerdotalis lactuce
endivie cappari cicoree et aperi vel
utatur cum una medicina de medicinis
que frangunt lapides quas inferius
dicemus. Bibat vinum album limphatum
cum aqua dicta aut cum aqua decoctionis
apii mili solis endivie et ciceris sacerdo
talis et cicoree et mellis. Comedat carnes
avium animalium vel castrati aut edi usus
decoctas cum feni et petrosilini spinachiis
vel borragine. Comedat cum eis simpliciter
cum rebus. Moveatur continue pedibus et cur
rat si in quantum est possibile nam ista faciunt
descendere lapidem. Adiuvetur cum aliis dictis.
Cum ergo egreditur lapis cum urina et non
sequitur ipsum minctura sanguinis bonum est quia si
significat quod lapis est levis et parvus
sed quando sequitur ipsum minctura sanguinis tunc curetur
cum medicamine quod faciemus in curatione
ulcerum renum et vesice et cum flebotomia
saphene vel salvatelle. Et si lapis perve
nit in meatum virge et est magnus ita quod
non exit aut est diversus secundum latitudinem
ponatur tunc virga in aqua decoctionis
violarum malvarum et alia et olei violarum et po
natur in foramine virge oleum violatum vel
de aneto cum mucillagine altee vel semi
lini et fricetur locus in quo sentitur lapis
vel continetur et expellatur ad inferiora virge
una post alias donec egrediatur. Et si non
egreditur per vias istas et sentit in virga
et dolor augmentatur et sit fortior et
apparatur locus tunc findatur locus in quo
continetur lapis et extrahatur et postea con
solidetur locus in fissus cum mastice et
bolo ar. et albumine ovi et consolidetur. Et cetera.

Capitulum CXXXIX de apostematibus in renibus

Et si lapis pervenit in meatum virge

Et si non egreditur

postema in renibus et in alijs lo[c]is semp[er] fit ex m[ateri]a currente per venas ad locu[m] aposte[m]e su[um]. Signa ap[ostemat]is in renibus sunt q[uod] in p[ri]n[cipi]o sui se[n]tit fe[bris] mixta non habens p[ar]oxismu[m] cu[m] orripi latione vel rigore manifesto et sentit infirmus gravitates cu[m] iacet supinus in renibus sine dorso et impedit[ur] urine transitus et videt[ur] postripi q[uod] cu[m] epate fiat aliqua eminentia. Cura eius est ut in p[ri]n[cipi]o fiat aliqua flo[botom]ia de vena pedis eiusdem lateris ad q[u]od dolor mag[is] inclinare videtur que est inter auricula[r]em et anularem digitum. Et sumat in potu aquam se[m]i[n]um portulace endivie lactuce et cucurbite dulcoratam cum zucaro vel cum syr[upo] de nenufar et aqua citrolorum et melonu[m] et cucumeris. Et ungat lombos cu[m] oleo viol[arum] vel nenufar. Comedat lactucas portulacas endivias cucurbitas et melones spinachia et atriplices et condiant[ur] cu[m] oleo viol[arum] vel de nenufar aut cu[m] lacte amygdal[arum] dulciu[m] aut aq[u]a ordei vel cibarium factum ex farina ei[us] vel avene cu[m] olis vel lacte amygdal[arum] dul[cium]. Cum ergo fecerit illud usq[ue] ad dies iiij et febris minuit et no[n] sanat[ur] infirmus aut etia[m] si a p[ri]n[cipi]o fuerit no[n] multu[m] intensa da ei in potu aqua[m] decoctionis ordei et se[minum] altee et malue et sen[a]tiole vel ciceris et ungue lombos cum oleo de camomill[a] et aneto et de semine lini. Et pone emplastrum maturatiu[m] quod fit ex malvavisco p[re]parato et farina fenugreci et se[minis] lini et pinguedine porci vel butiro vel fiat emplastru[m] cu[m] farina fenugreci se[mi]ne lini et ordei fermentati et condit[um] cocti cu[m] oleo camomillino et anetino et de semine lini. Mundificetur sepe cu[m] aqua decoctionis mel[is] cassie fi[stule] et ren[um] et se[minum] lactuce et ciceris et siliq[uarum]. Cu[m]q[ue] sedat[ur] dolor totus et remanet infirmitas hic p[ri]n[ci]pe infirmo ut saltet super pedes et ut descendat per gradus sicut sunt gradus scalarum et in dorsum renu[m] ubi est gravitas leniter comp[ri]mendo q[uo]q[ue] fortit[er] si sanies non incepit mingere. Si aut[em] sanies mingere incepit curis curat[ur] a fricationibus et co[m]pressionibus

fortibus et lenibus et hic cu[m] minxerit saniem da ei in potu mundificativu[m] vice una et consolidativu[m] vice alia et fiat sic continue donec facta sit consolidatio et mundificatio. Sicut mundificativu[m] quod sic fit ex aqua mell[is] in qua ponit[ur] semen apij et lactuce et ciceris sacerdotal[is] et gu[m]mi arabic[i] q[uod] datur cu[m] trocis alkekengi. Consolidativum sicut electuariu[m] de thure vel trocisc[i] de bolo qui dant[ur] post mundificativu[m] causa consolidationis et q[uo]d[am] alia mundificativa et consolidativa que ferim[us] c[apitul]o de ulcere renu[m] et vesice. Bibat vinu[m] albu[m] limphatum cu[m] aqua decoctionis mell[is] ros[arum] et gu[m]mi arabic[i] et mulg[i] sol[is] ameos et api[i] et sacerdotal[is] ciceris. Comedat carnes avium et anim[alium] coctas et conditas cu[m] cucurbit[is] et lactucis portulacis aut cu[m] feniculo petrosilino et borragin[e] vel spinac[hia]. Et condiant[ur] cum pulvere speciarum et ro[sarum] utat[ur] lacte sepe stomacho ieiuno in quo ponat[ur] mel vel zuccarum ut tal[is] riso et farina ordei condit[is] cu[m] lacte amygdal[arum] vel lacte caprino. Super renes ab exteriori ponat[ur] emplastrum q[uod] sic fit R[ecipe] boli ar[meni] mirre thuris mastic[is] pulveris nucis cupressi et mirtill[orum] an[a] ℥ .s. misceant[ur] cu[m] oleo de mastice et cera et extendat[ur] super corium et postea cooperiat[ur] ex panno subtili valde et suat[ur] cu[m] corio bene et suavit[er]. Sequitur

Capitulum cxl de duritie in renibus R[ubrica]

Duricies in renibus aut fit post apostema quo subtile resolvit[ur] aut quod incipit ex se. Et fit ex materia gipsea vel melica vel composita ex his. Et hec egritudo est deterior alijs q[uia] aut male curat[ur] aut nullo modo curat[ur]. Signa duritiei in renibus sunt q[uod] minuit[ur] quantitas urine et q[uod] est gravitas renu[m] et spine cum aliquo dolore et incipit venter inflari post tempus et fit ydropisis s[ecundu]m dies et ut plurimu[m] fit talis durities post apostema calidu[m] in renibus et post febre[m] eius. Cura duritiei in renibus est ut fiat emplastrum de malvavisco dicto in c[apitul]o anteriori super renes et dorsum

Inunctio

et fiat in vnctio cum vngto facto ex adi
pe anseris et anatis et gallinarum et adi
pe renum yrci vel edi aut arietis lique
facte et mixte cum cera et oleo vi
camomill' Aut fiat in vnctio sup renes
et dorsum cum medulla ossium tamis thauri
vel vituli aut equi Bibat bis in die
ante prandium et cenam oxi mel compositum
cum aqua decoctionis ordei et mellis
vel seis maluauisci et mell' et hec est melior
Mundificetur semel in ebdomada cum
aqua decoctionis renum seminis maluie
et altee et apij et dulcoretur cum syr' de
nenufar vel syr' viol' regatur cum dieta
et potu ut dictum est in capitulo superiori in cu
ra apatis tali tempore quo febris minui
tur vel remouetur Sequitur

Bibat oximel

Mundificatio

Capitulum cxli de ulceribus vesice

Ulcera vesice et renum fiunt post
apatam cum diuertuntur ad sanie
em Aut ex materia acuta ulceratur
aut per incisionem et casu et fiunt
in vesica et emunctorijs et in renibus
Signa ulcerum in dictis locis sunt emissio
sanie et sanies sed distinguntur Si autem
ulcus fuerit in vesica sanies egreditur
cum vrina vel sentitur dolor circa vesi
cam et femur et urina cum difficulta
te emittitur Si autem ulcus fuerit in e
munctorijs vel renibus sanies emittitur
mixta cum urina Sed si venerit a re
nibus sentitur dolor in v' nodo spine
versus caudam et in dorso Si autem
fuerit in emunctorijs erit dolor circa partes
in qua est ulcus Est et alia distinctio in
dictis ulcerum renum et vesice quia egreditur
ex ulcere renum quasi frustra carnis primi
set ex ulcere vesice egrediuntur cortices
vel squame et dolor vesice est fortior
quam qui est in renibus et in ambobus late
ribus renum est grauitas quando vero ulcus
est in meatu medio inter vesicam et renes
distingue per dolores loci vel putrefac
tiones et compones signorum dictorum in
ulcere renum et vesice Cura ulcerum
renum et viarum urinalium et vesice est eadem
et cum eis fit mediantibus Mundificetur
ulcus vel locus saniosus aut excoriatus

Signa ulcerum in dictis locis

Distinctio ulcerum renum et vesice

Cura ulcerum renum et viarum urinalium

cum aq' mell' aut cum aqua decoctionis seminis
andiuie lactuce et citrorum cucumeris et cucu
rbite sacerdotal' et seminis altee vel malue
in qua dissoluantur trocisci albi rasis
vna et alia vice sumat trocisci consolida
tiui de bolo qui sic fit Recipe boli ar. ka
rabe ana ℥ v. acacie balaustie gummi
arabici ypoquistidos ana ℥ i. et s. seis
apij iusquiami ana ℥ i. fiant trocisci cum
succo berberis vel mirtillorum vel berberis
aut sumach Et scias quod trocisci alkekengi
consolidant et incarnant cum istis aquis
bono modo quos in venies manifeste Si at
ulcus fuerit in vesica vel sanies iniciatur
cum lacte per siringam collirium album
quod sic fit Recipe cerusse sarcocolle thuris
gummi amili opij sang' dra. ana ℥ i. fiat
collirium cum mucillagine altee et facta
primo purgatione cum aqua mellis mundis
sima in vesicam sepe cum mundificantibus
aq' ficuum vel mellis Scias hic quod ea que
mittunt mittantur cum siringa in vesicam
magis valent in ulceribus renum et mea
tuum Vngantur loca ex transuersa que sunt
super vulnera cum vnguentis mundificantibus
sive consolidantibus que multum adiuuant
sicut vnguentum de cerussa aut vnguentum
fuscum et empla que multum conferunt
Bibat vinum subtile rubeum cum aqua
mellis limphatum vel cum aqua ficuum Co
medat lac cum mell' vel risum coctum cum
lacte aut fabas vel panicum Comedat
etiam carnes arietis vel castrati mutoni
per dictum et silia conditas cum lacte et
pulue mirtorum et cardamomi aut cum rob
et vitellis ouorum fisticos et auellanas
pineas mundas et silia Sequitur

Trociscus consolidatiuum

Collirium

Vnctio

Capitulum cxlii de minctu sanguinis et saniei

Ex egritudo fit aut post incisio
nem vel percussionem aut excorua
tionem ubi acuta sicut alii si
nape et silim Aut ex humore
acuto salso currente ad renes vel vias
urinales peruenit aliquando a vesica aliquando
a renibus et partibus alijs Et scias quod mic
tus saniei sequitur ad minctum sanguinis
et apatam ruptam et ulcera et ad excoria
ationes viarum urine ut dictum est

Signa mictus san. et sanei manifesta sunt ex visu sed refert in distinctione per signa utrum a renibus uel vesica. Na sanguis qui venit a renibus uel kilis subi ho venit et multus in quantitate ul' fius non tenebrosus et infirmus sentit gravitates in renibus et dolorem in dorso. Ille qui a vesica vndit venit tenbrosus et non multus in quantitate et circa femur et vesicam infirmus sentit gravitatem et al tinnones. Cura mictus sanguinis sine re in a renibus uel vesica ul' aliunde est ut fiat flebotomia de basilica aut de vena in .iiii. mus et inter anulare et auricularem. Sumat omni mane unum troc' de karabe cum aq^a sumach uel mirtillorum uel berberis qui troc' sic fit. Rx karab. gummi arabici ha .ʒ. i. et ʒ olibani ʒ. ii. ℞ seminis apii t. imborum an. ℈. ʃ. informent troc' ponde aurei i uel ʒ. i. quod est melius aut succo berberis aut mirtillorum aut cum vino vii. sirupo. Aut sumat troc' de spodio uel bolo aut aqua portulace uel cum succo atomorum et similia. Comedat carnes cor tas et condimus cum ag^a sta et mirtillorum aut cum succo berberis et mirtill. aut atomorum et similia. Bibat vinum pon tinum limphatum cum aqua sumach uel aqua atomorum aut pirorum nespilarum et sorbarum. Super lom per cussim uel attritum ponatur emplastrum quod fit ex bolo ar. acacia aloe et lino confectum cum arete et aqua. Si autem mictus sanis fuerit ex nimia acuita uel salsa cierchu edo mo. Et mundificet corpus aliquantum aqua decoctionis renib' et maiv et mirtill' et dulcorata cum minia citom orum uel syr^o ros. et dieta et potus sint ut dictum est. Si autem sanies post mic tus san. minget sumat panens de troc' qui sic fiunt. Rx se melonis cucumeris cu cubite extorticate an. ʒ. x. gummi ara bic. thuris san dra. an. ʒ. v. opii ʒ. iii. seis opii ʒ. ii. informent trocis ponde ʒ. ii. ex quibus unus cum ʒ. i. sir. de pa pauere sumatur omni die. Intra vir gam iniciat cum siringa de collirio qd' sic fit. Rx ceruse sarcocolle thuris gummi arab. opii san dra. an. ʒ. ii. fiant collia cum lacte asine et dissoluatur hora iniectionis. Modus iniectionis

talis est primo fiat iniectio cum ydromelle et mingat eger postea iniciat collirium dissolutum cum lacte asine. Dieta et re gimen fiant ut dictum est cap^o de ulceribus in renibus et vesica urine. Sequitur

Capitulum c xliii de retencione urine et difficultate eius. Rx

Fine retencio seu difficul tas fit aut per egritudi nes in emunctoriis. Aut per egritudines in meatu virge. Et hec egritudo que fit in predictis locis ambobus aut est lapis aut caro nata in modum verruce. Aut est opilatio sanguinis uel sanei aut apa. Fit etiam ex alia causa difficultas urine per mollities lacerti vesice seu pa ralisim et per vehementem retencionem urine. Signa quod iste egritudines sint in emunctoriis sunt gravitas in dorso et repletio vesice ex urina. Si autem ibi fuerit opilatio parum aut nichil mingit infirmus et tunc dolor et gravi tas augmentantur circa dorsum et epar. Si autem lapis ibi fuit erit cum nausea et pluribus doloribus et constringet vent'. Et si in urina fuerit visa arena ante uel eodem tempore certum est signum ad lapidem. Si autem fiat ex carne na ta in modum verruce semper fiet mictus sanei aut san. et dolor et gravitas loci et impedimentum nec removentur sed potius augmentantur vel si fiat per saniesuel san. qui mingitur hoc ma nifestius erit sensibus. Si autem per apa contingerit aut erit dolor et tensio et gravitas augmentabit in dorso tum fe stimma forti. Cum iste infirmitates erunt in meatu vesice vbi gravi si opila^o fuit in meatu virge erit cum repletione vesice et inflatione tendente in modum cordis et gravitate in pectine et inguina et anchia cum dolore vehementi. Si autem fuerit per lapides in vesica dicemus sign^a et curam eius. Si autem retencio urine fuit per saniem uel sanguinem aut per car nes in natam in modum verruce ante redit

per tempus mictus sanguinis et saniei et erit in
loco ardor fortissimus et specialiter post
expulsionem urine et etiam hora expul
sionis. Si autem propter apostema in vesica con
venerit erit febris valida et vehementia do
loris in pectine et circa femur et alie
mato. Cum vero difficultas propter molli
ciem lacerti contingerit vesice signum
est quod paciens mingit leniter quando super
femur et vesicam fit expressio. Signum
difficultatis propter vehementem retentionem
urine sunt quod si compressio fiat super
vesicam egredietur urina et quod urina fu
erit retenta ultra voluntatem per tem
pus. Circa difficultatem urine propter egri
tudines que fiunt in emunctoriis similiter
propter opilaciones aut propter lapidem est summe
in potu ea que provocant urinam et fran
gunt lapidem in renibus et vesica sicut
medicamen quod sic fit: Recipe seminis apii
miri rubee tinctorum seminis petroselini mare
domini [illegible] seminis ameos seminis feniculi
spice amigdalarum amararum ana ʒ x. as
sari seminis melonis ana ʒ v. cantaridarum
capita quarum ale abscise fuerint ʒ ii.
armoniaci ʒ i. et semis. dissolvatur armoni
acum cum vino et alie species confician
tur ille ex quibus forme fiant similes
avellanis de quibus sumantur ab una
usque ad duas cum vino albo vel aqua
decoctionis apii et ciceris vel sene
cole hoc medicamen valde confert diffi
cultati urine que fit propter opilaciones
aut lapidem in emunctoriis vel vesica.
Aliud medicamen quod frangit la
pidem et aperit opilaciones ponemus
capitulo de lapide inferius et est fortius
isto et cum eodem aliis bonis et uti
libus in tali casu et similibus. Si autem
difficultas urine fuerit propter opilacionem
inductam ex sanguine vel sanie quod scitur
quia hoc accidit post mictum sanguinis
aut saniei aut propter opilacionem factam ex
carne orta in modum verruce si talis
caro fuerit in emunctoriis. Et quando
fuerit in virga cum unctionibus facte
super locum dolorosum vel granem
et cum balneis et cum rebus dictis capitulo
de duricie renum. Fiat ergo balneum
cum malvavisco seminis fenugreci et lini
et mellilloto et flore camomille. Et

ungantur cum unguento de pinguedinibus
facto supius. Si autem opilacio fuerit
propter sanguinem vel saniem constringentes in
virga et viis urinalibus medicamine pro
vocantibus urinam ut dictum est capitulo de
lapide in renibus. Et comedat aquam
ciceris in aqua decocte sint radices
feniculi petroselini et seminis aneti et amomi vel
cumini. Comedat herbam feniculi et petroselini
et boraginis aut comedat brodium
caulium et blete et herbas. Possit come
dere carnes coctas cum eisdem rebus
conditas cum sirupo confecto cum rob et
carnes agnini. Etiam bibat vinum album
limphatum cum aqua colata decoctionis
graminis cappari et mell. Sumat cum
eadem aqua omni mane ʒ i. de pulvere
qui sic fit: Recipe saxifragie ʒ i. seminis apii
et scariole ana ʒ [illegible] zucari ʒ iii. misce
antur et pulverisentur et tribuentur. Si
autem retencio urine fiat propter apostema in ren
ibus vel vesica curetur ut dictum est capitulo
de apostematibus in renibus et ut dicetur capitulo de
apostemate in vesica. Si vero retencio
urine vel difficultas fiunt propter mollitiem
lacerti vesice curetur cum unctione fri
cata virgam et femur cum oleo de spi
ca aut oleo de costo aut oleo de scor
pionibus et confortetur locus cum emplastro
facto ex castoreo oppoponaco cala
mente et oleo de spica et sumat
os sepe [illegible] cum vino decoctionis
castorei et seminis apii aut diatrion piperion.
Et si vero difficultas urine fuerit
propter vehementem retentionem urine fiat
curatio cum balneo aque decoctionis
mellilloti et apii et fenugreci caulium
rubee tinctorum et [illegible]. Et
fiat emplastrum super pectinem vel femur
cum eisdem rebus vel herbis et oleo
de camomilla et oleo de aneto. Sumat
pulverem de saxifragia et seminis apii et
scariole dictum supius cum aqua dicta
illic comprimatur fortiter femur et ve
sica manibus et expelletur urina per vio
lenciam. Comedat dietam dictam supius
et bibat quod dictum est ibi. Sicut hic
convenit quod introitus in balneum dictum
supius aque decoctionis herbarum [illegible]
hic valet in omni retentione urine sed
cum rebus provocantibus urinam vesica

Cura eius propter egritudinem emunctoriorum

ad frangendum lapidem

Cura eius ex opilacione propter sanguinem et saniem

De fluxu insensibili urine et mingentibus in lectulo et diabetica seu diaria

existente plena est inanitionis et inani
unde quia multiplicatio urine contracta
addit in difficultate urine et vehemen
tia retentionis et dolorem et hic compassio
nem manibus est magis utilis et bona Sc

Capitulum cxliiii de fluxu insensibili urine et min gentibus in lectulo et diabetica vel diaria

Fit autem ex multitudine cali
dum humiditate Aut ex frigidi
tate Aut ex mollificatione
lacerti vesice Aut ex nimio
potu aque multiplicante uri
nam in renibus et vesica sicut potus aque
vel potus diureticus Sed diaria propter
diabetem fit ex caliditate renum exce
dente cum materia et absque materia que attrahit
vehementer humiditatem et humiditatem a mem
bris et per hoc debilitatur retentiva
ex gravedine illius quod attractum est
et confortatur expulsiva et multiplicatur
per hoc voluntas mingendi continue ex materia
incontinente et sitit et exsiccatur corpus
infirmi ita quod quasi currit per viam
istam ad ethicam Signa insensibilis
fluxus urine et mingentium in lecto satis
nota sunt ex narratione infirmi Si
autem contingerit hoc propter caliditatem cum hu
miditate tunc sitis et tunc aliqua et sensibi
lis caliditas in renibus et non multum intensa
et aliqua mordicatio in urina et profun
ditas sompni cum revolutione in lecto
Et istud contingit multum in pueris Quia
cum profundantur in sompno hora revolu
tionis excitatur virtus expulsiva propter
quam excitentur ex gravedine urine et
sic expellitur et ex ista causa contingit in
eisdem superfluitatibus prime digestionis
et aliquando in lecto emittere seu urinas seu
stercus Si vero propter frigiditatem eve
nerit hic apparebunt sensibiles frigidi
tas renum et totius corporis et permanet sitis
et erit in vigiliis urina absque mordica
tione cum et profunditas sompni cum
revolutione in lecto et erit urina spissa tur
bida Si autem propter mollificationem lacerti

vesice vel paralisim evenit cum mollifica
tione quoque ledit expulsivam ut diximus
supius cum de difficultate urine quoque le
dit retentivam ut in isto casu hic in vigi
liis emittit urinam insensibiliter Sed si propter
nimium potum aut diureticum contingerit
satis notorium erit hoc quia abstinere a
talibus erit sufficiens significatio super
eum Signa diabetis vel diarie urine
sunt sitis intensa et exsiccatio corporis
et quod per potum aque non removetur sitis
et sunt quod bibit statim mingit preter quod cum
aliqua mutatione urina in colore et sta
sit sem Cura insensibilis fluxus urine
et de mingentibus in lecto cum fiunt ex
mollificatione lacerti vesice aut propter ni
mium potum seu per usum diureticorum est
abstinere a rebus diureticis et nimio po
tu et uti potibus et cibariis stipticis ut est
vinum rubeum stipticum limphatum cum aqua
decoctionis mirtorum aut sumach aut
balaustiarum aut ypoquistidos Et come
dere carnes conditas et coctas cum agres
ta vel citoniis nespulis et sorbis et silibus
Ungantur loca femoralia et virga et
partes adiacentes vel cum oleo de costo
aut de lilio in quo dissolvantur castorei
bo ar et mastix mumia et mirra Su
mat aliquando triacam cum vino stiptico limpha
to cum aquis supius dictis Si autem
mingere in lecto ut sompno contingerit propter
caliditatem habundantem cum humiditate fiat
tale remedium quod sic fit Recipe seminis cori
andri assati infusi in aceto vini diu sicce
Karabe lenticum corticum thuris ana ʒ ii fiat
pulvis cribatus de quo paciens sumat
omni mane ʒ ii vel iii vel i cum mumma
citoniorum aut sirupo de agresta et aqua sumach
vel silius Observet potum et dietam secundum
quod supius dictum est Comedat sepe car
nes arietum coctas cum sumach vel mirtis
conditas cum pulvere dicto et mirra citoni
orum vel pirorum aut mirtorum Si vero in
lecto mingere contingerit propter frigiditatem
dominantem cum humiditate curetur cum medi
camine quod sic fit Recipe glandium siccarum ʒ
xx thuris ʒ xv mirre ʒ iii coriandri
assati arori ciperi ana ʒ v terantur et cribe
tur et sumatur de isto pulvere mane sto
macho ieiuno ʒ ii vel iii vel i et ʒ cum vino ru
bio stiptico limphato cum aqua decoctionis

Signa diabetis vel diarie

Cura de mollificatione lacerti

Cura de propter caliditatem et humiditatem

Cura de propter frigiditatem

Signa propter caliditatem et humiditatem

propter frigiditatem

propter mollificationem lacerti

piperis lon. galan. et cardamomi et croci et cinamomi eodem pulvere condiantur ab ordina sua et cum aqua decoctionis istarum rerum eius vinum limphatur. Comedat carnes ericii coctas cum sumach conditas cum isto pulvere et rob vel succo citoniorum. Sumat sepe briaram in vino decoctionis piperis lon. conditi aut cum vino decoctionis cimini et coriandri. Scias hic quia carnes ericii de proprietate consumunt mingentes in lecto ut voluit phi et specialiter avic. li. 2o. ca. de ericio et maxime si condiantur ut dictum est.

Cura diabetis vel diarrie urine est que fiunt ex caliditate absque materia ut sumat panens de troci. qui sic fiunt. ℞ spodii succi liquiritie ana ʒ x. se. lactuce ʒ x. se. portulace ʒ vii et ʃ. ros. coriandri sic ana ʒ vii et ʃ. arnae gum arabic. sandal. lenam. extract. balaustie bo. ar. ana ʒ i. camphore ʒ i. fiant troci. ponderis ʒ iii cum aqua ros. Detur unus hipoti in auroza et aq. granatorum vel ros. aut aqua sumach vel mirtorum seu succi citoniorum et similium. Emplastrum quod ponitur super renes contra diabeten vel diariam que compatitur ardori qui incipit ab uno puncto et redit quod sic fit. ℞ semine portulace solatrum et pinguedines porci semen melonis citruli cum rasura cucurbite quod inquisitor fiunt et permiscetur cum fit tepidum. Trociscus ad idem et specialiter quando fiunt inflatio et calitas cum materia. ℞ spodii ʒ ii. cum ms. barbis ʒ v. bo. ar. ʒ v. thuris ʒ ii. se. portulac. ʒ vi. sandal. ʒ ii. yppoquistidos ʒ v. camphor. ʒ i. lacce ʒ iii. terat et fiant troci. cum aqua ros. pondere ʒ iii. et detur unus in poti cum sir. de frm panere. Comedat lentes extractas vel cortices pinea aqua cerata conditas cum aceto vel agresta. Bibat vinum limphatum ut dictum est. supius utatur dieta narrata in cura insensibil. fluxus urine. Si aut materia ibi cum calitate insania fuerit habundans mundificet cum aqua decoctionis emblicorum. reubar. et mirtorum. lā talis decoctio mundificando materiam constringit urinam et ventris fluxum. Sequitur

Caplm cxlv. De macie renum ℞

Macies renum et extenuatio vel extenuatio fit aut propter siccitates vincentes in renibus aut propter evacuationem nutrimenti. Signa macie aut extenuationis renum sunt dolor in dorso et extenuatio corporis et paucitas desiderii coitus et multitudo urine et albedo eius. Cura eius est ut impinguet corpus prout dictum est li. 3o. ca. de hiis que augent sperma etc. Comedat pultes de farina frumenti et risum coctum in lacte vel aqua pinguium decoctionis pinguium carnium volatilium et gallinarum. Abstineat ab acetosis et salsis et agrestis vel acutis omnino nisi pro confortatione appetitus vel melioratione quia talia destruunt fastidium inductum a pinguibus. Comedat etiam micas panis cum brodiis pinguibus. Et bibat vinum dulce novum et vetus et abstineat a coitu tamquam ab inimico interficiente. Utatur in cibariis suis pulvere qui sic fit. ℞ cinamomi ʒ i. liquir. ʒ ʃ. cardamomi ʒ ii. croci ʒ ʃ. Comedat sepe lac cum zuccaro pineas fisticos nuces virides et passas et amigdal. dulces et avellanas. Comedat etiam ciborum quod fit ex farina frumenti vel risi cum lacte et zucco. Utatur aliquando balneo dulci et tepido de aqua decoctionis ros. et flor. camomill. et malvarum postprandium et renas et parvas faciat in eo moras. Utatur quiete et sompno temporibus longis. Unguantur renes unguento quod sic fit. ℞ olei ros. ʒ i. butiri ʒ ii. pinguedinis anseris anatis et gallinarum ana ʒ i. cere ʒ i. pinguedinis renum edi et arietis ana ʒ ii. dissolvantur omnia in cacola et coletur et reservetur. Abstineat a flora et solutione ventris nisi pro necessitate. Omnia sorbilia et nuces virides et caro arietina et gallinarum pinguium et castrati et similium renes impinguant et totum corpus. Scias quod hec egritudo nisi curetur ducit hominem ad ethicam. Sequitur

Caplm cxlvi. De distillatione urine ℞

De stranguria
De dissuria
De sturia

Cura ericii carnes apprimunt mingentes in lecto

Cura diabetis que fit ex calid. absque materia

Emplastrum super renes

Trocisci pro ead. materia

Comedat

Si materia cum calid. visa fuerit

Signa

Cura

Qando contingit q hō mingat urinā paulatim distillando et involū tarie et porat stranguria et aliqn nichil quasi emittit et tunc vocat' stiria et qnq̄ tpalr' involuntarie eam emittit stillando et vocatur hic dissuria. Et est sciend' q de talibz noībus sapiens curare non deb3 dūmodo cām et infirmitates in verita te cognoscat quia tunc con̄ eas naliter procedere pot et hec est infirmitas in qua homo emittit urinas stillando in voluntarie est qnq3 cum adhustione eius et aliqn absq3 adhustione Et illa que est absq3 adhustione aut fit pp hūi ditatē optionalem et cum mā aut a debi litate vesice. Signa stillationis urine qn fuerit cum adhustione sunt dolor in virga et circa femur et ardor et uri ne paucitas cū distillacōe involūtaria. Signa distillationis pp hūiditatē q urina emittit involuntarie p'm tpus aut paulatim distillando absq3 ardor' et putrida et app'rent in ipā urina sup'fluitates albe longe uel rotunde. Signa distillationis urine pp debilitatem sunt q paciens nichil emittit de urina quasi et illud qd emittit involū tarie et qn pmit vesicam uel femur ex it urina violenter. Cura distillatōis urine involūtarie cum adhustione est ut sumat paciens de trocis' qui sic fiūt ℞ glandium ʒ v mirtill' ros' aā ʒ i et s' drane ʒ i amili gūm arab' boli ar' aā ʒ s lenticu3 excorticatar ʒ v fiant trocis' ponde ʒ ii cū succo prunorum in maturorum aut cum aqua ros' Datur un' mane et sero cum succo citoniorum nespi lorum uel sorbarum. Bibat vinū rubeum stipticū limphatū cū aqua mirtorum uel glandium aut sumach uel nespulorum et silium. Comedat lentes excorticatas uel bis coctas abiecta conditas cū ag'sta uel sumach aut cum sorb' et carnes auium et aīalium coctas et conditas cū agresta cum vino de granatis sive cū nespil' uel sorb' seu mirtis et citoniis piris et muis eorum. Vingant renes et virga cum vngto qd sic fit ℞ gūm arab' opii aā ʒ i aceti ʒ s olei ros' ʒ iii cere ʒ i terant et incorporentur simul' ad ignem. Comedat etiā risus farrum et farinā ordei conditam cū pulue mir tillorum uel ag'sta aut succo berberis uel granatorum et fabas fractas si voluerit et pira cocta sub igne. Cura distillati onis urine absq3 ardore uel pp oplionē humidam est ut sumat trocis' qui sic fiūt ℞ glandium thuris aā ʒ ii coriandri api iunip'i mirte galange cinamoī ciminī aceti aā ʒ ii et s terant et fiant troc' cum vino in ponde ʒ ii uel iii. Dat un' cū vino decoctionis apii uel iunip'i in aurora et ante cenam. Vingant renes et virga et femur cum oleo de mastice uel oleo de lilio uel de camomilla. Addidez ℞ mastic' mirte mumie aā ʒ ii fiant troc' ponde ʒ i uel ii cum succo plantaginis. Datur unus ante cenam et in aurora cum mica citoniorum uel sorb' uel nespil' et silium. Bibat vinū rubeum et odoriferum limpha tum cum aqua api uel iunipi aut piper' lon'. Comedat carnes aīalium assatas et auium aut coctas in pastello aut esula conditas cū menta et mirt' et agresta vitell' ouorum et succo berber' uel mirtill' et puluere qui sic fit ℞ piper' lon' ga lan' aā ʒ s cinamoī ʒ i cardamoī ʒ ii croci ʒ i fiat puluis cribatus. Comedat vitellos ouorum et risum conditum cū lacte uel brodio carnium et butiro et puluere sperum. Cura distillationis pp debilitatē vesice est ut comedat diatrion pipeon uel diagalan' uel diacardamomū et silia Et inungat pectinem et virgam cū oleo de spica aut de costo Et faciat sup pectinem emplm̄ de castoreo cerā sp'ē cinamō et cipero et galang' soluta et incorporata cum oleo de spic' cinamō uel bdellio. Co medat dietam dictam in cura distillatōis absq3 ardor' et ut dictum est bibat Se-

Caplm cxlvii de adhus tione et ardore urine R

Xitus urine qnq3 fit sine di stillatione et egreditur volū tarie et cū ardore vehemēti in fine et exitu Et est duarum sperum aut cū sanie aut sine sanie. Signa adhustionis urine sine sanie sive absq3 sanie manifesta sunt

Cura distillatione

aliud

Bibat

Comedat

puluis

Cura dissuria

R[illegible]

Cura cum sanie

troci

ex ipa narratione infirmi et ex eo q[uod] sa-
nies in urina appa[r]et vel videtur in fora-
mine virge aut in exitu urine vel post
Cura adustionis urine cum sanie satis
sufficienter dictum est in curatione ulcerum
renum et virge et dicetur adhuc de ea in
cura scabiei vesice. Sunt tamen trocisci tales
℞ se[minum] melonis excorticati ℥ x se[minum] citruli
℥ v se[minum] cucurbite se[minum] portulace se[minum] iusquia-
mi al[bi] se[minum] altee amigd[alarum] excorticatarum
draganti cimuli succi liquiritie papaveris
boli ar[meni] seris api[i] an[a] ℥ ij incorporentur cum
mucillagine psillij troci ponderis ℥ ij
vel iij et detur unus mane et ante
cenam cum ℥ j sy[rupi] viol[arum] et aqua frigida vel
vi[no] al[bo] lymphato cum aqua decoctionis
se[minum] melonis vel citruli tales removent
ardores et mundificant sanies et conso-
lidant ulcus finaliter sicut est possibile
in dieta et potu regatur ut dictum est ca[pitulo]
de ulceribus renum et viarum urinalium et
vesice. Cura ardoris vel adustionis

Cura cum absque sanie

absque sanie est ut comedat portula-
cas et lactucas endivias cucurbitas
conditas cum vitell[is] ovorum et olio a-
migdalarum dulcium et sy[rupo] viol[arum]. Comedat ova
sorbilia et ius gallinarum pinguium et
pullorum. Et prunia matura valde et psi-
ca cerasa dulcia et melones et ficus hu-
midas et ius carnium porcorum et ipsas
carnes et edorum et agni. Bibat vinum
multum lymphatum cum aqua frigida decoc-
tionis endivie et prunorum et se[minum] citruli
et silijs. Sepe intret balneum tepidum
aque decoctionis malvarum et altee
et psillij. Comedat etiam sirum ordei vel
farinam ordei. Et bibat aliquando ptisanam
vel aquam ordei cum iure gallinarum vel
carnium porcorum. Sumat omni mane
in aurora de troc[iscis] qui dicti sunt supius
immediate facti ex seminibus frigidis cum
sy[rupo] viol[arum] et aqua frigida ut aqua decoctio-
nis prunorum et silijs. Abstineat a rebus
salsis acutis acetosis a coitu et labore
et forti motu et itinere. De hijs que dant

Contra adustionem urine et excoriationem vesice

in potu contra adustionem urine et ex-
coriationem vesice cum aqua que sic fit
℞ lb. s. draganti pollitrici capill[i] ve-
neris scolopendie lactucarum foliorum endivie
lingue bovine boraginis an[a] ℥ iij mu-
cil[aginis] liquiritie an[a] ℥ j pistentur omnia grosso

modo et bulliant in lib[ris] iij aque et duab[us]
lb vini albi cum dimidia p[arte] ij lb resolvat[ur]
et iij remaneat et tunc colentur et ad-
dantur in illa aqua ℥ vj zuccari et iter[um]
bulliat aliquantulum et colentur et reser-
vetur de hac aqua sero et mane ante cenam
sumat paciens omni die ℥ iii ab adnicto (?)
De hijs que mittuntur cum syringa in vesicam
contra urine ardorem et adustiones sic
fit ℞ se[minum] papaveris al[bi] ℥ iij pistentur et fi-
at ita q[uod] humidum fiat in modum olei et addatur
cum eo ℥ j opij boni et misceatur cum
eis ℥ olei viol[arum] et ponantur omnia ista
ad ignem et calefac bene et misceantur
simul cum spatula et ponatur in sacculo
et fortiter exprimatur cum torculari et
reservetur vel aliter accipiantur grana
papaveris viridia aut recentia et fiat
ex eis oleum ut fit in torculari de lino et
erit utile ut supius ad operandum cum syrin-
ga. Ibidem valde utile ℞ se[minum] papa-
veris al[bi] ℥ ij sem[inum] mundatorum cucurbi-
te melonis cucumerum an[a] ℥ j pistentur
fortiter in mortario et fiat ex eis lac cum
aqua frigida et colentur et reservetur in vase
omni mane ante cenam sumat de electuario
quod sic fit ℞ zuccari viol[arum] diapapa-
veris an[a] lb s[emis] misceantur et post electuarium
sumat ℥ iii aque predicte melius aliis
destruit ardorem urine et renum scabiem
et vesice. Sequitur

Capitulum cxlviii de generatione lapidis et custodia ne fiat ℞

Prima provisionis ne lapis
in vesica vel renibus genera-
tur est abstinere a rebus grossis
et viscosis et dulcibus sicud a
vino dulci non claro et aquis
turbidis et lutulosis et arenosis et que
multum habent odores et sapores et a
caseo et specialiter lacte et azimis et rebus
que fiunt ex eis carnibus siccis piscibus
carnibus bovinis et porcinis non assa-
tis et leguminibus et similibus. Nam omnia
talia et silia generant materiam et adhus-
tiones que immediate a calore naturali
in lapidem ducuntur. Si innatum loci et

De generacion lapid et custodia ne fiat

et qualitates mē quia impossibile videt
et est q in aliqua mā simul humor con
densetur uel induretur in termio lapid
nisi ab agente calido uel frido sed impossibile
est q in corpe vivo agens frm intrīdati
mathi friditate vita remanēte q possit
ex mā crossa lapidē generar Nam frm
mathi intensus in corpe itaq agē possit
talem actionem vivo aliquā actionem
virtutes destruūt vitales et finalr vita
federinquit ex necessitate q tale agens
in vivo sit calidū acti et non frm et q
mā in qua agit sit fria crossa viscosa
q si mā esset calida colica resolueret ab a
gente calido sicut esset sicca quamvis fria
desiccaret a calido et dissolueret pter
q in sbam lapidis conuerteret nisi cū aq
et terra habente viscositates admisceat
et per hoc pz q latēns in aquas fiet
nisi ex terra viscosā que admisceat cum
aqua in qua calor solis et fornacis indu
cit duriciem et finaliter lapideitates illā
viscositas retinet ptes siccas ne separen
a calido agente donec totū et ptes in sbas
lapideas mutent Appz manifeste hō
generatur in vivo nec potest gnāri a frido
nisi ab agente calido et a mā viscosā q
summa preusionis ne lapis fiat in renibꝫ
uel vesica hominis est custodia a viscosis
rebus calis et cruie ut dictū est et pp
istam cam et causas q continuant a
cibis et potibꝫ voluerit phi et spalr
serapio q custodia a generacione
lapidis ut plurimū consistat in regimine
cibi et potus dicit enī ca de cautela
a gnāracione cibi et potus crossi tarde di
gestionis quia proprie frm plurimū
sunt causa generacionis lapidis semp
tunc si non abscindimꝰ eos et non poni
mus regimē sane et frm qd conuenit ma
lice complexionis ipsius et discernimꝰ virtu
tem ciborū et potuū est corruptio exeis
maior quasi iuuamentū cū medicinis
conuenientibꝫ quod est quia comesta et
bibita simul tu omī die necīo et non est
de proprietate hois ut accipiat eas semp
qd impossibile est illud quibusdā herbꝫ
non est cum medicinis de virtute innatā
que est cum opione regiminis neq ita oz
uigo ut caueat a generacione lapidis
donec non gnētur odo aut non moretur

ū generat neq magnificet penitus
sed hoc scire conuenit q de rebꝫ magis
horribilioribꝫ in generacōe lapidis sūt
gulositas et fastidium et multiplicacō
ciborū in una hora et immediate dor
mire post replecioē et coitus post replen
cionē nocet multū et dat causas impedien
de digestioē ad generacioē lapidis Abstinē
a sōpno longo super collū et longitudine
strictitudine cinguli et multitudine equita
cionis et laborar et dorsi est utile et
conueniens valde uti vomitū sepe post
replecioē destruit mām et exicceat illā
ex qua lapis solet generari bonū est
ad defensiones sepe recipe arctosī
de seminibꝫ diureticis friis et calis et
radicibꝫ Bibere vinū albū et odori
ferum diureticum limphatū cū aqua de
coctionis radicū feni petro uel api
melonis citroli cucurbite coquere car
nes suas et sua cibaria cum feni et pet
et ciceris et silibus Bonū est recipere
ʒ ſ triacē bone elcē semel in ebdomada
cum vino diuretico albo uel aqua de
coctionis radicū uel semi caliorū et
friorū valde conueniens est sumere bis
in mense depiluere qui sic fit ʒ i cū
vino uel aqua dictā in aurora defendit
ne lapis in renibꝫ uel vesica ullo modo
generet frm saxifrag se apii milii sol
cū ʒ ſ zucca lb ſ terantur et cribent
et misceat et corū semē est laudabile
ad defensiones lapidis et maxie si renes
fuerint cali et in estate et cōplio hominis
calida per naturam Sequitur

Caplm cxlix de lapide in uesica Rx

Ans sufficient de mā lapidis
et causis eius supius deter
minatum est hic vero ponemꝰ
signa lapidis in vesica et
eius curam Sed sciend est
cū lapis gnētur semp et frm plurimū ex
mā crossā viscosā et ex agente calido
forti quo poterit esse q in pueris lapis
generet et in vesica frm plurimū ul semp
et in senibꝫ in renibꝫ in puell et mulieri
bus raro aut numquam satis nota est ex re
ipsa quō hoc respiciendo subtilius in causis

Tria requiruntur ad generationem lapidis

necessariis ad generationem lapidis locis dicte
et erunt tibi nominatis. Sed conveniens est
propter novitatem tui in scientia hac breviter
in scriptis determinare hoc. Scire
convenit quod ad generationem lapidis requi
runtur tria ex necessitate ut iam proba
tum est superius, scilicet materia multe crossicie vis
cose et agens calidum et strictura viarum
loci per quas superfluitates expelluntur
ut materia possit colligi in loco et stare
tam diu quod calor fortis ipsam materiam
dictam in lapidem convertat et mutet.
Cum ergo in pueris calor naturalis multus sit
et virtutes naturales fortes facientes bo
nas et optimas operationes quamvis
gulositas in eis det viam ad generationem
multe crossicie et viscose ipse calor naturalis
epatis et renum ipsam materiam generatam in puero
propter gulositates liquefaciunt et faciunt eam
currere per vias urinales usque ad vesicam
quam invenit spatiosam factam per naturam
sue compositionis et nervositatis et venit cum
hac materia collecta in spatiositate vesice vias
strictas et longam a spatiositate vesice
que eas superfluitates congregat
que liquefacte erant et calore epatis
et renum. Cum tamen propter spatiositates ve
sice que eos colligit et conservat per tempus
tam propter vias strictas et longas virge
in pueris que impediunt eorum expulsionem
calor naturalis multus et satis fortis ipsas
materias congregatas in loco ex causis nar
ratis in lapidem magnum nutrire potest
in eis. Sed in senibus cum calor naturalis sit
debilis et virtutes naturales diminute in illis
cum generetur materia viscosa in epate calor ipsius
epatis et renum ipsam materiam liquefacere non
potest neque facere quod currat per vias uri
nales a renibus ad vesicam et sic rema
net in concavitatibus renum que parve
sunt unde calor illic quamvis sit debilis
propter habilitates quas invenit materia et
paucitates propter parvas spatiositatem con
cavitatum renum ipsam materiam collectam ibi in
parvos lapides satis convenabiliter immutare
potest. Cum puelle et mulieres quamvis re
cipiant eas cito superfluitates missas
a renibus et cetera ad suas vesicas quia ve
sice earum habent collum curtum in uno breve
valde antequam pariant cum parva compa
ratione ad pueros et hoc probatum est ex
sensu per anathomias et philosophi omnes in
hoc concordant et conveniunt. Natura enim cum
tali dispositione recepta in vesica superflui
tates ad exteriora antequam congregentur
ad generationes lapidis expellit. Et signum
hoc est quod puelle plus et sepius mingunt
in lecto quam pueri et mulieres plus
et sepius quam viri. Et propter has causas
volunt philosophi quod lapis in vesica mulieris
non generetur aut raro generetur et
si vero generatur nunquam fit ita magnus
quemadmodum in pueris aut viris patet
ex dictis causa generationis lapidis in
renibus senum et vesicis puerorum et non
puellarum. Signa lapidis generationis
in vesica sunt albedo urine et eius sub
tilitas et fex arenosa post conturbationem
eius et erectio virge et os pueri pluries
scalpit ipsam et laborat cum ea et re
tentio urine et difficultas exitus eius
cum dolore vehementi et exitus cum
Cura eius fiet per ordines prout di
cemus hic. Scias quod lapis vesice est al
terius sube secundum speciem. Nam quedam species
eius est que frangitur cum medicinis et
quedam non. Nam cum medicatus fueris
lapidem per menses aut circa illud cum
medicinis quas dicemus hic et in antidotario
specialiter et non videris urinam proce
dere et arenam minorari sed continue
et cum hoc infirmus non invenit alle
viationes aut non egreditur arena in uri
na tunc scias quod lapis est durus plane
non obediens ad frangendum et cum do
lor hoc est minor hic oportet ut incidatur
cum ferro et non est conveniens ut dimittatur
post eius experientiam per menses circa illud
quin extrahatur lapis cum incisione quia ex
nimia et continua afflictione ducit post
temporis durationem egrum ad ethicam. De modo
incisionis et extractionis secundum veritatem
qui est absque errore et in cirurgia nostra
satis plene diximus sufficiat quod dictum
est illic. Cum medicinis secundum ordines hoc
modo curatur: primo ordinentur sibi potus et
aque potabiles secundum quod dictum est in tractatu
de lapide in renibus et capitulo de difficulta
te urine et retentione eius et medicine
dicte in antidotario que valent in expellendo
lapidem et frangendo. Hora vero doloris
aut vehementis doloris ponatur in balneo

quod sic fit ℞ flor' camomill' anet' mel
liloti an̄ fasciculu᷑ unu᷑ caules adqua᷑
titates oim farine fenugreci et se. lini
an̄ ℥ iiij. et olei de aneto et olei de camo
milla an̄ ℥ iiij. bulliant' hec omnia in aq'
balnei et farine cu᷑ oleis proiciant' in
balneo absq; q' ferueant cu᷑ hoc bis
ad ignem ungant' ylia et renes et fe
mur et virga et partes genitales ante
quas intret balneu᷑ per horas Sumat de
simplicib' que remouet lapidē et expellu᷑t
aut frangunt sicud sunt oliue immature
et capparis humida et ficus et cicer m°g^ru^ il'
aqua decoctionis eius et modicu᷑ apij
feni et petro. sel' non q' intra qualibet
siruu᷑ ponat' ℈ .i. triace usq; ad ℥ i ℈.
quod multu᷑ confert in prouocatione
urine et in fractura lapidis. similiter tria
cus factu᷑ ex amigdal' amaris et etiam
dulcib' confert in hoc et spetialr' si cu᷑
oleo de amigdal' amaris comedantur
etiam ipe amigdale per se ualent h' a
me narrata sunt sumunt' in vino lapi
dis in modu᷑ cibi et q̄ sumunt' in modu᷑
medicine cortis cappare et cinis scor
pionu᷑ adhustor et oleu᷑ de scorpio
nib' sanguis hirci siccus et vitru᷑ ad
hustu᷑ et lapis spongie et vitru᷑ tritu᷑
sicud alcool et saxifragia et schaph
sagria et silia et cinis scorpionis qui
sic fit Sumant' scorpiones et ponu᷑t
in ollam nouam habentem os epilatu᷑
super lateru᷑ n̄ infurno in quo
quo non sit vehemens calor et stetecat
in furno per horas vj. deinde extrac
ti pulueri sentur et reponant' Oleu᷑
de scorpionib' fiet in antid° et medi
cina de sanguine yrci Medicina
conueniens ad frangendu᷑ lapidem in fin
dies xl penes sinas alma᷑si sic fit
℞ carpobalsamu᷑ s. capham uel in
dic' dauci s. petro. macedonia cor
tici radicu᷑ oppo ponac' cortica᷑ ra
dicu᷑ cappar' amigd' amararu᷑ saxi
fragie squinanti api spic' nate cassie
lig. scolopendrie seminis ante gena
ane aristo. ro. assari kazu ag'ste
armoniac' serapini bdellij piperis
acori ptes equales gu᷑mie sufficienti
balsamo mala ssen' et ex eis alie spes
confitiant' ex quib' inferunt' pille ad

modu᷑ ciceru᷑ dosis quarum est ℈ .i. cu᷑ apo
zimate de radicib' sc'ib' et datur cu᷑
eis quinq; sextu᷑ ℥ .viij.° de cinere scor
pionu᷑ Aliud adidem sed non est
ita nobile sicud p'mu᷑ ℞ cineris scorpi
onu᷑ adhustor lapidis iudaici lapis
spongie an̄ ℥ .iij. terant' et cribent'
dosis eius est ℈ .i. cu᷑ vino albo subtili
aut cu᷑ aqua mellis distillet' in fora
mine virge oleu᷑ de scorpionib' cu᷑
siringa. deinde absq; ea ungant' yliaca
[illegible] oleo de lilio et oleo de spic' et
[illegible] femur et gemitalia Utat' sepe
his que minuunt dolores ut diximus
Sumat sepe triacam cum cinere scor
pionis et aqua mell' et sepe clisterizet'
cum oleo de anetino et herba aneti
flor' camomill' melliloti et mell' no. nimis
comedat Comedat cibaria dicta et
abstineat a sopno diei pro posse DE

Capitlm c l. de illis in qui bus generatur lapis et magnificatur ℞

Vt enim multi obseruari ne lapis
generet' in renib' uel vesica
aut augmentet' Abstine
at a rebus viscosis et salsis
et melitis ut a pasta azima
et ab omnibus que fiunt ex ipa et a le
guminibus specialiter fabis rubilijs et
faseol' et silibus et caseo salito et lacte
nisi pparat' fuerit ut inferius dicetur
et a carnib' salit' et a vino grosso et
dulci et ab omnibus interiorib' aialiu᷑
et a carnib' porcellor' recentiu᷑ elixat'
et a carnib' bouinis et a rebus facien
tib' fastidiu᷑ et a sopno super repletio᷑
et a retentione urine postq᷑ volutas
mingendi affuit quia ista sunt depote
ntib' ad generand' lapides in omi loco
in quo pot' generari Et ex ista causa
et supradict' habes q' lapides in pue
ris magis generant' quam in alijs
etatib' De causis lapidis et modis
generationis eius in superiori ca° et in
alijs satis quo ad veritatem determi
natu᷑ est lac si p'parat' cum est calidu᷑
ut extrahit' de mamilla et ex liquat'

inee ferrū uel lapis ignitus et ponat
inee aliquid mellis uel croci quod me
lius est et datur sic per se sic ieiuno

Caplm cli de frangendo lapidez et administracione instrū si mingit ille in cuius uesica retinetur urina propter lapidem et uocatur al becrenati

i. siringa uel cathatre

Ois condicio bona et conueniens ad istud cum et ad omnem operationez quā intendit in hoie viuo est administrare omi ingenio bono ea que sunt contra infirmitatibus et earum causis ex quibus timetur perdicio vitae uel indebitum seu intollerabile augmentum infirmitatis pñtis uel future et propter hoc satis videtur rōnabile bonū et conueniens ut eligamus ut homo viuat in qualibus parte mali et q non moriatur statim subito si est possibile ut fiat per medicus veritates cognoscere et hoc videtur utile Serapio libro 3° cº xxii ubi dicit de iuuamento syringe quod uocatur cathatir uel alba cenati Nam q de proprietate boni medici et rōnabil est ut uult ꝑ. prologo pronosticorum in fine ut oio omne periculū cum instris et medicinis prohibeat q posset contingere Aut ut faciat ipm tollerabilius aut ut addat ad vitam horas uel diem uel partem temporis Et siringa est instrum quod fit de ere aut de argento aut auro longum plusquam virga hois ut erigitur subtile ut foramine virge rotund cānosum uel foratum in cuius foramine intromittitur stilus uel filū lane hora operationis debet remanere extra virgam et strictior et subtilior debet poni intra foramen virge et inungi cum aliquo oleo tempore operationis Sapiens medicus non utitur hoc instro nisi hora qua lapis cadit ad collū virge vesice et opilat vias urine ita q homo mingere non pot et patitur intollerabile dolorem et cum hoc neque balneū neque aliqua medicinarum supius dictarum confert aut ipsa opilacio tollit que fit aut propter cirnes natam aut propter minas currentes ad illū locū que in ipso figitur et firmatur Aut hora qua sanguis qui exiuit venas aliquas coagulatur in collo vesice et impedit exitum urine oio et fit tunc dolor intollerabilis et multotiens fe. Modus operationis cum syringa talis erit primo clisterizetur infirmus pro posse si est ho ad hoc et comode fieri poterit et euacuentur intestina ex toto si possibile fuerit Nam talis euacuatio intestinorum et specialiter cum clisteri multum alleuiat vesicam et collū ab omnibus suis infirmitatibus et doloribus euacuatis intestinis cum clisteri leni uel forti resupinetur infirmus et eleuetur virga et in eius foramine intromittatur siringa in cuius foramine attingit sit filū de lana uel stilus et cum descenderit syringa ad spaciū vesice per foramen virge hic extrahatur violenter filum lane uel stilus et minget infirmus si deus voluerit post extractione fili lane uel stili ponatur per foramen syringe in vesicam aq̄ de aqua decoctionis mellis seis apii cum ea et feniculi uel siliqz Nam talis aqua vesicam a super fluitatibus mundificat et urinas prouocat et opilaciones factam a mā humorali leniter remouet absque dolore Cum uero ista operatio multociens post balneū uel balnea clisteri uel clisteria iterata fuerint et non contulerint neque alleuiauerint immo medicus timuerit de aptate nato dicto in collo vesice tunc audacter si infirmus non fuerit multo fiat per forationem in loco qui est inter testiculos et anū dando usque ad collū cum eadem perforatione et hic in eodem foramine intromittatur cannula ita q infirmus post per tempus illam urinas emittet et usque ad fines curationis egritudinis impedientis vrine transitum per virgam remaneat Et non intendit aliquis de hac operatione phica est et racio huius operationis et consimiz est dicta in pri° istius ca°

per vias provocationem et sap. et omnes
mea convenient. Sequitur.

Capitulum clii de scabie in vesica R.

Et egritudo fit cum ulcere vel excoriatione viarum urine et fit .i. materia adhusta vel salsa semper. Signa scabiei in vesica vel collo sunt adhustio urine et quod in urina apparent superfluitates aliquando in modum saniei et sanguinis. Cura eius est ut omni mane stomacho ieiuno bibat ʒ .iiij. in aqua decoctionis ordei et liquiritie. Et post potum intret balneum aque decoctionis malvarum viol. et malvavisci et similium et pone intra vesicam syringam cum oleo ros. mixto cum lacte mulieris vel capre aut asine et aqua decoctionis granorum granatorum vel aqua psillii vel viol. Utatur trociscis dictis cum de adhustione urine cum syrupo viol. et aqua ordei dicta. Comedat frumentum corticatum et risum et farinam cum micis carnium pinguium et cum lacte ovium vel caprarum vel vaccarum aut asinarum. Comedat etiam sua cibaria cum oleo ros. et oleo amygd. Comedat aliquando carnes porcellorum et pedes et extrema animalium et carnes avium et gallinarum que coquuntur in aqua cum malvis vel ordeo et liquiritia aut cum cucurbitis et portulaca et hic condiantur cum aliquo ex lactibus dictis. Comedat sepe stomacho ieiuno lac asine vel capre vel vacce aut ovis in quo ferrum vel lapis ignitus extinguatur et ponatur post extinctiones ferri vel lapidis zuccarum vel mell. in ipso quod melius est. Abstineat a cibis salsis acetosis et acutis et allijs et similibus. Utatur aliquando sucre (?) facto ex farina frumenti vel siliginis vel ordei et similibus cocto et condito cum lacte amygd. vel ovium capre asine et vaccarum. Utatur pulvere facto ex liquiritia dragaganto (?) et ... Non dificet aliquando ... cum syr. facto ex fumo terre sive epithimo ... viol. ... et seminibus citrulli melonis et cucumeris et similibus et dulcoret cum zucco vel mundificet cum aqua

cuius in qua dissoluta sit medulla cassie fistule.

Capitulum cliii de apostematibus vesice et virge R.

De apostemata fiunt plurimum et calidum et fit cum febre inseparabili et interficit ex nimio dolore in ... hoc est in die quarto vel ante vel multum, ut in 2a particula pronosticorum in fine, et fit aliquando durum sed durum in loco vesice et fit etiam post resolutionem calidi cum extinctione febris: resolvitur enim subtile de calido et quod est medio de duro terrestri et melitico remanet. Et fit etiam post percussionem et casum sed inflatio eius et virge absque rubedine et febre semper fit ex decursu ventositatis mixte cum humiditate ad locum vesice et virge. Signa apostematis calidi in vesica sunt febris calida adhurens et nigredo lingue et alienatio et vehemens dolor cum punctura in vesica et retentio urine. Signa apostematis duri quod fit post apostema calidum et post casum et percussionem et apparet ac apud commissuram vel locum qui est inter testiculos et anum cum est apostema magnum vel eminens et fit exitus stercoris et urine difficilis propter oppressionem provenientem ex magnitudine et duritie apostematis duri locis illis. Iam cum illa loca continentur et assidua sunt valde communicent in talibus infirmitatibus comparantur et in suis operationibus debilitantur et sentiuntur durities et extractio in loco dicto manifeste. Signa inflationis virge sunt inflatio manifesta cum elevatione cutis eius et tensione absque dolore et humiditas absque aliqua corrugatione et loci mollities ita quod cedat tactui et redit post tactum ad compositionem ad figuram primam. Cura apostematis calidi in vesica est ut fiat flobotomia de basilica manus sinistre que est inter anularem et auricularem et hoc statim a principio. Ungatur continue locus ille qui est circa vesicam et virgam cum oleo viol. vel oleo ros. vel oleo de nenufar aut oleo de papavere seu de mandragora. Emplastretur locus cum decoctione herba viol. et malvarum et blete

Signa apostematis calidi in vesica

Signa apostematis duri

Signa inflationis virge

Cura apostematis calidi in vesica

Emplastrum

decoctis et condiatur cum oleo viol et populeon aut oleo de nenufar et papaueris seu oleo de cucurbitis et fiat hoc cotidie usque ad dies iij. Die vero tertio vel quarto fiat flobotomia de saphena sinistra que est intus in talo et tunc fiat emplrm super locum dolorosum et circa cum farina seminis lini fenugreci et se aneti flor camomille et mucillagine maluauisci et condiantur omnes iste res et misceantur cum butiro et oleo de aneto vel camomilla. Nam hoc emplrm dolorem sedat et emollit et apostema maturat calidum et resoluit et fiat etiam emplastrum cum farina fabarum et rob et oleo de semine lini et farina se lini et mucillagine maluauisci apostema enim post istud aut conuertitur ad saniem aut ad sanitatem aut ad duritiem. Si autem conuertatur ad saniem curetur cum medicinis dictis mundificatiuis vesice et viarum vrine et virge et renum et bibat usque ad generationem saniei aquam decoctionis ordei vel liquiritie vel aquam decoctionis ordei frasiole ciceris lachrimarum seu cucurbitarum in qua aqua semper ponatur ad zuccarum. Comedat illis diebus aquam ciceris et succum ordei et amigdalarum et lactucas conditas cum eodem lacte. Cum vero saniem fuerit generata quod scies per mitigationem doloris et per diminutionem febris tunc regatur cum carnibus edinis et pullinis et castratinis coctis et conditis cum foliis petrosilini feniculi et amigdalarum cucurbitis et lactucis et utatur rob in suis saporibus et zuccarum cum puluere facto ex ligno cinamomi cardamomi et croco. Vtatur sepe balneo aque decoctionis fumiterre flor camomill et ros et vnctionibus que fiunt ex oleo de lilio et oleo de camomilla vel aneto et tunc bibere potest vinum al limphatum cum aqua ex dictis. Si vero ad duritiem conuerteretur tunc comedat carnes edinas et aium coctas cum ciceribus aut cum feniculo et cucurbitis mixtis. Et bibat vinum album limphatum cum aqua decoctionis prunorum feniculi et cucurbitarum vel lactuce. Sepe mundificetur corpus cum aqua de-

coctionis cassie et manne et seminum melonum citrinorum et cucumerum et feniculi et similium. Comedat aquam caulium sine sit per se sine mensa elixate fuerint carnes aialium et aium. Emplastretur femur et locus qui est inter anum et testiculos sive appareat duritiem sive non in loco cum emplastris mollificatiuis dictis superius. Et vtatur etiam cum vnctionibus lenibus et oleis dictis illic. Cum autem inflatio apparuit in virga et in locis illis absque rubedine et dolore fiat embrocatio cum aqua decoctionis cimini carui ameos absinthii aut aceto in quo bullita sunt absinthium salvia et origanum calamentum et similia. Vngatur totus locus inflatus cum oleo rosmarini vel de spica aut de lilio mundificetur infirmus cum hiera ruffini zz hermod' zuccaro an. Vtatur diaciminio et diagalan' diamone et zinzibere bibat vinum al limphatum. Comedat allia cocta nuces ficus et amigdal et carnes assatas conditas cum pipere et croco et carnes elixatas cum porris et caulibus. Balnea alluminosa et sulphurea salsa sunt utilia valde. Vtatur sinap in suis cibariis. Abstineat a ventosis et specialiter a pasta azima et a rebus que extra sunt. Purget aliquando cum pillulis fetidis quia curatiuae. Si contingeret quod illa inflatio esset cum dolore intollerabili et fortis et cum rubore curetur et regatur infirmus ut dictum est usque ad vij dies ut in apostemate calido et in vesica superius et mundificetur locus si est putridus cum mell' ros et vino calido secundum quod manifestavimus dixim' ca° cxlviij de pustul' albis et milium et rubeis etc. Illic vero determinauimus de omnibus utilitatibus et remotione illius loci infirmi. Sequitur

Capitulum clim de hiis que ingrossant virile et augmentant

Istud capitulum quamuis de honestate xpiana non contingat spectat tamen ad medicinas secundum considerationem

Marginalia (left margin): flobotomia de qua supra; Emplastrum; Si apostema conuertitur ad saniem; Ad generationem saniei bibat; Cum saniem fuerit generata; Si conuertitur ad duritiem; inflatio

cum oleo et fiat unguentum in quo pulvis
aliarum rerum incorporentur de hoc unguento
ungantur renes et summe femur et inferi
ora testiculorum multum confortat virgam
et inducit erectionem. Possunt etiam
inungi loca ista cum oleo de costo et
erit bonum et laudabile. Sequitur

Capitulum c liii de diminuti one coitus R/

Diminutio ista fit quandoque propter debili
tatem diminutionem virtutis
et debilitatem membri et con
sumptionem humiditatis sperma
tice et propter destructionem di
gestive membrorum ut accidit senibus de
crepitis et tunc hec passio cum contingat
ex istis causis nullo modo curationem reci
pit. Fit etiam ex debilitate desiderii
coitus et fit ex paucitate spermatis. Et
propter frigiditatem totius corporis. Quandoque
fit propter quietem spermatis non mordica
tis. Quandoque propter estimationes et sollicitudines.
Quandoque propter mollificationem membri. Quandoque propter
paralitatem inflationis in inferioribus
ventris. Quandoque propter frigus in nervis vir
ge et paralisim. Omnes iste cause nominate
hic sunt ix quarum viii recipiunt utili
tatem per medicinas et operationes no
na vero neque per medicinas neque per opera
tiones curationem recipit neque diminu
tionem sed omni die malitia eius et ca
sus augmentum recipit usque ad finem vite.
Signa diminutionis coitus que fit
ex debilitate desiderii coitus sunt ac
cidia corporis et extenuatio et debi
litas ipsius et citrinitas coloris et pau
citas cibi. Cura eius est confortare
corpus vir cor et epar et omnia membra
cum gaudio tripudio et exercitio tem
perato et similibus et cum rebus que impin
guant et bene digerunt in prima 2a
et tertia digestione sicut sunt ova galli
narum et pullorum et carnes eorum et carnes
arietum et edorum et avium pinguium que
omnia condiantur cum pulvere qui sic
fit. R/ cardamomi piperis longi gala
nge ana ʒ ii cubebe ana ʒ ii croci ʒ ss cinamomi
ʒ i. troc. de farina frumenti et risi
coctos cum lacte ovino vel caprino

vel vaccino et super ipsos aspergatur multum
de pulvere dicto. Utatur sepe loquelis
vaciis et diversis cum mulieribus et actibus
et conversationibus cum eis et sint loquele
tales que faciunt ad coitum. Utatur vino
dulci limphato et bonis electuariis talis de
quibus in antidotario mentionem faciemus.
Raro utatur coitu et prolonget sompnum.
Utatur aliquando fabis ciceribus faseolis con
ditis cum pulvere et piscibus assatis in oleo
et pecii parnis et conditis cum lacte et
pulvere. Signa eius que fit ex diminu
tione spermatis in substantia et quiete et mordi
catione sunt paucitas exitus spermatis
in animo et in quantitate et apud coitum et
tarditas aliquando et raritas et frigus sen
sibile in membris genitalium. Cura eius est
ut utatur omni re impinguante et multipli
cante ut sunt pisces recentes assati cum
comedunt cepe crude et cum eis etiam
cocte quamvis sit bonum non sit in hoc cas
cocti in igne et cum carnibus et condite
cum speciebus et rape cocte in igne etiam sunt
valde bone. Et sicut ova gallinarum pinguium
et carnes earum et caponis pullorum edorum
pullorum columbarum et passerum et testiculi
omnium animalium que comeduntur sunt boni. Item
de dactili infusi in vino citrino et avel
lane fistici et pinee mundate et castanee
cocte etiam eedem multum operantur in hoc.
Vinum dulce et rubeum spissum aquatum medio
modo multum valet et cum predictis omnia sor
bilia et specialiter vitelli faciunt optime quod
intenditur. Medicamen de camina
hi quod facit ad hoc sic fit. R/ lacte
vaccinum vel ovinum lb ii pinearum granatarum dulcium
ʒ ii decoquantur hec usque ad spissitudinem
et comedant de eo ʒ iii vel iiii post cibum
sorbitionem comedant pisces recentes
cum cepis ut dictum est et sint conditi cum
pulvere supradicto postea post horam unam
vel duas intret balneum aque dulcis tepi
dum in quo aliquam faciat moram non mul
tam et cum exierit de balneo dormiat
sompno longo et bene erit ei in hoc casu.
Signa eius que fit propter frigus sunt multi
tudo spermatis apud coitum indigesti
fluidi et non coagulati per se neque coa
gulatur in aqua frigida cum in ea spergitur
et est ipsum sperma subtile in substantia et difficilis
exitus et paulatim cum diminutione spermatis

partis post partem hora coitus. Si autem
cum frigiditate siccitas aggravet eius signa
erunt paucitas carnis totius corporis
et sanguinis et paucitas spermatis et diffi-
cultas exitus eius. Cura quando fuerit
propter frigiditatem absque siccitate est sepe
ter in die vel quater sumat de electuario di-
asatirion pipereon et post illud bibat vinum
dulce si mediocriter seu diagalanga aut
diaspermaton quod faciem. Utatur
etiam pipere cubebe scilicet sepe in die et
carnes assatas conditas cum pipere
longo scilicet cubebe cardamomo et noce. Come-
dat multotiens primo ut plurimum bibat
vinum rubeum vel dulce acutum in sapore
non limphatum. Comedat mel avellanas
et ficus siccas allia cocta et cruda. Etiam
sepe utatur carnibus anserum anatum et si-
milium et condiant tales carnes cum alliis
et pipere et croco et cubebis. Ungant renes
et virgam cum oleis calidis et de costo. Si
autem cum frigiditate aggravata fuerit
siccitas cura erit cum cibis calefacien-
tibus et infrigidantibus et incrassantibus
ut sunt cicera mel et omnes carnes non
pingues animalium et volatilium pinguium
maxime si condiantur cum speciebus melle
et zuccaro. Bibat vinum dulce limpha-
tum quodammodo. Utatur balneo et pi-
scibus conditis ut dictum est supra. Utatur
omni die mediocriter de carminativis dicto
post cuius assumptionem recipiat dia-
trion. Et vinum dulce al[illegible] ad eruc[illegible]
et pastinace condite cum pipere et speciebus
melle et zuccaro multum valent. Signa quando
diminutio coitus fuerit propter paucitatem
mortificationis spermatis et quietem
et congelationem eius sunt paucitas
desiderii hora coitus et quod egreditur
plurimum sperma hora coitus et illud est
congelatum grossum et pingue. Cura
eius est ut confortetur totum corpus
cum nutrimento calido dicto superius
et cum electuariis calidis scilicet cum diasatirion dia-
trion pipereon et similibus. Et fiant un-
ctiones cum oleis calidis circa renes et
virgam et testiculos et femur. Item in-
pinguiantia omnia cum caliditate ut sunt
carnes anserum et animalium pinguium con-
dita cum speciebus dictis et fistici pinei
dactili avellane et ficubus siccis et cum [illegible]

multum valent solacia et motus cum gaudio
et conversationes in lecto et specialiter cum
mulieribus ludendo adducunt in desiderio
tali vinum dulce bonum mirabile scilicet si in
eo ad aque fuerit. Signa eius cum fue-
rit propter solitudines sunt elongatio longa
a coitu et angustia de re habita et spes
in qua est cogitatio de re habenda vel
non habenda in futuro et timor de re et
tristitia et cum approximat ad mulierem
si est erectus removetur erectio. Cura
eius est elongare patientes talem an[x]ie-
tatem et a consiliis castitatis et moneatur
ipsum in contrarium eorum que significant hic et nu-
trire eum cum omnibus facientibus sperma
et ventositates et erectiones de quibus
supra dictum est satis et specialiter cum napis
coctis cum carnibus et conditis cum speciebus
et igne coctis et cum rapis coctis in igne
similiter et promovere ipsum ad solacia de-
lectationis corporis et impotentie erectionis
et debilitas virge in hoc et sensibilis
stupor mea. Cura eius est unificare
instrumenta coitus et specialiter virgam et te-
sticulos cum unctione ex oleo de costo
et unguento in quo intrat euforbium et similibus
supra dictis. Et confortare membra omnia
ex nutrimento calido et electuariis dictis in supe-
rioribus calidis et locis fricare loca genita-
lium sepe manibus et intrare balneum post
comestiones rerum calidarum et habentium
ventositates in quo non sit mora magna
sed fricatio genitalium cum manibus
et unctio fortis fiat in balneo talis enim
fricatio in balneo trahendo materias et hu-
mores ad membra corporis impinguat et
membra virilia confortat in actione coi-
tus mirabiliter. Item omnis visio mulie-
ris in qua est narratio eorum que pertinet
ad usum coitus est utilis in hoc et in omnibus
istis casibus. Signa eius quod fit propter pau-
citatem inflationis sunt paucitas erecti-
onis paucitas inflationis in ventre et
debilitas erectionis hora qua erigitur.
Cura eius est ut comedat faseolos
fabas recentes et non recentes et
uvas et mel id est mellitum et condiantur
cum aliquantulo salis et ase dulcis vel
cardamomi et gallie. Comedat napos
coctos in primis et cum carnibus et
rapas coctas in igne etiam omnia ista

Siccitas cum frigiditate

Cura

Signa eius propter solitudinem

Cura impotentie virge

Signa eius propter paucitatem inflationis

Cura eius

valde sunt utilia in hoc. Sumat sepe re
cens cum melle et cinamomo et repleatur ex
cibis multum hora comestionis. Come
dat pisces recentes assatos parvos
specialiter conditos cum cepis crudis pipe
et cinamomo et cardamomo. Vinum dulce spis
sum in quo ponatur de aqua confert
in hoc et omnia electuaria calida superius nominata
et unctiones et balneum valent multum
post repletiones magnas specialiter.
Signa eius quod fit propter frigus in nervis
virge sunt quod sperma est habundans sub
tile egrediens facilis et desiderium
est satis firmum sed erectio in serpa est
debilis valde. Cura eius est ut sumat
electuarium de anacardis et inungatur virga
cum oleo de spica in quo dissolvatur
castoreum et anacardium. Et comedat car
nes assatas conditas cum pipe et rob
et cibaria calida et ventosa condita cum
pipe lon. cub. gall. cinamomo et cardamomo
et croco. Bibat vinum acutum limphatum
valde. Utatur balneo sicco vel stupha in
quo fiat fricationes virge cum oleo
de euforbio mixto cum anacardis pipe
et costo. Nos vero ex nobis parvissimum
invenimus cibarium mirabile in hoc confe
rens non solum senibus et diminute in
coitu sed etiam decrepitis et ineis exhibet
bona voluntas coeundi quod sic fit.
Recipiunt pisces recentes parvi qui
vocantur miliarum vel bortom aut bothi
li aut alii pisces parvi qui nominibus di
versis secundum regiones diversas nuncu
pantur. Assantur tales pisces in oleo com
vel coquantur et condiuntur et comeduntur
cum re que sic fit. Recipe galange piperis
lon. cardamomi cinamomi ana ʒ iiii. nucis indice
non stricte non corruptoris sanorum
ana ʒ ii. pistentur omnia simul pistatione perfecta
et conficiantur cum rob vini et comedat
immediate post illud aliud et sumat
quod sic fit. Coquantur castanee mundate
ab omnibus suis corticibus cum carnibus
arietis vel galli sive passerum ultima decoc
tione et postea accipiantur et coquantur
debiliter in lacte ovino vel vaccino et
condiantur cum speciebus dictis et comedat
et videbis mirabile in omni etate et in
meliori melius possunt ista dari in fine
hora comestionis simul sed honorabili

est ea successive comedere et melius fit.

Capitulum clvii de nocumento quod fit in multitudine desiderii coitus et spermatis fluxu

Alis passio vel modus infirmi
tatis fit aut propter multitudinem
sanguinis aut propter acuitatem spermatis
aut ex multitudine humidi
tatis preparatum ut fiat sperma. Signa
eius que fit propter multitudinem sanguinis
sunt rubedo coloris et carnositas et pin
guedo eius et virtus totius corporis et per
manentia virtutis super multitudinem coitus.
Cura eius est ungere renes et virgam et
testiculos cum unguento facto ex oleo ro.
et cera et camphora vel unguento facto
ex populeon et argento vivo mixtis et
aliquantulo aceti et post in unctionem
cum istis dormire mirabiliter valet. Uno
usus in uno istorum passim fiat. Come
dat omnia acetosa et agrestam et bibat
vinum debile et agreste. Vitentur flobotomia et
purgationibus cum medicinis. Comedat
lentes conditas et coctas cum aceto vel
agresta et lactucas crudas et portulacas
cum aceto vel agresta et lactucas mira
biliter misto casu valent talia. Signa
eius quod fit ex acuitate spermatis sunt debi
litas que advenit homini cum egreditur
sperma et egressio spermatis cum mordi
catione et nocumento et adustio in
virga hora egressionis spermatis. Et
scias quod exitus talis spermatis cum condicio
nibus dictis significat quod usus coitus
cum continuatione ducit hominem tantis
ad ethicas ceteris rebus cum propter nimiam sper
matis acuitatem talis patiens abstinere
non potest. Cura eius est ut humectetur
corpus patientis et infundetur cum rebus
frigidis et humidis ut cum cucurbitis melloni
bus et portulacis et lactucis aut acetosis
crudis et coctis conditis cum aceto vel
agresta aut vino acetoso de granatis.
Bibat aquas frigidas cum vino aquoso
vel agresta. Comedat carnes agninas
edinas capinas porcellinas coctas
cum aceto vel agresta vel coctas in gelatina
aut conditas cum pipane aut cum acetosis

cum pomo citrino. Aut cum acetositate limonie et similibus. Vngantur renes et genitalia cum vnguentis dictis supius frigidis et super vnctione dormiat tempore aliquanto nisi timens et sentiet utilitatem maximam per hoc remouebuntur omnia accidentia dicta in spermate acuto et remanebit bene et sane. Signa eius quod fit propter habundantiam humiditatis ut sperma fiat et generetur et multiplicetur sunt habundantia spermatis in quantitate specialiter et eius subtilitas et albedo coloris et multitudo inflationis. Cura eius est ut comedat lentes coctas cum origano vel menta aut cum calamento et cimino aut porros conditos cum eisdem rebus et sinapi. Comedat sepe de electuario quod sic fit. ℞ cimini kariui origani cute menthe calamenti ana ʒ. i. ʒ s. cinnamomi ana ʒ. in. cineos cinnamomi ana ʒ. i. fiat electuarium cum melle quantum sufficit et bibat post illud vinum album purum acutum. Comedat similiter carnes et cibaria sua cum sinapi vel cimino et menta et erit ei melius. Sequitur.

Capitulum clviii de erectione assidua et vocatur satiriasis et diaprepasmo ꝟc.

Et egritudo ex continuatione et assiduatione eius nocet toti corpori inflammando ipsum et fuiam inducendo et perducit hominem ad spasmus et egritudines malas et periculosas. Fit autem ex multitudine materie calide sanguinis cum ventositate. Aut aliquando ex multitudine spermatis in quantitate cum ventositate. Fit etiam aliquando propter rem facientes illud de proprietate ut sunt stinci recentes et sumere stelliones cum recipit in medio veris et comedit. Hic attenditur differentia inter priapismum et satiriasim quamvis secundum formas sint idem quia priapismus fit absque desiderio et necessitate mulieris quando accidit propter commixtiones coitus et tunc est idem cum satiriasi. Sed satiriasis accidit quandoque cum desiderio et necessitate. Priapismus vero non propter hoc similiter quod accidit mulieribus ut viris et cura in utroque erit eadem preter quod accidit in muliere propter pruritum circa os vulue et matricis ut dicemus de ulcere in matrice et pruritu et priapismo cura alia erit ut illic dicetur. Verum est quod in viro satiriasis et priapismus sunt et fiunt ex eisdem causis et eodem modo curantur. Nam priapismus nichil aliud est quam erectio virge sit absque desiderio et necessitate ut fit in pueris. Signa satiriasis vel erectionis assidue ex multitudine materie calide cum ventositate sunt erectio continua et totius corporis rubedo cum calditate et membrorum carnositate et similiter cum inflatione faciei et oculorum et continuum desiderium mulieris ut stet cum ea. Cura satiriasis ex tali causa est ut fiat flobotomia et evacuatio preter flobotomiam cum medicina. Vngantur renes et genitalia omnia cum vnguentis frigidis supradictis et dormiat super vnctiones illas quia bene erit ei. Comedat lactucas et melones et similia in aceto vel agresta. Et bibat vinum multum lymphatum et debile et non maturum. Vtatur aceto et sirupis et agresta pauca et raro comedat. Vtatur sepe coitu male iaceat et fatiget corpus suum multum. Sepe sudet quantum posse omni hora abluat sepe genitalia cum aqua vel frigoris quia erit melius. Signa satiriasis que fit ex multitudine spermatis in quantitate cum ventositate sunt albedo totius corporis cum pinguedine multiplicata et diminutio coitus et multiplicatio ventositatis in ventre et locis inferioribus et erectio assidua et appetitus coeundi cum muliere absque furia calida. Cura istius satiriasis est curatur ipsum cum pillulis fetidis vel cum medicamine de turbit et quando infirmus recipiat sepe de agno cocto vel de menta aut de origano vel calamento et cum et silibus aut de electuario facto ex istis et similibus dissoluentibus ventositates et carminantibus ut sunt bacce lauri. Vngantur renes et inguen et omnia genitalia cum dictis vnguentis frigidis. Bibat vinum debile absque aqua et comedat lentes prima aqua eiecta conditas cum herbis et seminibus dictis carminantibus ventositatem.

Sig. sp. intr. in pectus

Cura eius

Sig. eius q fit ex m... spermat

Cura eius

et silia cibaria aliqua comedat que bona est ei et spaliter sto ieiunio pane et vino comedat cibaria parum nutrimenti fatiget corpus suum et male dormiat super loco duro non molli. Signum saciatis que fit per exhibitionem alicuius rei sumitur ex re ipsa. Cura est abstinere a re illa et uti post illam rem lactucis et portulacis et silibus et rebus acetosis et agrestis et coitui quoque ne fuerit paciens. Bibat aquam frigidam et non vinum sedeat in aqua frigida quousque stuporem sentiat in genitalibus. Ungat renes et genitalia cum unguentis frigidis et dormiat super pulvinarium quod erit utile. Sequitur

Capitulum clix de illo qui in fine illico egerit ℞

Assimilata et inconveniens atque inhonesta in hominibus passio ista cuius causa inmediata innata debilitas lacertorum claudentium os intestini longaonis cum retentione superfluitatis usque ad horam qua voluntarie eam expellitur superfluitas quia hora illa vel parum post debilitantur et retentionem facere non valent eo quod spiritus et calor naturalis vivificantes et conservantes ipsos lacertos in propria dispositione et natura hora coitus exsulat unde innascitur per hoc tanta debilitas inter sedes lacertorum quod a propria operatione naturali deficiunt et sic cogitur immediate post coitum insensibiliter in loco sine digestionis superfluitates intestinis emittere absque propria voluntate. Signa huius sunt mollificatio corporis et vehemens desiderium coeundi cum muliere et delectatio in coitu et quando non veniunt in retentione stercoris immo fiunt ante coitum. Cura eius est quod oportet istum talem antequam coeat agere et facere sibi violentiam in egerendo ante usum coitus per horam et est utile et bonum ut ponat in ano ante horam coitus suppositorium quod sic fit ℞ trachie thuris balaustie gumi arabici bo. ar. sang. dra. ana ʒ i.

terantur et conficiantur cum succo plantaginis vel solatri formentur ad modum dissis dactili hoc vero quibus non continguntur anus extra et intra cum oleo de mirtis oleo de spica nardi aut oleo de mastice vel de gallis. Utatur sepe sto ieiunio atanasia cum succo plantaginis et vino vel stiptico aut utatur sirupo de agresta vel decoctionis aut de mirtis vel vino stiptico. Utatur sepe etiam ante prandium vel cenam electuario de citoniis cum eodem vino. Comedat cibaria stiptica aut condita cum stipticis. Possit sumi tempore mundificatio cum mirabolanis emblicis mixtis cum aqua decoctionis eius et mirtillorum et zucaro rosarum. Nam talis mundificatio lacertos ani et retentive confortat et corroborat et per hoc valet in fluxu ventris et tenasmone. Sequitur

Capitulum clx de illo qui ex nimio coitu debilitatur ℞

Modus passionis talis fit propter raritatem corporis spiritus vitalis et paupertatem spiritus et caloris in epate et corde. Signa huius sunt attenuatio corporis et raritas cutis et palliditas coloris totius corporis et tremitus aut citrinitas cum quadam humiditate et nobilius signum omnibus aliis est illud quod cognoscit infirmus de se ipso super hoc. Cura huius est ut nutriatur talis ex moris carnium et gallinarum caponum et pullorum pinguium in quo dissolvantur vitelli ovorum et crocus cum speciebus odoriferis et bibat aliquid boni vini dulcis odoriferi et hoc ante coitum per horam et dormiat post coitum in lecto molli et suaviter absque rumore et timore et amore. Abluat faciem suam ante coitum et post cum aqua frigida vel rosacea quia erit utile. Abluat manus suas et pedes cum aqua decoctionis rosarum et foliorum salicis. Laudanum mixtum cum gariofilis et musco et sandalis et croco portet super se et fricet membra sua cum eo

Suppositorium

ante horam coitus utatur electuario de musco vel de ambra quia confert in hoc &c.

Capitulum clxi de his que addunt in desiderio quod fit in coitu &c.

Ale desiderium vel delectatio non requiritur in coitu nisi ut generatio melius et melior modo fiat. Ea que conferunt in hoc sunt ut comedantur cubebas masticet vel non comedat et inungatur cum eis et saliva corpus virge et etiam totam virgam et coeat post illud cum muliere et elevet crura eius fortiter et femina stringat hora emissionis versus mulierem fient delectatio ultimata acquirens que erit conveniens ad receptionem. Idem operatur piretrum masticatum sed non cum sua virtute tantum vino cum mordicatione et fervore in vulva mulieris et non est tam sanum et bonum ut cubebe. Adidem fiat olei de lilio vel de spica ℥ x. asse dulcis ℥ i. dissolvatur asa cum oleo et sic per dies aliquot dimittatur postea ex hoc oleo inungatur virga et priapum hora ante quam eius delectationem in coitu augeat faciet et horribilitates inducit unde non est conveniens ut primum. Ut autem loco asse ℥ ii. cubebe ponantur trite pulverisate in aliquo oleorum dictorum et dimittatur per dies et postea fiat inunctio virge et capitis eius cum oleo eodem facient mirabiles delectationes specialiter si fiat crurum mulieris elevatio et virium receptio hora emissionis utrique enim delectabit mirabiliter. Aliud adidem fiat piretri ℥ ʒ cinamomi an. ʒ i. terantur et cribentur et incorporentur cum aqua dissolutionis sit ad gummi arab. et fiant trociscos parvi et sit unusquisque ʒ ß. dissolvatur unus illorum cum saliva hora coitus et inungatur virga et caput eius et fiat ut dictum est in aliis. Aliud valde nobile odoriferum masticentur cubebe et fortiter misceantur cum saliva masticando et cum eisdem masticetur granum unum musci vel ambre et in-

ungat cum hac re caput virge cum fuit et de recenti masticata fiat tunc coitus predicto modo et acquiretur ab utroque delectatio. Sequitur

Capitulum clxii de illis que diminuunt sperma ante et virge erectionem &c.

Sunt omnia genera frigida acetosa et stiptica et cibaria ea rumm nomina ventositatem et dissolutiva eiusdem cum exiccatione. Cum ergo vult diminuere sperma et virge erectiones cum rebus frigidis utatur portulaca lactuca cucurbita et psilibus frigidis et cerusis frigidis capinis et lentibus prima aqua eiecta conditis et confectis cum aceto aut succo ribes et psilibus. Et inungantur renes et genitalia cum populeon in quo sit extinctum argentum vivum vel alia re frigida. Bibat vinum debile limphatum parum comedat et raro et non dormiat in re molli neque super renes nam super renes dormire coitus excitat. Cum vero voluerit removere erectiones virge cum calis et nimie sperma comedat cum cibariis suis cuius cuiusque generis sint cibaria semen agni casti coriandri et rutam origanum et menta vel calamentum et ciperum et baccas lauri piper et piper longum fiat pulvis ex omnibus vel quibusdam et spergatur super cibaria nam de proprietate ista dissolvendo et exiccando ventositates erectionem removent sperma minuunt in flatico vel in sene equando complexionem et calefaciendo minus operantur contrarium sed frigida in omni etate et complexione minuunt utrumque. Medicamen bonum ad hoc et est frigidum sic fit Fiat se. lactuce se. portulace an. ʒ v. psillii seminis coriandri sicci an. ʒ i. et se. balaustie nenufaris an. ʒ i. cum camphore ∋ v. terantur et fiant trocisci cum succo portulace vel lactuce et sit unusquisque ʒ ii. datur unus

cum die sco ieiunio usque ad dies vi
vel v cum syr. viol. et aqua decoctionis lactucarum vel portulacarum vel
huiusmodi Aliud medicamen addit
ex iterans ventositates sic fit R. se
agni casti ℥ v foliorum mentastri
rute sicce cimini ciperi balaustie ana ℥
i minime et ante cenam de isto pul
vere aliquot dies trahant ℥ i
cum vino albo decoctionis cum vel
agni casti Sequitur

Capitulum clxiii de retencione menstruorum fe

Menstrua retinent aut propter
paucitatem sanguinis et humiditatis in toto corpore aut
propter grossitiem eius Aut ex
provocatione lactis aut
propter apostema vel alias egritudines quem
matrice contingunt Signa retentionis menstruorum propter paucitatem sanguinis sunt
extenuatio corporis vel citrinitas colo
ris vel plumbeitas cum ariditate et quod
fit propter egritudines alias et tristicias
et sollicitudines vel longas cogitationes
super aliquo vel de aliquo et vigilias et
afflictiones animi et corporis et labo
rem et post habitationes in locis ca
lidis et siccis vel siccis tantum Signa re
tentionis horum propter grossitiem sanguinis et
frigus eius sunt multitudo pinguedi
nis et corporis mollities et urine ref
rigeratae et viscositas et grossitas haben
tis naturam opilationis Signa men
struorum retentionis ex multitudine
provocationis lactis in quantitate vel
in consuetudine et quod menstrua suis
temporibus non provocant Signa
et curationis retentionis menstruorum
propter apostema et alias egritudines que in
matrice accidunt inferius in suis ca
pitulis dicentur Cura retentionis menstru
orum propter paucitatem sanguinis est impingua
re corpus omnibus modis et viis qui
bus levius et melius et citius potest
impinguari contingit ergo quod ante co
mestiones moveat motu debili et tem
perato vel fiant fricationes extremorum
et corporis totius Nam per istam viam
calor vitalis debilitatus confortatur in toto
corpus et membra et per hoc omnes
virtutes naturales excitantur ad suas opera
tiones meliores faciendas calor
enim naturalis ut probatum est in phisica omnium
naturalium virtutum est instrumentum et propter hoc
virtutes naturales sua confortatione et me
lioratione confortantur et meliorantur
Comedat post talem confortatione
et motum sorbiciunculas vel sorbitiones
factas de farina frumenti vel silig
inis aut farina risi ciceris et fabarum
coctas et conditas cum lacte butiro et
pulvere cardamomi et misceant cum
eis vinum dulce rubrum spissum mediocri
ter vel clarum et sorbeant talia et
cum steterit per horam vel minus in
tret balneum in quo parum moretur et
cum balneum voluerit exire ungatur
totum corpus cum oleo de nenufare vel
viol. aut ros. et post unctiones sper
gatur corpus totum aqua tepida et
tunc intret lectum molles et dormiat
si potest quod melius pot in loco frigido et hu
mido Utatur bis in die cibariis condi
tis cum cardamomo et croco facta cum
lacte gallinarum pinguium et carnium in
quo dissolvant vitelli ovorum et mica
panis vel farina coctum dictarum et
iterum coquant ista et comedant et
post comestiones vel cum ea bibat
vinum dulce novum satis spissum et rede
at ad balneum fricationes motus et
unctiones ut plenius et diffusius di
cetur de his que impinguant corpus
dicentur Corpore impinguato vel humec
tato fiat pessarium vel suppositorium
in vulva cum radice malvavisci vel
malve involuta in oleo de costo vel
de aqua de lilio aut de euforbio
Cura retentionis menstruorum ex gros
situdine sanguinis vel frigore est ut
comedat aquam ciceris rubei albi et
brodium fasianorum brodium fasiolorum
et ipsos fasiolos et condiant cum
aneto et aniso piretro et origano ca
lamento mentastro et silibus ut
brodio porrorum et caulium in quo po
natur piper vitta calamentum aut
ciminum Aut comedat carnes arie
tis coctas cum eisdem et comedant

cum sinapi vel alliis aut ruta. Bibat vinum
al subtile acutum valde. Ponat primo sup
positorium in vulva vel pessarium factum
ex radice malue vel malvavisci vel taxi
barbassi quod apud nos antonium vocatur
et hoc per dies iii. post illos dies si non
provocentur aspergatur pulvis euforbii
vel costi aut castorei super radices
unctas ex oleo aliquo calefacto. Fiat
flebotomia de saphena que est in talo. nam
de proprietate illius vene saphene est
menstrua provocare. Aut ponantur ven
tose cum scarificatione infra tricam in
tra pulpas cruris. Et si ponantur ven
tose semper conferunt absque scarificati
one hoc est in loco qui est sub umbi
lico et super femur. Fiant sepe suffu
migationes cum aqua decoctionis
calamenti savine rute sinapi et similium
vel cum gummi quod ponitur super prunas
ut assafetida vel euforbium aut castoreum
vel galbanum sagapinum bdellium aut ex
ponatur et sile. hoc de mirra sunt val
de boni et utiles in hoc casu qui sic fiunt
R mirre ℥ i. et ß. farine lupinorum ℥ i.
et ß. foliorum rute mentastri pulleii an
bec ase sapini oppoponaci an ℥ i. in
fermentur cum succo rute in
quo gumme sint mollificate et fit vinum
quod ℥ ii. Datur vinum in die cum aqua
decoctionis iuniperi. tales hoc bomita
te eorum provocant menstrua et mor
tuum fetum eiciunt si sepe eis mulier utatur.
Cura quod retinentur ex multitudine
provocationis lactis est ut confortentur
mamille cum rebus stipticis ut cum fari
na galle vel valanie et pulvere boli ar
farina ordei farina lentis et fabarum
mixtis et incorporatis cum aceto et agres
ta et oleo de mirtillis et post emplastrationes
et confortationes mamillarum fiant or
dinate omnia que dicta sunt in provocati
one menstruorum. victo sanguinis grossi vel
vino frigoris et sic sanabitur. Abstine
at a lactatione per multos dies et
bene erit ei in hoc. Sequitur

Capitulum c lxiiii de fluxu menstruorum rubeorum et non rubeorum &c.

Fit autem hec egritudo aut ex habundantia sanguinis vel aliorum humorum vel propter subtilitates eius vel propter casum et percussionem. Aut propter difficultatem partus. Aut propter emorroidas vel ulcera in vulva vel in ore matricis. Signa fluxus menstruorum propter multitudinem sanguinis sunt quod corpus eius est forte neque debilitatur. periculo est secundum dispositionem talem neque alteratur. unde non oportet ut laboret in retentione eorum donec mulier incipiat debilitari. Si autem propter multitudinem aliorum humorum contingat egritudo tunc color totius corporis alteratur et color menstruorum fit albus vel pallidus seu plumbeus vel declinans ad citrinitatem. similiter color faciei et accidunt talia menstrua sic mutata ut plurimum post alias egritudines et debilitas totius corporis et epatis continuatur super talia menstrua alteratio proprio colore et cum eis debilitas appetitus et urina remissa cum multis superfluitatibus declinantibus ad albedinem vel lividitatem. Signa eorum que fiunt et multiplicantur propter subtilitatem sanguinis et acuitatem eius sunt debilitas corporis et alteratio coloris totius corporis et menstruorum ad citrinitatem manifestum et subtilitas sanguinis menstrui quod cognoscitur per colorem men. videntur super petias albas mundas et mordicationes eorum et calefactionem oris vulve quod sunt ho exitus. Et scias quod talia menstrua cum fluxu ipsorum a matrice ducunt ut plurimum mulieres ad ydropisim et multotiens ad ethicam et finaliter ad mortem nisi subveniatur. Si autem casus menstrui accidit a matrice post casum et percussionem signa manifesta erunt ex re ipsa per narrationes patientis et [illegible] aliarum significatorum. Signa et narrationes fluxus menstruorum propter emorroidas in matrice et propter vulnera et propter difficultatem partus in fetus propter ipsis que dicent per se. Cura fluxus menstrui propter multitudinem sanguinis est ut fiat flebotomia ex vena manus que est inter anularem et auricularem digitum

Signa propter multitudinem sanguinis

Signa propter multitudinem aliorum humorum

Signa propter subtilitatem sanguinis

Signa propter casum

Signa propter emorroidas

Cura fluxus menstruorum propter multitudinem sanguinis

expulsive epatis splenis si virtus non
fuerit fortis sic illam ut volui omis
antiquis flora citrus vere de mami
de proprietate stringit fluxum men-
que ad modum flora saphene que est
in suis titulo de proprietate quia per ea
provocant et mirare faciant flora basi
lice rubor rasus est valde bona lignare
radices mamillarum cum binda et eius
fortiter stringere multum utile est si po
nantur ventose super pectus et sub
mamillis absque scarificatione erit hoc
utile bonum et diuidens ligamen adiu
torium et coxarum cum bindis stringen
tibus multum iuvat ad hoc et fanes (?) que
in tendis Conforta vulvam et loca
illa cum emplastro quod sic fit Recipe bo ar-
menici rosarum ana balaustiarum ana ʒ i im
terantur fortiter et bene incorporentur
et misceantur cum aqua rosarum et albuminibus
ovorum et aliquantulo aceti et ponatur
semper frigidum super vulvam emplastrum hoc
Sedeat mulier in aqua vere frigoris
ita quod aqua elevet usque ad femur et vide
bis mirabile Et si in eadem aqua po
sueris pulverem bolli ar et mirtorum et
aliquantulum aceti magis erit conferens
et bonum Comedat brodia gallinarum
et vitulorum ovorum et uvarum recentium et poi
rorum et citoniorum et avium degentium in
arboribus et pratis et non in aquis con
dita cum pulvere mirtorum et acacia et
vi de granatis acetosis et aqua rosarum Bi
bat vinum mixtum cum aqua pluvie aut
aqua cisterne prout pot reperiri Contra
fluxus menstruorum non rubeorum est ut
primo mundificet corpus si materia fuerit
alba flatica cum mirabolanis kebulis ci
trinis et decoctis cum aqua mirtillorum sto
lopendrie mirtilli melliloti et cuscute
mellis rosarum et mirtorum vel mundificetur
cum medicamine de turbit dissoluto in
dicta aqua post mundificationem confortetur
epar cum emplastro quod sic fit Recipe rosarum
rubearum sandali rubei mirtorum ana ʒ i mastic
viride nuc muscate cipressi ana ʒ i te
rantur et pulverizentur et cribentur et incor
porentur cum oleo de mastice et farina
ordei et addatur cum eis ad aceti vini
et calidum ponatur super epar hoc enim
emplastrum epar confortat et eius digestionem

rectificat si debilitata fuit et per hoc re
monet fluxum menstruorum flaticorum Bi
bat vinum rubeum clarum neque dulce Comedat
carnes edi castrati arietis gallorum pullorum
caponum et omnium avium degentium in arbo
ribus et in pratis et vitellos ovorum et len
tes excorticatas vel bis coctas et risum
et fabas frictas et condiantur ista cibaria
cum pipere et croco Utatur diagalanga et
diatrion pipereon Super vulvas ponatur
emplastrum dictum supra in fluxu menstru
propter multitudinem san[guinis] Ventose absque
scarificatione in pectore et sub radice ma
millarum et circa epar et splenem similiter
ponantur erit bonum Si autem materia
fuerit melica mundificetur cum mira
bolanis citrinis et decoctis in aqua decoc
tionis sene epithimi et cuscute et mellis rosarum
et mirtorum aut cum pillulis fetidis Bibant
vinum rubeum dulce clarum vel vinum rubeum stipticum in
quo sit ad dulcedinis et nutriatur cibis dictis
supra dictam in media et in cibis carnium
et avium et condiantur sua cibaria cum rosis
et pulvere facto ex cardamomo pipere et ca
riofilis et croco ponatur emplastrum dictum illic
supra super epar et ventose in lumbis
absque scarificatione ponantur etiam et con
fortentur intrinseca epar et stomachus cum electuariis
prius dictis et constringatur os vulve
ut supra dictum est cum emplastris dictis
Si vero materia colica magis fuerit mundi
ficetur cum mirabolanis citrinis vel rebarbaro mixti
et decocte cum aqua decoctionis sen
nerum et plantaginis et mirtorum Bibat
vinum rubeum stipticum limphatum cum aqua
pluviali vel cisterne et nutriatur cibariis
cibis et rebus dictis citrinis et decocte
cum portulaca lactuca vel cucurbitis
et acacia et vi de granatis et ribibus
berberis sumach et herbis acetosis Epi
thimetur epar confortative cum pannis infusis
in oleo rosarum et pulvere sandali rubei mixtis
et addatur ad aceti vini cum eis Ventose
absque scarificatione ponantur sub radici
bus mamillarum et super epar et splenem
emplastrum constrictivum dictum supra po
natur super vulvam ligentur crura
via bene et erit utile sepe quasi con
tinue Comedat rosarum non vel zuccarum
rosarum veteris quodlibet per se vel mixta
simul Contra flu[xum] men[struorum] propter subtilitatem

san est ut fiant per om̄ia per ordinē q̄
dicta sunt in fluxu men. Et habūdan
tia colere et san. preter quod in ista ca
su non debet fieri mūdificatio cum
medicinis neq; debet fieri subtractio
san. cum flebo neq; cum ventosis. Ad-
ministrentur ergo cibi aretosi et potus
etiam stiptici et inflatiui et in ossati
san. ut sunt granata acetosa et lentes
biscocte vel extorriate et ribes citonia
pira sumach et berberis et simil car-
nes condite cum multo succo et altera
plantaginis vel lactucis et portulace et ut
est panis sic infusus in agresta vel vi
no de granatis aut aceto. Sedeat in
aqua veri frigoris in qua ponant psil
lium et galle et mirti et silia. Sumat
sepe sirupum de agresta vel de mirtis aut
de citoniis et [anabulas] matrisilvas dissolutis cum
succo plantaginis vel solatri et cum eis
misceat aqua pluvie vel cisterne aut
aqua decoctionis mirtorum vel sumach
vel pirorum vel sorbarum vel nespilarum
et similium. Utatur ligaturis ad iuncturas
et coxarum cum binda ita quod doleant. Cum
vero acciderit fluxus per casum vel per
cussiones tunc fiat flebo de basilica q̄
est in manu inter anularem et auri
cularem. Et sumat sepe trocis. de karabe
qui sic fiunt. R. karabe gum̄ hedere ul'
arabice an̄ ℥ iii et s. balaustie ypoq
quidos acacie an̄ ℥ i. seis api an̄ ℥
s. informent trocis. pondere ℥ i. et
s. cum succo citoniorum vel pirorum vel nes
pilorum aut plantaginis vel solatri et det
cum sirupo de agresta vel de citoniis aut
sumach vel de mirtis et aqua decocti
onis alicuius istarum rerum. Ita trocis. isti
valent contra omnem fluxum menstruum ex
causa calida et fluxum ventris calidum
facta mundificatione stringunt men
strua et vomitus etiam emplastrum et epi
thima constrictiva superius dicta in ca
pitulo fluxus men. urine. colere et vomitus sub
stitutis san. ligature extrema que in hoc
casu valde erunt utile post flebotomias spatulas.

Capitulum clxv. De aposte matibus matricis

postemata matricis aliquando sunt
calida aliquando sunt frigida dura sed
sine calida aut frigida fuerint sed
fiunt ex materia decurrente per ve
nas occultas et manifestas ad
locum in quo apostema apparet et oritur et
tale apostema matricis sive sit calidum sive
frigidum accidit quoque aut ex retentione
men. Aut ex contrarietate partus. Aut
ex percussione super matrices aut ex
concussione in matrice. Signa apost.
cali. in matrice ex quacumque causa con
tingerit sunt febris acuta ut in pluribus
et nigredo lingue et dolor capitis et loci
qui est inter umbelicum et pectines et
dolor cathim. i. renum et iliorum et diffi
cultas urine et egestionis et frequentia
pulsus et anhelitus urina rubea ut plu
rimum et paucum eo quod mulier cogitur
ad emittendum eam sepe et fit humidas vel ite
riens retinent egestio et urina in ista
passione. Et signa quod apostema est acutum
non san. est quod cum febris acuta non videtur
signa san. multiplicata. quanto magis multipli
cantur calitates multum plurima sunt
Sed si apostema acutus non resolvitur subti
le calidum in medio convertitur ad saniem vel ve
nenum et fit diminutio doloris et febris in
gravitate loci. Et quod emittit per vulvam
saniem manifestam aut venenum et di
stinguunt inter saniem et venenum per
fetorem putredinis et debilitatem in
firmi. Nam in conversione apostematis in venenum
est fetor manifestus intollerabilis
in conversione eius in saniem est odor
gravis non sic intensus et conversi
onem apostematis matricis in venenum sequitur
debilitas virtutis regentis totius corporis
et vulnus. Cum vero ad saniem convertitur
sequitur confortatio virtutis regentis
totum corpus et vulnus. Et scias quod con
versio in venenum est signum mortalitatis
et mortis eo quod removere talem
corruptionem cum mundificatione veneni
et remotione loci putridi est impossibile
propter cavernositatem loci et in eius tuni
cis loci eius. Signa apostematis duri
in matrice sunt quies doloris caloris
febris et acuitatis eius cum reliquis gra
vitatis et specialiter quando apostema durum fit
post calidum a quo calidum et subtile resolvitur

et apparet cum portis magnitudo i
pectine et simile ita q tangit diu
ries et fit exitus urine et stercoris
difficilis cum frequentia exitus vri
ne Cura apat tali in matrice ex
quantitas causa est ut fiat flobo de sa
phena aut de vena basilica Clistere
zetur matrix cum mucillagine phil
lij aut ex oleo ros cum aqua amo
glosse et lactucaru imponitur talia
liquida et silia myrtinas insisto casu
et in omnibus egritudinibus matricis
inquibus mundificatio et alteratio et il'
confortatio loci requirit cum clisteri
quod appellatur pessarius qd est fcm
ad modus virge hominis in cui' vna
extremitatis uel summitatis est fora
men parvum rotundu ut est foramen
virge in alia uero extremitate ul'
alio capite est foramen amplu ha
bens magnas latitudines in cui' fora
mine in ligno ponit' lignu involutu
cum pecia uel stuppa et cu illo extra
hendo ligno et imprimendo fortiter
et violenter repletur humidis et liquid
et expellitur in vulvas et in hoc dif
a clisteri quod ponit in ano qr diuz
habet maximas clisteri uel pessariu
trahit ad se aliqua cu illo ligno quado
bene strictus intenditur in foramine
per quod transit et illa humida lig'm
expellit per violentiam inductum ab
eodem cum violent' et fortiter in
primit in foramen pessariu cu trahe
tur humida ad se alteretur locus matri
cis cum aqua decoctionis mell' ros
dissoluti cum camphora et psillio
Emplastrentur etiam os vulue cu mu
cillagine psillij malue et viol' mixt
et inspissat cu mell' ros et campho
ra et farina ordei Bibat etiam
usque ad femoru mitigationes aquam
ordei uel aquas decoctionis ordei
et prunoru Comedat lactucas cu
cucurbitas portulacas et sumit ordei
uel auene inquibus ponat degranat
vinu uel agresta seu succus berbere
uel ribes Vel comedat carnes edi
uel pullorum conditas et coctas cu eis
rebus Si aut calor fe et feruor loci
per ista non remouerentur addant'

in poris aquis semen papaueris albi
uel mucillago eius et oleu de mandra
gora uel de papauere uel de nenufar
Si vero male dormiuerit inungatur
caput cum inferiori parte in fronte
viz et in margine cum oleo de papaue
uel de mandragora uel de nenufar'
uel viol' aut ros cum aqua ordei uel
lactucarum seu endiuie uel portulace
seu prunorum et ordei Si aut dolor
esset intollerabil' sedeat infirma in
aqua decoctionis flor' camomill' fenu
greci se lini aneti et mellilloti et papa
ueris et psillij et mandragore et non
transeat aqua istius balnei uel fomenta
tionis vmbelicu Cum vero cessauerit
dolor et fe minuta aut conuersu erit i
sanies aut duritiem Cum vero sanies
fuerit generata ordinet' q mulier sedeat
sepe in aqua calida decoctionis mellilloti
uel camomill' et vngatur locus aposte
mosus cum oleo de camomilla uel de ane
to aut de lilio et ponat' intra vuluas
cu pessario uel tenta et ambulet descen
dendo per scalas uel ascendendo et
propesse cum omni ingenio vis saltim
positione digiti uel nisi fiat ut apiet'
et sanies fluat Cum vero inceperit
fluere mundificet' cum mell' ros mixto
cum farina ordei fenugreci lini et ter
bentina mixtis simul aut cum farina
ordei mell' ouorum et mell' ros mixt
simul cu mell' ro farina ordei et mirr
mixt' seu cum vngento aplorum quod po
nitur in licinio usque ad locu ulceratiuz
Si fuit possibile post mundificaciones incar
netur et consolidetur cum re que sic fit
R mell' colati ros colati lb s thuris
minutis gall' a psili mumie an' ʒ s psil
uerizentur et misceantur abluatur lo
cus et vulua tota intra usque ad locu ulce
ratus sepe cu vino rubeo stiptico calido
Nutriatur ex bonis carnibus et bono
vino tim mundificationis et incarnati
onis et consolidationis comedat q
arietu et oua gallinarum et carnibus
inquibus coquuntur h'ba sen' petrosel
gimis spinachiorum uel cum pos'set pa
tiens mundificari in principio medio
et in fine cum aqua prunorum in qua
dissoluetur manna et tamarindi ul'

reub'. hec enim mundificatio in talibus tollet mala currentes ad apostema hora principii et hora mundificationis cum apostema fuerit sa niosum et ulceratum. Una apostematum duri sine illa duricies fuit ipse radix sine fi erit per resolutiones partis calide apostematis cali post cuius resolutionem remansit et ad duricies est ut mundificet duricies illa et totus locus cum sessione quasi con tinua in aquis radicum maluavisci malue et rosarum hazbe aut in aquis decoctionis aneti flor' camomille radicum maluavisci et malue et cimeis ponat ad olei sp ponatur super locum dacilo ad strophu las quod fiet mantum vel emplastrum de bdellio armoniaco et storace et oleo de se mine lini vel de lilio aut de camomilla dissolutis ad invicem et cum cera clisteri zetur matrix sepe cum rebus mollifi cantibus sicut cum oleo de camomilla et cum mucillagine seminis lini vel fenugreci aut cum oleo de aneto mixto cum storace liquida clisterizetur cum aqua decoctionis maluavisci et mellilotum in qua dissoluatur vel rosata et oleum de se. lini et aliquantum ar moniaci vel bdellii. Ungatur sepe locus exterior durus. Et clisterizetur matrix cum ungento quod sic fit ℞ pinguedinis anseris galline anatis ana ℥ i. butiri ℥ iii. bdellii armoniaci ana ℥ ß. olei de ca momilla vel de semine lini ℥ ii. dissoluantur gumme in oleo et liquefiant cum pingue dinibus et butiro dictis in carola ad ignem et coletur et reseruetur usui. Si per istam viam non resoluitur neque molli ficatur ita quod veniat ad fines et neque ap erit ut possit mundificari sed magni ficatur eius duricies et dolor et gravi tas loci et fe. tunc scias quod apostema durum factum est cancer et non amplius curatur sed moritur mulier cum cancro in loco illo specialiter non recipiat curacionem et hoc mul- tum. phi^la vi Cuiuscumque abscondit can cri fuit non curare melius est curam vo cauis perent. Si aut alleviaret dolor et minoraret apostema et gravitas et fe bris aut resolueretur totaliter aut con verteretur ad sanies et tunc confortaretur appetitus et digestio in omnibus melius et fieret somprius et tranquillitas et alleviatio manifesta. Si aut non

resolueretur totaliter sed per mollificationem ad sanies converteretur hinc erit necesse ut fiat mundificatio et incarnatio et consolidatio loci ut dictum est. Comedat spinachia feniculum boragine et lactucas et cucurbitas carnes edi cari etis et castrati et pullorum et gallinarum et aliorum degentium in arboribus et perdicum et mica ovorum et vitellis ovorum et ova sor bilia et condiant cinnamomo et saba et zucaro et pulvere cardamomi et cinnamomi liquiritie nucis muscate gariof. et croco. Bi bat vinum clarum dulce in quo semper ponatur aque. Si autem fieret cancer vel mu taret ad cancrum conseruetur et blandi atur cum ungento quod sic fit ℞ olei rosarum ℥ iii. cere ℥ ß. camphor. ℥ ß. fiat unguentum ex istis. Continue fomentetur locus cum aqua decoctionis psillii semi num fari et rosarum et papaveris albi et sedeat in ipsa dum tepida fuerit et post ablutionem fiat unctio cum ungento de camphora dicto. Possit hec mulier patiens apostema durum in matrice mundificari quomodo a prin cipio usque ad fines cum aqua decoctionis prunorum in qua dissoluantur manna et tamarindi et medulla cassie fistule. Dabitur talis decoctio ante diem per horas duas removens materiam melius currente ad locum adhibitis. Sequitur

Capitulum clxvi de ulceribus in matrice et pruritu et priapismo mulieris

Ulcera in matrice et pruritus et priapismus in muliere quandoque fiunt aut ex materia salsa decurrentia ad locum que propter suam salsedi nem corrodit et ulcerat vel fiunt post apostemata salsa saniosa que rumpunt et omnia ulcera huius loci aut fiunt cum humidi tate multa aut non accidit quandoque etiam ex istis humoribus salsis et acutis qui ita superfluunt donec devitant virtutes et quandoque accidit illi mulieri que habet huius impe ritates ex humoribus dictis ut si non sa netur vel faciet extoicii et advenient ei priapismus et quotiens cum ea fit coitus additur malicia et coitus similiter convenit et

priapismus aduenit in muliere ex ea
more et causis dictis capitulo de satiriasi
et priapismo in viro bene curatur ut
dictum est illic et accidit ex causis et hu
moribus acutis et salsis que mordicant
propter desiderium fricationis in locis illis
multiplicant quod eadem in muliere ut sati
riasis in viro quamuis coitus offendat et
non conferat eis ita accendit collum
matricis ut in aliis causis ut virga hominis
in homine et dicere uidetur admirantur
et mortes mulieres et viri unde signa
priapismi et pruritus et ulcerum in ma
trice et cura eadem sunt in omnibus quantum
sit ex istis causis dictis hic de priapismo
Signa ulceris in matrice quando non fuerit
multum humida siue fuerint ex flate sal
so siue ex materia combusta sunt pruritus loci
non bene tollerabilis uel ardor uel in
flatio et primario superfluae humiditatis
currentis ex loco et fetor cum quadam
acuitate et quod ex matrice emanat san
mali coloris mixtus cum veneno uel sa
nie indigesta Signa ulcerum matricis
quando fuerit multum humida sunt fetor malus
et intollerabilis et ardor cum pruritu non
sit intensus ut in superioribus et cursus
humiditatum multarum quasi continue in
quibus est venenum indigestum nigrum uel
viride aut liuidum mixtum aliquando cum sanie uel
sanie Signa ulcerum que fiunt post
apostemata saniosa iam dicta sunt supius
capitulo de apostemate sanioso calido uel duro
Cura ulcerum non habentium multam
humiditatem est ut comedat carnes cas
trati arietis edi gallinarum pullorum et
omnium auium degentium in arboribus et in
pratis et oua sorbilia et vitellos ouorum
spaliter boragines spinachia lactucas
et similes herbas feni petro mixtam
cum aliis aquas cireas aues partinas
et condiantur omnes carnes eius et
cura racenni cum rob et vitell ouorum
et puluere cardamomi mirtorum cina
momi liquiritie zuccari et ros et in
vino granatorum dulcium uel mizarum
Bibat vinum album lim bene mundificet
bene sepe cum aqua decoctionis sem
epithimi ros cum mirtibus modo et dul
coretur cum zuccaro uel cum mell ros
et clarificet propossit Summat de

quacto in quartum in mane ante diem
ʒ vii uel v de ista aqua plus et minus
sim quod assellarie Mundificetur
locus ulceratus si fuerit parum
humiditatis cum melle ros mixto
cum farina ordei et terebentina
Clisterizetur sepe cum aqua tepida
decoctionis seminis epithimi summitatum
florum camomille et ros in qua dissolue
tur terra sigillata et in aqua dissoluta
non fuerint sedeant sepe et abluat os
matricis cum eadem aqua quando tepida fue
rit Aliud mundificatiuum ualde bonum
in hoc Recipe mell ros ℔ ß farine lupi
norum siliginis et fenugreci sarcocolle
ana ʒ ß misceantur per se ponatur mox
matricis cum linimento uel dissoluatur
in aqua porri et ponatur intra matri
cem cum clisteri seu pessario Si autem
feruor ardor et pruritus essent in
tollerabilia uel multum intensa in omnibus
istis aquis et clisteribus aut pessariis
et mundificationibus ponatur semen pa
pauerus et iusquiami et de camphora
in bona quantitate miscendo cineris
uel de coquendo in aquis in quibus sede
debet patiens uel cum quibus matrix
debet clisterizari Facta mundifica
tione incarnent et consolidentur
ulcera cum rebus dictis in incarnatione
ulcerum que sequuntur ad apostema calidum et
durum Medicamen utile et bonum
incarnatiuum et consolidatiuum ulcerum
matricis specialiter post mundificationem
totius corporis et loci sic fit Recipe aloes
hine emathitis puluerizatis mitte combuste
pulueris cinnabaris duri et sicca ad
busta ana ʒ i puluerizentur et cribentur
et ponatur hoc medicamen super locum
cum linimento uel cum clisteri quod fiet ex
decoctione aqua tepida et isto medicamine
Cura ulcerum matricis habentium multam
humiditatem est ut in omnibus fiat ut dictum
est supra dicta vis mundificationibus
loci ablutionibus fomentationibus et
pulueribus et medicinis incarnatiuis
et consolidatiuis propter quod mulieribus
istis habentibus multam humiditatem
requirit mundificatio loci de terno in
tertium diem uel omni usque ad perfectam
mundificationem cum vngento apostolorum aut sic

aut cum miscet cum unguento viridi quod
fiet in antidotario. Aut cum eisdem mixtis
et dissolutis in aqua decoctionis fu
miterre vel rosarum et hinc debent imponi
cum clistere. Cum vero dissolvuntur in aqua
vel re liquida debent imponi in matri
ce cum licinio et hic fortius et melius
unumquodque operabitur ex siccatis humiditate
et facta mundificatione debita incar
nentur et consolident vulnera vel ulce
ra ut supius scriptum est. Sequitur

Capitulum clxviii de cancro in matrice R

Alis egritudo videlicet cancer
ubicumque fiat semper nascitur
et generatur ex materia que
per admixtiones ad genus
melancolie mutata est infiltra
ta et inserta in venis circumdantibus
locum cancri et ipse vene ad ipsum cancrum
semper exprimunt humiditates melancolicas quas
in se habent et ad eius augmentum mali
cie et quantitatis continue mandare con
sueverint. Signa cancri sive succedit
ad apostema vel ulcus antecedens sive sit egri
tudo per se incipiens sive quando est inci
piens quia in eius principio apparet in
modum ciceris vel fabe et vene apparent
circa locum sue nativitatis nigre et li
vide vel terree et fit continue augmen
tatio ipsius cum durities et caloris et
pulsatione in loco quo usque ulceretur
tempore quo vero ulcerationis aut quando suc
cedit ad apostema dura seu maliciosa
aut ad ulcera antiqua seu fraudulenta
hinc emanat aber virens viride et ni
grum liquidum fluens ut aqua vel aceti
et fetet locus cancrosus et venenum
emanans fetet fetore veneni exeuntis
a cadavere quod est in via putrefactionis
et ebulitionis. Et labia eius ulceris sunt
dura nodosa infiltrata et tale ulcus fa
cit cum malicia sua de ambulationem
continuam lentam tamen et ideo quia radix
cancri est vene circumdantes ipsum plene
sanguine melancolico adhuste inserte in profundita
tibus et superficiebus membri in quo existit
non recipit curationem nisi cum remotione
membri in quo est et eius totali incisione

et facere istud in cancro et locis illis est im
possibile cum remanentia vite sit impossi-
bile per hoc cancer istius loci per artes me
dicinales curare et sic remanet incura
bilis in omnibus locis curatione perfecta nisi
secundum quod dixi et hoc videtur velle ypocras in pa^la
vi afforismorum ubi dicit cancri absconditi non
curare melius est etc. super illo commento
afforismi probat galienus quod narravimus
de cancro et radice eius. Cum ergo
manifeste probatum sit quod cancer non
recipit curationem perfectam nisi cum re
motione membri videtur conveniens ut
de eius curatione ad dicant absque
membri remotione que appellatur cura
blandiens et mitigativa malicie eius
mundificetur sepe patiens cum pillulis fe
tidis aut cum aqua decoctionis mirab-
olanorum sene epithimi cuscute fumiterre
et prunorum dulcoretur cum melle rosarum et
zuccaro et dissolvatur in illa aqua semper
ad mane. Semper omni die sedeat in aqua
tepida decoctionis rosarum malve et bis-
malve cuius in aqua ponatur aliquid olei
rosarum. Et ungatur locus continue cum unguento
quod sic fit. R olei rosarum vel nenufaris
aut papaveris ℥. s. cere ℥. s. campho-
re ʒ. s. teratur camphora et pulverizetur
et postquam cera dissoluta fuit cum
aliquo oleorum ad ignem et cum infrigidatum
fuerit hoc totum misceatur pulvis cam
phore in eo et ponatur etiam ad aque rosarum
Clisterizetur matrix sepe cum aqua decoc
tionis camphore nenufaris et papaveris
albi et rosarum viii et aliquantulo inspissanti
potest tum et specialiter si dolor ultra debitum
augmentaret. Abstineat a rebus
acetosis et agrestis et caulibus porris et
leguminibus caseo et rebus que sunt extra
sicco et carnibus salitis et acuminis. Utatur
vino dulci claro leni et dieta calida et
humida cum declinatione maiori multum ad
humiditatem quasi ad aliud. Fiat pro con
dimento in suis cibariis res in quo ponatur
parum vini granatorum dulcium vel musti vel
de agresta dulci quodammodo et ponatur cum
eis de pulvere qui sic fit ex cinamomo ligni
et croco et zuccaro misto cum quo recipiat
in suis cibariis vel condimentis aliquid
acetum vel fortitudine caloris. Sequitur
hic aliud capitulum videlicet

Cura blandiens et mitigativa

Balneum

Unctio

Clistere matricis

Abstineat

vinum

dieta

pulpa bona

Capitulum clxviii de ragadiis in matrice et apparitione virge et rei que nominatur furfur id est caro addita orta in ore matricis que quandoque prolongatur et quandoque abbreviatur et non prolongatur nisi in estate et abbreviatur in yeme

Ragadie sunt scissure cum quibusdam eminentiis carnosis a quibus per fricationem cum ligno et etiam per se emanat sanguis. Fiunt aliquando propter siccitatem eminentes loci et contingit in partu difficili aut propter apostema quod rumpitur et adveniunt quandoque que consolidantur et acquirunt formas verrucarum et porrorum et apparet ragadie matricis intra aut extra ita quod videri possunt. Quandoque propter ragadias oritur in ore matricis caro addita. Et quandoque apparet res super mulierem sicut virga commovens subcutem et quandoque advenit ut faciat cum mulieribus similiter quod fit eis cum quibus coeunt. Et quandoque est illud durum et magnum bothor vel eminentia. Et furfur quidem est caro addita orta in ore matricis que quandoque prolongatur et quandoque abbreviatur et non prolongatur nisi in estate eo quod calor facit in ea dilatationem et extensionem et yeme abbreviatur eo quod frigus eam constringat et corrugat. Signa ragadiarum intrinsecarum vel non intrinsecarum sunt dolor apud coitum et exitus virge sanguinolente. Et si ponatur sub muliere speculum concavum vulvam eius et aperiatur vulva vulnerata cum cippa absque strictione et consideretur super illud quod in speculo repraesentabit et quod apparebit in eo significabit formam et figuram et earum malitiam. Cura ragadiarum intrinsecarum est quod si fuerint cum siccitate calore et pruritu et scissuris in loco ut sepe in die fomentetur locus et humectetur sedendo in aqua tepida decoctionis camomille et malve vel linarie et malve aut in aqua decoctionis seminis lini et camomille et linarie. Facta fomentatione et ablutione loci in sessione aquarum predictarum ungatur locus lesus si apparet vel ponatur in lanam usque ad locum lesum unguentum de cerusa quod sic fit. Recipe olei rosarum ℥ iii, cere ℥ i, dissolvatur cera in oleo ad ignem et post dissolutionem ab igne deponatur et inspissetur cum cerusa pulverizata et cum inspissatum fuerit addantur duo albumina ovorum et aliquantulum aque rosarum et misceantur cum eis et in fine addatur de pulvere camphore et erit melius. Aliud ad idem valde bonum. Recipe populeon ℥ iiii, camphore ℥ s., cerusse ℥ i, albumina ovorum duo, misceantur simul absque igne et in fine addatur cum eis miscendo de aqua rosarum ad libitum. Talia unguenta removent calorem et pruritum a loco in quo ragadie sunt et mollificant et humectant et preparant ipsas ragadias ad digestionem et mundificationem postquam melior consolidatio fiet et breviori tempore cum dieta et potu dictis in mulieribus et matricis et cum hoc subtrahatur aliquantum sanguinis de basilica que est in manibus ex parte splenis aut in pedibus ex eadem parte. Nam talis subtractio sanguinis multum alleviat matricem a causa materie facientis et conservantis ragadias. Post mundificationem loci et remotionem pruritus abluatur locus ragadiarum sepe cum vino calido vel decoctionis myrti thuris et mirre apposite et aloes vel tutie aut mumie et sic firmabit et consolidabit locus. Cura ragadiarum que fuerint cum eminentiis et humiditate est eadem cum superiori ex parte flobotomie de basilica manus et pedis partis sinistre et etiam ex parte mundificationis cum medicinis. Et ex parte rerum que mitigant ardorem et pruritum et cetera et que incarnant et consolidant et muniunt preter quam iste

ragadijs que habent eminentias et
humiditatem debet fieri mundificatio
cum unguento apostolorum cum ponitur sup
ragadias per se aut cum unguento vi
ridi si fortior mundificatio fuerit ne
cessaria aut propter habundantem humiditatem
aut propter eminentias ragadiarum multipli
catas vel fiat mundificatio ipsarum cum
unguento facto ex cinere atramenti hoc istarum
inferatur in vulvam cum cura magna
ut manifestetur medico per visum quam
his cum infirmitatibus operatur et qualiter
et hoc habet locum si eas per visum aspi
cere non possit. Cura vero uerrucarum que
apparent in vulva et circa vulvam que
dicuntur ficus non est possibile fieri
a medico nisi cum ferro incidendo
eam vel urendo vel incidendo simul
et hec est via nobilior et melior et ma
gis secura. Sequitur

Capitulum clxix de egritudine que vocatur mola et dicitur inflatio matricis.

Cum mulier est plurimum sper
matis et est consueta viro
et etiam quamuis non sit con
sueta et illud sperma non
abscinditur ymo mulier re
movetur et privatur ab expulsione
spermatis per separationes a viro aut
per aliquas alias causas tunc congrega
tur illud sperma et corrumpit men
strua retenta vel ipsa menstrua per se cor
rumpuntur mutatur illud totum in ventro
sitates puras aut in humiditates mixtas
cum ventositate ita quod augmentatur
eius quantitas multum et inflatur per hoc
matrix tota et intumescit venter sicut
impregnate et plus et sic generatur
hec egritudo que mola vocatur in
mulieribus habentibus talem naturam
specialiter. Signa mole ex quantitate
causa fuit sunt magnitudo ventris et
inflatio sicut apparet in pregnante
et retentio menstruorum simpliciter
aut quasi totum et pro longatio temporis
post illum menses novem et per istam
prolongationem et mollities maxillarum
et per elongationem temporis in quo appa
rent motus mole sicut motus embrionis
et quod quamquam non movetur ymo quamquam
per mutatur a loco suo post operationes
vehementes deinde patet post labores
vehementes frustum carnis cum non est
forma et quandoque redimuntur extra ventosi
tas crossa et humiditates plurime tunc
et tunc detumescit venter et extenuatur
et destruitur evidenter. Cura mole
est ut mollificetur primo locus matricis
et os vulve cum aqua calida decoctio
nis malvavisci seminis lini fenugreci flor
camomille malve et aneti. Post mundi
ficationes fiat pessarium aut clistere
vel suppositorium in os matricis et
vulve cum aqua tepida decoctionis
rute vel calamenti seu mente in qua
dissolvantur trociscos de mirra qui facti
sunt supra in capitulo de retentione menstruorum.
Purgetur sepe cum pillulis fetidis aut
cum yera pigra. Utatur electuario de manu
dis. Supponatur malve vel malvavisc
ci aut tassi barbassi in uncto de oleo
de costo vel de spica aut de bdellio
et cum in uncta fuerit involvatur in
pulvere mirte rubee aut euforbij seu
castorei vel costi. Utatur menta et ca
lamento et origano et ruta in suis
cibis. Sumat cum aqua rute vel mente
℥ i vel ij triacre rubi et cum succo rute
vel mente quo ferimus in mane et de
eadem fiat pessarium vel clistere in ma
trice cum aqua rute vel mente. Ciba
tur aquis ciceris vel faseolorum et bro
dijs porrorum vel caulium et carne arietum
et gallorum condita cum sinapi ruta
pipere et salibus. Bibat vinum album
acutum diureticum quia erit utile. Ungan
tur femur et venter totus et vulva
cum partibus adiacentibus cum oleo de cos
to vel spica vel bdellio semel in die ad
minus. Cum enim incipit emittere frusta
carnium aut sanguinem vel ventositatem
detumescit venter et bene curatur.
Si autem per istas operationes nichil
emiserit de dictis super fluitatibus
erit signum male curationis vel diffi
cilis curationis et cum curationem
non recepit hec infirmitas cognosca
mus pro certo ex callositate matricis

Cura mole

clistere

pessario

Suppositoria

Cibus

Bibat

Unctio

sperma et virgo erectione et coitu de ma
tione satietatis illud quod invenimus in
hoc casu utile est ut mulier sepe su
mat ℥ i pulveris seminis agni casti cum ℥
i mellis rosati et aqua. Sequitur

Capitulum clxxi de hiis que constringunt vulvam

Causa et signa sunt manifesta
ex re ipsa. Sunt tamen quidam
qui volunt habere signum
ex urina dicendo quod urina
virginis subtilis et limpida
apparet. Et assignant pro causa quoniam
vie matricis et vulve stricte sunt propter
virginitatem non debet ex locis illis
vel ex affinitate constrictionis viarum
illius loci purgari et descendere per re
siccum nisi subtile et limpidum. Alii vero
per aliam viam habere volunt signum super
virginitatem ex modo mingendi. Nam
virgo cum mingit sibilat subtilius et a
cutius quam corrupta et mingit longius quam
quam puer quando de urina virginum termi
nabitur tractatum de urina. Que variatur
secundum naturam sexus et etates etc. Quidam
vero volunt notare per aspectum more
mulier et hoc est officium obstetricis que
consueta est in hoc nam foramen vel os
vulve per quod virga primo ad matri
cem ingreditur antequam corrumpatur no
dus virginitatis est constrictum contexti
vellus et arteriis manifestis rugatum
manus textura et rugationes sunt emine
tie parve ad modum annulatarum arcuum quod
texturam et rugarum et formam os pre
dictum amittit hora corruptionis
nodi virginitatis et apparet hora cor
ruptionis illius exitus alicuius sanguinis
manifeste ad oculum cognoscentis. Et est
differentia inter illum sanguinem qui exit hora
illa a vulva et sanguinem menstruorum in
tempore et colore et quantitate. Tempus enim
exitus sanguinis corruptionis virginitatis
minimum est comparatione temporis menstru
orum et quantitas minima etiam color non
sanguinis qui exit hora corruptionis cla
rus et non fuscus est eo quod a venis et
arteriis per violentiam et non in modo
superfluitatis exit color vero menstruorum

ex causis contrariis fuscus et turbidus
reperitur et apparet. Cura ad stringen
dum vulvam quod manifeste appareat
quod corrupta virgo appareat videatur
et credatur primo oportet ut mulier ab
luat os vulve et sedeat per horam
in aqua calida decoctionis gallarum mir
tilli cipressi et gummi arabici. Cum vero
ab aqua remota fuit immediate ex
siccet os vulve cum pecia lini munda
et ponat super ipsam vulvam et circa os
eius peciam lini infusam in re que sic
fit. Recipe gallarum muscatarum ℥ iii gariofilorum
℥ i nucis muscate ʒ i teruntur et dissolvantur
in ℥ i vini rubei stiptici et aliquantulum
ad ignem calefiant. Aliud quod facit
apparere corruptam virginem mani
feste. Recipe gallarum aluminis zuccarini semi
nantis foliorum lilii cipri ana ℥ i terantur
et bulliant in quatuor lb aque tamdiu
quod aqua virtutem rerum recipiat. De hac
aqua mulier multotiens et sepe ablu
at os vulve et de ea in vulvam sepe
ponat. Cum vero vulva constricta
fuerit per istam operationem tunc cum vir
accesserit ad eam ut coeat tunc aliquid
tulum accipiat vel aliqua pars parum
intestini columbe et impleatur sanguine
columbe ipsius et immittatur vulve postquam
quam vero vir accesserit ad eam et
cum ea coire ceperit findetur intestinum
et sanguis fluere cepit et sic virgo
iudicabitur. Aliud ad idem et est for
tius quod facit apparere mulierem que
iam peperit quod sit virgo ita quod cum vir eam
cognoscere voluerit durius et difficilius
virgam imponere poterit quam si non
esset corrupta sic fit. Recipe vini stiptici
rubei lb iiii aceti vini albi ℥ iiii mastic
gummi arabici mirti cipressi gallarum aluminis zuccarini
ana ℥ i terantur et pulverizentur in vino
tamdiu quod consumatur de toto mixto ℥
iiii abluat vulvam sepe in die de re ista
cum fuerit calida et post ablutiones epithi
metur cum pecia infusa in eadem re. Si
ante epithimationem cum pecia exprimi
tur et exspergatur super foramen
oris matricis intra labia vulve pul
vis qui sic fit. Recipe boli armeni mastic gummi
arabici mumie aromatice ana ℥ ʒ
terantur simul in mortario ultima decoctio

et reseruet usum. Nam hic modus q̃si os matricis consolidabit et specialiter si compositio ista dicta super foramē oris matricis omni die semel ad minus debet super ipsum puluerem et foramen poni petia infusa in vino calido et sic opus complebitur penes intentionem. Se[quitur]

Capitulum clxxii de his que auferunt humiditatem a uulua. R[ubrica]

[S]uperfluitas humiditatis in uulua addit subtilitatem et impedit generationem. Nam humiditas matricis cum multiplicatur ledit eius asperitatem et virtutem retentiuam seminis impedit et propter curationem et remotionem debet a medico pro posse. Signa humiditatis uulue et matricis sunt mollities corporis maxillarum et oris et quod super fluitates que more naribus et oculis et auribus expelluntur multiplicantur et sunt non bene digeste. Et certius signum omnibus aliis est quod semper os matricis et omni hora humidum inuenitur et corpus mulieris si in mensa cum hoc totius humidum inuenitur.

Cura

Cura: mundificet aliquando cum medicamine detur ibit aut cum pillis fetidis et nutriatur cum rebus assatis et siccis. Frequenter in die medicine et utatur vino stiptico. Sepe utatur balneo sicco in quo [abstersit] abstringat uulua cum absinthio origano artemisia et calamento. Et immo deferat intra uuluam petiam infusam in vino stiptico calido decoctionis aluminis zuccarum coppularum glandium et cortice cipparum balaustie cipri et similium et excreabit per istam viam radix humiditatis currentis a corpore ad locum et humiditas loci consumetur. Sequitur

Sig̃ humi[di]tatis

Balneo

Capitulum clxxiii de his que calefaciunt uuluam. R[ubrica]

[F]rigiditas matricis cum intensa et manifesta fuerit extinguit semen cum collocatum fuerit in loco conceptionis et propter hoc hec infirmitas non est a medico negligenda. Nam omnis frigiditas est virtuti naturali mortificatiua. Caliditas uiuificatiua dicitur ut uult [illegible] ubi dicit quod numquam frigidas et densas matrices habent [illegible]. Signa frigiditatis uulue non calidam sunt quod quasi non habet pilos circa femur et uuluam et quod tarde incipit eos emittere et sunt subtiles et rares et minimi et flauum et eius menstrua subtilia rubea clara pauca inequalia et rara in tempore et mulier non est desiderans coitum et nullo modo delectatur in coitu nec sperma emittit et male generat et non generat mulier talis nisi cum delectatur et uehementer calido quamuis per uiam contrarietatis mulieri ad virum ex parte sexus melius et citius et sepius concipiat mulier cuius matrix est calida et similiter eius complexio calida et hec est communis in humana natura et rectum per sensum. Cura ea que uuluam calefaciunt sunt electuaria calida ut diamuscum et diambra et diatrion quod est nobilius aliis mixto casu specialiter si in quod in animo fiet. Supponatur uulue cum [illegible] uel domesticum ex coctum in continenti et mixtum cum oleo deficcatur sepe suffumigationibus factis cum uiuturis masticis [illegible] que recipiant in uuluam cum embrocca. Comedat carnes assatas et calidas et bibat vinum stipticum odoriferum et mundificet temporaliter cum pillulis fetidis et medicamine debitum. Sequitur

Cura

Alii

Capitulum clxxiiii de his que valent ad impregnationem. R[ubrica]

[H]oc capitulum continet intentionem de impregnationis difficultate quod dicemus inferius. Sed ea que valent ad impregnationem sunt ut eligantur duo que conueniant ad hoc faciendum verum ut complexio viri sit contraria complexioni mulieris. Iterum ut mulier et vir abstineant longo tempore a coitu pro posse. Nam hoc maturescit in muliere et confortat

aspectuitatem et virtute retentiua in ipsa
matrice reddit nimia hirationes et maiores
perfectiones spermatis conueniens ad
generationes. Istam est ut mulier neq[ue]
vir sint ebrij quia sperma ebrij sit flu
xidum minus et est indigestum et lubricum
ita q[uod] non congregatur in loco conceptionis.
Utatur mulier ante horam coitus p[er]
vi uel v horas balneo aque calide de
coctionis spice celtice flor[um] camomill[e] mel
liloti poli j siseleos. Suffumiget os ma
tricis et matrix tota cum opoponace
carpobalsamo et cum se[mine] lini et costo et
spica et supponat mulier intra vuluam
omni die ante coitum medicamen quod
sic fit ℞ carpobalsami xilobalsami
storacis siseleos seis peonie nucis an̄
ʒ i. terantur et cribentur et fiant trocisci
oleo balsami et oleo ro[sato] in quo dissolut[um]
sit musc[us]. Aliud ad idem ℞ balsami
℈ i. nucis carpobalsami an̄ ℈ siseleos
seis peonie an̄ ʒ i. terantur et incor
porentur et fiant forme ad modum dactiloru[m]
mixtum cum oleo ros[ato] in quo dissoluatur
muscus. Sedeat mulier sepe in aqua de
coctionis gallaru[m] mirtillor[um] balaustie
mundificetur sepe cum aqua decoctionis
mirab[olanorum] kebul[orum] emblic[orum] ro[sarum] mirtilloru[m] et
dulcoretur cum zucco ros[arum] veri. Sepe
comedat siseleos et suffumiget super
ipsum puram et mixtam cum se[mine] peonie. Utatur
semel in ebdomada tiriaca dissoluta cum
vino calido decoctionis siseleos et seis
peonie bonu[m] et utile videtur ut hora coi
tus sit immediate post menstruoru[m] purga
tionem. Sit tunc cum vir incipit ludere cum mu
liere tangendo maxillas et pectinem et
fricando margines uel mamillas i loca
pilosa que sunt circa vuluam. Nam phi[losophi]
volunt q[uod] iste locus sit locus fortissime de
lectationis in muliere et hoc narrat
aui[cenna] li[bro] 3° de regimine et curatione sterili
tatis. Et faciat cum hoc vir diuersa os
cula et motiones in facie et oculis mulier[is]
q[uod] mulier excitetur ad coitum et q[uod] co
gnoscat per diuersas motiones mo[tus] ocul[orum]
et per oscitationes et anhelitus diuersum
tunc vir excitetur super mulierem et co
eat et hora coitus mulieris coxa vehe
menter eleuet et sit illa hora caput muli
eris inuersum inferius. Abstineat vir

hora sui coitus ab emissione sui spermatis
donec noscerit mulierem suum impleuisse
desiderium tunc vir turbat naturam
mulieris ad se et violenter premet semi
genitalibus versus mulierem et sum emit
tat semen. Nam omnes isti modi dant via[m]
ad conceptionem si sterilitas non fuerit
manifesta. Si aut[em] sterilitas fuit
et causa quare vir non generat aut muli
er non concipiat tunc non inhibeat intentio[nem]
artis naturalis sed relinquitur nature diuinitati. Et c.

Capitulum clxxv de hijs q[ue] prohibent impregnationem et aborsum faciunt. ℞

Vamuis istud ca[pitulu]m non sit
de mandato legis pertinet
tamen ad ordines scientie medicinal[is]
propter periculum quod contingere
posset in muliere non sana
uel debili uel que esset nimis iuuenis.
De hijs que impediunt et prohibent
impregnationem est ut vir compleat suum
coitum prius quam mulier et tunc mulier
post coitum viri et etiam post coitum suum
et viri aperiat coxa et stet in pedibus
et saltet retro fortiter per iii passus
uel viii et saltet etiam super unum pede[m]
et descendat etiam per gradus scalar[um]
et sic emittet sperma suum et in i exteri
ori. Post coitum supponat sibi im
mediate oleum de spica liquid[um] uel nimpa[n]
uel de menta non concipiet et si vir ante
coitum inungat caput virge ex eisdem
oleis uel succo mente uel rute uel nimp[hee]
uel ex pulpa coloquintide non genera
bit neq[ue] mulier concipiet et si[mi]l[ite]r ex succo
sauine uel scolopendrie. Dicit q[uod] si homo
coitus suspenderit scolopendria viridis
ad coxas mulieris non concipiet. Item si
mulier per decem dies sumeret omni die
ʒ iii de seme sauine uel rute uel nimp[hee]
emitteret fetum mortuum et non concipet
uel sumet de eisdem seminib[us] tam diu
continue q[uod] odor illius seminis in urina uel
sudore sentiatur non concipiet et si concepit
faceret aborsum, om[n]ia breuiter q[ue] menstrua
prouocant conueniunt in isto casu de quib[us]
mentionem fecimus capitulo de retentione menstruorum.

Aliud ad idem R. seminis sauine ℥ x. me
trastri sicci foliorum rute an. ℥ ii. rubee
tarum agresti pulegii cimini an. ℥ i. her
ba pulverizata cum lacte ficum in
modum electuarii conficiantur ex quo mane
et circa noctem ad magnitudinem avel
lane vini parue sumat. Sumat iterum
omni die sto ieiuno ℥ ii. electuarii de cinamo
dis cum vino decoctionis rute et se
minis pipi. Et equalet ad hoc multum est suf
fumigatio in tinacetorio cum nuce muscata
et serapino et mirra et comedere allia
et acuta. Supponere ante coitum et post
fel vaccinum et thimum et fenthi sal gem
et bibere api vel leuistici radices et
supponere radices asefetide et omnia ista
singulariter et per se iuuant

Capitulum c. lxxvi. de diffi cultate impregnationis R.

Difficultas impregnationis
contingit aut ex multitudine
adipis aut propter paruitatem
vel magnitudinem virge aut
ex abbreviatione capitis virge
ligamenti. Aut propter velocitatem eiectionis
mulieris et velocitatem motus post co
itum. Aut quia matrix est frigida ultra
debitum. Aut lubricatione matricis et de
bilitate ipsius. Aut propter ventositatem
grossam in matrice. Aut propter superflui
tatem caliditatis matricis. Aut propter emor
roidas et ulcera in matrice. Aut quia
sperma est calidum nimis vel frigidum. Aut
quia vir coit in complexione calida vel frigida
et mulier conuenit et inde nascitur complexio
mala et distemperata in spermate ita quod
non est conueniens ad generationem. Hee autem
sunt conditiones xii impedientes mulieris
conceptionem: addit aliquis xiii a medicis
coit videlicet quando mulier non emittit sperma
hora coitus non fit generatio et hec sima
quamuis sit in spermatum a medicis affirmetur
que ad veritatem non est necessaria ut pro
batum est ab aristotele li. de animalibus iiii. in
4° c° secundum diuersas translationes quod
sperma mulieris non sit necessarium ad gene
rationem. Et probat multis rationibus quarum
prima est hec quod ubi est menstruum ibi non est
sperma et ubi est sperma ibi non est

menstruum 2ª ratio est per testimonium con
tractum ex mulieribus que temporibus
suis impregnabantur et dicebant mulie
res que sunt impregnabantur temporibus
et etiam modo impregnantur absque de
lectatione et ex hoc tenebit argumentum
tale omnis emissio spermatis est cum
delectatione mulieres impregnabantur ut
testificate sunt absque delectatione aliqua
ergo absque emissione spermatis et sic
apparet quod sperma mulieris non est ne
cessarium ad generationem cum absque emis
sione fiat et possit fieri ut apparet 3ª
ratio est si mulier haberet sperma
conueniens ad generationem quare absque
viro ex se aliquid non generaret sed hoc
non videtur quare sperma mulieris
non est necessarium ad generationem Referimus
similiter meditorum super hec verba aristotelis eodem
c° dicit ibi philosophus illud quod quidam ho
mines putant quod femine conferant gene
rationi propter quod emittunt sperma apud
coitum et propter delectationem quam habent
in coitu est falsum sed verum est quod exit
aliquid in aliquibus mulieribus specialiter albis
facientibus feminas et non nigris et brun
nis facientibus masculos quoddam hu
midum album fluidum sed non est sperma
tum neque semen verum agens et coagu
lans ut semen viri. Nam si esset sicut
probatum est posset mulier absque viro
filiare quandoque quod est impossibile et contra
communem sensum omnium hominum. Apparet ma
nifeste intelligentibus veritatem per verba
philosophi quod humidum quod exit a muliere hora
coitus non sit sperma et quod aut impe
dit generationem aut facit generationem imperfectam
et quod non est humidum illud unde sine ne
cessarium in generatione. Unde cum medici
aliquid sensibiliter videant hoc humidum ex
ire a muliere in coitu et cum aliqua delectati
one voluerunt sensibiliter iudicare quod sperma
mulieris erat semen et necessarium ad generationem
et hoc improbatum est propter hoc vult philosophus
quod in coitu quod exit a muliere sit loco
materie necessarie ad generationem et loco nu
trimenti et illud quod exit a viro per
virgam virge et hora coitus sit semen et
sit loco forme et agentis et perficientis
non negat qui de loco istius seminis vi
rilis intrat in materiam generationis ut scri-

coagula in matrice et hec est pratica verius quam a sapientibus credi et affirmari necessarium est. Signa difficultatis impregnationis ex multitudine adipis sunt manifesta ex habitudine ipsius mulieris. Nam quando totaliter pinguis et repleta videtur et venter eius ad inferiora descendit cum pinguedine ultimata vel quasi unde manifestatur considerantibus quod non impregnatur propter multitudinem adipis in matrice et loco generationis. Sed si mulier esset extenuata circa pectus et scapulas adiutoria et coxas et apparent in ipsa descensio ventris ultra mensuram et multiplicatio pinguedinis in loco femorum et umbelici cum frequentia anhelitus et eius comestione et levent equalis ventositate et sterco ris retentione aut aggregatione ventositatis apud tactum obstetricum vero veri similius erit apud te de hoc totum quod intendis. Signa eius que propter parvitatem virge vel magnitudinem ex re ipsa satis nota sunt. Unde Avic. li. 3 excusando medicum in illis que decet et declaratione eius et cap. de sterilitate mulierum et almans. li. 9 dicunt cap. de difficultate impregnationis dicunt quod magnitudo et parvitas virge impedit generationem et impregnationem. Item Avic. li. 3 cap. de spermate generante et non generante et Ar. li. de animalibus cap. ix vel xiiii secundum diversas translationes dicit ad literam quod longa virga facit ad difficultatem generationis et impregnationis et causa in utroque est quod virga parva non est sufficiens instrumentum ad eiciendum sperma ad locum receptionis sed in virga longa debilitatur semen et spiritus generativus antequam veniat ad locum receptionis et sic in utroque fecundum impediens. Et propter hoc dicit Ar. eodem cap. nominato de animalibus quod virga mediocris magis consonat generationi ceteris et ita est. Signa difficultatis impregnationis propter brevitatem ligamenti capitis virge sunt quod caput virge est arcuatum et quod tendit et inclinat versus partem testiculorum et si habens hoc videret exitum sui spermatis

videret ipsum exire filose et non insimul cum impetu sed successive et tortuose et male. Signa difficultatis impregnationis eo quod mulier velociter et crucibus apertis post coitus surgit et saltat ad posteriora sunt manifesta ex re ipsa et non indigent narratione. Signa eius que fit propter frigiditatem matricis sunt subtilitas menstruorum vel parvitas rubedinis eorum et pilorum paucitas in pectine et tarditas vel raritas in tempore et pili in illis locis sunt flavi exiles et debiles valde. Signa eius que fit ex lubricitate matricis et ipsius debilitate sunt quod currunt ex matrice assidue humiditates plurime et quod fit embrionis aborsus antequam magnificetur et quod mollities apparet in mamillis et toto corpore et anchis specialiter et pigritia ad motum et operationes. Signa illius que fit propter ventositatem grossam in matrice sunt inflatio sui ventris et partium eius et torsionis inflativus et aborsus antequam magnificetur embrio et rugitus et commotio cum sonitu in ventre et intestinis. Illius vero que est propter caliditatem superfluitatem signa sunt extenuatio corporis totius mulieris membrorum et multitudo pilorum tam in numero quam in quantitate et grossitie insuper etiam paucitas menstruorum et grossitudo ipsorum et eorum nigredo. Signa eius que fit propter excitationes matricis sunt extenuatio mulieris et paucitas menstruorum et eorum spissitudo et ipsorum raritas et nulle siccitates assidue et asperitas loci cum privatione humiditatis hora coitus. Eius vero que fit propter ulcera et emorroides signa dicta sunt supius cap. suis propriis. Signa eius que fit propter malitiam spermatis complexionis ex parte caliditatis sunt citrinitas coloris corporis et spermatis et eius paucitas et fetor odoris eius et dispositio coloris in toto corpore manifeste et specialiter circa genitalia et multitudo pilorum cum grossitie ipsorum et quod cum die apparent in urina resolutiones colere rubee. Ex parte vero frigiditatis sunt multitudo spermatis fluidi non digesti et eius

Sig. q' mulier velociter surgit

Sig. p' frigiditatem matricis

Sig. p' lubricitatem

Sig. p' ventositatem

Sig. p' caliditatem superfluitatem

Sig. p' excitationem matricis

Sig. p' spermatis malitiam caliditatis

quindie

Sig. p' sperma frigidum

subtilitas et paucitas pilorum in locis geni
talibus et que nascuntur sunt subtiles debi
les et rari et urina eius est subtilis et cla
ra et paucitas appetitus coeundi et pi
gritia in toto corpore et in modo erectionis

Signa viri et mulieris pro diversitate complexionis

Signa difficultatis propter convenientiam mulieris
et viri in complexione calida vel frigida distempera
ta sunt illa eadem que sunt caliditatem
in utroque accidente vel frigiditatem. Ambigua
ex parte caliditatis ut corpora eorum citissime
grossescunt et tangentibus calida senti
untur et macra existunt et gracilia
et vene eorum manifeste sunt et motus ve
lox et anhelitus pulsus et omnia quasi
in eis considerantur velocia et tales
mulieres et viri ostinati et crudeles
sunt et pauci sompni multorum pilorum in
tensorum et crispatorum in nigredine et cito
nascuntur in eis et eorum color rufus ac
rubeus cum obscuritate quadam. Et
ex parte frigiditatis in utroque sunt quod tarde
crescunt capilli in eis et tarde nascuntur
et subtiles et debiles et sunt hebetis ex
istentes ingenii et tardarum operationum
pulsus eorum parvus et anhelitus occultus
et tangentibus apparent frigida eorum
membra et huiusmodi non sunt potentes
in coitu et sunt parum generantes filiorum
debilis desiderii et multi sompni

Cura propter adipem

Cura debilitatis impregnationis propter
adipem est ut extenuatis ad extenua
tionem corporis cum dieta sicca parum
nutrimenti et utatur vino acerbo et
pane cribro et carnibus salitis et pisci
bus salitis et siccis et sinapi alliis et
similibus. Purget sepe cum pillulis fetidis
et similibus. Iaceant super rem duram
parum dormiat multum vigilet et labo
ret et ieiunet. Utatur suffumigatio

Suffumigatio

nibus siccis que fiunt ex castoreo sina
pi costo et euforbio mirra et sarco
colla facta ex omnibus vel ex uno
quoque per se et recipiat suffumigatio
nem in matricem cum traiectorio vel
emboto posito super prunas ista in
simul ut singulariter ponenda sunt fi
at pulvis ex omnibus istis vel ex ali
quo illorum et supponatur cum induere

Suppositorium

taxi barbassi vel malve aut malva
visci involuta in eodem pulvere facta
ex terminatione supponatur et dentur

ea que conferunt ad impregnationem
dicta superius tamen de hiis que valent ad
impregnationem. Cura difficultatis

Cura propter virgam parvam vel longam

impregnationis propter virgam parvam
vel longam est ut ille qui habet parvam
eligat de mulieribus parvis et debet
cum coitus fit deprimere caput mulieris
ad inferiora et elevare anchas ad supe
riora quantum possibile est cum vehe
mentia commixtionis vel adherentie
apud evacuationem vel emissionem sper
matis ita ut se non moveant sed ut
eis illa hora adhereat alteri fortiter
et vehementer nam ex modo tali
coitus virga que pertinuerit propter bre
vitatem acquirit causam et modum
expellendi suum semen ad locum concep
tionis et fiet generatio. Si vero

Si propter longam virgam

peccatum fuerit propter longam virgam eligan
tur ex mulieribus magnis habentes
anchas longas extensas et in coitu
faciat motibus ut dictum est in parva
virga tamen ex vehementia adherentie
contingat calor matricis et vulve cum
femore viri ex longitudine ita quod sper
matis spiritus poterit debilitari antequam
transeat per viam longam ad locum
conceptionis et sic fiet extra generatio.

Cura propter abbreviationem ligamenti capitis virge

Cura eius que fit propter abbreviationem
ligamenti capitis virge est ut omni die
ungatur cum butiro vel unguento vel de pin
guedinibus anime et subtilentur post
unctionem cum ligatione eius ad supe
riora super stellam lenes et equaliter.
Si vero hoc non valuerit incidatur illud
ligamentum ex transverso et curetur
ita quod amplius non contineat cum pelle
aqua separatum est et hec via perfectior
est in hoc casu. Cura eius que fit

Cura propter velocitatem erectionis

per velocitatem erectionis mulieris
et saltationis ad exteriora est ut mulier
stet coxis iunctis fortiter ad invicem
per duas horas vel circa illud plus
vel minus secundum quod fuerit necessarium et

Ventosa cum igne

ante coitum ponat ventosam magnam
cum igne super matricem absque scari
ficatione et utatur continue electuariis calidis
ut est diamargariton et diagalanga.
Utatur sepe suffumigationibus de bdel
lio oppoponaco mirra sapino storace
carpobalsamo mastice et similibus

tangatur os matricis ante horam coitus
aliquantulum cum oleo balsami.
Cura eius que fit propter siccitatem matri-
cis est ut mulier utatur cibariis hu-
midis et carnibus avium maxime galli-
narum et anserum et comedat ova sor-
bilia condita omnia cum omnibus speciebus
calidis et odoriferis et bibat vinum
dulce et odoriferum clarum. Calefaciat
et totum corpus cum oleis calidis que
dicemus ut de ambra et similia. Pessarizetur
matrix sepe cum aqua decoctionis
siseleos in hora comestionis quem ad
modum in ieiunio. Utatur cubebis pi-
lon. Si fiat pessarium cum vino in-
calido decoctionis bdellii et erit
utile et magis conferens. Et si post
illud intromittatur in os matricis oleum
balsami videbis mirabile. Cura
illius que fit ex humiditate matricis
est ut mulier purgetur cum pilulis
factis ex coloquintida turbit hermo-
dactilis ʒ I mixtis et incorporatis cum
vino in quo mastix sit dissolutus et
sumat de hiis pilulis ʒ II vel ʒ I et ʒ
vel I secundum virtutem. Sepe recipiat
fumum per inferiora factum ex pipere
euforbio et storace vel aliis rebus
similibus. Utatur vomitu ex aqua de-
coctionis radicum rafani anisi se-
minis se. atriplicis se. sinapis et se. ra-
paris in qua II ʒ oximellis compositi dis-
solvatur et si mulier esset fortis pos-
set in eodem vomitu poni ʒ I pul-
veris elleboris albi. Utatur cibis coctis
in veru aut in frixorio et preparatis
in patella aut pasta cum pipere et rebus
calidis. Utatur bono vino simplici.
Cura eius que fit propter ventositatem
grossam in matrice et locis vel est ut or-
dine preterquam tempore impregnationis
utatur ablutionibus vel lavationibus factis
ex aquis decoctionis anisi amomi
fecini calamenti pulegii siseleos
et sumatur pulvere istorum mixto cum
pipere longo pipere et similibus. Sumat
sepe electuaria calida ut diagalanga et diaci-
minum et diamargariton. Comedat
carnes assatas et coctas cum feniculo
petroselino et seminibus eorum. Bibat vinum ami-
num bonum parum in quantitate laboret

et ieiunet et non repleat se hora co-
mestionis et abstineat a sompno de
die. Sepe tangatur os matricis cum
oleo de costo vel de spica aut quod melius
esset cum oleo balsami in quo ponatur
pulvis siseleos seminis vel seminis peonie.
Cura vero eius que fit propter superfluitatem
caliditatis est equare eius caliditatem
cum rebus frigidis ... seminis et pellibus.
Sed certe non est necesse ut longo tem-
pore exhibeantur ne perversim earum ad frigiditatem
convertatur que est qualitas mortifi-
cativa et virtutis nature destructiva.
Utatur ergo vino lymphato in quo aliquantulum
non recipiat aquitas in fortitudine nul-
la et cibis temperatis carnibus edi pullorum
castratorum et agnorum conditis cum lactu-
cis spinachiis borragine cucurbita et
similibus. Fiant pessaria aliquando cum aqua
decoctionis mandragore et peonie
vel ... seminum rosarum. Suffumigetur
matrix cum camphora. Utatur sumo
ordei in quo dissolvatur cardamomum.
Abstineat a labore ieiunio. Comedat
sepe et multum quiescat et dormiat.
Utatur agresta rob et lactucis in suis
condimentis et vino mixto granatorum.
Si aliquando comederet de sucaro rosaceo veteri
mixto cum rosis novellis vel per se esset
utile et bonum. Cura eius que fit
propter excitationes matricis est ut assiduet
balnea post comestiones et quod come-
dat sepe et quiescat et dormiat ut
plurimum et comedat ova gallinarum
et carnes pingues et avium condita
cum vitellis ovorum et pulvere cardamomi
et croco. Fiant etiam pulveres de farina
frumenti in iure carnium et comedat
mazorca et condiant cum pulvere
dicto. Bibat vinum novum vel rubeum dulce
sepe. Sedeat quasi omni die in aqua ca-
lida decoctionis malvavisci flore
camomille fenugreci malve et ...
restaurativis et impinguantibus que
ponuntur capitulo de impinguatione corporis
extenuati hic de decoratione et etiam
in antidotario. Assiduet coitum quia humec-
tat matricem et tangatur sepe os
matricis cum pinguedine anseris ma-
ris galline mixtis et ad invicem liquefac-
tis et fiant ex eis pessaria et clisteria

Cura propter superfluitatem caliditatis

Cura eius propter excitationem

pessaria et clisteria

nitualia. Cura eius que fit propter emor
roidas vel ulcera cum impossibile sit
quod impregnatio fiat absque matricis
sanitate prius oportet ut ex istis mu
lier curetur in suis infirmitatibus antequam
concipiat de cura quarum satis supe
rius dictum est et illud sufficiat in
isto casu. Cura illius que fit propter ma
lignam complexionis spermatis calide vel
frigide est si peccat in caliditate est ut
eligat ex mulieribus albam mollem
et frigidam similiter complexionem. Et sit eius regi
men ex parte cibi et potus declinans
ad frigiditatem et temperamentum ut sint
carnes edi agnorum et porcellorum con
dite cum agresta vel vino degranatorum
mixtim aut succo citri aut risi et utatur
vino sciphico limphato utatur aliquando
oxizacchara sero ieiuno cum aqua de
coctionis lactucarum vel portulacarum
aut zuccaro rosato. Si autem peccaret
propter frigiditatem eligat mulieres brunam
vel declinantem ad nigredinem cuius
menstrua sunt multa et rubea valde
et utatur vino acuto limphato et ciba
riis et carnibus conditis cum speciebus
et pipere sicud sunt carnes arietis pul
lorum columbarum et passerum. Comedat
omni die ante prandium et cenam de dy
amargariton et de dyamusco vel dy
agalanga vel diasatirion ad modum
nucis et erit utile in hoc. Cura illius
que fit propter convenientiam in complexione est
duobus modis nam si utrique equalis
fuerit complexionis fit necessario generatio
nisi aliquod ex hiis inferius impedierit.
Si vero ambo convenerint in complexione
calida vel frigida distemperata necesse est
ut vir expiatur de se in alia muliere
que sit contrarie complexionis ad suam. Nam
nobilius et decentius et honestius
est ut vir potius hanc mutationem fa
ciat quam mulier vel fiat mutatio circa
mulieres cum rebus mutantibus complexionem eius
ad suum contrarium sicut quod possibile fuerit
scilicet cum rebus frigidis vel calidis dictis superius
iuxta primi casus vel frigidi. Nam me
lius est quod in muliere fiat hec mutatio
quam in viro et quod vir maneat in natura
propria cum mulier assuescitur ei et fir
mentatione sicud natura vel teneri monet

et preparato et semine infecto fiat prepara
tio et generatio ita mulier debet dispo
ni ad virum ut cum sibi commiscuit vir semen
quod in veniat matricem et locum prepara
tus ad generationem faciendam. Cetera
que communiter valent ad impregnationem
et de proprietate valent et preparant
mulieres ad conceptionem et iuvant
sunt semen baucie quod teritur et potatur
cum vino dulci et odorifero et radix eius
cum comeditur et hoc continue usque ad duas
lunationes seu duo menstrua. Et
ex rebus que multum valent ex rebus que
supponuntur est ameos cum teritur et
ad miscetur cum medulla ossis cervi a
vituli et supponatur cum bombace vel lana
ante horam coitus die primo vel secundo aut
tertio post purgationem menstruorum.
Et hic quod ista que supponuntur in vulva ad
impregnationem magis valent et plus
operantur diebus quatuor post purgationem
menstruorum immediate quam aliis tem
poribus quamvis omni tempore ad conceptio
nem operentur. Similiter coagulum leporis
quod miscetur cum butiro cocto et supponatur
diebus dictis facit conceptionem vel iuvat
stercus stercus vulpis cum oleo ro. mixtum
si supponatur cum bombace facit idem.
Illud quod est fortius omnibus aliis et est
propinquum est si accipiatur sumus pro
pe feminae vel masculi et admisceatur
cum pulvere seminis eiusdem supponatur
diebus dictis erit utile atque mirabile.
Illud vero quod meo tempore et
in quo in multis inveni veritatem
est quod mundificavi mulierem ante men
strua cum aqua decoctionis muralis rubi
et mdorum et rosarum rubearum et dulcoravi
ipsam cum zuccaro rosato veteri et dabamus
de ista aqua ℥ iiii vel v cum vino ciri sci
phico ante diem per horam et hoc faciebamus
semel vel bis antequam menstrua accede
rent post curationem menstruorum diebus
v primis omni sero mulier sedeat per
horam in aqua calida decoctionis rosarum
rubearum et gallarum et balaustiarum et radicum
peonie pistate et osse mo. Cum vero ex
ibat ab illa aqua intrabat lectum et ab
stergebat vulvam cum panno lineo mundo
et statim immediate supponebat cum
cautela vel cum bombace involutum in balsamo

mixto cum pulvere seminis peonie vel cum
ro cum succo eiusdem peonie et omni
mense mertu solis sto iemno come
dat siccelos ℥ ii per se vel mixto
cinnameos et in hoc invenimus veri
tatem plusquam in aliis et de eis medi
cium. Experimentum quod fecimus
dominabus de late tempore quo fuimus in
domo marchino de lata ad impregnandos
et bene nobis successit sic fit primo
fiebat balneum tale ℞ mirtill lb s
corticum mandragor lb s pulveris
gall seu ualame lb ii bulliant ali
quantulum omnia ista postquam pista
fuerint grosso modo in duabus situl
in qua extinguitur ferrum ignitum et
in illa aqua cum fuerit tepida sede
at domine mulier postquam a sinis
fuerit purgata menstruis per ix
dies omni sero cum vadit dormitum
et sit omni sero aqua ipsa tepida et
cum intravit lectum supponat sibi
candelas intra os matricis intinctas
oleo quod sic fit ℞ olei ros ℥ i gra
norum musci pondus xii et pondus gra
natorum ambre xi pulveris corticis man
dragore cribati cum pecia lini ℥ s
misceant omnia ista cum oleo ros sic
dicto die ultima suam menstruum tancora
diei sumat ℥ s trifere magne cum
vino calido et hoc faciat de quarto
in quartum diem omni mense donec fue
rit pregnans quia pregnabitur si pos
sibile fuerit habere filium de illo hore
a que probamus et in quibus inven
ta est veritas si fuerit possibile ut
mulier faciat filium per medicinam vel
medicinas sunt hec ℞ cortices ma
dragore peonie agni casti ros ru
piper lon cassie ligne an ℥ s piste
tur grosso modo et bulliant in vino cu
odorifero quod sit lb vi tam diu quod
due lb resolvantur et iii remaneat
tunc coletur de isto vino bibat mulier
in hora diei ℥ iiii cum ℥ s trifere
magne de quarto in quartum diem post
quam tempore menstruorum in hora vel
diebus in quibus sunt menstrua omni ve
sero cum vadit dormitum preter quam
tempore menstruorum sedeat in aqua
que sic fit ℞ duas situlas aque in
qua ferrum ignitum extinguitur ferrum et men
bulliant hec ℞ artamesie papaveris
albi corticis mandragor agni casti
ros ru peonie cassie lignee an lb
s pistentur grosso modo et bulliant in
aqua dicta supra et in ipsa sedeat cum
fuerit tepida et in omni sero faciat
ipsam tepidam et herbe semper in aqua
dimittantur. Sequitur

Capitulum clxxvii de ste rilitate ℞

Sterilitas fit duobus modis
aut per naturas extra or
dinatas aut per causas dictas
capitulo de difficultate pre
gnationis vel per aliquam
illarum aut per appositam rerum dictarum
capitulo de hiis que prohibent impregnari
et que abortum faciunt. Signa ste
rilitatis cognoscunt preter illa que dicta
sunt capitulo de difficultate pregnati
onis sunt ut mulier per embotum in
vulvam fumum rerum habentium odorem
recipiat et tegatur optime et super
vestimenta cum corrigia circa corpus
ita quod fumus per aliquam partem ad os
et nares non possit ascendere. Si post
hoc sentit odorem ascendere ad os
et nares non remanet per eam quin
generet. Verum est quantum ex parte
quod matrix non est opilata. Si vero
non sentit transire odorem ad os
et nares per eam remanet ex parte
opilationis matricis et hoc vult p p 1a
v afforismorum ubi dicit mulier si vero in pto
accipit volentes scire si concipiat etc.
Quidam voluit scire et experiri de
spermate sterili hoc modo proiciendo
ipsum sperma super aquam et quod illorum
natat super ipsam aquam ex parte illius
accidit defectus. Alii dixerunt su
mat urina amborum et ex illo erit de
fectus cuius urina extra venerit lachim
Quidam voluit experiri alio modo sumat
vii grana ordei et vii fabe et vii grana
tritici et ponant in vase terreo et
mingat super eo unus amborum et di
mittatur vii diebus et si grana nascantur
non est sterilitas ex parte eius

Qui dixerit quod si ponatur allium inferius in vulvam et sentiatur odor et sapor transire desuper non erit sterilis et hoc verum est vitio opilationis ut dictum est de fumo odorifero qui recipitur per emboticum sterilitas autem os matricis ante purgationem et post et ante coitus est semper humidum non concipit nam propter nimiam lubricitatem sperma retinere non potest quando os matricis non est oppositum directe ad os vulve et ad introitum virge non fit conceptio quia sperma ad locum conceptionis non potest cum virga directe semen mandari Et signum huius est quod mulier multum sentit dolorem et commotionem intra matricem in coitu Si autem sperma vel matrix permutaverit caliditate frigiditate siccitate humiditate non concipiet et sciuntur hec per signa dicta capitulo de difficultate impregnationis et remedia ibi posita sciendo cum unamquamque causam incurabilem sive sit opilatio seu aliud etc.

Capitulum clxxviii de his que partum facilem efficiunt et educunt secundinam et egredi faciunt fetum etc.

3o panniculus fetus continetur in matrice

Sciendum est quod fetus in matrice tribus continetur panniculis Primus quorum est qui est panniculus comprehendens alium panniculum Secundus in quo texuntur vene ex his venis et arteriis pulsatilibus dividuntur in duas venas et eius quiete in venam unam et hic panniculus solus nominabilis et est involutus et effundit ad ipsum urina fetus Tertius panniculus dicitur abeas et est ille panniculus in quo reponitur sudor et est superfluitas digestionis tertie et non requiritur in generatione fetus Alius panniculus scilicet vas ad superfluitates extremis colligendas eo quod illud ex quo nutritur est subtile in quo non est divinus et quod trahitur per umbelicum vadit ad epar et non ad stomachum quia aliquas superfluitates vocet ad stomachum et intestina ingeniose mandatum ut natura propria se assuefaciat ad mandandum per vias debitas ad stomachum et intestina easdem superfluitates ad consumendum operationes illorum membrorum cum res duras et grossas comedunt post partum et iste tales superfluitates vocet per secessum expelluntur hora partus et natura prout ut sciunt mulieres post separationem trium vesicarum que sunt ex spermate viri et menstruo fermentato et ante complementum cordis et epatis et cerebri que generantur ex illis tribus vesicis completur et perficitur umbelicus et secundina cum omnibus suis partibus Primus panniculus comprehendit intra se omnia et alios panniculos et fetum totaliter Secundus comprehendit urinam ne sua acuitate veneres etiam fetus ledere et tangere possit immediate Tertius qui mollis et tractabilis est valde colligitur sudor ne ille sudor permisceatur super fetum et matricem et ut mollicie suavis sit ad tactum fetus et ut fetum defendat ab acuitate aliorum et a nocumentis que a superfluitatibus et aliis causis accidere possunt Dicere convenit etiam hic quod sanguis menstruus retentus in pregnante in tres dividitur partes In partem scilicet que ducitur in nutrimentum et in partem que elevatur ad mamillas ut lactis fiat generatio infantis et partem que est superfluitas et hec usque ad horam partus et hic expellitur et est multe quantitatis et sciunt obstetrices et mulieres patientes Hec autem narrationes de panniculis et umbelico et generatione cordis et epatis et cerebri et vesicis dictis tribus et superfluitatibus qui retinent cum fetum usque ad horam partus vere sunt et verificate per anathomiam et narrationes obstetricum et mulierum filiantium et que partus suis temporibus sustinuerunt cum aborsu

visa

michi non videt(ur) q(uod) isti per medic(us) modis alijs possint verificari. Cura ad partu(m) facilem faciendu(m) et ad educendu(m) secundinas que remansit post exitum pueri ad lucem et ad educendu(m) fetum mortuum vel vivu(m) sic sit p(ri)mo balneu(m) aque calide decoctionis malua visci flor(um) camomille et maluaru(m) et violaru(m) erit vel specialiter antequam veniat hora vel dies partus vngat(ur) totus venter et vulua et renes cum oleo de camomilla vel de lilio vel de narcisso seu de spica/sinapi cu(m) axungia gallinaru(m) pinguium et carnium condit(a) cum spe(cie)bus et croco et hoc ante partum et post partu(m). Sic hora partus non multiplicet permutationes de latere in latus seu extendet pedes suos deinde erigat se super eos subito aliquo(ties) mouens et tunc humectat os matricis cum oleo de camomilla violato et de lilio tepidis aut cum pinguedinibus anseris gallinaru(m) et anat(is) butiro et pinguedine porci liquefacta et cum eisdem rebus vngat totum ventrem et renes aut mollificetur vulua et femur cu(m) mucillagine fenu græci et seminis lini et maluauisci et hoc hic habet locu(m) maxime si mulier sint ex mulieribus siccis vel strictis. Provocetur sternutatio cum aliquo sternutatorio hora afflictionis quia facit accelerare. Si aut(em) partus fuerit difficil(is) p(ro)p(ter) difficultatem scissionis secundine que necessarie scindi deb(et) et secto emittitur post fetu(m) et p(ro)p(ter) hoc secundina n(on) debet obstetrix eam scindere cum vnguibus aut cum cultello parvo. Si vero retineret inducat(ur) sternutatio cum aliqua re suffumigetur cu(m) galbano et asa vel cum aliquo illoru(m) vel fiat ut dicemus inferius de hijs que fetu(m) egredi faciunt. Ea aut(em) que fetu(m) egredi faciunt mortuum vel vivum sunt sumere in potu hoc de mirra (et) in an(ti)q(uo) sicut et decoctione ciminis dactiloru(m) et feni greci cum ruta. Confortetur mulier cu(m) iuribus pulloru(m) et gallinaru(m) et pinguium carnium condit(a) cu(m) vitell(is) ovoru(m) calidamo(m)

et croco. Bibat vinu(m) dulce vel nobile clarum limphatum s(ecundu)m fortitudinem et debilitatem mulieris et fortitudine(m) vi(ni) sic. Si vero ista non proferunt sumat de gallia muscata quantu(m) est sexta p(ar)s ʒ. i. in vino odorifero et detur in potu vna vice post aliam tam diu q(uo)usque conseq(ui)atur. Item aliud forinsecus si requirit suffu(mi)getur per tractatorium vel per embotu(m) cum mirra oppoponaco et galbano sic fiat sternutatio cum elleboro albo vel pipere et similibus ista eiciunt fetu(m) mortuum et secundinas. Ea vero que sedant dolorem q(ui) remansit in muliere post partum et exitum s(un)t(?) nec sunt in potu sume(re) ʒ. ij. vel iij. aut iiij. de trifera magna cum vino decoctionis arthemesie vel aqua calida decoctionis eiusd(em) et sume vnu(m) trociscu(m) stelle cu(m) vino decoctionis cortic(um) mandragore vel aqua decoctionis eiusdem cortic(um). Item recipiat aut(em) i. mirre cu(m) ʒ. i. aque rute vel succi eiusdem. Si vero partus fieret difficil(is) ita q(uod) contingerit mori fetum recipiat de troc(iscis) qui sic fiunt. R. mirre oppoponac(is) galbani et sinap(is) an(a) ʒ. iiij. ase ʒ. ij. Sit vnusquisq(ue) ʒ. i. et confician(tur) cum aqua rute detur vnus cu(m) aqua decoctionis dactiloru(m) feni greci et mirre et suffumigetur cum eisdem troc(iscis) per tractatoriu(m) isti vero troc(isci) appellant(ur) trocisci de gu(m)mis qui de proprietate faciunt statim fetu(m) eicere mortuum. Sedeat mulier q(uo)d ccontinue postq(uam) noverit fetu(m) esse mortuum in aqua decoctionis calamenti sauine et arthemesie vel serpentarie vnde dicit(ur) q(uod) si accipiat radix arthemesie vel herbe bissarie et ponatur ad coxam mulieris p(ro)mittet fetum mortuu(m) et si suspendat(ur) ad collum vel humeru(m) q(uod) prohibet impregnationem p(er) herbam bissariam intelligitur serpentariam. Sequit(ur)

Capitulum clxxix de exitu matricis R.

Et egritudo contingit mulieribus p(ro)p(ter) mollificatio(n)e(m) ligamentoru(m)

enenit q mulier menstruet post con
ceptiones absq debilitate fetus ut inuit
p phs p afforis ubi dicit mulieri in ute
ro habenti si purgationes exeunt im
possibile est fetum esse sanum et hoc in
loquitur in omnibus mulieribus ut plurimum
nisi ipsa esset tetribilis et fortissime nec
ut dictum est apparet manifeste per phos
q sunt aliq mulieres que possunt men
struari hora conceptionis absq lesione
fetus et sui ipsius usq ad duos menses
uel circa illud sed sua menstrua non de
bent esse in tanta quantitate nec poterit
esse ut erant ante conceptiones quia tunc
uere fetus non esset sanus eo q non
nutriretur a menstruo Assignat idem
phus aliam rationem ualde bonam in con
ceptione geminorum ex uno coitu ca°
de generatione embrionis dicit ibi q aliqui
dicunt gemini quos pp multitudines sper
matis quod spergitur ad duos uentres
matricis uel plures spsione replentes
totum sm singularitates et quis dicunt
pp diuersitates expulsionis
duarum eiectionum et quis proueniunt illi
diuersitati motus matricis in attracti
one ut apparet in eo qui deglutit buc
cellam post buccellam et ut respiret
pluries emittendo respirationem post
respirationem et tales deglutiones et
respirationes que fiunt in coitu semper
ille et illa qui ex coeuntibus sollicitati sunt
ualde in talibus hora coitus Et iterum
tales inceptiones et attractiones sin
gulares non sunt pure uno tremule
quasi una quarum earum sit composita ex
motibus sed ipsa non completur nisi apud
unum titillationum immo sentit post dicta
mensuram titillationum quies quedam
deinde redit quiete sibi illi que est
inter inceptionem cum uirga et at sperma
et fit omnis mossitudo 2a debiliore
uirtute et minoris iniationis titillan
cium et fortasse sunt uices ultra tres
aut quinque et pp illud multiplicantur
ipsorum delectatio ipse enim mulieres delec
tantur ex motu spermatis uiri in ore
matricis immo delectant per ipsum motum
qui accidit matrici quamuis quidam
concedant ut aut dicunt q mulieres
non delectant nisi uir sperma emittet

et illud hinc pho sm suam licet rlin uidetur
quamuis apud quosdam hic sermo non
uerificatur licet apud illos qui dicunt
q sperma mulieris non est necessarium in ge
neratione et de ista materia multum superius
diximus cum de difficultate impregna
tionis Sequitur

Capitulum clxxxi de exitu ani et mollificatione eius

Exeditur anus et mollifi
catur pp apparitionem sine infla
tionem que nasatur in capite
intestini longationis aut
pp humiditatem mollificantem
ipsum longationem aut pp casum aut per
cussiones aut pp ligationes fistule ani
uel finibus aut pp paralisim lacertorum sic
tertium senas Signa mollificationis
ani pp apparitiones sunt q intestinum non
ingreditur si impellatur et dolor loci in
eminentia manifesta Signa molli
ficationis ani pp humiditatem mollifican
tem ipsum longationem sunt q ingreditur
cum impellitur per uiolentiam et infirmus
sentit in eius exitu quandam grauedinem
cum punctura et conamine et semper cum
egestione apparet superfluitates mucilla
ginose et specialiter in fine egestionis et albe
Signa mollificationis ani pp ligationem
fistule factam aut pp casus uel percus
sionem super dorsum uel pp paralisim
lacertorum uel ani sunt q subito aduenit
et mollificantur pedes cum hoc et q fis
tula et pcussio antecesserunt et q stercus
sine superfluitates exeunt inuoluntarie
Cura mollificationis ani uel exitus eius
pp apparitionem est ut si uir uel mulier pa
tiens fuit adhoc in uenientis flebotomia
de uena que est in his in talo uel de uena
pedis que inter minimum digitum et anulares
digitum est et mundificet totum corpus et
intestina cum aqua decoctionis mirab
ke et emblicorum in tota et cum si dulco
rata cum zuccaro rosi uel et si per istam cura
non ingrederetur et esset patiens parmus
aut etate non conuenienti ad purgationem
ingrediatur eger aquam caliam frequenter
et in ea sedeat in aqua decoctu sint
aneti semen et flos camomille etc et

mellilotii et vngatur sepe cum oleo
de camomill' uel de aneto uel de ros' in
spissatis cum cera postquam istud itera
uerit multociens ut appellatur. Continue
tur et sic continue donec ingrediatur
Cumque ingressus fuerit vngatur foramen
ani cum oleo ro. calido et ponatur super ipsum
puluis qui sic fit R balausthie ceruse gal
larum aluminis zuccarini antimonii ana ℥ j
terantur et pulverizentur et cribentur
Aliud ad idem R galle balausthie cup
pule glandium mirtorum ana ℥ j terantur
et pulverizentur. Aliud ad idem R
aluminis zuccarini mumie ana ʒ iij terantur
et cribentur et fiet pulverizatio super
anum post vnctionem cum oleo ro. toci
ens quociens assellauerit si exierit intestinum
et semper abluatur cum aqua decoctionis
gallarum et ros. mirtorum et hec sit doctrina
generale in omni exitu intestini Item
stringatur fortiter foramen ani post
eius ingressum omnis qui patitur ani
exitum. Dieta sit ipsi cum carnibus assate
et elixate condite cum puluere cardamomi
et lentibus excorticatis vel biscoctis
in vitellis ouorum elixatis duris et crocatis
in aceto conditis cum mirtis sumach
berberis et cum agresta et puluere cardamomi
Bibat vinum ru. stipticum lymphatum
cum aqua cisterne uel cum aqua de
coctionis mirtillorum uel sumach
Circa mollificationis ani propter humiditatem
est ut mundificet cum dicta decoctione
superius de ... si est possibile et clis
terizetur cum mell. ros. et aqua calida
decoctionis mirtorum balausthiarum et plan
taginis vel ros. gallarum et melliloti. Con
tinue post assellationem sedeat in aqua
calida decoctionis balausthie gallarum cup
pule glandium et foliorum mirti aut sumac
eius et abluat anum eius cum ea et post
ablutionem vngatur cum oleo ros. inspis
sato cum cera fiat motum assellationis
ut dictum est supra in documento generali
et depone puluerem super ablutionem
et in vnctionem recipiat cum dieta et
potu dictis illic. Si posset recipere sto
ieiune de chonse stelle dissolute in vino
stiptico vel aqua decoctionis mirtorum
Vel sumat aut dehonis stelle mixtum cum
zuccaro ros. veteri et q postea dissoluatur

in vino vel aquis dictis si sto ieiuno esset
valde utile et bonum. Circa mollifi
cationis ani vel exitus ani qui est propter
percussiones aut casum super spondiles dor
si aut propter fistulas ligatam vel firmatam
aut paralisim lacertorum ani vel fieri
a medico fieri non pot aliquo ingenio
sed blandiri et confortari possunt loca
et spondiles dorsi cum emplastris et
vnguentis dictis in c° de palisi et dieta

Cura propter percussionem

Capitulum clxxxii de emorroidibus et ficis in ano et ficteris R

Emorroidarum quedam sunt
eminentes et quedam pro
funde et intrinsice. De emi
nentibus quedam sunt verruce
dure non emittentes hu
morem aliquem et vocantur quoniam sic sunt
ficus ab hominibus. Et quedam sunt molles
emittentes humorem crudum et vocantur
quoniam sic sunt morales. Et quedam sunt humide
sanguinee emittentes sanguinem temporaliter
et aliquando continue vel quasi continue omnes
enim iste infirmitates generantur semper
ex materia grossa melancolica frigida aut ex materia
generata per vias adustionis aut ex san
guine grosso turbido melico. Gene
ratur etiam conuenit quod iste egritudines ani quia
sunt cum apate et dolore loci et fe et quia
non. Signa emorroidarum que sunt
ficus verruce dure non emittentes mani
feste sint earum asperitas et tuberositas ...
tabil' et dura in loco et separatio ipsius
cum superficie loci in quo est vndique
et eius forma est mori et nichil ema
nat inde et quoniam sic est appellatur ab hominibus
ficus seu morum spetialiter si habuerit pe
dem. Sed si fuerit adherens quasi per
sicam totaliter superficiei loci quamvis me
dico non conveniat de nominibus disputa
re. Si autem tales eminentie appa
rentes extra molles fuerint et non
dure siue habuit pedem distinctum
a superficie loci siue non et ab eis ema
nauerit humor crudus albus vel visco
sus aut viridis vel niger fetidus hic vere
appellant morales. Si vero san...

Eminen...

Signa ficus verruce

Signa moralium

Signa emoroid...

emiserint fluidum uel grossum nigrum tem
poraliter uel continue vere possunt dici
et dicuntur emorroides Signa e
morroidarum intrinsecarum uel profun
darum sunt dolor et grauitas in ano
et difficultas egrediendi et quando cum egestione
semper uel temporaliter emanat sanguis
aut humor malus uel ante uel post
egestionem et verius et nobilius signum
prius vere super emorroidas et verum
cus intrinsecus est in usare longatione
cum ventosa magna absque incisione
et tunc aspectus super intestinum in
versatum dictabit veritatem super egri
tudines in mediate Circa emor
roidarum apparentium et mororum et
condilomatum seu verrucarum et ficuum
quibus non emittitur sanguis specialiter
cum si sapiens medicus racionabiliter
uult operari ut corpus totaliter mundi
ficetur si est possibile et est primo adhibere
expertis etatis et virtutis cum rebus
mortificantibus melius aut humores
grossos sicut est decoctio que sic fit
Recipe mirabol' indorum ℥ i· emblicorum uel
kebul' ℥ s· sene epithimi fumiterre ana
℥ s· pistent mirabolanum grosse mode
et bulliant in vini ℥ aq· donec medi
etas sit consumpta et in fine decocti
onis anquam coletur addatur sene epithimi
et fumus terre et insimul mittantur
aliquantulum et fricentur manibus et co
lentur et dulcorentur illa colatura cum
zuccaro rosato et detur ante diem Si autem
decoctiones sumere non posset recipi
at de pillulis que sic fiunt Recipe alli nigri
reubar ana ℥ s· sene epithimi scamonee
ana ℈ ij terantur et fiant pille grosse
ad modum ciceris grossi et confiniantur
cum succo fumiterre Sumantur de ipsis
℈ iij uel ij sero cum itur dormitum
uel media nocte Si autem ipse emor
roide uel eminencie essent mora
les que ab eis emanaret humor grossus
viscosus et albus purgetur cum eisdem
rebus scilicet de decoctione et pill' post
quam in eis addita fuerint ʒ et tur
bit et maxime de quolibet ℥ s· Scias
quod flebotomia de vena basilica que mani
festatur in pede uel in manu in loco qui
est inter anularem et auricularem digitum

in omnibus emorroidibus est utilis ultra
modum nisi quando ab eis emanat sanguis mul
titudo cum debilitate virtutis et lexim
te nodorum et genitalium In tali vero
casu et causa minus valet purgacio in flebo
tomia reperitur sed nonnumquam vnaquaque
sat convenit quod constringere uel consoli
dare uel extirpare omnes emorroidas
antiquas a quibus sanguis emanat specialiter
uel continue non est tutum neque conveniens
ut narrat Y· h° affor· vi pta ubi dicit
emorroidas antiquas sanari si vena
vna relicta fuerit periculum est ydro
pem fieri aut ptisim ymo oportet
credere unumquemque medicum quod fluxus
emorroidarum a multis conseruat infirmi
tatibus periculosis et mal' ut voluit omnes
phi medicinales mul' de emorroidibus
et san· eructio per inferiora quia
sicut menstrua in mulieres ita quasi
secundum sanitatis conseruacionem et in viro e
morroide et in habentibus emorroi
das Unde sicut menstrua que non conveni
unt nocent et sicut que eueniunt ultra de
bitum offendunt similiter sicut eciam uult ypocras ubi
dicit menstruis euenientibus et non euenien
tibus accidunt mulieri etc· Ita emorroidibus
qui eas consueuerit secundum consuetudinem
preter quod hominem debilitent uel membra
aut nodos seu genitalos multum sunt
utiles et bone quia ex eis proueniunt
debilitas vniuersalis aut particularis
aut laxitudo in membris et nodis statim
constringi et consolidari debent pro posse a
medico et post processum temporis aliqui
ex illis aperire ita quod sanguis secundum aliquam
quantitatem non debilitantem infirmum
neque ledentem et hec est via recta in
isto casu et causa post purgacionem et
mundificacionem et minoraciones ligetur
vna queque per se singulariter cum filo
uel inundatur cum ferro quod melius
et nobilius reperietur post casum uel inci
sionem impleatur locus uel ponatur super
ipsum hoc quod sic fit Recipe balaustie alumis
acacie pulueris molendinum ana ℥ i·
terantur et cribentur iste pulvis ipse
uel mixtus cum albumine ovi loco super
ponatur Abstineat ab omnibus gene
rantibus melancoliam et humores grossos
vt a caseo a carnibus siluestribus leguminibus

Sig' profundar'

Cura d' emittentium sanguinem

Mundificatio

Pillule mundificantes

Excat

et bonis et pruinis mature et vinis
acerbis et turbidis Comedat uitellos
ouorum et oua sorbilia et carnes edi
castrati arietis annal pullorum gallinarum
caponum perdicum fasianorum et omni
um degentium in arboribus et pratis
et non in aquis et bibat vinum clarum
odoriferum subtile Comedat risum
farinam et sucum ordei et ceream fracta
condita et omnia ista cum lacte cap
ne vel ouino et pulueze cardamomi ci
namomi ele et cubebarum Si aut post liga
tionem et incisionem venerit dolor for
tis malus vel apa aut ante et paruus
aut multus emanasset de sanguine a
loco per incisiones vel ligationes seu
ustionem fiat floia de saluiatella in pedes
vel basilica in manu si fieri pot et est
persona ad hoc conveniens Si aut floia
non fieret ponant ventose in pulpis
crurium vel sub cauillis pedum in domi
tate interiori vel exteriori Si autem
san ante incisiones vel post multum flux
erit non fiat floia neque ventosatio
cum securitate sed hora vehement
doloris aut hora apparentis apatis in lo
co fiat sessio in aqua calida decoctionis
anetii flor camomille seis fenugreci et
melliloti altee et maluarum et cum remo
tus fuerit patiens a sessione hmoi aqui
vngatur locus cum vnguento quod sic fit
℞ insquiami nigri ana ʒ ij insquiami
albi ana ʒ i capsie cerusse an ana i
cere ℥ ß olei ros ʒ iiij dissoluat cera
cum oleo et cum tepidum fuerit addat
puluis pdictarum rerum et misceant simul
hoc enim vnguentum dolores sedat et apa
mitigat et emorroides destruit et
desiccat Sunt aut quidam qui tales
infirmitates absque incisione et ferro
vel ligatione extricant et delent cum
medicinis acutis corrodentibus et mor
dicantibus ipas emorroidas ficos et
condilomata extra apparencia sed
hec via non est sic recta neque passibil
et infert dolores maiores et citius
durat apa in loco Aliud mitigans do
lores emorroidarum ficorum et condiloma
tum et apa et ante incisione vel ustione
et post sic fit ℞ insquiami albi et nig
ri ana ʒ i opii ʒ ß papaueris albi et nigri

ana ʒ ij cerusse litargiri ana ʒ ß ter
ʒ ß olei ros ʒ iiij dissoluatur cera
et oleum ad ignem in catola et post dis
solutiones deponat ab igne et cum
tepidum fuerit totum addatur puluis ali
arum rerum supradictarum inspergendo supple
et agitando cum spatula ut incorpora
tio bene fiat addatur in fine ad acetum
Tronsi stelle si reperiant vel hoc
de karabe dissoluant cum succo plan
taginis et debet vinus illorum ieiuno
stomacho omni die cum vino in siphico stom
get emorroidas et ventres etiam spe
cialiter mundificat intestinus cum
decoctione mirab emblic et silim
Pulnus consolidans emorroidas et
ulcera ani mundificata sic fit ℞ mas
tice draganti gum arab bo ar apii
ana ʒ ij mumie ʒ iij terant et cribet
et incorporent hic pulnus cum albumine
oui et ponat super locum aut per se abs
que albumine oui consolidando et con
firmando locum dolorem mitigat
stringente in loco Confectio medi
caminis quod ponitur super anum post i
sciones aut casus vel corrosionem
et post casus escarre ignis obmentis
que locum firmat et consolidat et do
lorem mitigat sic fit ℞ acacie vel
hec puis scorie plumbi vel litargiri
an ana ij coriandri sicci ana i dra
gantii ana i terant et misceantur
cum albumine oui et linat hic super pan
nus et ponat super locum Debet quod fiat
suffumigatio cum folijs mirte similie
et sepe ad emorroidas ficos ani et
condilomata que destruunt cadunt
et remouent post longum tempus
Idem operatur suffumigatio facta cu
corticibus papaueris et eius radicibus
et pulpa colloquintidis et mirra et
micis cipressi et ablutio cum aqua de
coctionis ipsarum rerum videt operari de
et sessio in apa et ista primi istius modi
valent ad tales infirmitates et istius
qui sunt parue et ad antiquas vero
et magnas non sic valent Emoro
talium infirmitatum cum ferro ignito i
cidente sunt ultima in bonitate ad que
non sequitur dolor neque apa neque ali
quod impedimentum vel malicia et hoc

Liect[?] pelli
emorroidas
pulnis consolid
emorroidas
medicamen post incis
consolidatiuum
Suffumigatio
casu emorroid
ad
Remedium et huius
cum ferro ignito

magis eligenda est hec operatio a sapi
entibus doctis et assuetis bene fieri
et operari quam aliqua alia ex dictis
supius. Et quas operationes nobiles
debet sequi alteratio loci cum infri
datione usque ad tempus consolidatio
nis et conglutinationis. Si autem
emorroide uel ficus seu condilomata
aut mota fuerint non apparentia
Si intrinsica profunda debet curari
cum eisdem medicinis et rebus et
dieta et potibus et eodem modo ut supra
dictum est preter quia intrusione talium
infirmitatum cum sunt intrinsice non appa
rentes requirit intrusio longaonis
uel intestini cum cura magna absque
infusione ita quod oculis uideri et ma
nibus tangi et euelli ualeant possint
cum preceptis instris uel medicinis Si
autem ipse emorroide sanguinolente
constringent et post talem constrictionem
fieret infirmitas aliqua uel lesio in
corpore toto uel membro proprio operiant
cum unctione facta ex felle vaccino
uel thaurino mixto cum medulla ana
cardi uel puluere anacardi uel costi
aut castorei uel euforbii seu sinapis
uel piperis super quam inunctionem
aut absque tali inunctione ponatur
emplastrum factum ex cepis crudis pistatis
et contusis et humectatis uel infusis
cum aliquantulo aceti squillitici et
eius oximell super locum emorroidarum
quas intendis aperire aut ponatur
sanguisuga super unam quamque emor
roidam apparentem uel non apparentem
et hoc erit ualde utile et bonum. De

Si immo est [illegible] profunda

Si post constrictionem emorroidum sequitur infirmitas

Capitulum clxxxiii de fistu lis in ano &c

De fistulis ani quedam sunt
penetrantes et quedam non
penetrantes siue non pene
trantes semper fiunt ex materia
uenenosa adhusta melica
decurrente ad intestinum longaonem
que ipsum corrodit et ulcerat et parit
per tempus fistulam in loco. Signa
fistule penetrantis sunt quod egreditur
stercus et uentositas hora egestionis
per foramen fistule manifeste et hoc uel
curabit cirurgicus cum imposuerit mos
fistule tentam subtilem plumbi et in
eam fistulam tentauerit cum distincti
one tunc inueniet tentam profundari
usque ad longaonem. Signa fistule
non penetrantis sunt quod neque stercus
neque uentositas per os fistule appa
rent egreditur occulte neque mani
feste et cum expertus cirurgicus di
ea cum tenta plumbi [illegible] inueniet ipsam
tentam profundari usque ad longaonem
Cura fistule penetrantis est ut mundi
ficetur totum corpus cum pillulis fetidis
aut cum decoctione mirabolanorum indorum
et kebulorum simul cum sene epithimi dul
corata cum zuccaro rosato. Et quod utatur
temperata dieta et uino albo limpido et absti
neat ab omnibus grauantibus melanconiam et
materiam adhustam. Et mundificetur totum fistu
la ad longaonem cum unguento uiridi fco
ex melle rosato alumine zuccaro floris ere
tritis et mixtis equaliter aut cum puluere
affodillorum que in fenum [illegible]
et dilatetur os fistule usque ad longao
nem cum tenta de spongia aut cum tenta
de medulla canne [illegible] aut cum tenta [illegible]
aristologie ro. Cum uero hoc totum factum fu
erit cauterizetur locus usque ad profundum
et remoueatur escara ignis cum butiro
et incarnetur post illud cum puluere
thuris [illegible] et in fine con
solidetur cum puluere [illegible]
fiat aliud quod est nobilius et magis
certum post dilatationem oris fistule
ligetur ipsa fistula hoc modo [illegible]
[illegible] quod transeat per os fistule et
foramen intestini longaonis et de
scendat per foramen ani et ligetur
sic et moueatur filum omni die tamdiu
quod totum quod est in medio fiat uel
seratur cum filo et cum seratum fuit in
carnetur et consolidetur locus quamuis
ipse incarnaret et consolidaret
Cura quando fistula ani non fuerit pene
trans est ut mundificet locus fistulosus
cum unguento uiridi dicto uel puluere affo
dillorum et dilatetur os eius ut dictum
est supra et posset hec fistula uel pene
trans cauterizari et esset utile et conueni
ens quia cauterizant donec est alibi

Signa fistule penetrantis

ctem malas dispositiones omnis membri rec
tificant, unde dr̃ contrarius est medi
camen valde nobile iuvans ad dispo
sitiones alterandas membrorum ad compleni
volunt rectificare et ad resolvendum
mas corruptas in membro contentas et
ad stringendum fluxum san. Medica
men valde nobile ad fistulas ani et la
crimalium sic fit. R. aceti vini fortis
simi et clari olei veti storace quod in vetri
per anni lb. ij et ℥ v. liturgiri cribrati et
pulverizati lb. i coquantur ista simul
die integro donec nigrum et velutes
fiat deinde ex eo fiant tente et i mit
tantur. Hoc enim emplastrum valde desic
cat absque mordicatione et conglutinat
plagas recentes dum sunt sanguino
lenta et vulnera antiqua mundificata.
Aliud medicamen valde nobile in hoc
sic fit. R. aloes thuris sarcocolle sang.
dra. balaustiorum antimonii aluminis ℥ iii
ana ℥ v. flor. heris ℥ i fiant ex eis sief
cum succo fumiterre et deponat unus
in fistula et contineat omni die usque ad
dies viii mundificant de proprietate
fistulas et finaliter consolidat et lacrimal
et eam que est in ano de mundificatione
tenuis corporis cum pillulis et decoctionibus
et de dieta et potu fiat ut dictum est supra.

Capitulum clxxxiiii de infla cione et eructione vel [ruptione] venarum in ano R.

Quando currit sanguis ex
ano cum distillatione aut
impulsione continua et appel
latur ruptio venarum in
ano et non est inconveniens
ut abscindatur tal. san. dum non debilitat
et dum permanet nigri coloris. Si au
tem pulsu et exitu continuo in aliqua
dispositione faciat incurrere tremores
cordis et debilitates nodorum et gem
nilorum et non per se constringit stringa
tur beneficio medicinali. Si vero
currit prodire et non debilitatur in
firmus per talem fluxum non oportet
ut constringatur nam cursus san. talis
est evasio et cura multarum infirmitatum
que evenire possunt. Signa istius infir
mitatis ex re ipsa et per infirmi narra
tiones satis sunt manifesta. Cura
inflationis et eructionis venarum in
ano cum facit venire debilitate in
toto corpore et membris nodosis est ut
recipiat omni die ieiuno ℥ ii vini de
tronisce stelle cum succo plantaginis
et aqua decoctionis sumach inter
illorum. Nam negligentia huius cure et
eius tarditas inducunt debilitatem et
et finaliter ydropisim infirmo et si
posset sustinere flebotomiam vel impositionem
ventosarum impulsis circum vel ven
triculis eorum cum scarificatione. Fiat
ante potissimum per dies multos quod
alleviabit talem fluxum hora sua.
Si autem esset nimis debilis vel time
rosus super hoc dimittatur et cure
tur cum aliis rebus. Comedat res assa
tas et elixatas conditas cum agresta
vel vino de granatis sumach et berber
utatur vino stiptico vel lim. cum aqua
decoctionis sumach vel mirtorum berbere
et sorbarum vel nespulorum et pirorum non
maturorum et similibus. Super anum continue
ponat [illegible] rubeum vel bo. armenum
mixtum cum albumine ovi et aliquantulo
aceti. Et abstineat ab alliis cepis piper
et vino forti acuto et ab omnibus
rebus acutis et generantibus humores
acutos et calidos quia aperiunt venas
et faciunt currere sanguines. Utatur vitell
ovorum qui ova comedunt cum sic cocti
et in aceto et condiant cum agresta vel
sumach et similibus. Utatur rebus stip
ticis pro posse. Sepe super anum ponat
pulverem mastici mumie gum. ara
bo. ar. incorporatur cum albumine ovi et est
utile. Sequitur

Capitulum clxxxv de vermi bus qui nascuntur in ano R.

Vermes qui nascuntur in ano
quidam sunt parvi et quidam
sunt similes vermibus cucurbite et
quidam sunt lati et quidam
rotundi vel alterius fi
gure. Qui semper fiunt ex materia grossa
viscosa flatica generata a rebus

Sig. verm. i ano

viscosis per viam indigestionis. Signa vermium in ano sunt pruritus ani et commotio in ipso et apparent circa foramen aut in foramine quando aspiciatur in loco vermes aliqui secundum aliquam figuram. Cura vermium in ano est ut ungatur cum oleo de amigdalis amaris et de medullis persicorum aut cum oleo de absinthio aut cum oleo ro. in quo aloes sit dissolutum vel pulvis agarici vel colloquintide. Sedeat sepe in aqua calida de coctione foliorum persici et absinthii vel polii aut abrotani vel consilium. Si abluatur anus cum aceto calido de coctione amigdalarum amararum et post abluciones fiat in eo unctio cum oleo ros. mixto cum aloes destruit vermes ani et mortificat. Mundificetur si est possibile cum medicamine de herbis et aqua de coctione medullarum persicorum vel amigdalarum. Abstineat a pasta azima et piscibus et fructibus recentibus et rebus viscosis et fastidiosis et sompno super replecione. Utatur rebus assatis conditis cum speciebus et bibat vinum acutum non limphatum album et non rubeum. Sequitur

Cura

Mundificet

Abstineat

Bibat

Capitulum clxxxvi. de ragadiis et scissuris ani et cetera

Ragadie ani sunt scissure que fiunt in ano ex materia salsa vel adusta descendente ad locum ulcerantes et aperientes ipsum manifeste. Signa ragadiarum ani sunt dolor et ardor et inflacio loci cum scissuris apparentibus manifeste et ex eis emanat venenum nigrum vel rubeum aut viride fetens et loci tumor aliquando cum febre aliquando sine febre. Cura ragadiarum ani est quod cum febre apatitur ut fiat flebotomia de basilica manus et quod mundificetur corpus cum pillulis fetidis vel cum decoctione que fit ex mirabolanis indis kebulis sene epithimi fumiterre de coctione et mollificatis in aqua primo et dulcorata cum zucaro ros. et sit eius dosis a plus ℥ vi vel v. Facta mundificatione ungatur continue locus vel emplastretur

quid sunt

Sig.

Cura eius q. n. cu febre

mundificat

uncto

cum unguento de cerusa in quo sit camphora. Aliud unguentum fit ex arsenico litargiri sulfuris ana ℥ i olei ros. ℥ i in arena ʒ v. misceantur simul addatur in fine ad camphor. Hoc unguentum ardorem removet et ipsas ani ragadias consolidat et specialiter si locus bene mundificatus fuerit. Si febris ibi fuerit bibat vinum debile valde limphatum et continue sedeat in aqua calida de coctione ros. malve et viol. et malvavisci. Et comedat carnes et res elixatas cum cucurbitis lactucis portulaca et similibus et condiantur res cum agresta et rebus de pomis vel pirris. Comedat succum ordei factum ex farina ordei vel farri aut avene et agrestarum. Si autem ragadie ani fuerint absque febre occulta vel manifesta mundificetur corpus totum cum medicinis et pillulis et decoctionibus et mundificetur locus et fricetur cum unguento apostolorum aut cum unguento viridi. Sedeat et fricetur locus ragadiarum cum aqua decoctionis aneti florum camomille et meliloti et malvavisci et fenugreci post talem sessionem in aqua tali excutiatur locus et confortetur cum emplastro facto ex vitellis ovorum farina ordei et melle ros. Aut ungatur locus cum oleis de medullis ossium persicorum in quo dissolutum sit bdellium. Suffumigetur locus cum bdellio et post suffumigationes tergatur locus et ungatur unguento facto ex adipe galline anatis anseris et pulvere draganti gummi arabici. Fiat etiam suffumigatio cum papiro bdellio et medicinis calidis. Post suffumigationes sedeat in aqua calida decoctionis herbe in qua mammi vel seminis florum camomill. aneti et seminis fenugreci si dolor fuerit fortis exercetur. Post hoc locus inungatur cum unguento quod sic fit. ℞ terebentine litargiri arsenici gummi arabici ana ℥ i teratur et misceantur et addantur in fine in unguento ℥ v. cerusae mixte cum pinguedine anatis bene ablute. Si autem extra ragadias creverit ad quod in firmus sedeat abluatur sepe locus cum aqua decoctionis mirtorum vel sumach vel foliorum

mespilorum et sorbarum et similium. Et sedat
infirmus mea et ponatur post extrem
nones loci et in panno lineo super
emgendias preolorum .i. granorum existe
ntium in rima et pulvis volatice molen
dini cum mistentur ad minutes cum albumine
ovi vel per se in fine regatur cum unguento
de cerusa quod sic fit ℞ olei rosarum ℥
iii cere ℥ .ß. dissolvantur ad minutes
et deponantur ab igne post dissolutionem
et cum tepescit cum cerusa ridendo
ipsam super ceram et oleum mixta et
dissoluta et tepida miscendo semper
cum spatula et post perfectum incorpora
tionem addantur duo albumina
ovi et de aqua rosarum ℥ ii camphore
pulverizare et cribrare secundum possibili
tatem. Sequitur

Capitulum clxxxvii de apa tibus ani et fictezii rc.

Apata vero ani quedam sunt
frigida et quedam sunt calida. Ca
lida sunt ex materia calida sangui
nea vel colerica. Frigida vero
ex materia melica vel flegmatica vis
cosa dura vel gipsea. Signa apa
tis cali in ano vel fictezi sunt dolor
acutus et rubedo et inflatio manifes
ta et fervet plurimum acuta fortis et pu
ra intensa acuta et frequentia pulsa
cum male ambulat et dolor renum
et partis posterioris et anchiarum et ylli
orum et difficultas egestionis urine.
Si autem apa esset frigida erit ibi quies
caloris et febris. Contrarium cum manifes
ta gravitate et difficultate egestionis
urine et erit urina remissa et turbida
et pulsus parvus et debilis et aliquid ra
rus et hic est peximum signum et magnitu
dine inflationis coloris absque punctura
et fervore et ulcerum gravitas. Cura
apatis calidi est ut fiat floia de basilicon
in ubito vel in manu et alteretur locus
cum oleo rosarum et emplastretur locus cum
plantagine et mucillagine psilli et fa
rina ordei simul mixtis vel de coctione
et continue quasi sedeat in aqua calida
de coctionis arnoglosse mercurialis
seis aneti se lini et fenugreci et unguentum

cum populeon et cliftezi et cum aqua de
coctionis malvarum prunorum et cassiefis
et oleo rosarum vel oleo de nenufar aut oleo
violarum et aliquantulo mellis rosarum mundificet
corpus totum cum decoctione que sic
fit ℞ tamarindorum mundorum ℥ i et ß dis
solvantur ista due in ℥ vi aque de coctionis
prunorum et coletur et detur ante ortum solis
infirmo per duas horas. Aliud ad idem
℞ medulle cassiefistule ℥ iii vel ii secundum
virtutem dissolvantur cum ℥ iiii vel vi
aque calide decoctionis prunorum coletur
et detur ante diem et fiat hoc usque ad di
es vi vel vii et nutriatur omni die
usque ad tempus illud cum succo ordei
vel succo farri vel avene condito cum
lacte amigdalarum. Sumat sepe siruppum de ne
nufar vel rosarum aut violarum cum aqua decoc
tionis prunorum et ordei aut istarum aqua
per se post v diem vel vii comedat car
nes et pullos edinas et similia condi
tas cum cucurbitis portulaca lactucis
et similibus et bibat vinum debile lympha
tum usque ad medietatem. Et si plus matu
retur cum malvavisco mixto cum butiro
et vitellis ovorum et cepis coctis post ma
turationes apiatur et mundificetur cum
unguento apostolorum vel cum farina ordei
mixta cum melle et vitellis ovorum. Ab
luatur locus cum vino et super ipsum pul
verizetur thus minutum contritum et ci
bellatum et consolidet. Si autem apa fuit
durum et absque fe. mundificet corpus
cum pillulis fetidis aut cum medicamine de
turbit. Aut cum decoctione mirabolanorum indorum
et kebulorum dulcorata cum zuccaro rosato et
fiat floia de saphena que est in tibia in
talo. Si possibile fuit maturet locus
cum oleo de spica vel de lilio. Aut cum
emplastro facto ex malvavisco tereben
tina cepis allis coctis et vitellis ovorum et
farina fenugreci et se. lini mixtis cum
butiro vel axungia liquefacta et colata.
Comedat brodium ciceris et brodium
caulium et herbis feniculi ipe marchiorum petrosilli
et boraginis et carnes edi castrati
arietis animalis caponis gallinarum pullorum
et ova sorbilia. Condiantur omnia ista
cum speciebus et rob vel agresta et salsamen
to quod fit ex speciebus levisticum salvia petro
et aceto vel agresta post maturationem

si non resoluetur per viam istam aperiatur
aut cum ferro aut cum alia via cum
medicinis cauterizetur ulcerantibus
et mundificetur et in fine consolidetur
cum puluere mumie et nucis cipressi
Sepe in principio sedeat in aqua calida
decoctionis absinthij se lini aneti fe
nugreci florum camomille et mellilotti et
erit ualde utile et bonum Sequitur

Capitulum c lxxviii de pruritu in ano R

Pruritus ani semper fit ex
vermibus uel ex flate salso
currente ad locum Aut ex
materia adhusta que salsedinem
in adustione sua acquisiuit
Signa eius per narrationem infir
mi satis manifesta sunt et accidit ha
bentibus hanc infirmitatem ardor in
loco et fer hoc experimentum et visu in
pruritu manifesto Cura pruritus
propter vermes iam dicta est supius
capitulo de vermibus in ano quando vero
pruritus contingeret in ano ex salsa
uel adhusta materia sedeat omni die in
aqua calida decoctionis fumiterre
et sulfuris in qua semper ponatur ad oli
cois mundificet corpus cum pillulis feti
dis uel decoctione que sic fit R
sene epithimi fumiterre ana ʒ s mirab
indorum ʒ i. cicerum rubeorum ana ʒ
s prunorum numero x. pistentur mirab
grosso modo et bulliant cum prunis in
℥ viii aque donec medietas sit consump
ta tunc in fine addat sene epithimi fu
mus terre et bulliant aliquantulum
et coletur bene et in illa colatura ℥
ij et s zuccari et ... dissoluatur ad
ignem et coletur et detur in matutinis
ante diem per duas horas possit et
sumere per tempora succum fumiterre
uel sirupum factum ex eo cum aqua de
coctionis sene aut prunorum et esset
valde utilis et conueniens Vnguentum
locus in quo pruritus magis existit
cum oleo de mastice in quo sit ...
sulfuris et sepe abluatur ante istam
vnctionem cum aqua dicta decoc
tionis sulfuris et fumiterre et erit

utile et bonum Abstineat ab omnibus ci
bis salsis et acutis et bibat vinum album
dulce bene aquatum utatur
si patiens ex rebus humidis habentibus
qualitates non intensas ut supra sunt
carnes edi et pullorum condite cum ci
curbitis lactucis et portulacis et similibus

Capitulum clxxix de ruptura uel hernia R

Est egritudo aut fit ex rup
tura siphac aut mirach quod
est membrum panniculosum
neruosum extensum subtile
album in quo est super
quod intestina locata sunt naturaliter
Aut fit ex dilatatione meatus qui ap
pellatur ... et cum ille meatus per
quem testiculus ascendit superius usque
ad femur et est suspensorium testiculi
dextri uel sinistri et dicitur post rup
turam mirach in ista specie ruptura aut
intestinum aut zirbum et reticulum usque
ad bursam testiculorum seu ...
seu post dilatationem eorum meatus
dicti aliquando contingat ruptura mirach
et est parua ita quod intestinum non de
scendit inferius sed dilatatio vero
meatus parua uel magna semper
aliquid ad bursam testiculorum descendit
de zirbo uel reticulo et aliquando de in
testino et inflatur manifeste bursa
testiculorum Cause et res que indu
cunt hanc egritudinem sunt res hu
mide mollificantes intestina et loca
inguinum ut balneum et res humide que
comeduntur ut fructus humidi et olera
humida ut olera maluarum ...
... et similia sunt res ventose
generantes ventositates que sunt
de azimo et legumine et ut est nimia
comestio et comestio diuersarum specierum
in uno prandio que ventositates di
latando loca intestinorum et inguinum
aggrauant mirach et ipsum per tempus
rumpunt aut dilatant meatus dum
dilatando loca illa et etiam multum
facit ad hoc et clamor uel vociferatio
et motus superfluus et equitatio
in via mala et malo modo facta et

bursa testiculorum et locus emmineat tamdiu quousque redeant. Si autem redire non possint propter magnitudines dorsus re his uel intestinorum et propter eorum duricies et propter inflationem sbam et propter opilationem facium in inceptu tunc oportet ut infirmus clisterizetur semel uel bis in die itaque dura intestina et venter totus euacuetur et locus mollificet et crassities et opilatio remoueantur que reditum impediebant et post clistere sedeat ipse infirmus per longum tempus in aqua calida decoctionis florum camomille aneti radicum malue et ibiscis seminis lini foliorum malue et siliquiis et cum extraxerit ab aqua ponat super testiculos inflatos et rupturam spongiam infusam in aqua eadem bene calida itaque locus totus bene calefiat et mollificetur. Tunc resupinetur patiens et eleuentur crura et caput deprimatur inferius multum et comprimatur locus et bursa testiculorum cum manibus a medico tamdiu leniter absque dolore quod possit aut cum paruo dolore ut intestina uel rete aut aliud ad locum suum redeant. Illa hora reditus intestinorum uel retis corporis infirmi iacentis supinus stanti super rupturam ponatur de emplastris dictis et ligetur cum lumbari aut fascia sic fit ut quod amplius non descendant si possibile fuerit. Si vero per istum modum prima die uel secunda zirbum uel intestina non redierint ad interiora continuetur omni die operatio clisteris et sessionis in aqua calida dicta et epithimatio spongie ut redeant quia necessario per tales et tales operationes continuatas ad interiora redibunt et post reditum cum emplastro et ligatione procedatur ut dictum est et dieta et potu et regimine dicto supius. Hac enim uia locus firmabitur et non dilatabitur ullo modo sed forsan per longum tempus consolidabitur. Sciendum quod corpora humida ut pueri et mulieres sanguinee habentes humiditates crossam et humidas melius aliis has tales recipiunt operationes et melius firmant et consolidant quam sicca et melica corpora. Operatio vero que fit cum ferro calido uel non calido non bene expectat ex toto ad istum tractatum sed ad librum nostrum que fecimus de cirurgia quem ante istum compleuimus ex speciali amore in quo de incisione et ustione cum ferro conuenienti ad hanc operationem secundum nostrum posse et penes nostrum electionem complete determinauimus. Verum est quod ipsa antiquorum opinionis fuerunt quod ustio facta cum ferro et instrumento habente figuram semicirculi cum asta eleuata supinus ita quod hec ustio cum tali instrumento consequatur os pectinis horam qua fit circa rupturam profundam scilicet magnam et paruam et hoc est possibile sed diuturno tempore non verificatum sunt istud apud nos et volunt tales philosophi quod magnitudo et spissitudo illius instrumenti sit secundum figuram et magnitudinem rupture siphac et dilatationes meatus per quem zirbum et intestina descendunt inferius et deus melius nouit. Sequitur

Capitulum cxx. De apostematibus testiculorum et uirge. Rubrica

Postemantur aliquando testiculi et inflantur simul et uirga et contingit hoc in testiculis aut ex materia calida colerica uel sanguinea. Aut ex frigida flatica uel melica. In uirga fit illud aut ex fumo uel uapore calido uel frigido inflante et tendente ipsam virgam ut corda et addente in longitudine et latitudine ipsius fit etiam ex materia molli frigida flatica aquosa collecta in modum apostematis frigidi. Signa apostematis calidi testiculorum sunt rubedo et dolor cum pulsatione et grauedine aliquando cum punctura et ista rubedo quandoque declinat ad citrinitatem quandoque ad fuscedinem uel intensas rubedines et tactus loci calidus et urina cum hoc apparet rubea aliquando spissa et limida pulsus uelox et spissus et est cum febre secundum plures. Signa apostematis frigidi testiculorum sunt tactus loci non multum calidus et durities et grauitas et albedo et urina alba uel pallida uel discolorata et spissa uel tenuis et pulsus debilis et paruus. Signa inflationis uirge ex vapore calido sunt

inflatio cum calitate parua que tendit
ipsam et replet velut corda et dilata
tionem eius secundum longitudinem et latitudinem
manifestam et facit et vrina subtilis
ampullosa rufa et pulsus velox cum
quadam tensione velud corda. Cum vero
locus infirmus vel virga inflata tendit
ad rubedinem manifestam fit ex vapore
calido. Si autem tendit ad albedinem vel
liuiditatem fit ex ventositate crossa
inflante locum. Signa apat. fri in
virga sunt mollities loci et permanet de
loris et vrina alba exit et spissa velud
vrina puerorum et mollities pulsus. Et
differentia inter apa molle in virga et infla
tionem ex ventositate vaporosa est quia cum
tangitur locus infirmus et postea mouetur
et inuenitur mollis cedens tactui tunc
ex humore flatico aquoso. Cum vero non
cedit tactui et tendit ut corda est in
veritate ex vapore ventoso calido vel
frigido. Cura apat. cali in testiculo dextro
vel sinistro aut ambobus est ut fiat flobotomia
manus vel brachij contrarij vel flobotomia de
saphena que est intus in talo in pede
dextro vel sinistro aut ponantur cucurbite cum
scarificationibus in pulpis cruzium vel in
cauillas pedum. Si autem ambo testiculi
equaliter apparent calido fiat flobotomia de manu
vel de brachio dextro eo quod illa pars
fortior et melius labores sustinet. Mun
dificet etiam cum decoctione facta ex
aqua decoctionis prunorum et tamarin
dorum in qua ij ʒ pulueris reubarbari dis
soluant et dimittantur per horas vj
et sit aqua ℥ iiij ad plus et post horas
vj coletur et detur infirmo. Aliud
ad idem facit diagridij grana iiij turbit
ʒ j et ß diazinzibere ℥ j sirupi viol. ℥ j
misceantur cum aqua calida decoctionis
prunorum detur ante diem per horas
ij vel iij. Vngatur locus in principio usque ad
augmentum cum oleo ro. calido et sepe se
dent in aqua vel frigore et epithimetur
locus cum aceto et aqua ro.
et oleo ros. et emplastretur locus cum
emplastro facto ex malua semper viua
et solatro decoctis pistatis mixtis et
preparatis cum oleo ros. vel oleo viol.
seu de nenufar et farina ordei. In
augmento vngatur cum oleo de lilio

vel oleo de camomilla aut de aneto vel
de semine lini et locus emplastretur cum
emplastro facto ex flor. camomill. semine
lini melliloto farina fenugreci et sur
ce absinthij decoctis preparatis pistatis
et mixtis cum farina frumenti vel siliginis
et butiro vel axungia porci liquefacta
aut de pinguedinibus anatis anseris
et similibus. Bibat usque ad cessationem caloris
et febris aquam decoctionis prunorum et
zuccari ros. vel zuccari puri. Comedat
succum ordei farri vel auene cum cucurbitis
lactucis portulacis et similia condita
cum lacte amigdalarum et agresta vel
vino de granatis et similibus. Post fer
uoris cessationem et doloris comedat
carnes edi et pullorum et castrati coctas
cum herbis dictis et conditas cum agresta
vel vino de granatis aut aceto. Item
comedat aquam ciceris et herbas spi
nachij borraginis atriplicis et lactucarum
et feni. Bibat vinum debile limphatum
cum aqua dicta aut cum aqua frigida pura.
Cura apat. fri testiculorum est ut mundi
ficetur corpus cum pillulis fetidis vel sto
maticis alzindij aut de hermodactil.
maioribus aut cum medicamine de tur
bit aut cum decoctione facta ex pru
nis sene epithimo et fumiterre in qua
coquantur ℥ ij elli nigri vel melius ut
dulcoretur cum zuccaro aut cum mell. ros.
quod melius erit et sit quantitas ipsius
decoctionis cum datur ℥ iij vel iiij plus
et minus secundum virtutem infirmi. Vngatur
locus continue cum oleo de spica vel de
lilio aut de costo. Sedeat sepe in aqua
calida decoctionis melliloti absinthij
fumiterre flor. camomille se. lini radi
cis maluauisci et fenugreci seis. Super
locum ponatur emplastrum quod sic fit. Recipe
elli. sapum armoniaci opoponaci an.
℥ ß olei de spica lb ß cere ℥ j rasine
℥ iiij farine fenugreci ℥ j litargiri ℥
j et ß ponantur gumme in forte in vino
et dimittantur tam diu quousque sint dissolu
te ponatur rasina ad ignem cum cera
et dissoluatur et hic addantur oleum et
gumme dissolute et cum omnia dissoluta
fuerint colentur cum stamineo et spis
setur hoc cum farina fenugreci vel
seminis lini. Hoc enim emplastrum digerendo

Bibat usque ad cessationem caloris
post calorem
Cura apat. fri testiculorum
Vnctio
Balneum
Emplastrum

mias frigidam et siccam ipsam resolvit

Aliud

Aliud. ibidem fit pinguedinis. inferc anat et gallinar. an. ℥ ij. dissolvantur iste pinguedines in cacola cum quanti oz gummis prius dictis malio emplastro dissolutis in vino et liquefiant et post liquefactionem colentur et inspissentur cum farina fenugreci vel lini prout necesse fuit hoc enim mollificat propter et maturat et in sicca via et dura valde utile existit Posset comode fieri emplastrum de faba fracta cocta et bene conducta in aqua in qua ponetur pulvis cimini et conferret confortando et resolvendo Dieta et potus sint carnes et vinum limphatum ut dictum est supra

Cura inflationis virge ex vapore calido

Cura inflationis virge ex vapore calido est ut fleobotometur de basilica in manu vel brachio vel de saphena in talo quod ventosetur in natibus cum scarificatione vel in ventriculo renum

Unctio

Vingant locus cum vnguento facto ex oleo ros. et cera mixtis simul et abluatur cum aqua vere frigida usque ad x vices

Evaporatio

fiat evaporatio loci sepe post unctiones cum aqua decoctionis flor. camomill. ros. et nenufare

Bibat

Bibat sepe sirupum de nenufar vel sirupum ros. cum aqua frigida vel aqua decoctionis primorum Bibat vinum album debile bene limphatum

Medicina

Mundificet cum reub. aut tamarindis et aqua decoctionis primorum Bibat vinum album Comedat sumitates ordei farris lactucarum spinac. et silia condita cum lacte amigdalarum carnes edi et castrati pullorum alitarum porculacarum lactucarum papaverum cucurbitarum et sitibus

ablutio

Sepe abluat virgam cum aceto vini calido et erit utile

Cura ex vapore frigido

Si autem inflatio esset ex vapore frigido vel ventositate hic mundificet cum medicamine de turbit vel pillis arthetic. vel fetidis

Evaporatio

Evaporetur virga inflata cum aqua calida decoctionis calamenti fen. origani saturegia vel mentastri

Unctio

Vingantur locus inflatus cum oleo de spica vel de aneto aut de lilio

Emplastrum

Ponatur emplastrum quod sic fit ℞ ameos cimi. karui. ozig. cum calamenti an. ʒ i. terantur et misceantur cum farina lupinorum et pulvere cimini et oleo de aneto vel camomilla et bulliant in aceto usque ad spissitudinem Hoc enim emplastrum resolvit ventositates extrahendo absque attractione Comedat carnes assatas aut elixatas cum feniculo petro. et condiant cum sinapi allio pipere et salibus Bibat vinum album odoriferum purum absque aqua Abstineat a sompno diei equitet utatur labore et ieiunio et exponat se cum gomitalibus quod solicitatus coitus et erit bonum Cura apparentie mollis in virga eadem est cum cura inflationis ex ventositate vel ex vapore ventoso frigido nisi quia in curationibus additur in res calidas plus similiter unctione cum oleo de castoreo et euforbio et quasi omnes ponunt in emplastris istis ut sunt armoniacum oppoponacum bdellium serapinum et silia Et dieta et potu et mundificationibus non dicit verum est quod hoc apparet requirit clisteria calefactiva et exiccativa ut plurimum et abstinentiam maiorem quam inflatio ex ventositate vel vapore frigido ex quo calidum resolvendo ventositates inducat sed est impossibile ut frigidum generet maius

Capitulum cxci de ramice vel harma fe

Ramis est tumido quod fit ex aqua descendente ad kistim testiculorum que generata est ex errore digestionis in epate et expellitur ad siphac et dilatando meatus qui est in capite suspensorii ondit ad bursam testiculorum et eam inflat et dicitur harma ut plurimum advenit infantibus et pueris propter gulositatem Aliquando fit ex ventositate descendente ad eundem locum que multiplicatur per errorem prime digestionis fit ex humiditate quam calor potuit in carnositatem mutare prima vocatur harma aquosa secunda harma ventosa tertia carnosa Differt harma seu ramex a ruptura siphac in qua intestina et zirbus descendunt ad kistim testiculorum quia cum tangitur harma et manibus palpatur non dolet Ruptura vero ut intestinorum multum dolet cum tangitur et renovatis (?) sed non sic dolet ut intestinalis

eo quod intestina nervosa magis et sen-
sibilia sunt quam zirbum vel rethe.
Signa hernie aquose sunt quod pellis
sit lucida velud vesica plena aqua
et cedit tactui et si supponitur infir-
mus et comprimatur non fiant rugitus
neque dolet. Signa ventose sunt
quod non cedit tactui et tenditur pellis
ut timpanum et sonat quando percutitur ut
timpanum et cum supponatur infirmus
et membra premuntur fiant rugitus in
eius transitu. Signa carnose car-
nose sunt quod intra testiculum invenitur
manifesta duricies non cedens tac-
tui separata a pelle testiculorum ut res
a testiculo et carnis ponderosa. Cu-
ra carnose aquose est ut resolvatur
et exiccetur locus cum unguento de ros-
to et emplastro exsiccativo quod fit
ex sale bo. ar. et caprarum stercore cap-
no et aceto forti et farina ordei vel
milii aut milii. Utatur rebus assatis
et vino acuto puro et purgationibus
factis cum pillulis fetidis et pillulis de me-
zereon vel de euforbio. Curatur etiam cum
perforatione facta cum flebotomo
in duabus partibus dimissis duorum [illegible]
lorum et si est fortis extrahatur tota
aqua hora una. Si autem debilis non
extrahatur hora una sed paulatim
et post aque extractiones cauteri-
zentur foramina facta cum flebo-
tomo usque quasi ad profundum. Nam
si cauterium non sequitur ad istam operati-
onem redit egritudo post menses
et dies. Si autem infirmus timeret
cauterium cauterizentur vulnera usque
ad profundum cum tenta involuta in
unguento viridi hussino aut involuta in
pulvere affodillorum. Continue post ex-
tractiones aque ponat super locum ubi con-
sueverunt apparere ruptura siphac emplastrum
factum ex bo. ar. mastice pulverizatis
et mixtis et incorporatis cum albumine ovi
et firmetur super locum cum binda et
continue sic deferatur donec omnia
vulnera sint consolidata. In pueris
lactantibus hec egritudo ut plurimum
cum etate et cum fortitudine nature
per se curatur. Similiter cum incisione
et cauterizatione ut dictum est

mundificent vulnera cum unguento apostolorum
et consolident cum vino calido vel pulvere
mirtis. Ipsi utatur rebus siccis et carnibus
assatis et vino puro. Hora vero qua
flebotomum imponit et extrahitur
aqua comedat micam panis infusam in
vino de granatis ne sincopis post fluxum
aque ex testiculo superveniret. Cum
vero ista egritudo parva est et in pueris
curatur solum bene cum emplastro in unctio-
nibus dictis et regimine diete bono factis
ex rebus siccantibus talis. Cura hernie
ventose est ut ungatur locus cum oleo de
aneto et de camomilla vel de lilio et se-
deat sepe in aqua calida decoctionis
calamenti ameos amomi feni origani
satiregie et emplastretur locus cum eis-
dem rebus vel herbis pulverizatis
et mixtis cum farina lupinorum et bulitis
et incorporatis in aqua et hora inspissati-
onis addatur oleum laurinum. Posset
fieri perforatio ut in aquosa quia
in omni ventosa semper multa vel aliqua
humiditas reperitur et sic procedatur
in cura eius ut dictum est in aquosa. Co-
medat sinapi et carui feni et ameos
et amomum et carnes conditas cum
eisdem et allia nuces et ficus siccas
simul et bibat vinum acutum album
absque aqua moveatur ante prandium
et cenam et abstineat a sompno diei
et utatur abstinentia et ad solem se
sepe exponat. Cura hernie car-
nose est ut extorqueatur carnositas
a pelle testiculorum scindendo ipsam
pellem cum rasorio et sic evellatur
tota carnositas cum suis radicibus
si in quantum possibile fuerit et postea con-
iungatur pellis cum sutura et confortetur
locus et consolidetur ut dictum est in ci-
rurgia vel absque incisione potest talis
carnositas aut curari hoc modo primo
mollificetur cum emplastro de gummis et
pinguedinibus factis super eius materia
duri apparentis testiculorum et post molli-
ficationem forsan resolvetur cum unctio-
nibus et emplastris dictis. Cura de apostemate
molli in virga. Dieta eius sit ut dictum
est illic et potus etiam sedeat sepe
in aqua calida dicta circa herniam ven-
tose et cum ea testiculos abluat

hora flebotomi imposi[tionis] [illegible]

Cura hernie ventose

Cura carno[se]

regat cum dieta et potu dicta curatione capitis sui testiculorum. Sciendum hic conveniens quod cura huius carnositatis est difficilis valde et male et nullo modo fieri potest perfecte nisi per cirurgiam secundum quod dictum est quod est valde timorosum propter hoc nobilius et honorabilius est ut bonus medicus eius relinquat quam intromittat. Sequitur

Capitulum CXCII de doloribus iuncturarum et podagra

Ut plurimum omnium iuncturarum dolores fiunt ex materia frigida cruda indigesta cum qua aliquando permiscetur colera et aliquando sanguinis et hoc est secundum minimus et est cum eis aliquando vehemens calidus et aliquando nominatur aliquis dolor iuncturarum nomine proprio ut podagricus dolor a pede specialiter et ciragricus a ciros quod est manus et sciaticus a scia. Contingit tamen aliquando propter dolorem vehementem quod alterat ligamentum iuncturarum quod membris mollificatur secundum totum et debilitatur quod propria admittit figuram et resilit os ex proprio loco et in nascitur duricies ex humore gipseo indurato et lapidato in loco ita quod amplius non recipiat neque recipere potest mollificatione per beneficium medicinale neque per naturam et hec spes ab omnibus desperata incurabilis est et non intromittat aliquis de tali dislocatione iuncturarum cum non sit ad quod ita immediate destruat virtutes regentes membri ut dolor que destructa membrum non regitur et cum a virtute membrum non regitur amittit figuram propriam compositionem et formam impossibile enim est ut dolor fiat in membro in sui cum distancia partium cum vicet alteratione complexionis membri proprie in quibus causis virtus destruitur et membri forma propria ut dictum est. Signa doloris iuncturarum et dolorum in quibus est materia calida vel calidus aucta sunt loci calidus cum tangitur rubedo et subita inflatio cum apparet loci sed talis apparatio iuncturarum non est ut sunt cetere apparationes quia apparatio dolorosa iuncturarum nullo modo ut cetere fit famosa neque fiunt collectiones sed ex debilitate aut resolvitur aut induratur per resolutionem subtile et durum remanet et sclirotizatur et fit quasi lapis et amplius non curatur. Sive talis dolor fiat ex frigida causa seu calida. Si autem in dolore tali magis habundans fuerit colera quam sanguis erit dolor magis acutus et color cum rubedine sua tendit ad citrinitatem magis cum quadam claritate et urina rubea clara magis cum quadam claritate et subtilis citrina et colerica et extenuata quodammodo. Si vero magis sanguis in causa habundaverit erit dolor pulsativus magis et gravius et color in rubedine sua tendit ad obscuritatem magis et erit urina rubea et spissa cum habitudine humida et carnosa. Signa doloris iuncturarum ex frigida causa sunt loci frigiditas vel temperancia cum tangitur et albedo absque rubedine et urina discolorata et spissa. Cavendum est tamen hic de urina in mulieribus quia ex dolore etiam frigida cum urina incoloratur cum epar et membra inflamentur. Iterum si complexio totius corporis et habitudo super frigiditates significaverint verior erit frigiditatis signa. Sciendum conveniens quod hec cura fit duobus modis. Primo modo preservativo qui pertinet ad egritudines de futuro et modo curationis qui pertinet ad egritudinem de presenti.

Cura doloris iuncturarum que pertinet ad egritudines de futuro est si sunt dolor ex frigida materia ut inunditetur ante horam paroxismi per dies multos cum pillulis maioribus de hermodactilis quod fiet inferius aut cum vomitu confortetur lotis cum oleo rosarum vel de mirtillis. Abstineat paciens omnis dolores ante horam paroxismi ex qua namque causa fuerit et ante horam paroxismi a receptione oximellis acetosi vel sirupi acetosi quia liquefaciunt materiam et eam mittunt ad nodos. Et a vino omnino specialiter hoc vehementi dolore quia vinum nervos replet et debilitat et cerebrum etiam

repletcos superfluitatibus et ad eos
easdem superfluitates mittit et hanc
sine faciat. Abstineat eisdem hora
ab ablutione aque calide et tepide
et specialiter ante purgationes et vo
mitus quia rarificando et mollificando
de nodos trahit humores ad ipsos
et addit in dolorem et cum et mix-
tibus condicionibus conveniunt specialiter
in arthetica omnes physici maxime de doloribus
arthriticorum. Considera hic de nocu
mento vini in omni egritudine ner-
vorum et arthriticorum secundum philosophorum inten
tiones et veritatem et sensus noster
in hoc verificabit illud de raritate pori
porum et mollificatione membrorum et
totius corporis a balneo et aqua ca
lida satis supplete invenies prima v.
aphorismorum per quem determinabis quod tra
hit materiam ad locum et mollificat et ra
rificat et membra debilitat et fleobotomia
ante purgationes et vomitus ablutionem
aque calide et balneum. Arthriticorum dolo
ribus non contradicimus sed aquam frigidam
non dicimus esse quia locum confortat ne
materias currentes recipiat ex eadem causa
vinum materiam firmatam in loco vel quam
invenit induzat et eam inobedien
tem faciat ad resolutionem sed hora paroxismi
dolores superficialiter mitigat ut vult
v. particula aphorismorum ubi dicit in arthriticis tumo
res dolores absque ulceratione et cum
post mitigationem talem dolores in no
vis vehementiores redire aliquando con
tinuerunt. Abstineat etiam convenienter a re
pletione et specialiter a sompno diei et
a labore illorum arthriticorum. Ante horam paroxismi
et a coitu quia est de rebus nocibilio
ribus ex omni causa. Abstineat in
super etiam a vinis quia sunt mala
valde et a lacte et rebus que ex eo fiunt
frigidam colorem arthriticorum et specialiter post
purgationes cum rebus plurime reso
lutivis ut sunt sinapis calamentum sa
vina et euforbium et similia cum pauca
fuerit materia et frigida. Sed aliquando conven
ens sensibile emplastrare arthriticos cum
rebus eisdem sed hoc non facere in
principio neque cum materia fuerit in motu
Si autem apta calida esset in arthriticis
seu dolor esset ex materia calida regimen

tale non erit aliquo modo conveniens neque
utile sed preceptum ut fiat flobotomia vel vento
satio in parte contraria et mundificatio
cum pillulis de hermodactilis minoribus aut
cum medicinis mundificantibus coleram
ut sunt decoctiones de tenuibus et tama
rindis et similibus confortet locus doloro
sus quod fit ex colera vel sanguine continue
cum oleo de mirto vel rosarco et emplastre
tum succo solatri semperviue et rosis et similibus.
Attendere hic convenit quia quando in dolore
arthriticorum vehementi supervenerit tre
mor cordis et anhelitus malus quia
significant mortem subitaneam. Si vero
turbatio mentis et allienatio et tremor
cordis supervenerit paralisim subi
taneam significant et etiam subitam multorum
eius. Circa doloris arthriticorum tempore
temporis primus et specialiter cum fuerit
ex materia calida sanguinea vel cole
rica est ut fiat flobotomia de manu dextra
si fuerit dolor in pede dextro vel si
nistro sed si fuerit in sinistro e converso.
Si fuerit dolor in manu dextra vel sinis
tra fiat flobotomia de pede dextro vel sinis
tro eiusdem partis et purgetur post flobotomiam
specialiter si colera fuerit in causa cum
pillulis de hermodactilis maioribus quia non
valentes incedere surgere faciunt
et pedibus ambulare et tales pille
sic fiunt. Recipe aloes hermodactilis al
borum ana ℥ i. scamonee ℈ i. rosarum ru
bearum vel seminis apii ℈ ß. con
ficiantur cum decoctione hermodactilorum fiant
grosse ad modum ciceris. Dosis est ℥ i.
vel ℥ i. et ß. Aut mundificetur cum
medicina de hermodactilis quod sic fit. Recipe
pulveris hermodactilorum alborum mundatorum de cor
tice exteriori ℥ i. et ß. diagridii vel
scamonee pondus granorum . . . . zin
ziberis ℥ i. et ß. ana ℥ ß. pulverizentur
subtile ut alia. Hoc enim medicamen de
proprietate humores calidos a nodis edu
cit et removet et facit incedere non va
lentes de lecto surgere ex ista causa.
Comedat in media nocte et post illud
bibat ad unum albi limphati cum aqua
calida et super ipsum dormiat infirmus
per horas duas vel usque ad horam in qua
natura excitata fuit ad sellam et tunc
surgat et non dormiat neque comedat.

Bibat

quousque mundificatio perfecta sint. Bibat aquam fumariae mundificatiuo et postquam saepe assellauerit de aqua simplici calida tepida bis uel ter quia lauat stomachum et intestina a superfluitatibus et medicinis. Et haec regula generalis est omnium medicinarum quae datur in tali specie conueniens sanis et infirmis.

Unctio

Ungatur locus dolorosus leniter cum penna non fricando neque tangendo locum cum manu omni die bis uel ter cum oleo rosato uel oleo de mirtis uel oleo de ne nufare et epithimetur locus cum succo solatri semperuiuae et plantaginis et hoc usque ad accessionem doloris uel mitigationem.

Epithimet

Cum dolor cessauit

Cum uero dolor cessauerit uel mitigatus fuerit ungatur locus leniter ut dictum est cum oleo de anete aut oleo de camomilla uel de semine lini. Et emplastretur locus cum emplastro facto ex farina fenugraeci seminis lini aneti mixta et incorporata cum maluauisco decocto et mundificato a ligno interiori et pistato et praeparato ut diximus in marubrio et cum eis addatur ℥ iii uel ii unctuositatum pinguedinis anatum anserum et gallinarum. Haec sedat dolores resoluendo absque attractione mundificando magis sicut superior epithimando dolorem sedat locum confortando ne magis recipiat et percutiendo.

Emplastrum

Nullo modo bibat uinum specialiter hora accessionis neque ante per tempus sed bibat hora doloris et ante aquas decoctionis prunorum aut aquam decoctionis zuccari rosati ueteris uel aquam decoctionis ordei.

Bibat

Comedat sorbitium ordei fracti cum lacte amigdalarum aut sorbitium auenae aut spelte quod erit melius. Si autem esset debilis posset comedere panem condito cum uitellis ouorum aut carnes edi uel pullorum coctas uel cum portulaca seu cucurbitis boragine uel spinachiis et similibus et conditas cum agresta uel uino de granatis seu cum rob pomorum et aqua rosata et puluere sandalorum et post cessationes doloris et eius curationem bibere posset uinum debile album ualde limphatum et in dieta temperata et bona carnibus agnorum et pullorum gallinarum et arietum castratorum et

Comedat

caponum et omnium animalium degentium in montibus et in pratis et non in aquis. Scias quod nihil deterius menbris neruosis et cerebri quam uinum siue egritudines fuerint ex materia calida seu frigida quia de proprietate uini portat superfluitates ad neruos et cerebrum et hoc est sensibile et manifestum considerantibus in operationibus uini et eius effectibus diuersis. Conuenit omni huic dolori articulorum ex quacumque causa contingat ut post curationes et ante aduentum paroxismi utatur mundificatiuo et flobotomia et purgatione ante dicta. Contra dolorem articulorum hoc paroxismi si fuerit ex materia frigida flatica aut melica mixta est ut mundificet cum pillulis de huiusmodi materiebus quae sic fiunt. Recipe huiusmodi alborum mundatorum a corticibus suis sarcocollae seminum ana ℥ v et pulueris yerae ℥ x coloquintidae centaureae minoris ana ℥ v euforbii ℥ ii turbit ℥ x cassiae ʒ ʒ similiter piperis et castorei ana ℥ i informentur pillulae cum uino decoctionis huiusmodi uel cassiae fistulae ad modum ciceris. Dosis earum ℥ i uel ℥ i et ß uel ii ad plus. Puluis yerae qui intrat in istis pillulis sic fit. Recipe rosarum spicae masticis xilobalsami carpobalsami cinamomi cassiae ligneae asari ana ℥ ß aloes ℥ xv fiat puluis optime cribatus. Aliae pillulae fortiores et nobiliores de huiusmodi quae non ualentes in recte surgere faciunt et pedibus ambulare sic fiunt. Recipe huiusmodi alborum mundatorum a corticibus suis sarcocollae arnoglossae ana ℥ ß coloquintidae bdellii ana terna ℥ i centaureae minoris ℥ ß scamonei ʒ ʒ sinapis cassiae piperis ana ℈ ß pulueris yerae ℥ i informentur pillulae cum uino decoctionis huiusmodi alborum et fiant rotundae ad modum ciceris. Dosis earum ℥ i uel ℥ i et ß plus et minus secundum tenorem uirtutis. Aliud medicamen ut dicitur ualde bonum eradicans podagram flaticam sed non nisi sumatur eo tempore unius quod. Recipe camedreos camepiteos aristolochiae rotundae ualerianae gentianae maioranae dauci petroselini foliorum rutae foliorum [illegible] [illegible]

turbitorum asari seminis anteos an
ʒ. ij. terantur et cribentur et fiat pul
uis datur omni mane in aurora
ʒ. i. cum aqua calida per totam yeme
et non comedat nisi post vij. horas
et erit utile et valde bonum Aliud
artheticis artheticis et podagricis
quo nos sumus in nostris temporibus
in multis et bene successit eis quod sic
fit fit puluis hermodactilorum albororum mundatorum
ʒ. i. turbit ℈. i. diagridii grana
ij. et in fortibus iiij. ʒ℈. ij. zucari
ʒ. ij. incorporentur ad inuicem datur in media
nocte cum vino limphato calido
et post alio modo dari primo come
datur ipse medicamen et post illud
bibatur vinum limphatum calidum et fa
ciat ut dictum est supra in regula generali
Si autem incitaretur vomitus hora
assellandi confortetur natura sup
ponatur cum aqua tepida et posito bom
bice in unctione in oleo intra gula
Scire hic conuenit quod nichil est melius
et nobilius doloribus artheticorum
et in podagra quam vomitus siue fu
erit medicinalis siue naturalis aut spon
taneus Vomitus communis in doloribus
artheticorum et podagre sic fit Re
radicis rafani ʒ. i. seminis anetii at
plicis sinapis reparum ana ʒ. s. pis
tentur et bulliant in ℔. viij. aque
donec ℔. ij. sint consumpte coletur
et cum illa colatura addantur ʒ. ij. oxi
melli compositi vel simplicis dat
ur tepidum vel calidum post quam vero
fuerit repletus per horam ex faseolis
vel ciceribus cepis et porris piscibus
salsis et sinapi et vino acuto addat
in fortibus in aqua decoctionis
ʒ. i. elleborum albi ligati in pecia ita quod
dissoluatur virtus eius in ipsa
decoctione Hora doloris et an
quam fiat vomitus vngatur locus cum
oleo de mirtis vel oleo rosarum mixto
cum oleo de absinthio Et fiat
emplastrum ex rosis absinthio et fa
rina ordei mixtis et decoctis in aqua
Si autem dolor intollerabilis vel
terribilis vel fuerit et specialiter quando ma
fuerit calida ponatur in fine vnctio
nibus et emplastris vel epithimatibus

ad opium iusquiamum mandragoram et
papaueris et nenufaris quia locum
stupefaciunt et dolorem sedant et
eius acuitatem Verumtamen talia sunt
narcotica et stupefactiua non
sunt continuanda in operibus medi
cinalibus quia compactam et duram
faciunt materiam et inobedientem sic sunt
ad resolutionem post cessionem
cessationes doloris et eius resolu
tiones vngatur locus cum oleo
de spica vel de lilio aut de absin
thio vel de costo et emplastretur locus
cum emplastro facto ex sapone bdel
lio armoniaco dissolutis in vino et
mixtis cum farina fenugreci se
linum et succo absinthij et pinguedi
nibus animalium vel cum alijs emplastris
que faciunt ad hoc maxime resoluunt
humores friam et mollificando ma
turat Hora vomitus vinum nullo modo
bibat sed aquam mellis tamen quia omne
vinum nodos et articulos debilitat
et adeos materiam currere facit post vomitum
vinum bibat limphatum plus et minus
secundum naturam vinum puro et acutum non mul
tum in quantitate et comedat vitel
los ouorum et carnes assatas et elix
atas auium animalium castratorum edi
pullos gallinarum caponum et omnium
auium degentium in arboribus et pratis
et non in aquis et condiant cum speciebus
pipere nucis et allijs coctis mixtis cum
agresta et vino de granatis et similibus
sed non cum aceto Sunt quidam
qui post purgationes et cum in pete
rata fuerit egritudo et non curat
voluit facere cauterium infra nodos
sed hoc voluit philosophus nam sunt nisi illo
in istis temporibus nisi in sciatica in infe
rius dicetur Et si fieret cauterium
infra nodos non debet fieri ut tan
gat neruos neque ut impediat eius
consolidatio et debet profundari
usque ad os et hoc est illud cauterium
quod intellitur a phisicis Sequitur

Capitulum cxciii de scia tica et dolore anche

Propterea quia iunctura anche
profunda et super ipsam est
plurima caro quae non ap
paret signum apparens manifes
te. Si contingit ut fiat dolor
in ea ex aliqua alia causa praeter quam ex
re extrinseca. cum enim dolor sit species
una ex speciebus doloris iuncturarum non
est estimandum quod locus sit appositus
qui dolor fit duabus de causis con
bus materia scilicet calida et frigida. Signa
doloris anche sunt quod locus doloris
privatus est significationibus apparentis
quia locus non est durus sed trac
tabilis neque eminens manifeste et
dolor tendit praeter hoc ad coxam
et laterum crurum et ad pedem ex
extrinseco in modum virge et quandoque
pes in itinere ad intrinseca ut plurimum
et aliquando ad extrinseca. Si vero fu
erit materia frigida erit color cutis decli
nans ad albedinem vel plumbeitate
et locus cum tangetur frigidus invenitur
Et si usus fuit ante adventum doloris
rebus frigidis et viscosis erit verior
significatio aliorum et specialiter si passus
fuerit fastidium et abhominationem
et si habuerit cum hoc habitudinem
humidam vel frigidam seu melius et
dolor potius fuerit cum gravitate
et loci fractionis quasi cum [illegible]
et [illegible] et urina in tali erit
discolorata et spissa nisi dolor per
irritationes caloris eam immutaverit
hinc verificatum erit sic super materiam
frigidam. Si autem materia calida fuerit erit
urina rubea spissa vel subtilis et ha
bitudo carnosa vel tenuis et locus
rubicundus et calidus et dolor acutus
terribilis cum febre et acuitate et oris
amaritudine et si usus fuit ante in
firmitates rebus colericis vel san
guineis erit verior significatio
Circa sciatice in quibus eas differt
a doloribus aliorum iuncturarum eo quod
locus magis profundus et magis
spissus et carnosus locis aliis recipit
et recipit eius ligamentum quod ex
cum causa debilis et facti mollifi
catione. et resilit extra in aliis
non sic evenit. Si autem materia fuit frigida

introducatur vomitus pro posse mitto
riens [illegible] modum dictum supra quando
evacuando stomachum cum vomitu eva
cuat humores viscosos et omnes ma
las humiditates descendentes ad mo
dos inferiores. Post vomitum fiat
in [illegible] hora [illegible] et ante cum oleo
rosaceo vel de mirto aut absinthio fric
tione calido tangendo locum cum panno
lenter et non fricando quia omne
fricando materias trahit ad locum et ep
ithimetur locus dum est materia in [illegible]
cum succo plantaginis semper vive et
absinthii vel emplastretur cum eisdem
herbis pistatis et decoctis et incorpo
ratis cum farina femigreci seminis lini
et ordei et aliquo oleo [illegible]
Non praesumat aliquis ante purgati
ones et dum est materia in cursu uti medi
cinis talis in modum unctionis vel
epithimationis vel emplastrationis
in dolore anche et etiam aliorum iunctu
rarum volunt specialiter almansor hic
dicimus causa de sciatica et dolor iunc
ture anche per tales unctiones et
res calidas super locum putrefit super
fluitas et fit egritudo difficilis
sanationis valde nam materia inspissatur
et fit sicut res cocta super ignem
que inviscatur in et incarnatur pro
posse etiam [illegible] corpus toti
cum pillulis fetidis vel hermodactylis maiori
bus et rebus similibus post vomitum et
[illegible] ungatur locus cum
oleo de spica vel de lilio vel de costo
et emplastretur ancha cum emplastro facto
ex malvavisco preparato cum farina
femigreci seminis lini [illegible]
[illegible] cum butiro vel pinguedine [illegible]
cum bibat hora doloris aquam mell
[illegible] vel aquas decoctionis mell et
[illegible]. Comedat vitellos ovorum et
carnes [illegible] animalium et castratorum
capones gallinarum pullorum
perdicum fasianorum et omnium avium degen
tium in arboribus et in pratis et non
in aquis coctas in [illegible] et in testula
et in aqua cum feniculo petroselino
spinachiis conditas cum speciebus et
pipere et [illegible] vel succo herbarum et
vino [illegible] inspissato cum vitell

Causa specialis dolor
Signa dolor anche
In materia frigida
In materia calida
Circa modo differt ab aliis iuncturarum (aliquo)
In cura in frigida

onem. Si vero non sedat dolorem cu
ratur per ista reiteret curam faci
firmiter pati famem et sitim et abstine
a balneo et motu difficili quia inducat
lassitudines et debilitates in membro et
pone super locum emplastrum quod fit ex
sinapi mixto cum stercore columbino
et ficubus quod habet vesicare locum
vel emplastrum factum ex herba que appel
latur cassia vel valenzia apud veronam
et est silis donalete in suis foliis sed
eius folia sunt pilosa et magis alba
quam folia donalete pistata et confusa
mixta cum sinapi et ficubus pistatis
et mixtis ad inuicem et cum locus fuit
vesicatus aperiant vesice et currat aqu
deinde evaporetur locus vesicatus
cum aqua calida vel aqua decoctionis
camomille flor et lini seminis Si vero
dolor sedatur bonum erit si non reiteretur
Si aut ex toto fiat ustio et induret
locus fiat cauterium triangulatum compre
hendens intra se nodum anche totaliter
et profundet cauterium quasi usque ad
os et non dimittat consolidari usque
ad tempus magnum maneat apertum
ponendo intra labia ea que impedi
unt consolidationem aut ponendo sup
ipa repis crudas contusas cum bu
tiro ut quod a vulneribus emanat vel
possit emanare sanies et venenum
in loco dicentur ... clistere acuti
et forti in isto casu multum valet et
ante vomitum et post Similiter nichil est quod
equat vomitum in dolibus anchare si
ue fuerit in ambabus anchis sive in una
tantum et etiam in podagra sive fuerit plus
aut particularis Post cessationem et remo
tionem doloris pot vinum bibere vetus
lymphatum et observare dietam dictam
vel consuetam absque leguminibus Cura se
cundum ... fuerit ex materia calida
est ut bibat aquam decoctionis penidorum
aut aquam decoctionis ... et mir
torum vel berberis seu aquam frigidam cum
agresta vel vino granatorum et comedat
cucurbitas portulacas et lactucas spi
nachia et borragines cocta et condi
ta cum lacte amigdal zuccaro et agresta
vel vino de granatis Comedat sumi
ordei conditum cum lacte amigd et zuccaro

Comedat pullos parvos in herbis prae
dictis et carnes edi et gallinarum condi
tas cum vitellis ovorum agresta sumach
vino de granatis et berberis succo et
silibus Statim cum incipit augeri dolor
fiat floia de basilica manus illius partis
in qua est dolor et in ambabus partibus
si fuit dolor fiat floia ex ambabus
partibus Et post floiam fiat inunctio
leniter cum penna et oleo rosarum tepido
vel oleo de mirtis vel oleo de nenufar
in quo acetum ponatur Epithimetur
locus dum fuit inunctio cum succo
plantaginis solatri et semperviue et silium
Si autem dolor per ista non diminueret
neque cessaret fiat floia de sciatica que
est inter anulares digitos pedis extremi
que est infra cavillam exteriorem vel
que est super curvaturam genu vel
infra in parte exteriori partis lese et
fiat in ambabus partibus si dolor fuit
in utraque sciatica fiat etiam vomitus
post omnia ista si dolor perseveraret hor
tamen postquam venter fuit bene reple
tus et hora repletionis per aliquod
tempus transiverit Sumat aquam
decoctionis seminis aneti atriplicis
raphani reparat cum ℥ ii oximell composit
et huius sit quantitas aque ℥ vi in qua
aqua si esset fortis posset decoqui ℥ i
albi elli Si vero vomitus post illud
nimis tardaret excitet naturam cum
penna posita in gulam inunctam in oleo
viol et erit utile et infirmus hora vomit
et positionis penne in gulam iaceat
sup stomacum facie inclinata versus terram
post vomitum tardetur comestio et po
tus per diem mediam et plus secundum quod
possibile fuit fiat super dolorem inunc
tio cum oleo de camomill et oleo de ane
to calidis et emplastretur locus cum emplastro
facto ex farina fenugreci seminis lini et
ordei flor camomille seminis aneti mel
liloto vel malvavisco preparato et in
corporent simul cum butiro vel pingue
dinibus anum et huius incipiat comede
re tam magis sicut sunt carnes assatas
conditas cum agresta et silibus et speciebus
et vitell ovorum vel coctas intestina
vel pastille conditas cum succo berberis
et vino de granatis et sumach et silibus

floia
vnctio
Epithima
Si dolor non ... fiat floia sciatice
vomitus
comestio post vomitum
vnctio super dolorem

et vinum album bibere valde limphatum
possit infirmus cum dificimi cum pill'
de hermod' minoribus que fiunt de qua
tuor rebus quas superius in dolore
articulorum ex causa fecimus. Si aut
propter vehementiam doloris infirmus in
digeret narcoticas rebus et stupe
factiuis ponant super locum cum oleis et
unguentis ut dictum est superius in artica ar
thetice et podagre. Et si remaneret et
grauitas in loco cum aliqua claudica
tione fiat cauterium in fine sicut quod
diximus in sciatica passione quia tale caute
rium in tali casu utile est valde sicut
sapientes operatores affirmant. Deo

Capitulum cxciiii de dolo ribus dorsi

Et egritudo fit ex repletione
one vene magne quam usi? nos
extense super dorsum que
vena nota est considerantibus
in anathomia quia transit
super spinam interius super fines spine
a collo usque ad caudam et est grossa ut
digitus magnus et valde manifesta.
Fit etiam ex frigore actiue dorsi quod
est neruosum et frigidum valde ex natura
sue compositionis et ex humore frigido
decurrente illuc assidue et replente
locum illa et fit ex labore vel itinere multo
et ex multitudine coitus et ex debili
tate vel infirmitatibus renum. Signa
doloris dorsi ex repletione sunt ha
bitudo pinguis valde et carnosa et
repletio cibi et potus generantium san
guinis et rubedo faciei et totius corporis et
inflatio maxillarum et faciei et exten
sio sensibilis in dorso toto cum dolore
et pulsatione et caliditate manifesta que
tum ad tactum et urina spissa et rubea
rufa. Signa doloris dorsi propter frigidita
tem et materiam frigidam sunt quod sedant per am
bulationes et calefactiones et quod pau
latim et sepe et quod patiens fuit usus
rebus frigidis vel aere frigido et ventoso
et urina discolorata et spissa vel tenu
is. Signa doloris dorsi qui fit ex
labore vel itinere manifesta sunt
ex re ipsa quia post labores et ita sen

titur dolor semper. Signa eius qui
fit ex coitu manifesta sunt etiam per
usum coitus. Nam post coitum sentit
dolor in dorso manifeste. Signa
doloris dorsi qui fit ex debilitate
renum et eius cura require diximus de
egritudinibus renum dictis supra. Cura
doloris dorsi contingentis propter repletionem
vene est ut fiat flebotomia de basilica in
cubito vel in manu et subtrahat san
guinis usque ad sincopim si possibile fu
erit vel fiat ventosatio in coxis natibus
et pulpis crurum si flebotomia fieri non pos
set. Utatur pauco cibo condito cum agresta
et vino de granatis et succo berberis
aut aceto rose aut aceto fundat super
spinam totam sepe aqua rosarum et pan
nis infusis madefactis super spinam
et collum vel in aqua frigida iaceat sup
terram madidam et bibat cum co
medit vinum debile et aquosum limpha
tum cum aqua frigida. Cum vero non co
medit bibat aquam frigidam cum vino
de granatis aut cum siropo ro. vel agresta.
Cum enim patitur dolorem in dorso propter
materiam frigidam aut frigiditate vel propter reple
tionem antedictam non tradetur in eius
cura quia aut incurret mortem subi
taneam vel paralisim vel apoplexiam breui
tempore forsan eadem die vel hora pur
getur et mundificet corpus infirmi
cum pillulis fetidis vel cocchiis vel de
hermod' maioribus aut cum medicamine
de turbit vel de hermod' maioribus
aut cum medicamine de turbit vel de
hermodactilis quod sic fit. Recipe pulueris hermod.
albi mundati ʒ. i. turbit ℈. i. sem. gum
mi vel mi. diazz. ʒ. iii. misceat ad bi
bendum cum calide tepidum et cum clistere
acuto quia erit valde utile et dum
eius post mundificationem fiat in unctio
a collo usque ad caudam super dorsum
cum oleo de spica vel de costo aut de
lilio bibat vinum acutum vetus limphatum
bene. Comedat carnes assatas castra
ti et auium ruralium et auium conditas
cum pipere aliis speciebus et rob. vel condi
tas cum sinapi et pipere sumat etiam
vitellos ouorum cum carnes non assi
erint conditos eodem modo. In fine infrict
tynam aque decoctionis sulfuris calamenti

pulegii sambuce et similium. Curatio eius
qui fit ex labore vel itinere est ut quiescat
et vitet quiete ut vult A. 2° p. la
afforismorum in omni motione corporis cum
cepit quis dolere statim quiescere
remedium. Balneetur sepe in aqua calida
decoctionis florum camomille ros. et mal
vavisci. Ungat dorsum et totum corpus
cum oleo de aneto et de camomilla mixtis.
Comedat brodia gallinarum inspissata
cum vitellis ovorum in quibus aliquantulum
macis et croci ponatur. Bibat vinum odori
ferum. Cura illius qui fit ex nimio
coitu dicta est perfecte supra in c°
de illo qui ex nimio coitu debilitatur
est ut vitet brodiis gallinarum caponum
pinguibus et vino rubeo dulci et condi
mentis specierum rob. et a coitu longo tempore
abstineat et erit utile. Sequitur

Capitulum cxcv. de ventositatibus gibbositatis etc.

Gibbositas fit semper aut ex extra
itu spine de loco et plicatione
ossium pectoris eo quod ligamen
ta iuncta spondilium colli et spa
tularum et ossium pectoris molli
ficantur et relaxentur aut impellitur a ma
teria currente illuc aut propter apostema nata in loco
ex percussione vel ex se aut propter ventosi
tates impellentes et moventes ipsa ossa
et ligamenta violenter ita quod faciat ea
residere de loco et sic fit gibbositas.
Signa gibbositatis propter exitum spondi
lium dorsi sunt dolores antecedentes in
dorso cum febre acuta vel febribus ut sunt
febres apostematis et pulsus magnitudo
et vehementia caliditatis et continuitas
et adherentia febris et separabilitas et ca
lidorum separatur vel incipit separari post
illud parum remanet dolor et gravi
tas in dorso et fit gibbositas. Signa
gibbositatis ex ventositatibus sunt quod
contingit post dolorem dorsi et absque
febre et quod infirmus sentit commotiones
et inflationes et tensiones per longum
temporis in dorso antequam adveniat
gibbositas et hic incipiunt nature
diminui et mediam partem extremi. et hoc
est propter extensionem et minorationem latitudinis

dorsi qui cum nature et cum vositate nati
vitatis continuant inde cum contingit intus
superius violenter propter gibbum admittitur la
titudo et iunctura naturarum latitudinem et
profunditates et spissitudines ex quibus
nature sustentabant et fiebant ita quod
non remanebat in loco naturarum nisi
longitudo minus maiorum vel latitudinum et sic
extenuantur et diminuuntur nature et hoc
est communis signum omnis gibbositatis. Cura
gibbositatis post eius confirmationem ex qua
cumque causa contingat nullo modo curatur
sed in principio cum est in via fiendi potest
subveniri medicinali cura. Si autem
gibbositas provenerit propter asma et tus
sim inter fiat ante iuventutes et hoc
vult Y. p.ᵃ vi. afforismorum ubi dicit quicumque
gibbosi fiunt ex asmate aut tussi ante
iuventutes pereunt et hoc est propter duas
causas quarum una est quod tussis et asma
motibus suis movent ossa pectoris et
spondiles dorsi taliter quod inducunt ma
iores et magis profundas et eminentes
gibbositates ante et retro intus et extra.
2ª causa est quia enim per hanc eminentias multi
plicatas ante et retro intus et extra
multiplicantur impedimenta in spiritualibus
et in anhelitu ex quo impedimento im
peditur torax tempore caliditatis auctae
per etates ut non sit capax ad recipiendum
sufficientes aerem ad eventationes
caloris multiplicati vel intensi secundum in
etates iuventutis necesse deficientie loco
a capacitate aeris necessaria ad eventationem
caliditatis intense per etates vita finietur
et fiet mors. Si autem contingerit gib
bositas propter apostema natum ex per
cussione vel ex causa intrinseca absque
percussione cum febre fiat flebotomia de basili
ca si possibile fuerit aut subtrahatur san
guis cum ventosis positis super nati
cas et pulpas cruzium et ungatur lo
cus cum oleo ros. vel de mirtis aut de ne
nufare. Et emplastretur locus cum ros.
mirtis et sandalis et farina ordei et
similibus. Mundificetur etiam si possibile
fuerit cum manna cassiafistula et aqua prunorum
et similibus. Nutriatur cum succo farine
ordei avene fracti addito cum lacte
amigdalarum vel cum oleo ros. Bibat aquam
ordei vel aquam decoctionis prunorum

Confirmata gibbositas non curatur
Signa ex asmate et tussi
Cura eius propter apostema
Unctio
Emplastrum
Regimen
Nutriat
Bibat

et lachrimarum uel portulacarum et cucur
bite et scariolarum et silium de fine te
febre vngantur locus cum oleo de camo
mill' uel de aneto aut de lilio mixtis
uel per se et ponatur ad locum super emplastrum
factum ex malua visco preparato cum fa
rina fenugreci et seminis lini et pingue
dinis anatis uel anseris et anatis et prope
gallinarum Posset addi in fine propter ma
iorem resolutionem et fortificationem
loci armoniacum bdellium et opoponac
dissolutum in oleo de camomill' uel ali
quo alio oleo ex dictis mixta et in
corporata cum aliis rebus ad inuicem
Confortent spondiles posteriores
et ossa pectinis cum ligaturis et plu
maceolis et substentaculis factis ex stup
pa madefacta et petiis in volut' in al
bumine oui posite et locatis super emplastrum
dictum Et hinc comedat carnes et res
assatas aut coctas in aqua conditas
cum rob aut succo berberis agreste et
succo mirtillorum et sumach et silium et
cum speciebus et vitellis ouorum bibat vinum
rubium austerum uel vetus lymphatum de
coctione mirtorum uel sumach Si vero
materia frigida fuerit aut apta fuerit mundificet
corpus totaliter cum pillulis fetidis uel
de hermo' maioribus aut cum pillulis cochiis
aut cum medicamine dehiribit uel de hermo'
facto in sciatica et dolore articulorum
Super locum deinde ferat emplastrum quod fit
fit ex armoniaco et laudano dissolutis
et incorporatis ad inuicem cum pistello in
mortario aut emplastrum quod fit ex bdellio
oppoponace armoniaco et serapino dis
solutis in vino mixtis et incorporatis cum pin
guedinibus anatis et farina seminis lini et
fenugreci et vngatur locus cum oleo de
spica et oleo de masticis mixtis cum oleo de
costo confortetur locus et firmetur cum
bindis et substentaculis dictis superius
Iaceat ut plurimum supino corpore uel super
aliquod laterum Comedat carnes assatas
vel coctas in testula et pastillo et vitel
los ouorum et cicera fracta et farrum
et risum condita cum lacte amigdalarum et
eius carnes condiant cum pipere et
speciebus et sinapi Bibat vinum rubium
clarum austerum lim aut bibat potum factum
cum vino melle et speciebus In omnibus
sius conuenientibus a barijs emplastris et vnct
ionibus pro posse ponatur et sopus quod de
proprietate valet ad hanc passionem a
quacunque causa fiat et specialiter quando a
frigidibus simus liquiricia componitur
Circa gibbositatem ex ventositate in
plente est ut procedat cum rebus appro
priatis carminatiuis ventositatem et specialiter
post purgationem cum pillulis fetidis ma
ioribus aut cum medicamine de hermo'
quod sic fit Recipe pulueris hermodactilorum
alborum ℥ i turbit ʒ i diagridii scamo
nea iii diazingiberis ℥ ii mell' rosati ℥ i misce
antur dabitur ante diem per horas
duas cum aqua calida decoctionis
cumini et mell' medietas illius medi
caminis dabitur in pueris in adultis datur
toti plus et minus secundum virtutes in
firmi et conditiones Continue super locum
in quo apparet vestigium gibbositatis
ponatur emplastrum quod fit ex sinapi stercore
columbino et ficubus siccis equaliter mixtis
et simul incorporatis si feruor et vesica
tio uel rubor factus fuit in loco per
illud emplastrum infirmus lederet remo
ueatur emplastrum et vngatur locus cum oleo
de costo in quo puluis cimini dissolua
et emplastretur locus aliquo cum emplastro
de calamento pulegio origano baccis
et cimino et farina lupini lini seminis et
fenugreci mixtis decoctis et incorporatis
simul Solum armoniacum per se extensum
super petiam et cum oleo de costo uel de
lilio mollificatum per se operatur et bene
resoluit ventositates et ossa sui loci
firmat exiccando locum lesum In omnibus
aliis rebus fiat ut narratum est supra
in cura gibbositatis propter materiam frigidam uel
aptam fuerit Aqua cum qua lymphatur
vinum istius est aqua decoctionis carda
momi uel piperis uel longi piperis et silium
Si autem propter asma aut tussim gibbositas
euenerit curetur cura asmatis aut tussis
ut dictum est capitulo de tussi et asmate nomine
eligendo modum medicationis emplas
tionis unctionis et mundificationis hic
proprio capitulo Sequitur

Capitulum cxcvi de ulceribus et elefancia &c

Arices sunt vene grosse viri
des uel nigre plene sanguine
melico in nolute apparentes
sup crus et circa dum plures
illaz portatoribus onerum
dorso viatoribus currentibus et cursoribus
Elephantia est infirmitas que accidit
sepe in pede et crure ex ma grossa
sanguinea uel flatica diversa p adhus
tiones ad grossities et duriciem melicam
infiltrata in omnibus membris cruris
et pedis et etiam in cute ita qui tota
ipa cutis vesicat et pustulat denigra
tur et plumbescat et magnificat pes
et crus ultra debitum et corrugatur
pellis cruris et pedis et asperatur cum
quibus fissure fit ap̄a dura difficilis
sanationis p̄mo in vitate impossibilis
sanationis per vias medicinales et appel
latur hec infirmitas a sapientibus lepra
pedis uel cruris aut utriusque Signa
varicum per se et p visum et tactu ma
festa sunt Signa elefancie grosse
melice sunt calitas loci ad tactum et
tenebrositas in color et asperitas loci
et ad exeminentias et exitus sanguinis
nigri ex loco cruris uel pedis et urina
infirmi spissa tenebrosa uel rubio
sa citrina intensa apparet et usus an
infirmitates rez generantium sanguinis
grossum ut carnes bovine arietine et
vinum spissus grossius et turbidum
Signa elefancie que fit ex flate non
se vehement sunt grossitudo cruris et
pedis insimul absque rubedine et intensa
asperitate loci et tactus loci vr̄ frigidus
absque calitate et min⁹ intensa et nō he
eminentias pustulatus ut sanguinea
Cura varicum dicta est in ciruzgia nr̄a et
hic gnā tractat⁹ ad eam erit dicere Vin
est q̄ hec infirmitas post eius confirma
tiones non recipit curacionem per medicinas
impri⁹ cum est in via fiendi pot bene
fino medicinali curari absque ciruzgia
male tn̄ fiat flobotomia de basilica pedis
non infirmi et infirmi eadē die uel
diversis diebus et flobotomia pedis sani p
cedat Si aut̄ infirmitas esset i am
bobus cruribus fiat flobotomia de ambabus
manibus p̄mo postea in cruribus ambo
bus hui⁹ vene in pedibus et i manibus
per sectio recipit inter anularem et
auricularem digitum et hec vena in cu
bito vocat⁹ basilica quia ē vas om
venaz existentium in brachiis et quia
est sm̄ radices magis ab epate oibus
aliis existentibus in brachiis et in loco
dicto In manibus appellat⁹ epatica
et splenetica et in pedibus salvatella
mundificat eam et minuit flobotomia hui⁹
vene et istarum venarum plus omnibus
aliis venis melius et grossius sanguinem
nem totius corporis Purgetur totum
corpus cum pillulis fetidis uel in decoc
tionibus factis cum elleboro nigro cu̇ᵒ de
melia Vngatur totus locus cum oleo de
mirtis et oleo rosarum mixtis cum pulvere
gallaz cupressi uel gallaz simplr̄ Em
plastretur totum crus et confortet⁹ cum
emplastro facto ex farina milii millice
ordei ℥ i. v. et ex pulveribus bolī ar
meni mirtoz ℈ i. et ex olio de mastice
℥ vi. in fine addat⁹ tm̄ vinum rubeum stip
ticum que sufficiat ad incorporandum totum
et hinc ponat⁹ super crus et cruza et
ligetur bene firmiter cū binda et ordi
net⁹ q̄ infirmus die et nocte cū iam
erit q̄ elevat⁹ cruribus et pedibus
iaceat Abstineat a motu et labore
pedum et crurium pro posse quia talis
motus uel labor est potentissima
causa istius infirmitatis Non utatur
talis infirm⁹ vino grosso novo uel
veteri sed vino acuto albo claro sub
tili lim. sm̄ naturam vim et debilitatē
et cū fortitudine surrupit et nervoz
Abstineat ab omnibus grossis cibariis
generantibus humores grossos et melicos
vz a carnibus bovinis et porcinis salitis
caseo lacte past a simis et ab omni legu
mine et pane milino et de mellica
et siligine et ordeo Vtatur carnibus
edi castrati arietis annual gallinaz
caponum pullorum et oīm avium degen
tium in arboribus et in pratis et non in
aquis et vitell' ovoz et spinachiis
et borragine feniculo petro. lactucis
atriplicibus cucurbitis et siliquis Est
et alius modus curationis contra tales
infirmitates qui semper debet sequi
ad modum predictum est pertinens ad ci
ruzgias plus quam sic fit Emplastret loc⁹

Alius modus curationis per viam cirurgie

que est sub genu per digitos tres cum bitumine quod fit ex bo. ar. mumie altee mastic dragaganti gum. arab. equaliter pulverisatis et cribratis et incorporatis cum albumine ovorum circumdetur totus locus dictus cum isto emplastro et firmetur fortiter et bene super locum binda ita quod humores non possint ad inferiora descendere per venas aliquam et dimittatur sic per dies unam sequenti die aperiatur illa vena magna vel magnifica scilicet cum flobotomia in loco qui est super cavillam pedis per digitos quatuor vel tres et sit vulnus flobotomie satis magnum ut grossus sanguis totus exeat et dimittatur fluere ex flobotomia sanguis qui est in vena tamdiu quod tota vena que est ab abitudine et ligatura inferius facta sub genu per se evacuetur et hoc cito fiet quo facto constringatur sanguis et deleatur vulnus flobotomie et totum crus usque ad genu de novo cum bitumine dicto et bindis et ordinetur quod stet infirmus sic usque ad dies duos cruribus et pedibus elevatis et sic curabit per continuationem bituminis et ligature usque ad tempus breve si deus voluerit. Alius modus curationis per viam cirurgie quod est valde nobilis sic fit. Fiat ligatio cum bitumine et binda firmiter sub genu ut dictum est postea scindatur pellis que est super venam vel varicem subtiliter ita quod corpus vene manifeste appareat et non ledatur. Secundo fiat in loco qui est super cavillam pedis cum vero hoc factum fuerit in loco superiori et inferiori capiatur vena cum digito et elevetur et optime ligetur cum filo in parte superiori et inferiori. Sic cum hoc factum fuerit incidatur corpus vene totaliter ex transverso super ligaturam in loco qui est apud cavillam infra ligaturam loco qui est sub genu et quod est in medio totum elevatur post vero evacuationem totalis vene que est in medio duarum ligaturarum ligetur totum crus cum bitumine et bindis et stet pedibus elevatis sic usque ad dies aliquot. In cibo et potu fiat ut dictum est in cura absque infusione superiori.

Attende si post ligaturam cum bitumine et binda fieret stupor in pede et membris inferioribus et denigratio quod significaret mortificationem membrorum inferiorum unde oportet te esse cautus in hoc et diligenter considerare ne error accideret peior priori.

Cura elefancie sive fuerit ex sanguine sive ex quacumque causa fiat post eius confirmationem et augmentum curatione non recipit per viam medicinalem in principio sue nativitatis et cum est in via ut fiat et augmentetur per beneficium artis curari potest in eius cura rationabiliter procedatur. Si autem elephantia contingeret ex sanguine grosso melico primo mundificetur totum corpus cum pillulis et medicinis dictis in capitulo de melia 2° fiat flobotomia de salvatella vel basilica pedis contrarii 3° fiat ventosatio cum scarificatione super crus et pedem et fiat iterum flobotomia de vena que est in iunctura poplitis aut genu leniter cum pena ungatur omni die totum crus cum pede cum oleo de mirtis salicis vel oleo ros. in quo nuces cipressi sint decocte. Fiat emplastrum super crus cum ros. flor. camomille mellilotum pulvere mirtorum et boli ar. et farina gallarum mixtis et incorporatis cum oleo ros. et mucillagine seminum citoniorum vel psillii et farina milii vel milii stet usque ad finem cure pedibus elevatis multum et ordinetur quod omnino abstineat a motu et coitu. Comedat carnes edi castrati et arietis annual. et carnes gallinarum et caponum et pullorum et columbarum. Comedat etiam vitellos ovorum spinachia atriplices feniculum lactucas mercuriales petrosilinum et borragines et condiantur omnia talia cum lacte amigd. et butiro et cum speciebus absque pipere et zinzibere. Bibat vinum album clarum odoriferum bene limphatum. Abstineat ab omnibus carnibus silvestribus terrestribus quia de proprietate sanguinem generant melancolicum et grossum et ab azimis caseo carnibus salsis et lacte et omnibus leguminibus et a vino novo et veteri grosso. Abstineat a

multa replecione cibi et potus Sepe ite
retur mundificacio cum pill et medicinis
et ventosacio cruris et flobotomia vene
que est in curvatura poplitis vel genu
et sic remanebit illesus Cura ele
phancie ex flate grosso est ut omni eb
domada semel aut bis fiat vomitus
post replecionem cibi et potus Post vo
mitus utatur abstinencia cibi et potus
et laboris et motus et stet cruribus
et pedibus elevatis mundificetur
totum corpus aliquantum cum medicinis
de herbis vel cum pill de hermod
maioribus Scire hic convenit quod
nichil est quod in hac cura ex quacumque
causa fuerit possit vomitui equari
et specialiter si ex flate fuerit Vngu
tur omni die totum crus leniter cum
penna ex oleo de mirt et oleo de lilio
mixtis simul et fiat emplastrum super
totum crus et pedem cum absinthio
contuso pistato et incorporato cum
pulvere nucis cipressi mirtorum boli
ar mirre aloes oleo de mirt et fa
rina mellice et siliginis et murilla
gine citoniorum seminum vel mucillagine
seminis fenigreci et vino rubeo styptico
Vtatur cibis et potibus dictis supra
et in condimentis suis pipere et croco
Sepe abluatur crus totum cum pede
ex aqua decoctionis cineris vit
ralium et absinthii quoniam de proprie
tate hec aqua multum resolvit et
teneat in ipsa crus tempore longo / li
getur sic unctum emplastrum cum binda
super locum comprimendo ipsum locum
fortiter nam talis ligacio membrum
confortat ut deleam vias currentes ex supe
rioribus membris non recipiat Sequitur

Capitulum CXCVII De vulne ribus et excoriacionibus que fiunt in lumbis et dor so et anchis quando homo longo tempore iacet et non erigitur vel quando propter equi tatem talia eveniunt vel ex calciamentis strictis Et

Iste modus infirmitatis
quamvis manifestus et sen
sibiles cum habeat dispo
nunt loca in quibus fit per
vias currentes adeo per
fricaciones et compressiones factum
in eisdem locis que sunt cutis vel sal
sa incidit et completa fuerit talis
infirmitas ab omnibus excoriacio
appellatur accidit ut in dorso anchis
et natibus Signa excoriacionis
future sunt pruritus et dolor et rube
do in dorso vel anchis aut coxis et
specialiter postquam aliquis iacuerit
longo tempore in infirmitate super loca
illa Contingunt etiam talia accidentia
quando homo equitat pressiones aut sella
strictum et fricant loca coxarum et na
tium et calefiunt ultra debitum Cura
a quacumque causa contingat excoriacio
in membris narratur est ut statim a
principio epithimentur locus lesus cum
pannis infusis in aqua rosarum et sternatur
cum foliis salicis et mol et mirtorum
aut epithimentur cum succo solatri aut
sempervive aut aqua decoctionis
sumach mixta cum aqua rosarum et
ordinetur quod quandocumque panni infuse in
liquoribus predictis videntur exsiccari in
fundantur iterum tam diu quod fervor et
ardor et prurigo pruritus fuerint remo
ta postea omni die bis vel ter ponatur
super excoriacionem vnguentum de cerusa
quod fervores removet et consolidat
tales excoriaciones / Pulvis corticum
granatorum de proprietate consolidant
dem excoriatos postquam aliquos dies
excoriacio epithimata fuerit epithi
matibus supradictis sed talis pulvis oppor
tet ut sit tritus et cribatus ut alcohol
li est multum simile par terre et tribai
aliter enim non valeret sic in consolida
cione istius ulceris super ipsum pulverem
semper ponatur pecia infusa in aqua
rosarum vel aqua decoctionis sumach vel
mirtorum et sic infra dicta consolida
bitur excoriacio et specialiter si pp

equitationes contingit aut propter stricta calciamenta. Sequitur

Capitulum cxcviii de doloribus qui fiunt in extremitatibus membrorum et membris exterioribus fe

Fiunt autem dolores in istis membris et locis et contingit scilicet manibus et pedibus et fuerint subito non antea consueti et non fuerint a casu neque per cussione neque ex intrinseca causa manifesta sed propter materias currentes vel causas intrinsecas. Si venerit ratio extimandum erit quod istud contingit aut propter alterationes complexionis membri aut per materias vel calide vel frigide ad locum dolorosam vel lesam. Signa dolorum contingentium extremitatibus membrorum sunt rubedo calor et pruritus qui sunt alterationes complexionis membrorum et fiunt absque humore manifesto et durities cum caliditate. Si autem cum humore calida et durities loci fuerint ipsa calida fuerint. Signa dolorum provenientium ex causa frigida in membrorum extremitatibus sunt privatio caliditatis et rubedinis et stupor et fuscedo et gravitas et formicatio que cum affuerint pallidum futurum aut membri propter mortificationem significat. Cura dolorum existentium in extremitatibus membrorum ex causa calida primo oportet ut ungantur loca dolorosa cum oleo rosarum calido aut cum unguento facto ex oleo rosarum et cera mixtis et incorporatis communiter. Si autem per hoc non removetur dolor membrorum si fuit in ambobus pedibus fiat flobotomia de ambobus manibus. Si vero in manibus fuerit fiat flobotomia in pedibus de vena que est inter anularem et auricularem digitum. Si autem in pede in manu contraria postea inungantur loca cum oleo rosarum calido vel cum unguento dicto et continuatur usque ad dies tres vel circa et cum dieta frigida et subtili victum cum succo ordei vel farina avene vel spelte condito cum lacte amigdalarum et agrestam vel vino de granatis aut succo berberis vel acetose. Comedat lactucas portulacas cucurbitas spinachia borragines condita eodem modo. Bibat vinum de granatis cum aqua frigida et si aqua quanto plus adiuvat aut agrestam aut aquam decoctionis sumach vel mirtorum aut acetose vel berberis post dies quatuor. Comedat pullos et carnes edi vel castrati conditas cum rebus dictis et vitellos ovorum et bibat vinum album debile et agrestam limphatum cum aqua valde. Possent misceri cum aqua tamarindorum prunorum et mitte in qualibet ℥ i pulveris reubarbari ponticis. Cura dolorum ex frigida causa provenientium ab extremitatibus membrorum est cum incepit ut fundatur super membrum vel membra ex alto aqua calida cum oleo de aneto vel de camomilla mixto cum cera. Si autem per hoc dolor non sedaretur hic mundificetur corpus cum pillulis fetidis vel huiusmodi catholicis maioribus aut cum medicamine de turbit vel cum medicamine de huiusmodi facto mistrato et ceterorum dolore. Ungantur post mundificationes loca dolorosa cum oleo de spica vel de lilio aut costo et fundatur sepe super ipsum aqua calida decoctionis absinthii florum camomille et melliloti et similium nutriatur cum carnibus pullorum columbarum gallinarum et castrati et edi assatis et vitellis ovorum et condiantur calida cum speciebus et piper. Sepe brodia caulium et porrorum in quibus carnes coquantur sumat. Utatur sinapi cum cibariis suis. Bibat vinum debile limphatum bene. Abstineat a coitu et azimis et leguminibus et lacte et similibus. Sequitur

Capitulum cxcix de tumore qui accidit digitis et pruritu in autumpno et yeme fe

constringit

signa dolorum calidorum

Signa dolorum frigidorum

Cura ex causa calida

flobotomia

unctio

dieta primis diebus

Ex infirmitas vel malitia fit ex siccitate aeris constringentis vapores et fumos qui deveniunt ad digitos pedum et manuum unde cum tales vapores sunt calidi et coartati in digitis pedum et manuum violenter incidunt pruritus et tumores ex nimietate. Signa ex re ipsa et per narrationem infirmi satis nota videntur. Cura tumoris et pruritus qui accidit in pedibus et manibus tempore frigiditatis est ut super digitos et loca tumoris et pruritus fundatur sepe aqua calida salsa et longo tempore teneantur pedes in aqua decoctionis [illegible] aut aqua decoctionis sulfuris seu aqua decoctionis absinthii fumi terre et meliloti aut aqua decoctionis berberis epithimi portulace et rosarum. Ungantur loca pruritus cum oleo de mastice aut oleo de camomilla et de semine lini. Si autem membrum vel membra magnificarentur ultra debitum fiat emplastrum super locum quod sic fit: Rx ficuum siccarum lb. s. cepe unam vel duas pistentur et incorporentur simul cum vino odorifero. Aliud: Rx sinapis ℥ i. ficuum siccarum lb. s. mellis ℥ ii. pistentur et mundificentur misceantur et incorporentur cum oleo in quo sulfur sit dissolutum. Purgetur sepe cum pill. fetidis vel pillulis stomaticis alkandi aut cum decoctione facta ex mirabolanis indis mirtis rosis et epithimo dulcorata cum zucaro. Bibat vinum bonum odoriferum clarum limphatum quod in medio et utatur temperata dieta generativa boni sanguinis non melancolici neque sanguinis adusti vel salsi. Et cetera.

Capitulum CC. De hiis que unguibus accidunt ex feditate. Rx

Infirmitates que unguibus accidunt communiter sunt 4 videlicet puncta alba citrinitas gibbositas nigredo et excoriacio [illegible] citrinitas et fissura vel fissura. Alba puncta dominium frigiditatis in corde et principalibus spiritualibus significant. Citrinitas unguium elevationem fumi colerici ad spiritualia et os stomaci et oris fetores significant. Gibbositas dominium flatus salsi et melancolie [illegible] in toto corpore et in spiritualibus significat. Unguium nigredo dominium similiter in spiritualibus et nutritivis. Fit unguium fissura dominium melancolie in nutritivis est et stomacho et spiritualibus fit. Cura punctorum alborum in unguibus est ratione totius corporis ut mundificetur cum pill. fetidis vel medicamine debili et confortetur cor cum diacameron piperon aut cum diamargariton vel cum pulvere qui sic fit: Rx margaritarum corallii rubei ana ℥ ii. fiat pulvis cuius cocleare de quo cum vino rubeo claro odorifero sumat paciens omni mane ieiuno stomacho ℥ s. Utatur dieta calida et speciebus pro condimento et vinum rubeum clarum odoriferum bibat limphatum. Super ungues continue deferatur pix vel storax liquida armoniacum mollificatum cum oleo de spica aut de mastice et cum frustis vitri radantur puncta alba aliquantulum ut subtiliora et magis obedientia ad epithimata et unctiones fiant. Cura citrinitatis unguium ratione totius corporis est ut mundificetur cum pill. de hermodactilis majoribus que fiunt ex quatuor rebus predictis superius in tractatu de doloribus [illegible]. Aut cum decoctione facta cum [illegible] tamarindis manna et rosis. Utatur vino albo limphato et carnibus conditis cum agresta vel sumach aut acetosa vel berberis succo et similibus. Super locum ponatur epithima facta ex [illegible] et aceto aut ex [illegible] et agresta aut ex [illegible] et aceto. Abluantur sepe ungues cum aqua calida decoctionis sulfuris aut auri pigmenti in qua sit aliquid aceti quia utile est. Cura gibbositatis et nigredinis unguium est ut mundificetur corpus cum medicinis dictis in capitulo de melancolia et que dicentur capitulo de scabie et salso flate in [illegible] libro de decoratione et venenis.

epithi

emplastrum

Curamentum vnguium

Fiat epithima super vngues ex sale et fece aceti et allume fecis et aceto uel fiat emplastrum ex squilla contusa et mixta cum oleo sisamino uel de lilio aut de camomilla uel fiat emplastrum ex rape crudo mixto et contuso cum sale et fece aceti. Cura dirnitatis vnguium est ut per ebdomadas ferat emplastrum de pinguedinibus animalium infusis et mixtis ad inuicem super vngues deinde soluant quasi postquam emplastrum solutum fuerit et remotum ab vnguibus molles in pelam fricande erunt cum frustibus vitri uel cultellis aliquibus uasis fractis tam diu quod equales fiant et iteret hec fricatio cum vitro multotiens post emplastrum factum ex pinguedinibus donec vngues equales fuerint fricte postquam vngues equales fuerint cera mollificata super ipsos usque adeo duritiem ferat aut armoniacum album mixtum et dissolutum cum cera. Cura

Cura fissure

scissurarum uel fissurarum vnguium est ut mundificet corpus cum rebus mundificantibus melancoliam aut humores adustos si in eo dominatur causa de melia et inungat corpus cum rebus impinguantibus et humectantibus totius corporis ut sunt brodia gallinarum cum vitellis ouorum et vina rubea dulcia et similia sub mertent vngues et mollificent continue cum aqua tepida et pinguedinibus animalium dictis superius et cera mollificata et emplastris humidis pinguibus dictis in cura curuitatis vnguium.

Sarce hic conuenit quod cum vngues valde turpes fuerint et non curantur per aliquem modorum ex modis dictis multotiens iteratis quia conuenit ut mollificet cum aliquibus medicaminibus mollibus vnctuosis tam diu quod per continuam mollitiem cadant aut eradicentur cum ferro aut cum medicamine acuto facto ex calce viuo et sapone molli uel ex allume fecis mollificato et posito super radices vnguium ita quod corrodant et cadat. Cum vero vngues ceciderint uel extirpate fuerint nullo modo cum manu uel aliquo contingant ut

Eradicatio vnguium

torsio uel curuitas eisdem accidere possit et super loca cera mollificata continue usque ad perfectam restaurationem deferatur. Et deus melius nouit.

Explicit liber primus practice phisicalis

Incipit liber practice secundus qui est de febribus et de hiis que sunt necessaria in consideratione curationis febrium

Caplm primum de diffinitione febris et eius divisione in sua genera et spes suas. R.

Febris est calor innaturalis alterius in corde ad id quod est preter naturam procedens per venas et arterias mediantibus spiritibus et sanguine per totum corpus et nocet sensibiliter operationibus. Si aliquis sophisticare vellet dicere q in febre empiola et hippazia calor febrilis non incidit in totum corpus cum in empiola exteriora sint frigida et in hippazia e diverso. q non sit verum q in omni fe. calor innaturalis procedat per totum corpus et sic diffinitio predicta non erit generalis neque in simplici. Ad quod dicendum est q sicut fumi per essentias suas et naturaliter semper vadit inferius et ignis ascendit superius ut est sensibile et notorium et impeditur in duo per accidens in talibus morbis in fe. per suas essentias et naturaliter procedit a corde in totum corpus potest tamen impediri per accidens a nam opilante meatus et vias per quas calor transire debet in totum corpus ut dictum est in empiola et hippazia que empiola fit ex flate crosso in ore fundo cum pars aliqua putruit et calefacta est alia vero remansit frigida eo q calor accidentalis non dum potuit eam penetrare et calefacere et sic per suas frigiditates in ista infriat exteriora et impedit calores accidentales transire a loco putrefactionis ad extrema. In hippazia est alia causa quasi contraria vel dicunt q omnis fe. cum sit morbus vlis per effectum lesionis in totum corpus et in omnes operationes totius corporis quamvis primum sensus tactus non appareat calor accidentalis in aliquibus membris sed potius frigitas et apparet in extremis supius dicta. Dividitur fe. primo in genera sua prima vel in fe. de inflamatione spiritus et fe. de inflamatione membrorum radicalium et humiditates eorum desiccet et fe. putridam humorales. Et dicunt ista genera proprie per diversas suorum subiectorum. Item dicunt hec genera palam modum et conveniunt quia ad effimeram multotiens sequitur ethica vel putrida et ad putridam ethica sed ad ethicam numquam sequitur effimera neque putrida neque ad putridam effimera. Et hoc contingit pp grossities et subtilitates diversorum horum febris. Nam in naturalis calor inflamatus in substantia aerea spiritualis inflamare potest membra et ea calefacere accidentaliter. Sed calor innaturalis insertus in humoribus inflamari potest de levi membra radicalia et eorum humiditates et facere ethicam sed impossibile est ut natura resolvat calores a membris duris et eos in ipsis extinguat et remaneat in humoribus pesse vel in spiritibus. Sed si natura poterit calores ab humoribus

pa degra fe

Divisio genera fe.

veneit et ad primum terme inequalitatem caloris et hoc propter fissuras caliditatis ex veneno in substancia quod neque resolucionem neque impressiones recipit a medicinis neque attractiones ex inabilitate sui ad effectus alteracionis et operacionum nature. Dicunt etiam isti generaliter febrem per naturam causarum medicinalium que diuisim modo eis attribuunt de quibus causis medicinalibus inferius capitulo de fe. putrida sermonem faciemus. Nam fe. effimere per medicos attribuunt causam primitiuam tantum et non antecedentes neque coniunctam. Ethice antecedentes tantum et non primitiuam neque coniunctam. Putride attribuunt omnes medicinales primitiuam scilicet antecedentes et coniunctam. Sequitur

Capitulum ii de fe. effimera et speciebus eius

Huius species effimere sunt tres. Prima et magis principalis est illa que solum fit ex inflammacione spirituum absque apostemate et dolore et absque materia multa peccante in qualitate. Primo fit ex causa diuersa que precedit eam a qua secundum quod currit consuetudo ut est superfluus labor aut ira et similia. Secunda species est illa que fit propter apostema aut dolorem et de illa faciemus inferius capitulum proprium. Tertia species eius est illa que fit propter humores multiplicatos inequaliter quo ad virtutes et de illa inferius dicemus capitulo de fe. putrida ex sanguine. Febris vero effimera que est de inflammacione spirituum iterum diuiditur in fe. effimeram de inflammacione spirituum animalium que habent esse in cerebro et fe. effimeram de inflammacione spirituum vitalium qui habent esse in corde et fe. effimeram de inflammacione spirituum naturalium qui habent esse in epate. Signa communia fe. effimere que fit solum ex inflammacione propter causas diuersas que precedit eam a qua secundum quod currit consuetudo sunt quia non habet periodos sed unus periodus tantum et non incipit cum rigore neque orripilacione et urina non multum tingitur in ista fe. nec mutatur in substancia nec in colore ab eo quod consueuerat nisi modicum aut non in aliquo et non recep-

egri tangit per totum non inuenit calor superfluus neque mordicatiuus multum ultra similem modum et consuetudinem neque anhelitus est vehementer constrictiuus neque lingua est vehementer aspera in ista febre neque sitis neque pulsus fit mea velox neque frequens multum et post eius declinacionem fit aliquis sudor aut humorositas vel cutis roracio et hoc contingit propter calorem febrilem dissoluentem partes subtiles humorum vel humiditatum que euaporant a poris cutis hominis quia calor [illegible] exurgunt et exalat cum calor sine exalacionis [illegible] habet humiditates subtiles dissolutas et eas ex poris cutis exalare facit et sic fit madiditas per corpus vel humorositas. Et iterum hec fe. secundum plurimum fiunt in die et nocte et aliquando extendit usque in dies tres et hec est racio. Cum autem pertransit dies tres egreditur a genere effimere et fit necessario ethica vel putrida et hic calor augmentatur per totum corpus et fit magis mordicatiuus et superfluus et urina incipit manifeste in colore sua et odore mutari et variari et pulsus fit tunc velox et frequens vehementer et lingua alteratur manifeste ad asperitatem et siccitatem et cum ista incipiunt apparere tunc vere scitur quod effimera mutata est ad aliud genus fe. Species fe. effimere que fit de inflammacione spirituum animalium communiter sunt iii. Prima quarum est illa que fit de vigiliis non consuetis vel excedentibus. Nam cum omnes vigilie naturaliter exiccent corpora et calefaciant si fiant in tempore non consueto vel modum excedant magis calefaciunt et exiccant et specialiter cerebrum et eius partes et spiritus animales. Cum cerebrum et partes cerebri et spiritus eius plus laborent aliis membris in vigiliis et calefaciendo spiritus animales accendunt calorem in cerebro et fe. inducunt effi. secundum abilitatem subiecti ad recipiendum inflammacionem. Secunda est illa que fit per multam moram sub sole. Nam sol humiditate et caliditate sui calefacit aerem circumdantem capita hominum unde per longam moram sub radiis solis et eius lumine aereo sub

Spes effi. de inflamac. spirituum animalium iii

2a

tilat spus aiales et eos calefacit et
inflamat ultra debitu et sic inducit
effimeram finalr. Tercia est illa q
fit pp nimias sollicitudines et hoc est
per congregacioz caloris et spus circa
cerebrum et debilitates instrumentoz sensi
biliu cum na negligit ipoz usum ex
sollicitudine contrahente calores et
spus ad cerebru inquo multiplicant et
inflamant in seipis et sic fit fe. h.
Quarta est illa que fit pp laborez et
lassitudines nam labor cum calefat
spus et acuit calores et fe. finalr
inducit et laxat corpus totalr pp
distemperanciaz in toto et in nervis et
adustam effi. supervenit ut plurimu
fe putrida pp ebulliciones et comocioz
in humoribz factaz ex motu cum labore
Quinta est que fit pp catarruz et corri
zam nam omis catarrus et corriza sp
fit ex ca que descendit ad palatiz gu
lam uel nasuz et h uel aut per viam dis
solucionis a calio quod humiditate reperi
ens circa cerebru dissoluit et eam inferius
descendere facit ut in x a calio in mothi
bus dissoluit in estate et inferius descen
dit. Aut in frigido constringente quod facit
a sub a crossa per viaz constrictionis
humidus eliquat et descende inferius
ut apparet qn aliquis pilu nimis ma
nibus constringit humidus exit et sub
tile inferius descendit et terrestre re
manet. Unde cum iste cause catarri
uel corrize in cerebro multiplicant eius
causa dissolues cum multiplicat spus
inflamat et febrem facit et etiaz in
frigida cum modu nalem excedit condu
nando spus et calorez in ventriculis
cerebri impedit eoz euentacio ex
frigido constringente et sic inflamant in
seipis et fit fe. effi. et talis fe. multo
ciens ducit pacientes ad plesim et
piploiaz. Sexta est que fit pp sopm
Cum enim in sopno calor nalis et spus
aiales circa cerebru congregant si
sompnus non excesserit modum nal
nabile intencioz conservat spus aiales
et ipsa instrumta et ab eisdem lassitu
dines et fatigaciones in vigilys ac
quisitaz removet. Sed si modu
sopnus excesserit in longitudine et

et profunditate inducit in spiritibus
aialibz existentibz circa cerebru coar
taciones et eoz impedit euentacione
et sic ipi spus inflamant in seipis qa
careant euentacioe et exalacione et fit fe
que inducit hoiem ad piploiaz et sqin
nanciaz multociens. Febris effi spes
que fit pp inflamacioz spuuz vitaliu
etiaz sunt vj. Prima e illa q fit circa
cuius ira inflamet sanguinez et spus
circa cor inducit si excedit effi. et h
effi. multoc inducit sinochuz uel tercia
2a spes est illa que fit ex tristicia naz
cum intensa tristicia et longa spus
et calore congregent circa cor et non
possint euentari bene pp debilitatez
inductaz in mebris anhelitus ex fuga
spiuz ad radices intrio spus in seipis
inflamat et fit fe et hec fe. ducit ho
mines ad defectuz appetitus et melan
et aliqn ad fe. quartanaz. Tercia est
illa que fit pp longaz moraz in aere frio
Cum enim aer frigidus manifeste ledat to
racez eo q frigm nocet nervis et thoracii
pp eoz distemperanciaz infrigidat conplonali
ex ca sue conplonis eo q thorax ossuosus
et nervosus est valde et etiaz quia con
stringit carnaz impedit pulmonez
in mundificacoe humiditatis pp lesioz
thoracis ex frigido ta pp impedimentu
in anhelitu et pp impedimentu i mundi
ficacoe coadunant spus et alterant
ex lesione thoracis et dolore spualiu
et fit fe que inducit multociens hoies
ad asperitatem cane pulmonis. Certa
est illa que fit pp dimissione balnei
temporibus consuetis. Nam cum balneu
mundificet totu corpus a superfluitatibz
subcutaneis et q sunt in poris cutis cor
poris totius. Si autem privat corpus
hominis tali mundificacoe temporibz con
suetis congregant superfluitates in
poris per quos spus arteriales et ca
lor nalis consueverint alleviare et euen
tari et sic per privaciones euacionis in
flamant spus in seipis et fit fe. effi.
que ducit hoiem multocies aut ad
scabies aut ad cotinuaz fe. cum sit ibi
pvncia humidi superflui cum calio ...
Quinta est illa que fit p balneu ex aqs
termaz uel aquis calidis naliter flaz

somni et profunditas et inflatio oculorum
et vocis raucedo cum oppilatione in naso
et emunctoriis et gravitas totius corporis
et pigritia et laxitudo et debilitas me-
morie cum falsis et terribilibus ymagi-
nationibus. Signa effimere contingen-
tis vitio spiritus vitalis et specialiter propter
iram sunt accessio ire et velocitas an-
helitus cum frequentia et oculorum rube-
do et maxillarum et tremor quidam et
faciei inflatio ut in dormiente quasi
et urina est astricta tincta et pulsus
est grossus non plenus frequens et
vocis altitudo vel clamor cum insuf-
flatione aeris per anhelitum. Signa
effimere ex tristicia sunt siccitas intrinsecus et
eius caliditas ita quod infirmus sentiat
caliditatem ipsius ex dominio siccitatis in ea
et motus oculorum ad clausiones declinis
et oculorum subversio propter resolutionem cum
quiete et facies est tendens ad citrini-
tatem propter profunditatem caliditatis et pul-
sus est declinis ad debilitatem cum dura-
tione. Signa effimere ex longa mora in
aere frigido sunt quod cum infirmus tangitur
corpus infirmi non invenit vehementer
calidum sed cum figit manus sentit
calor elevari et parvus est pulsus non
ut pulsus habentium angustiam tristitiam
et famem eo quod non est ibi resolutio ut
in illis sed fit velox propter necessitatem
attrahendi aerem nisi fuerit frigus
vehemens et fortasse fit durus et
oculi non sunt profundi sicut qui
sunt inflati per vaporem contractum
et urina est alba eo quod caliditas est pre-
focata et tincta quamquam caliditas que
resoluta fuit exterius expellit ad
viam urine. Signa effimere propter dimis-
siones balnei temporibus consuetis sunt
congregatio sudoris et superfluitatum
in cute et toto corpore et urina est spissa
et turbida colorata et gravitas et
laxitudo corporis et membrorum cum quadam
pigritia et aliquali diminutione appetitus
eo quod non fit mundificatio superflui-
tatum secundum consuetudines. Signa effimere
propter balneum aquis termarum sive ipsa
balnea et cauteria facientes balneum
calidum acuti et asperitas cutis cum quadam
nigredine et additio caliditatis post
tempus et debilitas pulsus cum minoratione
et debilitate et fit urina non colorata
et non humectat corpus neque profun-
dantur oculi. Signa effimere propter longam
moram in balneo calido sunt magnitudo
anhelitus cum debilitate et spissitudine
pulsus et sitis que melius sedatur per
attractionem aeris frigidi quam per potum
frigidum et rubedo maxillarum et omnium mem-
brorum et laxitudo. Signa effimere con-
tingentis vitio spiritus animalis et specialiter
propter famem sunt debilitas pulsus et par-
vitas et declinatio aliquantum ad duritiem
et turbiditas urine cum ardore et de-
structio appetitus post famem cum eructu-
atione fetida et oris amaritudo et
gravitas totius corporis et membrorum et
commotio in ore stomachi. Signa effimere propter
fluxum ventris sunt pulsus durus et
tensus et debilis et parvus et spissus
et urine paucitas et sitis et vigiliarum
multitudo et malus appetitus et in-
ordinatus. Signa effimere propter vim po-
tationis multiplicatam sunt debilitas
motus corporis et urine multitudo preter
quod sit digesta et turbatio mentis aut
dolor capitis et oculorum obtenebratio
et vomitus aliquando seu gravitas. Signa
effimere propter ciborum calidorum commestiones sunt
pulsus velocitas et spissitudo et oris
amaritudo et turbida urine et sitis
que per potum frigidum mitigatur et manifesta
calefactio in stomacho et in omnibus
membris. Signa effimere propter fastidium
sunt alteratio eructuationis ad acetositatem
aut fumositatem et urina cruda et in-
digesta et aquosa et palpebrarum gravi-
tas et inflatio et gravitas stomachi et omnium
intestinorum. Signa effimere propter sitim sunt
accessio sitis et desiderium potus vel flui-
de fluentis et velocitas pulsus cum
frequentia et debilitate et urine pau-
citas et ascensio colorationis cum puritate.
Signa effimere propter id quod natura consuevit
quod evomi possit sunt gravitas stomachi cum
eructuatione postquam autem eructuat
emittit aquositatem et commotio aliquando
vel fumi et hoc ut medicina sentibus
provocantur. Signa effimere propter cibum multum
intus incisum grossi et duri sunt inflatio
stomachi cum eructuatione ventosa et gravitas

membrorum et sompnus immediate post co-
mestionem et velocitas pulsus cum frequen-
tia et insufflatione anhelitus et pigri-
tia commotionis. Signa effimere propter comes-
tionem cibi subtilis sunt inflatio sensibilis
cum caliditate et eructuatio fumosa calida
et oris amaritudo et sitis et coloratio
urine cum tenuitate emissionis et sensibilis
caliditas in membris ante adventum febris
et oculorum rubedo cum dolore capitis
in parte anteriori et pulsus velocitas cum
frequentia et caliditate arterie. Cura
effimere in communi est ut habens effimeram propter sa-
cietatem nauseativam et propter oppilationem
et propter catarrum omnino abstineat a balneo
et specialiter in principio rei quia balneum
egritudinem generat putridam et in istis
casibus consistoriens timetur de conversione
effimere in putridam. Et in illa que est propter
multitudinem cibi et non in hora sed
in fine resolutionis et humectationis
et rorationis membrorum et spirituum que sunt
calefacti propter modum concedi potest. In illa
effimera que est propter densitatem et constrictionem
cutis in principio conceditur. In omnibus autem
febribus effimeris balneum melius est in fine
quam in principio propterea quod preparat magis
ad putrefactiones in principio et abilitat
ad recipiendum intra se causas putrefac-
tionis et hec est summa auctorum de balneo
li. iiij. ca. de curatione febris effimere secundum
mentem …lem. In senectute concedi potest et spe-
cialiter in corporibus siccis similiter potare aquam
tisanam cum succo granatorum acetosorum
aut per se est utile et conveniens propter quia
in illa que est ex oppilatione nutritiorum
et ex sacietate nauseativa et apetite et
indigestione et isti tales in principio a ci-
bo abstinere debent et provocare eis
sompnum utile est. Illi vero qui patiuntur
propter famem vigilias et laborem non
debent abstinere in principio a cibo sed
debent comedere panem ablutum vel cum
vino vel cum aqua ut sit magis pene-
trans cum vino si virtus est debilis et non
indigeret fortificatione cum aqua
si virtus constat et non patiuntur mul-
tis cibis et indigeret cum hoc multa in-
frigidatione. Delectari et gaudere est conve-
niens in hiis qui patiuntur effimeram
propter angustiam sollicitudinem et cogitationem

Et illis qui propter oppilationem vel fastidium
patiuntur non est sic conveniens sed eis magis
proprie ut utantur subtiliantibus et aperientibus
ut est oximel compositum sepe in die cum
aqua calida decoctionis radicum feniculi
et petrosilini et similium. Iterum fricatio extre-
mitatum in omni effimera si levis fuit frica-
tio satis conveniens est et specialiter in illa
que est propter oppilationem cum repletione
cum nauseativa sacietate. Infundere aquam
calidam decoctionis rosarum et florum camo-
mille in fine est utile et provocare sompnum
quia equat naturam spiritum et complexionem totius
corporis post fricationem. Nam in fine effimere
vera in qua fit sudor ut volunt omnes
philosophi roratio vero fit et hoc est propter ex-
alationem caliditatis extranee que potuit
dissolvere partes subtiliores et aereas
humorum et humiditatum membrorum et in va-
porem satis humidum convertere et post
conversionem hora sue exalationis ad
cutem habere et omnes corporis partes
quasi quodam rorare sudore. Com-
muniter in omni effimera a quacumque causa con-
tingat est convertere corpus ad contrarium
eius quod ipsum accidere facit et proprie
fiat illud in omni usque ad horam rorationis
totius corporis que fit communiter ad plus usque
ad horas xxiiij. Si vero usque
ad hoc tempus sedata non fuerit per
rorationem vel per aliud modum alterationis
fixo remansit cum laxitudine et tre-
more vel malo appetitu et vigiliis
iam est signum quod convertit vel conversa
est ad aliud genus febris quod non est effimera.
Cura febris effimere vrine … causa cogi-
tatione est ut iaceat in molli culcitra vel
lecto et ungantur renes et aures et
frons cum oleo violarum tepido vel oleo de
nenufare quod est melius. Super caput
eius fundat aqua calida decoctionis
florum camomille rosarum et violarum. Post decli-
nationem calor manifeste intret balneum
vel fiant fomentationes cum aqua te-
pida decoctionis herbarum predictarum quod
melius erit et postea fiat inunctio cum
oleis dictis. Comedat carnes edi et
pullorum coctas cum lactucis et similibus
conditas cum agresta vel succo grana-
torum. Et bibat vinum limphatum quod aqua
sit tripla ad vinum. Aut bibat iuleb a

Signa per comestionem cibi subtilis
Cura effimere in communi
Aqua fecta cum succo granatorum
Delectari gaudere

syr^m de nenufar' cu aqua posset etiam
comede portulacas et cucurbitas
et prima et silia et dormiat post co
mestiones per longum tempus quia
bene erit ei Si uero horri ferno
ris magna affliget sitis bibat iuleb
uel syr^m viol' uel de nenufar' cu aq^a
frig in estate in yeme vero cu calia
Cura fe effi. pp longam moram
sub sole est ut fundat super caput
at aucipit liquor qui sic fit R aque
ros. lt. s. aceti ℥ iij. misceant' et
infundat' pannus in eod liquore et te
neatur super caput usque ad fines fe.
et cum exiccatur iteru infundat' in
eodem et capiti supponat' et fiat sic
successiue usque ad febris remotione
Cum vero quieuerit febris ponat'
eger in balneum tepidum aque dulc
decoctionis ros uel viol' aut solatri
Et cum de balneo exiuerit aqua tepi
da et non calida fundat' super caput
et sup totu corpus et ponat' ad quiescen
dum et dormiend' in loco frio et loco
molli et quieto Sumat in potu ante
prandiu et post balneum syr^m de nenu
far' uel iuleb. aut syr^m viol' uel vinu de
granat' acetos uel sumat in potu sin
guentum fructu coctu quod sit prius ablu
tus cum aqua calia cui ad misceat cu
fuerit bene coctum multa q aqua fria
et existe potu cibali comedat pariens
usque ad sanitatem Post remotionem
febris comedat carnes edi et pullorum
et brodia gallinarum et amum et cucur
bitas coctas et atriplices et lactucas
coctas et conditas cum aqua pullorum
Bibat vinu limphatum et iuleb aut suc
cu de granat' uel syr^m ros uel de ne
nufar' cu aqua fria Postea redeat
paulatim ad dietam consuetam Cura
effi. pp nimiam sollicitudine et cogita
tionem est ut sumat vinu odoriferum
claru bene lim. et mixtum cum aqua et
vtat' letificantibus et solaciis et dor
miat sm posse et vngat totu corpus
cu oleo ros et extremia manibus fri
cent et intret aliqu balneum tepidu
aque dulc florum camomill' et ros. Et
comedat carnes edi pullorum et galli
narum conditas cum croco et aqua ros

et succo granatorum dulcium et vinu mor
et fructus humidos ut prima et melo
nes et morastias uirides et ficus et
cucurbitas portulacas lactucas et
silia cocta et condita cum lacte amig^l
uel oleo ros Comedat vitellos ouorum
cu succo granatorum uel berber et croco
et bibat succum ordei dissolutu cu vino
odorifero bene limphato Cura effi.
pp labores est tranquillitas in loco qeto
et temprato et molli culatia et lecto
et hoc uult y. ph^ia 2^a ubi dic. In o
motion corpis cum cepit quis dolere
statim quiescere remedium est in vngu
nodos et articulos et loca lesa ul' lapsa
cum oleo ros tepido est multu utile
uel viol' et spaliter si fiat in vnctio
circa spinam et collum et caput Sepe
post se intret balneu aque decoctionis
ros et viol' Bibat vinu multe amixti
onis Et comedat vitellos ouorum et car
nes edi et pullorum et iura gallinarum con
dita cu croco et cinamo et cardamo et
minus comedat quam consueuit pp vir
tutis debilitatem et digestibilia de faci
li et brodium cicer condita cu croco
et oleo viol' et cinamo et cardamo
multu quiescat et dormiat p posse
Cura fe effi. pp contristatem et iracundia
est ut fiat flora quamuis parum fuerit
tempus in quo floram celebrauit ul'
fiat extractio sanguinis cum ventos
et post extractione sanguinis cu ven
tosis fiat purgatio cum pill' cochiis
almansoris aut medicamine de turbit Et
comedat succu ordei conditu cu lacte
amig^l uel brodium cicer Et bibat
iuleb uel syr^m viol' et de nenufare.
et silia cu aqua decoctionis liquiritie
iuiubarum et passularum Post quietem
sentiatur balneo vino limphato
multu et carnibus edi et pullorum
et vitell' ouorum et condiant cu tob.
croco cinamo et cardamo et liq^r
...mi distiret sepe cum pillis cochiis
Cura effi. pp longum et profundum
somnum est ut fricent extrema for
titer et expergant fanes et oculi
et frons et totu caput cum aqua
ros. in estate et in yeme cum aniso
et fiat clistere lenitiuu si die illa no

Cura effi. pp labo[res]

ypocr

Cura pp contrist. et iracundia

Cura eff. pp longu et profundu somnum

Cura esti ex ira

Cura e. pp tristiciā

Cura e. pp longā morā i aere frio

acellauit semel uel bis ad minus Fo
bat sepe sy^m ros. cum aqua calida i
yeme et estate cum frida et hoc usque
ad cessatione febris Et cum fe ces
sauerit intret balneum aque decoc
tionis flor camomille et absinthij
et comedat pan et dietam digesti
bilem de facili Et vinum bibat
lymphatum viz carnes pullorum et
edi et similia conditas cum agresta
vino de granatis et cinamo Cura
esti ex ira est ut super caput eius
fundat paciens aqua ros et sup
pectus/ emplastrum pectus pacientis
cum sandal ros camphora nutritur
cum aqua ros cum vino de granatis
aceto ros vel cum aceto simile citri Et
comedat portulacam vel lactucas
aut scariolas cum aceto et bibat aquam
friam cum succo de ribibus et cum succo
malorum acetosorum et astantes
ducunt verbis et solacijs tranquilli tes
quod posset post quietes se intret balneum
tepidum aque dulcis decoctionis viol
et foliorum salicum et similia in quo parum
moretur et post exitus a balneo roret
totum corpus cum aqua ros. et sup
caput eius fundat aqua frida et post
omnia redeant ad suas consuetudines
paulatim et ad usum vini lymphati
Cura esti pp tristiciam est sicut
dicta i Cura esti pp cogitationem
et sollicitudines nisi quia in cura esti
pp tristiciam infirmus requirit ma
iorem confortationem cordis cum rebus
fris odoriferis ut cum sandal ros cam
phora et similibus quas requirit qui
patitur pp cogitationes qui enim patitur
pp cogitationes magis indiget con
fortatione cerebri cum rebus calidis
odoriferis ut cum musco ambra et simili
bus et cum hoc utique indiget gaudio
et tripudijs cantilenis et solacijs
et ludis et balneo temperato aque dulcis
decoctionis ros et similia Cura
esti pp longam moram in aere frio
est ut fricentur extrema et totum
corpus cum oleo de spica uel de ane
to uel de camomill et ideo duriter
vel fortiter tamen sed suauiter et temperato
modo Et cum fe. cessare ceperit

manifeste intret balneum aereum uel stu
fam non multum calidam et stet per
tempus ut sudet et exeat in loco calido
induitus et intret lectum cum indumentis
et quiescat postea comedat cibos
subtiles et leues ad digerendum et
parum in quantitate Et bibat vinum for
te et bonum odoriferum absque aqua et
si necesse fuerit iterum redeat ad pristi
num dum quod curet et redeat ad suas con
suetudines Cura esti pp dimissionem
balnei temporibus consuetis est ut sepe
intret balneum aque dulcis tepidum
in quo corpus eius fricetur leniter
et cum hoc cum furfure et semine melo
vel cucurbite et albumine ovi. sal(is)
deinde egrediatur et quiescat et ungatur
totaliter ex oleo ros vel de nenufare Et
comedat succum farine ordei uel cucur
bitas aut portulacas seu lactucas p
coctas et conditas cum lacte amigd
vel oleo ros vel vino de granatis et
similibus Et bibat vinum album clarum lympha
tum bene et sic similiter tunc redeat ad con
suetudines Cura esti pp balneum
in aquis termarum est ut ungantur omnia
membra et totum corpus cum oleo de aneto
uel de camomilla leniter et suauiter et ponatur
in stufa temperata calida et super eum fun
datur aqua calida dulcis temperata de
coctionis camomill aneti et mellilotii
et similia et exeat de stufa sic indutus
et quiescat et dormiat in loco tempera
to et molli postea comedat carnes
edi et pullorum et iura gallinarum et
similia Et bibat vinum clarum odoriferum
in quo ponatur ad aque et sic redeat ad
suas consuetudines Cura esti pp lon
gam moram in balneo est ut super cor
pus eius fundatur aqua que sit quasi
frida et post illud aspergatur totum cor
pus et pectus et specialiter cor cum aqua
ros mixta cum sandal ros et camphor
et similibus et hic quiescat et dormiat
si posset et bibat hora qua vult dormi
re aquam fridam cum succo de granatis
vel berberis et similia Et cum dormi
uerit comedat iura gallinarum et edi
et pullorum cum agresta vel succo de
granatis vel aqua ro. seu succo ber
beris Et bibat vinum rubeum clarum

[illegible] in aqua frigida Cura

effi. que fit pp̄ fames est duobus mo
dis vi3 cum incipit patiens sentire
fractiones uel lassitudines uel dolo
rositates aut postquam fe. facta e
et firmata Cum aut incipit sentire
lassitudines comedat cibum frm de
farina frumenti et 3 ucie infunda
cum succo granatorum uel berberis
aut lactucas cum aceto uel agresta uel
portulace Bibat vinum rubeum clarum
valde lim Si aut fe. iam facta
est bibat aquam frigidam alt his cum
zucaro et rob. ul' cum siru° ro uel viol'.
seu de nenufar deglutiendo pau
latim et suauiter et non sumendo de
potu multas quantitates subito ne ca
lor et nichra intrinsica subito infrigida
rent et fieret ydropisis Preterea cum
cum cepit declinare sumat succum
ordei cum vino de granatis ul' agresta
uel berber aut cucurbitas uel lactu
cas seu portulacas conditus cum
aceto ul' uel ol'o. ro. Bibat vinum albu
debile bene limphatum in fine post
fe. intret balneum aque dulcis decoc
tionis ro. et viol'. in quo parum moret
Et cum de balneo exiuerit ro3et fa
ciem et extrema cum aqua ro. et
vadat dormitum in loco tpato et molli

Cura effi pp̄ fluxum ventris est ut
nutriat cum citoniis citris in prunis
uel in igne. Aut cum cibario facto
ex lentibus excorticatis et pistatis et
mixtis cum vitell' ouorum et croco et
aqua pluuiali aut cisterne et bulliant
et fiat cibarium aut coquant lentes
in aqua et eiecta aqua pistent len
tes et misceant cum vitell' ouorum et
aqua pluuiali et coquant' ad ...
et fiat cibarium Aut cibet cum cibario
facto ex grumine risi in aqua sumach
Bibat vinum rubeum stipticum ter clarum lim
cum aqua decoctionis uel aq' cisterne
ponat in fine fe. in balneo aque
decoctionis ro. et foliorum sorbarum et
mespilorum et citoniorum et similium in
quo parum moret et stet et cum bal
neum exiuerit bibat siru^m de citoniis
cum vino ru. stiptico calido et quiescat
in loco molli et tpato calido et a frigido

aere se custodiat post balneum spaliter

Cura effi. pp̄ vini potationem multiplicatam
in quantitate uel qualitate est ut vomi
tus introducat proposse cum aqua
calida et oximelle aut bibat patiens
aquam frigidam cum agresta ul' aceto vini
de granatis uel succo berberis et similibus
Et rorent facies et nichra extrema
cum aqua ros et quiescat in loco frigido
et dormiat Et post sompnum et fe. quiete
intret balneum aque decoctionis et
stet ibi tam diu quod sudet et postea ex
eat Et hora exitus fundat aquam
ro. super caput et uadat dormitum
et cum quieuerit per tempus come
dat lactucas cum aceto aut portula
cas uel cucurbitas conditas cum agresta
uel vino granatorum et bibat aquam
frigidam cum succo berberis uel de granatis
et post hoc ad suam redeat consuetudinem
paulatim Cura effi. pp̄ comestionem
ciborum calidorum est ut bibat sirupum aceto
sum uel oxizacaram aut vinum de gra
natis uel agrestam aut succum de berbe
ribus cum aqua frigida estate yeme cum
calida Et mundificet stomachum cum tama
rindis prunis et manna et similibus Come
dat poma acetosa et grana omnium ge
nerum in fine comedat sumum ordei et
bibat acetosa dicta intret balneum
dulcis tepidum aque dulcis decoctionis
ros in quo parum moret et spaliter
postquam fe. per diem integrum qui
euerit et sic paulatim conuertat ad
suum usum Cura effi pp̄ fastidium est
ut venter soluat cum oximell' squilli
tico ul' picra aut pill' stomatice alkin
di Et comedat carnes conditas cum
aceto uel agresta uel succo de granatis
acetosis aut succo berberis Et bibat
vinum stipticum lim. cum aqua frigida aut in
troducat vomitus cum aqua calida
et oximell' composito et postea nutri
atur ex cibis dictis in fine post fe. po
nat in balneo aque decoctionis ab
sinthii ros et similium et tunc ad suam re
deat consuetudinem Cura effi. pp̄
sitim est sumere in potu aquam frigidam
cum sir° de nenufar uel viol' aut sir°
ros seu cum vino de granatis mixtis
seu acetosis aut zucaro et aceto seu

Cura eius qui vini potationis

Cura eius qui comestione ciborum calidorum

Cura eius qui fastidium

Cura qui sitim

Cura ei[us] ppt vomitu[m] [illegible]

agrestã balnear[e] magno frã si est
possibile et utile erit Comedat panes
tos acetosas et erit utile Cura
effi[mere] pp[ter] ad quod stinet infra q[uo]d
euomi pot vel debet est ut sumat
patiens aquã frigidã cum oximelle
et excitetur vomitus cum pennã i[n]uncta
in oleo que ponat in os usq[ue] ad
radicem stom[achi] vel meri vel fiat clistere
lenitiuum et postea plus comedat si bene
castellauerit post iiii dimittatur stom[achus]
nutriatur cum carnibus gallinarum vel
agnor[um] et vitell[is] ouor[um] et carnibus
edor[um] et pullor[um] conditis cum agresta
vino de granatis et succo berberis
et spetiebus et vitellis ouor[um] Bibat
vinum clarum albu[m] odoriferu[m] yeme p[re]cipue
et calidum estate frigidum et limphatum

Cura ei[us] ppt cibu[m] multu[m] nutrimenti

Cura effi[mere] pp[ter] cibu[m] multi nutrimenti vel
tardi seu grossi et durantis multum in
membris est abstinere a cibo et potu
et specialiter cibis grossis duris
et viscosis et tarde digestionis et
utatur quiete et somno pro posse ho[ra]
fe[bris] et similiter debet post quietem fe[bris]
de vino claro odorifero q[uo]d possit
in profundum penetrare et digestionem
p[er]ficere et complere Comedat carnes
edinas et pullinas et similia conditas
cum agresta et vitell[is] ouor[um] et spetieb[us]
et exercitio et solutione ventris an[te]
quam hoc et accidat si possibile fuerit
utatur quia utile q[uo]d[ue] erit Cura effi[mere]

Cura ei[us] ppt cibi subtil[is] ingestionem

pp[ter] cibi subtilis comestionem est abstine[re]
ab eisdem cibis subtilibus et conuerti
bilibus et est egro succurrendum
cum cibis rectificantibus stom[achum] et nutri
tiua cum carnibus edi et pullor[um] rec
tificatis cum agresta et vino de gra
natis et succo berberis et similibus aut
cum lactucis portulacis cucurbitis rec
tificatis cum succis acetosis cum g[ranis]
et oleo ros[arum] et bibat vinum ponticu[m]
abstineat a motu et utatur quiete
et sompno et intendat in rectificatione
stom[achi] cum rebus stipticis ponticis vel
acetosi q[uo]d utile erit et conueniens &c.

Capitulum iiii de fe. effi. que ac
cidit pp[ter] apãta fe[bre]

[cum q]ualitate
Et species effi[mere] fe[bris] quoq[ue] h[abe]t vide[ri]
cum quibusdam hominibus q[uo]d
hec fe[bris] non sit accidens sed
egritudo per se Cum omnis
fe[bris] sit calor innaturalis iniciatus
mutatus in igneum calorem ergo cum

calidam

talis calor sit incitans immediate
ledit membra et conseruat in esse per se
proprias vt q[uo]d omnis fe[bris] sit egritudo
per se Si autem aliquis vellet dicere q[uo]d
non est egritudo per se fe[bris] effi[mera] que
sequitur ad apã est accidens eo q[uo]d apã
est egritudo ad quam sequitur effi[mera] per
ebullitionem materie in hoc loco aposteniato ad quam
sequitur inflammatio caloris in corde
ex continuatione arteriarum loci lesi ad
cor et sic fe[bris] apat[is] semper accidens nomi
nabitur ita per similitudines erit omnis fe[bris]
accidens Nam omnis fe[bris] putrida semp[er]
sequitur ad causas putridas et putrida[s]
ad humorales ergo similiter fe[bris] effi[mera] que
sequitur apã per ebullitionem et inflamma
tiones in loco aposteniato Item omnis fe[bris] pu
trida sequitur ad putredinem existe
tem in loco putrefactionis et putredo
sequitur ad humores congregatum in
loco putrefactionis ex vi ebullitionis
et putrefactionis Et sic videtur q[uo]d omnis
fe[bris] sit accidens et non egritudo per se
Ad hoc dicendum q[uo]d ista q[ue]stio non est confe
rens nunc et opinioni medicinali sed
est potius nocens et impediens vnde
distinctio est hic et est conueniens dicere
q[uo]d omnis fe[bris] que sequitur ad apã ini[ti]alis
cum vel ex humoris magnitudine et veneno
sitate fit non solum per ebullitionem materie in loco
aposteniato sed per multiplicationem putrefac
tionis in venis per quas materia apatis
decurrit ad locum apostematis et per putre
factiones materie apatis et per istam viam
fe[bris] apatis est egritudo per se et non
accidens et hec nominatur egritudo com
posita vt fe[bris] cum apate cum ipsa per
longam afflictionem et defectionem
nutrimenti aliquid componit ethica q[ue]
est etiam egritudo per se quamuis in
hoc casu non appelletur egritudo sim
plex sed composita fe[bris] vero que sequitur
ad apã paruum externum vt ad fi
mmulu[m] vel apã per quod aliquod
membrorum principalium immodificatur ut

est apa post aures uel quod fit sub/
assellis uel inguinibus aut p[ar]tibus geni
talium cum non fiat nisi per ebulliti
onem ma[teri]e in loco aposto[matis] et spaliter
hora qua humor apat[is] co[n]uertit[ur] i[n]
saniem Nam hic talis ebullitio infla
mando mebra apo[stemat]a per co[n]tinuatio[n]e[m]
inflamationis et ebullitionis me[m]bro
rum q[ue] co[n]tinuant[ur] cu[m] eo inflamat sp[irit]u[s]
alia et cor et sic fit h[aec] fe[bris] effi[mera] que
appellat[ur] accidens apat[is] cum causa[m]
coniunctam ad fe[brem] que est egritudo p[er]
se non habeat neq[ue] habere ut putre
dines eleuata a causa antecedente
que est causa propria i[m]mediata
et necessaria ad fe[brem] putridam effi[mera]
vero que est egritudo p[er] se uel que est
accidens apat[is] p[ro]p[ter] ex[is]tenci[am] hac tam
non requirit nec habere debet
Signa effi[mere] p[ro]p[ter] apa sunt augmentatio
apat[is] et dolor in loco spali cu[m] ten
sione et rubedine et pulsus veloci
tas cu[m] frequentia plusqua[m] sint an[te]
apa uel dolorem et urina aquosa sub
tilis alba p[ro]p[ter] nec[essitatem] ma[teri]e ad apata
et locum dolorosum Circa curamentum
est ut in apate tone p[ri]ncipij fiat flo[tatio]
uel mundificatio cum medicinis et ut
subtilietur regimen non bibat vinum
sed succu[m] degranat[orum] uel succum ber
ber[is] mixtus cum aqua aut agresta
uel s[irupum] ros[arum] uel de nenufar cu[m] aq[ua]
fria aut aquam friam cum zucco Et
comedat succum ordei uel farri fan
cu[m] farina aliqu[a] hor[dei] aut lactucis
uel portulacis seu cucurbitis cor
tas et conditas cum agresta uel amig
dalato uel oleo ros[aceo] et sit tota in
tentio tua in infridatione loci cum
inie et reb[us] f[rigid]is spaliter usq[ue] ad
augmentu[m] et fiat emplastrum super
apa et locum dolorosum ex solatro
ros[arum] et sempuiua maluis plantagi
ne et silibus et oleo ros[aceo] et de[n]ique
fare et aliis eiusdem intentionis et hic
modus curationis ex parte p[ri]ncipij
cum rebus f[rigid]is non habet locum in
apatibus que sunt in longa ad que
principalia mebra sup[er]fluitates mandant
super fluctates nisi res frigide ille po
nerent[ur] circa apata et non super
apata in augmento pone res calidas
temperatas malua bracas cu[m] f[rigid]is pre
dictis ut sunt maluauiscus vitelli
ouor[um] butir[um] semen lini malua flore
camomille fenugreci et pinguedo por
cina et silia ista sunt in maturatiua
cum resolutis/ in fine mundificatiua
cum abstersiuis sed caue tibi a pr[incipi]o
abusu frigor[um] ne noceant apati et
faciant ip[su]m tendi[m] et durum et ut no[n]
infrident vias ma[teri]e h[ui]us et ip[su]m apa[m] in
fridacione penetrante usq[ue] ad pro
fundum Nam tal[is] infridatio cu[m] mod[um]
excesserit et quantitates debitas q[ue]
ius caloris accidit confirmit et fe[brem] cu[m]
disinit in apa et ip[su]m apa[m] in scirro
sum co[n]uertit et firmat post uero i[n]
fridacio[n]em loci et totius corporis redeant
infirmus adusum vini minus lympha
ti et carnium edor[um] et pullor[um] et gallinarum
eorum des sed condiant[ur] sua cibaria
cum agresta succo berber[is] et vino g[ra]
natorum uel cum lactucis et cucurbit[is]
portulacis et silibus et sic paulatim
redeant ad suas consuetudines Etc.

Capitulum iiij de ethica et suis speciebus fe[bris]

Ethica quiq[ue] est simplex eg[ri]
tudo per se quiq[ue] componit[ur]
cum alia fe[bre] continua uel in
terpolata et est hic male
cognitionis et etiam co[m]ponit[ur] cum apa
te et est difficil[is] cognitionis et no[n] ap
pellat[ur] tunc egritudo simplex sed com
posita Siue enim sit egritudo simplex
siue cum alia co[m]ponatur infirmitate
eius s[ecundu]m proprium non est nisi humidi
tas mebror[um] que sunt tres ut ros
cambium et gluten Circa enim humidi
tatem que est in capillibus spaciorum me
mor[um] non sit fe[bris] continua neq[ue] interpo
lata neq[ue] ethica et neq[ue] effi[mera] eo q[uod] e[st]
in continuo motu non putrescit et cu[m]
sit in continuo motu non putrescit et
p[ro]p[ter] paucitatem et subtilitates et tenu
itates sui corporis cum inflamat[ur]
statim resoluit[ur] et non durat p[ro]p[ter] illa
inflamatio aut transeat in ethicam
aut putridam uel co[n]uertit[ur] Sunt

species ethice

1a species

2a species

2x putrefactio

ethice species tres propter triplicem differentiam receptam in humiditatibus que sunt in foraminibus et concavitatibus et superficiebus membrorum consilium et sunt subiecta immediata ad ipsas febres ethicas. Prima species ethice fit ex inflammatione humiditatis prime membrorum que appellatur ros. cadit et in super membra post digestionem humiditatis que est in capitibus venarum particularium similis rori et ea membra rorat et humectat post calefactiones et dissolutiones et ista species ethice est difficilis cognitionis et facilis curationis. Secunda species ethice fit ex inflammatione secunde humiditatis que appellatur cambium et nominatur sic quia in mediate ponitur in membris secundum convenientes et possibiles qualitates loco eius quod ab eis dissolvitur a naturali calore et hec est cognitionis bone curationis in male et specialiter cum membra ad putrefactionem pervenerunt. Tertia species ethice fit per inflammationem humiditatis tertie membrorum que gluten appellatur sive membrorum [illegible] et ista humiditas est de substantia membrorum ligans et continuans membra consilia ad invicem et hec species facilis cognitionis et impossibilis curationis. Dubitatur a quibusdam quomodo potest esse quod hec febris fiat solum per humiditatum inflammationem membrorum factam a calore naturali absque putrefactione cum putrefactio sit corruptio in humido propria et secundum naturalem caliditatem ab aliena caliditate. Dicendum est hic quod putrefactio potest sumi et considerari duobus modis generaliter et specialiter. Generaliter quod in diffinitione quam [illegible] dicit convenit que de omni putrefactione in omni humido quocumque modo fiat cum victoria et dominio extranee caliditatis super caliditatem naturalem et humiditatem naturalem. Et talis putrefactio sicut fieri potest in omni re elementata ut in lapidibus mineris plantis animalibus et rebus omnibus que ducuntur in esse per generationes et secundum istum modum putrefactionis dicimus quod ethica est febris de putrefactione cum substantia eius sit humida que corrumpitur et dissolvitur. Dicitur enim putrefactio specialiter sicut in arte medicinali que non fit nec fieri potest in humano corpore nisi in humoribus hominis qui in corpore

secundum plurimum generantur ut est sanguis colera vel flegma aut melancolia et ut sunt eorum species naturales vel innaturales in quibus cause putrefactionis que a medico considerantur possunt coadunari que multiplicantur ut sunt multiplicatio humoris quod ad habitum et eius viscositas et grossities et viarum oppilatio et coartatio in loco ut non expiret quod digregatum in eo cum humor congregatur in loco maxime ut non expiret cum aliis causis dictis ebullit in loco congregato et fit per ebullitionem elevatio fumorum a materia putrida que erat coadunata in loco putrefactionis qui veniunt ad cor et inflammant calorem naturalem in eo et ipsum inquinant et post illud calor cordis diffunditur sicut igitur mediantibus sicut igitur et venis per totum corpus et nocet sensibiliter operationibus naturalibus et sic fit febris que putrida a medicis appellatur. Talis putrefactio enim impossibile est ut fiat in humiditatibus que sunt in capitibus venarum per causas assignatas superius neque est impossibile ut fiat in humiditatibus membrorum que sunt subiecta speciei ethice nisi predicte cause putrefactionis non possunt contingere in ipsis eo quod per earum digestionem expoliate sunt a bona conditione humorali per quas predicte cause eveniunt sed acquisierunt unctuositates et spissitudines que eas preparant ad inflammationes ad consumptiones et resolutiones et non ad aliud ut manifeste apparet in unctuositatibus exterioribus ut oleo et similibus que ab igne inflammantur preterquam quod putrefiant vel ebulliant. Sciendum est quod cause omnes ethice sunt omnes cause exsiccantes corpus cum calefactione ut sunt aer siccus et labor nimius et superfluus nimia abstinentia a cibo et potu et usus rerum calidarum acutarum vigilie superflue nimia evacuatio vel usus rerum [illegible] illud ut est coitus specialiter et omnia accidentia anime [illegible] ethicam [illegible] per accidens vero causam generent et [illegible] possunt sibi generari sicut multiplicatio [illegible] et potus impediendo enim digestionem et infrigidando nutrimentum [illegible] in membris et per istas vias calefiunt humiditates membrorum et exsiccantur enim

flammat et sic ab ea ethica pro ea descendes
similiter proveniunt ex omnibus aliis. Signa
vero ethice sunt quod urina non fit rubea
minus et continuent semper quieta et
lenta absque diminutione et eius pulsus
fit velox spissus subtilis et longus et uri
na apparet quasi ut urina hominis sa
ni. Si autem cum hoc rebatis fuerit in
horis diversis et semper post comestiones
se magnificat et infirmus magis ma
festat ethicam esse absque dubio pro
nunciandum. Si vero infirmus fuerit
absque nigredine lingue et eius siccita
te et sine magnitudine pulsus et ve
hementia caliditatis et inquietudinis
et anxietate sed habuerit febrem lentam abs
que dubio et sine paroxismo ut dictum est
supra tunc vere ethicam indicabit.

Propria signa prime speciei sunt predicta
cum quibus sunt alteratio caloris et aliqua
mutatio compositionis membrorum officialium
et universalis corporis extenuatio absque
ariditate manifesta. Et quod urina habet
aliquam pinguedinem supernatantem
absque renum dolore et gravitate. Et si
cum istis fuerint ex hominis pulchritudinis
carnis et sanguinis et habitus concordia
et febre dicta supius et tempus est breve in
quo talia signa inceperint apparere
vere hic species prima ethice indicabit
que est facilis curationis et difficilis
cognitionis. Signa secunde speciei sunt
quod si cum predictis vel post consideratio
nes predictorum urina appareret oleagi
na sepius et magis et pulsus fit debi
lior et magis subtilis et debilis quam ante
et facies incipit extenuari manifeste
sed non dum fit arida neque tornatilis
et oculi concavantur sed non profundantur
et minuitur caro manifeste sed adhuc
corpus non sit aridum et appetitus adhuc
remansit cum digestione quadam sed pulchri
tudo corporis et carnis manifeste incipit
minui et desiccari et cum hoc longum est
tempus quod ista apparere inceperint vere
tunc ethicam in secunda specie indicabit que
cum bona deliberatione poterit liberari
et curari et maxime principium eius principii
et medium si infirmus fuerit obediens
et necessaria habuerit ut inferius scribemus.

3° Signa tertie speciei ethice sunt quod cum istis
signis significantibus ethicam convenient
apparent vel incipiunt manifeste appa
rere profundatio oculorum et quod nares
et oculi sunt tornatiles etiam et aures
minorantur et manifeste subtiliantur et
cutis frontis et faciei protenditur vel in
cipit tendi et corpus totaliter desiccari
Pectora collum fit tenue et epigloti fo
ramen et ultimum solidum et undique os
sine pectoris cum suis extremitatibus
manifeste incipit apparere vel apparet
Et fit eius vox exilis et occulta et
vox auditur et fit pulsus cadens in
debilitate totius corporis et in eius
debilitate ultimata et postremo non
videtur corpus totum nisi ossa et corium
et corde manifeste apparent eo quod ca
ro tota est dissoluta et vene apparet
totaliter vacue a sanguine neque earum con
cavitas magne rei capax est vel erit
pulchritudo quoque atque claritas ab
ipsius corporis omnino recesserit et cutis
destracta videtur et est facta similis cuti
existenti in senio. Venter etiam pati
entis desiccatur et dilatatur donec vide
atur ac si costis adhereret et quod nichil in se
contineat intestini propter ventris in tantum subti
liat ut non videatur solummodo nisi corium
et preter hoc spasmatur et desiccantur ossa
quoque vestere et pectoris manus plan
te apparent et ungues curvantur. Cum
corpus ad hunc terminum diminutionis
et debilitatis devenerit in fine quasi
tertie speciei ethice dicitur esse et nunquam sa
nari poterit sed poterit infirmus blandi
ri et quodammodo sustentari et mors
per aliquod spatium tardari. Sed si super
venerit infirmo pilorum casus et destruc
tio appetitus et diarria et fluxus ven
tris mors in proximo erit ut multi philosophi
vel ubi dicunt quibusdam philosophis diarria
supervenerit moriuntur. Cura prime
speciei ethice que est egritudo per se et
simplex vel est composita cum alia neque
cum alia febre est ut in aurora sumat aquam
ordei vel sirupum factum de farina ordei
molles et bene coctum conditum et factum
in aqua decoctionis gallinarum pullorum
vel carnis porcine et lactucarum vel por
tulacarum aut cucurbitarum et similium. Cum
vero senserit infirmus hoc a stomache

Nota quod in ethica maior vel fortior sentitur ardor et inflammatio in nocte quam in die. Et causa est
quia nutrimentum transiens de nocte super membra creat eis unde magis inflamantur et cum in eis sic
remanet quam cum recte augetur magis inflamat et consumit

Nota
Cura prime
speciei ethice

Balneum

dormisse intret balneum tepidum aque dulcis vel aque dulcis alt. F. cum herbis frigidis p. papauere mirabili malvis et foliis salicum et populi et siliis quod sit in loco in quo calor non possit eum ledere et paruum in eo moretur ita ut non sudet et neque cooperiat vas balnei cum pannis vel aliis rebus Nam per talem coopertionem fieret anhelitus infirmi spissior et velocior et febris augmentaretur. Cum vero a balneo exiuerit vngat corpus totaliter cum oleo viol. vel populeon vel de semine cucurbite vel de nenufar vel de papauere albo et tunc intret lectum valde mollem et sit lectus in domo frigida non talia que sit stratata cum rebus viridibus et frigidis ut sunt folia salicis malvarum populi et viol. et siliis et cum aliquantulum quieuerit et dormierit nutriatur ex piscibus assatis super prunas vel in veru conditis cum succo granatorum dulcium aut cum rob. aut cum succo vue acerbe dulcorato cum penidiis vel zuccaro et tales pisces debent habere ad viscositatem in se cum bono odore et carnes frangibiles ut sunt de mallis [illegible] scarpiones lucii et anguille et non credunt tales pisces eo quod bene visco digerunt sed quia contradicunt cum sua frigiditate et viscositate dissolutioni calitatis exmet que exiccat membra et eorum humiditates et quod eorum nutrimentum multum adheret et durat in membris longius. Et bibat cum eis vinum subtile non antiquum bene limphatum et nouum vel nutriatur cum iuribus gallinarum vel pullorum perdicum fasianorum et carnibus edorum porcellorum et agnorum in quibus coquantur lactuce seu portulace vel cucurbite seu endiuie spinachia et silia. Condiantur sua cibaria cum rob. vel cum succis vue non multum acerbe in quo ponatur ad depulsione quod sic fit F. cardamomi ℥. i. liquiricie ʒ. ii. mori ℈. ii. fiat puluis cribatus. Et tamen ante cenas sto [illegible] succo sto ex farina frumenti et corte [illegible] caprarum et addatur cum eo de zuccari vel penidiorum et dormiat cum tali cibo per tempus ponant sepe post prandium et ante cenas super pectus et spinam pannum infusum in aqua ros. in qua dissoluta sint sandali rubei et rosis et camphora et cum exiccati fuerint et tepefacti iterum infundantur in eadem aqua et rebus et ponantur super loca. Si autem propter eorum frigiditatem infirmus sentiret rigorem vel oppilationes seu tremores in membris et corpore tunc fiunt talia aliquantulum adigues et tunc cum eis fiat ut dictum est. Post ethicali cum comedere incipiunt vel vnam nullam in quo sit ad zuccari et hoc fiat semper iem[?] ne sto sed variamus cum zuccaro est melius rone mitmenti quas capimus si in eo lapis [illegible] vel ferrum extinguatur. Sumat ante diem per duas horas quasi omni die vnum de trociscis camphorat. cum ℥. i. sy. viol. et cum inleb. qui sic fiunt F. spodii seminis citruli endiuie lactuce portulace sandal. rubei et albi an. ʒ. i. camphor. pondus granorum ordei xviii. conficiantur cum succo mucillaginis sem. citoniorum et fit vnusquisque ponderis aur. i. Bibat sepe cum suis cibariis loco vini sy. de nenufar vel inlep. cum aqua veri frigore et specialiter in estate et horis calidis aliis vero temporibus et horis bibat vinum limphatum ut dictum est. De fructibus comedat melones et pruna ceresa ficus virides cum sy. ros. vel inleb. et persica cum vino albo lim. Induat sepe camisiam infusam in aqua ros. in qua dissoluta sit camphora et sandal. et nenufar et longo dormiat cum eo tempore et cum tepida facta fuerit iterum infundatur et induatur. Comedat lactucas vel portulacas spinachia aut atriplices aut maluam seu cucurbitas in aqua et conditas cum oleo ros. vel viol. aut de nenufar. Cum isto modo et via poterit prima species ethice curari si fuit in cura diminuta et ordinatio ut scriptum est de redeundo semper a principio et quousque cura completa fuit. Si autem ethicus talis fieret nimis siccus per ventrem et intestina solum cum manna prunis et cassie F. et mollificet venter et superfluitates expellantur. Comedat in media nocte et circa meridiem ad modum nunc et bibat post illud cum aqua frigida de restaurativo quod sic fit F. vnam gallinam veterem et pingues et vnam pinguem vel quartam partem

ymus edi et quartum pectoris pullorum agni [illegible]
anterioris et bulliant carnes iste vz
carnes galline et perdicum tantum ut car
nes edi et agni per se tantum eo quod suffit
in sue sed gallina et perdix coquat
aut carnes agni et edi et h fit propter hu
manam comoditatem tamen cum quarto co
in abossibus separetur tunc accipiant lb
ij de pulpis pectorum et alarum perdicum
et eodem modo fiat de pulpis pectoris
et alarum galline lb ij. Similiter fiat
de carnibus edi et agni quantum vis sym
facere de illis carnibus et mundant frus
tatim et postea ponant in mortario
addant viij ʒ de pulvere qui sic fit R/
cardamomi cinamomi gariof. cubebe
folij ʒ ʒ dragaganti gumi arab. galan mir
mir ana ʒ j. croci masticis ana ʒ ij. et
addant cum istis de rebus istis ʒ ʒ iij.
R/ amidi pinearum mundatarum amigdal
dulcium mundatarum pistaciorum avellanarum
mundatarum sebesten fistucorum seminis cu
curbite melonum cucumeris mundatarum
papaveris albi seminis lactuce porti ana ʒ
ij. et ʒ j. in pendior et commisceantur
cum carnibus contusis in mortario misce
de cum pistello secundum possibilitatem post
ea accipiant lb iiij zucari albissimi et
dissolvant cum aqua pingui decocti
onis carnium supradictarum et fiat sy
rupus ac modum stomatica cum quo in
mortario fiat electuarium confectum cum rebus
que sunt in mortario miscendo cum
pistello quousque fuerit incorporatum. Hoc
enim electuarium de proprietate sue compositionis
calores accidentales extinguit et naturales
confortat digestionem et appetitum et hu
miditates membrorum simplicium conservat
augmentat et restaurat et totaliter
corpus impinguat et dilatat pectus et
colore eius efficit bonum et delebiles vz
ethice in prima specie proprie et omnibus speciebus.
Cura 2a speciei est ut omnis ethicus con
tinuo ab inimico mortali cordis ab
stineat et a cogitationibus et ira motu
et statione in loco calidis et mora sub sole
et a vigilijs et utatur sompno et quiete con
tinua secundum posse et generaliter utatur
rebus humidis cum infrigidatione et abstine
at a sicis cum calefactione. Si autem in
hac specie ethice fuerit sitis fuerit et ardor

atque anxietas et vomitus hoc decum
phora quos in superiori parte huius capitulis
ferimus cottidie in matutinalibus horis
in potu tradantur cum iulep cum syrupo de
nenufar aut cum mucillagine psilli
et silibus. Cum vero sol ortus fuit
bibat aquam ordei vel ius gallinarum.
Si multis fuit debilis aut ius pullorum
si vult his sustinuerit aut cum lactucarum
folijs aut cum folijs papaveris vel
sem cucurbite vel portulacarum aut cum
silibus istarum rerum. Si vero nocte po
tus desideraverit bibat iulep cum
aqua decoctionis psilli vel papa
veris vel syrupus rosarum vel de nenufar
cum eisdem aquis aut silibus. Opor
tet in hac specie et in omnibus in
stare debet sapiens medicus cum infri
datione pectoris et partis pectoris
posteriores cum epithimatibus frigidis
et olecibus et oleis sicut cum sandal
ros camphora solatro semper viva et
silibus et cum alijs cucurbita sinziola
et lactuca. Sumat ex aqua frigida pau
latim in potu et ut dictum est non pau
atur famem neque sitim eo quod calore
et fe. augmentant et corporis humidi
tates resolvunt et exiccant. Semba
tus vero eger non sumere debet tamen
quantum et nocumentum et specialiter in estate
sed ad multas vires tenenda sunt.
Tota intentio tua sit yeme et estate
specialiter ut attrahat aerem frigidum quod
est utile propter eius transitus immediate
ad cor et ad spiritualia que in hac egri
tudine tam tibi ledunt. Si autem
yeme requireret ignes propter aliquam cam
non est ei conveniens sit ille ignis absque
fumo et calore sensibili et hic ignis fieri
debet de lignis ultime sicis et non de car
bonibus. Nam ignis de carbonibus dupli
citas habet siccitatem et fumum sicut plus
alijs rebus emittit et sicud furnarij
et fit propter hoc macula patientibus mortis.
Postquam transierit spatium dictarum
horarum ex quo sumpsit aquam ordei
quam supius diximus intret balneum
tepidum alimentum cum omnibus rebus
frigidis supius dictis in quo parvam faci
at moram. Et cum ab eo exierit un
gantur anteriora et posteriora modo

In nocte bibat

fiunt [illegible]

In estate

In [illegible] yeme

+

Balneum

2a spes

de nenufar tepido uel de papaue aut de
viol. seu de mirabolanis uel cum populeon et
immediate inuoluat in linteo infuso
in aqua ros. uel in aqua decoctionis
sandal. et camphore et silius predicta
et ponatur ut supius dictum est regat post
quam intensa istius speciei requirunt frigida
et humida intensiora et magis continua
quam in prima. Si aut sitiens et ma
cies iam alt. conueniens infirmus dictum
pauerit lac caprinum iuuenil. etatis ex
quo butirum sit extractum cum ferro igni
to uel cum lapidibus ignitis aut alio
ingenio meliori pro cibo sumat aut
lac caprinum quod absque labore et difficul
tate non conuertit in nutrimentum membrorum
ethicorum confortat et si inde fuerit ei pium
tribuere propter desiderium sumat vinum album
dulce clarum limphatum cum aqua pluuiali fri
gidis ita quod sapor vini minime per
sentiat. Si uero sm. ventrem lax
fuerit ponat medicus in lacte uel aqua
ordei uel syr. siue tortiones panis
bene coctas et vitellos ouorum coctorum
cum coctis suis in aceto aut aqua ros.
aut vitellos ouorum conditos cum succo
berberis uel ypoquistidos seu cum
agresta et venter exterior epithimetur
cum sem. rosa. bo ar. acatia et similibus
confectis cum farina fabarum uel lentium
et aqua ros. cum succo solatri uel sp.
vine seu cum aqua decoctionis con
solide maioris quod erit ualde bona
via blandiens et refrenans tertia
species ethice est ut obseruet regule
generales que dantur de lacte in cu
ratione ethice primo ut non sumat
lac nisi acetosum sm plurimum in eo
recipiet aqua nisi post extractionem
butiri eo quod butirum eius calore inheret
et inflammat et vim fumat et acuit et nisi
misceat cum zuccaro. Si vero aliquis
ethicus in quacumque specie fuerit uel aliquis
alius infirmus senserit post exhibitionem
lactis doloris augmentum et grauedi
nem maiorem quam ante et sitis inten
sionem et oris amaritudinem nullo modo
ei exhibendum est. Sunt enim talia me
dicamina intelligenti quod conuertitur ad
malas et nocentes uias et non ad
nutrimentum membrorum. Et est iterum

conueniens et ualde bonum et specialiter in hac
egritudine ut sumat patiens lac exiens
de mamillis mulieris quod est magis
naturale hominibus et melius omnibus aliis
sugendo et lactendo proprio ore et
labiis sed si abhorrerent facere illud in
muliere subtrahat lac ex mamillis asine
quod est secundo melius aliis uel ex mamill.
capre quod est tertio bonum inter ista et
primum istum modum lac non requirit aliqua
immutationes nisi alteratio. Omne enim
lac ethico et in omnibus infirmitatibus
requirit stomachum mundum ab omni malitia
quia ualde conuertitur ad omne quod inuenit
siue bonum fuerit siue malum et propter hoc
dubium est dare lac ethico et in
aliis infirmitatibus et specialiter absque zuccaro.
Sed cum non sufficit ei proprie vngat
totam spinam et nucham usque ad caudam omni
die bis ante prandium et cenam cum popu
leon uel oleo de nenufar uel de papa
uere uel de mirab. et post inunctionem
induat infirmus camisiam infusam in
aqua ros. uel in aqua decoctionis san
dal. rub. et camphore uel aqua decoct
onis mel. et spine et silius. Sumat sepe
de restauratiuo quod superius in prima
specie fecimus. Et bibat vinum dulce nomi
clarius quod potest reperiri uel potius quod
album lim. cum aqua pluuiali frigidis et hoc
specialiter in estate et yeme cum aqua calida
vtatur gaudio et solaciis tripudiis et
cantilenis et delectet in auditu et cum
huiusmodi instrumentorum habentium sonum delectabi
lem. Sepe comedat multum dormiat
et quiescat et parum in hora sumat in quan
titate de cibo. Utatur dieta dicta supius.
Sumat pro siti et ardore trocis. camphor.
quos superius fecimus cum iulebul. syr. de
nenufar. aut syr. viol. et aqua frigida uel
aqua decoctionis nenufaris uel psillii.
Sepe comprimentur spiritualia interiora et
posteriora cum sandal. camphora ros.
litis et cibat mixtis cum farina ordei
et succo solat. uel aq. ros. uel succo sp.
vine. Si autem medicus timeret de dy
arria uel fluxu ventris sumat sepe de
trocis. spodii qui sit sunt. R. pulueris
ro. tri. spodii an. ʒ. x. boli ar. gum. arab.
an. ʒ. ii. sem. berberis sem. simach an.
ʒ. iii. sem. acetose. ʒ. iii. balaustie ʒ. iii. et

et [illegible] maceto infusi et post confecti ℥ ij fiant troc. quorum unusquisque ℥ ij ponderet de quibus unus in mane et alius ante cenam vinus cum simplici decoctione uel cum succo cum ros simplici decotionis uel cum succo de granatis uel succo berberis sinatur. Stringuntur de proprietate fluxum ventris et removent diarriam uel non permittunt eam evenire et specialiter in ethica. Sic (?) evenit quando diarria cum casu capillorum supervenerit ethico et etiam absque pilorum casu mortem in proximo significat et hoc voluit omnis. Cum enim hec egritudo sit incurabilis propter dominium siccitatis super totum corpus et omnia membra si super venerit diarria cum humiditates naturales et accidentales evacuant et debilitant stomachus et appetitus et deficit nutrimentum per viam istam et fit mors. Hec cura ethice necessarium est egritudo simplex et non composita cum alia egritudine uel febre quod est secundum plurimum et fit per compositionem cum alia egritudine est in perfecte et male curationis raro enim vero raro rarissima invenitur ethica absque alia egritudine et febre. Cum enim composita fuerit tunc composita erit cura hoc modo. Nam si sapiens medicus timuerit plus de ethica quam de alia egritudine uel febre multiplicare debet in medicinis cibis et potibus ea que valent contra ethicam et negligendo medicinas et cibaria alterius infirmitatis cum oportet contrarium. Si autem equaliter timuerit de ethica et alia infirmitate cura ex parte ciborum potuum et medicinarum equaliter composita erit. Nam de proprietate nature uel naturaliter que curat de eis infirmitates de diversitate et non medicus est tum medici ponere unum quodque contrarium ad suum contrarium ita quod cum medicamine composito operatur contra egritudines compositas ponendo calidum contra frigidum destruendo humidum cum sicco et econverso et quando natura non est in egritudine composita nel simplici potius faceret illud sed destruere egritudines cum medicamine composito uel simplici posito uno quoque contra aliud tunc non erit spes infirmo quoniamque modo fiat curatio

Unde regimina in istis uel natura sanat infirmitates et non medicus sed medicus minister erit boni ministri et non boni. Sub regimine et curationibus febre ethice continetur regimen et ordinatio diete cibi et potus et medicinarum egritudinis que ethica senectutis appellatur que est absque febre et fit ut plurimum in senibus fit etiam in pueris et in omnibus etatibus convenit et causatur ex dominio siccitatis super omnia membra eo quod membris non mandatur nutrimentum propter permanens digestionis in stomacho et epate ex victoria siccitatis super nutrimentum humidum aut ex habundantia humiditatis donante in stomacho multiplicate per indigestionem et ex errore comestionis ciborum et fructuum. Cura regatur in omnibus ut dictum est in ethica febre preter quam in ethica senectutis que causatur ex habundantia humiditatis in stomacho regatur aliquando confortatio et calefactio stomachi et appetitus cum electuario anacardinum (?) et vino decoctionis cipi uel cum melle rosarum et vino decoctionis cipi capparis et aliorum. In omnibus aliis regatur ut dictum est in febre ethica. Fiat inunctio circa stomachum in senectute ex habundantia humiditatis cum oleo de spica et similibus et hoc omni die.

Ethica senectus

Cura

Unctio

Capitulum v. de febre putrida et speciebus earum et causis omnibus febris

Febris putrida fit ex humoribus conclusis uel ex humore conclusato in membro uel membris ita quod non respiret nec libere cum eventatione regitur aura uel similiter sed ex ipsa conclusatione in loco calido in quo est calefit et ebullit et emittit fumum putridum ad cor et sic fit tunc putrida febris. De febre putridis alia est continua alia est interpolata. Continua dicitur que fit de materia corrupta et putrefacta intra vasa uel venas. Interpolata que fit de materia putrefacta extra venas in aliquibus partibus corporis. Species febris interpolate sunt tres videlicet febris de genere colere febris de genere flatis et febris de genere melancolie. Species vero

Quomodo fit febris putrida

Continua

Interpolata

Species interpolate

fe[bris] continue sunt iiij. s. fe. de genere san[guinis] fe. de genere colere et fe. de genere melancolie. Cum enim sanguis venas exierit continetur in sanies vel alias nam a san[guine] ut vult p[ri]mo vi. p[ar]ticula afforismorum ubi dicit si in ventrem et etiam aliquem locum extra venas san[guis] effunditur p[re]ter naturam necesse est in saniem converti et sic est manifestum q[uod] fe. interpolata que est de materia putrefacta extra venas nunquam ex san[guine] fieri potest. Continua vero sic cum san[guis] insua via intra venas manere possit et in eodem loco malignari et putrefieri cum non regitur a natura vel virtute et putrefactionis cause in eo adiunct[e] et fiant et causant continuas. Interpolatarum alia est simplex et alia est composita. Simplex fe. appellatur a phis[icis] que est una fe. et non mixta cum alia fe. neque cum alia egritudine cum cum[...] me fuerit simpliciter vel composite. Composita dicitur tribus modis. Dicitur enim fe. composita quando componitur cum alia fe. eiusdem generis vel diversorum generum et de tali compositione inferius loco suo proposito faciemus. Ista sola est illa fe. que vere dicitur composita ut vult galienus 2° de crisi. Est et alia fe. que composita appellatur eo q[uod] componitur cum alia egritudine et proprie dicitur egritudo cum apostemate s[cilicet] ydropisi vel alia egritudine et hec fe. dicitur egritudo composita et non febris composita et de ista iam fecimus mentionem cum de effimera que accidit propter apostema et iterum faciemus cum de fe. composita. Dicitur enim fe. composita ratione materie composite et de ista fe. et eius compositione inferius proprio modo mentionem faciemus. Cause fe. putridarum considerantur duobus modis communiter et proprie. Communiter sicut medici considerant causas et tunc dicitur causa id quod primo est et ex quo provenit inventio alicuius dispositionis in corpore humano ex qua in operatione eventualiter vel sensibiliter provenit nocumentum proveniens sec[undum] ... immediate. Sed ex causa vel causis provenit nocumentum cum medio vel mediante egritudine de istis causis quas medicus considerat quedam appellantur primitive quedam antecedentes et quedam coniuncte. Verbi gratia primitive dicuntur che omnes que admoventur

ex his sensis sicut aer cibus et potus et accidentia anime et similia. Quedam dicuntur antecedentes ut oppilationes corporales humorales et inanitiones et repletiones et similia. Quedam dicuntur coniuncte sicut putredo in fe. et aquositas in ydropisi et materia congregata in membro apostemato in apostemate et similia. Et tales que a medicis considerantur conveniunt et dicuntur in quibusdam admirares u[...] q[uod] cause antecedentes semper inferunt egritudines cum medio s[cilicet] mediante coniuncta primitive aliquando cum medio sicut cibus qui convertitur in humorem fe[...] vel calidum et ille humor cum non regitur a virtute putrescit et fiunt fe. vel alias egritudines et aliquando sine medio sicut aer fervens vel pestilentialis qui cum immediate inspirat ad cor febres generat. Cause vero coniuncte semper inferunt egritudinem absque medio ut scriptum est de putredine in febribus et de aliis consilibus. Cause iste sunt quas considerat a medico communiter ut dictum est conveniunt omnibus egritudinibus aut omnes simul aut quedam quibusdam aut aliqua alicui infirmitati sed tunc appellantur omnis cause ad omnes infirmitates penes intentionem medicorum. Sunt et alie cause que proprie appellantur cause putredinis et fe. putridarum s[cilicet] multitudo humoris quo ad virtutes et grossitudo eiusdem et eius viscositas et eius coartatio in loco ita ut prohibeat eventationem convenientem ut non libere expiret. Iste enim iiij. cause sunt principales et proprie omnis putredinis febrilis. Sunt et alie cause manifeste inmittentes istas et addentes in hiis sed non sunt principales ut iste nec ut sunt malus cibus preparatus ut de levi corrumpatur illud quod ab eo generatur et sicut est comestio melonum nimium et cucumerum et sicut sunt motus et balneationes que fiunt post comestionem malorum ciborum vel aliorum qui bene digeruntur et sicut est positio ad solem ultra debitum et tam pere calefacientia super repletionem et sicut est dimittere cautelam quam consuevit homo habere hora et tempore in oplendo digestionem in isto et epate et alia multa consimilia. Significationes significantes fe. putridas sunt ut narrat almansor li. x. ca. de signis omnium malorum accidentium egritudinis fe. fit fetens magis solito febre

enemie significat Similiter lassitudo et dis
solutio cum destructione appetitus fe-
bris Item lassitudo pustularis que sen
titur sub cute ac si esset punctura acuum fe-
briter polata significat Similiter laxitudo vel
cum dissolutione membrorum ac si esset aliquis
fustibus verberatus febrem denunciat significat
De venis et nobilioribus somnibus febrilibus
febre putridas sunt constrictio pulsus sup
plus dilatationibus sistoles velox re
spiratio sine diastolis et expiratio in anhe
litu maior quam inspiratio et hoc est
quia necessitas ad mundificandum superflu
itates que in corde sunt vel que ad cor
veniunt propter putrefactionem inducentem
febrem satis maior quam necessitas attrahen
di aerem causa eventationis caloris
cordis et plurimum quando febris putredis
antecedit dispositio tunc admiscet ca
liditas extranea sensibilis in membro et
associatur ei laxitudo et pigricia aliter
saltus membrorum et commotio sompni et vi
gilie et dolor capitis et frontis et pul
satio et tensio venarum et ypocondriorum
et destructio appetitus sine eius causa
cum sensibilitate gustu alicuius rei ex
tranee salse vel insipide vel amare
aut acetose seu dulcis ultra consuetudi
nes febres significat Similiter cum pigres
cit homo in suis dispositionibus et opera
tionibus consuetis et debilis et morbi
nate et cum labore movet membra et
minus comedit et cum nausea et in sompno
videbat fantasias inconsuetas et in
vigiliis desiderat sompnum inconsuetum
et cooperturas pannorum Verum ista cum p
dictis febrem putridam evenire significat vel quia
evenit Sequitur

Capitulum vi. de regimine egritudinum acutarum

Egritudo acuta omnis ut philosophi
voluit tria requirit videlicet quod eius
materia sit calida et quod sit velox
motus et magni et quod eius
materia sit inclusa in omnibus
venis totius corporis aut conclusa in ali
qua parte corporis ut in apate pleure
tico vel peripleumonico et totum illud de
terminatum est a G. in commento afforismorum

2a particula super afforismo acutorum morborum cer-
neque estimandum est quamvis egritudo sit
velocis motus et magni sit acuta ut
est et appoplexia et similia nisi in pa
ropta fuerint simul 1a supius dicta
Et idem G. super eodem afforismo dicit quod ve
locitas istius morborum acutorum impedit
medicum incipientem ne possit recte in eis
pronosticare Incipienti vero et
habentibus ordines in suis motibus et tempori
bus non est sic Propter quod in talibus febri
citantes et proprie acute non solum necesse
est ut medicus eos sepe videat sed et
ut eis semper assistat et hoc est ne propter
velocitatem sui motus et instabilitatem
non eveniat aliquod accidens vel reme
neat aut intendat vel debilitetur quod
a medico possit recte considerari et eius
apprehendere significationes bonas vel non
bonas et ut melius possit cognoscere
breviates et longitudines earum ad quod
dirigi possit et debeat Significa
tiones febris et egritudinis acute sunt sitis
vehemens et nigredo lingue et pulsus
velox et spissus cum magna durities
et causa forte cum spiritualia et nutri
tiva et apparet urina ignita et acuta
valde vel rubea spissa et dolor capitis
et in parte anteriori et dextra Si
autem cum apate fuerit sentiet infir
mus dolorem manifestum inseparabilem
in loco manifesto apostema sensibilem
operationes lesi membri in quo est et in
membris vicinis illi membro leso et multipli
cabuntur vigilie et turbabitur et minuetur
sompnus consuetus Et si signa ista ap
paruerint post augmentum signorum in
digestionis cum debilitate virtutis mor
tem significabunt Si vero post appari
tionem signorum digestionis apparuerit
cum constantia virtutis bonum significabunt
Cura egritudinis et febris acute est ut sta
tim prima die vel 2a aut tertia ad
plus fiat flebotomia de loco consueto et iterum
flebotomia eadem die vel 2a si possibile fuit
Nam reiteratio flebotomie minus molestat
turbat atque debilitat naturam quam sub
tractio sanguinis in quantitate magna
in una hora Si autem flebotomia fieri non
possit propter rei inconsuetudines vel etates
non convenientes fiat subtractio sanguinis

cum ventosis vel apertione cum coloquint.
vel cum apertione vene que est in
tus in talo que appellatur saphena post
florem vel subtractiones sanguinis per
diem vel duos dies ad plus mundifi
cet corpus cum aliqua medicinarum
mundificante san. vel purgante leniter
et suaviter coleram aut humores adhus
tos et hoc totum vult p. pla 2a 27
afforismo ubi dicit Inchoantibus morbis
siquidem videtur movere move etc. In
statu vero silentium habere melius
est. Avicenna li. iiii. super primo tractatu
cap. 2o de putridis. Fiz. autem curati
ones febrium putridarum vel es dicit
si non est digestus humor non mo
veat nisi in principio apud statum no
moveas ad donec vincat natura
et digerit et si ipsa non movet mo
ve hic ho motus eius etc. Unde idem
ostendit eodem loco et talis est ista
evacuatio vera que non est in ho.
sua et proportio eius evacuationis
ad rectitudinem et consuetudinem et ma
teria non est sicut proportio illius
cibationis ad prohibendum virtutes
a casu suo medicari in valde acute
si expedit eadem die differre enim in
talibus malum est et hic modus cura
tionis habet locum dum virtus fuit
satis fortis et corpus repletum humo
ribus per venas. Si enim virtus fort
fuerit et status propinquus quod
cognoscitur per apparitiones signorum
digestionis vel indigestionis tunc regat
se solum cum aqua ordei vel ptisana et
sepe sumat iuleb vel syrupum de nenufar
cum aqua frigida si egritudo fuerit
absque apate. Si autem cum apate fu
erit sumat illos syro. cum aqua de
coctionis liquiritie et nenufar vel viol.
et modicum petro. vel seni. et vino
granatorum dulcium vel minorum. Si
autem status remotus fuerit nutriatur
cum succo farine ordei vel in esp.
loco alterato et decocto cum lactucis
aut scariol. et portulaca seu cucumbit.
et similibus. Sepe fomententur pedes
et abluantur cum fricatione debili
cum aqua decoctionis florum camomill.
et ros. Ungantur sepe et cum secundo

tempora et frons et stites (?) tocius
capitis cum oleo ro. vel de nenufar
seu de papavere in quo acetum ponatur
aceti. Sepe abstergantur lingua et
palatum cum mucillagine psillii et
aqua citonii seu citrinorum vel melonis
aut acetose seu lactucarum. Bibat
vinum de granatis cum syrupus lim
phatum ut est dictum aut vi. al. debile
limphatum cum aqua frigida ita quod sapor vini
parum sentiatur post comestionem. Con
sideret hora in qua cibus sumi debet
ipse patiens nam hora magis con
veniens et magis utilis est hora in
qua consuevit in sua sanitate cibum
recipere aut hora conveniens infirmitati
que magis reputatur et frigida reperitur
in die vel in quo infirmitas erit magis
quieta et minor inflammationis
rogat sicut omnis habens acutam usque
ad tempus vel crisim. In statu enim vel
crisi vel afflictione debilis fuerit virtus
aut medicinis de debilitate virtutis
timuerit illico in ipso statu vel ipsa af
flictione infirmus cibandus erit ut
vult p. et S. pla 1. afforismo super affo.
Contemplari autem oportet egrotan
tem si sufficiat dieta aut egritudo
deficiat et obtundat. Et conveniunt
magis acutum per egritudinem pla pa f.
que sumpto si loco dolor ingruerit
etc. dicit ibi quod usus cibi est propter virtutem
medicatio vero est propter infirmitatem
etc. Ptisana ordei fit multis modis
cum ordeo sicud est cum sua cortice
et hec est melior syrupo et magis mundi
ficativa et cum ordeo excorticato
et hec est magis nutribilis et minus
abstersiva et fiet hoc modo Recipe ordei
3. i. aque lib. xx decoquantur tam diu
quod non remaneant nisi lib. iiii et 3. i.
et 3. ii. Illud enim quod est rubeum
et subtile quod a fere por separatur quod
ordei appellatur grossum et spissum
appellatur ptisana cum fere. Fiat
aqua etiam aliter observetur propor
tio ordei et aque sicut in quo dictum est et
decoquantur tam diu quod differunt
inflatio ab ordeo et quod aqua per de
coctionem non acquirat viscositatem
aliquam tunc colentur et hec est aqua

ordei melior et minus inflativa et
minus humectativa Si autem cum
ordei decoctione ponantur radices
feni et petro. erit aqua magis diu
retica et magis diffusiva sive aperi
tiva seu inflativa De medicinis
convenientibus ad mundificationem particula
rem in particularibus vero ponemus
medicinas particulares prout unicuique
erit conveniens De signis autem bonis
et malis vitam vel mortem significanti
bus in unaquaque fe. locis et temporibus
proprius determinabimus Super eo quod
dictum est in principio circa egritudinis an
tecedentis defectio purgationis vel mun
dificationis non est timendum illud
quod dixit Y. in principio pro la affor. di
gesta medicari et movere non cruda
&c Cum enim materia cruda non sit obedi
ens et in principio omnis materia sit cruda ne
in principio facienda est aliqua mundifi
catio cum medicina solutiva exspo
nendum est hoc quod bonus medicus consi
derat ne re ad mundificationem habebit
que fit in egritudine duobus modis
ratione principii et ratione finis \ et ubi egra
tione principii considerat et facit pur
gationem respiciendo materias antecedentes
et currentes ad locum apostematis in apate
que ex sua essentia obediens indicatur
et fit propter talem mundificationem respici
entem maxime humores currentem
ad locum diminuendo materiam infirmitatis
et in augmento infirmitatis in fe. pu
trida fiunt purgationes in principio respiciendo
de humores et materias currentes ad locum
putrefactionis actu reperitur que fa
ciunt eam ipsam inobedientes et indi
gestam et fit talis purgatio in principio
fe. ut fe. minus duret et ut eius
minuatur augmentum seu malicia actum
In fine apparet fit mundificatio vel per
naturam vel per medicum ratione cause
coniuncte existentis in loco apostematis que
digesta est et obediens si in principio
sicut erat in febre et inobediens ut
sensibus eius est notorium In fe. putri
da in fine fit mundificatio ratione materie
existentis in loco putrefactionis que
est causa antecedens ad putrefacti
ones et fe. que digesta est sicut in principio

erat coarctata et indigesta et non obedi
ens alicui mundificationi sed modo in fine
remote sunt huiusmodi dispositiones cause
putrefactionis et facta est obedi
ens per naturam convenientem mundificationi
et rationali apparet manifeste vere in
telligenti quod mundificatio secundum philosophos
in principio et in fine in omnibus egritudi
nibus fieri potest et debet Sequitur

Capitulum vii. De fe. ex sanguine et speciebus eius f 2

Febris sanguinis duobus modis
fit primo fit ex inflammatione
sanguinis absque putrefactione
in epate per ebullitionem et
vivificationem quod fit in ve
nis et loco calido sive in multitudine in
flammetur in se ipso et fit ex eo tunc fe.
effimera de inflammatione sanguinis que
in brevi tempore in putridam mutatur
nisi huiusmodi naturali vel medicinali
sanguis minuatur et alteretur et talis fe. si
nocha inflativa a medicis appellatur
Si autem volueris hanc fe. considerare
secundum naturam humorales inflammationis et
calefactionis convenientem naturam inter putridas
numeratur Si vero volueris hanc fe.
considerare quia solum ex inflamma
tione sanguinis absque putrefactione fit inter
effimeras numeratur et est et propter hanc naturam
quam habet sit quia fit ex materia inflamma
tiva naturali velut in putridas convertitur
sed in aliis effimeris non est similiter eo quod solum
fuerit de inflammatione spiritus a cau
sa primitiva propter quod in eis peccaret aliqua
humoralis materia non esset effimera propter causam que
est actus causati Alia egritudo
habens propriam materiam putrefactam vincta
cum apate ut superius scriptum est capitulo 3°
de fe. effimera que accidit propter apata 2°
fit ex sanguine corrupto et putrefacto
in venis qui non regitur a natura propter
causas putrefactionis multiplicate et eo
quare putrefit et eius fumus putri
dus venatis efficitur calor et fiunt
continua fe. que sinocha a medicis
appellatur Et inter fe. et omnis continue

possint incipe cum frigore et rigore
extremitatum non multum intensi vi-
vult tamen h. iiij. ca° de dispositionibus
fe. putridarum et hoc non contingit in
talibus fe. nisi aut propter venenositatem
me et acuitatem aut propter eius multitudinem
ex quibus nescitur continua ma G. in
commento pronosticorum ph^{ia} sa sup
isto et cum fuerint pedes et caput
et plante manuum frigida. h. dicit quod ri
gor fit in prin° parox. in egritudinibus a
cutis et continuis / Cuius spes s fe san.
putridi sunt tres augmasticus e
augmasticus et omotenus Aug-
masticus dr ab augeo quia videtur
quod semper sit in augmento et hoc
est quod putrefactio multiplicata est
super eius resolutionem Epimasticus
ab epi quod est sup. eo quod incipit
fortiter et semp diminuit et hoc
convenit propter resolutionem que est ex putre
factione Homotenus dr ab homos
quod est unum quia semp videtur instan
ti et hoc evenit quod resolutio equatur
putrefactioni et eo° Cum enim iste
conditiones et proportiones in sanguine
putrefacto reperit fiunt tales species
fe. putride ex sang. ne et hic dicant
hec species fe. putride ex sanguine
quantum ipe proportiones et conditio
nes dicte in sanguine durant putre
factio Ambigit homo super eo
quod vr G. dixit quod fe. putrida
non fit ex sanguine quia cum put fit
eius subtile convertit in coleram et
grossum in melam et hoc convenit ex ha
bilitate me san. Nam propter suam dulce
dinem cum calitus ex nea et in nalis
inserit in ipso sanguine id quod est
dulce calefit propter motum et agit et mu
tatur in coleram quod quam grossum et fe
culentum residet mutatur in melam
Nam manifestum est quod ipe G nolunt
ad hanc pino et pc decisi quod san pu
trificet et ex eo tres spes fe. putride
dicte supius fierent Ad vero os
tendit aut quod G opinatus fuit quod fe
non fieret ex san. dicit narrando et
inquirendo dubia que possunt ex
hoc accidere Et aut dr quod G. dic
quod fe. san non componit cum fe alia

unum est cum fe alia continua sensibile et
apparent propter eius multitudinem et do
minium super alios humores inventis
Sed non tenuit G. quin cum fe. in
polata componi possit quod certo accidit
pino rarissime et non dicit aliquis
quod putrefactio sanguinis inventis dicatur
universalis putrefactio eo quod omnes humores
cum sanguine et san. cum eis totaliter
putrefiant Nam cum natura apud eos
si essent totaliter putrefacti non rectifi
caret propter ultimam et malam mutati
ones factam in eis privarent membra
nutrimento humorali et sic tota virtus
et ois deficeret et fieret mors et se
queretur quod omnis fe. putrida de san
esset de necessitate mortalis quod
est impossibile et contra sensum et de tali
mutatione humorum mutatorum quam prius
rectificari non loquitur G. sup affo
2° ph^{ie} qui dicit ubicumque cibus intrat
preter natam ibi egritudines faciat ma
infestat vere saniatio h. dicit enim ibi
quod quam humores mutant mutatione de
bili prius aliquam ante rectificari Si
autem talis mutatio fuerit multa
et magna numquam rectificatur quin re
solvatur totaliter vel expellant extra
corpus / Dubitant homines quare
augmasticus et epimasticus et home
tenus non fiunt et malys fe. ut fiunt
in ista vel ista tres modi afflictionis
quare non possunt reperiri in alys fe.
ut in ista Ad hoc dicendum est quod mo
di resolutionis cum putrefactione non
possunt reperiri in alys materiis eo modo
quo in san. reperiuntur Aut propter subti
litatem me aut viscositatem aut gros
siciem que impediunt has varietates
Signa fe san. absque putrefactione
sunt urina rubia vel rufa et spissa
absque malo odore et humiditate oc
culta vel manifesta Et magnitudo
pulsus absque diversitate et undoso
et facies rubedo et repletio venarum
et totius corporis manifesta cum mag
inspiratione et anhelitu et gravitas
totius corporis et in sompno videre
res rubias et purpureas et magis in
sentire dulcedinem manifestum
Signa fe ex san. putrefacto sunt

3ᵃ eius spes

augmasticus

epimasticus

homotenus

dubium

[illegible]

rtᵒ

et frenebus eius

pulsus magnitudo cum velocitate et ma
nifesta diversitate et sistoles maior
et velocior diastoles Et inspiratio
manibelitur maior et velocior inspira
tione et urina fit urina et aliquando in ops
cum fetore et humiditate manifeste vel
cum appone manus et fronte et cum
por dolor et pulsatio et carnia forte
circa spiritualia et diversitas sapor et
dulcedinis circa gustum et lingua et
talis corporis et membrorum laxitudo cum
quadam orripilatione et rigore lingue
vel eius asperitas In specibus istius f
in augmastico qui est deterior omnibus
aliis et epimastico qui est melior aliis
et homoteno qui est medius inter alias
non possunt tempora egritudinum vz
tempus principii et augmenti et status
et declinationis ad invicem distingui
per significationes extractas ex modo
afflictionis Sed distinguuntur tamen per
significationes coniectas ex superflui
tatibus in quibus sapiens considerat in
digestionem principium digestionis et perfectionem
digestionis Nam cum incipit aliqua species
febrium predictarum incipiunt apparere
signa indigestionis et cum diu perdura
verint in eodem statu erit principium infir
mitatis Cum vero signa digestionis
inceperint apparere vel signa indigestio
nis intendi in superfluitatibus plus
solito erit augmentum Postquam vero
signa digestionis apparuerint perfecte
aut signa digestionis in supremo augmen
tata fuerint erit status ad bonum Post
apparitionem signorum indigestionis perfecte
et complete vel ad malum post appari
tionem indigestionis in supremo post quam ap
parebunt signa crisis et mortis
Cura fe sanguinis propter multitudinem quo ad
vasa absque putrefactione est ut flebotomia
usque ad sincopim vel fiat secundum minorem
quantitatem si fiat cum iteratione in eodem
die in diversis horis aut in sequenti et
hec via nobilior est quo ad naturam et quo
ad usum meditationis ut dicit [illegible] 2a phi
afforismorum ubi dicit quod multum et repente eva
cuare aut replere aut aliter quodlibet
corpus movere fallax est et omnino na
ture inimicum non certum et non aliter visis
ad aliud Si vero propter debilitatem vel
timorem flebotomie eam sustinere non posset sub
trahatur sanguis cum ventosis in spatulis
et natibus vel aliis debitis secundum quod melius
in [illegible] sanguinis multitudo poterit re
moveri a membris et corpore Post subtrac
tiones sanguinis et ante nutriatur cum
mica panis lota in aqua frigida et bibat
vinum de granatis cum aqua frigida Come
dat etiam lactucas cucurbitas et scari
olas coctas et crudas et conditas cum
aceto vel agresta Si autem esset stipti
cus secundum ventrem mundificetur cum aqua
calida dissolutionis cassie fistule tamarin
dorum et mane colate cum stamina
Comedat etiam pruna acetosa infusa
in aqua frigida hoc faciat quousque fe
remota fuerit et timere debeat ad consu
alem dietam paulatim et non subito
Si autem [illegible] et imputridam [illegible]
ut inferius dicetur Cura fe ex san
guine putrefacto est ut fiat flebotomia vel ven
tosatio ut supra dictum est et postea
mundificetur cum aqua decoctionis
prunorum in qua dissoluta sint tama
rindi manna et medulla cassie fistule Nu
triatur cum succo ordei vel succo farine
avene super quam ponatur vinum de gra
natis vel agresta Bibat bis in die ʒ
iii proportionalibus inter mane et ante cenam
de oxizacara cum ʒ iiii decoctionis
prunorum vel pomorum acetosorum Come
dat portulacam scariolam et cucurbitas condi
tas cum aceto vel agresta Si autem
virtus debilitaretur propter acuitatem infir
mitatis vel eius longitudinem Comedat
carnes edi vel pullorum alteratas et de
coctas cum cucurbita et lactuca et scariola et
portulaca et condiantur cum aceto vel agresta
Sepe bibat aquam frigidam cum vino de
granatis vel agresta aut cum succo berberis
Sepe in sero et ante cenam et abluat pe
des suos usque ad crura lenis fricando
cum aqua decoctionis malvarum ro
et violarum [illegible] que trahit omnem materiam
inferius et sompnum provocat Nam
omnis fricatio pedum lenis et debilis
hoc facit sed fricationes fortes cum
asperitate inducunt vigilias et hoc est
sensibile et manifestum et repetitur per
virtus fricationis in glosula super
almansorem [illegible] x ca de fe in qua

Si flebotomia fieri non posset

Si vero stipticus secundum ventrem

Cura ex sanguine putrefacto

Si virtus debilitaretur

fricatio pedum lenis inducit sompnum

calidus et siccas in prima dispositione invenit. Ungatur multotiens in die frontem et timpora et per tres cum oleo de papavere et oleo ro. mixtis ad dicto aliquantulo aceti quia inducit sompnum et confortat cerebrum ne sursum elevet. Et adipiscit ut alienatio fiat. Continuet hoc regimen usque ad septenarium et post duos dies vel tres sic redeant ad consueta paulatim quousque restitutus fuerit integre sanitati. Si autem maneret in vigilias itaque non dormiret aut male dormiret sumat sero hora dormiendi ʒ ii de sirupo de papavere in quo ponantur duo grana pulveris opii aut unum granum forte et erit valde utile et cum hoc fiat untionem circa lo. et frons epithimet tota cum rebus adiacentibus et cum timporibus cum succo lactuce et papaveris et silii vel cum aqua decoctionis eorundem aut cum aqua decoctionis usque ami albi et portulace vel semper unite vel seminis eorundem. Sequitur

Capitulum viii de febre terciana pura interpollata

Et febris semper fit ex colera rubea multiplicata extra venas in aliqua parte corporis in qua causa putrefactionis principalis inveniuntur ita quod non regitur a natura sed putrefit in loco in quo natura non eventatur et eius putrefactio expirat ad cor et febris facit tercianam. Signa febris terciane interpolate pure sunt urina rubea ignea in colore aut rufa vel citrina intensa cum substantia tenui habens odorem malum ex putrefactione. Eius pulsus in statu paroxismi et egritudinis satis equalis et non diversus est et est magnus et velox in principio paroxismi parvus quodammodo apparet et spissus vel tardus non habens diversitates sensibiles. Et incipit cum rigore forti absque dentium percussione que est similis punctioni acuum et est cum pauco frigore et est spacium rigoris plus satis quam frigoris spacium et corpus cito calefit et sentit medicus vel serviens

stringerit corpus patientis mordicationes caloris in manu et accidit vomitus colere multotiens hora paroxismi et ante et post et alienatio multotiens et nausea et estuatio et solvitur venter per se multum sibi subitaneo aliquando et solvitur vel minuitur per hoc aut per vomitum colericum aut per sudores. Item ipsa terciana purior in uno paroxismo. Ideo quod apparet colera citrina intensa in omnibus istis inundationibus et evenit hec febris ut plurimum hominibus complexionis calide et sicce ergo nisi sunt rebus labore et expositione ad soles et qui usi sunt rebus calidis et siccis et vino forti acuto non lim. Eius paroxismus non transit horas xii vel secundum plurimum viii et consumitur tota febris in quarto paroxismo secundum plurimum sed impossibile est ut vii transeat ut vult ysaac. Item philosophus alfforabius ubi dicit terciana vera si non in vii periodis iudicatur longissima hore dicere si terciana non finit perfecte in vii periodis non est vera terciana sed conversa in non veras vel nothas vel a principio non fuit vera vel tamen vera si iudicatur in vii periodis est longissima est inter veras tercianas quia nulla vero terciana transit hunc terminum. Finitur suus paroxismus omnis cum sudore sensibili manifesto et equatur eius pulsus in augmento paroxismi et egritudinis sit sitis valida et valde certum signum huius febris et prae ad omnes alias est quod communiter accidit hec febris a bulla hominibus et cum hoc eius signa multa vel alterius emergunt. Circa in principio curae huius febris non convenire phisici fuerunt quidam ut avicenna et eius sequaces qui voluerunt quod flobotomia fieret in hac febre usque ad periodos tres si possibile fuerit. Item voluerunt quod non fieret mundificatio in principio huius febris cum inrabo neque cum scamonea neque cum aliqua medicina huius generis sed bene affirmant quod mundificatio in principio cum tamarindis usque ad ʒ xl est utile valde. Fiat malinam sed et in dicione non multum quod fiat flobotomia sed placet ei et sequacibus ut statim a principio fiat mundificatio cum tamarindis et tamarindis et consilibus. Verum est quod avic. li° p° ca° de flobo prohibet flobotomiam fieri

manita et in mã acuta quia acuit hu
meres et ipos subtiliat et fluere fat
et fm hunc sinaz non videt . Conueniens
terciaz floia in aiat vlt venas et toti
corpus et euacuando venas epatis
aperiunt eas ut mediante vacuo attra
hant humores qui sunt extra venas ad
venas et sic fm istam ronem floia fieret
ex interpolata continua et hoc probat
auic li. pº fen. 4. caº de floia p.
ammirere ptereea nu causere debes sup
replone 2c et si amplius floia quia
ad diuer siz trahit non qd esset con
intenciones nature naturalit se ha
bent/ ista diuersitas antiquoz tollit
auic. cum dixit qd floia erat conuem
ens respexit multitudinez intra venas
et extra que melius et nobilius remo
net per floias quaz per mudificatiõs
Almanh respexit singularitatem
me que melius remoueret nisi san
guinea fuit per me qua per flo
mmudificatiõe me impn cu mizab
et tamarind et cas respexit maz
plusquaz dispos/auic/ magis tum
it dispositoz quaz maz et pp hoc
sunt contentus in exhibicione tama
rindoz tm qui ex tingunt plusquaz
mudificent sed mizabolam mudi
ficant plusquaz extinguat et per hoc
quidz bene dixit salvah melius mh
Bibat omi die ante ortuz solis et an
cenaz ʒ. 1. et s. oxizacar. cum aqua
fria aut cu aqua decoctionis prunez
vel acetositate pomoz citrinoz
vel arang. Post receptioz istius
digestum per duas horas sumat sucu
ordei aut aquaz ordei seu ptisana
aut micaz panis ablutaz cu aqua
fria mixta cu vi de granat/et sitib
Aut sumat lactucas et porti. coctas
vel crudas cu aceto aut cucurbitas
coctas et conditas cu agresta vel
cu succo berber/ seu cu aceto tota
intentio hic sit in extinctioe hu
fe cum cibis fris nisi infirmus lesus
fuerit paparata aut per opilacioz in
intestinis aut per partem friam in
loco potentem quia alt tn hm fe est
digestum me iudigatm eius hu
fe est alt tum et eius curatim Et hic

modus curacionis et regla non habet
locu nisi mixta mã tm/quãuis ms&nt
post floiaz conueniat/ hic vo vox et
afflictionis sit et caliditati Bibat
vinu de granat/ aut sucu berber/
cu aqua fria/sed hora rigoris cu calia
et vomat in pn vox si pot hoc fare
de leui bibendo aquaz tepidaz mixtu
cum zucro ros et aceto et erit utile
et multu allenabit infirmu Et qr
esset nimis debilis posset comede
carnes edi vel pulloz coctas cum
herbis dictis et conditas cum succo
berber/ vel agresta aut cum aceto
vinu bibat agreste seu vinu de
granat/ cum aqua fria Post terci
am vel quartaz accessiones mudifi
cet cum decoctione que sic fit buli
ant prunna acetosa que maturant
in agusto in aqua et accipiant de
illa aqua ʒ. iiij. vel v. et dissoluant
mea ʒ. ij. de tamarindis et colet
et in illa colatura ponat. ʒ. ij. reub
pulueris vel ʒ. 1. et detur an dies p
unaz horaz vel. ij/vel accipiat. ʒ. 1.
quarta stamonee et dissoluatur cu
ʒ. ij. aque prunoz cum qua dissolua
ʒ. ij. tamarindoz et ʒ. ij. cassie et
coletur et detur ante diem vel mudi
ficet cu decoctione que sic fit Re
mirra cit ʒ. 1. et s. remoueant ab
ois nuclei et pistent et buliant cu
ʒ. ij. primoz vitb. 1. aq tam diuq
non remaneant nisi ʒ. v. coletur
illa aqua fricando fortit inmab
manibus et cu illa colatura dissoluat
ʒ. ij. tamarindoz et coletur an dies
per horas hoc regimie indubitat
curabit omis habens fe terciana
an periodos vij. si deus voluit Sciri
hic conuenit qd mica panis abluta cu
aqua fria et post ablucioz mixta cu vino
granatoz aut succo berber aut cu
aliquo acetosoz est de melioribus
cibis in omi egritudine de qua timet
de ma calia aut de calitate excedet
Sequitur

Caplm ix de terciana continua f

Alteria istius fe· est eadem cum mā terciane interpollate et signa eadem pter quia materia istius est intra venas et eius accidentia sunt maligniora et intensiora et pp hoc cadit in ista dubiū maius et p°re quirit sollicitudines maiores et sunt dum maius &c. Signa fe· huius omnia sunt aīā signa dicta in terciana interpollata pter quia in ista non fit rigor neq; frītas et lingua apparet aspera et nigra ul' citrina sed nigra est deterior et aliqn apparet et est melior alijs et caliditas continua maior et urina intensa rufa uel rubea intensa cum quadā limiditate et tenuis insba et eius pulsus velox et spissus cū diuersitate maiori et eius expiratio maior sat' inspiratoñ quaz in interpollata et esthuatio et sitis maior et alienato Et est dīā inter istam et sanguineam quia terciana dtinua mouet fortius in tercio et hora tercia diei sanguinea vero non sic sed in omni hora et morbi solis infestat mag· Et est cum sanguinea rubedo corporis superflua et extensio et dispositio sitis asmatis et constrictio est anhelitus que in terciana dtinua non fit inuenit'. Cura dueniens est ut des infirmo omni die in potū an diem sy^m acetosit' uel oxizacrat' aut sy^m de prunis cū aqua frīa uel calida s^m qd tempus fuerit In ortu vero solis aut post sibi da aquaz ordei aut micaz panis lotā in aqua frīa multotiēs uel succū ordei Bibat tūc vinū de granat' ul' succū berberis uel agrestum uel succū berberis uel agrestum seu acetositas cū aqua frīa uel comedat succū auene uel farinaz spelte aut micas panis ablutā mixtā cū vino de granat' aut succo berberis et silibus et lactucas uel portu' seu cucur' aut scari· condi tus cum agresta uel succo berberis aut vinū de granat' In meridie bibat aquas melonis uel cucurbite seu citruli aut acetositate citri Sumat an

pes pas oxizacratum ul' sy^m de prunis siliter etiā comedat dietā suam dietas ciā occasiō solis Cum vo uadat dormitū bibat sy^m de papauere uel de nenufar cū aqua frīa uel aqua psilly Abluant pedes eī sero cum aqua decoctionis foliorum salicis uel populi ul' ros· Vngantur frōs et tempora et vertex sero cū oleo de nenufar uel de papauere ul' oleo viol'. Sero abluat os suū et dentes et pallatū cum mucillagine psilly aut cū vino de granat' acetoso et spēaliter post septimū diem ul' ɋ ɋ et bibat aquas frīas quantū uult nisi materia stoī frīi uel oppilatio in interiora seu apā eam impedierit Flobotō in pūo si corpus repletū fuit et carnosum ul' pingue et rubiū ualde Nū dificet cū aqua meditinaz· dīmoriza terciane interpolate Vtatur in meridie et in nocte troc· camphor' et aqua psilly quia sitim remouet et calores extinguit ipsos feruidos in cura et hic Si uero nimis debilitat' nutriat' cū carnibus edinis uel pullorum altituz cū herb' frīis condi tis cum agresta uel succo berberis seu vino de granat' aut acetositate citri et silibus Bibat vinū agreste limphatis multū cum aqua frīa Sequit'

Caplm x· De causone

Causon est fe· dtinua de colera subtili clara mobili coacta et putrefacta s^m plurimū in venis mebrorum spūalium que sua acuitate ledit cerebrum spūalia maxime et os stoī fit etiā s^m quosdam ex salso flate acuto et subtiliato per viam combustionis conclusō in venis oībus et spēaliter in venis oris stoī et spūalium Signa sunt pulsus velocitas et urina acuta rubea ignita seu rufa et asperitas lingue cū citrinitate uel nigredine et ocultatio tymporum et insepabilitas et est laxitudo mea lenior quā in alijs et hoc est pp maiores caliditates mag· penetrantes quas acquirunt nerui et lacti ab ipa quaz ab alijs et

pp hoc fit equatio uel nox maior q
ab alijs et sentit infirmus caumata i
spiritualibus et interioribus manus et
magis acutum quam in alijs et in ea
que est ex flatr salso acuto falsedi
ne inguinum sentit manifeste aut ipa
liter et pulsationes in temporibus et capite
dolore in dextra parte et anteriori
et multotiens patiens incurrit vomi
tum colericum et secessum colericum et sup
uenit alienatio et sanguinis fluxus
et spaliter in statu et in fine augmenti
et continue habet sitim validam et infes
tatur a parte validiori de tertio in tertium
diem et hora tertia diei Circa phi volut
q flobotomia et san fluxus natur et mp lz
pro corporis ledat in malitiam et aug
mentum istius fe quia probatum est in
regul' ytibus q omis flobotomia et sca
mimonia acuunt humores et multiplicant
coleram et sic est nocua huic sed con
cedit si urina esset spissa et habitu
de carnosa et humida rubia q impu
commode fieri possit et magis si in di
uersis horis et successiue san subtra
heret sed volunt omnes et affirmat
q a se absque mora a principio fiat mundi
ficatio de tertio in tertium diem ma
ioris quietis cum tamarindis et aqua
prunorum et manna Post digestionem
uero mundificet cum aqua ex decoch
omnibus dictis circa tertiane puras et
totum illud affirmat auic li iiij
m° de cansone Si uero assella
ueit omni die bis uel ter per se no
indiget mundificatione sed regimine
ex tunc tuo Et si minuit sanguinis
fluxum colericum hic debet regi
cum medicinis constrictiuis tactis
dns m° de disinteria et fluxu
colerico Et volunt omnes q isti in
firmi dormiant pro posse super si
as medicinas mundificatiuas usque
ad primas assellationes postea uero
minime nisi incurreret nimias debi
litates Sumat oxizacarum uel
syr acetosum uel vinum de granatis
seu succum berberis ante ortum solis cum
aqua frigida si in tertiana fuerit absque
opilatione et interiora absque apate
ante tertiam comedat portulacas

vel lactucas scarie uel tritici cum aceto
uel agresta seu vi de granatis seu
succo berberis vel comedat summi
ordei uel auene aut aquam ordei
in meridie et ante cenam in nocte
bibat aquam veri frigoris cum iuleb
uel syr de papaue uel de nenufar
aut cum succo berberis uel vi de gra
natis seu aceto Comedat acetosi
tates cit' et fructus acetosos omni
sero cum uadit dormitum sumat z
i et s syr de papaue uel de nenufar
cum aqua psillij uel cum aqua decoctio
nis lactucarum uel por seu acetosi
Ungantur frons et timpora et vertex
capitis sero cum vadit dormitum cum
oleo de papauere uel de nenufar
uel de mandragora et abluat pedes
et crura usque ad genua fricando lenit'
cum aqua decoctionis foliorum salicis
uel pulueris viol' nenufar ros et
papaueri albi Emplicent spiritualia et
os stomaci multotiens in die et nocte
cum puluere sandalorum ros et camphor'
incorporato cum aqua ros' uel cum succo
semp uiue siue solatri uel acetose
aut endiuie aut cicorec et psillij Et
si superueniret debilitas mala uel no
cens inbibat cum carnibus alitis uel
vino ut dictum est cap° de terciana continua
Sumat hortiquos ferrum in cura et bi
re cum aqua frigida et est univ' ualde q sitim
remouent et calorem febrilem abluit

Capitulum xi De terciana non pura que notha appellatur &c

Fit aut hec fe ex materia composi
ta ex colera flaua rosso
uel subtili cum viam in
sto uel alia parte corporis
extra venas in loco ubi sunt
cause putrefactionis et habet posse
in materia que febrem facit Ambigitur
hic quare fe interpolata quibusdam
hec affligit homines et quibusdam ne
cum semper materia uel pars materie usque ad ea
pertram consumptionis in loco putrefac
tionis recipiatur Et quare terciana

tensione in ventre et illa non apparet
in prima et multotiens prolongatur eius
paroxismus usque ad xxx horas et plus. Secundum
quod prolongatur eius paroxismus ultra ho
ras xii elongatur a pura et magis
participat de flegmatica. Modus curationis in
communi. Cura terciane non pure
seu nothe est ut fiat clistere non
multum acutum aut lene omni die vel
suppositorium vel sumat semper mane
zuccara ℥ i et ʒ oximellis compositum
in aqua decoctionis mell. ro. vel sirupi
acetosi compositi cum aqua decocti
onis prunorum et radicum petro. vel feni.
et ante cenas introducatur vomitus
et postea cum aqua decoctionis aneti
et seminis atriplicis calida achi et oxi
mell. composito mundificet sepe preter
quod expectet digestionem ultimam cum turbit
et reubarbaro tritis et simul mixtis et dentur
cum aqua decoctionis prunorum et
ysopi. Et absolute hic sermonem
convenientes si videris et cognoveris
multiplicari coleram in complexione multi
plica in medicinis ea que coleram
mundificant plus et econtra. Et si videris
magis multiplicari flegma in complexione
quam coleram multiplica in medicinis
ea que magis flegma removent et mundi
ficant. Et si videris ambo equaliter
in complexione habundare et hic procedas
cum medicina que equaliter purgant
ambo. Verbi gratia si videris habundare
coleram superfluam multiplica tama
rindos et reubarbarum super turbit et
super reubarbarum et turbit. Et si videris
habundare flegma multiplica turbit super
reubarbarum et tamarindos. Si equaliter
equales. Et propter hoc dicitur ab antiquis
quod quandoque indigemus in infirmitatibus
in una hora medicina forti et debi
li quia in quantitate parum movet et
verificatur hec ratio quando virtus fuerit
debilis et egritudo pigra et longa
vel materia eius composita quam mundificare
intendimus. Scire hic convenit quod in
primo egritudinis cum materia est composita
ex colera et flegmate debes multiplicare
medicinas mundificantes coleram plus
nam colera ex velocitate sui motus

et acuitate sui explorius in principio magis infes
tat et melius paratur ad motum et mun
dificationem sed in brevi extinguitur.
Flegma vero est tardi motus in principio et
inobediens et pigra. In fine cum di
geritur calefit et fit obediens et magis
habilis ad motum per viam digestionis
et secundum hoc verificatur ratio antedicta. Mun
dificet etiam cum decoctione que fit
ex mirab. kebu. citrinis et tamarindis
cum decoctione prunorum. Su
mat sepe in die de confectione tali
Rx diarodon abbatis triasandali
ana ℥ iii misceantur et bibat post
illud in vere vinum de granatis mixtum
cum aqua decoctionis ysopi et pru
norum vel liquiritie. In fine infirmitatis
si multum elongaretur posset rosatam
novellam [accipere] loco istorum eo quod magis de
struit materiam frigidam et confortat stomachum et
appetitum. Ungatur sepe stomachus cum oleo
domastice et oleo ro. mixtis addi
to aliquantulo aceti. In principio come
dat brodium ciceris rubeorum aut
succum ordei vel farri seu succum cicerum
seu succum avene condito cum lacte
amigdalarum. Et bibat vinum de granatis
mixtum cum aqua decoctionis yso
pi et prunorum vel liquiritie aut aqua
decoctionis passularum et sebesten
et granorum granatorum seu aquam
decoctionis zucari et radicum petro.
et feni et silis. Sepe purgetur insi
pse bis vel ter assellaverit in die
sed continuatur in talibus clisteria le
nia et acuta melius est et magis medi
cinale. Si autem constituet sibi de
debilitate virtutis regas infirmi
cum carnibus edi et pullorum. Alterius
cum lactucis cucurbitis et similibus. Et
condiant cum agresta vel vino de
granatis aut succo berberorum absque pipere
et tunc bibat vinum clarum odoriferum
mixtum cum aqua vincente aquam in
commixtione. Comedat herbas sem
pervivum et lactucarum portula. et spi
nachiorum et condiant cum lacte amigd.
et cum illis carnium edorum si in principio
infirmitatis usque ad dies quatuor
vel circa aliud videtur tibi quod hitudo

Ros. novell.

Comedat i pri

Bibat

Si vero debilitas

fm quantitatem q[uo]d tibi videbit[ur] de v[ir]tu
te et de multitudine de medicamine
tribit de cuius proprietate est emendi
care hanc fe[bre]m et omnes humores
generatos ex terrestribus putrid[is] et
salibus quod sic fit ℞ tribit albi
gummosi carnosi mundati a cortice suo
pistati et cribellati ʒ x masticis ʒʒ
dr[agm]i ʒ i zuccari ʒ xi misceantur et detur
de isto medicamine ab aur[eo] i usque
ad ʒ ℥ cum aqua calida   Aliud ad id[em]
℞ tribit ʒ x zuccari ʒ xv ʒʒ ʒ v
fiat pulvis cribellatus de hoc medi
camine detur a ʒ i usque ad ʒ iij ad
plus cum aqua calida decoctionis ys[o]
pi aut radicum feni vel petro vel le
uistici Nutriat[ur] cum cibario facto ex
menta et oleo zuccaro et aceto et aliquan
tulo salis Sumat sepe salsamenta et
salita Nutriat[ur] etiam cum mica panis
mixta cum zuccaro vel melle et aceto
aut cum herbis caulium et blete cocte
cum sale et oleo mixtis Utatur foliis
petro et feni cocti foliis et similibus que
condiuntur cum lacte amigd[alarum] aut oleo
et sale et aceto mixtis Bibat vinum
subtile mixtum cum aqua calida ita
quod aqua habundet super vinum aut
aqua decoctionis amomi vel ameos
seu feni Sit hora sue comestionis
ante paroxismum per multas horas vel
postquam calor quieverit et descenderit ad
talamum Si timeretur de debilitate
capitis propter vinum sumat loco vini aquam
decoctionis granorum granatorum
et mellis aut zuccari aut aquam decocti
onis passularum et bibere in qua sit
aliquid aceti Abstineant a cucurbitis
melonibus et similibus et rebus frigidis flati
nis propositis quia ista talia augmen
tando materiam fe[bris] huius eam allegant et
ipsam faciunt timorosam ipsa per se ex
natura sue afflictionis suspecta ad mor
tem et omnis flatica etiam propter quasi
eius continuas afflictiones et ex in
obedientia materie et ad resolutiones et digestiones
et expulsiones Nam omnis egritudo
longa est timerosa propter modum sue
afflictionis et longitudinis Si
vero virtus debilis videretur aut me
dicus timeret de eius debilitate

nutriat[ur] cum pedibus fasianis pullis
assatis in veru aut in patella vel carnibus
edi nutritis et conditis cum aceto vel
agresta et cardamomo aut alio salsa
mento seu succo berberis vel vino de
granatis et gariof[ilis] et similibus et ovo
etiam cum ...ibus et nucibus quia hec non
augmentant et fe[bris] materias Nam sicut in
tertiana sapientes magis timent de
dispositione quam de materia et propter hoc ma
gis opponunt contra dispositionem quam
contra materiam Ita in flatica magis
opponunt contra materiam quam contra dispositionem
nisi negligendo dispositionem in flati
ca hic materiam in tertiana Confor
tetur virtus cum bono regimine
a principio ita quod longam possit susti
nere afflictiones sed in fine melius
et decentius poterit subtiliari Si
autem hec egritudo post predictum regi
men per longum tempus videatur augeri
aut stare solvatur eger cum re que
sic fit Neque insolites sermones illorum
qui dicunt quod est conveniens in talibus
expectare digestionem Nam omni die
ad digerit quod removeatur potest
et in reliquo digestio expectetur secundum
quod apparuerit de virtute et hoc totum
invenitur hic in capitulo de cura flatice
prodice ℞ tribit ʒ ii sum absin
thii quartam ʒ puri colloquintide
sexti ʒ i agarici ʒ ℥ gerapigre
ʒ ℥ masticis ʒ vi ʒ i conficiantur
cum oximelle vel melle rosato detur
hoc totum ante diem cum aqua calida
a medico si virtus debilis fuerit et obe
diens ad sellam Si autem hec fe[bris]
transierit quartam ebdomadam vel
quasi circa illud detur electuarium rosatum con
fectum et bibat in potu qui sic fit
℞ pulvis rosarum ʒ x succi eupatorii
ʒ vi succi absinthii ʒ iii masticis
ʒ i et ℥ spice asari squinanti ana
ʒ i informentur trociscos quorum quilibet
sit ʒ iii vel ii ex quibus cum ʒ i h[...]
leprosis detur ad potandum ante
diem qui sic fit ℞ corticum radi
cum apii radicum feni ana ʒ ii vel
seminis utrorumque ameos cuscute ana spice
albe ysopi ana ʒ v coquantur in
lb i aque donec ad medietatem

redeat et misceatur cum eo. aliquid nisi ℥.
i. syr. acetosi et detur cum predicto
h. o.r. Summopere ab aqua frigida ab
stineat specialiter cum pura fuerit
absque admixtione aliqua que aug
mentando materiam ipsam febrem elongat
et suum tardat finem et facit ipsam p
niciosum. Sumat in fine diarodon
abbatis aut rosatum aut electuarium de car
tamo vel diatrion et bibat cum
bono vino lymphati quia valde repl
etur propter ipsum et digestionem. Scire
hic convenit quod omnia diuretica in
quibus habundat calitas conferunt
in hac febre cum ut plurimum eius materia
purgetur per urinas. Item in fine
post multas purgationes est conveni
ens ut detur infirmo ante diem inito
tiens ℥ v. theriace cum aqua decoc
tionis ysopi vel feni seu anisi quia ill
humorem resolvunt consumunt et confortat
virtutem et materiam destruit flatica

Capitulum xiii de febre cotidiana continua que laticha appellatur

Et autem febris de flate putre
facto intra venas contingit
et fit ut plurimum in yeme
et hominibus quietis absque
labore et motu et in regi
onibus frigidis et locis humidis et specialiter
quando utuntur rebus frigidis carnibus por
cellarum vel porcellorum et agnorum car
nibus parvorum et interioribus animalium
et piscibus recentibus. Nam talia re
tinent calorem naturalem in epate et
intestinis omnibus ita quod non digerunt
et multiplicant materiam humidam et viscosam
in intestinis et venis unde cum natura
non evacuat ipsam materiam generatam
ab ipsis et eam non digerit putrescit
et facit febrem continuam lentam si ipsa
materia in venis reperiatur. Signa sunt
quia est absque frigore et interpola
tione, in hora vero flatis hoc est fin
occasum solis fortius affligit ut faci
unt alie febres in horis deputatis sing
ulis propriis materiis, et urina in principio disco

lorata spissa limida quodammodo
in augmento et statu colerata rufa
et spissa. Eius pulsus velox et spissus
et mollis et eius expiratio maior
inspiratione, et sistoles impulsibus
velocior diastole et nausea et desti
tutio appetitus et vomitus flaticus
et fit in ea multotiens absque labore
et non est hec febris magne inflamma
tionis immo lente affligit sed longi
spatii et afflictionis et est multum
abscondita et latens et propter hoc lati
ca appellatur et per suam longam
vel occultam vel intrinsecam afflicti
onem cum continua calefactione cor
poris excitat ita quod propter hoc a medicis
ethica iudicatur. Et secundum istam ma
teriam et afflictionis modum videtur habere
magnas affinitates cum ethica
sed differt ab ea propriis acciden
tibus et conditionibus quia in ethica pul
sus est subtilis et strictus et siccus. In
flatica continua est parvus mollis cum
quadam latitudine. Item ethica que
semper est unius tenoris quamvis post
cibum per tempus intendatur aut in
flammetur fortius quam ante. Laticha
vero in principio noctis sive simpliciter
cibum sive non semper magis incipit
infestare et circa mediam noctem
magis inflammatur, urina in laticha
in principio spissa et discolorata est
cum quadam limiditate in augmen
to et in statu rufa et in ea multum
variatur urina in colore et substantia. In
ethica est que semper unius tenoris
et est in substantia et colore similis urine
sani hominis et oleaginea in sua fine
aut parum elongatur a terminis sa
norum. Item pellis membrorum et fan
ei et ypocondriorum tensa videtur
et arida. In latica vero sive continua
febre non est sic immo mollis apparet
absque asperitate manifesta verum
est quod iste due febres multotiens ad
vicem componuntur et sunt tunc male
cognitionis et quasi impossibilis cu
rationis eo quod latica ex conditione
et materia sue naturae per antidota curanda
requirit ex toto contrarium
illud quod convenit ethice ex

est q̄ ita defendat uirtutes et ɔser
uet sicut est cibus Et q̄ omnis uirtus
deficit et destruit̃ per abstinētiã
simili ergo casu uel consili non h̃t
locū nec debet habere quo ad sapi
entes r̄gula an̄ dicta de abstinen
tia ab oīre hō pox̄ Sequit̃

Caplm xv. de fe. quartana pura interpollata.

Semper hec fe. fit ex ma
melica n̄ali uel adusta
facta ex alijs humoribꝫ
per uiam adustionis
aut ex ipa melia n̄ali ad
husta et raro incipit pura per se
primo s̄m plurimū fit post fe. lon.
et errantes et in autūpno et yeme
ut multū h̄ ꝑnosticatores p̄tica in
ubi dicit febribꝫ uero ordinate ua
gantibꝫ quartane sunt futur̃ maxime
h̄i tam autūpnū ꝛc̄. Et accidit ut
plurimū habentibꝫ uitiū splenis
pⁱmo est quasi impossi[ble] ut eueniat
absq̄ duritie et opilatiōe splenis et
qui utunt̃ in sanitate sua rebus ge
nerantibꝫ meliam sicud sunt lentes
et caules et porri et caseus uetus et
carnes salite et silia Signa sunt
in pⁱm̄ urina alba subtil̃ aut rufa
spissā et incipit cum orripilatiōe
et pilorū corporis eleuatiōe et fractio
ne mēbrorū et nodorū ac si pcuteren
tur fustibus et demum ꝑcussione et
eius caliditas est maior et magis acu
ta quam in flatica sāt et minor quā
in terciana et causone sed eius fortitu
tas et asperitas non sunt in ista sicut in
tem terciane pulsus eius est ꝑmus
strictus ꝛ cāluus plusquam in alijs
ita q̄ solū expulsū posset bonus me
dicus cognoscere eam si in sanitate
eius noticiam habuisset et eius pox̄
mouet de quarto in quartum diem
et hora octaua diei s̄m plurimū
Cura si urina fuit rubea et spissa
in pⁱm̄ et habitudo ɔsonans ad hoc
ad istud fiat flōia de saluatella que

est in manu sinistra inter anularē et au
ricularem digitum Si uero urina fuit
alba ꝛ tenuis aut uergens ad tenui
tatem nullo mō fiat flōia sed recipi
at omni die mane et in te cenam
duas horas ℥ ij et s̄ oximell̃ ꝯpositi
uel oximell̃ squillitici aut sy̆ acetosi
cū ℥ iiij aque decoctionis apij ysopi
et epithimi dulcorate cū zucco Die uō
accessionis in pⁱm̄ pox̄ sumat panes
cum aqua tepida multū decoctionis
aneti atriplic̃ oximell̃ uel sy̆ᵐ aceto
sum et fiat uomitus propossē et si uo
mere non posset comedat sinapim sal
sum et siclam uel rapas et hijs saciet
desuper ista bibat uinū leue et post
hoc recipiat iterum sy̆ᵐ acetosum cum
aqua decoctionis rafani alijs etiam
diebꝫ fiat uomitus si quō fieri pot
absq̄ labore grauj et tunc largius co
medat uitetur balneis recipiat̃ die
bus quibꝫ non affligit̃ in quibꝫ non ꝯ
sidet propossē Vtatur etiam quiete
et sompno et omībꝫ rebꝫ multiplicātibꝫ
hūiditatē et pinguedinem Abstineat
a coitu et labore et ieiunijs spūaliter
in diebꝫ quiete Die uero accessionis
et maxime ante accessionem non co
medat sed uegit̃ cum uomitu et alijs
rebus ut dictum est nec dormiat hō
accessionis et bene pānis cooperiatur
Cum uero sudauerit aut in fine pox̄
dormiat si uult Si autē die accessi
onis uellet comedē comedat antequā
accessio ueniat per horas iiij uel v. q̄
fortior erit ad sustinend̄ labores pox̄
et uomitus fiet leuius et melius et co
medat illa die sucum ordei uel aquas
cicerum rubiorum uel oua gallinarum et co
ponit cū mica panis Bibat uinū albū
ualde limphatum Condiant̃ suā ciba
ria illa hora cum puluē cardamoī eo q̄
sudar̃ facit et magis digerit et hūiditatē
nālem ɔseruat post accessionem ꝑ horas
multas et diebꝫ quiete comedat ficus
siccas et uirides et nuces et allia cocta
et carnes edi et pullorum et gallinarum et
gallorum castratorum et auicllarum et c̄alium
et carnes anguille assatas et pullorum
et puluis et fasianorum et cuipa coctum
igne et aqua et assent̃ siue carnes cum

folijs spinachioz borraginis feni et
petro. aut cum folijs cappar. uel cum in
principijs bibat vinum citrinum odorife
limphatum si fuit absque opilatione in
infesta in epate et splene. Si vero
cum opilatione fuit patiens quartana
non limphet vinum diebus quietis die
vero accessionis sic. Sed hic con
uenit quod vinum nouum clarum non turbidum
magis humectat materiam melius et eam
rectificat quam vetus et peccatum melius
naturalis et non naturalis satis maius est ex
parte siccitatis quam humiditatis ex parte
et propter hoc physici magis laborant in mitigatione
egritudinis melius contra siccitatem quam
contra humiditatem non negligendo humiditate
Sepe in die ante accessionem purget
cum pillis fetidis uel cum decoctione
de epithimo quam fecimus mentionem de melia
Aut cum decoctione que sic fit Recipe
mira mirobalanorum ℥ i et ʒ s. seme epithimi ana
ʒ ii polipodii ℥ i ros. rubee scolopendie
ana ʒ s. pistentur in zabo et buliant
cum omnibus alijs rebus preter quam
cum epithimo in una lb. aque donec
consumpte sint partes due. In fine decoctionis
omnis hunc addatur epithimum et dimit
tatur omnia insimul donec aqua tepida
facta fuerit. tunc fricentur res manibus
in aqua illa et postea colet et in cola
tura illa addantur ℥ ii sirupi ros. et ℥ ii
aque decoctionis prunorum et detur
hoc totum ante diem per horas duas
Attendendum est hic nam si materia quar
tane adhusta fuerit necesse est ut mul
tiplicet humidum super calidum. Sed si fuit
non adhusta addant in calidum et
humidum equaliter humido tamen vincente
in re. Iterum medicine mundificantes
adhustam materiam debent esse lenes et de
biles et non acute et debent dari in
substantia liquida fluida. Si vero materia non
adhusta fuit medicine magis acute
erunt et in substantia magis dura et etiam
magis fortes. Omnia enim que adhuste
materie conueniunt magis ad molliciem et
temperamentum vergi debent quam que
ad non adhustam sunt utiles conueniunt
siue sirupis siue potus siue medicina
post duas uel tres purgationes sumat
in die post accessionem in aurora ʒ s.

triacem ℥ iii in vino limphato decoctio
nis cappari et epithimi seu nepi et erit
utile. Si autem hec febris transierit dies
xl. bibat vinum vetus aliquo modo
limphatum uel nouum clarum odoriferum
subtilitatum saporis non limpha. Et
utatur sepe de triaca mane cum surgit
aut diatrion pipion uel diacalamen
tum aut diagalange in eadem hora uel
melius de asa. quod sic fit Recipe asse foliorum
rute sicce piper ana ʒ i. fiat electuarium
durum cum melle despumato ad modum
auellane. Recipiat hora dormiendi pri
mo predictis diebus non accessionis bal
neum in quo sudet multum purgetur
sepius quam ante cum medicinis for
tioribus. Trocistos expertos. Sequitur
tamen faciemus mentionem et modum et
tempus dandi ponemus illic post aliquas
accessiones et etiam mundificationes
poteris dare de medicamine quod sic fit
et inde est mirabile Recipe elli nigri ʒ i
et s. terantur perfecto modo et misceant
cum ℥ iiii. uini rob de vino et dimit
te sic per unam noctem hic coletur et in
illa colatura ponantur 3 grana uel iiii
diagridij electi non triti et ʒ i. pul
ueris reubarbari et detur infirmo ante
diem per horas duas uel iii. De pre
dicte mundificando suauiter absque labo
re per usum debitum curat quartanam
Die sequenti in aurora sumat ʒ i. tri
acem cum vino puro calido et erit utile
plus quam apparent. Sequitur

Capitulum xvi de febre quartana continua Rubrica

Aro simul ueritatem et penes
phorum intentiones accidit
quartana continua. Fit autem
ex eadem materia conclusa intra ve
nas et coartata et putrefacta
ex qua fit interpollata. Differunt tamen quia
in ista non fit interpollatio uel frigus
sed orripilatio uel frictio de quarto
in quartum diem et una hora diei omni
die fit maior afflictio. Signa quar
tane continue sunt quod pulsus est aptior
et cum sit quasi interpollata et urina
semper omni die et omni hora est aut rufa

Curatio. De fine die xl. Medicina. Balneum. Medicina. Signa.

[illegible] [illegible] [illegible]

multis requirit maior subtiliatio et
resolutio et digestio per sompnum et hu
mectationes quas in quartana et lon
gior et cum hoc indiget inveterationis
regiminis ut virtus non deficiat per lon
gam afflictionem. Sequitur

Capitulum xviii de frigore et tremore qui non calefit

Talis infirmitas semper con
tingit ex fumo vel vapore
elevato a materia frigida vitrea
vel viscosa aut flegmatica frigida
valde que propter putrefactionem
non calefit. Signa huius infirmitatis
satis manifesta sunt solum ex narratione
infirmi et specialiter quando sapiens medicus
cognoverit tremorem vel frigus et
quod ad ipsum numquam invenit calefactionem
accidentales sequi. Cura: bonum est
infirmus hora illa deambulet et la
boret et pannis cooperiat vehementer
et nullo modo dormiat et ungat spinam
et totum corpus ante horam accessio
nis cum oleo de costo vel de spica calido
et hic semper usque a primo immutificetur [?]
cum aliquo ex medicinis de quibus habetur
aut cum pillulis fetidis vel de hermo
dactilis factis contra frigidam causam.
Hora vero tremoris vel frigoris su
mat post immutificationes aliquas
medicamen de assa ad magnitudinem
avellane cum vino calido quod sic fit. Recipe
asse foliorum tute [?] sicce piperis ana ʒ i. fiat
electuarium cum melle. Aut sumat de electuario
de anacardo ad modum avellane hora
tremoris cum vino calido omni die in aurora.
Sumat diatrion pipereon ad modum
nucis vel de diamusco vel de dianga
langa et similibus utatur cum rebus assatis
et bono vino veteri absque aqua. Sepe
recipiat de triaca cum vino calido et spe
cialiter post purgationes. Sequitur

Capitulum xix de febre sincopali que fit ex humoribus malis calidis

Contingit febris insuper venire ali
cui que secundum maiores partes
in die tertio paroxismum facit.
Fit autem iste modus febris ex
materia calida colerica que diver
sa est cum sua putrefactione in ve
nenum et propter hoc multiplicatur in estate
et autumpno secundum plurimum in hominibus
habentibus complexionem calidam et siccam
qui usi sunt rebus calidis et siccis ut
alleis pipere sinapi nasturcio et similibus.
Signa eius sunt: casus pulsus post
duas vel tres percussiones et sitis
vehemens et urina colerica acuta
cum liquiditate existente superiori ma
nifesta vel occulta et corpus cum ea
cito marcescit et eius facies forma
tilis fit in brevi et fit sincopis. Aut
secundum plurimum hora principalis paroxismi si fu
erit interpolata. Si vero continua
fuerit hora accessionis incipit et fit
ipsa sincopis secundum plurimum et hoc p
se vere et infallibiliter super febrem sin
copalem significat quod si sincopis fuerit cum
accidentibus significantibus materiam ~~frigidam~~
colericam fit febris sincopalis de materia
calida. Si vero fuerit cum accidentibus
significantibus materiam frigidam fuit febris sin
copalem de materia frigida significat.
Cura: tota tua intentio sit in con
fortatione virtutis et contradictione
accidentium et sincopis. Nam ista infir
mitas est cum aliqua malicia sui accidentis
et ne virtus cadat requirit quod omni
tempore et hora infirmus nutriatur et
regatur cum rebus confortantibus et infri
gidantibus calorem et spiritum et omni
tempore custodiatur ab omni errore et re
multiplicantis calefactionis et ita curatur.
Si vero hora paroxismi vel alia hora fuit
sincopis supveniret et os cum dentibus
clauderetur aperiatur serrure [?] cum aliquo
instrumento et proiciatur in os infirmi ita
quod transglutiat si possibile fuit ad
de aqua frigida in qua sit vinum de gra
natis mixtum vel forte et ponatur
in ipsa aqua vel vino de mica panis
abluta in aqua frigida aut non abluta
aut ad de aqua ordei cum succo de
granatis mixtis aut ad de vino ru
beo stiptico cum aqua vere frigoris

Cura

abstineat [?] [illegible]

In sincopi aqua [?] proicienda

et sit aqua multiplicata super vinum aut
acetum de succo berberis cum mica panis
et aqua frigida madidat multociens in die
cum mica infusa in aqua rosacea vel in
aqua mixta cum camphora et pulvere
sandalorum nullo modo extrema fricentur
quia talis fricatio in se trahit calo
rem extra et diminuit ipsum et inducit
sincopim. Immo multociens mortem
nam cum ista febris fuerit ex colera adden
in augmentum et eius maliciam per
fricationes. Cum omnis fricatio irri
tet calorem et spiritum et eum evaporare
faciat. Et sic inducit per istam viam in
tali sincopi casu et ipsam si invenit
augmentat in egritudine ex frigida
causa que fuit huius generis convenit
fricatio extremorum operatur ut infe
rius apparebit. Sumat talis pati
ens ante paroxismum et hora maioris qui
etis trociscos de karabe cum aqua rosacea
et vino de granatis et succo berberis
seu agresta et vino sciphoro et aqua
frigida valde multiplicata ad vinum. Nu
triatur multum ante accessiones extra
mitibus pullorum et edorum alteratis et cor
tis cum lactucis cucurbitis portulacis
endivia et silvious condiuntur cum agresta
succo berberis et granatorum aut cum
acetositate citri aut cum succo fructuum
acetosorum. Sepe bibat aquam frigidam
cum succo fructuum. Conveniens
est ut sumat post multas accessio
nes de tiriaca cum succo granatorum
vel berberis seu cum agresta et aqua
veri frigoris et sit aqua multiplicata
valde in compositione et potu. Talis tiriaca
de sua proprietate omne destruit venenum
et si datur cum talibus rebus frigidis coleram
et eius venenositatem destruit omnino
et in hoc conveniunt omnes et veritas sic
se habet si tiriaca sint de viperis et phi
losophice composita et hoc regimine
usque ad finem eius regatur et non alio
tertio. Sequitur

Capitulum xx de febre sincopa li que fit ex humoribus frigi dis et crudis

Sit autem hec febris ex materia flatica
frigida que in loco putrefactionis
sit extra venas vel intra venas
vel mixta. Aliquando sunt manifeste
venenositates quando cum sumat vel
expirat. Totum sua venenositate con
tinet spiritum et calorem in potentia quod libere
non eveniunt et sic fit sincopis secundum
febris mortalis que accidit secundum plurimum
yeme et autumpno et hominibus habenti
bus complexionem frigidam et qui usi sunt rebus
flaticis frigidis et melancolicis ut piscibus herbis
et fructibus et humidis. Signa huius sunt
sincopis que accidit omni die hora paroxismi
et specialiter circa occasum solis et defectus
pulsus quasi in omni compositione et in
plano oculorum et faciei et pallidinis
et malus appetitus cum vomitu flatico
et corpus mollificatur et urina apparet
discolorata spissa tenuis aliquando cum lim
piditate occulta seu manifesta. Curo
sumat paciens omni mane in aurora ʒ i
electuarii apii seu seminis vel siseleos aut feniculi aut petro
selini aut ciminos aut anisi cum ʒ ii siropi acetosi
vel melle rosaceo aut oximelle composito cum
aqua melle vel aqua decoctionis apii
et melle a principio omni die fiat fricatio
pedum et coxarum fricatione media cum
panno medie asperitatis ut rubedinem ex
teriora trahat et per istam fricationem
inceptam per tempus fiat iterum cum
illa alia fricatio manuum et brachiorum
et pectoris et sit tempus istarum frica
tionum valde ita quod possit equari tempore
sompni et dormitionis sue quietis. Su
mat hora paroxismi et cum paroxismo micam
panis cum succo ordei vel aqua ordei
aut panem cum rosaceo melle et zuccaro. Si
vero stomachum habuerit sumat syrupum acetosi
sit et oximel cum aqua calida decoctionis
passularum aut granorum granatorum dul
cium. Si vero fimum habuerit et non
fuerit debilis sed sanus fortis nutriatur
cum cibis dictis et mica panis aut mica
panis et vino ciphoro mixto equali
mixtura et sic yeme aqua calida ad
estate vero frigida omnino a potu aque fri
abstineat et piscibus et fructibus. Si vero
debilis fuerit nutriatur cum pullis et
carnibus edinis assatis et avenensis al
teratis cum agresta aut succo berberis

uel vino degranatorum et silibus et bi
bat vinum dominum limphatum ut dictum est secundum
tempus. Si autem esset strictus secundum
ventrem et non assellaret fiat sup
positorium de sapone omni die in
cenas et prandium vel de sal gemma
aut alia re fiat clistere magna de
decoctionis sicle et oleo mel et mell
et aliquantulo salis et erit utile vel
de regimine hic patiens a principio
usque ad fines hoc regimine et non
alio quia bene curabitur si deus vo
luerit. Bene multum comunicatis
his febris fiat evacuatio ex subtilis
ad fortem et ubi ipse ponit causas
istius sibi enim dicit causa de febre simi
pali humorosa. Sequitur

Capitulum xxi de febre con mixtis videlicet quintanis et sextanis

Febres iste semper fiunt ex flate
vitreo et colera nigra spissa
mixta aut aliis materiis
grossis et duris et spissis
mixta adinvicem. Videndum
est historia inter febres et mixtas et com
positas secundum medicinam. Febres autem mixte
appellantur que fiunt de materia non pura
sed mixta grossa et spissa que est di
versarum naturarum secundum propriam materiam
simul est materia que fit ex flate aliquo
grosso spisso et melia vincente flate
in oppositione ac vincente melia in compo
ne [illegible] fit ex mixtione equali illorum
duorum et aliquando eveniunt qualiter nomine fiunt
gradibus materiis que misscent et
aliquando ex non ac [illegible]. Composite
vero febres appellantur quando una miscet febre
bus cum alia febre continua vel interpolata
aut cum ethica et hec proprie dicitur febris
composita vel dicitur febris composita quando comport
cum alia egritudine videlicet cum apatemate
cum vulnere aut alia egritudine alterius
generis et hec vere non dicitur febris composita
sed egritudo composita. Signa sunt
urina discolorata tenuis et pulsus
spissus sentitur et non habet hec febris com
monem neque horas affligendi sed in

ordinate sunt in suis accessionibus aliquando
enim fiunt de quinto in quintum et aliquando
de sexto in sextum diem et aliquando affli
gunt in sero et aliquando in nonis et aliquando
in nocte et aliquando in die et vagant se
in suis accessionibus et secundum plurimum et
multotiens in quartanas convertuntur ut
vult ypocras [illegible] pronosticorum ubi dicit
febribus inordinate vagantibus quibus
ne sint future spaliter in [illegible]
[illegible]. Cura necesse est ut has febres equaliter
die ante accessiones mundificent in
rebus mundificantibus flegma et melancoliam
et robustis magis ut sunt pille fetide
aut pille stomachi alkindi que fiet
aut mundificent cum aliquo ex me
dicaminibus hibit mixto cum aliqua
ex decoctionibus frigus cum melius aut
quartana; supinus [illegible] suis diebus quibus
melius quiescit ante prandium et ante
cenas per horas sumat pro qualibus
vice ʒ ii oximell compositi aut ʒ oxi
mell squillitici cum aqua decoctionis
radicum feni apii et silinis aut cum aqua
decoctionis apii vel capparis aut assari
seu aroi. Ungat stomachum patientis sepe
et splen cum oleo de spica in quo sit
[illegible] die vero accessionis antequam acces
sio veniat per horas duas vel iii
comedat de succo ordei aut de aqua
cicerum rubeorum in quibus ponat de pul
vere cardamomi et aliis speciebus et bibat
de vino odorifero limphato cum aqua calida
vel aqua decoctionis radicum. Tempe
vero quietis maioris comedat carnes
avicularum animal vel pullorum seu edi coctas
cum speciebus et feniculo aut assatas con
ditas cum pulvere specierum et succo herbis
aut vino degranatorum seu agresta. Bi
bat vinum odoriferum clarum limphatum
parum semper sero hora dormiendi su
mat de diagalan aut diatrion piperon
aut de diamusc ad modum castanee vel
nucis et bibat cum hoc post ad bonum vinum
parum tamen post aliquas accessiones du
accessionis maiora sumat ʒ i triac
maioris cum vino calido et erit bonum et
conveniens quia calefaciet materiam que remansit
et resolvet et consumet eam et fiet ac
cessio minor et intensione et durabili
tate. Sequitur

Caplm xxii de febre q̃ empialos uocatur R

[I]n causa et mā hui⁹ fe. con
uenūt omēs phi sed in noīb⁹
non conueniūt quia quidā
appellant empialas illas
quas alij lipparias appel
lant de qua diuersitate non est
curandū postquā cōclusiones ī cā
et mō afflictionis cōueniūt. In em
piola frigescunt exteriora interio
ra calent, cō⁹ in lipparia. Cāusa
aūt fm̄ noīa cōmunis dr̄. Mā hui⁹
fe. que empiala uel empialos dr̄
flāhca grossa est uel colerica grossa
mixta cum humido cuius pars cū putrit
ex caliditate ex̄nea quā acq̄sūt per
viam putrefactionis retenta est q⁹
non dū potuit calefieri sed retinet
caliditatē et sua frigiditate actuali infri
gidat extrema donec dissoluta fu
erit uel digerat a nā uel medicinali
beneficio. Aliquo mō pōt intelli q⁹
hec fe. fit ex flāte cū eni non resolui
ex flate grosso intrinseco qū inflam
mat et putrefit nisi aliqd. pō calefit
locū putrefactionis cum non resolua
nec qū putrida eius est putredo flāt
et calefaciunt interiora quodā modo
et qū virtus effundit dirigit ad
locū ubi est lesio hic euacuant inte
riora a calore et infrigidant extrema
ppter qū in exterioribus sūt flāt icā
frida vītua frigidā fit etiā frigiditas qm̄
multociens resoluit exeo vapor qū
putrefit sed eleuat et calefit qodāmodo
sed illa calitas associat cum illo vapor
paruo spacio deinde separat illa calidi
tas a uapor calefacto et redeat ad
frigitates quā habebat inrndire an
pun cōmez et sic infrigidat corpus
et mēbra exteriora. Vel dicat q⁹ ps
mathe flātice vincit et colligit et cale
fit in loco put'factionis intra corpus
alia uero pars absq̄ aliqua putre
factione spargitur supra mēbra et la
certos exteriores et eos infrigidat fri
giditate sua nāli. Si aūt mā hui⁹ fe. fu
erit grossa humectata actualiter nulla
colera fuit paruca et fuit in intrinseco
corpis putrefit et calefacit locū et
non resoluit exeo ad accidit q⁹ natū
cū calore extrema relinquat et infri
ment et non fuīt tal' modis infrigida
ciones et calefactionis extra mā insi
hora accessionis eo q⁹ cū putredo ex
citat excitat virtus infrigidandis in
pte mē que non putrefit et fit ex hoc
per exentricos cōmunis manifestat, sim
cōmunis. Et est dria inter istas et emi
triteū eo q⁹ in emitriteo mā calia
putrefit et exterioribus et facit rigo
rem cū putrida de tercio in tercium
diem et eius calitas ex̄nea plus du
rat multū quā eius frigitas uel rigor
quod non fit in empiala uel lipparia
et pter hoc affligit cōmune ex flāte
putrefacto intra venas cū intensiōe
accessionis omī die in occasu solis
et cōis modus afflictionis nō cōmu
fit in empialos neq; lipparia. Diffinit
hō in mō afflictionis empialos et lip
parie dicit enī q⁹ fe. est calor innālis
procedens ex corde in totū corpus
ut apparet p fe. diffinitio. Dicendū
est hic q⁹ quēadmod terra ad inferi⁹
semp nālr' ondit et ignis ad supius
et per accidens natura terre uel ignis
impedit ita q⁹ fe. omis meo q⁹ fe. p
cedit per sui naturā a corde in totū
corpus nisi per accidens a re frigiq
non putrefit impediat ut apparet
in empiola et lipparia manifeste et
per hoc non sequit quia non sūt fe.
f. empialos et lipparia. Signa sūt
vrina colorata et tenuis et sitis et
paruitas et velocitas et spissitudo pul
sus et eius inspiracio et manifesta fri
giditas in exterioribus que non calefit
et intrinseca calitas fe. ledens manifes
te et eius accessio fit fm̄ plurimū
omī die et sentit infirmus fatigacōes
et fricciones in mēbris et alias et
constitutiones. Cura simat maio
ra et ante cenā sy^m acetosus compo
situs uel mel rosā cū aqua calida decoc
tionis iudinī feñ. petro. et apij et
filius. Nō differet sepe cū decoctione
facta ex minabo cir'. et indis. aū q̄
pistent et buliant cū rosi et prunis

uini aque donec medietas consumpta sit coletur et ponatur in illa colatura ʒ. ii. sirupi ros. et ʒ. i. uel ʒ. bibat ʒ. ii. ʒʒ. pulverisatum et cribatum faciat mundificet cum pillulis stiptico alkindi post mundificationes abluat corpus infirmi cum aqua calida uel intret balneum in quo non sudet nisi parum recipiat de trocisco parvis ros. omni die primum sirupo acetoso uel mell. in aurora specialiter post mundificationes multas et aqua indiuie qui sic fiunt ℞ ros. ʒ. x. spice nardi succi liquiritie ana ʒ. i. seminis citrolorum seis endiuie ana ʒ. ii. informentur trocisci cum aqua ros. et sirupi ros. et sit unusquisque ʒ. ii. uel ʒ. i. sumatur ante purgationes cum aqua ciceris uel sicle aut caulium aut succo que conficiantur cum lacte amigdalarum et aliquantulum aceti Et bibat uinum agreste limonum cum aqua passularum uel sebesten aut uinum de granatis dulcibus post mundificationes et febris elongationem nutriatur cum dieta caulium et herbarum quas dixi in cothidiana uera interpollata et bibat uinum secundum quod dictum est illic sero hora dormiendi sumat de diarodon abbatis aut de ros. nouella ad modum castanee uel nucis et cum eo bibat aquam decoctionis sebesten aut passularum seu granorum granatorum dulcium Sequitur.

Capitulum xxiii de febre lipparia uel lipparios ℞

Sciendum est in consueta dispositione et motu ad antecedentem fit autem ex flate uitreo quod in occulto corporis et profundo comprehensum est et ibi infridatur forti infridatione Verumtamen accidit putredo quare spergitur ex ea uapor eius quod comprehendit et dispergit et inflammat in exterioribus et per istam uiam fit et apparet calor febris et in exterioribus et frigus absque febre in interioribus sentitur et non apparet eius frigus hoc tempore quando est quies et assotiatur ei et non patitur ab eo quod occurrit sed postquam incipit in eo putredo mouetur et infridatur infridatione quandoque quamuis non perueniat ad hoc ut currat per totum corpus sed remanet circa interiora propter eius locationem in profundo corporis Signa sunt quod pulsus tardus et rarus et inspiratio similiter Et urina eius uiridis colorata et tenuis et est absque et sentit manifestus frigiditatem intra corpus et non in exterioribus caliditatem et est cum interpolatione manifesta. Cura sumat de oximell. composito uel de oximell. squillitico uel de mell. ros. ʒ. ii. pro qualibet uice in mane et ante cenam cum aqua decoctionis indiuie uel seminum cithrolorum aut indiuie cappari et similium Mundificet cum medicamine de turbit sepe aut cum pillulis fetidis uel stomaticis alkindi aut cum decoctione facta ex mirab. keb. et turbit cum decoctione radicis et cappari Bibat in principio aquam mellis uel aquam decoctionis indiuie et mell. Nutriatur cum aqua ciceris uel succo ordei uel brodio caulium et sicle uel cum feniculo et spinachiis mixtis conditis cum lacte amigdalarum Si uero indigeret confortatione uirtutis nutriatur cum carnibus edi et pullorum et arietis annualis et gallinarum coctis cum herbis dictis et conditis cum succo berberis uel granatorum aut cum agresta et puluere cardamomi et specierum Bibat uinum album odoriferum mixtum cum aqua calida uel frigida secundum quod tempus fuerit aut limphatum cum aqua decoctionis passularum fundat super se post mundificationes multas aquas calidas et sumat hora dormiendi triacam cum aqua decoctionis indiuie et confortet stomachum suum cum diagalanga uel diatrion pipereon sumendo de aliquo illorum ad modum castanee in aurora Et bibat post illud aquam decoctionis sebesten uel passularum Diebus uero quietis sumat de trociscis ros. uel de spodio tractis in cena superiori cum mell. ros. et aqua uel aqua decoctionis indiuie Sequitur.

Capitulum xxiiii de febribus compositis ℞

mediam de qualitatibus fe. composita per modum
et qualitates fe. composite. Verbi gratia quando
videris hominem extenuatum et urina
fuerit aliquantulum similis urine sanorum hominum
cum quadam oleaginitate et aliquantum
fuerit colerica spissa et non inveneris
infirmum qui semper caleat actualiter
et febriat et eius pulsus fuerit sub
tilis strictus cum quadam mollicie
et cum sero in occasu solis sentit in
membris et dorso et lateribus membrorum
suorum frigus aliquod vel accessionem
et cum hoc habuerit nauseam et malum
appetitum et in oculis et facie quasi
dam inflationes pallidas et pedi
bus similiter et vene corporis iam in
cipiunt apparere et figure ossium
ultra debitum et cum hoc cutis siccitas
tis et tumor incipit arefieri et si
post prandium et comestiones calor
fe. manifeste augmentatur potes
iudicare secure quod hec fe. est ethica
aut flatica. Circa postquam cogno
veris febris compositionem vel quod aliqua
fe. sunt composita cum alia fe. eiusdem
generis aut diversi generis ut ter
tiana cum terciana vel terciana
cum ethica aut alia secundum alium modum
compositionis tu debes procedere con
tra compositam eiusdem generis cum
medicinis dictis in curis simplicium
illius generis. Et si una composita
reperitur ut est terciana non vera cum
medicinis dictis in cura terciane non
vere. Si vero terciana componeretur
cum flatica compones medicinis flatice
et terciane vere simul hoc modo si ma
gis timueris de terciana quam de fla
tica addas in compositione medicinarum
et ciborum et potuum aquis et decoctio
nibus ea que magis valent contra colera
et eam destruunt non negligendo medicinas
flatice seu ea que dicta sunt in curis
flatice. Si vero magis timueris
de una flatica seu de fe. flatica multi
plica medicinas flaticas super co
lericas et omnia alia non negligendo
ea que coleram extinguunt et destruunt.
Si autem equaliter timueris de utraque
miscens omnia equaliter non negli
gendo semper magis timerosum et magis

eminens et ledens. Eodem modo procedas
quando ethica componitur cum flatica vel
fe. alia. Attendendum est hic ethica
cum componitur cum alia fe. et specialiter
cum cotidiana quia compositio est
secundum plures quod est male curationis et
difficilis. Unde secundum plurimum ethica quando
sic componitur mortalis invenitur et impos
sibilis curationis. Eodem modo dicendum est
si aliqua fe. componeretur cum alia fe.
que superveniret propter apostema in stomacho epate
vel alio membro vel membris. Verbi gratia
sicut si aliquis haberet tercianam
vel quartanam et superveniret pleu
resis vel peripleumonia vel squinancia tunc
conveniens est ut medicus opponat
se cum medicinis et remediis conveni
entibus ad apostema et suam febrem maio
ri et subtiliori conditione vel consideratione
non negligendo fe. priorem
et eius curam. Scire convenit quod omnes
fe. seu egritudines composite et spe
cialiter si fuerint generum diversorum
sunt maioris timoris et difficilioris
cure quam simplices et propter hoc indigent
subtiliori consideratione cum maiori
vel meliori investigatione si recte
et perfecte curari debent. Et quam
pauci inventi sunt in isto tempore qui secundum
quod convenit in curis febrium et egritudinum
compositarum procedant ut naturam descri
berent et requirit et ut plurimum
febres et egritudines composite
aut de una composita et maxime in
veniemus fe. et egritudines que ha
berent magis simplices et non composita
neque apostemata etiam et in apostematibus illud
magis sensibile reperitur esse verum.
Scire etiam convenit quod physici aliud volunt
per egritudines compositas et aliud per
fe. compositas. Nam fe. proprie et
vere non dicitur composita nisi quando compo
nitur cum alia fe. eiusdem generis vel diver
sorum generum ut quando egritudo consimilis
componitur cum egritudine officiali
vel cum communi egritudine sicut quando compo
nitur fe. cum apostemate vel vulnere aut pone
et similibus. Sequitur

Capitulum XXV. De febre que emitriteus dicitur

c.

[E]mitriteus dicitur febris composita
ex duabus febribus quarum una
est terciana et altera fla
tica Et dicitur emitriteus ab
emi quod est medium et tri
teus terciana Unde emitriteus
quasi febris cuius una pars in compositione semper
debet esse in terciana Et secundum hoc
voluerunt quidam quod species emitritei
sunt tres videlicet primo quando colera putrefit ex
venas et flegma intra Et 2o quando flegma
putrefit extra venas et colera intra
3o quando colera extra venas putrefit et melia
intra Et possunt ponere modum 4m
Tot sunt species emitritei quot sunt
compositiones que sunt inter febres flati
cam interpollatam vel continuam vel con
tinuam quartanam interpolatam aut
continuam et febrem tercianam Et sic videtur
quod species emitritei essent quatuor
ad minus Sed penes intentiones
phisicorum emitriteus non est nisi una
species febrium compositarum Et probatur
sic emitriteus est febris composita cuius
una pars est terciana pura vel non
pura et omnes antiqui phisici voluerunt eius
terminus in qualitatibus activis et
passivis naturalibus et talis compositio in
possibilis est ut fiat nisi ex terciana
interpollata et flatica composita
ergo non est emitriteus nisi una species
febrium compositarum quamvis enim ter
ciana interpollata aliis modis va
riari possit et componi cum quartana
interpolata vel continua aut flati
ca interpolata non tamen propter hoc dicuntur
species emitritei sed dicuntur febres com
posite vel penes febres compositas que
sunt et possunt fieri ex terciana con
tinua interpollata cum quartanis
et aliis et sic secundum istam compositionem
emitritei quam veram credimus ma
nifesta est nobis causa eius et cura
causarum ipsius febris manifeste similiter
erunt sua enim per viam sue compositionis
quando faciat paroxismos continuantes et iste
est difficilioris cognitionis aliis ut supra
scriptum est Et quandoque sub intranteni
et iste est etiam male cognitionis Et
quandoque subalternantem et iste est meli
oris cognitionis omnibus aliis

Signa sunt quod paciens continuas con
tinue affligatur semper eius accessio
intenditur ante occasum solis et calor
circa noctem multiplicatur et numquam
evaniant vene a febre et afflictione
febrili et facies et oculi tumescunt
minus quam in flatica pura et habet
infirmus pulsum parvum velorem et spis
sum et in quadam molline et alia hora
affligit manifeste de tercio in tercium
diem cum rigore et specialiter circa terci
am vel post terciam et si est terciana
vera in compositione durat accessio circa
horas xii Si autem non vera fuerit
durat accessio que cum rigore incipit
et que fit de tercio in tercium diem
plus xii horis non multum et omnia
accidentia significant in terciana sunt
magis acuta et magis intensa si ter
ciana fuerit pura in compositione et
brevius finitur non pura durat
longius et sunt magis remissa ut
sunt sitis et caumata et rigor et ca
lor et oris amaritudo et silia signi
ficancia super dominium colere Urina
vero in emitriteo semper limpida quando
videatur sed hora accessionis colerice
et post accessionem fit magis colora
ta quam ante et minus spissa est ru
bidior et tunc pulsus infirmi habet
caloris post rigorem fit magis ve
lox et spissus et durus cum maiori
diversitate propter equationem inductam
ex qualitatibus colere super contrarieta
tem flatis Et apparet lingua aspera
et citrina vel nigra multociens fit
proprie continuatis afflictiones et pa
titur infirmus nauseas et defectionem
appetitus et est hec febris composita
timerosa durans usque ad xx vel
xl dies secundum plurimum quamvis secundum
plurimum accidencia terciane ante
hoc hic evanescunt et minuunt
et fit sudor manifeste de tercio in
tercium diem preter quod febris ex toto re
moveatur et incurit in augmento
paroxismi terciane alienationem et vana
loquitur plusquam in terciana pura
simpliciter non composita Cura
oportet ut solvatur infirmus a prin
cipio cum rebus respicientibus coleram

et flā hac ma si colera habūdaūit sup
fla quia ita cito ɔtingit. addendū est
in medicinis colere super medicinas
flat et econūso. Si vero equalr
timeret de malitia flatis et colē
et medicine in compone equales erit
ɔ iudiceret ergo cū decoctione q
sic fit ex tamarindis mana et turbit
cum aqua decoctionis prunorum et
sir rosā. aut ex decoctione que fit
ex mira. kebul tamarindis et cassiaf.
cum aqua decoctionis prunorum et sir
rosā aut cū reubā mixto cū sirp rosā
et aqua prunorum et sumat his mdic
predigestiue sirum acetosū cū aqua
decoctionis prunorum et granorū
granatorum uel berbere aut oxizacara
mixtis cum mell rosā et eadem aqua
inducat pomitis hora afflictionis
cum sirp acetoso composito et aqua
calida. Nutriat cum succo facto ex
farina ordei uel auene uel farri aut
spelte condito cū lacte amig in quo
aliqua uice pipes ponat hoc mō
accipiat .x. piperis pistata grosso mō
et ligetur in petia et dimittat bulir
cum cibo usque ad decoctionem et tunc
remoueat petia cū pipe a cibo et
hora comestionis ponat super cibā
vinum uel potius vinū de granatis aut
succus berberis uel agresta. Et sumat
propter aliquod istorum cum aqua fri
gida estate yeme cum calida. Posset
comedere aquam ciceris absque piperis
incisione et cum incisione piperis in quo
vinū de granatis poneret aut succus
berberis uel agresta. Hic modus medi
cationis habet locū usque ad dies vij
si virtus et etas et ɔsuetudo et habi
tudo omnis ɔuenirent. Prima die uel
2a aut tertia posset fieri flobotomia con
ueniens quia ut supius probatum est
materia quartane continue flobotomia in
omni mā que in venis ɔtinet ɔueni
ens est eo q quantitatem mē absque
aliquo timore sen pirulo minuit. Post
vij dies et cū signa digestionis incipiunt
appare et furor colere iam incipit mi
nui manifeste aut debilitari purget
cum medicinis fortioribus ut est me
dicamen quod fit ex mirabol et turbit

mixtis cū sir rosā aut rosā et aqua de
coctionis prunorum uel indiviī sen et
silium. Aut purgetur ex decoctione fca
ex mirab kebul et citrinis et reubā cū
coctata cum sirp rosā et aqua prunorum
et in fine post dies xiiij uel xx iiij
dificet cum pillis stomaticis alkindi.
Et nutriat cū carnibus pullorum edorū
gallinarum perdicum et silium cocte cū
lactuce cucurbite portulace et silibus
Et condiat cum agresta vino de
granatis succo berberis et sumach.
Et tūc bibat vinū albū lympha cū
aqua frigida uel aqua decoctionis berbis
aut sumach aut granorum granatorum
uel pomorum acetosorum. Post istas pur
gationes sumat de trociscis rosā uel
spodii cū sir mol et aqua decoctionis
indiviī in aurora. Et utatur de diaro
don abbatis mixto cū rosā nouella
aut cū diacalon et zucco rosā veteri
Posset comedere de istis carnibus et sili
bus coctis in veru testila et pastillo
conditis cum agresta et vino de granatis
et succo berberis uel sumach et puluere
cardamomi et cinamomi etc. absque nocu
mento alio et labore uel timore. Inde
cocti et ɔueniens indicatur a sapientibus
si virtus in v uel vij die debilitaretur
respectu longitudinis egritudinis ut se
curi cum carnibus et vino ut dictum est
supius nutriat ɔtinue et spaliter si
priora cibaria accipere non posset propter
abhominationes aut fastidium posset
etiam in fine circa dies xx sumere
de tiriaca cū vino de granatis et silibus
et erit ualde utile eo q confortat na
turam et finit mām infirmitatis post
purgationes factas. Sequitur

Capitulum xxvi. de febre pesti lentiali. R

Vltonens accidit aeri ut
alteret in qualitatibus acti
uis et passiuis s caliditate
frigiditate humiditate et siccitate
et mutatur in sua sba et putre
fit et accidit aque ut putre fiat et si
aqua non putrefit mō aliquo propter suam
simplicitatem et hoc est cōe cuilibet

rei simplicis sed non propter illud quod ei ad-
miscetur de corporibus terrenis putri-
dis fetidis malis que permiscent ei
et accidit tunc qualitas mala. Simi-
liter aer non putrefit ullo modo propter suam sim-
plicitatem sed non propter illud quod ei admis-
cetur de vaporibus malis fetidis
putridis que admiscent ei et accidit
tunc qualitas mala. Et causa huius
putrefactionis est mutatio aeris que
est manifesta et quandoque non est mani-
festa sive est occulta. Causa mani-
festa mutans aerem secundum omnes suas
qualitates activas et passivas est
ventus ducens fumos et vapores ma-
los ex locis corruptis et fetidis ad loca
bona et non corrupta in quibus locis
malis fetidis sunt corpora existentia vel
occisa non sepulta neque incisa sed se-
pulta in superficie terre. Et forte is-
te est causa propinqua loco in quo
venit pestilentia absque conventu du-
cunt putrefactiones corporum et locorum
putridorum sicut accidit terris et villis
et locis in quibus ab prope habitatores
ponunt linum et canapem in aquis stan-
tibus ex limo elevantur fumi putridi
et fetentes qui aeres inmutant mutati-
one mala fetenti et putrida secundum substantiam
et qualitatem et talis aer cum inspi-
ratur ad membra spiritualia totum inmu-
tat corpus secundum naturam suam et putrefacit
humores prout eos invenit habiles
et fiunt febres que a medicis pesti-
lentiales appellantur. Causa vero aeris
putridi occulta est que accidente fiunt
putredines in terris et superficie terre
propter causas eventus quarum ignoratur
et primum omnium causarum istarum occultarum
est forte ex formis celi facientibus esse
necessarium illud cuius eventus igno-
ratur. Sed tales cause non equaliter
inferunt in omnibus habitantibus
in loco pestilentiali eo quod equaliter
non sunt homines dispositi quamvis
sint in eodem loco infecto. Videatur
li. IIII. ca° de fe. pestilentiali dicit
agens enim solum cum pervenit et pati-
ens non est preparatio non est accidit
actio et passio. Et est sciendum quod qua-
litates active et passive scilicet calitas et

frigitas cum multiplicantur preter solitum et
debitum in aere movent corpora et humo-
res ad corruptiones et putrefacti-
ones. Siccitas vero et humiditas
disponunt eorum materiam ad patiendum cum
facilitate aut difficultate ut de levi
putrefiat vel non putrefiat de levi. Illa
humiditas preparat eorum materiam ad pati-
endum cum levitate ab omni agente.
Siccitas vero disponit corpus ad
patiendum cum difficultate ab omni agente.
Apparet manifeste quod humiditas
est potentissima causa ad putrefacti-
ones aeris et aliorum et potest hoc probari
per diffinitionem putrefactionis que
talis est: Putrefactio est corruptio
in humido proprio et secundum naturam calido
ab aliena caliditate. Manifestum est quod
egritudines et febres que accidunt causa
siccitatis disponentis aeres et humores
pauciores et acutiores sunt quam que
accidunt causa humiditatis multiplica-
te in aere et aliis rebus. Et hoc totum
vult y. 3a particula afforismorum ubi dicit constitu-
tiones vero anni omnino quidem sicce plu-
vialibus sunt saniores et minus morti-
fere. Non negat philosophus quod in sicco tempore
fiant egritudines et febres de putrefac-
tione et corruptione sed dicit quod sunt
pauciores et magis acute quam in hu-
mido. Unde idem y. dicit in eadem particula
in siccis temporibus fiunt febres acute et
in temporibus siccis febres acutas et egri-
tudines de acuta materia oportet ex-
pectare etc. Sed egritudines aut febres
pestilentiales semper et secundum plurimum
fiunt et fieri debent ex aere humido et
turbido et infecto ab humiditate pu-
trefacta vel ex humiditate disponente
aeres ad putrefactionem cum causa movens
vel agens manifesta vel occulta super-
venerit. Fiunt ergo secundum plurimum egri-
tudines omnes pestilentiales sive omnis
egritudines de putrefactione ab humido
disponente vel existente in aere et rebus
elementatis ut probatum est per diffinitionem
putrefactionis. Signa de signis
pertinentibus ad hoc capitulum quedam sunt
que designant ipsam egritudinem incipi-
entem. Signa que significant pesti-
lentiam per viam cause aut causarum sunt

multiplicatio animalium et verminum natorum que generantur et fiunt ex putrefactione sicut sunt rane et specialiter rane parue que apparent hora pluuie cum caliditas intensa est aeris et fuga animalium que habitant super terram sub terram ad superficiem terre ut sunt mures terrei qui talpe appellantur et fuga animalium volancium a nidis suis et oua in nidis dimittere et alteratio in die uno ad calidum siccum humidum et siccum et multiplicatio nubium et claritas et turbulencia in aere in die uno multotiens et alteratio diei in ortu solis ad turbulenciam et claritatem et pluuiam ad australem dispositiones. Et si uideris quod sol oritur quandoque cum claritate quandoque cum turbatione aut oritur cum nebula que est ut puluis et multitudine venti australis indicat pestilenciam euenire. Si autem cum hoc in autumpno specialiter cum aliis temporibus videris et multiplicari stellas cadentes et ignes descendentes in aere et ignes perpendiculares in modum lancee uel sagitte et uideris signa significancia pluuiam hora magne caliditatis et non pluit. Et si videris variolas in pueris et in hominibus multiplicari iam est rectius super euentum pestilencie per viam cause et causati. Febris pestilencialis signa sunt quia est quieta exterius conturbans interius et apparet mortalis secundum plurimum et est secundum caliditatem et forte inflammationem in interioribus et eius pulsus debilis velox spissus sentitur sed augmentatur in nocte et similiter eius anhelitus sed ante fetens fit et expiratio maior manifeste inspiratione et sistoles in pulsibus maior diastole. Et eius urina aliquando parum immutatur a brutis sanorum in colore et substantia et est fetens et quandoque alba rufa uel rubea spissa et liuida manifeste et est cum siti vehementi et asperitate et grauedine nigredine uel citrinitate lingue. Et similiter est cum casu et debilitate appetitus ita quod si non resistit et ab astantibus et medicis cum comestione violenter morietur infirmus et multiplicatur in ipso inquie

tudo et debilitas virtutis totius corporis et tussis absque mundificatione et dolor oris stomachi et peruenit post illud ad sincopim multotiens et permixtionem rationis et multiplicantur vigilie et mollificatio corporis et debilitas in tantum quod homo stat ut non loquatur uel reporitur ut uidetur esse infirmus absque febre. Et egestio et omnes superfluitates que a corpore expelluntur fetide liquide uel indigeste sunt et fiunt et fit cum ea dolor laterum et ypocondriorum et neruorum tensio uel spasmus et ut breuius dicatur cum videris inter homines et animalia talem egritudinem multiplicari certis rectius ex predictis signis quod ipsa febris pestilencialis est et de toto quod est in ea est quod post apparitiones digestionis et signorum crisis ipsa febris pestilencialis multotiens in crisi ipsa hominem interficit subito sed in non pestilencialibus semper est continuum uel plurimum ut multum in augmento assecutionum super asso[…] quibusnam crisis fit huius nox difficilis ante adiuuamen superueniens leuior ut in pluribus. Dicit enim ibi quod omnis crisis plus attinet sanitati quam morti nisi egritudo fuerit pestilencialis etc. Et causa huius est eo quod putredo veniens ab aere putrefacto et dispositio inducta a rotundis causis que non sunt ita confirmata et excitata fit in radice cordis quod nullo modo a uirtute et natura cum instrumentis et medicinis remoueri potest quamuis in aliqua huiusmodi febri putrefacta digestionem compleat et perficiat et propter hoc necesse est medico sapienti ut continue a principio vigilet in confortatione cordis violenter et specialiter cum rebus confortantibus etc. euacuationibus utilibus et preservatiuis et nutrimento ut inferius in cura eius dicemus. Cura duobus modis intendit in cura febris uel egritudinis pestilencialis videlicet cum rebus defendentibus que pertinent ad preseruationem cum defensione et rebus pertinentibus ad egritudines factam secundum contrariis alterantibus egritudines et remouentibus eius egritudinis et eius accidencia. Res uero que pertinent ad preseruationem cum defensione sunt cibi electi cum

Signa fe[bris]

Cura p[…]

lactuce et portulace vel scariole condita cum aceto et succo berberis vel vino de granatis et acetositate citri et vinum sipticum limphatum cum aqua rose frigoris et sit equalis vino in quantitate secundum commixtionem. Inter cibos assati ut sunt carnes animalium et volatilium et isti sunt meliores quia sua siccitate actuali plus et melius defendunt putrefactiones et minus putrefiunt aliis et corrumpuntur. Vtantur etiam condimentis que fiunt ex aqua rosarum et sumach et rebus et fructibus acetosis. De hiis autem que defendunt pestilenciam est rorare domos et cameras cum aqua rose frigoris et aceto et sternere domos et cameras cum foliis salicum et rosarum nenufaris et foliis nespilorum et mirtorum et citoniorum et iuncis et similibus et rorare faciem sepius et spiritualia cum aqua rosarum et abstinere a coitu et balneis calidis aque dulcis et habere domos et loca que respiciunt septentriones. Nam aer septentrionalis et eciam ventus scilicet boreas rectificant pestilenciam et econtrario in austro et parte meridionali quia auster pestilenciam facit et confirmat. Abstinere a fructibus humidis et herbis est utile et illi rectificantur cum rebus stipticis acetosis. Multiplicare cibos in minori melius est quam ipsos multiplicare secundum quantitatem. Rectificare aerem pestilenciales infectum ex vaporibus marcidis et fetidis elevatis a corporibus mortuorum et paludibus bonum est quod sicut de proprietate pluvie et nubium et vaporum humidorum est inficere aerem per viam mixtionis et ipsum preparare ad putrefactionem et pestilenciam. Ita de natura ignis est resolvere et destruere omnes vapores et superfluitates mixtas cum aere que putrefaciunt aerem et disponunt ad putrefactionem. Si autem aliquis homo permanens in loco pestilenciali videretur repletus secundum venas et esset usus subtractione sanguinis fiat flebotomia vel subtractio sanguinis cum ventosis vel cum sanguisugis. Dicit et verum est quod omnis homo qui in loco vel tempore pestilenciali se supplet de pillulis quae sic fiunt

omni die pondus xxxv granorum ordei aut xviii et specialiter in principio pestilencie et mortalitatis evadet a pestilencia et eam non incurret. Recipe aloes ʒ i, mirre, croci ana ʒ ß. terantur et conficiantur cum vino et cum vino accipiuntur. Bibere cum suis cibariis in prandio et cena acetum bonum et agrestam cum aqua nivis vel cum aqua rose frigoris est de melioribus rebus. Et comedere cum aceto lentes excorticatas et coctas est conferens et sumach cibare odorare camphoram sandalum lignum aloes et rosarum et thus et costum et storacem et similia et suffumigare domos et cameras de eis multum confert. In hoc sumere bolum armenicum cum aceto et aqua frigida commedium affert et sit qualiter pondus boli armenici ʒ i. Cum enim utitur tiriaca de tercio in tercium diem in aurora in tempore pestilencie et mortalitatis et eam recepit cum vino de granatis vel succo berberis aut agreste vel vinum stipticum de coctione sumach aut cum acetositate citri mixta cum aqua rose frigoris securus erit ab egritudinibus pestilencialibus et mortalitate si deus voluerit. Circa egritudinis vel fe. pestilencialis iam facte est ut a principio si vincens fuerit sanguis fiat flebotomia multiplicata in minori. Si vero alii humores fuerint magis vincentes quam sanguis in minori fe. evacuentur post digestionem cum medicinis simplicibus vel compositis appropriatis ad humores vel humores vincentes vel peccantes infirmitatibus. Confortent a medico et ab astantibus infirmi patientes pestilenciales fe. ut viriliter comedant maxime si appetitus debilis et malus fuerit. Nam plurimi eorum qui viriliter agunt super illud et violenter comedunt ter aut quater in die convenientes cibos absolvuntur et vivunt. Numero qui contrarium fecerunt moriuntur et specialiter si ypocundria tendantur et multiplicantur vigilie et permixtio rationis et casus appetitus. Nutriat cum mica panis abluta cum aqua rose frigoris super quam post ablutionem addantur sirupis granatorum vel berberis seu agreste

aut acetositas citri aut cum lacte ace
toso aut cum succo ordei super ques
ponat agresta vel succus acetosus
Bibat vinum de granatis cum aqua
vere frigoris aut comedat lactucas
vel portulacas seu straziolas cum
aceto fortissimo coctas et crudas
si virtus incipiat debilitari et appe
titus diminui nutriat cum pullis as
satis et carnibus edi assatis et perdicibus
et similibus nutritiis et confortatis vel
confectis cum acetositate citri vel
succo de granatis vel berberis vel agre
sta aceto mixtis et sumach aut fruc
tibus acetosis aliis Et bibat in eis
vinum album boni odoris odoriferum
cum sit commixtum cum quantitate
pluri eius aque dulcis vere frigore
Foveat facies infirmi in aqua ros.
sepe in die et pectus et latera Fiat
emplastrum super pectus cum sandal et
ros. et camphora mixtis et incorpora
tis cum aqua ros. Et sternat domos
et cameras et lectos cum foliis salici
et populi et mirtorum nespulorum sor
barum et pomorum acetosorum et prorum
et citoniorum ros. etc. et mitis et similia
Fortentur parietes et camere et lecti
cum aceto et aqua ros. mixtis Ab
luatur lingua et cum dissiccet a sua as
peritate cum aceto et mucillagine
psillii et sirupo acetoso Sepe sumat
in die et nocte de trociscis camphor
cum vino de granat et acetositate
citri et similibus Aut sumat de diaro
don abbatis mixto cum triasandal
et bibat post illud vinum de granate
vel agrestam aut succum berberis
cum aqua frigida Non sit dies in qua
medicus non faciat infirmum assel
lare cum suppositorio vel clistere et
decoctione medicine mundificantis
mas pestilencie a principio usque ad finem
semper debent fieri medicine ex
rebus tamarindis mirabo. citrinis
et kebul et indis confortatis et
mixtis vel decoctis cum aqua decoc
tionis prunorum acetosorum aut mirto.
aut pomorum acetosorum Abstineant
pacientes fe. pestilenciales a bal
neo aque dulcis calide et potu aq

calide tanquam a veneno mortali quia
multiplicat pestilenciam multiplicando
calorem accidentalem cum humido et appetitum
deiecit et spiritum exalare facit et eum
rarefacit et propter hoc debilitat virtutem
vitalem Tu non invenies ad utilitatem
et bonam curationem fe. pestilencialis
quemadmodum abstinere ab usu aque ca
lide et ablutione eius et ab usu brodi
orum carnium habencium calitates et
humidorum acti nisi ipsa brodia verifi
cata fuerint cum agresto vino de
granat berberis vel aceto et similibus
vel eciam seu sirupi quidam cum aqua
frigida utiliter valde bona sunt ut triasan
dal et diarodon abbatis et zuccarum
ros. et similia Et hoc vult almansor et
omnes alii ca° de curatione huius fe. Si
vero infirmus non dormierit super
timpora et frontes ponantur pecie infuse
in succo solatri et succo sempervive et
aqua ros. mixtis vel succo lactuce
et foliis papaveris cum oleo de papaver
aut de nenufar aliquantulo aceti
Sumat sero cum vadit dormitum sirupum
de papaver vel de nenufar cum aqua
vere frigoris quia bonum erit Posset
infirmus in fine infirmitatis ponere
super ribazia sua aut post remissionem
fervoris de pulvere qui sic fit misten
do ipsum cum aliquo ex succis acetosis
dictis supius Recipe cardamomi ʒ. s. cina
momi elect ʒ. i. galange ʒ. i. croci ℈.
s. garzo. misce fiat ʒ. s. terantur
et cribentur et esset hic pulvis duem
eius etiam super ribazia cum succis aceto
sis vel qui utitur pulvere propter defensi
ones de quibus fecimus mencionem supe
rius in primo capitulo Alii commento regimi
nis de resistencia vel de regimine
convalescentis sed verbum etiam narrant
omnes isti res sicut dixi paulo an
te dicit quod post diascoridem inventi
sunt herbe multi nunc amenti velocioris
valoris sicut valor camphor in egri
tudinibus pestibus calis Et in aliis
in egritudinibus febris pestibus et multa
alia bona possunt de aliis herbis
illic et est et specialiter dicit et ve
locitas facienda evadere herba nu
flos silatur celesti et vocatur rostru

Nota bene

Cura bo[na] q[uando] morsu venenoso[rum]

porcinum seu aurorea ex piu tira scorpi onis et morsu serpentu et viperarum dum dr qui bibit ex ea aliquid et mordet ipm vipera serpens aut scor pio non sentit pp dolores et si esset ex rbus que sunt deteriores illis istis rebus et maligniores et quia stat ita anno vno q non imprimit in corpus eius venenu &c. Sequitur

Caplm xxvii de variolis et morbillo &c.

Quid variole

V Ariole sunt pustule parue re tunde que coiter toti accidunt et ut plurimus eueniunt pueris et adolesce ntibus et fiunt a mala mu plicata in venis calida sanguinea put facta cu quibus semper est febris con clusa Et morbilli sunt pustule coll re in quantitate mio et durine mi nores variol et maiores timoris p ter q moril quia min accidunt m oculis quam variole et fiunt ex matia sanguinea mixta cu colera in qua plus multu habundat colera quam in vari olis ymo fm plurimu fiunt ex pura colera et magis angustie doloris et puctionis quam variole pp acuita tem colere et variole sunt maioris grauedinis in dorso pp venam magna extensam interius super dorsum que est semp plena sanguine qui sanguis cum sit malus est matia variolarum fm plurimu et est calida magis mi era et ad hunc quam sit materia variolarum et non accidunt ita morbilli coiter p totu corpus ut variole et semp et speciale in ocul. Signa vari

Quid morbilli

Signa morbillorum

Signa variolarum et morbillorum

olarum et morbillorum sunt febris acute cntin et dolor dorsi et narium pruritus et in sompno timor et grauitas capitis et oculorum rubedo cu pulsacione in tempo ribus et fronte et punctio in toto corpe sentit Et debes hic scire q oia accidencia ista in morbillo sunt inten siora et magis acuta et maioris ti moris quam in variol Et scias q morbill vel variol cito et durz parue vel minute et inuolute et ino

larie et ruber vehementes et ille que sunt ambulatiue ut formica et ille q faciunt semper facies corporis quasi spas matas omis tam variol quam morbilli sunt male disponis et ne et spaliter si dure ul'm labore egredi videant et maturari neq fe neq estiuaco sedant neq allemant Et si cu sincopis venerit et tremor cordis eger absq dubio morietur Et omniso si fe cito atq calor sedarent et egssio valsar fm diuersitatem tpm ipius infirmitatis quia alia est cura variol et morbill antequam apparere incipiunt et alia postquam incipe apparent et alia cum incipiunt maturari et apiri et alia qn faciunt crustas et escharas Item tempis in quo sent dolore in dorso et pruritus in naso et alia acci dencia signifficancia futura infirm tates sed non du ipa infirmitas inci pit appare dueniunt ut fiat flobotomia aut subtractio sanguinis cu ventosis Et sumat mica panis cu succo grana torum et aqua frigida aut sumat trons de spodio qui sic fiunt Rx rosar vii spodii amborum an ʒ v. seis acetosi ʒ ij et s sumach seis portulace an ʒ i et s balausthe ʒ i gummi arabici ʒ i. opii grana ij conficiant cu succo berberis uel acetose et sit pondus cui tibet ʒ i uel ʒ ij Dantur cu succo granatorum aut berberis seu agresta et similibus uel sy de mirtis aut de agresta et aqua frigida Aut sumat trocis de camphora quos fecimus in alia capi te Comedat eger succu farine or dei ul auene aut spelte seu farri conditu cum lacte amigdal sinque spergant succ berberis aut succum granatorum acetosorum seu agrestum et simi Sumat in poti aliquem istorum succorum cu aqua frigida ut comedat len tes excorticatas coctas et cu aceto conditas Comedat etiam cibariu factu ex oleribus frigidis vt ex lactuca portulaca scariol et cucurbita condit cu lacte amigdal et succo aliquo acet so sirupo Et nullo mo aliud bibat neq comedat Si vero strictus fuerit fm ventrem sumat in mani

aquas decoctionis prunorum aut mannam cum
aut tamarindis cum aqua decoctionis
prunorum aut mannam. hoc enim regimine
aut omnino pustularum vel variolarum aut
morbillorum egressio prohibebitur aut
si quid egressum fuit parum erit. Post-
quam vero apparere inceperint morbilli
vel variole nullo modo flebotometur neque san-
guis subtrahatur neque ad quod solvat
ventrem infirmo detur quod omnino convenit
fieri quia flebotomia exitum earum tardat
et materiam earum corruptam iam et malam
quam natura propter eius malitiam intendit ex-
pellere et ad interiora reprimit et dat
causam ut currat ad principalia et inter-
ficiat. Si vero hoc tempore daretur so-
lutivum aliquod prepararet materiam malam
ut ad intestina declinet vel diminueret
et sic solutivum debile vel forte fieret causa
magne solutionis ventris et dissen-
terie quod est signum mortale in vari-
olis et morbillis et cum hec distraheret
naturam a propria intentione in dispersi-
onis materie male per vias convenien-
tes et esset talis operatio contra sermonem
ypo. prima particula affo(rismorum) ubi dicit quod que ducere
oportet quocumque magis repellit natura
inde ducere per convenientes regionem.
nullo modo hoc tempore aliquo oleo un-
gatur neque comedat unctuosa neque
bibat vinum quia oleum multiplicat eius
corruptionem et facit maiorem induit
et materiam variolarum et morbillorum in-
flammat et alligat omnia alia earum causa
et faciunt esse eas maligniores et magis ca-
ritatem et dolorosam. Item nullo
modo postquam inceperint variole su-
mat infirmus debitorum spodii neque
camphore quia operantur contra illud
quod natura intendit. Tempore expul-
sionis cooperiatur temperate ita quod non
sentiat debilitatem neque gravedinem
cum pannis et sudor provocetur et ma-
dentis superficies tota leniter el-
sumat et cito [illegible]. Sepe in die
si nauseam et turbationes et extinctiones
senserit sumat de aqua que sic fit
Rx. seminum citrulorum passularum lentium
excorticatarum seminis feni ligni de buxo
vel de mirto ana sandali rubei ana ʒ
i pistentur et bulliant in lb iiii aque

donec eius medietas sit consumpta cole-
tur et reponatur. hec autem aqua vel eius
usus variolas provocat et cito ma-
turat et appetitum confortat et extinc-
tiones removet. Aliud ad idem Rx. ra-
dicum feni seminis ana petroselini succi berberis
ana ʒ i. sandali ʒ ß. seminum citrulorum
passularum ana ʒ iii. pistentur et bulliant
in iiii lb aque donec medietas sit con-
sumpta coletur tota die vel multotiens
in die infirmo tribuatur. Comedat
aquam decoctionis passularum et ra-
dicum feni et seminis [illegible] et granorum grana-
torum vel berberis. Sepe in die ponat
in oculis et auribus et gargariset de
aqua que sic fit ne in oculis vel auribus
aut gula vel naribus aliqua generetur
vel colligatur materia ut fiat variola vel
morbilli. Rx. aque ros. lb i. sumach
cum nostratum granati ana ʒ ß. pistentur
et bulliant in aqua ros. coletur. Item
ad idem Rx. granorum granatorum ac-
etosorum sumach vel berberis ana ʒ i
et ß bulliant in aqua ros. et coletur.
Si tenerit antimonium ultra contritum
et fricetur cum succo coriandri vel
succo solatri et postea coletur ille suc-
cus cum pecia et ponatur in oculis na-
ribus et auribus defendit membra illa
a malitia variolarum et morbillorum. Sacre-
hit convenit quod morbilli vel variola si
nascantur vel augmententur in oculis na-
ribus vel auribus quod destruunt operationem
illius membri in quo materiata fuerit.
Si vero in gula multiplicatur unde
detrahetur anhelitum aut cibi transitum
ad stomachum. Ungantur nares et aures
cum oleo de mirto vel cum oleo ros.
propter loci defensionem. Cum vero ipsi
morbilli vel variole bene maturi
fuerint et perfecte ad superficies cutis ex-
ierint et sanguis [illegible] exeis ema-
nat aut incipit emanare regatur cum
dieta et potibus dictis superius nisi fuit
nimis debilis et tunc si nimia debili-
tas vel sincopis supervenerit possit
comedere carnes pullorum vel edorum
coctas cum lactucis cucurbitis et
portulaca endivia et similibus et con-
ditis cum aceto vel agresta aut succo
berberis vel granatorum aut aceto simili.

necesse est ut destruat nisi natura eam infir
mitates vel causas eius vincat per se
aut cum medicinali officio beneficio que
necessario natura superabit a morbo
et eius causa propter fortissima et malas
lesiones accidentes in nobili operacione
quas natura diu tollerare non potest Et sic
propter istas causas egritudo fit brevis Fit
sit autem etiam egritudo brevis fit ca
timenis materia fuerit pauca et natura
fortis in resolucione eius fore et expul
sione ut multociens contingit in re
lica cum supervenit fluxus ventris
et in eadem hora expulsio ventositatis
cum sonitu et ut contingit in apoplexia
vel spasmo cum supervenerit febris et
apertio venarum emorroidarum Item
non omnis egritudo que est parvi
et debilis nocumenti est longa ut effi
mera sed illa in qua attracio contraria
ad egritudines breves conveniunt lon-
ga Per modum afflictionis cognosci
tur egritudinis brevitas vel longi
tudo Nam si in brevi post principium
infirmitatis accidencia omni die in
tendunt et forciora fient et anti
cipent vesperum sui et maiora cum
et maligniora et durant magis
quam ante consueverunt necessario
brevitatem principii augmenti et status
significant et similiter hec sunt tocius
temporis infirmitatis brevitate Nam
impossibile est ut modus infirmitatis
sit quasi impetuosus paciente et infir
mitas prolonget ergo contrario in cronicum
Unde ypocras particula iiii afforismorum quibuscumque
fortes fiunt signa febris hora et in tran
situ eadem hora incipiat dissolvi
Tempora autem sunt brevitatem et
egritudinis longitudines Nam est
tas infirmitates omnes ad bonum vel
ad malum abbreviat yemis vero al
longat Unde ypocras particula 2a afforismorum esti
ve quartane ut multum sunt breves
autumpnales vero et maxime que
ad yemem coniungunt Circa appa
ricione signorum digestionis vel tarda que
insuper fluitantibus considerat vel
apparet sunt brevitates vel egritu
dinis longitudines Nam si apparet
signa digestionis in urina egestionis

et sputo circa principium sunt principium esse breve
et statum et sic totum tempus infirmi
tatis breve erit et econtrario Si signa
digestionis in egritudine salutifera
multum tardaverint ab eorum appariti
one post principium infirmitatis longam
significant infirmitatem Sed si signa
indigestionis omni die augmentantur
et fiunt maligniora cum virtutis de
bilitate et malo appetitu et cum eis
visa fuerint aliqua signa crisis mor
tem in brevi vel longam egritudinem
significant ex necessitate Ea autem
que iuvant ad egritudinem brevian
dam sunt parvitas cibacionis et usus
ciborum calidorum et tempora talia et regi
ones calide et ut corpus habeat mol
lem carnem et poros et cutim laxam
et omnia que corpus calefaciunt et ve
hemencie incendii febris et acciden
cium ipsius et fortitudo et conclusio
febris Sed corporis duricies et tem
pus frigidum et multitudo cibacionis et
multitudo carnis cum duricie et pau
citas caloris febrilis et lenitas acciden
cium et tarda digestio et usus rerum frigidarum
prolixitates febrium sunt Taliter spes
quoque febrium brevitates vel longitudines
sunt Nam effimera febres fere sunt
quia quartum diem non transit Terci
ana quoque pura xiiii non transit
diem Et ex subtilitate et mobilitate
materie breves febres esse sunt et ut plurimum
removetur in vii diebus vel xi et
est valde secura Notha vel impura ter
ciana cuius materia mixta est flati et cuius
accidencia mixta sunt accidentibus
flatis non est bene secura et ideo fit
mansiva ut plerumque per quartum
annum vel quartam ebdomadam et plus
durat et est febris mala et non secura
cum causa est lentitas et digestionis tar
ditas et corpus vistes Quartana
cum longam febrem esse sunt et est valde se
cura et durat si non in eius cura fuit
error usque medium annum vel annum ad
plus si fuerit pura Si vero pura non
fuerit et ceciderit error in eius cu
ra durat usque ad annos xii vel minus
Et ista propter eius longitudines ducit
hominem usque ad ydropisim et paralisim

Natura suspecta

etiam in qua error curacionis fuit
multiplicatus. Flatica vero mala
et longa est et suspecta ad mortem
et mortis suspiciones in se habens
et eius continua afflictione et inobediencia
eius mie et fetitate cum multiplicatione
putrefactionis. Omnis preterea fe-
que sunt continue breviores sunt
interpollatis sine excepta ethica
que longa est quia calor in ethica
cum vehementior fuerit erit magis
longa eo quod calor eius fundatus
est in subiecto duro et cum difficultate
imprimitur et removetur. Cum vero
eius calor debilis fuerit erit magis
brevis eo quod non sic profundatur
in membris duris. Febres autem

febris effimera

conclusi vehementis caloris et fortis
incendii et inflamacionis et velocis
motus et terciana continua et sanguinea
quas medici egritudines continuas
vocant quam xiiij diem non transeunt
et specialiter si non fuerit in ultimo calor
et incendii. Si vero multo incendii
et caloris in tercio et quarto die de-
lebuntur. Si vero in medio fuerint
in vij finientur. In istis febribus timor

pestilenciales

est maximus. Febres autem pesti-
lenciales sunt breves eo quod spiritualia
multum membra ledunt quorum lesionem
natura loco et tempore sustinere non
potest propter nocumentum contingens in
nobili operacione et continue natura in-
tendit ad conservaciones vite. Fe-
bres autem composite omnes scilicet de materia
composita sunt longe et difficilioris
curacionis. Sequitur

Capitulum xxix de cognitione tempore febris. Te

Tempora febris et egritudinis
considerantur modis duo-
bus scilicet universaliter et particulariter.
Universaliter respectu totius temporis
salutifere quia omnis egri-
tudo de qua quis convalescit habet
iiij tempora principium, augmentum statum
et declinacionem. Non salutifera aliquando
in augmento accessionis interficit.
Particulariter considerantur tempora in-
firmitatis respectu cuiuslibet paroxismi vel accces-
sionis quia in omni paroxismo vel acces-
sione considerantur ista quatuor
tempora particulariter scilicet principium augmen-
tum et status et declinacio.
Principium autem in medicinis dicitur tribus
modis scilicet hora in qua incipit egritu-
do manifeste apparere et sentiri ab
infirmo sive hora in qua infirmus
sentit manifeste agitacionem et altera-
cionem et conversionem a sanitate in in-
firmitatem et non appellatur principium
punctuale a medico propter eius in-
sensibilitatem et est ridiculosum dicere
hoc punctum esse principium infirmitatis
quo ad medicum eo quod in ipso non re-
peritur aliqua utilitas quantum ad
operaciones medicinales. Est et aliud
principium quod appellatur spacium trium
dierum in infirmitatibus habentibus
plusquam sunt vij et ultra et dicitur tale
principium in infirmitatibus que terminantur
in x die vel ante aut circa illud. 3o
est aliud principium infirmitatis eo quod est
una pars ex partibus temporum vel totius
temporis infirmitatis est hora in qua
calor innatus suffocatur a materia
submersa in membro tam diu donec
non apparet maturacionis aut diver-
sitati eius contrarie maturacioni vesti-
gium. Augmentum quidem est hora
in qua movetur calitas innata ad re-
sistendum me motus in augmento
apparent signa digestionis aut contra-
ria digestioni. Status est hora in
qua vehemens fit pugna inter mor-
bum et naturam et apparet victoria
unius eorum amborum super aliam et est
hora pugne et eius spacium in acutis
et habentibus paroxismos acutos est unius
paroxismi aut duo paroxismi et non potest
cognosci nisi per illum paroxismum qui sequitur
ipsum. Declinacio est hora in qua
calor innatus dominatur me et vincit
eam et existit in separacione congrega-
cionis eius rei post rem et tunc alle-
viatur calitas occulta et expellitur
ad extremitates donec resolvatur
et multociens ingrossatur. Et sciendum
convenit quod plures quidem febrium com-
plent principium et augmentum et statum

in parox. uno et faciunt parox. alium de
clinando Estimandum est vere quod
illud quod est plus necessarium ad cognoscendum
egritudinum acutarum est cognoscere
egritudinum status non enim est timor
vel dubium nisi usque ad hoc tempus
neque in inicio vel ordinatio regi
minis mensurari nisi secundum hoc tempus
et nullo modo morietur eger post statum
nisi supervenerit alia egritudo post
statum que necessario inferat mortem vel per
accidens Cum enim infirmus natura
fuerit debilis in fine crisis et naturam rem
malam expulerit vel desideravit ex
pellere expellendo rem innaturalem sic
res caloris naturalis et spiritus transit cum
re innaturali hac expulsione non potu
it calor vel spiritus redire ad cor et ra
dicem ymo in suo reditu deficit
et sic fit talis mors per accidens hora
declinationis post statum et specialiter
fit talis mors cum homo in fine crisis
fatigatur et turbatur propter naturam Sig
ergo que in superfluitatibus considerantur
si semper fuerint in principio apparuerint
et accessiones vel parox. in quantum min
tant horarum accipiendi neque fortius
solito affligat neque longius durat
afflictio accessionis quam consueverit
semper infirmitas in principio erit Si
autem signa digestionis in superflu
itatibus incipiant apparere occulte vel
manifeste et afflictio vel parox. fi
ant maligniores et magis acuti
et durant longius solito iam aug
mentum venit et tamdiu quod sic fue
rint in inicione et augmento tali
durabit augmentum morbi infir
mitate continua et interpollata Cum
aut signa digestionis apparuerint in
manifeste et complete in superfluita
tibus afflictiones et parox. equales
erunt in afflictione et durabilitate
erit egritudo in statu Post quam
vero signa digestionis inceperint ma
nifeste diminui et annullari et super
fluitates non videntur redire ad suas
naturales conditiones et accidentia vel
accessiones et parox. manifeste et oc
culte declinant nature declinacio
temporis erit Et dicendum est hic

quod signa digestionis et indigestionis con
siderata in superfluitatibus et materiis
sunt fortiora in significando et diem
temporum et infirmitatibus omnibus
aliis signis et significationibus et maxime
si egritudo per naturam fuit malis
vel humorum quamvis in speciali ut scriptum
est supra quodammodo in stantia re
periatur Sequitur

Capitulum xxx de significationibus bonis et malis apparentibus in febre

Dormire ut est consuetudo
hominis sani et sentire le
vitatem post somnium absque
stupefactione et mentis
turbatione valde bonum est
et nihil Quodlibet istorum pulchritu
do coloris egri et sui motus levitas
et quod faciliter egritudines tolleret et
pulsus fortitudo et anhelitus boni
tas et intellectus stabilitas cum memo
ria et virtus appetitiva Manere
in lecto in modum sani decenter super
aliquod latus rectum vel super ventrem
sine consuetudinem habuerit hec omnia
sunt bona signa et laudabilissima
maturitas apparens manifeste in urina
et egestione et sputo et omnibus super
fluitatibus cum continuatione appari
cionis super bonitatem perfectam
et salutem et dominium nature super mor
bum et eius victoriam fit Cum vero
pulsus fuerint sana fuerit et cor
poris motus facilis et appetitus co
medendi et bibendi fortis neque de
struitur bonum est neque pavendum accidentia
mala si que apparuerint quod si cum hoc
a natura ei digestio iam precesserit nullo modo
exitus est timendum sed considerandum est
quod ipsa accidentia erunt causa crisis et
proprie si in die apparuerint qui dies
creticus fuerit Signorum virtutes
inter se conferende sunt una vero cum
aliis unumquodque signum boni virtute bon
pulsus vel bonus anhelitus vel bon
appetitus vel bona motus cor
poris aut aliquod bonum signum cum

Dormire
pulchritudo coloris
motus levis
pulsus fortitudo
Quiescere
maturitas urine

forte fuit cum multa mala precedant signa plerumque etiam in signis bonis multa non bona coniungitur pessima vero signa numquam se signis mal de bonis coniungunt. De signis malis vel signorum malorum quedam sunt debilia sive non bona, aliquedam sunt mala et sunt fortiora aliis, quedam sunt mortalia sive fortissima in secundo malum valde et hoc ordine et modo pronosticatio ex eis assumpta verior et firmior erit. Scias quod nichil est deterius in infirmitatibus omnibus et specialiter longis quam destructio appetitus et maxime cum infirmus renuerit appetitus et super ipsum nausea verit post repletiones ciborum eo. Cum facies infirmi multum remota fuerit a dispositione quam habebat in sanitate et fit macra mala et torna tilis et sicca signum est malum nisi hoc evenerit infirmo per accidens hoc est ex alia causa quam ex infirmitate propria sicut ex tristicia vigiliis ventre fluxu nimia abstinentia et dolore aut ex aliqua evacuatione et similibus tunc enim malitia signorum erit minor si ex talibus contigerit accidentibus. Si facies egri replenda appropinquabit malum erit nisi hoc acciderit propter nimium potum aut cibum sumptum de novo tunc enim eius mala significatio erit minor. Diversitas caloris in corpore febricitantium reperta ita quod secundum ventrem et ypocondria sit calidus et secundum alia membra frigidus est signum non bonum unde dicit in ij pronosticorum in non deficientibus febribus si quando ex istis fuerint etc. et 3o pronosticorum ubi dicit et ventris et lateris calor magnus sed frontis et extremitatum dispositio frigida etc. Cum facies in colores extraneos versa fuerit propter aerem qui est talis nature quod mutat faciem et corpus paulatim et propter quod est usus homo cibis generativis humoris qui est talis coloris signum malum erit. Cum urina fuerit nigra et omnes superfluitates que per os et inferiora expelluntur nigre fuerint signum mortale est et si apparuerit

in se magis incendii erit adhuc magis mortale. Cum urina fuerit visa similis longa que erit similis urine sanorum virtute existente debili mortem in proximo significat. In egritudine brevi impetum inatie ad caput vel mortem. Cum in egritudine acuta urina retinetur significat crisim aut mortem cum virtus debilitatur et antequam signa digestionis appareant occulte vel manifeste mortem et specialiter si talis retentio in die critica primo apparuit cum ceteris conditionibus crisi. Cum in egritudinibus acutis hanelitus erit fetendus et propter quod sit infirmus per naturam aut cum infirmitates erit signum mortale. Frequens revolutio in lecto et ex figura iacendi in figura mutatio et discooperire ex cooptura quorum consuevit in sanitate infirmus verecundari et ventositatis expulsio cum sonitu sunt signa non bona significant enim eius inquietudines et mentis perturbationes. Cum facies egri fuerit extenuata et erunt oculi concavi et tempora plana et aures frigide et cutis et pulpe aurium contracte et cutis faciei tonius tensa erit et color faciei et corporis aliquis apparuerit citrinus vel viridis aut niger neque eger ante istud fuerit aliquam evacuationem de hiis que facere consueverit et cum hoc non videat neque audiat et preter hoc infirmo visa fuerint signa alia mortalia omnia ista mortem demonstrabunt in brevi. Cum in se unus oculus parvior apparuit et oris tortura aut alba oculorum in sompno preter solitum in egritudine acuta malum erit spasmum enim significat et alienationem mentis. Cum igitur facies a lumine removit et ad tenebras fugerit et oculi in voluntarie fuerint lacrimati neque hoc acciderit propter fluxum sanguinis narium mala ista significabunt in egritudine acuta. Rubedo in albis oculorum et vene apparentes rubee in eis sunt signa mala in acuta. Cum oculi fuerint congelati qui non moventur et tremuli non quiescentes sed ex multo tremore videntur cicrancer de signis

parua et super ipsam sicut forma pulicis tunc scias quod ille infirmus morietur in iii die in qua infirmatus fuerit Et signum illius est quia sitit in principio sue egritudinis siti vehementi Cum fuerit super linguam pustula aut est mixta canina ut sicut granum pentadactili quod appellatur semen nuce sol. tunc scies quia patiens eam morietur in die illa qua apparuerit talis pustula Et signum illius est quia desiderat in primo sue infirmitatis res calidas in suis naturis Cum fuerit super aliquem digitorum pustula parua nigra similis hebeno vel robelio et delebit tunc scias quod patiens eam morietur in duobus diebus ab egritudine sua Et signum illius est quia erit in egritudine sua grauis corporis Cum fuerit in pollice manus sinistre pustula parua similis fabe fusci coloris vel palidi que non dolet tunc scias quod infirmus morietur in vi diebus a principio sue infirmitatis Et signum illius est quod a principio sue egritudinis assellabit multas assellationes valde Et quando in digito medio pedis sinistri fuerit pustula cuius color fuerit sicut color vesicarum que sic appellatur embriatice tunc scies quia habens eam morietur in xii die a principio sue egritudinis Signum illius est quia a primo sue egritudinis comedit res armoniacum habentes desiderio vehementi Cum fuerint vngues digitorum fusci vel palidi coloris et fronte pustula sanguinea tunc scias quia habens eam morietur in iiii die a principio sue egritudinis Et signum illius est quod erit multe sternutationis a primo sue egritudinis et multarum oscitationum Et quando fuerit in poplitibus duorum pedum pruritus vehemens et fuerit color cornu fuscus valde tunc scias quod habens illud morietur in die v egritudinis sue Signum illius est quod a primo sue egritudinis habuit urinam videntem exuberantem Cum fuerint super palpebras inferiores pustule quarum vna sit nigra et alia fusci vel palidi coloris et tertia ad subalbedinem declinans tunc scias quia habens eam morietur in die xxvii a principio sue egritudinis Et signum illius est

quia erit in primo sue inceptionis egritudinis sputi multi Cum fuerit super palpebram vnius oculorum pustula sicut auellana leuis fusci coloris tunc scies quod habens eam morietur in duobus diebus sue egritudinis Et signum illius est quod in primo inceptionis sue egritudinis dormit multum sompnum grauem Cum currit ex naribus sanguis trahens ad subalbedinem vel tinctoriam et apparet in manu eius dextra pustula alba que non dolet tunc scies quod habens eam morietur in xiii die a primo inceptionis sue egritudinis Et signum illius est quod non desiderat cibum omnino Cum apparebit in costa sinistra infirmi rubedo vehemens que non dolet tunc scies quod habens eam morietur in xxv die sue egritudinis Et signum illius est quia in primo inceptionis sue infirmitatis inuenit pruritum vehementem et desiderauit comedere olera Cum fuerit post aurem sinistram pustula nigra tunc scias quod habens eam morietur in xxiiii die sue egritudinis Potare aquam frigidam desiderio vehementi quando post aurem dextram fuerit vel sinistram pustula dura vel granis alba similis frumento tunc scias quod habens eam morietur in xx die a primo sue egritudinis in illa hora in qua apparuit et signum illius est quod mingit in primo sue egritudinis vrinam multam Cum fuerit post aurem dextram pustula rubea talia similis combustioni ignis tunc scias quia habens eam morietur in vii die a primo sue egritudinis et signum illius est quod vomit in principio sue egritudinis vomitum multum Cum fuerit sub mento pustula rubea in magnitudine fabe egiptiace scies quod habens eam morietur in lii die ab inceptione sue egritudinis Et signum illius est quia expuit in principio inceptionis sue egritudinis sputum multum et accidit quibusdam hominibus in principio dolor in pelle que cooperit caput virga Cum ergo accidit illud alicui deinde apparet in umbilico vel iuxta illa pustula fusci coloris tunc scias quod morietur in die v egritudinis sue Signum illius est quod desiderat i

inceptione sue egritudinis vinum biberet. Cum fuit super labium dextrum pustula non dolens fusci coloris tunc scias quia habens eam morietur in ix die sue egritudinis ante ortum solis. Signum illius erit quia erit in egritudine illa multarum cogitationum. Cum fuit in ascella sinistra id est subarella pustula fusci coloris in magnitudine cicer tunc scias quia habens eam morietur in xv die egritudinis sue. Et signum illius est quia accidit ei in inceptione egritudinis sue sompnus multus gravis. Cum fuerint super calcaneum pustule multe nigre tunc scias quod infirmus morietur in xxiii die a principio sue egritudinis. Et signum illius est quod desiderat a principio sue egritudinis acetum et cibos acros desiderio vehementi. Cum fuerit super pectus sinistrum pustula subalbida tunc scias quia habens eam morietur in x die sue egritudinis. Et signum illius est quod accidit ei in inceptione sue egritudinis pruritus vehemens in omnibus suis et non sufficit scalpere eos. Cum fuerit in medio capitis pustula sicut nux nigra lenis que non dolet tunc scias quia habens eam morietur in die xl a principio sue egritudinis. Et signum illius est desiderium melioris urine. Cum fuerit subter nare pustula et in palpebra inferiori oculi sinistri pustula etiam alba tunc scies quia patiens eam morietur in xi die egritudinis sue. Et signum illius est quia accidit ei in inceptione sue egritudinis desiderium desiderio vehementi. Sequitur

Pustula super labium dextrum

Pustula subascella sinistra

Super calcaneum

Super pectus sinistrum

In medio capitis

Subter nare

Capitulum xxxi. De signis digestionis et cetera

[S]ic requiritur videre de digestione in communi et speciebus digestionis. Digestio est completio a naturali calore ex convenientibus accidentibus vel passionibus. Item digestio convenit per mutationem factam a virtute naturali. Aliud vel melius vel digestio est alteratio faciens cessare putredinem manentes in sto et hec digestio fit proprie ex humoribus que sunt materia febris. Vel digestio est permutatio nutrientis in debitum nutrimentum et hec digestio proprie fit a virtute naturali que attrahit et nutrit. Manifestum est quod omnis digestio et indigestio considerata a medico proprie attenditur in superfluitatibus. Nam digestio et indigestio attenditur in urina et superfluitatibus que emanant a membro leso vel apostemoso. Nam cum urina mutata fuerit in febribus de subtilitate in spissitudinem vel in se habuerit residentiam albam vel nebulam vel aliud enatans per corpus eius quod in principio morbi non apparebat dicitur digesta. Sed hic convenit quod omnis digestio in urina et superfluitatibus reddit eam spissam vel quodammodo vel similiter. Dicitur enim quod flammeum per digestionem fit subtile in liquidum aut magis molle sed spissat urinam que fecit corporaliter misteri. Et est sciendum quod urina proprie attestatur per suas vel suam significationem super egritudines epatis et venarum renum et vesice et egestio super egritudinem renum intestinorum stomaci et miseraicarum. Sputum vero super egritudines pulmonis et spiritualium et mucillago super egritudines cerebri et superiorum partium. Cum ergo urina egestio est et sputo et aliis superfluitatibus que ab epate derivantur vel que in loco apostemoso contrahuntur si non fuit facta aliqua in mutatione neque aliqua mollities vel alteratio in substantia erit signum digestionis. Cum vero urina in febribus et egritudinibus epatis et renum et vesice mutata fuerit in substantia vel colore absque ypostasi cum hilaritate coloris et bona mutatione in substantia et confortatione motus et sompni et appetitus et vigoratione pulsus et anhelitus signum erit digestionis. Si autem cum istis conditionibus in sua fuerit in fundo eius ypostasis vel nebula pendens erit signum complete digestionis sed mutatio ipsius in contrarium et mutatio conditionum dictarum in contrarium est signum in

digestionis et longitudinis infirmitatis et mortis finaliter Et propter hoc dicit et est verum quod signa crisis videlicet perturbatio et angustia et multiplicatio alienationis et urine et egestionis retentio et ungnium de nigratio et extremorum frigitas cum tremore et malus anhelitus et pulsus debilitatio et similia appareant vel incipiant apparere ante apparitionem signorum digestionis omnino vel manifeste longarum egritudinum et indigestionis sunt vel mortem aut imperfectam crisim et in egritudine pulmonis et costarum Si infirmus nichil expuerit neque se diminuit vel quod expuit est subtile et indigestum et cum labore expellitur signum est hoc indigestionis Si vero spuerit aliud cum lenitate subtile tamen cum quadam albedine et cum alleviatione anhelitus et gravedinis loci in quo est infirmitas iam incipit materia digeri et maturari Si vero id quod expuitur est spissum album mixtum cum saliva et cum lenitate expellitur et cum modica tussi et alleviatione loci manifeste et diminutione febris erit signum complete digestionis et salutis finaliter Si vero expuit rubeum purum vel citrinum vel nigrum vel viride est signum digestionis et similiter si anhelitus fit malus et pulsus debilis et urina livida vel tenuis multum et gravitas maior in loco cum tussi gravi et molesta et hoc totum est signum indigestionis et mortis finalis Et si specialiter post ista in die non cretica signa crisis immediate ceperint apparere vel apparuerit Sed si cum sputo rubeo vel citrino esset admixtio sputi albi ita quod rubedo vel citrinitas non haberet dominium in mixtione Et cum aliis bonis conditionibus dictis superius perfectam digestionem in futuro et salutem significat quod dictum est de urina et sputo ex parte digestionis et indigestionis ita intelligendum in omnibus aliis superfluitatibus que a corpore expelluntur Sequitur

Capitulum XXXII De crisi et eius significationibus

Krisis est velox motus morbi cum infirmus ad mortem vel ad salutem deducitur Species autem crisis sunt vi Prima quarum est in qua eger subito mutatur ad bonam et per perfectam salutem 2a est in qua eger subito mutatur ad malum et moritur 3a est in qua eger usque a principio paulatim et omnino mutatur ad bonum et salvatur 4a est in qua eger paulatim a principio mutatur et moritur Quinta est in qua eger subito mutatur ad imperfectam salutem et postea per longum tempus paulatim mutatur ad salutem Sexta est in qua eger subito mutatur ad malum non firmum et postea mutatur paulatim ad mortem Sciendum hic convenit quod tales mutationes in quibus eger subito et velociter mutatur ad perfectam salutem vel mortem fiunt in egritudinibus acutis et conclusis que terminantur in xiiii die vel ante aut in xx die vel xl die ad plus Et hoc vult Ypocras 2a particula afforismorum ubi ait acute egritudines in xiiii diebus iudicantur et prima particula pronosticorum ubi ait spiritus bonus ex proprio ordine convenit et habet evidentes salutis ostensiones in acuta egritudine quarum finis est cuius terminus est xl diebus voluit G. et ypocras quod dies xl vel dies xiiii sunt dies in quibus venit crisis egritudinis acute et quod egritudo acuta requirit conditiones tres quod ipsa fiat de materia acuta et quod ipsa materia sit conclusa in omnibus venis corporis aut sit collecta et conclusa in aliquo loco corporis in modum apostematis ut fit in pleuresi et peripleumonia et similibus et quod ipsa sit et velocis motus et fortis et timerosa Alie autem mutationes que fiunt in prolixis et cronicis egritudinibus apparet manifeste et videtur per dicta crisis et per verba philosophorum quod non debet appellari crisis in veritate nisi illa que fit in egritudine acuta et in qua eger subito movetur ad salutem perfectam Et signum huius est quia crisis secundum veritatem est que vere crisis appellatur a philosophis non fit neque incipit

hora crisis

fieri nisi hora status quando accidentia ul
timant et fiunt in declinatione accide
tium Nam illa proprie est hora in qua
fit velox motus et fortis et altius
et ad bonum et hoc vult G. super affo
2e partis cum dicit quibuscumque crisis fit

crisis quandoque ad bonum

huius nox difficilis ante accumen dicit
enim ibi quod omnis crisis fit plus attinet
sanitati quam morti nisi per accides
ut in egritudine pestilentiali Cum ergo
secundum verum ordinem nature moneat ordina
te omnia que movet cuius ministrator
est medicus fiat crisis nisi in fine hore
dicte et illa hora non contingat aliquem
mori per accidens et omnis crisis
plus sanitati quam morti attineat
videtur ratione conditionum dictarum et
hore in qua fit quod bene potest affir
mari et dici in veritate penes bona
intentionem in alez quod crisis vera non
dicitur nisi illa in qua eger subito mu
tatur ad perfectam salutem Illa vero
in qua eger subito mutatur ad mor
tem non debet crisis a medico appel
lari sed mutatio mala cum careat tali
mutatio ordine et tempore determi
nato fit enim talis mutatio quandoque
primo quandoque in augmento quandoque in princi
pio status et accessionibus diversis
Alie autem iiij mutationes sunt sine
fines inceperit infirmitatum in quibus
aliquando finit egritudo ad bonum omni
no vel ad malum quandoque cum ordine quandoque
absque ordine appellari a medicis

signa ante crisim

proprie debent Signa significa
tia crisim et etiam eam antecedunt
sunt intellectus distributio et stoto
mia et vertigo et inquietudo egri
et eius inversio in signis et locis
et constrictio anhelitus et dolor
capitis et colli fortis et tristitia et
nausea et rubedo faciei et ymagi
nes ante oculos apparent et lacri
me involuntarie fluunt et labiorum
et nisto dolor aut in inferioribus
ventris et dorsi rigor et urine
ad egestionis duritiam et sitis vehe
mens et tremor et constrictio pell
ypocondriorum ad superiora Si autem
cum istis accidentibus tenebra facien
tibus extraneis fuerit accidit egritudo
et mala sint hec signa in die vel nocte in
cedente critica et cum hoc pulsus si
erit in fortitudine augmentatus et
signum digestionis complete vel occulte
vel super sanitatibus apparuerint
ante se crise absque omni dubitatione in
dicari potest quod crisis ex naribus aut
fluxu ventris aut vomitu aut huius
similibus et quod egri dispositio mutabitur ad
perfectam salutem aut ad bonum mani
feste Si vero accidentia apparue
rint virtute existente debili et cum
apparitione signorum digestionis occul
te vel manifeste conversione signi
ficabunt ad mortes vel ad malas dis
positiones Cum enim vulgus videt in
infirmitate ista accidentia terribilia
supervenire egro et medici diminuti
multum terrentur et diffidunt de infir
mo eo non considerantes qua
hora et die supervenit accidentia
mala et terribilia et timerosa
Aut post apparitionem signorum di
gestionis vel indigestionis aut cum
et virtute existente debili vel forti
unde per hoc decipiunt et vituperantur
multotiens ab astantibus et amicis
infirmi in suis pronosticationibus
propter quod conveniens ut sapiens medi
cus astute et cum deliberatione in his
velit et debeat continue conside
rare secundum quod dictum est superius ut
veritatem secundum apparitionem signorum
possit eminiare Signa signifi
cantia malitiam vel bonitatem perfectionem
vel imperfectionem sunt vj. Primum est ut crisis
fiat cum aliqua purgatione manifesta
2m est ut humores mali et nocivi
qui sunt causa infirmitatis et non
alij purgent 3m est ut illi humores
mali purgent per convenientes regi
ones 4m ut crisis fiat cum quiete
et lenitate 5m est ut fiat in die
critica post apparitionem signorum di
gestionis 6m est ut fiat in die
critico Si autem aliquod ex dictis
sex signis etiam crisi in qua defe
cerit erit diminuta vel imperfecta
Si vero omnia affuerint mutatio
contrarium erit mala et mortalis
Sequitur

Capitulum xxxiiii de cognitione specierum evacuationis crisis et per quam partem debeat fieri evacuacio ipsius. R.

Nunc enim crisis aut fit per mutationem materie de uno membro ad aliud sicut cum fit apostema post aurem aut in collo vel pede aut alio loco aut per mundificationem manifestam cum fluxu sanguinis narium vel fluxu ventris vel vomitu aut sudore aut cum provocatione urine aut per apertionem emorroidarum vel menstruorum. Ea autem que manifestant futuram crisim per exituram in aliquibus membris corporis sunt hec: non multe calitatis aut acuitatis, et quod infirmus doleat et agitetur in aliqua parte corporis plus solito sicut post aurem aut impedi vel in inguine coxa vel crure et similibus et ut urina pacientis sit subtilis non significans perfectam digestionem vino diminutam et quod virtus infirmi sit salva nec in ultimo fortitudinis neque in ultimo debilitatis, et quod materia infirmitatis non sit pure colica sed habeat naturam admixtionis.

Confirmatio quod crisis sit futura per fluxum sanguinis ex naribus est faciei et oculorum rubedo et tenebratio et radii ante oculos apparentes et lacrime fluentes et oculorum tenebrositas et pruritus narium arenarum rubedo et motus que sub ypocondriis contractio ad superiora et anhelitus constrictio et frontis et timporum pulsatio et venarum apparitio manifesta in fronte ultra quam erat in sanitate. Confirmatio vero crisis future cum vomitu est nausea et stomaci subversio et labii inferioris citatio et fluxus salivarum ab ore aliquando cum singultu aliquando cum in undatione stomaci. Significatio super crisim que debet fieri per sudore est retentio urine postquam signa crisis apparuerint vel inceperint apparere et ventris constrictio et pulsus lenitas cum plenitudine et inundatione et cutis madore existente. Notitia vero quod crisis fit cum fluxu ventris est ut sit gravitas in inferioribus sub umbilico et tortio et agitatio et commotio manifesta et exitus ventositatis cum sonitu et absque sonitu. Signa significantia super crisim per urinam est urine retentio et gravitas femoris et commotio circa vesicam et femur et quod materia egritudinis fuerit secundum plurimum aquosa et gravitas circa renes et spinam usque ad vesicam manifeste. Confirmatio crisis future per emorroidarum apertiones et menstruorum est pruritus ani et tuberositates sive eminentie venarum circa anum in se firmiter et quod urina turbida et spissa aliquando appareat. Si vero circa pertinentia et vulvam mulier gravedinem senserit et menstrua non habuerit ante suam infirmitatem et agitationem et commotionem habuit in matrice et circa matricem et fuerit consueta sua habere menstrua diebus illis quibus emergunt tales significationes et urina in fundo habuerit quandam nigredinem fiat eius crisis per provocationem menstruorum et specialiter iste significationes et superiores dicte melius verificabunt si post apparitionem signorum digestionis apparuerint in die aliqua cretica. Plurimum autem febres sanguinee fiant per fluxum sanguinis narium et febres que committuntur apostemati epatis calidum terminantur secundum plurimum per fluxum sanguinis ex nare dextra. Frenesis per fluxum sanguinis et sudorem in capite. Febres acute et que fiunt de materia colerica ut plurimum per sudorem et per vomitum et per fluxum ventris colericum. Quartane per apertiones emorroidarum et menstruorum et per fluxum ventris nigrum et feculentum et fluxum urine nigre. Flatice et noctis per fluxum urine et per fluxum ventris colericum et flaticum

Signa quod per fluxum ventris
Signa per fluxum urine
Signa quod per fluxum emorroidarum
Signa per fluxum menstruorum
febres sanguinee fluxum
febres ex apostemate epatis
frenesis fiat
febres acute
Quartane
flatice et noctis
per sudorem

[illegible] one [illegible]

lente et mixte per ipsa in aliquibus actibus corporis ut dictum est similiter et terminantur secundum plurimum. Sequitur

Capitulum XXXIIII de diebus creticis et de modo numerationis ipsorum divisim et coniunctim. Rubrica

Dies vero cretici dicuntur a crisi quia omnis mutationes cretice de quibus fiet sermo inferius in eis sunt. De diebus creticis quidam sunt cretici tantum vel solum ex impetu infirmitatis sed recipiunt in maximum et manifestam alterationem a corporibus superioribus. Dies vero cretici in quibus fit mutatio solum per infirmitatis impetum vel violentiam seu acuitatem materie infirmitatis numerantur sic et semper diriguntur primus dies secundus et tertius item tertius et quartus et quintus et quintus sextus septimus octavus nonus hic finiunt dies cretici qui dicuntur cretici solum per impetum et violentiam et acuitates materie infirmitatis. Nam non est possibile quod ultra diem nonum materia remaneat infirmitatis nec ipsa infirmitas cum virtute conveniente ad motum creticum cum tanta acuitate quod per se sola sit sufficiens ad faciendum diem creticum quoniam ipsa infirmitas vel eius materia mitigatur et molestat et indebilitatur et hic ultra istum diem est necessarium ad hoc ut aliqua dies sit cretica quod non fiat cretica nisi natura cum infirmitate a superioribus corporibus et celestibus dispositionibus et mutationibus recepit manifestam alterationem et mutationem. Et experimentum hoc totum verificatur ratione quoniam non est possibile cum natura ultra istum diem incipiat manifeste debilitari ut sustineat infirmitatem cum impetu acuto conveniente ad diem creticum per se quoniam ipsa natura vincat manifeste infirmitates cum sua materia

dies cr[illegible]

[illegible] sec[undu]m ex impetu infirmit[ati]s

[illegible]

vincat aut diem vel pronuntiatur vincatur et hoc est sensibile et manifestum aspicientibus in motibus infirmitatis et specialiter que sunt in diebus creticis. Si enim aliter esset posset quelibet dies cretica fieri quod est impossibile et contra sensum et experimentum. Per autem formam numerandi dies creticos vel modos appellatur a medicis forma vel modus numerandi dies per replicationes tertiam in die 3º vel appellatur modus vel forma triazia. Desistat homo hic de duobus vicibus de replicatione tertie diei in numeratione et de die 7 que numeratur in istis diebus creticis qui non sunt cretici nisi solum per impetum infirmitatis et ipsa dies 7 est finis prime septimane medii quoniam disponitur cretica sicud inferius apparebit per motum et mutationem in ductam a corporibus et dies quarta eius indicat secundum revolutionem corporis supercelestis. Dicendum est quod fit replicatio dierum in numeratione ad denominandum imperfectionem dierum que a medicis consideratur et specialiter fit replicatio semper in tertia die quoniam numeratio fit secundum formam triaziam et modum numerandi de 3º in tertium diem. Nam dies naturalis et revolutionis solis de eodem ad idem secundum motum diurnum fit in XXIIII horis et parum plus et propter hoc replicatio que fit in die tertio notat hanc imperfectionem. Super conditionem septimi fit distinctio hoc modo quoniam enim consideratur 7 dies secundum quod indicativa est a die quarta et secundum quod est finis prime septimane per diem mensis medicinalis que fit ad revolutionem lune sub XII signis penes me considerationes ut inferius vetius demonstrabitur et secundum hanc considerationem non debet numerari in diebus in quibus fit crisis per impetum et per mutationes et alterationes tantum in corporibus inferioribus id est motum corporum superiorum vel celestium. Cum quinque consideratur per viam replicationis diei quinte que est dies de diebus creticis qui sunt cretici solum per impetum et acuitatem infirmitatis et indicat per hoc super nonum diem et secundum hoc etiam per viam

istam in diebus creticis qui sunt creti-
cistam/ sunt secundum terrtianarias vel
per modum replicationis secunde diei
iniatur. Unde cum materia in ipso fortius
inveniatur et superiora in ipso faciunt per-
fectam mutationem etiam manifestam
et sensibilem fortior dies ex diebus
creticis indicatur et est. Et sciendum
est quod omnis febris que terminantur solum
per impetum infirmitatis videlicet in xx
iiij. v. et iij. fiunt et sunt de materia colerica
et calida et sicca vel de materia mutata
ad acuitates per viam putrefactio-
nis et propter hoc fuit necesse cum omnis
talis egritudo vel de tali materia sit for-
tissimi motus meti ut fieret ad bonum
vel ad malum in hoc tempore quia natura
egritudines fortissimi motus meti et
fortissime acuitatis diu tollerare
non potest quin vincat aut vincatur. Si
vero diem istum transierit necesse
necessario mollificaretur materia et acuitas
infirmitatis diminueretur et sic hec
egritudo converteret ad egritudines
que terminantur diebus in quibus fit
motus et crisis non solum per impetum
sed per revolutiones corporum celestium
et sic manifestatur quod virtus dierum
qui numerantur secundum cursum et modum ter-
narium convertitur post ix. diem ad
quantitates dierum qui numerantur secundum quantitatem
et regulas quaternarias vel ad vir-
tutem dierum in quibus fit crisis non
solum per impetum sed per mutamen-
tum et mutationes que fiunt a corporibus
superioribus et celestibus. Sciendum
est etiam quod omnis febris etiam continua que
frequentius movetur de tertio in tertium
dum sit de materia calida vel sit de materia
que per viam putrefactionis mutata
est ad calitatem et secundum hoc cotidia-
na continua vel interpollata aliquando
manifeste de tertio in tertium frequentius
movetur. Aspicientibus vero et con-
siderantibus in hoc arte et secundum hoc
certitudinis opinionis sensibiliter
apparebit. Dies vero cretici
in quibus fiunt mutationes secundum quod
corpora infirma recipiunt mutationem
et alterationem a celestibus numerantur ali-
quando cum replicatione absque replicatione
aliquando

diei primo secundum dictionem quia secunda sep-
timana non replicatur vel continuatur
vigesima cum septima postea vero
xxviij. cum xxviij. Dies vero di-
videntes septimanas per medium sunt
dies quarti semper ad invicem replica-
tur ut inferius demonstrabitur
manifeste. Ad evidentiam omnium
istarum rerum convenit medico ut suppo-
nat duas generales radices pro-
batas in naturali philosophia. Prima quarum
est materia que est subiecta gene-
rationi et corruptioni variationi
et omni mutationi non adherens
vie uni neque ordini uni que sit
una numero in omnibus ut probatum est
primo phisicorum et 2o celi et mundi et
primo de generatione et libro de sensu et
sensato. Secunda radix est que ad-
heret vie uni et ordini uni et est
causa et principium omnis transmutationis et
motus et variationis et alterationis
que sunt et fiunt in corporibus inferioribus
et est motus corporum superiorum et hoc
totum probatum est viij. phisicorum et
prima parte libri metheororum. Cum ergo
corpora superiora per suum motum sint causa
inferiorum motum et variationis et
alterationis unde ut dictum est tales
alterationes et mutationes potius
debent attribui soli et lune quam
aliis corporibus superioribus eo quod ma-
gis sensibiliter apparent et mutant
inferiora et variant quam alia
superiora et notorium et sensibile est quod
sol omni anno mutat res secundum gene-
rationes et corruptiones augmen-
tum et diminutiones perfectiones et
imperfectiones sive maturationes et in-
maturationes et similiter luna omni mense.
Cum ergo sol sit tardioris motus et
sint isti duo radix omnium mutationum
que fiunt in inferioribus videtur quod res
que sunt tardi motus et que recipiunt
suas varietates a corporibus superiori-
bus et specialiter penes mutationes
que fiunt in toto anno a sole secundum quod
movetur sol sub xij signis de eodem
ad idem per totum annum simpliciter soli
attribuantur et attribui debent ex
narratis dictis conditionibus. Res

vero que sunt velocioris motus et recipiunt velociter et omni mense suas varietates a suis corporibus et spatiis secundum quod luna velociter movetur omni mense sub xii signis de eodem ad idem simpliciter lune attribuantur. Cum ergo de infirmitatibus que fiunt in corporibus humanis quedam sunt cronice et tardi motus quedam sunt acute et velocis motus videtur conveniens et utile ut egritudines cronice et tardi motus in suis varietatibus et alterationibus potius soli quam lune attribuantur et per motum solis vel secundum motum eius debeant variari et mutari terminari et finiri quam per motum lune. Acute vero egritudines et que sunt velocis motus secundum suas varietates et alterationes lune et non soli attribui debent et per motum lune sub xii signis secundum quod fit omni mense alterari et terminari ad bonum vel ad malum debeant similibus varietatibus et alterationibus et mutationibus factis in corporibus inferioribus a sole et luna. Sol assimilatur regi luna eius vicario. Nam sicut proprius vicarius magis particulariter respicit facta regis quam dominus rex et magis velociter et particulariter currit per loca regis quam rex. Sed dominus rex dat vicario suo omnem virtutem necessariam et utilem ad suum officium. Similiter luna magis velociter et particulariter currit per loca solis quam sol sed sol dat lune omnem virtutem ad hoc faciendum et mutandum. Et sicut rex piger et tardus cum maiori maturitate et magna cura intendit quam eius vicarius ita sol pigrius et magis communiter respicit inferiora quam luna. Et quemadmodum sol per suum motum sub xii signis mutat tempus anni secundum quatuor manifestas partes verbi gratia cum enim facit suum motum sub ariete thauro et gemini et erit hoc a medio marcii per totum aprilem maium et medium iunii disponet aer ad tempus veris et incipiet fieri generatio rerum manifeste. Cum vero movebitur post hoc sub cancro leone et virgine hic sol

erit in maiori declinatione versus septentriones disponitur enim illa hora aer et tempus secundum caliditates et siccitates et appellatur tale tempus estas et tunc complebuntur res generate et perficient et hoc tempus durabit a medio iunii per totum iulium et augustum et medium septembrem. Ultra hoc tempus movebitur sol sub libra scorpione et sagittario et hic incipit et sol declinare versus meridiem et removeri a nostris temporibus et tunc incipiet fieri frigidior estate manifeste et mutabitur tempus ad frigiditates et siccitates et appellatur hoc tempus autumpnus et illo tempore incipit fieri corruptio rerum et cadunt folia ab arboribus et durat tale tempus a medio septembris per totum octobrem novembrem et medium decembris. Post illud sol in capricorno aquario et pisce et erit hic sol magis remotus a nostris capitibus et in maiori declinatione quam esse potest et appellatur tale tempus yemps et durat a medio decembris per totum ianuarium februarium usque ad medium marcii et hic remanet absque generatione et manifesta mutatione ita quod tota natura arborum et herbarum revolvitur circa radicem sub terra. Ita et eodem modo luna revolvitur sub xii signis omni mense et facit manifestas mutationes et duras ubicumque incipiat que septimane a medicis et hominibus communiter appellantur et talis mensis et eius septimane aliter a vulgaribus et aliter a medicis considerantur. De mensibus autem lunaribus quidam dicitur mensis coniunctionis quidam mensis revolutionis quidam vero mensis apparitionis. Mensis autem coniunctionis dicitur totum illud tempus quod est a die coniunctionis vere solis et lune quousque luna circuierit omnia signa et iterum fuerit coniuncta cum sole et hoc est in xxix diebus et dimidio plus et minus. Cum verbi gratia ponatur quod sol est in primo arietis non cessabit moveri donec omnia peragraverit signa et redierit ad primum arietis in quo coniuncta

fuit cum sole et hoc erit in xxviij diebus amplius secundum veneris ad punctum arietis non inveniet solem in primo gradu arietis in quo fuit iuncta cum sole immo inveniet solem iam transisse ulterius secundum quod secundum ptholomeum omnia per tantum spatium movebitur sol quolibet mense hoc est peragrat unum signum unde luna iterum movet ex necessitate post arietem antequam solem inveniat per duos dies et dimidium et sic iste mensis coniunctionis constat ex xxix diebus et plus sed hic mensis non consideratur primo ab astrologo eo quod revolutio lune in sua coniunctione cum sole amplius est quam xij immo secundum veras coniunctiones iam xiij signa circuivit que revolutio perfecta revolutionem totius circuli excedit et sic hic mensis appellatur mensis vere coniunctionis Mensis autem revolutionis perfecte sive luna inveniat solem sive non constat ex xxvij diebus et 3 diei Mensis vero apparitionis est quando luna videtur antequam intret sub sole sub radiis solis et postquam incipit apparere cum separatur a sole constat ex xxvj diebus et die media et quamvis isti duo menses sint de consideratione medici non sunt convenientes neque utiles in operatione medicinali ut duos haberet menses in enumeratione dierum creticorum accideret enim propter diversitatem reptam in mensibus et cadere considerata ex duobus mensibus diversis error in enumeratione et propter istam causam voluit medicus et fuerit conveniens ut ex illis duobus mensibus faceret unum mensem communem qui in suas divideret septimanas et quartas et dies medicinales et propter hoc et secundum istam viam posset medicus invenire ad veritatem enumerationes dierum secundum replicationes et dispositiones prout conveniunt in hiis diebus et medicinalibus secundum rationem et modum quartinarum aut secundum quod dies replicantur semper in die quarto vel medietate septime et hic mensis qui fit ex illis diebus duobus coniunctis simul appellatur mensis medicinalis et eius septimane cum dividitur ipse

mensis in quatuor partes appellantur septimane medicinales illarum septimanarum appellantur quarte seu quatuor medicinales dies etc. Procreatio mensis medicinalis ex mense revolutionis et ex mense apparitionis sic fit coniungantur mensis revolutionis et mensis apparitionis simul et dividatur illud totum per medium id quod inde veneris per divisionem in duas partes equales mensis est medicinalis Verbi gratia mensis revolutionis constat ex xxvij diebus et tertia unius diei que est viij hore et mensis apparitionis constat ex xxvj diebus et medietate diei que est hore xij si componantur xxvij et xxvj adinvicem fient liij dies qui liij dies si dividantur per medium veniet mensis qui est xxvj dies et xij horarum Si autem componatur viij hore mensis revolutionis et xij hore mensis apparitionis fiet hore xx que hore xx si dividantur per medium veniet mensis x horarum que x hore si coniungantur cum horis xij mensis qui factus ex illis duobus habebis quod ille mensis qui procreatus est ex mense revolutionis qui constat ex xxvij diebus et tertia et mense apparitionis qui constat ex xxvj diebus et medietate constabit ex xxvj diebus et xxij horis et hic proprie appellatur mensis medicinalis qui mensis medicinalis si dividatur in quatuor partes equales fient septimane quatuor ita quod quelibet constabit ex sex diebus et xvij horis et dimidia hora Si vero iterum quelibet septimana dividatur in duas partes equales invenies quod quelibet medietas constabit ex tribus diebus et viij horis et dimidia hora et quarta hore Et si diviseris iterum septimanas in quartas et dies invenies quod quelibet dies medicinalis constabit ex xxvij horis perfectis et quarta unius hore Et propter imperfectionem reptam in medietatibus septimane respectu dierum integrorum et perfectorum fit sepe replicatio in quartis vel medietatibus septimanarum et propter perfectionem

repertum in die vij qui est dies ulti
ma prime septimane non continuatur
vel replicatur prima cum 2a sed cum
tercia cum 2a continuatur vel replicatur
propter perfectionem repertam in fine sue
septimane et sic finiunt tres septimane
primo in xx die ut inferius videbitur
manifeste et hic noster appellatur primus
periodus ypliis et 2us finit in xl die
septimane cum tres continuum similiter
et coniunctim computantur ut septimane
primi periodi ypliis postea dies secunde pe
riodi ypliis est xxi et prima dies tercii
periodi ypliis est xli dies. Habemus
ergo quod periodi ypliis sunt tres qui
in lx die finiunt et ultra xl dies
vel ad plus xl non fit numeratio dierum
convenientium ad egritudines acutarum
et finitur illic virtus dierum quia tunc
vel dividentur septimane per medium
et remanet virtus dierum cronicarum
tantum in septimanis que virtus remanet
in septimanis usque ad menses vj et
postea destruitur primus annus vel ij.
Ad veram evidentiam sciendi qualiter
prima septimana non continuatur cum 2a
sed 2a cum tercia et quarta semper me
dietas omnium septimanarum ad invicem con
tinuantur requiritur regula que sic iacet.
Omnis numerus continens in se plus medi
etate numeri sui integri pro integro
reputatur. Et sumitur iterum alia regula
conveniens ad sciendum hoc est quod nulla
computatio dierum incipiet ab incompleto
numero primo omnis computatio et numera
tio semper incipit a completo vel inte
gro numero et sic concluditur secundum istas regulas
cum dies medicinalis constet ex xxviij
horis et plus aliquantulum ut videbitur
fit quod omnis dies qui continet in se plus
xij horis sumitur pro integro sed si con
tinet et in se horas xij vel xi accipimus
pro nichilo aut pro imperfecto repu
tabitur et omnis septimana que constabit
ex vj diebus et horis plus xij repu
tabitur pro perfecto et integro ita
quod non continuabit vel replicatur cum
sua successiva etc. Cum ergo prima
septimana medicinalis facta divisione
mensis medicinalis in iiij partes sep
timi diei sunt plus medietate diei

integri medicinalis sunt ultima dies
prime septimane pro perfecta et inte
gra et propter hoc in numeratione dierum cre
ticorum primi periodi vel non replicatur
dies septima primo octava dies fit
prima dies 2e septimane. Si vero con
iunxeris dies et horas prime septimane
qui dies sunt vj dies et hore xviij
et dimidia cum diebus et hore et media
hora secunde prima septimana procreabitur
tunc in coniunctione istarum duarum septima
narum ad invicem numerus dierum qui erit ex
xiij diebus et xi horis et quia iste hore
undecim sunt partium xiiij diei et de natura
ipsius xiiij qui est finis 2e septimane
et non sunt ille xi hore neque medie
tas diei primo minus medietate diei
ponitur ipsum xiiij diem imperfectum qui
per replicationes factas in ipso completur
et sic fit finis 2e septimane et principium
tercie et fiunt per talem replicationem
septimanarum quartum et vigesimum cre
ticorum omnium que sunt in vente cretici
per experimentum. Si autem coniungantur
tres septimane simul primam quarum quelibet
constat ex vj diebus et xviij horis
et dimidia invenies quod finient in xx
diebus et iiij horis et dimidia et quia
illarum horarum iiij que pro nichilo re
putantur vel pro imperfecta fit aliquan
tulum in principio xxi diei vero tamen et
sic continuant iste tres septimane primi
periodi ypliis coniunctim et divisim ita
tres septimane 2i periodi ypliis que ter
minantur in die xl et similiter tres sep
timane tercii periodi ypliis qui terminantur
in die lx etc. Cum ergo luna sit
velocis motus et non pigri respectu
solis ut dictum est superius attribuitur
ei motus et mutationes egritudinum
acutarum et earum materierum et cum ipsa
luna fortiores et nobiliores et magis
sensibiles faciat mutationes in in
ferioribus cum fuerit super suas quartas
partes que fiunt per divisiones mensis
medicinalis in quatuor partes quando
quando non fiunt fiunt convenientes et ratio
nabile ut luna egritudines acutas et
que regunt crisim eius in fine septima
narum medicinalium et medietatibus
septimanarum fortius immutaret et

nobilius quas quin ex fuit quadragi
mis et medietates aspic enim nunc
luna corpa inferiora fortia aspectu
quadrato quin fuerit super suas qua
dratiras et cum fuerit super medie
tates aspicit inferiora medio aspici
niter fortitudines et debilitates et
propter hoc fines septimanarum et medietates
earum fuerunt diebus creticis inventi per
motus lune et per eam quartanariam
et medium conpitationis et replicationis
facte in quartis et in medietatibus
septimanarum et que numerantur per diones
2e septimane a prima et per continuati
ones tertie septimane cum 2a aut per
replicationem quarte decime diei sic con
iunctim et divisim debent numerari usque
ad diem xx qui est finis primi periodi
ulis et eodem modo fiet numeratio secundi periodi
et tercii ulis in suis septimanis et quartis
vel medietatibus secundum separationes et
coniunctiones | Procedat sic in numero
primi periodi ulis exempli gratia unus duo tres
quatuor hic finitur medietas prime
septimane fit replicatio propter imperfecti
ones per causam narratam supra in
quarto die fit iterum iiij v vj vij
hic finit prima septimana et non continuatur
cum 2a propter causam assignatam et pro
cedit sic ad 2am septimanam viij ix
x xi hic finit medietas secunde septi
mane et replicatur in enumeratione xi
et dicitur xi xij xiij xiiij hic finit
2a septimana et continuatur cum tertia ex
causa narrata supra hoc modo xiiij
xv xvj xvij hic finit medietas
tertie septimane et fit in ea replicatio
hoc modo xvij xviij xix xx
hic finit tercia septimana et est finis
egritudinum acutarum simone absoluto
et complementum primi periodi ulis quadra
gesimus vero dies est finis periodi ulis
et terminus acutarum decursivarum Dies
vero cretici qui sunt cretici per motum
lune super egritudines acutas et que
numerantur per quartas sunt hij iiij
vij xi xiiij xvij xx xxiiij xxvij
xxxi xxxiiij xxxvij xl et de istis
quidam iudicatum appellant ut iiij
super vij et xi et viij super xiiij
et xx et xi super xxx xxxiiij et xxxvij
super xl Dies vero qui sunt cretici
solum per impetum infirmitatis et nullo
modo regulantur per motum lune neque
per regulam quartanariam sunt iij v
et ix et sunt eorum virtus sicut
scriptum est supra et post nonam transit
eorum virtus ad dies que dividunt sep
timanas per medium vel ad quartos
dies Scire hic convenit quod dies in
qua incipit infirmitas non debet nu
merari in diebus infirmitatis nisi hoc
modo et via ponatur quod infirmus incipi
at in die dominico vel alio die quocumque
in tercia hora diei vel hora qua incre
perit erit prima dies finita et hic in
cipiet secunda et die martis eadem hora erit
2a dies finita et hic incipiet tercia
et die mercurij in eadem hora erit dies
tercia finita et hic incipiet quarta
et sic de omnibus usque ad fines septima
narum et periodorum Item scire convenit
quod omnis dies qui non sunt in numero hic scripti
vj et similes non sunt cretici neque in ea
sit crisis nisi mortalis aut cum conversione

Capitulum xxxv de significa cionibus urine in com R

Prima cum sit generalis super
fluitas digestionis 2e et sit
colamentum sanguinis et aliorum
humorum factum de opere nature
et in epate generetur Opi
nio tamen epatis non est propter epar tantum
sed propter epar et omnia membra que alimenti
suscipiunt susceptionem ab humoribus genera
tis in epate cum urina per secundum hoc
commode ex urina habetur significatio super
epar et membra et omnium venarum et super
renes et vesicam cum transeat per loca
illa simpliciter et per se et per consequens aut super
omnes conditiones corporis sit quodammodo
eo quod est consequens ex una humorali
que currit per totum corpus ad omnia
membra eius Significatio propter habitam
ex colore quantitate et substantia et etiam ex
contentis Variatur eius significatio secundum
etates sexus et propter ignorationem ipsius complexionis
habitudines inanitionis et repletionis quali
tates cibi et potus motus et quietes sompni
et vigilias et secundum alia accidentia et

per horam infusionis postquam in vase collecta est variatur et per balnea vnctiones et empla et medicinas sumptas per os. Vrina alba lactea vel karapos et glauca frigitatem vtiter innuit tamen et in epate sit. Si vero aliqui istorum colorum urine fuerint cum spissa substantia significabunt multitudinem flatus et super vermes et super coxam morbum et super colicam et super arteticam frigidam et egritudines nervorum et dolorem capitis ex frigida causa presentes aut futuram et super epilensiam sincopim et paralisim apoplisiam et spasmum et super ydropisim propter habundanciam materie frigide et humide extinguentis calorem in membris et impedientis digestionem et sit super nauseam et fastidium et super destructionem appetitus et lienteriam et multiplicacionem saliue et humiditatis currentis ab ore in sompno et vigiliis sed cum hoc sit lienteria erit parva quantitatis valde. Si vero aliqui istorum colorum fuerint cum tenui substantia significabunt habundanciam frigiditatis cum siccitate et propter hoc diminucionem caloris in epate et toto corpore et super egritudines melancolicas et siccas et emoroidas et retencionem menstruorum et appetitum caninum et bolisimum et lepram et opilationem in epate et splene. Et si fuerint multe in quantitate tales urine significabunt calitatem renum qui renes propter suam calitatem attrahunt totam humiditatem ab epate in quam digeritur et coloratur et propter hoc fiunt tales urine discolorate et tenues et significant diabeticam et renum calitatem. Si autem tales urine in se fuerint in febre acuta vel egritudine acuta significant rupturam materie ad cerebrum et frenesim et mortem finaliter seu maniam. Cum enim calitas per remotionem materie calide a loco in quo generatur urina debiliter et aullectione (?) non potest facere mutationem in urina colorando et sic per indigestionem fit discolorata et tenuis. Vrina vero subpallida subcitrina citrina cum sit equalitatis calitatis naturalis in epate et in intestinis et bonam et potentem digestionem. Sed in mulieribus pueris et flatis

et eunuchis et senibus possunt tales colores et urine tales significare terciana notham de colera vitellina aut citrina aut duas tercianas et in se continuas vero ut in pueris et mulieribus. Si vero tales urine et colores fuerint cum substantia tenui et mediocri opilationem in splene et epate sit et si fuerint pauce quantitatis fluxum ventris significabunt. Si vero multe fuerint quantitatis largum potum aut calitates renum et epatis significabunt. Vrina autem subrufa subrubea rubea subrubicunda rubicunda semper excessum calitatis sit et colere dominium in epate et in venis vel flatis falsi. Cum vero tales urine et tales colores apparebunt sunt uthericiam citrinam ex habundancia colere absque opilatione epatis et colicam nisi. Si autem tales urine fuerint subtilis substantie significabunt ictericiam cum opilatione et specialiter si longo tempore tales apparuerint ante mundificationem materie que continebatur in epate. Aut forte ebullitionem materie calide in epate significabit que non expirat propter opilationes et sic per consequens aut mortem aut ydropisim aut asclitem sunt et similiter asclitem tales apparuerint urine pauce quantitatis mortem significabunt specialiter si virtus debilis fuerit. Tales vero urine cum talibus coloribus sunt terciana continua et interpolata causonem et emitriteum et frenesim febrem et quartanam si in die post accessionem fuerit reputata et intra et ... et cum ... et specialiter quando cum tenui fuerit substantia et mediocri quantitate. Si vero cum spissa fuerit substantia sunt sinochas vel sinochum et eius species. Si vero cum substantia mediocriter spissa sunt causonem vel sinochidem et flatum adhustum et habundanciam sanguinis corrupti et calefacti. Vrina vero inops et kianos adustiones in epate et venis et ebullitionem fortem sunt vel rupturam vene in epate et in renibus vel purgationem menstruorum vel continuam de materia sanguinea vel de colera mixta cum sanguine putrefacto intra venas aut putrefactionem eorum tempore

et renibus et aliquam ulceracionem vesice et stranguriam. liuida Urina liuida debilitatem caliditatis naturalis in epate et venis fit et corrupcionem cum putrefactione eorum in epate et venis et viis urinalibus. Significat secundum hoc ergo stranguirias et aperciones vene vel rupturas in viis illis et vesice ulceraciones et febres diutinas et ydropisim et ypalit asclites quod si fuerit pauce quantitatis et mixta cum difficultate in febre diutina mortem fit remoto vicio vesice et viarum urinalium in asclite cum virtutis debilitate mortem cito fit et paralisim et empima et tussim et catarrum et epilensiam et vicium matricis. Si autem multe quantitatis fuerit et in die cretica apparuerit solucionem febris diutine et solucionem quartane fit et soluciones opilacionis epatis et splenis. uirid Urina viridis adustionem in epate et venis fit et ictericiam absque opilacione. Si vero longum tempus fuit in quo incepit apparere fit viride ictericiam cum opilacione. Unde cum congregantur humores calidi in epate et venis ut non expirent ad sua loca propter opilaciones ad sua loca propter opilacionem ebulierunt fortiter in locis suis et calis et miscentur cum urina et faciunt urinam viridem et significant adustionem in renibus epatis et illis et propter hoc fit [illegible] et spasmum de inanicione et mortem per viam adustionis finaliter. nigra Urina nigra cum fuerit multe quantitatis solucionem quartane et fluxum menstruorum significat et ictericiam nigram ex parte melancolie et humorum generatorum per viam adustionis in epate et venis et viis urinalium et rupturam vene in locis illis fit etiam ficos et condilomata et emorroidas et quartanas et vicium in epate et splene. Si autem non fuerit multe quantitatis et minus spissa et pauca in quantitate per [illegible] adustionem et mortem in febre diutina significat. Attendendum est quod si urina viridis antecesserit nigram adustionem et spasmum et mortem fit per viam adustionis. Si vero liuida antecesserit nigram extinctionem caliditatis et morte

per viam extinctionis fit. Item urina que in principio spissa videtur cum fit tenuis digestionem significat que vero tenuis videtur cum sit spissa significat digestionem. Urina vero que semper est unius coloris et numquam mutatur indigestionem fit. Sed hic contingit quod urina rubia [in]terdum apparet in egritudine frigida ut in opilacione epatis et splenis et ydropisi. Cum enim colera retinetur in epate in ydropisi et opilacione et ad sua loca mandari non possit necessario ebulit et miscetur cum urina et facit ipsam rubeam. Ad hoc sapientes medici miscent in tali cura res diureticas cum diureticis frigidis ut est scriptum in suis locis. Et similiter in colica frigida propter dolorem inflammantur humores in epate et miscentur cum urina et fit urina colorata. Similiter interdum apparet urina alba in egritudine calida ut in frenesi mortifera. Cum enim tota calida materia rapiatur ad cerebrum et relinquat epar fit urina alba cum nichil calidi misceatur cum ea propter eius absenciam et apparet etiam alba cum a principio calor magnus fuerit in aliquo loco congregatur ad quod omnis materie calide mandantur et remanet epar absque materia calida que cum urina misceatur et similiter in febribus in quibus calor extinguitur et tales urine omnes communiter mortem fit. Apparet manifeste quod omnes colores urine possunt diversari [...] quamvis secundum veritatem sint infiniti secundum quod mixtiones materie possunt in infinitum variari.

De contentis

Ex contentis habetur etiam significacio similiter ex urina sed quia contenta appropriantur propriis membris et infirmitatibus et disposicionibus dicitur eorum significacio propior et verior quam urine significacio. Cum autem superficies urine que est cum conferencia eius cum urina colligitur in vase vitreo vel cristallino lucido secundum mensuram vesice similiter quod dicitur circulus urine et est situs urine in colore et substancia non fit aliud quam ipsa urina eo quod pars eius et fit circulus in urina ut in aliis liquoribus sed quia ipse circulus fit ex partibus magis levibus ipsius substancie urine et aer potest ipse circulus recipe

aliquas mutationes et varietates ex
abilitate sue virtutis cum aquositate
ex quibus medicus aliquam habet
bonas et utiles significationes Si
autem circulus totus liuidus apparue
rit cum quadam plumbeitate significa
bit eciam infirmitates cerebri ut epile
ciam aut palisim apoplixiam et spasmum
Si vero igneus fuerit et rubens egri
tudinem caliam in cerebro et specialiter
in parte dextra Si autem obscurus
rubeus fuerit dolores ipsa in parte
anteriori propter dominium sanguinis significat
Cum autem pallidus cum tenuitate
visus fuerit egritudinem melancoliam significat
et specialiter propter dominium melancolie in sinistra
parte cerebri Si autem aquosus et
spissus cum declinacione ad albedinem
apparuerit obliuiones et mollities in
cerebro significabit et spasmum in
parte posteriori per dominium flatis in
loco Cum autem ampulla vel granum
vel spuma in superficie vrine apparuerit
significabit dominium humiditatis in qua
inclusa est ventositas aut per agita
ciones stringentes ex vento et hinc
significat ventositates simplices cum
humido et specialiter in matricibus et in
testinis et appellatur ampulla aut
stringentes ex causa humorum super
membra et fit granum et significat circum
inc a cerebro a constringente extrinse
re monente humiditates per viam ebu
licionis et appellatur spuma que
fugit excessum caliditatis super humid
in epate et intestinis et specialiter si cum
vrina fuerit multum tincta Si autem
discolorata fuerit ventositatis dominium
significat Nebula vero apparens circa
superficiem vrine vel infra significat super
dominium caliditatis resoluentis humorem
infirmum et aeream naturam aut significat
superhabundanciam flatus falsi quod
sua acuitate humidum agitat et resol
uit absque consumpcione et parcitur sicut in
hoc tenuit et in spiritualibus agitatiuos
et extremam caliditatem Putredo vel
virus aut sanies si in fundo vasis vi
sa fuerit ulceracionem in vesica et reni
bus significat et distinguuntur per dolorem loci
et stranguriam demonstrant Pinguedo

super natans vrine liquefactiones
renum aut membrorum denunciat distin
guntur per dolorem et febrem quia si fuit
cum febre et absque dolore totius cor
poris liquefactionem et ethicam aut
si vero absque febre et cum renum dolore
renum liquefactiones in estabilitate dicit
Humor cum in fundo vrine appar
erit indigestus in febrili significat et arthetica
cum sine dolore et egritudine in epe
renibus et vesica Si vero natans
fuerit maliciam in spiritualibus et corr
stomachi Differentia inter sanies et humores
pinguedines et ypostasim talis ha
bitur hoc modo in ypostasi circulus rotu
osa et pulchritudo manifesta et est
cum residet in fundo vincta compacta al
ba permeata et equalis et commiscetur cum
vrina quando in vas non fit vrina nisi
post quietem velociter descendit vrina
motione non descendit Humor
enim cum fuit in fundo vasis quamuis
aliquando sit albus apparet turbidus
et absque radiositate et pulchritudine
et commiscetur corpori vrine assimilatur
vitro liquefacto et turbat vrinam
manifeste Sanies vero in suo
exitu mordicat loca vrinalia
et infert dolorem et cum miscetur
cum vrina turbificat totam vrinam
et est eius odor malus grauis vel
fetidus et velociter descendit infra
per motus vasis inquo colli et hu
mor eciam sed non tam cito quia
in eo plus reperitur de acuitate
Pinguedo supernatat semper et
nunquam coagulatur neque descendit
ad fundum et est similis oleo in figura
et disposicione Sanguis autem
in vrina visus fuerit significat rupturam
vene kilis vel in renibus aut in vesi
ca et distinguuntur eius aduentus
per dolorem loci et quantitatem et
figuram quam acquirit cum est in va
se Nam sanguis qui prouenit a ve
sica est paucus et est coagulatus
Sanguis vero qui venit a renibus
et a kili est pluris quantitatis et
non sit coagulatus Arenule si
albe sicut in plurimum fuerint et cum dispo
sicione et grauedine et dolore circa

circa vesicam et femur a vesica prove
niunt Si autem rubee secundum plurimum
evenerit et cum gravedine et do
lore circa quintas spondiles dorsi
per sus ani a renibus emittitur sed si
apparuerit primo quod non visi fuerint
ante lapides generandi significant
et si post hoc steterint quod non appa
ruerint et post iterum inceperint
re apparere resolutiones lapidis fir
mati significant Cum pilose sup
fluitates apparent in corpore urine
et eius fundo significant calorem
accidentales in renibus que renum
substantiam resolvit et acquirit hanc fi
guram ex renum figura et spaliter
hoc fit cum patiens absque febre fuit
Si vero cum febre fuerit signum est quod
hee superfluitates pilose longe a
membris simplicibus decidunt quia
a calore febrili resolvuntur vel inci
piunt resolvi et secundum hoc emittitur
ethicam febrem primam speciem vis et
secundam. Cum super fluitates siles
furfuribus continentur in urina et do
lebit infirmus circa vesicam et femur
et partes vesice scabies in vesica vel vias
urinalium monstrat Si alias absque
dolore et gravedine in partibus dictis
apparuerint sanguines et humores si
absque febre infirmus fuerit Si vero
cum febre et habitudine extenuata
ethicam vel principium ethice secundum vel
febre de flate falso Cum in urina
circa fundum contente fuerit quedam
resolutiones cinoidales que siles
sunt partibus albis furfuri quum non
bene molitur et sunt non bene rotunde
et habent quandam crossities sensi
bilem sunt quod accidentalis calor in
fectus est in profunditate membrorum
consilium et eorum substantia resolvit et per
hoc terciam speciem ethice secundum et erit
earum significatio verior si membra ex
teriora arida fuerint Cum fuerit
in urina resolutiones subtiliores fur
furibus et magis rotunde albe et ma
iores siles squamis piscium scabiem
in renibus et vesica et partibus illis secundum
et in epate adhustione et flamma falsi
et scabiem et in venis adhustionem

distinguitur earum significatio per dolorem
et gravedines in partibus vesice renum
et epate et per considerationem in ha
bitudine exteriori Si vero exte
rior habitudo sicca fuerit et in sup
ficie eius in modum pinguedinis enata
nerit secundam speciem ethice demonstrant
manifeste Cum resolutiones albe
minute siles athomis in urina visi
fuerint in viris et mulieribus circa sim
humorum ad nodos secundum et cum illi humo
res sint frigidi et per currentes nodos
et membra dura resolvuntur ab illis hu
moribus partes minute que cum urina
miscentur sunt arthetica et dolores
in dorso et cruribus Si circa fun
dum urine nigre apparuerint dolo
rem in partibus inferioribus monstrant
Si vero circa medium et supius appa
ruerint dolores et commotiones in collo
et superioribus partibus magis monstrant
Cum autem in muliere non menstruata
vel cum menstrua non venerit secundum usum
visi fuerint tales resolutiones albe
residentes in fundo siles coto vel
bombici carminato pregnationem secundum
Resolutiones spermatice cum in urina
apparuerint dimisse per corpus urine
habentes figuram longas et rotunda
et que sint albi coloris secundum coitum
factum de novo naturalem vel non naturales
aut emissionem spermatis in sompno
aut emissiones spermatis in polim
tariam sicud in gomorrea aut pa
lisim virge aut testiculorum et debi
litates virtutis retentive spermatis
in testiculis et membris generativis
significant Resolutiones cum appa
rent in urina siles cineri vel pulveri
sunt ficos et condilomata et emor
roidas et vicium splenis et retentiones
menstruorum et habundanciam melancolie et
egritudines melancolicas Iam tales sup
fluitates decidunt a materia melancolica que
de proprietate facit tales egritudi
nes unde cum materia melancolica sit talis
coloris et substantie secundum tales superflui
tates infirmitates proveniunt a
tali materia Ypostasis est quedam
contentum urine et est superfluitas
tercie digestionis que separatur ab

humiditate et humoribus que continentur in humiditatibus membrorum quam in sanorum vrinis non videntur eo quod natura resoluit eam in fumos et vapores In vrinis vero infirmorum videtur eo quod natura illorum resoluere superfluitates non potest sed tamen est potens resoluere humores in venis expellit venalis easdem superfluitates ad epar per easdem venas vel vias per quas humores transierunt ad membra et in epate miscentur cum vrina et expelluntur

hu[illegible]

Ypostasis quedam appellatur naturalis et quedam non naturalis Naturalis dicitur in qua circumstancie et condiciones reperiuntur sunt v. Prima quarum est ut resideat in fundo eo quod declinatur a membris habentibus grauitatem et secundum hoc grauitates habere conuenit quod sit quod natura non impedit ab infirmitate in suis actionibus quando dat vnicuique quod suum est secundum locum et alia Secunda ut sit continuitatem propriam habeat quod significat vniformem actionem nature in ipsa et in humiditatibus et humoribus a quibus separata fuit 3a est ut habeat formam pinealem que significat nobilem et perfectam actionem nature in ipsa et in humiditatibus digestionem cum est superfluitas eo quod vnicuique parti reddit in compositione propriam positionem vnis partibus terreis et grossis et grauibus inferiorem locum aereis et igneis in ipsa ypostasi locum superiorem sicut ipsa ypostasis ex hoc acquisiuit acuitates in parte superiori grossiciem cum latitudine in inferiori et per istam viam habuit formam pinealem Quarta est ut sit albi coloris nam hoc significat quod natura integra digestionem assistat membris per viam digestionis eorum nutrimenti que sunt alba et ex hoc superfluitas illius nutrimenti albedinem acquirit in sua mutacione Quinta ut continuetur sua apparicio in tempore vsque ad finem quia significat quod natura in suis actionibus non impeditur quando continue per quam incepit apparere in vrina faciat quod suum est Cum enim talis superfluitas incepit apparere in vrina

alia ypostasis
quedam non naturalis ypostasis

cum crisis dicta significat perfectam digestionem in venis et membris omnibus et victoriam nature super materiam morbi et sic salutem denunciat ex necessitate futuram Ypostasis vero innaturalis appellatur quando peccat in vna dictarum vel pluribus verbi gratia quando peccat in colore quia sit nigra et residens in fundo significat quod natura deficit in operibus suis totis et destruitur et per hoc mortem. Cum vero non obseruat tempus sue continuacionis sue apparicionis significat quod natura interpollat in suis actionibus et propter hoc debilitatem nature et impedimentum in membris notat et maliciam materie ad resistendum omnibus naturalibus operacionibus Cum vero ypostasis peccauerit in continuacione sue et forma et quod non residet in fundo significat debilitatem nature que non potest resoluere fumos et vapores et ventositates que dissoluit continuacionem sue et eleuat ipsam ypostasim a loco in quo residenciam habere debet per naturam ut dictum est supra et cum hoc significat maliciam materie quam natura vincere et perferre non potest et longam infirmitatem et male terminabilem Variatur eciam vrine significacio per etatem Nam vrina in puericia discolorata et spissa esse debet propter gulositatem et humiditates multiplicatas in eis humiditas enim obtundit calorem et inspissat superfluitates sed racione virginitatis eciam in virgine vrina liuida videtur et non serena vel clara et hoc est propter congregacionem superfluitatum que deberent purgari per coitum sed in eis quando diminuitur dummodo sane sint non sit liuide ymo serene extrinseca causa In iuuentute sit colorata et tenuis mediocriter bonitatem caloris naturalis perficientis digestionem et dantis vnicuique quod suum est significat In senectute cum calor iam incipiat diminui sit pallida et tenuis quodammodo superfluitatibus que non separantur a membris et humoribus quando non rectificantur In senio sit discolorata et tenuis

per naturam ex domino fit tunc cum similitu
te naturali et resolutiones appa
rent manifeste in ea que indicant
penitus naturalem in decrepitis
Per accidens vero urine eorum qui
sunt in senio spisse sunt fiunt propter hu
miditatem multiplicatam in membris
et epate per viam indigestionis que
miscetur cum urina et ipsam turbi
ficat et spissat Per sexum vari
atur urina etiam Nam urina etiam
viri colorarior et magis digesta
est naturalis quam mulieris urina Urina
vero mulieris magis spissa est et tur
bida et albior quam viri quam
quis per accidens hec conditio aliquando
varietur Propter pregnationem
urina debet in mulieribus variari
quia urina pregnantis primo mense
et 2° spissa et turbida videtur et in
eius fundo et per corpus urine sunt
resolutiones albe in modum bombi
cis carminati vel coti et quarto
et quinto mense fit urina magis
clara et serena et cum minoribus
resolutionibus et minus in quantitate
quia frequentius mingit ex gravam
ine matricis et vesice Per tempus
variatur etiam urina quia tempus
calidum calefacit corpora et humores et
frigidum infrigidat unde colorat urina
vel discolorat multiplicatur et
diminuatur Estas minuit urinam
et yems multiplicat per accidens
vero tempus mutat urinam in contrarium
sicut ... Complexio mutat urinam
quia complexio calida urinam tingit
frigida non tingit Sicca inducit te
nuitatem humida spissitudinem Et
secundum hoc colericus facit urinam colo
ratam et tenuem sanguineus colora
tam et spissam Variatur secundum habi
tudines urina et quia sicca habi
tudo urinam attenuat humida eam
spissam reddit Repletio et in
anitio urinam variant Nam inani
tio diminuit urinam in quantitate
et addit in colorem eius de rubi
cundo ... operatur Quali
tate cibi et potus et quantitate va
riatur in substantia et colore Nam cibus

calidus tingit urinam et siccus attenu
at humidus inspissat frigidus vero
non tingit urinam Item multipli
catio potus urinam multiplicat et
paucitas urine minuit quantitates
Motu et quiete fit urine variatio
per se et per accidens per se ut motus
multiplicando calorem et conforta
do digestionem urinam tingit et facit
secundum substantiam eam mediocrem sed finaliter
destruendo et consumendo humidita
tem substantialem extinguit calorem
et infrigidat corpus et fit urina dis
colorata et tenuis Per accidens
omnes tingit urinam sed cum longa
fuerit congregando humiditates
obtundit calores et facit ...
urinam discoloratam et spissam quo
... multiplicat Sompno et
vigiliis urina variatur nam sompnus
in primo tingit urinam et si non
fuerit nimis longus reddit ipsam
digestam Si vero longus fuerit
et superfluus facit urinam disco
loratam et spissam Vigilie multi
plicando calorem et minorando
superfluitates in primo urinam
tingunt et faciunt ipsam mediocrem
in substantia sed finaliter consumendo corpus
attenuant urinam et faciunt ipsam
discoloratam Accidentia anime
disponunt urinam que aut renovant
calores ... in principio ut
tristitia et sollicitudo et nimia
cogitatio et similia in primo tingunt
eam sed finaliter destruendo di
gestiones in epate et stomacho discolo
rate habent urinam et reddere
eam meliorem et tenuem Gaudium
vero et letitia confortando calorem
et equando complexionem virtutem
digestivam in epate et nutritivam con
fortant et sic reddit urinam bene
coloratam et mediocriter spissam
et naturalem Per horam visionis signa
urine variantur Quidam voluerunt
quod urina postquam facta est per ...
horas debeat indicari sed non est
verum quia turbatur eius substantia et mutatur
eius color ab eo quod fuit ante et falsi
ficatur eius significatio et quamvis ali

... potus
... 3 ...
... 3 ...
Anime
Gaudium
hora visionis

aliqua urina non turbaret per moram
acquirit dispositionem ab aere extri
seco et eius color extinguitur a quo
erat verificata ita quod non servat
veram figuram et propter hoc voluerunt
omnes philosophi quod urina non est videnda
nisi ad unam horam postquam facta
est et visio in illa hora dividenda
est in tres partes hoc modo statim
cum mincta est debet videri et
postquam aliquam moram fecerit
et in fine hore urina hoc tempore
acquirit omnes varietates cum quibus
medicus verificat eius significa
tiones et que sunt ydonee ad consili
andum super eius significationes
Item per horas volunt determinare
de loco et vase in quo videnda est
Vas debet esse de vitro vel cristallo
et in mundo claro lucido et debet
habere formam vesice et debet vi
deri in loco claro ubi sol suos non
emittat radios quia disgregando
visum et attenuando colorem urine
variatur eius significatio Item
non debet esse nimis longinqua
a visu aspicientis nec nimis pro
pinqua quia quanto magis propin
quat oculis tanto magis spissa
videtur et quanto magis elongatur
a visu tanto clarior videtur et hoc
est propter superfluitates que in ipsa
sunt que cum substantia urine non uniuntur
sed natant super ipsam sed in aliis
liquoribus reperitur contrarium secundum plu
rimum Omne balneum eo quod trahit
superfluitates ad cutim urinam
attenuat sed quia balneum aliud
est aque dulcis aliud sulfureum
aliud eneum aliud gipseum variatur
color urine secundum naturam balnei
Nam balneum dulce non multum
tingit urinam sulfureum et alia
sic et plus attenuant urinam quam
dulce balneum Unctiones emplastra
et medicine que ore sumuntur secundum
earum complexionem substantiam et colorem
urinam tingunt quia si sunt sub
earum crocee vel nigre aut virides
seu alterius coloris variant urinam
penes earum colores et si sunt calide
vel frigide addunt in colore vel minuunt
secundum quod earum constat complexio Si vero
sicce vel humide fuerint mutant substantiam
urine secundum spissitudinem vel tenuitatem
Emplastra vel unctiones frigide vel calide
frigide discolorare habent urinam et
calide sed per accidens frigidum enim congre
gando primo facie addunt in colore
superfluitatis finaliter extinguunt ca
lorem et dealbant urinam quia fa
ciunt quod simile est per naturam Calide vero
addunt in colore finaliter et primo faciunt
per viam naturalem eo quod calidum semper
naturaliter calefacit et addit in colore

Capitulum xxxvi de significationibus egestionis

Sicud urina est generalis
superfluitas 2e et significat
super egritudines epatis
et venarum et per consequens
super egritudines totius
corporis ita egestio est naturalis super
fluitas digestionis prime et significat super
egritudines intestinorum et stomaci et
per consequens super egritudines to
tius corporis cum intestina et stomacus
recipiant omnes superfluitates a toto
corpore mediantibus miseraicis
Egestio alia est bona et naturalis alia
que non est bona sed elongata est
a naturali et bona Egestio naturalis et
bona est illa que non peccat in substantia
neque in quantitate neque in motu neque
qualitate et que expellitur hora vel
horis consuetis Dicitur quod egestio non
peccat in substantia quando non est liquida ut
fluat nec exiccata in modum lapidis sed
est mediocris substantie quando vero est pe
nes substantiam assumptorum tunc non peccat
in quantitate quando vero emittitur semel
aut bis vel ter in die et specialiter
quando surgit homo vel in aurora et
aut secundum horam vel horas consuetas
nullo modo in motu peccat Cum vero
eius color fuerit citrinus vel ver
gens ad citrinitatem dicitur observare
qualitates vel colores naturalem vel odo
rem cum non fetet plus solito et
cum non ruit in exitu ultra consuetudinem

Vas

balneum vrinam attenuat

[illegible] variat vrinam

Coloreni(s) na(tura)lis debet esse citrinus quia na(tura)liter et in g(e)n(er)e colera mandatur a cistu fellis ad intestina ut pungat in eibus (?) qui(bus) na(tura)lis expulsiua perficiat suas op(er)acione(s) in expellendo superfluitates q(ue) gravant intestina ab eis aut sup(er)fluitates viscositatis deleat que eas impediret expulsione(m) et suo colore citrino (com)misceat(ur) cu(m) superfluitatib(us) eas tingit. Cum enim eg(es)tio talis cum talib(us) condicionib(us) fuerit inu(en)ta in aliquo homine sano sanitate(m) et bonitatem super intestina et stom(achum) et o(mn)ia nutritiua s(ignifica)t et per (con)seq(uen)s super totu(m) corpus et s(ignifica)t q(uod) ibi nichil mali mandatur ad intestina u(e)l stom(achum) a me(m)bris neq(ue) e(st) q(uod) posset mandari sed in epate a me(m)bris (con)tinent(ibus) cu(m) intestina et sto(machus) continent(ur) uel max(i)ma(m) affinitate(m) habent cum epate et me(m)bris o(mn)ibus mediantibus miseraicis et sup(er)fluitates recipiat ab epate et membris miseraicis me(dian)tibus ut est notorium studentib(us) in anathomijs p(hilosoph)or(um) et si cum habuerit hic infirm(us) non plenu(m) ventrem superfluitatib(us) sed paucu(m) et tractabiles et spissu(m) carnosu(m) et non extenuatu(m) sicut u(e)l acidu(m) erit eius sig(ni)ficatio melior et nobilior super sanitatem illius. No(n) na(tura)lis et que egressa est a disp(os)i(ti)one na(tura)li est liquida que fit absq(ue) so(n)itu ventoso s(ignifica)t enim q(uod) natura expellit superfluitates non (con)uenien(tes) ad nutrimentu(m) p(ro)pter q(uo)d impedi(tur) a morbo et indig(es)tion(e). Et sig(num) h(uius) est quia exit eg(es)tio absq(ue) so(n)itu et cum ordine quamuis fiat liq(ui)da per vias indig(es)tionis aut p(er) expulsione(m) m(edicin)e que est causa infirmitatis ad intestina et stom(achum) et cu(m) hoc infirmus alleviat(ur) per hoc et infirmitas desinat s(ecundu)m sensu(m) u(e)l consideratione(m) tu(n)c in eo q(uod) liquida no(n) est consonans nature et s(ignifica)t q(uod) no(n) laborat contra aliquas causas q(ue) vincit uel vinc(er)e pot(est) que non est naturalis mala et s(ecundu)m hoc talis eg(es)tio non na(tura)lis est quamuis bona indicet

possit p(ro)p(ter) suas (con)sequentias. Si uero talis eg(es)tio que liq(ui)da est per indust(r)iam nature mundificantis superfluitates non conuenientes ad nutrimentu(m) p(ri)mo que fuit causa infirmitatis p(ost)ea condensat(ur) in aliqua die creticha sig(ni)ficat tu(n)c nat(ur)e d(omi)niu(m) super infirmitate(m) et q(uod) nutritiua o(mn)ia u(idelicet) epar et splen et sto(machus) et intestina essent sana et q(uod) suis actionib(us) regeret a(nim)a et non a morbo uel infirmitate. Sed si eg(es)tio talis permaneret in sua liquiditate et exiret absq(ue) ordine et frequenter et cum sonitu infestaret eg(rum) cum vigilijs et labore et sic induceret debilitates in infirmo et finaliter mortes. Nam talis eg(es)tio non fit tal(is) et talis condic(i)o(n)is nisi per victoriam infirmitatis et cause super na(tura)m et super operationes na(tura)les existentes in epate et nutritiuis et toto corpore. Eg(es)tio aquosa et liuida et alba sig(ni)ficat destructiones dig(es)tionis in sto(macho) et virtutis retentiue debilitates et p(ro)pter hoc sig(ni)ficat q(uod) nichil de colera ad intestina et stom(achum) mandat(ur). Sed eg(es)tio citrina significat multitudines colere mixte cum eg(es)tione et per hoc d(omi)niu(m) ex tran(s)ire caliditat(is) super nutritiuas et totiu(s) corpus. Eg(es)tio uero uiridis s(ignifica)t multitudine(m) colere viridis generate per vias adustionis que (com)misceri eg(es)tionibus et fit viridis s(ecundu)m mistio(nem) fit etiam viridis s(ecundu)m (com)mixtione(m) herbaru(m) quaru(m) dig(es)tio non (con)sumit(ur) in sto(macho) sicud sunt blete et porri et silia. Sed refert quia viridas que fit in eg(es)tionib(us) per victoria(m) viridis uel citrine adustiue est absq(ue) viscositate et spissitudine s(u)b(stanti)e. Viriditas uero que fit ex herbis est in spissa s(ubstanti)a uel liquida in p(ro)p(ri)a est uiscositas et tenacitas parum seu ad herencia ut in musto et terebentina et talis eg(es)tio uiridis que fit per admixtione(m) colere viridis significat excessu(m) caliditatis ex transit(u) in sto(macho) et epate et corde adustiones et

Eg(es)tio aquosa liquida et alba

Eg(es)tio citrina

viridis

spasmum finaliter Egestio vero viridis que fit ex comestione herbarum significat indigestionem et debilitatem caloris naturalis in stomacho et epate et diminutiones virtutis nutritive quod solet in ebriis mandari eo quod stomachus in mala cibaria imperfecte rectificat propter malicias repertas in herbis et fructibus non maturis et malis Si autem cum egestione lumbrici fuerint mixti et expulsi est signum fortitudinis nature et eius potentie in expellendo superfluitates malas et specialiter si hoc fiat in die crisis vel circa crisim Si autem absque egestione expellantur mortes significant sive mortui sive vivi fuerint Nam moventur vermes propter inconvenientias vel defectum nature ad exteriora ut non moriantur cum infirmo sed ut conserventur in esse naturali Egestio pauca viscosa lenis sive sit alba sive citrina semper mala est in omni egritudine acuta et non acuta Nam fit paucum ex debilitate expulsive et inobedientia eius quod expelli debet Viscosa fit ex liquefactione adipis renum qui liquefit a caliditate que non est vehementis malitie et alba ex ipso adipe qui non dum putruit lenis sive equalis sit non est in egestione mala aliqua pars cum non eveniat nocumentum ab inequalitate et causa sicud egestio bona et naturalis dicitur lenis et equalis quando non invenitur in re que digeritur aliqua pars quam natura non rectificet et resolvat et sic secundum modum istum modus equalis per viam nature et alia equalis per viam innaturalem et mala et fit etiam alba et viscosa et pauca ex humoribus viscosis qui male expelluntur et alba ex eisdem albis humoribus et crudis et lenis ex eorum lenitate sed differt hec a superiori quia fit pauca viscosa alba et lenis propter liquefactionem adipis et est fetens. Que vero ex humoribus fit non est fetens et utraque est mala consistunt natura et malas egritudines significant vel mortalem vel longam

Quando vero talis egestio pauca viscosa lenis fuerit citrina vel viridis fit liquefactione adipis renum que fit a caliditate vehementioris malitie et intensioris quam sit caliditas liquefaciens primum adipes et secundum hoc eius significatio nequior et magis timerosa est Egestio vero nigra vel viridis pinguis et fetida mortes absque dubio significat Nigra autem fit propter admixtiones melancolie pure et male vincentis in partibus nutritivorum Sed viridis fit propter admixtiones melancolie adhuste et male que significat adhustionem et spasmus Pinguis vero fit propter liquefactionem adipis que fit a caliditate ignea quam natura rectificare non potest Fetida vero fit a caliditate accidentali que inducit ebullitionem in humiditatibus nutritivorum et malam in eis destruit caliditatem et semper hoc significat communem putrefactionem in humoribus et toto corpore Egestio vero diversorum colorum est mala et significativa mortis vel significat longitudines egritudinis multotiens Nam talis egestio varia et que est multorum colorum et multarum diversitatum notat quod materia egritudinis est diversarum naturarum et per eam humores mali et diversi fundant in corpore in quibus natura uniformiter agere non potest propter eorum diversitatem et malitiam non regunt a virtute et non et operantur cum nam diversimode secundum quod sunt diversi et per viam istam talis egestio mortes cum debilitate virtutis significat cum fortitudine vero longitudines egritudinis Sed si talis egestio diversorum colorum apparet propter medicinas laxativas exhibitas homini infirmo vel sano significat diversitates medicine et eius utilitatem et potentias nature super mala materia in destruendo et vincendo eam beneficio medicine convenientis Et hoc innuit Ypocras in .iiii. particula afforismorum ubi dicit egestiones nigre aut quales sanguinis sponte venientes etc. Cum ventositas cum sonitu vel

Si lumbrici cum egestione expellantur

Egestio lenis pauca viscosa sive alba sive citrina

absq; sompnu expellit et de voluntate
pacientis nil mali fit ymo vigore
nature dicit in expellendo super
fluitates et spaliter si in sua sanita-
te de expulsione hui rei non fuerit
verecundus Si vero infirmus fuit
verecundus de expulsione hui rei cu
sompnu et absq; sompnu non cu sua vo
luntate significat nimium dolorem
cogentem nam hui rei preter volu
tatem pacientis aut significat et me
tem lesam quia non eligit cu sit con
suetus verecundari in sua sanitate
mentis decor inter honestum et in ho
nestum conveniens et non conveniens et spe
cialiter habet locu hec significatio con
tracta ex ventositate expulsa cum
sompnu et absq; sompnu expulsa fuit
impotentia actionum et animoz vel natu
ram Ventositas vero absq; sompnu
minores malicias et subtiliores nam
et magis examinatas ex qua facta
sunt significat quia ventositas que
expellit cum sompnu et potentior
est natura super superfluitates in
expellendo et examinando Vento
sitas vero que intus claudit et re
volvit per intestina torsiones mee et
ventositatis fit et nature debilita
tem in expellendo et examinando et
resolvendo quod resolvendu erat
et expellendu et sm hoc cum alijs
malis signis et cordi debilitate virtu
tis mortem significat Sequit

Caplm xxxvij de significationibus contractis ex pulsibus R

Philosophi convenerunt super
hoc q scientia pulsus male
per doctrinas ex altro et
ex scriptis antiquoz ap
prehendit ymo sm plurim
eius certificat per ipm usum et tac
tum Dicitur q pulsus est motus
receptaculoz spiritus ad regendu
ipm per aerem attractu sm dila
tationem et constrictionem sm q
narrat aut G dixit q longo tpe
stetit q non percepit constrictione
pulsus vel sistolem sed postq per
cepit aperte fuerunt ei porte pulsus
salua pace sua quamvis sic dicat cu
sistoles seu constrictio sit remotio
a tactu et tactus non apprehendat ad
non tangendo non videtur q sit
comprehensibilis res per sensum tactus
sed per estimatione In experientia pul
sus et magnificentie sue eius per tactu
v requirunt tria ex parte hominis qui
tangitur et duo ex parte eius qui tan
git vel medici Primu qd requirit
ex parte hominis qui tangit est homo
sit melioris compositionis et maioris
equalitatis et nobilioris sanitatis sm
q pot esse in sua vita Nam per vias
istam acquiret medicus quantu elo
gabit pulsus in omni adversitate que
advenit homi ultra temperamentu
suu et sanitatem que inerat eidem per
naturam et spaliter si recte et cu distin
ctione in motibus et quietibus pulsus
consideraverit 2m est q pulsus
debet tangi hora qua homo est ma
gis elongatus ab omi re mutante
et turbante corpus et eius natura
sicud sunt accidentia aie et omes res
necessarie cum intendunt vel remittu
plus solito eo q alterant corpus et mo
vent natura indebite 3m est q
pulsus debet tangi in brachio manu
existente sup latus et non super vola
neq resupinata et hoc est ex pro
prijs causis Una quarum est habilitas
loci ad tangendum Alia est hones
tas loci ad tactum Nam honeste absq
scandalo in quolibet homine pot brachiu
tangi et proprie in loco qui est prope
rasceta in parte domestica ubi melius
et nobilius motus pulsus et variatio
sentit vel manifestat Item per
tactum pulsus in loco pnotato non co
gitur homo discoopiri neq pannos
vertere a se vel etiam cogitur ad ali
quam inconvenientes alterationes vel im
mutationes et preter hoc natura pulsatil
que tangit in loco dicto diverte
transit cor et radices eius vide
diverte et melius varietates et mu
tationes cordis qd est radix vite

Circa q requiruntur ad magnificentiam ... e.2

p[rim]o ex parte eius q tangit

2m

3m

demōstrat alijs venis et per cōseq̄ns
mutationes et alterationes que in to
to corpe fiūt uel sunt demonstrare
pōt Item manus non debet locari
super volam quia talis situatio ma
nus addit in augmentum latitudinis
et minuit ex eleuatiōe et ex longitu
dine neq; debet resupinari quia
addit resupinatio in eleuatiōe et
longitudine et diminuit ex latitu^ne
Primū ex duobus que requirūtur ex
parte medici in experientia de pulsu
est q̄ medicus debet esse compatus
et bene compositus et elongatus ab
omī re variante eius estimatiōe et
ymaginatiōe s. ab ira et ab omnibus
accidentibus aīe et inanitiōe et reple
tione et motu et labore superfluo
et silibus que turbāt talia dispositiōe
tactus medici ita q̄ varietates quē
ptingunt ex impulsu eius qui tangitur
ab eo dez actore s^m q̄ sunt non pot
sint discerni et distingui modo
debito et conuenienti 2^m est quod
pertinet ad medicū ut tangat pul
sum in brachio sinistro pp̄ maiores
directiones pulsus sinistre partis ad
cor et ut eleuet manū sinistrā in
firmi cum sua sinistra et figet manum
infirmi super latus non extendendo
digitos manus penitus neq; con
stringendo eos ultime sed ponat
eos ultime medio mō inter ultimas
extensiones et plicaturas et hic con
uenit ut medicus cum quatuor digi
tis manus sue dextre extendendo
pulpas quatuor digitorum ordinate
super venā; in loco dicto tangat
pulsū et consideret oēs eius varie
tates ex parte diastoles et sistoles
et ex parte quietis inter illas Nā p
istū modū pot apprehendē longitudi
nes et breuitates grossities et subtili
tates et oēs alias varietates que
in ea accidere possint De causis
pulsus quedā sunt cōes et nūc in
gredientes constitutione pulsus
et sunt tres s. vir tus vitalis que ē
in corde mouens pulsū 2^a est in
strumentū obediens 3^a est necessi
tas pp̄ euentationē et sup̄fluitatum

expulsione Et quedā sunt non ingre
dientes constitutiōe pulsus Et de istis
quedam sunt inseparabiles permuta
tiones ex quarū permutatiōe permuta
tur diuersitas pulsus Et tales cause sunt oēs
res n̄ales Et quedā sunt separabiles
et vocant̄ mutātes absolute et sunt
res non n̄ales et res con̄ naturā sic
sunt egritudines et cause egritudis
Genera pulsuū sunt X. Primū ē
ergo simplex ex quātitate diastoles
2^m est genus quod est simplex ex
qualitate percussionis vene in digitos
3^m est genus simplex ex tempe mo^
q; motionis 4^m est genus
simplex ex essentia instri V. est gen^
simplex ex eius euacuatiōe et repletiōe
VI. est gen^ simplex ex calitate tactus
ipius uel frigitate VII est gen^ simplex
ex parte quietis VIII. est genus simplex
ex equalitate pulsus aut inequalitate
uel diuersitate IX. est genus simplex
ex eius ordinatiōe in diuersitate sua
X. est genus simplex ex pondere Ex^
vero p^m quod sumitur ex quātitate pul
sus s^t sm̄ q̄ in eo cōsiderant̄ longitu
do et latitudo et profunditas et pe
nes istas tres dimensiones uel diame
tros distinguūt̄ in eo IX. species pul
sus simplices quarū tres p̄me s^m lon
gitudinem cōsiderant̄ et sunt longus
breuis et mediocris Alie uero tres
s^m profunditates considerant̄ et
sunt profundus uel acutus apertus
uel altus et mediocris Oēs iste spe
cies simplices hui^ generis cōsiderant̄
s^m quātitates diastol' multitudinem
calitatis n̄alis et ex transuer sic sunt
aut diminutiōe uel mediocritatem
Verbi grā longus latus et aptus mul
titudine calitatis Curtus vero strictus
et profundus cōtrarij mediocris in
ter ista mediocritate calitatis s^m
Distinguūt etiā 2° genus quod
sumitur ex quātitate pulsus prout in
eo considerant̄ longitudo latitudo
et profunditas Nonez spes pulsus
composite et de hijs sunt que nomē
habent et quedā que non habent no
men Est namq; quidā pulsus qui in
longitudine et latitudine et altitudine

est augmentatus et vocatur magnus et
significat multitudinem caliditatis vitalis
cum bonitate instrumenti absque vir-
tutis diminutione sed si in omnibus illis
dimensionibus fuerit diminutus vo-
catur parvus et significat contrarium Et est alius
qui existit inter eos et vocatur temperatus
et habet significationem mediocrem inter
illos Pulsus vero qui est in latitudine
et altitudine augmentatus vocatur
grossus et significat multam materiam et bonam
cum multo calore et virtute Ille vero
qui minutus est in eis dicitur subtilis et
significat contrarium Qui vero est inter illos
dicitur equalis et significat equalitatem
in hoc Species autem generis quod
sumitur ex qualitate percussionis venę
in digitos sunt tres scilicet fortis et est
ille qui apud diastolem tactui non
resistit et est equalis qui inter eos
medius consideratur Fortis enim
vigorem et augmentum virtutis significat
Debilis vero contrarium equalis mediam
naturam inter illa Species vero ge-
neris quod sumitur ex tempore
motionis sunt tres scilicet velox et est
ille qui complet motum suum in brevi
Et est alius qui est ei contrarius et vocatur
tardus et qui est inter istos dicitur
equalis Velox calorem cum virtute et ne-
cessitate significat Tardus contrarium Medius
equalitatem inter illa Species gene-
ris quod sumitur ex essentia instrumen-
ti sunt tres scilicet mollis qui recipit redi-
tum ad interiora facili comprehensione
Contrarius durus dicitur Medius inter
illos mediocris appellatur Mollis
vero obedientiam instrumenti significat Durus con-
trarium Medius equalis inter illos medium
Species generis quod sumitur ex parte
quietis sunt tres scilicet frequens rarus
et mediocris Frequens dicitur ille cuius
tempus sensibile videlicet quod inter duas
percussiones est breve scilicet inter diasto-
lem et sistolem quando sistoles sentitur
quando vero non sentitur sistoles Et dicitur
tempus breve quod est inter duas sisto-
les Contrarius est rarus et qui est
inter eos mediocris Spissus vel densus
convenientem necessitatem cum virtutis
debilitate significat Rarus contrarium qui lapsus

vel resolutus appellatur Et mediocris
mediocritatem Genus vero pul-
sus quod sumitur secundum equalitatem vel
inequalitatem dicitur equalis vel diversus
seu inequalis et hoc quidem est per
comparationem similitudinis vel dissimilitudinis
pulsuum aut partium unius pulsus aut
unius partis pulsus Verbi gratia sicud
aliquis pulsus qui est mediocris inter
fortitudinem et debilitatem vel inter
magnitudinem et parvitatem et sic
in aliis ratione partium unius pulsus sicud
cum multe diastoles conveniunt et una
illarum velocior apparet ratione unius
partis pulsus cum finis diastoles unius
variatur a medio eius quia in fine
velocior vel fortior videtur quam
in medio Dicitur etiam pulsus equalis
duobus modis absolute vel simpliciter
qui est equalis et mediocris inter omnia
genera pulsuum dicta vel non simpliciter
sed respectu medietatis unius generis
tantum scilicet cuius equalitas tantum
continet inter magnitudinem et parvi-
tatem vel inter fortitudinem et debi-
litatem et tale genus significat boni-
tatem virtutis et caloris equalitatem
et instrumenti obedientiam Et contrarius inequalis
Diversus vero vel inequalis qui non
est equalis absolute neque simpliciter
neque in aliqua re Genus quod
est sumptum ex ordinatione vel inor-
dinatione duas habet species or-
dinatis diverse et inordinatis di-
verse Unde dicitur ordinatus qui habet
certos ordines super quos transit
et secundum unam diversitatem et plures
sicud pulsus qui fit magnus fortis
et sic in suis diastolibus semper redit
[illegible] secundum multas sicud quando pulsus
fit magnus fortis velox spissus et
sic semper redit [illegible] et tale genus
virtutis constantiam significat Inordina-
tus vero secundum contrarium et contrarium significat
cum non habeat ordines aliquos super
quem transeat Et hoc genus pul-
suum quod est unum de decem generibus
pulsuum potest contineri et locari sub
equali et esse una ex speciebus pulsus
inequalis Nam ubicumque est inordina-
tio ibi inequalitas reperitur sed non

Et contrarius inequalis

Et contrarius ex ordinatione

Li

continuit. Nam inequalitas fit multo-
tiens propter intensiones factas in una
diastole respectu aliarum que cause
precesserunt in quibus fuit forsan equa-
litas et que fit inequalitas continuatur
in una diastole sub uno digito vel
pluribus quia finis eius quantum ad per-
cussiones fit fortior vel debilior suo
primo a medio ordinato vero et
inordinato super requirunt diversi-
tates aut in specie vel minus manifeste
cum ordo sit prioris et posterio-
ris in suo loco et econtrario inordina-
tio.

Genus expondere

Genus vero quod expondere
sumitur est propter proportiones et compara-
tiones temporum quatuor que sunt
duobus motibus et duabus quietibus
secundum quod sensus apprehendere potest vel
discernere et si sensus hoc discernere
non posset tunc fit et continuatur per
operationem proportionis quantitatum
proportionis temporum diastoles ad tempus
quod est inter duas diastoles et ad
ultimum temporis in quo est motus ad
tempus in quo est quies. Fit etiam
per comparationem temporis motus ad tempus
motus et temporis quietis sed prior
modus est magis rationabilis et meli-
or. In isto genere continentur duo
modi quia dicit quod talis pulsus
ponderis quidam est boni ponderis
et quidam est mali ponderis.

Pulsus boni ponderis

Pulsus
vero boni ponderis dicitur ille qui
servat comparationes proportionis
quantitatum proportionum quatuor
temporum que sunt duobus motibus
et duabus quietibus et talis pulsus
ponderis significat virtutis constan-
tiam secundum necessitates ut est pulsus
iuvenis sani et iuvene et pulsus pu-
eri sani in puero et similibus.

3 species mali ponderis

In pul-
su vero mali ponderis tres species
recipiuntur. Una est illius cuius pondus
est immutatum iuxta etates illius
cuius est pulsus sicud cum iuvenis habet
pondus pulsus pueri vel sicud qui
erat puer. 2a est separati ponderis
sicud cum puer habet pondus sicud
est pondus senis. 3a est in qua est
multa egressio sicud ille cuius ponderi
pondus hominis non assimilatur et talis
pulsus magna mutatione secundum indisposi-
tionibus et hoc est illud genus pulsus
in quo proportiones musice considerantur
et cadunt. Nam sicud in vocibus et sonis
musice considerantur proportiones temporum
motus et quietis et per hoc fit vox bo-
na et delectabilis et econtrario inconveniens
ita et pulsu ponderis secundum similitudinem
proportiones temporum ex parte motuum et
quietum continuantur et hic fit pulsus
qui pulsus ponderis appellatur. Species
autem pulsus compositi vel continui
que habent nomina propria sic ordinan-
tur et nominantur quarum una est pulsus gazel-
lans qui est diversus vel inequalis.
Facit enim unas percussiones deinde in-
terseratur vel quiescit et fit velox.
Significat enim virtutis cum
plurima necessitate et durities instru-
menti. Ultima eius est virtutis fortitudo cum
plurima necessitate et durities instru-
menti quare non obedit secundum quod virtutis ei
precepisset de diastole in una vice sed
iuvatur amicitate et fit velox et for-
tior quam ante sicud aliquis qui non
obedit in actione et iuvabatur ab alio
et fit fortior et velocior quam ante.
Alia autem species est undosus qui diver-
sus est vel inequalis cum quo in primo
est mollities cum paruitate eleva-
tione partium ad superiora et habet la-
titudines et assimulatur undis quarum
alie alias sequuntur secundum rectitudinem
cum quadam diversitate que est inter
eas cum elevatione ad superiora et ex-
tensione ad inferiora secundum velocitatem
et tarditates causa cuius est debilitas
virtutis secundum plurimum quare non per-
ficeret diastolem nisi paulatim et pau-
latim et paulatim et instrumenti
lenitas licet virtus non sit multum
debilis. Nam instrumentum humidum et molle
non recipit divisiones cum motu sicud
instrumentum siccum quod in una quamque parte
penetret quasi cadet secundum quod et ele-
vatur secundum partes et sic fit undosus.
Et de illis est vermiculosus qui
assimilatur undoso sed est paruus
multa spissitudine et eius spissi-
tudo estimatur velocitas sed non
est cuius causa est fortis debilitas

ita ut tarditas et spissitudo et diversi
tas in partibus pulsum diiungat quia virtus
in una hora dilatare non valet sed
paulatim et paulatim. Et de illis
est formicans cuius diversitas in ele
vatione ad superiora et pressione et con
sensione est manifestior sine ipsius di
versitate in latitudine vel modo forsitan
non appareat illud. Cuius causa est de
bilitas fortior quam in vermiculoso
ita ut tarditas et spissitudo et diver
sitas in partibus formicantis augmen
tantur ita quod virtus non valet movere
in hora debita cum dilatatione sed
paulatim. Et de illis est serrinus
qui undosus assimilatur in forma mo
vendi sed est durior manifeste et cum erit
partes ipsius in duritie diverse et dicitur
serrinus pulsus velox spissus durus
et partes cuius in magnitudine dias
tolis diverse existunt in duritie et
mollitie. Causa cuius est diversitas
eius quod in corpore venae est infusum
secundum putrefactiones suas aut in ipsius
cruditate aut sui maturatione sive di
versitas dispositionis venarum in sua
duritie et mollitie aut apostema in membris
nervosis. Et est de illis cauda so
ricina que ordinatur vel gradatur in
sua diversitate parvum et diminu
tione ad augmentum vel econverso. Et cauda
soricina consideratur in pulsibus
multis aut in uno et in partibus multis
et in una et eius diversitas pendet
proprie ex magnitudine et fit cum est in
comparatione velocitatis ad tarditatem
vel fortitudinis ad debilitatem. Causa
vero pulsus serem est quia virtus de
bilis quamvis ordinate procedat cum
eo sunt tres modi scilicet qui incipit a de
bili et finit in forti et appellatur
cauda reditiva. Et est alius modus
qui incipit a forti et finit in debili
et appellatur cauda finitiva. Et alius
modus qui appellatur causa mansiva
quia in eodem statu manet. Deterior
omnibus est cauda finitiva deinde man
siva melior est omnibus reditiva que
est significans aliquam fortitudinem cum
ius omnes debilitates significent.
Et de illis est intercidens sive acual

et dicitur sic ad similitudinem caude cuiusdam animalis
que est incurvata in medio existens
grossior et in duabus extremitatibus
tenuis quia utuntur inter sarracenos
sutores sirchorum vel barbarum vel sellarum
et talis pulsus procedit ex diminuti
one ad aliquem in augmento postea
declinat in firmius et redit ad dimi
nutionem et est sicut due caude soricine
cum diminuuntur apud maiores eius ex
tremitates semper enim incipit a de
bili et finit in debili sed in eius me
dio aliquod medium vigoris recipit et pro
ducat cuius causa est debilitas innata
propter indigestionem eius et inobedientiam instru
menti quandam durities et diversitate
sui medii. Et de illis est bis pulsans
sive martellinus de quo quidam dicunt
quod est unus pulsus in processione et
consensione et quidam quod sunt duo quorum
unus sequitur alterum. Sed quia in eo
non existit tempus quo dilatet ad col
ligendum sistolem deinde diastolem
non dicitur quod sint duo pulsus nisi cum inci
pit et fit diastoles et postea redit ad
inferius faciendo sistolem deinde
iterum redit et facit diastolem. Causa
cuius est virtutis fortitudo et plurima
necessitas et durities instrumenti quare non
obedit ei quod virtutes ipsi precipiunt
de diastole in vice una. Sed cum
quis unica actione vult aliquid in
cidere et non obeditur ei adiuvatur
ab alio et precipue cum necessitas
subito augmentatur. Et de illis est
quidam habens quietem et cadens in
medio qui similatur gazelanti. Sed
est differentia inter gazelantem et cadentem
in medio quia secunda gazelantis ante
venit quam compleatur prima. Sed in
cadente est pulsus in medio est pulsus
qui venit post tempus quietis cum
complet percussio prima. Cuius causa est
laxitudo virtutis et eius defectus aut
accidens veniens subito ad quod alia acci
dentia subito redeunt. Et de illis est
pulsus puerorum vel sicut pulsus pueri sic
ut pulsus senis aut sicut pulsus qui
non assimilatur ponderi pulsus hominis.
Causa quorum vel cuius est propter augmentum
necessitatis quando pondus fuerit malum

in dispositionibus temporis quietis. Si autem malum pondus fuerit in dispositionibus temporis motus tunc eius causa erit augmentum debilitatis aut per maiorem necessitatem, sed velox propter velocitatem sui motus. Est alius atque et cum istis speciebus et diversis cuius sunt pulsus spasmosus et tremulus et retortus qui filo quod torquetur similatur et est cum eis diversitas in pressione et consecutione et situ et latitudine et cordosus assimilatur retorto et retortus tremulo sed in tremulo diastole est magis occulta et similiter exitus ab equalitate in elevatione ad superiora est in retorto amplior sed tensio in cordoso est manifestior et est causa eius inclinatio ad unam partem tantum et causa communis in omnibus istis est siccitas egritudinalis sive egritudines de sicca materia ut accidit in fine frenesis et spasmo et ethica.

Species vero pulsuum compositorum que ad nos sunt infinite nec sunt habentes nomina. In omnibus generibus pulsuum prenominatis in quibus cadunt superfluitates augmenti vel diminutionis ille pulsus est naturalis qui est equalis non in forti. In forti vero quanto fortitudo plus augmentatur tanto plus est naturalis. Nam causa fortitudinis tunc non est nisi virtus et obediencia cum necessitate bona. Et si preter hoc ad aliorum generum non prebuerit augmentum nisi fortitudinis augmentum et per viam istam et causam factum fuit magnus ille pulsus erit. Secundum vero alia genera pulsuum que non tollerant augmentum neque diminutionem ille pulsus erit naturalis qui erit mediocris et ordinatus et qui erit boni ponderis. Sed hic conuenit quod debilitas pulsus que facit heredifitate mala complexio frigida maior est ea quam facit mala complexio hereditate quia caliditas magis est conveniens calori innato quam ipsa frigiditas cuiuscumque generis sit et secundum hoc magis est virtutibus omnibus consonans. Complexionis vero calide pulsus est vehementer calitatur et si

virtus et instrumentum convenerit erit pulsus magnus. Si vero unum illorum fuerit mutatum mutabitur pulsus et neque estimes quod si calor innatus fuerit augmentatus et fortis quod minuatur de virtute et cum calor innaturalis et complexione innaturali calida. Complexio frigida facit declinare pulsum ad tarditatem paruitatem et raritates sed si instrumentum fuerit molle erit latitudo eius augmentata et similiter eius tarditas et raritas. Sed si durum fuerit erit minus hoc. Complexio vero humida operatur in undatione et dilatatione in pulsibus. Complexio sicca facit constrictiones et duriciem. Tu vero in compositis observa principia et compone verbi gratia complexio calida et sicca ponit pulsum magnum et velocem cum virtute et durum cum constrictione. Calida vero et humida ponit pulsum velocem magnum et latum et undosum. Complexio vero frigida et humida dat pulsum paruum tardum et rarum cum mollicie et dilatatione. Complexio vero frigida et sicca dat pulsum paruum rarum tardum et durum cum contractione et constrictione. In omnibus istis pulsibus et motionibus compositis et simplicibus observa virtutes necessitates et obediantiam et inobedientiam instrumenti. Cumque enim accidit unum hominum ut complexio duorum laterum ipsius diversificetur erit aliquando in homine aliquo ut unum duorum laterum sit frigidum et aliud calidum et accidit propter diversitatem que provenit ex caliditate et frigiditate horum duorum ut pulsus diversi fiant erit quod pulsus caliditatis pulsus calide complexionis et lateris frigidi pulsus complexionis frigide et propter hoc scitur verum quod pulsus in una diastole et sistole non est secundum modum accessionis et recessionis cordis primo secundum modum diastoles et sistoles ipsius corporis arterie. Pulsus masculorum sunt maiores et fortiores pulsibus mulierum valde propter vehementiam virtutis eorum et necessitatis ipsorum et propter eorum necessitas magnum complexionis est eorum pulsus etiam tardior pulsu mulierum et rarior secundum m-

pulsus complexionis calide

plurimum et omnis pulsus in quo pstene
nt virtus et spissus apparet procul
dubio ut sit velox est enim tamen in
est velocitas quam spissitudo propter hoc
ergo sicud pulsus masculorum est tar
dior ita rarior. Pulsus puerorum
levis propter humiditatem spissus et debilis
eo quod calor est fortis et virtus non
est fortis eo quod non dum sit completa
sed pulsus puerorum compositione sui
corporis satis est magnus eo quod instrumentum
est obediens et molle et necessitas
est satis fortis et virtus comparatione
parvitatis corporum ipsorum et ideo est
parve quantitatis sed respectu pulsuum
completorum et iuvenum non est ma
gnus sed est velocior et spissior
propter necessitatem. In eis autem multi
plicantur fumosi vapores collectio propter
multam digestionem ipsorum et frequen
tiam cibus in eis et propter hoc valde est
necesse ipsum extrahere et calorem in
natum eventare. Pulsus iuvenis
est multe magnitudinis et non multe
velocitatis immo est in ipso diminutio
a spissitudine et est tendens ad ra
ritatem sed pulsus in primo iuventutis
est maior et in medio et in fine est
fortior et hoc est propter virtutis fortitu
dinem. Habent enim ex magnitudine
quod deficit ex velocitate et spis
situdine et etiam propter necessitatis aug
mentum et instrumenti obedientiam et
perfecte sit magnus absque spissitudine.
Pulsus senum est parvus vel minor
propter debilitatem et est rarus vel rarior
propter diminutionem necessitatis et dimi
nutionis in necessitate. Pulsus vero
decrepitorum est parvus rarus et tardus
et est mollis per accidens propter humores
aqueos et est equalis in omni re excepto
in fortitudine augmentatus fortitu
dine virtutis vel bonitatis cum neces
sitate temperata. In estate vero fit
velox spissus propter necessitatem inten
sam cum virtutis debilitate que
convenit ex resolutione spiritus que
fit a calore exteriori durante. In
yeme quidem est maior rarioritatis
et tardioris debilitatis quoniam virtus
debilitatur in corporibus frigidis et maneat

et calor ad profundum trahitur et quasi
extinguitur. Sed in corporibus calidis
et carnosis et fortibus calor confortatur
et fit virtus fortis et talis calor re
frenat frigus. In autumpno pulsus
fit inequalis et debilis et hoc propter
multitudinem conversionis complexionis
aeris nunc ad calorem nunc ad frigidi
tatem in illo tempore complexio vero dissimilis
semper efficit deterius nocumentum
quam similis et equalis quamvis sit mala.
Unde cum complexio autumpni sit contra
ria vite virtutem debilitat et humiditatem
naturalem exiccat et fit per hoc pulsus
debilis et parvus et durus et spissus.
Variatur pulsus secundum regionem et mu
tatur. Nam regio temperata conforta
do virtutem rectificat pulsum et magni
ficat. Regio vero calida dissolvendo
spiritum addit in spissitudinem pulsus de
bilitatem et velocitatem ex necessitate
augmentata. Regio frigida quibusdam
corporibus addit in fortitudinem et
necessitatem ut yemis et secundum hoc variat
pulsum ut yemis. Et si regio fuerit simi
lis conditionis autumpni disponit pulsum
ut autumpnus. Cibus et potus dispo
nunt pulsum per eorum quantitatem addi
tam vel diminutam et propter eorum quali
tates. Nam si cibus et potus fuerit
mediocris quantitatis vel equalis aug
mentabitur pulsus et magnitudine et
velocitate et in spissitudine propter aug
mentum virtutis et caloris factum
ex cibo mediocri vel equali et ex po
tu. Sed si cibus et potus fuerint
multe quantitatis et specialiter cum
duricie fuerit ibi fiet pulsus inequalis
inordinatus et spissus et debilis propter
gravitatem cibi super virtutem eo quod
virtus cibum immutare non potest nisi
post longum tempus et cum maximo
labore et lassitudine et propter hoc fit
diversus et perseverans usque ad fi
nem digestionis et post digestionem ex
lassitudine acquisita in gravi digestio
ne tamdiu quod natura convenit et maxime
tamen si non recepit nutrimentum et
confortationem recepit a cibo di
gesto fiet secundum quod erat ante acceptionem
cibi et fortior et velocior et magis

pulsus autumpni

variatur pulsus secundum regionem
temperata
calida
frigida

cibus et potus alterat pulsum in quantitate

equal' Si vero cibus et potus fiūt paucę quātitat' fiet pulsus minoris diuersitatis et magnitudinis et velocitatis quam in cibo multo tamen sua diuersitas et malitia parū dimitit quia pauca materia cito digeritur. Sic hic cōuenit q̄ quando virtus deficit vel debilitatur siue sit ex multitudine seu paucitate cibi et potus pulsus semper similes erūt in paucitate et multitudine usq; in finem rei. Si vero natura fortis stat in digerendo et cōuertendo fiet pulsus temperatus equal' et bonus. Et multitudine etiam vini licet vinū sit subtile et penetratiuum prouenit diuersitas in pulsu sicud ex nutrientibus vel cibis tamen ex ipso non prouenit tanta diuersitas quanta est illud qđ prouenit ex cibis vel nutrientibus q̄ vino assimilantur et hoc est pp̄ raritatem sb̄e vini et eius habitualitatē et penetratiōe ad epar et mēbra. Nā pp̄ suę sb̄e raritatem nimiā et velocitates suę penetrationis quasi moram non facit in stō. ymo statim cum calefit in stō inmediate transit ad epar absq; aliqua cōuersione. Qualitate vero cibi et potus pulsus immutatur vz frigiditate et caliditate. Nam cibus et potus cum frigida fuerint actu et pō prouenit ex eis sicud ex alijs frigidis quia inmorant et tardant pulsū et addunt in debilitatē minuendo calorē ex eo q̄ frigiditas tardat velocitatē penetrationis ad epar et membra. Si vero calidi fuerint actu et pō ex contrarijs causis addunt in magnitudinē et velocitatē et fortitudinē quia caliditas adiuuat ad velocē penetratiōē digestiōē et confortatiōē virtutū. Vinū preterea inter alios potus cum frigidū sumptū fuerit nō fit ex eo nocumentū sicud est nocumentū quod fit ex alijs rebus frigidis. Nam alie res tardant in stō et morantur donec calefiant et in tent' et eorum penetratio pp̄ earū frigiditatem multū tardatur et fit ex eis nocumentū in natura. Nam frigiditas et res frigide faciunt deficere naturā et virtutes extingunt ante quam ad penetrationē distributionē et resolutiones proueniant et pp̄ hoc fit ex rebus frigidis speciale nocumentum in corporibus que oppilationibus sunt apta sed ex vino frigido non fit istud ymo minus omnibus alijs rebus nocet per suam frigiditatem actualem. Nam velocius rebus alijs calefit in stō et remouetur velociter nocumentū quod ex eo prouenit et hoc est habilitate suę sb̄e et velocitate suę penetrationis ad epar et mēbra. Cum vero vinū fuerit calidum actu hora qua sumitur penetrat in corpus eius et non elongatur multū a natura et fit eius resolutio velox et ante penetrat in corpus eius et venas quam ipsius compleatur calefactio et digestio. Et similiter res alie cum calide sumuntur nocumentū eorum non est ita magnū sicud quando sumuntur frigide quando natura obuiat eis cum dist' buctiōē penetratiōē et resolutionē. Vinū etiam bonitate et sb̄a sua siue cōplexionis et cōuenientia suę essentię sanos efficit fortes eo q̄ velociter prebet augmentū in sb̄a spūs qui in addit in fortitudine virtutis in moderate sumptum et per viam istam addit et augmentat pulsus magnitudinem velocitatē et fortitudinē nisi inquantitate in multitudine vini inhabilitatus fuerit. Sic cōuenit q̄ vinū et omnis alie res cum sumuntur calide vel frigide impediūt plurima corpora quando inueniūt cōplexionem similem vel dissimilem excedentem. Verbi gratia nam res frigide ut sumus granati et similia reddūt hoīes fortes habentes malam cōplexionem calidam et oximel reddit infrigidatos semper vigorosos ut uult auic'. autē G. cō de pulsu qui prouenit ex cibo et potu primo li° parte 2a. Aqua preterea quia inutrimentū penetrare facit adiuuando vigorat et operatur et similitudine operationis vini sed quia non calefacit sed infrigidat non addit in uersitate et fortitudine pulsus ut vinū

Per multitudine vini

Cib9 et poto i qualite

Variat etiam pulsus sompno et vigi
lijs ex sompno etiam variatur ratione
principij et ex parte digestionis et etiam
ex parte sompni quando fit hora in amni
onis. pulsus vero in principio sompni
si stomacus fuerit repletus fit parvus de
bilis spissus et occultus eo quod calor
naturalis tunc in principio est ad constringe
ndum et submergendum et non ad dila
tandum et manifestandum quoniam in ipsa
hora illa totus tendit ad occultum
propter quod natura movet ipsum ad digerendum
nutriens et maturando superfluita
tes et fit pulsus per hoc aliquantum tardus
et rarus et admittit spissitudinem
et condempnationem cum primatus est
augmento quo dilatet et augmentum
pulsus eo quod natura cum calore retrahit
ipsum ad locum digestionis et maturatio
nis superfluitatum et accidit similiter quod
accidit in anhelitu et pulsu submersi
in aqua frigida et lapsi et estuanti propter
motum. Illum quoniam submersus est in aqua
frigida in principio habet pulsum occultum
et parvum et debilem e contrario meo quod
estuatus et lassatus est per motum.
Pulsus vero in sompno hora digesti
onis vel quando facta est digestio aut est
in via complementi reditus pulsus
et fit fortis magnus et apertus
eo quod calor redit ex profundo et
occultatione ad locum suum et tunc hoc
virtus recipit augmentum ex nutri
ente. Cum autem sompnus invenit
inanitionem et non invenit ad intro
quod ad digerendum tendat faciet
declinare spiritum ad partem inanitio
nis et sic fiet pulsus tardus par
vus et rarus et quanto hic sompnus
fuerit longior et profundior erit
parvitas pulsus et tarditas et rari
tas maior. Similiter sompnus modum
excedens propter eius longitudinem et
profunditatem addit in parvitate
inutilitatem et tarditatem pulsus et hoc
est ex congregatione superfluitatum
et humiditatum que non resolvuntur
sed calorem extinguunt naturalem et
corpus stupidum reddunt. In vigi
lijs variatur pulsus ratione principij
et longitudinis ex ratione quia homo

se evigilat per naturam et subito per ali
quam violentiam pulsus autem in
principio vigiliarum quando homo se evi
gilat per naturam et specialiter post super
fluitatum purgationem cum corpus
et membra sunt nutrita et virtutes
fortificate ex nutriente et digesto et
diviso per membra declinat ad magni
tudinem velocitatem et fortitudinem
et sic redit ad naturalem dispositionem
Cum vero multum duraverint et ex
cedunt modum propter longitudinem et
laborem eo quod spiritus resolvuntur et
membra lassantur fit pulsus parvus
debilis et spissus. Cum autem subito
per aliquam violentiam homo se evi
gilaverit fiet pulsus in principio par
vus tepidus et quietus eo quod virtus
obumbrata et victa est cum causa
que ei subito evenit. Deinde post
illam quietem vel tepiditatem redit
pulsus et fit magnus et velox et sic
addendo et diminuendo secundum forti
tudinem cause et debilitatem longitu
dinem et brevitatem redit pulsus ad
naturalem dispositionem maxime cum causa
eveniens subito omnino consumpta fuerit
vel destructa. Pulsus per exerci
tium variatur ex parte motus. Nam ex
ercitio in principio et dum fuerit
temperatum faciet pulsum magnum et
fortem propter augmentum caloris et
fortitudinem spiritus. Si autem motus
fuerit superfluus fiet pulsus velox
et spissus ex superflua necessitate
quam facit motus. Et si fuerit ex
ercitium prolixum aut breve tamen for
tissimum est destruet quod ex for
titudine provenit et fiet pulsus
debilis et parvus propter caloris et spiritus
resolutionem et remanet velox et spis
sus propter augmentum necessitatis et propter quod
virtus retrahat ne sustinat magnum.
Si vero prolixum fuerit exercitium
et longius duraverit multiplicabitur
resolutio spiritus et caloris et membra
incurrent lassitudinem eodem et fiet
tunc pulsus formicans ex debili
tate et spissitudine forti et si cum
hoc perseveraverit exercitium in tantum
multiplicatur debilitas cum raritate

pulsus violentus evigilan[tis]

pulsus per exercitium v[ariatur]

Balneu
balneu calid

et debilitate et paruitate quod fiet mors
Per balneum pulsus variatur nam
fecte sine calidum sive frigidum fuerit Bal
neum calidum in primo multiplicando
calores et calefaciendo multiplicabit
necessitates et sic fiet pulsus magnus
velox et fortis sed quia multum re
solvit et multiplicat mollificat me
bra et spiritus exhalare facit finaliter
pulsum debilem et tardum et rarum
et sincopim et etiam mortem inducit

balneu frigid

Balneum autem frigidum congregando
calores intra virtutes confortat in
simprimo sed si perseveraverit ex
tinguendo et destruendo virtutes
ut patet yeme in animalibus ambu
labilibus in cavernis terre operatur pul
sum debilem parvum et occultum et de
fectum inducit Pulsus propter pregnationem

puls p pregnation

specialiter variatur nam ex ponderositate filij
et attractione aeris mulieres
pregnantes duabus attribuunt ne
cessitatibus et duabus attractionibus
aeris indigent ut virtus non multum
augmentetur nec multum minuatur nisi
quando eveniat aut venerit propter lassitudinem
gravitatis que provenit ex pondere
pregnationis et sic secundum quod remanet
virtus media cum forti necessitate
et augmentatur pulsus et fit velox et
spissus Dolor immutat pulsum ratione

dolor immt puls

sui et durabilitatis et finis et ratione
sue fortitudinis et ratione loci in quo
est Nam dolor in primo si fuerit
fortis et in membro nobili facit vir
tutes ebullire et removebit ipsam ad
resistendum et refrenandum et infla
mabit calitatem et sic fiet pulsus
magnus et velox et spissus Nam ebu
litio et caloris inflammatio ratione sui
principij facit magnitudinem et velo
citatem si perseveraverint in quocumque
membro fuerit debilis sive fortis dissol
vendo complexionem et virtutes destruet
magnitudo et velocitas pulsus et
supplebunt vicem eorum spissitudo et
parvitas et formicatio et vermicula
tio et si inferior augmentatus fuerit
veniet ad inequalitates et perditiones
et secundum istum modum erit indicium pulsus
aperte cum se et absque se et indicium

mutationis pulsus quod fit ex rebus
contrarijs vere essentie pulsus ut sunt
complexiones naturales et mutationes
compositionis et similiter Vari
atur etiam pulsus ex accidentibus
anime videlicet extra gaudio timore et
similibus Ira quia subito dilatat spiritum
et facit fervere magnum operatur pul
sum velocem et spissum cum elevatione
ad superiora absque quod inter cadat diver
sitas manifesta Sed si cum ira miscit
atur timor vel verecundia superveniet
diversitas eo quod timor vel verecundia
diminuit calorem et elevationem
sed si longo tempore perseveraverit
resolvendo virtutem et inducendo
febrem inducit diversitates manifes
tam cum debilitate et spissitudine Gau
dium eo quod ad exteriora paulatim mo
vet calorem et confortat cor et membra
non fit pulsus velox et spissus ut ira
immo fit magnus secundum necessitatem
additam et rarus et tardus cum lenita
te et eo quod addit in virtutes inducit simi
liter equalitatem cum fortitudine Tris
titia operatur pulsum parvum debilem
tardum et rarum eo quod calor suffocatur
et submergitur et virtus et fortitudo
debilitantur Timor qui subito ve
nit facit pulsum velocem et inordi
natum et diversum eo quod subito calor
convertitur ad cor et obumbrando
spiritualia ponit diversitates et inordi
nationes in motu cordis et arteriarum
sed timor qui est consuetus et venit
ordinate mutat pulsum secundum quod
est timoris et sollicitudinis Sequitur

Capitulum xxxviij de regi mine convalescentis &c

Convalescentes appellantur
qui exeunt ab infirmitate
post crisim perfectam vel
imperfectam Convales
centes post crisim perfectam
vel imperfectam omnes debent regi regi
mine usque ad duos vel tres dies qui
in infirmitate ante crisim perfectam
vel imperfectam regebantur et hoc
propter duas causas una quarum est

ne subito et absque ordine fiat mutacio
a regimine infirmorum ad regimen sa
norum nam omnis subita mutacio in
contrarium consuetudinis ledit corpus.
2a est quia timendum est semper in omni
infirmitate ne ad occultat de radi
ce morbi et infirmitatis cum credentes re
mansisset in profunditatibus corporis
quod recipet augmentum et disposicionem
malam quia fieret recidivacio ex
mutacione regiminis ad id quod non erat
consonans infirmitati quia impossibile
videtur si ad remansisset de radice in
firmitatis quia illud debeat removeri
vel pari die vel impari et si cum non mu
tabitur regimen delevi illud ad po
terit removeri. Et hoc totum vult
Y. p. 1a partis regiminis acutorum sic dicens
inde vero quibuscumque videris etc.
dicit ita quod necesse ut consideracio me
dici amplectatur diem parem et impa
rem post terminum etc. Convales
centes post crisim perfectam et equa
lem non debent flobotomari neque me
dicinari. Et hoc vult Y. p. a partis afforismorum
ubi dicit: Ea quorum crisis fit et quorum
facta est equaliter non movere etc.
Nam humores et eorum sanguinis sunt
pauci hominis et equales unde cum ma
los non habeant humores et sint debi
les ab omni recalcitrante et debilita
te removeri debent. Unde Y. 2a
partis afforismorum: bene habentes corpora
farmaciis uti difficile. Regantur ta
les cum regimine equali declinando
ad aliquas frigiditates et specialiter ex egri
tudine acuta et maxime estate et
autumpno utantur. Igitur si timu
eris plus de distemperancia caliditatis et
membrorum siccitate quam de virtutis debi
litate cum brodio pullorum vel pullarum
alterato cum vitellis ovorum et agresta vel vi
no de granatis et aqua rosacea et succo
berberis aut cum carnibus edorum al-
tis cum lactucis cicer portu et vitellis
ovorum spinac' et silibus. Utantur
vino albo claro vel clarificato lympha-
to cum aqua frigida et non cum calida
quia calida estate et autumpno adap
tat omnem materiam ad putrefactionem et hoc
determinatum est in regimine febris pestilencialis

ab omnibus egritudinibus expestilencia
non presumant aquam bibere calidam
sed faciant ex frigida et non super sit
aqua vino neque vinum aque. Yeme potest
esse aqua calida et in principio veris et de
tali calefactione aque et potus secundum
tempora loquitur Y. 3a partis regiminis
acutorum sic dicens quod plenitudo sunt
de potibus oximell' dandum est si ye
mis tempus fuerit dannus potum et omnia
calida actu. Si autem estas secundum et omnia
actu frigida etc. Si autem magis timueris
de virtutis debilitate conforta membra
et virtutes cum brodio gallinarum an
nualium et caponum perdicum et similium
alterato cum vitellis ovorum et rebus frigidis
et acetosis et stipticis. Nam ut volunt
philosophi caro pullorum equat humores et gal
linarum caro magis confortat virtutes.
Non sustineant convalescentes famem
nec sitim neque repleantur sacietate. Na
fames et sitis calefaciunt membra et
inflammant corpus et induunt febrem. Reple
cio saciativa corrumpit complexionem et multi
plicat materiam malam non mitibilem que
putrefiet et faciet recidivam. Sepe
comedant parum tamen et digestibilia
boni nutrimenti. Abstineant a fructi
bus humidis quia faciunt redire febrem.
Comedant fructus stipticos et
acetosos et specialiter post comesti
onem. A forti labore et motu etiam
abstineant et a coitu summopere. Dor
miant post comestiones et utantur
motu debili secundum quod erit possibile
ante comestiones. Utantur solaciis
cantilenis et conversacione cum hominibus
qui delectantur in solaciis et canti
lenis et secundum istam viam gradatim
redeant ad naturales consuetudines.
Varient eorum cibaria secundum diversa
[illegible]. Aliquando enim condiant in tel
tula vel pastillo vel vern vel alio modo
delectabili cum speciebus et succis ace
tosis. Habeant vestes novas leves
et frigidas estate et autumpno et cum pan
nis levibus yeme et [illegible] et iaceant
in locis frigidis et temperatis estate et
autumpno et cum pannis levibus ye
me et [illegible] secundum tollerantiam virtutis.
Convalescentes post crisim imper

Incipe debilit...

Caro pullorum

fames et sitis

Sepe comedant parum

fructus

labor motus coitus

Dormiant

Solacia

Vestes

Regimen convalescentium post crisim imperfectam

fectam regant eod' regimine sed an
quam illud quod remansit post crisim
imperfectam in subtili faciat contra
naturam mundificet cum aliqua me
dicina leui vel cum reubar. cu
marindis et silibus aut cum tirbit
33 et silibus aut si possibile est ubi
mundificent in membris aut fiat in a
li fiat flobo[tomi]a vel scarificatio cum
ventosis et semper regimen boni
sirupus dum multiplicet vel rarificet
et hoc totum vult y. 2° ph[ilosoph]ia affor[ismorum]
Si ex consuetudine accipiens quis non
convalescat significat quod cum ampliori
cibo utitur Si vero non accipienti
hoc fiat significat quod in evacuatione
indiget Item que relinquuntur in
morbis post crisim subversionem facere
consueverunt Et iterum non pura corpa
quanto nutrientur magis ledes
Conveniens vero regimen est necnon
per viam medicinalem ut tales
convalescentes qui crisim imperfectam
habent mundificentur antequam reci
diva fiet quia recidiva deterior
sua radice eo quod invenit naturam
debilem et ut confortentur convenit
nature eorum parvis et magnis cibis
degerentibus marboribus et impratis
et non in aquis et pullis perdicibus
fasianis et vitellis ovorum et brodio
cicerum et silibus alteratis cum spebus
et succo granatorum et carnibus edi
nis gallinariis et castratinis inme
nibus alteratis cum cucurbita spinaci
lactuca porcellac et succo berbere
et omnibus rebus stipticis et aceto
sis et cum hoc bibant vinum album
clarum vel clarificatum limphatum ita
quod aqua non dominetur vino nec aqua
econtra Sumat cum mane de
aliquo electuario confortativo digestionis
et stomaci et cum eo ad bonum vini limpha.
bibant ut est restaurativum et
silia Et sic paulatim regantur quo
ad perfectam sanitatem convalescentes
fuerint restituti Sequitur 3us

Explicit liber secundus

Nadifuno

Nota

Electu[arium] confortativum

Incipit tercius liber huius operis

Sequitur tabula de venenis

Capitulum primum de furfu-ribus

Furfures sunt quedam
superfluitates que
nascuntur in superfi-
cie cutis ex mala com-
plexione ipsius cutis
sicca cum caliditate
et sic ipsa calitas ad
huiusmodi separat subti-
liores partes cutis
et magis superficiales et leves et
fiunt per istam viam in capite furfures

et cum significent vitem adustione
et dominium male complexionis calide et
sicce ex qua post per tempus tota
complexio alteratur et membrorum positio
mutatur. Dant furfures ex aliqua materia
melancolica colerica vel salsa adusta aut
sanguine adusto et tales sunt nocivi
ores et plures secundum nimium fuit. Cura
contra furfures communis est ut in principio
mundatur totum caput et omni nocte
vngatur caput totum cum oleo ros.
vel oleo de camomilla aut oleo de ame
to cum quo ponatur semper ad de ace
to et in ortu solis semper abluatur
cum aqua tepida vel calida caput
in balneo vel sine balneo / et si talia
non suffecerint abluatur tribus di
ebus vel quatuor cum farina ciceris
vel lupinorum vel fabe et semine altee
et aceto abluatur et cum aqua in
qua sicla fuerit cocta aut caulis
vel blitis aut cunaculis cum baurach
pauco vel sale. Et si per hoc non
curaret iterum reiteret multociens
mundificans capitis cum vnctionibus et
ablutionibus dictis. Et abstineat i
firmus a vino puro salsis et acutis
et melius ut a carnibus salitis et caseo
et leguminibus et siliquis. Si vero
furfures fuerint ex materia humorali ad
usta mundificetur cum pillulis cochias
vel fetidis aut cum ierapigra aut
cum aliquo medicamine respiciente
caput et materias adustas et radatur
caput sepe et vngatur in sero cum vn
guento quod sic fit. Recipe cere ℥ i. et
ʒ. rasine ℥ iii. lithargiri, ferruginis seis
ana ℥ ʒ. olei communis lb. i. liquefiant ce
ra et resina frustratim incisa in ca
cola ad ignem et cum liquefacta fuerint
addatur pulvis ferruginis et lithargiris
cum eis et statim deponatur totum
ab igne et coletur et reservetur. Semel
vel bis aut ter in ebdomada lavetur
caput cum re que sic fit. Recipe farine
ciceris ℥ ʒ. farine ferruginis furfure
triti baurach albi triti sinapis ana
℥ xv. altee ℥ x. misceantur omnia cum
pauco aceto et aqua aut lavetur
cum farina lupinorum et lexiuio bo
no vel lavetur cum furfure melle et

lexiuio vel albumine facto et aqua te
pida et hoc est fortius aliis post ista
sepe infrigidatur caput cum oleo ros.
Si vero curando tardaret iterum
caput abradatur et fiat ut dictum
est quia nil utilius quam ablutio cum
abstinentia a rebus salsis et melis
siccis et acutis. Sequitur

Capitulum ii. De casu capillorum. R

[C]ecidere hic conuenit de casu
capillorum sive alopicia
quod fit ex ariditate cutis
et ex defectu fumi ex
quo fiebat et generabatur
capillus. Vnde sicut ariditas terre
est causa sterilitatis eiusdem ita
ariditas cutis que fit in senibus vel
per febris est causa contractionis loci
capillorum quare capillus deficit et
non regenerat et causa hec est ad
dens in cerebrum debilitatis digestionis in
membris a qua materia fumosa non eleva
tur ut conuenit et omnes tales causas
in senibus contingunt et secundum hoc talis
casus vel calvicies curationem non re
cipit. Fit autem alopicia ex materia cor
rupta marcida que corrodit radi
ces capillorum / aut ex defectu ma
teria prius solet generari vnde ex
iccantur radices et cadunt capilli et
accidit in infirmitatibus et febribus
longis proprie et habentibus humores
corruptos et marcidos circa radices
capillorum sicut in tinea et hec est spe
alopicie est curabilis nisi per longam
putrefactionem loci pellis capitis
facta fuerit callosa lucida et plana
ac si esset in igne adusta per hanc
enim conditionem facta hec est incurabilis.
Nam pellis sic est indurata et dura
ta ac unitas porus contrahit foraminibus
et non inveniunt fumi qui sunt materia ca
pillorum viam ad exitum ut pilus fiat
vel generet. Cura conueniens esset
vtilis est ut primo consideret quis
humorum in corpore pacientis magis
emineat. Si autem locus melius fuit
humidus et paciens usus fuerit rebus

humoris cum aliis signis dictis corporis fris locus multis flatis habundancia signum fuerit. Si autem locus fuerit calidus cum siccitate et paciens usus fuerit rebus calidis et sunt dominium colere pertinet et specialiter si habitudo corporis cum aliis signis convenit. Si autem locus acidus fuerit absque calore manifesto dominium melancolie pertinet et specialiter si habitudo pacientis fuerit melancolica et paciens usus fuerit rebus melancolicis et cum signa melancolie habundaverint. Dicta sit alibi locus determinatus. Cum vero noveris quod flegma fuit in causa mundificetur corpus cum pillulis cochiis vel medicamine de turbit. Si autem colera superhabundaverit mundificetur infirmus cum decoctione mirabolanorum citrinorum vel cum aliqua medicinarum coleram purgancium. Cum vero noveris quod melancolia habundaverit purga melancoliam cum pillulis fetidis vel decoctione aliqua dicta capitulo de melancolia. Post hoc abradatur caput sepe et purgetur totum perfecte et fricetur cum panno aspero donec rubere incipiat. Postea vero fricetur cum cepis incisis extrinsecus donec paciens in loco incensionem senciat et ardorem. Sed postquam factum fuerit permittatur sic permanere per diem et noctem et secunda die illud idem fiat et cum in loco ampulle vel vesice incepérint apparere ungatur totus locus cum adipe anatis anseris porci vel galline et permittatur infirmus quiescere absque fricatione per aliquot dies. Si vero tunc pili inceperint apparere abradatur sepe et locus fricetur cum panno aspero omni die et ungatur sepe cum oleo quod sic fit. Recipe foliorum lenisci capillorum veneris florum camomille ana ʒ i bulliant in aqua donec dissoluta sint postea accipiatur de illa aqua lb. i et lb. i olei de camomilla vel de spica et tamdiu bulliant ad invicem quousque fuerit consumpta et tunc reponatur et reservetur. Aliud ad idem post abrasionem per fricationem factam multociens fricetur locus lesus et depilatus cum oleo de tartaro combusto ac fere combusta mixta cum oleo communi aliquantulo

acceto fortissimo donec vesicatum repererit vel iam fortiter aut pruriret et vesicatus post fricationem cum panno aspero et cepis cum re que sic fit. Recipe spume maris ʒ x baurach salis rubei sulfuris euforbii ana ʒ ii staphisagrie cantaridarum ana ʒ i terantur et cum oleo communi misceantur et fiat in modum unguenti. In fine autem hora consolidationis ungatur cum adipe anatis anseris et galline aut cum unguento de cerusa quod fiet in antidotario aut ungatur cum unguento citrino facto cum rasina quod fecimus supra circa furfures. Fricetur multociens hec circa capite donec perfecta fuerit et abstineat paciens a rebus generantibus humorem peccantem et utatur bonis cibariis boni nutrimenti et vino limphato. Unguentum quod cotidie multiplicat capillos seu pilos omni loco sic fit. Recipe cineris farine fenugreci et pulveris foliorum lenisci pulveris florum camomille ana ʒ i fiat unguentum cum ʒ iii mellis et ʒ iiii ferris olei de lino vel olei de olivis. Ungatur ex eo omni sero locus et in ortu solis abluatur bene cum aqua calida decoctionis capillorum veneris et florum camomille si fuerint scarificationes per totum locum lesum post abrasionem pilorum et fricationem cum panno aspero et cum fricationem cum cepis et rebus vesicantibus ita quod sanguis fluat multitudo cura esset brevior et magis perfecta. Sequitur.

Capitulum iii. de generacione capillorum vel pilorum in locis in quibus velit confirmacionem eorum qui cadunt et medicacione in ea calvicie. Rubrica

Quando locus depilatur propter aliquam causam intrinsecam considerandum est quis

humorum superhabundancia in causa ut
supius dictum est Nam illum purgare
vel mundificare convenit aut cum pill'
fetidis vel cochijs aut cum medicamine
de epithimo et elleboro nigro et indis
mirobolanis Facta mundificacione et or
dinata dieta in contrarium humoris qui
mundificatus fuerit fricet locus cum
spinna maris et cinere lenticum vel
cinere capillorum humanorum combustorum
mixto cum oleo veteri vel oleo de ca
monilla et ex tali oleo vel talibus
unguendus est paciens singulis nocti
bus cuius regimen ad ea que calefaciunt
est reducendus Vtatur vino forti

Vel

non limphato et si locus ulceratur cum
fricacione et fortiter fricaretur
cum cepis allijs et sinapi esset utile
ad quam fricacionem sequeretur unctio
prenominata Modus alius confectio
nis qui est valde utilis que confectio
sic fit cum modo operacionis Recipe olei de
camomilla vel de spica ℥ iiij cantari
darum habencium alas et capita abscisa
℥ xij et confricant sicut terantur can
tarides et misceantur cum oleo deinde
oleum in parva olla positum super ignem
lentum cum ligno commiscendo coqua
tur donec spissetur postea ab igne
depositum reponatur cum parum musci vel
ambre est admiscendum ut redoleat
de quo si locus fricatus fuerit donec
vesicas habeat apparebit citissime
nativitas pilorum Idem facit oleum

oleum

de tartaro cum admixtum sit aliquid
musci vel ambre vel oleum de alinc
ferum continet abrasio pilorum omnibus

abrasio

locis quibus intendit generacio de
novo eo quod est de melioribus rebus
Confirmat capilli vel pili cum medi

Confirmacio capilli et pili

camine quod sic fit Recipe laudani ℥ iij
oleo de mirto vini rubei sciphum mis
ceant et omni sero radices pilorum
fortiter fricent et mane cum aqua
calida decoctionis foliorum mirti et
florum camomille abluant Item sola
in unctione continua cum oleo de mirto

unctio

ad quam sequitur ablucio aque calide
decoctionis balaustiarum vel corticum
granatorum aut farine gallarum et
mirtorum firmat capillos et si sepe
et frequenter fiat Aliud ad idem quod

ad

fortiter firmat et eciam denigrat ca
pillos Recipe emblicorum foliorum mirti ana
℥ ij pistent et bulliant in tribus lb
aque donec non remaneat nisi lb j
coletur et misceatur cum lb j olei omfan
cini vel de mirto et coquatur hoc totum
usque ad consumpcionem aque cum in fine
facta decoctione addatur ℥ j laudani
resoluti in uno sciphro et de tali con
fectione omni sero radices capillorum
fortiter fricent et cum aliqua aqua
calida ex dictis supius abluatur locus
in unctis Ad idem Recipe foliorum mirti
et foliorum pampanearis rubei capilli ve
neris apii seis ciclc seis apij emblicorum
ana ℥ j Hec autem omnia pistata in lb iiij
aque decoquantur donec una remaneat
et coletur et misceatur cum j lb olei de
camomilla vel de mirto et iterum coqua
tur donec aqua consumpta fuerit tunc
ad miscenda sunt ℥ j acacie lb j
cineris pini et hinc reponatur et omni
sero capillorum radices ungant et in
mane cum aliqua aquarum dictarum supius
abluant Medicamen prohibens
calviciem est circans quod credo iam in
ceperit sic fit Recipe capilli veneris foliorum
mirti cortice pini thuris ana ℥ ij
omnia ista assentur donec possint terri
et cum trita fuerint misceantur cum
eis laudani et mirte ana ℥ ij et in
corporentur cum vino veteri et oleo de
semine rafani vel oleo de mirtis mis
ceantur ita quod totum fluat et liquidum
sit et ex isto radices capillorum omni
nocte ungant et mane lavetur ca
put cum aliqua aquarum dictarum su
pius calida hoc enim sanat calviciem iam
inceptum Item sola ablucio conti
nua cum aqua decoctionis gallarum
mirtorum et gummi arabici firmat ca
pillos et ablucio lixivii debilis decoc
cionis earundem verum facit illud idem

Capitulum iiij de scissuris seu corrosione capillorum

Circa hic convenit et est bonum
cum utilitate quod hec passio
crebro fieri ...

siccitatis in toto corpore et humoribus sit unde inveniens est mutare et specialiter nutrimentum in contrarium siccitatis. Cura si fricentur sepe capilli cum oleo et aqua contusim et incorporatis et mixtis ad invicem utile reperitur et nunquam abluantur capilli nisi cum decoctione lixivio in quo separatim radices malvavisci aut folia fenugreci vel vini coquantur vel ponantur. Aliud ad idem sepe abluantur capilli et fricentur cum aqua decoctionis psillii fenugreci seminis vel herbe eius seminis lini foliorum malve et malvavisci et cum hoc introducatur balneum et quies et comestio humida et multiplicetur potus in comestione et ante et post dummodo digestionem stomachi non impediat. Hec cura utilis est cum siccitas corporis et capitis sint in causa. Si vero corrosio vel scissura eveniunt in corpore et habitudine humida et corpore carnoso procul dubio et bene formato et sano procedendum est contra istam infirmitatem cum pillulis fetidis et silibus et flotia et cum abstinentia a vino et a cibariis multum multiplicantibus sanguinem et humores in corpore. Contra omnes scissuras oculorum capillorum ex quacumque causa fiat continua ablutio et fricatio capillorum cum aqua tepida decoctionis fenugreci vel herbe eius quod est melius et seminis lini et radicum malvavisci eam removet et abstinentia a bacuto et siccitate. Et signum huius est quod hec passio raro accidit pueris et mulieribus et flatitis. Sola ablutio continua cum herba fenugreci est sufficiens in hac cura et prolongat capillos ultra modum. Deo gratias.

Capitulum v. De crispandis et planandis capillis et longificandis etc.

Crispatio capillorum non fit nisi cum magno studio. Cura autem capillorum fricentur sepe capilli cum sint humidi post ablutionem et non siccum cum foliis vitis albe vel gallarum aut cum foliis dumi aut fricentur cum re que sic fit: Recipe farine fenugreci, mirte, seminis insquiami, foliorum vitis albe, foliorum, galle, calcis, auripigmenti. Cum terantur fortiter hora post ablutiones qua sunt medii inter humidum et siccum, cum quibus fricatur involvantur capilli ad invicem et vertantur vel fiat ex eis crines multum involuti aut involvantur fortiter circa cordulas parvas et sic dimittantur per noctem aut per noctem et diem et per viam istam si sepe fiat istud acquirent capilli formam crispositatem quam retinebunt per longum usum. Sola tortuositas vel involutio seu crispatio capillorum si fieret omni nocte post pectinationem cum pectine humefacto in lixivio ita quod capilli humectarentur aliquo modo induceret per longum usum crispationes. Applanantur capilli ex usu medicinarum que removent scissuras capillorum de quibus superius diximus. Si autem sepe capilli laventur cum aqua calida vel aliqua calida decoctionis malvavisci aut foliorum malve et ungantur nocte cum oleo violarum vel de nenufare aut de camomilla et similia inde fiant plani. Elongantur capilli ex medicamine quod sic fit: Recipe foliorum, cubi capilli veneris, viridis mirabolanorum, kebuli, mirre, et ponantur in ablutione et cooperiatur caput ex hac medicina postquam madefactum fuerit ex aqua in qua emblici fuerint positi. Aliud ad idem: abluantur capilli cum aqua decoctionis sicle in qua aliquid sinapis ponitur et post ablutiones ante perfectam exsiccationem ungantur cum oleo communi. Aliud ad idem quod est valde nobile et probatum in elongatione capillorum: decoquatur herba fenugreci in lixivio et continue dimittatur in eodem lixivio cum quo fiat ablutio capillorum semper et cum capilli fuerint medie exsiccationis inungantur per tempora cum oleo et pectinentur capilli. Hec enim ablutio cum tali pectinatione capillos elongat ultra modum et multiplicat. Deo gratias.

Capitulum vi. De regimine

Aplanand[?]

Elongant[?]

Eius qui vult ne canicies ad eum properet et de hiis que inducunt glaucedinem rubedinem albedinem et nigredinem in capillis R[ubrica]

Canicie tardante

Ultotiens fiunt cum in hominibus intempestiue et alii tardari solent causa sunt complexionis que est causa uel frigida quia in complexione frigida properant canicies calida uero tardant. De hiis que caniciem tardant est trifera minor que sic fit. R[ecipe] mirabolanorum nigri kebuli embli et q[uod] conterunt in unguentum oleo et confitiant cum melle dispumato et bene cocto. Sumit de ea omni mane ad modum nucis et bibit ad bonum vinum odoriferum post. Nutriunt tales in quibus canicies videtur tardari cum rebus frixis in oleo uel pinguedine porci aut cum rebus assatis aut cum rebus calidis et siccis nam canicies secundum plurimum fit ex habundantia humidi cum frio. Conuenit ergo abstinere ab omnibus humidis videlicet a lacte et cibis humidis qui fiunt de pane et aqua et brodiis et frumento cocto et cibis viscosis et piscibus et abusu aque frigide et ablutione cum aqua frigida et abusu aque rosate et camphora nam usus aque rosate et talium multiplicant caniciem ante tempus. Bibat vinum forte acutum uel vetus absque aqua et parum multiplicatio vini secundum quantitatem multiplicando vapores in capite humidos caniciem inducunt. Aut bibat mel cum aqua sapore mellis vincente in commixtione. Utatur salsamentis et pipere et sinapis in suis condimentis cum cirminis et salibus et alliis coctis. Comedere post vitellos ouorum cum condimentis dictis sicla et feni et silia. Multus usus balnei et coitus inducunt caniciem

Bibat

multiplicatio vini inducit caniciem

balneum coytus caniciem inducunt

ante tempus. Si autem per usum rerum calidarum incurrerent calores extinguantur talis cum aceto uel agresta vino de granatis et succo berberis aut sirupo acetoso uel oxizaccara dissoluta in aqua frigida in estate et calida yeme. Ungantur radices capillorum omni sero cum oleo de spica uel de costo. Mundificet caput aliquando cum pillulis cochiis et non dormiat post repletionem specialiter in die. Sumat sepe de triaca magna in ieiunio parum semel in ebdomada uel de electuario de anacardis et bibat cum eis ad bonum vinum. Scire hic conuenit quod philosophi non intendunt dare aliquam triacam in capillis de qua sit curandum nisi in albis tantum quia eadem triaca etiam non quod daret citrinitates uel rufedines flauitates uel rubedines in albis capillis in aliis rubiis capillis uel fortis uel nigris daret et faceret nigredinem uel augmentaret. Tinctura ad faciendum glaucos capillos uel citrinos seu deauratos cum cani uel albi fuerint sic fit. R[ecipe] gummi arabici alcanne ana ℥ .i. galla de qua fit incaustum ℥ .ij. foliorum de quo preparant coria pro scorium et arichis ℥ .iij. pistent et bulliant in lixiuio valde debili et dimittant cum lixiuio per dies et noctem et tunc cum illo lixiuio abluantur capilli maxime optime et post ablutiones exsiccentur et dimittantur sic donec fuerint medie exsiccati. Tunc fricent radices capillorum cum succo cortici nucum et pectinet capilli cum pectine commune humefacto in succo predicto ita quod omnes capilli senciant de illo succo et humectent cum illo succo et postquam omnes facti fuerint de illo succo humectati dimittantur sic per horas vi. uel per unam noctem integram. Postea pectinentur absque pectine humefacto siue humectato in succo prenominato et sic dimittantur usque ad alias ablutiones. Succus corticum nucum sic fit. Accipiant nuces virides et immature in principio iunii uel circa illud et excorient et pistent illi cortices fortiter et exprimatur succus ab eis et coletur

et debent quod inducunt exscaures albedinem antecedentem et nigredinem capillorum

et reponet in vase vitreo per totum
annum et si permitteret bullire ali
quantulum ad invicem melius con
servaretur. Ad idem fricentur
omnes capilli et radices cum carno
sitate pomi aranci vel cum pulvere
alcanne humectato cum aqua tepi
da vel urina quod satis melius est
vel cum carnositate granatorum post
quam abluti sunt cum lixivio an
tedicto et facte sunt medie exsicca
tionis et sic dimittantur per horas
vi et fient citrini vel glauci sed
tinctura de arancis nobilior est
sed ista que fit de citro minus me
lior est et fortior. Illa vero que
fit de pulvere alcanne humectato
cum urina melius fit et magis du
rat. Ad rubedinem capillorum fiat
tale remedium. Recipe fortine lupinorum
ʒ x. mirre ʒ v. alumis rose alumis
fecis vini ana ʒ iii. terantur et fiat
confectio in modum unguenti ex eis cum
lixivio facto de cinere sarmentorum
de qua confectione tingantur omnes
capilli postquam abluti fuerint cum
lixivio antedicto et dimittantur sic
per noctes unam deinde laventur
cum aqua tepida fiat istud iterum
et iterum quousque tincti fuerint. Nam
talis tinctura primo facit rufedi
nem 2° rubedinem. Idem operatur
pulvis rubee tinctorum si misceatur cum
lixivio sarmentorum in modum unguenti
et observetur in opere eius tempus
et ablutio similis lixivium facta exgum
arab et alijs. Ad albedinem capil
lorum intelligens hic per albedinem
diminutiones aliquam nigredinis
Nam impossibile est ut nigredo ca
pillorum in albedinem convertatur. hoc
melius sic fit abluantur capilli cum
aqua calida et sapone et cum capilli
fuerint medie exsiccationis fumi
gentur cum sulfure. Inungantur ca
pilli cum re que sic fit Recipe stercoris
hirundinum emule sterc sulfuris florum
capparorum sicci me S seis rafani seis
sambuci silvestris sicci terantur
perfecte et incorporentur in modum
unguenti cum felle vaccino et aliquantulo

aceti fiat sic sepe redeundo a capite
donec mutatus fuerit color postquam
illud factum fuerit multis vicibus et
capilli receperint de albedine ungantur
cum oleo de lino vel de sambucino
Tinctura que inducit nigredinem in
capillis sic fit primo humectentur capilli
cum aqua calida vel tepida postea
fricentur fortiter cum manibus cum
pulvere gallinarum ultimo inungantur
cum oleo deinde accipiantur herbe
iusti dragaganti ana ʒ v. salis gemme
ʒ ii. alumis ʒ i. terantur omnia subtilia
contricione et misceantur et incorporentur
cum aqua calida ad modum paste molle
et dimittantur sic ad invicem per horas
iii vel vi. abluti et humectati ca
pilli capitis et barbe cum aqua ca
lida exiccati manibus fricando
linantur ex pasta mediana et hic
cooperiantur omnes pili ex foliis viri
dibus sicle propter ne medicamen
nimis exiccet quod postquam per vi.
horas permanserint cum aqua te
pida lavari et mundificari debent
Scias. convenit quod tales tincture et con
similes et medicamina non multum va
lent nisi multotiens reiterentur et
continuentur et hec est veritas recta
Alia tinctura ad idem faciens pul
cram faciem sic fit Recipe litargiri al
ris non extincte ana ʒ ii. terre pu
re et pulvere ʒ iiii. ceruse ʒ viii.
infundantur et misceantur omnia ista
cum aqua postquam ultime fuerint
trita in modum unguenti et ungantur
omnes capilli et radices et foliis co
operiantur et sic per tres horas vel
iiii. dimittatur et postea cum muci
lagine fenugreti maluavisci laventur
et fiet nigredo in fine stringentur
cum fuerint exiccati. Ad idem
alia que est fortior omnibus Recipe
litargiri calcis ana ʒ ii. aque lb ii. terantur
et misceantur et ad solem in vase vi
treo per dies iii. dimittantur misce
do sepe medicinas ad invicem cum
spatula lignea in fine temporis
aqua coletur et mittatur lana alba
in ea et si denigrant bona est si autem
non fiat nigrum adiungatur iterum

p nigredine fa fit

ad faciendum pulchram faciem

litargiri et calcis an. ℥ ii. in eadem aqua et ad solem dimittatur per tres dies et tunc iterum coletur et expiatur cum lana alba si ea denigrauerit utile est Cum autem lanam denigrauerit utile est Si autem non tamdiu sic reiteretur donec bona fiat Cum uero bona facta fuerit accipiatur puluis alkanne et misceatur cum predicta aqua in modum unguenti et ex ea fricentur capilli ablutis cum lixiuio debili decoctionis gallarum post quam fuerint medie exiccationis et sic dimittantur per totam noctem et permaneant cum per hanc in uncto aliquo modo exolebet fiet nigredo Aliud ad idem probatum abluantur capilli cum lixiuio debili facto ex cinere et gumma arabica alcanna gallis et foliis rosi dicto supius et cum capilli fuerint medie exiccationis fricentur fortiter cum uitriolo de quo fit incaustrum dissoluto cum aceto et vino et dimittantur sic per noctem postea parientur fiet nigredo fortis et durabilis Sapientes dixerunt quod nichil est quod ita colorare habeat capillos et ipsos pulcros et flauos reddere quemadmodum exponere caput discoopertum ad solem et etiam pectinatum ad solem multum facit ad hoc Coopertura vero continua reddit capillos nigros et ante tempus inducit canicies Nam calitas solis cum sit uiuificans et equaliter mundificando et digerendo res colorat eas et pulchras tum de eius natura sit omnia uiuificare et reducere eos in esse meliori Sequitur

Capitulum vii. de hiis que capillos euellunt et destruunt omnino ita quod non renascantur et de hiis que odorem siloti destruunt et prohibent adustionem siloti et sanationem eius quod iam adhusit

Reuulsio capillorum et destructio fit duobus modis modo imperfecto et modo perfecto et perpetuo Secundum primum modum euelluntur pili et destruuntur cum aliquo silotro Nam per silotrum non eradicantur pilos sed eos circa radicem in superficie cutis corrodit et cum radices pilorum remaneant sub cute tempore crescunt et renascuntur Psilotrum cum quo fit destructio pilorum melius sic fit Recipe calcis albe quam aqua non tetigit cinerum corticum maris an. ℥ i. arsenici citrini ℥ i. puluerizanda subtiliter omnia tunc in ultimo ponantur simul in mortario et misceantur cum aqua in modum unguenti et per horas duas sic maneant dimittantur et reseruentur Eius operatio sic est facienda primo calefiat locus quem intendis depilare per inclinationem per fumum aque calide uel per introitum in stupham uel aliter quod locus balneetur loco calefacto inungantur omnes pili circa radices non fricando locum sed applicando locum unctum loco leniter cum manu quia fricatio loci induceret excoriationes Cum uero unctum applicatum fuerit ad locum inclinetur locus super fumum aque calide cum uncto donec locus incepit depilari uel stet in stupha diligens istud donec locus fuerit calidus et pili per experienciam inceperint remoueri tunc cum manibus leniter pili omnes remoueantur et locus cum aqua calida tepida leniter abluatur et in fine totius locus leniter cum penna inuncta cum oleo rosarum vel manu et sic fiat cum oleo omni sero usque ad dies tres et locus excoriari non possit posset etiam leniter locus fricari post remotionem pilorum et ablutionem loci aqua tepida cum farina ordei uel fabarum uel seminum melonum mundatorum et contusorum quia talis fricatio loci tardat pilorum generationem et remouet

acuitatis silotri. Possent adiungi in silo
tro ut acutior fieret de cinere viti
vel barrachi silotris pilosus fortis
fricaret absque aqua et loci calefac
tione cum spuma marina et gipso
bene removerentur pili usque ad sup
ficiem cutis. Post priorem remotionem
locus est regendus ut dictum est post
operationem philotri. Aliud ad idem
fortius quod sic fit. Rx calcis non ex
tincte ℥ iii aque ℥ viii misceantur
et sic per tres dies sic dimittantur tunc
coletur aqua et in eadem aqua colata
addantur ℥ iii arsenici citrini triti et tam
diu sub sole dimittantur donec penna
immissa depiletur. Et postquam sic
factum et compositum procedat in eius
ratione principii medii et finis ut dictum
est supra. Qualiter evellantur pili ita
ut non renascantur. hac via et ingenio
primo necesse est ut omnes pili unati cum
suis radicibus evellantur quibus evulsis
ponatur super locum psilium mixtum et
dissolutum cum aceto deinde emplastretur
locus cum iusquiamo et opio mixtis
cum aceto forti aut ungatur locus
cum sanguine ranarum morantium in
aqua que non movetur aut cum sanguine
testudinis aut ungatur locus depilatus
cum oleo in quo stellio sit coctus us
que ad perfectam dissolutionem aut
araneis. Dicit quod si ungatur locus cum
melle mixto cum castoreo multis
vicibus pilis evulsis perfecte cum suis
radicibus quod non renascuntur. Aliud
fortius et verius omnibus aliis quod
ponitur super locum pilorum evulsorum ut
dictum est. Rx succi iusquiami viridis ℥ ii
aqua in qua iusquiamus vel eius se
men coctum fuerit ℥ ii aque dulcis
℥ iiii aceti ℥ iii allumis zuccarini ℥
ß. cerusse ℥ i. succi nespilorum et sor
barum an. ℥ ii. sandali citrini dragaganti mastic
gummi arabici an. ℥ i. opii ℥ i. terantur
et simul misceantur in modum unguenti
et ponatur continue vel omni nocte sup
locum depilatum. Cum vero videntur
pili iterum oriri dimittantur crescere in
tantum quod evelli possint cum radicibus et
tunc abluatur locus cum aceto decoctionis
omnis seminis iusquiami vel in quo viridis

iusquiamus fuit coctus et iterum inungatur
cum medicamine dicto quod fit de allume
et cerusa et aliis et iteretur iste modus
evulsionis et ablutionis cum aceto
iusquiami viridis vel eius seminis et in
unctione cum medicamine ante dicto
vicibus multis tam diu quod amplius pili
non renascantur. Hic est melior modus
omnibus aliis et verior et magis prope
veritatem sed est maioris laboris.
Nam per alias vias fieri potest natiuitas
pilorum et removeri a locis in quibus
per naturam nascuntur nisi pellis fuit
callosa per adustionem loci cum igne
vel per medicinam cauterizatiuam
sed hic modus non pertinet ad de
corationem cum superfluat pulchri
tudo pellis secundum istam viam destruatur.
Privantur etiam loca capillorum per naturam
sicut in calvitie naturali que depilatio
non pertinet ad medicum. Ea que
odores psilotri destruunt sunt folia
frigida cum eis locus fricatur aut cooperiatur
et specialiter si ipsa folia infundantur in
aqua rosarum et similibus sicut folia psilii
et foliorum ortulani citri et tiperi
et rosarum et folia camomille et aneti
et melliloti et similium. Unguentum quod
destruit odores psilotri sic fit. Rx olei
rosarum ℥ i. cere ℥ ß. croci ℥ ß. camphore
℥ i. liquefiat cera cum oleo ad ignem
quibus liquefactis ponantur in scutella
vitreata et cum eis misceatur pulvis
camphore et croci et abluatur cum
aqua rosacea cum hoc quod tale unguentum
removet odores silotri et eius sedat
ardorem et ustiones. Ea autem
que prohibent ne psilotrum faciat
ustiones neque pustulas aut vesicas
sunt quod quam cito sunt pili remoti vel sunt
in via remotionis si aliqua sentitur
mordicatio in loco aut locis statim
abluatur cum aqua tepida leviter
fricando donec totum quod est de psi
lotro removeatur et postea locus
epithimetur cum aqua frigida longo
tempore vel ponatur locus in aqua frigida
et stet tam diu quod totum recedat
sensibilis mordicatio et tunc ungatur
locus totus cum oleo rosarum mixto et
incorporato cum albumine ovi et aqua rosarum

Ea que odores p[silotri] destruunt

Unguentum destruens odorem

ne ustio fiat per psilotrum

vel cum populeon. Postquam vero locus vesicatus fuerit et adhustus, curetur et epithimetur locus cum panno superposito et infuso et aqua rosarum mixta cum aliquantulo aceti et lentibus excorticatis et pistatis vel ungatur et emplastretur totus locus cum unguento de cerusa. Aliud unguentum ad hoc utile. Recipe litargiri ʒ. i. olei rosarum ʒ. iii. albumina ovorum tria misceendo cum spatula lignea miscendo in scutella vitreata et in corpentur simul et ex eo locus continue epithimetur. Silenter locus fricetur cum oleo rosarum mixto cum parvo aceto multum valet in remotione hustionis et in consolidatione eius quod adhustum est. Sequitur

Capitulum viii de saffati et pustulis rubeis capitis et faciei humidis et rubore faciei cum pustulis siccis et pruritu. Recipe

Ex egritudo aliquando est cum pustulis humidis aliquando cum pustulis siccis et pruritu et tam prima quam etiam 2a potest esse recens vel vetusta. Semper fit vel ex flate salso in quo non dum supervenit adhustio aut ex sanguine mixto cum colera humiditates cuius finiunt adhustio.

Signa prime speciei sunt quod in facie vel capite apparent pustule eminentes manifeste albe et rubee a quibus emanat sanies si premantur et est locus absque pruritu cum rubedine non multum intensa sed sentit infirmus in loco ubi apparet ardorem et calorem.

Signa secunde speciei sunt rubedo intensa cum siccitate et in loco apparent pustule parve minute que raro saniem emittunt etiam si manibus premantur sed fit locus crustosus et est cum pruritu vehementi et rubedine. Circa prime speciei que saffati humida appellatur est ut primo purgetur cum pilulis de rochijs aut cum decoctione mirab. citrinorum et primorum in qua stetit ʒ. viii. resolutur et ʒ. i. aloes et dulcoretur cum zucaro fiat flobotomia de cephalica et ponantur ventose in posteriori parte capitis in radice nuche. Item ventose sub mento ponuntur utiles sunt valde clarificant enim faciem. Abstineant panis a rebus acutis dulcibus et salsis et convertibilibus ut a lacte caseo carnibus salitis allijs et vino porris caulibus et similibus. Nutriantur cibis insipidis et bonis ut cucurbitis lactucis spinachijs portulacis et carnibus elixatis cum eis ut carnibus edinis pullinis et similibus et condiantur cum aqua rosarum succo berberis vino degranatorum mixto vel agresta dulci. Abstineant omnino a vino si est possibile. Si vero possibile non fuerit bibat vinum debile aquosum mixtum cum duplo eius de aqua. Epithimetur locus vel ungatur omni sero cum re que sic fit. Recipe ceparum cimine litargiri alcanne aristo. rotunde corticum granatorum ana ʒ. s. terantur optime et cribentur et incorporentur cum oleo rosarum et aliquantulo aceti. Aliud ad idem infundatur pannus lineus in aceto calido decoctionis acetose vel perminilarum mixto cum oleo rosarum et pulvere sandalorum et aliquantulo camphore videlicet in rubile. Aliud ad idem si saffati fuerint adhusta vetusta laventur locus sepe cum aqua calida decoctionis psillij et radicum maluavisci et post ablutiones ungatur cum unguento facto ex oleo rosarum cera et adipe anatis vel anguille seu galline. Seper minat ultra nares cum nasali caputpurgium factum ex oleo viol. vel de cucurbitis aut de amigdalis dulcibus et similibus. Aliud ad idem. Recipe salis adhusti vitrioli de quo fit encaustum sulfuris vivi galle indice cicamine litargiri aristo. rotunde ana terantur et cribentur et misceantur cum oleo ro. et aceto et ex hoc omni sero locus epithimetur post ablutiones cum aqua calida decoctionis psillij vel

Sig^a p^e spei

Sig^a 2^e spei

acetose. Si autem per hoc locus non in-
cineretur scarpellandus erit et frican-
dus. post scarpellationem cum oleo
de tartaro vel oleo de allijs fetis.
Post fricationem epithimetur locus
cum vnguento quod sic fit. R olei ros. ℥ .i.
cere ℥ .i. litargiri ℥ .ß. cerusse cam-
phore arsenici citrini radicis cucu-
meris agrestis ana ℥ .ß. liquefiat cera ad ignem
cum oleo quibus liquefactis deponatur
ab igne et in scutella vitreata puluis
rerum misceatur cum eis perfecte. In
fine huius vnguenti abluatur aqua ros. et
aceto et reseruetur. Circa hanc speciem que
est cum pruritu et vehementi rubore
est ut mundificetur totum corpus et caput
cum pill. cochijs vel fetidis aut cum
decoctione alia dicta superius in capitulo
de melia et flebotometur ut dictum est supra
et etiam de vena frontis et summitate
nasi et ventosetur locus nauratum in
saphati liuida. Lauetur omni die locus
rubeus et tota facies cum aqua decocti-
onis viol. et maluauisci excorietur
et mundificetur locus infectus cum sapo-
ne et aqua tepida et hoc multotiens
tamdiu quod tota corruptio sit remo-
ta et mundificata. aut cum oleo de tar-
taro vel alliorum fetidorum. Sepe applicetur
sanguisuga super loca infecta postquam
per longum tempus steterit super sapo-
nis aut oleum de tartaro vel super allijs
fetidis dissolutum cum aqua tepida et
cum infirmus fortes senserit morsica-
tiones abluatur locus cum aqua tepi-
da de decoctionis fenugreci maluarum
violarum et maluauisci et post ablutio-
nes vngatur locus cum oleo ros. mixto
et incorporato cum camphora et muci-
lagine psillij et hordei ut dictum est
supra et abstineat a vino et rebus
acutis et salsis. Et si a vino abstine-
re non posset bibat vinum debile lim-
phatum duplo eius de aqua frigida. Sepe
epithimetur facies cum panno infuso in
acetositate citri vel arancij quod est
melius mixta cum mucillagine psil-
lij et maluarum aut viol. Sepe et spe-
cialiter in fine vngatur locus et epi-
thimetur cum vnguento facto ex cera cam-
phora et oleo ros. arsenico et alijs

et descriptio illius vnguenti sit in fine
cure supius saffati liuide. Ferrezer-
tur aqua ista si necesse fuerit quia secundum istum
modum bene reduceretur infirmus ad
pristinam sanitatem si deus voluerit
et specialiter iteretur purgatio et flebotomia
de cephalica. Si epithimetur faci-
es vel abluatur omni sero per longum tempus
absque aliqua custodia et cum custodia
perfecte et absque dubio curabitur
omnis saffati et omnis rubedo faciei
siue recens siue vetusta fuerit cum
aqua que sic fit. R aque limpide
lb. i. vel aque ros. lb. i. quod satis melius
est sulfuris viui in vltimo ut alcho-
ol ℥ .i. et ß. ponatur hic sulfur in aliqua
istarum aquarum et dimittantur ad solem
in vase vitreo per longum tempus vel absque
sole in propria aqua continue et de ea
fiat epithima vel ablutio faciei omni
sero et videbis mirabile. Sequitur

Capitulum ix. de aluesten idest de pustulis liuidis que appellantur gosomi et sunt similes nodis que fiunt in principio lepre. R

Excrescentie gosomi sunt
aliquando sem et saphati viz.
rubedo faciei cum pustul.
liuidis vel siccis male sunt
et timende quia melio-
semper peccat in via salsa et melan-
colica et promodum et nam eorum dant
significationem ad lepram et sunt excrescen-
tiones pertinentes ad lepram sicut dicta.
Primo mundificetur totum corpus multo-
tiens cum pillis fetidis vel cochijs
aut cum aliqua decoctione facta in capitulo
de melia et abstineat ab omnibus
rebus generantibus melias ut dictum est
capitulo de melia et dicetur capitulo de lepra.
Abstineat a vino forti et aquam bibat
vel utatur vino debili valde limphato
ita quod aqua sit dupla ad vinum et plus.
Sumat dictam ordinatam capitulo de me-
lancolia et ut dicetur capitulo de lepra

Si corpus fuerit carnosum et pingue fi
at flobotomia de vena cephalica que est
in manu inter indicem et pollicem et
ponantur ventose in collo aut sub mento
quia faciem clarificant Sed usus
ventosarum in collo destruit memoriam
et usus ventose que ponitur sub mento
visum debilitat Epithimetur locus
cum sapone dissoluto cum lixivio
forti et aliquantulo aceti et dimit
tatur tamdiu quod locus vesicet.
Aliud quod est fortius et virtutem
combustionis tenet ℞ arsenici citri
triti sal' kali calcis viridis eris ana
lb. ß argenti vivi salis armoniaci ℥
iij terantur omnia et misceantur adinvicem
in mortario cum aqua prima donec
argentum vivum sit extinctum postea
desiccentur et desiccata iterum terantur
et misceantur cum predicta aqua ita quod
fiat quedam massa in modum paste
valde mollis deinde ponantur in vase
cum quo fit aqua ros. et distillentur
per alembicum et in vase vitreo servetur
hec distillatio vel sublimatio Aqua
autem prima cum qua conficiuntur tales me
dicine sic fit ℞ calcis vive kali
gemme salis est quod reperitur apud
illos qui faciunt vitrum ana ℥ j terantur
perfecte et cum eis misceantur ℔ xij
aque et dimittantur sic per dies tres
agitando omni die tribus vicibus
cum spatula postea coletur et hec
est aqua prima de qua loquitur phisicus
in hoc casu Hoc enim medicamen de
siccat emorroidas et fistulas et ul
cera sordida et urit ut cauterium Cum
vero locus vesicatus vel pustulosus
fuerit factus abstergatur cum nitro
vel sale et aqua calida vel leniter lave
tur deinde cum terbentina dissolu
ta cum melle locus epithimetur et sic
per dies tres remaneat quo remo
to locus cum sale et aqua tepida
lavetur et siccetur quo terso et
mundificato epithimetur cum me
dicamine quod sic fit ℞ arsenici
citrini lapidis cum quo sartores et
pellipari vel barberi acuunt cultel
los ana ℥ j thuris ℥ ß terantur
ut alcohol et misceantur cum mucillagine
psillii de hoc medicamine locus deinceps
in die est linendus ita quod nichil de eo
aliqua vice removeatur sed addatur
medicamen super medicamen et
sic continue fiat usque ad dies tres Et
postquam per dies tres continuos sic
factum fuerit locus lavetur cum sale vel
nitro et aqua tepida Si autem per
hoc non curarentur ad idem regimen
redeundum est donec sanentur Iam tale
regimen destruit omnino hoc est gossam
vel alguelle vel grosonos facie
Aliud remedium valde bonum quod mitigans
fervorem sic fit fricetur locus
suis cum alumine fecis dissoluto cum lixi
vio omni die semel usque ad tres dies
vel cum oleo eius aut cum oleo de
tartaro propter quod locus abluatur vel ab
stergatur cum aliqua re. In fine trium
dierum in sero abluatur locus cum lixi
vio et farina orobi vel lupinorum
et post ablutiones epithimetur locus
totus cum unguento quod sic fit ℞ olei
ros. ℥ iiij cere ℥ ß cerusse arsenici
citrini litargiri ana ℥ ß camphore ℈
ij liquefiat cera cum oleo in circella
et post liquefactionem ponatur in scu
tella vitrea et addatur pulvis omnium
aliarum rerum tritarum et cribellatarum
subtiliter et cum oleo et cera liquefactis
perfecte incorporentur in fine addatur
modicum aque ros. et aceti Si autem per hoc
non curaretur tamdiu redeas a prin
cipio quod bene curet hec est via certa
absque fallacia Sequitur

Capitulum x. De impetigine et serpigine que fiunt in facie et collo et aliis membris ℞

Tales egritudines fiunt ex materia
salsa adusta vel ex sanguine
infecto per adustiones sive
cum adustio non dum finivit
suas humiditates Signa impetiginis
sunt quod scabies superficies cutis cresp
cutis etiam et nascuntur in collo et in
omnibus membris et sunt cum pruritu

medicina corrodens emorroidas & fistulas ulcera sordida

et ardor et etiam est impetigo Dicit
tamen hoc quia impetigo est circa super
ficiem cutis magis serpigo vero magis
profundatur in cute et currit huc et
illuc serpendo paulatim et utraque in
firmitas tamen a laicis appellatur ignis
saluaticus vel volaticus et dicit illa que
fit a sanguine ab illa que fit a flan
salso quia illa que fit a sanguine est
cum rubedine magis intensa et eius
superficies magis humida vel cum pustu
lis albis humidis et paruis et in eius
superficie continetur aliquid in modum
roris Alia autem que fit ex salso
flan est magis adusta et cum pruri
tu maiori et non continet in eius
superficie ros nec aliquid in modum humidi
sed est sicca adusta manifeste et est
de genere albarag et fit lepram ut
albaras et corrodit radices pilorum
itaque cadunt Cura conueniens et
utilis erit pacienti hanc infirmita
tem ut utatur dieta narrata capitulo de
melia aut dicetur capitulo de scabie et
pruritu et ut utatur medicinis mundi
ficantibus et est illic dictum et dicetur
in scabie Vngatur locus cum adipe
anatis vel galline postquam locus
fuerit sepe ablutus et fricatus cum
aqua tepida decoctionis malua
uisca vel fenugreci aut lappacii
acuti Scarificetur locus ita quod san
guis fluat et abluatur locus cum aqua
tepida ne coaguletur in locis incisis
vel ponatur sanguisuge in loco itaque
sanguis fluat ex loco postea fricetur
locus fortiter cum oleo de tartaro
vel de fecibus aut cum allume fecis tar
tari quod locus vesicetur et mundificetur
post mundificationes vel vesicationes
vngatur locus cum aqua cum qua
vasa terrea vitreantur mixta cum
aceto aut cum oleo de frumento
quod sic fit Sumatur triticum mundum
et in pisside habente collum et forami
ponatur et tunc tota pixis cooperiatur
ex argilla vel terra conferta que non
destruitur per ignes vel ex terra de
qua fiunt forme campanarum quo
facto accipiatur una testula in fundo
cuius centro fundi sit foramen ta

magnum quod collum pixidis possit libere
intrare tunc vero opiletur os pixi
dis cum pila facta ex filis ceris ita
quod frumentum non possit exire cum
caput pixidis fuerit versum et illa
ora collum pixidis foratum ponatur
in foramine teste et circa collum pixi
dis et circa pixidem et super pixidem
ponatur stercus vaccinum siccum et car
bones et in ipsis accendatur ignis pau
latim et sub foramine teste ponatur vas
vitreum in quo recipiatur oleum quod
ex ore pixidis opilato in qua est fru
mentum hoc enim oleum de proprietate
sanat impetiginem nouam et veterem
Aliud ad idem quod impetiginem
et serpigines curat ℞ radices
rumicis vel lappacii acuti et abluantur
et contundantur et coquantur continue
in aceto forti et de istis radicibus
fricetur locus lesus omni die in paucis
diebus curabit egritudo Vnguentum
de cerusa confortatum multum valet
ad hoc facta mundificatione loci cum
allume fecis vel oleo eius et cum scari
ficatione loci vel positis sanguisugis

Aliud

Capitulum xi de hiis que clarificant subtiliant albificant faciem citrinant rubificant et eam denigrant ℞

Iste modus operationis plus
trahitur ex usu et experimen
to quam ratione et propter hoc
mulieres experte in talibus
multum de tali operatione
nouerunt et sciunt Ea autem que
subtiliant cutim et lucidam et claram
reddunt et dealbant sunt gumme et
limones et confectiones et epi
thimata facta ad hoc Sumatur
habens virtutes insitam in se subti
liandi lucidandi clarificandi ex
proprietate sue compositionis sic fit fe
farine ciceris fabarum et ordei ana
drachmam sex farine amidi pulue

terent et super lapidem tamdiu fri
centur quod fiant ut alchool hic cum
lacte aspergantur itaque fluant et
ex eis in nocte facies tota epithi
metur et mane lavent cum aqua calida
in qua mole sicce et furfur cocte sit
hec gumera .i. linimentum sive sipisma
quod est idem vel medicina debet
continuari per longum tempus quamquam
vult ut eius appareat effectus et
ad minus continuetur usque ad v. dies
Aliud ad idem et est gumera nobilis
Recipe amigdalas excorticatas amili
et dragaganti et terantur ultime et
commisceantur omnia cum aqua non
ordei lavanti et ex eis epithimetur facies
es in nocte et in die lavetur cum aqua
in qua camomilla et viole cocte fuerint
Aliud ad idem Recipe amili et dra
ganti amigdalas dulces excor
ticatas et pulverizata cum lacte
spergantur et ex eis facies epithimetur
et cum siccari ceperit removeatur
epithima quod postquam per ebdoma
dam unam factum fuerit locus est
abluendus cum aqua calida Aliud
ad idem valde nobile quod sic fit
Recipe ceruse libram .i. teratur et dissolvatur
cum aqua limpida facta dissolu
tione coletur cum panno spisso valde
ita quod illa colatura recipiatur in pixi
de vitreata illud vero quod re
mansit in petia reiteretur et colatu
ra dimittatur per noctem ita quod fi
at residencia in fundo paxidis
et hic aqua supernatans reiciat
et residencia exiccetur optime ad
solem et sit semper scutella co
operta panno lineo mundo ita quod
pulvis nec aliud possit super venire
residencie Cum vero residencia
ceruse et tantumdem de granate
albissimis pulverizatis ut alchool
ut est ceruse residencie aspergantur
cum lacte omnia et epithimetur faci
es continue xv. noctibus et in mane
lavetur cum aqua decoctionis furfuris
et malve siccate hec gumera enim et
eius usus mirabiliter dealbat fa
ciem et clarificat perfecte Res multi
tes inhac gumera absque lacte solum

cum aqua furfuris multum operantur ad
dealbandum et clarificandum Ea
autem que inducunt rubedinem
in facie sic fiunt Recipe sinapis albi arse
nici rubei partes iiii hec trita cum
lacte conspergantur et ex eis per ebdo
madam facies epithimetur et fiat
epithima leve et subtile ne facies
excoriaretur Gumera alia nobilis
in hoc Recipe croci orientalis rubei
cum quo tinctores tingunt thiras
mirre mastici cum succo cepe quod
vocatur bulbus sive scalogratus
ut ex eo possit res confici et ex hac
confectione facies in nocte liniatur
et in die lavetur cum aqua tepida
vel frigida Medicamen rubifi
cans Recipe ysopi sicci ℥ x croci ori
entalis ℥ ii zuccari ℥ xiii ex hiis fiat
pulvis de quo singulis diebus con
sumatur ℥ Comedere carnes et
vinum bibere rubeum et crossum et uti
eis que fiunt ex melle et cum aqua calida
dulci Sepe lavari et edere vitellos
ovorum sunt de hiis que rubificant
similiter et ficus et granata dulcia
idem faciunt Gumera albificans
faciem accipiatur de ligno quod dicitur
brasile aut de radice pedis colu
bini et pistentur et bulliant in aqua
in qua aqua ponatur totum et di
mittatur per horam et postea ex
trahatur et desiccetur ad soles
Cum vero cum ipso operari volueris
tangas faciem cum salivo vel locum sup
quem locum humectatum cum saliva fiat
fricatio cum bombice vel coto rubi
ficato sola fricatio cum pede colum
bino absque aliqua decoctione super
locum humectatum cum saliva rubifi
caret Citrinare faciem artificialiter
poterit ad ypocritam vel galiochis
vel ad fraudulentiam decipere in lo
co ubi sit ciminum citrinat faciem
et uti cimino in omni cibario et odo
rare cum vino et linire faciem vel
simpoismare cum pulvere cimini post
quam facies inclinata fuerit super
aquas calidam multum citrinat
Sola suffumigatio cum cimino idem
operatur si liniatur facies cum cerotosa

montana rinat Notaui in loris en | 9 l
lidis et aquis bibe fontes et uti
in comestione aceto et comestio
lini nel crete et multe uigilie et stu
dium sollicitudine omnia ista tinguit
faciem mirabiliter et inmediate dol
ore sup albos nigribus fuit omnium
in phrenitis faciem atrimat De
nigrare faciem pertinet ad eos q
non delectant mordinarionibus et de
coracionibus similiter est opponi se soli et
comedere ex cibis salsis et balnearorum
dimitte et cum hoc etiam relinquere
omnia que faciem abstergunt et
mundificant Comedere draganum
sepe in suis cibariis aut mirabalans
conditis faciem denigrant si epithi
metur fortiter et sepe facies uel locus
aliquis cum philotro et medasegin
denigrabitur color qui remoueri non
poterit nisi duriter Et si tales colo
rem remouere uolumus lauetur locus
in aceto in quo cocta fuit usure uel
stercus passeris uel uermiculorum
uel acetosa aut cum herba que appel
latur catriola uel cum herba que uo
catur saponaria que est melior
Aut lauetur locus cum acetositate
citri uel aranci uel cum lacte aceto
so uel fricetur locus cum aceto et fa
rina ciceris multis uicibus donec locus
ad suam redeat dispositionem tangere
locus cum succo corticum nucis et cor
ticum granatorum uiridium et cum suc
co corticum lignum quod nascit apud
aquam quod uocatur umcu tinti de
nigrat et faciem et remouet talis
nigredo cum rebus supius narratis
et specialiter si locus cum urina calida
uel lixiuio et aceto et sapone fricet
Si tangat locus denigratus cum
oleo et fricet cum urina calida statim
remouebitur talis nigredo et tunc
in fine abluatur locus cum sapone
et aqua calida Similiter casu quando homo
intendit multiplicare nigredinem
multum oportet fames et uti rebus
inmundis et iacere et stare in loco in
mundo et uti rebus sordidis et mundis
et nichil curare de seruilo neque de ali
qua re seruilari et munda Nunc a

uel simplicitur aut limatio de albas
et rectificans faciet colorem et
magne honestatis sic fit omni sero
cum uadit dormitum mulier abluat
faciem suam cum lacte amigdalarum uel cu
lacte omnium calido uel caprino ut exit
ab ubere et postea epithimetur cu
pecia infusa in ipso quiescet per noctem
integram super facies et mane ab
luatur cum eodem lacte fiet decora
tio manifesta et in hoc melius melius
omni lac amigdalarum est Scire conuenit
hic quod in unguentis et ablucionibus facti
cum cerusa uel argento uiuo semper
cadit timor Nam usus istorum et similium
corrumpit et nigredines dentium et fe
torem oris cum corruptione gingiuarum
finaliter inducit absque dubio hec mun
es per continuum usum effectum manifeste
ostendit bone bonum et male malum Et

Capitulum xii de hiis que prohibent scob id est mutationem coloris que fit in facie a sole et uento &c

Et si superna hominis cui est
membra et facies continue
ex panno lineo aut ex pa
nno lane humefacto cum
panno lineo infuso in aqua
draganti uel psillij Aliud idem
fit dragant amili gummi arabici muscil
laginis psillij muscillaginis seminis ci
toniorum terantur et misceantur cum mu
cillagine psillij aut albumine oui aut
cum succo portulace et epithimetur
facies uel infundatur pannus lineus
in eis uel in aqua ipsorum uel in aqua
uni illorum et ponatur super faciem
mitiuere Item si infundatur medul
la panis sicci albissimi in aqua fri
gida tamdiu quod bene dissoluatur et ex ea
facies epithimetur uel ex panno albis
simo hora itineris epithimetur uel solu
ex albumine oui et dragaganto multum
defendet quolibet istorum alteracionem coloris
faciei a uento et sole Si autem color
faciei fuerit mutatus epithimetur

Item de albo

Aliud

De

De ... faciei
color faciei

in nocte facies cum ceroto qd fit
ex cera et oleo aut cum adipe galline
et farina ciceris et dimittatur super
faciem longo tempore et postea ablu
atur facies cum aliqua ex aquis
dictis supius in decoratione faciei Si
autem dure remoueret color acqsi
tus a sole uel uento liniat͛ cōtinue
facies cum aliqua de albi
ficantibus et clarificantibus faciem
sīm q supius narratum est in cº de deco
ratione faciei Inpinguari et lōgo
tempore et manere in umbra et absti
nere a labore et motu remouet colo
rem acquisitū a sole et a uento et
spāliter sit facies cōtinue sic cooperta
cum panno lineo mūdo Sequitur

Capitulum xiii de hiis que remouent pannū faciei et lentigines et ulcerū cicatrices et uariolaꝝ uestigia Re

Ad

Aut que pānū faciei
et locoꝝ solent destruē
sunt que cutim leuit͛ ex
coriant ut est epithima
quod sic fit ℞ seīs ruffaī
uel seīs eruce uel fenis greci ozilaī
cū decoquant͛ omnia ista simul
in aqua uel aliqd illoꝝ per se donec
aqua ingrossetur cum illa aqua
aspergat͛ puluis optime tritus et
cribratus ex cimino et rosto factus et
ex tali epithiate locus epithimet͛
Aliud ℞ sinap ficus siccas ul' uiri
des aā pistent͛ et cum eis locus
epithimet͛ cum aqua calida aut epi
thimet͛ locus cū panno infūso in aqª
tam diu q locus rubeat et cū rube
fuerit tunc locus epithimet͛ cum
rebus dictis et est non negligendū
ne pellis faciei uulneret͛ cū epithi
matibus dictis Nam cum dolor inci
pit statim medicamen admoueat͛
a loco ab epithimate quiescat post
quietē redeūd' est ad medicamē

Dolor nō admitta͛

Aliud ad idem ℞ fructus arboris
roseꝝ siluestris et amigdal' et sēina
melonis aā excorticent͛ et pistent͛
et misceant͛ cum equali pondere illaꝝ
cum terra argenti uiui et fiet ex eis
epithima Aliud ℞ lupinoꝝ seīs
rafani seīs eruce costi amigd' ama
raꝝ bauracis piperis bdellij ponde
ra equalia confice sic dissoluat͛ bdel
lium in aqua acetose montane aut in
aqua saponarie ex qua alie medicīe
conspergant͛ et fiet ex eis epithīa
Si abluat͛ faciei pannus cum sapone
dissoluta in aqua calida post cuius
ablutiones inungat͛ locus cū butiro
uel oleo de allure seu destruitur
pannus post longū usū Res autem
que adiuuāt ad destruendū lentigi
nes magnas et paruas et pannū
etiā sunt purgationes que fiunt cū
pillis et de cochiis dictis cº de
melia et floia que est inter annulare
et auricularem digitū que uocatur
saluatella manus seruiens spleni
Epithima ad lentigines magnas et
paruas sic fit ℞ farine lupinoꝝ
amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ
baurach seīs rafani aā pistentur
et cum mucillagine fenugrci con
spergant͛ et facies epithimet͛ omī
mane et in sero in ortu solis facies
abluat͛ cum aqua calida decoctionis
uiol' uel furfuris Semper fiat ablu
tio cum aqua calida ante positionē
medicaminis et post eius remotionē
Aliud ℞ farine lupinoꝝ amigd'
amaraꝝ seīs cauli ex eis omnibus
cum lacte ficuū fiat epithima Si
uero fiat emplm ex sapone idem
operabit͛ sed cum inceperit sapo facere
puncturas lauet͛ locus cū aqua te
pida et inungat͛ cum oleo ros' uel de
amigd' et iterū postea sapo apponat͛
et sic circulariter fiat donec remoue
atur Si aūt dissoluat͛ armoniacū
et fiat epithima idem facit Omē
aūt epithima uel emplm ul' medic
quod facit ad lentigines magnas
uel paruas uel ad pannū uel ad uenas
debet apponi postquā paciens
balneū exiuerit aut postquā locus

cum panno infuso in aqua calida infusus
et humectatus et calidus factus sunt
et non aliter. Si fricetur omni die locus
panniosus vel lentiginosus vel veno
sus usque ad longum tempus leniter et
mediocriter cum albumine oui humecta
to et fricatione tangatur locus cum bal
samo vel epithimetur cum unguento de
cerusa vel cum unguento de cocto in aqua
quod faciem in candidum destruitur
omne vestigium et omnis macula antiqua
que per viam medicine destrui po
terit. Cicatrices vulnerum meliorantur
et applanantur sed impossibile est ut
vestigium vulneris et variolarum omnino
remoueatur locus vero albior et plani
or bene fieri potest per medicinas.
Cicatrices epithimande sunt cum li
targiro albificato cum oleo rosarum. per
litargirum albificatum intelligas litargi
rium ut alcohol et mixtum cum oleo
rosarum et iterum exiccatum et tritum et in
corporatum cum eodem oleo et exiccatum tan
dem quod dealbetur sicut si sepe tangantur
cum adipe anatis vel anseris cicatricibus
confert super quas cicatrices in princi
pio ponatur continue diaquilon vel em
plastrum de fermento aut emplastrum factum
ex farina siliginis pane siliginis cum
dactilis mixto supponi debet. Vesti
gia variolarum destruuntur sicut quod possi
bile est destrui et remoueri per usum
balnei et per corporis impinguationem
Nam vestigia variolarum alba et
nigra male aut nullo modo remouentur
nisi nigre valde superficiales sint.
Epithimata et unctiones et ablutio
nes que dealbant clarificant et
faciem subtiliant multum valent si in hoc
fiat ut dictum est supra et ea que re
mouent vestigia ulcerum vel cicatrices
multum conferunt similiter. Epithima quod
remouet variolarum vestigia et pustu
larum sic fit. Recipe merda sengi ℥ unciam rosarum
vel mellis rosarum radices canne sicce fa
rine ciceris ossium vetustorum farine usi
se melonum extrorum seminis ozimi
domestici costi omnium ana pistentur omnia
et misceantur cum mucillagine fenugreci
et lini seminis et fiat omni nocte epithima
super faciem et super vestigia variolarum

et pustularum. Epithimentur sepe cum oleo
amigdalarum in quo fuerit dealbatum et
sublimatum fuerit dissolutum mirabiliter
operabitur albedinem et planiciem. Ad
destruendum pannum faciei et lenti
gines est hoc valde unguatur locus pan
nosus et lentigines omni nocte cum oleo
de nucibus et emplastretur locus cum nucibus
pistatis et mane abluatur locus cum sapo
ne molli et aqua calida et lixiuio et
fiat hoc per aliquos dies et postea
unguatur locus lesus cum litargiro albi
ficato in venies manifeste effectum veritatis.

Capitulum xiiii de hiis que auferunt sanguinem mortuum vel nigreditatem contingentem ex casu vel percussione in aliquo membro

Quando quis percutitur et in
loco vel membro remanserit
dolor et vulnus et calor et
fuerit necessarium viriditate
vel sanguinem mortuum remo
uere supponantur loco folia caulium
vel rutam aut mentastri viridis
nam istud ultimum aliis duabus fortius
existit. Emplastrum utile ad hoc. Recipe
arsenici citrini lapidis cum -pro- tamt
cultelli vel rasoria ana ʒ i. thuris
ʒ ii. fiat pulvis et incorporetur cum succo
rutam vel mentastri et fiat hoc em
plastrum super locum multis viribus aut
epithimetur ex solo arsenico citrino
vel mixto cum armoniaco. Si autem
in loco fuerit vulnus vel dolor et calor
primo in quas fiat quod oportet ut
curetur vulnus ut dictum est in cirur
gia. Sed si dolor et calor absque vul
nere fuerit in loco primo fiat flebotomia
in parte contraria vel subtractio sanguinis
cum ventosis et infirmus abstine
at a carnibus et vino et utatur rebus
frigidis usque quo securus fuerit locus
dolorosus et calidus cum oleo rosarum
et epithimetur cum bolo armeno et
succo solatri et succo semperviue et

filiu(m) aut puluis mirtorum et oleo ros(arum) mixtis et aliquantulo aceti. Cum uero dolor et calor fuerint remoti fiat ut dictum est super rone loci maculati et hic redeat ad dietam usuales. Sequitur

Capitulum xv de pustulis pruritu et scabie et magnis pustulis

Pruritus scabies et pustule semper fiunt ex materia salsa que fit ex admixtione humorum adustorum et humidorum equaliter uel inequali uincente humido in mixtione uel sicco et cum uincat humidum in mixtione fit scabies humida et pustule cum uero uincit siccum fit sicca cum forti pruritu. Cum uero humidum et siccum equalia erunt fit scabies in ueritate que est humidior quam pruritus siccus et siccior quam pustule. Eueniunt autem et fit secundum plurimum fere semper illis qui comedunt cibaria corrumpentia sanguinem et qui talibus cibariis frequenter utuntur ut sunt caules allia cepe sinapis res acute porri carnes salite et caseus et panis melegarinus et milinus et legumina omnia et uinum petrus et crossum et qui nullo modo uel raro utitur balneo. Nam balneum omnem superfluitatem subitaneam remouet aut subtiliat uel minuit et accidit laborantibus et uigilantibus et multis ieiunantibus. Signa manifesta sunt ex tactu et uisu et ex infirmi narratione. Cura si est possibile fiat flobotomia in manibus de uena epatis et splenis et maxime secundum plurimum continuatur ab umbelico inferius fiat flobotomia de saluatella in dextro pede et sinistro. Nam flobotomia istarum uenarum manuum et pedum purgat et remouet sanguinem grossum et melius a uenis et omnibus membris et toto corpore. Si autem flobotomia fieri non posset ponantur uentose cum scarificatione in spatul(is) et natibus et dorso eo quod superfluitates subitaneas et scabiosas bene remouebunt. Et abstineat omnis scabiosus a re salsa et acuta et dulci et utatur rebus humidis et acetosis

et uino limphato mundificet corpus ante flobotomias et post cum re que sic fit. Recipe mirabolanorum citrinorum ℨ xv. sene seminis scariole ros(arum) polipodii absinthii ana ℨ ii coquantur omnia in viii lb aque donec ad duas partes uel ii lb reducatur. Postea epithimum quod in fine decoctionis debet addi et post hoc omnia manibus fricata colentur in qua colatura ponatur ℨ iii tamarindorum. Si autem tamarindos non habent ponatur in ea zuc(cari) ros(arum) uel ℨ et talis decoctio multum sumatur uicibus. Syrupus ad scabiem et pruritum sic fit. Recipe sene epithimi ana ℨ i polipodii prunorum siccorum ana lb s(emis) pistentur omnia grosso modo et bulliant cum succo in ii lb uini et lb v aque donec quasi consumpta sit medietas hinc colentur et reseruetur de quo omni mane sero ieiuno sumat patiens absque adiuncto ℨ iiii. Educit enim materiam adustam et salsam et sic curat scabiem et pruritum. Pillule ualentes ad scabiem et pruritum. Recipe aloes mirabolanorum citrinorum ana ℨ ii seminis ros(arum) rubearum ana quarta ℨ ... fiant pillule cum succo fumi terre uel in aqua decoctionis eius et est potio purgatione facta multotiens post flobotomias uel uentosationes et etiam ante potio talis cottidie erit sumenda. Recipe prunarum x tamarindorum mundatorum a suis scorpis zucari ana ℨ x super ista fundantur due partes aque ferventis et per noctem unam sic dimittantur hinc fricentur manibus et colentur et in potu dentur. Si autem bulirent aliquantulum fortius operarent addant sene istis et fumi terre et tunc ex decoctione sumatur ℨ iiii omni die. Item ad scabiem. Recipe mirabolanorum citrinorum ℨ i sene fumi terre ℨ i succi absinthii quantum sufficit ad eorum conspersionem addat hic mediante quantum est quarta mirabolanorum et confiant cum melle fiunt ex hac medicina quantum est magnitudo auellane. Si autem pruritus siccus fuit sumat sero sepe cum mirabolanis citrinis et indis ana ℨ ... et comedat furmenti frumenti et ordei cum zucaro mane et sero et sepe post mundificationem una uel plures balneet in aqua ...

Cibaria que nocent

balneum ... 13

Signa ...

Cura

flobotomia

ventose

abstineat

in qua sint aceti et olei ros. et folia
apii et fumus terre et silia et post
ieiunio stō lac potetur acetosum Ali
ud remedium ad scabies et pruritum
cum mundificationis et preparationis
me sic fit primo abstineat ab omnibus
generantibus flā salsum et adustos
et utatur vino limphato albo et nu
triatur ex carnibus edi castrati et pisci
bus recentibus conditi cum aceto
et ex carne volatilium domesticorum
et carnibus porcellorum recentibus
et agnorum annualium et vitellorum ovorum
et comedat spinachia rapas et fo
lia eorum et lactucas et scariolas sca
riolas et cucurbitas boraginem
et brodium ciceris et silia et omni
die mane sol. et ante cenam sumat
ʒ. ij. sy. facti de fumo terre sene et
epithimo cum mell. si scabies fuit
humida cum ʒ. iiij. aque calide Si
autem scabies fuerit cum pruritu et
sicca sumat eius sy. facti cum iure
mediocris quantitate et easdem horis et
cum aqua calida et purget sepe cum
pillis et decoctionibus dictis supius
et flebotomet vel ventoset post pur
gationes vel purgaciones intret
balneum sepe aque dulcis in qua sit
oleum ros. et ad. aceti vel oleum de
camomilla cum foliis apii et fumi
terre Pille alie bone et utiles
in hoc fiunt sic R aloes ʒ. ij. sene
epithimi fumi terre an. ʒ. s. agari
ci ʒ. i. scamonee mastic. an. ʒ. s.
mirabol. indorum ʒ. iij. terantur et
conficiantur pille cum succo fumi
terre vel apii dosis est ʒ. ij. vel ʒ. i.
et s. vel ʒ. i. ad minus Post bal
nea et purgaciones et subtractionem
sanguinis fiant ventose Unguentum
ad scabiem valde bonum R litargiri
atramenti citrin. an. ʒ. ij. hic per
unam ebdomadam dimittatur ad sole
agitando frequenter cum spatula
miscendo cum aceto omni die et
postea reponatur Aliud R bau
rach. cocti sal. elbi albi an. ʒ. i. sto
racis ʒ. vij. aceti et olei ros. quod
sufficiat ad hoc quod cutis. corporis
ex eo possit inungi in balneo quod

post quam corpus fuit linitum maneat
sic et postea lavetur ex aqua balnei
Aliud ad idem quod fortius R
argenti vivi ex tincti cathimie ar
genti stabiosi elli albi alkani li
targiri ex his omnibus cum aceto et oleo
ros. mixtis fiat unguentum et in sero
ungantur membra et stet sic per totam
noctem et mane ingrediatur bal
neum et tunc fricetur paciens cum
saponaria vel vermicularis et post
ea lavetur cum aqua calida his factis
super ipsum infundatur aqua frigida et
cum oleo ros. inungatur et tunc
intret lectum Aliud ad idem R
assungie porci liquefacte lb. s. sal
tris tribulino ʒ. ij. sulfuris ʒ. ij.
misceantur Et si velles ipsum facere
fortius addes predictis ʒ. s. argenti
vivi ex tincti unguentum membra sca
biosa de illo unguento tribus diebus
continue propter quod removeatur et post
ea vadit infirmus ad balneum et
fricet omnia membra sua cum ros. et
floribus camomill. et sic faciet de tercio
in tercium diem donec plene fuit libera
tus Si autem necesse fuerit purgetur
iterum et aperiantur que sunt in pedibus
inter anulares et auricularem digi
tum et secundum istam viam omnis stabiosus
perfecte potest absque periculo liberari

Capitulum xvi de prohibitione generationis pediculorum et destructione eorum qui nati sunt R

Multiplicantur pediculi in
hominibus propter inmundiciam
et propter mutationes aque
et ex multo labore et sudo
re et multiplicatione sordicie
ei propter negligenciam et pigriciam
balnei et mutandi pannos lineos
et laneos Nam in pannis lane is
magis multiplicantur sordicies quam
in lineis adeo quod in laneis plures multi
plicantur sordicies et retinentur propter eorum
raritates et spongiositates et sic

cum ois plus fiunt pediculi et sepius
Et existit causa deferentes pannos
laneos indigent pannis mundis
sepius et balneis et fricationibus
abstergentibus alijs hominibus
Comestio vero habentium mali
odorem et fetentium et ficuum viri
dium et siccarum absque amigdalis et
nucibus pediculos in omnibus hominibus
multiplicat Comestio vero alliorum
cum nucibus et amigdalis destruit
materiam ex qua pediculi generari so
lent Conversatio et usus cum hominibus
immundis et in quibus pediculi multi
plicant dat causam ad pediculos
generandos Viatoribus et facien
tibus itinera longa per terras et
aquas et mare et specialiter cum ia
cent et fricent in alienis lectis et
pannis immundis et si etiam ipsi per se
sint immundi pediculi contingunt
et eveniunt fine multiplicant

contra pediculos · *Destruuntur eos* · *Interficiunt eos*

Ea autem que pediculos destruunt sunt
omnia contraria et ut pediculos stu
deant in usu balnei et fricationum
et omnium rerum que cutim et totum
corpus abstergunt et mundificant
specialiter circa superficiem conveniens
est utile et ut tales pannos mutet
quanto plus possunt et sint panni
qui carni adherent linei panni
et de loco omni die varient et
mutent si possibile fuerit et lecti
Medicamen interficiens pedicu
los et lendines sic fit extinguatur
argentum vivum et misceatur cum
oleo et inungatur cereo circulus
factus ex filis lineis cum quo pe
diculos tingatur vel quod super se ap
pendat Aliud fraxenia ru
bei stafisagrie allii albi baurach
ana terantur et misceantur cum aceto
et fiat in vitro x diebus continue
et sic dimittatur omni die cum unguento
per horam et postea abluatur vel la
vetur cum aqua calida Aliud
suffumigentur omni die panni cum
allio albo vel lupinis aut ciclami
ne cum pane porcino vel cum fo
lijs citri Aliud si ponantur folia
citri vel absinthii vel rosarum silvestrium
in oleo et cereo patiens unguentum fiunt pe
diculos unguatur valet quia pe
diculos interficit Aliud simul
teratur terra argenti vivi cum oleo
et inungatur cereo patiens non
fiunt pediculos et idem facit allio
albus Sola mundificatio cum pul
vere stafisagrie fortiter per membra
delet pediculos mirabiliter et absque
nocumento Sola mundificatio
corporis et cutis facta cum balneo
aque decoctionis absinthii et cum
continua alteratione pannorum lineorum
mundorum alborum lecti et vestimen
torum impedit generationes pedi
culorum et generatos destruet etc.

Capitulum xvii. De hijs que occultant odorem alliorum ceparum et porrorum etc.

Frasens mundatur in prima
semina et coquatur in oleo
anfacino in patella et con
spergatur ... capulue
gariofilorum et post esum alliorum
vel ceparum vel porrorum removebit
odorem illorum Si gariofili soli
bene masticantur et per longum
tempus post comestiones eorum et con
silium eorum removebit odorem
Idem operatur coriandrum siccum
vel viride et eius succus si masticatur
et comedatur post illa idem faciunt
nam inest ei proprietas faciendi
istud Zedoaria si masticetur et
comedatur post illa idem facit
Et si siccitas tibi qui facit moras
masticet post predicta comestionem
operabitur illud et specialiter si vini
odoriferi post eos bibatur non in
multa quantitate Et si menta vel
mentastrum vel barba mane masti
cetur et comedatur post allia et silia
et cum eo de aceti bibatur removet
vel odorem eorum Sic si fabe vel
lentes assate comedunt post illa
sedant eorum odorem quodammodo
Si masticet pars una cumini et
pars una gariofili et grana tria

spice vel .i. nux q̄ iam vinsa et tra
nat remouebit odor illor et similiu
afferte Sequit

Caplm xviii de hijs q̄ occultant odorez vini et que multuz bibere faciūt et que de leui inebriant et de hijs que alleuiant ebrietatez et de curacione ebrietatis

Quando post vinū masti
cetur cepe vel cepe simul
cum cubebis aut corian
driz masticat aut come
dere cepas aut napos
conditos cum aceto et bibe ad om
nia odores vini reprimunt et destru
unt Medicamen forte ad hoc
fit capi cubebe zedoarie misceant
et masticent fortit post vinū sup
huz eius destruit odores Si come
dant poma arancia acetosā vel mar
ciana quod idem est et fortiter mas
ticentur post potuz vini et cum eis
ad simat aceti odores vini mirabi
liter destruitt et odores oris reddunt
bonū Ea autez que valent et ad
multū vini bibendū sunt ne ea die
qua vult bibe non multū repleat
cibo neqz comedat dulcia Cafeaz
viridem vel albam sorbeat cibarium
est qd fit de cicerib et aqua et vo
catur cafea alba Si aut in eodē
cibario ponat aliqua herba viridis
dicet cafea viridis et comedat
micas molles in ture pingui et carnē
habentez pinguedinez ad mixtam
Comedat temperate neqz illa die
laboret post comestionez sed statim
postquaz expergefactus fuerit bibē
incipiat et sit non habens ex cibo
precedenti diei in stō grauedinez
talia que ad potandū valde iuuat
sunt comedē carnes cū caulibus

impialib aut carnes cū lentibus
et ciceribus Summe aceto sitatē
cibi post vinū aut ribes aut berbes
aut citonia aut granata acetosa
vel marciana .i. poma arancia vel
res salsas aut acetosas auxiliatur
multū ne vinū noceat Quod
aut retardat ebrietatem est medi
camen hoc fit seta caulis cimini
amigdalos excorticatas mentastrū
salem absinthiuz rutam siccaz ame
os misceant et terant et sumant
de eo pondus ʒ .ij. a ieiuno cū aqua
frigida et hoc habet locū si ille qui sume
debet non habet calorem Nam si calo
rem patit nullo mō de medicamine
sumat Aliud quod adiuuat ad bi
bendū et impedit vinū ut non noce
at est comedere ancipiaz vini sumat
et post amigdalas salitas aut oliuas
conditas sale aut cappares napos
conditos cum sale et aliuum Me
dicamen quod ebrietatez venire
facit sic fit fit nux mus ʒ .s. gal
he loco galhe cassia lignea ponat
xiloaloes an̄ ficia pdrs ʒ .viij.
mandragore opij feis iusquiami an̄
ʒ .i. ex eis omnibus tritis et cribratis
forment quorum vinus cum vino dis
solutus fuerit vehement inebriat
et sit vniusquisq ʒ .s. vl' ʒ .i. in ponde
Aliud decoquat iusquiamuz nigrum
et cortices mandragore in aqua do
nec cubeat que cum vino si misceant
inebriat Aliud sumat aqua i qua
coquat semen .i. loliū quod nascit
in frumento et misceat cum vino vl'
deinde aqua vbi aut res habens
in sallaginis madefacta fuerit et
bibat Aliud fortius fit mirre
cassie lignee apij iusquiami oim an̄
sexta ʒ .i. spic' garioft terciaz ʒ
.i. hec trita cum vino mixta bibant
et est vna dosis Ea aut que mani
feste alleuiant ebrietates sunt aceti
et aqua cum misceant et bibūt aut
aqua mixta cum lacte vel cū sero ace
toso multū bibenda sunt et si ace
tis et oleū ros super caput mixta
fundant valent et si camphora mix
ta cum aqua ros naribus applicet

ne vi[m] noceat

Retardam[en] ebriet[atem]

iuuat ad bi[bendum] et vi[num] n[on] no[ceat]

facie[n]s ebrietatem

manifeste alleuiant ebrietatem

uel ponat et odoret p[ro]fic[i]et utilitate
Sed hic conuenit q[uod] stabilis in hora
sua est vomitus voluntarius uel coac
tus p[ro]pterea utile valde est ut pedes
uel manus ponant in aqua frigida et
ut sale detenter fricentur. Come
dere micas panis aut buccellas in
fusas in agresta uel aceto uel succo
berberis aut vino de granatis acetosis
multum conferunt. Si comedant
caules aut caules imperiales crudi
post vini assumptionem quantitatem
excedentes virtus vini destruitur
Item si comedatur cepe cum aceto fo
ti. et abluant testiculi cum aceto
et aqua virtus vini manifeste destru
etur ad sensum. Cura ebrietatis
postq[uam] virtus vini destructa est uel
incipit destrui et diu dormire et
post somnum ingredi balneum et se
dere in balneo .i. stufa s[atis] temperata
et super caput eius fundat multum
de aqua tepida et exeat balneum et
comedat pullos coctos cum agresta
uel vino berberis aut vino de granatis
aut comedat geladiam uel cibarium
factum cum aceto. Deinde iterum dor
miat et post somnum fundat super
caput oleum ros[aceum] mixtum cum aceto spe
cialiter si dolorem capitis habuerit
et post hoc iterum dormiat. Si simi
tas capitis tardauerit bibat parum
vini cum multa aqua. Multum loq[ui]
et longum sternuter maxime et olfacere
oleum nenufarinum et flores salicis nec non
et rosas et camphoram et aquam ros[aceam]
nec non infundere caput aqua tepida
sunt de hiis que crapulam remouent.
Aliud R[ecipe] seminis scariole seminis cauliu[m]
berberis mundati a suis granis sumach
lentium excorticatarum ros[arum] spodii an[a]
℥ .x. ex quibus omnibus tritis et cribatis
℥ .iii. cum sexta ℥ .i. camphore et
cum ℥ .i. acetositatis citri aut cum
succo maligranati acetosi uel cum
succo ribes sunt potande. Aliud
si fumigant de semine coriandri sicci
mixti cum equali quantitate zuccari
albi quantum pro tribus vicibus valet.
Robi se[cundu]m sucti succi qui valent ad cra
pule remotionem et eam curant
sunt rob de succo uue acerbe et rob
de acetositate citri et rob de ribes et
de granatis et de pomis acetosis
citoniis et breuiter omnis res aceto
sa valet ad hoc. Aliud aqua in qua
sumach et tamarindi atq[ue] pruna
fuerint infusa sumatur et cum succo ace
tositatis citri uel citonii misceatur aut
granati acetosi qui sit eius dezip[...]
his quibus cum zuccari quantum totum
est addatur que omnia usq[ue] ad spissitu
dinem sunt coquenda ex quibus postea
quasi sorbendo aliquid est sumendum.
Solempnitas aque attendit intoxicatione
crapule non habet locum in ma con
tinua eo q[uod] consumetur vinum illic
ab hominibus. In terra vero sarracenorum
locum habet eo q[uod] faciunt venoriam
temporaliter in qua bibunt vinum absq[ue]
mensura et modo et inebriantur
malo modo ita q[uod] ebrietas durat
in eis per xxiiii horas et plus vnde
cum non sint consueti vinum bibere
magis leduntur a vino quam consueti
et p[ro]p[ter] hoc in cura crapule maior
requiritur solempnitas quam in cura &c.

Capitulum xix. De sare id est tumoribus qui sunt in modum tumoris qui fit morsu pedi[culi] q[ui] cito fiunt et cito recedunt et pruritu cum homo se scalpit. R[ubrica]

Ex passio semper contingit
aut p[ro]p[ter] superfluitate sanguinis
que in venis est ad superfi
ciem cutis bonitate nature
expellitur aut p[ro]p[ter] maliciam
eius stimulantis membra currit ad ex
teriora. Et differentia inter istos duos
infirmitates talis est quia ex primo
modo homo manifeste sentit alle
uiationem in omnibus membris quamuis
in superficie infirmitates habeant

Remedium crapulam

in alia sentit totum continuum vel grave
dines et lassitudines in omnibus membris
in infirmitate in exterioribus existente
et tunc post febrem continuam in futuro
unde multum providendum et conside
randum subtiliter Circa primo fiat
flebotomia aut subtractio sanguinis per aliquam
viam si possibile fuerit et postea
mundificetur totum corpus si paciens
strictus fuerit secundum ventrem et causa
tunc fuerit ex violencia materie et eius
habundancia cum tamarindis et aqua
prunorum et manna aut purgetur cum
decoction mirabolanorum citrinorum tamarin
dis et aqua prunorum et silium Nutri
atur cum geladio et cibariis acetosis
vel cum lactucis portulacis cucurbitis
et carnibus conditis cum agresta ace
to vino de granatis acetosis et succo
herbarum et similibus Bibat vinum debile
limphatum quintuplo eius de aqua fri
gida in fine ponatur in balneo aque
tepide decoctionis rosarum acetose et fo
liorum malve et violarum post balneum la
vetur totum corpus cum aqua rosarum in
qua sit aliquid aceti albi Trociscos de
camphora vel de spodio sumat aliquando
cum iuleb aut sirupo rosarum cum aqua frigida
aut zuccarum album mixtum cum aceto
et aqua rosarum aut succum citri vel azanni
mixtum cum aqua frigida Sequitur

Capitulum xx de adursel id est de sudationibus id est pustulis parvissimis et fiunt in corpore hominis tempore caloris et sudore et aliquando fiunt in membris ut pulicis morsus R.

Esudatio vel resudatio non
contingit neque fit de sudoris
multitudine tempore magni
caloris postquam fiunt in
membris pustule parve ru
bee vel citrine fit autem hec egritudo

ex vapore calido qui resolvitur a materia
colerica calida vel a subtilitate sanguinis
et elevatur cum sudore ad superficiem cutis
et ipsam inficit Circa primo opor
tet ut totum corpus lavetur ex aqua
frigida in qua aliquid aceti ponatur et infun
dantur panni in aqua rosarum et ponantur
super membra et cum exsiccati fuerint
iterum infundantur et super loca ponantur
infrigidantur [margin: infrigidantur] loca inferius ad iacendum et mora
dum in locis frigidis vel infrigidatis cum nive
vel aqua frigida et epithimentur loca
cum aqua frigida et oleo rosarum et aliquantulo
aceti Nutriatur paciens cum omnibus
cibariis acetosis vel cum cibariis
conditis cum succis acetosis destruen
tibus coleram et subtiliantes sanguinem
vel eius acuitates Si autem corpus
fuerit repletum flebotometur vel mundificetur
cum tamarindis et aqua prunorum et
silium post infrigidationes locorum epi
thimentur loca cum croco ortolano
et radicibus celidonie mixtis cum aceto
balneetur in aqua tepida decoctionis
rosarum et fricentur membra cum sale alumina
et aceto mixtis In fine vero fricentur
omnia membra cum furfure et ungatur
totum corpus cum oleo rosarum in quo
sit aliquid camphore et aceti Sequitur

Capitulum xxi de morfea alba nigra et albaras R.

Differencia illarum est talis
quia morfea alba fit ex
materia frigida quam natura me
mbris non incolore unde
remanet macula alba
in superficie cutis Nigra fit ex materia
melancolica quam natura non assimilat membris
et ideo fit macula nigra in membrorum
superficie Albaras vero fit ex eadem
materia ex qua fit alba et ex qua fit
nigra Sed differt ab eis in hoc quia
in albaras est materia profundata usque
quasi ad carnes et os et est cum ea ali
quando pruritus asperitas et scabiositas
et tunc fit de genere impetiginis et
serpiginis In aliis autem duabus
morfeis materia non contingit nisi
in superficie cutis tantum et sunt prolo

alijs condicionibus. Vitis enim expulsiua in alba et nigra est forcior et materia subtilior et paucior sed in albaras materia grossior est et virtus debilior et propter hoc male et cum difficultate curatur. Jmmo secundum plurimum nullo modo curatur.

Cura morphee albe

Cura morfee albe est ut sepe in aurora in modum nucis magne sumatur de triferra minori quam fecimus sermonem de his que tardant canicies est postea uel cum ea bibatur ad unum uel sumat de pillis cochijs uel medicamine de turbit bis in mense et post purgationem fricetur morphea albo cum ...uino uel cum tussia et semine raphani et rubea ac cum ello albo et sinapi ... et cum aceto forti mixtis aut fricetur locus ad solem multotiens cum scalongia uel sepe tam diu quod locus vesicetur. fricetur locus etiam aliquando cum radice lapparij contusa infusa et dimissa in aceto albo uel emplastretur locus cum sinapi et stercore columbino et ficubus siccis pistatis et mixtis simul hoc enim emplastrum mirabiliter rufficat rubificat locum et albedines remouet. Si autem nimis inflammaret et doleret vngatur cum oleo ros. calido. Vtatur cum carnibus assatis paciens et rebus calidis ut sinapis et alijs salsamentis et bibat vinum non multiplicatum in quantitate absque aqua. Vtatur electuarijs calidis et abstineat habens morpheam albam ab omni re generante flegma et humores frigidos. Si mouerit dolorem capitis uel aliquam calitates membrorum ex usu rerum caliarum reprimat cum aceto uel syr. aceto so. aut cum melle ros. mixto cum aceto et aqua frigida. Ab usu aque ros. et a coitu et balneis aque dulcis multum abstinere debet talis paciens. Sed si inueniret balnea salsa uel alluminosa sulfurea utatur hijs et fricationibus locorum in quibus morfea reperitur.

Cura nigre

Cura morfee nigre primo oportet ut mundificetur totum corpus et regatur regimine et dieta dictis cap. de melia. Si autem corpus esset carnosum et pingue et rubeum fiat

flobotomia de saluatella manus sinistre et pedis sinistri. locus vero fricetur cum sapone et aqua calida sepe et ingrediatur balneum et utatur regimine humectatiuo. Epithimetur locus etiam sepe ex semine rafani et ello albo et ex semine erucee et aceto et propter hec omnia remedia omnia que valent ad pannum faciei sicut vtilia et conueniencia in casu isto et fieri debet si fuerint necessaria. Jncura vero albaras est attendendum quod omnis morfea uel albaras que non rubet de facili quando fricatur et quando cum acu pungitur sanguinem non emittit est difficilis curacionis uel incurabilis a contrario in contrarium propter albaras et morfea dant significationem ad lepram de futuro. Primo conueniens est ut fiat vomitus quasi omni die et mundificetur corpus cum medicamine de turbit. aut cum pillis cochijs uel fetidis. aut stomatico alkindi et utatur electuario de anacardis aut triacam semel in ebdomada. Regatur cum dieta habens albaras desiccatiua ut vtatur cum rebus et carnibus assatis et cum sinapi et salsamentis et cum vino veteri pauco in quantitate et sicca. Vtatur carnibus auium siluestrium et rebus calidis desiccatiuis et specialiter si corpus humidum fuerit et pingue. Si autem corpus extenuatum fuerit utatur rebus humidis boni nutrimenti ut dictum est cap. de melia et vino lymphato. Epithimetur albaras cum re que sic fit. Rx cassie portulare agreste uel lactirole staphisagrie uel radicis rafani ventrilli cantaridarum ana partes equales. hec omnia pistata misceantur in aqua in qua rubea fuerit cocta et postquam locus fuerit fortiter fricatus cum sepe uel cum scalongia ponatur super locum et dimittatur tam diu quod locus fuerit inflatus alteratus uel ulceratus hic si tota albaras fuerit destructa cum suis radicibus bonum erit et hic debet curari cum consolidantibus et dantibus colorem loco ut est color naturalis cutis de quibus in sermonis

dicem⁹ Si aũt de malicia ad ire manserit dimittet fricando cum cepe et sinapi et rebus ulcerantibus et vesicantibus donec tota malicia sit remota Ulcerat etiam locus et vesicatur cum succo anacardi quando locus excoriatur Corrodit et vesicatur epi fortiter fricatur cum allio feniculo alliis et aceto Supremum quod pot fieri in hoc casu est tangere locum cum ferro ignito Si aũt albaras fuerit in loco in quo ventose solent poni subtrahatur sanguis ex loco et postea ungatur litargiro albificato quod sic fit tera litargirum et misceatur cum oleo ros et exponatur ad solem tam diu sic fiat donec litargirum fuerit albificatum et sic cum isto epithimetur locus in quo albaras facta est per appositionem ventosarum remoto sanguine qui est in loco cum ventosis dealbabit iterum hic modus rectificationis loci lesi per ventosas multotiens si necesse fuerit ponendo ventosas super locum et ungendo sepe vel epithimando morpheam cum litargiro albificato deinde quod plus valet in removendo pannum et morfeas albas et rubeas vel nigras est fricatio vel epithimatio temperata cum lacte ficuum vel foliorum eius ad quas post excoriationem loci sequitur in unctio cum litargiro ablu to De his que habent rectificare locum ubi erat albaras et tingere ipsum rubedine vel nigredine vel consolidare est hoc quod sic fit Recipe rubee mirre feris vini allius rozer ana terantur et misceantur et locus ex istis tam diu fricetur multis viribus donec pariens ungatur hoc enim et eius tinctura xx remanet diebus Aliud si epithimetur locus ex rubea mixta cum aceto valet Aliud fiat epithima ex rubia pstasia mixta cum aqua in qua basil fuerit coctum ide operatur Ultimum remedium ad albaras sanandas pot post excoriationem et remotionem albaras cum rebus vesicantibus et ulcerantibus aut cum ferro ignito sic fit Recipe albificati litargiri ℥ i rubee tinctorum brasil ana ℥ i et ʒ terantur ista duo et misceantur cum litargiro albificato et cum his misceatur ita quod fiat liquidum de aqua in qua brasil fuit coctum vel rubea et de isto omni die locus excoriatus usque ad curationem epithimetur Dico quod si albaras vel aliqua ex morfeis omni die epithimetur cum sanguine nigri serpentis quod de proprietate hic sanguis curat et removet albaras et morfeas de quo nostro tempore non scimus veritatem et deus melius novit Deo gratias

Capitulum xxii de lepra

[H]ec infirmitas fit et provenit ex sparsione colere nigre vel melie in toto corpore et corrumpit complexionem membrorum per hoc et ipsorum forma et aliquando continuitas ita quod corrodunt membra aliquando et cadunt casu qui fit ab ulceratione et aliquando fit quod non ulceratur et fit quasi cancer communis toti corpori causa materialis huius egritudinis est melia naturalis cum conculcatur in membris preter naturam et adurit absque quod putrefiat et melia generata ex aliis humoribus per viam adustionis et impossibile est ut fiat hec infirmitas nisi ex materia redundata ad genus melium per viam adustionis aut ex ipsa melia naturali adusta apparet manifeste quod in ista egritudine ledit complexio compositio et continuitas et quando hec materia expellitur ad membrum unum facit accidere duriciem aut sephiros aut cancrum per sephiros intelligas durities melium absque sensu et calliditate et fit preter quod circa sephiros apparent vene nigre vel virides tumidantes ipsum splene plene sanguine adusto melino que apparent in canino et si fuerit hec materia adusta subtilis facit accidere estiomenum et si expellitur hec materia ad super ficies cutis fiet impetigo vel morphea nigra vel albaras et si sperguetur per totum corpus et putrefieret facit febres melium et si non putrefieret et spergitur per totum corpus et corrumpit in materia

Ca mal⸗

quod seph⸗

Apparent

Estiomen⸗

marinil' et vngues findunt et fiunt mali coloris et forme et tota facies horribil' apparet Et aspectu leprosi timent et fugiunt pueri eo q' facies et aspectus leprosi disponunt' ex forma contraria dispositioni nali et qualitati que est in pueris et in plantis pedum in veniunt' ulcera fetida cancerosi que consolidari non possunt et alij in cruribus Et certissimum signum qd' non fallit est q' medicus qn dubius fuerit de lepra aspexerit in os leprosi et aprehenderit digitis suis linguam patientis et viderit circa radices linguae et vue et in palato scissuras et pustulas istos albas et rubeas cetinas fetentes que oriuntur ex fumo eleuato a mã que aduriit' vnde cum reuerberet talis fumus in loco horribil' cum ascendit ad caput et non resoluit' ymo inficit loca illa sicut qd' est et signficat vrem adustiones mã tota corporis et sed hoc vere lepram signficat et tales pustule palati et que sunt sub lingua et circa venas tenent locum granorum velud glandines que apparent in corporibus porcorum Dr' q' si leprosus flebotomet' et colligat' sanguis in passide q' post eius residentiam inuenient' in fundo eius quasi arena ul' puluis et istud significat adustiones vrem factam in omnibus humoribus venarum et totius corporis pulsus eius subtil' inuenit' paruus et debilis et vrina tenuis quandoque cum colore intenso quandoque absque colore ymo remanet glauca colorata inuenit' cum sit adustio discolorata facta adustione et incinerata mã Si aut' pellis totius corporis et mebrorum fuerit cineree ul' terree coloris et fuerit aspera et dura et cum pilis valde raris et minutis et fuerit in colore pell' infirmi et tactu similis pelli elefantis tunc indicabit' cum alijs signis q' lepra erit ex mã melan-nali cuius subtile resolutum est Si autem ulcerationes apparuerint in mebris fetide orribiles cum casu mebrorum et corrosione carnis indicabit' q' lepra illa erit ex malicia

nel melia adusta cuius subtile remansit cum grosso et est talis mã in modum venenum vel ex colera adusta cuius grossum adustum est et mixtum cum subtili et est talis colera per viam istam facta venenosa comburens mebra que tangit Si aut' color corporis totius parum immutat' est a dispositione nali sed est cum pruritu forti et contractione et nodatione in mebris et actual' tunc fiet que causat' ex flate salso Si aut' color totius corporis fuit rubeus vergens ad fuscedinem et cadunt pili capitis et facies inflata fuit et in facie tota et toto corpore fuit bothor vel pustule emittentes humores venenosum rubeum cum fuscedine tunc lepra illa indicabit esse ex sanguine adusto Si sit per carnes et mebra formicationes cum puncturis principium lepre significabunt Cura qn medicus bene machinatus fuerit fuit q' egritudo in principio et mebra inferius nec tendere incipiunt neque continuitates ul' propriam compositionem amiserint poterit hec infirmitas curari aut occupari ita q' eius vestigia non apparebunt vel ad minimus in superficie cutis vel corporis non demonstrabunt' Primo oportet ut ordinet' eius regimen et dieta que sit humida et non sicca et declinans ad frigiditates potius quam ad calitates Nam si in mã adusta destruat' siccitas non remanebit vestigium eius quin tota eius mala cõpa emendet' et remoueat' Maius et fortius peccatum qd' est in adusta mã trahit' a siccitate Bibat vinum album clarum odoriferum vergens ad dulcedinem itaque ponat' tm de aqua quantum de vino vel bibat vinum coctum dulce clarum limphatum ut dictum est aut rob de vino mixtum cum aqua aut aqua decoctionis passularum vel dattilorum aut aqua mellis vel zuccari Comedat carnes edorum agnorum annualium et omnium non lactantium et carnes pullorum et iuuenum gallinarum coctas cum aqua et conditas cum vitellis ouorum et butiro et aliquantulum absque butiro De herbis

Cura

pr' gandi neb

maius peccatum [illegible]

Bibat

Comedat

Diliu

[illegible]

comedat borragines spinachia atripli
ces mirabilis et lactucas vel endivi
as et potest poni cum eis in pere ac
de herba feni. Condiant similiter ba
ria cum oleo viol. aut de nenufar
aut de cucurbit. et cum puluere qui

sunt nigrarum ipsius

sic fit et cum rob de vino. Recipe liqui
ritie ℥ ij cinamomi ℥ i caridamomi
ʒ ß croci ʒ ß fiat pulvis cribat.

Si sitiens purgari meruerit

Si autem corpus infirmi fuerit ruine
sui sanguinem pingue et eius color
fuerit rubeus vergens ad fusce di
nes fiat flebotomia de vena media et post
hoc requiescat per multos dies
et fiat flebotomia de pede et manu simi
liter ex vena que servit splen et
semper in omni flebotomia fiat magnum vulnus
ut crossities sanguinis vel eius fex libere
possit exire. In aliis autem habitudinibus

Flebotomia laudanda in raro morantes

non laudamus flebotomias cum minuat
humiditatem venale neque mista nisi ut
quantitas humiditatis que est causa infirmi
tatis minuatur. Purget vinusquis
que leprosus bis in ebdomada vel se
mel ad minus cum decoctione de
epithimo et pillis convenientibus ad illud
hoc modo. Decoctio de epithimo

Decoctio de epithimo

sic fit. Recipe mirab. indorum ℥ x poli
podii ℥ v sene ℥ viij turbit ℥
iiij thimados ℥ x bulliant omnia
excepto epithimo in tribus lb aque
donec medietas aque fuerit con
sumpta tunc addatur epithimum
et illico deponatur ab igne cum aqua
in frigidari incepit fricent ea qui
sunt in aqua fortiter manibus et cum
fricata fuerint coletur aqua et re
servetur. Pille ad idem alie quas

Pille expte ℞

fecimus in quodam leproso quem cura
vimus et vocabatur dominus thomasius
Recipe elli nigri ʒ i sene epithimi ana
pondus granorum ordei xij turbith
ℨ ß polipodii ℨ ß siseleos masti
ces ana pondus granorum ordei vj
diagredii ℨ i agarici hermodactili ana
ℨ ß aloes ℨ ij rose rube spice
castre ligni cassie balsami cinamomi
ana pondus granorum ordei vj fiant
pille ex omnibus cum vino odorifero
liquido dissoluatur ad mastic dantur
vj vel vij ad plus xj fiant rotule ad

modum ciceris pisoli. Pille ad hoc sic
fiunt. Recipe agarici ℨ ij aloes ʒ i sal
nitri ʒ ß elli nigri quartam unius ʒ
fiant pille ex his omnibus et confi
ciant cum rob aut cum iuleb aut cum
melle omnes iste pille sunt una dosis
et postquam infirmus sumpserit pillas

pille

stet per iij horas in quibus sumat de
coctione ante dictam et post tres ho
ras sumat tertiam partem decoctionis
predicte iterata decoctione cum pillis
bis aut ter sepe post iteratum mundi
ficationem infirmus balneet in aqua
dulci decoctionis foliorum malue rose
viol. et nenufar et non cooperiat bal
neum ne quis inspissaret anhelitum et
possit facere febres et cum steterit
aliquantulum in balneo fricet toti
corpus cum farina fabarum ciceris
et furfuris et post fricationem inungatur
totum corpus cum oleo de nenufar
tali vel de viol. aut cum oleo ros. vel
de cucurbita. Sumat omni die preter
diem in qua pillas et decoctionem
sumpsit de sirupo qui sic fit. Recipe sene
℥ i cuscute i ℥ ß polipodii ℥ iij
epithimi ℥ i et ß scolopendrie capill.
ve. pollitrici adianti ana ℥ i seminis
lactuce endivie cucurbite cucumeris
melonis ana ℥ i passularum ℥ iij bulli
ant omnia preter epithimum in iiij lb
aque donec una lb eiusdem aque fu
erit consumpta tunc addatur epithimum
et deponatur ab igne et cum infrigidari
incepit fricent cum manibus et cum fri
cata fuerit coletur aqua et fiant ex ea
lb vj sir. cum iiij lb zuccari de quo sumat
paciens omni die in aurora ℥ iij cum
℥ iij aque decoctionis prenominate. Si
vero tales duricies vel macule in me
dio morphee vel impetiginis fuerint
per membra mollificent et removeant
tangendo eas de die in dies cum oleo
viol. et oleo de nenufar mixto in quo
ponatur de camphora bono modo et fiat
tale oleum hora qua fit hec operatione fer
vens ita quod obduret locum vel tangatur cum
ferro ignito plane quod est melius
et hoc fiat tam diu donec omnes macule
que erunt incise fuerint mollificate in
et mortificate post hoc redeat ad balne

et purgationes et consolidant loca
adhusta et excoriata cum unguento
de cerusa. Possent etiam purgari cum
pillulis fetidis loco pillularum supradictarum
aliquando et hic non tempore decoctionis.
Sepe sumere debet de sero cum iure
in ieiunio suo quia bene operabitur in le
proso effectum utilem et bonum. Si
autem per viam istam infirmitas
non videretur diminui neque ad melius
alterari tunc oportet ut medicetur cum
carne viperarum preparatarum et coctarum
ut dicetur et bibat vinum de viperis
quod dicetur vel fiet inferius. Per
viperas hic intelligimus serpentes
qui appellantur habent caput planum
et subtile et in medio sunt grossiores
et habent caudas curtas subtiles ut
lacerte et strepitum faciunt in suo mo
tu et debent capi in locis siccis lon
ginquis a palude et luto et debent esse
in colore flavi et si dentes parvos
habuerint in parte dextra et sinistra
mandibularum meliores erunt. Tunc cum
inventum fuerit abscindantur capita ser
pentis et caude et interiora removean
tur et abluantur et ponantur in olla no
va vel lebete et cum eis ponatur aqua
et ad acetum olei piperis galange cime
ni et sal et possunt aliqui ciceris pom
pulli columbarum coquantur donec fieret
laborio suus et magis delectabile apud
gustum et tam diu sic dimittantur simul
coqui quod caro viperarum tunc dissolvatur.
His gestis patiens comedat ius et
carnes et bibat de vino quod fit cum vipe
ris hoc modo. Accipiant duo vel tres
vipere preparate et decoquantur in uno sex
tario vini donec dissolute sint et hic
illud vinum sit calidum bulliens cum viperis
ponatur in vegiticulo in quo duo vel
tria sextaria vini inventi fuerint et
sic usui reservetur. Cum vero patiens ex
comestione viperarum et viperis et ex usu
vini viperarum inceperit sicut homines et in
flari ceperit et absque sensu steterit
iam sufficit eius usus vel quia ...
inflata ... et inveniet sub ea
... novam et carnem mollem et sic liberabitur
per se. Sit ergo contentus post hoc
in dieta et potum antedictum et balneetur

et nutriatur ut superius dictum est. Vtatur
post hoc tyriaca electa cum primo de
coctionis passularum quia bene erit
et. Vidi ego absque viperis mactari bon.
abbates sancti martini de risino(?)
nono et de hoc fuerunt testes omnes
magistri et scolares mutinales qui
tunc temporis erant boni et in civi
tate verone domino odinisius de
padua et non dubites quod multi
per viam istam et specialiter cum usu
viperarum secundum quod scriptum est libera
rentur et infirmitas esset in principio
et absque destructione compositionis
et diminutione membrorum. Electuarium
quod sic fit invenimus mirabilem
effectum. Recipe sene epithimi ana ℥ .i.
elli(?) nigri ros. rubearum ana ℥ .i. ʒ .v. te
rantur perfecte et fiat electuarium cum
melle dispumato de hoc electuario
sumitur ℥ .i. cum aqua decoctionis
sene et epithimi de tercio in tercium
diem vel de quarto. Aliis autem
diebus sumant trociscos quatuor de tiro
cum eadem aqua vel vino claro lim
phato. Diebus veneris semper
sumant quatuor trociscos de tiro
cum ℥ .i. tyriace et vino vel aqua su
pradicta et plus vel minus hac re
media lepre vel aliis rebus etc.

Questio oritur hic cum enim cancer
qui est lepra unius membri et sic de
aliis de quibus non est sanatio tunc
quemadmodum dicetur de lepra cum sit
ex eadem materia et eodem modo adhusta et
sit cancer corporis totius. Solutio
quod in lepra est conditio una que
non est in cancro videlicet quod lepra spergitur
per totum corpus et non figitur in
profunditatibus membrorum cum venis
plenis sanguine melico ut in cancro
in quo sit radix cancri et specialiter
in principio in quo membra amittant
propriam formam et compositionem et propter hoc
cum administrantur curationes fortes
sustentantur egritudines et leprosum
ita quod egritudo non agit per membra
simplicia sed in cancro est totum contrarium
et sit per hoc lepra curabilis cancer vero
non ... cancer propter infiltrationem
sue malicie et venenositatis in venis

et simplicibus membris eo quod sua materia
collata est et non specifica non recipit
administrationes medicinarum forcium
que sunt necessarie in eius eradicatione
nisi destruatur cum toto membro in quo
est et propter hoc bone medicine fortes
convenientes. Ad hoc non possunt suste
nere egritudines quoniam egritudo agit
in membra simplicia itaque componit
et formam et totam naturam membri
in quo est destruit et sic remanet
incurabilis. Sciendum hic convenit quod si
castretur leprosus cum fuerit in principio
sue infirmitatis curabitur a lepra cum
parvo adiutorio. Nos autem non pro
bavimus hoc unquam. Et ratio huius
est quia castratio inducit humiditatem
et minuit calidites et convertit complexionem
in contrarium eius quod invenit unde
viros effeminat ut voluit philosophus sensus
hic manifestat sed bene speravimus
in diebus nostro tempore experiri de hoc. Fuit
autem quidam castratus in verona ut
dixit nobis quidam medicus et a morbo
suo et curatus fuit absque medico post
castrationem a lepra sed remansit abs
que barba toto tempore vite sue ut cas
trati remanent et nos in cirurgia
nostra de castrationis modis plenius
determinavimus. Explicit

Capitulum xxiii de verrucis et porris ficis et celsis

Omnes tales infirmitates
causantur et fiunt ex materia cras
sa melancolica que loco illo que
nascuntur colligitur et indura
tur et est inter eas differentia secundum
formam et figuram sed non secundum materiam
neque curationes. Porri in figura
habent circa suam superficiem quandam
asperitatem. Verruce nullam habent
asperitatem in sua superficie et sunt eiusdem
quantitatis cum porris. Ficus habet
pedem subtilem et caput magnum.
Per celsum intelligas morum habet
figuram et formam mori et appellatur
porrus ... et est maior quantitate

Porri
Verruce
Ficus
Celsus

quam porrus neque verruca. Cura.
Si fricentur verruce cum omni re
habente acuitates et aceto forti bene
removebuntur. Fricatio cum foliis
... aut cum foliis capparis viridis
et aceto similiter porros et verrucas fi
cos et mora destruit. Medicamina
omnia et carnium corrosiva ut medi
camen de sapone et calce et medica
men de arsenico quod appellatur calcadi
con vel quod fit de flore eris et similia
verrucas destruit. Si vesicentur et
ulcerentur et mundificentur usque ad radi
cem bene valet ad hoc. Facta mundi
ficatione incarnetur locus cum pulvere in
... et consolidetur. Si fri
centur omni die cum aceto et sale bene
destruentur. Si verruce scarifi
centur circa radices et specialiter si mul
tas radices habuerint et post scarifi
cationes conspergantur verruce cum
suis scarificationibus ex pulvere as
... confecto cum realgare ita
quod totus locus denigretur bene eradi
cabuntur et postquam denigrate fuerint
cum appositione butiri removeatur
totum quod fuit mortificatum et hoc fiat
tam diu reiterando medicamen
acutum donec tota radix emissa fu
erit post mundificationem et incarnationem
consolidetur locus. Si verruce
multiplicate cum sepe squillitico et
aceto destruentur omnino et specialiter
si membrum in quo sunt per longum tempus
antequam fiat scarificatio vel frica
tio cum verrucis in aqua calida mo
ratum fuerit. Si cum solo vitello
squille viridis hoc est cum eo quod
est in medio squille verruce porri
et similia fricentur omni die usque ad pau
cos dies destruentur omnino et perfecte.
Fricatio cum solo aceto forti calido
valet multum et verrucas removet.
Si medicus posset cum medicinis
solventibus et mundificantibus melius
infirmum purgare multum bene opera
retur et si corpus esset plenum et
carnosum valde et fieret flobotomia de
salvatella manus sinistre esset hoc
utile. Abstinere a rebus generanti
bus melancoliam et uti dieta narrata in

lepra et melia sufficeret. Si fiunt porri et vet… cum porcilanis removebit in brevi et cum carnositate et mucillagine que reperitur in fer[…] lumacarum que limace reperiuntur in vineis et in ortis bene curantur si sepe fiat. Se[quitur].

Capitulum xxiiii. De superfluitate aurium purganda. R[ubrica].

[M]ollificetur primo quod est intra aurem de sordicie cum oleo tepido ponendo oleum ipsa hora qua vult dormire in aurem et mane in ortu solis vel aurora vadat patiens ad stufam et ponat aurem mundificandam super solium calidum stufe et permittat exire totum quod in aure continetur si exire potest et cum a balneo exiverit ponat stilum involutum ex coto in aure sive intus et revolvat per aurem mundificando quod remanserit. Aut si non vult ire ad stufas inclinet aurem in aqua postquam fuit oleum super aquam bulientes vel calidam de rochonis camomille vel aneti et postea mundificetur cum stilo et coto. Aliud ponatur in aurem aceti et bauracis vel vinum de baurach aut aqua calida et baurach et postquam parum ibi remansit expellatur et ponatur in balneo vel tenenda est auris postquam exiverit super vaporem aque calide per aliquod tempus quo facto mundificanda est auris cum coto et stilo ut dictum est. Si medicus habuerit instrumentum eneum vel argenteum subtile valde cuius extremitas una esset inclinata aliqualiter et plana bene et competenter posset absque aliqua mundificatione ante dicta omnes sordiciem removere ab aure absque alia re et specialiter si fuisset usus in hoc vel habuisset conversationem cum magistro qui hoc facere suis temporibus consueverit. Sequitur.

Capitulum xxv. De hiis que auferunt fetorem assellarum. R[ubrica].

[A]ssumatur litargirum albificatum et conspergatur cum aqua ros[arum] in qua sit canfora dissoluta et fiant inde trocisci et tegantur superius et inferius cum ros[is] et maneant sic donec desiccentur et reponantur et fiat ex eis medicamen cum necesse fuerit removebit odorem malum. Aliud ad idem abluatur ascella cum sale et aqua et post ablucionem conficiantur cum aqua ros[arum] et camfora et fiant trocisci et reserventur et cum necesse fuerit epithimentur locus et siccetur. Aliud ad idem R[ecipe] ros[arum] rubearum ℔ i gallie gariofilorum spice nardi nucis muscate ana ʒ i bezantini simul et teribentur et ex eis informentur trocisci cum aqua ros[arum] et cum necesse fuerit fiat epithima in loco et siccetur. Et abluantur omni sero ascelle cum vino de rochonis mirti murte vel marrubii et ciperi vel cum vino in quo dissoluta sit una grana musci removebit omnis odor malus a loco. Et si epithimetur locus cum muso et siccetur bene operabitur in hoc. Si patiens fetorem assellarum et pedum et aliorum membrorum purgetur cum pillulis fetidis vel stomaticis alkindi vel cum aqua de rochonum dicta capitulo de melia et lepra et ciuitate medium. Et si continue usus fuerit in dieta sua odoriferis et gariofilis et salibus et abstinuerit ab allijs cepis porris omnis et eruca et herba de qua fit assa et absque et salibus et cum hoc abstinuerit a fastidio erit sanum bonum et inveniens. Sequitur.

Capitulum xxvi. De hiis que prohibent ne puerorum testiculi et puellarum mamille properent magnitudo. R[ubrica].

aliud

Si patiens pati…

ne mamille et testiculi magni fiant

Modus procedendi in hoc talis est. Fiat emplastrum ex cimino contuso et consperso ex aqua super mamillas et testiculos et sic maneat. Cuminum super testiculos et mamillas cum pecia infusa in aceto et aqua bene et fortiter absque dolore et sic usque ad dies tres dimittatur et tunc removeatur. Loco illius fiat emplastrum cum cepe lilii albi pistati et incorporati cum aceto et aqua et bene et fortiter ligetur et sic per tres maneat dies quod non removeatur. Ista enim emplastra et medicamina conveniunt ut fiant super testiculos et mamillas multis vicibus in mense. Si accipiantur duo lapides virides quibus acuuntur ferra et fricentur ad invicem cum aceto et aqua et fiat emplastrum vel epithima ex eo, quod ab eis resolvitur, conservat mamillas et testiculos mirabiliter ne eis properet magnitudo. Teratur allumen et misceatur cum oleo ros. et ex eo omni die mane et sero ungantur mamille et testiculi absque fricatione. Hoc enim defendit ne augmentum in eis conveniens deveniat. Aliud R. bolarum gallarum viridium ana terantur et cribentur et misceantur cum melle et fiat epithima quod postquam per diem integrum sic permanserit lavetur cum aqua frigida et hoc fiat multis vicibus in mense. Durabit enim per hoc parvitas testiculorum et mamillarum tempore longo. Aliud R. cerusse lapidis marmoris albi quod delem fundit ana partes quatuor terantur et aspergantur ex oleo mirtino et cum succo iusquiami misceantur et fiat emplastrum. Hoc enim mamillas neque testiculos neque pilos in femore crescere permittit. Stando simmo tantum tacitu mamillas et testiculos augmentat. Ita si non tangantur neque fricentur eorum tardabitur augmentum et casus. Si omni nocte vel die epithimetur cum aqua ros. et aceto in quibus sit ad camphore vel tinne vel cum bruda vel sacculo supinus vel sus

gulam clementer mamille et testiculi ipso femine non eveniet eis augmentum neque casus nisi in senectute et post longum tempus. Sequitur

Capitulum xxvii de hiis que ingrossant corpus et ipsum macrum efficiunt R.

Mirabilis fuit conditio hominis vel macre sciendum enim quod corpus est possibile et delem fieri pot hoc in quolibet homine sed impinguare quodlibet corpus est impossibile et specialiter corpora extenuata habentia epar magnum et venas magnas et hoc propter duo. Primum quod est caliditas epatis acuta cum calilitate membrorum et eorum siccitate que est prius resolvere humores et humiditates membrorum antequam in pinguedinem convertantur. 2m est cum vasa totius corporis sunt magna manifesta valde sunt plus capacia humorum et humiditatibus quam natura posset convertere in pinguedines et carnositatem et talia corpora semper extenuata manent. Ea autem que habent macrescere et extenuare corpus sunt cibaria pauci nutrimenti ut olera et legumina comedere salsa acetosa et que movent ventres et uti rebus provocantibus urinas et sudorem multum valent ad hoc multum currere et parum comedere et ieiunare et multum movere et parum et male dormire et maxime super stratum durum et cum indumentis asperis et balneari in ieiunio post labores et abstinere a comestione post balneum et longam moram facere in balneo et uti vino veteri limphato et comedere panem siccum de spelta ordeo et milio et dormire in ieiunio post laborem et balneum longum. Verum ista de necessitate corpora habent extenuare et macrescere. Abstinere a rebus dulcibus et in quibus

et vino novo et lacte et salibus et
in illis fiant ad hoc usus electuariorum [illegible]
dorum valet ad istud et movere neque
corpus et usus rerum provocantium
urinas et est usus trifere minoris
et usus diaireon piperon diacurcume
et diagalange diacimini et similium
et debet homo movere antequam come
dat post eorum receptiones donec appe
titus qui fuerit irritatus deprimatur
et debet talis pati famem atque sitim
et movere sub sole et in locis et mina
sionibus calidis et in balneo sudare et
medicinas facientes manere sepe su
mere   Medicamen faciens corpus
macrum sic fit Recipe ameos seminis apii seminis
feniculi cimini ana pertinens vel ℥ i sem
buci siccis bamachan quartam unius
partis vel ℥ ss. facte per duas vel ℥ ii
pulverisentur de quorum pulvere habe
at cotidie utens a eo pondus aurei
i hoc enim medicamen vehementer
corpus desiccat   Medicamen aliud
Recipe trifere minoris ℥ iii pulveris pigre
hiebre ℥ i sumatur hoc medicamen
qualibet ebdomada semel   Aliud
Recipe cimini piperis salis zedoarie ana ℥
ii terantur et cribentur Si sumatur de
isto pulvere pondus unius aurei de tertio
in tertium diem in ortu solis cum ℥ i
aceti vel ℥ iii vini albi veteris mira
biliter extenuat omne corpus   Impin
guatur autem corpus quod est possibi
le impinguari per usum vini rubei dul
cis et novi et specialiter usu lactis in
ieiunio et cum eo ponitur zuccarum quam
mel per usum rerum dulcium et per ab
stinentiam a labore vigiliis et super
fluo motu et ab omnibus rebus pro
vocantibus urinas sudores et move
ntibus ventrem propter suas acuitates aut
calliditates   Et utatur rebus nutrientibus
multum ut est triticum coctum in iure
carnium et absque ipse pinguem ut sunt
pultes de farinis que sorbeantur
cum vino dulci et novo et brodia
carnium inspissata cum vitellis ovorum
et mica panis vel farina   Cibaria
omnia de farinis facta et [illegible]
cocta et condita cum lacte et zuccaro
et pulvere qui sic fit multum impinguat
Recipe cardamomi ℥ i mic[is] nucis muscate galange
piperis longi ana ℥ ss. fiat pulvis cri
batus Abstineat a rebus acetosis
a salsis et acutis non pro sapore ci
bi ut appetitus melioretur et non defi
ciat   Comedere habundans res nutribiles
carnes vitulinas et iura carnium et brodia
cum vitellis et speciebus dictis impingu
ant mirabiliter vel alterat ad melius
Hoc preceptum est ut homo in hoc ca
su desiderans impinguari vel melio
rari aut defendi ab exsiccatione
utatur ante comestiones vel cibum debili
de ambulatione vel subtilis et ut a
forti motu et de ambulatione gravi
abstineat et ut eius lectus sit mollis
et in loco frigido et quod multum quiescat
et dormiat et ut ungatur corpus eius
cum oleo violaceo vel devenintur omni
die post cibum et tunc intret balneum
aque dulcis et fricentur membra sua omnia
tempore quousque aliquantulum rube
videantur loca   Solacia et instrum
dilectabilia continue aut sepe sint coram
eo bis in yeme et ter in estate come
dat et semper post prandium per horas
vel cenam balneum ingrediatur et hoc
omni die vel de die in diem secundum quod
medico consideranti videbitur   De
cetero cibarium quod fit ex farina ciceris
fabarum risi tritici et ordei et similium
conditum cum lacte et zuccaro et iure
carnium et caseo recenti absque sale
est utile in hoc et erit si tale cibarium
fieret absque pinguedine conferret
Fructus quoque quorum nuclei come
duntur cum zuccaro ut amigdale avella
ne fistici et nuces dulces recentes
et corpus pinee impinguant et plus
omnibus aliis fructibus impinguant
ficus mature   Impinguant etiam cor
pus et crassum faciunt arietina caro
porcellina et edina gallina et ova
assata et castratina et panis vel mice
super quas funditur pinguedo pullorum
columbarum cum assantur et carnes cocte
cum aqua vel cum aliqua herba et speciebus
et abstinere a fleubotomia et solutione ven
tris et coitu   Sorbiciuncule facte
ex farina frumenti ciceris fabe risi
cum lacte et butiro et ex pane si

Nota

Medicin' impinguatiua

bibat in ieiunio multum valent. Me
dicamen impinguatiuum sic fit. Sumat
sera cinnerbita, decorticata et terat
ultime et cum lacte vaccino conspe
rgant et fiant trocis subtilos ex q
bus cum lacte et zuccaro ℥ i. coquat.
Aliud. Sumat farina ciceris et fa
barum risi et amigd' dulces excorti
cate et nuce pinis sicce et excis
fiat cibarium cum lacte et zuccaro ℥
et in ieiunio comedat et cum come
derit per horam balneum intret in
quo faciet moram non multam et cum
exiuerit et quieuerit nutriatur nu
trimento proprio et usitato.
Aliud. Sumant amigd' excorticate
dulces et auellane et semen papa
ueris albi et fisticu et butirum vacci
num et zuccarum pistent ultime et te
rant et cum butiro ungant et dis
soluat cum zuccaro manzorum ad de
co comedat. Aliud. Sumat caput
arietis pinguis bene mundificati
et optime pistet cum addat lb. s
eiusdem arietis et due lb. lactis et ci
ceris rubri tritici an. unc. [illegible] ℥
iij. quibus tantum aqua misceatur ut
exea possit cooperiri et sic coquantur
hoc totum usque ad dissolutionem omnes
postea ex aqua colata ℥ iij. et pin
guedinis ℥ ij. et olei ros. et olei
de nucibus an. ℥ i. sumant et fiat
suppositorium et ex hiis in nocte post
quam assellauerit et dormiat in
ea tota nocte tenendo ipsum in uen
tre et fiat hoc bis in ebdomada ℥
si fiat cibarium ex hiis omnibus preter
quod sunt ibi olea erit utilis in hoc.

Cibarium impinguatiuum nobile valde

Cibarium impinguatiuum et est nobi
le valde sic fit. Sumant fiualle pa
nis siccii ~~et in~~ in multe ~~in~~ et minus
pinguium carnium cum feruet ponat
et cum mollificate et bene minime
imbibite extrahantur unam et con
spergant ex caseo recenti et in fine
ponat ad super eas de puluere
specierum dicto supius et antequam
infrigidentur comedant et post eas
et cum eis bibat vinum rubeum nouum
et stet per tres horas tres anteq
comedat cibaria usitata. Et nota

impinguatiua et medicinas in anti
fiaminis facies uel ponas sequitur.

Capitulum xxviii de hiis que sudorem bene redolere faciunt. R.

Primo oportet ut fiat flobo
tomia uel mundificatio cum pillis et
medicinis mundificantibus
humores putridos et utatur
patiens cibariis odoriferis
conditis cum speciebus odoriferis et
bibat vinum clarum odoriferum in quo ad
aque ponatur. Sumat omni mane se
men cimini potu cum vino aut
cassia lignea aut gariofil' sepe utatur
fricationibus et balneis in ieiunio in
quibus rose et gariofilata et beton
ica ponant et similia. Comedat
capita cardorum et semen apii feni.
et sisileos fricet totum corpus sepe
cum bauracth et lyciasty de ros. quos
fecimus cap. de fetore assellarum.
Mutat sepe camisias et eas fac
at odoriferas cum musco et speciebus
in mundo loco et bene odorifero dor
miat et a fetidis rebus se abstineat.

Capitulum xxix. de diminutione fetoris urine et egestionis. R.

Conuenit in isto casu ut ho
mo abstineat a fastidio et ab
omnibus fetidis viz. ab allis
feniugreco et semine lini cepis
eruca porris et caulibus
et a omnibus et speciebus qui de proprietate
fetorem in urina multiplicant et similibus
et utatur vino odorifero claro limpi
do aliquantulo et semine cimini et seme
feni. et ysopi et ciceros in suis cibariis.
Condiantur sua cibaria omnia cum
puluere qui sic fit. R. cinamomi elec.
℥ ij. gariof. galange longi piperis
cardamomi. ℥ iij. folij mirti musc. an.
℥ ij. macis croci an. ℥ i. musci grana
vi. fiat puluis cibariis. Reste

Ne corpus mortuum cito fetat aut putrescat

Capitulum xxx de custodia corporis mortui ne feteat et ne cito putrescat R

Cum enim intendit medicus istius rei oportet ut eleuet ad superiora crura mortui et inuersum et sit caput mortui remissum versus terram et ponat in ano et corpus mortui clistere calidum factum ex decoctione colloquintide et bauracis quo facto eleuetur caput mortui ad superiora et eius pedes reuoluatur versus terram et sic teneatur donec totum clistere exeat cum fecibus et fiat hic modus clisterizandi sepe et tamdiu quousque intestina omnia euacuata sint ab omni superfluitate cum stercore quibus gestis uel factis fiat clistere odoriferum conseruatiuum corporis quod includatur cum coto uel tenta fortiter intra corpus quod sic fit R aloes mirre acacie galle muscate camfore ana teratur perfecte et dissoluantur cum aqua rosarum et ponatur hoc totum intra corpus per anum et includatur ut est dictum Item dissoluatur hoc totum cum aceto et sale et aqua rosarum et de eo omnes vngantur mixture Iterum condiatur argentum viuum cum aloe et sale mixtum et allume et gallia muscata mensura equali quibus mixtis et incorporatis impleantur nares ex eo et omnia foramina corporis Illud quod de proprietate conseruat cadauer ne putrefiat est ut lauatur totaliter cadauer cum pice liquida calida factis pluribus clisteribus euacuantibus intestina cadaueris si per os cadaueris et anum inmittatur acetum in quo dissoluta sint mumia et sal et aloes et puluis mirtorum et puluis carpobalsami et xilobalsami seruabitur longo tempore illesum specialiter si eius extrinseci omnes ex ista re vngantur et fricentur Omnis preterea mortuus ut volunt antiqui si super suam faciem iacet uentrem suum non habebit inflatum et cum in eis naribus argentum ponetur viuum cerebrum ipsius non defluet sed condensabitur in vnam massam Sequitur

Que prohibent sudorem pedum

Capitulum xxxi de illis que prohibent sudorem pedum R

Si abstinuerit a replecione qui sit in sero et cenis et bibat vinum odoriferum lauet cum aqua calida decoctionis foliorum cipressi uel foliorum tamarisci et foliorum uel granorum mirti perfecte remouebitur sudor et malus odor pedum Si abluantur pedes cum aqua decoctionis folii et virge erit notabile medicamen in hoc conueniens nobilibus et regibus et magnatibus Sequitur

Ne pedes et manus a frigore corrumpantur

Capitulum xxxii de regimine extremitatum pedum et digitorum et manuum ne a frigore corrumpantur et succursu si incepta fuerit corruptio et sanatione eius quod corruptum est R

Circa hic conueniens qui nil est deterius ad velociter afferendum frigoris nocumentum quam ut pedes sint suspensi et manus distorte aperte pendentes igitur pro defensione ne frigus eis noceat ut pedes et manus fricentur vehementer absque aliquo liquore post fricationem vngantur ex oleo veteri uel oleo de lilio uel de spica facta vnctione inuoluantur totaliter pedes ex pannis laneis acu cusis et lana molli deinde calciamenti sint ex caligis subtilibus largis mollibus duplicatis Summopere cauendum est ne pedes

Nocumenta frigoris expellentia

Preservantia a frigore et remotiva nocumenti

Signa lesionis a frigore

In congelatis cura

calient ex fricationibus factis modo
facto aut humectatis. Ea autem que
nocumentum adveniens extremitati
bus a frigore expellunt sunt hec: habe
calie ut maiorana et ozimum et cal
famet cum meis in volumine et in vincho
cum oleo laurino vel de costo et similibus.
Si involvantur pedes et manus cum
panno lineo infuso ex aqua per te impri
te liquida liquefacta ad ignem non
solum istud defendit extremitates
a nocumento frigoris sed etiam illud
quod iam incepit corrumpi prohi
bet peius fieri. Idem operatur spadrap
pum factum ex cera resina et oleo de
spica vel de costo et in manibus cirote
tere de pelle agnina mar facte ma
nus defendunt a nocumento advenien
ente ex frigore propterea omnis viator
vel homo qui timet de nocumento
quod posset extremitatibus advenire
non utatur pati sitim vel frigus vel
ad aliud ex quo extremitates ledi
possunt fortius per hec extrema ve
lociter corrumpentur. Signum autem
lesionis contingentis ex frigore in extre
mis est quod eis notabatur iam alleviari
sentitur licet eorum opimentum non sit
mutatum neque augmentatum neque ab
aere frigus est remotum hoc enim non
evenit nisi ex sensus minoratione
vel debilitate. Oportet ergo ut cum
frigus nocere inceperit quod opimentum
pedum mutetur et fricatio in eis multum
fiat et post fricationem operiantur
ac mediocri incessu contineat moneri.
Si autem congelaverit pedes vel extremi
tates a postema et eorum sensus
minui adhuc poterunt curari nisi
ipse extremitates vel pedes virides
aut nigre fiant. Tunc antequam nigre
scant vel virescant debent poni in
aqua tepida decoctionis palee tri
tici vel ponantur in aqua in qua caules
vel napi bullierint vel in aqua in qua
vel camomilla vel mellilotum vel sticha
dos aut semen lini vel fenugreci
cum unoquoque separatim cocti sunt
aut omnia simul et maxime si in igne
cum aliquo oleorum superius dictorum
fricati fuerint sepe. Cum autem extre

mitates vel pedes virides vel nigri
facti fuerint tunc festinet ad scal
pendum profundum ut ad carnem non
deveniat et sanguis ab eis fluere
permittatur donec per se sanguis
restringatur et stent cum pedibus
et locis scalpellatis in aqua calida
ne sanguis in ore vulneris vel venarum
congeletur et exire prohibeatur.
Cum autem sanguis fuerit restrictus
vel eius fluxus nimius fuerit fi
at epithima ex bolo ar dissoluto
in aqua et pauco aceto quod super
ponendum est loco leso vel viridi aut
nigro et est sic dimittendum per diem
unam et noctem. Deinde ex vino te
pe facto vel ex aqua et aceto lavan
dum et post hoc quoque similiter bis aut
ter epithimandum et ad ultimum te
dum est cum dicto hoc epithimate
donec loca denigrata videas
iam facta esse dura et rubea. Si
autem ante scalpellationem duricies me
brorum fuit dissoluta et malum reddat
odorem et in putredinem versa fu
erit tunc scalpellatio nullo modo
utilis reperitur. Aliquando necesse est ut
omnia que sunt in illis locis occidat
et fiat hoc absque tarditate ne cor
ruptio veniat usque ad carnes sanas
illo loco. Nam mali medici non bene
assuti cum ferro et violenter cu
removent a dictis locis et carnes
putrefactas subtrahunt licet non ibi
magna reperiatur durities sed locus
sit tenuis et subtilis quia per illo
riens nervos et cordas sanas et
utiles taliter operando destruunt et
discerpunt et inducunt deinde ma
las egritudines et incurabiles faciunt
in illo loco et membris generari. Caro
namque putrida ferro removenda
non est a membro in tali casu primo
emplastrum ex foliis sicle aut foliis
caulis coctis et butiro calido admixtis
confectum in modum panis fieri con
venit et est superponendum calidum.
Idem operatur emplastrum factum ex len
tibus coctis et pistatis et mixtis
cum mellilloto et farina fenugreci
et butiro et aliquantulo salis bene

confiteor quod operatio cum ferro in membro
subtili et debili corrupto in quo non
magna reperitur grossities vel profun
ditas corruptionis non est sic conuenabilis
quemadmodum operatio cum emplastris mun
dificatiuis et emplastris confortantibus
loca sana que circa loca putrefacta
sunt apponenda sed operatio cum
ferro in membro subtili et grosso sine
corruptione fuerit profundata sine
non si sapienter et absque extensione
neruorum et cordarum et lesione partis
sane fiat erit utilis valde et velocio
ris actionis quam illa que fit cum
emplastris quamuis in ea sit timor ex
parte mali medici et inusitati in hoc
facta mundificatione carnis putride
et remoto quod putridum erat totaliter
considerandum est utrum putrefactio
ingressa sit os an non. Si autem in
gressa non fuit os incarnetur locus
cum puluere thuris minuti vel cum
unguento facto ex ipso et in fine conso
lidetur cum puluere mirre capilli et si
milium. Si vero ingressa fuerit ipsa
corruptio os tunc necesse erit ipsum
os corruptum radere cum aliquo in
strumento et remouere quod corruptum
est aut aliquam eius partem auferre
aut totum a iunctura remouere et
post ossis ablationes locum incarnare
et consolidare. Qui enim non huius
artis usus est indiget medico scien
te quamuis doctrinas habuerit huius
artis. Sequitur

Capitulum xxxiii de illis que prohibent sissuras que fiunt in calcaneis et appellantur mugri. R[ubrica]

Intentio huius rei quantum pertinet
ad partem defensionis ne
sissure vel mugri fiant quantum
pertinet ad partem curatio
nis postquam facte sunt.
Intentio defensionis ne fiant est ut
pedes sepe lauentur cum aqua calida
decoctionis fenugreci vel seminis lini

Murre quid

vel radicum malueuisci et longo tempore
teneantur pedes in aqua illa donec
[illegible] loca in quibus consueuerint eue
nire sissure mollificentur. Post molli
ficationem ungantur loca cum oleo de mas
tice vel oleo de spica inspissato cum cera
aut fricentur loca cum puluere draganti
triti ut alcohol et post epithimentur
cum pice liquida aut supponatur pedi
et calcaneo pannus infusus in oleo
calido et sit semper homo calciatus ex cali
gis largis absque subtellaribus et si ab
sque subtellaribus stare voluerit sint
largi absque adherentia ad pedem
et strictura et caueat sibi a puluere plan...
et frigore sicut melius poterit. In
tentio vero que pertinet ad partem
curationis postquam mugri vel sissu
re facte fuerint est ut curentur loca
cum mundificatiuo calefactiuo in quo
sit virtus consolidationis ut est un
guentum quod sic fit. Recipe sepi caprini
lb. i. pulueris gallarum tritarum ut al
cohol ℥ i. liquefiat sepum et coletur
et misceatur cum puluere gallarum
et ponatur super sissuras antiquas
et nouas nam hoc mundificando pu
tredines loci consolidant. Aliud
ad idem. Recipe litargiri ℥ v. terantur
et misceantur cum ... ℥ olei et co
quantur in patella agitando cum spa
tula continue donec fiat ut pix et tunc
addantur ℥ iii. gallarum et tunc iterum
bulliat donec inspissetur deinde cum
tepidum factum fuerit ponatur super
sissuras hoc enim antique et noue sis
sure auxiliatur et conficit. Aliud
Recipe picis liquide olei de semine lini ana
misceantur et coquantur donec inspissetur
et cum tepidum fuerit ponatur gutta
tim super locum antique sissure et pu
tride et eadem conficit mundifican
do et consolidando. Aliud Recipe
adipis pedum bouis ℥ ii. cere albe
℥ s. misceantur et decoquantur ut pri
inspissetur et cum hoc fuerit inspissa
tum ponatur super sissuras et mur
gas et mundificando consolidabit mi
rabiliter. Attendendum est hic quod
omni die sissure ante suam consolida
tionem debent calefieri et mollificari

mundificatiua ℥ 9
...

maqua calida et cum mollificate debet
extergi cum panno lineo et post hoc
cum unguentis et medicinis curari
Hoc enim remedium preservat et defendit ypsas
sive vel uniquere eliciunt et destruunt
eas que facta sunt est ut homo qui
timet ab aprilis veniens usque ad finem
deferat super calcaneum petiam infu
sam in pice liquida et super illam
petiam et totum pedes ponat subtel
larem factum de panno lini et super
illas deferat alium subtellares facti
de pelle nova continentes totum
pedem et postea deferat super
omnia ista caligas duplicatas lar
gas et non deferat subtellares
de corio neque ocreas manebit enim
illesus tota yeme absque aliqua gra
uitate si deus voluerit Sequitur

Hec est secunda pars is
tius capituli primum in quo
determinat de caute
la venenosarum rerum et
collectionibus et aggra
uationibus manifestationis
venenosorum et morsu ve
nenosorum animalium &c

E venenis quedam sunt
que dant occulte et
operantur occulte et quedam
sunt que dant manifeste
Que autem dant
occulte et occulte operan
tur sunt herbe et sca
monea et silia que miscentur in ciba
tis habentibus superfluas dulcedines
aut superfluas acetositates que eorum
obtinebunt saporem et odorem
et nulla venenosa non admittitur
eorum virtutem quam paulatim alte
rent complexionem et eam mutent in
contrarium nature hominis et sic per longum
usum et continuum finaliter interficiunt
et sicut sunt res venenose vel animalia ve
nenosa que cadunt in cibarijs ex herbis vel
que per accidens et occulte submerguntur
in vino quod est in vasis que dimittuntur
ad aerem extra domum vel que in cellarijs
absque cooptorio reponuntur que de illo
genere sunt Nam secundum plurimum animalia
venenosa diligunt odorem vini et adipi
scuntur unde quidam moriuntur in ipso et quidam
bibunt ex eo et vomunt in ipsum Et etiam
sic dicitur de puella que nutrita fuit vene
no a principio sue natiuitatis ut interfice
rent reges qui cum ea coirent vel con
uenirent et dicitur quod saliua eius interfici
ebat animalia et de vetula que usa est
napello ita quod nutriebat ex eo Que
autem operantur manifeste et dant mani
feste sunt napellus et opium et silia
que dant manifeste causam nocendi
vel sicut animalia que manifeste mordent
in vigilijs et in sompno ut serpentes
et canes Unde propter tales modos
nocendi cum venenosis que sunt in am
bus bonis et malis hoc bus accidunt
indiget quilibet homo qui timet de exhibitione
venenorum ne destruatur Cautela et
preuisione in talibus ut venena non
noceant vel ut debilitetur virtus eorum
ut parum noceant et non interficiant
sicut est usus medicinis de aqua et
medicinis de nucibus et ficubus et
usus tiriace de terra sigillata et me
tridati et usus tiriace maioris que fit
de vipera Nam ut multum dicit Avicenna libro v.
in fine capituli in quo narrat utilitates
tiriace et almansor viij. libro primo capitulo
in quo ponit aggrauationes et summas
medicandi venena et hoc in hoc con
veniunt quod usus medicinarum que valet
contra venena defendunt hominem ne a
venenosa noceantur vel impediunt ut parum
noceant et specialiter usus tiriace maioris
que sic fit de viperis unde quando aliquis
sapiens vel timens de veneno sumpserit
in ebdomada bis vel ter aut semel ad
minus ʒ .ß. tiriace de viperis cum ʒ .ij.
vini calidi in yeme vel vini limphati in
vere et autumpno vel aqua frigida in estate
non metuere et egritudines pestilen
tiales neque nocebunt ei venena si deus
voluerit Preter hec oportet habere

cautelam in modo comedendi de re
et quantitate sicut homini timenti de
veneno ut non statim comedat de
cibariis vel re cum enim putatur sed
oportet ut sint duo vel unus quod
melius est qui de illa re prius come
dat per tempus et de illa plus in quan
titate quam timens de veneno come
dat ex isto enim modo sumendi rem
timerosam manifestabitur timenti utrum
nitre [?] sumenda sit ad de quo sit timendum
vel non. Caveat sibi timens de vene
nosa re ne ei exhibeatur ab omni re in
qua dulcedo aut acetositas vel unctu
ositas vel acuitas sit multiplicata
nam sub talibus saporibus et rebus pos
sunt res venenose optime exhiberi
absque premissione nisi supervenerit
cautela quam ante diximus de hora
et quantitate comedendi id quod putatur.
Cuiusque cibus vel potus vel aliqua
alia res malum habuit saporem odo
rem vel colorem relinquenda est et
maxime si reputatur absque cautela an
dicta de modo et quantitate recipi
endi rem. Conveniens et utile est ad
cautelam veneni pertinet ut timens
de veneno non laudat tamen animal quod
ignorat naturam quam nescit nos sum
mittat neque corpus suum extra fe
rri [?] faciat in mansionibus ubi est
venenosorum animalium sint fenestre
clause et fugentur animalia ut dicemus
inferius. Cum quis morsus fuerit et igno
ratur cuius sit morsura vel punctura
illico postquam patiens morsum
vel puncturam senserit liganda pars
que super est loco morso et est locus
sugendus cum ventosa vehementer
ignita inde extrahendus et est impo
nendum emplastrum super locum patien
tem factum ex pullis in medio scissis [?]
talis existentibus aut depilandus
est pullus ex partibus que sunt circa
anum et ponere foramen ani pulli
super morsuram vel puncturam extra
het per suam calliditatem et motus ve
nenum ad se attrahit venenum ad
exteriora aut per medicinas ru
bificantes attrahentes que sunt
necesse allia et sinapis et cicuta
ut

et sepe et similia que inferius dicentur
Aut per similitudines sicut adeps
ad morsum corcodrilli et caro vipere
post abscisionem extremitatis eius
in abstractione veneni sui et sic de
aliis. Postquam vero eger existimo
curandi senserit quievisse dolorem
vel ad corporis profunditates pene
trando accidere senserit iam ad
erit bonitatis species. Et si hoc
modo non fuerit ponatur supra punctu
ram emplastrum quod sic fit: Recipe fimi
columbini mentastri ana pistentur et
ferte [?] et incorporentur ut fiat emplastrum
ex vino et sulfure super locum.
Aliud. Recipe castorei sinapis serapini
asse sulfuris stercoris columbini men
tastri pulegii cimini ana pistentur
perfecte et incorporentur et misceantur
cum pice et oleo veteri agitando
cum pistillo in mortario donec
mixta sint omnia simul et incorporata
et postea loco superponatur in modum
emplastri. Si autem infirmus aliquam
senserit frigiditatem in membro et ex
eius emplastri suppone remedium
senserit et rebus studere ipsum curare.
Si vero ex rebus talis nocumentum
manifeste senserit ex rebus et
emplastris fortis curare studet et hec
est generalis regula in cura veneno
sorum et etiam aliorum. Primo enim quatri [?]
dencia in loco emergunt ut apparet
oportet sapientes medicum medi
cinas invenire convenientes. Commune
remedium ad omne venenum ebibitum
et non ebibitum est tiriaca de vipis
et vomitus et etiam omnis alie ti
riace quas in antidotario faciemus. Similiter
in quacumque hora homo timens de
veneno incipit sentire nocumentum
vel mutationes consuetas et estima
tiones post assumptiones alicuius
rei quam hic facere non deberet in
continenti attribuatur ei aqua tepi
da et oleum in potum de quibus ita
repleatur ut vomat et confortetur
natura cum positione in unctis in
oleo et cum manu (digitis) ut vomitus
fiat. Si autem purgaret natura
in vomitu faciendo coquatur in aqua

Emplastrum pro puncturam

Remedium commune ad venenum

Vomitum

lupos et similia et ea interficiunt

Animalia autem que fugant venenosa animalia ut serpentes et rapacia ut lupos et similia sunt aliqua animalia et herbe gumme et plante et lapides et terrene vene ut sulfur et similia. Animalia fugantia alia animalia timerosa et venenosa sunt cati et furones et pavones grues et gallus et gallina et ciconie cigni et mustela et cervus et similia hiis. De natura enim eorum est rapere animalia venenosa et ea interficere et debent talia in turribus et domibus et locis timerosis et putridis nutriri. Semper timens de animalibus venenosis si potens fuerit debet habere lampadem luminosam in loco ubi dormit et cum hoc debent homines esse ibi apud lampadem qui submissa voce in modo conveniunt continue de quolibet. Nam propter lumen lampadis et propter voces ibunt venenosa ad ipsos loquentes et locum in quo dormit dominus dimittent. Et dicit propterea si smaragdus et melior etiam posset si teneatur in manu vel digito fixata in anulo quod de proprietate fugat animalia venenosa. De hiis que expellunt serpentes de domo de locis in quibus homines morantur sunt suffumigationes que fiunt cum cornibus cervi aut unguibus capre aut sulfure et capillorum humanis. Si siler silvester vel siler satidonis ponatur in foraminibus serpentum fugient serpentes vel non exibunt a cavernis. Si autem domus vel locus in quo quis dormierit suffumigentur cum galbano serpentes fugient. Si autem aspergitur domus vel camera cum aqua in qua sal armoniacum fuerit dissolutum serpentes ei nullo modo appropinquabunt et si de ista aqua fundatur in eorum foraminibus moriuntur. Cum autem aliquis tenuerit in ore salem armoniacum donec sunt dissolutus et postea

spuerit in os serpentis moritur. Cum enim domus vel camera suffumigatur fuerit ex pice aut bdellio fugabuntur serpentes et similiter ex serapino si ungantur pannum ex pice nigra vel pice navali et ponatur in foraminibus serpentum expelluntur. Cum in orto multiplicatum fuerit abrotanum fugient serpentes a loco illo et si ex eo fuerit locus extus vel camera fugient serpentes. Cum fetus ignis vel fumus de granatorum lignis in loco expellet serpentes et plurima venenosorum animalium. Si ponatur sinapis tritum in foraminibus serpentum fugat serpentes. Dicitur quod si vipera bonam intueatur smaragdum mox eius oculi eliquantur et fluunt a capite. Et preter ista sunt unctiones circa corpus ad fugandum serpentes sicut est que fit in unctione ex oleo quod sic fit. Recipe foliorum pini vel foliorum cypressi granatorum iuniperi foliorum agni casti abrotani radicis herbe de qua fit asa assodillorum dauci carpobalsami radicis nasturcii ana ℥ s. pistent omnia simul et ponatur vel pistetur unumquodque per se et ponatur in oleo ex quo linatur corpus totaliter. Aliud recipe radicis herba de qua fit asa flores cypressi granatorum iuniperi ana ℥ ii radicis mandragore ℥ i carpobalsami cassie ana ℥ iii terantur et coquantur cum oleo donec recipiat spissitudinem et fiat ex eo unctio. Aliud recipe affodillorum ℥ i carpobal. seminis iusquiami et albi ana ℥ iii terantur et misceantur cum oleo et aceto et fiat in unctio. Aliud ad idem recipe flores pini ℥ i radicis mandragore ℥ ii seminis iusquiami albi ℥ iii terantur et misceantur cum oleo et fiat in unctio. Aliud ad idem recipe flores pini granatorum iuniperi ℥ ii storacis ℥ i misceantur cum oleo et linatur corpus ex eo. Si linatur manus ex succo dragontee scilicet herbe bistarte vel ex succo eius vel decoctione eius non mordet ipsum vipera. Et de illis que interficiunt serpentes

Effugatio scorpionum

est spiritus lenium specialiter colerici pro
lectis in os serpentis et maxime
quando colericus ienunus fuerit more
suo salivam .i. immoniatur. Effugatio
scorpionum quando multi scorpiones
capiuntur et ex eis domus suffumigatur
omnes alii fugiunt. Dicitur quod mures in
cauda venantur scorpiones et eos
comedunt. Si domus cum sulphure
et galbano et ungula asini fuerit
suffumigata fugabuntur scorpio
nes. Si oleum fundatur in ipsorum fora
mina non exibunt amplius sed
fugiunt de loco. Dicitur quod formice
comedunt scorpiones proprie illos
qui vocantur ietaret .i. parvi qui in
foraminibus murorum morantur. Si dis
solvatur in aqua fetida assa et ex
eo vertetur locus non ibi appropin
quabunt scorpiones. Et si perunge
rentur in pice navali vel nigra
aut ex assa resoluta et foramina ip
sorum in ungendo et cum dentes non
exibunt inde ulterius.

Effugatio pulicum

Effu
gantur pulices quando rorantur domus
ex aqua in qua cocta fuerint ab
sinthium colloquintida et nigella et
interficiuntur. Similiter si rorentur
domus ex aqua in qua fuerit silvestri
vel sacerdotalis coctus fuerit
vel ruta aut oliander omnes puli
ces moriuntur. Scriptum est si
herba per sicciaria vel herba nigra
in lecto posita fuerit statim fiunt
pulices et capiuntur de leni. Et
dicitur quod fugiunt ex odore caulis et
foliorum oliandri. Dicitur si fiat fovea
in angulo domus in qua ponatur
ad sanguis vel sanguis ita quod os
pulices ibi colliguntur et moriuntur.
Et si ungatur lignum ex adipe quod
omnes congregantur super lignum
illud. Sed tamen attendendum est
quod nichil est melius in effugando
pulices quam habere camisias mu
das a brevia et omni superfluitate
et sepe mundare linteamina et cami
sias et omni die purgare locum cum
scobis et rorare ipsum cum aqua frigida
et omni die omni hora qua homo
exit de lecto si cooperit linteamina

et pannos lecti ventare ad aerem
et solem et sic dimittere usque ad
horam dormiendi. Hic vero mo
dus pulices et cimices et similia
solet mirabiliter effugare.

Effugatio cimicum

Cimi
ces et scarabeos mirabiliter fugat
fumus factus ex palea vel stercore
vaccino et fumus vitrioli. Vitrioli
de quo fit incaustum et nigella et
si fiat ex predictis suffumigatio
si postea mordent non multum in
ferunt nocumentum. Si inungatur
cum conchilia marina cum oleo et po
natur iuxta lectum valet ad hoc.
Dicitur quod si fiat fumus ex herba ma
rina cum oleo et ponatur iuxta lec
tum que appellatur origa fugat
scarabeos.

Effugatio muscarum

Effugantur musce
ex aqua in qua coquitur elleborus niger
si ponatur arsenicum in lacte omnes
musce moriuntur que illud lambere
lac vel fugiunt. Fumus etiam thuris
fugat eas sed melius in hoc casu om
nibus rebus est ut homines domus et lo
ca sua omni die mundet et munde ab
omni re ex qua musce possint tempore
alimentum. Nam per privationem
alimenti alonge removebuntur. Mu
res fugiunt si domus de vitriolo de
quo fit encaustum suffumigetur
si ex mica sengi et aqua ferri et
realgar et farina et oleo fiant
bronsti et comederint ex eis hoc
medicamen omnes fiunt. Tradaltur
porse et misceatur cum farina et
pinguedine porci et fiant bronsti
mures mirabiliter interficit et
specialiter si aliqua in domo non inve
nerint comestibilia. Dicitur quod si
unus ex muribus castretur et di
mittatur quod omnes alios interficiet et
eos fugiet. Et si unus ex muribus
capiatur et ligetur in medio domus
cum corda subtili alii ab eo fugient
vel de suis foraminibus egredientur.
Item si quis unum ceperit murem
et eius excoriaverit faciem et
dimiserit eum omnes alii fugabuntur.
Sed in effugatione murum et
eorum destructione nichil melius
invenimus nostro tempore quam pinna

magnus habens aliquas eminentias
in modum alarum et longitudo eius est
circiter unius cubiti et interficit in
duas horas et accidit ex morsu eius
singultus et alterius color stupor
et frigus membrorum et sopor profun-
ditas et clausio palpebrarum cum vehe-
mentia pulsus cordis qui est proprius
ei et magnitudo doloris eius est
ut dicetur iam inferius. Aspersitus
sicut assilatur in proprietatibus et si-
gnis predictum dicte et cura eius est
eadem cum illa et eius longitudo est
a tribus cubitis usque ad quatuor et non curatur
quia interficit a duabus horis usque
ad tres. Serpens qui appellatur
spuens et asilus cuius longitudo est
usque ad duos cubitos et non valet
in eo nisi curatio illis qui mordent
aliquis remanet qui morsus est
absque sensu et motu quietus dor-
miens et cum hoc incurrit clausionem
oculorum et colli torsionem et spasmum
et pulsus moderatus et non sentit
dolorem sed quando sentit in medio in-
testinorum colorum ex hoc sties quia
vidi ipsum intromittentes violenter
digitos suos in ore suo et evomat
et dicitur quod hic serpens elevat caput
suum ut expuat venenum et narrant
ab eisdem quod locus morsus eius est
parvus secundum quantitatem acus absque
apate vel inflatione et currit ex eo
paucitas sanguinis parvus et niger
et non vivit qui morsus est ex eo
usque ad dies tres eo quod accidit huic
omnes sine tenebrositas oculorum et in
visceribus dolor intollerabilis et in
ore siccitas et sopor profunditas et
alia dicta superius. Cornuta de qua
dicitur serpentis longitudo est ab uno cubi-
to usque ad duos et super caput eius sunt
due eminentie sicut duo cornua
et color corporis eius est sicut color
cineris et eius venter est sicut squame
sicce due que stridunt super terram
cum strepitu et eius dentes sunt equa-
les venenum et plurimum est habitatio
eius in locis arenosis et est plurium ge-
nerum quedam appellatur parva propter cor-
nua parva eo quod illam cornua tendere

et aut propter brevitatem sui corporis et nominantur
omnes eodem nomine et sunt eiusdem operati-
onis et effectus et dicitur per viam cognitio-
nis quod sentiunt in loco morsus eius quasi
clavum acutum et inflantur labia oris
morsi et accidit vertigo et tenebro-
sitas oculorum et destruuntur ratio etiam
incurrit maximam corporis gravitatem.
Indus vel reduffaris cum est magni
nominatur agrestis indus et quando habi-
tatio eius est in campo vocatur reduffa-
ris et accidit ex morsu eius in primo
dolor vehemens et ut inflametur
locus morsus et fit viridis et accidit
cum morsu vertigo et vomitus colere
fetida et motus inordinatus et ultimo
delusitas et mors in tertia hora et non
transit tertiam secundum plurimum ut dicitur
vel contingant ex hominibus cum sunt morsi
a quibus non sanatur forsitan.
Serpens qui vocatur pdzia nobis
non est sed dicitur quod eius morsus egre-
ditur et dilatatur et dolor eius ossifi-
catur et egreditur ex eo humiditas mul-
tum fetida valde et eius curatio fit diffi-
cilis et prolongatur quare convenit ut
consideretur in cura eius cum sollicitudine.
Serpentes omnis quos nominavimus usque
ad locum istum appellantur surdi eo quod
non audiunt operantur aut suos effectus
propria natura et dispositione et nos
ponemus curam generalem convenientem
omnibus tangendo de propria cuiuslibet.
Preter hec serpentes diversificantur
ex masculinitate et feminitate et sunt
masculi deteriores feminis quamvis
femine sint plurium dentium et plura vel
non sexus. Et iterum senes deteriores
sunt iuvenibus propter siccitatem maiorem
ex non etate et cum hoc magni sunt
deteriores magnis parvis et etiam
in eadem specie. Et serpentes qui habi-
tant montes et loca arenosa sunt
deteriores hiis qui habitant loca
aquosa et litora et hoc quia venenum
mitigatur propter humiditatem locorum et ite-
rum famelici et irati sunt deteriores re-
pletis et quietis illam propter replecionem
et quietem mitigatur acuitas veneni
et preter istud venenum serpentum est
estate deterius quam in yeme quia

Serpens spuens nana

Cornuta

15

ex tempe calio acquirit acuitates. Quidam estimaverunt q venenu serpe ntu et viparu sit frm pp illud q accidit morso ex vipera vel serpentibus nisi quia calor nalis et spus resolunt a veneno natura sue acuitatis et vene nositatis. Nam serpentes no ex eo q mortificant in yeme sunt frig complonis sed ex eo q sin pauci calo ris respectu sui corporis et tempis fri. Cura serpentiu surdorum erit cois omnibus et de quibusdam pticlaris et inpticulari pm plurimu morsus sur dorum serpentiu venenosorum non cu rantur eo q subito aut in breui inter ficiunt ut est dictu. Cois cura morsus surdorum procedit statim cu incisione mebri si est possibile aut cum adustio ne ultima penetrante usq ad profu ndu mebri si est possibile aut cu adustione ultima morsi et ve nenati. Nam combustio combutit venenu et astringit meatus ne sper gatur per mebra et totu corpus et si fieret vomitus aut sup repletione ex piscibus salitis cepis sinapi et silibus aut absq repletione cum ox i melle et aqua decoctionis aneti radicis rafani et seis sinap. et alt plures et silibus esset utile valde. Bibere de triaca cum aqua decoctionis pa paveris et castorei sepe et ponere de ea super morsuras et locu vene natu erit valde bonu et conveniens ligare mebru fortiter supra mor suras ne venenum ascendat ad cor est de melioribus rebus. Particulariter considerant morsus surdorum ex parte opationis medicinalis ut in nomine dictu est eo q in morsu eius valet ℥. i. papaveris et ℥. i. castorei con iunctim et sepatim si sumat sup morsuras et ore sumat cu melle vel vino. Medicamen pticlare ad morsus cornute est ut sumat seme rafani cum vino confert et siliter castoreu cum vino et calamentu campestre cu vino et semen rafani utile est in hoc. Et si ponat sal tritu cum pice nigra vel navali sup morsu aut cepe tritu cu aceto mirabile videb

Est etiam conferens ut sumat pati ens nucem capsti cum datis cu gummis miscu de unoquoq ℥. i et s. cum aqua mell vel vino aut sumat ℥. ii. aristo. cum vino aut aceto mixto. Et silr succus passu sumat cu vino aut mixto cum aceto et est utile et bonu conferens ut emplret locus cum calce et oleo et calamento et corticibus radicis quercus et silibus singulariter et coniunctim et misceat cum eis omnibus aut cum una illaru vel farina ordei et erit melius. Preter illa venenosa que surda st sunt alii serpentes venenosi non surdi qui nocent pncipaliter veneno pprio et morsura sed non nocent p morsus nocumento de quo sit multu curandu sicut vipera et omes serpe tes mordentes qui non sunt surdi qui habent unu dente vel plures in mandibula equaliter. Nam serpetes qui habent unu dentes in mandibula sunt masculi et sunt deteriores et anti quoris vel maioris veneni quas fere et fortioris opationis et cognoscit inter masculu et femina per vulne ra facta in mebro que vident plura in unoquoq latere mebri morsi a ser pente q est femina aut non videtur nisi unu foramen in quali parte me bri morsi a serpente q est masculus. Signa morsus serpentis venenosi ultra q sit masculus vel femina sunt q egredit a pncipio de loco morso sanguis deinde virus ferviens et for tasse incipit exire aquosus sanguis de inde spumosus deinde ut eruginosus et sic et hinc convertit na ad sbam ve neni et colorem eius et postea appa ret apa calida rubea habens bothor et vesicas sicud fit ex adustione ignis et pambulat cito q deinde fit viride apa illud prope morsum et sb ore et accidit in visceribus inflama tio et rubedo in corpe deinde sudor frigidus et corruptio coloris declinans ad viriditates et commotio vertiginis et frequentia anhelitus et nausea et singultus et evomit. Inde vomitus coleribus et fit difficultas urine et

angulis oculorum et naribus, auribus et per os ani et virgam et cum vomitu et aliquando apparent tortus et de inguine et currit ex eo res parva aquosa et solvitur venter et constringitur umbilicus et fit difficultas urine et absconditur vox et mollificantur membra et fit oblivio et accidit spasmus et cadunt dentes et in firmius moritur. Curatur venenum eorum cum potu vini plurimo et specialiter cum super ipsum fit vomitus maxime postquam comederit ipse morsus ova mollia pisces salitos et allia et bonum est iteretur vomitus super ipsum morsum et postea comedat panem et pisces positos super prunas et comedere uvas passas et semen rafani est ex eis qui confert multum et proprie cum vino et iterum sumere succum peponeris cum radice lilii celestis cum vino sed ratione exitus sanguinis confert albugo ovi cum vino. Emplastratio cum portulaca et farina ordei aut foliis vitis decoctis aut arnoglossa aut gualle et sunt de eis que retinent sanguinem per cauterium et poctum et urtica et ruta cum farina ordei et albumine ovi cum ponuntur super morsuram. Inveniuntur serpentes facientes sitim quorum longitudo est palmus unus et super corpora eorum inveniuntur vestigia plura nigra et eorum capita sunt parva et eorum colla grossa a capitibus usque ad caudas. Et dicitur quod multiplicantur in regione lotiai et assem et eorum forma est forma vipere et color posteriorum eorum usque ad caudas est ad nigredines declinis et incedunt inclinando eorum caudas et accidit morsus ex ipsis ut dicitur ut eius venter ad hidropisim et inflammetur. Quare non sanatur ex aqua vino non cessat bibere absque exitu alicuius rei per urinam aut per sudores ita quod inflatur eius venter totus et currat aqua in venis ipsius et fit ydropisis. Post curationem nihil melius in hoc. Nam statim bibant oleum tales et evomant deinde bonum est eos clisterizare cum eis que educunt feces et humiditates

et trahunt aquam ad inferiora ut clistere facta ex colloquintida et agarico et centaurea et aqua frigida et similibus et ut dentur diuretica postea hoc sunt decoctio que fit ex semine apii spice inde cinamomi asari siseleos petrosilini et silium. Emplastrum fiat super morsuram cum sale calce et oleo et emplastratio cum eis que diximus ad morsum canis rabiosi. Inveniuntur serpentes quidam salientes et volantes et sunt parum breves in nimium et occultantur in quibusdam arboribus et deambulant ut proiciant se ipsos ad illum qui transit per eos et exeunt procedentes ardentes. Et dicunt quidam se vidisse tales serpentes in partibus de Bestrei et sunt ad rubedinem declives et sunt calidi valde et maligni et accidit ex morsu eorum dolor vehemens et transit velociter per totum et fit mors. Sed eius cura est cura canis et cura viparum et dicunt quod eius due extremitates sunt in grossitudine equales medio. Serpens qui appellatur ulicinus vel dirosos habitat in collibus et vineis quod credimus in arboribus que sic vocantur et dicitur quod sunt arbores venenose ut est fraxinus vel egenus et secundum quosdam dicitur quod plures sunt arbores castanearum sed michi non videtur et accidit ex morsu excoriatio cutis illius qui morsus est ab eo et excoriatio illius qui permiscet et curat ipsum et habet odores malignum mortificantem eum qui presens est sive sit ledens sive non et accidit ex eo iterum accidentia viparum morsus. Cura eius est cura viparum et etiam canis dicta primo capitulo et etiam secundo et confert morsui eius proprie bibere vinum et aristologia cum vino et radice affodilli et septefolia. Serpens qui miliaris appellatur habet colorem quasi milii propter suam cecitatem et accidunt ex morsu eius accidentia mala viparum et cura eius est illa cura. Serpens qui vocatur situla habet colorem silem colori serpentis salientis vel volantis ad

Serpens saliens et volans

Cura eius

Serpens illicinus

Serpens miliaris

Serpens situla

dudi partes sed saliens est deterior et cura eius est illa cura. Serpes amess i aspit humida est habens colores diuersos et dr q est ma lignus interficiens in die 2° cum corrosione epat et fractione in testinoz. Cura eius est cura vipaz pacnaz. Serpens tersistul ht accidentia ut sunt accidentia vipa rum fiunt cum inflatione loci morsi et vesic et duritie apparente et cursu humiditat sanguinee nigre ex illo loco et accidit ei albucie ronis et tenebrositas visus et spasmus mortificans. Et cura eius est cura viparum. tamen no ticia hui serpentis non est in scia phioz verificata. Serpens fa mensus vocatus ht morsum siles morsui vipaz et accidit corrup tio et mollificatio sicud accidit ei qui ht ydropisim ex morsu ei et accidit ei profunditas sopni et oblivio et egritudines in epate et in ieiuno et colon. Et iste serpes non est notus ciuaz sed cura ei est ut cura vipaz et cura cois dcu cu° p° et 2°. Serpens qui no minat apiudumz et anchorus sunt sm longitudinem usq ad cu bitu et eoz color est color manet et super eos sunt vestigia Et dr q accidit dolor vehemens ex mor su eius eoz in loco et ipa maxim et currit ex morsu eoz virus et interficiant in tertio die et mora est quinq usq ad septimu. Cura mor sus eoz est cois sed pprie datur eis in potu castor et cinamomum et radix centauree longe maxim liniamentu et radix et dantur de vino quoq. ʒ ij. cum vino et confert et hic radix centaurei longe maxim linamentu et radix asonsis et surcusems et radix gen tiane Et plur bonu ad istum morsum R̷ mell decocti ex terra tr et teriu indican granatoz cen tauree seis lim seis armel volu bilis silvestris rute an pistentur et incorpentur simul et ponantur

super morsuras emplrm appropitu ulceribus putridis valent in hoc. Serpens qui nominat selfir est pus faciens et dr q est in regionib assem et egypto et ht caput latu parum colli curtus caudaz et bene ventres rotundu et non sunt sup caput eius linee et squame sed super corpus eius sunt linee diui colorum et hi cum mordent contin hominem et non vertificant et cum ipa ex morsu eius dolorosius et putrefactio totius corpis post con tritiones eius et casus capillor et qn festinat putrefactio p des illud quod sanu est et dr q est species vipaz. Cura ergo eius est cura cois et cura vipaz et post illud. Cura eius est dns accidentia et dispositiones. Sequit

Caplm iiij. De morsu serpentu qui nocent qn mordent p ipaz mor sus et non per viaz veneni de quo sit curandu. R̷

Serpentes qui appellant dracones sunt de his q hanc habent naim. Et minor draconu ut dr est v. cubitoz. magni vero sunt xxx cubitoz et supra et dicunt hoies qdam sunt duo oculi magni et sub mandi bula inferiori est eminencia sicud mentu et sunt ei dentes plurimi. Et dr q dracones multiplicant in ptibus nubie et indi sunt maiores et illi de nubia q sunt in regione asie sunt usq ad iiij cubitos sed indi sunt magni valde et dr q sunt ut diximus et habent facies et nas et nigras et sunt eis ora vehement amplitudinis et super cilia coope riunt oculos eoz et super colla eoz semper sunt squame et in omi ma dibula sunt tres dentes Et ergo

possum dicere de hoc quod fui in castris medi olani cum domino martino de la turre quem curabam de debilitate nervorum et stupore et tremore eorum in quodam suo castro quod vocabatur petramus et quibusdam eius castellanis dixit eidem domino martino et michi vultis quod ducam vos ad locum in quo videbitis mirabile quod umquam audivistis et nos diximus sic et nos cum eo et quibusdam aliis hominibus ivimus et ipse castaldus duxit nos post ista verba ad quendam locum desertum in quo maxima materia lapidum secundum longitudinem facta erat et cum fuimus ibi ipse castaldus cum multis aliis hominibus dixit quod breve tempus erat quod viderat in loco illo unum spolium serpentis cuius longitudo erat per bonam mensuram ad suum cubitum plus xxx cubitis et videbit os spolii serpentis magnum in tantum quod puer x annorum intrasset absque lesione et homines qui mecum erant et homines de terra illa veri ficabant hoc et propter hoc bene possumus credere illud quod dicit avicenna de hoc quod est prope veritatem. Et scivit Aristoteles sapiens quod tales dracones inveniuntur et possunt inveniri in aliquibus regionibus preter quam in india. Accidit ex morsu eorum dolor parvus deinde inflammatur et masculi sunt deteriores feminis et cura eorum est ut cura ulcerum putridorum et malorum ut dicemus in cura canis rabiosi. Adedisimonpsin dicitur quod est de genere draconum et accidit ex morsibus eius simile ex reliquis morsibus draconum et dicitur quod dentes draconum sunt vehementes et propter hoc accidit de proprietate draconis ut contineat carnem membrorum que mordet unde magnificatur timor in vulnere eius et sic indiget cura vulneris malorum valde. Morsus draconis marini curatur cum sulfure et aceto et dicitur quod cum adeps corcodrilli emplastratur confert et pluribus cum fricatur super ipsum inunctio et medicine quas scribemus capitulo de morsu rutele sunt utiles et hic et proprie tiriaca parva et communis et basi-

licus bibitur et emplastratus confert ei. Hazentarcen dicitur quod sit de genere draconum marinorum et accidit ex morsu eorum illud quod ex morsu viperarum. Alkoterathiz et hamabi sunt serpentes ex morsu quorum accidit dolor vehemens et plurima sitis et stupor et mors procul dubio et cura eorum est venenosorum fortiorum. Emplastretur eorum morsus cum aceto tepido et foliis lauri et inungatur cum oleo rosato et oleo de pizelio et silibus et ex oleo calido mixto cum squilla et urtica et detur in potu ei cui non est morsus succus foliorum lauri cum aceto et cum ysopo et ruta. Aliud R nucleorum piperis rute ana aur. iii vel ii datur cum vino et post tiriaca quam dicemus capitulo de rutela est in hoc est utilis valde. Sequitur

Capitulum v. de morsu et quadrupedum etc.

Ille morsus cuiuscumque malus existit est deterior qui fit a ieiuno sive sit homo sive sit non homo. Propterea morsus malus fiunt infusiones unguentum et spinarum et silium. Primo nam in eis ponitur oleum calidum cum panno vel lana aut quod inungitur cum oleo astringendo deinde si videtur tibi quod malicia infixionis vel morsus augmentaret impedificet locus primo cum suctione ventosarum et post suctionem emplastretur locus cum cepis pistatis et mixtis cum melle et fabis masticatis sicut sunt aut cepis melle et sale et silibus vel cum oleo mixto cum euforbio et castoreo post remotionem suspectionis infusionis vel morsus mundificetur locus cum unguento apostolorum et consolidetur.
Unguentum nigrum est de melioribus rebus in isto casu post cessationem apostematis et suspectionis infixionis vel morsus quod sic fit. R litargiri z. xx. et tutie et cubellarum olei lb ii aceti lb x. Decoquantur inducendo donec coaguletur et ponatur super

ipsum postquam coagulatur id est rubet
humor iste cum et rubellata erit
ampulla si fuerit necesse confortando
partes membri que sunt circa infixi
ones vel morsuras cum oleo rosarum et
pulvere boli ar. et aceto mixtis et
positis illic ad modum epithimatis
cum pecijs et tunc infirmus bibat
vinum degranatum cum aqua frigida vel
agrestam vel vinum agreste cum aqua
tripla ad vinum et comedat succum
ordei vel farri vel micam panis
lotam in aqua et similia. Continue
super vulnus factum ex spina vel
unguibus animalium et similibus [illegible]
ponatur seu pix liquida. Curant enim
sumne tales talia vulnera postquam
cum oleo bene sunt mundificata.
Morsus hominis in homine et morsus ani
malis curatur cum cepe sale et melle
mixtis et positis super morsuram aut
cum unguento facto ex adipe cervi et
oleo et curatur etiam valde bene cum
emplastro facto ex cinere aceto et melle
et cepe et iterum cum thure minuto tri
to et mixto cum oleo et vino. Quod autem
accidit ex morsu hominis et specialiter
ieiuni vel alterius animalis corrupto
oportet ut primo curetur et inungatur
locus morsus cum oleo rubeo asper
gendo et post unctiones emplastretur
cum emplastris dictis vel emplastro facto
ex radice feni. melle et farina fabarum
mixtis cum aqua et aceto et permutetur
sepe in die emplastrum et fiat inunctio
cum oleo omni die. Morsus fit a
cane quandoque rabioso quandoque non rabio
so. Fiunt autem canes rabiosi propter con
versiones sue complexionis naturalis ad malam
malis cibis et potibus aut per viam
sue creationis. Ex aere calor accidit
cum calor in aere vehemens com
burit humores in canibus qui alterant
eorum complexionem et fit rabies et specialiter
in autumpno. Fit rabies etiam cum
vehemens sit frigus in aere quod
congelat sanguinem in canibus et fiant
ipsi declives ad ingrediendum alterum
per hoc eorum complexiones et fit in eis
rabies. Primo fit rabies ex cibis et
potibus cum lambunt canes sanguinem

Canes fiunt rabiosi

mortuorum et comedunt ex cadaveribus
et bibunt ex aquis putridis replentur
melancolia putrida et alterantur eorum complexiones
et fiunt furiosi. Quandoque fit per naturam
quam contrahunt ex semine cum materia impri
creatura sicut accidit in lepra. Signi
ficationes quod canis est rabiosus
sunt quod non comedit et famem patitur
et non bibit aquam et quod color totus
et facies totius alteratur et timet cum
videt aquam unde occupatur ex visu
aque et tremit et multiplicatur tene
brositas in oculis et est semper solita
rius et fit ignarus et non cognoscit
dominum suum et fiunt oculi eius rubei et
vehementer aspectus et extrahit
linguam et currit saliva spumosa
ex ore eius et fluit nasus capite
eius demisso et auribus eius mollifi
catis et movet eas ambas et inclinat
dorsum eius et specialiter ad latus et
ambulat timidus et declinis quasi
sit ebrius tristis angustiosus et prope
rat omni passu et cauda eius firmatur
inter coxas et currit contra omnem for
mam que ei occurrerit in vadendo ipsa
sive sit paries aut arbor aut animal et
parum et obscure cum raucedine
latrat et cum latrat fugiunt alii canes
ab ipso longinquo et fit instabilis
et manet [illegible] et squalidus totus
et cum presens fit alium canem non ra
biosum repente blanditur ei et obedi
ens fit inter manus eius et conatur
fugere ab eo. Et lupus rabiosus
est deterior cane et sunt multa ani
malia rabiosa sicut vulpis et lupus et
mustela et multi ut dixerunt quidam.
Et cum canis rabidus vel aliud animal
rabiosum hominem momorderit fit vul
nus dolorosum in principio sicut sunt vulne
ra aliarum rerum et post tempus repentine
in eo forme timoris et incipit ex
pavescere et vigilare plus solito
et deficit appetitus comedendi aque
propter et desiderat esse per se et
habere alios homines odio et incipit
murmurare absque causa manifesta
et fit vox morsi rauca et plorat
timore aque et hiis similibus et quo
ciens approximat ei aqua ymagina

canē quare timet ex ea et quandoque non tre
tur ex aqua primo nauseat eam scilicet
aquam et diligit voluptatem meretriciam quandoque
et amittit pro ierhio spermatis absque de
siderio et fit spasmus et sudor frigidus
et sincopis et mors et quandoque moritur
ante has dispositiones et desiderat
aquam quandoque deinde proclamat ex
ea cum obviat ei et sorbet ex ea quandoque
quare strangulatur per eam et moritur
et latrat sicut canis et fit raucus et
abscidit vox eius quandoque et fit sicut ap
poplecticus non valens tollerare ut
clamet et quandoque mingit pinguedinem
in qua sunt res carnose mirabiles que
sunt animalia et quasi canes parvi et
urina eius secundum plurimum subtilis ap
paret et quandoque mingit nigram et urinam
aliquando retinet ita quod mingere non va
let et fit strictus sicut in ventre secundum
plurimum et fit homo promptus mor
sus ad mordendum homines quibus ho
minibus morsis accidit post tempus illud
quod accidit ei qui morsus fuerat
et non territus est ab aqua aliquis
morsus ex cane vel homine rabioso
qui evaserit per curationem aut absque
curatione et max(ime) cum viderit fa
ciem suam in speculo et non cognovit
seipsum aut cum ymaginatus
est canis. Nam duo viri de quibus dicitur
quod morsi fuerunt ab homine qui morsus
erat a cane rabioso et dicitur quod mortui
morsus ex cane rabioso timorem
et moritur ad dies xl. secundum plurimum
et quandoque usque ad ebdomadam et quandoque
usque ad vi menses et fingit aquibusdam
usque ad annos vii sed non creditur
verum est. ⸿ Cum vero morsus
fit a cane non rabioso quod scietur
per permutationem signorum significan
tium super canes rabiosum curabit ex
emplastro facto ex cepis sale et melle
mixtis et pistatis simul et fricetur morsus
quod ponitur super vulnus per dies
et noctes integram et post illud cura
bitur tale vulnus vel morsus et sic
morsus canis leonis et omnis animalis
mordentis absque rabie et proprio
veneno cum unguento nigro quod sic
fit. Recipe galbani picis liquide

sepi alicuius animalis ana ℥ 1 liquefiant
in caccabo ad ignem et colentur et fiat
unguentum. Hoc enim omni die bis calidum super
morsuram et vulnus ponatur. Nam de
proprietate huius unguenti est mundifica
re plus omnibus aliis unguentis morsus
et vulnera que fiunt sagittis spinis
unguibus avium et animalium et rostris
et dentibus animalium et specialiter appa
rebit propter hoc utilitas huius unguenti
ut diximus si observabitur in principio
vulneris illud quod supius dictum est scilicet
de dilatatione vulneris et cum oleo calido
et de eius curatione et corrosione et at
tractione sanguinis ad exteriora cum
cepis et sale et melle mixtis. ⸿ Cura
vero canis rabiosi vel alicuius canis
rabiosi est ex parte diete et potus
omni modo ut dictum est circa de melia in sequ
in potu morsi a cane rabioso debet
omni ingenio aqua multiplicari et si
esset iam dispositus quod nollet videre
aquam superveniat discretio boni medici
quod cum bubulba vel coannilla vel stringna
ta recipiat aquam preter quam eam videre
possit ponendo in ore infirmi bubulba
vel cannam stringnatus ut aqua os in
firmi et gulam libere intrare possit
absque aliqua prevetione et posset
primo debet a principio mundificari cum
medicinis dictis eo circa si fuerit ne
cessarium et specialiter cum accidentia
melie iam manifeste incipiunt appa
rere timoris seu rabiositatis. ⸿ Cura
vero ex parte loci et defensionis cum
medicinis exhibitur ne inferius mane
at rabies et si mane erit ut emendetur
si est possibile est, ut statim in principio
morsus canis rabiosi vel ad minus
usque ad dies tres attrahatur sanguis
cum ventosis ab ore vulneris
et post attractionem sanguinis cauteri
zetur vulnus per fricationem usque ad profundum
cum ferro ignito. Nam post dies
tres hec cura non esset utilis eo quod
venenum iam post dies duos vel tres
diffusum erit per totum corpus et posset
removeri per istam operationem in loco
vulneris primo talis operatio per dif
fusionem veneni in totius corpus
confortando locum vulneris fuerit

medificamen plus ... unguentis aliis

Cura canis rabiosi ex parte diete et potus

Cura ex parte loci ... rabie ...

venenum plus currere per corpus et fa-
ctis semper enim a principio ponant super
loca vulneris ea que habent vul-
nus dilatare et prohibere ne con-
solidetur ut sunt sicut sinapis mel
anacardi et cepe cum melle et sale et
eruca et filia et non expectet in
cura morsus a cane rabioso specialiter
vel animali rabioso ut incurrat terro-
rem ex aqua vel humiditatibus quia
postquam territus fuit ab aqua non
curabitur et specialiter si complexio eius
sicca fuit. Nam cum complexio fuerit
humida tardetur longius et timor
aque et causa quare terrentur morsi
a cane rabioso est quia cum complexio
venena sicca in membris firmata
fuit et facta fuerit mansiva venu
ut corruzius et recipe illud non potest
ymo sequitur siccitates et finaliter
interficit sed antequam appareat
vestigium timoris et fisionis [illegible]
sicce ex veneno optime per medi-
cinas et regimen curari potest propter
has causas contrarias ex complexione
sicca vel humida que est in hominibus
Tardatur timor in morsu aliquando per
unam ebdomadam quandoque usque ad duas
et communiter usque ad dies xl et in humidis
et pueris et mulieribus usque ad men-
ses sex. Medicine ebibite et
emplastrate que curant morsum canis
rabiosi et preveniunt ne morsus
ex cane rabioso vel animali rabioso
incurrat rabiem sicut sunt primo illud
quod bibitur est tale Recipe cineres cancrorum
adustorum cum suis testibus et
totalitatibus in furno vel testula
postquam triti et cribellati fuerint
℥ x gentiane ℥ v thuris ℥ i te-
rantur et bibent et misceant omni
die a principio usque ad dies xl continue
recipiat ℥ iii vel ii vel i adminus
de hoc medicamine cum aqua frigida
hoc medicamen si datur a principio
continue operatur manifeste quod morsus
ex cane rabioso non incurrat rabi-
em et etiam si iam inceperit timere
et continuabit hoc medicamen usque
ad tempus dictum postquam inceperit
sume spiritum perfecte curatur. Similiter

etiam de terra in terram dierum ℥ ß hora
re bone hora qua vadit dormitum
cum ℥ iii vel iiii aque frigide que erit ad-
iuvans in hoc et utile. Emplastrum
quod debet continue super vulnus usque
ad perfectam curationem sic fit Recipe areti-
um lb i et ß oppopanaci ℥ iii picis
liquide albe lb i bulliant adminus
donec incorporata sint et facta in
modum spissitudinis et emplastrum super-
ponatur super vulnus et non sit aliquis
alius ausus negligere alia que debent
fieri in primo iuxta cum propter istam me-
dicinam sed procedatur cum dieta
et mundificatione humoris melius et
ventosatione et cauterio ut supius
plenarie est dictum. Morsus rapa-
cium et precipue unguium ipsorum ut
leonis et leopardi et luporum et similium
et morsus corcodrilli et simium cati
mustele muris et mugalle et omnis
animalis cum morsu fit dolor malus
et timetur ne venenum inferat ut dictum
est in cura canis non rabiosi cum
emplastris ventosationibus et mundifi-
cationibus et cauteriis dieta et potibus
et omnibus aliis rebus preter quod medi-
camen de cineribus gentiana et thure
non datur nisi contra morsum ca-
nis rabiosi vel animalis rabiosi. In aliis
vero non datur. Nam in medicinis
morsus corcodrilli adeps anseris et
in medicinis morsus simii ponitur
feni et amigdale amare et ficus sicce
Et in medicinis morsus cati ponitur
nigella et sisamum. Et in medicinis
morsus mustele ponitur ficus sicce
et farina orobi. Et in medicinis mu-
galli quod aliter est minus mustele et assilatur
in morsu et morsu mustele ponitur radix
gentiane et coagulum edi et agni et
eruce et filia. Sequitur

Capitulum vi de punctura parvorum venenosorum et morsu eorum.

Scorpiones dicuntur per masculi-
nitates et feminitates et [illegible]
leos et per alas et secundum colores

ut scriptum est in antiquis scripturis
per masculinitates et feminitates, sta
masculinus extenuatus et minutus
et parvus in ventre, femina vero
pinguis et grossior existit. Preterea
quia quidam scorpiones videntur
habere duos aculeos et quidam unum.
Per alas etiam diversificantur quia secundum quos
dam quidam habent alas et volant
et prohibent alii ventus ne cadant
et movet eos de regione in regionem.
Diversificantur etiam secundum colores quia dicitur
quod sunt ix colorum quidam citrini sunt
alii quidam citrini rubei et (?)
et ferrandi virides, nigri habentes
nigras caudas et extremitates cau
darum et sunt quidam vinosi coloris
et punctura eorum sentitur ut punc
tura acus et nocivus dolor et sunt
de eis fumosi et accidit ex morsu
eorum risus et permixtio comis(?). Di
versificantur etiam quia sunt quidam
qui habent vi spondiles in cauda et
morsus eorum interficit. Significatur
morsus scorpionis quia locus morsus
apostematur statim cum duritie rubo
re et dolore protenso et infunditur
locus quandoque et inflatur quandoque et fit punc
tura in loco ut punctura acus et videtur
infirmo ut comprimatur locus cum pila
salis et fit aliquando sudor et tremor labii
inferioris et tonus corporis et frigus
eius et expulsio rei viscose cum vomitu
qui congelatur super ipsum et fit mol
lificatio totius corporis et emmeritia(?)
in inguinibus et tensio virge et accidit
inflatio in ventre et excitatur super
hominem morsum bubus vel tenla(?) et
specialiter si morsus fuerit ab umbeli
co fiunt apata sub ascellis et cruci
atio plurima et alteratur proprie color
faciei. Et si scorpio fuerit fortissime
malitie accidunt omnia dicta intendi
tur et fuit fornica ita quod locus mor
sus apparet cauterizatus ab igne
vel ferro ignito. Curatur cura com
et generali cum tiriaca et cauterio loci
et extractione sanguinis statim a
principio cum punctura ut ventosis. Et
cura eius proprie est cum oleo de scor
pionibus quod sic fit. Recipe aristologie gen

ciane apii coriandri indici capparis
ana ℥ i. pistentur omnia grosso modo
et proiciantur in lb. i olei amigdalarum ama
rum et dimittantur sic per unam ebdo
madam deinde colentur et proiciantur
in oleo illo scorpiones x et stet sic
sub sole tribus ebdomadis deinde
administretur super locum morsus.
Tiriaca ad id valde bona sic fit. Recipe
castorei piperis albi mirre opii ana
℥ i informentur trocisci cum succo aristo
logie vel rute et sit unusquisque in pondere
xxxvi granorum ordei et datur cum
℥ iiii vini valet etiam hoc in morsu
tutele. Ad idem Recipe oppopanacis mirre
galbani castorei piperis albi ana. Te
rantur et conficiantur cum melle
et storace ana et datur cum vino ad
modum castanee. Aliud Recipe radicis
colloquintide capparis absinthii aristo
logie citoree ana ℥ s. fiat pulvis datur
de eo cum vino ℥ tria vini ad pulverem
et magis est cum irrabil (?) cibor cum non
est par. Item si in morsu maliciosi
scorpionis multum datur ii grana
opii et ii musci in conferta cum melle
quod multis confert. Emplastrum bona
si ponatur amaracus super morsura
erit utile valde si fuit contusus et
viridis. Aliud Recipe maiorana sicce
vel viridis et misceatur cum urina
hominis et fiat emplastrum. Aliud proderit
datur ad bibendum cibor valde bonum.
Terantur tres dentes alii et dentur
cum vino veteri optimo et est val
de bonum et fiat ex eis emplastrum super
locum morsus est magis conferens
si deus voluit. Algerarar seu
alcatarii sunt ut scorpiones habentes
corpus gibbosum trahentes post
se caudam et eorum venenum calidum dicitur
et multiplicatur in alohor et malikan
honorato. De punctura eorum non
curatur prima die sed post diem acci
dunt angustie et alteratur color et
crescit quandoque ytericia et lingua a
postematur et rubescit locus puncture
et migit in fine minus sanguinem
et non assellat et incipit cum pulsu
cordis et sincopis et ducitur ad
mortem et non oportet ut negligatur

Tiriaca bona

ad

Emplastra

In bibendo bonum

Algerarar seu Alcatarii

pp[ro]pter levitatem sitis eius quam est mali
veneni. Primo curetur cum clisterio et
medicinis ubibus ad venenum cum
triaca et extractione sanguinis ex
loco cum ventosis et sumat sepe
aquas lactuce et aquam acetose et
aquam ordei et omnia ex tinctura calo
ris et bibat vinum debile multum lim
phatum cum aqua veri frigoris et
bibat vinum de granatis vel succum
de pomis acetosis cum aqua frigida.
Triaca bona ad hoc sic fit: Recipe cor
ticum capparis, gentiane, absinthii,
aristologie rotunde ana, acetose sicce ℥ iiii
terantur et misceantur et sit eius dosis
℥ ii cum aqua decoctionis acetose.
Ad idem Recipe acetose sicce, foliorum
malorum acetosorum, coriandri ana
per equales. Datur de eo cum aqua pre
dicta quantum tribus digitis ter potest
capi. Si autem acciderit inflamma
tio vel calor fortis extinguatur
cum succo fructuum acetosorum et
aqua frigida vel cum eis de succis et
aqua frigida et camphora et curetur
cum aqua endivie. Et si nigrescet san
guines curet cum medicinis ad
tinctus sanguinis. Et si apostemetur
lingua fiat flora [?] in tinctu sanguinis
similiter imprimis circa vulnus fiat
epithima cum bolo armeno oleo ro[sato] et
aliquantulo aceti. Tarantula mor
det ut scorpio et algerat et videtur
quod sit ut et malicie illorum duorum et
est animal quod assimilatur parvo ara
neo quod vocatur phisfir vel capax
et solet muscas venari; similiter vero
magno et araneo et habenti lon
gos pedes assimilatur. Species ta
rantule sunt sex: rubea, viridis et de
picta que est varii coloris, alba lucens
et citrina. Ex morsu rubee sequitur
dolor fortis in loco morsus et tortio
membri et ventris strictura. Sed
ex morsu que est viridis dolor primus
et pruritus qui velociter sedatur.
Ex morsu eius que est varii co
loris vel que est depicta sequitur
fortis dolor et in toto corpore
sitis et tremor. Ex morsu vero
albe sequitur dolor parvus et pruritus

Triaca bo[na] ad h[oc]

Si fiat ardor inflamma[tio]

Si nigra sanguine
p[ro] lingua ap[ostem]a

Epithima cum bolo
ap[ostem]a

Tarantula

Species tarantule

et ventris fluxus. Ex morsu vero eius
que super dorsum habet lucentes line
as et vocatur lucens sequitur primus
dolor et pruritus atque stupor et
relaxatio totius corporis. Sed ex
morsu eius que est citrina habens sup
se nitios accidunt dolor fortissimus
et tremor ac sudor et inflatio ven
tris. Cura omnium equaliter est ut
infirmus sedeat cum membro in aqua
calida donec dolor sedetur. Nam cum
in aqua per unam horam steterit quie
scat et cum ab aqua exierit dolor
revertetur, reiteretur; et cum dolor
quieverit per viam istius loci ex aqua
in qua multum salis fuerit resolute
lini et lana et tunc calefac corpus
patientis et facias ipsum ingredi bal
neum et sudare ipsum in eo multociens
eius per dies aliquos et postea pone
super locum emplastrum quod sic fit: Recipe
cinerum ligni sicci, calcis, salis alkali
vel salis simplicis ana conspergantur
vel incorporentur ex aqua calida et
ponatur super locum. Detur ℥ ii ni
gelle patienti cum aqua calida, erit
hoc utile. Aliud ad idem Recipe nigelle
℥ x, dauci, cimini ana ℥ v, seminis
iunipri, gallarum, cipressi ana ℥ iii
spice, castoree, baccarum lauri, aristo[logie] ro[tunde],
carpobalsamum, cinamomi, gentiane,
plantaginis, seminis apii ana ℥ ii. Te
rantur et pistentur et conficiantur
cum melle et detur de eo ad mensuram
magnitudinem cum vino vetere vel
puro fortiore. Idem operatur medica
men factum contra scorpiones dictum
supra quod fit de opopo[naco] et mirra
et aliis rebus. Ad puncturas vesparum
araneorum, apum, formicarum, polmoni
stellionis, lacerti et pediculorum qui
vocantur piattoi et vermis habentis
pedes xl et salamandre et scorpionis
marini et araneae marine et ranae
rubee. Communis operatio contra omnium istorum
animalium puncturas parvorum et vermium
est illud quod dictum est in cura mor
sus et puncture scorpionis simpliciter
et in cura tarantule, scilicet cum triaca
cordiali et curatis factis in punctura ta
rantule et scorpionis. Cura ipsi

vini nisi quia vermis varietatem habet
ex propriis significationibus corporis ubi
tamen ex morsu vespe et apis accidunt
dolor et rubedo et apostema in loco sem-
flatio aliqua et in puncturam magnum
est aliquando tumor et pruritus et aliquando i-
pacius sed faciunt vesicas in loco mani-
feste et lingua gravatur ex eorum mor-
su aliquando et aliquando fit spasmus propter hoc
et est differentia manifesta inter punc-
turas vesparum et apium quia vespa mor-
det et pungit propter quod dimittit acu-
leum apis vero parva dimittit acu-
leum unum Et apis magna sive habens
magnum caput dimittit aculeos plu-
rimos quandoque Cura omnis vel cuiu-
ens utriusque est ut statim super locum
morsus ponatur succus sansuci vel
pistetur coriandrum et ponatur super lo-
cum et sumat patiens tres res post
succum lactucarum et silium et vinum gra-
natorum et berberis fiat emplastrum super
locum cum malvis violis rosis et succo ci-
holorum et silium accipiatur lenticula
aque et pistetur cum aceto et ponatur
super locum et videbis mirabile
Ponatur iterum pannus infusus in aqua
frigida et aceto et est utilis valde vel in
quibus dissolvatur opium et semen et
iusquiamus et ad complexionem cum succo
lactucarum et solatri et erit conveniens
Aliud bonum et conveniens est ut po-
natur membrum morsum in aqua calida
et dimittatur per horam deinde per-
mittetur subito ad aquam frigidam sal-
sam mixtam cum aceto statim remo-
vebit dolor fricetur statim locus
cum saliva et aceto post puncturam
sedabit dolor et non fiet inflamma-
tio neque apostema Experimentatoris autem
orum aliquando consequuntur sena acciden-
tia ita quod extremitates infrigidantur
et cutis orripilatur et erigitur
virga et tenditur et impletur ven-
ter ventositate Curatur eorum
morsus cum ruta sicca et cyperis
contritis quando datur cum vino et est
conveniens ut patiens sudet in balneo
et post balneum sumat tiriacam et
bibat vinum calidum tota die paulatim
et non subito Formica volans

in medio et circa apium sed est longi-
or eo et habet aculeum et pedes
longos araneales alternos longi-
ores pedibus vesparum et [illegible]
habet citrinum et non ei de ingenio
ad fabricandum habitaculum suum quod
est vespis immo fabricant habita-
culum de luto habente orificia lata
et faciunt pilos ut aranei qui cum
egrediuntur de cavernis suis incedunt
ambulatione aranee et est de medi-
no vesparum secundum quosdam et propter hoc
cura eius non variatur a cura ves-
parum et apium Stellio et lacerta
quando mordent dimittunt in loco dentes
parvos subtiles et nigros et non
cessat dolor puncture donec au-
ferantur dentes cum ferro aut aliquo
ingenio Nam post extractionem den-
tium sedatur dolor Ponitur quan-
doque fimi et oleum super morsuram calida
valde et sedatur dolor et extrahuntur
dentes et si comedatur crocea et
ponatur super locum pistata confert
Detur ei in potu tiriaca rutele
et erit bonum Animal habens pe-
des xl quod quandoque antecedit in iti-
nere suo ante et quandoque retrocedit
habet venenum ut dicitur et habet
xx pedes in qualibet parte et dicitur quod
eius longitudo est quandoque per unum
palmum Curatur morsus eius
cum succo affodillorum vel cum sale
et aceto et dicitur de salamandra ab
antiquis quod est bestiola similis lacerte
habens quatuor pedes et est cir-
ce candide et pensant quidam homines
quod ipsa non aduratur etiam si pro-
iciatur in ignem immo ignis extinguitur
Sed veritas sensualis cum ratione non
manifestat hoc Et accidunt ex morsu
eius dolor vehemens et inflammatio
in corpore et gravitas in lingua et
punctio tremor et stupor et fit quasi
in membro nigredo rotunda in cir-
cuitu membri Curatur cum resina et melle
quandoque sumitur in potu et cum decoctione
foliorum lilii vetere et olei Et quidam
dant misto cum carnis decoctionis et
[illegible] earum et ponunt carnes salamandre
per emplastrum super eius morsuram et testi-

Stellio et lacerta

Animal xl pedes

Salamandra

Cura

cilium campestrem et folia rute. Ex morsu scorpionis marini accidunt inflatio ventris et forma ydropicalis et quandoque exitus accidit ventositatis absque dolore. Cura eius cura rutele et cura com(mun)is. Dicunt sapientes quod aranea maxima est maligna valde quia invadit animalia et corpora et salit idea ex longinquo ut ea mordeat et si mordere non potest sufflat idea nociuas sufflationes et accidunt ex morsu eius apostema magnum et velox perditio quandoque. Curatur morsus eius cum tiriaca magna et cura com(mun)i propria. Si autem sunt aliqui vermes venenosi de quibus sit facta mentio in loco isto curantur absque dubio eorum venena cum cura com(mun)i vel aliqua propria dicta in tractatu isto et deus melius novit. Sequitur

Capitulum vii de mineris que in potu sumuntur et operantur ut venenum &c

Alia nocendi et interficiendi inveniuntur in mineris et maxime in quodam lapide qui sillatur corallo quod dicitur quod sexta ʒ . pinus est interficiens et operatur sua substantia napellus et secundum hoc est de veneris ultimis et veris et accidit ex potu eius ut accidit ex potu napelli. Cura eius est ut vomat cum oleo et viribus et cum decoctione seminis napi et butiro et quod post vomitum sumat tiriacam magnam pinus et dyamuscum et diamargariton et medicines cappa(ris) conferunt in hoc valde. Argentum vivum quod bibitur non ledit ex eo bibens eo quod egreditur cum dispositione sua per inferiora sed quando funditur in aurem accidit dolor vehemens et commixtio cordis et quandoque ducunt ad spasmum epilentiam et apoplexiam propter lesionem substantie cerebri cum frigore eius et commotione et ipsius ponderositate. Sed extinctum et sublimatum est nocivum et mordicativum et inducit ponctiuras

et torsiones intestinorum et de mutilatione sanguinis et gravitate lingue et stomaci ex subtilitate quam acquisivit ex artificio sua mala qualitate actuali ledit stomachum et intestina cum dolore et torsione antequam egrediatur per inferiores regiones. Cura eius est bibere vinum cum aqua mellis et ʒ . iii . mirre una vice post alias multociens et facere clistere cum eisdem rebus et baurach et post illud adhibere ea que conferunt in cura intestinorum ut est dictum in cura fluxus ventris et cum hoc adhibere ea que cor confortant. Cum autem in aurem fuit influxum oportet ut patiens saliat super pedem illius partis inclinando aurem versus terram secundum quod possibile fuerit et non intromittatur iudix neque ad aliud causa colligendi argentum vivum quia cum non possit colligi acquirit commotionem vel intromissione ut magis ad interiora versus cerebrum penetret quare fit error in eius cura per vias intromissionis. Nam solus saltus cum aurs inclinatione sufficiat et specialiter in principio rei. Si potum litargirum ut apostimetur corpus suscipientis et lingua eius gravatur et stertus et urina non retinentur immo semper fluit fluxus ventris et urine et sentit gravitates et in intestinis ita quod egreditur . . . et fit rasura et fit inflatio in capite longanonis et exit in ventre eius quasi glandula lapidea et fiunt dolores et tandem fiunt ylios et fit color corporis similis colori plumbi vel limature eius. Cura introducatur vomitus cum baurach et decoctione seminis apii anethi et ficus et sumat post vomitum ʒ iii mirre cum vino aut spica celtica cum vino colubre bibentis vinum quia curat de proprietate hoc. Et oportet ut sumat ysopum absinthium aut semen apii aut piper cum vino aut ponderis ʒ . viii . mirre cum pondere ʒ ſ . piperis donec sedet et dantur vi grana ... iiii . stamonee in aqua mellis et utatur ribarijs factis ex carnibus agni edi et similium et utatur aperitivis provocativis et solutivis et quandoque per se absque

violenta emittit urinas et sternus est signum liberationis. Exeuntia qui bibit vel intrat per anhelitum corpus accidunt albificatio lingue et membrorum mollificatio et fit tussis et singultus et permiscetur ratio et corpus insudat et cerebrum excitatur et fit sincopis et fit in ventre punctura et mordicatio et in stomacho et in gutture ponticitas et asperitas et in lingua et ore stat dolor et suppositorium et albificatur color corporis et migrat infirmus propter nigrum sanguinem. Curatur quando infirmus comedit fisaminum vel semen lini et bibit vinum purum super ipsum et non permittatur dormire et bibat aquam mellis cum vi granis vel iiii scamonee et provocentur urinas et provocetur vomitus cum oleo delilio vel de aneto vel de camomilla vel de spica et clisterizentur sepe cum clisteri lenitivo et cum oleis et fiat in omnibus ut est dictum supra. Medicina eius qui sumpsit litargirum. Cum aliquis sumpserit gipsum accidit ea que accidunt ei qui sumpsit cerusam sed maior fit strangulatio et malus anhelitus mixto quasi mello. Curatur cum cura ceruse vel cura fungorum et preter hoc sumat in potu mucillagines fenugreci et seminis lini et malve et in dium malvavisci et psillii et similium. Et mundificetur sepe cum scamonea et aqua mellis ut dictum est supra. Si fieret abrasio intestinorum curetur ut dictum in fluxu ventris de proprietate medicatur cum ysopo et ancere extremitatum ut valet in fine quoque solutio ventris plurima existit. Cura argenti vivi est eadem cum istis et insufflant sorbitiones pingues cum brodio gallinarum et avium pinguium. Exponitur limature ferri vel squamarum ferri sunt vehemens dolor et mordicatio fortis in gutture et incisio in visceribus et ulcera et vomitus. Cura dare convenit lac cum eo quod solvit cum fortitudine ut est pulvis pillarum fetidarum vel stomaticarum et post illud sumat butirum cortium et crudum tamdiu donec dispositiones male sedentur et assiduetur effusio olei rosarum et olei violarum et de salicibus mixtorum cum aceto super corum capita et si patiens sumat aliquid de magnate ut aggretur illud quod est separatum super seipsum deinde dicitur adhibentur solutiva et datur quoque de magnete infirmo ʒ i in potu et post illud dentur coloquintida bendon in ea medicina labificantia cum butiro pacato cocto ut fiat solutio ventris si fuerit descendens vel ut evomat ipsum cum eis si in isto adhuc fuerit. Arsenicum i ʒ i mar vel virides et calx et arsenicum faciunt vehementer puncturas et mordicationes in gutture et incisionem in visceribus et ulcus et vomitum et oris siccitas et dolor in stomacho et solutio ventris cum sanguine et urine difficultas et egreditur cum urina quoque et proprie mox et accidit frigus extremitatum et sincopis et excitatur lingua et accidit perforatio. Vomat primo cum oleo aliquo et aqua calida et mures masticet et post vomitum sumat iuleb vel syrupum violarum cum aqua calida et post illud sumat decoctiones seminis lini vel risi vel eruce vel succus malve cum melle et deinde sumat lac et mucillagines viscosas dictas circa gipsi et circa pinguia et adipes et animalium et curatur proprie calx cum clisteribus unctuosis et lenificativis et quod valet melior est urina asini et ʒ i coagulum i capreoli quando datur cum aqua calida. Venit ex potu alius et dragantum tussis vehemens provocat ad ptisim. Cura eorum est sumere deinde asinini lac et potare butirum crudum et zuccarum et syrupum de ysopo et similia.

Capitulum viii de plantis et herbis calidis venenosis que in potu vel comestione dantur etc.

Apellus est herba que propter quod sit calida venenum habet et propria natura quo interficit animalia subito et quasi parum confert

tiriaca magna sive andro. In con
sum veneni vino multotiens nichil
confert. ¶ Accidit autem ex potu eius
ut labia potantis inpostimentur et eius
lingua et egrediuntur oculi et fiunt
super ipsum vertigo et sincopis et tenas
mon et raro evadunt aliqui ex ea
cum sentiunt quod cadunt in ethicam et
ptisim et si sagitte imbibantur ex suc
co eius interficiunt quicquid inveniunt
statim. Cura secundum quod est possibile
fieri sic preparatur paciens ad vome
dum cum decoctione seminis napi et detur
in potu vinum et butirum vaccinum cor
tuis multiplicando post potum
exhibendo decoctiones glandium
cum vino. sed cura principalis post
vomitum et etiam ante est exhibi
tio tiriace cum vino et musto et metri
date et musa et diamargariton
cum vino decoctionis capparis
maris et croci. Et dicitur quod nutritur
vel nascitur animal quoddam apud radices
napelli in modum muris de carne
cuius si comedit aliquis sentitur quod de proprie
tate sanat venenum napelli quia eius
natura est contraria napello in sompno
Sed de hoc non habeo veritatem
quamvis sic dicant. Cura utilis est
valde bona in hoc: scilicet vomitus et
usus tiriace magne et metridati et
similium. ¶ Cum quis sumpserit cornua
spiritus accidit nigredo lingue et ex
it ex virga sanguis guttatim et
emergunt signa frenesis. Curatur
post comestionem cura que est cum
vomitu facto ex aqua ordei et oleo
rosarum et similibus quibus datur infirmo
cum vino camphor cum ʒ. i. aq. ros.
et cum hoc sienplicetur cor cum sandal.
ros. et aqua ros. et camfora pistatis
simul et in corpatis et epar etiam
sumat sepe paciens sanich malorum
acetosorum et vinum de granatis et
succum berberis et sanich ordei et aquam
farturum cum iuleb et sirupo viol. et similibus
et aqua solatri et aqua lactuce acetosi
¶ Est quedam herba que inchibon
dicitur que facit accidentia ut napellus
et curatur cum medicinis napelli et non
cum aliis rebus. Perforbium cum

os sint fiunt angustia et inflammatio
et mordicatio in ventre et singultus
et ventris fluxus et maxime cum super
fluit. Curatur eius malicia et emen
datur cum vomitu facto ex oleo viol.
et aqua decoctionis violarum et mal
varum mixtarum cum iuleb vel sirupo viol. post
vomitum sumat butirum cochiz et can
dum et sumat aquas granatorum mirorum
et aquas malorum acetosorum et mirorum
et aquas lactuce et similia. Lac titi
malli et stramonea et almezereon et
camisuemelon et omnia lacta herbarum
venenosarum in dictio et curatione
sunt eiusdem curationis et conditionis
¶ Accidunt ex eis mordicatio et dolor
in ventre et intestinis et solutio ven
tris et vomitus flatuus et spumosus
et corrosio in stomacho et intestinis et in
toto corpore et singultus deinde super
venit spasmus et destruitur vox et
fit mors finaliter. ʒ. iii. de lacte
titimalli et similium interficiunt et de
scamonea ʒ. ii. et almezereon et came
nemelon et camemelon ʒ. ii. interfi
ciunt plus et minus secundum naturam reci
pientis. ¶ Dominus quod datur de his
in medicina quod medicina est sexta pars
ʒ. unius. Curantur talia et emendantur
cum butiro recenti et cocto et cum rebus
que valent ad incisuras sanguinis et so
lutiones ventris dictis superius et
curantur etiam cum aqua decoctionis
malorum acetosorum et citoniorum et sumo
berberis et sumach et similium et si multi
plicate est timor detur paciens post
ista in potu tiriacam magnam vel met
ridatis vel medicamen de terra sigil
lata et post ista ratione male compleins
acquisite et hiis detur in potu oxi
mel aqua endivie cicoree et similium
¶ Cum enim sumit in potu oleandrum
quod est herba venenosa expansa super
terram et calida valde et nascitur in ri
pis aquarum et fluminum inducit in
flationes ventris et angustias vehe
mentes et inflammationes et aqua in
qua oleander sedet vel nascitur est
mala valde. Sumitur cum sirupo viol. vel
iuleb si non est ex [illegible] accepti
one eius. Curatur eius malicia cum

ualde et quod est faciens sternutare propter ipsius maliciam et acuitates et accidit sincopis quoque et sudor frigidus et ea que accidunt ex comestione squille. Cura eius est ut vomat continue cum sirupo mol. et acetoso simplici et aqua tepida et comedat pisces salitos et vinum ante vomitum et post sumat triacam cum aceto calido et iuleb. Ex potu musci fit rugitus in ventre et singultus absque ventris fluxu. Cura introducatur vomitus cum aqua calida melle et sale et clisterizetur cum eisdem rebus et oleo et sumat triacam cum aceto et aquam decoctionis absinthii et ervi piperis et castorei vel cum sirupo acetoso composito quod melius est.

Capitulum ix. De plantis et herbis frigidis et venenosis que in potu et comestione dantur

Datur aliquando homini aliquando opium aut nux methel vel iabro et est radix mandragore et vocatur quoque assebirti seu iusquiamus albus vel nigrus aut mua vel pix stupefactiva mala seu coriandrum viridum vel phillium aut fungi vel tubera et conveniunt cum istis in cura sagitte armene. Per comestionem opii seu potum accidit stupor et extremitatum frigus et pruritus sicud ex odore opii quando odoratur et vertigo et singultus et oculorum tenebrositas et strictura gutturis et anhelitus et oculus et obfuscatio extremitatum et labiorum et faciei et mitas et sensuum difficultas et profunditas sompni et retentio lingue et subversio oculorum et perducunt ad spasmum et mortem post sudorem frigidum et hoc totum fiunt propter infrigidationem sanguinis cum infrigidatione spiritus qui non currit et fit mors et 3. ii. de eo inficiunt secundum plus et minus secundum virtutes et magis facit operationem suam fortiorem cum datur cum vino nisi vinum in sua quantitate vel qualitate ei resistat et quod vinum donat melius et magis subito virtutes opii ad cor et membra et corpora calida et colerica magis resistunt virtuti. Cura eius prima et veneni cum vomitu sumptu ex oleo nucibus aqua calida et sale et cum sirupo acetoso aqua et melle. Post hoc clisterizetur cum clisteribus calidis et acutis. Sumat sepe triacam cum vino et [..] assam vel electuarium de cinamomis cum eisdem potibus vel cinamomum cum sirupo acetoso aut origanum ruta et sale et allia et nuces sunt utilia in hoc. Vel sumat de triaca que sic fit que est ei propria. Recipe asse fetide castorei piperis ana terantur et cum melle conficiantur dentur in modum avellane vel nucis. Similiter si sepe biberit aut r. asse cum 3. m. vini odoriferi esset utile et vinum purum antiquum si in multa sumeretur quantitate esset mirabile. Fricentur extrema et caput proprie et impediatur in sompno cum sternutatione facta ex euforbio et elleboro et ungatur totus cum oleo de costo et omnibus oleis calidis. Sorbeat iura pinguia gallinarum et avium et bibat vinum decoctionis cinamomi in quo aliquid musci ponatur. Accidit ex potu nucis methe vertigo et rubedo in oculis tenebrositas et ebrietas et sompni profunditas et vix aliquis ex ea exhibitus interficiat et fit ex ea sudor et anhelitus frigidus. Ante hoc quando de ea datur 3 s. facit sompnum et non interficit nisi homines debiles. Curatur ex vomitu facto ex oleo sale et aqua tepida et post vomitum et etiam ante datur vinum bonum odoriferum cum pipere pretiro et baccis lauri. Inungatur corpus totum cum oleis calidis et ponatur ex[tra] in aqua calida et laboret et dormiat et utatur iuribus pinguium et vino dulci et rebus de cura opii. Cum datur iabrus radix mandragore quod est idem accidit quod accidit ex opio vel nuce methe litargia et surditas et tetanus. Cura eius est sicud cura opii et vinum cum absinthio convenit eis

Cura ei[us]

triaca

Nux methe

Cura

Radix mandragore data

Cura

et pirethru(m) et castoreu(m) et absinthiu(m) cu(m) vino et aceto cum eis et oibus (?) in le facti; conveniunt. Utatur sepe sternutatoriis et fricationibus extremorum et tiriaca cum vino et utatur dieta dicta superius. Accidit bibenti iusquiamum albu(m) ut mollificentur membra et lingua aptatur et egrediatur spuma ex ore et lingua rubeant oculi et accidunt propter ista vertigo et tenebrositas oculorum et constrictio anhelitus et surditas et pruritus corporis et singultus et ebrietas et permixtio rationis et facit epilentiam et quandoque vincit et ignit (?) quandoque et emittit vocem sic mulis vel mula quandoque. Et ex iusquiamo nigro accidunt eadem signa interiora sed cum perforatione et infrigidatione extremorum et spasmo et destructione ymaginationis. Cura necessarium est ut statim sumat lac vaccinum et exprimi inde vinum cum melle et butirum et grana pini decocta in vino et iterum decoctio ficuum et vinum dulce plurimum et cepe assatum. Et comedat cepe assatum et sumat in potu semen rafani et sinapis nasturtii et semen urtice cum vino et etiam aquam decoctionis cepe et allii rafani et tiriaca est de melioribus rebus cum aqua decoctionis piperis et vomitus fiat in primis cum oleo aqua calida et sale et radicibus rafani vel eius semine et fiant clisteria acuta et fortiora et sepe sumat vinum ad post ad cum pipere et absque pipere. Et sumat in potu vinum decoctionis piperis vel castorei et rute et mente et cardamomi et foliorum lauri et oleum balsami cum lacte est multum conveniens vel tiriaca in qua est balsamus. Emplastretur venter continue cum farina tritici et vino calido et farina lupinorum. Cuius quantitas vel pix sumpserit fit obfuscatio coloris et lingue exiccatio et singultus et vomitus et ventris fluxus vinceosus (?) cum abrasione intestinorum et fit sapor in gustu ut sapor lactis. Cura sumat sepe in potu lac asininum vel muliebre cum melle equali

pondere vel cum penn[a] et immissis cum calida mo comedat similiter amaras et pectora gallinarum et alas inducitur vomitus in primis et sumat tiriacam cum vino. Ex coriandro humido qui comeditur ex eo vel in de succo eius eveniunt vertigo et stotomia (?) et permixtio rationis et grossitudo vocis et sopor in profunditas et fiunt sermones sordidi ut sermones ebrii et sentitur ex eo odor ut odor coriandri. Introducitur vomitus cum oleo et aqua aneti et bauruch vel sale et utatur vino in omnibus suis rebus et per se et cibes cum vitell[is] ovorum et iure anserum pinguium et gallinarum condito cum pipere et bibat bonum vinum absque aqua paulatim et sumat de tiriaca cum vino.
Ex comestione psillii accidit debilitas virtutis et pulsus et frigus in toto corpore et tristitia et constrictio anhelitus tensio et inquietudo et stupor cum debilitate et sincopi. Cura eius eadem est cum cura coriandri sed piper magis valet contra psillium quam contra coriandrum. Ex comestione fungorum et tuberum malorum accidunt strangulatio et constrictio anhelitus et ventris inflatio et stomachi et singultus et putrefactio et mutatio coloris et parvitas pulsus et oppilatio et sincopis et sudor frigidus et mors ergo omnis sunt mali et specialiter per multam quantitatem comestam de eis et omnes illi qui sunt nigri virides vel varii coloris et qui nascuntur in locis vetis (?) et qui conduntur cum pipere et rebus odoriferis et vino et aceto possunt comedi. Curatur eorum malitia cum vomitu facto ex muria vel succo rafani cum aqua calida et oleo de lilio aut aliquo oleorum et sumat post vomitum tiriacam cum melle et vino odorifero et evaporatione inhibitivo cum aqua decoctionis absinthii origani et ficuum. Sumat sepe diatrion pipereon et diacuminum et vinum anticum (?). Sumat etiam sirupum acetosum cum sale et calamento et nutriat cum cibariis et vino dicto supius. Sagitta armena est sagitta infecta veneno facto et inde fiat

humide complexionem totius corporis ad contrarium eius quod est per naturam. Cura eius est ut sumat galbanum cum vino statim et confrica[tur] et locus sagittetur ut dictum est de morsu veneno sorum mordentium et regatur regimine eorum qui sumpserunt coriandrum psillium et fungos. Dicitur quod sterco rumine est triaca ad illud et emplastrum ex stercore humano super ulcus silicet.

Capitulum x de animalibus que corrumpunt et interficiunt cum eorum corpora comedunt. Re.

A autem que si fuerint potata et comesta sunt similiter cantarides et marinus lepus et stellio aut lacertus et salamandra et rane lacunales virides et rane rubee marine et cetera. Accidunt specialiter ex cantaridibus lupio silvestri et alkekengi et staphisagria mordicatio in quadam mortificatione et punctura et dolor in membris et dolor extensivus a bocca usque ad pectinem et per anchas genua et yppocondria et ulceratio vesice dolorosa apostemationis virge et pectinis et partes eius cum inflamatione vehementi et fit aliquando ventris solutio et sincopis et permixtio rationis et cadit cum surgit ad sellam et ut plurimum eius malicia et nocumentum est in vesica et sentit infirmus in ore odores picis et ut plurimum nocent in autumpno et veris in fine. Cura contrariorum et sthaphisagrie et alkengi et eorum signa communia sunt primo necesse est ut inducatur vomitus cum aqua ficuum ameti et oleo violarum et sale et fiat clistere ex eisdem rebus et sumat in potu continue lac cabrinum et aquam psillii et porcilace et butirum tepidum et clisterizetur post ista ex aqua ordei altee et mucillaginis seminis lini et albumine ovi aut cum aqua risi et aqua ordei et decoctione furfuris aut

decoctione pultis facti ex farina frumenti et cum iuribus pinguibus et oleo amigdalarum et adipe anseris et vitellis ovorum sorbilium et butiro cocto et melle cum iuleb et oleo amigdalarum et lac acetosum vaccinum. Bonum est inhoc et etiam confert ei aqua mellis et decoctio seminum citrulli melonis et ficuum cum syrupo violarum et que talia bibuntur sunt utilia et oleum de citoniis et ponatur cum syringa olium rosarum in virgam vel cum alio instrumento leniori modo quo fieri potest et sepe ponatur in balneo aque tepide decoctionis ficuum et violarum mittatur cum iuribus pinguibus et utatur pro potu rob cum aqua decoctionis lactuce vel endivie. Ex potu vel comestione leporis marini accidunt constrictio anhelitus et rubedo oculorum et difficultas urine et tussis sicca et sputus sanguinis et mictus eiusdem et urina violacea et dolor in stomacho et vomitus superfluus colere et sanguinis et yctericia et angustia et dolor renum et egestio eius est violenta et sudat sudore frigido et abhorret cibum et cum videt pisces terretur et cum terretur a piscibus sana et sentit sapores piscium fetidi in ore cum eructuatione salsa et multi per hoc convertuntur in ptisim. Cura est continue sumere in potu lac caprinum et mulieris sugendo ex mamilla et etiam decoctiones alterius ciceris vel endivie et ius vel decoctiones cancrorum fluvialium et comedere cancros absque re alia et carnes ericii assati et eius sanguinis fortiores medicine que sumuntur post ista sunt calamentum fluviale recens calidum et sanguis anseris et urina hominis antiqui et sumere ℥ i et ℈ ii decoctionis radicis bucco marine scilicet herba marine aut tantundem de batrace i. pice nigra cum vino vel. Post quietem accidentium sumat de pillis ℥ i que sic fiunt: Fellis nigri scamonee agarici suc ci liquiricie ana conficiantur cum vino. Signum sanitatis est quod non terretur ex piscibus et comedit de hiis et si

cadit in ptisim curetur cura ptisis
Vinum in quo cadit et moritur stellio
est mortificans et eius caro similiter
et accidunt ex hoc vomitus et do
lor stomaci Cura eius est cura cantha
ridarum Ex potu salamandre et la
certe et eorum comestione accidit aspe
ritas lingue et pruritus et dolor capitis
et adhustio et oculorum tenebrosi
tas et dolores manuum et ydropisis
et spasmus in ventre et urine re
tentio et destructio coitus et lingue
agravatio et mollificatio et gressus
privatio et denigratio coloris
corporis et putrefactio partium corporis
que cadunt cum curatur homo
Cura sumat lac dulce et inungatur
cum oleo calido et balneetur et sumat
sisamum cum zucaro et detur in potu
cum butiro vaccino et tiriacam cum
vino decoctionis ligni aloes vel
vino calido et si sumat armoniacum
cum terebentina et storace cum aqua
decoctionis camepitheos et grano
rum pini et foliorum cipressi et seminis urti
ce erit utile si in ea addatur oleum et
similiter ova testudinis marine confe
runt et cane coste cum calamento
Accidunt qui bibit vel comedit cantha
rides virides et marinas ru
beas offuscatio coloris tendens
ad citrinitatem et corporis inflatio
secundum serenitatem mollitiei vel [illegible]
et adhustio inguinum et ore et
difficultas anhelitus et oculorum
tenebrositas et vertigo et fetor
oris et fit quandoque spasmus aut teta
nus et ventris solutio et dissente
ria et permixtio coitus et vomitus
et sincopis et emissio spermatis
absque voluntate et qui salivantur
emittunt dentes Sed ex cantha
ridibus destruitur appetitus et accidit
excoriatio et corrumpitur color et
fit sincopis et nausea et vomitus
et dolor oris stomaci et aperiuntur vene
et [illegible] Cura istarum rerum est
eadem vomat cum oleo et aqua ca
lida aut cum vino plurimo et utatur
dyacurcuma et omni re conferenti
ad ydropisim et vino proprie et rebus

anisatis et calamo aromatico et capis
cum vino utatur exercitio cum unctionibus
cum oleis calidis et de spica et tiriacam ma
iori cum aqua decoctionis aperitivorum

Capitulum xi de fellibus venenosis et interficientibus et feditate animalis et sanguine et sudore et omnibus venenosis

Omnium fel bibitur vel sumitur aliquo
ingenio supervenit sinco
pis quasi continue et infici
at ita quod medicina in eo non
fecit Cura necesse est ut fi
at vomitus cum butiro aqua et oleo
et salibus et post vomitum exhibeatur
tiriaca continue mitridatum diamus
cum et diamargariton cum vino odori
fero Sorbeat iura gallinarum et pul
lorum et carnium in quibus ad nauseam [illegible]
impleat bibat vinum odoriferum
Accidit ex potu fellis leopardi vel comesti
one ut bibens vomat coleram citrinam
vel viridem et sentit odorem aloes
in naso et saporem eius in ore suo et
fit [illegible] ex eo et est mortale et
si pertransit horas tres speratur
de eius evasione Cura evomatur
est dein et post vomitum sumat tiriacam
aut tiriacam de terra sigillata que sic
fit Rx terre sigillate bacce lauri ana
℥ i coaguli [illegible] ℥ i [illegible] ℥ iiii et
℈ [illegible] ana ℥ i continuant et
dosis eius est ad modum unius avellane
eandem evomat iterum et fiat balneum
de aqua decoctionis rosarum et gariofi
late et betonice Cum quis sumit
fel canis aut secundum quantitatem unius
lenticule interficit post ebdomadam
ut dicitur Cura statim sumat butirum
coctum cum genciana et cinamomo et
coagulo leporis et inungatur totus cum
oleo de spica vel de lilio et subtilietur
regimen et sumat ex iuribus pinguibus
agnorum et gallinarum Extremitas
caude cervi iuvenis facit accidentia vehementia

& fedimate sunt & sangue & sudore & omb. De piscibus carnibus suffocatis & corruptis frigidis

angustias in intestinis cum sint acce et sin
copim et interficit. Cura fiat vomi
tus cum butiro et aqua calida. Su
mat post vomitum triacam cum aqua
decoctionis uel auellanarum quarum
medie uel debit id quod sic fit. Rx
auellane sint odorifere. Cum quis
biberit sanguisugas, tunc accidunt dif
ficultates anhelitus et dolores in bra
chijs et mem et rubedines lingue
et expuit frustra sanguinis conge
lati in dentibus et gingiuis et fit
nausea magna cum angustia et fit
corrosio in lingua et sit pronitas ad
perforationes et spasmus. Cura
non fiat vomitus sed clistere et
ventris solucio et specialiter postquam
sumpserit ficus in matinas et some
cuml et asani et baurach et cinere
lignorum ficus cum aceto aut pip
cum aceto uel aliquod coagulorum
cum aceto et emplastretur venter cum
farina ordei aqua decoctionis asse
uel herbe eius. Solucio fieri debet
cum pillis fetidis uel puluere earum
cum melle et vino decoctionis cumi
ni uel eius seis. Cum quis sumpse
rit sudorem animalium fiet facies vi
ridis et apatitur et currit ex corpore
sudor fetidus et specialiter ab ascellis
et inguinibus. Cura fiat vomitus
statim et debit ei in potu vinum cum
ʒ .j. sal gemme et confect ei triaca
de terra sigillata facta supius in
cura fellis leopardi. Oua albate
sunt oua animalis venenosi quod non co
gnosco et dicitur quod cum aliquis bibit de
his quod statim moritur et si non fest
nabit in eius cura non confert ad
Curat introducatur vomitus statim
et fortiter et post vomitum sumat
sternis aurapintz uel astor et sumat
gencianam cum fructibus suis et oleo
et emplastretur caput cum sale et vngatur
corpus eius cum butiro vaccino calido

Caplm xii de piscibus fri gidis assatis suffocatis et carnibus suffocatis et carnibus corruptis et fridis. Rx.

E piscibus friis et positis in
loco humoroso accidunt
accidencia fungorum et no
apparet usque ad dies
viiij uel duos. Accidunt enim
ex eorum comestione strangulacio et
singultus et sudor fridus et sincop
et inflacio ventris et alia dicta in
fungorum. Cura est eadem cum cura fun
gorum et specialiter sumere triacam cum vino
et pipere et pillas fetidas uel pulueris
ipsarum cum vino et pipere et mell. Assa
ture et carnes corrupte et putrefacte
cum cooperiuntur et cum non euaporant
submergitur fumus ad profundum
rei et fit venenum quare non est dignum
eius ut cooperiant sed talia actu come
dantur et euaporare absque aliqua coo
pertura dimittantur. Accidit ex comestione
istarum rerum colica passio et tristicia et
ventris solucio cum vomitu et desinat
racio comedentis quandoque per diem aut
dies et fit sompnus profundus et
mors. Cura fiat ut dictum est in pas
sione colica calida et frigida et fiat vomi
tus cum aqua calida et oleo et sumat
post vomitum triacam cum rob uel sirupo
citoniorum uel de agresta et terra sigilla
ta cum eisdem sirupus est bona valde et etiam
triaca similiter. Cibetur cum iuribus
pinguibus auium et gallinarum et bibat
rob de vino degranatorum seu berberi
cum aqua decoctionis apii. Sequitur

Caplm xiii de lacte corrupto et de sanguine et lacte coagelato in stomaco et vesica Rx

Vandoque corrumpitur lac in stomaco
quod scit quando diuertitur in aceto
sitatem et putrefactionem. Aliquando
fit ab eo vertigo et sincop
et punctura in ore stomaci et accidit colica
passio quandoque ex eo mortifera. Cura

pisces fri po in loco humoroso

Cura

assature coop

assature euapora permittantur

Cura

Sanguinis coagulacio lactis in stomaco

Cura

introducatur [vel potius] mollis cum aqua mellis et
post vomitum sumat vinum purum cum
diatrion pipeon vel tiriacam et ungatur
totus venter et stomacus cum oleo de
costo vel oleo de spica et utatur dieta
equali cum bono vino puro in quo
sit aqua de mellis. Cum congelatur
sanguis in stomaco vel vesica vel intestinis
aut alibi fit ex eo procul dubio vene
quanus per naturam non sit ad ephis
ut dicatur ad venenum iam cum
congelatur in pectore destruitur co
lor faciei et minoratur pulsus et de
bilitatur et perducit ad frequentias
in primis et mollificatione sincopis.
Et si congelatur in stomaco infrigidatur
corpus et accidunt perforatio et parvi
tas pulsus et continua sincopis. Et quando
congelatur in vesica accidit accidentia
proxima illis. Et similiter in intestinis
et dolor loci distinguit hec cum sua gravi
tate. Cura eius fit cum coagulis [coagulo]
et proprie leporis et [proprie] hinuli et aceto
et cardamomo et aqua cineris lignorum
fici iterata et bdellium et thimbos.
Et dicitur quod lac caprinum liquefaciunt omnia
coagula in omnibus teritatibus et iterum
frasce caulium per se et deinde in potu
cum aceto et videbis mirabile. Con
venit patienti si fieri potest quod patiens vo
mat cum melle et succo apii et aqua
calida et post vomitum sumat tiriacam
de terra sigillata aut tiriacam ma
gnam cum aqua decoctionis ci[ceris] cri
tem [?] dare fecit terre sigillate
et coaguli ʒ x et coaguli capreoli
ʒ viii gentiane aristologie ro[tunde] seseos
tute silvestris mirre ana ʒ i confi
ciantur dosis eius sit ut nux cum aqua
calida et sirupo acetoso quando datur aureus
i cardamomi i cimini agrestis cum vino
aut [vino] acre et aqua calida destruit san
guinem congelatum in vesica. Et idem
operatur folia acetose montane
et fortius agaricus aut siseleos
aut aliquod coagulorum ana ʒ i
tarpobalsamum aut ʒ ii bracte bi
zantie aut ʒ ii lignum peonie vel
radicis quando in potu sumitur cum aqua
calida et aceto vincente aquam in
commixtione. Item omnes medicine

frangentes lapides et minuentes medi
cas cum spongia et fiat ex eis etiam
clistere alia et si ista non valent et
ideo fit excusatio quando fiat moise et
extrahitur sanguis congelatus in ve
sica sicud lapis extrahitur. Quando lac coa
gulatur in stomaco ex aliqua causa ignota
vel nota accidunt sudor et frigus et
sincopis et fere multociens cum rigore et si
eius coagulatio fuit cum coagulo hoc
erit deterior et velocior ad perforandum
et cum coagulo lactis de genere con
gelationis sanguinis et preter iam dicta
parvitas pulsus et perforatio constrin
gens anhelitum et inflatio ventris
manifeste. Cura eius omnis qui
habet lac vel aliud congelatum in stomaco sa
litaque addunt in caliditatem. Unde
in potu aceto per se aut mixto cum aqua et
ponatur cum eis ʒ xv calamenti quod
est mirabiliter resolvens ipsum statim
quia de proprietate conservat omne lac a co
agulatione. Item sumat in potu cum
aceto et aqua calida aut i de aliquo
coagulorum quia educit ipsum per vomi
tum aut per solutionem et sumat sepe de
medicina facta supius de terra sigilla
ta cum aqua calida et aceto aut sumat
cum aceto et aqua cineris lignum fici et
specialiter quando iteratur cinis in ea et etiam
omnes medicine que valent in coagu
latione sanguinis in stomaco et vesica valent et
iam contra congelationem lactis in stomaco ex qua
cumque causa fiat. Sequitur

Capitulum xiiii de his qui sumpserunt aquam vel vinum frigidam in ieiunio et post nimium laborem aut post egressionem de balneo aut post coitum factum corpore inanito vel qui sumpserit aquam saponis

De aq̃ et vino frĩ sumptis ieiuno et post balneū coitū et nimium laborem

Cum quis sumit vinū ieiuno
et spãliter vinū crossũ et
dulce feculentum et post ex
ercitium laborem et coitum
facit acidũ pforandõ do
lores inflationes et palisim. Cura
introducatur vomitus proposse cum
omni re qua est melior medicina
aut ventus seu flora. Post hoc sumat
aquam frigidam cum rob degranatorum
vel aceto aut vino berberis aut aqua
cum acetositate citri vel malorum
acetosorum. Cum quis sumit aquam
frigidam ieiuno aut post coitum vel la
borem fortem et bibit eam ita quod stõ
spãliter impleatur timetur de corrupti
one complexionis epatis et totius cor
poris et fit per hoc ydropisis. Curatur
eius malicia inprimis cum diatrion pi
peon diacurcuma diamusco et dia
margariton. Sed potare vinū clarum
purum odoriferum post eam est de
melioribus rebus. Cum quis pigne
rurias aut aliū modū occultus sumet
aquam saponis calcis arsenici cura
betur cum eisdem rebus cum quibus
curatur ille qui sumpsit calcem vel arse
nicum secundum quod superius dictum est sing
ulis et specialiter cum vomitu et
decoctione seminis lini et risi et cum
mell melethe et similibus. In omnibus
istis et superius dictis in quibus non
est facta mentio de dieta exhi
beatur dieta equalis que oportet vir
tutes que fit de iuribus gallinarum et
avium seu carnium pinguium et vinū
limphatum cum aqua secundum naturam reci
pientis. Sed deus melius novit.

Explicit liber tercius practice phisicalis excellentissimi magistri guilhelmi placentini. Deo gracias.

Incipit liber quartus de medicinis et antidotis

Capitulum primum de indigentia medicinarum compositarum &c.

Conditiones et cause que inducunt medicos ad inventiones medicinarum compositarum sunt vii. Prima quarum est quia medicus indiget curatione eius medicina que calefacit corpus secundum aliquas mensuras et non invenit medicinam secundum illas mensuras. Nam non oportet ut medicina qua egritudo curatur sit non secundum egritudinem et per compositionem. Verbi gratia quando in corpore hominis fuerit egritudo frigida quia corpus elongatur a complexione sua naturali quatuor numeris hic necessarium est ut sit medicina qua medicatur egritudo elongata a complexione naturali per quantitatem caliditatis addite equaliter huic quantitati. Cum multotiens medicus non possit tales medicinas invenire simplicem cuius calefactio vel frigidatio sic huiusmodi mensure cogitur invenire duas medicinas et eas simul componere quarum complexio temperata tribus numeris et alia calidior temperata v numeris et sic fiet complexio composita medicina inter utrasque que est calidior complexione temperata iiii numeris.

Hic convenit ut melius appareat intentio huius littere scire quod gradus in arte medicinali sunt iiii primus 2us 3us et 4us et in unoquoque gradu nominantur tres mansiones sive numeri et sic manifestum est quod xii sunt mansiones sive numeri in gradibus rerum. Unde cum ponitur quod egritudo sit elongata a complexione temperata cum declinatione ad frigiditatem iiii numeris intelligitur quod illa frigiditas sit in principio 2i gradus scilicet in eius propria mansione vel numero et cum dicitur quod medicina composita debet esse calida in contrarium illius. Convenit fieri ex medicina simplici calida tribus numeris et erit ista medicina calida in fine primi gradus tamen et sic est minus calida quam sit frigiditas infrigidantis que tendit ad principium 2i gradus. Unde ista medicina calida tribus numeris debet componi cum medicina calida v numeris que est calida in medio 2i gradus ita quod excedit frigiditatem infrigidantis per unum numerum quare si componatur cum medicina simplici calida tribus numeris que est calida minus calida per unum numerum quam frigiditas infirmitatis. Cum ergo hic medicina simplici calida v numeris per compositionem cum ea unum numerum et habebit hec medicina per compositionem iiii numeros caliditatis et habet egritudo iiii numeros frigiditatis et sic propter rectam oppositionem ad eam fiet recta cura per contrarium si voluit medicina apparet manifeste quod necessitas curationis inducit aliquando medicos ad compositionem necessarias maxime cum medicine simplices non possunt aliquando inveniri convenientes ad curationem infirmitatum cum qualitatibus convenientibus secundum numerum vel intentionem infirmitatum. 2a est quare necesse est aliquam medicinam membrum cum re aliqua dura que per se adhereret membro sicud est corallus vel similia vel terra sigillata et similia unde oportet eam conterere et miscere cum re aliqua conveniente ad illas infirmitates ut adhereat membro vel carni sicud 3 iuvat quando miscetur cum melle ut melius corrodat et mundificet aut

Pa[rs] que me[dicine] co[m]po[site] fiant

Vnde sit calidior

corallus

et amsum quando ponitur cum scamonea. 2a causa est ut permaneant alie medicine ita ut non resoluatur sicud opium quando ponitur in confectionibus talis. 3a causa est ut contineant virtutes medicinarum aliarum in composita sicud ponitur vinum in triaca et cera in vnguentis. Sequitur

Capitulum iii. quare multiplicatur quantitas medicine simplicis uel minuitur in composita medicina. Rubrica

Causa quare multiplicantur quantitas unius medicine super alteram sunt vii. Prima quarum est quando virtus medicine est vehemens tunc ponitur de ea quantitas parua et quando est debilis ponitur quantitas multa ut consequatur propter multitudinem suam illud a quo deficit virtus eius. 2a est quando medicina multorum iuuamentorum uel paucorum est cum velocitate tunc ponatur de ea multa quantitas sed quando medicina est vehementer operationis et forte virtutis in solutione uel infrigidatione et alijs qualitatibus ponitur in ea parua quantitas sicud est euforbium uel opium et quando est medicina que confert multis egritudinibus de qua dicitur quod est multorum iuuamentorum quamuis eius virtus non sit vehemens sicud est agaricum uel reubarbarum ponitur de ea multa quantitas in composita medicina respectu aliarum que mouet corpus sed si eius virtus fuerit vehemens ponitur quantitas parua sicud est scamonee virtus. 3a est quia cum oportet ut sit quantitas medicine secundum situm membri quoniam si medicina ponitur in composita propter membrum longinquum uel profundum positum debet eius quantitas multiplicari ne eius virtus dissoluatur antequam veniat ad membrum lesum positum in profundo resoluatur et non appareat eius effectus in leso loco in itinere a medico. 4a causa est quando iuuamentum medicinarum est iuuamentum nobilis quantitatis sublimis ponitur ex eo quantitas magna et si non est sic ponitur de eo quantitas magna et si non est sic ponitur de ea quantitas parua. 5a causa est quando iuuamentum alicuius medicine est iuuamentum in alia ex medicinis composite medicine ponitur de ea quantitas parua et si est ei iuuamentum propinquum non iuuamentum in aliqua medicinarum aliarum hic ponitur de tali medicina quantitas magna. 6a est quando in medicina inuenitur aliquod nocumentum mixtum cum iuuamento uel ratione sui uel ratione corporis tunc ponitur in composita de ea quantitas parua. 7a causa est quando cum medicina composita sunt alie medicine que destruunt virtutes alterius medicine et ipsa est utilis operationis ponitur de ea quantitas multa. Sequitur

Capitulum iiii. de quantitate pulueris specierum ponenda quo ad gulam et quo ad effectum intentum contra infirmitatem et de confectionibus. Rubrica

Conueniens et utile repertum per medicos et infirmos si in unaquaque libra mellis bene cocti et spumati ponantur ℥ iii. pulueris specierum tritarum et cribellatarum. Nam et iste modus confectionis fiet effectus melior quam posset poni in una lb. mell bene cocti et spumati ℥ i. et ʒ. pulueris specierum preparatarum ut dictum est et hic non esset confectio tam bone operationis neque effectus nisi esset maioris delectationis ad gustum. In libra vero syrupizati et cocti zuccari perfecte ponitur

et poni debet iiij ʒ. specierum pulveris preparatarum et cribellatarum quia tunc confectio erit perfecte operationis et secundum intentionem medicine sue. Si autem in lib. i. zucari syrupizati ut dictum est ponatur ʒ. v. pulveris specierum dictarum vel iij. ponantur tunc erit confectio melioris saporis et diminute operationis secundum medicinam et penes intentionem medicinales. Nos autem volumus intelligere per pulveres specierum preparatarum omne quod post terere et teritur et cribatur et quod per istam viam intrat in confectionibus in modum nucleorum pinitarum et amigdalarum. Neque intelligere volumus medullas seminum melonis cucurbite et silii neque gummas humidas neque ea que contundunt et non pulverizantur neque cribantur neque ea que sunt huiusmodi nature et conditionis non debet poni in proportione dicta supius ad lib. mellis vel lib. zucari. &c.

Capitulum v. De tiriacis et metridato et medicinis opiatis R

Tiriaca andromaci est melior descriptionum ex medicinis que tiriace appellantur et est radicalis descriptio ad alias tiriacas et iam non sunt plures medicorum sicut dixi et specialiter galienus ut adderent et minuerent in ea non propter utilitatem nec in illud eis neque propter vocans eos ad illud sed quiererunt ut memoria remaneret ab eis in ipsa sicut remansit andromaco et sanum dictum est ut non moveatur ad deo quod experimentum invamenti invenit fortasse enim 2° cum isto ponderum est significans illud quod primum invamentum invenit experimentum et quod qui movet a suo pondere non sequitur istam proprietatem quod si aliquis sit cum facientes ista pondera facere istam proprietatem tunc diceret mendacium contradiceret super illud sicut diceret aliquis se scire pondera eorum in equis

et in homine et in aliis et hoc est tiriacam esse sublimior medicinarum compositarum et melior earum propter multitudinem sui iuvamenti et proprie in venenis que sunt expulsiva et morsibus sicut serpentis et scorpionis et canis rabiosi et venenis ebibitis interficientibus et ad egritudines flaticas et melicas et ad paralisim et apoplexiam epilentiam et tortuam et tremorem et eum qui sermum loquitur et maniam et ad lepram proprie et albaras et confortat stomacum et delet pulsum cordis et retinet sputum sanguinis et confert ad plures dolores renum et vesice ex quacumque causa sint et frangit lapidem proprie in vesica et confert alterationem intestinorum et intermissionibus in epate et in splene et in aliis ab eis utrisque et ad prodos amborum et non efficit has operationes nisi propter proprietatem forme eius sequentem proprietates simplicium ipsius ita et confert spiritum et calorem innatum quam iuvat natura prius super contrarietatem facientia frigida et talia iuvat virtutes eorum et distinguuntur etates et tiriaca secundum tempora. Dicitur enim esse infantia usque ad menses vj. eo usque ad id tempus una medicinarum simplicium que in ipsa intrant in minori tempore pactos et passiones adiunctas non post dos me ad ctentes eo operationes tiriace et sequi cum effectum. Post menses vj. fit pubertas que durat cum augmento sue virtutis in regionibus calidis usque que habeat annos x. et in regionibus frigidis usque quo consequatur annos xx. Deinde fit iuvenis et instat in regionibus calidis usque quo habeat annos xx. et in regionibus frigidis donec habeat annos xxx. Et post xxx. annos vel lx. expellatur a virtute tiriace et fit senex et est sicut tunc una confectionum declinata a gradu tiriace et post fit senectus et mors et non operatur ad. Et oportet ut detur de illa que recens est et fortior ex medio anno usque ad aurum unde et debili plus vel minus secundum quod inferius dicemus. Et via prima ad cognoscendum tiriacam fortem et debilem et bonam et malam secundum

Infantia tiriace

Infantia tiriace

Pubert.

Iuventa

Senecta

Dos.

Via ad experi. tiriacam

quod expertum est ut aliquis homo sumat
in potu pillas laxativas vel medi
cinas purgativas et tunc consideret medi
cus si eum solverit sumat in potu pa
ciens hora purgationis vel ante tri
acam tunc si retinet eum quod non solvatur
et quod virtus medicine destruatur erit
tiriaca recens fortis et bona et bone
adolescentie vel iuventutis. Si autem
non retinuerit erit mala et debilis
et erit in primo infantie vel in fine
senectutis. 2a via est ut capiatur
gallus domesticus iuvenis vel fasianus
qui gallus silvestris appellatur ipse
enim est fortioris complexionis quam domes
ticus et excitetur super ipsum animal
venenosum vel ponatur de aliquo ve
neno in vulnere parvo facto sub ala
sinistra prope costam et postea detur
in potu cum vino de tiriaca et ponatur
de ea in vulnere post venenum cum animal
incipit debilitari tunc si animal vixe
rit tiriaca bona et fortis et bone
etatis iudicabitur. 3a via est ut detur
tiriaca illi qui sumpsit opium vel iusq
amum nigrum vel cortices mandra
gore si tiriaca destruxerit virtutem
alicuius istorum erit bona si non erit
mala. In napello tiriaca parum operatur
eo quod quasi subito interficit sed dicunt
quidam quod electuarium de musco magis in
natum est in hoc quam tiriaca. Quan
titas autem que in potu datur de tiriaca
in unaquaque egritudine sunt iste
in tussi quidem antiqua et dolore pec
toris et lateris datur in potu lupini
1 cum aqua aut vino quod non sit ʒ mi
nus plus in 3. et 5. Et sumat
ille qui habet colicam et inflationem
stomachi et puncturam quantitatem lupini
cum aqua mellis vel iuleb ut dictum est
Paciens casum appetitus sumat ut cum
aqua aut cum vino sicut dictum est
aut lupinum 1 cum decoctione asari
Et detur ydropicis lupinus 1
cum absinthio deglutiendo aut cum
quantitate 1 ʒ et 5 aceti commixti
Dat paciens sputum sanguinis si fu
erit tempus eius in egritudine
proximum datur usque ad tuum vini
cum aceto mixto. Et si fuerit spacium
longinquum mane et sero aut 1 vel
minus cum decoctione citoniorum vel
succi eius vel de diebus cum melle
dispumato cocto valde aut cum
aliquo mundificativo pectoris ut
est rob. Ille vero qui patitur abscissi
ones coris sumat de ea in potu 2
5 cum aqua mellis vel rob ut tene
at eam sub lingua. Contra ulcera intes
tinorum et solutionem ventris sanguineam
cum aqua sumat contra constrictionem
anhelitus datur cum oximelle quod sit
minus 2 1 de hoc fiat gargarismus
ad epilentiam in primis deinde detur
in potu de ea quantitas quarte ʒ 1
usque ad medium aut cum aqua aut
oximelle squillitico. Et similiter in
dolore capitis et emigranea. Con
tra vicium lapidis et vesice et renum datur
cum decoctione apii et prohibet coli
cas passiones et retinet naturam. Et
sciendum quod qui bis utitur per mensem nullum s
in mense vel quatuor hora sue sanitatis
non nocent ei venena non impedimi
nocumenta in eo et fit securus ab egri
tudinibus pestilencie. Nam administra
tio tiriace ante adventum pestilentie
cum bono regimine prohibet pestile
ncias et appellatur tiriaca nova et faci
ens dormire usque ad duos menses vel
3 eo quod opium eius est in sua pote
ntia faciens dormire propter quod eius
virtus si confecta reducta ad medium
complexionis quam intendit natura cois
ipsius tiriace vel propter quod inventa fuit
confecta. Sequitur

Tiriaca andromacialis est Recipe

Recipe trociscorum squille aut
xlviii trociscorum de vipis
aut xxiiii trociscorum andiacha
ron aut xxiiii piperis
longi et nigri ana aut xxiiii
opii boni cinamomi rosarum viii. seminis napi
silvestris yreos agarici succi liquiricie
balsami piperis albi ana aut xii. mirre cru
de ʒʒ reubarbari radicis pentafilon
mentastri montani prassii seminis petro
silini macedonici sticados arabici

Quantitas tiriace dande

Tussis antiqua

Colica

Sputo sanguinis

costi amaraci piperis albi pulegii reum
m olibani florum squinanti terebenti
ne cassie lignee nigre spice indice poli
auri vi. storacis liquide seis apii sise
leos nastircii babilonici vel pii poli vel
sticados montani quod est melius
ameos camedreos camepitheos fum
ypoquistidos spice celtice folii indi
genciane romane seis fen. terre sigil
late intrioli adhusti de quo fit mitri
dat quod appellatur corotum amomi na
stiricii albi acori carpobalsami api
et fu. vel valeriane quod est idem
gummi arabici coridumenum vel cam
maristi quod est idem anisi acacie
serapini ana aur. iiij. dauci galbani
aspalti vel bituminis iudaici quod est
idem oppopo. centauree minoris aristo
lo. castorei ana aur. ij. mell dispumati
ana lb. x. vini ben redolentis et danac
puri lb. iij. cumulatis medicinis que intrant
in tiriaca sunt lxiiij. preter vinum et
mel secundum sinas serapionis et aliorum
Opium et ypoquistidos et serapinum
et succus liquiricie et storax liquida
et acacia et opoponacum sumantur
et hec omnia in mortario ponantur et
pauco melle dispumato moveantur
donec mollificentur deinde ex vino
infundantur et per tres dies in vase vi
treo permanere dimittantur postea
spica et cinamomum et crocus et cassia
lignea et nasturcium atque castoreum
et folium et terra sigillata et colcotar
et aspaltum atque amomum omnia hec
ista in mortario misceantur et ex vi
no aspergantur donec unientur deinde
mel et gummi arabicum et terebentina et gal
banum et balsamum sumantur et in caco
la posita donec mixta sint agitentur
que taliter preparata aliis medicinis
que in mortario sunt adiungantur et
cum omnia simul fuerint terantur et agi
tentur donec bene sint mixta Demum
quod ex eis fit in pixide argentea vel
aurea plumbea vel vitrea que possit
capere hoc medicamen in duabus partibus
superponantur hoc autem vas non sit ple
num os cum corio optime ligetur Co
tidie post vi. menses distemperatur
ac per unam horam mane sic permittatur

Ex hac quoque nec non nisi per intervallum
aut per aliquot dies ad sumatur nisi
ex causa dicta f. pp sopinus ...

Trocisci de viperis sic fiunt

Sumantur vipere femine que discernuntur
sic a masculis secundum hunc modum quia
masculi habent in ore unum latere unum
dentes femine plures Et vipere sunt
serpentes capita habentes lata pla
na proprie et apud propinquitates
colli minuti subtilis valde caude que
sunt arcte strepitum facientes et som
tum in incessu Et neque omnes vipere
sunt incedentes istis bonas sed flave
vel rufe cornute vero minime eligantur
ille proprie que sunt veloces capite fre
quenter agitantes et que sunt bone
habitudinis et pingues oculos habentes
rubeos preparentur iuxta caudam intre
mitur et colligantur vel capiantur in pre
veris spaliter in eius medio hoc est in
fine maii vel in medio eius et non sunt
mordaces in lacubus neque in litoribus
maris neque in locis q. que salse vipere
existunt cum autem collecte fuerint illico
ex earum capitibus et caudis quantum e
iiij. digitorum mensura abscindantur et
si post abscisiones moveantur et multum
stant antequam quiescant et agitentur
sanguis ab eis fluxerit multitudo
domestice sunt congrue Et si sint
aspertius audiant ante abscisionem
extremorum sunt utiles Si autem contrari
um evenerit contingat nullo modo minime
dicta tiriace sunt ponende Cumque mor
tue fuerint extrahantur viscera et
proprie fel ipsarum et abluantur cum aqua
sale vel cum aqua dulci extrinsecus
deinde per frustra incise in caldaria
munda cum aqua et sale aneto donec
dissolvantur et caro separetur ab ossibus
coquatur deinde proiciantur ossa et
ius carne colletur Ignis vero cum
quo coquuntur sit fortis qui de carbo
nibus illius vel quercinis fiat Caro
quoque premat ut humor de ea eva
cuetur deinde de carne illa sumatur
pondus aliquod cum quantum est quarta

vipe bone

Panis de tortell

pars illius ponderis de tortell' admis
ceatur per tortellas intelligens pa
nem de frumento cortuz itaut pos
sit conteri et in quo non sit multum
fermenti primo vicatur panis ita primo
ita quod non habeat ad acetositatem
nisi primo sit per fre extraccionis te
ratur ille panis ut alchool deinde
cum carne viparum preparata ut dictum
est teratur et simul misceatur et ex
parua qualitate vini decoctionis
infundatur ex eo et postea multo
ciens teratur et cum bene fuerint mix
te trocisci informentur subtiles qui
vero eos conficit manus et digitos
balsamo inungat quos in umbra
desiccet singulis horis revoluendo
qui cum desiccantur in vase sicco ni
chil humorositatis habente esse de
bent post quam autem bene desiccati
fuerint in vase vitreo reponantur

Trocisci squille

Trocisci de squilla sic

fiunt tempore messium que neque sit ma
gna neque paruissima et cooperiatur
ex pasta undique et ponatur sic in
furno super lateres donec pasta
bene cocta fuerit et assata tunc ex
trahatur et piciatur pasta et quod ei
adhesit et quod intus est decepe
accipiatur cum quantum est eius me
dietas de farina orobi trita et cri
bellata ei admisceatur quam postquam
fuerint sic terantur et misceantur ali
quot ex vino donec sint mixta imbi
bant et informantur troc. Andro
machus autem volebat quod admisceret
cum cepe sic preparato due partes
farine et tercia eius esset squilla
qui autem eos informat ex oleo ros
inungat manus suas et trociscos
informando eos faciat et in vase
vitreo recondat hec

Trocisci andromacor

sic fiunt Summatur squilla tempore mes
sium que neque sit magna neque paruis
sima et cooperiatur ex pasta undique
et ponatur sic in furno super late
rem donec pasta bene cocta fuerit
et assata tunc extrahatur et proiciatur

pasta et quod ei adhesit et quod intus est
decepe accipiatur cum quantitas est eius
medietas fit darseni sabam intelli
gens per darsenisabam arbores habentes
spinas magnas que appellatur spinum
album vel cortices eius calomi aroma
tici costi silobalsami assari poliamo
ni mastic fu flores cotille albe et ap
pellatur anetellus fetidus ana aur
vi flores squinanti vel fistarum eius aur
xx reubarbari cassielignee cinamomi ana
aur. xx. spice indice folii ana aur
xvi mirre aur xxiiii croci aur xii
terantur et cribententur et cum vino redo
lente conficiantur omnia ista trociscorum
secundum pondere medie ʒ vel circa illud

Tiriaca de rabi sic fit

et est de medicinis opiatis fit opii
ʒ xxiiii euforbii spice nardi cuda
moi piperis ellis albi ana ʒ xii con
ficiantur cum melle dispumato et bene
cocto postquam bene cocta et cribella
ta fuerint per m annis valet ad dolore
capitis ex frigido cum data ad modum
ciceris cum aqua decoctionis maio
rane valet etiam ad dolores et tor sio
nem splenis data ad modum ciceris
cum aqua et aceto calis et simul mix
tis et ad ventositatem grossam data
cum aqua apii sine ex latere sinistro
et si est ex latere dextro cum aqua
straiole et lactucarum et valet ad mor
sum scorpionis data cum aqua in qua sit
~~cocta~~ cocta cum asa fetida et valet
ad dolorem dentium capitis quod fit ex
opilacione longa et causa frigida data
cum decoctione cimini Ad mulie
res que non habent fluxum penitus
post partum data cum decoctione
femi greci valet feribus cum aqua frigida
Et dicitur quod non credo quod valet dissen
terie mixta cum aqua et oleo ros
et ad emorroidas data cum aqua provo
cando emorroidas et menstrua
emplastrata et bibita et ad coitum cum
aqua decoctionis ciceris rubei et ad
podagram cum decoctione rute et ad
dolores capitis si extra in ungatur
caput cum oleo ros Et ad dolorem colo
ros si detur in potum cum decoctione

aneti et etiam si in aurem distilletur
et etiam illis qui non possint dor
mire cum vino vel aqua decoctionis
papaveris semper datur in omnibus
infirmitatibus in modum ciceris &c.

Tiriaca diatesseron q̄

punctures scorpionum reptilium et p
niciosis venenis confert et magnifi
ciatur in bonitate vicina existit sic
fit ℞ genciane aristologie bacca
lauri mirre omnium partes equales te
rantur et misceantur cum melle dispu
mato et reponatur in vase stagneo
dentur autem unus et plus cum ʒ i vini
boni cum necesse fuerit &c.

Tiriaca de terra sigillata

que etiam est experta. Nam si ex ea ali
quis potaverit qui venenum sumpsit
vomere non cessabit donec totum evo
mat venenum sic fit ℞ terre si
gillate baccarum lauri ana ʒ iij terantur
et cum butiro vaccino inungantur
et cum melle conficiantur. Cum enim
malam habet suspectionem ne occulte
ei tribuatur venenum ante cibum vel post
de ea sumat ad modum castanee
cum vino aut quando malum supervenerit
accidens. Nam si ex ea utens sump
serit venenum illico eum vomere faciet
Et si venenum non acceperit nequaquam
vomitum evenire faciet quapropter donec
vomitus affuerit ipsa in potu danda
erit post hec autem significationes que ap
parent sunt attende. Et ex medicinis
quas diximus maius venenorum dan
dum est. Sequitur

Descriptio medicaminis

de asa quod loco tiriace ponitur et
valet contra venena frigida et contra
puncturas scorpionum et tarantule et eg
ritudines frigidas sic fit ℞ foliorum rute
sicce costi mentastri siccci pireti can
tharidis al'tauri ana ʒ ij. ase ʒ ij
et simul conficiantur cum melle dispumato
dosis eius est ad modum avellane
usque ad quantitatem nucis cum vino

Tiriaca sine medicamine

quod fit ex nucibus et ficubus quod omnis
venenosorum animalium modos nocere pro
hibet sic fit ℞ nucum a duabus corti
cibus excorticatarum ʒ i. sal' gem
me vel marini foliorum rute marine
ana ʒ i et ℈ i ficuum alborum quanti
sufficit ad mixtiones et cum mixta
fuerint fiant trocisci ad modum nucis de
quibus quicumque timet ne veneno mo
riatur comedat ante cibum hec namque me
dicamen bonitate sue compositionis
venena expellit. Sequitur

Metridatum quod est medica

men nobile quod ponitur loco tiria
ce si quis eo assidue utatur et ei tri
buantur venenosa non nocebunt cum
hoc cibi appetitum confortant coitum
commovet et colorem reddit pulchrum
atque malas cogitationes et colera nig
etiam confabulationes animi provenientes
removet urine quoque difficultatem
solvit et antiquo fluxui ventris au
xiliatur visumque necnon omnes alios
acuit sensus sic fit ℞ mirre tron
oriental' agarici ana cinamomi ana
ʒ x. thuris mastic spice nardi na
stici squinanti elli nigri xilobal
sami sticados siseleos costi dulcis
galbani terbentine piperis longi
castorei ypoquistidos storacis
liquide oppoponacis folii ana ʒ viij
cassie lignee piperis nigri piperis
albi melliloti poli scordeon dauci
balsami vel siccci ligni balsami p
eo carpobalsami mediciminis de fi
sio bdelli ana ʒ vij spice celtice
armoniaci mastic gummi arabici seis
feni ros vi seis petroselini mace
donici cardamomi genciane romane
pulegij cerium ana ʒ v. anisi
maiorane acacie avellane mor
ypiron stinci ana ʒ iiij asari seru
pini ana ʒ iij opij ʒ v foliorum rute
ʒ ij et s. conficiantur sic gummi et
vino infundantur veteri et in mor
tario donec mollescant et cum pistel
lo agitentur deinde cum melle di
spumato quod sufficit conficiantur
De hoc autem medicamine quantum est
avellana aut parum plus aut par

minus est dandum. Cum aut supve
nerit accidens aliqd et fuit necesse
hoc meditamen sume loco triace
bibatur certo quantitas est una mix
tum vino vel alia re convenienti
ad illud medicine huius confectionis
sunt ix. preter mel et vinum. De

Tiriaca vel medicame

quod de filio appellatur medicamus
in metridato sic fit ℞ passular
mundatarum ℥ iiij. terbentine ℥.
xxiiij. mirre squinanti an ℥ xij
cinamomi bdellij blatebisantie
spice celtice cassie lignee mellilot
ci pi barcarolanzi an ℥ iiij. caloi
aromatici ℥ ix. et ʃ. confitiatur
sic ea que molli fieri possunt in vi
no veteri posita resolvantur donec
liquida fiant alia aut omnia trita
et cribellata cum eis coniungantur et
cum melle dispumato confecta et
mixta reponantur. medicine istius
confectionis preter vinum et mel sunt
xiiij. hoc enim electuarium metridatum
sic confert ponitur in omni re loco
aurex alexandrine et andromaci que
sunt duo mantimadario nicolai
et de illis duobus melius et nobilius.

Athanasia est una de

bonis confectionibus ppe valet con
fluxum sanguinis menstruorum data cum
succo plantaginis infecto ex frictione
eius sup lapides molares valet mira
biliter contra fluxum ventris et dis
tempetur cum eod succo plantagi
nis valet contra fluxum sanguinis narium
si in naribus ponatur vel attrahatur
qui sic fit ℞ cinamomi cassie lignee
an ℥ iij. et grana vj. croci squinanti
storacis calamite valeriane siselei
os insquiami apij dauci amisi opij
an ℥ i. et ʃ. et grana iij. spice folij
castorei pulegij lauri maiorane pi
peris albi piperis lon. petroselini rub
ematitis sanguinis draconis coralli
ru. rosarum boli ar. vitrioli auripigme
ti asari acori corticis mandragore
an ℥ ʃ. mell quod sufficit. Dosis eius
℥ iij vel cum succo predicto an prandium

et cenam. Est enim una ex medicinis opiat(is)

Athanasia alia q̄ fit

cum epate aderit conferens doloribus
epatis et splenis et stomaci et ventositatibus
tibus et dissenterie et tussi antique
et eis qui enomunt sanguinem et est sedativa
dolorum similiter confectio florum et valet
ad fluxum sanguinis ventris expulsionem
et dolores renum et ventositatum
renum et vesice et asma et tussi et mun
dificat pectus et confert similiter emplastrum
sup emorroides posita. Dosis eius
est a quarta aur. usque ad medium sic fit
℞ croci mirre opij castorei seminis in
squiami albi rosarum cordumomi papaveris
spice eupatorij epatis aderit cornu
cervi adhusti de racinibus capre an
℥. v. terantur et conficiantur cum melle di
spumato et ponatur cum eis ad boni
vini et dimittatur sic usque ad mensem
vj postea utere. Sequitur

Rubea trociscata q̄a

est rubea eo q recipit trociscos de
trociscata vz febribus colericis de ma
composita et cotidianis spaliter post
purgatorum si datur ad modum avellane cum
syrupo rosarum vel mell rosarum estate cum aqua
frigida yeme cum aqua calida. que sic fit
℞ cinamomi liquiritie papaveris an ℥.
iij. et grana vj. croci rosarum insquiami
seminis apij an ℥ ij. et grana xv. et spi
ce nardi mel. an ℥ ij. et grana viij.
et ʃ. gariofilorum storacis opij boni an
℈. ʃ. mirre amisi trociscorum de eo
magneti et ydromel an grana xv.
mell qd sufficit. Trocisci ydricei
sic fiunt ℞ amonij ℥. i. cinamomi fe
bi croci mirre cassie lignee an ℥ ʃ.
spic. ℈. i. balsami vel succi ligni bal
sami asari valeriane an ℈. xv.
seminis feni. mastic an ℥. x. maior
rane grana v. conficiantur cum vino
in quo dissoluta sit storax. Sequitur de

Trocisci cuto magneti

sic fiunt ℞ croci ℥. iij. rosarum mirre
an ℥ i. xilobalsami aloes an ℈.
ij. et formentur trocisci cum aqua
rosarum. omnia ista sunt de medicinis

opiatis Attende hic quod non debet dari aliqua medicina opiata uel tiriaca contra aliquod morbum nisi post purgationes uel purgationes quia melius est si materia fuerit talis que non posset a tiriaca perfecte consumi uel a medicina opiata fieret ex una febre uel egritudine due febres uel egritudines plures Unde et bene dicitur quod omnis medicina opiata tiriaca bona facit confortat consumit et resoluit uerum est si datur ut dictum est post purgationes uel purgationes aliter autem regula non verificaretur sed potius falsificaretur Et

Capitulum vi de confectionibus que sunt proprie contra infirmitates et non sunt gustui apud delectabiles R

Firma istarum confectionum de anacardis que valet paralisi tortture et apoplexie et omnibus egritudinibus frigidis et doloribus intestinorum ventosis humoralibus et doloribus capitis ex materia frigida et spasmi quando sunt absque febre. Hec autem medicina sanat de proprietate corpus statim et sudare et oportet hora qua sumitur quod corpus totaliter cooperiatur et stet sic tam diu quod perfecte sudauit cuius permixtio sic fit. R 33 pirethri mezelle costi piperis lon. piperis arbori ana ʒ. x. mirre foliorum rute ase genciane aristo. longe bacarum lauri castorei cassie sinapis ana ʒ. v. mellis anacardi ʒ. v. et tertia prouoluant medicine post contritionem pistas cum oleo de nucibus et conficiant cum melle dispumato datur admodum castanee uel dant ʒ. ij. uel i. secundum uirtutes persone et cum vino calido uel aqua decoctionis sanine hoc enim etiam addunt febres effimeras et uz spasmo uel replerom et omnibus egritu-

dinibus frigidis et inflamat corpus statim et remouet grauedines lingue quando cum eo fricatur et confortat sensus debilitatos membrorum omnium et eos qui iam lesi sunt propter frigiditates et maxime quando cum eo emplastrantur cum est in omni causa frigida magne bonitatis et utilitate

Confectio medicaminis

ad lumbricos et vermes qui sunt in intestinis et misto experta in omni etate quando sunt cum febre et etiam absque febre. sic fit R sontonici albi ʒ. vj. farine lupinorum ʒ. iiij. terantur et conficiant cum melle dispumato datur per se admodum nucis uel castanee et datur pueris et habentibus febrem cum vermibus et lumbricis qui dissoluuntur cum aqua calida uel cum aqua decoctionis endiuie et lactuce et sanat eos et remouet fluxum ventris et ipsum curat qui in est pueris propter vermes et gulositatem propter primum in iiie frigide Sequitur

Mel anacardinum quod

intrat in electuario de anacardis et aliis confortantibus sic fit tere anacardos et pone eos in aceto et dimitte sic diebus viij. et postea coque eos lento igne et renova acetum ad duas partes et cola cum lintheo pone serem in media loco anacardi et cum aceto pone tantundem mellis et coque hoc simul usque ad spissitudines mellis et hoc erit utile uel ana cardinum Sequitur

Filonium faciunt ypliosis

cum maxime coartatur dolore et timetur ut sincopis egro superueniat ventositates carminat somprium provocat quod sic fit R piperis anisos foliorum rute mentastri castorei bacarum lauri cimini ana ʒ. i. opij. mandragore iusquiami seis ana ʒ. s. conficiant cum melle dispumato quod sit eiusdem quantitatis ut sunt omnes species Dosis eius est aur. i. in vino decoctionis cimini et endiuie uel lactuce addit tertia ʒ. vin

de scamonea in toto et hic fit solu
tiuum Sequitur

Filonium illud fit quod

fecit filon tharsensis qui sic fit ℞
iusquiami albi piperis nigri ana ·aur
xx· opii aur ·x· croci aur ·v· spice
piretri euforbii ana confitiant
ex melle dispumato datur in modum
castanee plus et minus secundum virtu
tem infirmi cum vino decoctionis
endiuie vel sycomorum contra easdem
passiones ut supius dat

Aliud ad idem

℞ seminis croci
ortulani ʒ ·x· serapini ʒ ii con
ficiantur cum pennidiis et cum sum
ucte sumant deco ʒ ·v· cum vino
et aliis dictis et est mirabile

Confectio de baccis lau

ri spergens ventositates fortiter que
datur ad bibendum in dolore costarum
et intestinorum ventoso et non in vei
peris inhor sic fit ℞ rute sicce ʒ
·x· ameos amomi nigelle seminis leui
stici origani kacui seminis petroselini
amigdalarum amararum piperis calamenti
longi piperis dauci croci acori ana
ʒ ii baccarum castorei sagapini ana
ʒ ·iiii· oppoponac ʒ iiii confitiant
cum melle datur cum vino calido vel
vino decoctionis leuistici Dosis
eius est ad modum auellane vel castanee
nec ad plus Sequitur

Trifera magna sic fit

℞ opii cinamomi gariofilorum ga
lange spice zedoarie ʒ ʒ costi storca
cis calamite calami aromatici api
reos paucedani acori mandragire
spice cruce ros piper anisi apii
petroselini feni seminis macedonici
dauci iusquiami albi ozimi ana ʒ ·i·
conficiantur cum melle dispumato et
bis cocto dat decem ʒ ii vel ʒ ·iii·
ad plus cum vino arthemesie vel
endiuie vel mulieribus propter retentionem
menstruorum dolorosam aut que non
bene purgant in partu et contra dolo
rem stomachi veritas aut vel cum aqua

seminis maratri feni et valet contra inflama
tionis ex frigiditate et tunc recipit cum
vino decoctionis arthemesie et silium
et prouocat menstrua sic fiat mon
strua ex ea cum bombice vel cotoni
tincto oleo et in vuluam posito sedet
ut dicitur cum vino decoctionis mandra
gore vel sambuci vel ad impregna
tionem et pueros dormire facit si
detur cum lacte in modum cicer

Trifera magna alia ua

lens ad malitiam digestionis et frigus
stomachi proprie et intestinorum et molli
ficationes iustis et vesica et addit
in desiderio coeundi sic fit ℞ mi
rabo· ni· citrinorum ʒ ·vi· bellin
et emblin seminis apii cassie inde ame
os origani ana ʒ ·i· spice amomi car
damomi acori ʒ ·iii· cinamomi ʒ ·iii·
piperis longi piperis ros asinine sal
indi ana ʒ · s· sinapis ʒ ·i· et s sal ar
moniaci ʒ ·i· scorie ferri ʒ ·iii· terat
et cribella et misce cum oleo amig
dalino confice cum melle dat dec
ʒ ·iii· vel ·ii· cum vino Se

Trifera minor

sic fit ℞
mirabo· ni
grorum kebulorum ana partes equales te
rantur ablatis nucleis oleo vel buti
ro et confitiant cum melle de quo
ad minus magnitudinem sumat in
vino veteri mixto cum melle ros
aut per se valet contra canities et
eam tardat Eius usus elongat
vitam et acuit omnes sensus stomachum et
appetitum confortat Sequitur

Diacurcuma

sic fit ℞
croci ʒ xii·
maiorane valeriane ana ʒ ·iii spice
ʒ · vi· anisi dauci asari reubarbari petro
selini ana ʒ ·iiii· costi cassie flor
squinanti ana ʒ ·i· rubee ʒ ·ii· succi lini
eupatorii poli scolopendrie ana ʒ iii
olei balsami ʒ ·i· mirre ʒ ·iii terat
et in voluant in oleo balsami et con
ficiant cum melle et datur de eo
cum oximelle vel mell ros ʒ ·i· aut
cum rob vel ad dolores antiquos exis
tentes in epate et in splene ex frigidi
tate et frigus et aperit opilationes existentes

uel ardentes in omnibus instrumentis nutrimenti et fugat ventositates grossas ab eis et provocat urinam et confert omnibus doloribus renum et vesice et matricis accidentibus ex materiis grossis et diuretice que ex eis et ydropisi proveniunt et quicquid admisceatur in qualibet libra eius ʒ. ij. limature ferri ablute cum aceto et tunc magis valet contra virium splenis et opilationum nutritivorum et fit tunc de genere electuariorum

Confectio medicaminis

solutivi mundificantis stomacum et expellens ab eo superfluitates humiditatum remanentium in eo ex fructibus humidis et cibis grossis sic fit ℞ turbit albi gummosi mundati a cortice suo ʒ. x. zz. ʒ. v. zuccari ʒ. xv. terantur per se et cribententur et aggregentur et misceantur. Sit eius dosis ʒ. iij. ad minus et plus secundum necessitates et virtutes datur in fe. flatica (?) senibus. Sequitur

Confectio ad eum qui comminuta

bos cum sig. fimeribus fit et confortat stomacum et nutritiva omnia sic fit ℞ despumati ʒ. i. piperis ʒ. ß. thuris capi ana ʒ. i. vermicularis sive pentadactili ʒ. ß. zz. cinamomi cassie lignee calamenti ana ʒ. i. quartam mastices ligni aloes ʒ. i. tertiam gariofilorum galle muscate ʒ. i. vj. bellirici ʒ. i. et ß. ameos trudem simatim. decoquantur aqua donec grossa fiat et spissa et conficiantur cum ea et tunc sumatur de ea omni die ad mensuram magnitudinem. Sequitur

Medicamen

Ad tussim firmam sic fit ℞ stercoris locustarum ac verminum serici ʒ. ij. bibantur omni die asina et tussim antiquam removet. Et iterum si bibantur omni die ʒ. ij. pinearum mundatarum a suis corticibus cum syrupo de ysopo idem facit

Confectio alia

mirabilis ad hoc sic fit ℞ succi liquiritie ysopi capillorum veneris ana ʒ. x. cordinomi piperis amigdalarum amararum aristologie ro. seis rutice ana ʒ. v. mellis despumati quod sufficit hoc enim electuarium pectus et spiritualia ab omni superfluitate mundificant flammata viscosa et composita et vocem clarificant et mirabiliter expellit superfluitates ex pectore

Ad idem

℞ liquiritie ʒ. i. ysopi virentis ana ʒ. ß. zucci ʒ. iij. zz. ʒ. i. misceatur et sero et mane sumatur de hoc medicamine cocliar unum cum mica aut rob et vocem clarificat et tussim removet antiquam stringentes ex materia viscosa et adherentes. Sequitur

Confectio de calamento

seu ysopo que dyarijs appellatur sic fit ℞ calamenti ʒ. i. ysopi origani pulegij satureie seis rutice virentis capillorum veneris ana ʒ. ß. piperis liquiritie aristologie mirre ana ʒ. ij. trium piperum longi cubebe ana ʒ. i. fiat pulvis cribatus conficiatur cum melle despumato. Valet senibus et decrepitis stomacum eorum confortat et tussim removet antiquam et aperit opilationes miseraicarum et splenis et sensus acuit et auditum et calefacit renes et omnia intestina sumitur mane et sero ad modum nucis per se absque aliquo aut cum rob. Sequitur

Yera que pigra appellatur

sic fit ℞ pulveris rosarum vii. spice mastices xilobalsami carpobalsami cinamomi cassie lignee asari omnium ana ʒ. v. aloes ʒ. lxxx. terantur aloes per se et cribelletur et post cribellationem misceantur cum pulvere cribellato aliarum rerum conficiantur cum melle despumato. Valet in doloribus capitis ex frigida causa et composita et removet fastidium a stomaco et ipsum in omnibus suis operationibus confortat solvit coleram et flegma et omnem materiam corruptam in ventre in stomaco et intestinis et vermes interficit et mortuos expellit. Datur cum aqua calida decoctionis lactucarum vel rosarum vel mel. aut cum vino calido in frigida causa. Dosis eius est a buone auro

usq; ad dnos seqnit

Yeralogodion

que pp suas bonitates in medicina benedicta appellat. Ipa eni est plurimi iuuamenti est eni mundificatiuis corpus abiultis extremitatibus suis cum solutione inqua non est labor humoz omni et superfluitatis et confert adegritudines capitis et dolorem et emigraneaz et cephaleaz et vertiginem et algnes segnes et maniã et epilenciaz et timorem et paralisim et mollificacioz et appopliam et confert ad dolores aure et oculi et confert stõ et apezit opilationes epatis et splenis prouocat menstrua et remouet difficultates anhelitus et confert adquartanaz et ad oms passiones flaticas crudas et febres antiquas et ualet ad dolorem iuncturaz et podagram et vencaz sciaticaz Et est utilis ad tineaz et alopiciaz et ulcera antiqua in capite et etiaz adalia et albaras et morfeas et impetigines et excoriatos et lepram et scrofulas et apatu fica et cancros cui' hec est permixtio R pulueris colloquintide ʒ v cepe squille assate agarici stamonee elli nigri armoniaci stoidecon an ʒ iiii et ß epithimi camedrios bdellij aloes an ʒ iii sticados ypiron folij indi prassij polij cassie piperis albi piperis lon. croci cinamomi opoponac polipodij sapini castorei mirre petrocelini aristo lon. succi absinthij eufozbij spic cinamomi zz an ʒ ij genciane sticados arabic an ʒ i et ß mell' dispumati quanti sufficit ad conficiendum Dosis est aur iiij et plus et minus ꝑm virtutem cum aqua tepida aut cum aqua decoctionis epithimi et passulaz Seqnit

Yeralogodion scdm

alias descriptiones fratris a paulo sic fit R cepe squille assate agarici armoniaci coctum elli nigri stamonee ypiron an aur x polipodij epithi bell bdellij aloes camedrios cassie an aur viij mirre opoponac petrocelini piperis lon. piperis albi cinamomi croci castorei aristo lon an aur iiij mell' qd sufficit valet ad omnia dicta supius in alia yeralogodion et datur eodem mõ et in eadem quantitate et cont eas dem passiones et infirmitates Seqnit ca' viij

Quando aliquis mult

componere medicinas laxatiuas ex simplicibus medicinis simul debet qualibz quantitas sufficit vni dosi ad purgaciones et postea si totu fuit compositum ex quatuor medicinis accipiat quartam totius et sic ex v quintam et sic in alijs numerus verbigratia si fiat medicina composita ex stamonea agarico aloe et colloquintida sumemus ex stamonea grana v uel vj ex agarico ʒ i et ℈ i ex aloe ʒ iij et ex colloquintida ℈ ß habebimus in summa ex omnibus simul collectis ʒ iiij et ℈ iii cui' totius quarta erit ʒ i et quarta i' ʒ et hoc sufficit vni dosi et si fuit cõposita ex v medicinis sumens v ptem totius ubi gratia R turbit ʒ i aloes ʒ iij agarici ʒ i et ℈ i colloquintide ℈ i et ß stamonee ℈ ß collectis medicinis simul fiet summa de omnibus q erit totius cõpositi ʒ v et ℈ iij cui' quinta erit ʒ i et v vni' ʒ et hec quantitas de hoc cõposito sufficit vni dosi in vno homine Seqnit c ix

Eleum quod appellat

dyacinnimu sic fit R cinamomi uncnei infusi in aceto vini dicet nocte integra et torre facti folioz rute exiccatoz in vmbra piperis zz an ʒ ij et ß baurach armeni ʒ x. agg'gata medicinas tritas et cribellatas et conficiantur cu melle dispumato et reponantur in vase hui' eni elcm remouet dolores quos generat frictus et destruit egritudines flaticas senu et confortat stom et digerit cibu et destruit appetitus caninus et eructuationem acetosam et datur cum aqua calida ad

Daf

modum castanee et valet ad hoc frigidas flaticas et melius. Sequitur

Electuarium de succo rosarum

sic fit ℞ succi rosarum viridium ana lb. i. et ℥ iiii sandali rubei ʒ xviii spodii ʒ i. dragaganti ʒ xii camfore ℈ i. terantur et cribentur. Succo sirupi cum zuccaro et succo predicto et bene decocto in corpentur simul in mortario agitando continue cum pistello donec totum fuerit inspissatum et hic reponatur in vase datur de eo in aurora vel in matutinis secundum cum aqua calida et ℥ i. sirupi rosarum vel ℥ ii vel iii. vel iiii. cum aqua decoctionis pruinorum et sirupi rosarum plus et minus secundum virtutem. Purgant humores colericos et reliquias que remanent post crisim inperfectam videlicet terzanarum et precipue et egritudinibus compositis et flaticis. Sequitur

Electuarium de calamento

sic fit ℞ calamenti petrocelini seminis ana ʒ xii. zinziberis ana iii piperis ana xlviii siseleos ana v. terre et cum melle dispumato confice videlicet ad frigiditatem stomaci vehementem stomaci vehementer frigore et eructuationes acetosam et appetitum caninum et singultum qui fit ex repletione grossorum humorum et flaticorum et febres antiquas que fiunt propter frigus et maliciam digestionis. Sequitur

Electuarium quod

appellatur diatrion pipeon sic fit ℞ piperis albi piperis nigri piperis lon. cassie lignee calami aromatici croci api spice indice gariofilorum cardamomi cinamomi croci costi dulcis cinamomi subtilis carpobalsami asari zinziberis seminis urtice ficui ana ʒ i mastice ʒ v. vel ʒ i. quod melius est terre bene cribella et confice cum melle videlicet senibus et egritudinibus micturam renum et vesice et destruit humores nudos et frios et confortat cerebrum et videlicet sodet febres ex humoribus friis et confortat cerebrum et removet vapores frios a cerebro eleva tos a via frigida et tussim flaticam

destruit et preparat stomacum ut cocum et ipum vertificat et appetitum et resolvit ex flate quod in necessitatibus misto et aliis membris et acuit et abstergit visum et mentes et delet oblivionem. Et si miscueatur cum lb. ii ultimus electuarii ℥ i. ℥ pulvis cimini et cumini mirabiliter destruit tussim antiquam et malam et vocem clarificat et podegram removet. Et quicumque semel utitur ex eo non indiget in continuatione sanitatem aliud datur de eo mane ana i. et sero cum itur dormitum ana i. post absque liquore.

Aliud ad idem

sic fit ℞ piperis albi nigri lon. piperis ana ℥ iii zinziberis seminis apii siseleos cassie lignee asari emule ana ℥ i. terre et cribella et confice cum melle dispumato datur ʒ ii. cum aqua tepida vel vino

Benedicta

simplex sic fit ℞ turbit zuccari ana ʒ x. dragaganti hermodattili rosarum ana ʒ v. gariofilorum spice polipodii esule corte saxifrage piperis lon. cinamomi seminis apii salisgemme marorum cinamomi feni spargi brusci granorum solis ana ʒ i. conficiantur cum melle dispumato videlicet ad guttam artheticam et podegram ex siccitate renes et vesicam purgant. Dosis eius est ʒ i. vel ii. secundum virtutem

Electuarium quod

diatonites appellatur sic fit ℞ cortices citonorum mundatorum a cortice exteriori et adurente intrinseca et seminibus suis postquam in aqua bene decocta fuerint lb. iii. mell. dispumati lb. iii. et ʒ cinamomi zinziberis galange ana ʒ iii. gariof. nucis muscate cardamomi ana ʒ i. et ʒ zedoarie ligni ana ʒ i. spice ligni aloes mastic ana ℈ i. croci ʒ i. piperis ʒ xxiiii conficiantur sic accipiantur carnes citoniorum coctorum et mundatorum et cribel per cartias preparatas postquam bene pistata fuerint in mortario cum pistello tunc misceantur cum melle dispumato in vase et dimittatur per viii dies et postea secundum totum sic commixtum ponatur in vase ad ignem in quo

possit de igne et cum incipit bulire agitetur cum ligno fisso in quatuor partes continue absque aliqua intermissione usque ad perfectam decoctionem. Signa perfecte decoctionis sunt quod cum agitatur cum ligno fisso dividitur uel separatur fortiter a fundo uasis in quo continetur et a lateribus et etiam cum ad dectro proponitur super marmorem et cum infrigidatum fuit uel super aliquod frustum separatur de leui. Habita perfecta decoctione deponatur cum vase ab igne. addatur pulvis specierum omnium dictarum superius agitando semper cum ligno donec incorporatio perfecta fuerit. Hoc facto et finito extendatur super marmorem uel lignum demum in unctum cum oleo rosarum uel cooptum de puluere specierum et cum infrigidatum fuit incidatur per frustra parua et reponatur. Hoc enim electuarium stomacum confortat primo et digestionem prouocat et assellationes diuturnas remouet. Si vero ante comestiones sumatur ad fluxum ventris et ipsum remouet de natura sue bone complexionis colorem facit bonum et omnia intestina confortat et conseruat in bono statu et reddit hominem hylarem et usus eius conueniens in yeme plus et si conficiatur cum zuccaro posset in estate sumi cum utilitate bona et secura propter ventositatem melius et senibus et mulieribus. Si autem ponetur in hac confectione medietas pulueris specierum dictarum et minus forte et minus acuta ad gustum est tamen minoris operationis et effectus debilioris ad illud quod intenditur. Si vero v. pars specierum poneretur esset magis delectabile apud gustum sed paruissime operationis et posset dari tunc in febre. Si autem ipsum laxatiuum facere volueris pone in unaquaque libra eius ℥. viii. scamonee et turbit albi gummosi mundificati a cortice suo ℥. xii. et tunc dosis eius erit ℥. iiii. uel ℥. ii. plus uel minus secundum virtutem et per istam viam et modum possumus omne electuarium et confectionem facere. Si per fiste

stipticum et ventrem constrictum facere volueris noli ponere postquam perfecte cocti fuit aliquam speciem nec aliquem puluerem specierum in ipso nisi solum ℥. i. garofilorum pro qualibet libra et sic uere inuenies effectum in ipso &c.

Electuarium de mirtis

confereus ad solutiones ventris et flatum uomitum habentes et maliciam digestionis que est in stomaco. Recipe granorum mirti bonorum siccorum ℥. xx. mirabolanorum bellirici emblici cinamomi ana ℥. xx. longi piperis piperis albi ana ℥. x. mastice cardamomi crocum anisi ciminum spice cassie mdd. macis costi ana ℥. vi. nucis muscate seminis apii ana ℥. v. folii indi amomi ana ℥. iiii. tere et cribella et confice cum melle dispumato. dosis eius ℥. iiii. uel viii. &c.

Electuarium quod

appellatur albu tagnachil id est significatio est conferens et sunt solutionem corroborat enim stomacum et confert ad maliciam digestionis et est illud quod in potu dabat vhaulita nomine regi est et est expertum bonum quod sic fit. Recipe spice garofilorum cinamomi nucis muscate cardamomi gallie bone ana aur. i. piperis albi ana castorei ana ℥. ii. cimini albi minuti ana aur. iiii. zuccari albissimi quantum sunt omnes medicine conficiantur uel commisceantur medicine cum zuccaro et conficiantur cum melle dispumato. Et sit eius dosis aur. iiii in meridie uel hora dormiendi.

Capitulum x. De medicinis que educunt per vomitum

Medicina nominata vomitiua sic fit. Recipe seminis aneti sinapis ana ℥. ii. salis ℥. i. elli albi pondus iii uel iiii granorum ordei terantur et cribellentur et sumatur cum aqua decoctionis aneti in qua dissoluatur ℥. i. et semis oximellis compositi et aliquantulum salis &c.

Aliud ad idem

Recipe seminis raphani

ʒ. i. et ponderis granorum ordei in ellia al-
bi terantur et sumantur post cibum cum
aqua calida decoctionis aneti in qua
dissoluta sit ʒ. i. oximell' composi-
ti. Attende quod omnis vomitiva me-
dicina melius et nobilius operatur cum
invenit stomachum repletum quam vacuum
et minus infestat patientem et levius
facit suas operationes

Aliud ad idem

terantur simpliciter et comedantur
cum radicibus rafani vel capitibus
eius et post ipsum bibat aqua calida
cum melle et evomat. Cum ho-
mo vult vomere cum facilitate come-
dat cepas incisas et sinapi et pi-
sces salitos et faseola et ciceza et
bibat affluenter et post illa per horam
sumat aquam decoctionis aneti seu
atriplicis sal et radicum rafani in
qua sint dissolute ʒ. ii. vel iii. oxi-
mell' compositi et cum biberit per
tempus et voluerit vomitum introdu-
cere ponat intra os suum pennam in-
unctam oleo aliquo

Aliud valde leve

sumatur oximel
cum aqua calida decoctionis aneti
in qua ponantur ʒ. ii. olei com(un)is fiet
vomitus levis maxime si introdu-
catur penna inuncta in oleo aliquo
in ore vel cauma stomachi. Aliud sola
aqua calida in qua dissolvatur sal et
ponitur ad olei vomitum introducit

Capitulum xi. de suffufet et trachehe etc.

Per suffufet intelligunt sapien-
tes medicinas et confecti-
ones que dantur contra aliquos
morbos in modum pulveris
mixti cum zuccaro vel melle
absque aliqua coctione. Et dantur
tales medicine quedam cum aqua quedam
cum vino et quedam per se absque aliqua
alia admixtione et in nostra lingua
appellantur tales medicine trachehe.
Suffuf quod ipse scripsit alex-
andrie ad diarrias et ad corruptio-
nem stomachi et ventositates corporis et fetorem

oris et oblivionem et cibum digerit
et letificat sic fit. Recipe cimini foli
indi cardamomi xiloaloes asari me-
legette mirri. Kebuli emulicatorum
mellilotis ros. asinine epatice sco-
lopendrie cimini ciriamomi piperis
lon. piperis ℥ ii. gariof. nucis muscate
cardami maioris ana ʒ. i. musci ambre
camphore ana ʒ. i. zuccari albissimi
duri sextuplum omnium totius medi-
cine datur cum aqua frigida in ieiunio
sed post cibum plus valet. Dosis eius
ʒ. i. usque ad ʒ. iiii. etc.

Suffuf aliud

iuvat ad vermes et
dolorem et debilitatem sic fit. Recipe
mirabo. citrinorum embli. ana ʒ. ii. me-
dulle turbit ʒ. iiii. pendiorum ʒ. vi.
Dosis eius ʒ. viii. cum aqua decoctio-
nis scolopendrie vel squinanti quod
melius est et in ieiunio

Suffuf ad rafaram et

solutionis ventris superfluam et corruptio-
nem stomachi et debilitatem eius sic fit. Recipe
baiorum crocei ypoquistidos ana ʒ. v.
gallie ʒ. i. per gallias intelligas quan-
dam herbam que sic vocatur terantur
unumquodque per se et admisceantur dantur
in ieiunio sero cum aqua decoctionis
sumach vel nespilorum vel sorbarum
Dosis eius est ʒ. ii. sero et mane an-
te cibum. Sequitur

Suffuf ad pueros

sic fit. Recipe
zuccari albissimi ros. vii. lini ceroti sumach
spodii celidonie ozimi arnice ypoqui-
stidos ana ʒ. i. Dosis eius grana iii
vel vi. parvo et magno secundum virtutem
cum vino siphico vel succo plantaginis
in ieiunio contra fluxum ventris et stomachi
debilitatem. Sequitur

Suffuf faciens

pueros am-
bulare et
facit currere ventrem et abscondit
ab eis nocumentum flatus et cole sic
fit. Recipe mira. kebu. belli. emblici
pireteri ros. vii. balaustiarum ozimi
card. cimini gar. ameos ana ʒ. ii. te-
rantur et cribentur datur cum aqua
decoctionis card. cimini in ieiunio

pro vermibus

pro fluxu ventris pueri

faciens pueros ambulare

dosis ʒ. viij uel x. &c.

Tragea quam fecimus et est de genere sinsif confortat stomacum et digestionem in omnibus initiatis et colores corporis efficit bonum et oris odorem et excitat appetitum in secta mensura et nauseam et fastidium removet sic fit ℞ zuccari albissimi lb. i. ʒʒ albi mundati ʒ. s. et fiat ex eo pulvis cribatus ʒʒ albi infusi frustratim ʒ. i. garioffi frustratim incisorum ʒ. r&c. s. sandali ana ʒ. i. et non pistentur tamen sed remaneant inter grana sed multi sui nam misceant. Dosis eius post cibus est ad voluntates recipientis secundum quosdam addit ʒ. i. et s. macis frustratim incisi. Si autem species iste dividantur per medium et ponatur in eadem quantitate zuccari fiat tragea dulcior et magis delectabilis ad gustum sed erit minoris operationis et effectus

Sal conveniens calefactus et ad solutiones utriusque colere et facit appetere cibus sic fit ℞ sal gemme lb. i. et dirumpatur in frustra parva et torrefiat super sartagines ferri aut super lapidem aut vas deinde aspergatur super ipsum acetum forte vini multotiens deinde teratur et cribretur et misceantur cum eo grana granatorum torrefactorum parum et sumach mundati a granis suis quantitas est tertia salis et coriandri sicci torrefacti et sicci berberis contriti et administretur

Sal aliud ad idem facies stomacum et epatis et ad dolores inclinaz et ad omnes passiones que fiunt per superfluitates sic fit ℞ sal communis lb. i. sal. ʒ. ij. piper albi ʒ. iiij ʒʒ piper nigri ana ʒ. ij. ana granorum pini granorum eruce ameos spice ana ʒ. i. cimini ʒ. ij. granorum apij silvestris ʒ. i. et s. terre et pulverizata et sit dosis eius ʒ. ij. cum aqua tepida

Panis salis qui ponitur super mensas magnatum hora comestionis sic fit ℞ sal communis pondus ad libitum voluntates sive sit niger sive lapis sive alterius generis teratur perfecte et dissolvatur in aqua frigida paulatim et coletur illa aqua et ponatur illa aqua super lapides ad solem in vase tinto ad ignem et exiccabit et fiet sal albissimus cum ergo incipit exiccari et inspissari ponatur in scutella vel in se facto de virgulis parvis et opprima manibus fortiter in ipso et fiet panis albissimus salis et durus quem hora comestionis super tabulam ponitur et abraditur cum cultello et salitur cibaria

Capitulum xij de loch id est mollibus electuariis &c.

Et loch intelligas res liquidas currentes qui tenentur in ore ita ut ad post ad paulatim currat et non impellatur sed stet per istum modum exhibitionis longo tempore in suo transitu ex ore ad stomacum ut effectus faciat in pulmone et spiritualibus

Lohoc ad tussim ℞ seminis lini torrefacti et conficiatur cum melle et exhibeatur

Aliud lohoc quod mundificat pulmonem et tussim antiquam factam ex flate viscoso destruit et vocem clarificat sic fit ℞ yreos liquiritie ysopi ana ʒ. i. terantur et conficiantur cum melle dispumato et rob et recipiatur nocte hora dormiendi et mane

Lohoc aliud ad tussim que fit ex caliditate et siccitate sic fit ℞ seminis citroli excorticati ʒ. v. amigdalarum dulcium excorticatarum ʒ. vj. seminis altee seminis malve ana ʒ. v. gummi arabici dragaganti amili seminis citoniorum excorticatorum ana ʒ. iiij. succum liquiritie mundate et sebesten et passularum dulces mundate et decoquantur in aqua et in trossent deinde proiciatur desuper cum ea rob et coagulentur cum ea medicine et detur m

Sal albissimum

poti cum pulueribus factis ex aqua sul
furis et farina fabarum et pernotis et
oleo amigdalarum dulcium et potest post
ipsam aqua ordei Sequitur

Capitulum xiii de sirupis factis cum zuccaro uel melle et clarificatione eorum

Sirupus acetosus simplex
sic fit Recipe zuccari albissimi
lb. ii aceti lb. i aque lb. iiii
misceatur et bulliat quo
usque totum in modum syrupi totum
factum fuerit sumatur de isto cum aqua
calida in yeme et aqua frigida estate ℥
ii uel ℥ i et ℈ in aurora et ante cenam
destruit coleram et acuit appetitum
et sitim remouet et sit aqua tripla
ad syrupum uel ad minus dupla

Oximel simplex

sic fit Recipe eodem modo
et datur eodem modo et destruit coleram
vitellinam et citrinam et fleuma salsum et
sitim remouet ex talibus causis sed
in oximelle ponitur mel dispumatum
loco zuccari Sequitur

Syrupus acetosus

compositus sic fit Recipe
aceti boni lb. x aque dulcis clare
lb. ix radicum feni. sisaro frustratim
et petro. apii ana ℥ iiii seminis leuistici
dauci ana ℥ i scolopendrie capil
lorum veneris eupatorii ana ℥ ii radicis
sparagi brusci rusci frustratim ana
℥ iiii seminum earundem ana ℥ ii pistentur
omnia grosso modo et ponantur in ace
to et aceto et aqua et dimittantur
sic die et nocte et postea ponatur
ad ignem et dimittatur totum sic bullire
donec sexta pars totius fuerit con
sumpta que est lb. v et cum fuerit
infrigidatum coletur et pro omnibus di
ctis lb. ponatur lb. i zuccari reducatur
post hoc totum ad ignem et coquatur
lento igne donec inspissatus fuerit
et syrupizatus et tunc iterum coletur
et reseruetur datur cum aqua calida
in yeme et frigida in estate Dosis eius
est ℥ ii mane et ante cenam cum duplo

uel triplo de aqua ad plus Valet con
tra omnem compositam et frigidam et eam digerit
et adaptat eam ad purgationem sitim
remouet et singultum qui patitur
dolores intrinsecus et tollit humores
ex intestinis inferioribus et resoluit
humiditates et si daretur in ventre indu
ceret infirmitatem Sequitur

Eodem modo fit

oximel compositum
et datur eodem modo et eisdem horis sed loco
zuccari ponitur mel dispumatum in oxi
melle sed oximel datur in omnia frigida
melica et flatica vitrea et gypsea
magis et etiam in composita existens
Cum autem syrupum factum de melle uel
zuccaro clarificare volueris accipe illud
zuccarum uel mel crudum quod volueris et
in qualibet lb. zuccari uel mellis pone cum
di duo albumina ovi uel tria ad plus
et dissolue agitando fortiter cum manu
uel cum alia re zuccarum uel mel cum
albumine facta dissolutione et incorporatione
istorum duorum adinuicem adde cum istis
aquam puram decoctionis herbarum
de qua vis facere syrupum in qua non
sit acetum uel aquam puram absque
aceto et hoc pone hoc totum ad ignem
in lebete et dimitte bullire lento igne
et cum spuma ceperit eleuari pone
apud parietes ubi eminet ebullitio
aquam frigidam cum cocleari paruo et
facias hoc continue donec spuma tota sit
collecta fuerit et eleuata qua collecta
depone lebetem ab igne et permitte
totum infrigidari et post infrigidationem re
moue totam spumam cum cocleari
leniter qua remota coletur quod reman
sit cum stamineo et hinc iterum redu
catur ad ignem et addatur aceti paulatim
paulatim usque ad quantitatem qua syrupus
uel oximel habeat aliquem saporem
aceti et tunc dimittatur bullire le
niter et paulatim donec syrupizatus
et inspissatus fuerit in modum mellis
liquefacti In syrupis qui fiunt abs
que aceto dimittatur bullire post re
motiones spume et coletur preter quod
addatur ei acetum leniter et suauiter donec
syrupizatus fuerit et spissatus ad
tuam voluntatem Sequitur

clarificatio syrupi

Sirupus acetosus mundifi cans coleram sic fit R mell' dispumati uel zuccari et aceti forte et aquam ut dictu est supius decoquat' lento igne et accipe succi cucumer' citruli et stam an ʒ i aut plus aut minus cum quantitate necessitat' sed men suram quantitatis et tere ipam et pone in panno lini et suspende in vase et contra ipm omni hora donec consumat' et non remaneat i pano ad cum qr coletur remoue ipm ab igne et quando proiciunt loco stam radicem scamonee cum radice apij et feni et aliorum in p'm° decoctionis

Syrupus acetosus educens fla sic fit R mell' et aceti squillitici cum radicibus pre dictis et coquat' et accipe medulle cartami uel turbit quod sis esse conueniens virtuti hominis et tere ipm et pone in panno suspenso in vase sicud primum et utere

Syrupus acetosus expelles melias sic fit R mel zuccari et alia ut dictum est supius de inde accipe quantitatem vis elli nigri optimi polipodij et tere ipa et pone in panno lineo et suspende ipm in vase et coque ipm sicud primum et pone pro qualibet lb zuccari uel mell' de relaxatiua ʒ i et fit dos sy' cum aqua calida ʒ i uel ß et plus uel minus sm virtutem

Syrupus confortans stomacum ualens mirabiliter contra dolores ylion vicio renum mundifi cans renes et vias urinales expel lendo lapillos et arenulas contentas in illis breui tempore sic fit R renum ʒ ß radicum petro apij sparagi brusci an feni ʒ ij seis apij feni petro siseleos an ʒ ij seis pap' uerral bi lachrimarum semiole scolopendrie an m j vnum pistent' grosso modo om et buliant in lb iiij aque et colet' illa aqua et fiat sy' cum ij lb zuccari detur omni mane et ante cenam ʒ ij cum aqua uel vino albo decocti bus radicum apij Et ualet etiam

in ardore urine Sequitur

Syrupus acetosus squill' uel oximell' sic fit R aceti squillitici lb viij mell' dispu mati lb iij buliant lento igne ad mi nores donec bene syrupizatum fuit

Aliud ad idem R aceti squil litici lb ij aque lb vj mell' lb iij buliant' ad mi norem et fiat syrupus

Aliud ad idem conferens ad difficulta tem urine et dolores laterum et mali cias stoi et cruciat' cum acetosum sicud predictus sy' R squille rep' lb ij zuccari ʒ i seis apij bauce sil uestris ʒ ß seis feni an cim' ʒ i amios ʒ ß cum carnei montis an ʒ i calamenti ʒ i leuistici ʒ ß rasin ʒ ij rute ʒ v folij ʒ ß tere contricion grossa et infundantur in lb ix aceti squillitici et lb iij mell' dispumati et dimittant' in vase vi treo per multos dies postea buliat' ad minores et coletur et fiat sy'

Alius modus eius dem oxi mellis cum eisdem herbis sic fit R omnes herbas et infundant' in lb ij aceti squillitici et lb vj aque decoctionis herbarum dictarum mell' dispumati lb iij buli atur aqua et aceti et mel simul et fiat sy' datur cum aqua calida in mane de eo ʒ i et ß uel ʒ ij

Acetum squilliticum sic fit R squillam mundatam et inde ipam cum cultello de ligno et infila ipam cum filo ita ut frusta ad inuicem no adhereant et in fila ea et pone in fil' et non sit unum ubi est aliud et exicca in umbra xl diebus deinde accipe ʒ xviij ipius squille exiccate et pone in xviij lb aceti boni et pone ipam in vase ad solem et dimitte lx diebus et opila vas bene deinde extrahe squillam exeo et exprime ipam cum panno uel pone de ipa sic exiccata in lb vij et ß aceti lb i et ß ʒ iij

Modus alius est ut non exiccetur

acetosus (?) ...
expellend(us) lapill(os) et arenula(s)

spuilla sed accipiat sicut est postquam
ad minores partes eius cum cultello li
gneo separate sint et ponunt de ea
in aceto secundum proportiones antedictas
et hic modus aceti squillitici et magis
laxativus quam superior modus et ma
gis solvens Hoc tale acetum collutum
cum eo os abscindit sanguinem currentem
ex gingivis et ore et extrahit
humiditates carnis gingivarum et in
durat dentes qui movent et facit
os odoriferum et odorem eius et valet
ad fetorem eius Nam qui de eo datur
in potu abstergat canales pulmonis
et mundat eam et clarificat vocem
et confortat eam et est conveniens
ei qui habet dolorem stomaci et ei qui non
digerit cibum et ei qui patitur epilen
ciam et scothomiam et ei cui dominatur
colera nigra et desipientibus et ad
suffocationes matricis et ei qui habet
splenem grossum et confert ad strictu
ram anhelitus et si administretur in do
lore auris cum fundit in eam sedat
ipsum et convenit ad omne quod dixi si
non fuerit ulcus in aure intus Et
sumat de eo in potu omni die in ie
iuno parumper et gradatim de eo de
veniat perveniat ad ℥ i et ß

Syrupus de cicorea sic

fit ℞ foliorum cicoree M i foliorum
borraginis lactucarum viol. flor. sca
riole lingue bovine acetose sicut
evere et est herba cuius flos est ce
lestis et eius semen est ut semen sca
riolarum sed non est album neque nigrum
et nascitur in bladis ut plurimum et
credo quod sit scariola agrestis M i ren
bar. ℥ ii pistentur herbe et coquantur
in lb iii aque donec tercia consumpta
fuerit tunc colentur et addantur in illa
aqua lb ii zuccari et cum dissolutum
fuerit zuccarum ad ignem iterum coletur
et ponatur ad ignem cum renbarbaro pul
verizato et ligato in una pecia et
exprimatur cum manu pecia renbarbari
et tam diu permittatur decoqui quod
bene syrupizat fuerit totum et tunc
deponatur ab igne et reservetur et
dantur de eo mane ℥ ii vel iii

cum aqua decoctionis primorum et in
marinorum Hic enim syrupus operatur contra
eam mundificando et mundificando
eam et proprie valet in acutis et cal
boncolo et silibus vel in febre pestilenciali
estivali vel autumpnali confortat enim
cor et nutritiva extinguendo calorem
accidentales et mundificando matricem per
urinam et per secessum et facit appetere
cibum et sompnum inducit

Syrupus qui appellatur

iuleb sic fit ℞ zuccari lb i et ß et sim
datur super ipsum ℥ iiii aque et di
coquantur lento igne et fundatur de
super aqua ros. ℥ ii et auferatur ab
igne et coletur et administretur datur
in febribus acutis et fortis inflammatio
et sitim sedat

Syrupus ros. de nenufar et violarum sic

fit bulliant ros. et flores nenufar
albe proprie vel viol. in aqua et post
quam dissolutum et incorporatum fuerit
zuccarum cum albuminibus ovorum ut dictum
est fundatur aqua decoctionis ros.
aut nenufar vel viol. super zuccarum pro
qualibet lb zuccari ℥ iiii et ponatur ad
ignem ut dictum est circa de clarificatione
syruporum Rosaceus syrupus cum aqua
frigida datur in febribus acutis die et
nocte et que fiunt de flate salso et
appetitum confortat et excitat Item
syrupus de nenufar provocat sompnum
et viol. Sed usus viol. revocat appeti
tum et ventrem laxat Syrupus de
nenufar fit ex aqua decoctionis nenu
far et zuccaro incorporato cum albuminibus
ovorum ut dictum est de superioribus huius
syrupus lenit ventrem et stomacum confortat et
sompnum inducit et sitim et ardores
et nigredines lingue destruit Datur
in acutis terciana et sinochis et in
omni causa in qua requiritur extinctio
cum humefactione et confortatione

Syrupus de papavere

sic fit ℞ seminis lactucarum fabarum citro
lorum seminis portulace seminis solatri vel
foliorum eiusdem ana ℥ iiii seminis papaveris
albi ℥ viii vel viiii capitis capitulis pa

ponderis infundantur ista in duabus lb aque per noctem postquam cresse modo fuerint pistata et bulliant septies in die tamen diu quod non remaneat nisi lb i aque coletur et cum illa colatura dissolvantur lb iiii zuccari postquam zuccarum mixtum fuerit cum albuminibus ovorum secundum doctrinam dictam decoquatur et clarificetur ut dictum est supra datur de eo ʒ i et ℥ i et ʒ et ʒ ii cum ℥ iii aque decoctionis lactuce vel portulace mane et sero post cenam et prandium ad sompnum provocandum et sitim removendam et specialiter in febribus de colera et frenesi causone et sinocho et similibus

Aqua mellis

vel zuccari confert ad febres et inflammationes et multitudines sitis in stomacho et tussim ex caliditate et confert ad plenitusim sic fit ℞ rosarum rubearum mundatarum lb iiii et pone eas in vase uno die et nocte et proice super eas aque calide lb x et opila caput vasis ita quod non expiret et dimitte eas sic die et nocte deinde extrahe eas et exprime valde et cola ipsam et proice super ipsam zuccari lb x vel mellis et coque eam lento igne donec ingrossetur et cola et utere

Aqua mellis

vel zuccari facies ad egritudines frigidas et dolorem epatis et pectoris sic fit ℞ mellis vel zuccari lb ii aque lb iiii decoquatur lento igne et auferatur spuma eius et fervescat donec remaneat tertia eius et auferatur ab igne et coletur Si vero ipsam fortiorem facere volueris pone in ipsa post ablutionis spume ad masticis croci cinamomi et galange et ysopi et bulliat cum ipsis speciebus et inspissetur et coletur

Syrupus

qui appellatur nivia qui fit de citoniis et est confortans stomachum et stringit ventrem et confert ad dolorem ventris et epatis et vomitum et singultum sic fit ℞ succi citoniorum acetosorum lb xxx lb xxv vini boni antiqui decoquatur lento igne donec medietas totius consumatur deinde tollatur me-

dietas eius spuma et coletur et auferatur ab igne donec clarificetur et ipsum redimatur et proiciatur super ipsam mellis clari dispumati vel zuccari albissimi lb x et bulliatur tunc lento igne deinde summatur ʒ ʒ masticis ana ʒ ii cardamomi maioris et minoris cinamomi mellegette ana ʒ iiii gariofilorum ʒ iii croci non triti ʒ iiii tere contritione crossa et pone in panno lini et proice in vase et ficta eciam hora et bulliat super ignem donec inspissetur Deinde depone ab igne et cola ipsum deinde accipe musci ʒ ii et pone ipsum in vino antiquo et proice super ipsum desuper et permisce ipsum bene et repone ipsum usque ad horam administrationis Et si volueris ipsum facere absque speciebus tunc fac ipsum cum succo citoniorum mitiorum et decoque eum usque ad medium et cola eum et accipe de eo lb ii et succi malorum montanorum mitiorum decocti usque ad medium lb i vini antiqui boni lb i mellis boni aut zuccari lb i decoquantur omnia simul lento igne donec ingrossetur et auferre spumam eius Deinde accipe ligni aloes crudi ʒ ii masticis gallie croci ana ʒ i macis ʒ i et ʒ spice gariofilorum muscate mellegette cardamomi cinamomi ʒ ii ana ʒ i musci ʒ i tere omnia preter gallias et muscum et liga in panno lini et proice in vase in quo est sirupus et tere muscum et gallias perfecte et permisce ipsa cum vino et mediciniis et utere

Syrupus

de fructibus confortans stomachum et viscera et abscindit vomitum et solutionem ventris et coleram et confert pregnantibus cum vomitus advenerit eis sic fit ℞ succi citoniorum et malorum et pirorum et granatorum mitiorum et sumach et sorbarum decoquatur lento igne donec inspissetur Si autem vis dulcorare ipsum proice zuccarum super ipsum quantum vis et bulli ipsum et cola et utere

Descriptio syrupi de psidie

alia conferens ad eos quibus cibus corrumpitur et prohibet illos qui evomunt

sanguinē sumat de papauerib; inudā
ns xl· mo aque pluuial' lb· xv· et
infundant' in ea tribus diebus et de
coquant' donec dissolnat' et sumat'
eius medietas et exprimat' papa
uer et proiciat' et coletur aqua bñ
et mensuret' de ea lb· iiij· et ß· et
recipe mell' vl' zucri et aque decoct
añ lb· i et ß· et decoquat' donec
fiat ei spissitudo deinde terretur
arance rubee croci mirre balausti
sucri barbe yrcine et ypoquistidos
añ ʒ· i· inspissent' bene et reponat'
in vase et administrent'

Syrupus de granis mali con
ferens ad debilitate
stomi et solutiones ventris superfluas
et retinet menstrua et confortat
viscera sic fit ℞ sucri granatorum mir
ti decocti colati lb· v· zucri vl' mell'
lb· ß· permisceant' ambo et decoquan
tur donec inspissent' et administret'

Syrupus qui datur con vinū
lapidis et frangit
lapidem et ipm̄ ex renib; a vesica
expellit mirabilit' qñ datur ut dicet'
sic fit ℞ opij ʒ· iiij· croci pondus
granorum xij· pireti eufozbij misto
rei coztricis radic' cappar' seis
iusquiami galange ysopi montani
añ ʒ· i· chamedr' seis baucie silues
tris seis apij costi petro· cassie ligni
mente mirre camaphiteos cala
menti fluuial' montani genciane
romane radic' liquir' enule came
drios prassij scolopendrie aristo'
lon' et ro· seis ameos mastic' radicū
lilij celest' ciminum carnei gariofilorum
seis feni· squille assate vl' cisse sinap
granorum pini añ carpobalsami seis
eruce siluestr' seis rute siluestr' cor
diamē seis agni casti ligni nigri asse
añ pondus granorum xij· lapis
iudaici ʒ· i· pistent' omnia grosso
mō et bulliant' in lb· ij aque donec
medietas sit consumpta coletur et
in colatura illa addatur lb· i· et ß mell'
et spumizetur et addant' meo xviij
grana balsami olei vl' olei quod loco
balsami ponit' datur de eo ʒ· ij· in
aurora cum aqua decoctionis radicū

que fit in ʒ· cō inferius et non inueit'
ei par in frangendo lapides et educē
de sunt' ter in ebdomada magis et
minus' p̄m virtutem

Syrupus de agresta faciens
ad calitates stomi et
solutionē ventris colicam et dolores
calidit' et venena abscondit sitim
et confortat stomi pregnatiū ut nō
recipiant humores malos sic fit ℞
sucri de uua immatura uel agresta
lb· vj· et decoquat' tam diu q° remo
ueat' medietas coletur tunc et di
mittat' per noctes deinde reducat'
ad ignis et proiciatur sup ipm̄ ʒ· ij·
gariofilorum cinisorum posilorum in pe
cia et decoquat' tam diu donec
remoueat' odor agreste et tunc
addant' lb· iij· uel iiij zucri et inspis
setur et clarificetur s̄m doctrinā
datam supius Agresta de qua
fit h' sy° eligit' et rōne temporis eius
ius et rōne fortioris operationis est
enī agresta que fit de vinis arearbis
et ista debet fieri ultra septimā iulij
et est magne operationis Est et alia
que fit in ultima septimā mensis et illa
fit de pomis acetosis immaturis
et palmis uitis et hec est fortioris
operationis Et est que fit de mespul'
et sorbis et illa fit ultima septiana
augusti et hec est omnibus alijs for
tior in omni re hec electio de agresta
locū hēt in nostra contrata

Syrupus De opio con ardo;
urine cū hoc qui
valet robor et aqua frigida decoctio
nis lactuce uel endiuie q° est me
lius et ardores et stranguiriam q
est ex ulcerē sedat sic fit ℞ opij pon
dus granorum ordei iiij· iusquiami
pondus viij· granorum ordei corticū
mandragore· ʒ· i· et ß seis apij ʒ·
iij papauer' lactuce seis añ ʒ·
ß· foliorum lactuce endiuie vl' cico
rec añ ʒ i· pistent' grosso mō foli
orum papaueris et maceriat' añ ʒ
i· et buliant' in lb· iiij aque donec
consumetur medietas coletur et addat'
zucrum et inspissetur clarificetur et
reseruetur

r[?] pq nahu

De agr[esta] op[...]
tione ast[...]
ue [...]

ut ad ore[...]
ue

Capitulum xiiii. De rob. R.

[R]ob de vino sic fit accipiunt
uve ultime maturis et exprimunt et extrahitur mustum
et statim colatur et ponitur
ad ignem et bulliat et expumatur tamdiu quod consumitur medietas vel quod consumuntur tres partes et
hic modus ultimus melior est valet
ad omnem egritudinem epatis et sple
nis que est cum opilatione vel diuturnitate cum medicetur cum medicinis convenientibus ad illud et etiam valet
ydropisi et egritudinibus renum et
vesice et egritudinibus spiritualium as
mati et tussi antique

pro opilacione epatis splenis

Rob de nucibus sic fit. Recipe

cortices nucum in maturarum et pistentur bene
et exprimatur et extrahatur succus
ab eis et coletur et bulliatur ad ignem
donec inspisset et spumet et reser
vetur et posses addere ad mel despumati in fine et syrupizare ipsum
cum eo valet contra squinantiam in principio
si gargarizetur cum aqua frigida vel
cum aqua decoctionis solatri et stringit catarrum calidum et removet solutiones ventris colicas et excitat
appetitum et valet contra omnem fluxum
humorum ad quidam ex quarum quacumque
causa fiat et contingat et specialiter in principio

et squinantiam in principio

Rob de moris in maturis

fit eodem modo
et operatur eodem modo contra egritudines
dictas et datur cum eisdem rebus
cum quibus datur rob de nucibus

Rob de mirtis sic fit. Accipiunt mir

ti virides et contunduntur et exprimatur succus ab eis et colatur et ponatur ad ignem et dimittitur bullire
et spumatur donec medietas sit
consumpta et hic additur ad mel
dispumati ad voluntatem facientis
et syrupizatur et reservetur et valet
contra fluxum ventris ex causa calida et confortat stomacum ad quem
materie ex aliis membris currunt et valet
contra squinantiam et cursum catarri si gargarizetur cum aqua calida vel frigida vel
cum aqua decoctionis solatri

et fluxu ventris ex causa calida

Rob de prunolis in ma

turis
sic fit sumuntur prunoli in maturi vel
que incipiunt denigrari et conficiantur
fit in omnibus ut dictum est in rob de
nucum et operatur ut rob de nucibus
et est in omnibus operationibus suis similis
eius illud et etiam melior Generalis
regula de rob quod fit et nomis ex
positio dicitur hic per rob ubicumque
reperitur in scientia medicine intelligas
succum vel humiditatem actuale expressum
a re post contusiones rei et decoctionis usque ad spissitudinem vel quod usque
ad syrupizationes et specialiter quod decoquitur et inspissatur absque admixtione
fit et potest fieri ex qualibet re hoc modo
recipiatur res viridis et digesta
vel semidigestae digestionis et perfecte
contunditur et exprimitur eius succus
cum torcularii vel manibus vel alio modo
et colatur illud quod exprimitur ex ea
re et ponitur tunc ad ignem et bulliatur
donec eius medietas sit consumpta aut
donec eius due partes consumpte
fuerint et exspumatur et reservetur
et hoc erit rob cuiuslibet rei et erit illius
nature secundum quod est res ex qua decoctum
fuit et erit preter hoc fortioris et no
bilioris operationis quam res ipsa vel
quam ipsum met si non fuisset decoctum

Capitulum xv. De aquis et decoctionibus. R.

[D]ecoctio una que per usum
stomacum et intestina confortat
et corroborat et ea que super
fluunt melius et statim
mundificat et omnis sensus
et intellectum clarificat et specialiter
visum et memoriam et facit acquirere
in toto corpore complexionem bonam
et iuvenilem et excusat ventrem
ab omnibus laxativis medicinis
et malas destruit cogitationes
et valet ad tremorem cordis et
confortat appetitum et appellatur

alio noie syr[upus] deliquit. sic fit R[ecipe] elli
nigri ʒ. i. siseleos ʒ. iiij. reubar[bari]
ʒ. iij. piper[is] lon[gi] cinamomi ʒʒ. turbit
albi gummosi et mundati a cortice suo
perfecte gariof[ili] nuc[is] mus[cate] an[a] ʒ. ij.
mast[ici] croci sene epithimi mastic[is]
an[a] pondus grani noz[?] ordei xvj. liqui
ricie mundate ʒ. iiij. pistent[ur] grosso mo[do]
et ponat[ur] in lib[ra] musti expressi de novo
ab uvis collati et ponat[ur] h[oc] to[tu]m
cum medicinis ad ignem in lebete et
permittat[ur] bulire sic tam diu donec
medietas totius sit consumpta vel
quasi tunc iter[um] post eius infrigida
tionem coletur cum expressione re[?]
fortissime et reservetur in vase vitreo
hoc medicamen annual[e] est eo quam[?] dio
integre recipit et sumit[ur] semel in ebdo
mada in aurora per se absque admixto
vel bis ad plus dosis eius est qualis
ʒ. iij. vel ʒ. iiij. vel v. ad plus

Decoctio alia
quam facimus ad ventosi
tatem matric[is] et eius humiditatem ex
iccandam et ipsius frigiditates removen
dam et ad delendam ventositatem con
tingentem ex spermate retento ut
accidit virginibus viduis et religiosis
aptis ad coitum et confert ad pregna
tiones multum vel cum bonitate con
fortationis matric[is] removendo sup[er]
fluitates eius et exiccando sic fit
R[ecipe] ysopi api mandragore vel cort[icis]
cum eius an[a] ʒ. i. agni casti ʒ. ij.
piper[is] lon[gi] piper[is] an[a] ʒ. s[emis] croci ʒ.
ij. cassie lignee peonie an[a] ʒ. iiij.
mell[is] lb. iiij. et s[emis] aque lb. xv. pistent[ur]
omnia grosso modo et bulliant tam
diu cum aqua quod tertia totius sit con
sumpta coletur et de ista aqua cola
ta sumat mulier omni mane in auro
ra usque ad duas purgationes menstru
ales ʒ. iiij. vel vj. absque admixto per se
tum et videbis mirabile

Decoctio de reubar[baro]
que aperit opilationis epat[is] et sple
nis et curat yctericias cum opilacione
nigras et citrinas atque viridem et cu
rat fe[bres] antiquas et mundificat re
nes et vesicam a superfluitatibus et ae[?]

mul[?] et quod confert ad omnes egritudines in
trinsecas et excitat appetitum sic fit
R[ecipe] radicum feni[culi] petro[silini] apii an[a] ʒ. i.
s[emin]is lactuc[e] endivie cucumer[is] cucurbite
et melonis an[a] ʒ. ij. pistent[ur] et bulli
antur in ʒ. viij. aque dulc[is] donec
medietas consumpta fuit colent[ur]
et misceant[ur] cum ʒ. ij. zucari vel mell[is]
et ʒ. i. aceti boni et reducat[ur] ad igne[m]
et bulliat[ur] tam diu adhuc quod tertia
ipsius consumata fuit coletur et addat[ur]
in ipsa ʒ. i. et s[emis] reubarbari pulverizati
et cribati et cum omnibus his misce
atur hora qua deponit[ur] ab igne post
quam colatum fuerit et bibatur totum
in aurora cum aqua calida de tertio
in tertium vel omni die usque ad per
fectam curationem

Aliud ad idem
Recipiat[ur] ʒ. i. reubar[bari]
pulverizati et cribati et misceat[ur]
cum ʒ. ij. oximell[is] compositi vel
syr[upi] compositi et bibatur cum vino
calido albo omni die vel de die in diem
sanabit eum per fe[bres] et sem[per] ydro
picum et specialiter ascitem et omnem
yctericias de opilacione et h[oc] specialit[er]
qui sunt absque fe[bre] si aut[em] cum fe[bre] sunt
detur cum aqua calida decoctionis
feni[culi] et petro[silini]

Aliter sumatur
ʒ. i. et s[emis] reu
bar[bari] pulverizati et cribati et mis
ceatur cum ʒ. ij. aque decoctionis
mirtorum vel sumach aut berber[is]
et siliquarum et ʒ. ij. aq[ue] ro[sarum] et detur habenti
fluxum ventris coliticum vel dissinteri
cum sanabit eum vel si detur post
iij. vel iiij. paroxismos pure terciane
sanabit tercianam perfecte

Decoctio de mirabola
nis Summe de mirabo[lanis] citrinis vel kebul[is]
ʒ. x. vel xij. absque nucleis et terant[ur]
et dimittant[ur] in viij ʒ. aque ferve[n]
tis nocte et die et fricentur fortiter
manibus et colent[ur] h[ec] et misceant[ur]
cum ʒ. xx. et detur ante diem in
potu Scire hic dicunt quod de mira
bolanis non datur nisi aqua in potu
Decoctio de mirabolanis purgat

humores flaticos sicut extractus humores compositos et stomachum confortat appetitum et habenti febrem. Potest dari secure et non habenti febrem cum manna quia humores acutos soluit et remouet

Decoctio alia

sic fit ℞ ʒ ii tamarindorum et ʒ ii manne et ʒ i medulle cassie fistule et dissoluatur cum aqua feruenti decocti premorum et datur ante diem valet in febribus acutis et mundificat sanguinem a superfluitate et mouet coleram et omne quod in intestinis et stomaco continetur et purgat absque lesione potest dari sine dubio in omni etate sed datur pueris in minori quantitate et vermes educit Sequitur

Aqua de radicibus

conferens ad dolorem epatis et splenis et miseraicarum et difficultatem vrine et ad malicias nutritiuorum omnes et cum febre et absque febre et datur per se et adiuncta cum sirup vel oximell aut melle ros. et oleo et similibus sic fit ℞ corticum feniculi apii scinnanti seminis feniculi apii an. spice adoriferi capilli veneris masticis passularum an. quantum vis decoquatur in aqua et coletur et datur in potu cum fuerit necesse

Aqua alia

fortior ista que valet in egritudinibus frigidis plus et fortius operatur in omni egritudine frigida et omnibus opilacionibus sic fit ℞ corticum radicis feniculi apii an. ʒ ſ. ros marini calamenti scinnanti an. ʒ ſ. passularum ʒ ii. asari ℈ i spice ℈ i fundantur super ea ʒ viii aque et decoquatur donec ʒ ii remaneat coletur et fundatur super eam ex oleo amigdalino ℈ iii et detur in potu in opilacione cum febre et absque febre Sequitur

Aqua que

datur indifferenter post horam comestionis in omni opilacione nutritiuorum cum febre et absque febre et difficultate vrine sic fit ℞ radicum feniculi petrosilli apii an. ʒ ii scolopendrie capilli veneris an. ʒ i seminis lactuce endiuie cicoree an. ʒ ſ seminis feniculi apii an. ʒ iii seminis melonis cucurbite cucumeris an. ʒ i pistentur omnia grosso modo et bulliant in lb. vi aque donec tercia ipsius sit consumpta coletur et reseruetur et detur in potu

Aqua alia

que datur in febribus acutis et terciannis et interpolatis et continuis que sitim remouet et soluit ventrem et destruit coleram sic fit ℞ prima stratarum xx vel media numero xii seminis lactuce portulace endiuie cicoree cucurbite an. ʒ ſ bulliant in vi lb. aque donec tercia eius fuerit consumpta coletur et reseruetur et detur in potu cum fuerit necesse Sequitur

Aqua que

datur contra dolores contingentes in stomaco et in intestinis et in matrice capite si fuerit vicio matricis sic fit ℞ capparis et acori an. ʒ i asari ʒ ii rubee tinctorum ʒ iiii pistentur et bulliant lb. iii vini cum lb. iii aque et lb. iiii mell. dispumati tam diu quod due partes totius sint consumpte coletur et reponatur datur ʒ iii cum ʒ iii aque calide in yeme et estate vero frigide in aurora proprie confortat eciam in omni muliere purgacionem intestinorum naturalem Sequitur

Capitulum xvi de condit et delectabilibus ad gustum

Conditum deliquir' ... sic fit ℞ elli nigri ʒ iiii xxii bor' ʒ i et ſ piperis longi cinamomi ʒʒ hubit albi gummosi mundati perfecte a cortice sua gracio nucis muscate an ʒ i macis croci masticis seu epithimi an. grana vi liquiricie mundate ʒ ii . tel anis perfecte et teribentur subtilissime et fiat electuarium coctum optime in modum cuminate vel stomaticon cum iiii lb. zuccari et non ponantur species in ipso nisi quando perfecte collecta fuerint et nullo modo in coquentur species cum et in mortario agitando

continue cum pistello donec infrida-
tum fuerit perfecte quia in his spe-
ciebus resolvetur ab igne. Sumat mane
ieiuna ad modum nucis magne bis vel
semel in ebdomada et bibat post
illud aque boni vini in yeme et estate
mixti. Hoc enim conditum stomacum et
nutritiva confortat et corroborat
et ea a superfluitate flatum et melan-
coliam mundificat et omnes sensus et intellectum
clarificat et specialiter visum et me-
moriam conservat et facit acquirere
in toto corpore complexiones bonas univer-
salem et malas destruit cogitationes
et valet ad tremores corporis vel cor-
dis et pulsum eius et appetitum con-
fortat et omnia nutritiva

Conditum de papavere sic fit. Recipe semi-

num liquiritie mundate dragaganti
gummi arabici ana ℥ iij et ʒ ij seminis
papaveris albi ℥ j et ß amigdalarum dul-
cium ℥ iij et ʒ j seminis citoni-
orum mundate portulace ana ℥ j et
ʒ ij seminis melonis cucumeris citrulli
te mundate a suis corticibus seminis lactu-
ce seminis malve ana ℥ j zucari lb iij de
coquatur   ut   stomaticon
et incorporentur species cum
in mortario simul agitando cum
pistello donec infridatum fuerit per-
fecte. Hoc enim conditum sompnum
leniter inducit et valet ethicis mira-
biliter et extenuatis et habentibus
tussim cum siccitate sitim removet
et ardores urine destruit coitum et
removet calliditates renum

Conditum nostrum quod

servimus ethicum et senectutis propter diminu-
tionem siccitatis super totum corpus sic fit
et vocatur restaurativum. Recipe unam
gallinam veterem pinguem et unam
perdicem vel quartam partem unius
edi lactantis vel quartam unius agni
non lactantis partem anteriorem et bulli-
antur iste carnes vel carnes galli-
ne et perdicis tantum vel carnes agni
vel edi tantum post eo quod sufficiat
in sero si gallina et perdix decoquan-
tur carnes edi et agni et hoc fit
propter humanam commoditatem tamdiu quod
tota caro ab ossibus separetur. Tunc
accipiatur lb j et ß de pulpis pectoris
et alarum perdicis et lb ß de pulpis pe-
ctoris et alarum galline et eodem
modo fiet de carnibus edi et agni
quando vis facere similiter de illis carnibus in-
cidantur frustratim et postea ponan-
tur in mortario et contundantur ultima
contritione contusione quibus contusis et
in mortario ordinatis addatur ℥
viij de pulvere qui sic fit. Recipe carda-
momi cinnamomi garioph. foliorum cubebe ana
dragaganti gummi arabici galange nucis
muscate ana ℥ j macis croci ana ℥ j et
addantur cum istis ℥ iiij de istis rebus
Recipe amigdalarum liquiritie pinearum mundatarum
amigdalarum dulcium mundatarum passularum
avellanarum mundatarum sebesten fisti-
corum seminis cucurbitarum melonum cucumeris
mundatorum papaveris albi seminis lactu-
ce portulace ana ℥ ij et addantur cum istis et
℥ iij penidiorum et misceatur cum carnibus
contusis in mortario miscendo cum pistello secundum
possibilitates et postea accipiant lb iiij
zucari albissimi et dissolvatur cum aqua
decoctionis pinguium carnium supradictarum
et fiat sirupus coctus ad modum stomaticon
cum quo in mortario fiat conditum con-
fectum cum rebus que sunt in mortario mis-
cendo cum pistello donec fuerit infri-
datum. Hoc enim confectum de proprietate
sue complexionis calores acuiles extinguit et
naturales confortat stomacum digestionem et appe-
titum et humiditates membrorum simplicium
conservat augmentat et restaurat et to-
taliter corpus impinguat et dilatat
pectus et ardores omnes efficit bonum et
delectabilem valet ethicis in prima specie

Aliud ad idem et vocatur restaurativum

de lacte quod sic fit. Recipe zucari primi albi
lb iiij lactis ovium vel caprini absque aqua
lb j et ß calami aromatici mastici
cardamomi gariophili ana ℥ j. Hoc electuarium curat
senectutem vel extenuatos habentes stomacum
humidum et defectum appetitus confortat
stomacum et ipsum preparat ne superfluita-
tes recipiat ab aliis membris et nutri-
tiva omnia et cerebrum specialiter si pati-
ens absque febre fuerit fiat hoc mo-

R(ecipe) zuccari lb iiij mirtillorum ℥ viij
receptionem sic conficiunt
dissoluatur zuccarum cum lacte toto et
ponatur ad ignem et cum bene liquefactum
fuerit coletur et iterum reducatur ad ignem
et decoquatur in modum siruppi aut electo
maticon et tunc incorporetur in mortario
cum puluere specierum semper agitando cum
pistello usque ad eius infrigidationem datur
mane et ante cenam et post illud bibitur
vinum dulce si patiens absque febre fuerit
Si vero cum febre fuerit bibat rob post
illud uel vinum dulce rubeum limpha
tum et sit vinum tantum et aqua Dosis eius
pro qualibet hora ℥ i uel ʒ i et ß

Conditum de alleis

faciens ad mortificationem et frigorem et
humorem crudum et flegma et addit mira
biliter et clarificat colorem et dicuntur
utentes se quasi ad formam adolescen
tie conferens omni egritudini frigide
in yeme calefacit corpus et alleuiat
et exigit urinam sic fit R(ecipe) unam scu
tellam cicerum rubeorum et infundatur
in aquam dulcem nocte integra de
inde lento igne coquantur donec
aqua nigrescat tunc ferueant for
titer cicera deinde coletur aqua
postea sumantur allia et scindatur
unumquodque granum alliorum deinde co
quantur allia cum aqua cicerum donec
cocta sint et fiant sicud cerebrum
hoc est mollia ualde postea accipi
antur allia per se et fundatur super
se lac dulce vaccinum et in tanta
quantitate quod submergat ipsa di
gitis iiij deinde coquantur lento
igne et leni donec exsiccetur lac
aut quasi deinde fundatur super
butirum vaccinum recens cum mensura
postea coquatur lento igne donec
ignis exiccet butirum uel quasi de
inde confice ipsum in vase eneo do
nec fiat sicud massa Postea de
super funde mellis uel zuccari soluti
cum rob albi clari quantitatem que
super emineat iiij digitis et decoque
ipsum donec coaguletur aut quasi
Deinde pone super unam quartam
lb. aleorum aur. xij de fistici mundatorum

tantundem de pineis mundatis et aur. iij
piperis et aur. x portulace seminis et
aur. x cimini et aur. x galange
et cinamomi aur. x et ze(duarie) has medi
cinas et proice desuper et permisce
ea et pone in vase viridi uel [illegible] et
sumatur de condito tali quantum est
nux mane et sero penes egri dispositionem

Conditum de rosis

vel viol(arum) quod appellatur zuccarum ro(saceum)
uel viol(aceum) aut mel ro(saceum) uel viol(aceum) iuuatiuum
ad febrem et ad dolorem stomaci et altera
tiones in calide et quod fit cum melle
est ad alterationes in frigide sic fit
Sumantur viole uel rose cum abla
tis capitibus in vase mundate et re
centes siue albis duris et expandantur
super pannis mundis donec exiccetur
humiditas earum postea pistentur fortiter
in mortario et pro unaquaque libra
lb. frondium ponantur lb. ij zuccari et
misceantur per se et dimittantur ad
solem agitando mane et sero cum
spatula usque ad dies xl et tunc iterum
addatur tantum de zuccaro albo duro quan
tum fuit medietas zuccari primo posi
ti in receptione Et eodem modo fiat
zuccarum uiolarum quod datur cum aqua
frigida in estate et calida in yeme contra
stricturam ventris et stomachi colicam
ysiis tamen erius fiant fastidium zuccarum
vero rosarum vetus datur contra fluxum
ventris colericum et contra fastidium
cum aqua frigida in estate et calida in
yeme Mel vero rosaceum uel uiol(aceum)
fit cum rosis uel uiol(is) pistatis in ullo
et ponuntur due lb mellis pro unaqua
que lb ros. uel viol. et dimittuntur
ad solem xxx diebus et tunc adiungi
tur tantum de succo ros. uel viol. quantum
fuit medietas ponderis ros. uel viol.
positarum primo et dimittitur sic post
ea per tres menses ponitur ad ignem
et dissoluitur et colatur et appellatur
tunc mel ros. colatum uel mel viol.
colatum et datur cum aqua frigida uel
calida in yeme et estate contra ma
terias compositas et frigidam loco sy(ruppi)
Si autem non colatur fortior est
operationis in egritudinibus stomaci

o vero qui ad sedem adolescentie

et mestimo ... maius aut minus

Conditum de margaritis

quod appellatur dyamargariton
vz tristibus et habentibus tremores
cordis et pulsus et ad omnem debilitatem
cordis et stomachi sic fit. Recipe garioph.
cinamomi galange spice ligni aloes
liquiritie ... dyarodon ...
... diaran an. ʒ. i. et s. ... indic.
... an. foli. alipte zedoarie ...
bar. storacis calamite an. ʒ. i. mar-
garitarum perforatarum et non perforatarum
... ossis de corde cervi vel loco
eius karabe vel coralli rubei lunarie
... vel eboris vel ossis elephan-
tis blance bisantine an. ʒ. v. musci
ambre cardamomi ... seminis basi-
liconis an. an. ℈. i. minus granis
duobus camphore grana vi. confician-
tur cum melle ro. aut cum syrupo facto
de zucaro in modum cum ... dat.
in yeme cum vino in estate cum aqua
ros. vel aqua frigida

Alipta confecta

que intrat in hoc con-
fecto sic fit. Recipe laudani boni ʒ. iii.
storacis calamite ʒ. s. rubee ʒ. s.
ligni aloes boni ʒ. ii. ambre vel
musci ʒ. i. confice sic. pone diebus
caniculari(bus) laudanum et storace
rubeam et calamitam ... ad
solem et dimitte tam diu quod dissol-
vantur et cum incipit dissolvi pone
in mortario calido et permisceantur sil
cum pistello calido ferreo et ... adde
pulverem de camphora et ligni aloes
postea adde muscum vel ambram dissol-
lute cum ʒ. iii. aque ros. sed non adiungas
totam aquam ros. dissolutam cum mus-
co sed ad de ea et reserva aliam et in
unge marmorem cum illa aqua que re-
mansit et fac de confectione illa for-
mas cum manu super marmorem
in unctam ex aqua ros. in modum lu-
brici vel in modum alterius longitudi-
nis et sit unaqueque longitudo ʒ. i.
et non plus

Confectio de rosis

et appellatur dyarodon abbatis et
datur veteris epatis tisicis ethicis
cordiacis ex causa calida dualescen-
tibus ex acutis longis infirmitatibus
sic fit. Recipe sandali rubei ʒ. v. dra-
ganti gummi arabici spodii an. ℈. ii. asari
spice mastices cardamomi croci ligni
aloes garioph. gallie muscate an.
feniculi aloes garioph. cinamomi succi
liquiritie reubarb. seminis basiliconis ber-
beris sen... portulace citroli me-
lonis cucurbite cucumeris an. ℈. i.
margaritarum ossis de corde cervi an.
℈. s. zucari albi ros. an. ʒ. i. et ʒ. iii.
camphore grana vi. musci si volu-
eris ipsum facere odoriferum grana
iii. et s. conficiantur cum syrupo facto
ex aqua decoctionis datur mane
et sero cum aqua frigida. sunt quidam
qui ponunt tertiam partem ℈. i. in illa
receptione de camphora sed non
placet nobis

Confectio de sandalis

et appellatur triasandalum et datur
contra dolorem stomachi et epatis ptisicis
et veteris patientibus acutas et
terciana... sic fit. Recipe sandali ru-
bei ʒ. viii. zucari ros. ʒ. vi. reubarb.
spodii succi liquiritie citroli melonis
cucumeris seniciole an. ʒ. i. et s. cam-
phore ʒ. i. secundum quosdam et secundum quos-
dam camphore gr. iii. et hoc est me-
lius ad gustum

Aliud vero

fortius infrigidat
conficiatur cum aq.
decoctionis ros. vi. sunt quidam qui
addunt in ista receptione ℈. i. camphore
sed nobis non placet facit enim dolorem
capitis et abhominationem et nauseam
et rectificat experimentum cum hoc
usus eius nullo modo ponatur mal-
illorum ad de camphora

Conditum nrm

quod appel-
latur dy-
azz sic fit. Recipe zz albi mundati non
corti neque ex ... ʒ. iii. liquiritie
mundate ʒ. s. meli... garioph.
... ciri... cardamomi an. ʒ. ii.
fiat electuarium cum syrupo facto ex lb. iii.
zucari in estate vel vi. lb. zucari in ...
... temporibus vel habentibus catarrum

Preterea ... pistac. ... (margin)

... panem ... (margin)

... (margin)

tissim ex mia frigida uiscosa et cruda et confortat stom cor et cerebrum sim admodum nuc sero et mane bibit post illud aqua frigida estate et yeme vinum limphatum calm actu

Dyapemdion

coe hoc est qd coiter utitur ab omnibus sic fit ℞ pemdioz ℥ xvj et ß et pinenz amigdalaz mundatarz cinamoi gariof ʒʒ succi ligr dragant gum ara amidi seis citri oli melonis cucumeris cucurbite purgati an ℥ j et ß decoquat mol in aq et cum illa aqua fiat sirupus decoctus admodum stomaticon et sit zucarum lb j vz in omni tussi cum fe et sine fe et tussi datur cum aqua decoctionis pinidcoz et pinenz et amigdalaz quum erit sine fe datur cum aqua decoctionis ʒʒ et mellis mane et sero

Elcanquod

appellat dya grantum sic fit ℞ dragant albi ℥ ij gum ara ℥ j et ℈ ij pendij ℥ iij seis citroli melonis cucurbite purgati an ℥ ij amidi ℥ ß liquir ℥ ij conficiant cum sir facto ex aqua decoctionis mol et decoquat ut stomaticon dat mane et sero in puer cum fe et absque fe et in tussi sicca cum aqua decoctionis gum ara et pendioz hm elcij cum lb j zucc

Conditum nrm

quod appellatur dyagalange sic fit ℞ galangt ℥ ij liquir cardamoi mundati ℥ j ʒʒ lon piper ysopi garioff cardamoi nuc mus an ℥ ij passulaz ℥ j et ß confiit ex lb iiij zucri in yeme estate ex viij mediis temporibus ex vj lb zucr Valet epatic splenetic et hiitibus stom humidus frigidum confortat intestina et facit cibum appetere et aperit opilationes intestinarum et confortat vesicam et renes et datur admodum nuc mane et sero et bibatur post illud vinum album calm in yeme et frigidum in estate paruum tamen parum in quantitate

Conditum nrm de vino

qd bibit in yeme et qd valet senib hiitibus uernos frios et uebra uissa potionem quum fit intrat ℥ ij et ℈ j spez cum largo pondere pro qual lb mell dispumati sic fit ℞ vini sextarium vini ß cremonenses uel vini quartarium vini de medio ß vero nenses uel ß oms gentes xij pter vini plaustri vini mell dispumati lb xxv cinamoi ℥ iij spic ℥ ij gariof ℥ iij ʒʒ ℥ ß galange ℥ iij zedoarie ℥ j zaffrani ℥ j folij ℥ ß piper ℥ j liquir ℥ ß nuc mus ℥ ß macis ℥ ß fiat pulvis ex omnibus et misceatur cum vino et melle in uno brento uel una tina agitando cum magno ligno spisso in quatuor ptes per unas horas et reponat in vase et utere Confortat enim stom et aperit opilaciones epatis et splenis et curat usus eius quartanas et similiter omni hora

Fit scdm

alium modum etiam ex parte proportionis speciez quantitas tamen vini et mellis non mutat ℞ piper ℥ ij cinamoi ℥ j et ℈ viij folij ℈ iiij galange ℥ ß garioff ℈ ij mac ℈ j spice ℈ ß zaffram ℈ j nuc mus ℥ j et ℈ j in illa potione intrant pro qual lb mell dispumati ℥ ij spez cum largo ponderis

Vel aliter

℞ cinamoi ℥ iiij spic ℥ ij gariof ℥ ß ʒʒ ℥ j cardamoi ℥ ß galange ℥ ij et ℈ ij zedoarie ℥ j et ℈ j zaffrani ℥ ij et ℈ j folij ℥ ß piperis ℥ v et ℈ j fiat ut dictum est in primo mo ista proportione intrant pro qual lb mell dispumati ℥ ij spez cum largo ponde

Conditum nrm

de medio monis sic fit ℞ galange calami aromatici ʒʒ cinamoi piper longi an ℥ ij mastic ℥ ß cardamoi ℥ j gario nuc mus folij mellegerte cubebe an ℥ ß reubarb ℥ j et ß mastic zaffrani an ℈ ij passulaz ℥ j et ß condiantur cum sir facto ex aqua decoctionis rosarum cum lb v zucri hoc enim

conditum stomachum confortat et digestionem et
excitat appetitum et aperit opilatio
nes epatis et miseraicarum et splenis
et iuvat ydropicos ex omni causa et colo
rem corporis efficit bonum et confert
omnibus egritudinibus intrinsecorum ex
frigida causa et specialiter in quibus req
uiritur confortatio naturalis caliditatis et
confortat renes et vesicam et aperit
vias urine et in omni membro corporis
digestionem confortat et vocatur electuarium
de cardamomo conservans humiditates natura
lem et accidentales resolvit possetur in pe
ne confici cum melle loco zuccari datur
ad modum nucis in aurora ante cenam
et bibitur post illud aliquid vini odoriferi
parum tamen et est expertum in hiis
omnibus in utroque sexu

Conditum de peonia

nostrum sic fit ℞ peonie ʒ i. mar[garitarum] spica
nardi coralli rubei margaritarum non
perforatarum mastici an. ʒ ß. mirob[a]
lanorum ʒ i. et ß. cinamomi nucis muscate ga
riofili foliorum ℥ i. piperis lon[gi] cardamomi
melligette an. ʒ ii. liquiritie ʒ ii. ana
cardi ʒ i. et ß. musci ambre an. gra
na vi terantur et cribantur optime et
conficiantur cum melle dispumato
bene cocto vel cum sy[rupo] bene cocto
facto cum lb. viii. zuccari. Hoc enim
conditum valet ad epilensiam et para
lisim et spasmum de repletione et ad
omnes egritudines frigidas in quibus ca
lefactio sit necessaria et delet dolorem ven
tris ex ventositate et conservat memo
riam et removet oblivionem et sensus
hebetes acuit datur ad modum nucis
in aurora et post illud bibat aqua
mell[is] vel vinum limphatum potest etiam
dari sero commode cum itur dormi
tum et erit utile

Conditum nostrum de pi

nels sic fit sumatur pinee mundate lb. i. cro
ci ʒ ii. cardamomi gario[fili] nucis muscate
folii cubebe cinamomi electi an. ʒ i.
conficiantur sic terantur species pre
dicte et cribentur postea dissol
vatur crocus cum parva quanti
tate aque decoctionis liquiritie insuper

et cum illa aqua dissolvatur lb. iii. zucari
et fiat sy[rupus] coctus ut sy[rupus] cum quo fit
vel stomaticon et cum decoctus fu
erit deponatur ab igne et agitando
cum spatula lignea leniter incorpo
rentur in lebete pinee mundate inte
gre et proiciatur super marmorem
unctam cum pennam ex aqua ro
sacea sit ad muscum dissolvi Valet
hoc ptisicis tussientibus et cardiacis
sed inventum fuit quia addit in coi
tu et desiderium multiplicat et pulmo
nem et cor leti ficat et ridere facit

Conditum quod appel

latur stomaticon sic fit ℞ cinamomi
℥ i. an. ʒ ii. gariof[ili] galange an. ʒ
i. nucis muscate spice ligni aloes carda
momi mac[is] an. ʒ ß. fiat pulvis cri
batus fiat sy[rupus] coctus in ultimo ex
aqua decoctionis ros[arum] cum lb. ii.
zuccari et conficiatur in lebete post
quam lebes remotus fuit ab igne et
proiciatur super marmorem valet sto
machum et confortat digestionem in stomacho
et epate et omnibus intestinis Si
autem volueris ipsum facere laxativum pur
gativum colere pone in unaquaque
lb. ʒ i. scamonee electe vel ʒ ii. tur
bit electi Si laxativum flat et humorum
flaticorum facere volueris Dosis
eius cum laxativum fuerit ʒ ß. vel
ʒ iii. plus et minus secundum naturam
recipientis in aurora vel ante dies
per horam et plus

Confectum de galanga

in quo intrat aurum sic fit ℞ galan
ge ʒ ii. ℥ cinamomi gario[fili] cardamomi
carpobalsami nucis muscate an. ʒ i.
piperis petrosel[ini] seminis apii seminis basilico
nis ligni aloes mac[is] dragaganti ossis
de corde cervi sandali ci[trini] an. ʒ ii.
cubebe croci margaritarum coralli
rubei succi liquiritie zedoarie an.
ʒ i. ros[arum] ʒ ii. penidii ʒ ii. zuccari albi
lb. i. passularum ʒ iiii. conficiantur
cum sy[rupo] facto ex aqua decoctionis
ros[arum] ru[bearum] cum lb. vi. zuccari et addantur
cum speciebus auri perfecti ℈ iiii. et
℈ i. musci sed muscus ponatur

pptisic

Stomaticon

mirr mus' folij galanger rubebe pi
per lon ana ʒ ß seis feni ʒ iij fi
at puluis cribratus cum. pro adiun
gantur ʒ iiij. ʒ uero dari albissimi
plus et minus ad uoluntates recipi
entis conseruat uisum et acuit et dis
soluit uentositates et digestionem in
stomacho et nutritiuis auget [?] et odo
ris et colores efficit bonum et addit
in coitu eius

Capitulum xviij de trociscis

Trocisci confectio qui gallia appellatur mus
cata sic fit Rx masticis
ʒ ij gummi arabici ʒ i camphore
ʒ i terantur et fiant trocisci
cum aqua ro. et exiccentur in umbra
post exiccationes tere eos et con
misce eos in oleo in quo bulite fue
rint species iste qui hoc modo fit Rx
olei sambucini uel de lilio ʒ iiij
cinamomi garioph. nucis musc. ana ʒ ß
bulliant omnia ista ad inuicem donec
medietas olei sit consumpta tunc
coletur et in corpore malaxando
cum manibus cum speciebus supradictis
et fiant trocisci et sit unusquisque cum
aqua ro. in qua muscus est dissolutus
intrant hoc trocisci tales in medicinis
electis qui ualent ad egritudines cor
dis et cerebri et nutritiuorum

Trocisci diarodon qui

intrant in diamargariton sic fiunt
Rx ros. uiridium ʒ iiij. spodij ʒ ij.
sandali ru. ʒ ij et ʒ ij et grana ij.
croci ʒ ij et grana viij camphore
grana xij ter. misce uel pistentur ros.
uirentes in pilla per se modo deinde
misceantur alie species contrite per se
cum ros. sic quod melius misceri possunt
preter camphoram ultimo addatur cam
phora et informentur trocisci cum aqua
ros. et sit unusquisque trocisci ʒ ij.

Trocisci diam... qui intrant

similiter diamargariton sic fiunt Rx
viol. uiridium ʒ v. amili ʒ iiij [?]

Trocisci Dyam... [?]

ʒ v. balsami ʒ i. papaueris albi ʒ ij
et ʒ i. seis plantaginis ʒ i. pistentur
viol. ultime et cum eis incorporentur
alie species contrite et ultime addatur
muscus dissolutus cum aqua ros. et
fiant trocisci et sit unusquisque ʒ i. et ß
et exiccentur in umbra.

Trocisci de rosis

sic fiunt Rx ros. ru.
ʒ v. spice masticis ana ʒ i et ß infor
mentur trocisci cum vino uel ros. uiridi
bus et sit unusquisque ʒ ij. ualent hij
ad dolores stomachi et fe. flacionis in quibus
est humor colericus et inflacionem in
helitus et malicia digestionis

pro colica 2 [?] contra anhelitum [?]

Trocisci alij

de rosis sic fiunt Rx ros. ʒ iij ligni
aloes spice masticis cassie lignee squinanti
cinamomi absinthij ana ʒ i informentur
cum vino veteri et sit unusquisque ʒ ij
datur in potu cum aqua de coctionis
radicis petro. apij et feni. ualent dolo
ribus stomachi et malicie digestionis et in
flacioni et inceptioni ydropisis et fe
bribus antiquis acutis uel plane
tis et debent dari post purgationem
mane ante horas accessionis

pro ydropisi

Trocisci ad quartanam

Rx absinthij eupatorij costi zedoa
rie umbr. [?] uncos. aristo. lon. storace
on [?] mirre euforbij ana aur. i aloes
bdellij piretri sapini oppoponaci
seis cicute acori amomi ana ʒ i infun
dantur sapinum et oppoponacum in vi
no et moneantur et terantur medicine
et cribellantur et confitiantur et fiat
troc. et sit unusquisque troc. aur. i.
datur mane die accessionis cum
aqua decoctionis raphani et ʒ i.
oximell. compositi non debet dari
iste troc. nisi post purgationem uel purga
tiones et in corporibus fortibus et for
tis virtutis faciunt autem conuerti
quartanam in tertianam et post illud
curatur tertiana ut dictum est in de ter
tiana eradicant enim tales troc. in
tempore ualde breui

Trocisci stelle

sic fiunt Rx mirre cas
torei spice cassie terre sigillate et

cortici mandragore an ʒ iiii apii
non costi stelle terre / gallitrici ʒ v
papaveris albi ʒ vi dauci an siseleos seminis iusquiami albi storacis liq
de seminis apii an ʒ viii infunde gum
mas in vino odorifero et tere medi
cinas et confice cum eo et fac troc.
et sit uniuscuiusque ʒ s vel ʒ i et ex
siccentur in umbra tales trocisci no
minantur nomine stelle qui non permit
tant vitam recedere. Conveniunt
isto recipienti superfluitates expul
sas ex reliquis membris et auferunt
eructuationes acetosas et linimentum
super frontem cum oleo ros. et aliquo
filo aceti sedant dolorem capitis
conferunt ad catarros et dolores den
cium si ponatur unus eorum in dente cor
roso et confert ad dolores auris et
conferunt ad sputum sanguinis et cur
sum eius ex omni morbo et ad tussim
cronicam et conferunt ad fe. prodimis
et si sumatur in potu cum aqua maiora
ne et ad venena ex permissione et ebi
bita cum aqua rute. Dx

Trocisci ad delendas ungulas et removent scabiem

et sebel et constringunt lacrimas sic
fiunt. R viridis eris ʒ iii vitrioli
de quo fit encaustum adusti ʒ vi
arsenici rubei baurach spume ma
ris an ʒ ii sal armoniacum dissolvatur ʒ
ii sal armoniaca ʒ s armoniac ʒ ii
armoniacum dissolvatur in succo rute
et species eorum conspergantur et fi
ant troc. et sit uniuscuiusque ʒ ii

Trocisci de calamento

qui conferunt ungule et constrin
gunt maculas et delent pannum sic
fiunt. R eris usti vitrioli de quo
fit encaustum an ʒ vi floris eris
sal armoniac baurach arsenici sub
limati an ʒ i terantur et dimittantur
sic per ebdomadam fiant ex eis tro
cisci cum succo rute. Isti autem troc.
est et omnes medicine ducentes
ad oculos qui sunt modica sba vel
qui sunt in modum pulveris debent
conteri super marmore cum aliquo liquore
ut alcohol et cribari cum pecia subtilis

sima hora in qua moriuntur ponit

Trocisci de mirra alleman tes partum

et provocantes menstrua sic fiunt. R
cinamomi mirre an ʒ ii et s foliorum
rute siccorum calamenti cicim pulegii
rubee asse fet. ipum oppoponac an ʒ
ii fiant troc. et sit uniuscuiusque ʒ ii
et datur in aurora cum vino vel aqua de
coctionis sauine. Explicit

Trocisci de gummis alle mantes

partum et provocantes menstrua
et qui abstrahunt fetum statim sic fiunt
R mirre oppoponac galbani sera
pini an ʒ i asse ʒ s fiant troc. cum
succo rute et sit uniuscuiusque ʒ ii dat
in potu cum aqua decoctionis feniculi
feniculi dactilorum et rute et fit ex
eis suffumigatio omni hora.

Ad idem R ciclamini elli albi calamenti serapini

euforbii fiant troc. cum aqua sauine
et supponantur in vulva educunt fetum
mortuum et vivum et menstrua pro
vocant

Ad idem R euforbii ʒ ii et terantur bene et sup

ponatur sexta 1a ʒ cum lana educit
menstrua et fetum mortuum et vivum
et talis medicina non debet dimitti
ad plus nisi per horam eo quod faceret
fluere sanguinem indebite quem sic cur
rere constringatur ut dictum est capitulo
de fluxu menstruorum

Trocisci contra ardorem urine

ulcera renum et vesice sic fiunt. R seminis
melonis cucumeris cucurbitarum lachi
seminis portulace seminis papaveris albi
endivie iusquiami seminis apii amomi
amicos sanguinis draconis cortici man
dragore an ʒ i succi albi dura liquiricie
an ʒ s terantur et cribentur et incorporen
tur cum mucillagine psillii et sit unius
cuiusque ʒ i et s

Trocisci alii ad ulcera renum et vesice quod dant

contra ardorem urine et sedant dolo
rem et est inter confectiones et leniunt
et vocantur trocisci de alkakengi qui

sic fiunt ℞ seminis citroli ʒ x boli ar-
meni ana thuris sanguinis draconis seminis pa-
paveris albi amigdalarum excorticatarum
succi liquiritie dragaganti amili omnium ana
ʒ x seminis apii ʒ ii gummorum sandali fra-
gientis oculos rubeas ʒ iii opii ʒ i
fiant trocisci cum mucillagine psillii
et sit unusquisque ʒ i et ʒ

Trocisci alii

ad idem ℞ seminis melonis excorticati ʒ x seminis citroli ʒ v seminis cucur-
bitarum seminis portulace seminis iusquiami albi
seminis altee amigdalarum dragaganti ami-
li succi liquiritie papaveris albi boli ar-
meni apii ana ʒ i opii ʒ i fiant trocisci
cum mucillagine psillii et sit unus-
quisque ʒ i et ʒ equaliter

Trocisci alii ad idem

℞ seminis melonis excorticati ʒ x se-
minis citroli mundati portulace papaveris albi ana
ʒ i seminis iusquiami albi ℈ ii gummi albissimi
ʒ ʒ fiant trocisci cum mucillagine psillii
sit unusquisque ʒ i et ʒ omnis isti trocisci
dantur cum syrupo facto contra ardores ve-
ne, cum de syrupis mandragora et an-
tenis et cum aqua decoctionis lactu-
ce vel endivie extinguunt enim mirabi-
liter ardores urine et sanant ulcera
vel conservant ut non ducant in
maiores lesiones et ea mitigant
si nimis retineret urina daret cum
aqua decoctionis radicum apii et cete-
rarum herbe petro et feni et tunc magis
provocarent urinam

Trocisci de karabe

ad sindendum sanguinem menstrui
nimis fluentes et emorroidas et
omnem fluxum sanguinis undecumque pro-
veniat sic fiunt ℞ karabe i gummi
arabici mirre et blacte balaustiarum
succi herbe yrtine ana ʒ v thuris
ʒ ii opii ʒ i agregantur cum mucil-
lagine psillii quorum dosis sit ʒ ʒ cum
ʒ i succi vel aqua sumach

Trocisci de sticados

qui proprie valent contra tremorem
membrorum de propietate et palisim et

hactenus sic fiunt ℞ sticados ʒ i ypo-
pi ʒ ii peonie ʒ iii fiant trocisci cum
mucillagine draganti et melle rosato
et sit unusquisque in ponde auri i da-
tur in aurora cum aqua decoctionis
sticados et mellis

Trocisci de karabe

alii sic fiunt ℞ thuris sanguinis draconis
ana ʒ iii et ℈ i karabe ʒ v cina-
thius terre sigillate ana ʒ iiii aluminis
ʒ ii et ʒ balaustie ʒ iii opii ʒ i
cimine seu ʒ ii ex his omnibus
fiant trocisci cum succo plantaginis
vel portulace et sit unusquisque ʒ
i vel ʒ dantur contra fluxum
sanguinis narium et vomitum sanguinis
et sputum sanguinis ex ptisi quacumque causa
fiant et contra dissinterias et fluxum
colericum ventris cum aqua decoctionis
onis portulace vel plantaginis et similium
et similiter in aurora et ante cenam
et cum febre et absque febre

Capitulum xix de pillis

℞ pille stomatice alkindi
que confortant stomachum et
faciunt appetere cibum et sunt
valentes ad stomachum et epar
et splenem et mundificant
sensus et intestina et educunt super-
fluitates ex toto corpore vi colerica
et melius et flegma sic fiunt ℞ mira-
bolanorum kebulorum ʒ vi salis indi
absinthii agarici lenis albi stamonei
subalbide ana ʒ iii assari ana seminis
apii ana ʒ ii medulle turbit albi
mundati ʒ xviii epithimi cretensis
rubei mundi ʒ v pulucras pigre
ʒ vii garzio ʒ i fiant pille in aqua
decoctionis petridiorum que tamdiu
bulliant donec diversa fuerint in
substantiam spissam et fiant pille admod-
icum magnam dosis earum est ʒ i
et ʒ vel ʒ i

Pille cochie

que valent ad omnes
dolores capitis et specialiter quia fit
ex materia frigida et composita et propter
hoc removent cataractam et valet

pille alkindi confortantes ... educunt ... a corpore
In doloribus capitis

in epilentia et obtalmia et omnib;
egritudinibus aurium oculorum et omni
instrumentorum sensibilium sic fiunt. R pul
ueris pigre ʒ x. colloquintide ʒ iiij
et terciam stamonee ʒ ij et s. turbit
sticados an. ʒ v. fiant pille ad mod
ciceris grossi cum succo rute uel apij
Dosis earum est ʒ i et s. uel ʒ i.
Puluis pigre qui intrat in omnib;
pillis que hic fiunt sic fit R pulueris
fol. ni. spice mastic xilobals. mi
carpobalsami cinamomi asari an. ʒ
i. aloes ʒ xvi fiat puluis cribatus
coletur et cribat aloes perse absque
aliis speciebus

Pille fetide almansoris que dantur in

palisi in omnibus egritudinibus frigidis
capitis et sunt optime in torticam et
podagram antiquam et educunt humores
crudos que in iuncturis reperiuntur sic fiunt
R pulueris pigre ʒ x. pulpe collo
quintide ʒ v. centauree minoris plan
taginis se. an. ʒ v. eufforbii ʒ ij et
s. castoree ʒʒ asse fetide sapini
opoponaci cassie sinapis pipere
an. ʒ i. dissoluantur serapinum et
assa cum succo porri uel rute uel
aqua eius ex quibus confitiantur pille
et fiant grosse ad modum ciceris Dosis
earum est ʒ ij uel ʒ i et s. plus et
minus secundum uirtutem

Pille de hermo(dactil) ad podagram et

ad artheticam calidam sic fiunt R
hermodathlorum alborum ʒ iii. aloes
ʒ iiij stamonee ℈ ij et grana v.
seis apij ℈ s. confitiantur cum succo
apij Sequitur

Pille de hermo(dactil) ad podagram

frigidam et artheticam sic fiunt R her
modathl. alborum satirion seis plan
taginis an. ʒ s. pulpe collbqu
tide bdellij an. ʒ i. centauree mi
noris ʒ s. euforbij castorei oppo
ponacis asse galbani an. quartam
i ʒ stamonee ʒʒ sinapis cassie
piperis an. ℈ s. pulueris pigre
ʒ i. confitiantur cum succo porri
uel apij fiant grosse ad modum ciceris

Dosis earum est ʒ i et s. uel ʒ i.

Pille bichichie que ualent

contra tussim siccam cum fe. et absque
fe. que in suis appellant aphis
lenes i. que fit a tumitate mre fluentis
a cerebro uel que fit ex humiditate
fluente ex cerebro cum sit liquiditu
te et requirit in sua cura inspissatio
ne sue sic fiunt R succi liquiricie gummi
albi an. ʒ x. amidi dragaganti a
migdalarum excorticatarum dulcium
an. ʒ v. fiant pille grosse que tene
antur sub lingua donec dissoluatur
cum mucillagine seminis citoniorum

Pille alie ad idem sic fiunt R

succi liquiricie amidi dragaganti amig
dularum excorticatarum gummi arabici an. ʒ
ij zuccari ʒ v. fiant pille grosse ad
modum ciceris Sequitur

Pille de storace ad tussim que inquietat

hominem in nocte et faciunt emigi
lare absque mulitate et inducunt somp
num et tussim sedant sic fiunt R
mirre storacis liquide opij an. ʒ
ij fiant pille ut piper et sumantur
iij uel ij de illis hora dormiendi

Pille de mastice et aloe

que dantur post cibum et ante in omni hora
et sunt mundificantes stomachum et confe
rentes ad sodam et ad fastidium et
ad debilitatem appetitus sic fiunt R
aloes ʒ iiij mastic ʒ i et fiant
pille cum succo solatri Dosis est
ʒ i uel ʒ s. et sunt grosse ad modum
ciceris sumantur de eis sero hora dor
miendi quasi domine ʒ uel iiij et
idem operantur per tempus

Pille de reubarbaro que ualent ad omnem

opilationem epatis et splenis et sanant
ydropisim et omnem ycteritiam cum opi
latione sic fiunt R reubarbari nazy
eldn domini solidi grauis iudi a
cortice sua ʒ ij terantur et cribentur
et incorporentur cum succo apij et
fiant pille grosse ut ciceris sumantur
de ipsis pillis omni die matutina ʒ i.

Curat ... et ... ... (margin note beside Pille fetide; only partly legible)

ad podagram et artheticam calidam

ad podagram et artheticam frigidam

et post eam bibat ʒ. i. oximell' com
positi cum vino decoctionis apii
vel radic' eius Si per hoc minuret
paciens ventris fluxum longum absti
neat a cibis per dies aliquos tam
diu quousque sit confortata et firmata

Pille fetide maiores

conferentes ad dolorem colice et po
dagre et dorsi et renum et resolvunt
humorem grossum et viscosum in corpore
et conferunt omnibus egritudinibus
splenis et melie sic fiunt Rx bdellii
serapini armoniaci oppoponaci seis
harmel pulpe colloquintide aloes
elect. epithimi ana ʒ. x. sticados ʒ.
vi. cinamomi spice croci castorei ana
ʒ. ii. euforbii ana ʒ. i. infundantur
gumme in aqua porri vel succo eius
et fiant pille grosse ut cicer Dosis
earum ʒ. i. et ʒ. vel ʒ. i. plus et minus
secundum virtutem Etc.

Pille de aloe

quas fecimus sic fiunt Rx
mastic' spice cassie ligneer ligni
aloes ruber ana ʒ. i. garioph. foliorum
ana ʒ. i. colloquintide agarici turbit
elect. hermod. albi mundati sene epithi
ana ʒ. s. elli nigri ʒ. i. reubar' ʒ. i.
et s. aloes ʒ. iiii. conficiantur cum
succo rute in quo succo ʒ. ii. scamo
nee residentiam fecerit per noctem
integram Dosis earum ʒ. i. vel ʒ.
i. et s. vel ʒ. ii. secundum virtutes Hee
pille valent ad inflationem faciei rube
am et nigram et pallidam contingen
tem ex eleuatione fumorum a materia
adusta et melica et salsa et ex co
lera et ad omnium humorum a capite
et valent ad dolorem capitis sive fu
erit ex causa calida sive fuerit ex frigida
et ad omnes egritudines oculorum et ca
pitis omnia et absque fe. datur sero
hora dormiendi et hic non est re
manendum Sequitur

Capitulum XX de oleis

Oleum de scorpionibus sic fit
Rx aristologie genciane
cipi costi radicum cap
paris ana ʒ. i. pistentur et
proiciantur in lb. i. olei amigdali amari
et dimittantur ebdomada una Deinde
colentur et ponantur in eo scorpiones
x. et stent sub sole tribus ebdomadis
deinde coletur et administretur in
medicinis lapidum renum et vesice et
puncturam scorpionum et venenosorum

Aliud quod

appellatur sim
plex oleum de
scorpionibus sic fit accipiuntur scorpio
nes x. et ponantur in lb. i. olei amig
dalarum amararum et sub sole dimittantur
tribus ebdomadis et in vase vitreo
et hinc coletur et reservetur sed
hoc in causis dictis non est ita bone
operationis ut supra oleum

Oleum nardinum

sive de
spica sic fit Rx olei lb. i. spice ʒ. s.
mastic' costi cipery squinanti calami
aromatici ana ʒ. i. Hec omnia pulveri
zata in predicto oleo posita ad solem
per ebdomadam unam ore vasis clauso
dimittantur deinde colentur et expri
mantur feces et scophe que in manibus
remanserint amplius confortan
tibus stomachum et nervos administrantur
optime enim sunt hoc enim oleum stomachum
confortat et nervos et cibum digerit
et ventositates removet et sedat
omnem dolorem contingentem ex frigida
causa et delet gramphum seu spasmum
phtularitur seu ventosum

Oleum aliud

sive de spica
sic fit Rx cala
mi aromatici cipi foliorum lauri xilo
balsami folii indi enule squinne sq
nanti squinne squinanti nucis coton
niecini sansuci ana ʒ. ii. terantur con
tinuoe grossa et proiciantur in vase et
super ea vinum et aqua infundantur
super ea lb. vii et s. olei com. et de
coquantur lento igne in vase duplici
in vi horis et moveantur omni hora de
inde auferantur ab igne et dimittantur
donec infrigidetur et coletur oleum et
reservetur semper intelligas per hu
iusmodi duplici vase quod vas in quo est
oleum cum medicinis debet poni in
vase in quo erit aqua et suspendi vel
aliquo ligamine ita quod vas olei et

p lapid. renū ʒ
stice ʒ punctura
scorpioni

p sto^co ʒ punct
spondit

Despica

medicinarum hora bulitionis aque
natet per aquam usque ad horam decoctionis
et sub vase in quo erit aqua
ignis accendi. Hoc enim oleum de
melioribus oleis conferens ad omnem
dolorem qui fit ex frigiditate in ventre
et ventositate intrinseca et sedat
dolores aurium frigidos et eos remo
vet et aufert dolores capitis et
emigraneas facto capite purgio
exceedit et colorem bonum efficit et au
fert colicam passiones et punctiones
ventosam et confert ad dolores renum
et sedat dolorem capitis et ventris
et calefaciat matricem et mundificat
in frigiditate nervorum et confert renibus
et vesice. Sequitur

Oleum de masticis sic

fit. Recipe libras iij masticis unc. vj. terantur
mastix et misceantur cum oleo in vase
vitreo et buliat in vase duplici per
horas vj. deponatur ab igne et dimit
tatur sic. Hoc enim oleum confert ad
debilitatem stomaci et apetitum eius et le
nitudinem eius et nutritionem

Oleum de costo sic fit

Recipe costi amari unc. i. piper pirethri
euforbii ana. tertiam unc. i. sine ʒ viij
castorei unc. ß terantur perfecte et
cribentur et misceantur cum lib. i oleo
laurini. Hoc enim confert paralisi et
tortture appoplie et omnibus egri
tudinibus nervorum et eos mirabiliter
calefacit et ventositates resolvit

Oleum costinum aliud

Recipe costi amari ʒ x. foliorum ma
rubii ʒ v. terantur grosse et infunda
tur in vino in nocte et proiciatur super
medicinas lib. i et ß olei communis et de
coquatur in vase duplici donec con
sumatur vinum et oleum remanet. Hoc
enim oleum datur in potu ad frigus lac
torum et proprie epatis et stomaci et ape
rit opilationes lacertorum confortans
eos faciens colores esse bonum con
servans nigredinem capillorum et de
let ventositates et dolores aurium ven
tosum et fecum removet

Oleum de camomilla

sic fit. Recipe lib. ij olei communis sesami(?) feniculi(?)
florum camomille existentium in umbra. ana.
unc. ij. ponantur ista duo in oleo in vase
vitreo et dimittantur ad solem diebus
xl. Hoc enim oleum temperate calefacit
omne membrum et resolvit superfluitates
a membris absque attractione

Oleum de lilio

sic fit. Recipe fructus ligni aloes costi
carpobalsami masticis ana unc. i. garioph
cinamomi ana unc. ß croci unc. i. terantur et
proicientur in vase vitreo cum lib. i et ß
olei communis et cum liliis numero xxx post
quam proiciens illud quod est in eis
de citrinitate et medietate foliorum eorum
et ponatur in umbra in loco temperato
usque quo sumat oleum virtutem eius
et tunc administretur. Hoc enim oleum con
fert ad frigus matricis et eius suffo
cationem et colicam et calefaciat renes
et vesicam. Sequitur

Oleum de lilio simplex

sic fit. Pone in lib. ij olei communis xxx numero
de floribus lilii postquam proieceris
illud quod est in eis de citrinitate
et dimitte sic in umbra donec oleum
virtutem eorum recipiat. Facit enim
hoc oleum illud quod facit superius
et cum minori calefactione

Oleum de absinthio

sic fit. Sumantur unc. ij absinthii et proiciantur
in lib. i olei et dimittatur ad solem
diebus xl et servetur. Sic calefacit mem
bra frigida stomacum et nervos et ipsum cor
roborat. Sequitur

Oleum de aneto

sic fit. Sumantur unc. i seminis
aneti et proiciatur in lib. ij olei et di
mittatur ad solem diebus xx. Hoc
autem est sedativum doloris cuiuslibet
de proprietate et equat omnem complexionem
et resolvit absque attractione. Eodem
modo fit oleum de mellilolo et eandem
dem habet virtutem

Oleum rosarum vel violarum

vel de nenufar sic fit. Sumantur unc. ij

Oleum de Ranis(?) sic fieri. Recipe capita ranarum agrestium numero 9 et
ponantur in vase vitreo ad solem. Olei [illegible] lib. 5 vel 9.
Ross[?] vel [illegible] [illegible] ana ʒ ij [illegible] [illegible] ana ʒ ij
Costi amari ʒ 5 [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] oleum de ranis.

p[ro] f[rigiditate] ventris

p[ro] colica passion[e]

[illegible] calefaciende

p[ro] debilitate sto[machi]

fac fieri Guichart(?)

p[ro] paralisi et [illegible] minor

p[ro] f[rigiditate] lacertorum

rose viridium et recentium vel violarum
flor. nenufar albor. et ponunt in lb
i. olei com. et dimittunt ad solem
diebus xl et servatur. Sed oleum ros.
infrigidat confortando loca et me
bra omnia ita quod calefacit infrigidatos
et calefactos infrigidat. Oleum vero
violatum humectat omnia membra et
loca cum infrigidatione. Sed oleum de
nenufar somnum provocat infri
dando et humectando

Oleum quod ponitur loco

balsami sic fit. R. carpobalsami
mirre mirr. indi. ana ℥ ii. ℈ xpiton
℥ ii. terantur omnia grosso modo et di
mittunt residere in ℥ iiii olei vete
ris usque ad menses vi et reservetur

Aliud quod ponitur loco balsami

et est nobilius illo sic fit. R. olei lb
i. et ℥. mirre xilobalsami oppopo
nac. bdellii aloes carpobalsami
armoniaci sapini mirr. indice xpi
ton mar. gum. arabic. thuris dra
ganti ana ℥ i. later. triti quos nu
mquam ignis tetigerit in fusi in lb iiii
olei veteris terebentine mundate
et clare ℥ i. terantur omnia et malaxen
tur ad invicem in mortario et ponatur
in vase alembich et distilletur sicut
ut aqua ros. et hoc erit illud quod
diximus valet ad vicem lapidis cum
ponitur in medicinis lapidis et appel
lant divitias ciratizationis et ponitur
loco balsami in omni re nervos mi
rabiliter confortat et valet ad palisim
et albugines oculi removet et obli
viones et stupores membror. et frigus
tollit Sequitur

Oleum de alleis quod nervos et nodos

confortat mat. frigid. aberis resolvit fri
gidarum ventositates carminat
et prohibet mat. currere ad locum debi
lem sic fit. R. olei com. lb ii. rosarum
rubear. siccar. mirtillor. ana ℥ ii.
allei ℥ iiii pistent omnia grosso modo
et ponatur in vase vitreo cum oleo et
continue dimitte ad solem vel in bu
latum aliquantulum ad ignem cum rebus

et erit idem licet non ita bonum ut quod
ad solem ponitur Sequitur

Oleum de amigdalis

amaris vel dulcibus sic fit. Sumuntur
amigdale amare vel dulces et mundantur
per se et pistentur ultima pistatione et
involvuntur in stamine et cum calefacte
fuerint cum stamine in quo sunt involute
in sartagine postea exprimitur oleum
cum torcularium et reservatur

Oleum de vitellis ovorum

sic fit elixantur ova cum duri quod du
rescant et accipiantur vitelli et cale
fiunt in sartagine fortiter ita quod cum
comburantur distillatur ex eis oleum
aut exprimendo cum torculari aut di
stillando cum alembico sicud fit aqua
ros. et hoc est melius oleum quod fit ex
vitellis ovor. Hoc enim oleum carne
creat in vulneribus et ea consolidat
et ardores et adustiones removet

Oleum de lateribus sic

fit. Sumantur lateres quos aqua non
tetigit et frangantur in partes iiii
et accendit super eos ignis tam diu
quod rubescant et submergantur in oleo
et postea terantur ut milium et ponuntur
sic in vase alembich et fit ex eis distil
latio ut fit in aqua ros. colligitur hoc
oleum in vase vitreo et reservatur ipm
enim confert omnibus egritudinibus
frigidis et flatuum et finit ad lapides et
egritudines aurium et vesice et ad omnes
quod distillatur in aures et dolori pun
ctionis et ad palisim et torturam quando
cum eo fuerit in unctio aut bibitur
et ad sciaticam et ad arthetica et dolore
dorsi et si dissolvatur in eo armoniacum
et fit ex eo emplastrum et ponitur super sple
nem delet eum et omnia apostemata dura
et quod distillatur ex eo in nasum epile
ntia confert et et quod in ungitur ex eo
posterior pars capitis confert ad obli
viones et si distillatur de eo super den
tem dolentes confert et si supponatur
ex eo in vulvam extrahit fetum mor
tuum et vivum et si supponatur cum lana
in ano interficit vermes et si fit ex

Carne in vulneribus generat

frigidis egritudinibus confert

apoplexia aurium

oblivionibus

partus fetus mortui

eo colliriū confert aque dndenti (?) et omnibus venenis frigidis et puncturis scorpionū et qui venator in vngit rete ex eo aggregant pisces ad ipsum

Oleum aliud

quod ponitur loco balsami sic fit. Recipe mirre carpobalsami micrem dic ana ʒ ß. ypiron ʒ ij. terantur subtilissimo modo et misceantur cum ℥ v olei et ℥ i alaganti (?) et ß. et in fine addantur grana v musci et grana iij ambre et ℥ i olei de lacteribus. Hoc enim loco balsami potest poni in omni loco faciunt enim operationes ut balsamus confert omnibus doloribus matricis et abstergit pannum exoculo et prouocat vrinam et menstrua et excitat humiditates matricis et frigori eius confert et extrahit fetum et secundinam et vz si ponatur ad impregnandum cum lana vel coto et extrahit fracturas ossium cum ypreos. Sequitur

Capitulum xxi de vnguentis

Vnguentum de cerusa sic fit. Recipe cere ℥ i olei ros. ℥ iiij dissoluatur cera ad ignem in carola postquam incisa fuit frustratim et tunc deponatur ab igne et ponatur in vna scutella vitriata et addatur tunc de puluere ceruse agitando et miscendo continue cum spatula donec fuerit inspissatum et tunc misce cum eis duo albumina oui postquam infrigidatum fuerit et in fine adde cum eis ʒ camphore. Hoc enim vnguentum super membra ponitur ad lunstra (?) hora qua vesice repererint apparere vel eleuari infrigidat mirabiliter omne calefactum et remouet arsuram et puncturam a membris inductas a flatu salso et colera adhusta et specialiter si medicando miscentur pondus granorum ordei xij opij et pondus granorum ordei xxiiij iusquiami et ℥ i puluerus corticum mandragore. Hoc enim vnguentum sic ordinatum valde valet in cancro reprimendo eius maliciam plus aliis rebus quamuis cancer sit incurabilis

Vnguentum de calce

sic fit. Summatur calx alba et viua decies aqua non tetigit et abluatur cum aqua frigida per ix vices et in fine dimittatur residere et separatur ab aqua sicut melius potest separari et tunc additur olium ros. et misceatur cum eo agitando cum spatula parte vel econuerso fiat primo incorporetur oleum cum calce et postea abluatur et est hic nobilior et melior modus incorporationis primo rectior. Hoc enim vnguentum sanat omnia vlcera facta ab igne postquam vesice remote fuerint et sanat vlcera sordida que fuit a dopl. ma (?) salsa et adhusta post eorum mundificationem bonam

Vnguentum apostolorum

sic fit. Recipe cere albe resine ana ʒ xx. oppoponaci floris eris ana ʒ ij armoniaci ʒ xx. aristologie longe thuris mirrii ana ʒ vj. mirre galbani ana ʒ iiij. bdellij ʒ vj litargiri ʒ ix. in fundo autem bdellium maceretur vini postquam frustratim incisum fuit confiatur. sic dissoluantur omnes gumme cum bdellio et cera ad ignem et cum oleo postquam omnia dissoluta fuerint perfecte coletur totum et addatur his puluis aliarum rerum que possunt conteri et cribari et agitetur continue cum spatula donec fuerit infrigidatum perfecte. Hoc enim vnguentum nominatur vnguentum apostolorum vel vnguentum et est vnguentum rectificatiuus cum facilitate fistulas difficiles et strophulas nec non ... et mundificat vulnera ex carne mortua et post consolidat. Dicitur quod est xij medicinarum aplorum xij

Vnguentum citrinum

quod recipitur in ... sic fit. Recipe borac ʒ ij camphore ʒ i corallii albi ʒ ß bdellium maximum dragaganti albi cristalli ... de ... his olibani albi ana ʒ iiij serpentine ʒ i marmoris albi ʒ ij ceruse albe ʒ j. conficiantur sic terantur in mortario simul dragaganthi et ... maximi et omnia talia terantur sigillatim et in eodem mortario et debes cribare cum panno subtilissimo

pocula ach ... puncta sapie ...

dolentia matris ... prouocat mensch

extrahit fetum secundinam ... ad impregnandum

Vnguentum de cerusa

Infrigidatiuum

Incanc... reprimere eius malicia

postea fr assumgie recent porci lb. i. et s. sepi capini ℥. i. et s. pinguedinis galline ℥. i. liquefiant oes iste pinguedines in aqua bulliente ita q liquefiant solu ex calore aque tangentis vas in quo pinguedines resident hic cum liquefacte fuerit colent cum panno subtilissimo et reponant in scutella vitreata vel argentea et tunc apponatur pulvis omni rez pter camphoram et boracem et h cum factu fuerit bulliant pinguedines in corpate cu pulvere in pacitate vnius cuti vel duoz post quam acretositas aquis remota fuerit et cum ceperit bullire post parvu tempus ponatur in scutella ante dicta et hic cum tepuerit addatur pulvis camphore et boracis agitando continue cum spatula tam diu q totu coagulatu fuit et reponatur in vase tunc possent addi grana musci dissoluti cu lacte caprino calio fiat p hoc plus odoriferu h vnguentu vel grumina seu sinapisma vel linimio pulchram dedit faciem vel albam et cutim tersam et decoratam vz panno et lentiginibz et cicatricibz et remouet nigredine acquisitam in sole emendat que fuit in facie pertio coloris

Vnguentu uiride

sic fit R̷ eris floris alius ancrarum mell cui ℥. ij. terant perfecte et simul misceant hoc enim vnguentu fistulas et ulcera mala et difficilis mundificationis mundificat et strophulas et carnes mortua remouet a bonu vulnere et stringit sanguinem exeuntem

Vnguentu album

de cerusa sic fit R̷ ceruse ℥. v. litargiri ℥. ij. storac ferri vel argenti aur. i. draganti ℥. i. terant et cribent et sumat ℥. albe ℥. i. que liquefiat cum ℥. iij. olei ros et proiciant et incorporentur medicine in mortario remouet excoriationes et ad hustos ignis

Vnguentu citrinu sic

fit R̷ cere ℥. iij. rasine ℥. iij. thuris fenugreci an ℥. s. incidant frustatim cera et rasina et dissoluant ad igne cum cacola et cum quasi dissoluta fuerint addant lb. ij. olei cois et cum ceperit bullire addat cum eis pulvis thuris et fenugreci et cum oia admixtam fuerint dissoluta colentur totu in vitreo vitreato et reserue hoc enim vnguentu carnez in omi vulnere remouet nove et veteri multiplicat vulnera sicca consolidat et dolores arthriticoz sedat et mollificat neruos et cordas contractas

Vnguentu de litargiro sic

fit Summant ℥. vj. litargiri et imbibant ex aceto et aqua et oleo simul in mortario et imbibat donec multu inescat albificet et hoc appellatur litargiru albu deinde sumat plumbi vsti antimonij balaustiaz venacuir cumie gallaz sanguis dra. seri ci vsti alius charunie argenti 1 superfluitas que remanet in fine cu feren cia vasis in quo purificat argentu an ℥. i. pulverizent et misceantur cum litargiro cum pistello in mortario donec incta sint h aut vnguentu carne mirabilr generat et induzat et cutim pficit et oem humiditates vulneru exiccat et remouet

Vnguentu de palma

sumat lb. i. adipis vituli mundati a pelliculis suis incidatur frustratim et misceat cum eo olei veteris litargiri triti et pulverizati an lb. i. et cribati et draganti ℥. iiij triti cribati et pulverizati et post hoc ponant oma in cacola ad ignez et agitando continue cum spatula palme vel ligni glandium et de scorza ligni glandium vel palme frustratim incisi ponat in vnguento hora decoctionis et decoquatur tam diu agitando cum spatula donec fiat in termio spissitudinis scilicet est spissitudo cere mollificate hoc enim vnguentu consolidat oma vulnera et incarnat

Vnguentu leniens et molli

Carne generat . . . vulnera . . . cordas contractas

Carne generat

Carne generat . . . vulnera exiccat

Incarnat et consolidat

armoniaci an. ℥. i. fiat emplastrum cum olo de spica ponatur super corium

Aliud solatri succi spisser ℥ sic et misceatur cum mucillagine philii et aceto. Aliud mani feste epar calidum et maturat apostema in ipso. Nota hic invenit quomodo emplastra epithimata seu unctiones que ponuntur super epar et splenem et nodos plus et minus operantur secundum purgationem vel flobotomiam antecedentem

Emplastrum nostrum quod fecimus contra frigiditatem stomachi. Recipe bdellii mastici thuris vini cis mirre an. ℥. ß. rasine albe mundi clare lb. ß. cere ℥. iii. picis navalis ℥. iii. calami aromatici rosarum rubearum nucis cipressi galange piperis longi croci an. ℥. ii. spice nardi an. ℥. i. cinamomi ℥. i. olei de mastice ℥. ii. aloes ℥. ß. terantur et que possunt per forte liquefiant alia et misceantur et fiat emplastrum super corium et cooperiatur cum panno subtili et suatur in modum secundum diversas latitudines et ponatur super stomachum frigidum

Emplastrum eradicans dolorem arteticum si ponatur post purgationes super locum dolorosum. Recipe calamentum ex irrationibus cassiam et sinapi et corticem radicis cappari et ficus et lac cum quo agregentur postquam optime trita fuerint et supponatur hoc enim dolores sic tollit

Emplastrum quod lenit duritiem et removet lapideitatem ex inchiris sumantur fenugrecum et amigdale amare et armoniacum et bdellium et resolvatur cum oleo de lilio vel de aneto

Emplastrum eradicans sciaticam proprie post purgationes. Recipe stercoris columbini sinapis fimi sturnorum an. ℥. iii. pistentur et ferte et simul misceantur et coquantur cum aceto et loco supponatur post rubificationes loci ungatur huiusmodi vel rubedo loci cum oleo rosarum. Cum illo lenit absque alia fricatione

Emplastrum ad rupturas. Recipe nucis cipressi ℥. iii. cupi

sansuci sandali gallarum acatie thuris gummi arabici an. ℥. ii. agregentur cum glutine piscium dissolute in aceto et fiat emplastrum et omni die sumat de pulvere nucis cipressi cum vino et aqua mixtis et erit utile valde

Emplastrum ad resolvendum scrophulas et mollificandum eas sumat ℥. i. litargiri triti et misceatur cum ℥. ii. et olei et ponatur ad ignem in cacciola et diminuatur bullire lento igne miscendo cum spatula donec semper totum sit dissolutum. Deinde addantur ℥. ii. mucillaginis fenugreci et ℥. malvavisci mucillaginis et miscendo cum spatula continue coquatur donec spissitudinem mellis non cocti et viscositatem totum fuerit reductum et cum infrigidatum fuit fiant magdaleones in aqua et usui reserventur

Epithima ad epar calidum. Recipe succi solatri ℥. ii. olei rosarum ℥. iii. aceti ℥. i. misceantur et calefiant et infundantur filtrum cum fuerint mixta et ponatur super epar

Epithima aliud ad idem sumantur epatica et lactuca et portulaca et pistentur et extrahatur succus ex eis et misceatur cum aceto et mucillagine philii et oleo ro. et infundantur pecie in ipso et epithimetur epar cum eis

Epithima ad epar opilatum frigidum et durum dissolvantur bdellium et armoniacum in oleo de spica vel de lilio et misceatur cum succo eupatorii recenti et absinthii vel cum aqua decoctionis eorundem et fiat epithima super epar et splenem cum peciis infusis in eo

Epithima sedans dolores articulorum et sine stupefaciendo. Recipe apii ℥. i. iusquiami corticum mandragore an. ℥. ii. seminis apii aneti an. ℥. ß. terantur per forte et cribellentur et incorporentur et misceantur cum mucillagine philii et oleo rosarum et aliquantulo aceti et cum

ad resolvendum scrophulas et mollificandum eas

ad epar calidum

pro epate opillato

Sedans dolores articulorum sine stupefaciendo

intestina a superfluitatibus flatus et maxime verminum et vermes interficit bulliant centaurea et ricla maior et cum lb. i. illius aque et ℥. iii. mell' et ℥. iii. olei et ℥. i. salis fiat clistere

Clistere utile

et bonum quod fit in principio melius palis corticum et subet et attrahit fla. a capite et minores fumos et alle mat cerebrum et totum caput sic fit Recipe agarici colloquintide centaure ℥. s. foliorum blete porrorum ana ℥. i. bullient et bulliant ad minores et post decoctionem simul lb. i. et s. illius aque et misceant cum ea ℥. iii. olei et ℥. iii. mell' et ℥. i. salis et fiat clistere

Clistere quod

fit in dissinteria et excoriatione et lubricitate intestinorum Recipe ros. siccarum foliorum mirti humide granatorum mirti balaustie ana ℥. v. ca pullarum glandium ℥. iii. decoquantur cum lb. iii. aque donec remaneat lb. i. et s. simul de ista aqua lb. s. et proiciatur in ea quantitas i. ℥. vitelli assati mixti cum oleo ros. et admisceat cum eis mar. moris gummi arabici recte combuste amisi terre facti ceruse aracie sanguinis dra. ana ℥. s. postquam omnia trita et cribata fuerint cum cribro tunc clisterizetur cum aqua frigida

Clistere bonum

et utile ad illum quem principio post assellationem sequitur ex acuitate eius quod resolvit et morditivo et fit per ipsum excoriatio de coquatur adeps renum capriarum quam sal non tetigit cum ordeo excorticato et riso et colef et proiciatur in ipsam vitellum ovi assatum mixtum cum oleo ros. et ℥. iii. sieff albi quod sic fit Recipe ceruse ℥. v. dragaganti gummi arabici amili ana ℥. iii. clarime ℥. ii. opii ℥. i. tere et cribella et confice cum albumine ovi et sit prius Aliud ad idem Recipe sanguinis dracosnis ceruse cinerum combustarum gummi amili ana ℥. i. vitellos trium ovorum assatorum olei ros. ℥. iii. et ℥. ii. et lb. s. succi ordei decocti cum sepo renum

capriarum quod sal non tetigit et misce omnia et ponatur tepidum

Clistere quod confert

ad impregnationem utile misceatur galbanum cortium cum lacte caprino et clisterizetur in muliere cum eo

Capitulum xxv. de caputpurgiis Rubrica

Caputpurgium appellatur omne quod caput purgatur et specialiter illud quod ponitur cum nastali vel quod ponitur in aliquo nasi medio vel ingenio per quod purgatur nimia ventositas vel capitis humorosa. Scire hic convenit quod caputpurgium vel nastale non debet fieri nisi post illas purgationes totius corporis.

Caputpurgium valet ad sodas antiquas ex ventositate et flatu conferens ad dolores oculorum et aurium timidum ex ventositatibus sic fit Recipe fellis thauri et musti citrine ana ʒ. i. aloes ʒ. s. terantur et fiant pille ut lens et cum necesse fuerit dissolvatur cum aqua calida vel aqua decoctionis sanine quod melius erit et imponatur cum nastali

Aliud ad idem

Recipe castorei oppoponacis fell' adip. ana ℥. i. terantur et conficiantur et fiant pille et solvantur cum aqua et ponatur in vase in nastali vel alio ingenio

Aliud quod

abscondit dolorem lacrimarum ad oculos et valet ad sodas frigidam et ventosam sic fit Recipe fellis adip. et fell' thauri succi siclis ana ℥. s. misceantur et fiat caputpurgium ex eis

Caputpurgium

quod valet ad emigraneam antiquam quod fit ex flatu et ventositatibus crossis sic fit Recipe oppoponacis fellis luci vel alterius piscis ℥. ii. lencium amararum ℥. iii. sapini origani ana ℥. i. terantur et cribentur et fiant pille et solvantur ex eis ii.

grana ordei cum oleo de amig-
dulabus et oleo de auellanis et
oleo de semine cucurbite et fiat ex
eis caputpurgium in capite omnis
mensis Sequitur

ad soda[m] ex calidit.

Caputpurgium ad soda[m]

ex calitate sic fit ℞ spodij ʒ ij
opij ʒ i croci ʒ ſ terant et confi-
ciantur cum oleo de nenufar et olo
viol' aut lacte mulieris puellam lac-
tantis

Aliud ad idem

℞ amidi granum an. ʒ ij opij ʒ iij spodij ʒ i croci ʒ ſ fiant pille et dissoluatur cum aqua frigida Sequitur

q[uod] valet ad ... capitis

Caputpurgium

quod valet ad fluxus capitis sic fit ℞ croci camphor an. ʒ ij spodij iij grana ordei sucri ordei iij grana ordei terantur et conficiant cum albumine oui fiant pille et dissoluatur cum pondere iij granorum ordei aque pluuial' aut cum lacte mulieris et olo viol' et ponatur in naso

pro debilitate visus

Caputpurgium

mirabile item quod ferimus ad debilitates visus et tene-
brositates et pannum et lacrimas sic fit
℞ succi ricorei succi rute succi enpa-
torij succi celidonie et enfraxie fell'
thauri grauis et luci et misceantur
et fiat caputpurgium bis uel ter in
ebdomada post purgationem factam
omni ebdomada cum pillis cochijs

Capitulum xxvi de colliri-
is et medicinis oculorum

Sieff memithe

Sieff ... obtalmie

Sieff memithe quod ponitur
in oculo et sup frontem in
principio obtalmie spaliter post
flobotomiam et purgationem quam ti-
metur ut in oculo fiat emi-
nentia uel ulcus sic fit ℞ sieff me-
mithe rosarum iij aloes sandali rubei
gallarum croci an. ʒ ij terant perfecte
et fiant troc. magnitudinis pillarum et cum
necesse fuerit dissoluant cum succo
coriandri uel succo endiuie uel aqua ros.
Per sieff memithe voluit sapientes
intelligere troc. parvos factos ex succo
alicuius herbe ut est semper viua et siles
et ex memithe que est species glaucium
cuius color est citrinus vergens ad
nigredinem et facile frangitur et eius
sapor est amara et eius figura rotunda
et assimilatur gargatule vnio est ipsa
gargatula ut credo et est frigida et
sicca qui estate debet fieri ad solem
siccari

Sieff album

quod ponitur in principio obtalmie rubee ne augmentetur
et ne eminentia uel ulcus fiat in oculo
et sedat mirabiliter dolorem oculi sic
fit ℞ ceruse ablute ʒ x sarcocolle
crosse ʒ ij dragaganti ʒ i opij ʒ ſ
terant perfecte et fiant forme si-
miles lenti

Puluis

citrinus abstergens limpitudines humiro-
sitatem uel limpitudines etc sic fit
ab oculo sic fit ℞ sarcocolle ʒ x alo-
es ʒ ij croci ʒ ij mirre ʒ i lini ʒ
ij terant ista optime et fiat puluis

Puluis

alius qui oculum confortat et humerositate
uel limpitudinem et grauedinem remo-
uet specialiter quando ponitur in oculo cum
lacte mulieris puellam lactantis sic fit
℞ mirre ʒ x sarcocolle albe pinguis
ʒ x et terantur et dimittantur in lacte
mulieris iuuenis puellam lactantis et
dimittantur cum lacte in umbra donec
exsiccata fuerint et post eorum exsicca-
tionem addantur ʒ ij de sieff memith
et reponantur quousque erit necesse co-
uti Sequitur

Sieff de olibano

uel thure quod ponitur
in oculo ℞ in cicatrizationem ulceris et mun-
dificationes et consolidationes et con-
fortationem cornee ne corrumpatur sic fit
℞ amidi sarcocolle an. ʒ v thur.
ʒ x croci ʒ ij conficiantur cum muci-
lagine fenugreci uel seminis lini et
fiant sieff.

Sieff de plumbo

quod in
...

et consolidat ulcus in oculo et dolorem sic fit ℞ plumbi usti antimonij triciae ablutae heris usti ana ℥ iij draganti ana ℥ viij opij ℥ ß fiat sieff cum aqua pluviali

Sieff carnem generans in ulceribus oculorum et prohibens egressionem vue et subtilians vestigium ulceris quod remanet post eius sic fit ℞ climeab lute thurie ablute cerusse antimonij thuris ana ℥ ij mirre ℥ j sarcolle nosse ℥ j et ß sandalorum aloes apij ana ℥ j fiant ex eis sieff

Elisir quod impedit ne vue egressio fiat ex ulceratione sic fit ℞ anthimonij emathites ana ℥ x acacie ℥ iij aloes ℥ j terant et conficiant cum succo solatri uel aqua pluviali et fiant sieff. Attende hic quod quando aliquid ponitur in oculo in modum aque uel collirij debet esse multimo claritatis et lenitatis sicut melius possibile fuerit et si ad ponitur in oculo in modum pulueris quod debet conteri super marmorem contritione ultima hoc modo terantur res de quibus puluis fieri debet primo in mortario et cribetur cum panno sirico et post cribellationem ponatur super marmorem et teratur optime ut fit sinapium et cribetur cum panno sirico et sic cribetur et teratur iterum super marmorem donec aliquam asperitatem uel nocumentum in oculo cum ponitur non faciat uel facere non possit

Medicamen expertum et ualde bonum itaque non repitur ei simile in remouendo albugines oculi et delendo maculam albam que apparet in oculo sic fit ℞ aque de qua preparant uasa terrea spume maris stercoris magni lacerti simach alius zuccarum ana ℥ iij croci celidonie ana ℥ x celidonia et crocus coquatur in lb j aque donec ad quartam lb redeat et coletur et ex hac aqua imbibat puluis aliorum dictorum simplicium et exiccentur in umbra et iterum terat super marmorem et cribetur et iterum imbibatur ex aqua

dicta exiccet et terat super marmorem et cribet et fiat sic quater et ultimo reseruet in uase vitrio hoc enim medicamen nostram remouet albedinem ita quod a bonis equorum et animalium aliorum remouet albedinem

Sieff rubium quod remouet et strebel et ungulas sic fit ℞ emathites vitrioli de quo fit incaustum combusti ana ℥ ij eris usti ℥ ij mirre croci ana ℥ j piperis longi ℥ ß terant per forte et aspergantur ex vino ueteri et fiat sieff et seruentur

Sief uiride expertum in ungulas et lacrimas et fistula que fistula emittit sanies ex lacrimali sic fit ℞ floris eris ℥ iij vitrioli de quo fit incaustum combusti ℥ vj arsenici rubei bauzach spume maris ana ℥ j sal armoniaci ℥ ij dissoluatur armoniacum in succo rute et fiat ex eo sieff

Sief de vitriolo quod confert ungule et albedini et maculis albis et nigris que sunt in oculo sic fit ℞ eris usti vitrioli de quo fit encaustum ana ℥ vj floris eris ana ℥ ij salis armoniaci bauzach arsenici sublimati ana ℥ j terant et per ebdomadam dimittant et ex succo rute in quo sal armoniac sit dissolutum conspergant et fiant sieff

Collirium nrm album sic fit ℞ armoniaci floris eris arsenici rubei salis inni ana ℥ ij thurie ℥ j vitrioli de quo fit encaustum ℥ iij rute celidonie ana ℥ j succi feni lb et ß pistent et simul bulliant et fiant magdaleones et ponant in uase allembich per fornacem et distillentur hoc ualet ad omnes maculas et albedines et remouet limpitudines et conseruat visum et ponitur stillatim in oculo mane et sero

Collirium conseruans visum et oculos abstergit et clarificat sic fit ℞ vini de granatis dulcibus lb ij vini lb ij de granatis acetosis lb ij et ponatur in uno quoque

nine ad fistulam
remouet
non uel
ulcerat
ie
peru
ial
ochi

remouet strebel
et ungulam

expertum ad fistulam et ungulam et lacrimam oculorum

ad maculam (...)
(...)

et limpitudinem oculi

ad clarificationem oculorum

per se in vase vitreo cuius os sit bene
opilatum et dimittatur ad solem usque
a prima die iunii usque ad ultimam au-
gusti uel dimittatur ad solem duobus
mensibus et tunc quod clarueret desuper
recipiat et misceant et reponatur in
vase per se et super unaquaque lb. huius
liquoris ponantur ℥ iiii pulueris qui
sic fit ℞ aloes piperis nigri piperis
lon. sal armoniaci ana ℥ ii terantur
et cribentur

Collirium valde bonum et ex-
pertum contra obtalmiam caliam sic fit ℞ vini de
granatorum acetosorum ℥ iiii succi herbe
feni ℥ ii misceantur simul et parum
buliant ad ignem colentur hoc totum bis
cum pano valde et in vaseo vitreo
reseruetur ponatur sero cum vadit
dormitum in oculo tuleat et removet
obtalmiam caliam

Aliud quod valet contra reliquias
obtalmie calie et destruit
que remansit in albis oculorum carnositatem et mirabiliter operatur contra obtalmia
etiam in predictis liquoribus addantur ℥ i
florum eris et ℥ i tucie et ℥ i carpobalsami et ultimo terantur et buliant cum
liquoribus predictorum aliquantulum et tunc
colentur bis ut dictum est superius sero ponatur in oculum et specialiter post purgationem et videbis mirabile si misceatur ad olei ros. cum tantundem vini
de granatorum acetosis et ponatur in
oculum in quo apparet rubedo ex percussione facta de novo in eadem die
vel sequenti liberabitur et specialiter post
vel ventosationem factam in spatulis
quod quasi operatur succus feni. cum pone
in oculo et maxime si clarificet

Aliud ad idem ℞ armoniaci abluti multotiens cum aqua et post ablutionem calidam
lavetur cum aqua pluviali per ebdomadas ℥ xx tucie cathimie auri per ebdomadas auri intelligas superfluitates
que remanet in circumferentia vasis
in quo purificant aurum ana ℥ xii abluantur isto duo sili ablutione dicta superius de antimonio margarite sic
ablute ℥ viii margaritarum non perforatarum coralli ana ℥ ii foliorum croci ana ℥ i
camphore ℈ i musch ponderis granorum
ordei x lapides per tres dies cum aqua
pluviali lavent et terantur deinde omnia
misceantur et super marmore multotiens
terantur et cribentur cum pano sirico et reseruetur usui mane et sero cum stilo immo
dicti pulueris ponatur usus eius oculum
iuvenilem reddit

Capitulum xxvii de dentifriciis

Doctrina conveniens ad usum
dentifricii est quod dentifricii
non facit effectum bonum nec
est utilem sic per se nisi quando
ante dentifricium purgantur
dentes cum ferro ita quod ab sordicie
vel gipseitate in dentibus vel circa
dentium radices non remaneat fit
purgatione tali vel mundificatione dentium tunc in veritate dentifricia valent
et operantur alia vero via et modo parum
aut nichil dentifricia conferre videntur
et talis purgatio vel mundificatio dentium cum ferro fieri conveniens ideo qui
conservationem dentium vel eorum decorationem desiderat semel ad minimus quo
libet mense vel in mense bis Ex
ista de medicaminibus dentium quedam
sunt confirmativa dentium et gingivarum
quedam vero sunt abstersiva et
mundificativa et dentium dealbativa
cum decoratione

Dentifricium quod post purgationem dentium
cum ferro gipseitate et croceitate
dentes dealbat sic fit ℞ medulle
ossis sypie ʒ ii tartari durri de vino
albo ʒ i terantur et cribentur et fi-
at pulvis et cum ipso pulvere fricet
dentes fortiter et cum digito involuto
ex pano lini

Ad idem fiat pulvis solum ex
tartaro pulverizato
cum quo fortiter fricentur dentes
cum digito involuto ex panno lineo
vel stamine et post fricationem ab-
luantur dentes cum vino calido

Ad idem ℞ ossis sipie tartari

nutre sarcocolle ana ʒ. ss. fricent dentes ut dictum est et post fricationem abluantur cum aceto mixto cum vino

Ad idem R. farine lupinorum farine fabarum oss. sepie ana ʒ. i. fiat pulvis et dentes cum eo fricentur et abluantur cum vino decoctionis oss. sepie

Dentifricium confirmans dentes et confortans gingivas observata regula mundificationis dentium cum ferro sic fit R. coralli rubei ʒ. i. masticis, vernicis ana ʒ. ss. terantur et sere absque fricatione aliqua hic pulvis leniter super gingivas ponatur ita ut adhereat

Aliud ad idem abluantur omni die dentes facta mundificatione ipsorum cum aceto squillitico aut cum aceto squillitico in quo sit mastix et vernix et dissoluantur erit utile valde et bonum in eo quod requirit in decoratione dentium

Dentifricium quod carnem marcidam et cancrenam a gingivis remouet sic fit R. nucis sarcocolle ana ʒ. i. aluminis zuccarini flor. eris vitrioli de quo sit mastrum ana ʒ. ss. mell. quantum sufficit ad incorporandum ista fricentur dentes vel gingive cum isto re vel cum puluere rerum absque melle et post fricationem fiat ablutio cum vino pontico et calido vino

Capitulum XXVIII de liquoribus qui ponuntur in vesica cum siringa et medicinis ad lapidem et renibus et vesica R.

Confectio collirii quod mittitur in vesicam sedantis dolorem qui est in ea et alterantis eius malam dispositionem et incarnantis et consolidantis ulcera sic fit R.

cerusse sarcocolle thuris gummi arabici amili opii san. dra. ana ʒ. ii. terantur et fiant ex eis colliria confecta cum succo apii usus eorum talis erit in primis ponatur in vesicam aqua mell. mixta cum aqua decoctionis apii et seminis lactuce calide et postea dissoluantur ista cum lacte mulieris vel alio lacte et mittantur in vesicam cum syringa et sumat ante hoc et post de sirupo qui urinam provocat Syrupus qui urinam provocat et qui datur cum omni re quod provocat urinam sic fit R. seminis apii feniculi capilli veneris scolopendrie se. cucumeris melonis cucumeris endivie lactuce citrulli ana pistentur et bulliantur in aqua et dulcorentur cum zuccaro et fiat syrupus et fiat syrupus valde aquosus

Confectio medicaminis ad lapidem quod sic fit R. seminis melonis carpobalsami seminis rafani dauci petro. ana ʒ. i. corticum radicis capparis opopo. amigdal. amararum baccarum lauri squinanti ciperi spice cassie lignee scolopendrie h. mel. gentiane aristologie. calami cinamomi bdellii armoniaci sagapeni piper ana ʒ. ss. soluantur bdellium armoniacum sagapenum et mirra in vino subtili albo aut in aqua mell. et aggregentur et fiant forme pillarum et dentur in potu omni die de his ex media ʒ. usque ad i. cum aqua seminis apii et aqua seminis feni. et capilli veneris et mictatur patiens cum aqua ciceris nigri et oleo amigdalino et quod confortat hoc medicamen quando involuitur oleo balsami taliter quod humectatur et conficiatur cum gummis ut dictum est et cum ea datur in potu omni die detentionis scorpionum sexta ʒ. viii. et pueris medietas sexte vel pondus granorum ordei quattuor v. et non debet scorpiones esse combusti nisi secundum qualitatem quam considerant usus huius medicaminis continuus usque ad diem xl frangit lapidem et in vesica puerorum et aliarum etatum

Aqua que mittitur in vesicam cum syringa sedans

Cal. in renum pi nam

Ad lapide

... arum ... vesice

dolorem et mundificans ulcera et provocans urinam sic fit ordeum buliat in aqua donec aliquantulum humescat et tunc coletur et recipiat lb. i. de illa aqua et cum ea ponatur ℥ iii mellis et pulveris facti ex dragaganto gummi arabici thuris minuto sanguinis draconis opii papaveris albo et seminis lactuce melonum et cucurbite ℥ iii. buliat iterum illa aqua aliquantulum cum istis rebus et iterum coletur et imponatur cum tepida fuerit

Confectio

provocans urinam retentam propter opilationes factas in viis urine et vesice sic fit ℞ seminis apii valeriane maiorane dauci rubee ameos petrosilini assari seminis feniculi gallie costi amigdalarum amararum ana ℥ xx. seminis melonis ℥ x. cantaridarum mundatarum ab alis et capite ℥ i. armoniaci ℥ i. armoniacum dissolvatur in vino et fiant forme ex eis silles avellanis dosis est ℥ iii cum aqua decoctionis seminis melonis et apii vel cum vino albo subtili valet manifeste contra difficultates urine et mollicies in corpore et ydropisim et yposarcham et conegritudines in quibus est necessaria subtiliatio corporis et quando est calidus additur in ista semen melonis et tunc dosis est ℥ i. plus et minus secundum quod videbitur in tractatu de trociscis et siruppis nos ferimus mirabiles medicinas contra ardores urine et ulceris consolidatorum

Experimentum

conveniens quod valet ad vitium lapidis renum et vesice et proprie contra dolores contingentes ex descensu arenule vel lapidis a renibus ad vesicam qui dolor a laicis appellatur yliacus vel de flancho sic fit ℞ sanguinem yrci rubei qualis melior est pascentis per annum vel medium annum ederam vel saxifragiam et omnes herbas diureticas et exiccetur in furno vel ad solem et fiat pulvis et detur cum vino decoctionis renbarbari seminis apii milii solis et radice herbarum diureticarum vel detur cum

tisana vel cum brodio et vino dato post clistere et balneum repellet lapidem retentum in viis urine et vesice removebit opilationes a locis illis absque dubio Dosis eius est ℥ ii. vel iii ad plus

Capitulum xxix de fomentacionibus et embrocacionibus ℞

Et fomentaciones volunt intelligere antiqui humectationes que fiunt in membris ex toto corpore quando membrum vel corpus totum infunditur et aqua decoctionis herbarum habentium virtutem abstergendi mundificandi et calefaciendi cum mollificatione et humectatione et aliqua resolutione Et etiam voluerit intendere per fomentationes receptiones membri vel corporis quando ab aquis decoctionis herbarum habentium virtutem quas superius diximus resolvit propter quod membrum vel corpus aquam tangit Per embrocationem voluerunt intelligere stillationes aque ab alto super membrum vel corpus decoctionis herbarum habentium virtute confortandi membrum ut materia fluente non recipiat vel resolvendi materiam que remansit in membro post purgationes vel cessationes augmenti et status infirmitatis membri Fomentationes que valent contra duritiem membri restaurat et que mollificant duritiem que remansit in membris post ulceris consolidationem sic fiunt ℞ radicum malvavisci et foliorum malve ana or. i. seminis fenugreci seminis lini olei communis ℥ iii. decoquatur in cacola in aqua tamdiu quod aqua viscositatem acquirat ex rebus et in ea cum fuerit tempata membrum ponatur et tamdiu remaneat membrum in ea donec vel purgatorum acquirat

Ad idem

Summant radices malvavisci xx vel xii. et mundant funditus

et buliant in vino novo et ex buli
de una per aliquod tempus et po
natur mebrum in illo musto cum fu
erit tempatum hoc enim vinum mollifi
cat oem duriciem et relaxat cor
dos et ligamenta post ulceris conso
lidacioz et restauracioz

Fomentacio que resolvit maz coleram et confortat mebrum sic fit ℞ fo
horum malue rosarum ana folioz lacturaz
uel endiuie cicorce folioz rosarum a
nime ana ℥ i. buliant in aqua in qua
sit acetum et cum tempata fuerit in
ea ponat mebrum inquo fuit egri
tudo resoluet coleram que in mebro
remansit post statum infirmitatis
et variolaz et pustulaz caliaz
et lenit cutem et abstergit

Fomentacio autem que re monet residuum flatus quod remansit in mebro uel
mebris sic fit ℞ absinthii centau
ree calamenti pulegii ana ℥ i. po
natur in aqua in qua sit ad aceti et
in ea resideat mebrum cum fuerit de
debili et fiet resolucio cum mollificacione

Fomentaciones que re monent residuum flatus salsi melie et humoz
adhustoz sic fiunt ℞ fumiterre
mellilotii flor camomille rosarum aretosi
ana ℥ i. sene epithimi ana ʒ i. oli
℔ s. buliant omnia in aqua in qua
mebrum residenciam longam fecit et
sepe egerit

Al' ad idem ℞ sulfuris ℔ s. mol rosarum seis lini uel fenugreci ana ʒ ii. olei ros
℔ s. mellisse uel nesill ℥ magnum
buliant in aqua in qua sepe mebra
uel mebra faciant residenciaz et
erit ualde utile

Embrocaciones que re solvunt residuum freneses mame et melie et
alioz apatum calidoz et doloz
sic fiunt ℞ floris camomille seis
api rosarum ana mellilotii seis altee
et malvaz ana ℥ i. buliant in
aqua et cum spongia uel stupella
q cadat super mebrum ab alto sup
longum tpus donec fuit calia erit hoc in
le in hac intencione et post embro
caciones caput ungatur cum oleo
de camomilla tepido et hic locus
cooperiat usque ad alias horas huius
operacionis

Embrocaciones que re solvunt residuum litargia subeth et catalen
sie i. stuporis cum apercione oculoz
sic fiunt ℞ absinthii salvie centau
ree maioris et minoris aristolo longe
rosarum ana ℥ i. buliant in aqua
et fiat q hec aqua cadat ab alto
fortiter super caput dum fuerit
calia et post embrocacioz ungantur
locus litargie que est in parte pos
teriori s. in occipitio uel subeth in
oleo de spica uel de costo et locus
catalensie qui est in parte anteriori
ubi domatur sensus cois cum oleo de
aneto uel oleo de camomilla et simil
et sicut q dictum est de embrocacionibus
cone capitis in calia et frigida mama
idem intelligat in omnibus mebris

Capitulum xx de liciniis

Et licinium intelligunt phi
sici quod ponitur in ano
cum coto uel lana uel p
se in modum confectio
nis et pprie con tenas
mones et mordicacioz et ventris
fluxum — licinium qd ponitur in ano
qn in tenasmone fuerit dolor for
tis sic fit ℞ croci thuris ligni mirre
ana ʒ s. opii ℈ i. dissoluatur opium
cum vino et conficiant alie medi
cine cum illo vino et involuat ex
thuris ligni grana acia ana ʒ i. opii ʒ
ii. informent licinia cum vino lon
ga circa filum

Licinia de panno in illis medi cinis uel confectionibus
me et involuant cu filum crossum
et fiant forme oblonge circa cir
ca filum et supponantur cum fu
erit necesse et sit vini quodque in
ponde ℈ i. uel ʒ i.

Aliud ad idem ℞ thuris

licij · gum arab · ana ℥ · i · opij · ℥ · ß · in formentur licinia cum vino longa et filium et supponatur virum hoc eum dolorem et punctiones sedat sopnum facit et impedit frequentem assellationem

Indiucit sopnum

Licinium aliud sedans dolorem et punctionem et inducens quietem et sopnum quod fieri debet post clistere mundificativum et confortativum sic fit ℞ mirre boli ar · acacie ypoquistidos vel licij croci ana ℥ · ß · opij · ℥ · i · fiant parve forme longe circa filum ut dictum est et confitiantur cum vino pontico et continue virum supponatur in ano

Aliud ad idem ℞ sandali · boli armenici cerusse ablute per ix vices cum aqua mastic ana · ℥ · ß · opij insquiami croci ana ℈ · i · confitiantur cum succo plantaginis et vino pontico et fiant forme circa filum et continue teneatur virum in ano sopnum inducet et quietem et frequentem assellationem remouet

Aliud quod est melius ℞ opij insquiami albi papaueris albi corticis mandragore ana · ℈ · i · corticis granatorum mirre croci mastic ana ℈ · i · confitiantur cum succo plantaginis et vino pontico et fiant licinia parua circa filum et supponatur virum quodque per se et successiue ita quod talia inducunt sopnum et quietem manifestam et punctiones remouet et dolorem

Aliud ad idem non ita subtile ℞ mastic mirre ana ℥ · ß · croci ℈ · i · opij ℈ · ij · fiant licinia parua cum mucillagine psillij et supponatur continue virum in tenasmone et fluxu ventris inducit quietem et sopnum prouocabit

Capitulum xxxi · de pessarijs

quid pessarium

Per pessaria intelligunt phisici omne quod ponitur in vulua cum lana vel coto vel per se aut cum instrumento facto in modum clistere siue sit aqua aut aliquid medicinale. Suppositorium quod ponitur in vulua sedans dolorem matricis contingentem ex materia calida vel adhustiua vel cinguadijs vel ex salsa flate sic fit ℞ cere olei camomille adipis anatis opij ana partes equales misceantur simul et cum lana vel coto supponatur hoc

Confectio conueniens ad dolorem matricis propter apostema sic fit ℞ seminis lini conticiti altee ana ℥ · v · vitelli oui elixati croci ana ℥ · ij · opij seminis insquiami ana ℥ · i · et adipis galline ℥ · ij · pistentur perfecte et agregentur cum rob · et fiant suppositoria cum lana vel coto vel per se

Decoctio que ponitur cum pessario quod est instrumentum factum in modum virge hominis vel ad modum clisteris intra vuluam vel in aqua sedere propter dolorem matricis ex ventositate sanapite aut post multam materiam replentem ipsam matricem sic fit ℞ sansuci vel maiorane similiter aut mentastri calidos vel polij abrotani seminum cimini feniculi seminis lini camomille mellilloti ana ℈ · i · decoquantur omnia in aqua cum qua fiat pessarium vel sedeat in ea similiter etiam ad impregnationem quando sterilitas fit propter humiditates matricis aut dolorem

Confectio licinij prouocantis menstrua et emorroidas sic fit ℞ ciclaminis elli albi calamenti sarapini euforbij ana ℥ · ij · terantur et incorporentur cum aqua decoctionis sauine et fiat suppositoria vel licinia que ponantur in vulua vel ano

Confectio abscindens sanguinem menstruum et emorroidarum sic fit ℞ karabe gummi mirre lacte balaustie barbe hircine vel ypoquistidos sandalorum ana ℥ · v · thuris · ℥ · ij · opij · ℥ · iij terantur et fiant trociscos et suppositoria subtilia cum mucillagine psillij et sit unusquisque ℥ · ij · et

detur cum aqua sumach vel per se in ieiunio et supponatur in vulvam cum aqua sumach vel post emendificationem

cum lana

Cum supponitur vel coto balsamus in vulva in die post purgationes menstruorum vel in die qua cessant menstrua manifeste preparat matrices ad conceptiones et eas confortat ut generet et specialiter si mulier fuerit purgata illius die, cochionis aliqua facta cum de melia vel sir. mo qui fit de elleno nigro et vino novo

Ad idem quod probavimus ad conceptiones facta purgatione cum sirupo predicto supponas qui fit de elleo et musco. Recipe carpobalsami mellilot vel ypericon mirre indice ana ʒ ii terantur et coque modo et misceantur in ʒ iii olei communis vel de spica super quod post ebdomadam dat musci grana iii ambre grana viii si ponatur h' in vulva cum lana vel coto in die post purgationem menstruorum et continuetur hec suppositio usque ad dies vii vel v et tunc illis diebus utatur coitu prima et hora coitus removeatur sed ante coitum et post sit semper in vulva et videbis mirabilia

Aqua que supponitur cum pessario intra vulvam valet ad conceptionem et extremis matrices et eas confortat ad retentionem seminis vera sic fit. Recipe ypericon mellilot peonie vel eius seminis ana ʒ i mirre carpobalsami galle balaustiarum ana ʒ i pistentur et bulliant in lb aque pluvialis donec medietas sit consumpta coletur et supponatur.

Capitulum xxxii de ponderibus et inventione eorum secundum naturam etc.

Grana ordei vel frumenti cum sint ducta in esse certa natura voluit ipsa natura trahere radicem omnis ponderis ex ipsis granis ut in radice ponderum non posset inveniri error sed ut semper in omni loco et in omni homine convenienter veritas ponderis per invarietatem radicis ponderis date a natura inveniretur si per accidens vel alia causa apud gentes aliquas contingeret destrueretur vera veritas ponderis vel aliorum rerum impossibile est ut apud omnes homines ex toto destruatur ut in physica perfectissime est probatum et fuit conveniens propter hoc et commodum hoc apud humanas nam sumere radicem ponderis ex granis ordei vel fabis vel granis frumenti vel karacti que sunt in cassia ergo quod non est vel invenit aliqua medicina luminala vel venenosa seu maliciosa que non possit absque aliquo periculo vel nocumento sensibili a quolibet homine perfecto ad pondus unius grani recipi omni hora. Sciat ergo quisque qui delectatur in scientia ponderum et qui veritates ponderum vult investigare quod xx grana ordei communia multiplicata in ʒ apud omnes gentes et xxiiii ʒ multiplicantur in qualibet ʒ et xii faciunt lb i in omni loco sequitur de necessitate quod in ʒ sit octava pars ʒ et octava pars ʒ a medicis appellatur ʒ. sequitur ergo ex necessario quod ʒ sit tertia pars ʒ. Potest ergo quilibet secundum istas regulas sumere minimum pondus et maximum et medium convenientis omni homini in omni loco secundum quod videbitur ei fore necessarium et utile in usu medicinarum. Per aureum voluit quidam intelligere septimam partem ʒ et medicinis quod verius sic fit et quidam volunt ʒ s. sed hoc non reperitur sic verum per dicta phisicorum in usu ponderum medicinarum. Per karat vel siliqua idem est intelligunt pondus iiii granorum ordei. Et per fabam egipciacam intelligunt pondus viii lupini vel pondus viii granorum ordei. Semper intelligas per grana ordei grana ordei cum corticibus suis et per grana frumenti quod sint absque suis corticibus in usu ponderum. Per cochlear vero intelligas aureum i et ʒ ii secundum

karat quod idem

quid per karat vel siliqua

faba egipciaca

quid per cochlear

quosdam Et per danich pondus granorum ordei viii uel vii. secundum quos-
dam sed nos recedimus hoc ultim
Et per obolum intelligitur pondus
xii granorum ordei uel ϶. ß. Et
per sextarium uel cotillam intelligunt
antiqui ℥. vi. et danich ℥. ii. uel
aur iiii et ß. ϶ / Per cotillam intelli
gitur pondus secundum quosdam ix. ℥.
Et per minam intelligunt ℥ xx uel
℥. xvi. et hoc ultimum est magis
verum Per solidum uel exagium
intelligunt ℥. i. et ß. et sic secundum quos
dam dicunt dicunt isti duo abaut
Attende quod siliqua est pondus et
est nomen cuiusdam rei et nascitur
ut plurimum in terra ierosolomita
na et ibi temperata cum calitate indi
catur sed in alijs terris frigida et stip
tica reperitur et appellatur balaus
tia de spina que nascitur super ar
borem spinosam in fructu uel sepibus
et vocatur matmona ferellenga
hec est ueritas quod siliqua est carob
ba et appellant siliquam nabati
et granum quod est in ista siliqua siue
carroba est pondus et similatur grano
quod reperitur in cassia fistula et almasi
siue ruta. ponit istas siliquas in
tractatu de ponderibus.

Hec est secunda pars istius libri que est de medicinis simplicibus

Secunda pars istius libri
quarti que est de medi
cinis simplicibus requirit
in suo principio scire quod res
particulares et sensibiles
cum quibus medici ope
rantur possunt cognosci
tribus vijs ratione experimento
et narratione antiquorum secundum quod
in suis libris reperiuntur ipse res scripte
cum naturis et opinionibus suis
Ratione vero communi cognoscuntur
res particulares hoc modo quia
non est impossibile si omnis sensus
dicuntur sensus uel sensum caliam uel frigidam

unius rei quia ita sit in veritate Verbi
gratia si oculus uiderit aliquam rem rubi
cam et gustus iudicauerit eam amara
uel acutam uel salsam uel dulcem
et odoratus dixerit eam esse odori
feram odore mordicatiuo et in
tactus inuenerit eam lenes et infi
nientes membris tactibiles qualitate
calefacientes ipsum post hijs tactus
et auditus fuerit conueniens cum alijs
secundum suum naturam in veritate poterit sapi
ens iudicare per rationem rationem ex sen
su contractam quod talis res erit calida
et per contrarium erit frigida et sic in
alijs qualitatibus Experimento
cognoscitur res duobus modis primo
experimento phisico res vij pmia
quibus utiles de qua medicinis inde
experiri varia de qualibet qualitate acq
sita ex calitate accidentali ut frigidi
tate uel virtute alicuius rei uel ex
alteratione facta in substantia ut pisces et
casens cum saliunt fiunt calidi et aimdes
et aqua per virtutem ignis fit actu
calida et caratibus per infrigidantes
ablutiones infrigidat et aimg fit
in se per longinquitates temporis
fiunt vinadis 2a causa ut expe
atur de re in egritudine simplici
3a causa est ut medicina probetur
in duobus contrarijs ut melius uideatur
contra quam rem melius et nobilius
operetur 4a ut in artis medicine
equetur de propria virtuti infirmi
tatis 5a ut obseruetur tempus sue
operationis utrum hoc faciat in principio
uel in fine 6a ut obseruetur
continuitas sue operationis hoc est quod
semper faciat quod fecit an non
7a ut experiatur in homine eo quod recubat
dr secundum respectu equi sed respectu
hominis calim Narratione phorum
cognoscitur res quia conueniens est
ut posteriores primis et bonis phisicis
credant de rebus secundum quod scripserunt
sed hec regula ut dicit hali in co-
mento tegni capitulo de causis curatis
super illo verbo ad inuicem rationem
vero causarum salubrium quoniam quod
cause adiam factas egritudines
sunt salubres ratione utendum est et

danich

obulus

sextarius

danich

cotilla

solidus

siliqua

3 modis quibus cognoscuntur res medicinales

cum dicat ibi quod successio libri ex hoc
et vicium scriptorum fallit narrationem
antiquorum. Homo modo singulares
sanavit res per experimentum sicud qui
medicinis utitur in diversis hominibus et
diversis infirmitatibus et temporibus
diversis aliqua re contra morbi vicium
et eius effectus bonus vel non bonus
non variatur. Incipiamus ponere me-
dicinas simplices et singulares et
narrabimus naturam unius cuiusque et
suas operationes principales et procede-
mus in ipsis per alphabetum incipiendo
incipiendo ab a usque ad ultimam litteram
alphabeti latinorum. Et sciendum quod
quando nos dicimus de aliqua re que est
calida vel frigida aut quasi equalis aut
habent aliquam aliam opinionem quod
tantum refertur ad humanam complexionem
et non ad aliam rem. Nam ipsa humana
complexio est radix et centrum ad quod omnia
medici comparant et referre volunt
et propter hoc naturaliter omnia a medicis consi-
derantur. Unde quando nos dicimus de aliqua
re que est calida frigida sicca et humida
in primo gradu 2° et 3° totum ad ipsam
humanam naturam referimus. Apparet
manifeste quod gradus rerum qui consi-
derantur a medicis sunt quatuor. Primus
gradus mutat naturam hominis
2us mutat absque nocumento
3us gradus mutat cum aliqua
lesione per usum. 4us gradus nocet
nocumento sensibili et usus eius lon-
gus destruit complexionem et compositionem
naturaliter. Unde non debet dici neque de
quod aliquid sit in gradu nisi complexiona-
tum vel complexionatum et concretum(?) et propter
hoc aqua aer et alia non sunt in gradu
quia si essent in gradu sequeretur quod esset
vel frigida comparatione humane complexionis
vel componere qualitatem contrarie in
ipsis aut compositione equali complexionis
absolute et sic essent complexionata et hoc
probatum est quod est impossibile et in libro
de generatione et libro de celo et
mundo. Et propter hoc in unoquoque gra-
du tres mansiones notantur scilicet prima
2a et 3a sequitur quod omnis gradus est
divisus in se xii mansiones.

Aqua naturaliter est frigida
et humida que complexionibus temperatis
et calidis et sanguineis non nocet immo
iuvat et naturales in corpore conservat
humores et illa melior et magis
eligenda est que in pondere levior
reperitur et que de levi in frigido(?) et calido(?)
tinus absque nocumento alterationem recipit
et que calorem et frigiditatem velocius
suscepit et que limpida et clara
est non habens in se saporem preter
saporem debilem cum insipiditate
vel odorem vel colorem aliquem
malum et que exit super lapides vel
lutum currens(?) et versus septentrionem.
Aqua vero que ex frigiditate sua non per-
venit ad hoc ut delectet immo sua fri-
giditate forti gingivas et dentes
stupefacit mala est et ventrem eius
inflat et sitim non minuit immo destruit
appetitum et corpus debilitat manifes-
te et non congrua. Aqua vero cocta
quousque eius terra minuatur minus est
inflativa et citius descendit et melius
penetrat per membra. Pluvialis
autem aqua hiis qui cito incurrunt
febres mala est et maxime si longi
est temporis in suis tamen dispositionibus
est bona secundum subtiliationem et confor-
tationem retentive et sitibus. Aqua
enim frigida ventrem stringit sive cliste-
rizetur aut bibatur et specialiter
quando fit ex acuitate(?). Aqua
vero stans turbida et putridam
epate opilationem generat et lapidem
in renibus et vesica et splenem aug-
mentat. Complexionem(?) epatis et nutrimento-
rum corrumpit et generat febres. Sed
que est infrigidata cum nive vel que
ex se frigida invenitur ut hec sunt(?) pru-
tit(?) specialiter si a ieiunis bibatur et
epar multum infrigidat quam nulli
precipiunt(?) ieiunum bibere nisi cale-
facti fuerint fortiter absque impe-
dimento sensibili. Tunc enim confert
eis. Super cibum autem si accipiatur
immediate aut parum post cibum stomachum
corroborat et quiescere facit cibum
in loco digestionis et appetitum auget.
Sordida aqua habens malum saporem
et odorem quamvis aliqui causa medi-
aliquando bibant mala est neque sapien-

Bona aqua que sit

aqua cocta

pluvialis

Aqua frigida

ad stomachum ... putrida

Infrigidata nive

Super cibum

Aq̄ calida

Aq̄ balnei

Balnea aq̄ frie q̄ cō

Balnea aq̄ calide

Aque nāl̄r calide et sulphuree

Aque salse

Aque alluminose

Aque ex quib⁹ extrahūt es cōē sup terram

Aqua aūt calida quam ieiuni quiq; bibunt stom a precedentib; nutrimētis superfluitatibus lauat et que uentrem fortissime soluit ħ aūt aqua si frequent bibatur stom corrumpit et debilitat. Aqua in qua hoīes balneant non est cōueniens ut sit multū calida uel multū frigida sed conuenit ut intra hec duo temperiē teneat ħ eni balneū tempatis cōplexionib; magis confert. Balneū uero confert aque frigide corporum pinguia corroborat ac caliditatem reddit quam prius erant et fant spaliter in estate. Senib; quoq; et spaliter decrepitis nocet et habentibus corpora debilia usus eius longius denigrat mēbra et labia oris et facit frigora uementia febricitantia et nutritiua manifeste ledit. Sed balneū aque calide fatigationes uel laxationē remouet et dolorem minuit atq; opilata mollificat corporis q; auget pulchritudinē et ei⁹ carnes et uenas; prouocat finalit corpus debilitat ac sanguinē aqb; exire consueuit ad fluere facit et uirtutes deicit. Aque que naturalit sunt calide ut sulphuree et uitriolose uel salse aut limose et ferree aut eree opantur in corpus sm̄ naturam rei super quas transeūt. Verbi gratia sulfuree et bituminose calefaciendo neruos egritudinib; neruorū confert sed qui eas ingrediūt scabies patientes et pustulas per fiunt intestina fortiter calefaciūt et ppue epar et eius uirtutes dissoluūt et laxant. Salse et que sale armoniaco sunt salite ac malū habentes saporem uentrem laxant cū bibuntur uel cum in eis sedent aut cum eis clisterizantur. Aque uero aluminose spuentibus sanguinē prouenientem specialiter a stō atq; mulierib; menstruorū inmunditates patientib; et emorroidibus conferunt et se incorporib; calidis generant. Aqua que currit super terras ex qua extrahit⁹ es cum plumb; humidus corruptas utilis comprobat⁹. Aque que sunt stites i ste

et iste etiā que bibunt⁹ adhuc colicā dissoluūt uentositaz et que fit ex flate crudo uel uitreo et uentositates infixā in mēbris remouet et spasmū expellunt humidum. Aque uero que artificialit fiūt ex rebus istis et consilib; idem opant⁹ per usuz sed nō sūt ita potentes in suis opationib; ut nāles.

Acetosa

frigida sunt licet nō sint uehementer frigide et sicca cum quadaz subtilitate et acuitate coleram rubeaz et sanguinē reprimūt atq; stringunt uentrem stō et intestina humida fuerint. Si aūt in eis fuerit multitudo flatuentus fluxuz inducūt et intestina finaliter excoriant et corpa infrigidant uirtutes quoq; debilitant et digestiuaz et proprie in epate neruis et neruosis mēbris nocent et desiccant corpa uirtutem huius uirtutes excitant appetitiuaz.

Amara

calefaciūt et desiccant fortiter sanguinem ad adustiones pducūt et malitiaz colerā quoq; rubeaz in sanguinē.

Acuta

sunt multo plus calida quaz amara calorem augent et cor uelociter inflāmat ac sanguinē adurēt ipm in coleram rubeaz p⁹ mutant et postea in nigram.

Amilum

in caliditate satis tpatum existit et humiditatez manifestaz in ipo uiscositas repitur quia mēbra excoriata fiūt plana pectus et epiglotim lenit cum pultes exce cū zucro et oleo amigdalino fiūt sepe aūt comestū in epate et splene opilatiōē creat cum lentib; per se stringit fluxū colere.

Aqua furfuris

declinat ad calitatem cum parua siccitate gratia sbe furfuris fiūt tn̄ ex ea pultes qui quandoq; habentes tensiones mūdificant pulmones.

Aqua ordei

declinat ad frigiditatem cum humiditate febricitantibus confert

et lenit pectus atque sitim sedat et
ardorem qui ex inerit non dico qui
sitiunt sitim per ventrem nisi post
mundificationem intestinorum et stomachi a
prima fere vel superfluitate antece-
dentis cibi et hoc est propter abilitatem sive
aversionis in rem in qua invenit

Acetum
frigidum est et siccum usque ad 2m gradum et est
compositum ex substantia calida et frigida et
ipsius ambe substantie sunt subtiles sed fri-
gida substantia magis dominans est. Usus eius
maxime efficit et virtutem eius de-
struit sperma quoque minuit colera
corroborat nigram rubeam ueroco-
lerem et sanguinem debilitat et minu-
it et destruit cibos quibus ad-
miscetur subtiliat prohibet ambu-
lationes cancrenarum et advenientium
apostematum in vulneribus minorat urina
Gargarismus ex eo factus absin-
dit fluxum humorum ad guttur et
sorbet. Sorbitum antiquam calefactum
et ad sanguinis fugam et confert et
quanto magis decoquitur tanto ma-
gis eius fortitudo diminuitur et eius
acetositas vel malicia et confert
ad morsum venenosorum tamen cibi
usi et siliquam et qui ei imponi suscipit
opium et usquam miam post clistere
lenitum valet ad ulcera intestinorum.

Almuri
vel ambrosium quod mora appellatur in
latino est omnis liquor qui exit a
sale cum quo sale conduntur pisces
vel carnes qui debent reservari et
super quas ponuntur seria et species
calide et est calidum et siccum quasi in 3°
gradu operatur enim totum illud quod
operatur sal et est fortius sale et sub-
tilius quod et ventrem laxat et ve-
tositates inducit cibosque subtiliat
grossos sitim quoque facit ac stomachum et
epar calefacit. Almuri vel almoro-
sia sic fit quando carnes assantur vel elixan-
tur aut leguminia vel grana elixantur
et conduntur cum sale et aqua et
conquassantur ille liquor qui reperi-
tur in vase almuri vel salmuria vel
absemoragium si additur piper
vel species appellatur salmuria vel
absemoragium cum pipere vel speciebus

Almiden
est radix herbe ex qua fit assa calida est
et sicca in 3° que in stomacho longam facit
moram inflationem non dissolvit luxu-
riam tamen commovet et excitat appe-
titum Samuel [?]

Anisum
est herba vel semen valde notum et appel-
latur feniculum romanum in quo ad vin-
dimis reperitur et dicitur quod est calidum in 2°
et siccum in primo vel utrumque in 3° quod
est sedativum doloris et resolvit vento-
sitatem et est aperitivum in potionibus super-
fluitate et admistio confert vertigini
et inflationi in facie et sodae frigide fre-
ex vapore humido et confert febribus
antique et provocat lac et utile est
in opilatione epatis et splenis et renum
et vesice provocat urinam et menstrua
et constringit ventrem per maxima[?] isti
quoque in febribus antiquis valet etiam

Absinthium
notum est et est plurium specierum
sed quanto est magis amarum tanto
melius et in quo est stipticitas cum amari-
tudine calidum est in primo siccum in 2° vel us-
que ad tertium prohibet pannos a linea
et corruptione vermium et encaustum
ab alteratione et cicatrices a corrosione
inducit per usum bonum colorem et re-
movet frictione vel emplastro facta
ex eo vestigia violatia sub oculo et
aliis locis post percussiones pone-
diuturnas ut ni usus eius fiant sodas
et aqua decoctionis al' vapor con-
fert dolori auris et qui de eo bibit
ante vinum confert ebrietati et v3
ad obtalmiam antiquam. Syrupus
eius vel succus ipsius excitat appetitum
mirabiliter confortat stomachum si bibatur
3 iii quaque die maiora de succo
eius aut de syrupo vel decoctione eius
continue usque ad dies x confert ycteri-
cie et ydropisi emplastrum ex eo super
splenes cum decoquitur in aceto et
miscetur cum farina lolii fimo
et nitro sanat splenem succus ipsius
movet stomachum et proprie propter quandam
salsedinem suam qui miscetur cum spica
et oleo rosaceo confert dolori stomachi

vestigia violacea
post percussiones removet

cum oleo de spica uel de alcanna con
fert dolori epatis et ylliorum prouo
cat urinam et menstrua et soluit co
leram si bibatur cum ydromelle
et non fit inuamentum per ipm uz
inflate uz in uelia et confert febri
antique et ualet morsui venenoso
scorpionis s[ic] et silium

Acharia

est succus prunorum
immaturorum frigi
est et sic. in fine p[ri]mi gradus stip
ticus est et prohibet fluxum sanguinis
et denigrat et confert panoricio
et omnibus apostematibus calidis et oris
ulcerationibus confortat visum
et inegritudinibus oculi capitur ma
xime ualet et stringit fluxum ven
tris et ualet dissinterie et solucioni
antique uel sanguinee et continente
matricis et ani et mollificationi
ambonum siue emplastretur siue bibatur
seu clisterizetur

Assarum

est herba multarum
radicum et boni
odoris calidum est et siccum in 3° et cale
facit membra frigida et confert sciatice
et doloribus iuncturarum et co[n]stinenci
ciuiles et confert opilationi epatis
et splenis et ydropisi et similiter cum
decoquitur in musto et colatur post
duos menses uz in eadem causa
prouocat urinam et menstrua

Anthimonium

est scoria
plumbi
mortui silatur in virtute plumbo
adusto frigidum est in p[ri]mo siccum in 2°
consolidat ulcera et destruit car
nes additas et prohibet fluxum
sanguinis ex naribus conseruat visum
et remouet sorditates ulcerum ocu
lorum et ualet cum supponatur cum
lana uel coto fluxui sanguinis uel
matricis

Armoniacum

gumma sat
nota est
calida est in 3° sicca in p[ri]mo resolutiua
mundificatiua fortiter si misceatur
cum oleo et melle resoluit duriti
em uiscerum et ulcerum et confert
dolori yliorum et sciatice si ponatur
modo emplastri super locum destruit ul

extrahit de vulneribus frustulos et
spinas infixas cum bibitur decoctio eius dis
soluto cum vino confert duritiei e
patis et splenis si dissoluatur cum aceto
et emplastratur extra splen sanat eum

Arbor

gumme arabice est frigida et
sicca et prohibet fluxum
sanguinis et sputum sanguinis et fluxum
matricis

Anagallus

uel consolida ma
ior est duarum spe-
cierum unus habet florem citrinum alius cele
stem calidus est et in eo est multa
viscositas cum humiditate et eius sub[stanci]a
est profundata stipticus prohibet
ampliationes vulnerum et extrahit
frustulos sedat dolores molles si bi
batur cum vino confert dolori renum
adherentias facit in omni re soluta
unde confert rupture in principio
siue emplastretur siue comedatur

Anacardus

est fructus si
milis castanee
sed est durus quasi os dactili in
cuius medio uel tarditate inuenitur
etiam in modum mel al. mell. viscosum
calidum est et siccum in 4° eradicat ver
rucas et porros et pustulas nigras
et albaras et confert paralisi et tor
ture neruorum frigiditati et corruptioni
memorie fumus ex ipso siccat emor
roidas et ficos et maliciam eius fran
git oleum de nucibus

Anas

auis nota est calidior o[mni]
bus quibus dictum est infri
datos cale facit et cale factos facit
possidere se. pinguedo eius molli
ficat omnem duriciem et eius caro
frangit ventositates et impinguat
corpus et clarificat vocem et eius
pinguedo colorem bonum facit et ipi
sto plurium est nutrimentum quam est
leuius de tota eius carne similiter
et est eius caro maioris nutrimenti
carne omnium auium si bene digeritur
augmentum efficit in coitu et multipli
cat sperma Jo. Damascenus de. inserit

Auellana

nota est et vocatur
pondach maioris
durior quam nux sed est minus vi
scosa et magis nutrit calida est et

fr[ustulo]s extrahit ex vulneribus

sicca non multu͂ est ꝑ^m^ usus eius fa
at coleram et ventositates in ventre
inferiore et est magis stiptica quam
mix et cum assatur et comeditur cum
pipere maturat corruzam et aug-
mentat cerebrum Dicit quod si liniat^r^
super verticem puerorum habentium
oculos varios delet varietatem
confert tussi antique et adiuvat
ad stremdum

Auis quedam reperitur apud
nos que qua-
ha nominatur de natura eius nostri pre-
decessores non locuti fuerunt secundum
nostram opinionem Nam ipsa avis secundum
formam et varietatem penne quasi
assimilatur perdici secundum mores et estum
assimilatur galline sed est parvio-
ris corporis quam aliqua illarum Et
venatur suum nutrimentum cum pedi-
bus ut gallina et comedit milium et
granam ut gallina Sed eius mores
sunt ut perdicis quia absconse mo-
rant in cavernis terre et circa terram
ut perdix et est brevis volatus ut
ipsa quasi refugit a regione in regi-
onem tempore hyemali ut dicitur et
est avis valde timerosa de omni re
Nam eius caro in principio cum redit
ad regionem nostram antequam pingu-
escat melior est et sicca est et non est
boni saporis sed est sicut saporis terrei
et quamvis omnis caro dicatur calida et
humida de hac et bovina et vaccina
et consimilibus dicitur quod sunt melius in com-
paratione ad temperatam vel humanam
naturam Cum vero pinguescat tempore
autumpnali dicitur calida et humida per acq-
uisitionem pinguedinis ex pastu et propter
hanc diversitatem que reperitur in ea
carne dicitur et credit in unitate et
in esu humorum de membro ad membrum
Et signum huius est quod usus eius cum fu-
erit pinguis fastidium generat et
omne fastidium est principaliter circa ꝑti
quod guttam et renum cum sit propria
significatio super satiam et melioram
materiam more stomachi per indigestos
multiplicatos Sed tum vero similiter
almansor p^o^ h^o^ c^o^ de novanda ag-
gregatione iuvat et in stomacho nutricionis

Dicit enim ibi quod delectatione apud gustum
inferentes plus nutriunt et perficiunt
et melior digerunt cum avis de eorum
comedit fen 3^a^ apparet per istos
viros quo tempore sunt saporosi sunt
et maturationis impinguationis
etc vel eius caro huius temporis sit
valde saporita quod est nutrimentum
est valde bonum et male horibus
Membra capitis cerebrum confortat
et sompnum provocant et quod incere-
bro vaporosam et delectabiles multi-
plicant humiditates quasi ut perdix
et hec plus operatur tempore sue pin-
guedinis et maturationis quam alterius
temporis dicitur eius caro maturata
si assetur temperate et comedatur
cum salmuria vel vino degranatorum
et similibus Membra pectoris lenit
cannam humiditate sua actuali ac-
quisita per decoctiones et suum nutri-
mentum et per eius maturationem
tempore tali inducit gaudium et ridere
facit eo quod cor et pulmones confortat
et totum corpus Membra nutrimenti
longus eius usus propter nimias pingue-
dinem facit fastidium quod est inconve-
niens in arthetilosis et guttosis et ha-
bentibus vitium lapidis vel arene Sed
si assetur temperate ut dictum est et
comedatur ut dictum est cum suis
condimentis excitat appetitum
et confortat digestionem et bonum ge-
nerat nutrimentum ut supius est nar-
ratum per dicta antiquorum Membra
generationis augmentat sperma
et coitum excitant et manifeste
inducit in senibus erectiones et iuve-
nibus et confortat matricem et eam
calefacit et inducit bonam voluntatem
in utroque sexu febrientium sin primo
antequam pinguescat eorum caro
conveniens est quartanis et melius
omnibus et consimilibus sed tempore
sue pinguedinis omnibus talibus
manifeste offerunt et non nocent

Agnus castus planta est
et eius
folia assimilantur folijs persici calidum
est in primo et siccum in 2° dissolvit
ventositates et est in ipso operatio

cum stipticitate valet tremori et las
situdini. Usus eius sodam induit
multiplicat lac sperma minuit. Dos
eius est a ʒ. ii. usque ad ʒ. i. Aperit
opilationes epatis et splenis et
valet ydropisi et desiccat semper
sperma et si ponatur super renes
et dorsum folia et stipites eius pro
hibet polluciones et virge erectiones
et per hoc castus dicitur et suffu
migantur mulieres luxuriose et de
struit desiderium earum. Folia fugiunt
venenosa si bibatur ʒ. i. de semine
eius cum aqua frigida confert morsui
canis et lupi. Si detur omni mane
mane ieiuno ʒ. i. pulveris agni cum
ʒ. i. mellis rosati colati et aqua frigida
valet contra suffocaciones matricis
et epilensias contingentes ex sper
mate corrupto et specialiter in mu
lieribus et etiam contra melias ex
eadem causa

p morsu canis et lupi

Alcannum

meliores omnium alarum sunt ale
gallinarum et ale anserum sunt bone
digestionis et nutrimenti et hoc propter
multitudinem motus qui est in eis
multiplicat nutrimentum earum propter
multitudinem carnis que est in eis
idem de ansere

Acorus

radix plante est que
nascitur in aqua si
cut papirus sed triangulata calida
et sicca in 2° confert dolori capitis
et epatis frigido mundificat stomacum et at
tenuat splenem manifeste et provo
cat urinas et confert rupture et dis
solucioni urine addit in coitu et valet
ad dolores matricis et intestinorum et
causa eorum et specialiter si intestina sint
frigida

Argentum vivum

notum est
et est de
mineris terre frigidum et humidum in 3° mix
tum cum oleo ro. si fiat exeo in unctio
est medicamen pediculorum et lendium
et dico quod si ungantur ex eo cingulum
moriuntur omnes pediculi et circumt
adipem. Sed usus istius rei et usus
argenti vivi super faciem marcescunt
dentes et facit accidere paralisim

pediculi [illegible]

et inducit fetorem oris et visum destruit
et finaliter eius usus et usus sublimati
interficit

Atramentum

per atramen
tum intelligitur
vitriolum de quo fit encaustum et est
quatuor specierum viride album citrinum
et rubeum. Viride est forcius omnibus
aliis quasi vena terre est calidum et
siccum est in 3° ad hustiva sunt omnia
et valde stiptica et constringunt
in omni loco prohibent deambulacionem
erisipile et restringunt ventositates
a fistulis et ex sufflatione in naribus
contra fluxum sanguinis narium et
operabitur mirabiliter et contra ca
riulam post eius ulceracionem con
stabies et durities palpebrarum

Arsenicum

vena terre est
vel est rubeum vel
citrinum rubeum melius est quod de
levi teritur calidum est in 3° et siccum in 2°
abradit pilos et est conveniens in addi
tis vulneribus sordidis confert mira
biliter rubedini faciei. Unde si mis
ceatur cum adipe destruit pedicu
los et vestigia sanguinis si misceant
cum vino et cum pice vestigium
sanguinis cum oleo ro. mixto destru
it emoroidas et fistulas in ano

Aristologia

est trium specierum
quedam est ro
tunda quedam longa et quedam est
similis planicie vitis. Et rotunda dicitur
femina et longa masculus appellatur
omnes eius species sunt calide in 3° sicce
in 2° extrahit spinas et furunculos
et longa est melior in ulceribus
et nascenciis eo quod magis abster
git sed rotunda est melior in re
movendo dolores ventositatis
confortat auditum et mundificat sor
des aurium. Rotunda est conveniens
asmati et tussi antique confert
singultui et spleni cum oximelle
et cum aqua cordi dolori laterum
et specialiter rotunda.
Longa ducit humores frigidos et medi
cos et confert stomaco quando bibitur cum
mirra et pipere purgat superflui
tatem matricis post partum et ex

habit fetu[m] mortuu[m] et pronocat men
strua et confert puncturis scorpionis

Alkanna herba satis nota et
frigida est in tertio sicca
in 2° stiptica et ex siccitatiua absque no
cumento et apta in artificio veneris
et eius decoctio confert apostematibus
calidis et adustioni ignis et stringit
fluxum sanguinis in vulneribus valet
in fracturis ossium et fit oleum ex ea quod
membra lesa confortat linitum super fron
tem ad sodam calidam et est utilis
in doloribus matricis et tinctura capil
lorum alborum

Amoniacum semen arboris
que est in vola
tum sicut rote et est boni odoris
rubeum habens colorem calidum et sicci
in 2° subtiliat maturat et confortat
et valet ad podagram quando bibitur eius
usus gravat et facit zodiam et in
ducit sompnum plenarum frigide confert
et aperit opilationes epatis et sple
nis et est utilis in egritudinibus epatis
vel in egritudinibus matricis et mitigat
impressiones eius confert in puncturis
scorpionum

Assa est duarum specierum fetida et
odorifera sed fetida in omnibus
calida in fine tertii sicca in 2° resolvit
ventositates et sanguinem coagulatum
in stomacho vel ad verrucas confert in
paralisi et doloribus nervorum et apti
tibus intrinsecis vel in epilentia et
si fiat ex ea gargarismus eradicat
sanguisugam anexam gutturi
Gargarismus enim clarificat vocem
et valet tussi antique et plenarum an
tique frigide nocet stomacho et epati addit
in coitu mirabiliter et menstrua pro
vocat et confert dolori intestinorum
frigiditate et solutioni antique frigide vel
in quartana si ponatur super morsu
canis rabiosi et vermium et scorpi
onis et rutele mirabiliter confert

Acetosa est duarum specierum quedam
est domestica et quedam
est silvestris et fortior omnino et
sicca in 2° et ante quam est siliis endivie
colerem destruit et alia etiam et eius
humor satis est laudabilis confert

scabiei ulcerose decoque si radix eius
suspendatur collo sanat scrofu
las confert fluxum ventris et matricis
sedat nauseam et valet in desiderio
inmundo crete

Asinus cinis epatis asini cum oleo
valet ad scrophulas et
lepram sanat qui contracti sedent
in urina asini fit unguentum
quod cum assatum comestum in ieiunio con
fert epilentie et ungula eius adusta
in potu eius omni die est due co
cleare cum aqua decoctionis peonie

Apium est multarum specierum mon
tanum vel et silvestre
et domesticum et romanum et non
romanum est calidum omnino in primo siccum
in 2° est resolutivum inflationis et ape
ritivum opilationis faciens sudare Sed
silvestre est ulcerativum resolvit apo
stemata flatica in primo nocet epilentie
et eam excitat et radix eius fran
git dentem suspensa collo proprie
valet in apostematibus mamillarum calidis
quando ponitur in emplastris confert epati
et spleni et est conveniens in comes
tione cum lactuca vel porropisi et
epar mundificat et ipsum calefacit
provocat urinas et menstrua et pur
gat renes et vesicam et est malum
pregnantibus et prohibent a lacta
tione quia sanguinem corrumpit et coitum
excitat et lactantem disponit ad epi
lentiam

Acule gumma similis armoniaco sed
est in suis virtutibus debi
lior armoniaco calida est in 2° sicca
in 3° eradicat putrefactiva et in ipsa
est abstersio cum acuitate et parum
stipticitate educit verrucas et pro
longat pilos palpebrarum et confert
asmati et bibitur et suppositum men
strua provocat

Amigdale note sunt et earum
unctuositas minor
est unctuositate nucum dulcis equalis
est declinans ad humiditatem amara
est sicca in 2° In omnibus speciebus
amigdale est mundificatio et ab
stersio et apertio sed amara magis
aperitiva est aliis abstersiva et sub

p[ro] desiderio lut[i] & crete

in apa[ti]b[us] mamillar[um]

tiluarum mitridatum quodam modo est omnis amara pro medicina sunt et non pro nutrimento Dulces vero bene prestat nutrimentum licet pre comedere amigdalas impinguant Et oleum amare valet in doloribus aurium et amare prohibent ebrietatem Amare conferunt tussi antique et asmati dulces et oleum earum confert pleuresi amare valent in opilationibus epatis et splenis et mundificant renes et vesicam et dulces sic sed debiliores amaris contra venenum canis rabiosi operantur emplastrate et comeste et sorbitio facta ex eis prohibet fluxum

Ameos calidum et siccum est in 3° confert humectationi stomaci et sedat nauseam stomaci et subversiones anime et est bonum epati et stomaco frigidis provocat urinam et mundificat renes et vesicam et confert ventositatibus et dolori ventris punctivo et uricem mundificat quando fit suffumigatio ex eo cum gumma pini antiquis febribus confert valet in puncturis venenosorum

Ambra est manatio fontis in mari illud quod dicitur quod est spuma maris vel stercus animalis non est verum Illa vero est melior que est gipsea deinde citrina deinde nazia nigra vero mala calida in p° sicca in 2° confert senibus et decrepitis subtilitate sue calefactionis et confert cerebro et omnibus sensibus

Araneatela eius stringit sanguinis fluxum quando ponitur super vulnera et indicatur frigida et sicca prohibet ulcera apostemarum coquitur aranea in oleo et distillatur in aurem sedat dolorem eius dicitur quod quando ponitur in emplastris fridis et ligatur super frontem sanat tertianam et tela spissa alba quando ligatur super adiutorium sanat tertianam

Aloes quidem est succus congelatus existens inter citrinitatem et rubedinem et est triu-

sperum aliud sucotrinum aliud arabicum et aliud semegenum melius omnibus aliis est sucotrinum et aqua eius est sicut aqua croci calida et sicca in 2° et est exiccativus absque mordificatione et in ipso est stipticitas parva confert doloribus iuncturarum mundificat superfluitates coleriras que sunt in capite et quando linitur super frontem cum oleo ros. sanat sodam confert vulneribus oculorum cum oleo ros. et operatur contra fluxum lacrimarum mundificat superfluitates colericas et flaumas que sunt in stomaco quando bibuntur ex eo 3. ij. cum aqua frigida vel tepida destruit appetitum falsum et corruptum valet in ycteritia et ledit epar dantur de eo aur. ij. vel iij. secundum quosdam vel ij. et ℥. et quod melius est cum eo ponitur in medicinis solutivis expellit nocumentum earum a stomaco quando cum eo solutione educit sanguinem quando ponitur in vino dulci super emorroidas eminentes et fissuras in ano abscindit sanguinem currentem ex eis provocat emorroidas quando solus bibitur et quando datur in diebus frigidis timetur quod faciat exire sanguinem solutionis

Arundo est vehementis frigiditatis et eius cinis calidus in cortice est abstersio et folijs et radix eius est repo sil vestri extrahit infixum in carne folia eius sunt similia superensipula amigro que est eius flos inducit surditatem eo quod intreat et non egreditur provocat urinam et menstrua et confert morsui scorpionis

Abrotanum est calidum in primo siccum in 2° subtile et amarum est et aperitivum quando decoquitur in oleo antiquo et fit ex ipso in unctio preparat na tiuitatem removet a pota flahea eius decoctio confert contrisi om quando decoquitur in hx... removet frigiditatem a capite confert difficultati anhelitus stomachi calefacit et eius removet frigiditatem et spasmum

qn decoquitur in lixivio removet
frigiditatem capitis cum oleo
multum vz infrigore flatione qn co
quitur cum oleo fit inunctio provo
cat urinam et menstrua et adiuvat
ad lapidem qn sternitur in locis fu
gat venena

Alumen est terre species sali
sufficit humidus et re
torius sufficit est flos alumis inveniatur
aut quodam alumen in quo est stiptici
tas manifesta sed insipiditas etiam
non valet ad talia et siccum est in 2°
est exsiccatio et stipticitas fortis
et prohibet fluxum omnis sanguinis
et fusum sup fluitatem interficit ti
mices et pediculos et omnis fetor
confert dolori dentium qn cum eo col
luitur os cum aceto vel vino calido vel
terra dissimilia desiccat

Anetum calidum est in 2° siccum
in 1° maturativum est
humorum frigidorum et sedativum dolorum
et carminativum ventositatum oleum eius
confert doloribus nervorum et facit
sompnum et excitat humiditatem aurium
anetum et eius semen lac multipli
cat et in semine eius est vomicatio
et per hoc nocet stomacho et confert do
lori ventris punctio semen eius
abscondit emorroidas ortus et
eius cinis est bonus in o et virge
et testiculis

Adeps anatis est calidior
et siccior
de inde adeps castrati et de nepi
ti castrati levior est adeps anatis
est subtilior adipe galline et ceteri
sunt magne calefactionis et adeps
pavie est media inter bovinam et ca
prinam et omnibus adeps masculi est
fortior adipe anseris valet ad fis
suras faciei et labii adeps porci
valet ad apata adeps vipe veres
valet ut non nascantur pili evulsi
ex palpebris et confert panno et
acuit videndi in oculo et adeps
piscis similiter confert spasmo adeps
cervi et adeps caprina confert
mordicationi intestinorum et ulceri
bus eorum et caprina est fortior in nica

ulcerum intestinorum quia adeps porcina
et hoc pp velocitatem sue congelaci
onis sed porcina sedat magis mor
dicationem omnis adeps valet in molli
ficatione durities et contractionum
adeps porcina confert in puncturis
venenosorum et caprina contrariis dibus

Alleum aliud est domesticum
aliud porcinum et aliud
silvestre Porcinum vero est com
positum ex alleis et porris in silves
tri est amaritudo et stipticitas et
vocatur alleum serpentis calidum est et
in 4° sed silvestre est calidius con
fert domesticum et omnia allea ad
alteracionem aquarum et est ulcerativum
et adustivum cutis et resolvit infla
tione decoctionis interficit lendines
et pediculos aperit apata multi sica
fit ex eo clistere ad sciaticam et vz
facit rodam sed qn coquitur vel as
satur sedat dolorem dentium visum
debilitat Usus eius confert tremori
qn comedit cum nuce et oleum qn
sederet in eius decoctione vel foli
orum provocat urinam et menstrua et
extrahit secundinam et qn teritur
deco et datur cum aqua melli
extrahit vermes et flatus qn coquitur
in aqua per se aut cum ciminibus
fit ex eo multa spermata et conmovet
ad desiderium coitus et equat ma
flationem et eam adhurit et confert
ad puncturam et omnium venenosorum
et canis rabiosi

Altea vel malvaviscus idem est
calida est cum equalitate
maturativa mollificativa et reso
lutiva et semen similiter mollificat apa
ta et prohibet ea et resolvit et ma
turat vulnera etiam sedat dolorem
intestinorum et proprie cum adipe anseris
et confert semen et tussi an
tique et facile efficit sputum cum
stipticitate sua prohibet sputum
sanguinis et valet in ardore urine
decoctio radicis eius et in ardore
intestinorum et valet in durities ma
tricis et ani Et qn decoctio eius
datur cum vino confert in diffi
cultate urine et lapidis decoctio

eius remouet pũchuras capitum ab
luendo

Affodillus calidum est et siccum in fine tertij. radix eius est abstersiua resolutiua et cinis radicis eius confert alopicie et serpigini quando ponitur. radix eius cum farina ordei valet in apostematibus calidis in principio urinam prouocat et menstrua quando radix teritur et ponitur cum fece vini super apostemata testiculorum confert de eo drachma de eo aut in. contra morsum venenosorum.

Aurum est equale temperamento ingreditur in medicinis melancolie et ex eo fit cauterium velox sanabile quam ex alia re et retentio ipsius in ore remouet fetorem oris quando ponitur in puluerib*us* colorum confortat visum confert dolori et tremori cordis et timori et ei qui solus loquitur.

Agaricum dicitur quod generatur in arbore acetosa per viam putrefactionis et dicitur quod est fungus abietis melius est illud quod est album frangibile leue porrosum valde est duarum specierum album quod appellatur femina et nigrum durum quod masculus appellatur et est calidum in primo siccum in secundo in est amaritudo manifesta cum quadam dulcedine resolutiuum insensibile humorum grossorum aperitiuum omnium opilationum valet ad sciaticam et ad omnes egritudines neruorum cum proprietate datur cum mellicrato in febribus longis confert epilencie et mundificat cerebrum et confert asmati pondus eius est .i. drachma aut datur ad bibendum cum oximelle et confert veterinie solucionem educit grossos humores melancolie flatus et colere rubee et adiuuat medicinas solutiuas et facit eas peruenire ad extrema corporis prouocat urinam et menstrua et sedat dolorem renum confert tremori cordis et febribus antiquis valet proprie contra omne venenum frigidum

Argentum frigidum est et siccum

tium confert limatura eius quando ponitur in medicinis humiditatibus viscosis confert fetori oris cum medicinis ad hoc ponitur et tremori corporis vel cordis.

Abstingar .i. borax calida est et sicca in 2º confert et confortat appetitum quoque et de proprietate curat quartanas.

Alanich .i. plumbum nigrum et non nigrum utrumque est frigidum et humidum in 2º et si fricetur lamina plumbi cum alia et cum aliquo ex rosis valet usui in apostematibus calidis valde plumbum adustum valet in ulceribus malignis et corrosiuis et ulceribus uetustorum et confert obtalmie cum abluitur et ulceribus melle et ligatur lamina super renes et confert pollutioni frequenti et remouet desiderium coitus.

Amnoli .i. oleum dulce calidum est et humidum sed caliditas est maior humiditate confert doloribus uetustorum fit ex eo collirium ad tenebrositatem oculorum.

Albagar .i. lignum indum vel aloe lignum est boni odoris habens corticem uetustum in minio specierum que venduntur et est in ipso stipticitas cum amaritudine calidum est et siccum ablutio facta ex decoctione eius facit oris odorem bonum et confert fetiditati pectoris et lateris bibatur cum aqua frigida ad dolorem intestinorum pinguitudinum

Agaylem .i. arbor generis acacie frigidum est et siccum prohibens fluxum sanguinis et sputum sanguinis et fluxum matricis et ventris

Auricula muris est duarum specierum una quarum est de natura maliue et non est stiptica et alia que est de natura absinthij et est stiptica quod exit spinas et surculos et facit ad hoc plagas vel illa que est calida medicina confert epilencie et tortuose et quando fit sternutatio ab ea mundificat cerebrum

Albuligixr .i. lachima asini est spinosa pilosa

aspera viridis habens plurima folia
et eius radix est coloris auzei rubei
calida est et sicca et radix eius est for
tior quam folia qui sumunt cum radice
vel folijs morphea confert decoc
tio eius vz yctericie cum opilatione
et multum operatur in doloribus renum et
vesice et confert febribus antiquis
multum operatur contra morsus veneno
sorum postquam potatur et ponitur super
morsuram

Amcos id est lachanum similis por
tulace calida est et sic
ca cum virtute est vehementer ab
stersionis et adustionis abstergit
dentes et valet in vicio lapidis et
est multum venenosa

Amoch est cortex similis cinamo
mo grosso boni odoris calidum
et siccum odorem efficit bonum et pro
hibet putrefactionem membrorum et di
latat grossitiem ulcerum et confor
tat cor et omnia viscera et stringit
naturam

Atamararach est herba
similis peonie
prohibet elevationem vaporis ad
cerebrum et prohibet epilentiam

Albagne est herba similis ban
ne et eius semen
simile semini vel baucie provocat uri
nam et confert splen valde

Asefem id est sisquamimus calidum et
siccum in primo abstergit
et excitat cum equalitate confert
panno faciei multum valet in morsu
canis rabiosi

Ardifrem frigidum est et siccum
confert apostematibus
in principio calidis et cum linitur super pu
turas vesse illico sanat eas

Abucalon si ponatur super
vulnera recentia
vel sanguinolenta illico confortat
consolidat

Andrumulon calida et
sicca in
quadam ponticitate aperit opi
lationes multarum et doloribus
iuncturarum confert valde

Aanat calidus et humidus aug
mentat coitum

Athimite id est barbor maior vel
arbor marien herba
est similis puretro vel plurimum de ea quod
operatur est radix in stisima resolutiva
calida est et sicca aperit opilationes
narium et facit sternutationem confert
doloribus iuncturarum et eicit fetum mortuum
operatur contra omnia venenosa

Asius est inchis est aspibus et
generativa carnis resol
vit extrinsecus si ponatur super ipsas cum
pice vel terebentina confert ulce
ribus antiquis et si transglutiatur
cum melle valet in ulceribus pulmonis
quando linitur super splenem cum aloe et
aceto confert

Atriplex repitur in littera c sub
vocabulo crepoloriata
Asposa repitur sub littera c sub vocabulo
cauda equi Arbor habens spinas
glandes repitur in littera d sub voca
bulo de arstchestam Arbor habens
cortices et nuces repitur in d sub vo
cabulo domest et vocatur latinum
Avellana indica repitur in littera f sub
vocabulo fischi et appellatur in nostra
contrata gazgatula Archachema
sia repitur in littera f sub vocabulo
fuchulens Arbor storacis liquide
repitur in littera l sub vocabulo lilume
Avellana indica repitur in littera r sub
vocabulo rota Acetosa repitur
in littera k sub vocabulo ribes Anetum
secundum quasdam similitudines seu herba similis
est aneto repitur in littera r sub voca
bulo rarix

Lacebisanne sunt
frustra similia virgulis arde
cia boni odoris et appor
tantur secundum plurimum de me
tha meliores sunt ille quis declinat
ad albedinem calida et sicca sunt in 2°
subtiliatio suffumigatio earum confert
epilentie suffumigatio earum cum vulua
removet suffumigationem matricis

Ben est semen magnum mans
citrie declinans ad albedinem
et habet medullam lenem et unctuosam
calida est et sicca in 2° mordificativa

Arbor maien

suffumigationem matris

[calefacit neruos]

confert opilationibus intestinorum confert lentiginibus et omnibus apostematibus duris et veruce et calefacit neruos et lenificat spasmum et sorbitionem mitigat duriciem splenis et epatis confert ventositates et destruit flegma si bibatur cum melle loco eius ponitur mace vel cassia lignea

Bedagart habet longas spinas que similantur foliis lanei stipites non ascendunt quam ultra duos cubitos et est frigidum et siccum et dicitur quod est calida resolutiua et opitiua et retinet proprie fluxum sanguinis confert spasmo et omni egritudini et contractioni neruorum et vz mispute sanguinis et confortat stomachum vz febribus flaticis et longis operatur contra puncturas scorpionum et ponitur loco eius fumus terre

[fluxum sanguinis]

Balsamus est arbor egiptiaca nascens in loco qui dicitur oculus salis cuius folia et odor rute similatur et non colligitur de eo in anno ultra illud quod est l. ix. lb. ex ponitur de eo quam cum ponitur super lac statim coagulat et ablutio ipsius a panno lineo tinei adheret Et quarta conditio est subtilitas odoris eius lignum est calidum et siccum in 2° et semen calidius ligno et balsamus calidior est illis duobus aperit opilationes et confert visceribus grossis et extrahit fracturas ossium valet contra spasmum et confert veterigini epilentie abstergit pannum ab oculo et albedines vz asmati et peripleumonie frigide mundificat stomachum et confortat epar confert doloribus matricis et aperit os eius vz h' orepnom et egritudinibus vesice et aufert rigorem valet contra res venenosas

[al' dolorib(us)]

[Extrahit fractas ossium]

[peripleumonie]

Been est lignum vel radices asperi extrinsece et continue grossi et est duarum specierum alba et rubea est calidum et siccum in 2° confortat cor et confert tremori cordis augmentat sperma loco eius ponitur lignum anis vel hedi

[augmentat spermam]

Baurach est sal grossum rubeum quod est frangibile

et humorosum et rubeum est melius rubeum et siccum in 2° abstergit et lauat fortiter attenuat capillos cum puluerizatur super illos confert torsioni neruorum et paralisi dissoluitur cum melle aut vino aut sirupo de rosis ponitur et valet surditati et sonitui aurium pisi noret stomacho soluit quando comeditur cum ruta vel cimino aniso feniculo et siliis sedat dolores ventris et vermes interficit cum tiriaca frigore

Bubbus est quoddam genus cepe quod comeditur et vocatur scalogna et eius folia sunt similia foliis porri et rosa ipsius est similis viole calida est in 3° et in ipso est superflua humiditas et exasperat linguam linitur super pannum et confert super verrucas confert fissuris et ulceribus capitis vz in fistulis lacrimalis quod est dulcis et rubeus et est bonus stomacho et cum non bene digeritur pungit et inflat et excitat coitum

Baccha est quedam species melonum frigida et humida et est in 2° et omnis melo et eius species convertitur ad omnes humores quos in stomacho invenit et sunt bone abstersionis mundificant cutem et eius intus confert granno et morphee et fissuris et prohibet fluxum fiet ad omnibus et mouet vomitum absque labore Usus eius omnis melo est tarde digestionis et male calefactis bibat post ipsum oximel et humectatis ?? conditum vel vinum confert lapidi renum et vesice et ardori urine

Bule est cuminum indus est calidum et siccum in 2° stipticus est confortat viscera vz torture et pollusi stringit ventres et siccat ventositates

Beliric mirabolani sunt frigidi in primo sicci in 2° confortant stomachum cum aptatione et aggregatione ut coruncum et inbor sunt ut bilum stringunt ventrem post lenitatem et ipsi conferunt intestino recto et ano

Bederengemi i. species ?edoc a?ie calida et sicca in 2° confert omnibus egritudinibus

flatus et melius confortat cerebrum aufert tremores cordis et ad singultum valet digestionem confortat ponitur in coco decoctio eius

Bunda i. species satirion calida est in 2° sicca in p° confert dolori iuncturarum et podagre augmentat coitum et veneris confert

Borago herba est que similiter usitatur calida est et sicca in 2° quod non tantum tamen temperata ut videtur declinat ad calidum et humidum et habet proprietatem generandi leticiam et si in vino mixta potui detur confortat cor proinde antiqui miscebant eam medicinis cardiace passionem patientibus ut etiam cum aqua cocta et melle et zuccaro potata canales pulmonis et gutturis optime mundat

Bichas i. oculus vaccae rosa eius citrina est in medio rubia et est grossior flos camomille calida est in 2° sicca in p° odor eius ventositatibus grossis in capite confert

Barangi al' bachehie semen simile lenti est equalis declinans ad siccitatem stipticum est et melius generat et ventrem stringit ut multum in ruptura more emplastri super posita

Bessegasem i. coriandrum putei declinat ad calitatem et siccitatem valde parum in p° est stipticus prohibens vomitum et cum miscetur in cibo gallorum et columbinorum fiunt fortes ad preliandum confert fistule in lacrimali mundificat pulmonem urinam provocat et frangit lapidem et provocat menstrua contra venenum canis rabiosi operatur

Bedoragi i. ocimum fluviale calida est in primo et in p° est humiditas superflua quasi usque ad 2m ut in apparitionibus calis et confert eius semen in melius si emplastretur eius semen super omnia eius semen confert pulsationem confortat cor et desiccat pulmonem usus eius nocet stomacho ut in difficultate urine et pectoris ves?ratis et

scorpionum

Bilomosi i. portulaca habens lac vel silvestris semen eius igneum simul sunt tamen malli solvit cito vehementer cum violentia et est de venenosis

Butirum calidum est et humidum in primo sed eius humiditas plus est calitate et est sedativum dolorum mollificativum et resolutivum et impinguat et humectat mollificat nervos et lacertos ungitur gingiue puerorum et dentes melius nascuntur si comedatur cum amigdalis et zuccaro removet tussim et siccam et siccitatem maturativum est valde leniticativum est usus eius solvit liniendo fit clistere ex eo ut contra apostemata calida viscerum et vesice et matricis resistit venenis cum ex eo linitur morsus vipere et venenosorum animalium

Butirum indaicum est magnum simile piri quidam dicunt quod amanat de quibusdam montibus et quidam generatur in quibusdam meatibus aque est calidum et siccum in 2° et frangibile et liquefacit sanguinem coagulatum mixto cum bibitur et confert strofulis si emplastretur super ipsas et confert podagre et sciatice si emplastretur confert tussi et ulceribus pulmonis fumus eius confert ad matricis duriciem et clistere factum ex eo cum aqua ordei ut in disinteria

Boellium melius est purum frangibile est calidum et siccum distrumpit ventositates et sanguinem congelatum resolvit et lenificat membra et maturat apostemata dura et scrofulas et confert contusioni et spasmo et omni diuturnae vel contusioni et tussi antique fumus eius retinet sanguinem emorroidarum et cum ponitur cum solutis prohibet abrasiones et provocat menstrua et mundificat matricem et lapidem frangit Butirum coctum est fortius in maturatione quam crudum calidum et humidum est in p° gradu est maturativum et resolutivum maturat omnia apostemata parva et magna cum melle

Portulaca

sanguinem coagulatum in potu liquefacit

podagre

sanguinem coagulatum distrumpit

prohibet emorroidas

lapidem

et zucco si dat' leuit pectus et ma
turat superfluitates que sunt meo
soluit ventrem cum amigd' valet
venenis

Bebigi .i. papauer cordosum ca
lidum est multum et est de
tintimallis et soluit fortit' sicud ali
quis tintimallorum

Barba yrcina est frigida in p°
sicca quasi
in 3° succus eius est stipticus fortit'
et eius folia consolidant uulnera
succus constringit fluxum sanguinis
qui bibitur cum aqua ordei stom
confortat ne recipiat nimiam ab alijs
mebris succus eius cum vino strin
git ventrem et appellat' ypoquisti
dos et consolidat uulnera intesti
norum

Balaustia frigida in p° sicca in 2°
retinet omnem
fluxum et generat melius consolidat
ulcera antiqua et excoriationes que
fit asella cum quis equitat consoli
dat et fortes efficit dentes motos
et prohibet fluxum sanguinis et confert
ulceribus intestinorum fluxui ventris
et matricis

Borax est lapis uel uena terre
repitur in lra a sub voca
bulo abstigar ego autem credo quod ab
stigar sit herba Bauuc ul' herba
simil' bauue repitur in lra a sub
vocabulo ablagar Bibenis repi
in lra a sub vocabulo azthecta.
Baccar laurus uel arbor eius quod medi
repitur in lra d sub vocabulo do
mest Bancia repitur in lra g sb
vocabulo zezer Blitis repitur
in lra h sub vocablo holus Bomba
cium repit' in lra h sub vocablo thor
Bresta repit' in lra m sub vocablo m

Coagulum melius omnibus
alijs est coagulum leporis
omne coagulum est calidum
et siccum in 4° resoluit coagulatum
coagulatum uel coagulatum
mixto et mamill' et omne liquidum
inducat coagul indo et est resolutum
et incisiuum et confert epilentie

cum bibit' resoluit sanguinem coagula
tum in pulmone si supponat' post
menstruorum purgationem iuuat mi
rabiliter ad impregnandum confert
insquinantio nigro et ualet contra
venena

Citrum cortex citri calida est
in p° sicca est in 2° et
caro calida et humida in p° et sm' quos
dam frigida eius acetositas frigida est et
sicca est in 3° eius acetositas fran
git coleram rubeam et eius caro in
flatiua sed cortex et semen sunt re
solutiua et eius acetositas delet pan
num faciei et rubedinem sed cortex
facit odorem oris bonum ablutio
facta cum acetositate remouet
yctericiam ab oculis acetositas sedat
tremorem cordis calidi sed eius
caro est mala stomacho et tarde dige
ritur et facit colicam semen eius opti
contra venenum scorpionis

Cerusa est cinis plumbi mundi
mundati frigida et sicca
in 2° vz in consolidatione ulceri
et apostematibus calidis oculi et fixu
ris ani sed est in ca° venenosa

Camomilla multarum specierum
est cuius flos est
albus et alia cuius flos est citrinus
et alia cuius flos est purpureus calida
omnis et sicca in p° resolutiua abs
que attractione aperitiua et subtilia
tiua sedat calida apostemata resoluendo
ipsa mollificat thetanum et sedat
omnes dolores resoluendo tempat
absque attractione et confert lassi
tudini plus alijs rebus sedat soda
ex natura sua confert yctericiam pro
uocat urinam et frangit lapides olm
eius confert in febribus periodicis et
antiquis

Cepe notum est calidum est in 3° et
in ipso superflua humiditas
cruda non nutrit sed coctum prestat
nutrimentum humiditatum rectificat
nocumentum aquarum proprie et est
rubificatiuum et ventosum et mollifi
catiuum multiplicat saliuam et valet
cum melle ad albulam oculi et mouet
vomitum quedam est species propriae

dissinal et male digestionis et si come
datur cum aceto commovet appeti
tum et stomachum debilem confortat et
percutit ostiria emorroidarum et pro
vocat menstrua et omnis species eius
contra extitiunt vel in morsu canis
rabiosi quando emplastratur cum ruta et sale
super locum morsus

Corallus est herba in mari et
cum extrahitur fit
lapis frigida in primo sicca in secundo prohibet
fluxum sanguinis undecumque proveniat
sive ex ano sive aliunde confortat
oculus abstergendo et exiccando
humiditates spiritus sanguinis removet
confortat stomachum et si suspendatur ad
collum et propter hoc suspenditur ad collum
puerorum confortat cor proprie valet
apatibus testiculorum calidis

Cepe azir i. nasi assilatur sal
le in virtutibus et
operationibus et sedat dolores matri
cis et opatur contra venenum scorpionis
et tutele

Castoreum est testiculus animalis
marini et biuera
appellatur et invenitur par suspensum
ex radice una adulteratur ex opio
calida est in 4º et sicca in quarto re
solvit inflationem et calefacit corpus
confert nervis et calefacit eos et
tremori et spasmo et epilencie con
fert oblivioni et litargie i. palisi
lingue et bibatur cum aceto sup
singultum et valet delet dolores ven
tris pungitivum et resolvit ventosita
tem et provocat menstrua et extra
hit fetum quando datur ʒ ij. cum mentastro
vel calamento confert morsui veneno
sorum et est triaca pro fornicatori elli

Caseus est ille qui fit ex lacte
recocta est que fit ex
caseo post alteracionem casei recens
est frigida et humida in 2º salitus est cali
dus et siccus in eodem Aqua vero casei
calia medicinat propter quod coagulum fit ex
coagulo melior est medius inter illum
qui extenditur ut viscus et frangile
quia ambo mali recens multum nu
trit et impinguat et si coquatur in
aqua et datur illa aqua in potu

lactantibus multiplicat lac / non vetus
sed salitus aliquantulum est medius
inter recentem et veterem salitum et
recocta est ex parte magis melita
aliquantulum vero vetus nocivus stomacho
sed recocta minus nocet stomacho quam
caseus Omnis caseus lapides generat
et aqua casei colerum solvit assatus
non salitus prohibet multum solu
tionem ventris

Cinamomum est multarum spe
cierum melius
omnibus est habens bonum odorem et
saporem acutum absque forti mordica
tione declinans ad rubedinem ob
scuram et quod super unam radicem exit
calida est et sicca in 2º et rectificat
aerem putrefactorum et omnem virtutem
corruptam mundificat pectus et con
fortat omnia nutritiva et epar et
aperit opilationes et provocat urinam
et menstrua et confortat matricem
loco eius ponitur cassia lignea

Cerebrum meliora sunt cere
bra volatilium et
proprie montanorum silvestrium de quadru
pedibus meliora arietum et vituli
omne frigidum et humidum ~~est omne~~ generat
flam et humores crossos omne facit nau
seam et delet appetitum et est male di
gestionis

Cerasataris id est id quod
est super arborem
que fert glandes involuitur est ca
lida et sicca confert paralisi et torturi

Crocus melior est recens boni
coloris et subtilis odo
ris super cuius pilos est parvulum al
bedinis non velociter tingens et
neque deleri frangitur calidus est et
siccus in primo stipticus resolutivus et
maturativus est rectificat humorem
putrefactum et confortat et eius usus
colores efficit bonum confortat cor
et omnia membra imbelitus odor eius
inducit sompnum implet cerebrum de
bilitat appetitum sed stomachum confor
tat sua stipticitate excitat coitum
et confert duriciei cutis matricis
et provocat urinam et valet ad
partum difficilem Dicatur quod nimis usus eius

causat mortem

vel multiplicant

induat risum et tres · aur' de eo in
terficiunt lenificando

Colloquintida est masculus et femina al
ba est melior lacra lenis calida est
et sicca in 2° est attractiua ex lon
ginquo et maxime humor̄ visco
sor̄ vz in sinancia et egritudibus
neruor̄ omnibus frigidis cerebri pur
gat solutione educit fla' grossus
ex iuncturis et neruis proprie et et
soluit coleram et confert colice hu
mide et ventose valde et valet in
morsu scorpionis

Cicer al' est albus al' rubeum al'
nigrum et aliud in modum
horobi et preter hec aliud siluestre et
aliud domesticum et siluestre est for
tioris operationis sed est deterioris
nutrimenti quam domesticum et male
digestionis omne calidum est et siccum
in primo clarificat vocem et nutrit
pulmones omne est inflatiuum decoc
tio eius valet ydropisi et yctericie
et aperit opilationes epatis et splenis
et specialiter nigri decoctio et opila
tionibus renum et viarum urinalium et mi
rabiliter coytum confortat Scias
quod illa est bona aqua in qua cicera
primo infundunt

Columbe in pullis qui volare
non possunt est ca
liditas cum humiditate superflua
sanguis ipsarum constringit fluxum
sanguinis narium qui fit ex velamine
cerebri volantes sunt velocioris
digestionis et melioris humoris quia
pulli tale facti comedunt eos cum
agresta et similibus oua eorum sunt
mali saporis et minus calida

Cubebe calide et sicce sunt in 2°
aptitudine sunt bone in
egritudinibus capitis et catarro vo
cem clarificant et opilationes nu
tritiuorum aperiunt renes et vesicam
mundificant et spiritus masticantium
cum delectat quantum si ex saliua
masticantur in vngatur caput virge
hora coitus

Cussute est res inuoluta super
spinas et arborem
que non habet folia et nascitur in pratis super
plantas et super linum et appellatur
a quibusdam podagra lini calida est
in primo sicca in 2° mundificat stomachum
et attrahit superfluitates subtiles
ex venis aperit opilationes epatis
et splenis et nutritiuorum et confor
tat stomachum et mirabiliter operatur
contra ycteritiam et opilationes de
coctio eius multum operatur in febribus
antiquis

Ciminum est multarum spe
cierum est in 3° sic
cum in 2° in primo est stipticum et
resoluit ventositates et grossum
eligitur minimus eius usus catrinat
faciem et delet apata testiculorum
quando miscetur cum faba et oleo et
melle vz tremori cordis frigido con
fert difficultati vrine et dolori ve
tris pungitiuo et inflationi et
operatur contra morsus verminis vene
nosorum

Castanee quamuis sint frigide ha
bent in se aliquam
caliditatem sunt autem melioris nutri
menti glandibus nimis stringunt
ventrem stomachum inflant et intesti
na et faciunt ventositates et si bene
digerantur corpus impinguant et
confortant appetitum

Capparis ca. et sic. in 2° qui
ponitur cum sinapi
vel per se in musto conseruat ipsum
ab ebuliticon resoluit et mundificat et
subtiliat et mundificat vias opila
tas et confert sciatice et doloribus
iuncturarum et excitant humiditatem
in cerebro confert asmati de pro
prietate sanat splenem et eius pro
mouet duriciem et confert melie
augmentat coitum et prouocat me
struam et interficit lumbricos

Caulis ca. est in primo sic. in 2° de
coctio eius est diuren
ca et prouocatiua et eius stra post
decoctiones melica fit eius nutri
mentum est paruum et malum decoc
tio eius et semen tardant ebrie
tatem abstinent visum eius usus
malus est stomacho sed decoctio confert

cocta in ueru uel in patella sed non
est ita durabil' in mebris et plures
generat super fluitates et mag ma
gis habilem ad putrefactionem
Et omnis caro recipit alteraciong a
rebus cum quibus conditur nam car
nes que cum seminibus calis et her
bis calis conduntur calie indicant
Que uero cum agresta et aceto et
similibus condiunt frie indicant p
artificium   Caro vaccina sicior est
carne capina et capina sicior carne
ouina et difficilior digestionis Lepo
ris uero caro calia est et sicca   Ois
pinguedo et adeps est mali nutri
menti et pauci et sublenat abu et
male digerit et eius usus destruit
appetitum et fastidium inducit
Salita uero caro et spaliter porci
na in p'o sue salsedinis humida indi
catur cum uero exiccata fuit sicca
et mali nutrimenti indicatur et parui
Pinguis uero caro lenit ventrem
Caro vaccina plurimi est nutrimenti
et generat egritudines melius et
debet comedi in fine yemis et vere
et in p'o estatis et est minus viscosa
quam caro porci in sua crassitudine
Caro anatis est plurimi nutrimenti
sed non equatur cum carnibus gallinar
in bonitate sed ventres anatum sunt
suaues et earum epata epata bona
et summa in cibo idem est de anser
ius gallinarum decrepitarum est bonum
colice et eius egritudinibus melius
Ius gallinarum multum confortat virtutes
pullorum vero ius humores temperat
magis   his carnis vaccine acetosum
est bonum solutioni colice et fluxui
ventris colico et caro vaccine prohi
bet attractiones colere ad stomachum   Et
leporina assata est bona ulceribus
intestinorum   Vaccina uero caro sa
lita natat in stomacho et est minoris nu
trimenti quam illa que est absque pin
guedine salita uero vaccina que
non est sicca non sic natat in stomacho et
sanguines satis generat temperatum
Caro uero animalium que de ventre
animalium ante partum extrahitur et
caro decrepitorum impinguatorum

omnis mala est   Omnia interiora
animalium preter epata gallinarum et epa
ta de quibus supius fecimus mentionem
et eorum extrema uel pedes et silia
tarde digeruntur et sanguines grossum
generant sed anteriora sunt meliora
posterioribus

Crisollonulla i. nucinate frie
sunt et humor
sunt in 2° sed oleum nucleorum est ca
lidum et siccum in 2° Humor eorum est
velocioris putrefactionis sed melio
ra sunt stomacho quam per sicca eorum infu
sio sitim sedat et febrem generat
pp velocitates sue putrefactionis pe
netrationis et infusio siccorum confert
febribus antiquis al' acutis

Calx per calcem significamus
calcinationes corporum lapido
sorum et astratorum extincta et non ex
tincta sicca est sed non est extincta
calior est extincta abluta exiccat
absque mordicatione et utique fluxum san
guinis abscidit sed abluta consolidat
et confert adustioni ignis

Ciperium est radix plante silis
porro sed est longior
et subtilior et est aromaticum cum amar
itudine et est difficile frangibile et
extenuat ventositates colores efficit
bonum et odorem oris similiter confert
incisorias et putredinem oris confert
calefacit stomachum et epar confert diffi
cultati urine et frigori vesice et ma
tricis et febribus antiquis

Cipressus est arbor magna
calia est in primo
sic in 2° est stiptica ualde et eius
ponticitas est plus amaritudine
Folia et nux eius sunt stiptica sed nux
est fortior in omni re eius folia et
nux consolidant uulnera ualet nux
eius ad sputum sanguinis cum vino et con
fert ulceribus que sunt in intestinis et
rupturis

Cancer fluuial' est difficil' di
gestionis et plurimi nu
trimenti decoctio eius cum mes extra
hit spinas et res acutas infixas
in mebris sed marinus est subtilius
cum lacte asine confert ptisi et

al' gallorum

Leporina assata bona
ulceribus

+

confert morsui scorpionum et cutele
et succus eius cum melle et gen
ciana ad morsus canis rabiosi

Cancer marinus per can
crum
marinum intelligunt speciem cancri qui
habet omnia membra dura ut lapis
quod de eo est adustum est subtilius
reliquis adustis prohibet lacrimas
et resolvit cum sale ungulas pro
hibet apostemata ut dicitur

Crisolocomia i. atriplex
frigida est et hu
mida et temperata secundum quosdam
temperamentum nutrimenti

Coturnices timet ex comes
tione earum spas
mus et thetanus nam propter hoc quod co
medunt eleborum sed quia in substantia earum
est hec virtus et nutriunt ex ello
ut creditur ut siliginem complens

Cassia est plurium specierum que est
cortex radicis moriasem
quarum una est boni saporis et odoris
et alia cuius sapor est sapor spice et
alia est nigra declinans ad purpu
reitatem cuius odor est similis sandalo
et alia est nigra horribilis odoris
fixa subtilis cortice et alia ad albedi
nem parvi odoris et dicitur quod invenit
quandam sile quod dicitur de cinamomo
omnis calida est et sicca in 2° illa meli
or est que est rubei coloris pura pla
na longi ligni crossa boni odoris
resolvit ventositates crossas confert
epati et stomacho et ipsa confortat pro
vocat urinam et menstrua et valet
in doloribus renum vesice et matricis

Citonium frigidum est in fine primi
siccum in primo 2i
stipticum et confortativum fortius est
oleum eius confert scissuris frigoris
et formice eius comestio generat
dolorem nervorum succus eius et sirupus
etiam prohibet sputum sanguinis et
confert asmati et tussi et similiter eius
semen et asperitati gutturis et leni
tiva pulmonis confert vomitui
et ebrietati sedat sitim et sirupus eius
confortat stomacum recipientem super
fluitates restringit fluxum ventris

Crocus ortulanus calidus
est in
primo siccus in 2° et stipticus secundum aequa
litatem et maturativus confert ad colera
puerorum si fiat ex eo linimentum cum
melle

Calamentum aliud fluviale
et aliud mon
tanum simile ysopo calidum est et siccum
in 3° potus decoctionis eius confert
contractioni lacertorum succus eius et
interficit vermes in aure decoctio
eius confert asmati et tussi antique
et extrahit humores viscosos ex pec
tore confert paucitati appetitus et
debilitati stomachi et valet singultui et
veterine de opilacione decoctio
eius provocat urinam et menstrua et
confert dolori punctivo ventris et
celiace passioni frigide et fit emplastrum ex
eo ad cordis tremorem eius decoctio
valet vigori

Cardamomum aliud est magnum
ut cicer habens
intra se granum album cum frangitur et ad
parvum ut lens calidum est et
siccum in 3° calefacit cum stipticitate
confert vomitui et nausee cum aqua
mastici et aqua ut usque germinati et
usus eius specialiter in electuariis et syrupis
conservat caliditatem et accidentalem calorem
resolvit

Cordumeni i. agreste cimini
calidum est in 3°
confortat et calefacit interiora omnia
et confert egritudinibus nervorum et
paralisi et epilencie bibitum in aqua se
dat tussim frigidam et longam operatur
contra vermes et dolori punctivo
ventris morsui et ictui scorpionis confert

Calamus aromaticus nodo
sus et qui est in croci
coloris est melior calidus et siccus
in 2° solutivus cum stipticitate est
confert sanguinis morbo vel contussioni
abstergit visum apparatibus epatis et stomachi
cum melle vel et tussi antique provocat
urinam et menstrua multum operatur
in doloribus matricis siccum semine
apii et melle bibitum

Centaurea est maior et

minor utraque est ca. et sic. in 2° abst
siua cum stipticitate et acredine e
et dr si coquatur cum carne in scissi
ingit cum confert attractionem et
sciatice si ex ea fiat clistere vz ut ip
in difficultate anhelitus et confert
oppilationi epatis et splenis prouo
cat menstrua et vermes interficit
et confert doloribus et colice

Ceresa est duarum specierum scilicet dul
cia et acetosa et dulcia
citius maturant sed dulcia humida
sunt cum quadam calitate in quibus
fructus cum insipiditate vocatur usac
mult q sint nocie in° pm gradus hu
mida in fine vrinam prouocat et nias
in stomacho et in intestinis generant ex
qua vermes fiunt et ventrem sanat
et stomachum mollificant uel mundificant
Acetosa sunt frigida et habent quandam
siccitates profunditatis in humido cale
cum reprimunt et ventrem stringunt
colleras sitim extingunt et excitant
appetitum et secundum quod plus et minus ha
bundant in acetositate hoc operantur
nam humidam finaliter derelinquunt
in intestinis et in stomacho quamuis multa
rum infirmitatum contingentium ex
putrefactione esse pot

Cartami est duarum specierum scilicet
siluestris et domes
ticus calidus et siccus in 2° omnis mu
dificat pectus et clarificat vocem
nocet stomacho et cassat lac in eo educit
flegma solucionem scilicet adhustis et confert
colice

Citam est de genere piris nigre et
est humida valde ut aloes
epaticum calidum et siccum in 4° fortes
efficit carnes laxam confert contu
sioni laceratorum sedat sodam frigidam
abstergit ulcera vestigium morbo
confert omni tussi antique et ulce
ribus pulmonis et interficit vermes
et prouocat menstrua et fetum
mortuum educit Emplastrum ex eo
factum super morsum serpentis ha
bentis cornua valet si vngatur
ex eo ante coitum prohibet impre
gnationem
est trium specierum quarum

Costus est trium specierum quarum
vna est alba leuis et
aromatica alia est nigra leuis et
amara et alia est grauis odoris
Costus albus rubens grossus non
grossus est melior et amarus est
calidus est et siccus in 2° confert
in omnibus egritudinibus neruorum et
doloribus pectoris bibitus et suf
fumigatus prouocat menstrua et
vrinam et infecte interficit fetum

Crocomma que est nigra pon
derosa et nigri co
loris est melior calefactiua et ma
turatiua est abstergit oculum et pro
uocat vrinam

Cluma auri est superfluitas
que adheret parieti va
sis in quo purificatur aurum est equalis
in siccitate declinans est ad 3m in
ipsa est extractio et abstersio confert
mulieribus fraudulenter confortat
oculum et confert albuginem et visio aq

Cluma argenti est superflu
itas que ad
heret vasi in quo cum purificatur argentum
\ limo fit cluma ex eo et margasita
est sicut cluma auri sed est frigidior
est abstersiua mundificatiua et exicca
tiua cum equalitate absque mordica
tione confert in vulneribus humidis que
cum difficultate consolidantur

Cusus est trium specierum scilicet alba nig
et rubia calida est et humida
neruis nocet et in folijs eius est sup
fluitas decoctio eius confert mulie
ribus quando administratur cum oleo de
lilio et melle et intro soluit sodas
antiquas confert splenem emplastrum fac
ex eo cum aceto prouocat menstrua
et prohibet impregnationem

Canabis semen eius calidum est
et siccum in 2° fugat
ventositates et est male digestionis
et nocens stomacho excitat sperma et
oleum ipsius confert dolori aurium

Cartas id est carta de panno calida
in p° sicca in 2° quod de
ea adustum est prohibet fluxum
sanguinis narium et aliorum locorum

Cucurbita frigida est et humida in 2° qua elixata aliquantulum nutrit et est velocis descensionis de facili mutatur ad corruptiones confert eius succus dolori aurium calido et tussi ex causa calida et eius decoctio valet superfluitatibus calidis in stomacho et eas removet et febribus colericis et valet in ardore urine et ipsam provocat

Cucumer eius semen est melius semine citrulli et cucumer est melior et subtilior qui est maturus frigidus et humidus in 2° sedat caliditates et coleram sed eius chimus est malus preparatus ad putrefactiones excitans putrefactione et febres pravas rectificat eius odor sincopim calidam sedat sitim et non nocet stomacho sed male digeritur provocat urinam et confert ardori urine

Cucumer asininus suspenditur fructus eius in fine estatis in panno et colatur succus eius in scutella et exiccatur ad solem et est fortior stamonea et magis nocens et venenosius est calidus et siccus in 3° quando ponitur in clisteribus confert sciatice et resolvit eius succus emigraneam grossam confert yctericie solutionem educit flegma coleram et sanguinem et succus eius provocat urinam et menstrua et suppositus interficit fetum

Corium cervi et caprae adustum ita quod albescat et abstergit dentes et confirmat gingivas et prohibet maculas ab oculo et confert sputo sanguinis et dissinterie et non nocet stomacho cinis omnis est calida et sicca et est abstersiva et exiccativa sed ablutio cum aqua minuit eius abstersionem et rectificat eos putrefactos

Cinis lignorum sarmentorum sicut quercus stringit sanguinem et removet impetigines et scabiem et prurire eius lixivium. Sed cinis alinguere non est abstersivus et putrefactivus

Cicorea sive rostrum porcinum est herba cuius flos est celestis temperatum est sed ad caliditatem declinat et valet sincopi factus extra cum antrece et inebrianum si detur bis in die cum aqua decoctionis florum et seminis eiusdem et est eius dosis ʒ 1 qualibet vice et quantitas aque decoctionis ʒ iiij qualibet vice et valet hoc sincopi et habetur de summa vult hali in commento tegni in fine super verbo quod incipit iam narravi omnis istas tres sicut dixi paulo ante et confert contra omnem egritudinem pestilencialem calidam et frigidam et omnis egritudines venenosas

Capillus veneris est calidus et siccus color ipsius est inter rubedinem et nigredinem mundificat pectus et pulmonem et si ponatur in lixivio augmentat capillos et eos facit flavos et calefacit caput eius et quia trahitur a venere

Capilli adusti calefaciunt et exiccant decoctio ipsorum cum sunt adusti facit nasci capillos hominis mixtum cum aceto ponitur in modum emplastri super morsus canis rabiosi et valet

Cassiafistula melior est illa que est splendida et pinguis vel spissa humida est sed est equalis in frigiditate et caliditate resolvit et lenit valet leniendo dolori podagre epar mundificat et confert dolori yctericie et dolori epatis solvit absque nocumento et educit adustam coleram et flegma cortex eius debilitat idem facit

Cubebe silvestris et domestica sed silvestris altea appellatur est frigida et humida in primo sed silvestris calida est omnis maturat et lenificat et abstergit absque mordicatione confert apostematibus calidis et additione eorum facit nasci carnem mulieribus omnium fluxum facit habundare lac et lenit pectus domestica est mala stomacho quia lenit ipsum confert ulceribus renum et vesice et fissure intestinorum

Cantum est calidum et siccum valet ad formicam scabie

9t antrem & inebrianum

pestilentie

augmentum

podagre

al' malua

habundare facit lac

al' celidonia

et eradicat masticat^r eius radix et
sedat dolorem dentium succus eius
acuit visum d(icitu)r q(uod) q(ua)n(do) excecantur
yrundines mater portat plantam
istam et visum reddit

Candentes est siligo vel spel
ta nutrimentum
eius est fortius nutrimento frum(en)ti
et minoris nutrimenti et satis bone
digestionis

al'asperella

Cauda equi est nascens in lo
cis ortanis et in
vallibus frigida est in 3° sicca in 2°
est stiptica absq(ue) mordicatione et
iuvat ad fluxum sanguinis undecumq(ue)
consolidat nervos et incisa con
solidat ut in ydropisi et egritudi
nibus epatis confert attractioni
lacertorum

Cantarides ca(lide) et sic(c)e in 3°
adustiva et put(re)
factiva est eradicant verrucas lini
ta cum aceto et ungues mollificat
his removet pars de ea provocat
urinam et valet ydropisi et q(ua)n(do) mis
cetur pars de ea cum medicinis pro
vocativis menstruorum et urinare
adimat eas

verucem mollificat removet

Colla collaticu ut ca est et sic
ca sed piscium est minor
calitate omni cole in est virtus con
glutinativa exiccativa ut in ulceribus
et omni re in qua requirit^r adheren
tia ut sputo sanguinis et intrat in
medicinis sputi sanguinis et ruptur(e)

p(ro) sputo sanguinis

Camphora g(umm)a cuiusdam
arboris magne
est vel superfluitas cuius d(icitu)r frigida est
et sicca in 3° usus eius facit acele
rare canitiem prohibet cum aceto
fluxum sanguinis narium facit vigilias
confert in medicinis obtalmie calide
abscindit coitum ventris coleri(cu)m
stringit fluxum

et fluxum sanguinis narium
abscindit coitum
et ... fluxum

Cera temperata est et addit fluxu(m)
in coitu et pro
vocat et stringit ventrem et ponitur
in unguentis p(ro)pter adherentiam

Igitu ... sive brancha
ursina eius figu
ra est sicut vola manus

Branca ursina

con mixta ex citrinitate et albedine
calida est et sicca in 2° resolvit sup(er)
fluitates grossas et cutem mundi
ficat et confert mane loco eius po
nitur vitis alba

Darsesaham est habens odo
rem et sub cor
tice egreditur rubium tendens ad p(er)
piritates calida est in p° sicca in 2°
habet in se stipticitates et resolvit
ventositates et rectificat putre
factiones et mollificat duritiem nervorum
prohibet sputum sanguinis et confert
inflationi stomaci eius decoctio ventre
stringit

Dechin est granum simile ordeolo
cuius stricturas et magis
solidum et amarum declinat ad calidita
tem sicca in 3° constringit ventrem et
facit stotomias et duricies mollifi
cat confert doloribus .mi et eius
mollificationi

Dub est frigidus in p° sic(cus) in 2° ab
stergit et mundificat et est
malus senibus et pectori

Demest .i. arbor bacc(a)rum lauri
eius folia et grana
administrantur sed grana sunt forti
ora in omnibus calida in 3° sicca in 2°
conferunt paralisi et tortur(e) et molli
ficationi nervorum et colice et opilati
bus epatis et splenis

Deusar .i. glandiolus cuius herba
et folia similia sunt folijs
tritici calida est in p° sicca in 2° et fruc
tus eius h(abe)t pelamina duo aut tria et
eius succus melior est herba delet
alopiciam et eius radix excitat
coitum

Dudar .i. fraxinus et appellatur
arbor ciminum et habet
capita inflata in quibus est humidi
tas que fit cimices in ipsa est stip
ticitas et abstersio decoctio radicis
foliorum eius confirmat ossa fracta
expellit fl(egm)a aut cortic(is) grossi ipsius

Deude .i. catapucia in semine
eius sunt puncta nigra
calida est et sicca valde solvit cum
superfluitate et est venenosa sed
solutio eius conservat nigredinem

capillorum potio eius est granum et dimidium soluit humiditates et melancoliam et flegma quod est mirabile et non bibitur nisi in regione frigida et complexione frigida miscetur cum cinn lo et croco quia sola non datur

Daucus semen dauce silvestris calidus est et siccus in 3° est apertivus et provocat urinam et menstrua

Duraz i. perdix caro eius melior est carne pullorum est magis temperata caro eius efficit augmentum in cerebro et intellectu auget sperma et coitum

Dahaz i. capra virtus in eis est sicut virtus vacce

Dab est species lacerti vero non invenitur nisi in regionibus calidis stercus eius et stercus omnis lacerti et proprie albedo que est in ipso confert albugini oculi et discensioni aque

Dragantum est gumma arboris alba fortis viscositatis frigidum ad siccitatem declinans exiccativa est ut dicunt arabici ponitur in egritudinibus oculorum et pectoris dragantum require sub litera t sub vocabulo tradeb

Emblicis est debilior omnibus mirabolanis sicca est cum frigiditate parum extinguit caliditatem sanguinis denigrat cuius decoctio capillos et eos fortes efficit in radicibus confortat cor et intellectum prebet augmentum confortat stomacum et animam et excitat coitum solvit flegma et melancoliam et post solutionem stringit ventrem

Epithimum est flos et semen et capites parum confracti et involuti quod rubeum est et acuti odoris melius est calidum et siccum est in 3° valet in omnibus opilationibus et confert melancolie et spasmo facit sitim et excitat coleram rubeam potio eius usque ad unciam solvendo educit melancoliam et flegma. Non recipit multam decoctionem quia eius virtus resolvatur unde semper in fine decoctionis ponitur

Ebenus nigra melior est et que est solida lucens ut cornu in qua non sunt linee calida est et sicca in 2° post fricationem super lapidem et subtiliat et abstergit pannum oculi et fit ex ea cos. id medicinas oculi scilicet illud quod exit ab ea per fricationem fractam vini cum altero in collirijs et cum collirijs valet ad albuginem et pannum oculo

Eruca est alia ortulana et alia silvestris calida est in 2° sicca in p° sed in humida est humiditas usus eius facit sodam set lactuca removet hoc facit lac habundare confortat digestionem facit erectionem provocat urinam et debilitat coitum confert cum vino morsui mustele

Endivia alia est silvestris alia est ortulana aperte est conferens opilationi epatis et splenis frigida est et humida in p° sicca vero est in p° aperit omnes opilationes intrinsecorum et renum et vesice et confortat cor et confert apatibus quartanis · quia ex decoctione eius fit gargarismus cum medulla cassiefistule delet coleram et removet nauseam qui comedit cum aceto stringit ventrem et proprie silvestris confert quartane et antiquis febribus confert in puncturis scorpionum

Euforbium gumma cuius virtus debilitatur post annos iiij · clarum citrinum habens acutum odorem est melius · solutivum abstersivum est mirabiliter calidum est et siccum in principio 4° quarti confert sciatice et ciuit cortices cutis pura die confert paralisi et tortuose solvendo educit flegma viscosum retentum in iunctis membris et eius oleum multum operatur in paralisi et spasmo

Equus dicit quod si additiones que sunt super genua teruntur et bibantur cum aceto quod sanat epilentiam et sodam coagulum equi quod frigide valet fluxui ventris

ad albugines oculorum et ad pannum

valet habundantiam facit

Morsui mustele

Sciatica

Coagulum equi

Erugo ferri in 1° est in frigi-
dato et sicca et stip-
ticitas confert fluxum patientium

Ericius est triu᷑ specierum ille q
est notus et alius qui
habet spinas sagittales et appellatur
porcus spinosus Et alius qui est
maximus et est species piscium habe-
tium obstructa caro eius confert
scrofulis et nodis parvis et duris
et omnibus egritudinibus nervorum
et paralisi et spasmo et extenua-
tioni vel senectute que fit in puer-
et cum oximelle confert ydropisi
et multum operatur in illo ex puncis
qui mingunt in lecto et confert
febribus antiquis

Enula calida est et sicca in 2° fi-
in 1° est humiditas sup-
flua que impedit citam calefactio-
nem eius confert sciatice et omnibus
doloribus ventris et iuncturarum et em-
plastrum factum ex folijs eius valet doloribus
ex frigiditate factis adiuvat ad expuend
cum melle et per se mundificat pectus
et vinum decoctionis eius mundificat
pulmonem decoctio radicis eius
provocat urinam et menstrua et confert
omnibus egritudinibus vesice et ar-
dori urine

Ematithes lapis est quasi
sanguineus non ab-
lutus calidus est et siccus ablutus vero
frigidus est et siccus in 2° abstersi-
vus et subtiliativus et extenuat
carnem humidam eius pulvis confert
ulceribus oculorum et ea consolidat
et asperitati palpebrarum et stribiei
rectificat de proprietate emorroydas

Elleborus niger calidus est
et siccus usque ad 2m
resolutivus et subtiliativus est et
ipse de proprietate permutat corpus
a sua complexione et facit acquirere
complexionem bonam iuvenilem confert
paralisi et doloribus iuncturarum decoc-
tio eius in aceto sedat tinitum si
in aure distillatur educit ex toto
corpore melancoliam et flegma et sanguinem
mundificat ab omni superfluitate
et confert melancolie et epilentie

Elleborus albus calidus et siccus in me-
dio 2i sed albus est maioris amari-
tudinis potio eius cum superflui-
tate facit accidere singultum et spasmum
et sfortiones et mortem excitat ster-
nutationem et confortat visum

Eupatorium est ex herbis
amaris et ap-
pellatur salvia ac silvestris calida est
in 1° sicca in 2° subtiliativum et abster-
sivum est confert egritudinibus epa-
tis doloribus videlicet et eius opilatio-
nibus confortat ipsum et confert du-
ritiei splenis et confert febribus
antiquis et proprie eius succus

Epar hircinum generatur ex eo
est nobilius sanguis ex eo
est epar anatis pinguis et galli-
narum epar capraris et propter eo
vitiorum excitat epilentiam Epar
edi vel lupi confert doloribus
omnibus epatis et ydropisi

Enasneum calidum est in 1°
siccum in 2° stiptic-
um et abstersivum est tingit capillos
cum herba nitri quam multum abluitur
reperitur in litera h. sub vocabulo hima
consida reperitur in litera s. sub voca-
bulo sebram Endame species reperitur
in litera t sub vocabulo termxaton

Fabe note sunt que
autem grosse sunt
et non perforantur a
gurgulionibus meliores
sunt declinant ad frigidi-
tatem et siccitatem manifes-
te abstergunt et inflant delent
lentigines et pannum et faciunt bonum
colorem et proprie cocturas et farina
et emplastrum factum ex eis super apostemata
testiculorum cum pulvere cimini et
aceto valent inflationi testiculorum
faciunt sodam confert sputo san-
guinis et tussi cum melle apatibus
gutturis sunt male digestionis et de-
cocte cum aceto prohibent vomitum
cum aceto et aqua confert solu-
tioni antique et disinterie

Fex melior est fex vini veteris
et fex aceti cum vehementer
virtutis adhuc post exiccationem

eius et fit adhustiva et desiccativa
et fortis abstersionis. Fex vero
non adhusta valet adhustioni. Fex
non adhusta confert inflationi et
emplastrum factum ex ea constringit
fluxum menstruorum. Adhusta vero
omnem superfluitatem que est super
cutem desiccat et removet ita quod
delet morfeam.

Fumus omnis exiccativus est sed fumus
omnibus fortior existit. Fumus
thuris et terebentine videlicet adulte-
ra lacrimarum. Fumus lignorum vi-
sum debilitat.

Flos eris est stipticus corro-
sivus et mordica-
tivus corrodit carnes additam
valet in exitibus ani et emorroi-
darum.

Fistula pastoris calida est et sicca
in 2° succus eius frangit lapidem
et confert ulceribus intestinorum
et egritudinibus matricis que sunt
deleose provocat urinam et men-
strua.

Frumentum magnum medium inter durities
et raritatem et inter rubedinem et
albedinem est melius. Calidum est et
temperatum in siccitate et humiditate.
Frumentum elixatum est tarde et
male digestionis sed frumentum ru-
beum est plurimi nutrimenti. Sa-
nich de frumento est tarde digestio-
nis et frumentum coctum vermes
generat. Sanguis tamen generatus
ex eo est temperatior sanguine qui
generatur ex omnibus aliis granis.

Fenugrecum calidum est in
2° et siccum
sed habet humiditates extraneas, di-
gestivum, maturativum, lenitivum et seda-
tivum omnis doloris est. Decoctio hu-
be et seis et oleum ipsius prolongat
capillos et confert strictuis cor-
de; usus eius facit fetere odorem
corporis et sudoris; mundificat fur-
fures capitis, clarificat vocem et
nutrit pulmones et confert omnibus
egritudinibus pectoris. Fit clistere ex de-
coctione eius ad apostemata matricis et
dolorem eius et coarctationem ipsius; de-
coctio eius cum aceto valet ulceri-
bus intestinorum.

Ferrum aliud est naturale et ali-
ud artificiale purifi-
catum et aliud calibs. Vinum et aqua
in quibus extinguitur ferrum confert
apati epati et spleni et opilationibus
antiquorum amborum et mollificationi
scirri; storia et eringo constringit
fluxum sanguinis ex matrice et e-
morroidibus.

Faseoli rubei meliores sunt aliis
et omnes declinant ad ca-
liditatem et siccitatem sed in eis
est humiditas superflua. Meliores
sunt quam mel et conferunt pectori
et pulmoni; grossum humorem ge-
nerant sed sinapis removet eorum
nocumentum et acetum cum sale et
piper cum origano et bonum vinum sub-
tile et antiquum; provocat menstrua
proprie rubei.

Fel omne calidum est et siccum in 3°;
omne abstersivum est; omne fel
confert obscuritati visus et omne fel
est solutivum et valet ad dolorem ma-
tricis et testiculorum emplastrum et sup-
positum.

Fuligo que est levioris ponderis
est melior; omnis calida
et exiccativa illa que assumitur ex fu-
mo lignorum pini cum gumma et bdellio
ponitur super adhustionem ignis et
dimittitur donec cadat.

Furfur calidus est et siccus in primo,
mundificat et lenificat
et abstergendo confert apostematibus
calidis cum aceto. Facta sorbitio ex
ea cum zuccaro et oleo amigdaline le-
nit pectus et ventrem.

Falamitlo i. oximum gariofi-
latum calidum est et
siccum et est odor eius similis odori garie-
ofilorum; aperit in cerebro opilationes
et in ambabus naribus; confert tre-
mori cordis comestum qui fit ex flate
et melia.

Fu i. valeriana folia eius sunt

valeriana

Provocat menstrua
pro dolore lateris

Auellana

Radix piperis

Vitis alba

... vestigiis remanentibus post ulcera

Arbor lini

Provocat menstrua

sicut folia apii et radix eius ad modum aristo-
lochie et est calida et sicca et virtus
eius sicut virtus spice provocant uri-
nam et menstrua eius decoctio et
confert dolori lateris

Fansel i. auellana Inda et appel-
latur in nostra regione gen-
gatula et propinqua virtute sandal
et loco eius ponitur infrigidat cum
stipticitate et confert apostematibus calidis
et est conveniens inflationi oculorum
et obtalmie calide

Fabel i. fenchus super quem est
cortex similis in colore
corticibus auellanarum et figura eius
est ut figura fistici et intra ipsum est
granum pingue simile grano pini
quod nominatur granum regum color eius
est inter album et nigrum calida est cum
parva siccitate et confert mollifi-
cationi nervorum et ventositatibus
emorroidarum et eas sanat et habet
in se virtutem potiorem mandagore

Fulfulmen i. radix piperis
confert doloribus
frigidis et spasmo et est calidum et siccum
confert ventositatibus frigidis et colice

Fesire i. vitis alba est calida et sic-
ca in 3° calefacit abstergit
et subtiliat radix eius delet ve-
rucas et cum orobo et fenugreco
eius radix abstergit pannum et ma-
culas vestigia remanentia post ulcera
radix eius confert epilentie et verti-
gini cum de ea sumitur omni die ·i· aureus
confert tussi et dolori lateris et
radix eius interficit fetum si suppo-
natur decoctio eius mundificat ma-
tricem si in ea fiat sessio

Felusacaragi i. arbor lini
ut cornu stella
que appellatur caprosonum frigidum est
et siccum confortat capillos deco-
quitur cum eius cum aceto et bi-
bitur ad splenem eius decoctio pro-
vocat menstrua

Fungi frigidi sunt et humidi in 3° ge-
nerant humores grossos
malos ventositatem rectificantur eorum
malicia cum vino et pipere et oxi-
me postquam elixantur generant

stuporem et appoplexiam et mortem subi-
taneam et sunt omnes venenosi et spe-
cialiter qui nascuntur in vicinitate
loco putridorum et ferri eruginosi

Fisticum calidum et siccum est in 2°
aperit opilationes epa-
tis et splenis propter suam amaritudinem
et aromaticitates et aperit meatus
nutrimenti et confortat os stomachi et
excitat coitum

Fessefisis est al' existens in lecto
et vocatur ignis et fetet
cum ponitur odor eius valet suffoca-
tioni matricis cum teritur et ponitur
in foramine virge sanat difficulta-
tem urine et dicitur quod ponitur in faba
et deglutitur antequam invadat
febris quartana confert

Facaybesius i. acha nasul in-
dicum calidum abster-
sione et incisione et calefactione si
bibantur iii aurei de ea et non plus
cum vino vel mellicrato sanat ictericiam
specialiter de opilatione provocat
menstrua et solvendo educit flaccus
sum dantur de ea aur. iii vel iiii ad
plus

Fuca i. cibarium quod fit de ordeo
et aqua conveniens est quod
fit de pane cocto et fermentato
generat humorem malum et est mali
nutrimenti dicitur quod si infundatur os
elefantis in ipso dum est calidum quod
mollificatur et fit artificiale nocet
velamini cerebri quod fit cum ordeo pro-
vocat urinam

Feniculum i. ozhilarum calidum
est et siccum in 2°
silvestre in 3° aperit opilationes
epatis et splenis acuit visus eius visum
unde serpentes et animalia comedunt
ipsum et oculi illuminentur humidum
et recens facit habundare lac et
provocat urinam et menstrua datur
in febribus antiquis cum aqua frigida
radix eius ponitur et teritur super
morsum canis rabiosi et confert et
dicitur et est verum si sumatur ʒ ii de
eius semine post prandium quod visus
confortatur et augetur et conomi ... con-
sumatur

Provocat

Provocat lac

Provocat

Fumus terre frigidus in primo sicc. in 2° purificat sanguinem et aperit et clarificat sed notatur colore meo pp quod sentit de amaritudine meo stom. confortat et apit opilationem nutrimentum lenit naturam unde in stabicet febribus antiquis

Ficus alba melior est deinde rubea postea nigra cum vehementer est matura omnis calida est et humida in matura frigida et absterssiva est et que est sicca est calida in fine primi nutrimenti ficus quamuis non sit in robore nutrimenti carnis et granorum est tamen vehementioris roboris quam nutrimentum omnium fructuum delet in maturas verucas et morpheas albas et rubeas cum decoctione fricatione et pannum et spaliter lac eius et generat pediculos nisi rectificetur ex amigdal vel nucibus dicit quod humida et sicca confert epilencie sicca et humida confert asperitati gutturis aperit opilationes epatis et splenis que humida est mala est stomaco sed sicca non sic et omnis quidem spes ficus sunt dimementes tussim mertum ad stomacum et per hoc disponunt corpus et humores ad putrefactiones et inducunt cendinam et febrem et spaliter hoc vere vidimus in his temporibus et etiam illi qui nobiscum fuerint hoc viderunt confert renibus et vesice que est humida et que sicca est et administratio eius debet fieri in ieiunio et bibere post eam vinum limphatum verum est quod sy. acetosus compositus vel oximel cum aqua frigida sumptus rectificat eius malitiam

Fex olei melior ex fecibus istis est fex olei de troco fex expressionis olei est calida in primo fex olei de troco lingit linguam et dentes et perdurat eius virtus per vj horas fex expressionis olei consolidat ulcera que fiunt in corporibus siccis

Fermentum calidum sed humiditas

et siccitas sunt secundum qualitatem salse et innis in ipo est abstersio et paretositatem infrigidatio resoluit extrahit vias ex profundo corporis sit exeo emplrum ad dolorem que est in insectiori parte exierat lac in mamillis

Folium calidum est et siccum in 2° quod spergitur in pannis conseruat eos a tineis odorem oris efficit bonum retentum sub lingua confert stomaco et epati prouocat urinam

Fructus iuniperi reperitur in a sub vocabulo abel. Fex olei de troco reperitur in c. sub vocabulo troco. Infraxinus reperitur in d. sub vocabulo dirdan. Folium ml reperitur in g. sub vocabulo grasentium et grat similiter. Fructus tamarisci reperitur in k sub vocabulo karmezil. Fungi secundum quandam suam speciem reperitur in k. sub vocabulo kenkeum. Foliuml vel semen reperitur in t. sub vocabulo masuen. Fetelenga est species arboris que appellatur rubus cuius fructus est ad modum oliue habens intra se sicut lana reperitur in r. sub vocabulo rob. Ferrum reperitur in s. sub vocabulo sazue

Glans frigida est in primo sicca in 2° stiptica est sed castanea minus ea et in castanea est parcalitate et hoc pp suam dulcedinem in castanea est abstersio sed in utraque est stipticitas et inflatio in ventre inferiore tarde digestionis est castanea sed est satis boni nutrimenti sed nutrimentum castanee et glandis laudatur in porcis plus quam in hominibus si autem cum castaneis comedatur fit bonum nutrimentum earum confortatur et tamen earum nutrimentum extrahe porci salita de veneno castanea confert sputo sanguinis constringit ventrem et confert disenterie et fluxui sanguinis

Geolum est granum pini maioris et est melior

nutrimenti quam mix temperatum est
sed attinet caliditati nutrimentum
probet forte rectificant humiditates
corruptas in intestinis pulmonem
ex farine mundificat et humoribus
nosis excitat coitum et confert re
sire

Genciana folia eius sunt si
milia foliis mir
et sunt multum iuxta radicem calida
est in 3° sicca in 2° in ipsa est stipti
citas et abstersio et subtiliatio cum
bibant exen · ʒ · ij · cum vino remo
uet torsionem neruorum que fit ex per
cussione uel casu aperit opilationes
epatis et splenis prouocat urinam
et menstrua et facit si supponatur
arbor abortiri fetum et medicina
est propria ad puncturas scorpionum

Gipsum i gipsum cum adiunctis
augmentat eius stipticitas fit et sic in primo ipso est stip
ticitas cum viscositate constringit
fluxum sanguinis et conglutinat forn
uleraria et ea adherere facit invicem
ex eo caput uel fit pileus ex eo reti
net fluxum sanguinis ex naribus
ponitur cum albumine ad obtalmiam
calidam

Gemsef fumum mundificatiuum
apium sedatiuum in
flationis et ventositatis resoluit
humiditates viscosas iusto confert
stomachis infantium et ventositatibus matricum

Gezar i baustia semen silues
tris est fortius calida
est in 2° humida est in primo et con
fert palisi et tussi antique nimi
ta est fortioris digestionis et con
fert ydropisi sedat dolorem ventris
ex frigiditate et excitat coitum pro
uocat urinam et menstrua sed sil
uestris est fortius in omnibus

Genguar i panicum uel mi
lium frigidum est et siccum
in fine 2ⁱ sed panicum est melioris
dispositionis in omni re quam milium
coquitur in lacte et aqua fit inde
simile et oleo amigdalino et prebet
bonum nutrimentum euaporatum

est cum quodque tarde digestionis est
mixta et in sua specie et in pane et cum
quodque ventrem stringat

Galline et gallus adeps pullorum
calidior est adipe gallinarum magnarum
gallorum melior est qui non calcant
aut cantant adhuc et melior galli
narum est que non dum pariunt ova in
tempore sunt mali Testiculi gallorum sunt
velocis digestionis et laudabiles ius
gallorum conuenit tremori cordis et
dolori iuncturarum Caro gallinarum
que sunt pulle efficit augmentum in
intellectu et cerebrum gallinarum confert
fluxum sanguinis ex velaminibus cerebel
lus gallorum confert asinati et galli
narum caro clarificat uocem Galli
veteris ius cum polipodio et aneto
confert colice et dolori stomachi ex ven
tositate et soluit melius sed cum
cartamo flammam et caro gallinarum aug
mentat sperma galline suffit aut
gallus super cor suum cum ponitur super
morsura serpentis trahit ad se vene
num et confert

Galens calidum in 3° sic in 2°
abstergit cum stipti
citate et tingit capillos

Guaressen i genus cali
borum et medio
que sunt tinctores sanguinis eius bonus
ulceribus omnibus sed eius caro est
difficilis digestionis et stringit ven
trem

Guaril i stellio caro eius calida
est multum extrahit
furunculos et spinas stercus eius
tritum eradicat verrucas et valet
ad albuginem oculi
Granum lanarium dictum est in 2° de mest

Granum nil i nigella uel
git calidum est et
siccum in fine 2ⁱ soluit melius et humo
res grossos et vermes confert mor
phee

Granum pini calidum est et
humidum est in
3° sed magnum est equale declinat
ad caliditatem in pinguiatum est omne
confert tussi et humoribus putrefactis

Torsion neruorum

Fluxum sanguinis

Baustia

Milium et panicum

in pulmone confert stō augmentat
coitum per se et cum admixto

Granum alkilkil i. illud quod
appellatur piper album est albu(m)
magis citrinum confert laxitudini
visus eius facit fastidium emendat
eius malitia cum zucaro mordicat
et aperit et resolvit

Granū arboris arboris
viridis calefacit et humectat et exiccat p(er)
tempus usque ad finem 2ⁱ mundificat
et calefacit cum lenitate et stipticitate
conservat capillos et palpe
bras a corrosione confert tussi an
tique confert splen excitat coitum
et provocat urinam et mundificat
renes

Gramen facit adhē plagas
sanguineas eius de
cocto lapidem frangit

Gallia vel gallia muscata est
quedam confectio que
fit de ambra et aliis rebus man
dō [illegible] confortans viscera re
solvit confortat et stipticat viscera
et fat augmentum in coitu et con
fert doloribus nervorum

Gūi arabicum calidum est et
siccum et
omnes spēs gūi similiter confortat stip
ticat et glutinat lenit tussim calidam
et expellit nocumentum pulmonis
et vocem clarificat

Gariofilus calidus et siccus
est in 3º corporis
odorem bonū efficit abstergit vi
sum confortat stōm et epar confert
vomitui et nausee

Galbanum calidum et siccū est
in 3º carminat
ventositates et resolvit confert
strophulis et lassitudini et spasmo
qui epilenticus ipm odorat
et asmati et tussi
antique valet provocat menstrua
et extrahit ferrum est tiriaca venenorum

Granatum quod est dulce
est frm et hu
midum in p° acetosum frm est et siccū
in 2º acetosum reprimit coleram et
prohibet cursum super fluxum ad
viscera et proprie vinū eius aceto
sum exasperat pectus et dulce lenit
ipm granatum multū confert in
flacionem stōi confert vinū degra
natis ebrietati et p(ro)prie acetosi suc
cus granati acetosi confert solu
tioni colice et vomitum confert fe
bribus acutis vel antiquis sil(ite)r et
acetosum

Galange ca. est et siccū in 2º
odorem oris efficit
bonū confert stō et est digestiva
cibi et colice frie

Gubera i. mespula frīa sunt
in p° sicca in 2º reti
nent fluxus et sūt minoris operationis
in hoc quam sorbe et reprimūt colerā
et tardant ebrietates si sumantur
post vinū retinent vomitū et con
fert fluxui colerico

Gargates i. lapis et est habēs
odorem aspalti
confert podagre confert p(ro)focati
oni matricis et epilentie que fit
suffumigatio ex eo re͡ōs

Grisime i. spēs fungorū meis
est suavitas ut sua
vitas lactorum et carnositas et aquo
sitas in ita mali humoris ut sunt
alii et eius figura est rotunda

Gallia est quedam herba que
gallia odorifera appel
latur odor eius confortat cor et
confert doloribus frīs matricis pro
vocat menstrua et ipa p(re)parat ad
pregnationes

Gluten est genus gūmarum calidū
et siccū resolutivum et
maturativū est

Galle sunt frīe in p° in 1º humide
in 2º prohibent cursus
humiditatum ad linguam et stōm va
lent ad fluxum ventris antiquū
confortans omnes medicinas ventri
ex ipis Gūma arboris mag(na)
qua corpa mortuorum condiuntur
repitur inf. sub vocabulo chitran
Granū regū vel granum pini repi
tur inf. sub vocabulo fuel Gumarute

mespula

agrestis repitur in t. sub rō° the[illegible]

Omo i. fex urine hois sedat erisipilā et removet scabiem et qn urina eius coquitur cū melle in vase eneo absterget albugines oculi. Urina hominis si bibatur novem diebus in ieiunio liberat a splene et spāliter si infirmus urinas propriam biberet

Holus i. blite frigidū et humidū est in 2° complexio frigida exc° confert apatibus calidis tussi m[illegible] lide et sedat eam et sitim subtiliter confert .i. dolori urine et difficultati emissionis eiusdem

Spelta

Horcomam i. spelta vel scandella equalis complōnis est declinans ad humiditatem exiccat absque mordicacione et est stiptica cum resolucione et est media inter triticum et ordeū

Homfistidos i. succus herbe hircine vocat' ypoquistidos frigus et stipticus est et declinat ad siccitatem constringit omnem fluxum ine

Lactuca asini

Hearfelus i. lactuca asini frigida est et humida et est stiptica cum parva calefacti one et aperitione

ysop' hispano

Haasce i. ysopus hispana calida et sicca in fine 2' mū dificat pectus et pulmones et confortat digestionem et appetitum provocat urinas et menstrua

Tribuli

Hasek i. tribuli calidi sunt et sicci in p° cum stipticitate parva augmentum efficiunt mictum et frangunt lapidem in renibus et vesica et conferunt difficultati urine et colice

p m̄ st l' f pñdo

Harmel i. semen ruite ca. sic or q' siccatur et misceat' cum melle et vino et felle perdicis vel gallinarum et aqua feni. est [illegible] debilitati visus provocat urinas et menstrua

Habit i. herba filis h'ino dat' ale calida est et sic in 3° confert podagre et dolori iuncturarū et solutione educat humores viscosos et vitrosos et vinces

Hendacocha i. lingua avis vel septenervia calida est et sic. in fine pmi confert dolori laterum ex flatu et ventositate ventrem stringit sedat succus eius cum constrictiones dicitur q si tercianarius tria ex foliis eius vel tria ex granis ipsius vel quartanarius quatuor accipiet q vaci abitur eius ortu his et fiet sanus et hoc fi[illegible] me h' locu post aliqua vel aliquas purgationes

Harbanitri quia nitrum abluit' in ipo est stipticitas cum humiditate calida est succus eius valet ad tussim antiquam et removet emorroidas

Hasasim i. per siccenzia vel herba signata calida est et sicca in iiij ad ustiva est et excoriativa adurit stomacum et movet vomitum

Haurium est spēs karabe vel eius arbor equal' est declinat tn ad siccitatem confortat oculum prohibet impregnationes et confert difficultati urine

Heobium i. robiliā vel siser gna ca. est et sic in 2° abstersivum et apritivum est confert duritiei mamillarum. Usus eius facit mingere sanguinem et solvit vias et qn miscet' cum aceto sedat tenasmones et dolores ventris pungitivum

Hel calida et sicca in 3° madhut' re est stipticitas et virtus et consolidatio prohibet ulcera maligna ambulativa et ea consolidat confert duritiei palpebrarum et visum acuit

Hermodattilus herba est reperitur supius ubi ostendit calidus est et siccus in 2° solutivus est confert podagre et sedat dolorem stati si bibat' cum ʒ et sil ibi addit in coitu dat' decoctio ʒ ij vel ʒ i et ς aut i

Hirundo auis est et dicitur quod in ventre eius pullo inuenitur duo lapides quorum unus habet colores unum alius habet colores plurimos qui si ponitur super spatulam uel adiuto tiis epilentici sanat eius usus comestionis eius uisum acuit

Hiunbe frigide sunt in primo sed equales in siccitate et humiditate conferunt acuitati sanguinis calidi et pectoris et pulmoni sunt male stomacho et male digestionis et nutrimenti conferunt dolori renum et vesice

Jusquiamus nigrus omnibus aliis est deterius et magis venenosus frigidum est et siccum in 3º sedat dolores stupefaciendo et mortificando locum et podagre et aurium aufert fluxum menstruorum conferunt sputo sanguinis et dormire facit et subeth et oleum eius similiter

Jac est frigida et est planta cuius flos est similis fenugreci et est submersa in aqua ex propria parum apparet frigida et stipticum est confert pectori et ulceribus fraudulentis

Juniperus calidus est in primo siccus in 2º extenuat subtiliat et calefacit et aperit opilationes et confert doloribus pectoris et tussi confortat stomachum prouocat urinam et menstrua loco piperis ponitur a quibusdam

Interfector canis facit acuere fluxum sanguinis in hominibus et canes subito interficit

Jabrol .i. radices mandragore dicitur quia eius figura est similis figure hominis frigida et sicca est in 3º narcotica est uel est stupefactiua et somnifera et eius oleum similiter constringit lacrimas acutus interficit pueros et facit subeth omnibus hominibus et sperat matrices ad conceptiones sed absque coitu uirili non facit filios quamuis laici contrarium dicant uel credant Id quo circum adhereat hoc nomine .a. moiarr dicit sed hoc est artificiale quod fit ex erugine in fimo et aceto mixta et ordinata in vase ereo calida est et sicca in 3º constringit calefacit et desiccat eliquat carnem et finaliter consolidat et constringit

Karabe est gumma ut fertur de arbore eius color est citrinus calida est parum sicca in 2º stringit sanguines exeuntes a quocumque loco et confert tremori cordis et sputo sanguinis et retinet vomitum et confortat stomachum et ventrem stringit

Kamethipeos calidus et siccus in 3º aperitiuus et abstersiuus et confert sciatice qui bibitur cum aqua meli aperit opilationes epatis et splenis confert ycteritie nigre prouocat urina et menstrua

Kamedrios calida et sicca est in 3º confert hisis antique et duritiei splenis et epatis et ycteritie cum opilatione prouocat urinam et menstrua et extrahit fetum

Kirinezib .i. fructus tamarisci frigidum in primo siccum in 2º confortat splenem et omnia nutritiua

Kekengi .i. uua ulpina frigida et sicca est in 2º conferunt ycteritie et ulceribus viarum urine et inflationi anhelitus

Kebikegi .i. lupinus siluestre calida est et sicca folia et stipites eradicant albaras et albedines unguium sanat vermes et scabiem decoctio eius confert saphati

Karin semen est calidum et siccum in 2º expellit ventositates et confert tremori cordis et vermes interficit

Kenzanguiem .i. lingua bouis persica remouet tristitiam et cor letificat

Kiscum .i. leuisticum calidum et siccum in 2º expellit ventositates

fructus caparis(?)

uua vulpina

lupinus

[illegible]

lingua bouis persica

[illegible]

et stomachum confortat et urinas educit et menstrua prouocat

Kechoseum i. species fungorum frigiditatem et humiditatem habet cum humiditate superflua cuius magnitudo est in magnitudine testiculi et habet uerrucas et in corpore eius est quedam dulcedo est autem minoris malicie quam fungi et tubera et est solide substancie

Kersi i. species anamoi calida est et sicca mundificat et delet uestigia ulcerum et uariolarum et confert asmati et per hoc conuenit lactantibus usus eius splenem extenuat et menstrua prouocat cum aqua mellis

Kochum i. bombicum eius semen lenificatum et calefactum est cuius grana sunt bona pectori et tussi succus foliorum herbe eius confert solucioni puerorum

Kechon est arbor grece que appellatur draguntinis et est frigida et sicca stiptica est pistat

Kali est calidum et abstersiuum confert morphee et carnem additam corrodit

Kimolea i. genus lapidis est lammnosa sicud marmor alba splendida et frangibilis confert combustioni ignis cum aqua et aceto et combusture et confert ulceribus difficilis incarnacionis

Kali repitur hic sub uocabulo anum aut arbor eius seu species

Lepus siluestris frigidus et siccus et cum melle et butiro et inunguntur ex cerebro leporis gingiue infancium oriuntur eorum dentes uelociter absque dolore confert sanguis uel caro eius desiccare et solucioni antique cum bibitur eius coagulum cum aceto confert epilentie sed qui bibit cum aceto tribus diebus continue post purgacionem menstruorum prohibet impregnacionem Lepus marinus est animal abstractiuum bitosum declinans ad aliquas rubedines si ponatur

mortem emplastrum super oculos uesicat et mundificat pannum et morpheam uenenosa res est et ulcerat pulmonem et interficit

Locuste que non habent alas meliores pedes eorum uerrucas eradicant ut dicitur abiectis extremitatibus et capite et bibuntur grana xii cum puluere uini confert ydropisi et guttarum uirine

Longumpiper calidum est in 3° siccum in 2° resolutiuum et frigidas egritudines remouet cum aqua epatis caprini assati confert panno in oculo confortat stomachum et appetitum et effectiuum augmentum in spermate

Lapis qui inuenitur in uentre spongie dicitur quod frangit lapidem renum et uesice

Lactens cum enim iste lapis fricatur cum aqua egreditur ex eo aliquid sicud lac est temperatus confert apostematibus calidis in principio usque ad statum et frumentum eius cum aqua alio fel et prohibet cursum super fluiditatem ad oculum ad ulcera accidencia in ipso

Lapis molaris prohibet fluxum sanguinis et apostemata

Lapis i. cos acuitur frumentum eius ponitur super mamillas et testiculos ut non magnificentur et est bona calidis apostematibus

Lapis alagi est silis ossibus elephantis retinet sanguinem et prohibet fluxum sanguinis ex ulceribus et uulneribus

Lapis lune inuenitur apud augmentum lune in terra arabum dicitur quod suspenditur super epilenticum arborem fructificat et suspenditur super epilenticum et sanat eum Lapis qui in oleo extinguitur dicitur quod inflammat

Lapis armenus in quo est aliquantum lapidis lazuli abluitur et non facit nauseam soluendo educit melius fortius quam lapis lazuli et ualet ad

egritudines frias et ponit loco elli nigri

Lutum sigillatum fit ex quadam terra que est in lacinia viz in terra plana ubi herba non nascitur iz lapis invenit illic et sm formaz trocisco et adheret lingue que ponit super eam constringit sanguinem fluentem ex omni loco et prohibet catarrum et effusiones eius ad mebra et constringit mirabiliter dein fluxum ventris et rasuras intestinorum movet sive clisterizetur aut bibatur

Lutum omne infrigidatum est extersivum et abstersivum constringit carnem laxam ponitur super strofulas et durities linitur ydropici et splenetici et iuvant et sanat carnes

Lutum armenium rubium est frm in p° et siccum in 2° retinet sanguinem et confert apostematibus calidis et pestilentialibus linitum et bibitum in recipe vulneratum optimum est et sputo sanguinis ex ulceribus intestinorum et fluxui matricis et febribus pestilentialibus confert et spaliter si bibatur cum vino subtili et aqua rose

Lutum samium frm est et congelativum valde in apostematibus mamillarum viz confert eruptioni sanguinis a matrice et egressioni sanguinis cum extone Lutum qd comeditur opilativum et corruptivum complexionis humorum stoi confortat et delet elevationes cibi et prohibet vomitum

Lutum creticum est multe varietatis confert inflamationi et rubedini oculorum et alleviat punctiones et suspensum super pregnantes eas conservat

Lactanium est omnis herba q ht lac acutum solutivum infusum adustivum lac eorum est ca et sic in 4° · qm lac eorum ponitur in lacuna elevantur pisces super aquam et eradicant moron et vetrucas et clavos de manibus et pedibus eradicant verrucas et durities que sunt in ocaniis fistularum solvit fla et aquositates si ponantur due gutte vel iii de lacte super ficum vel in foramine ficus vel super ina solvit sufficienter et maxime qm desiccatur super ficum vel unas

Laudanum est humiditas pendes in pilis capraru et barbis earum cum pascunt plantam que nominatur cisus calida est in fine primi sicca in 2° in ipo est pauca stipticitas sed est subtile maturativum humiditatum grossarum facit nasci pilos confert cum oleo ro· in soda et pulsatione capitis et tussi resolvit apata matricis et suppositum extrahit fetum mortuum et secundinam et qm bibit cum vino antiquo stringit ventrem

Labune i· arbor storacis lique ca· in p° sic· in 2° est resolutiva calefactiva maturativa membra confortat et spasmum prohibet humida et sicca confert catarro humido et corrize et tussi antiq et vocem clarificat provocat urinam et menstrua et qd siccum est de ea ventrem stringit

Lacca gumma est in virtute ka rabe exit confert tremori cordis et confortat epar et valet yctericie et ydropisi et doloribus epatis

Lus· est herba bislaria vel serpentaria est duarum specierum plana et crispa plana calida et sicca in p° crispa in 2° aperit et incidit humores grossos et crispa in oibz est fortior radix eius si pistetur et misceatur cum melle vel vino sanat morpheam vel pannum et fissuras frigoris suci vue q domestica est confert dolori auris et qm ponitur cum oleo ro· in nares sanat polipum et cancrum confert asmati et spuere facit crispa si ponatur in urine movet coitum et mundificat renes et vesicam et odor eius nocet pregnantibus

Lingua avis calida est in 3° humida in primo

mūdificatiua est confert tremori
cordis addit in coitu. Lingua bo
uis equal' complonis est declinat tn̄
ad calitatem remouet alcola in in
fantibus lenificatiua et confortatiua
cordis bona et melia et tremore
cordis et confert tussi et asperitati
gutturis si siccetur et fiat puluis ex
ea sanat ulcera difficilis sanationis

Lingua arietis .i. septenuia uel
plantago est duaꝝ spe
cieꝝ est parua et magna sed maior
est melior in omnibus fria et sicca dr̄
in 3° sed est stiptica manifeste con
strictiua est et omnis fluxus et san
guinis et alioꝝ ualet in apatibus
calis et ulceribus de ambulatiuis
et venenosis et erisipilatꝫ et cū
malua et cerusa et per se confert
omī dolore ex calliditate et capitꝫ
et alioꝝ et obtalmie calie et opat
multū in sputo sanguinis confert
solutioni aquose quibuscūq; modo det
dr q si bibant tres radices eius
cum ℥ .iiij. vini usq; ad 3 . accessio
nes q sanat tertianaꝫ et quarta
nam si bibant quatuor

Lingua est sba composita ex
carne laxa in qua verm
et lacerti et vene penetrant et hu
mor eius est humidus

Limoniꝫ pro arbore ponit
hic fructus eius ē
stipticus siccus confert solutioni
ventris et sanguinis et datur cū vino
ad hoc

Lac in ipso sūt tres sbe aquositas
caseitas et butirositas Ace
tosum lac est frm F ereus est tpa
tum cum declinatōe ad frigiditate
melius est mulier' post muliebre
caprinū et postea ouinū et vacci
num. Serum est ualde album
et qd non currit ut aqua et extra
hitur de nouo a mamilla aut qd
sugitur et quod est de aīali boni
pastus et sano est omnibus alijs
melius. Usus eius pediculos gene
rat sed rectificatur per usum mell'
uel zucci meo q nocet neruis
et habentib; egritudines frias et
flatiuas et induat tenebrositatem
in oculis tn̄ cum mulget in ogilo
confert obtalmie calie. Lac
asininū et caprinū ualet in omi
exterminatōe et ethicꝫ sed corpus
mūdū inueniat usus eius induat
opilationes et yctericiaꝫ de opila
tione. Aqua casei soluendo edu
cit colerā in adhustam et cum
epithimo educit melium et cum
reubarbaro mūdificat totū cor
pus. Et usus lactis et casei faciūt
generare lapidem. Lac caprinū
et asininū et acetosum conferūt
febribus ethicꝫ et lac manifeste
confert potui medicinaꝫ morta
lium

Lampas uel candela est plāta
propinqua ysopo ca.
est in pmo et sic in 2° abscindit
oēm fluxum sanguinis et fluxū
sanguinis ex naribus et sputum
sanguinis et ulceribus intestinoꝝ

Lilium est de genē yreos est
album ortulanū et
siluestre cui9 flos purpureus et is
tud est fortius in omnibus operatio
nibus calia et sic in 2° radix ois
lilij est abstersiua et desiccatiua
confert panno et lentiginibus
eius radix duemens est in ner
uis incisis consisis confert in
helium in dilatatione et splem
oleum eius bibitū et in pectum
duzitei matris et qn coquitur
in oleo ro. non est ei par in egri
tudinibꝫ matricis

Lactuca quedam est domes
tica et quedam sil
uestris sed siluestris fortius exit
et exit qn in virtute papaueris
nigri est fria et humida in 2° sed
siluestris fortior exit sanguis
generatus ex ea est melior san
guine generato ex alijs frūs ule
oleribus elixata est melior et nutri
bilior alia confert apatibus calis
et si comedat in medio prandij
uel fine prohibet egritudines ebri
etatis facit sompnū et remouet
vigilias elixa et cruda confert

omnibus egritudinibus capitis que fiunt ex sole uel ex calido confert ob talmie calide multiplicat lac viz multi et caliditatem stomaci excitat sperma et et dat desiderium coitus et multitudi nem pollutionis et prouocat urinam et menstrua. Lactuca asinina ca est et sic in fine primi ipitura abster siua est multum et confert apostematibus duris ubicumque sint et remouet gros siciem palpebrarum et mundificat epar et splenem prouocat menstrua et urinam

Laurus est granum lauri est calidum et siccum in 2° confert eius oleum doloribus neruorum frigidis confert stricture et difficultati dilatationis deglutiendi eius oleum confert dolo ri epatis et intestinorum prouocat me strua et urinam et oleum eius confert orripilacionem inuenctum

Licinium est succus granorum erbirosam uel coctum rolli in calitate et siccitate est temperati sed est siccum in 2° confortat capillos et eos tingit confert obtalmie et abstergit corneam et pannum remouet et oculi scabiem sanat et confert fluxum ad stomacum viz in sassafica am et fluxum antiquum et debilitati stomaci et disinterie

Lacertus est melior stellione propter illud quo nutritur eius stercus confert albuginem et pruritum et acuit visum

Limacia est de obstrat extin guit sanguinem et stercus eius adhustum confert ulceribus ocu lorum

Lupinus calidus est in p° sic in 2° abstergit resoluit abs que mordicatione cum stipticitate subti liat capillos et abstergit pannum et mor feam extrahit vermes decoctus linitus super siumen et deglutitus per se et cum melle prouocat urinam et menstrua

Liquiricia est radix declinans ad calitatem et humi ditatem lenit cannam pulmonis et mundificat eam et vocem clarificat

et sitim sedat et confert inflamationem stomaci et ardori urine et ulceribus renum et vesice et scabiei et valet in febri bus antiquis

Lens est quoddam genus siluestre et quoddam domesticum decli nat ad calitatem et siccitatem sed scoria eius per se facta inducit est constrictionem abstersione et inducit sibe com posite. Usus eius facit possidere lepram et egritudines melius et nocet ner uis si decoquatur in aqua maris uel sa lita viz adaptata mamillarum ex constric tione lactis uel sanguinis est mala stomaco et facit inflationem eius usus visum obtenebrat et facit opilationes quando decoquitur absque cortice sua stringit ventrem et cum cortice eiecta prima aqua inspissat sanguinem et stringit uri nam et menstrua

Lana cum adhuc sit confert ulceribus et carni addite et stringit sanguinem cum albumine oui simisceatur

Lambrusca reperitur in n sub vocabulo nabith quedam species lingue bouine reperitur in m sub vocabulo mazu. Laureo la reperitur in m sub vo^lo mezereon. Lactuca asinina reperitur in a sub vo^lo albunahise. Lapis super quem nascatur sal in litore reperitur in littera a sub vo^lo asius. Laudanum uel herba de qua fit laudanum reperitur in c sub vo^lo cisius. Lacerti species que campina appellatur reperitur in littera d sub vo^lo dab. Lactuca asinina reperitur in h sub vocabulo hearfalus. Lingua arietis uel septenuia reperitur in h sub vocabulo hendachocha. Lupinus siluestris reperitur in k sub vo^lo kebi kegi. Lingua bouis reperitur in k sub vo^lo kensarge. Lenticula reperitur in k sub vo^lo kersi. Lapis qui cimolea vocatur reperitur in k sub vo^lo kimolea. Litargirum uel plumbum reperitur in m sub vo^lo medebesen. Lolium reperitur in z sub vo^lo zinzania et hoc est vere.

Aris est cortex minutissi cate declinans ad rubedinem et amaritudinem et confortat cor et omnia spiritualia

et odorem oris efficit bonū

Mirabolani sunt .5. species
citrini kebuli
indi emblici et bellirici meliores
omnibus aliis sunt citrini omnes eni
sunt constrictiui et omnes quidē fri
sunt in p° sicci in 2°. omnes mirabolanī
conferunt lepre et clarificant vocem
et extingunt coleram et conferunt
tremori cordis et tristitie ex amore
et ex voluntate repatriandi qā bi
bunt^r citrini soluūt coleram et parū
flātis et nigri melāam et kebuli
flā et melāam. Alij vero soluunt hu
mores equaliter et ventrem omnes
stringunt post eorum solucionem et spe
cialiter si bibant^r omnes confortant ap
petitum et omnia nutritiua

Mandragora frīa et humida
usq; ad 3^m sop
nifera et supponat^r vl' sedeatur in
decoctione eius p̄parat matrices
ad concipiendum

Muscus est folliculus aialis
sicud gazel melior est
qui ħt colorem palee deinde nigrū
melior ex parte coloris et odoris ap
parat^r calidus calidus et siccus in 2°
confert sode frīe et confortat cerebru
et cor et visum et sanat tremorem
cordis et melāam ex sollicitudine
est triacam napelli

Mustum aliud est aqueū aliud
terreū marinū et petro
sum et omē est frīm cum stipticitate
sanguinem retinet in omni loco limitī
et confert apātibꝰ calīs et dolori
bus calīs mīr tirazō fit emplrm cum
n intestinorum et fiunt eam delimerū

Mastix q̄ est albus magnus mū
dus est melior calīs
et siccus in 2° stipticus et resolutiuus
est confortat dentes et gingiuas
et operatur in lauandis liquidis mu
lierū pili in v̄sati adhereant pectorum
confortat stōm et epar provocat
appetitū et eius oleū similiter confert
apātibus epatis et stoī similiter con
fert fluxui sanguinis per inferiora
et dissinterie et rasure

Muen fenestra diuersarum figurarum

incolore ciganin stiptica cū aroma
ticitate boni odoris calīm et siccū in 3°
et ħt humiditatem extraneam confert
doloribus iūcturarum bibitū et lini
tum confert doloribꝰ vesice et con
strictioni

Mezereon vel laureola est
calīa et sicca in 4°
soluendo educit aquositates et phor
datur in potu in ydropisi et multū
operatur

Mora .i. species lingue bouine c
ci et sic in 2° resolutiua
rarificatiua inflacionis et flatus
confortat dolori stoī et confortat
ipm̄ et intestina et semen eius cū
frigitur confert rasure intestinorum
et dissinterie

Marmacora .i. marubiū est
decliniūs ad ari
diditatem est duarum specierum aromati
cis viz et non aromaticus calīa est
in 3° et sicca in 2° aperit opilacōis flatū
ubicūq; sint cum ponit^r in vino in
ebriat confortat stōm et intestina
et aperit opilaciones viscerū et exic
cat humiditates stoī

Medeschē .i. plātago hastili vl'
linngua est decline
ad siccitatem sed est debilis calefactio
nis et infri dacionis est abstersiuū
cum stipticitate constrictiuū et con
glutinatiuū efficit odorem corporis
bonū et assellarum confert rasure corpo
rium et abstergit pānū et cicatrices
nigras creat carnem in ulceribus p
accidens ponit^r ablutum ut alcohol
et abstergit ondum valet in fluxu ve
tris et ulceribꝰ intestinorum specialiter
si abluatur

Meschara mesir est pule
gium ca
est et siccū in 3° extrahit humiditates
viscosas expectore et pulmone pro
uocat urinam et menstrua fortiter
et bibitū et suppositū extrahit fetū

Mum .i. bresson vel parietes
domorum apium est equale
est lenitiuū opilacōnū et conglutī
natiuū lenit duriciem apātum et ex
trahit surculos et spinas confert

plep

marub

pule

asperitati pectoris et qn̄ coquitur cū oleo viol' prohibet lac in mamill' congelari lactantiū si misceat' sorbitionibȝ de milio et riso valet adulcera intestinorū

Magnes est lapis qui attrahit ferrum niger imbibit' rubedine est melior impio non est p mixtio datur in potu cōtra bibitionē limature ferri cum retinet' cōtra ea

Margarita alia est aurea alia argentea ferrea et erea calida est omīs in 2° sic in 3° confert qn̄ linitur cum aceto super morpheam dr' q' si suspendatur ad collū infantis non timebit adhusta et non adusta abstergit oculū et confortat

Maiorana calida et sicca est ī 3° est apritiva reso lutiva cum fortitudine et est subtilis sbe qn̄ pistatur et linit' super scarifi cationes prohibet ne illa vulnera de albent' aperit opilationes cerebri et confert emigranee frīe et ventosi tatibȝ grossis valet decoctio eius scorpiū impriā° confert difficultati urine et dolori punctuo ventris

Mumia est in virtute picis et aspalti calida est in 2° stiptica et resolutiva est confert apatibus flatic et est conveniens frac ture et rupture et casui et percussio ni in epilentia et vertigine prohi bet sputum sanguinis ex pulmone et bona adulcera que fiunt in foramie virge et vesice confert in puncturis scorpionū

Mirra est gūa currens ex arbor ianiem calida et sicca in 2° miscetur cum oleo mirtino et lauda no innat ad confortandū capillos consolidat coopit ossa nuda ab stergit uestigia ulcerū movilo bo na est tussi antique humide provo cat menstrua supposita cū aqua rute uel pessarizata cum aqua lu pinorū extrahit fetum et vermes valet bibita in puncturis scorpionū

Memithe est simile celidoni bus coloris citrini et est fructus cuiusdam herbe que nas citur in litoribus aquarum est frīm et siccū in p̄n° multū stiptica est confert apatibȝ calis et sanat erisipilam ex sicco fructus eius trocisci tinc ad obtalmias caliam ad omīs egritudines oculorum in quibȝ requirit' infrigidatio cum stipticitate

Misce ī ae ga est proxima sbe fabarum est frīa īpata in siccitate et humiditate confert omplrim facturȝ extea cum vino ul' albedine ovi ad dissolutiones et frac turas ossiū chimus eius laudabil' qn̄ excorticat' et specialiter cū co meditur cum oleo qn̄ decoquit' ab iecta prima aqua sicut decoquat' in 2ª constringit ventrem et cum aceto removet coitū

Mellica uel dora seu rogerius mala brancha sicca est que parum nutrit et ventrem stringit almans'

Manna est omīs res cades super arbore uel la pides qui sit dulcis et congulat' ut mel et assimunt omīs res dena vel super quam cadit et dr' omīs talis res lenitiva cū dulcedine

Musa est fructus cuiusdam arbo ris habentis folia magna ut bardana uel farfara et est dulcis saporis ut dattilus est nota nutrit velociter et est lenificativa multitudo eius generat opilatio nes et addit in colera et flate sm̄ aplom confert adhusionem gutturis et pectoris gravat stom eius multitudo cale frīn post ipas sumat oximel et infrīdat' mel augmentū efficit in sperma et con uenit in renibȝ et provocat urinā

Medulla vitulorum est medulla convenientior omnibȝ aliis deinde thauri postea capra ultime oium calida et humida est cum abstersione et lenitate et si digerit' multū nutrit confert duriciebus et lapideitate disturbat stom et delet appetitū sed piper et senma emēdat eius maliciā fugat vires venenosos

Murid de sale quod exit ex condimento piscium carnium

et granorum calidum est et siccum in 2° ab
stergit et mundificat cum stipticita
te humores flaticos confert dolori
anche aufert humiditates a stomacho et
visceribus ponitur in clisteribus ad
mundificandum viscera ablutionibus
viscosis et fiunt inde uel muses uel
almuri uel ossomiogarum proprie
dicitur quando pisces uel carnes assantur
uel elixantur uel grana similiter et
condiuntur cum aqua et sale speciebus
uel pipere et tunc salmuria appel
lantur proprie

Menta calida est et sicca in 2° et
in ipsa est humiditas superflua
prohibet fluxum sanguinis et sputum
ex pulmone et coagulatos lactis
more emplastri super posita confortat
stomachum et calefacit ipsum et sedat singul
tum et digerit et prohibet vomitum
flaticum et sanguineum et confert yctericie
ne et proprie eius syrupus adiuuat ad
coitum propter inflationes que est in ipsa et
humiditates et si supponatur ante coitum
prohibet impregnationem

Mel est ros occultus cadens
super flores illud est me
lius quod est bone nature dulcedinis boni
odoris declinans ad citrinitates et ru
bedines calidum est et siccum in 2° sed
mel tamberzet et de cannis est calidum
in ipso et humidum mundificatum et aperiens
orificiorum venarum et prohibet pedi
culos et lendines et interficit lum
bos si liniatur et misceatur cum sale
mundificat aures et abstergit tene
brositatem visus aqua mellis con
fortat stomachum et facit appetere cibum
mel cuius spuma non est abiecta in
flat et soluit ventrem sed decoctum
non mouet neque inflat si bibatur
mel canne calefactum cum oleo ro
et confert morsui venenosorum strin
git quoque flaticos et nutrit plurimum

Morum dulce calidum et humidum
acetosum frigidum est et
humidum acetosum retinet apostemata
oris et gutturis et est conferens
apostematibus oris et mollificationi den
tium morum est malum stomacho corrumpitur
enim mox morum exiccatum et salitum

ventrem retinet et confert disinterie

Mirtus in ipso est amaritudo
cum ponticitate frigida
in ipso sicca in 2° retinet solutos et
odorem et omnem fluxum sanguinis
et humores prohibet dolores et
pulmonis et tussim et sputum eius
syrupus confirmat capillos eius oleum
vel decoctio et prohibet fetorem
assellarum et sudoris confert apostemati
bus calidis et omni percussioni in ipso
valet in obtalmia et vngula et
confortat stomachum et prohibet flu
xum superfluitatum ad stomachum succus
eius confert ardori urine et vesice
et eius aqua uel decoctio stringit
naturam et solutos colicum et melius
preparat eam membra ut corium

Mus sanguis eius eradicat
verrucas et stercus eius
linitum cum sepe proprie valet in
alopicia si bibatur stercus muris
cum thure et aqua mellis frangit
lapidem et si supponatur collirium
factum ex eo soluit ventres puerorum
Dicitur quod si suponatur super morsum scor
pionis sanat

Mellilotum habet florem colo
ris palee in quo
est lunaris figura cum raritate
calidum est et siccum in primo in ipso est
stipticitas pauca cum resolutione
et propter illud digerit confert apostemati
bus calidis maturando cum farina
fenugreci et seminis lini et papaue
ris et quando effunditur eius succus super
caput cum aceto et oleo ro. sedat
sodam si decoquatur cum vino cum
ficubus siccis confert apostematibus tes
ticulorum et ani

Maiorana arabica reperitur
in a sub vocabulo au
ricula muris. Melon sive mandra
siue spem reperitur in b. sub vocabulo
bacheta. Mumie reperitur in c sub
vocabulo criseomia. Malua
reperitur in c. sub vocabulo caribeze. Man
dragora uel radices eius reperitur
in l. sub vocabulo yabiol. Ma
rina in t reperitur sub vocabulo tima
lus. Mimuz reperitur in b. sub vocabulo

uzifar

Nux methel est venenum et stupefactivum est similis nuci super quam sunt spine grosse et similis nuci vomice et eius semen est simile citri facit subeth et pondus unius danich inebriat et est mala stomacho et inimica cordi et ʒ i ex ea est venenum sine dubio

Napellus est herba nascens in montibus et vallibus ex qua fit venenum perniciosum et est in summo caliditatis et siccitatis confert lepre et albaras cum sint ex eo in potu scrupulus unus ℈ i et ʃ maior quantitas que ex ea datur est medietas ʒ i vel ℈ i. triaca vero est mus napelli qui nutritur ex eo cibantur et non moriuntur Napellus moysi est asal et moratur in radice napelli sicut mus et est maior triaca contra napellum et valet in lepra et albaras et omnibus ut napellus et est triaca contra venena et vipere

Nux calida est in 3° sicca in primo et sic in prima est humiditas grossa qua deletur cum antiquatur triaca eius est oximel. cum nocet emplastrum ex recenti valet in vestigiis percussionum et cum melle et ruta confert torsioni nervorum fiunt zodam et bothor in ore et lingua et palato et pustulas parvas suctus et rob eius nocent tussi est difficilis digestionis et mala stomacho sed nutrita vel confecta et recens est melior stomacho et minoris nocumenti et nutrita cum melle confert stomacho frigido et eius nocumentum non est nisi in stomacho calido sedat dolores ventris pungitivum et eius cortex retinet fluxum sanguinis menstruum et omnem fluxum usus eius longos efficit vermes et ascarides cum ficubus et ruta valet omnibus venenis et si misceatur cum sale et cepe valet morsui canis rabiosi et reliquorum et fiat emplastrum

Nux muscata quantitas eius est ad modum galle et est frangibilis est calida et sicca in fine 2i odorem oris efficit bonum et confortat visum et constringit et corrorat et confert difficultati urine

Nux cipressi est emplastrum rupture proprie et bibita multum confert

Napi calidi sunt et humidi qui inflationem generant ac crudum fla sperma quoque acuunt atque genitivis et per horis lenitatem efficiunt renes et dorsum calefaciunt

Nux indica quoniam in ea non invenitur aqua est sugum quando antiqua est calida in primo 2i sicca in primo aut grea est viridis et humida et in se habet humiditatem igitur mis est stomacho sed pauco nutrimento suo est bonum nutrimenti et cortex medulle eius non digeritur post prandium non sumatur cibus nisi post horam augmentat coitum cum antiquatur solutione eduxit vermes

Nux tamarici calida est in primo primum et sicca in fine eius abscindit fluxum sanguinis decoctio cum aqua et aceto valet duritiei splenis

Nasturcium est virtus est similis virtuti sinapis calidum et siccum est in 3° retinet capillos cadentes bibitum et linitum confert sciatice et mundificant pulmones et confert asmati et calefacit stomachum et epar et confert duritiei splenis augmentum efficit coitui et solvendo educit vermes et provocat menstrua et eicit fetum

Narcissus assimilatur petroselino romano calidus et siccus est et extrahit spinas et frustulos radix eius cum melle et herba rumpit parva apata olim eius confert nervis aperit opilationes cerebri et confert surditati hunc de radix eius qui comedit extrahit vomitum et succus eius confert doloribus matricis et vesice

Nil vel nigella calidum est in 3° et siccum

in 2° siphcū est prohibet fluxum sanguinis domesticus existit absque mordicatione et in silvestri est acuitas confert alopicie confert omni opilationi in principio confert pueros tussi vehementi que facit eos vomere et succus eius confert pleurisi et melic confert splen proprie silvestre

Nenu .i. sisimbrium calidum est et siccum in 2° interficit pediculos confert apostematibus frigidis cum decoquitur cum aceto et miscetur cum oleo rosarum confert oblivioni cum bibitur cum vino confert singultui et apostematibus frigidis epatis confert vermibus et ascaridibus et extrahit fetum mortuum provocat urinas et confert puncturis vesparum et apium

Nenufar est flos herbe que nascitur in stagnis cuius folia sunt rotunda ut cucurbite folia et vocant caulis aque et est duarum specierum albe et crocens frigidus et humidus in 2° fit syrupus ex eo subtiliativus valde confert sitim totius apostematibus calidis facit sompnum et sedat sodam calidam colera eius syrupus confert pleurisi et tussi calide minuit polluciones et frangit desiderium coitus cum bibitur de syrupo de papavere et sperma congelat syrupus eius confert febribus acutis et est vehementer extinctionis

Nesrenich .i. rosa asini est calidus et siccus in 2° stomaco et epati frigidis confert eius spira

Nabich .i. labrusca siphica est et proprie eius somich confortat stomacum stringit ventrem et confortat fluxum sanguinis menstruum et ulceribus intestinorum solutionem facte propter debilitatem stomaci in matrica excitat coleram et quidem dirigit

Nucleus cum admixtione confert ulceribus fraudulentis et stat in alcho fol. loco tincte et retinet pilos palpebrarum et facit eos nasci confert ulceribus oculorum pilorum

Nigella est calida et sicca in 3° mitissima flatus et resolvit ventositates confert corize et proprie cocte fricta et posita in panno lineo et ligata confert strictive pectoris interficit vermes et ascarides si linatur super simbrium vel bibatur proprie curat febres melicas et flaticas fumus eius fugit venena

Nix est mala senibus et illis qui generant frigidi humores sedat dentium dolorem calidum nocet nervis et stomaco et facit sitim propter quod adiuvat calitatem Nil reperi in c. sub vocabulo caninem

Opium est succus papaveris nigri melius est quamvis acuti odoris frangibile et quod facile in aqua resolvitur et non congelatur in liquefactione et solvitur in sole est frigidum et siccum in 4° eius potio non est ultra pondus xii granorum ordei est narcoticum sedativum omnis doloris sive sit bibitus sive linitus et potio eius quantitas lenticule magne facit dormire si supponatur cum licinio aut absque licinio sedat dolores obtalmie calide retinet solutionem et confert disenterie et ulceribus intestinorum eius huiusmodi cum est castoreum Non presumat aliquis dare alicui homini sano vel infirmo debili per os neque per inferiora dosim aliquam confectionis in qua dosi eius vel confectionis aut suppositorii seu trocisci reperiatur ultra unum granum opii vel ad plus ii. per se de opio datur ultra unum granum vel ii et specialiter quando opium miscetur cum aliqua re que per se est soporifera sicut est papaver vel eius syrupus et filonium et alie confectiones in quibus intrat iusquiamus et mandragora seu papaver et quamvis concedatur opium posset dari sub tali conditione nullo modo eius datio continuetur omni die sed per intervallum multorum dierum sed necnon

frangit desiderium coitus

est dari nam talis continuatio nichi
phicat virtutem opii in mebris et
corpore et fridat extrema et destr
appetitus facit sincopim et debili
tatem maifestam et infridat spus
et finalr per longu tpus visus
inducat mortem

Ova ovo meliora exeis sunt
ova galline recenna et
melius quod est in eis est vitellus
et eo artificiu melius est ut no
coagulentur cum aliquo Post ova
gallinarum sunt ova perdicu fasia
norum et ultimo ova anatis tamen
mali efficiunt nutrimentu s ova
anatis et anseris Ova equalia sunt
albumen tn ad frididitatem declinat
vitellus ad caliditatem Mollia vero
fm artificiu sunt meliora omib
albumen sedat dolores mordica
tivos pp sui conglutinacoz et in vi
tello est stiphitatus propter qua as
santur conferunt adustiom et
cum lana adiuncta stringit fluxu
sanguis albumen sedat dolores
et vitellus cum roso et
olo ros confert valde passiom
valet in ethica et plenasi et aspi
tati gutturis et strictur. in helitus
et sputo sanguis cum sorbetur eo
vitellus cocta vero cum aceto in
tegra ipoz vitelli prohibent ef
fusiones me ad stom et intestina
et prohibent fluxum ventris et
disinteriam

Opoponacum calid est
et sicc in
3o resolutivum est et lenificat duriti
em fit exeo calid et visus acuit
emplrm fcm exeo confert splem
et lenit durities matrice et bibit
cum aqua calia et provocat urias
et menstrua ponit x aur de eo
de duob vicos misce et clarifi
catur post duos menses et confert
splem hoc inuncti valet ydropisi

Oleum ola diversi sificat fm
q sunt et fiut est eni
oleu de balsamo et oleu de lilio
et de nardo et de castoreo et de
narcisso et extremitatibus vitu

et de camomilla et de viol et de aneto
et silibus et sunt diverse sicz natura sim
q fiant et nascunt

Olive oleum de olivis in matu
ris et qddam de ultime
maturas qd vero fit de olivis in ma
turis omfacinam appellat et est
fum et sicc in po Illud vero qd fit
de maturis dicit esse calim equalis
declinat tn ad humiditatem q si la
vetur est temptatu in humiditate et
siccitate et fit minus calid de olivis
silvestribus est sicut oleu co. et oes
olei species corpa confortat moti
allemat et omfacinum confortat
stom olive crosse sunt difficilis di
gestionis et omis olive etiaz sed sa
lite et condite cum feniclo
confortant appetitu et stom et im
pedunt fumos ad cerebru ascende

Olibanum est thus cum in
flatur simat gu
ma pini non simat calid est in 2o
sicc in po confortat interiores sen
sus consolidat ulcera oculi et re
plet ea vomitu retinet et stom con
fortat retinet fluxu ventris cum
sanguine et confert disinterie et fe
bribus flatus

Origanum ca est et sic in
2o carminativum
et subtiliativum est masticat et sedat
dolorem dentis confert epati et sto
provocat urina et extrahit vimes
et ascarides

Obstracium caro obstraci
silvestris cum
terit et linit desiccat fortiter oms
mucc obstracu cortices cum adurunt
abstergunt morfeam et consolidat
ulcera et delent albugines oculi

Ordeum fem et sicc in pmo
eius nutrimentum
est minus nutrimento tritici aqua
eius confert egritudinib pectoris
et qui bibit cum anis et semine fen
facit habundare lac aqua eius
in fridativa et humectativa fe
bru in calis quidem pura in febris
aut apio et feniculo datur et f
mixtu et coctu cum ficubus vz

olivo omfacinum

olivi

p disinteria

p dolore dentis

p vermibus

p lacte

in febribus colericis et flams

in febribus flatias

Ossa frigida sunt et sicca dicitur quod ossa hominis que dantur in potu auferunt epilentiam et dicitur quod si calcinentur ypericon datur cum oximelle auferunt splenem dicitur quod calcinentur ypericon excitat coitum et cruza et pactina adhusta abscindunt fluxum sanguinis et solutiones ventris Si accipiantur cruzum ossa animalium lactantium et combirzantur perfecte etiam terantur et cribentur pulvis factus exsiccans vulnera sigillat mundificat et ipsa consolidat et incarnat vehementer et cito albedine loti

Oleum dulce reperitur in a sub vocabulo an meli Ombilus vaccarum reperitur in b sub vocabulo bi Oximum fluviale reperitur in b sub vocabulo bedorach Oximum gazio filatum reperitur in f sub vocabulo flamastin

Ruma que non habent colores palee sunt fortiora nigris et citrina sunt fortiora rubeis et alba magna sunt grania parve solutionis et magna pungana sunt omnibus meliora sed armenia sed meliora omnibus et vehementius solutiva omnia sunt frigida in principio secundi humida in fine tercii ei gumma consolidat ulcera et visum confortat cruza sedat inflammationem cordis omnia dulcia mollificant stomachum humiditate et eum infrigidant et non conveniunt ei sed cruza fortius colere resistunt que vero sunt dulcia vehementius solvendo coleram educunt et humida vehementioris sunt solutionis quia sicca sed in silvestribus est constrictio manifesta

Phillium frigidum est et humidum in secundo phillium frixum si misceatur cum oleo rosarum fit stiptica et dolores sedat et valet in sodam lida eius cum allago confert cum oleo sit vehementi colire fluxum involutum in oleo rosarum stringit et confert disenterie et proprie infimitatum si eius cum allago cum oleo violarum solum

Portulaca frigida est in tercio humida in fine secundi stiptica est et prohibet fluxum sanguinis et antiquos fluxus et est resistens colere facit verrucas et porri extra et eradicant eos sua proprietate non sua qualitate nimius eius usus facit accidere pannum in oculo confert omni inflationi fit ex ea clistere disinterie et solutioni colire confert doloribus renum et vesice et ulceribus earum abscondit ut plurimum desiderium coitus

Polipodium calidum est in secundo siccum in tercio solvendo educit meliam absque punctione et solum fla et chymum aquosum

Papirus sunt cineres ex eo sunt est et siccus confert fluxum sanguinis et eius cinis stringit pulverizatus super vulnera recentia ea consolidat eius cinis retinet sputum sanguinis

Polium est species sticados calidum est in tercio siccum in secundo quod ex eo est viride consolidat vulnera recentia est conveniens apostematibus splenis positum more emplastri super eum provocat urinam et menstrua et valet in febribus antiquis confert punctture scorpionum cutes molliores ex eis sunt pelles lactantium propter eorum humiditatem eorum nutrimentum est paucum visceribus et est propinquum nutrimento pedum pellis intermisera que est in stomacho animalium vel infantium et in guttture earum proprie gallorum quando siccantur et terrantur et bibitur cum vino confert dolori stomachi

Pix est duarum specierum nigra liquida marina que ponitur in emplastris et alia est montana silvestris que nascitur ex arbore pini calida et sicca omnis abstersiva desiccativa maturativa humorum grossorum extirpat albedinem unguis et attrahit sanguinem

ad mebra et impinguat eam qui tenat eius adherentia et emissio fit subito cum molentia et linitur super fissuras pedum et reliquorum mebrorum et sanat eas et emplastrum fim extra facit nasci pilos et alopitia

Porrum est silvestre et domesticum calidum est in 3° sic in 2° et silvestre est fortius eius comestio facit sodam suffumigatur ex seie eius cum alkitran dens in quo est vermis et interficit vermes et eicit illum nocet visum cum aqua ordei confert asmati facto ex materia grossa est malum stomaco et tarde digestionis et est inflativum oportet ut elixetur in duabus aquis provocat urinam et menstrua et nocet ulceribus vesice et renum et silvestre et omnibus nocet magis

Pira sunt diversarum specierum sed omnia frigida sunt in primo sicca in 2° seminabrie sunt temperata subtilia vel humida preparant stomacum constringunt ventrem et proprie que sunt extra ta et usus ipsorum facit evenire colicam unde oportet ut bibatur post ipsum ydromel cum speciebus et cum pipere et cinamomo et similibus et eorum decoctio confert fluxui ventris colico

Pedes generant humorem viscosum non grossum sed ipse est et laudabilis paucarum superfluitatum eorum nutrimentum non est multum sed satis bone digestionis et velocitas dissolutionis eorum in decoctione est signum bone decoctionis eorum

Petroleum est album et nigrum est calidum et siccum usque ad 4um confert in doloribus iuncturarum et nervorum omnium et doloribus aurium frigidis et albuginem oculi et aque descendenti et asmati et tussi antique quod bibitur cum aqua calida sedat dolores ventris pinguium et ventositates et supponitur et educit lumbricos

Pentafilon vel quinque folia est et siccum absque acuitate decoctio radicum eius valet ad linguas dolorosas et gargariza

ad asperitates gutturis decoctio eius valet ad ycteritiam et dolorem epatis et splenis et confert eius radix solutionem et ulceribus intestinorum folia eius cum vino conferunt quartane

Petrocelinum in 1° de apio domestico est petrocelinum usitatum in domibus philosophi dicunt quod petrocelinum est calidum et siccum in fine 2i gradus ideoque diureticum in dens urinas et menstrua provocat ventositates et inflationem dissolvit propter hoc enim sperma i. semen facit unde inquit petrocelinum cum thaplasmatum super pustulas scabiem ac morfeam unde mundificat unde fit ydropisis in inicio et prodictam febrem patientibus dolorem renum et vesice placet qua corporis poros aperit vias rectificat humores extenuando urinas et sudores provocat epar et pulmonem mundificat opilationes aperit et apatam cordium curat maxime si sunt in renibus ventositates tollit passionem dissolvit quod pistatum et in pulmonem missum menstrua provocat secundinam et mortuum fetum educit quo etiam potui dato mundificantur fetus ab humoribus viscosis grossis

Pisces meliores sunt illi qui non sunt magni neque habent duram carnem neque siccam in qua neque est pinguedo neque in cartilago itaque quasi frangantur et in quibus non est malus odor et quorum sapor est suavis et pingues non habentes super flamam pinguedinem omnes sunt frigidi et humidi et plus et minus vespertili piscium recentes generant fleumata et non conveniunt nisi stomaco calido salsi vero non conveniunt nisi pro medicina omnia vero piscium leniunt ventrem maximi sunt meliores non morantibus in mari et qui morantur in aquis petrosis sunt meliores de aquis dulcibus deinde qui in arenosis et currentibus et in quibus non sunt sordes et non sunt limosa neque lacunales neque campestres et non sunt de lacunis parvis quas

pisces generant

pulices...

vin[illegible] piscis

feta mundificari

Salsi pro medicina

[illegible] leniunt ventrem

non imbibunt flumina et in quibus non sunt fontes

Penidii calidi sunt et humidi in primo sunt nobiliores zuccaro conferunt tussi et ventrem leniunt

Piper in primis cum elevatur fructus eius dicitur longum piper deinde separatur nigrum piperis et album et illud quod non dum est maturum neque corrugatum calidum est et siccum in primo [et] 2° masticatur cum uva passa ante cenam et prandium et eradicat flegma visco sum calefacit nervos et lacertos et non est par in hoc et convenit senibus et conveniens est tussi antique et doloribus pectoris frigidis digerit cibum et confortat appetitum et confert dolori ventris frigido inungitur provocat urinam et emittit fetum longum vero piper efficit augmentum in coitu

Piper aquaticum est ut blitum et approximat in sapore gustui piperis calefacit sufficienter sed minus quam piper

Prassium est herba viridis valde mali saporis est calida in 3° sicca in 2° succus eius cum melle visus acuit mundificat pulmones et pectus productione sputi aperit opilationes epatis et splenis et delet ictericiam citrinam et viridem visus eius si propter opilationes contingat provocat menstrua et mundificat menstrua unde valet in morsu canis rabiosi posteri et fiat emplastrum

Peonia alia est femina et alia masculus masculus habet radices ut digiti grossas frigida subtiles et minutas calida et sicca est in fine tertii exiccat et resolvit cum stipticitate et confert epilentice et suspensa ad collum et bibita et comesta cum eleis et per se suffumigatione facta ex semine eius valet demoniacis et epilenticis et eos sanat et bibuntur de semine eius grana xv cum mellicrato aut vino et confert in oculo ipsi decoquitur in [illegible] stipticas retinet urinam provocat urinam et menstrua

Pinus cortex eius confert ulceribus cornealibus vel malignis gangrenosis factis ex decoctione eius cortices athalul flegma plurimum summus corticis eius confert casui palpebrarum et angulorum corrosioni lacrimas et tussi antique cortices foliorum eius qui bibuntur conferunt dolori epatis herba illius peonie reperitur in a sub vocabulo athanaciach

Pupilla oculi est erucaria aquatica vel apium aque et est boni odoris et ortus eius est in aquis stantibus provocat urinam et menstrua et frangit lapidem in renibus et confert ulceribus intestinorum

Pastus columbarum est herba habens granum nigrum est calida in primo humida in 2° eius decoctione denigrat capillos pro eo ponitur mirtum in omni re

Pesloniste sic dicitur greco confert extenuationi innamentum decoctionis eius est sicut innamentum crisolocanne et reliquorum in febribus quartana sinocho et emitriteo

Pes corvinus radix eius cum decoquitur confert solutionem antique et efficit operationes hermodactilorum absque nocumento

Pulmo eius nutrimentum est parvum declinans ad flatum pulmo arietis sanat excoriationem calcanei ex calciamento quando ponitur calidus super ipsum cito digeritur et in ipso ventris constrictio

Poma sunt insipida acetosa et dulcia et omnia sunt frigida et humida sed acetosa declinat et ad siccitatem cum stipticitate et dulcia ad caliditatem declinant in ipsis est prohibitio super fluitatum et inflatio propter assiduationem comestionis pomorum faciunt enim dolorem nervorum et proprie vernalia odorifera cor confortant et maxime si ibi sit angustia cum caliditate

pro calefactione nervorum et lacertorum

augmentum coitu longum

prassium aperit purificat pulmones

confortant debilitates stom et splen
si est cum calitate dulcia et acetosa
qui in se inveniunt humorem quoque
deponunt ipsum in egestione et si vari
retum et pontica sunt magis conve
nientia in disinteria et fluxu ventris

Papaver est campestre et or
tulanum. Ortulanum
album est et siccum in 2° et nigrum in 3°
usque ad 4tum et in erisipila linitum
et linitum super podegram campestre
cum lacte et melle confert facit sompnum
si cum licinio supponatur valet
in doloribus oculorum calidis confert
tussi calide et sputo sanguinis et fluxi
bus ad pectus ex multis venit et
datur in potu cum vino nigro et pon
tico sedat fluxum antiquum

Persica frigida sunt in 2° humida
in 3° matura sunt bona
stomaco et confortant appetitum et non
comedantur matura post alium cibum
quia corrumpuntur et corrumpunt alium
cibum nisi precedant emplastrum ex foliis
ipsorum vermes interficit et eorum
succus si bibatur et interiora ipso
rum similiter et leniunt ventres matu
ra sed inmatura stringunt

Panis oportet ut sit mundus sa
litus fermentatus decoc
tus bene manens nocte antequam
comedatur Nam panis calidus ap
natam non est receptibilis melior qui
fit de simila optimus non est bonus
sed qui plurimi furfuris est velocis
penetrationis Panis qui fit de fru
mento novo impinguat velociter
panis calidus facit sitim sua actuali
calitate et natat propter humiditates sua
vaporosas et propter illud velociter saciat
sed est velocis digestionis et tarde des
censionis panis optimus et siccus qui
non est fermentatus stringit ven
trem et azimus et coctus in patella
sed fermentatus leniter

Piretrum acutum est meli
calidum est et siccum
in 3° confert mollificationi nervorum
et stupori eius decoctio confert do
lori dentium et aperit opilatione
colatorum plus

Palma omnes eius partes sunt
stiptice quinquefolia est
pentafilon et iam dictum est de eo
Plumbum nigrum et non nigrum repi
tur in a sub vocabulo alanoth
Portulaca cum lacte vel agrestis
repitur in a sub vocabulo amensis Por
tulaca agrestis habet lac et repitur
in b sub vocabulo bilonie Papaver
rordosum repitur in b sub vocabulo
bibili Perdix repitur in d sub vocabulo
dinas Pannan vel milius repitur
in g sub vocabulo gergnet Piper
album vel granum quod sic appellatur
repitur in a sub vocablo alkilzu
Persicaria vel barba signata repi
tur in a sub vocablo basium Plantago
vel septem nervia repitur in l sub vocabulo
lingua arietis Pulegium repitur in
o sub vocabulo mestramie sic pupil
la oculi repitur in s sub vocabulo sim
mim

Uercus vel quercula
minor herba est
herba que appellatur ca
medrios et est dictum
de ea

Risum calidum est et siccum in
decoquitur cum lac
te et oleo amigdalino mul
tum dat nutrimentum et fit im
mis siccum decoctum cum aqua
stringit et specialiter si frixatur
cum suo cortice et efficit augmentum
in spermate

Rosa in ipsa est substantia aquea et
terrea frigida est in 3° sicca
in 2° et maxime cum est sicca feto
rem sudoris rectificat sedat sodam
caliam et dolorem oculi ex calitate
cum aqua rosacea bibitur et confert
sincopi ipsa rosa et eius virgulata
sputo sanguinis bona est epati et
stomaco ut que extra nutrita est cum
melle confortat stomacum et confert
mollificationi stomaci confert vel se
dat dolorem ani et matricis ex ca
liditate distemperata valet ulceri
bus intestinorum recens solvit et sicca
stringit et eius oleum ventres solvit
sed vermes super eam dum est recens

confert de propietate supponitur cum
oleo ros. ad dolorem matricis et
super morsum scorpionis
Radix herba de qua fit assa
in a sub vocabulo ami
dam · robilium ic in h sub vocabulo ho
robium · Rosa asim repitur sub voca
bulo mesireuch · rosa
s sub vocable
sacali · Rasmombor repitur in s
sub vocabulo serbim

Uinantium est dua
rum spe
rum absque ferrichi et alia
rum ferrichi melius est
arabicum rubeum fortior
odoris calida est et sicca in 2° impo
est stipticitas et confortatio cum
resolutione est digestivum aperit o
ficia venarum et resolvit ventositates
et dolores intrinsecos confert late
ris et spasmo et dolori pulmonis
eius radix et flos et herba confor
tant stomachum et faciunt appetitum et se
dant nauseam accepto cum ex ra
dice vel herba confert dolori ma
tricis et renum et fluxui sanguinis
iporum et ydropisi et venenosorum
morsibus

Sarcocolla gumma arboris
est que ad citrini
tatem declinat est melior calida est
in 2° sicca in p° consolidat vulnera
recentia carnem creat cum distemperat
cum melle sordiciem aurium confert
obtalmie frie et limpitudini et
fluxui oculi cum lacte asine solvit
humores crudos et flacrosus ex
ancha et iunturis

Storax i. spes storacis vel tho
ris et dicitur quod est gumma
oliue calida est in 3° sicca in p° con
fert coriise et catarro et tussi et
eius oleum confert duritiei matricis
et provocat menstrua et aperit
matricem

Sticados est planta cum spi
ca calida in p° sicca
in 2° eius decoctio sedat dolores
nervorum et iuncturarum et eius syrupus
valet plus aliis rebus in egritudinibus

frigidis nervorum et confert epilensie et
melie facit sitim excitat vomitus
colitur confortat stomachum iustu vrie
syrupus eius et inventa plus de propietate
te operantur aliis rebus com tremore

Spongia marius corpus ma
est et siccum filtrum
que est recens est melior calida in
p° et sicca in 2° excitat fortiter
apata flatica infunditur in aceto
et consolidat plagas et cum vino ex
iccat humidas et cum melle vulnera
profunda lapis in ventris eius fra
git lapidem in renibus et vesica

Stincus est stellio aquaticus
ille qui in vere capitur
hora qua fervet ad coitum est melior
confert egritudinibus frigidis nervorum
eius sal excitat coitum et proprie
caro seminis eius et que renes sequitur
ad eius adeps

Spinacia frigida sunt et humida
in fine primi leniti
cativa sunt et meliora crisolorandis
conferunt pectori et pulmoni calido
et dolori dorso sanguineo et ven
trem leniunt

Semen lini calida est in p° equa
le in passivis ma
turativum digestivum et abstersivum est
lenitapatum calida interiora et exteri
ora et prohibet contractionem unguium
et spasmum confert cum assa tussi
antique et cornee malum est stomacho et
male digestionis fluxum ventris strin
git que est famelia for
tioris operationis et proprie cuius com
plexio est calida in ad impetiginem
et interficit venenosa et scorpionem

Stercus adal i. lacerti magni
qui moratur
in aquis confert lentiginibus propter suam
abstersionem et stercus cameli vel asi
ni destruit verrucas et stercus adib
abstergit albuginem oculi et stercus
ovis resolvit bothor capre vero re
solvit strophulas et asini vel came
li sedat dolores iuncturarum stercus
caprarum cum lana prohibet fluxum
matricis

Sanguis draconis

est sucus rubens notus sicus et siccus
in 2° prohibet fluxum sanguinis con
glutinat plagas et ulcera recentia
confert disinterie et sissure ani
Sanguis hominis et sanguis porci sunt
similes in omni re et eorum carnes sunt
proxime in omni re. Et dicitur quod quidam
fuerunt qui vendebant carnes hominis
loco carnium porcorum semper tamen ali
quis sanguis administratur in medi
cinis debet esse ex animalibus sanguis
Sanguis leporis calidus supponitur
morphee et panno et confert eis et
apostemata calida maturat dicitur quod sanguis
menstruus calidus distillatus super
morpheam et confert. Sanguis
columbe et turturis distillatus super
excoriationes et dolorem sedat et
sanguis lacerti et stellionis confert
visui. Sanguis columbe et turturum
distillatus super maculas rubeas et
confert. Sanguis bubonis confert
asmati sanguis vespertilionis con
servat mamillas in statu. Sanguis
menstruus suppositus prohibet im
pregnationem. Sanguis urci capri
et cameli et asini quando exsiccantur strin
git sanguinem

Sparagus est calidus et siccus aperitivus
opilationum epatis et sple
nis viscerum et renum et confert yete
ricie et dicitur quod provocando urinas
stringit ventrem. Almansor ponit
ipsum frigidum et hoc est verum quando est
recens et dicit quod ipsi sparagi recentes
calefaciunt et spermati augmentum
tribuunt stomacho tamen non habent congrui
tatem ymo nauseam aliquam efficiunt

Sordicies calida est in fine 2i
ut alueari et mari
dis est melior in omnibus omnis sor
dicies abstergunt et attrahunt
sordicies confert panaricio sordi
cies lactinarii et balnei est bona
apostematibus mamillarum sordicies al
nearis id est que reperitur in conductio
nibus aquarum abstergit impetigines

Spuma maris est quedam
species spongiosa munda in odore
suo et est spuma litorosa maris

.al' spongia

et est spongiosa levis longa levis
odoris sicut est rosa purpurea similis
lane sordide et quinta habet forma
fungi exterius plana interius as
pera et non odorem calida et sicca
est in 2° desiccativa est et abstersi
va sordicies et tercia est subtilior
aliis plana convenit abstersioni den
cium magis spongiosa ut scabie ro
sea convenit splenem et ydropisi et dif
ficultati urine

Stercus stercora diversificantur
secundum diversitatem
specierum animalium omne stercus est cale
factivum exsiccativum stercus capriarum et
est proprie montanarum administratur
in omni fluxu sanguinis. Et stercus
asini adustum et non adustum
in omni cursu sanguinis sed columbarum
stercus rectificatum est. Stercus
ovium cum aceto est conveniens ver
rucis formicalibus. Vaccinum vero cum
aceto sedat exiturias calidas exter
iores vaccarum fit emplastrum super sci
aticam. Stercus asini odoratum ad
fluxum sanguinis narium fortem. Ster
cus stellionis et lacerti et yrundinum
valet albugini oculi. Stercus cani
ossa comedentium ponitur cum digi
to in palato et valet ad squinanciam.
Stercus capriarum et proprie montana
rum bibitur cum pipere et cinamomo
et provocat menstrua et resolvit
splenem

Serpens melior serpentum est
carne femine est aliquantulum
calefactionis cum exsiccatione dicitur
proprietate facit penetrare superflui
tates ad cutem cum homo mundificatur
non fuerit confert lepre magnifice
et pediculos facit eius usus et pro
hibet strofularum ius serpentis et ei
carne confert visui

Spodium est radices cannarum
adhuste frigidum est in
2° siccum in 3° impositum est spodium et
stiptrarus confert apostematibus calidis ocu
lorum confortat cor confert tremori
cordis calido et sincopi frigide et timo
ri de preteritis et terrori de futuris
confert inflationi stomachi ex effusione
[illegible]

colere ad ipm prohibet solutionē
colericam et confert febribus
antiquis
Splen melior splen est splen
porci tamen est mali
chimi est tarde digestionis pp sui
stipticitatem
Sulfur est calidum et siccum in 4°
ponit cum aceto sup
morfeam et valet et cū nitro la
uat corpus pp pruritum et inquit
corrizam suffumigatū et ad mistum
cum aceto et melle super contin
guem (?) dun[illegible]
Stafisagria est ca et sicca
in 3° interficit pediculos cū aceto
so masticat ad extrahendū fla et
hūiditates ex cerebro et ual; decoc
tio eius ad dolores dentium cū grea
colluit et bibunt grea grana xv
cū mellicrate et facit vomitū chimi
viscosum mūdat vesicam a supfluita
tibz fris sed eius usus velicam ulcerat
Storax est humida et sicca et est
quedam nigra in ipsā est exicatio cū
stipticitate mūdificat cerebrū et est
calida et sicca sicca confert humidi
stomi storax siccat ventres et omnia (?)
Sal calidus et siccus est in 2° abster
sivus resolutivus exiccativus est · sal
adhustus mūdificat dentes a lapidi
bus et removet nigredinē sanguinis
ubicumque invenitur fuerit carnes cor
rodit cū farina et melle ponit sup
torsionem corrodit carnes additas
in palpebris sal invitat ad vomitū et
confert doloribus stomi fris Sal ois
facilem efficit supfluitatum egressi
ones et desiccaciones, cibi
Seratura est [illegible] frm nām
arboris cuius fuerit seratura ligni
stiptici et mespili et sorbarum et quer
cus consolidat vulnera et stringit
sanguinem
Sal armoniacus ille est
melior qui
est ut borax cristallinus calidus est et
sic · in fine 3° confert albugini oculi
corrosiuus impetum qui casus patit et con
fert squinancie
Sandarach · i · vernix calidus ē
et sic · in 2° in ipsa est proprietas san
guinem retinendi desiccat fistulas
cum suffumigat cum ea fumus eius
prohibet catarros confert hemoi
roidis ut karabe et fluxui sanguinis
confert splenetici est dissoluens solu
tionem antiquam et eius fumus convenit
emoroidibus
Scordeon est alleum agreste
calidum et siccum est in 4° absterssivum ē
et apertivum est conveniens et a[illegible]
lacertorum
Siselleos calidum est et siccum in 2°
resolutivum carminativum mūdificativum est
confert doloribus dorsi confert asmati
et tussi antique sedat dolores vistez (?)
et est bonum sto et cibum digerit resol
uit dolores ventris punctivum et ven
tosum et facile efficit partum in oibz
animalibus
Scamonea est succus cuiusdam
volubilis cuius virtus usque ad xxx annos
perdurat melior est varia declinās
ad albedinē calida est et sic · in 3° no
cet cordi et epati et sto sed rectificat
cum assamone et semine apii facit
sitim et destruit appetitum solutionē
conuenit colericis fortiter et nocet intes
tinis potus ipsius cum aloe minus
nocet quā qn dat per se qn suppont
cū lana interficit fetus rectificatur
eius malicia cū aqua acetosa sorbis cito
mora aut pomorum aut cū aqua rose
confiat cum sumac et fiunt trocisci
et est confortans et diminuas eam
medicinam laxativam
Serapinum est gūma arboris
ca est in 3° sic · in 2° carminativum et ab
stersivum et subtiliativum resolvit scrophu
lam et ventositates confert obscuritati
oculi et grossitudini palpebrarum et
dolori lateris et pectoris et ydropisi

et extrahit aquam citrinam confert
colice disterizati et bibiti et dolori
ventris pungitivo et matricis et
vesice et febribus prodiis

Scolopendria calida est in p° sicca in 2° confert splen magnum
facere quando sumitur cum oximelle diebus
xl. et veterine et singultum frangit
lapides in renibus Et dicitur quod suspensa
prohibet impregnationes

· i · pinpinella orti

Summe est herba que est in
aquis stantibus reperitur medulla eius
decocta confert lapidi disinterie

Succutum · i · sempervivum frigida et
sicca est dicitur quod aggregat partes carnis
in vase eius decoctio confert decoc
tioni nervorum et recentes plagas con
solidat prohibet sputum sanguinis et
cum aqua mellis mundificat pulmonem
confert ulceribus intestinorum et abra
sioni et fluxui sanguinis menstrua
retinet

Sumach est frigidum in 2° siccum in 3°
stipticum confortativum est denigrat ca
pillos prohibet loca puncta apostema
tum separat et appetitum et sedat
sitim et nauseam colicam stringit et
retinet menstrua et fluxum et prohi
bet vasuras

Sicla in prima est composita sibe frigide est
calida et per hoc dicitur quod decoctio eius
laxat sicca vero non extraquam eius
cum felle gruis fit caputpurgium et
delet tortuosa et lavat caput extra
et delet furfures Iz in opilationibus
splenis et epatis si datur cum sinapi et
salibus sed decoquatur abiecta prima
aqua et ponatur in furno constringit

Scenesten sunt spatule lenimentum pec
tus et gutturis sitim sedant ventrem
leniunt

Spica calida est in p° sicca in 2°
resolvit apostemata et bothor hec prohibet
reumatismos et cerebrum confortat
confert tremori cordis et pectus
mundificat et pulmonem et aperit opi
lationes splenis et epatis et stom

confortat et omnia membra provocat
urinam et menstrua

Sanc dum est de eo in cuius tritum
et ordei confert pectori et pulmoni

Sisamum calidum et humidum est in p°
resolvit viriditates percussionis con
fert grossiciei nervorum et asmati et
contractioni anhelitus nocet stomacho et
facit nauseam quando comeditur cum semine
papaveris et semine lini cum equalitate
augmentat sperma et coitum

Solatrum est frigidum in p° siccum in
2° sanat fistulas oculi et facit somnum
et confortat visum semen stupefac
tivum est et mundificativum renum et ve
sice et prohibet pollucionem et constrin
git menstrua

Scorpiones oleum scorpionum
confert doloribus aurium valde

Sudor est aquositas sanguinis cum
pus colericum est admixtum admistum
autem eius extractio et sudor siccus lu
bricans cum oleo de alkanna ponitur
super apatum maxillarum et resolvit ea
et cum oleo rosarum ponitur ad congelatum
lactis

Sandalus rubeus est fortior
in omni re frigidus est et siccus in 2° album
vero calida resolvit et confert sodi et
tremori cordis accidenti in febre li
mitis et bibitis et debilitati stomaci et
febribus calidis

Sapo est ulcerativus putrefactivus
et collectivus resolvit et solvit humores
crudorum

Sinfar · i · ferrum ignitum quando ferrum
ignitum extinguitur in oleo deinde di
stillatur in aures removet dolorem
aurium et impulsaciones

Saccur · i · rosa que nascitur in fru
mento est calida in 2° et humida in primo
denigrat capillos cum corticibus nucum
succus eius confert tenebrositati visus
si coquantur folia cum succus ordei so
libus inde et comedantur facit habun
dare lac et menstrua

Seldengi · i · semen sinapis est

calid et siccu in 2° resoluit ventosi
tates et excitat fortiter facit so
dam sua calitate obtenebrat visu
nocet sto excitat sperma

Seitargi .i. capsia est calis
et siccus in 2° apitimus et acutus
est eradicat albaras cum aceto et
morpheam albam extenuat splene
sedat dolorem vesice qn radix ei
suspendit sup anu

Seplem .i. spes agnesti calia
est in 3° resoluit re
soluit scrofulas cum seme lini se
dat scothomias et cu mellicrato
sciaticis qn fit ex eo vaporario ad
iuuat ad impregnandu et pprie
cum ordeo

Seed .i. stecados arabicus calia
est in 3° sicca in 2° unis olm
facit nasci barbas qn fit dati ei
vaporario resoluit obtalmias frias
confert difficultati anhelitus int
ficit vermes et eos extrahit et pro
uocat urinas et menstrua confert
puctine scorpionis

Scinen .i. lachrima asini frida e
et sicca usq ad 2m confe
yctericie et morphee linita et bibi
ta et doloribus iuris et splenis et epa
tis et cortices eius stom pparant

Sencham .i. spes insquami frin
est et siccus in 3° pro
hibet nasci pilos cum linit sup loca
euulsionis administrat in doloribus
oculi eius succus et sup podegram
calida valet et prohibet magnifica
tiones mamillarum et habundancias
lactis retinet menstrua et prohibet
pollucones et confert dolori matricis

Seliacul .i. yringo calis est in 2°
et declinat ad humidi
tates quindam excitat appetitum
coitus

Sochram .i. esula calia est i
fine 2i sed eius siccitas est in 2° est
mea disruptio ex fine venarum nocet
sto et epati dat^r in ydropisi sed ca
cat^r cum succo endiuie fert et solat
solucion educit coleras melias et fla
et aquositates et nocet coitu et sp
mati

Serbim incorticee huius arbors
est stipticitas eius fruc
tus confert tussi et confert epati
et distillacioni urine et cum pipe
pnocat urinas si bibat^r succus cor
ticis eius extrahit feti et secundina

.i. arbor risine

Sinapis calia est et sicca usq
ad 4m incidit fla
aufert vestigia sanguis mortui re
soluit ome apa antiqum confert do
lori uentris et extenuat splene
et facit situm confert pforacom
matricis et facit desideriu coitus et
pprie in mulieribus Strangulator
.adib uel lupi pficit canes et porcos
et lupos Strangulator leopor int
ficit leopardos et linces et reliqua

Salix frida et stiptica est absq
mordicacoe folia et succus
eius sedant sodam calidam et valent
ad pcussiones pupille aqua eius con
fert yctericie et opilacoi epatis et
eius fructus sanguines stringit et ei
folia silr

Scarabeus oleu in quo frigi
valet ad dolores
aures et corpus eius qn optime
conterit^r

Scoria fernocis excitacionis
est ex scoria ferri sicca
est in 2° et scoria eris reliqua sut
min^s calia scoria ferri cfortat stom
et excitat sup fluitates et remoti
mollificacoi eius qn dat^r in pocione
vino antiquo mixto ei prohibet fluxu
emorroidarum et menstruorum et confortat
am et prohibet impregnacoe

Squilla est cepe muris et vocat^r
scqma mures interficit bona est q
est dulcis cu amaritudine et acuti
te et color splendido calia est in 3° sicca
in 2° attrahit sanguinem ad exteriora
et est resolutiua eradicat verrucas

et porros acetum et eius sir et ipsa con
ferunt paralisi et sciatice anis comes
tio visum acuit confert duritiei sple
nis et confortat stomachum et digestionem con
fert difficultati urine et menstrua
provocat

Salmuria reperitur in a sub
vocabulo almuri
Squinantum reperitur in a sub vocabulo
alsefem Spina alba reperitur in b
sub vocabulo bedeguar Satirion
vel eius species reperitur in b sub vocabulo
bunde Semen silis lenti reperitur
in b sub vocabulo beterke Siligo
vel spelta reperitur in c sub vocabulo
canderes Scandela reperitur in litera
d sub vocabulo derhim et dicitur quod est
lolium quod non inebriat Stellio reperitur
in g sub vocabulo gata Spelta vel
scandela reperitur in h sub vocabulo
hintina Semen sinite reperitur in h
sub vocabulo harmel Storax liquida
reperitur in k sub vocabulo kaleos Sal
cum quo fit vitrum reperitur in k sub
vocabulo kali Serpentaria vel her
ba bistorta reperitur in l sub vocabulo
lufi Sisimbrium reperitur in m sub vocabulo
menta Sanguis draconis reperitur sub
vocabulo rasax Stercus passeris re
peritur in v sub vocabulo use Selaria re
peritur in o sub vocabulo maru

Su est sicud coagule factum
ex azimo calido et
humidum est tarde digestionis
est coctum cum carne et leni
conditum cum pipere et speciebus et oleo
amigdalino rectificatur eius malicia
confert sputo sanguinis et tussi quando
decoquitur cum portulaca

Tamarindi et meliores re
centes et tenere
conferunt vomitui et siti et stringit
stomachum mollificant solucionem educunt
coleram et datur de eis lb. i. confe
runt febribus habentium sincopim
et conturbacionem et maxime quando fecerit
vel lenit

Taraxacon i. species indivie
fera et humida est
agrestina in fridativa lac eius abstergit
albuginem confert ydropisi et yctericie
aperit opilaciones nutritivorum ad sanitatem

Tamariscus stipticus est cum
mundificacione virtute in apertibus fluxis
et mollibus confert sputo sanguinis
vel ad splenem bibitur cum vino in quo
decoquitur folia eius et rami et vasis
ad splenem et fiunt vasa ex ligno eius
in quibus ponitur vinum et illud vinum con
fert spleni confert solucioni antique

Trachit est stipticus prohibens
fluxum sanguinis in vulneris confricat
vel tritas confert mollificacioni stomachi
et epatis et stringit egestionem disin
terie coctum in lacte caprino

Talk vena terre est et est lamino
sum subtile plus satis et lucidum quasi
gipsum frigidum est in primo siccum in 2o non
adurit in igne nisi artificialiter prohi
bet apostemata mammillarum et testiculorum
et retinet sputum sanguinis cum aqua plan
taginis et sanguinis stringitur

Tubera sunt ex substancia terrea plus
et aquea minus et in ipsis est aceitas
et non inveniuntur super terram meliora
eorum sunt alba arenosa in quibus non
est odor malus preter mitigantur
sunt meliora et non appropinquat eis ac
tu bei corruptiva tritam est vinum pice
et species condientes ex usu ipsorum et co
mestione timetur paralisis aut melia
vel lepra vel apoplexia et sunt tarde diges
tionis generancia stomachi malicium et colli
et mala reputancia sompnia

Testudo sanguinis eius que comm
pestris est confert epilensie omni
eius et ipsius caro valet ad tussim in
fantium et fel ipsius linitum valet ad scro
phulas

Tudeu herba est que facit tegens
in 2o folia assimilantur foliis prassii et
habet radices quadratas calida in 2o
humida in primo confert caninis non ulce
ratis linita cum aqua mellis et apertibus
dentis adiuvat in coitum et species eius
decoctio in vino

Teramabin i. manna est ros
cadens sup lapide
vel māna in regione meridionali
est equal' declinans ad calitatem
abstergit confert tussi et lenit pec
tus et sedat sitim solutiōe educit co
leram facile et datur de ea aban'
x. usq ad xx.

Tutie origo tutie est fumus qui
elevatur ubi purificatur a
lapidibus qui ei admiscent' frīa ē
in p° sicca in 2° est desiccativa absq
mordicatiōe confert dolori oculi et
phibet super fluitates coartatas
in venis oculi penetrare in tunicas
et pcie illa que est abluta et sublima
ta confert ulceribus ani et testiculo
si teratur tutia sup marmore ubi terat'
cinabriū ultra contritiōe bis et bis
cribet' cum pecia valde munda et post
ea dissoluat' cū vino albo et aqua
ros' mixtis equalr et ponat' debar
mixtura ser' cum itur dormitū in
oculo stringit mirabilr' lacrimas et
oēm rubedinē remouet que est ab'
ex scabie et carnositate

Telisie est gramina rute agreste
est calida et sicca valde ad
hustula valet ad egritudines frias
nervorum et arthetica et podagra
linita et emplastrata confert spasmo
sanie et difficultati anhelitus eius
usus nocet in febribus

Turbit albū frangibile
velociter
confert egritudinibus nervorum et eius
usus excitat et extrahit humiditates
subtiles rectificat' cum zz et olō amig
dalino solutiōe educit flā plurimū
et humoribus adhustis ad et si confecte
cū zz educit grossū et crudū humorē
datur de eo ʒ .ij. et in decoctiōe usq
ad iiij.

aliqui' metalli fortius
ferri deinde illud qd' cadit ex pcus
sione super ericmtū est ome

Testiculus vulpis calidus et humid'
est in p° usus eius facit appetitū coi
tus et proprie cum vino et stat loco
stinci Testiculus canis est duor
partiū quorū unū par est inferius
et aliud superius sive sursū qū vir ma
iorem ambor' sumit generat mas
culū et qū femina sumit minorē facit
feīam auget coitus sed
siccitas abscondit ipm Testiculus
est de gnē carnis moll' melior tes
ticulus est adolescentiū et magnor'
yrcor' et arietis et taurorum non ē
ita bonus ut testiculus gallorum in
pinguatorum omīs spēs testiculi qū
digerunt' nutriunt multū et plurimi
ipsorum sunt difficil' digestionis et pluri
nutrimenti et proprie qui sunt de ana
libus magnis grosse carnis

Testa omīs testa et pcie camm
marini et clibani est ex
iccativa et tegula est in virtute foli
Testa cancri marini abstergit scabies
testa clibani confert podagre et cū
sale metallino unguēe Testiculus
vulpis repitur in a sub vo° lo aliinat
Turtures repiunt' in g. sub vo° lo
gruareste Terra sigillata repit'
in l. sub vo° lo lutum sigillatū Talk
repit' in l. sub vo° lo lutum sapiēn
Tribuli repiūt' in h. sub vo° lo hasc
Tapsia repit' in s. sub vo° lo sacta
rugi

Snee est cortices tenues
subtiles involute sup arbo
rem ferentem glandes et
pinus et nuces et ht odorē
bonū est frīa et sicca cum stiptici
tate confert apātibus calis cū infun
ditur in vino facit dormire potan
tem confert tremori cordis et vomitū
et confortat stom cū infū
ditur in vino stiptico et epar debile
confert dolori matricis qū sedet'
in aqua decoctionis eius et provo
cat menstrua

Vernez i. sternis passer est
viridis et alba et viridis est fortior

omnibus mundificativa et aperitiva est pondus ʒ ß. De ipso resolvit difficul tatem urine et pondus ʒ v. Deiicit fetum mortuum et vivum et ʒ ß pro sire usque ad ʒ provocat menstrua et pondus ʒ iii. solvendo educit aquo sitatem ydropisis et est de venenosis

Urtica semen et ipsa sunt calida in primo gradu et sicca in 2° eius folia contrita abscindunt fluxum sanguinis ex naribus et semen eius confert stricture narium quando bibitur cum aqua ordei mundificat pectus sed eius removet asma et pleure sim frigidam excitat coitum et precipue semen eius cum vino et aperit ori ficium matricis quando matrix recipit spermata

Viola frigida est et humida in primo gradu sedat apostemata calida posita more emplastri est bona scabiei sedat sodam sanguineam et confert obtal mie calide et tussi calide lenit pectus et eius syrupus confert pleurisi calide et inflamationi stomachi eius de et syrupus eius similiter et do lori renum et provocat urinam et solvendo educit coleram

Urina ex urinis melior est uri na feminis omnis est calida et sicca urina hominis cum cinere vitis ponitur urina porcorum cocta cum porris confert albuginem et scabiei oculorum quando splenaticus bibit urinam suam omni mane usque ad dies aliquos sanat splenem urina porci frangit lapidem in renibus et vesica

Valde est bona herba cuius folium assimilatur foliis feni plurimum et radix eius assimilatur radici pastinace sed radix valde bone est ruga magis et minus alba sapor tamen quasi idem videtur et similiter quod dicitur si coquatur radix valde bone in aqua et detur de ea omni mane ʒ i et bibantur postea ʒ iii vel iiii aque tepide eius decoc tio quod sanat omnem strangiriam et diffi-

cultatem urine et ardorem et punctiones quos aut predimus quod in omnibus istis causis multum confert

Viscus est fructus est similis cicer nigro non puro ro tundus est calidus et siccus in 3° eradicat cum arsenico ungues malos lenit verucas cum tanta cera quanta ipse est et cum rasina mixta equaliter extenuat splenem confert apostematibus frigidis post aurem

Vermis qui est vermix tinctor et dicitur etiam quod colligitur ex arboribus ferentibus glandes frigidus est cum siccitate Vermix rubeus qui est sti rcoreus aq qui habet plurimos pedes et cum tangitur contrahitur confert asmati et difficultati anhelitus et confert difficultati urine quando cum vino bibitur

Uzifar i. minium calidum et siccum est in 2° est eius virtus consolidat vulnera et generat carnes in ulceribus et prohibet adustiones ignis et osth uositates prohibet corrosionem dentium

Vitrum inter lapides est ut stul tus inter homines calidum est in primo siccum in 2° abstergit dentes ab stergit oculum et delet eius albuginem et est fortius adustum quod est adus tum conterit et bibit cum vino frangit lapidem in vesica et renibus

Virga pastoris frigida est cum stipti citate confert flegmoni et erisipile consolidat vulnera vetera aqua eius confert sputo sanguinis prohibet fluxum sanguinis ex matrice et ulcera intestinorum et sanat eum qui retinet urinam et non potest emittere eam quando vult

Vene calide et sicce sunt in 2° eius masticatio confert dolori dentium acuit visum et abstergit aquam que est circa pupillam et eius confert veterine
quam

Volubilis ant invenit super arbores que fert glandes reperitur in c. sub vocabulo coriusamus. Vallariana reperitur in f. sub vocabulo fu. Vinalusina reperitur in g. sub vocabulo geresse sive reperitur in k. sub vocabulo kabengi. Vermis reperitur in s. sub vocabulo sandarach. Vitis alba reperitur in f. sub vocablo quod dicitur fesire

Xylo aloes melior est que apportatur de medio regionis indie est calida et sicca in 2° maximo facit odorem oris bonum confortat sensum et cerebrum et cor et letificat ipsum et stomachum et epar si bibatur ℥ i et ʒ remouet humiditates putrefactam stomachi confert disinterie melius

Xeos est radix lilii celestis calida est et sicca in 3° aperitiua digestiua est facit nasci carnes in fistulis et ulceribus sordidis cum oleis resoluit lassitudinem et confert contractioni lacertorum sedat dolorem epatis et splenis frigidorum aperit orificia venarum et emorroidarum et remouet dolores pungitiuos et aufert gomorream et pollucionem et menstrua prouocat cum vino

Ypicon calida est et sicca in 3° confert apparatibus frigidis et dolori iuncture et decoctum cum vino si bibatur xl diebus sanat sciaticam prouocat urinam et menstrua

Ysopus humida calida est in 3° humida in p° confert frigiditati epatis linita et bibita resoluit duricies que sunt in partibus vesice et matricis et confert frigiditati renum. Ysopus sicca calida est et sicca in 3° confert pectori et pulmoni et disinterie et tussi antique emplastrum factum cum ficubus et baurach confert splem et in fusio ... confert ydropisi soluendo coleram flam et ascarides et vermes et qui inferitur cum cordumeni confortatur cuius solutio

Ypoquistidos id est fungus barbe yrcine reperitur in h. sub vocabulo hanfbisthidos. Ysopus yspana reperitur in h. sub vocabulo haasce. Yringus reperitur in s. sub vocabulo secacul

Zedoaria est per omnes siles aristo resistit napello et est triaca venenorum omnium et napelli et aliorum

Zinziber calidum est in fine 3' siccum in 2° et est in ipso humiditas superflua augmentum facit in memoria abstergit humiditates gutturis et digerit et conuenit frigiditati epatis et stomachi et excitat humiditatem stomachi generatam ex fructibus nutritiuis et non nutritiuis seu confectum coitum excitat stringit ventrem factum ex malicia digestionis

Ziruber herba est similis pretro calida est et sicca in 3° resoluit ventositates et cor letificat vomitum retinet stringit naturam et confert ventositatibus matricis

Zinzibercaninum est ut piper aque calidum in 2° et siccum in p° recens contritum cum semine suo abstergit vestigia que sunt in facie et pannum et lentigines et resoluit apatam. in aqua si exeo fiat emplastrum

Zinciar est artificiale et mineale et est forcius et melius calidum est et siccum in 4° abstersiuum corrosiuum carnis consolidat cum ceroto si fiat cum sale armoniaco allume et aceto et cum et sufflatur in naribus et impletur os aqua ut non perueniat ad guttur prohibet fetorem narium et ulcera mala in ipsis crossitudines palpebrarum prohibet et

D

G

E

Esula i spurgeam
Endivie spes Lactucarum

H

Hedera dicitur laudanu i Cusius

F

Fraxinus i dudar
Folia ind i Tamasneam
Fungare spes rhododerum

I

Juniperus i astrum
Juniperi spes Gentianam

agnus indu vt
aortuca azim
hactela
agua azelf
capinis i kol
agua bonis
lenistic i ku
steigaf i
labrusta i ri
aprina azim
solui i zi

M
malumisph
cubere
Melu i gen
Mandragu
Mandre i

Z
Zedoarie spec. i. bederongemi
Zurumbati i. nem

Chyrurgia Guilhelmi Placẽtini

in suis operationibus blandimentis et verbis delectabilibus et suavibus infirmum confortare et eius mentem causa salutis promittere. Et si ipse restaurator de infirmitate fuerit desperatus. Nam ex narratione tali acquirit anima infirmi dispositionem nobilem cum qua natura vigorat contra infirmitatem et confortatur ita quod ex ipsa natura procedit opus quod est fortior quam sit opus medici cum infirmitate et medicinis. Cum amicis vero infirmi prout sibi videtur de solutione infirmitatis loquatur ne ex ignorantia bone narrationis et inter amicos ad scandalum promoveat et ne amici de eo habeant presumptionem et ut non possit dici quod sit causa mortis eius qui moritur sed causa salutis eius qui salvatur. Neque conveniens est ut medicus seu restaurator sermonem occultum habeat cum muliere de domo vel ancilla seu alterius generis fuerit nisi sermo fuerit pro utilitate operationis presentis seu future. Neque debet inhoneste loqui cum eis neque revolvere oculos contra ipsas et maxime coram infirmo. Nam ex hoc nascitur contemptio operationis et fides infirmi per pravam imaginationem debilitatur et minuitur. Cum hoc opus virtutis naturalis cum medicina utili et directa et convertitur opus medici in errorem. Nam virtus intrat in infirmitatem medicus vero non. Omnium vero natura operatrix medicus vero minister. Non committat sapiens furtum vel seminet discordiam inter infirmi familiares nec tribuat eis consilium non petitum nec utatur proposse cum huiusmodi vina et alia que hominibus displicere solent. Non rixetur etiam cum illis de domo. Nam omnia hec corrumpunt bonam operationem et medicum vilipendunt. Non delectetur in familiaritate laicorum. Laici enim semper medicis detrahere consueverunt. Nimia enim familiaritas parit contemptum. Et etiam per nimiam familiaritatem non sic audacter et secure petit remunerationem operationis. Et sciatis quod bona remuneratio

O quam verum

de labore et salarium optimum reddunt medicum auctorizabilem et confortatur fides infirmi super eum. Etiam si multe fuerit ignorantie ita quod infirmus credit in melius alios posse et debeat procedere cura sua. Nam omnia illa si a medico debent observata fuerint debilitatem elevant et elevationem contrariam deprimunt ad perfectionem. Observet medicus legem omnium hominum inter quos vivunt et usus eorum procuret et pompas pre posse recalcet et personaliter visitet prout decet. Ista omnia enim firmam [illegible] in toto et divina potentia per hec infirmus suam gratiam incident. Et operatio medici in hiis a quibus recepit premium nobilior et salubrior devenit.

2m est quod non debet infirmus medico in sermonibus contradicere neque eius operationibus obviare. Reddit enim infirmus operatorem suspectum debilem et non sufficientem et tremore in manu intra medicum tremunt et in mente sua dubitat et fit eius operatio imperfecta et curatio eius convertitur in errorem et per viam istam incurabilis egritudo ad incurabilitatem promovetur. Est igitur conveniens ut infirmus narrationibus restauratoris et eius operationibus acquiescat postquam eum elegit in suum in sue infirmitatis curatorem. Nam sequitur per hoc opus nobilior et finis curationis melior pro utroque. 3m est ut astantes sint benivoli et grati infirmo et medico obedientes in omnibus que ad operationem seu curationem pertinere videntur. Neque convenit quod omnia que a medico audiunt eidem narrent nisi grata et utilia fuerint pro infirmo. Non rixentur ad invicem coram infirmo neque privatim coram ipso susurrent quia per hoc reddunt eum vel infirmum suspectum eorum ratione occulta deinde nascitur timor et dubitatio super se ipsum et fit egritudo nequior et operatio bona medici presumpta vel pro nihilo reputatur. Et infra

autem remanet p^m nō infirmitatis
in arbitrio medici ordinare
Capitulum p^m de aq̄ congregata in capitibus
puerorum nominata natarum
Ca^m 2^m de crusta l' scabie in capitibus
puerorum in fronte q̄ lactant et uocat^r
lactimum alapna
Ca^m 3^m de tinea l' allopitia tinia
l' furfura et pediculis
Capitulum 4^m de furfuribus et pustulis in
capite
Ca^m 5^m de apate famoso in capite
l' fronte qd dr pupmaria
Ca^m 6^m de apate non famoso et
vocat^r durities l' firmitas l' nodus
Capitulum 7^m de obtalmia calida l' frigida
et de ordeolo
Capitulum 8^m de nodo in palpebris
Ca^m 9^m de vngula et albedine i oculis
et eminentia ppt cicatricem cornee et
de remotione eius qd cadit in oculum
Ca^m 10^m de panno generato ex aqua
descendente ad oculum
Ca^m 11^m de incisione et lacrimis pal
pebrarum et scabie et rubedine
Capitulum 12^m de pilis incisat^s in oculo
Ca^m 13^m de fistula in lacrimali
Ca^m 14^m de apate calido l' frō famoso
in aure l' circa aurem
Capitulum 15^m de opilatione facta in aure ppt
vermine et re alia et de surditate
Ca^m 16^m de vlceribus et carne nata
in aure
Capitulum 17^m de polypo in naso et emi
nentiis et carne superflua
Capitulum 18^m de pustulis rubeis vel
albis et lunulis circa nasum et de
inflatione et rubea in tota facie et
vocat^r butzaga l' aurea termina
Ca^m 19^m de fissuris labiorum et nodo
Capitulum 20^m de ranula et apate sub
lingua et dentibus motis et dolore eorum
et corrosione gingivarum
Capitulum 21^m de apate in radice lingue
et inflatione uuule et pt uocari spes
squinantie
Capitulum 22^m de apate famoso in collo
et gula
Capitulum 23^m de scrofulis in collo et gula
Capitulum 24^m de tumia gutturis l' gozo
et carnositate in gula et in collo et vocat^r
alapnis cum fuerit in collo natalitiis
Capitulum 25^m de apate calido l' frō sub
ascellis qd appellat^r bubo
Capitulum 26^m de scrofulis l' duritie et
nodis et carnositate sub ascellis
Ca^m 27^m de apate calido l' frō famoso
in adiutorio et humeris
Ca^m 28^m de apate calido l' frō et de
nodositate et duritie in nodo cubiti
Ca^m 29^m de nodo in rasceta manus
l' in iunctura ubi manus iungitur cum
brachio
Capitulum 30^m de nodatione et infiltra
tion et scirrositate que fiunt in rasceta
manus et nodis digitorum et maculis
albis ex quibus nascitur fistula et leditur
os
Capitulum 31^m de apate calido in digitis
et vocat^r panaricium
Ca^m 32^m de feditate vnguium et
pruritu digitorum et maculis albis
Capitulum 33 de apate famoso calido uel
frigido in mamillis
Capitulum 34 de scrofulis et duritie et
cancro
Capitulum 35 de lacte coagulato in ma
millis et de superfluitate pilosa in mamil
lis congregata ibidem
Ca^m 36 de apate calido et frō famoso
et duritie magna in costis
Capitulum 37 de apate calido et frō et
duritie in ore stomachi
Ca^m 38 de eminentia umbilici
/ 39 Capitulum / de apate calido et frō et famoso
super epar et duritiei manifesta
Capitulum 40^m de apate calido et frō famoso
et duritie super splenem
Ca^m 41 de apate calido et frō famoso
in parte posteriori colli usque ad caudam

Caplm pm de aqua congregata in capitibus puerorum noviter natorum

Generale documentum est quod quatuor sunt necessaria quare aliquod membrum patitur infirmitatem aliquam ab initio causa caput vel ad ipsum est prima materia l humoris in corpore hominis que non est convenies ut conectatur in natura membrorum Aut propter multitudinem eius Aut propter eius maliciam et cum aliquod istorum vincit l ambo recepit in humore l humoribus non probantur esse de natura membri Et cum humores non probantur esse convenientes ad membra non est possibile ut intrent membrum nisi rusticet a natura quando ipsi rusticant si membrum et debili vmo ipsi humores fuerint viciati Et 2m et fortitudo membri impellentis Et 3m debilitas membri in quo fit infirmitas Et 4m convenientia viarum ad transitum humorum de vno membro ad aliud Et nolo notare hoc generale in omnibus infirmitatibus venientibus a causa intrinseca vno humorum eo quod de eo in alio capitulo istius partis amplius non faciam mentionem. Hec autem infirmitas non fit neque incipit nisi cum puer l puella est in ventre mulieris vel cum est noviter natus Et fit ex humiditate menstruali aquosa quam natura mulieris et pueri non potuit consumere sed potuerat ipsam reducere in capite et ad ipsum expellere cum causis narratis superius propter ipsius capacitatem magnam capitis in

De aq̃ gargizatio i capitibz pueroz nouiter natoz

3

tempiron ad alia mbra extinsica et
propter eius inclinatoz sup gemma
ex sim quo puer situat in mtre q
talis est. Continuat enim ment et
renibz et trahit ex renis matricis
crepatis sanguinez p mut meto mechate
umbelico ad eius epar ppt maioz
abilitatez trahendi ventre insimt
et eius p° inferior locat circa renes inn
hiens et renz mag declinas sup gemma
et capite inclinato subtus mang locat
oculi in gtauntatibz mamis pueri
et tenet nasum int duas magist
g° de inclinatione capitis i ventre isto
modo h' n aquositas sic relaxat int
bursas capitis cp exit cranenz et point
se int cranen et cutim exteriorez Et sig^m
eius est cp medicus ex tactu suo non
osequit° os capitis et quiq point se
int cranenz et siphach cerebri vel
duram matrez Et signum eius est qd
medicus viam istaz ex tactu osequitur
os capitis sed est difficil curationis et
est magis periculosa cp prima h' cognito
solum ex visu est facilius cognitionis
Cura eius est s^m antiquos qz qdaz
uolunt remoue aqm illaz cum incision
lunali in pte antiori facta in loco
qui dr frons vbi ossa malig puero
non gtinuant nisi post longum tempus
Et aly cum incisioe triangulata Et
aly cum incisione s^m crucez Et ibi
uolunt extrahere aqm illa cum incisionibz
eisdem factis in loco declinniori l' in
pte posteriori ut aqua possit ex illo loco
exire Et in h° gueniunt omes ne aq
illa in una hora tota extrahatur
sed paulatim et diutine et h' s^m via
istam optim est. Sed ego meo tpre
non vidi aliquez curare p viam istaz
qui euaderet Nec credo per viaz ista
aliq posse euade Cum aut h' infirmi^s
non appet nisi in his qui nascuntur
uel qui nati sunt infra vij dies no
uidet mihi propt debilit infirmm

cum talibus incisionibz. Ego aut vidi
quendaz in quodaz hospitio cremone
qui nã cunfirmant p'c s^m longi^ne
temporis et uixit puer ille longo tpre
post hoc sumpsi ex illa opone nãe mo
dum curationis p me cu exstitutibz
uti Et sic veni ad mag mea fina
cingula mei animi et iniam eam
modo curationis quez ponaz in isto
Primo enim p^ressi in circa illa har
ina qz incepi inunge caput om̃ die
totali cum olo camomillo et sulphure
facto hac pectione R oli camo. ʒ iiij
sulphuris ʒ j misceant sunt de hoc
calo acta bis in die faciebaz fieri
unctioz post unctioz ponebaz lanaz
calam sup caput eius l' pannu de lana
calm et sic gtinuado p mensez l' plq
natura gfortata fuit sup infirmitatez
et incepit magis deprimi de humte
illa Et qz mihi appuit cp hum^s
erat intra cranenz et cutim exteriorez
potui secure pcede cum ferro re et
etiaz qz membraz cum h' erant iam fir
mata qdamodo Et qz h' spes erat
minoris timoris q alia volui et feci
qdaz cauterium potenciale in pte an
teriori int locum qui dr frons et cute
et impressi cauterium usqz ad aquaz
et sic aqua incepit paulati emanãe
post aliqd tempus feci duo alia cau-
teria in parte posteriori ex quibz s'r
emanabat aqua ad meaz voluntatez
Et sic cum istis tribz cauteriis et cum
olo supradicto gtinuavi p tempus et
quousqz aq illa exiccata fuit p're
et puella infra medium annum sa
nitati restituta fuit Sed ex cauteriis
aqm non pmittebaz exire nisi stilla
do et claudebam eam tentis pfecte
om̃ die dorent et ligationi quemeli
ligabam caput eius totum sup ca at
in qua aqua claudi et int cranen
et siphac pcede debes cum eisdem
cauteriis et eodem modo tunc et debilite

[in]firmitatis et de impressione matricis propter approximationem aque ad cerebrum. Nam in hac specie infirmitatis humorosius et subtilius providendum est egroto.

Capitulum 2m de crusta vel scabie in capitibus et fronte puerorum qui lactantur et vocatur lactimium a laycis &c.

Et egritudo non cognoscitur nisi in pueris cum lactant et vocatur crusta et fit in eis in fronte et capite et multotiens diffunditur ad alia membra et nascitur ista egritudo in pueris propter acuitatem lactis nutricis vel sanguinis retenti in nutrimento pueri vel in matrice que in nutrimento quieti debebat. Manifestum autem in quo fit impressio vel imitatione humida est et virosa. Et signum acuitatis lactis cum tali materia est causa huius infirmitatis est asperitas crusta in crusta cum tenacitate crusta. Nam asperitas crusta significat super adustionem et tenacitas et viscositas super viscositatem materie. Cura ergo est ut omni die ungatur caput cum oleo camomillino tepido et nutrix abstineat a salsis cibis a caseo et acutis vel ab alleis et sinapi. Potius et subtilibus et bibat vinum bene limphatum. Balneetur in aqua decoctionis camomille florum et rosarum et se et fenugreci. Secundum viam istam multos meo tempore curavi sine aliquo periculo et timore. Sequitur

Vanguna[?] h c[?]

Cura

Capitulum 3m de Tinea vel alopitia humida vel sicca et de pediculis &c —

Tinea

Tinea est defedatio cutis capitis ex crustis sive humido fluente vel cum humido currente cum casu capillorum vel eorum diminutione. Illa autem que fit cum crustis sine humido fluente fit ex materia adusta que sua malitia et adustione corrumpit et corrodit cutem et radices capillorum et sic cadunt. Cognitio istius habetur per visum quoniam in ea apparent crusta scorie vel nigre vel pallide que non continent aliquid humidi aut currit per humidi subtilis in modum venenum et in ea capilli deficiunt. Est etiam alia cum crustis humidis in quibus apparet aliquid albedo vel citrinitas et ab eis emanat humidum[?] sanguineum et virosum et cum hoc capilli deficiunt. In utraque multiplicantur pediculi et maxime in pueritia vel adolescentia quando ex pinguedine male materie ibi continente generantur. Cura sine est ut primo omnes capilli radantur secundum quod melius et subtilius potest radi et postea unguatur caput cum oleo de nucibus vel amigdalis vel de rapis et in olato unguatur et calefacto usque ad dies tres. Quarta die scarpelletur tota cutis et profunde ut fluat sanguis intendendo et eadem hora post exitum sanguinis lavetur caput decoctione aqua camomille florum vel fructuum que melius est et post ablutionem illam in ognento fricetur cutis tota cum alume fecit vinum dissoluto cum aqua supradicta fricatione forti vel cepis vel alleis et post illam fricationem iterum abluetur cum aqua supradicta et post ablutionem sinetur aqua cum panno lineo et albo et ungatur tota cutis cum oleo rosarum supradicto et fiat hec unctio cum oleis supradictis usque ad dies 3os et bis in die. Et cetera usque cognoscat tonsura cutem si tibi videtur mundata vel non. Si autem non fuerit mundata redeas ad fricationem et ad lavationem cum aqua simplice vel camomille et ad fricationem fortem cum alume sine scarpellatione aliqua. Nam scarpellatio non debet fieri nisi semel et post fricationem abluetur et ungatur et sic de ceteris usque quod mundata sit cutis quod cognoscitur per veritatem[?] puritatis et rectitudinis et perfectionem cutis

Same vn̄ appet ubi vestigium tote et mhe Et signum eius est quod ita est quod moventur sanie purpuracie appet visto sitas et albedo mixta cum rubedine et raro cum citrinitate vel ingredine Cura eius est ut intendas posse ad maturandum et oberūt et non permittas maturatione ultimare Ista sanies ex maturatione ultimata augmentat acuitatem et venenum et destruit lacertos capitis et cutis et disponit sic locum quod in fine medicine non consequitur consolidatio nisi cum difficultate maxima Maturativum bonum quod vsus sum in meo tempore in hoc casu est illud quod sic fit R. tepas ana. iij in prima coctis et tres vitellos ovorum elixos coctos sub prunis elevent et pistent optime insimul incorporent et de assungia porci addat cum eis vel buttiro tantum ut sit medietas totius rei et ponatur hoc super apostema Item R. de radicibus malvavisci cocti et in aqua mundari et confusi et pistati optime tamen optimum est illud totum quod factum est cum tepis et infrigidat sit et optimum est Maturato autem apostemate incidatur secundum latitudinem corrugationis scindendo ipsum per medium vel secundum figuram triangulatam et non secundum ventrem Nam haec incisio triangulas nitrum impedit lacertos capitis facta incisione et evacuata sanie impleatur locus carnis cum petiis et tentis in fusis in albumine ovi cum ceto mixto cum vino et sic fiat omni die usque ad tres dies et tunc ponatur super locum hoc mundificativum et in volunt R. mirre ℥ j sarcocolle ℥ ij farine ordei ℥ iiij mell quod sufficiat facta mundificatione incarne et facta incarnatione consolidet Si autem esset ibi caro putrida que indigeret maiori mundificatione mundificetur cum vngento apostolorum vel viridi de quibus in fine faciemus mentionem Pulvis incarnativus sic fit R. thuris mirrae ana ℥ j. ℈ iiij sarcocolle ℥ ij draganti ʒ j. pulverizata et habe Pulvis consolidativus R. nuces cipressi ℥ ij mumie ℥ j. ℈ j pulv. gallarum ʒ iij balaustiorum ʒ ij aloes ʒ j pulverizentur et habetur De vnguentis incarnativis et consolidativis dicemus in fine. Sequitur

Capitulum 6m de apostemate non famoso et vocatur clavus vel ficus vel nodus

Oc autem apostema fit ex materia et ex statu corporis vel ex utroque et est duarum figurarum Vna quarum est quia quandoque reperitur cum pede subtili et est fico et quandoque cum equalitate circa pedem et partem superiorem Significatio eius accipitur visu ex visu et tactu Cura eius in eo quod habet pedem ad modum fici est ut incidatur totaliter circa radicem et post incisionem cauterizetur radix usque ad os et ponatur super escharam butirum et remota mundificetur escara aliquantulum cum vngento apostolorum et post mundificationem incarnetur cum pulvere et cum alio pulvere consolidetur In eo autem quod non habet pedem sed est equalis figure fiat incisio secundum triangulum et totum quod est intus de malo et corrupto evellatur propositum et postea impleatur vulnus cum albumine ovi cum vino mixto et tentis sequenti die mundificetur cum vngento viridi et 3a die confortetur cum vngento apostolorum vel vngento incarnativo de quo in fine faciemus mentionem et post mundificationem incarnetur cum pulvere et in fine consolidetur cum pulvere ut dictum est

Capitulum vij de obtalmia frigida vel calida et de ordeolo

Obtalmia est apostema mortale quod aliquando est cum rubedine lippitudine

Ad lacrimas et rubedinem oculorum R. ... fenugreci ... ana ... volubilis ... albi ana ... ʒ j ... ℥ j ... argenti ℥ ij pone ... vini albi ... terendo ... viridem ... aqua plena

dolore et lacrimis et tunc est ex sang^e
vel ex rota Nam quando ex rota est ibi est
punctura in modum puncture acus
Et quando est sine punctura et cum gravedine
tunc est ex sanguine Et alia sine ru-
bedine sed est cum inflatione alba
et gravedine et tunc fit ex flate
Et alia fit cum siccitate et non multa
inflatione et tunc ex multa fit Or-
deolum est apostema parvum nascens in pal-
pebris et fit ex humore calido et quando
fit ex aliis non appellatur ordeolum
sed nodus de quo sermo tertius Cura
vero quod fit ex sanguine et rota fiat
flebotomia ex parte adversa de cephalica postea
ex eadem et non bibat vinum usque
ad finem sed bibat aquam cum vino
degranatorum vel cum agresta Comedat
lactucas turbinas et portulacas et
succum fabarum et ordei et micam pane
lotam magna et pullos elixatos
aliaque ad declinationem Post flebotomiam fiat
hoc emplastrum. ℞ ros. rub. flor. camo-
mille aneti ana ℥ j ponantur illa in
aqua fervente et inspisset cum fa-
rina fenugreci et farina ordei equa-
liter et ponatur calidum super oculum bis
in die hoc removet dolorem et resolvit
cum maturatione Si autem non curatur
per hoc purgetur cum pillulis istis ℞
sarcocolle ʒ ß mastic ʒ j aloes ʒ j fiant
pille cum succo lactuce vel aqua ros.
dosis ʒ j. Si autem fuerit frigida co-
medat carnes pullorum elixatas et
aquam tenerum et carnes edinas et
parum anim et bibat vinum multum
lymphatum et sit debile et de herbis
inmittis coctis cum amigdalato et
purgetur cum pillulis istis ℞ elli nigri
ʒ j agarici pulpe colloquintide sto-
racis mastic ana ʒ ij aloes ʒ iiij
fiant pille cum succo apii dosis ʒ
j purgetur omni ebdomada semel
Emplastrum conveniens ad resolvendum et
maturandum ℞ aloes mirre storac.

bo. ar. farine fenugreci et lupinorum
ana ʒ ij et fiat pulvis et cum oleo
de camomilla incorporetur q. s. et ℥ j fa-
rine ordei ponatur calidum super oculum bis
in die hoc enim emplastrum curat illam
infirmitatem leviter Emplastrum optimum
ad ordeolum ℞ cere nove ℥ ß aloes
ʒ ij oli ros. q. s. ad incorporandum
hoc enim emplastrum ipsum resolvit et dimi-
nuit et curat cum facilitate in brevi tempore

Capitulum 8m de nodo i palpebris ℞

Et egritudo est similis cognomini
et nascitur ex humore mixto viscoso
et duro et invenitur in latitudine palpebre
superioris vel inferioris Cura inversetur
palpebra si ipsum extrahe et parte interiori
et scinde palpebram secundum rugationes
intrinsecas et extrahe ipsum postea liga
locum cum albumine ovi die una consolida
Vel si vis extrahe nodum ipsum ex parte
exteriori scinde palpebram ex parte
exteriori secundum rugas et evelle ipsum
postea liga ipsum cum albumine ovi
Post hoc pone super ipsum pulverem
de bo. ar. et aloe equaliter et liga ipsum
pulverem cum vino calido super locum et
sic curabitur usque ad 3 dies et bibat
vinum debile multum lymphatum
et comedat aquam tenerum et omnes
elixatas pullorum et castratinas et
edinas et de perdicibus et ambo minuit
et sic poterit redire ad vitam consuetam

Cam 9m de ungula et albedine in oculo et eminentia propter rupturam cornee ℞ et de remotione eius que cadit in oculum

Et egritudines ex aspectu
et figura et longitudine sue

Emplastrum pro ordeolo

Cura

Capitulum x de panno generato ex descensu aque ad oculum R

Et egritudo fit propter descensum humoris sive humiditatis aquose a cerebro ad locum oculi inter corneam et uveam tunicam et alii inter uveam et telam araneam vel inter humorem cristallinum et albugineum quod idem est et ista particulari curatione valde est difficilis cognitionis quoniam fiat primo cognoscitur quod homo non videt et quasi amittet visum videbatur ei quod ante oculos eius volarent musce vel culices vel aliqua res parva in modum gutte aque descendentis Istud non signat pannum generandum et cum homo post amittit visum et medicus aspicit in oculum et videt ante pupillam sub cornea quandam albedinem vel turbiditatem in modum tele tunc certum est quod habet pannum in oculo Cura est quod oportet quod in principio cum aqua descendit purgetur cum pillulis que sic fiunt R masticis agarici collo ana ʒ j aloes ʒ vj turbit ʒ iij fiant pille cum succo rute vel aqua closis ʒ j detur semel in ebdomada Bibat vinum limphatum utatur dieta subtili Comedat carnes assatas et aves silvestres et abstineat ab alleis cepis porris et sinapi et ab omnibus que fumant et faciunt materiam ascendere ad caput Post confirmationem vero intromittat acum subtile rotundam in medio albedinis oculorum usque ad medium oculi circa pupillam et moveat pannum cum acu usque ad inferiora versus palpebram inferiorem et ubi firmet pannum cum acu et cum extraxisset acum ponat super oculum bo. ar. cum albumine ovi quod illud firmat pannum in loco in quo mediцus posuit ipsum et dimittat etiam ipsum ligatum per duos dies ut melius firmetur Hec autem cura non potest addisci nisi discipulus videat oculis propriis operationem propter difficultatem modi operantis in ea et propter nobilitatem membri non est presumendum ab aliquo facere hanc operationem nisi primus videat aliquem totum hoc fecisse Sequitur

Capitulum xi de lacrimis et inversione palpebrarum et earum scabie et rubedine.

Et egritudo fit ut plurimum ex flate salso vel ex sanguine ad ista et cognoscitur per pruritum et ardorem existentem in palpebris Cura eius est ut mundificetur caput cum pillulis dictis in precedenti capitulo omni ebdomada semel et post purgationem unam fiat flobotomia de cephalica vena in loco qui est apud pollicem et abstineat propter assaltis rebus et acutis et vino puro et utatur dieta humida videlicet carnibus elixatis et succo ordei vel farris vel de herbis spinachio lactuca petrosillum feniculi et boraginis et carnibus pullorum et carnibus parvarum avium et aqua ciceris Et cum in sero voluerit ponere pulverem primo ablue oculos cum vino in quo cocta sit alumine zuccarino et postea pone pulverem deinde pone super oculum circum quaque emplastrum quod sic fit R farine fenugreci lb. s. rosarum florum camomille ana ʒ j et cum aliqua parte istorum pone duos vitellos ovorum postea ad inspissandum super dictum vinum

Cura

Emplastrum

pulvis

q. s. Pulvis conveniens quem ponitur super scabiem et rubedinem R antimonii ʒ s. Item auripigmenti ana ʒ ij lapidis ematitis lingue ana ʒ ij pulverizentur omnia super marmore sicut alcohol et omni die tibe cum pecia huic et pulvis carnem corrodit et salsedinem removet

alio pul

Item alius pulvis R floris eris ℥ ij partes thure ℥ iij antimonii ℥ iij fiat pulvis subtilis sicut dictum est de alio Si autem non contulerint removeas carnem [illegible] et rubeam que est super palpebras inversatas hoc modo accipiendo locum cum cauterio pro in modum lignelle pone autem quadratum inter carnem que apparet rubea super palpebram et ampliat eam totaliter cum acu postea incide eam cum rasorio secundum quod comprehensa est ab acu post incisionem pone bo ar cum albumine ovi super oculum et sic curabitur ex lacrimis que sunt propter incisionem vel removeas ipsam carnem vel crustam cum cauterio de auro quod [illegible] in fine et vocatur cauterium lignale Si autem lacrime non fuerint propter inversationem palpebrarum purgetur [illegible] cum pillulis de aloe supradictis et super oculum fiat hoc emplastrum in nocte quod R vitreoli de quo fit incaustum ℥ ij [illegible] optime et misceatur cum ℥ j bo ar et albumine ovi hoc enim emplastrum confortat oculum et post purgationem lacrimas constringit [illegible]

Emplastrum [illegible]

Capitulum xii de pilis inversatis in oculo R

Cum extrahantur [illegible] et cauterizentur foramina per que pili exeunt cum [illegible] vel cauterizetur palpebra cum cauterio subtili secundum rugam palpebre Nam ex ista cauterizatione contrahitur palpebra et removentur pili ab introitu in oculum Super locum cauterizatum ponatur albumen ovi cum bo ar usque ad finem consolidationis Item accipiantur due acus et comprehendatur aliquid de pelle inter duas acus et ligetur acus fortiter ab utroque capite ita quod pellis deprehensa [illegible] et cadat huiusmodi ligatio retrahit palpebram et sic removetur

incessanter usque ad dies c vel x [illegible] diebus consumatur pellis et cadit [illegible] de pelle ab [illegible] quod non potest discriptus informari in istis partis et opinionem [illegible] ad hominem nisi viderit oculis operari et [illegible] [illegible] in cura

Capitulum xiii de fistula in lacrimali R

Fistula lacrimalis est foramen [illegible] prope radicem nasi cuius latitudo [illegible] et magna [illegible] quod foramen appareat non est fistula sed tuberositas vel eminentia [illegible] ad fistulam in loco tali Cura eius talis est aperiatur os eius cum [illegible] cum tenta de spongia vel de medulla [illegible] vel cum tenta [illegible] de aristologia ro [illegible] pulvis affodillorum apto foramine mundificetur [illegible] usque ad os cum unguento [illegible] quod sic fit R alumen [illegible] floris eris [illegible] ℥ j [illegible] vel cum pulvere affodillorum qui sic fit R succum affodillorum lb j auripigmenti ℥ ij pul calcis non extincte bulliat succum affodillorum lento ad ignem tam diu quod medietas sit consumpta et coletur postea addatur pulvis auripigmenti [illegible] et [illegible] et pul calcis non extincte [illegible] et ponatur pulvis istorum [illegible] in [illegible] et ponatur paulatim et [illegible] agitando semper cum spatula et facta [illegible] hoc totum in partes multas super [illegible] assides et ponatur ad solem et exsiccetur optime et reponatur et usui reservetur Attende quod hic pulvis non sit bonus nisi in augusto et in fine iulii Cum hoc enim pulvere et alio [illegible] [illegible] omnes fistulas curabiles et cum cauterio ponebam [illegible] tempore [illegible] cum ℥ j pul affodillorum ℥ j [illegible]

pul [illegible]

de apo[stemate] calido vel frigido famoso in aure vel circa aurem

gur et hinc erat fortissime oppilationis et hoc tempore non sit in mortificatione. Et non habet locum malignum circa fistulam nisi homo fuerit fortis et robustus. Facta mortificatione tamen cum pulvere vel cum unguento removeat mortificatum cum butiro vel cum axungia ponendo super vulnus omni die. Facta mundificatione et remota mortificatione respice mox et si fuerit corruptum cartilago usque ad perfundum et perforatum ipsum cum cauterio potentiali usque ad aliam partem ita quod sanies fluat per nasum. Remota escara mundetur cum pulveribus supradictis in precedentibus capitulis et consolidetur. Et sciatur si os non fuerit corruptum facta mortificatione et mundificatione tamen perinde manet et consolidetur cum rebus sanantibus hoc ut dictum est et dictum est supra. Sequitur

Capitulum xiiii de apostemate calido vel frigido famoso in aure vel circa aurem

Dum istud apostema sequitur febris maxime cum fuerit de materia calida. Si autem fuerit de materia frigida non tam sequitur febris nisi hora conversionis humorum collectorum ad saniem. Signa calidi sunt dolor fortis circa ipsum cum quadam punctione et gravedine et continuatur secundum cursum a principio et quod locus est tactu sentiuntur valde calidus et rubeus vel citrinus et multotiens hoc apostema inducit alienationem et mortem cum fuerit intra in nervo optico. Frigidi vero signa sunt quod sentit gravedinem et ponderositatem in loco et locus non rubet nec ibi continuus est cum punctura sed secundum advenit cum fit sanies propter agitationem et alterationem humorum in loco qui est affinis cerebro unde illic spiritus inflammatur et fit febris acuta. Cura calidi est festinare in principio ad flo[tomiam] si virtus et etas

permiserint et convenit et hoc in etate a xv annis usque ad 60 annos vel 60. In aliis autem etatibus fiat appositio cucurbitarum super spatulas. Super locum autem apponatur oleum de camomilla calidum omni die mane et sero sive apostema fuerit apertum sive non et emplastrum quod sic fit. Recipe malvavisci mucilaginis cocti et optime mixti et pistati lb. j farine fenugreci farine se[minis] lini et flor[um] camomille ana ℥ ij butiri ℥ iij vitella ovorum numero quinque incorporentur optime et sit mixtum et super locum ponatur calidum actu. Hoc in emplastrum apostema maturat et resolvit et dolorem removet. Si autem dolor acutus non cessaverit propter hoc ponatur in aure et circa aurem de oleo quod sic fit. Recipe olei camomille ℥ j opii ʒ j cortices mandragore papaveris nigri semen albi apii ana ℥ ij terantur optime omnia et misceantur omnia cum predicto oleo et super oleum istud ponatur supradictum emplastrum, removebitur enim dolor et maturabitur apostema vel resolvetur. Facta maturatione aperietur cum instrumento si est extra et mundificetur cum emplastro quod sic fit. Recipe mellis lb. s[emis] farine ordei vel siliginis lb. j sarcocolle ℥ j mirre ℥ j. Facta mundificatione incarnetur et consolidetur. Si autem intra aurem apertura fuerit mundificetur cum ista medicina. Recipe ℥ ij terbentine et ℥ ij sarcocolle et ℥ ij farine fenugreci. Facta ista mundificatione per vi vel viii dies lavetur postea hoc omni die ter cum vino decoctionis thuris calido et consolidabitur. Utatur dieta frigida ut dixi in obtalmia calida et vino aquoso cum aqua multa. Frigidi cura est ut patiens omni die ungatur bis cum oleo de spica calido et ponatur de eodem oleo in aure si fuerit intra. Et post hoc addatur super locum in circuitu emplastrum quod sic fit. Recipe allei cocti super prunas repas cortices sub prunis inudatas ana lb. s[emis] vitellos ovorum numero v axungie porcine ℥ iiij.

Emplastrum maturativum resolutivum et doloris sedativum

oleum sedativum

mundificativum cum emplastro

ad

Cura frigidi

Emplastrum

incorporentur simul possunt addi et bene ʒ vi malvaviscus cocti mundati et optime pistati. Dieta ergo sit mediocris in obtalmia scilicet purget in principio cum pillulis de aloe et agarico dictis in capitulo de ungula et albedine vel cum trocisco dicto ibi. Post maturationem autem statim incipiatur cura et scilicet apiatur cum instrumento si fuerit necesse et impleatur vulnus cum vitello ovi et oleo ros. mixto agitato et hoc usque ad 3 dies postea mundificetur cum empastro de sarcocolla scilicet vel dicto in capitulo de apostemate lacrimali in capite post hoc incarnetur et in fine consolidetur cum pulveribus incarnativis et consolidativis dictis et dicendis sequitur

Capitulum xv de opilatione facta in aure propter retentionem vel aliquod liquidum et de surditate R

Amfesita est hec egritudo ex se ipsa propter narrationem infirmi. Si autem fuerit opilatio foraminis auris facta propter aliquod appositum cum aspicimus ad solem in cavitate sint lapis sive retentione vel aliquid tale quod non recipit tactum vel extrahatur cum instrumento ferreo subtili conveniente ad hoc. Si autem illud fuerit liquidum ponatur oleum intra aures et saltetur supra pedem illius partis auris inclinata super aliam partem vel ponatur hora quietis spongia ligata cum filo et dimittatur extra filum et stet illuc per tempus postea tenendo filum spongia extrahatur violenter et sic exhibit liquidum fluidum. Si autem simul male dispositione remanserit cum humiditate et mala dispositione remanserit iam signum est quod opilatio est propter aliquid natum ibi ut puta in modum eminentie aut propter opilationem in neruo auditus quem neruus opticus appellatur. Si autem fuerit propter aliquid natum ibi ut polipus vel eminentia removeatur illud cum ferro vel filo ligato circa pedem ipsius eminentie si possibile est et post cum ipso rectificetur locus cum unguento egiptiaco vel viridi et ubi potest fieri adhibito cauterio potentiali in loco ubi erat predicta res et tunc post illud est mundificari cum unguento quod sic fit R sarcocolle ʒ i thur. benedicte ʒ s oleum de ramo ʒ i fiat. mundificatio per quinque vel 6 dies ablinetur locus omni die cum vino decoctionis . . . vel usque ad perfectam curationem. Si post hoc surditas remanserit purgetur cum pillulis de aloe et de agarico dictis in capitulo de ungula et post purgationem et purgationes ponantur in aure de oleo quod sic fit R oleum de amigdalis amaris vel de persicis ʒ ii castorei cimices tosti ana ʒ i pistentur et bulliantur aliquantulum cum oleo predicto et non coletur. Hoc etiam bibat vinum limphatum et sit album subtile et clarum. Carnes castratum et edulia et pullorum et carnium non in aquis degentium comedat etiam vitellos ovorum et de herbis sicut feniculum et petrosilinum feniculum et boraginem et circa hec facta et cumes . . . dictas assatas intoltoneis et in testula conditas cum maiorana et salvia et preparata de speciebus facta cum ʒ i cinamomi et galange et cardamomi ana ʒ ii et ʒ i. Sequitur aliud capitulum

Capitulum xvi de vermibus et carne nata in aure R

Oculo visu et tactu hec egritudo cognoscitur. Cura vermium fit cum oleo isto R succi absinthii ʒ ii aloes terti pondere ʒ s oleum de amigdalis amaris vel persicis ʒ i misceatur simul ponatur de hoc omni die bis in aure et claudatur intra aures cum bombice hoc modo si fuerit vermes et sic extrahantur creaturae etiam cum remouentur cum picatricis. Aliud R succi foliorum persici ʒ ii agarici optime triti ʒ ii oleum de persicis vel de amigdalis amaris ʒ i misceantur sit ponatur illud ut dictum est de alio. Si vero

Et propter capitis aliquid dixi

Si liquidi fuerit

Si propter aliquod natum in opercio

Cura

ibi mala generata fuerit mundificetur cum unguento viridi et cum mundificata fuerit abluatur cum vino decoctionis mirre et sic curabitur. Ex continua insistentia cum rebus istis dignis curo fuerit molle et rara et tota dissoluta pelle alia vero oportet te convertere ad curam in capitulo precedenti. Sequitur

Capitulum xvii de polipo in naso et eminentiis et carne superflua Rx

Et egritudo est finalis generis quia solum ex aspectu medici in naso intrinsecum potest scire utrum habeat polipum sive polipum cancerosum. quia polipus est eminentia carnis nata in naribus similis pedi in modum fiore et est multe involutionis. Nam alius est cancerosus alius non. Polipus cancerosus fetet fetore malo et horribili et habet duritiem et emanat ab eo virus nigrum vel viride. Non cancerosus privatur istis conditionibus et habet pedem in modum fic. Cura vero polipi cancerosi non intendas cum curatio non recipiat modo aliquo sed pone per curam unguentum et cadit in deteriorem dispositionem. Cura polipi non cancerosi est ut primo purges ipsum cum pillulis que sic fiunt Rx sene epithimi ana ℥ v aloes ℥ i elli nigri ℥ ii in stamone turbit ana ℥ i mirabolanorum indorum ℥ s conficiantur cum succo polipodii viridis vel vino decoctionis eius dosis ℥ i. facta purgatione unta vel [illegible] unguento polipum [illegible] cum [illegible] usque ad 3 dies postea liga ipsum cum filo et tunc conare ipsum capere cum tenaculis acutis et extrahe ipsum totum aut partem et si ipsum ligare non potes cape ipsum cum tenaculis et evadica ipsum penes tuum possibilitatem et ampliare nares vel nares intrinsecum alia cum tenta de spongia vel radice aristologie ro. facta. Si autem post [illegible] evadicationis eius non meliorat [illegible] nisi ut mundifices ipsum circum locum ubi

erat cum unguento viridi et post mundificationem ablue locum omni die bis cum vino decoctionis mirre. Si autem post [illegible] non evadicaveris ipsum cum tenaculis amplia nares cum [illegible] [illegible] ita ut possis videre pedem et tunc post [illegible] mundifica ipsum cum unguento viridi et alia cum [illegible] [illegible] fit in [illegible] et cum unguento apostolorum facto mundi [illegible] procede in cicatrizatione cum vino decoctionis mirre et si posses cauterizare ipsum valde esset bonum et utile et cum cauterio pertenuali posito in cannula enea. Si autem fuerit pedis sui coniunctio non potest neque cum mundificatione nec cum evadicatione propter infiltrationem eius in [illegible] narium nec cum [illegible] quod non consequitur [illegible] [illegible] egritudo et curam [illegible] non recipit. Dictum et potius eius fit ut dictum est in capitulo de ozena [illegible] aurium et surditate. sequitur

Capitulum xviii de pustulis rubeis vel albis et lividis circa nasum et de illi inflatione rubea in tota facie Rx et nominatur hec egritudo butzago vel aurea tinna

Appellatur hec egritudo saphati et est de genere sordium lepram et fit ex flate salso adhusto vel ex colera adhusta et miscetur ex melancolia adhusta et illa male et longe curationis est. Et fit alia ex sanguine in venis adhusto. Signa eius quod fit ex flate salso adhusto sunt latitudo pustularum et sentit cum eis pruritum et humiditas est apparens in eis que alia est alba et alia est cinerina et multiplicantur cum in facie et quod circum istas pustulas apparet crusta aliquando parve sed non sunt pustule ille multe rubedinis. Signum autem quod est colera adhusta sunt acuitas pustularum et paucitas humiditatis multe [illegible] coloris in loco

Saphati

Signum ex flate salso adusto

Signum quod acuta adusta

et omnes medicine que dantur per os obmittantur
nam hec medicina habet maximam ad [illegible]
partem et curat infirmitates leviter sine
difficultate aliqua. Emplastretur locus et ungatur
cum ʒ vi sandalorum et olei rosarum ʒ iii
et aliquantulum aceti misceatur [illegible] usque ad
finem et in fine abluetur facies cum aqua
decoctionis rosarum et camomille. Dieta eius
sit mica panis lota in aqua et succus ordei
et farris et comedat lactucas et portula-
cas cum aceto forti et cucurbitas [illegible]
cum amigdalis et aqua ista bibat omni mane
stomacho ieiuno lb. s. et plus secundum [illegible]
[illegible]. Bibat agrestum cum aqua vel
vinum de granatis vel aquam cum mica
panis et hoc faciet usque ad finem. Postea
paulatim redeat ad dietam suam et
vinum lymphatum et pullos assatos cum
lactucis et herbis frigidis et carnes edi-
nas castratas et aquam [illegible]. Sequitur

Capitulum xix de fissuris et nodo labiorum

Fissure labiorum non fiunt nisi
ex humore salso adhusto et
urente labrum et extremitates nasi.
Nodus vero fit ex flatu grosso vel gypseo
vel ex materia indurata. Et [illegible] nodus
aliquando habet sacculum et alius infiltratur
cum ligamentis in loco. Signa fissure
sunt [illegible] in loco et asperitas
et pruritus et crustule apparent et rubor
loci ultra debitum. Nodus cognoscitur tactu
et visu quando non habet sacculum recedit tactu
in loco et infiltratus non movetur nisi
cum difficultate. Cura fissure est ut purgetur
paciens cum pillulis [illegible] deinde
[illegible] nasi et pustule que fiunt ex
flatu salso si est in debita etate vel
cum decoctione ibidem dicta et regatur
cum dieta illic notata. Locus vero inunga-
tur cum unguento quod sic fit. R. adipis gal-
line et anseris liquefacti et colati ana ʒ i,
resine et terebentine ana ʒ i s.

farine fenugreci ʒ i argenti vivi
ʒ s. liquefiant gummi et cera ad ignem
et colentur et admisceantur cum adipibus
supradictis et farina fenugreci; in fine addatur
argentum vivum extinctum. Ungatur omni
die sero post ablucionem factam cum aqua decoc-
tionis sulphuris et furfuris et rosarum.
Si autem hoc non sufficit cauterizetur locus
cum lamina argentea vel aurea vel
fiat ustio cum alumine [illegible] mollificato
in loco humido; ponatur hoc alumen sic
mollificatum super fissuram et dimittatur
per horam. Hoc non cauterizat locum ut ferrum
[illegible]. Post cauterizationem cum argento vel
auro vel ferro fiat curatio cum hoc unguento
supradicto de adipibus. Contra nodum
non prodest nisi cum incisio ferreo. [illegible]
capiatur nodus totaliter inter duos digitos
manus sinistre et exprimatur ad exteriora
si vis extrahere ipsum a parte exteriori vel ad
interiora si vis extrahere ipsum ab interiori.
Scinde cum rasorio pellem cooperientem
ipsum et cum tibi apparuerit nodus cape
ipsum cum uncino et eradica ipsum et
postea imple ipsum cum albumine [illegible]
et [illegible]; [illegible] cum
unguento viridi locum. Si aliquid remanserit
de folliculo vel radice [illegible]
vel [illegible] ipsum cum [illegible] de quibus
etiam supra [illegible] mentionem. Sequitur

Capitulum xx de apostemate et ranula sub lingua et torsione gingivarum et dentibus motis et dolore

Ranula est quedam eminencia
sub lingua apud dentes an-
teriores in modum ranule vel
apostematis et quando elevatur lingua apparet
quedam alia lingua in loco ad ipsum
propter dolorem [illegible] in loco et eius
[illegible] in gula sequitur febris
[illegible] cibus in gula et [illegible]

saffornino et mors. Cura eius req-
rit siccitatem propter assumitatem quam
habet cum canna pulmonis. Fiat
fleo de mani ex cephalica eiusm
sit in etate debita. Vel ventosatio
de spatul si in etate debita non fuit
facta fleia vel ventosacion sequenti
die accipe unciam ferrum acutum
et incise cannulam vel eminentiam cum eo
fortiter et remove apertam cum rasorio
qua remota permittatur aliquid sanguis
exire et ponatur post hoc aliquid regi
i intelli ele quo sit mundificatum in loco
ulcerato vel alumine zuc cum sale et
dimittatur per aliquod tempus postea
abluatur locus cum vino et aceto mixtis
actu calidis decoctionis nucis usque
ad finem. Contra corrosionem gingivarum
et tuberositatem ipsarum procedas cum
fricatione alu. zuc. et ablutione aceti
squillitici et hoc omni die bis mane
et sero et post fricationes et ablutiones
ponatur super gingivas pulvis mastic-
tum quod adhereat gingivis si posset
recipe de pillulis factis ex aloe et agarico
in trita ele albugine et euphorbia
comee bonum esset et vel confectum debet
fortificari ut dictum est supra. Nam
removent materiam fluentem ad gingivas
et sic melius et nobilius curaret pul-
vis optimus ad confirmandum dentes
R. coralli al. uel. rr. ℥ i. mastic ℥ s.
pulverizentur et ponatur hic pulvis super
dentes motos purgatos firmabit
eos in brevi. Contra dolorem dentium
experimentum mirabile removens dolorem
in media hora R. opii sc. ʒ i. opii
iusquiami ana ʒ i. al ʒ ii. fiant pille
ad modum ciceris de quibus teneat super
dentem i. hora doloris statim dolor ces-
sabit confirmatur cum vino. Sequitur

Capitulum xxi de apostemate in radice lingue et infusione uvule et pro nova species squinantie

Ut apostema insensibile sit et
habeat propriam eminentiam non
est de consideratione cirurgie sed
si appareat propriam eminentiam quam habeat
aut resolvetur aut fiat sanie bursa
operans manualis. Cura. primo flomet
patientis de mani ex cephalica vel ventoset
in spatul et sequenti die fiat clistere cum
aqua decoctionis blete et camo. floz
et se. fe li et se. lini et ameos lb i et
oli ℥ vi mell ℥ iii et sal ℥ i. Em-
plastretur gula ex parte exteriori cum radicibus
malvavisci coctis et pistatis et farina
fe. gra. se. lini et butiro et ungatur
gula tota cum oleo camo. rosato omni die
bis et fiat gargarismo cum rob de
moris vel sirupo rosarum mixtum vincibilis
vel vino de moris et aqua rosa mixtis
et postea aspiciat cirurgicus si videat emi-
nentiam intendas ad operationem eius cum
ferro si ei videtur quod ibi sit sanies in parte
vel in toto. Nam hoc apostema voce loci non
indiget multa maturatione. Incidatur
cum ferro ignito madente et ponatur
per cannulam usque ad uvulam et ore re-
manente aperto recipiatur uvula in
foramine cannule et recepta uvula in
foramine cannule imponatur ferrum igni-
tum in cannula incidatur purgatione
vel floria pombula facta incisione
fiat gargarismo omni die cum vino decoc-
tionis nucis. Sequitur capitulum xxii.

Cura

+ uvule cura

Capitulum xxii de apostemate sa-nguineo in collo et gula R.

Ale apostema fit semper ex materia
composita declinante ad sanguinem
vel ad colam magis materia in fine
post purgationem similiter materia appet
vestigium flavo et rubeo et hoc est sen-
sibile et tactu et visu. Signa quod
declinat ad sanguinem est rubedo loci
et non cum multa acuitate apostematis in
figura et pulsatio forte in apostemate
cum gravedine et quod latitudo corporis

Sig

Signum eius ad saniem

Cura eius ad sanguinem

Emplastrum maturativum

Cura ... ad ... fit maturatio

Incisio loci post maturationem

tendit ad maturitatem. Signum enim quod vertitur ad saniem est acuitas in figura apostematis et acuitas doloris cum punctura et rubedo declinans ad nigritatem et quod habitus huius ad remotam declinat. Cura enim quod declinat ad sanguinem est ut flebotometur de cephalica in manu que est apud pollicem statim in principio et si prohibeat etas vel aliud ponatur in spatulis ventosa cum scarificatione super locum fiat unctio cum oleo et camomilla. Et emplastretur locus cum emplastro quod sic fit. Recipe radicis malvavisci parum ℔ i seminis lini seminis fenugreci ana ℥ ii vitellos ovorum coctorum sub prunis cum ... numero x vel xi butiri ℥ iii incorporentur omnia. Sit resolutio cum apostema et maturat et dolorem reprimit abluatur locus sepe cum aqua tepida hora qua emplastrum super locum ponitur. Facta maturatione que cognoscitur ex tactu manus super apostema quia medicus invenit quod intra apostema tactum recedit cum premitur manibus ... apostema et dolor qui erat ante remollitionem habet signum perfecte maturationis cognita maturatione incidatur locus secundum longitudinem gule et competenti modo absque dolore si possibile est fames in parte extrahatur non tremendo si tota hora una non exierit remota sanie in toto vel in parte repleatur locus cum peciis vel plumaceolis stuppis involutis in oleo rosarum mixto cum albumine ovi. hoc mundificat locum et defendit. Si autem nimius fluxus post incisionem sanguinis exierit pone cum istis albuminem ovi hoc fiat per tres dies vel iiii quidam si tibi videtur quod indigeat maiori mundificatione mundifica ipsum cum unguento apostolorum vel cum unguento viridi quod est fortius sed mundifices magis cum pluribus et unguentis incarnativis que dicemus et post hoc consolida cum consolidativis de quibus tibi in scriptis in fine totius operis copiam faciam. Dieta eius in principio sit tenuis declinans ad frigiditatem si ibi fuerit febris. Facta incisione potest comedere carnes et vinum bibere lymphatum.

Cura quod ad coleram

Cura eius quod magis ad coleram vertitur est ut flebotometur et scarificetur ut dictum est supra. Et si esset possibile bonum esset ut purgaretur cum decoctione que sic fit Recipe prunorum numero x sebesten ros(arum) m. i decoquantur cum ista aqua dissolvatur ℥ ii tamarindorum ℥ i reubarbari detur ante diem et non sit decoctio ultra ℥ i vel iiii cum febre unguatur locus cum oleo rosarum et de camomilla mixtis et hoc in principio et ponatur omnino usque ad perfectam maturationem emplastrum de malvis ut dictum est supra. Et aperiatur et procedatur ut dictum est supra usque ad finem. Dieta eius sit in principio cum succo ordei et farris et lactuce et portulace cum aceto et pullis coctis cum illis herbis condita in agresta et vino de granatis. Et eius potus sit aqua pro maiori parte agresta cum aqua vel de granatis cum temperamento eius de aqua post hoc redeat ad bonam dietam et temperatam secundum quod tibi videbitur expedire quantum ad virtutem debilem vel fortem. In incisione autem omnium apostematum colli et gule considera venas [illegible] et arterias et inter processus spatule duas arterias que sunt prope cannam pulmonis in gutture apud eminentiam a latere dextro et sinistro quia ex incisione illarum sequitur in brevi mors. Sequitur.

Capitulum xxiii de scrofulis in collo et gula. R

Scrofule sunt apostemata dura nascentia ex flate grosso et viscoso infiltrata in vinculo. Et fiunt quandoque multe in uno loco et multe scrofule inter se divise nascuntur que visu et tactu facile noscuntur. Signa in hoc omnia conveniunt in albedine coloris in principio et in duritie que ad tactum

zerentibus cibatus et ab aqua propter
vim frigoris. Bibat vinum limphatum
bonum clarum et odoriferum mixtum cum
eius medicinis vel cum bonis speciebus
pipere zaffarano cinamomo galanga
et garoffolis. Et non comedat carnes
siccas neque caseum nec lac nec aliquod
vtatur carnibus assatis ut plurimum cibatur
zazo ut dictum est de opilon annuo in
precedenti capitulo. Sumat semel in ebdoma
da confectionem de turbit secundum quod dictum est
in scrofulis vel aliud quod sic fit. Recipe
hermodactili ℥ i turbit ℥ i ℥ß zeduarii ℥
i fiat una confectio et conficiatur cum
vino detur in media nocte et bibat
post hoc aliquid vini limphati. Super
locum ponatur diaglon de quo in scrofulis
fecimus mentionem vel fiat unguentum de quo
vngat se omni tercio vel bacilicon dominum
quod sic fit. Recipe euforbii ℥ v. ros. sul
phuris auripigmenti rubei ana ℥ v.
olei ro. ℥ iiij cere ℥ ij liquefiat cera
cum oleo et deponatur ab igne et cum
eis incorporentur pulueres aliarum rerum.
Si autem non curatur per illud in eiusdem
membris bonum est ut procedas in in
cisione que sic fit. Scindatur pellis
subtiliter super eminentiam et caue a
venis et arteriis que sunt in loco
quia in hac passione apparent multe
vene et sunt multe infiltrate cum
carnositate et pelle subtili facta in
cisione subtili que comprehendat
totam eminentiam rapiatur carnosi
tas cum tanculo quod melius est vel
sine tanculo et eradicatur et tunc im
pleatur vulnus stupeis vel inficeris inuo
lutis albumine ovi et oleo ros. et hoc
usque ad tres dies. Scias quod albume
est prohibitiuum et fortiter exsiccatiuum.
Si autem tanculo remansit in parte
vel in toto mundificetur cum vnguento mun
di vel vnguento apostolorum vel puluere asfo
dillorum perfecte facta mundificatione
tanculi cum unguento vel manu trahatur

et consolidetur ut dictum est in scrofulis
mundificatiuis. Sequitur

Capitulum xxv de apostemate calido vel frigido famoso in sub assellis quod vocatur bubo

Ilamtem hoc apostema rubet et tumet
vehementer et dolet dolore acuto
vel grauem significat quod eius materia
est calida. Si autem non rubet et tumor
eius non tendit ad acuitatem neque
dolore dolet vehementi significatur quod eius
materia est frigida. Circa calidum statim a principio
fiat cura de repercussiuis ex materia si etas
fuerit et virtus conueniens et ventosa
in parte posteriori nullo modo frigida
super locum ponendo ne materia ad cor
queratur. Vngatur cum oleo de camomilla
calido et ponatur emplastrum de maluauisco
maceratum in aqua sanguinis in vitello
vel aliud quod sic fit. Recipe radicis maluauisci
ij vel iij coctas sub prunis et mundata
tuo et vitellos ouorum coctorum sub prunis
mundo v. axungie liquefacte vel butiri
℥ iiij misceantur simul postea appareat
de maluauisco preparato ut dictum est
supermus. Tum optimum est illud totum et in
corporetur simul cum repeis et omnibus et axun
gia et fiat emplastrum et ponatur super
apostema usque ad plenam maturationem vel
resolutionem nam multum hoc maturabit
et resoluet quasi absque dolore vel
ponantur pultes de farina frumenti
et oleo et aqua mixtis sit et coctis
in patella omnia ista sunt maturatiua
facta maturatione incidatur et
tota sanies extrahatur si fuerit pau
ca quantitate. Si vero multa quantitate
fuerit non tota extrahatur sed paru
ne debilitas vel sincopis aut mors
superueniret et hoc est generale documentum
de extractione saniei in omnibus apostema
tibus magnis quod non debet tota simul

generale documentum in omnibus apostematibus

Magnum

Singna

Singna

Curatio calidi

Vnctio

maturatiua

Ad maturandum

totum et hoc mundificatum mundificant sine excoriatione et dolore et est lene ualde inter alia mundificatiua que in ullo membro infirmaturo [illegible]

Capitulum XXVI De apostemate calido in digitis et uocatur panaricium R

Or apostema est uehementis caliditatis et fit ex materia acuta colerica non adusta et aliquando adusta que sua caliditate et dolore fortissimo in fine neruorum manuum et ligamentis neruosis unguium cum in extremitatibus digitorum fiant febrem [illegible] et propter uehementiam doloris cum febre inferunt mortem et corrumpunt ultimo ossa digiti et tunc aliquando remouetur os fragilitatis. Signa eius sunt rubedo uehemens in loco et acuitas apostematis et dolor uehemens et ostium per brachium ascendendo usque ad cor et febrem et mortem accidunt syncopis et destructio appetitus. Cura eius est ut fiat sicut in primo in flobotomia sixto et etiam ouentur [illegible] in scarificatione in spatulis uel cum uersus lenitiuo quod sic fit R malue uiol. ana [illegible] bulliantur in aqua et impleatur de colatura lb. i olei uiol. ℥ ii mell. ℥ ii sal ℥ s. tamarindorum uel cassiafistule mane de aliquibus istorum ℥ ii dissoluantur omnia ipsam aquam supradictam et ponatur hoc totum ad ignem et liquefiat et coletur et de hoc colato cum fuerit tepidum fiat clistere et cum clistere intromissum fuit non teneat ipsum in firma [illegible] uoluntatem habuit assellandi sed statim expellat ipsum. Vel fumat in primo decoctionem fructum in ma de pustulis in naso ex cola adusta fiat [illegible] cum oleo ro. super locum et ponatur emplastrum quod sic fit super locum R olei ros. ℥ i uitella ouorum coctorum durorum numero iiii

butiri ℥ ii farine grani se. lini ana ℥ i mucillaginis malue ana ℥ i misceantur omnia simul et fiat emplastrum. Si calor confirmaret et non restaret fiat incisio per locum et superponatur oleo quod sic fit R olei ro. ℥ i opii iusquiami ana ℥ i al. ℥ i seminis papaueris ℥ s. misceantur ℥ ii ponentur optime et incorporentur in oleo predicto ros. Illam si dolor perseuerauerit nec cessaret absque dubio fortis flamma apostematis locum et mundificatur et os si fuerit corruptum remoueatur [illegible] et consolidetur. Dieta eius sit usque ad quindecimum dies simul ferina uini ex amigdalata et [illegible] locum in aqua et sucro farine ordei lactucarum portulaca et aqua [illegible] Stetis omnibus debitis post omnem sanguinem pulle cocte cum herbis predictis et cum agresta potus eius sit aqua cum agresta uel uino degranatis uel aqua post et hoc usque ad cessationem doloris et apostematis

Capitulum XXVII De fetiditate unguium et pustulis et maculis albis R

Et egritudo fit ex similitate loci et materie currente ad locum. Signa eius sunt asperitas et globositas et macula unguium in fine digitorum uero si quadam prope ex fetere ligantur ungues que eleuantur ab aliis et dolent. Cura unguium unguenosae sine fetiditate ut omnes mundificent ungues cum [illegible] et post mundificationem omni die unguantur cum butiro uel oleo ro. et super ipsas ponatur emplastrum quod sic fit R cere ℥ i armoniaci ℥ i s terebentine ℥ s soluantur ad ignem et fiat emplastrum ponatur hoc firmando formas super ungues ad modum unguium et cum raspatura [illegible] optime [illegible] ista remouebo. Aliud ad idem R armoniaci opponaci cere ana

oni usque ad dies tres mundificet cum
vnguento apostolorum l' emplastro facto de te-
rebentina et melle mirra et farina
ordei l' siliginis l' cum vnguento viridi
si indiget maiori exsiccatione et mun-
dificatione et mundificato vulnere in-
carnet et consolidet Sequitur

Capitulum xxxiiii de scrofulis et duricie et cancro in mamillis

Scrofule et duricies semper
fiunt ex materia frigida melancolica
et coagulata a frigido Cancer
fit ex materia adusta indurata per
adustionem Signa scrofularum et duriciei
sunt duricies tactus sine dolore et glo-
bositates in loco et quod non dolent ni-
si cum tanguntur et albedo Sed duri-
cies non habent globositates divisas ut scro-
fule Signa cancri sunt duricies et do-
lor in loco et quod incipit in modum fabe
et postea augmentatur cum colore et punctura
et habet circa se venas plenas sanguine
nigro ingrossatas Cura scrofularum et duri-
ciei est ut purgetur cum trociscis de siebar(?)
Et locus eius emplastretur cum diaquilon et
fiat morsibus ut dictum est in capitulo de scro-
fulis et post ulcerationes et ante Cura can-
cri est duobus modis Uno modo ut mandatur
membrum totum cum tota egritudine Et hec
cura male potest fieri et inducit non placet
2o modo ut regatur cum temperata dieta et
abstineat ab omnibus viciis et quod purgetur
cum pillulis l' cum decoctione ut in mense
dictum in capitulo de pustulis nasi et fluxu
ex materia adusta et locus postea vngatur
cum oleo rosarum Non tangendo quod locum
nisi cum penna et leniter Nam ex quolibet
tactu eius semper malicia augmentatur Vel
embrocetur cum oleo quod sic fit Rx olei ros.
℥ iii portulace ℥ i ... albi ... ingu-
inum ana ʒ i gummi arabici ℥ s pistentur
et dissolvantur omnia ad ignem in oleo
Nam embrocatio ista tardat eius augmentum
et medici et hec cura appellatur blandiens
Cum hec egritudo non possit curari nisi
cum amputatione membri et tota egritudo
et radix sit infixa in venis rotundantibus
membrum plenis sanguine nigro et cum hee
vene non possunt ambo evelli nisi cum
abscisione membri et per aliam viam curam
non recipit ideo non videtur michi bo-
num intromittere in ipsam in honestum
Relinquere si satis melius est Sequitur

Capitulum xxxv de lacte coagulato in mamillis et dolore propter lac et de superfluitate pilosa in modum pili ibidem congregata Rx.

Et egritudo cognoscitur cum mu-
lier lactat et dolet in mamilla cum
exprimitur lac et lac non exit ni-
si stillando et cum difficultate l' cum pugna
est quia illud temporibus accidit ei et accidit
etiam virginibus cum menstrua retinentur
et redundant ad mamillas et convertuntur
et lac abit ibi et coagulatur et quantitas
vel ratione in formam pilorum pactionum
caloris separantis qualitates partes lactis
coagulati a quibusdam etiam fit propter
istam in superfluitatem illa forma pili
Ad cuius dissolutionem intendas quamquam
causa accidit Nam ex lacte coagulato
intrinsecus fit dolor et febris et apostema
mamilla vngatur quo locus a principio cum
oleo ro. tepido actu et fiat emplastrum super
mamillas quod sic fit Rx fel(?) olei ℥ iii coaguli agni l'
fermenti ℥ levamenti de milio vel
de siligine l' de ordeo l' de farina fabarum
lb. s. storacis ana ʒ s i et ponatur

coagulum in aceto fiat et dimittat per
horam et plus et cum dissolutum fuerit
incorporet cum aliquo fermento vel farina
fabarum et storace et perfecte incorporetur
et malaxet et addat oleum ro. et si bene
non possit incorporari ponatur hoc emplastrum
super maxillam post inunctionem cum oleo
ros. purget cum tro. de turbit vel cum
electuario dicta inferius de pestil. in na-
so et intra adhuc (?) scarificetur in spatul.
et ponant ventose. Abstineat a carni-
bus et vino paucis diebus. Si autem conteritur
in sanie perforet maxilla et curet ut
dictum est in apostemate calido in mamillis

Capitulum xxxvi De apostemate calido et frigido saniosio in costis R.

Postema calidum cognoscitur in hoc
loco ex rubedine abstinea (?) prima
et clara et dolore pungitivo et
pulsativo in loco vel ex figura ipsius
cum acuitate vel eminentia. Frigidum
cognoscitur ex colore pelli non immutato
et quia non dolet sed gravedinem et pon-
dus sentit patiens in loco et ex figura
ipsius plana et magnitudine quia
occupat locum magnum in hac parte
et nota hoc apostema frigidum cum est magnum
in hoc loco et in aliis et cum hoc compre-
hendit in se multam saniem et in ima (?)
et illud apostema hoc loco et similibus propter
multam profunditatem saniei in hoc loco
fit penetrans ad interiora et fit fis-
tula penetrans plures vias et hoc
contingit plures propter ignorantiam medici
cum non cognoscit saniem quantum in
loco propter privationem doloris et rubedinem
et propter ignorantiam infirmi super se ipsum
cum non sentiat nisi gravedinem in
loco et non videt pellem extrinsecam
mutare colorem et sic ex istis causis per lon-
gum tempus sanies perseverat et fiunt

quod dictum est. Cura calidi si virtus et
etas permiserint flebotomet in communi parte
vel ventoset in natibus et purgetur
etiam cum decoctione dicta inferius de pes-
tilentiis que fiunt in naso et fiunt ex
sanguine adusto vel ex colera adusta.
Et ungatur locus cum oleo de camomill.
et oleo ro. mixtis et ponatur super apostema em-
plastrum de malvavisco sicut inferius de apo-
stemate calido in aure. Et utatur dicta fera (?)
in principio ut dictum est in obtalmia
calida et post frigido. Facta maturatione
et febre declinante post unum membrum
dicatis et vino limphato incidatur
locus secundum longitudinem costarum et in
fissura eam et impleat vulnus cum a-
lbumine ovi et oleo ro. usque ad dies tres. post
hoc mundificetur locus cum emplastro de melle
et mirra et farina ordei dico in initio
et alii cum unguento apostolorum et si necesse
fuerit cum viridi mundificet et postea
incarnet et consolidet. Cura frigidi
purgetur cum pill. de aloe et agarico
vel cum decoctione de turbit et hoc in principio
et ungatur locus cum oleo de spica vel
de lilio et ponat super locum emplastrum
de cepe et alleo cum stercore et pinguedine
ad maturationem et perforetur et non ex-
trahat tota sanies una hora sed paula-
tim ne sincopis infirmo superveniat
et more impleat locus cum albumine ovi
et vitello ovi. Postea locus mundificetur
cum emplastris et unguentis mundificativis
et incarnet et consolidet. Vitet carnibus
bovis et bono vino in quo sit aliquid
aque. Si autem penetrans fuit lavet
omni die cum vino decoctionis mirre
et mell. et super vulnus ponatur emplastrum
de terebentina melle et mirra et fa-
rina vel siliginis et ponere in vulnere pe-
netrationis petias imbibitas in vino
mell. et mirra et sic mundificanda
vulnus cum re ista et unguento apostolorum
donec mundificatum sit et sanies fuit
extincta. Si non sanies per plures vias

non existimetur. fiat cauterium ita quod

uulnus inde comburetur et flammes

exstinctur remoto clauo cum butiro postea

per codam cum mundificatiuis. In fine vero

cum consolidatiuis ut sequitur.

Capitulum xxxvii de apostemate famoso calido et frigido et duritie in ore stomachi.

In apostemate calido et frigido famoso in ore stomachi procedas ex parte

cognitionis et dicte maturationis

et purgationis fleumatis et uentositatis

ut dictum est superius in capitulo. Sed si apostema

mundatur secundum longitudinem corporis et

uero secundum maiorem partem iterum in minuta

disiunctione et incarnatione et consolida

tione proceda ut dictum est. Sed in duritie

sciendum est. Nam cum durities non fuerit

ut plurimum ex nimia uel ex humore reducto

ad genus nimium per adustionem cum ex

prima sua destruat appetitum necessario

cum ad totum corpus et uirtutem etiam

Si autem fuerit cum febre interficit secundum

maiorem partem. Et de hoc causa paucos uidi

meo tempore liberari immo omnes quos

uidi mortui sunt et isto stomacho. Et credo

quod hoc fiat quia huiusmodi durities nodosa

cum fiat ex illa materia adusta cruciat

os stomachi et ipsum destruat et sic uirtus

nutritiua et uitalis ad totum destruitur

et nimis per omnes corporis. Si autem hec du-

rities fuerint sine febre minus timo

rosa est sed non est sine timore magno.

Hec autem durities sine febre sicut

sine febre timorosa est eius cura.

Procedatur contra duritiem in primis

cum uomitu scilicet uirtus fuit fortis quia

uomitus sic fieri debet. Recipe semen anethi semen

atriplicis semen raphani semen sinapis ana

radicis raphani contritas et pistate et

pistentur omnia et bulliant in una libra

aque donec non remaneat nisi eius

medietas colentur et in illa colatura ad-

dantur ij uncie mellis compositi hoc

totum sumat patiens post prandium

per unam horam et stet per tempus an-

tequam exeat uomitus et hoc exeat cum

pena sinciamin de hoc principaliter

diminuit materiam et apostema uel si uomitus fieri

non possit fiat decoctio secundum quod dictum est

in capitulo de pustulis nasi ex semine ex-

trinseca ad hoc et dentur pillule que fiunt

in eadem parte contra nimias uertiginis

dicta temperantia ut dictum est illic et bonu

uino claro odorifero limphato tamen

ungatur locus cum oleo de spica et

fiat emplastrum de diaquilon ut dictum

est in capitulo de scrofulis uel emplastrum de mal-

uauisco uel emplastrum de alleo et cetera

dictum superius. Maturatione facta

incidatur locus et impleatur cum aluzine

et uitello oui usque ad tres dies. Postea

mundificetur cum cerra et melle uel

cum unguento apostolorum. In fine incarnetur

et consolidetur. Si autem fuerit penetrans

procedatur ut dictum est in apostemate penetran-

te superius cum mundificatiuis et aliis.

In omnibus istis apostematibus in fine pene-

trantibus si non consolidentur cauterium

est ualde utile et bonum quod fieri debet

cum cauterio buttone forma et quantitatem secundum

formam uulneris uel ulceris ut sequitur.

Capitulum xxxviii de ruptura umbelici.

Fit hec egritudo ex ruptura

siphac et omentus intestina

Et cum uentositas uel labor uel

clamor uel saltus mouit ipsum et pro-

pulsant ipsum uiolenter et sic scinditur

sicut uesica tensa ex percussione uio-

lenta uenete super ipsam ut faciunt

pueri cum uolunt ut sonet et sonet

hec passio ut plurimum in hoc loco accidit

pueris et mulieribus propter nimiam hu-

miditatem mollificantem et uentositatem

extendentem que accidit propter gulositatem

Cura

emplastrum

ad bonum

Electuarium

Oper° manual

in eminentia umb

et indigestiones et propter debilitatem loci istius membri. Cura eius est ut abstineat ab omnibus ventosis et leguminibus et acutis et utatur in cibis rebus consolidativis. Et mox fiat ligatio fortis super locum cum fascia vel benda et optime firmetur locus cum stuppis et plumaceolis, tritis per formam quadratam. Et ponatur emplastrum super locum quod sic fit: Recipe pinus mag. ℥ ij pinus gr. ℥ i mumie ʒ iij elleagium gummi arabici sang. draconis mast. bo. ar. mortupresti. glutis piscium vel taurie an. ʒ iij thuris ʒ s. liquefiant picees ad ignem et cum liquefacte fuerint deponantur ab igne ne pulvis comburatur. Incorporentur cum eis pulveres alia terendo agitando semper cum spatula et ungatur manus cum oleo ro. et fiat magdaleon de quo omni mense renovetur super et fit quilibet emplastrum istius talis quod comprehendat totum locum et plus et firmetur sic cum ligatione et plumaceolis et emplastro quod toti eminentie intra vadat et non exeat postea tenatur per tempus nisi error fuerit in infirmo. Si non firmetur de pulvere qui sic fit bonum est ei. Recipe nuc. cipressi et mumie an. ℥ s. cinamomi ℥ ij gar. galange ʒʒ corticis boly an. ʒ i sang. draco. ʒ ij metilloz ℥ s. de hoc pulvere sumat omni mane ieiuno ʒ s. r. l. s. cum vino cato. Vel de electuario quod sic fit ex mirtis et melle in modo de ruptura. Hic attendendum est illud quod quenit de operatione manuali cum auro et filo per nos tractatum illum. Sciendum est ergo quod eminentia umbilici fit ex intus causis aut propter rupturam siphac quod est super ventrem et exit ab ea zetruda vel zirbus aut intestinum saut humiditatis vel caro aut eminentia eius ex sanguine qui fluit vel a vena vel ab arteria aut ex ventositate contenta in loco. Quando est propter rupturam siphac et exitum

zirbi tunc est color eminentie ut color corporis et est ibi lenitas absque dolore et apparet eminentia diversi situs. Quando vero eminentia est propter rupturam siphac et exitus intestini et tunc est situs eminentie maioris diversitatis et non variat color eius a colore corporis et est ibi lenitas absque dolore et cum primis locum digitis occultatur et redit. Et aliquando est sonus in eius impulsione et magnificatur eminentia per introitum balnei et laborem. Si vero sit eminentia propter humiditatem tunc est eminentia lenis et non occultatur cum premis neque manu in comprimitur neque auditur. Si autem eminentia fuit propter sanguinem qui fluit a vena vel arteria declinat eminentia ad nigredinem et non occultatur quando premis neque audit neque comprimitur. Quando vero propter carnem fit eminentia non remanet diversi situs sed est dura et firma quantitate una. Quando vero fit eminentia fit propter ventositatem tunc tactus eius est lenis et impressura eius auditur sonus et rugitus et quando premitur audit ut tympanum inflatum. Quando cognoscis quod eminentia est propter sanguinem fluentem ex vena vel arteria vel ventositate non intendit in ea operationem cum ferro nel incisione eo quod eam frangens eminentiam non posset removere sed augmentaret. Si vero eminentia fuerit propter intestinum vel zirbum tunc oportet ut preparet in firmo ut teneat anhelitum et stet extensus tunc vero signa cum incausto in circuitu umbilici totius eminentie post resupina infirmum super dorsum suum deinde circumda cum spatumi lato in circuitu umbilici super locum quod signasti incidendo superficiem tunc ut melius eminentia elevetur. Post hoc extende medium eminentie ad superiora cum unco magno. Deinde liga eminentiam in circuitu cum filo forti de lana vel serico ligamento forti bene nodato post hoc aperi et inde medium eminentie

extensum vinono supra ligamentum intromitte digitum in vulnere inclusum et quere intestinum. Si ergo inveneris intestinum ruptum aliquantulum extrahe lacertum qui sub fissura est et impelle intestinum ad interiora ventris. Et si inveneris zirbum tunc accipe ipsum cum vinono et unde superfluitatem eius que ad eminentiam declinat. Si autem arteria vel vena incidatur oportet tunc ut ammoveas ipsam et stringe ipsam bene postea redde ad opus tuum. Accipe duas acus et intromitte in eas filum forte et intromitte acus duas in circuitu quod fecisti circa eminentiam in modum crucis quousque acus faciant penetrare. Deinde stringe eminentiam in capite loci super acus et si vis auferas acus et dimitte locum donec putrefiat circa extensa et cadat per se aut incide eam quod sub stringatur et putrefiet. Deinde cura ipsum locum cum eo quod expedit ex unguentis donec sanetur. Sed si eminentia umbilici est ex crimine nata in umbelico aut ex humiditate tunc oportet ut graves eminentiam sic dicimus et extrahas sanguinem aut humiditatem quam inveneris in ea. Deinde cura ipsum cum eo quod consolidat. Attende quod hic modo curationis non potest fieri nisi per visum et per sensibilitatem tuam operationis omnis. Nisi fuerit necessaria facienda non dico tibi nisi in puero vel adolescente vel aliquo homine tenerbili et forti alternis curis. Sequitur.

Capitulum xxxix De apostemate calido et frigido famoso et duritie super epar

Et egritudo timorosa est ex parte eius propter nobilitatem membri principalis cum opus necessarium est toti corpori. Nam apostema calidum fit in loco vel ex sanguine vel ex colera. Frigidum ex

flegmate et duricies ex melancolia. Signa calidi sunt rubedo cum subtilitate vel acuitate et acuitate vel eminentia cum dolore extensio vel acuto. Et ut plurimum febris. Signa frigidi sunt albedo cum mollitie vel duricie et planicies figure apostematis et comparatio magna loci et gravitas magna cum pondere. Cura calidi est ut regatur cum dicta temperata declinante ad frigiditatem si fuerit febris scilicet cum sucaclel et farre et amigdalatis coctis et mica panis lota in aqua et aqua carnis et lactuce spinacie, elixatis et oditis cum amigdalis et portulace et cucurbite. Et eius potus sit aqua cum aqua decoctionis prunorum et granorum granatorum vel aqua decoctionis agreste et sumachis. Si vero sine febre fuit bibat vinum limphatum album et comedat carnes pullorum castratorum et edi elixatas cum herbis dictis. Fiat flobotomia in brachio dextro vel ventosatione in natibus vel minutione cum pillulis vel decoctione dicta minorative de pustulis rubeis ex tota adiuncta unguenti locum cum oleo rosaceo et de camo mixtis. Fiat emplastrum de malvavisco et furfure lini ana supermixtis vel emplastrum de farina oleo et aqua. Facta maturatione fiat incisio cum rasorio in late declinatori secundum longitudinem corporis impleatur vulnus cum albumine ovi et intello omnia usque ad tres dies mundificetur cum emplastro de terbentina et furfure ordei et melle et aliis cum unguentis aptorum secundum quod inclinas tibi videbitur et in fine incarnetur et consolidetur. Cura frigidi est ut regatur cum dieta bona declinante ad calidum sicut cum carnibus et bono vino claro et odorifero in quo aliquid aqua ponatur et cum feniculo petrosillino borragine et siliibus et intellis ovorum et frumbus cum amigdalis mixtis et alleis coctis purgetur apium cum pillulis dictis in cura de polipo vel cum trociscis de turbit et de hermodactilis vel cum pillulis dictis supra. Ungatur locus cum oleo de spica vel de lilio. Impleatur locus in emplastro

Sig. cal.

Sig. fri.

Cura cal.

Flebo

fin matura

Cura fri

de cepis et alleis et cepis lilii maturato multociens et cum emplastro de melle quod sic fit R mell lb. j sem. fenugreci et se. lini ana ℥ j picis lb s sti liquide olei ℥ iij liquefiat pix cum oleo et deinde incorporetur cum melle et sem. dictis et addatur si fuerit necesse ad inspissandum aliquid de farina siliginis vel ordei facta maturatione fiat vulnus in loco declivori et non permittatur tota sanies exire impleatur vulnus cum alu. zuc. et vitell. ovi usque ad tres dies postquam mundificetur cum melle et cera et unguento apostolorum mundificet et consolidet Si autem duricies per hanc viam non resolvetur nec maturetur supponatur emplastrum quod sic fit valens ad omnem duriciem ubicumque fuerit R galbani serapini oppo ana ℥ j sem fenugreci se. lini ana ℥ ij terbentine lb s olei de camomill ℥ iiij farine q. s. frumenti ad inspissandum ponantur gumme in oleo calido supradicto frustatim incise et dimittantur per horas duas et postea dissolvantur ad ignem et cum dissolute fuerint colentur et incorporentur cum sem. fe. gre. lini et frumenti si fuerit necesse ut fiat magdaleo et fiat emplastrum et ponatur super duriciem Nam resolvet duriciem vel ducet eam ad maturationem per tempora Sequitur

Capitulum xl de apostemate calido et frigido famoso super splene

Omnia que dicta sunt ex parte cause et signorum et diete et flore et ventosationis mundificationis emplastrationis resolutionis remotionis et adiectionis in superiori capitulo de apostematibus epatis referuntur ad istud capitulum preterquam in ducione splenis preponatur cum feniculi emplastro et in fine cum cautio si non resolvetur nec maturetur Emplastrum ad duriciem splenis sic fit R armoniacum bdellii oppo ana ℥ s sti

de spica ℥ iiij terbentine ℥ s farine fenugreci seminis lini ana ℥ iij et farine lupinorum q. s. ponantur gumme in aceto per tempus et dissolvantur et cum dissoluta fuerint omnia colentur et addatur oleum et incorporetur cum supradictis rebus et fiat magdaleon fiat emplastrum et ponatur super splenem omni die abluet duricies primo cum aceto calido et post ponatur emplastrum Nam resolvet duricies intrinsecus vel mollificabit et fiet sanies Cauterium vero fiet in modum sectionis secundum longitudinem corporis non recipiendo de pelle nisi parum et sectionem sustineat hoc complet quod per emplastrum non poterat adimpleri

Capitulum xli de apostemate calido et frigido famoso in parte posteriori a collo usque ad caudam R

Potest fieri calida nascentia in istis locis et frigida cognoscuntur et fiunt ut dictum est de apostematibus calidis et frigidis superius et specialiter in apostematibus super epar et super costas et precedant mensuratio ut dictum est in apostematibus costarum cum dieta et minutione et purgatione sive fuerit cum sir. sive sine febre et cum emplastris et omnibus preceptis in incisione respiciendum est nervum musculi et villi et prius nervorum exeuntium a spina Nam est timorosum valde incidere in parte posteriori et maxime apud spinam propter exitum nervorum a nucha que transit per spinam inceditur secundum arcuationem colli usque ad finem costarum secundum situm et incisionem costarum usque ad caudam figura apostematis et rugationes pellis veniunt a spina ad corpus Iterum si apostema fuerit magnum in istis locis non extrahatur sanies una hora sed paulatim et successive in multis diebus et hoc est generale documentum

in omnibus apostematibus magnis.

Capitulum xlii de apostemate et fit in inguinibus et nominatur bubo vel dragoncellus

Et egritudo nominatur bubo vel dragoncello vel apostema inguinis et fit ut plurimum ex materia fria que ab epate venit ad loca illa et est aut nata et aut fria et fit etiam quando homo infirmatur in ungula propter fedam uulnus vel aliam causam itaque corrupta multiplicatur materia et non potest natura mundificare ungulam et locum propter multiplicatum corruptionem et propter stricturam viarum redit materia ad inguina sive loca inguinum propter abilitatem illorum locorum ad recipiendum superfluitates et assimilitates quas habent illa loca cum vega corrupta. Signa autem est rubedo et dolor acutus vel extensio et signa apostematis acuti vel eminentis [illegible] frigidi sunt contraria signa illis. Cura intendas post primo remouere materiam aut cum flora in manu contraria de vena epatica que est inter anularem et auricularem vel cum ventosatione in natibus vel cum clisteri vel medicinis sicut decet honeste et prius facte in apostematibus calidis. Cura supra. Et in dieta et potu regatur ut dictum est in ordine [illegible] ungula locus omni die cum oleo de camo. et ponatur usque ad perfectam maturationem emplastrum de maluauisco et cepis omnibus et fit se. bm et se. gnam supra emplastrum de oleo et furina et aqua sicut diximus. Nam pruna istum resoluet vel veniet ad saniem facta sanie mundatur locus cum rasorio quod melius quam cum flomo propter minositatem loci et fiat uulnus bene magnum ut locus iste spongiosus et minosus melius curet et purget et fiat uulnus obliquum secundum rugationem

loci. Nam per istam formam incisionis melius in fine consolidatur et ducatur ad bonum finem. impleatur uulnus usque ad tres dies cum albumine oui. et oleo rosarum. postea mundificetur locus cum empto de melle et micca et fa ordei vel unguento apostolorum et si dolor esset ibi fortis fiat hoc mundificatiuum. Recipe olei de camo. [illegible] i. butiri. [illegible] in fusione se. bm et se. fenugreci ana [illegible] i. vitelli ouorum iii. misceantur omnia simul ad ignem et inspissentur aliquantulum. cum farina ordei ponatur hoc emplastrum super locum doloris remouet per se et mundificat. Et si per hoc dolor non remouetur fiat in uulnere [illegible] uulnus cum oleo de camo. inque ponatur [illegible] opii al. [illegible] et [illegible] al. [illegible] iusquiami et [illegible] in se. opii ana pariter terantur et misceantur cum oleo mundificato uulnere manet et consolidetur. Si vero firmum fuerit purgetur cum troc. de turbit vel cum pill. fetidis vel de agarico dictis supra. Et regatur cum bona dieta et sila [illegible] ungatur locus cum oleo de spina vel de lilio. Ponatur super locum emplastrum de alleis et tegule [illegible] dictum supra vel diaquilon vel emplastrum quod dictum est in [illegible] resoluet vel maturabit facta sanie mundatur ut diximus supra et impleatur uulnus cum albumine oui. et oleo de camomilla vel de lilio usque ad tres dies postea mundificetur cum unguento apostolorum vel viridi vel emplastro de micca vel sarcocolla et melle et fa. lupinorum vel liliginis et terbentina vel mundificetur cum storace liquida et terbentina et fa. lupinorum. hoc autem abstergit fortiter sine corrosione facta mundificatione manet et consolidetur. Sequitur

Capitulum xliii de scrofulis et duritie in inguinibus

Et egritudo est difficilis ad curandum

hernatus fuerit locus et muchi fiunt
ab extra ignis incaucet et consolidet
Cura sine incisione max pueros et
alios quibus intestinum non descendebat
ad bursam testiculorum et qui habent
parvam eminentiam in lumbari et
emplastro et pulvere istos curam. Pre
mo lumbar ut hic fieri est de panno
lineo sic preparato. Sit eius latitudo si
mul 4 digitos et impleat bombice et
suat ut rupture et cum hoc fiat plu
maceol' triangulati vel quadrangulati
et optime impleantur bombice suatur
cum plumaceol' cum lumbari ita quod
possit poni plumaceol' super rupturam
cum stringit lumbar et debet pluma
ceol' habere quandam bendam in angulo
inferiori et illa benda vel corrigia debet
habere longitudinem ut possit trahi inter coxas
et testiculos et reflecti ad posteriora
super natium posteriorem et ibi firmari
cum lumbari atque necti ne moveatur
Emplastrum quod ponitur super rupturam sub plu
maceolo sic fit ut dictum est in capitulo
de eminentia umbilici et pulvis quem
sumere debet sic fit ut dictum est ibi fit
etiam emplastrum aliud forme isto R
picis grece ℥ i picis navalis que a bursa
necnon navalis ℥ ii gluti piscium vel
mastic ℥ iiii dragaganti ʒ i. frusta
tim incidant ista et ponant in ℥
ii aceti et olei mastici ℥ ii et cum
steterint per media dies in eis dissolutio
nibus ponant ad ignem et cum disso
luta fuerint colentur et inspissent
cum pulvere qui hic fit. R mastici
draganti thuris sarcocolle bolus armeni mumie
sanguinis draconis ana ℥ s. terent et cribellent
et fiat magdaleon et usui reservet
Aliud emplastrum ad idem R mumie
colli mastic ana ℥ s. i. bo. ar. aloe ana
℥ s. mastic thuris draganti gummi arabici
℥ ii picis navalis ℥ v. colofonie
℥ i. dimittat colofonia in aceto
per horam et postea liquefiat ad ignem

in tabula et misce cum pice navali
quibus liquefactis deponat ab igne
et incorporet cum pulvere omnium aliorum
rerum et fiat magdaleon magis frigida
Nota etenim electuarium rupture sine emi
nentie ad consolidandum R consolide ma
ioris radicis pur(?) gummi arabici bo. ar.
sanguinis draconis draganti mumie omnium ana
partes equales et de pilis leporis minutim
incisis ad libitum omnia terent et
pulverizent et cum melle optime despu
mato conficiant. Et ex isto dando det
sero et mane quantum est nucis abellane hoc
enim regimine curationis rupture cum
modo medicinarum et similiter fomentis cor
poris si ruptura inguinalis non sanet
cum modis meis(?) sic dictum est tunc
ad curationem recurrendum est. Et opor
tet quidem inungere in hoc rupture dux
est quando aut fit cum unctionibus aut fit per
incisionem vel sumat in renibus ℥ s. cum
quod sic fit R pulveris ℥ iii mellis despumati
lb. s. misceant. Castratio fit duobus
modis scilicet attrahendo testiculos postquam steterint
per longum tempus in aqua calida si forti
manibus fuerint bene post dextrum sed
hoc est valde dolorosum et timorosum
valde. Fit etiam per incisionem bursa tes
ticulorum super quolibet omni ut quolibet
omni per se extrahat et tunc vulnus cure
et incarnet et consolidet cum defensione
in principio ut dictum est in incisionibus
Et hic modo castrationis valde solito
est in omnibus hominibus et animalibus. Etc.

Capitulum xlv. De fixuris cum dolorationibus et emoroi dibus in ano et vulva

Ee egritudines fiunt ex materia
grossa vel viscosa que descendit ad loca
illa et nititur ad exitum sed quia
earum quedam habent colorem et figuram ficus
et non emittunt sanguinem sed humidi tem

Electuarium

Electuarium ad [illegible]
Castratio quomodo
fieri debet

[illegible]

Stes extremus

non mingat et signum lapidis con-
firmati cum non occurrit nisi in virgo
virili enim dicto tempore et bene ist
abstineat a cibis et potu prosit
Cum autem medicus certus fuerit de lapide
et multis exhibens primo ut evacuet
intestina cum clistere et post clistere
non dimittat infirmum comedere
parum et sic sequenti die iejuno stomacho
accipiat infirmum et ipsum super ipsum
discum et unum ministrum a dextris
et alium a sinistris qui teneant crura
elevata et infirmum firmum ne moveatur
hora operationis et tunc ponat digitos
in ano ut dictum est et reducat cum di-
gitis predictum lapidem ad locum qui est
inter anum et radicem testiculorum et tunc
ex obliquo ab una parte tangat incis-
sionem ut iam venia ab uno ano in medio
testiculorum sicut rugarum locum scindat cum
rasorio usque ad lapidem et sit vulnus
magnus lapide ut sine difficultate
possit lapis extrahi cum uncino quo
extracto impleatur vulnus de pulvere de
bo. ar. et dra. et mastic cum equaliter et
suatur vulnus ponendo unum punctum
et fit de isto pulvere et al. cum firmetur
vulnus usque ad finem Bibat parum et
non vinum album sed stipticum et tene-
at temperatum dictam et bonum nutri-
mentum Si autem vulnus non bene consolida-
retur pulvis qui fit de mumia super id
ponatur et mastic mixtis equaliter et sic
inebibitur curatur nisi fuerit in inci-
sione peritus Attende quod hoc opus nunquam
potest apprehendi nisi per visum et usum
propter hoc operari potest sit cum bono
magistro exercitati et rationabili Sciendum vero
quod raro fit hec egritudo in muliere et
est difficilis curationis in ea propter mul-
tiplicationem matricis inter vesicam et anum et
maxime cum in incisione continuitur multum
vesice ... sit strictum et valde stu-
dia quod omnis superfluitas que in vesica
recipitur sive sit grossa sive multa ...

ex pelle et ideo raro in muliere ...
lapis procedat in ea ut dictum est Si autem
non consolidaretur finaliter vulnus per quod
lapis fuerit extractus sed fieret
fistula procedat ... cum ...
bustione locum ut est dictum in capitulo
et fistula penetrans in uentre sine
superiori et inferiori Si autem lapis
ad medium virge descendit et per
foramine virge non possit exire neque
per medicinam neque per aliud ingenium
medicinale incidatur locus usque ad
lapidem et extrahitur et super vulnus
statim ponatur cum albumine ovi pulvis
factus ex san. dra. et mastic et liga-
tur bene consolidabitur et locus optime
continuabitur per viam istam Sequitur

Capitulum xlviii De pus-
tulis albis ut milium
et rubeis et fissuris
et corruptionibus que
fiunt in virga et circa
preputium propter coitum
cum feda vel meretrice
vel alia causa R

Egritudo semper accidit
ex fumo vel vena venenosa retenta
et inclusa inter preputium et
pellem virge et quia non exspirat statim
et multiplicatur in loco unde cum neglecta
fuerit in principio multum multiplicatur quod
rumpitur pellis et dilatatur et cor-
rodit subtus virgam que ampliatur
sanatione non recipiet et accidit in
hac corruptione fe. et fluxus sanguinis
et mors interimens Curetur igitur
in principio cum medicamentibus et sanatur

locum ut est aqua decoctionis mellis rosarum non colati et post ablucionem cum bene tergatur toto loco corrupto cum pecia infusa in vino et aceto vnctis in quibus sit decoctum puluis galle vel cimini cypressi et fiat semper donec maculla corrupcionis sit remota Si autem corrupcio multum augmentata fuit quod denigrauit locum signum est mortificationis loci tunc intendas ad remouendum denigratum et corruptum ferro ignito separando totum corruptum et maxime a non corrupto Nam si hoc non fieret non cessaret dicam . . . donec integrum esset totum corruptum et propter hoc postea de corrupto nil relinquatur hoc facto impleatur locus non corruptus cum puluere boli ar. olei rosarum et albuminis oui nam illud defendit ne corrupcio fiat deambulatiua super vulnus vero et locum circumstantem ut sanguis draconis ponatur albumine oui cum puluere bo. ar. et sic usque ad tres dies Si autem post istos dies visum fuerit aliquid de corrupto mundificetur cum vnguento viridi facta mundificatione incarnetur cum incarnatiuis et consolidetur de quibus fecimus mencionem et fecimus ablusionem cum aqua ordei . . . absterssio cum eadem pro cuitum cum fieda vel mercurio et pro ista defendit virgam a corruptione cum ista . . . et maxime si post ablucionem aqua ferra fiat rorando locum ablutum cum aceto puluis optimo ad consolidandum vlcera virge mundificata qui sic fit Recipe lluce cypressi aloe nucis an. 3 j. puluerizentur et cribellentur et ponatur super vlcera et pro puluere vero infusi in vino ponatur.

Capitulum xlix de apostemate calido et frigido saniosos et nodo in virga

postema calido loci in virga fiunt cognoscitur et curatur ut dictum est de eisdem apostematibus in locis dictis et per vnctiones et emplastra et mundificationes et ventosationes in eorum et purgationis cum pillulis et decoctiones et hoc. et emplastrationes et incisiones et mundificationes et incarnationes et consolidationes dictas narratas in illo et sic de apostematibus

Contra nodum istius loci specialiter est procedendum accipiat medicus nodum inter digitos suos et trahat ipsum in locum in quo vene in arteria appareat postea quod in hoc virga nichil timendum est de arteriam et venam incisione et tunc incidat pellem super ipsum medium et extrahat ipsum totum sic quo extracto suatur pellem et ponatur super ipsum puluerem san. dra. et dra. equaliter cum albumine oui et dimittatur sic quod integrum consolidabitur sine pruritu aliquo. Sequitur

Capitulum l de apostemate calido et frigido testiculorum

Et apostema semper generatur a materia descendente a membris ad testiculos tamen propter ablutionem loci tamen quod materia naturaliter fluens expellitur super membra ad inferius Signa apostematis calidi et frigidi ut ista sunt et intelligatur ex predictis quod dictum est Cura dicti et regimine dicti sit in locis multis Vngatur locus cum aqua fuerit calidum cum oleo rosarum calido in hyeme et in estate frigido actu fiat flora de bakalua . . . fuerit apostema frigidum in natiuis vel mixta fuerit cum rebus dictis in apostematibus calidis puluis vasis aut decoctionibus et sic impediret virgam fiat flora de sapheam mixtum in calido Nam flora hec bene valet multum in egritudinibus istius loci et

[Emplastrum] egritudinibus mirentis Emplastretur locus cum emplastro de malvavischo et aliis dictis in maturativis aptatur nisi sit sanie madidatur et non permittatur saniens ubi bene quod corrumpat omnia quia post corruptionem fuerit non consolidabitur locus nisi extrahatur quod est in devenire. Aliqui enim hic apparatu resolvuntur cum unctione et purgatione et desiccatione et sanificatione et emplastris maturativis. Remota sanie si ad saniem devenire cum melle et farina ordei et mirra mundificetur et incarnetur et consolidetur. [Cura sa.] Cura sei bonum est post purgetur cum pillulis fetidis dictis in tractatu in sibastellis vel cum trociscis de turbit et hiera et ungatur locus cum oleo de spica et in tercio tantum sit in resolutione cum diaquilon et emplastro dicto in dimisione splenis in fine vel resolvetur vel maturabitur in bene facta sanie si non resolvitur madidatur [et non corrumpat] et mundificetur et incarnetur et consolidetur et non permittatur omnino corrumpi quia malum est. Cogitetur in medicina pro incarnatione ipsum extrahere vel nullo modo consolidetur. Sequitur

Capitulum li. De hernia aquosa ventosa et carnosa.

Et hec egritudo semper ex materia descendente in fine quia aliquando est ventosa aliquando aquosa et aliquando humor sic descendens convertitur in carnem et appellatur tunc carnosa. [Sig. ventose] Signa ventose sunt quia subito advenit et pellis testiculorum lucet et est pura et non redit tactum sicut vesica tensa et sonat cum percutitur. [Sig. aquose] Signa aquose sunt quia advenit successive et oculus lucet redit tactum et cum percutitur sonat ut uter plenus aque. [Sig. carnose] Signa carnose sunt duricies et quod longo tempore incipit et cum tangitur totum non movet quod est intus testiculum

et quod per tempus nullo modo minuitur. [Cura] Cura ventose est ut deficiatur medicina magis recta sit cimini anisi ameos et aliquid mellis et salis et mundificatur simul aliquando cum pillulis fetidis dictis in tractatu sibastelli. Ungatur locus medio de spica et oleo de aneto de quibus in fine fiet mentio. Fiat emplastrum super locum tale: Rx cimini ℥ i ameos anisi feniculi dauci seminis bacarum lauri alleorum coctorum ana ℥ s. farine fabarum lb. s. aceti ℥ ii misceatur farina fabarum cum quantitate vini sufficienti ad liquiditatem et misceatur cum his aceto et ponatur ad ignem et cum bullierit addatur pulvis aliarum rerum et cum mixta fuerint omnia et talia fiat unctione cum aliquibus ex oleis supradictis ponatur emplastrum calidum et sic pristinum innovetur. Abstineat alegumine et cibis ventosis. [Cura aquose] Cura aquose est ut ungatur cum oleo costino quod fiet ut inferius vel cum oleo de lilio et emplastretur cum emplastro de grano dicto in dimisione splenis vel cum emplastro quod sic fit: Rx sulphuris ℥ i mirre lb. s. litargiri et aluminis zuc. ana ℥ iiii olei ℥ ii dissolvatur resina cum oleo et coletur et cum infrigidatum fuerit incorporetur pulvis aliarum rerum et bene incorporetur et in fine addatur aliquid aceti. Hoc facto ponatur calidum super locum. Si autem per istam viam non consumatur aqua perfora bursam testiculorum cum flamo et extrahe aquam et ponatur in foramine tentam ita quod possit libere quod intus est extrahi et pone post extractionem aliquod emplastrum frigidum in tractatu super locum ubi apparet eminentia rupture et liga bene ipsum ne aqua descendat residuum vel maxime ad testiculum nam per aliam viam non potest descendere ad testiculum nisi per istam. [Cura] Si non descendet redundaret egritudo purgetur sepe cum trociscis de turbit vel cum pillulis fetidis vel cum tragea que sic fit: Rx turbit albi mundati ℥ ii ana

[Emplastrum]

sine sint in ulcere sive sine hoc modo cum
disponitur corpus cum pillulis fetidis quarum dosis
sit ʒ ii vel ʒ iii vel cum pillulis que sic fiunt
℞ ellebori nigri ʒ i sticados ʒ ß mirabolanorum
indorum ʒ ß mastices bdellii et epithimi ana
ʒ i turbit polipodii ana ʒ ii fiant pillule cum
succo fumiterre et cum decoctione eius dosis earum
sit ʒ iii vel ii vel i. Postea cum vadit dormitum
et non venit post mundificationem et mundifi-
cationes fiat flebotomia de vena que sita est ad ba-
silicam pedis que est inter anularem et auricularem
flebotomia huius vene trahit sanguinem melancolicum
venalem a toto corpore. Abstineat a salsis
carnibus vinum grosse super locum et si sunt
sine ulcere fiat hoc unguentum ℞ olei de
ramo ℥ iiii sulfuris ℥ i cere ℥ ii li-
quefiant cera cum oleo et cum dissoluta sunt
deponatur ab igne et misceatur semper pulvis
sulphuris in fine addatur ʒ ß argenti
vivi extincti cum saliva et aliquid aceti
Aliud ℞ olei ro. ℥ iiii cere ʒ iii cerusse
sulfuris argenti vivi ana ℥ i fiat un-
guentum et addantur duo albumina ovorum in
fine incorporationis et aliquid aceti Si
vero cum ulceribus sint fetidis que appellantur
cancrene mundificentur cum unguento apostolorum
et viridi proprie et cum plus minime
consolidetur et sanetur et abluantur sepe cum
aqua decoctionis gallarum et florum citoniorum
et ana decoctionis corticum granatorum et nucis
Si autem ulcerose non incarnantur propter hoc fuit
ulcera longa cum cauterio intellarum quod
ulcera aperiant bonam formam ulceris ad
consolidandum et rectificantur opposito membro
et tempore eius sicut quod de levi post hoc con-
solidentur facta mundificatione mundificetur
cura et incarnetur ut dictum est primo
Sepe purgetur patiens et flebotometur de basilica
pedis. Aliud in consolidatione ulcerum
abluatur locus omni die fortiter cum aceto
forti et ponatur super locum ulceratum post
ablutionem omni die emplastrum quod sic fit
℞ mellis lb ß vitelli ovorum numero
iiii farine or. q. s. ad inspissandum
illa duo fit sic cum isto emplastro in-

carnetur propter mundificationem consolidetur locus
ut dictum est in aliis supra cum proprie
inunctum necesse est et vinum nullo

Capitulum liiii de vena que appellatur meden seu civilis vel narines in cruribus

Hec ex se est hec egritudo
multa Continget in plurimum
viatoribus et abstinentibus
laborantibus pedibus Sed cura huius
infirmitatis procedit duobus modis
primo cum medicinis localibus et in-
strumentis Medicine locales sunt medicine
defendentes locum a superfluitate cur-
rente vel superfluitates et resolventes
et superfluitates locum ut emplastrum
quod sic fit ℞ nucis cipressi fu-
gallarum cum mumie mastic. thimi-
ama ana ℥ i bo. ar. ℥ vi farine
or. ℥ vi incorporentur omnia cum
albumine ovi et addatur in fine
aliquid aceti et fiat emplastrum et
ponatur abrasis pilis super locum et di-
mittatur per dies iii vel plures sed quod in
firmus potest pati nam quanto maiori
fuerit permanentiae et effectum faciet
maiorem cum isto emplastro et mundifi-
cationem que fit cum pillulis fetidis et
flebotomia de basilica pedis melancolica
vel defendetur ne augmentetur et curetur
Cum malicia procedit in cura eius
tibus modis primo incidatur subtile
pellis que est supra venam propter quam
vena perforatur vel ledatur in aliquo
et tunc accipiatur vena a medio
inter manus suas et trahatur pau-
latim vena a medio donec totum
inveniat extra mundum sinat et tunc
ligetur cum filo in loco vel circa locum
quem remanet de ... illa que
extracta est mundatur et ligatum
filo remaneat et hoc primo fiat si vene

De scissura in calcaneo propter frigus in yeme

ptem vementis a superiori Et eodem
modo fiat in parte inferiori et sic totum
vel maior pars extrahatur postea pellis
suatur et consolidetur et hic modus valde
impossibilis et non est de meo consilio
quod fiat — secundus modus est ut incidatur sub
tiliter pellis, ita quod vena non tangatur
et hic in fine operis denudetur aliquantulum
vena ita quod fiant due ligationes
distincte inter se secundum grossitudinem
unius digiti et stricte ligentur et sic maneat
bene et dimittatur sic per unum diem et septi
die incidatur vena ex transverso et caput
superioris vene tangatur pars et dimittatur
pendere quousque cum ligatione sua et pars
inferior vene ligate dimittatur usque
ad dies tres et tunc incidatur caput
illius partis cum tota ligatione sua et eva
cuetur pars inferior vene a toto sanguine
quo evacuato firmetur locus cum pulvere
bo. ar. et al. ovi usque ad dies tres postea
mundificetur et consolidetur — tertius modus est ut
ligetur vena duabus ligationibus fortiter
ut dictum est superius et incidatur medium
et tangatur caput utriusque ligationis
fortiter et dimittatur sic usque ad tres dies
emplastrando omni die locum cum albumine et
bistorta cum bo. ar. et al. ovi et tunc aperiatur
vena in loco inferiori circa calcaneum
vel partem illam cum flebotomo lato ita quod
sanguis totus a ligatione inferiori vene ex
eat quo remoto firmetur locus et consoli
detur et attende quod ligationes fiendas [illegible]
in loco superiori [illegible] et scias quod melius
potest fieri. Isti duo modi sunt magis possi
biles et ultimus melior est aliis et magis
salubris ut michi apparet Sequitur

Caplm ·lv· de apertione vel incisura et scissura que fiunt in calcaneo propter frigus in yeme

Propter frigus in yeme duas partes
medicus habere considerationes in cura
eorum huius infirmitatis. Una ex parte
defensionis ne eveniat. Et alteram ex
parte curationis iam facte. Ratione defensionis
ne eveniat caveat infirmus omni ingenio
ne frigescat calcaneum et habeat calceos
duplicatos et largos. Et ungat omni sero
calcaneum cum unguento quod sic fit: Recipe
armoniaci ʒ i, resine ʒ ii, terbentine, mastic
ana ʒ ii, sepi hircini ʒ i, cere ʒ s, olei ʒ vi
dissolvatur armoniacum et resina ad ignem et
postea addantur cera et oleum et cum omnia
fuerint dissoluta colentur et cum colatura
illa misceatur pulvis mastic terbentine et se
pi hircini. Hoc defendit calcaneum a supradictis
passionibus. Ratione curationis iam facte si fuit
sine ulcere ante cum calcaneum [illegible] largius et
calcaneum [illegible] emplastrum factum de armo
niaco [illegible] super locum aposthematum
resolvit totum quod est in loco. Si autem ulcere
aut esset cum ulcere mundificetur locus primo cum
unguento apostolorum et sit locus bene calidus ex cal
ceis largis et duplicibus et post mundificationem
consolidetur cum pulvere de mastice et thure et
mirra [illegible] et super pulverem ponatur
stupa infusa in vino et sic curetur usque
ad finem. Sequitur

Caplm lvi de duritie et callo et nodositate et porris que fiunt in digitis ex quacumque causa.

Primo ordinetur quod paciens habeat
calciamenta larga. 2o ut molli
ficentur duricies vel calli cum axungia
vel pinguedine porci salita vel lardone
ponendo omni die de recenti super locum
de x usque ad x vel xi dies. Et cum mollificati
fuerint corrodatur totum nodositas vel
callus cum [illegible] et [illegible] cum filo
undique et [illegible] involventibus

Ratione defensionis

unguentum

Ratione curationis

vulnus

De callositate et nodositate et porris in digitis ex quacumque causa

postea elevatur acus cum filo ad superiora et totum illud quod elevabitur incidatur intra acum ita quod nichil de comprehenso ab acu remaneat. Postea ibi in fine cauterizetur locus et radix in qua erat pes cum cau-terio potentiali. Unguentum adhibeatur cum bu-tiro usque ad remotionem eschare. Contra porros pedum et manuum hoc experimentum mirabile omni die fiunt cum re pe-
sumitur virid. ro ablu... cum aqua calida removeat eos in brevi hoc modo curaverunt de ... medici similiter et franguntur per medium ex transverso teres et ex loco unde exit humiditas fiunt porro et in brevi evanescunt. Aliud cauterizetur porrus cum oleo ferventi et postea cum ferro punctali cauterizetur et curabitur ut superius sequitur.

Capitulum lvii de fistula scilicet quod potest fieri in quocumque membro

Fistula est ulcus profundum in-filtratum in membro et ossibus aliquando cuius os strictum et latitudo extrinsica est magna a qua venit mali-cia et humiditas liquida emanat. Et fit in carne nervo et osse. Cuius generatio est semper ex materia venenosa, flatica vel nitra in qua adhuc induxit cavitates et venenositates cognoscitur per tactum et visum. Item fit in osse et membris aliis aut non in osse. Cura eius que est in membris et non in osse est ut medicus dilatet vulnus in pro-fundo cum rasorio si est possibile et consequatur ultimum eius. Si autem non fuerit pos-sibile dilatari vulnus fistule cum rasorio aut propter timorem infirmi aut propter compositionem membri dilatetur cum tenta de spongia vel de aristologia rotunda facta deinde vel cum medulla ... facta dilatatione ut medicus eius fundum

vel eius ultimum consequatur mundificetur locus fistulatus cum unguento apostolorum quod sic fit. Recipe cere albe resine ana ʒ xiiii ari-stologie longe thuris ana ʒ vi opopo-nacis et floris eris ana ʒ iii armoniaci ʒ xiiii mirre galbani ana ʒ iiii bdellii ʒ vi litargiri ʒ xviiii infundatur bdellium in aceto vini et decoquatur in estate cum lb ii olei et in yeme cum ... vel unguento viridi cum pulvere aristolo-chie ... cum zedoaria ut dictum est ibi facta mundificatione cauterizetur locus qui est fistulatus cum instrumento ferreo co-nvenientis figure ad vulnus et ad membrum vulneris removeatur eschara cum butiro vel cum unguento apostolorum postea incarnetur locus et consolidetur. Cura autem eius que est in osse et aliis membris fit hoc modo. Aut est in osse nervoso vel plano. Si autem fistula fuerit infiltrata in osse non nodoso et aliis membris dilatetur vulnus usque ad pro-fundum cum rasorio ut dictum est vel tenta dictis et postea et unguentis donec os corruptum appareat et removeatur os corruptum cum rasorio et fiat cauterium in osse in parte illa que attingatur cum osse remoto et infirmatur cauterium bene cum instrumento ferreo et hinc removeatur hoc corruptum similiter vel aliter et removeatur butiro cauterii ut si aliquid de osse corrupto remanserit cauterium cum instrumento ferreo convenienti in forma et figura ad membrum et ipsam extremitatem secundum profunditatem et magnitudinem eius. Sciatis quod cauterium cum ferro ignito omnium complexionum et compositionum membri lesi rectificat re-mota eschara cauterii cum mundificativis incarnetur locus et consolidetur et hoc in-latino modo et similiter et quod similiter non attingerit ultimo modo ex subito et violentia consolidationis. Si autem fistula fuerit in osse nodoso infiltrata di-mitte curam eius melius est et magis laudabile. Nam medicus non cogitur

horrorem in lucem ex ista cura tum
propter longitudinem cure tum propter fine
ut plurimum non laudabilem Si autem
in cuius cura intromittere te volueris fa
nas ut dictum est in non nodosa parte
quia non debes vulnus dilatare cum
rasorio vel ferro propter inundationem nimiam
arteriarum et venarum quas vitare non
poteris quia ex incisione istorum membrorum
destruitur forma et motus membri
et post mundificationem et restaurationem cum
pulveribus et unguentis et remotionem ossis
et cartilaginis fiat in ossibus ut dictum est
supra Purgare sepe cum pillulis fetidis
pillulis de elleboro dictis in capitulo de cura
et cancrena vel cum decoctione facta
ex eisdem Illa purgatio ista facta semper
ex rebus istis multum confert in hoc
casu bonum et utile remedium omnibus
fistulis est cum novo tamen ulcere in loco
declinatio a fistula hectiche maxime con
venientes ad fistulas superiores antiquas
et hec est generalis regula et ultra in
fistula sequitur

Capitulum lviii de cancro et mortificatione seu corruptione deambulativa herpeti esthiomeno sive herisipila in membris quibuslibet R.

Cancer est apostema durum nascens
ex materia adusta vel ex humore
reducto ad adustionem ad materiam
congregato in uno loco incipit ad
modum ciceris apparere in loco cum
duritie et calore Et augmentatur gradatim
cum multiplicatione duritiei et caloris
et eius vene et radices cumulantes se plene
plene sanguine nigro et nascitur ut

plurimum in mamillis et locis glandulosis
sub ascellis et inguinibus et similibus et
hoc habet cancer quia quanto magis palpa
tur et tangitur eius multa duritia
et calor magis augmentatur et sic bonum
est ut non tangatur aut leviter tangatur
absque molestia Cura vero deambulativi
sive herpetis esthiomeni semper fit in omni membro
ex cola adusta venenosa que cum remanet
in membro non cessat cum sua acuitate
et venenositate corrodere membrum et de
ambulare corrodendo donec ipsum de
struxerit et mortificaverit nisi efficaciter
obsistatur medicinali vel cauterio et vocatur
a latinis ex nomine sue corrosionis et deam
bulationis lupa sive erisipila Sed differt
erisipila ab herpete quia erisipila non
deambulat nec imprimitur in pelle quia
et carne in carne herpes imprimitur usque
ad profundum membri et usque ad ossa sed
non tamen eadem Cura tamen nullo
modo incipiat cancer curationem perfectam
nisi totum membrum abscindatur in quo
est cum infirmitate totalis cum eius
radix ex qua mentionem fecimus non
possit evelli nisi via illa resecanda
post illa materia eius cum cura leni
et molli et blandiente que sic fit
Utatur dieta temperata lympha et aqua vino
et abstineat ab omnibus salsis et acutis
et multis legumine et caseo et purgetur
sepe cum pillulis fetidis vel cum pillulis de elleboro
factis in capitulo de cancrena vel decoctione
facta ex eisdem Ungatur locus et circa
cum oleo rosato tangendo locum cum penna
oleo inuncta eodem et cum bo. ar. pul
verizato et mixto cum oleo rosato vel unguento
quod sic fit R. olei ro. ℥ iiii. cere ℥ ij.
liquefiat cera et cum oleo dissolvatur
cum addatur cum infrigidatum fuerit
ʒ. ß. camfore pulverizate et ℥ ß ceruse
ablute et ℥ ß aque ros. hoc unguentum
reprimit eius augmentum et malitiam
et fervorem et sedat sicut cum ea adiungatur
opii gra. viij. et grana xvi usquiami

ipsius loci mortale est sicut in ma-
xilla parte sinistra subascell' et in
gula. Cura utriusque rubee et spar-
sim antrax non duxerit ad
sincopim ad vomitum et ad in-
gredinem vel viriditatem circa eius
summitatem et tunc flebotometur in appar
in contraria parte partis lese vel ventosetur
et non fiat post eius ventosationem
confirmationem quia per hoc spargeretur humor
per corporis et fieret lesio ultimis sed
post fieri septima die si victus fuit
et etas conveniens de eadem parte,
et est utilis multum Item fiat triste
lemphum in principio utriusque corporis
et sumat de 3° in 3m ʒ .ij. l' in ℥
frequenter cum sic fit Rx cum aqua de
corticibus pomorum Ille vero qui
antracem patitur Rx viol' roree
lingue bovis an. ℥ .j. coquatur cole-
aqua et reservetur Ille qui patitur
antracem patitur Rx polipod. ʒ .iij.
sene roree .i. comminuta peromb
epithimi cuscute an. ℥ .s. elli nigri
ʒ .ij. mirabol. indorum ℥ .j. pruna
sicca n° x pistentur omnia gros-
so modo et bulliant in ℥ xvi aque
et consumetur medietas verum est
quod sene et epithimi ponuntur in fine
decoctionis ne virtus eorum resol-
vatur et coletur hoc totum et in cola-
tura ponatur lb .s. zucari et iterum
reducatur ad ignem et bulliatur
aliquantulum et coletur et detur ut dom
est vel detur ʒ .j. pul. qui sic fit
cum ℥ .j. et s. sirupi ro. et ℥ .iij. aque
pomorum Rx bdellii serapini armo-
niaci opopo. an. cuscute pulpe colloquintide
aloes epithimi ana ʒ .v. scamonee ʒ .iij.
mannae [illegible] ʒ .j. s.
euforbium ʒ .s. terantur et pulverizentur
et incorporentur cum succo porri et
fiat magdaleon et usui reservetur
hic pulvis non detur nisi forti et
robusto. Super rem ponatur Si vero fuit

antrax super maxillas emplastrum factum
hoc modo Rx sandalorum rubeorum ʒ .ij. rosarum ru-
brarum ℥ .iij. camfore ʒ .ij. farine ordei lb .s. pul-
verizentur optime et incorporentur cum
aqua ro. et extendatur cum aceto vini
Si autem antrax fuit super maxillas
ponatur hoc emplastrum in parte posteriori
super spinam in contrario infirmitatis
ut confortet rem natura confortata expellit
materiam ad exteriora circa locum infirmum
ut prohibeatur eius decambulatio ungatur
cum oleo ro. mixto cum bo. ar. et aqua
ros. et aliquantulo aceti et camphora.
Super locum vero infirmitatis ad mun-
dificationem et mundificationem fiat hoc Rx
farine siliginis ℥ .ij. sinapis ℥ .v. pul-
verizentur et incorporentur cum melle ros.
et fiat [illegible] et [illegible] Aliud for-
tius Rx armoniaci ℥ .j. terbentine
℥ .iij. dissolvantur ad ignem lento et
colentur et incorporentur cum predictis ibi
In antrace autem antequam ponatur hoc detur pro
purgatione et ʒ .s. triacae cum ℥ .j. syrupi
ros. et aque frigide mixte cum aqua
ros. et scalpelletur locus infirmus et
abluatur cum aqua calida ne sanguis
coaguletur in loco et distilletur super cul-
men antracis candela cera accensa
vel uratur cum ferro ignito vel cauterizetur
locus cum oleo et terbentina mixtis
sil et sint calida ita ut urant quando
ponuntur super locum. Dieta eius sit mica
panis lota in aqua vel succo cum
vino de granatis vel comedat lactucas
cucurbitam et portulacam conditis cum aceto
Et si fuerit debilis comedat carnes
edinas vel pullorum elixatas cum herbis
supradictis et conditas in aceto vel agresta
Eius potus sit vinum de granatis vel
agresta cum quadruplo de aqua frigida
vel vinum acerbum cum quintuplo eius de
aqua frigida facta mundificatione similiter
et carnes incarnet et consolidet ut
dictum est in malo Attende quod unctiones
et emplastra que fiunt circa locum confortant

Si antrax fuerit super maxillam

ungatur

mundificatio super locum apo.

Dieta

or et mudificationes cum sicco et calid[o] debent continuari quousque omnia accidentia mala remota et ambulata sunt. Vale.

Capitulum lx. de lividitate et nigredine contingente in quo[libet] membro ex percussione R[ecipe].

Et egritudo attingit ab humoribus et sanguine currentibus ad locum et non apparet nec cito resolvitur sed remanet in loco et alterat colorem membri secundum suam essentiam. Primo si recens et cutis cruda fuerit fiat clistere in membro ... percussionis cum ventosis et hoc prima die et ad plus 2a die. postea vero non fiat nisi sint ... Emplastrum cum emplastro quod sic fit. Recipe sulfuris ℥ i. alu[minis] ... ℥ i. olei de ... ℥ iii cere ℥ ii ... fiat cera et dissolvatur ... et deponatur ab igne cum ... incorporet pulvis ... et cum sint facta incorporatio addatur in fine aceti aliquid. Epithimetur locus nocte et die ex isto et omni die ... ponatur unguentum abluatur locus bis cum aqua calida ... sic fit R[ecipe] ... fiat aliquid aceti. Si autem non resolvitur ... locus cum ablutionibus et unguentis et predictis. Sequitur.

Cura

Emplastrum

Capitulum lxi de combustione ignis aque calide et olei bullientis R[ecipe].

Primo infrigidetur locus post combustionem cum aqua frigida et nive et ungatur locus usque ad dies quatuor cum ℥ i olei ros[arum] et ℥ iii populeon ... albumina ovorum et 3 ... et ℥ i ... abluti et ℥ i aque ros[arum] incorporentur omnia simul perfecte et infundetur locus cum ... maxime cum ... post dies ... unguento ... sic fit R[ecipe] olei ros[arum] ℥ iii cere ℥ ii dissolvatur cera et cum oleo ab igne deponatur et addatur ... ad inspissandum ... et in incorporatione addantur duo albumina ovorum et incorporentur cum ipso unguento. Aliud ... non ... abluetur cum aqua ... frigida ... remaneat post ablutionem eius incorporet cum ℥ i olei ros[arum] et ℥ i populeon et ℥ i aque ros[arum] ... et ponatur super locum vehementer et remanet ... melius est ut ... fiat incorporatio ... et deinde fiat ablutio in aquis cum isto unguento. Sequitur.

Unguentum

Capitulum lxii de sudatione in corpore que fit in omnibus membris tempore maximi caloris et maxime cum se homo fatigat.

Et egritudo fit ex fumo colerico vel sanguineo resoluto a membris venit cum calor estivus fortis fuerit et homo se fatigaverit aliqua laboriosa causa agit calor in humores subtiles et veniunt et eos resolvit et ducit ad cutem et faciunt pustulas rubeas et albas et ... in modum ... et fit fervor et pruritus et calor maximus in loco. Cura est eius ut ungatur locus cum oleo ros[arum] et aqua ros[arum] et aliquantulo aceti et fiat

Cura

De combustione ignis aque calide et olei bullientis

De sudatione corporis

epithimi cum sero lactis vel lacte sier. Unctio vel cum aqua nitrose. Item autem possit balneari in aqua decoctionis rosarum et salicis et florum camomille. Est optimum et post balneum fiat predictum unctionem. Item liberatur. Mundificetur aliquantulum. Item si videtur pilletorum cum aqua rosarum in qua dissolvantur ʒ ii tamarindorum et ʒ i manne. Dieta eius sit frigida et potius frigida et humida et vinum album cum aqua frigida et hoc usque ad dies quindecim.

Capitulum lxiii de formica vel impetigine et miliari vel igne persico.

Formica et impetigo fiunt ab eadem materia scilicet a colera salsa vel rubea adusta materia est admixtio alicuius humiditatis. Miliaris vero et ignis persicus fiunt ex materia subtili valde mala qualitatis colerica maliciosa venenositate et acuitate. Signa formice et impetiginis sunt pruritus et calor loci et asperitas et rubedo cutis apud illa loca in quibus sunt. Differt autem formica ab impetigine quia formica non sic imprimitur in membris ut impetigo nec est tante asperitatis nec spaciosa sicut tantum occupat in membro ut impetigo. Impetigo enim in figura occupat locum sicut pendulo huc et illuc inclinato et sic pendulo fiunt quedam lunationes crustosas in membro. Signa miliaris et ignis persici sunt quod in miliari fiunt pustule parve ad modum milii et intendunt locum et multiplicantur in modico et urunt et fiunt alique albe alique rubee et cum rumpuntur maxime albe emittunt humidum in modum sanie sed est venenum. In igne vero persico fiunt vesice in loco ac si ignis tetigisset eum et non multum multiplicantur in loco oriuntur et mordent. Cura formice et impetiginis est ut abstineat a rebus acutis et salsis et vino

puro et utatur dieta humida et purget cum simplo vel mundificetur quod sic fit. Recipe epithimi cuscute ana ʒ v, sellis sic ʒ ii, scolopendrie polipodii tertie sement polipodii lb. s. ponantur et bulliant cum duabus lb. aque donec remaneat medietas colentur et colature addatur lb. s. zuccari bulliat aliquantulum et coletur iterum et reponatur in vase. Sumat patiens ʒ i vel ii in aurora diem de eo in quantum placet vel misce sirupum cum aqua decoctionis predicte. Attende bene et epithimum semper ponitur in fine decoctionis quia hec aromatica in decoctionibus resolvuntur. Vel sumat ʒ i s. pillularum fetide sero cum nadir decoctum et non comedat quousque frangat ptisana de scrofularia et durante in sub assellis. Ungat locum cum oleo de camomilla vel unguento quod sic fit. Recipe lithargiri ʒ i s., aloes ʒ i, minii ʒ ii, cere ʒ ii, olei de camomilla ʒ iiii, fiat unguentum et addatur in fine aliquid de aceto. Fiat balneum in quo ponatur lb. s. sulphuris cum aqua decoctionis rubie et florum camomille et post balneum fiat unctio. Si autem non curatur primo scarificetur locus ut exeat sanguis postea fricetur cum aceto squillitico et post fricationes ungat usque ad finem cum unguento de lithargirio et si hoc non curat ponatur super locum cantarides pistate et mixte cum fermento et aceto et excorient locum et post excoriationes ungat locum cum unguento de cerusa quod sic fit. Recipe olei rosarum ʒ iiii, cere ʒ i, liquefiat cera cum oleo et cum dissoluta fuerit cera cum oleo deponatur ab igne et cum cepit infrigidari addatur pulveris cerusse quantum sufficit ad inspissandum. In fine addantur duo albumina ovorum et ʒ i pulveris camphore. Cura miliaris et ignis persici est ut regatur ex parte diete ut dictum est et ungatur locus cum populeon vel unguento de cerusa et curatur mundificare corpus

fin[o]
pill
unctio
Balneu
Scarificatio
Regimen deforum
Cura miliarie et igne persici

Sizano

cum decoctione facta ex ℥ ii mane
et ℥ i s tamarindorum dissolutorum in
aqua decoctionis prunorum et sint me
liora Et post mundificationem fiat balneum
cum aqua decoctionis radicis malve et con
solide maioris et post hec iterum fiat
inunctio cum predictis unguentis et sic
perfecte curabitur et indubitanter

Capitulum lxiiii de morphea alba et rubea et albaras R

Ee egritudines fiunt ex parte
virtutis nutritive que non
assimilat nutrimentum corpori in
tecto in colore et hoc propter debilitatem
contingentem in virtute ex parte complexionis
alterate in loco a causa intrinseca et
etiam ab extrinseca talesfinente vel infri
gidante locum in quo apparet In alba
ras cum ibi sit asperitas maior tunc et de
nudantur fere fures a loco pertinentes
non quod cum parte assimilationis fit prima
mente adhustio ex qua fit pervitu in
loco cum asperitate loci Cura in morphea
alba est mundificatio corporis cum trocis
de turbit quod sic fit R turbit albi
mundi partem ℥ i s ℥ ii condita ℥ i
et zucari ro. incorporentur sit cum aliquan
tulo succi ro. commedat masticando
circa medias noctem et postea abluatur
os cum vino calido Item In rubea fit
flebotomia vel scarificatio In nigra mundi
ficetur corpus cum pillulis fetidis vel cum de
coctione dicta in capitulo de impetigine
In albaras fiat etiam mundificatio
cum eisdem pillulis et eadem decoctione
ratione loci Cura quasi in omnibus est
eadem Nam locus non indiget nisi
rectificatione quadam Fiunt primo
locus cum sepe unctis et aceto squil
litico calido et maxime in alba et in
aliis albaras pruinis fricetur locus

et postea fiunt fortis fomentatione loci
fricti cum aceto et sepe rubificet locum
cum emplastro quod sic fit R cantaridum
℥ i pistentur et incorporentur cum ℥ i fer
menti et aliquantulo aceti fortissimi
ponatur super hec locum et permittatur per
horam et plus tamen donec quod locum vesi
ricatus sit Sed in albaras dimigdi
mittitur eo quod indiget fortiori impres
sione eo quod magis impressa est in mebro
cum prima mente adhustio post vesicationem
ungatur locus cum unguento de litar
giro dicto in capitulo superiori Ablue locum of
elie cum decoctione furfure et rosis
et flore camomille ante unctionem hec
est via nobilior ad corpus maturum

Capitulum lxv de scabie et pruritu in toto corpore R

Et egritudo semper fit ex flu
te salso in quo fit adhustio
multa vel non multa et hic in
qua non est multum adustio et humida
alia vero sicca Balneatur scilicet renio de
3o in 3m vel de 4o in 4m in aqua decoctionis
furfure et flo. camo. et ponatur in
ipso balneo lb s pulvis sulphuris et
lb ii olei com et sumat omni mane
℥ i s sirupi qui sic fit cum ℥ iii
aque decoctionis prunorum R fumi terre
scolopendrie adiunti capilli veneris
et scariole epithimi radicis enule ana
℥ i pistentur omnia preter semina et epi
thimum que semper ponantur in fine decoctionis
et bulliant omnia in aqua predicta
et in fine addantur semina et epithimum et colletur
et in colatura illa addatur zuccari
in delicatis quantum est medietas aque
et in non delicatis loco zuccari mel et
iterum reducatur ad ignem et despumetur
et postea recipit de sirupo predicto per dies
octo et balneatis fuerit sumat ℥ i
et s vel duas de pillulis fetidis serpentinis

Albaras vero fit

Cura morphea albe

Trociscus de turbit

In rubea mor phea

Sirupus

Cura albaras

Cau un

Sab

Sy

nachit dormitum et non remet vel mundificet cum ferro de ello magis dro in ?petigine Vel cum pill ad sta sibi que sic fiunt R mira bulanorum ℥ i. turbit stamoe ana ʒ i elli [illegible] ʒ iii sene et epithi ʒ ii ana ʒ s fiant pille cum suco [illegible] vel polypod fiant ad modum [illegible] dosis earum sit ʒ i s vel due [illegible] facta mundificatione per purgationem vnam vel plures si in [illegible] medicet ex multitudine ad longitudinem scabiei tempus fiat flora etiam post hoc vel ventosa [illegible] in spatulis et natibus et dor so quibus omnibus completis vngatur locus magis lesus cum vnguento quod sic fit R litarg. ? ere aloes ana ℥ i s cere ʒ ii olei de ?rino ℥ iiii dissolua ceram in oleo et deponatur ab igne et cum infrigidatum fuerit incor poret cum predictis aliam ceram et addatur in fine aliquid aceti Et si fortius vnguentum facere volumus pre [illegible] olei [illegible] et non ponas ceram et adde ibi in fine aliquantulum argenti viui ex tincti cum saliua vel expressi cum [illegible] in isto vnguento Aliud vnguentum nobile R [illegible] viridis ℥ i radicis enule ℥ i [illegible] et bu liant in lb i olei [illegible] et fit in eodem oleo ℥ ii [illegible] et ʒ s sulphuris [illegible] cum hoc oleo et cera et aloes [illegible] et litar. et aliquantulo aceti fiat vnguentum de quo vngatur locus magis lesus tm Aliud ad idem R olei mastici ℥ ii terbentine ℥ i [illegible] et de isto fiat vnctio et est mirabi le in isto casu Sequitur

Capitulum lxvi de sectione super vermes gene

ratos sub cute et nominatur egritudo bouina quia in quibusdam locis ac cidit bobus R

It hec egritudo ex materia cor rupta [illegible] que delegatur a [illegible] ad extremitates membrorum sub cute [illegible] sunt deambulatio sub cute de loco ad locum ac si serpens esset qui mouetur sub cute et corrump [illegible] in putrefactionem loci Cum gr. me dicus [illegible] intendat ad curationem [illegible] ne multiplicet vt fiat [illegible] in membro illo et in corpore primo fiat flora 2o post floram si fuerit corpus plectoricum purgetur cum pill [illegible] Abstineat a [illegible] et vino [illegible] e. infirmo vel hec post purgationem veniet ad locum cum rasorio et scin dat ipsum et extrahat putredinem et vermes et impleatur locus cum aloe et [illegible] et aliquantulo aceti et mundificetur [illegible] cum vnguento apto vel viridi facta mundificatione [illegible] et consolidetur [illegible] sectionem per rasorium sustinere noluerint [illegible] locus cum cantaridibus et [illegible] vel cum [illegible] et [illegible] vel cum sapone et aloe [illegible] et ponatur hec mixtura [illegible] super locum vt [illegible] locus totaliter vsque ad profunditatem post adustionem procedatur cum eradi catione vermis et [illegible] cum mundificatiuis et aliis vt dictum est superius Sequitur

Capitulum lxvii de sectione super ventositates et fumum de ambulantem de membro in membrum

De formica seu ventositate que currit de ambulando de membro ad membrum

Cum maximo dolore

Et egritudo fit semper ex materia
venenosa aqua vel fumus
elevatur currens per membra.
Signa eius sunt deambulatio currens in
modum venti de membro in membrum
et dolor intollerabilis et acuitate sine
ventositate et ardor intus nimis fit et
calor in loco ubi pervenerat fumus.
Cum medicus pervenerit per signa ista
liget membrum in parte superiori et in-
feriori ita quod fumus inter duas com-
prehendit ligaturas vel ventositatem
et in illo medio fiat cum rasorio
incisura et extrahat fumum et im-
pleat locum cum aloe et bolo armeno et olo
roso et albumine ovi mixtis simul
et post in .v. e dies maneat locus
et consolidetur. Abstineat his diebus
ab acutis et nimis calidis rebus.
Mundificetur cum doctrina facta in
capitulo de impetigine et antequam fiat
incisura cum rasorio vel bistoriaco et me-
lius quod potest fieri in hoc casu post
quam ligationes facte sunt et fumus vel
vapor inter ipsas est comprehensus
cauterizare locum usque ad profundum
cum instrumento puncturali vel cultellari
et accedit cum clisteri et mundifi-
catione interiori antequam fiat incisura
cum rasorio vel cauterium facto muto
removeat escaram cum butiro vel
axungia usque ad dies .v. postea
mundetur et consolidetur in fine.
Attende quod mundificatio que fit a me-
dicina in omni egritudine valde
utilis est et convenit et nimium cum
virtus vel etas vel timor non impediat

Explicit liber primus
Incipit secundus de vulneribus et contusionibus

que fiunt in omnibus membris in toto corpore a capite usque ad pedes.

Captm primum de cura et percussione capitis sine vulnere cum fractura et modo curationis eius

Cum quis percutit in capite cum fuste vel lapide et fili
bus vel cadit et percutit caput
super lapidem vel aliquid aliud et non
frangit pell sive cutis oz medicus
considerare utrum cranium fractum sit
vel non signa autem cranei fr
fractum sunt huiusmodi vomitus et sincopis
hora casus et percussionis et rugedo
oculorum et rubedo eorum post cum quadam
coniunctate et cum rubedine venarum
antedentur et vulgo et sistomma
vas stomachus continuatur cum cerebro
mediante quodam nervo magno
qui ex anothomia probatur in omni lesione cu
potius et maxime cum ledit subito ex
percussione fit ex debilitate stomaci
et compatitur cerebro ex affinitate cum
veniunt humores ad ipsum et propter debi
litatem non potest stomachus cibos
et humores retinere sed evomit et fit
vomitus super fortem lesionem capitis cum
sistomma fit Et ex hac eadem ca
venit rigor qui fit paulatim sic
incipit aut spasmus et ultimo mortem
Et hoc sunt signa s. rigor mortis
vulneribus nervorum et maxime nobi
lium quia cum hoc accedit in istis vul
neribus forte nominatum adueniste
in nervis et locis nobilibus significat
et debilitas motus cum pravitate
sompni et vigil. et febr. cum istis
infra dies tres et etiam operator probatu
potest de hac investigare si in talibus
usus fuerit hec signa firmiter
de lesione cranei et paruulorum febrem
potest medicus iudicare Cum aut
aliquod horum non attulit neque manu
potest scire potest itaque quod cranium non
est lesum in dura mater vel pia mater
nec aliquis parvulorum febris Atten
de si generale quoddam quod cum quis ledit

Signa cranei fracti

Cause spasmi in vulneribus nervorum

in capite cum ense clava et sagitta et
si lesio est fortis debz phoc omni ad
palasim et quaeret que qui fuerit le
sio in pte dextra palasiis sit in si
nistra et contra et pt' hoc sit
que nervi qui veniunt ad ptes dextra
rachitatis sunt in sinistra et econ
et hoc innuit Avic li. 3o tra. de pte
lasi plaga et incisione cutis capitis
Cura autem si cranium fuerit lesum
vel non fuerit statim in pio in pa
visitatione lucrentur capilli cum
clava rata et oleo ro. mixto in yeme
et in estate cum feria et oleo ros mixto
postea removeat cum rasorio tonsura
cum forpicibus precedente 2o fiat flebo
de vena cephalica in manu contrarie ptis
lese nisi obviet et etas convenerit vel
ventosine cum cutis in spatul'
et postiori et fiat que omni die assellt
p aliquem medium et maxime per
clisté qd sic fit Rx. tbr. aq. decoc
malvarum et blete et oli com 3 iiij
mellis 3 ij salis 3 S. misceant
simul et colent et imponat tepid
nam clisté allevat cerebrum et trahit
fumum et mat ad inferiora et est
ultimum bonum in curatione apu
ris tali in loco leso et in cerebro
Post flebom vero et ante clisté vel
post sm que medico videbitur Si cra
nium fuerit lesum incidat cutis
sm figuram triangulatam largam
ut totis lesio cranei pfecte videat
et impleat vulnus undique ita
que labia vulneris suggerent cum
stuppis et plumaceoli infusis in
oleo ro. tepido mixto cum vitello
ovi et non cum albumine quod nihil de
terius in fractura cranei et vul
neribus capitis qo sum Et si indigerit
constrictione sanguinis post incisionem
alio vel ne pone cum oleo et vitello
pulverem qui sic fit Rx mumie
alu. zuc bo. ar. san. dra. dragu.

an 3 S. pulverizent et recollet vel
alium fortiorem qui sic fit Rx gipsi
3 j. mumie tele aranee pul. m.
que reperitur more furni bo. ar. pul
thu. an 3 S. pulverizent et recol
lent Et si isti non sufficerent
ad constringendum sanguinem loco
olei ponat cum pulveribus albumine ovi
et removeas olm et sic constringit
Et ligent extrema et ponat ven
tosa magna sup epar sine inci
sione Et ita constringunt etiam san
cum velociter Ad autem incisionem
post incisionem considera fracturam
cranei utrum fuerit occulta aut
manifesta Si autem sit occulta pone
incaustum sup fracturam et cum
parum stetit removeas incaustum
cum pecia a superficie ossis cranei
intrumet n incaustum in fissura
occulta et sic pellas ut qd occultum
erat manifestabitur ad oculum Cum
autem certus fueris de fractura cra
nei sive fuerit occulta sive fuerit
manifesta oz te considerare in remotione
ossis sm naturam vel figuram remotionem
ossis lesionem cranei et fortitudinem
nature et debilitatem infirmi et
partem loci lesi Ubi p° s. nam
vel figuram lesionis cranei ut si cra
nem in lesione fuerit depressum
ita ut comprimat cerebrum et non sint
separatum circumferencijs vel separatum fue
rit cranium depressum et in separa
tione sua intraverit sub osse suo
aut non intraverit Et iam sunt
fractura cranei circularis vel linealis
occulta aut lineal' manifesta aut
semicircularis vel circularis Si autem
fractura cranei fuerit lineal' oc
culta et fuerit tibi manifesta per in
caustum ut dictum est supra Et si
fuerit ppe iuncturam certa iunctura
cum in remotione cranei laboraveri
tis instrumentis ferreis et tunc hora

Amos

Cura sive cranium fuerit lesum sive non

Clistere

fractura cranei

post precisionem fractura

Incaustum

Considera figuram cranei

trepanonis l' rasparionis bonu est ut aures infirmi claudant cum bombice l' pono ne nimis sonitus instrum ab infirmo audiat et h' erit cum ut infirmo nimio teneat. de manuali opon et predarom trepane et scarificationis (?) sanando et removendo os lesum et fractura lesionis in longitudine si fractura cranei erit lineal l' fimlaris si fuit fimlaris l' semicirculares. Si autem fractura cranei fuerit lineal vel occulta l' manifesta non indigeas alio nisi cum ... l' raspatore pro cede in fissura mai[ta] l' occulta dilatando ipam usque ad profundum removendo de craneo ab utroque late usque ad duram matrem / si occulta autem eodem modo si usque ad matrem duram penetraverit et si non penetraverit procedas in dilatatione operando cum instrum usque ad finem ejus semper caveando membranas. Si autem craneum fuerit depressum non separatum a ceteris frangos removeas partem depressam laborando ex ceteris frangos ossis sani perforando usque ad profundum itaut depressum removeas l' eleves secundum quod melius tibi videbitur. Si autem craneum depressum fuerit et separatum a ceteris frangos tenear aliquid removere de sano craneo et mollificare depressum cum oleo ros. ita quod pro remotione cranei sani et pro mollificatione leviter et sine dolore et sine distensione et ulceratione membranarum et nervorum possit pars depressa a medico removeri. Si autem pars depressa subintraverit craneum sanum est maior fractura cranei aut minor. Si minor fuerit mollifica illam partem minorem cum oleo ros. Et cum mollificata fuerit extrahe leviter et fiet sine dolore et postea fiet ut dicemus.

Si autem pars depressa maior fuerit sanas ut removeas de osse sano tantum cum trepano et raspatore quod possis illam partem depressam post mollificationem cum oleo ro. leviter et suaviter extrahere et removere. Sed in remotione cranei lesi debes considerare debilitatem et fortitudinem infirmi. Ubi enim si eger fuerit debilis l' fuerit puer l' decrepitus debes procedere cum operatione tua cum consilio et trepano et ... et raspatore leviter et suaviter et quod sunt in fortibus et robustis una hora debes facere in istis in tribus successive vel die una. Attendere debes quod multo magis si consideraveris bene in craneis puerorum potes removere lesiones et superfluitates capitis mollificare cum oleo ro. mixto cum melle ros. super fracturam cranei et cum illis pone folia ... Et prout vulnus ... bo. ac. Et consideret totum propter teneritatem et mollitiem cranei in pueris l' in aliquibus hominibus debilibus. De in remotione cranei lesi debes considerare naturam impositionis loci lesi verbi gratia primo si fuerit fractura continuata sine incisura cum conectura capitis l' fuerit ipse in sutura est timorosa valde quia propter suturas ... ... ex cerebro et pannicul... ex lesione quorum cerebrum et panniculi recipiunt alterationes et dolores et fit istud causa capitis cerebri et panniculorum eius et cum hoc causa mortis etiam unde si lesio fuerit ipse in sutura l' in sutura nolle mo... primas in remotione cranei lesi approximare ad suturam cum instrum ferreo sed porationem in sano continuato cum leso quod est in sutura et cum mollificativo et confortativo dicto superius tentare removere lesum illas impossibile est operari cum instrum ferreo

Attende debilitate et fortitudinem infirmi

Remove superfluitates cranei puerorum

Attende naturam et impositionem loci lesi

ponatur. Aliud R(ecipe) mumie thuris
dragaganti ana dr. i s(emis) sang. draconis ga-
orobi mirtillorum ana ℥ ii fiat pul-
vis subtilis et si in estate melius aliquo
in yeme Unguentum predictum sic extra
et erit optimum in incarnatione et
tunc recipiatur oleum et resina et
cera secundum proportionem debitam u(idelice)t
in isto oleo ad faciendum unguentum
post ex quolibet pulvere supradicto re-
quiruntur ℥ i s(emis) et de media cere
et ℥ iii resine et cum dissolutum
est cum resina et cum oleo ad ignem
tolletur et in colatura ponantur pulveres
dictarum rerum et fiat unguentum In fine
post incarnationem ponatur pulvis con-
solidativus qui sic fit R(ecipe) mumie cipressi
gallarum sang. orobi ana ℥ i s(emis) sang. dra.
masticis ana ℥ ii fiat pulvis con-
solidativus Aliud R(ecipe) thuris thuris
ana ℥ i s(emis) thuris masticis ana ℥ ii mu-
mie mirtillorum galle nucis cipressi ana
℥ iii sang. orobi ℥ iii. Attende hanc
generalem doctrinam in omnibus fractu-
ris capitis quod si caro unctuosa vel super-
flua appareat supra duram matrem vel
craneum semper removeas eam cum
unguento apostolorum quod faciemus in fine
vel viridi quod sic fit R(ecipe) aluminis zuc-
carini eris mellis ana ℥ i misceantur
Et scias quod eadem est proportio istorum
unguentorum ad carnes capitis molles et
duras mater sicut proportio olei rosati et
mellis rosati ad mundificationem in-
grediens et sanguinis duras materis
Si autem accidens vel percussio in capite
fuerit sine fractura capitis non in-
diget infirmus alio post abrasionem
capitis in principio stupa et stramentum
vel elixi in sua unctione cum oleo ro-
sato et bo. ar. et pone pulverem mirtillorum
Post ista debes ponere supra locum
lesum et super pulverem emplastrum de ca-
mom. cocta ad ignem Item contra
hoc pulvere mirtillorum confectum capit

et locum lesum defendit ipsum a
receptione humorum et inflatione Dieta
tamen in eo cum fracturam capitis patitur
sive sit cum vulnere sive sine vulnere
a principio usque ad finem talis erit et proprie
die passionis usque ad dies in more
in estate vel aliter in yeme vel quousque
securus fuerit de apostemate ne fiat cum
plus dia ei micas panis lotum
in aqua vel succum fructus vel ordei vel
ptisanam vel bouagium cum
amigdalato vel subtilium ordeum cum eod
Si vero esset infirmus debilis eum
possit usque ad predictum tempus exspec-
tare det ei carnes edinas et pul-
lorum coctas cum ...tis vel lactucis
vel portulacis et ...tis cum agresta
vel comedat eas cum vino et granatis
Post e. vel aliter regatur eum fortem
cum eisdem membris eodem modo ut
dictum est usque ad completam incarnationem
dure matris cum craneo et usque ad re-
ceptionem ... loci post secundum
et incarnationem alias regatur infir-
mus cum castratis membris et porri
et arietis et pedibus aliorum istorum
elixatis et assatis ut grossos humores
et viscosos generet ab illis et
...mentis in reconditione ... dissiones
et callosam loco ossis deperditi pira
et cotana cocta sub prima post
comestionem comedere potest bene possit etiam
hoc tempore comedere perdices gallinas
fasianos perdices et aves paruas in
aquis non degentes Potus ergo
summopere a vino se abstineat usque
quam ad perfectam incarnationem quia nil
est quod ita pertinet caput et precipue
vinum ad cerebrum quia admodum venenum
nec aliquid quod ita inducat reu-
matizationem et debilitatem cerebri et
transitum humorum ad cerebrum ut
vinum Sit ergo contentus in aqua
decoctionis passule vel agrestarum
aqua vel cum aqua decoctionis zuc. ro. vel

factum fuerit cum ense et labia ita dilatata fuerit et quod pell pendeat et non possit alteri parti adherere pse suat cum filo duplicato incerato et bene firmet post remotionem pilorum et dimittat vulnus satis aptum in loco decliviori ut sanies possit libere exire de vulnere cum ibi fuit generata. Super suppsituram ovinne pone pulvis qui sic fit ℞ sandra(cum) dragaganti gummi ara(bici) bo(li) ar(menici) ana ʒ i s. pulverizentur et cribellentur in ore vulneris apto vel quod remanat aptum post sutura ponatur sicut in aliis vulneribus in principio. Olim rosaceum cum vitell ovi et circa vulnus bo(lo) ar(menico) cum oleo ro(saceo) ut dictum est. Scias quod omne vulnus post quam fuerint tres dies et quartus in quo in quibus fuit cum fractura tunc non requirunt mira(tione) sed olim cum vitell ovi sed est convertes ad mundificationem et confortationem loci ponatur emplastrum quod sic fit ℞ mell ros(acei) farine or(dei) ana ʒ i s. fenugreci ʒ i s. incorporentur. Invenio vero que fit in vulnus cum bo(lo) et oleo ro(saceo) vel quam possit fieri cum suavi tbaz fraz f. cum suco solatri et labia que ponuntur cum vulnus in membro cum contusionis apta tis cali et confortationis membri non relinquat usque ad tempus in quo consolidatiua post incarnatiua requirunt facta mundificatione moveret vulnus cum pulvere incarnatiuo qui sic fit ℞ thuris mastic. vernice ana ʒ iij mirre ʒ i farine ordei ʒ i s. misceantur et cribellentur vel cum unguento quod sic fit ℞ resine ʒ i m cere ʒ i s. pul thuris et fa(rine) fenugreci ana ʒ s. oli olive ʒ i. Ista dissolvatur resina cum cera et in fine cum oleo et addatur pul fenugreci et thuris et colet et ponatur in vase facta incarnatione consolidet ut dictum est vel ponatur pulvis qui sic fit. ℞ corticis granatorum mune matrici cupressi foliorum lingue bovis simul ana ʒ i s.

pulverizentur et cribellentur. Si vero vulnus cum ense et labia tamen fuit cum fractura et vulnus non fuerit amplum et sufficiens ad removendum fracturam lesum amplietur vulnus vel incidatur tunc secundum figuram triangularem ut cum facilitate medicus cum instrumentis manualibus in remotione ossis possit levius laborare et postea procedat in remotione ossis secundum figuras lesionis et debilitatem et fortitudinem infirmi et naturam loci ut supra dictum est in primo capitulo. Si autem vulnus capitis tamen fuerit cum sagitta et penetraverit cranium usque ad profundum vel non. Si autem sagitta penetravit antequam ipsam extrahas removeas capillos et postea dilata vulnus cum rasorio ut sagitta exeat et ne ex infiltratione sagitte in lacertis vel nervis vel nervis tuti cum difficultate et dolore trahat et propter hoc bona est dilatatio vulneris ante extractionem sagitte. Et extracta sagitta procedat medicus cum flora vel stractione secundum quod videbit de debilitate et fortitudine infirmi et cum clisteri et cum suppositorio et cum unctionibus intrinsecis et infusionibus et emplastro mundificatiuo ut dictum est superius in eodem modo. Si non sagitta usque ad profundum penetravit cranei considera in extractione sagitte antequam extrahas eam nam ut plurimum homines moriuntur ex extractione sagitte tamen cerebrum lesum fuerit nam sanum exalat spiritus et calor et deficit propter hoc sensus et motus et sic moriuntur. Bonum est ergo post remotionem pilorum ut vulnus scindatur undique secundum figuram triangulatam ita quod tunc lesio manifeste appareat oculis et tunc oportet locus cum bo(lo) ar(menico) et oleo ros(aceo) ab extrinseco. Ab intrinseco vero mollificetur ferrum et oportet tunc cum et locum lenius quam est circa ferrum cum oleo ros(aceo) et vitell ovi et dimittat sic per duos. Septima die fiat flora ex cerebarum mano

contrarie partis lese vel fracture vel distere
Et iterum sunt cum hoc pertinentia
et confortationes et mollificationes ut
supra diximus. Tertio vero dicit ostendentur
dissolutionem [illegible] Nam si esset in tanta
debilitate quod nullo modo possit extrac-
tionem sustinere dimittat usque ad fi-
nem vite Si autem habet aliquem vigorem
et bonam mentem removeat cum instrumento
ferreo de osse leniter circa sagittam
ut leniter et cum minori dolore et commo-
tione capitis a medico sagitta possit
evelli Nam si sagitta extrahatur
violenter absque aliqua separatione circa
[illegible] commovebitur et panniculi cerebri
elevantur violenter et extenduntur
[illegible] et currunt propter violentiam
[illegible] ad cerebrum et ibi vel apostemabit
cerebrum vel subito moriatur propter compressionem
cerebri a [illegible] et accidit sicut quod
accidit appopletico hoc facto sagitta
cum digitis vel tenaculis leniter et sine
difficultate extrahatur Et immediate post
illud impleatur locus circa lesionem cum pe-
tiis intinctis in oleo roseo et melle ros-
marino et ponantur alia petie intra
duram matrem et circa eam ne ex motu
cerebri eius panniculi per fracturam circa
exeant et ex contactu partium asperarum
ossis lesi dura panniculi ledantur et ne
ex grandine contactus loci diminutione
[illegible] et asperi apostemetur quod apertio
in [illegible] esset [illegible] mortis [illegible]
[illegible] tertio in cura curanti et vul-
neris post extractionem sagitte ut dictum
est in primo capitulo Dieta eius sit talis apud
usque ad vii vel viii dies si fuerit
fortis vel debilis ut dictum est in primo
capitulo Et potus eius sit [illegible] quod potio
eius in hoc casu magis dico esse [illegible]
semper quam calidus ut cum aqua decoctionis
[illegible] [illegible] seu cum aqua cum [illegible]
vel aqua decoctionis [illegible] veteris rosis quod
est melior omnibus aliis potibus eo quod [illegible]
et appetitum magis omnibus aliis [illegible]

in hoc casu vel [illegible] decoctione seu
aqua decoctionis primorum [illegible] et
non [illegible] quod [illegible] medium
destruunt appetitum In debilibus vinum
debile vel agrestum cum quadruplo de
aqua decoctionis [illegible] rosis veteris
Et cibus eius in hoc casu sit [illegible]
ad frigiditatem ut [illegible] lom
[illegible] vel [illegible] vel ordei vel
pistulare vel [illegible] vel lactuce cum a
mygdalis et agresta et hoc in principio usque
ad [illegible] apertio et [illegible]
loci si fuerit fortis Si autem fuerit
debilis comedat carnes [illegible]
[illegible] magistri et vino de granatis sicut
ut dictum est Sequitur capitulum 3m.

Capitulum 3m de vulnere quod fit in naso et facie cum ense et similibus et sagitta et modo curationis

Vulnus in naso et facie
factum cum ense et similibus quandoque
fit secundum longitudinem faciei
et nasi et quandoque secundum latitudinem et
quandoque est largum et amplum et quandoque
strictum Et si sit largum seu strictum
quandoque est cum deperditione pellis et ossis
et quandoque cum deperditione ossis tantum vel cum
lesione et non deperditione Si autem
vulnus fuerit strictum et sine deper-
ditione ossis vel pellis non indiget
alio nisi ut coniunctis partibus distantibus
vel cum plumaceolis vel cum sutura plumace-
oli non sufficerent et potentes
ad conservandum in situ et figura
debita partes reductas et coniunctas
et non obmittas de flore vel de [illegible]
[illegible] et [illegible] vel [illegible] in principio
quod tibi melius de [illegible] ex parte
indigentie et ex parte debilitatis et
fortitudinis ut [illegible] non possit

nullo modo generari. Ponas in loco
qui est circa vulnus cum peciis et
stupis ut membrum lesum aliquos
humores a forma non recipiat et ut
forte fiat et confortetur omni die et
continue donec ab aparte ut non gene-
retur sit sermonus in bona quanti-
tate electe que sic fit. Recipe sumi solatri
vel umbilici seu sempervive ana .3. iii.
olei rosarum .3. ii bo. ar. .3. i aceti .3. v
misceantur sit cum peciis super vulnus
pone de pulvere incarnativo cum vitello
ovi qui sic fit. Recipe olea bo. ar. ana
.3. v terantur et cribellentur. Vel alio
pulvis conficitur cum vitello ovi qui
sic fit. Recipe fa. ordei .3. iii. mirre
olea gummi ara. ana .3. v terantur et
cribellantur. In principio fiat hoc.
Si autem post primum videas hoc quod
vulnus indigeat aliqua mundificacione
mundifica locum cum melle ro. mixto
cum fa. ord. vel terebentina mixta. Post
mundificacionem incarna locum cum pulvere
de thure. In fine consolida cum pulvere
de mirra cipressi et cum ablucione facta
cum vino calido. Et scias quod vinum cir-
culum facit adherere et carnem firmat.
Si autem cum vulnere scrato vel puncto
non sagitta fuerit deperdicio
ossis vel carnis tunc donare aliquid generare
loco ossis ut cicatrice fiat pulchra
cum re que sic fit. Recipe thuris mirre
ana .3. v fa. fe. gre. ana .3. i resine
.3. iii rese .3. xv olei lb. i fiat unguentum.
Vel cum pulvere qui sic fit. Recipe masti-
thuris mirre olea gummi ara. ana .3. ii
fa. fe. gre. .3. i misceantur et non pre-
sumas ponere has res super vulnus
nisi observaveris has regulas rerum quas
in principio fieri dixi. Sed ponas super
vulnus continue usque ad tempus in-
carnationis oleum mel ro. mixtum
cum vitell. ovi. Et post incarnationem
consolida cum pulvere qui sic fit.
Recipe mirre cipressi corticis granatorum mirre

ana .3. v pulverizentur et cribellentur.
Si vero vulnus fuerit amplum sive
fuerit secundum longitudinem sive lati-
tudinem considera si ibi ubi fuerit se-
paracio aut non. Si autem ibi non fuit
separacio ossis facias suturam et ad
hec cum pulvere ut diximus. Si vero
os separatum fuerit ita quod non adhe-
reat secundum aliquam circumferenciam vel
non teneat se cum osse sano in ali-
quo loco removeas et postea sue
vulnus. Vel facias quod partes disiuncte
adhereant firmiter. Si autem os sepa-
tum teneat se cum osse sano in
aliquo ita quod non sit separatum ab
omni circumferencia constringe ipsum
os cum sutura et plumaceolis et cum
instrumentis et benda quod remaneat in loco
si videtur tibi quod sit possibile et si non
videtur tibi quod sit possibile hoc remo-
veas ipsum os dum vulnus est recens
quia in omnibus intestinis infirmum quod si per
tempus dimiseris et postea fuerit
necesse ipsum removere faceres eum in
firmo dolorem de novo vulnerare quod fuit
in principio non fuisset eo quod natura pertransi-
ens conveniat super ipsum. Et sic ex novo
dolore propter remocionem ossis turbabitur
natura et erit hoc causa longioris infir-
mitatis male vulnerum consolidacionis.
Attende de sutura generale hoc scilicet quod debet
fieri in omni membro vulnerato re-
quirente pro forma et figura vul-
neris scilicet de sutura primo quia omnis sutura
melior et durabilis magis sit cum
filo simplici incerato triplicato quam
cum seta quamvis seta sit nobilioris
et subtilioris substancie quam sit filum
illam filum et maxime inceratum
minoris et tardioris incisionis
et maioris durabilitatis est in loco
in omni sutura vulneris. Et quia
vulnera circulariter distinctioris significationis
curationis. Item debet fieri cum acu
triangulata eo quod facilius et melius

Sicut longitudinem amplum

Attende de sutura vulnerum

quale debet esse filum

acus qualis sit

modus suendi

penetrat membrum. 3° debes considerare modum suendi. Nam aliquibus istorum vulnerum sunt ut pelliparii suunt et hec sutura est pulchrioris continuationis. Fit etiam cum nodis et nectitione in hac sutura revolvitur filum in prima nectatione bis et in 2a semel ut nodus firmus remaneat. Et elongetur unum nectum ab alio distantia aliqua. Fit autem sutura per appositionem plumaceoli et bendarum ex utroque latere vulneris et postea extremitates bendarum et plumaceolorum suantur et sicut includunt subtus et remaneant. Sed hec sutura non habet locum nisi quando vulnus est parvum et non indiget forti adductione vel firma adherentia sed debili. Iterum hec sutura non competit sicut in omnibus locis sed in aliquibus tantum scilicet planis et equalibus. Iterum fiat sutura cum insertione acuum in loco circa quas circumvolvitur filum bis vel quadruplicatum et firmatur. Et hec sutura non fit nisi in membro magno velut humero vulnerato in casu adiutorii. Et quando vulnus indiget forti et longa adductione prius cum adherentia forti est.

Si fuerit tunc vulnus cum sagitta

Si vulnus factum fuerit cum sagitta considera utrum sagitta sit apparens vel non. Si autem fuerit apparens mollifica locum et conforta cum oleo ro. rosato actu. Et si lapsus vel rumores minime non impedierint te vel te infestaverint vel sagitta ita parum intraverit membrum quod de facili possit extrahi sine difficultate et magno dolore eiunctte sagittam usque ad sedationem. Et observa ibi predicta circa regulas prime vulneris vel flore vel ventosationem vel dietam vel supperium fiat vel regatur cum dicta fria et potu et locus vicinus circa sagittam cum bo. ar. et suc. et oleo ros. et vulnus cum oleo ros. calido ita quod intrat circa cannulam sagitte et intra sagittam et circum fenetras vulneris sagitte si est possibile. Sequenti die cannulas

ad inferius et nisi debilitas vel aliquid impedierit cannulas sagitte apparentes intra tenaculas dentales et firma tenaculas bene firmando sine comprimendo nimis superius posteriorem tenacularum ut dentes tenacule in cannulam sagitte fortiter imprimantur et sic torqueas volue tenaculas ad dextrum et sinistrum et postea reducas sagittam ad locum in quo primo fuit. Et sic recte et levabit et sine difficultate poteris extrahere cum ipsa sagitta tibi manifestat ex revolutione ad dextrum et sinistrum et converso. Qua sagitta extracta non comprimendo dolorem impleas vulnus cum penis et suppositis infusis in oleo ro. tepido et vitello ovi et hoc usque ad tres dies vel c. et tunc in tempore rectificare vulnus cum mundificativum scilicet cum melle ro. et sic eo et remagia que magis maturant dolorem. Facta mundificatione incarnetur cum thuri et consolidetur cum balaustiis et cortice gra. et mure cipressi. Si autem sagitta nullo modo fuerit infixa manifesta in quire eam si fuit in naso temptando si fuerit intra foramen nasi cum tenta vel alibi si fuerit alibi. Et si etiam non inveneris aliqua via semper mollifica et conforta locum cum oleo ros. usque ad consolidationem vulneris si potius propter quam illa vult consolidare vel usque ad tempus manifestationis sagitte. Et multotiens propter quam istam sagitta manifestat vel natura interno expellit eam ad locum convenientem et extrahitur per se sine difficultate vel manifestabitur ita quod in fine potest extrahere vel medicus. Si autem non apparet et manifestatur protractum tenete et non precipiens tenere cum ponere in cannulam sagitte oleum ro. et mollificare locum vulneris cum eodem oleo per tempus et cum visum fuit tibi quod loca mollificata

fuerit in foramen pone cannule sagitte
tentam atque unam et imprime unam
in foramine cannule usque ad ventrem
inferiorem cannule et tunc revolve
utrumque versus partem exteriorem et co
move cum uno ipsam sagittam et ea
dem extrahe si est possibile Si vero
possibile extrahere ipsam non fuerit tunc
recurras ad mollificationes loci et dila
tationes quam intentionem dilatamus locum
sagitte post primam experientiam cum
vino regio i. vitreoli de quo fit in
cinctum imposito in foramine sa
gitte Et post positionem intellige de quo
fit meatum cum oleo ro[sato] vel post duos dies
temptamus de commotione sagitte cum
tenta et eam libere et non dolorose
extrahimus et tamen per dictum per 2as et
3am et etiam ultimas firmans cum regio
i. vitreolo de quo fit meatum et
oleo ros[ato] quod sagittam extrahas quia
per istam viam non est inhibitum quin extra
hatur vel manifestetur medico loco exito
vel abiliori loco ad exitum Si vero sagit
ta vel occulta vel manifesta barbulata fuit
pone in unaquaque barbula cannulam
eneam cannulam penne anseris et postea
cape cum tenacul[o] cannulam sagitte
mediam et sic extrahendo sagittam
barbule in membris non poterunt
infiltrari propterea quod cannule anseris
vel eree cannule impediunt infiltrationem
Remota sagitta procedatur in curatione
vulneris ut superius in eodem capitulo
dictum est Si autem in melle ro[sato] non
esset sufficiens ad mundificandum
propter aliquas carnes molles innatas
mundificetur vulnus cum unguento apostolorum
vel viridi et post mundificationem incarne
tur thure et consolidetur cum pulvere
incarnativo Dieta eius in principio
sit mica panis lota in aqua intinctum
vel succo ordei vel farina tritici cum
lacte amigdalarum vel dentur lactuce vel
cucurbite vel portulace condite cum lacte
amigdalarum et ho[c] usque ad terminum
apostematis Si autem debilis fuerit dentur
carnes edine vel pulline elixate in pre
dictis libris et postea carnes rusticorum
gallinarum pellicum et fasianorum et aucu
m arborum degentium et non magis
et ova sorbilia et brodia et micam pa
nis confectum cum vitell[is] ovorum Et in
fine de carnibus assatis et in patella
et pastillo conditis cum speciebus que
sic fiunt R[ecipe] cinnamomi etc. [illegible]
clamomi galangal garioff[ilorum] ana 3 [illegible]
3 s. fiat pulvis Potus eius sit a
principio aqua decoctionis [illegible] rosa
petri vel aqua decoctionis [illegible]
vel aqua cum agresta vel aqua decoctionis
prunorum siccorum vel aqua decoctionis
mice panis In fine vinum debile
vel subtile mixtum cum aqua ita
quod aqua sit triplum eius vel duplum
cum decoctione rerum supradictarum

Capitulum e^m de vulnere in ciba oculi vel circa cum sagitta et similibus et modo curationis

Vlnera oculi timorosa sunt
propter oculum et propter affinitatem
oculi cum cerebro Et fiunt vul
nera in hoc loco cum sagitta apparente
et quandoque non apparente Si vero sit ap
parens sine non dicitur considerare in re
gimine loci cum unctionibus et confortationibus
oculum sive locum circa cum mollifica
tivis vulneris et circumferentiam sagitte
et cum omnibus rebus facientibus ad
curationes apostematis talis in loco et in
dieta ut dictum est in c. superioribus
rone [illegible] vulneris Si autem sa
gitta appareat ita quod cum tenacul[o]
possit capi accipiatur cannula sagitte
cum dentibus tenacularum et firmetur

Devulnere in ciba oculi et circa
cum sagitta et similibus

et cum hoc aut ledit^r mucha aut non
et intelligo per collum partem posteriore
gule que est a principio nuche usque ad vij
spondilem spine Si autem vulnus
fuerit secundum longitudinem magnum et
non fuerit cum lesione nuche nec
deperditione carnis vel ossis coniungas partes
cum sutura aliqua forti ex filo incera-
to ut superius diximus dimittendo in
loco declinatiori aperturam aliquam ut
possit mundificari et pone impiastra-
turam prima visitatione vitellum ovi
cum oleo rosarum calido in yeme in estate
non et super suturam pulverem san-
dali et dra. et gummi ara. et cum vulnus
ho ... innecte cum oleo ro. et cum capitulo ...
et super ... super ... frigida.
Et ante 2am visitationem ordina dietam
et largitatem ventris et subtractionem
sanguinis Si necesse est 2a visitatione in
ore vulneris apto non ponas olim ro-
sarum sed mel ro. cum fa. ord. mixtum Et si
vis magis mundificare et consolidare
adde in emplastro terebentinam si vero
vis magis confortare non ponas terebe-
tinam facta mundificatione et vita sem-
nitate apparente ne supremat incarnet^r
et consolidet^r cum eis que diximus supra
Si autem fuerit magnum et longum fuit
cum deperditione pellis et non ossis tota tua
intentio sit in confortatione loci circa
vulnus et incarnatione restauratione
et consolidatione cum rebus sanantibus pelle
de quibus in hoc vj^o faciemus mentionem
et in precedentibus fecimus Si autem tale
vulnus longum fuit cum lesione ossis fe-
ram removeas ipsum si tibi videbitur
quod perducturas primum cum confortatione
loci et incarnatione non possit consolidari
ingenio manuali Si autem tibi videtur
quod os lesum possit manere in loco con-
cludas vulneris partes cum sutura ut
diximus et consequenter partes coniungas
cum pulveribus et emplastris et ligaturis
et plumaceolis usque ad finem Sed si fuit

cum deperditione pellis et ossis cum re-
staurativis et confortativis procedas Con-
fortativa sunt facta que ponuntur festin-
zativa sunt carnis generativa ut est pul-
vis qui sic fit Recipe thuris ℥ j sang. dra.
gummi ara. mumie ana ℥ ij terantur
et cribellentur Vel unguentum de resina quod
superius fecimus facta mundificatione cum
restauratione intende ad consolidandum
Si vero fuerit illud vulnus cum lesione
nuche consideres in membris quod sunt a lesione
nuche infra utrum amiserint sensum
et motum in parte vel in toto vel non Si non
amiserint procedas in confortatione loci
circa vulneris ut dictum est inducturam
primum cum sutura prout opus est dicte
vulneris aptum in loco ubi est lesio
nuche et confortare nucham cum melle
ro. et terben. et fa. fe. gra. mixtis
et hoc calidum ponitur super locum vel cum mell.
ro. mixto cum oleo de mastice vel oleo de
lilio forti cum spico Post confortationem et se-
renitatem apparente incarnet^r et consolidet^r
Si vero membra a lesione nuche
infra sensum amiserint et motum
parte vel in toto bene ... locum
recedit sensus et motus in membris dum
modo lesio nuche fuit secundum longitudinem
Curetur nucha cum rebus incarnantibus
et confortantibus ipsum ut cum mell. ro.
et terben. et fa. fe. gra. vel cum mell. ro.
et oleis mixtis dictis superius et hoc usque
ad tempus incarnationis nuche lese postea
incarna vulnus et consolida semper
conforta locum circa vulnus cum rebus quas
diximus Si vero vulnus fuit primum secundum
longitudinem cum lesione nuche pro-
cedas eodem modo cum confortantibus
nucham et locum qui est circa vulnus
et cum incarnatione vulneris Post nuche
incarnationem et post sanitatem apparentem
tali Si autem fuerit sine lesione nuche con-
forta locum et mollifica vulnus a principio
cum vitello ovi et oleo ros. calido in yeme
et frigido in estate mixtis et hoc usque

Confortativa
Restaurativa

Si cum lesione
nuche

Confortare nucham

lidam usitatis usque ad mercenarios
procedat in lesione vulnerati sagitte cum
melle ros. mixto cum mortificativis in
dicemus sive fuerit cum lesione nuche
sive non postea cum consolidatum et in
duratum est appellant indurata que
hunt remone mollities et virtuositas
a nucha grunta ut est mirra sarcocolla
aloe zuc. et aloes et unguentum aplorum
sive melle s. quod medicis melius videtur
prius quod atraxit in talibus attende
hoc generale tamen ex parte prenosticationis
quemadmodum ex parte operationis vidi quod omne
vulnus penetrans ad substantiam cerebri pervenit
sive panniculos eius sive ad substantiam nuche
sive fuerit plenum sive planum vel
ad radices nervorum habentium originem a cerebro
sive a nucha et maxime a spondilibus
colli superadmissis vel ad nervos nobiles
qui sunt in fontibus vel cerebri vel qui
sunt in adiutorio et locis estimatur
mortale quod ex parte cognitionis consuetudinis
ex suis illis hec loca propter affinitatem
quam habent cum cerebro vel continuitatem
cerebrum eis compatitur et leditur le
sione ipsorum ex cuius lesione destruuntur
sensus et motus que in vita sunt ne
cessaria et cum sint in membris nervorum per destri
ctiones sensus et motus contingentem
ex vulnere supradictorum mors sequitur communiter
Et quamvis hoc iudicium sit finale non
videtur tamen michi bonum nec utile ut
medicus se desperet nec propter hoc consulo ut
a medicatione rationabili desistat ac
si possit infirmum per suas cogitationes sive
liberare eo quod natura occulte et subtilissime
ingenio in his que medicis videntur
impossibilia procedit et ad finem semper op
timum ducit cum instrumentis preparatis a me
dicis rationabilibus et etiam sine medicis
hoc enim interveniens facit quod ubi medicus
dicunt in prenosticatione michi ne a
laborantibus detrahatur et ne malam habeant
de eo presumptionem propter suam ignorantiam
quod si infirmo liberaret pro habent vias

fama medici extolleret et recessit per
finem bonum post desperationem contingentes
ex prenosticatione cognita circumvidente
Et ad maiorem confirmationem istorum cnetum
ponam exempla quemcumque in fabula
propter usque ad finem laboram vidi
quendam de cremona qui lazarino ho
cubat et fuit vulneratus in capite cum
ense et silibus confundatum fuit vulnus
usque ad substantiam cerebri et erat secundum
longitudinem super verticem ab anteriori
parte capitis sive frontis usque ad medium
capitis et statim cum vidi eum removi
capillos et feci mundificationem sanguinis
et quarundam partium ossium separatarum ab osse
non lesis prenosticatus sum de morte
eius sequenti die vel 3a propter convulsionem in
currit ipse infirmo ibi spasmum vel
et emittebat superfluitatem prime digestionis
in loco invisibili et stercus digestum illo hic
stetit per sex dies quod non comedit si
videtur michi quod bibebat aquam frigidam
cum succo rosarum et aliquam aquam contra
ut puer dicebat nisi propter illam appetitam
stetit per dies quod ipsum curare curatorum
narratum supra et sic spasmum die
sexto petiit comedere et tunc primam
brodium et potum superadditum et non
omnino cum mundificatione vulneris consoli
dam melle ros. et silibus et sic cum instrume
tum diu laboravi quod restitutus fuit
pristine sanitati et vixit post hoc annos
viginti et plures et ab illo citra multos meo
tempore curavi qui liberati fuerunt
Vidi alium qui cum sagitta in nucha
colli vulneratus fuit et erat frater minorum
conventus de cremona statim post per
cussionem amisit sensum et motum in
omnibus membris a nucha inferius itaque
in superfluitate prime digestionis et 2e peccabat
omni die inscio et nullum verecundebatur
quod non sentiebat Curavi ipsum ut dic
tum est post desperationem et extimationem
mortis eius et restitutus fuit ita quod cum
duobus baculis ibat per terram et vixit

nis ista dispositione x annis post in
firmitatem Iterum vidi quendam
cremone qui vocabatur gabriel de
pudo qui vulneratus fuerat in
capite super frontem una et penetrat
sagitta usque ad superficiem ossis et
non lesit os et fuit sagitta acuta
ut dicebat cum omnibus instrumentis et
medicinis non potui eum defendere
quin supervenerit rigor et febris mor
tuus fuit infra mensem Sic infirmus
Scias ergo quod rigor superveniens vulneri
cerebri et nuche et nervorum nobilium sive
fuerit cum febre sive sine fe. nocu
mentum magnum et vile si fuit in
cerebro vel nucha vel nobilissimis nervis
significat mortem Sed si cum fe. et vigi
liis et destructione appetitus fuerit
et gravedine totius corporis et amentia
mortem facit sine dubio Si autem sup
venerit fluxus ventris non cum destru
ctione vel feb. illa mortem significant
Si autem cum isto fluxu omnia removentur
supradicta tunc non significant malum
sed potius bonum et nota [illegible] super
infirmitates et eius cura Dieta in
principio et medio et finis in superiori
bus fit secundum quod omnibus vulneribus competit
dictum est Etiam de potu sit Et scias
quod vinum magis timent cerebrum et
nervi quam aliquid aliud Unum sanat ab
stinere infirmos lesos in istis locis pro
posse a vino et bene erit et nisi consuetus
vel aliquid induxerit ut ad hoc sequitur

Capitulum xiiii. de vulnere in aure et circa aurem cum ense et cultello et similibus et sagitta et modo extractionis et curationis eius R

Si in vulnera fuerint in
loco auris vel circa aurem ti
mendum est de lesione cerebri
et sua lesione sequitur mors Sed de
lesione nervi auditus illa per lesio
nem privatur homo auditu quod est val
de malum et propter eventum istorum duorum
accidentium contingentes alii periculosi
sunt in predictis locis vel loco cum ense sa
gitta et similibus oportet medicum ab ipso principio
machinari et subtiliter investigare ne
propter ignorantiam inquisitionis supra
dictorum contingerent damna que postea eve
nerint irremediabilia Consideret ergo
medicus in nova vulneratione vel signum eius
et modo punctionis per viam inquisitionis
aliarum inquisitionis illa per talem viam
potest recte venire ad ultimum lesionis
vulneris Si autem vulnus sanum fuerit
cum ense et similibus et est tante magni
tudinis quod indigeat consolidatione
per suturas suatur et cum vulnus ponatur
confortativa loci et super suturam confortativum
suture de quo diximus et more vulner
prima die mollificativum cum vitello ovi et
oleo ros. Et aliis diebus confortativum et
mundificativum sicut de melle ro. et fa
ri. et alii de terebentina et quod de
mirra et sarcocolla mixtis mixti
cum melle rosato et hoc hic locum in
vulnere maiori et fortiori indigeat
mundificatione Observet etiam multum summe
ad principium singulis vulneris vi
de flore et [illegible] et [illegible] sen
de suppositorio et bibat cum hoc aqua
decoctionis prunorum sive [illegible] illa hec
aqua lenit ventrem et non permittit
fumum ad caput ascendere Et etiam
alii potus sunt boni de quibus supra
fecimus mentionem et meliorat confortatio
nem oris stomaci et appetitus et
optime defendunt ne fumus ad
caput elevetur sed non leniunt ven
trem ut aqua prunorum Si autem vulnus
primum fuit quod non indigeat sutura

ponam alia que temeraria ab omnibus
hominibus possunt appellari si in virtute
medicinis sensibus et operationibus manualibus
fuerunt manifesta ut scribet Vidi
quendam alium bonsinorum nepotem domini
huberti marchionis pelavicini qui
vulneratus fuit cum sagitta pervissima
debili in guidech l venam que est
apud tracheam arteriam in manifesto
gule et fuit illud vulnus in latere
sinistro trachee arterie et ab illo
vulnere non exivit nisi stillicidium
sanguinis et non penetravit sagitta ad
intra nec applicata fuit in loco
ut scriberet aliquo modo et mortuus fuit
eadem hora coram me et loco dem
gratus fuit totus et habuit rugitum
in canna velut orexmon l' stertens
usque ad finem vite considerans quod hoc
esset propter venenum inveni quod nichil
fuit sed evenit hoc idem manifeste
propter vulnus in vena que portat
sanguinem et nutrimentum ad pulmonem
et cor propter eius affinitatem quam habet
cum illis nobilibus membris et ex hoc
illa nobilia membra ulcerate vene
grassa fuerunt et mortua fuit
Cogitaveram in stomacho de ambobus
brachiis ut sanguis ad aliam traheret
partem ut non transiret ad cor vel
diminueret sed tempus huic operis
prognosticum impedivit Vidi quendam
alium nomine fuit homo [illegible] erat
et fuit percussus coram me a quadam
muliere cum manifesta manu ludendo
in trachea arteria et circa venas guidegi
et in instanti cecidit in terram tamquam
mortuus et stetit quasi per horam et medi
tam quasi penitus mortuum sed ea que
apparebant sed in eo remansit quasi
aliquid anhelitus insensibilis et sanatus
redivit natura et revixit Vidi etiam
quendam cruciatum cremone qui propter
desperationem scidit venam seu ranam
pulmonis et stomachi itaque hora c[illegible]

inscisionis exivit cibus et potus etiam
a vulnere maxime et ego continuam
preter dentem et affirmam locum bene
cum plumaceolis et bendis pulvinis
et fuerat curatus in uno mense et
vixit sed scias quod in scissione non
lesit venas que appellant guidegi
Item vidi quendam militem de p
gamo qui percussus fuit in quodam
exercitu in quo erat sagitta magna
et intravit sagitta gulam ex parte
dextra gule apud guidegi et non
lesit venam et perforavit totam gulam
usque ad spatulam sinistram et ego
manibus extraxi sagittam cum ob
servationibus solemnitatibus dictis superius
et curatus fuit perfecte et vixit multo
tempore et inde habui [illegible]
Palatium Considera ergo in vulneribus
gule cum esse et scilicet fuit si fuit
fuerit secundum longitudinem seu latum
et si fuerit magnum considera pre
cum sutura et causa cura et omnia vul
neris mundificatur et cum hoc observa
regulas alias et dietam et potum et
si fuerit parva procedas necessitate ut
diximus superius sine sutura In
extractione autem sagitte expecta
tempus si est possibile et si tibi
videtur et maxime si in eius extrac
tione videtur dubium aut propter eius
magnitudinem aut propter locum
lesum et tunc aptati locum cum expe
dilatationis quod ex parte mollifica
tionis et confortationis hoc facto ex
trahe et impleat vulnus cum oleo
ros et vitello ovi 2a die ponas
mell ros. cum fa. or. et hoc usque ad
perfectam mundificationem et post mundi
ficationem incarna et consolida simi
liter cum rebus dictis et dicendis

Capitulum 8um de vulnere in humero et

et predat cum defensiom ne incurrat apa et cum mundificativo et maturativo et consolidativo et dieta et potu et alijs necessarijs requisitionibus in quolibet suarum temporibus temperatis terminatio ut superius et considerata debilitate et fortitudine infirmi et secundum illud ordina dietam et potum De ligatione membri memorem tibi non firmo quia est tale quod quid non comprehenditur nisi per usum et visum Sed conveniens est ut ligatio cuiuslibet membri vulnerati fiat secundum formam meliorem quo ad ipsum vulnus secundum vestrum g. Si vulnus secundum latum fuit in cubito vertita in parte domesticam de cubitu ligam et locus cum plicatione brachij versus pectus ut partes conducte melius adhereant Si autem fuerit in parte silvestri dilatam cum brachio extenso et sic ex ista forma diversa ligationis et locationis secundum in eodem membro propter vulnera in diversis locis coniunctur velocior et melior modo consumationis primum et consolidationis Si autem vulnus istorum locorum factum est cum ense et filibus si fuerit primum non indiget conductiva primum et confortet et mundificet et consolidet observatis alijs regulis omnibus de vulneribus et ligatione et dieta Si vero sagitta cubitum intraverit locum mollificatum cum oleo rosarum et dilata vulnus si possibile est et extrahe eam leniter prout possibile fuit impleat vulnus hora extractionis cum vitello ovi et oleo rosarum mixtis 2° predas cum mollificativo secundum ex mixto rosarum et fa. ordei et conforta locum circa vulnus cum bo. ar. et oleo rosarum et aliquantulo aceti mixti Et si aliquid superfluitatis ibi affuerit removeatur cum unguento apostolorum et filibus secundum mundificativum mouetur et consolidetur

Capitulum xi de vulnere

in rasceta manus cum ense et filibus et sagitta et modo extractionis et curationis

Quomodocumque fiat vulnus istius loci et cum quocumque instrumento fiat non est sic timorosum nec sic mortale ut est vulnus cubiti Et hoc apparet propterea quia determinatum sunt in anteriori capitulo sed gratia nervorum valde est dolorosum hoc vulnus et de facili hic locus apat et ex infiltratione nervorum et ligationum eius densa et quia membrum declinat inferius solet apostema in loco isto cum intus multum procreari Si autem vulnus fuit tale quod requirat suturas statim fiat si autem non non Et si sagitta intravit vel penetraverat locum extrahatur observatis conditionibus dictis in locis superioribus Et si totum intrinsecum tuum in confortatione loci circa vulnus cum bo. ar. et oleo rosarum et aliquantulo aceti mixtis ut locus non apostemet et in remotione doloris statim si pacienti sentiri eveniret a vulnere fiat flora in manu contere per leste et super vulnus ponatur prima die oleum rosarum mixtum cum vitello ovi usque ad tres dies 2° ponatur melrosum cum fa. ord. et observetur usque quo ad tres vel quatuor dies separatim Dieta frigida et non bibat vinum Et si per istum modum et ordinem rerum dolor non resisterit misceatur cum bo. ar. et oleo rosarum et aceto ℥ i. opij tebaici et ℥ i. iusquiami albi et ℥ i. papaveris albi terantur omnia et ℥ ii. succi solatri et semperviue et compleatur locus qui est circa vulnus et hoc sepe in die dolore resistente removeatur opium

Emplastrum proprium conveniens similibus post consolidationem vulneris

mundificatio loci

Aliud unguentum

et inflammatio et propter hoc ne nimis locus infrigidaretur et debilitaretur ex istis stupidis in omnibus aliis fiat ut in superiori determinavimus. Si autem post consolidationem et cicatrizationem vulneris lacerti et cubiti et aliarum nodorum phlegmata fuerint remanserint duricies vel nodatio ita quod membra non possint flecti ponatur continue super locum emplastrum quod sic fit: Recipe litargiri libram i, olei rosarum libram i, mucillaginis fenugreci et seminis lini ana libram ½, mucillaginis malvavisci libram ½, accipiatur litargirum et ponatur in patella ad ignem cum oleo et permittatur bullire agitando semper cum spatula cum oleo quod litargirum sit dissolutum, postea addantur mucillagines cum oleo predicto et litargiro agitando cum spatula permittatur bullire tam diu quod recipiat spissitudinem in modum emplastri et tunc deponatur ab igne et fiat emplastrum super locum et fricetur etiam usu et ungatur et mundificetur locus cum unguento quod sic fit: Recipe seminis lini, cere libram i, mastic, thuris ana libram i, et olei de camomilla libram i, et farine fenugreci et seminis lini ana libram ii, axungie porcine et pinguedinis galline, anseris et anatis ana libram i, liquefiat cera et resina ad ignem et cum liquefacta fuerint addantur omnia alia et bulliat aliquantulum donec bene incorporata fuerint postea colet. Emplastrum autem predictum super locum sit ut dictum est de isto unguento ungatur locus omni die. Aliud unguentum: Recipe axungie porcine, pinguedinis anseris et gallinae et anatis ana libram iiii, cere libram i, litargiri libram i, olei rosarum libram iiii, farine fenugreci, seminis lini ana libram i, bdellii, opoponacis, mastic, thuris ana libram i, infundantur gummi in vino et postea liquefiant omnia ad ignem cum gummis ita quod bene incorporata sit colet et reponatur in vase. Hoc unguentum magis mollificativum et confortativum nervorum est quam superiora et in omni hora ungatur cum unguento si non possit flectere nodum et moveatur ante et retro ut nervum per motum cum unguento maiorem mollificationem habeant et erit melius.

Capitulum XII de vulnere penetrante et non penetrante in pectore et racione ense et cultello et similibus et sagitta et modo extrahendi et curatione vulneris eius

Vulnera istius loci sive sint penetrantia sive non sint sive sint parva sive magna sive cum sagitta habent et habere dicunt eundem modum curationis ex parte medicinarum nisi quod magnum latum et longum indiget consutura propter cum sutura et consolidatione propter conductum cum pulvere predicto et vulnus cum sagitta indiget extractione sagitte leviori modo et cum minori dolore quod possit fieri post ista requirunt vulnera huius partis loci ne aperte ut locus remaneat cum aere ne nimis ab aliis membris recipiat cum bombace et oleo rosarum et similibus et hoc apertum usque ad finem et indiget rectificatione propter quod sanet. Mundificatione dictum in prima die et in secunda impletione per naturam vel tente infusa in oleo rosarum cum vitello ovi et post istos duos dies requirunt mundificationem cum farina ordei, farina ex melle rosarum et cum farina aliorum generum si ordeum non reperitur ut est farina spelte et farris et avene et siliginis omnes iste farine possunt commode poni in emplastro mundificativo

Item pro consolidatione vulnera Recipe [illegible] [illegible] valdina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et da vulnerato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnere ut ne recipiat [illegible] vulnerato [illegible] intestina

Item Recipe [illegible] [illegible] [illegible] mastic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thuris [illegible] [illegible] consolide maioris consolida minoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lento igne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] balsamum ana libram i

Si autem sanguis minus a vulnere fluxerit, tunc in prima die et secunda loco olei ro. et vitelli ovi ponatur san. conscitum de quibus in vulnere colli super latus satis diximus et in aliis locis. Si vero vulnus isto loco fuerit penetrans considera si aliquid membrorum ex nobilibus fuerit lesum ut pulmo aut diafragma vel pannulo dividens pectus per medium secundum longum. Tunc si perpendens de lesione alicuius illorum dicas illud vulnus esse mortale cum omnia membra sint nimia in anhelitu et respirationi non recipiunt nec propter hoc desistas curare rationabiliter ut diximus in cura de vulnere in gula. Nam in talibus natura occulte operatur et fuerunt multi homines infirmi desperati a medico quod medico impossibile videbatur. Forti enim nature nichil est impossibile expellit eius famem posita ut vult Galienus quarto particula vii super illo afforismo. Quibuscumque intestinum tenue et ventrem &c. quod apud homines impossibile videtur. Sit ergo prima tua intentio in cognitione penetrationis quod scies per exitum aeris a vulnere et maxime si obturentur nares et os infirmi hora inquisitionis. Et si cum hoc gravedinem et pondus in inferiori circa diafragma sensiat et exspuerit san. cum tussi et fe. suppuratio iam certus es de penetratione. Postquam ergo dubitamus vel certi fuerimus de penetratione sit tota intentio tua per instrumentum dilatare vulnus ut materia misse et libere saniem quantum vel san. intus sic per inclinationem vulnus possit exire cum tenta infusa cum oleo ro. tepido absque vitello ovi. Et hoc fiat quousque manifesta et libera tibi fuerit penetratio intrinsecum in tusso et cum hoc ponatur continue bo. ar. cum oleo ro. et aliquantulo aceti mixtis et stuphis circa vulnus. Et postquam penetratio tibi apparuerit preterea das cum mundificativis hoc modo. Primo ponas super vulnus in casso cum embotto vel instrumento facto ad modum clistiris unum

decoctionis tere quod sic fit. Recipe thuris mirre sa. lupi ana $\frac{2}{1}$ 5 mellis ro. colati $\frac{2}{1}$ iij florum camo. $\frac{2}{1}$ i vini lb. ij bulliant omnia in vino et colentur et hec co latura cum dicto instrumento in cassum ponatur successive secundum debitam quantitatem et secundum quod infirmo videbitur posse tollerari. Quo facto infirmo revolvatur si possibile fuerit super diversa latera et postea revolvatur super vulnus itaque predictum unum decoctionis exeat et iterum impleat hoc unio decoctionis et extrahat si infirmus potest tollerari in una hora inspirationis donec clarum exeat. Si autem infirmus istam decoctionem sustinere non potest propter debilitatem sufficiat prima positio predicti unum abluerit et intra vulnus cum tenta et super vulnus in modum emplastri ponatur mundificativum quod sic fit. Recipe mellis ro. cola. lb. i mirre thuris sarcocolle ana 3 i ordei et fa. fe. gra. q. s. ad inspissandum in modum emplastri. Sequitur aliud. Recipe mellis ross. colati lb. 5 terbentine vel liquidi vel allazanti $\frac{2}{1}$ iij fa. or. q. s. ad inspissandum. Et cum istis mundificativis et similibus continuet omnibus diebus vel semel abluito et appo. emplastri donec sanies exeat. Et cum exsiccatum fuit incarnet locus et consolidet. Et in hoc cum vulneris causa non est ad audiendo sermo illorum qui volunt incidere infra in latere costarum inter quintam et quartam costam dimittunt vel inter 3am et quartam. Et quamquam postquam penetratio est manifesta libere cum instrumento extrahit saniem et mundificet. Et sic per vulnus lateris inferius factum non fieret nisi additio doloris ad dolorem et debilitatis ad debilitatem et emissio spiritus et aeris duplicaret et esset causa maioris debilitatis. Et propter hoc vulnus novum et tale cum non est faciendum nisi ille locus inflaret vel apostemaret et

mundificatum in modum emplastri

n°

eminentias fuerit manifestum Cum vero emi-
nentia apparuerit incidatur secundum locum
secundum longitudinem costarum et earum incur-
vationes et sanies vel putredo extrahatur paula-
tim et successive et non in prima hora
vel in prima incisione ne ex subito exitu
saniei in multa quantitate multociens pro de-
ficeret infirmo sincopis aut mors
superveniret illam non est possibile
ut quantitas maxima superfluitatis
vel non superfluitatis subito fluat
ab intrinseco exeat quin spiritus et calo-
rem secum ea et diminuatur ex diminucione
quorum sequitur defectio et sincopis mul-
tociens et hoc voluit omnis philosophus et specialiter
... philosophia aforismorum ubi dicit quicumque
empicum aut ydropicum urunt aut
incidunt his fluente sanie aut
aqua repente omnino pereunt Facto vulnere
per incisionem eminentie apparentis prius
quod sanies intus exeat impleatur vulnus
et superfundentur tenta infusa in oleo
rosarum et melle ro[sarum] mixtis usque ad interiora
ita quod totum sanies que remansit in
sequenti possit extrahi et locus in-
trinsecus penitus mundificari absque ullo
impedimento hoc facto vulnus superiori
et antiquo extrahatur tenta et mun-
dificetur locus cum unguento aptorum et
similibus et consolidetur quam cicius potest consoli-
dari Abluet omni die vulnus cum
vino simplici vel cum vino decoctionis
mirre et cortice granatorum vel balaustie
vel cum vino decoctionis aliarum rerum et similibus
et incarnetur et consolidetur Super vulnus
novum eminentie apparentis in situacione antea
et cum tenta et omnino ponatur emplastrum
dictum superius Et intra concavitates
ponatur unum decoctum dictarum rerum
et cum emboto vel clistere ut dictum est
Et tamen vulnus bo[li] ar[menici] et [sanguinis] dra[conis] et ...
et fiat hoc usque ad perfectam exsiccationem
saniei qua exsiccata incarnetur loco
cum pulvere facto ex thure mastice et mirra
mixtis equaliter et mumia Et consolidetur
cum pulvere de incenso mastice et mumia et
bo[li] ar[menici] et gallarum et dra[conis] mixtis equaliter
et ablucione vini stiptici predicti omni die
in quo etiam stuppe et pecie infundantur
continue hora incisionis et vulneris
curationis Si autem penetrans vulneris
fuit ad interiora seu in costis fuit
dubia vel occulta neque cum apparet oculo
rotundi neque cum tenta neque cum alia re
per suas operaciones manifestare tunc oportet
eum considerare ingrossitudinem infirmi et
in gravedine costarum ex parte vulneris
et attende si supervenerit febris vel debilis
appetitus et vigilia et mala revo-
lucio de latere ad latus seu continuus
revolucionis Si autem nullum horum
affuerit nec maior pars signum est quod
natura est fortis non timens hanc
lesionem cum nichil est impossibile
illam ipsa invenit medium vel invenit
quod hoc occultum cum infirmus bonis me-
dicinalibus perfecte curabit Et propter
hoc non necessarium est inter tamen ut
perdas nisi ut procedas cum infirmus
et medicinis dictis supra in vulnere isto
loci non penetrante Si vero signa
predicta apparuerint omnia vel in maiori
parte considerandum est si infirmo fuit
debilis appetitus male dormiens mor-
tale est et nichil timendum est tunc et
mortale Si autem medicus considerat vir-
tutem infirmi et cum hoc invenerit
infirmum tollerantem infirmitatem
suam bene aut competenter tunc conveniens
est ut faciat medicus vulnus novum
in loco declinori in latere infirmo
versus spinam et elongatum a spina
secundum longitudinem costarum et earum incurva-
tiones inter quintam costam et quartam
vel inter 3am et 4am Sed quia diafragma
reflectitur in sua terminacione cum
spina et costis usque ad 3am costam
prope et illa reflectio etiam si fiat in-
cisio tunc rasorio a medico impedit
exitum saniei et sanguinis collecti super

v pont

fitu vulnere per incisionem eminentie apparentis

Ablue vulnus

Sup vulnus novum

Incarnatio

Consolidatio

diaflagma propt' hoc melius est ut p
forarao cu casenio l' in medio fiat a medico
fiat int' quinta costa et q'ta q' inter
quartam et 3 ne illud impedimentum
adueniat Credunt enim medici non
penetrasse cu casenio cu penetrauerit
ppt' illud impedim et sic incidunt i
errorem q' credunt accidere eo q' cu
casenio non gsti fuerunt ultimum
sed hoc non accidit nisi ppt' id qd dixi
facto uulnere nouo ponat tentam i flla
in oleo ro- rato usqz ad prfundum et ho
usqz q' incipiat sanies emitti et ho
dissolutionis et mutationis et non di
mittat expirare posse nisi q' tm sa
nies exeat aut q' tenta noua iponi
qz longum expirans uulneris usqz loc
cliuior inferius ad dextrum et sinistrum
Cum vero sanies incipiat tacere l' auul
nere emitti mundificet loco uulneris
noui intrinseco et ipm nouum uulnus
cu vino decoctionis rer pdictarum supra
ponendo ipm vinum intra uulnus
embolo l' clistere et sup' uulnus et cu
tenta emplm attrahat clm superius in
eisdem ca[...] sz in uulnere antiquo tunc
cu nouo uulnere fiat mundificatio tenta
extrahat et incarnet et gsolidet Nam
mundificatio noui uulneris excusat su
perius antiquum ab om[...] puto et mu
[...] dificatur Dieta eius a p[...] quousqz secu
fuerit de apte loci et q'usqz infirmo
tepit debilitari sit sicut ord l' farit
finis cu lacte amigdal l' ipm p se l'
ordea de spinach et lactuce et borag
et femch oditum cu lacte amigdalaz
l' aliud cibus eisdem oditioni Potus uero
ipsius usqz ad idem tempus sit aqua
decoctionis ysopi l' liquirit l' aq decoc
tionis gnor gnator dulcium l' aq de
coctionis ordei ro- cu radicib fenicli
et petrosil et hic potus melior est omnib
aliis cibus Cum uero infirmo tepit de
bilitari l' sanies emitti dentur cu nes
coli l' pullorum elixatorum l' brodia ipoz
oditum cu uitell ouoz et cu pluere de spe
tieb qui sic fit R cinamom Ʒ i ȝ iii cu
clauum ȝ ii croci ȝ ß terant et cribel
lent et de illo ponat sup oia cibaria
Bibat tunc tempis vinum album clarum
et odoriferum et lymphet cu aq decoct
ordei l' aqua simplici in yeme calida et
frigida in estate Cum autem infirmus cepit
roborari et sanies ex toto deficit cu ummel
cas et auct vino om gdit cuiusmode
in testula l' in pastello et cu specieb dictis
et i assat et capones et fasc et gal
linas et pdices et aues degentes in
arborib et pratis et non in aquis Et
vinum supius narratum et lymphatum
Si autem timeris de fe adde et dimic
i cibis et in vino si virtutem et debilitas
infirmi et si intensiorem et remissiorem fe-
Nam si fe- minus augmentauerit redeat ad
primas dietas et ad primum potum Si at
carnes nollz gmedere loco carnium cu
libris et alius rebus gmedat lucios sa
lutos p vnaz dies l' assatos l' temalos
l' stizdinas l' stregios l' capones et
siles assatos et elixatos et aditos cu
specieb sz cinamom et cu vino pass
et aqua et petrosil et aliquantulo aceti
facta mundificatione uulneris et ex[...]
sanie incarnet loco et claudat quanti
tate si longum l' si latum om die
donec uulnus fuerit incarnatum et in
fine consolidetur Si autem uulnus pe
netrans incarnari non posset l' curari
ad fistulam sepe enim narrabo quatu
in hoc contra curationem eius ad fistulam
l' ad dispones que impedit gsolidatione te
regere debes sequitur

Caplm xiii de uulne penetrante l' no pene- i clouso et spina cu en se et silib et sagitta

et mo cura et extrac-

Magis timorosa sunt vulnera
dorsi quam thoracis et pectoris ante-
rioris et maxime si sit penetrativa
illa spiritualia membra omnia in dorso ex parte
posteriori ligata sunt forti ligatione unde
ex prima penetratione ad interiora non
possunt ledi ista ligationes nisi ad unum
quando cum leduntur afferunt pectum et membra
nutritiva que afficiat lesionem membrorum omnium
sibi annexorum et cum istorum ligamentorum po-
nitus et melius possunt attingi ex vul-
nere dorsi penetrante quam vulnere partis
anterioris unde apparet quod vulnera dorsi
magis timorosa sunt et cum hoc nucha
cum spina possit ledi lesio non est
mala propter se tantum sed propter se et membra
ad que mittit nervos motivos et
sensibiles Sed ex vulnere anteriori hoc non
attingit et propterea magis timorosa
sunt vulnera posteriora Si autem vulnera
dorsi facta fuerint cum sagitta vel cum
cultello et similibus sive fuerit penetra-
tiva sive non levius debet ipsa sagitta ex-
trahi et cum prohibitione doloris si possibile
fuerit Qua sagitta extracta vel quocumque instru-
mento remoto procedatur in non penetrante et
penetrante manifeste et non manifeste
ut superius in capitulo dixerimus aperte et remo-
tis infusionibus latitis dicta intra costas et
costam in parte inferiori Et remotis clisteri-
bus et mundificatione nomine vulneris et ventris
Et cum hoc si nucha lesa fuit procedas
in lesione eius ut dictum est in capitulo de
vulnere colli cum rebus confortantibus in-
tus observata cum hoc et in capitulo superiori
et in isto capitulo regulas flebotomie et ventosa-
tionis scilicet quod tibi videbitur de exitu multi
vel pauci sanguinis a vulnere penetrante
et non penetrante Et obmittas opus
clisteris vel ore suppositorii clavicula aliqua
quamvis alia dimittens quamvis in hoc capitulo et
in superiori valde utile est et bonum
et numquam clistere seu largitas ventris
permittit dolorem saniem vel aquam colligi
in loco Si autem vulnera istorum locorum
vel penetrantia non extiterint scilicet quod
videbitur medico de tempore in quo debi-
tis curari non invenerit scilicet quod dictum est in
memoriam illa est signum eorum conversione
ad fistulas aut ad malas dispositiones que
eorum impediunt consolidationem Cum autem
medicus perpenderit de hoc tunc studeat
reducere curam illam ad curam de fis-
tula in quolibet membro dictum in primo
libro vel ad curam de apostemate penetrante in
costis dictum in primo libro sic Et ibi invenit
curam istam terminatam perfecte prout possibile
nobis fuit ubi manifeste dictum est quod
medicus faciat ustionem labiorum ulceris
cum ferro ignito tendente usque ad
profundum scilicet quod possibile fuit Ita quod ad
nobilium interiorum membrorum non possit
ledi Post hoc procedatur cum remotione escare
et mundificatione et consolidatione multos
fistulatos habentes fistulas penetrantes
tempore meo perfectum medicaminum hiis
dictis et aliis fiat ut dictum est

Capitulum xiiii de vulnere penetrante et non pene- in ore stomachi cum sagitta et similibus et modo extrac- tionis et curationis eius

Si autem locus iste quocumque
modo vulneretur et ex quocumque
instrumento postquam penetrans non
fuerit vulnus non cadit dubium in eo
nisi per errores medici qui permittit
ipsum aperiri et infirmum super ipsum
extrahatur sagitta vel aliud instrumentum si ibi
infixum fuerit et hoc post dolorem fiet
cum locus hic osse careat Quo extracto
impleatur vulnus plumaceolo infuso cum do-
ro-rato in vino et sic in estate mixto

magis timorosa vulnera posteriora anterioribus

Sagitta vel ... infixa ... bus

Si non penetrat non dubitat ... eo

extracta sagitta

cum vitello ovi et conficietur locus circa
vulnus cum olio ro. et bo. ar. et aceto et
sic solatur et sedatur. Secundo visitatione
ponas super vulnus et intus mundifi-
cativum et hoc usque ad tempus generatio-
nis et consolidationis. Si autem
vulnus non penetrans longum vel latum
amplum et magnum fuerit consuatur
primo et dimittas unum extremum in-
ferius et maxime declive magis aptum
ut sanies libere fluat et ut in su-
tura nocumentum non inferat. Et
super suturas vero ponas pulverem conse-
rvativum suture dictum superius in inte-
rioris et circa vulnus defensivum apta
et in ore et super os vulneris declive
mundificativum de melle ro. et fa. or.
vel de alia fa. eiusdem generis et sic incarna-
tivum usque ad finem mundificationis
et tunc cum vino stiptico calido et pul-
vere incarnativo incarna et consoli-
da. De flora scarificatione et distem-
peratione et dieta et potu usque
ad secundum ne locus apertus fiat
ut in aliis. Si vero vulnus hu-
ius loci usque ad substantiam stomachi penetravit
sive fuerit cum sagitta sive sine cum
alia re primo extrahe sagittam leniter
et si post extractionem emiserit san-
guinem sputo et vomitu signum est quod
sagitta vel aliud penetravit usque
ad intrinsecum oris stomachi et tunc iudica
ipsum mortale tum propter affinitatem quam
habet cum cerebro per illa ut sit ex ana-
thomia. Et ex hoc inveniunt est de spas-
mo et dolore tum propter nervositates
istius loci quod impedit consolidationem
tum propter eius officium quod destruitur nam
toti corpori medelam apponit cibum et in-
fusionem corporis primum sine quo vivere
stare non potest. Cura igitur ipsum cum confor-
tativis et mundificativis et ut plurimum cum
emplastro mundificativo facto ex thure et
similibus et non perfirmas aliquo ponere ten-
tam quod intret in ore vulneris sive oris

stomachi si tantum sit intentio ponere
mundificativum cum tenta que penetret usque
ad superficiem oris stomachi. Sit tota intentio
tenta post quartum vel quintum diem in
incarnatione vulneris quia non indiges
quasi alia re. Illas et tali incar-
nationem nisi incipit nervositatem loci con-
glutinare cum pecia et ligamento et
per illas vias inveniet si curationem tempore [illegible]
Et bibat continue si possibile est aquam decoc-
tionis thuris vel mastici et post 4 dies
vel quinque da patienti continue et semper
vinum stipticum limphatum cum aqua
predicta cocta vel frigida et non cum alia aqua
et per illas vias potius incarnare. Vidi
quendam qui vulneratus fuit in hoc loco
cum sagitta magis penetrante ad pos-
teriora ita quod exivit per posteriores partes
solum cum albumine ovi curatus fuit
et vixit longo tempore sine incommodo
eius. Si autem vulnus venit usque
ad medium substantie oris stomachi vel non pene-
travit usque ad intrinsecum oris stomachi quod
scies quia cum saliva non emittit san-
guinem tamen vomitum tunc minoris periculi
et levioris curationis est. Cura ut
dictum est de penetrante. Caveat tenta
nisi in ore vulneris pellicule cooperientis
os stomachi [illegible] tamen posse et
velocius hic locus quia his melius et utilius
pro bono patientis in hoc loco. Sequitur

Capitulum xv de vulnere in ventre a stomacho inferius usque ad femur penetrante et non penetrante cum vulnere intestinorum et sine vulnere eorum facto cum ense et sagittis et modo curationis eius

Si penetraverit

Cura vulnerum istorum locorum si non fuerint penetrantia non variatur a cura vulnerum non penetrantium superius dicta. Si autem penetrans fuerit propter sagittam que penetravit ad interiora aut propter vulnus quod sit factum ex alio instrumento primo extrahe sagittam si eam videris et si eam invenire non poteris dimitte quia in tibi sagitta sit abscondita et quam invenire non potes aut propter putredinem aut propter occultationem si homo remanet in vita natura operatur ipsa et emittet in eis et eas reducit ad aliud membrum manifestum in exitu sicut dictum est in capitulo de levia hinc et extrahi potest. Convenit etiam ut consideres in vulnere isto loco utrum zirbus aut retinacula vel omentum quod idem est cum intestinum seu pars epatis seu splenis ex ipso vel per ipsum exiverit vulnus quia si zirbus exiverit clarus considerare an denigratum sit an non. Si autem denigratum non fuerit reduc ipsum ad interiora si vulnus est sufficiens et postea sue locum comprehendendo siphac cum aliis intrinsecis et pelles exteriores ne propter consolidationem pellis exterioris fiat ruptura et appareat in loco propter quod partes siphac intrinsece non fuerint adducte et sic non conglutinate fuerint quia si fuisset conglutinate a medico et aptius adducte fuisset et sic per viam illam amplius non conglutinabuntur nisi vulnus a medico cum rasorio renovetur et partes de novo ut aptius suendo siphac intrinsecus adducerentur. Si autem vulnus non fuerit sufficienter dilata ipsum superius cum rasorio et postea adunas et procedas ut diximus cum sutura. Attende quod sutura que fit vel fieri debet in vulnere penetrante isto loco potest fieri duobus modis primo ut partes siphac distinctas propria cum sutura adducantur et post illud et super illud partes pellis exterioris cum sutura adducantur. 2o ut unica sutura partes pellis exterioris et siphac interioris comprehendantur

et ad invicem cum puncto magis comprehendantur et adducantur et hoc est magis durabile et minoris doloris et velocius operans quam alia secundum meum iudicium est melior de corpore quam nulla. Omnia in sutura ut diximus fiant cum filo incerato. Si vero zirbus denigratum fuit removeatur nigrum et corruptum et liga partes illas antea corruptum separatum est cum ferro ignito suffocabitur et lenit ut orificia venarum zirbi remanentes prefatio cautere restringantur. Quo facto reducas sanum ad interiora et postea adducas partes secundum aliquem modorum narratorum. Si vero illud quod exiverit a vulnere fuerit intestinum et non fuerit vulneratum reduc ipsum ad interiora. Si autem ipsum reducere non poteris procede in reductione duobus modis primo calefacias ipsa intestina et mollificas ea cum spongia magna infusa in aqua decoctionis camomille et aneti et ameos et inungas in oleo de camomilla postque ea calefeceris cum spongia predicta tunc conare ea reducere ad interiora. Et si per istam viam non poteris ea reducere amplia vulnus leniter et sapienter et sic ea reducas et postea conducas partes ut diximus. Si vero intestina que exiverint fuerint vulnerata iudica ipsum vulnus mortale communiter. Sed tamen non desistas cum nobili. Si autem intestina ex toto fuerint incisa totaliter itaque nihil de continuitate remanserit tunc ex necessitate vulnus est mortale et curationem non recipit. Si vero ipsa intestina fuerint secundum longum vel ex transverso secundum partem et non ex toto adducas semper partes intestini incisi et secundum longum et secundum latum cum sutura facta secundum modum quem operantur pelliparii quia hunc modum suendi utiliorem esse in hoc casu quia propter continuitatem fili sutura magis durat et durabiliores sunt

Si zirbus exiverit

modus dilatandi vulnus

sutura que fieri debet duobus modis

filum

Si intestinum

modus

Si intestina vulnerata

rumpiet tunc propter propter emorragiam p. sanguinis vel fluxum sequentem vulneratus tamen propter vicinitatem superpositionis et propter se et totum corpus. Sed si fuerint aliquas minutas et subtiles particulas cio fieret vulnus primum posset laborari. Quando statim cum apparet epar ex vel splen intromittatur quia vulnera istorum locorum non requirunt operationem manualem nisi ut reducantur et cum reducta fuerit fiat sutura in siphac et pelle exteriori et vulnera aliorum membrorum relinquantur ne et mortificia incidrent. Et cum sutura fiat in omnibus vulneribus istius loci cum partem exteriorem ponatur super suturam pulverem suture consolidativum et cum velmine defensivo de quibus tibi in antidotario. Fidem ferimus multones (?) Et non curetis multum in vulneribus istorum locorum nisi mundificativis quia fuerint ad dilatandum et corruptionem suture quod est valde nociva et utile in eisdem. Sed procedas in emplastro mundificativo et incarnativo quod sic fit: pone super ipsum pulverem consolidativum suture [illegible] thuris [illegible] mirre sang. drac. mastic. ana [illegible] mell. ros. [illegible] ad inspissandum post istud per aliquod tempus bene ponatur incarnativum [illegible] et postea consolidativum. Dieta sua sit ut dictum est. Sed si posset fieri quod in cibariis suis et potibus utatur aqua decoctionis [illegible] vel mastic. esset multum utile. Si autem contingeret quod sanguinis vel saniei remaneret inter siphac et intestina que non possit mundificari propter suturam factam, non cures multum quia natura faciet de illa sanie vel sanguine unum de duobus: aut resolvit cum sic fit in multis apud aut ducet eum ad locum inguinum et fiet ibi apostema. Circa quam apostema procedas cum aliis maturativis et aliis necessariis et infusionibus et mundificativis ut scriptum est in primo libro. Et si ipsum non posset sed aliquem illorum modorum predictorum id quod remansit est signum mortis et vulneratus et loci incurabilitatis et fortissime lesionis. Potentia nature et eius operationem destruit post quam medicus possit aliquid cum sua operatione proficere vel conferre. Attende quod largitas ventris in hoc casu semper convenientia est necessaria et quare cum destrictio (?) lenitivo vel bursa fiat in medium clisteris et suppositoriis de fellibus vel de aliqua re non mordicante et pro hoc requiretur suppositorium et salgema de sapone et sale —

Capitulum XVI de vulnere cum ense et sagitta in femore et inguine et partibus adiacentibus

Considerandum est in omni vulnere istius loci sive fiat cum sagitta sive cum alio instrumento. Observatur quo [illegible] intentio sagitte loci et dilatationis vel nervis extrahatur et cum si fuit necessarium fleret vel stringeret infirmus et utatur semper clisteri vel suppositorio ut in largitate ventris se habeat bene omni die secundum quantitatem assumptionis et etiam in [illegible] ut semper in superfluitate residuum aliquid expellatur. Dieta infirmi valde sit ordinata tendens ad frigiditatem usque ad levitatem ne in loco vulnerato apostema possit amplius generari et potius sit sic quod superius dictum est [illegible] infirmitatibus vulnerum [illegible]. Due principales in hoc casu sunt considerande: una utrum vesica sit lesa aut non, vel utrum siphac continens intestina ne descendant ad bursam testiculorum

Ypar vel splen [illegible]

posit sutura [illegible]

mundificativum in vulneribus istis [illegible]

Emplastrum mundificativum et incarnativum

Dieta

largitas ventris

Dieta

Due consideranda

vel inguina neque alia membra ibi ad
interiora fuerint vulnerata considera
utrum vulnus fuerit indigens
adiutorio primum an non Si autem
indigerit adiutorio primum propter
magnitudinem eius curas et procedas
ut dictum est superius Si autem con
ductorio primum non indigerit de
fende locum et mundificam vulnus et
incarna et finaliter consolida Si est
vesica lesa et vulnerata fuit quod
sciens per exitum urine a vulnere
dicatis ipsum vulnus mortale cum
vesica propter nervositatem continuam
residentiam urine corrodentis substan
tiam vesice et ardentis in dilatatione
seu ulcere vulneris consolidationem non
recipiet sed licet hoc sit sic racio
nabile non est desperandum quin racio
nabile curationem procedas omni inge
nio intendas circa curationem vulneris
vel ulcerum vesice ab ipso principio confor
tationem loci ne apostema generetur in ipso
vulnere et super ponatur hoc cataplasma
Recipe mell. ros. lb. s. furfuris mastic. dra.
an. ʒ. i. pulverizentur et misceantur
Confortatum quod ponitur circa vulnus
fit ex bolo et oleo ros. et aliquantulo aceti
et nullo modo in aliquo tempore in
ipso vulnere in super aliquid oleum ponatur
quia omne oleum cuiuscumque generis sit im
pedit vesicam nisi tunc vulnerata
fuit quocumque tempore ponatur prohibe
ne possit consolidari etiam in hac
cura eruatur oleum omni tempore in
vulnere vesice intrauerit tamen perductio
et consolidetur si possibile fuerit Si
autem siphac continens intestina
vulneratum fuerit quod sciens per descen
sum intestini in inferiori conare ipsum
siphac vulneratum tangere et mollire
et adiunge partes eius cum sutura
si possibile fuerit Et pone super
suturam pulverem consolidativum vel carnativum
et in vulnere exteriori incarnativum oleum

superius Et nullo modo prohibemus
ponere oleum in aliquo misceri neque in
aliquo tempore oleum et sic incarna
paulatim vanum illud vulnus et con
alit et in fine consolida Semper ha
beat infirmus in istis casibus ven
trem largum quia valde utile est in
eo quod intendit medicus Et abstineat
infirmus a potu pro posse in vulneribus
vesice specialiter et sit potus eius siruppus

Capitulum xvii de vulneribus cum ense et sagitta in ancha vel coxa et modo extrahendi et cura eius

Cum attingerit locum sine vul
nerari non sunt timorosa
vulnera nisi propter magni
tudinem membri et nervositatem eiusdem
et propter lesionem ligamenti ex cuius
lesione sequitur in fine curationis
claudicatio Si autem sagitta fuerit
vulnere intraverit os cum ingenio
et subtili investigatione et mollificatione
loci cum oleo ros. calido et dilatatione vul
neris poteris eam extrahere Qua extrac
ta imple vulnus prima visitatione cum
vitello ovi et oleo ros. mixtis et circa
locum ponatur bolo ar. cum oleo ros. et suco
solatri vel sempervive et aliquantulo aceti
2a visitatione ponatur in vulnere et
supra vulnus mundificativum tale Recipe
mell. ros. lb. s. far. fe. gre. et se. lini an.
ʒ. ii. olei de ovo. far. ordei an. ʒ. i.
et misceantur sit hoc mundificatione
valde sedativum doloris loci ut intencio
tua in vulnere isto cum loci sit in sedan
do dolorem et curando apostema quia in eo con
tendit dubium nisi per illa duo Caveas
quod sit prima usque ad securitatem ne apostema
generetur in loco ut dolor sedatur et ne
supereminat Et pone sibi fiat ex aqua

narrata in cantabile Et fiat actum
tenta et olo ut diximus usque ad se
renitatem ne apta generet Et non
est audiendus sermo illorum qui di
cunt quod oleum non debet poni in vulneri
nervorum quia corrumpit et marcescit
eos eo quod flus est et declinat bene pro
quo fit nervus et unitus nervus
vulneratus in capitulo xx de puncturis
nervorum Confortetur locus continue
usque ad serenitatem apta cum bo
ac et olo ro et siliis Et fiat floium
in manu contra l' stictificationem mu
tuus si sanguinis parum exierit a vulnere
et homo fuerit fortis Sed non dimit
tas per aliquam occasionem dictis l' suppo
sitorum omni die l' aliquid aliud quod
suppleat defectum istorum Nam usus istorum
debitus facit serenitatem ne apostema
generetur Post serenitatem apta proda
cum mundificatio facto ex melle ros
et terebentina et fa ordei ponendo
continue olm ros calidum in vulnere et
tentam infusam in eodem olo in su
perficie oris vulneris usque ad perfectam
maturationem et mundificationem Sed si
propter virtuositatem ol l' aliam cum caro
mollis l' virtuosa in ore vulneris
apparet l' in vulnere removeatur cum
unguento viridi facto ex alumine zuc et
flore eris et mell equalis vel unguento
apostolorum post mundificationem et extractionem
carnem incarna et consolida Dieta eius
sit ut diximus superius et potus sit.
Si vero vulnus largum l' magnum
fuerit considerans si sunt partes separate ossis
que stare non possunt tunc remo
veas eas et post illud adducas partes
cum sutura et coniunctas eas et dimitte
in loco declinori oris vulneris aptum
aquo possit sanies exire primo dicet
2a pone patell' cum cum olo ros post
mundificationem cum mell ro et fa
ordei Si vero ibi fuerit pars ossis
que possit adherere sine non educas

partes sile et consuta suturam cum pluri
et defende locum omnibus necessariis
sicut floium clistere et siliis Et dieta
et potu superius et pone more
vulneris declinori intellectum cum
cum olo ro usque ad duos dies Et
post hec mundificationem de mell ros
et farina ord usque ad tempus matu
rationis postea autem incarna et
consolida Sequitur

Capitulum xx de vulne ribus cum ense et sagitta et modo extractionis et cura vulneris eius

Vulnus per sagittam ... in
ante ipsius recipit in pri
antiqua recepit Item et
laurent nobiles descendentes ad
genu immediate arbore per medium
et anucha Vn an vulnus fit in loco
isto et spata cum sagitta timerosum
est Et vidimus de isto tam multos
prope Sed autem sagitta l' aliud sile
intraverit locum dum mollificatum
cum olo ro calido puro et preparatum
vulneris ad fundum exitum sagitte
et extrahe eam Qua extracta impleatur
vulnus cum olo ro calido In ore vulneris
ponatur tenta infusa in eodem olo
et circa vulnus ponat bo ar
cum olo ros et suco solatri l' semp
vive et aliquantulum aceti Et hoc continue
faciat Sed postquam dolor a loco sepa
tus fuerit et sentitus eius apta
non generetur removeas olm et
loco eius ponas in vulnere et sup
vulnus mundificationem de melle ro.
et terebentina et fa or l' avene
vel alio consimilem genus facta mun
dificationem maturet et consolidet
Non obmittat pro floium l' ventosam

Ad removendum carnem non existentem

si a vulnere sanies exeunt pannus in suppositorium vel aliquid quod faciat laxativum ventris commune nullo modo timeas de osse leso per hanc viam quia bene mundificabitur vulnus mundificativa dieta eius sit usque ad sequestrationem apparens ut dictum est in aliis Sed post sequestrationem fiat cum carnibus et vino limphato Si autem vulnus fuit magnum sive longum sive latum et fuit cum fluxu sanguinis coniunge partes et constringe sanguinem et observa suturam et defende locum Et sequenti die post constrictionem sanguinis pone mel rosatum cum farina ordei tantum usque ad tempus maturationis Postea procede cum aliis usque ad finem Si autem ossa remanserint infra sive fuerit ex transverso coniunge partes ossis firmando partes carnis et pellis cum sutura et observa partes cum ligaturis et pulvillis usque ad quartam pro ligaturis vel ligamenti Et cum hoc observa suturam cum pulvere Et circa locum conforta cum bolo armeno et oleo rosato Et super vulnus ponas bo. ar. cum vitello ovi usque ad confirmationem primum ossis et carnis ad invicem Nam hoc mundificatum cum bolo confortat satis mundificatum est et dolorem sedatum Et propter hoc que mihi usque ad sanitatem et firmitudinem primum iterum procedatur cum incarnativis et consolidativis ut dictum est In dieta et potu procedat ut supra dictum est preter quod post sanitatem apparens mutatur infirmus cum carnibus duris et rebus viscosis hoc capitulum procedit atractatum de fractura ossis cum vulnere de quo tractabimus in libro 3o Sequitur capitulum xxi

Capitulum xxi de vulnere rasete sive pedis nodi cavillie cum ense et silibus et sagitta et modo curationis eius

Iste locus cum vulneratus fuerit cum sagitta ense et silibus infert timorem super futuram salutem propter duo primo ex natura sue compositionis constante ex repositione quorundam ossium parvorum necessariorum ad motum loci et formam eius Et sunt 6 ossa que appellantur navicula Sunt etiam tria ossa calcanei et alia tria ossa parva que cum leduntur ex vulnere magno vel parvo amittunt positionem primam Et propter hoc istud membrum amittit formam que forma aut corpore ossium propter restaurationem non recipit et si recipit cum difficultate recipit eo quod cum medicina non possunt ea propter parvitatem et coniunctionem eorum ad propriam formam reducere Ex hac cum manum imponens curat impetrat 2o propter nervum magnum positum in loco illo quo nervo fortia et ossa ista ad invicem continuantur cum ligamentis et motum et sensum accipiunt Unde cum ledere propter vulnus in loco inducit nocumentum et lesionem in membro quod male aut cum difficultate a medico removetur Si autem vulnus loci sine fuit cum sagitta vel silibus mollificetur locus cum oleo rosato calido et non infrigidat pellis ne propter infiltrationem nervorum loci ex pressurem non infrigidantur nervi necessarii ad motum qui consolidationem non recipiunt et sic membrum sive totum vel partem amittit motum Facta mollificatione extrahatur sagitta et impleatur locus cum oleo ro. calido In ore vulneris ponatur tenta infusa in eodem oleo ne os vulneris claudatur Et nullo modo tenta profundetur ne ex tactu nervi per tentam profundatam dolor augmentetur quia cum tenta apponitur in loco fiat clavus magis

nervus propter duo

Si sagitta sit

Si fiat ... propter ... sagitte

medicamenti in loco isto usque ad cessationem doloris in loco ad semitemperationem apatis Et tunc mundificetur locus cum melle ro. et fa. ord. usque ad perfectam incarnationem Confortetur locus qui est circa vulnus cum bo. ar. et olo ros. et stuphis flomet de manu vel pede starie prius si fuerit necessarium ventosetur in natice Clistrizetur ut lazativis ventris sit qui vel fiat suppositorium vel instrumentum bursille et ponatur cum mell et olo rato in ano ut assellat omni die parentes bis aut semel ad minus Dieta eius sit talis qualis ita ut dictum est in aliis et potius stile Et si ultra tres vel .4. dies infirmus esset debilis mutatur cum carnibus dieta sic cum hbus pesciolis et vino debili lumphato cum cphlia eruderata ut supius dictum est Si vero si locus cum ense vel stili fuerit vulneratus ita quod non indigeat adiuta propria Considera si ibi sunt fensta ossa separata que non possunt removeri vel debeant tunc remove ea et postea adiunas partes et ossua ut in aliis diximus Si vero infirmus fuerit incisa ex transverso si partem vel si to tum adiuuas primo partes cum sutura et post ad pell infirmo super incisionem et confirma suturam cum pulvere dicto incitoriense Et in loco vulneris dehi mori et super vulnus ponas usque ad dies iii vel iiii dictum ro. mixtum cum vplo mell ro. rolati Et post tempus cum dolor cessaverit ponas dictum ros. mixtum cum vplo mell ro. ro. fa. ord. Et circa vulnus ponas defensivum usque ad perfectam incarnationem et consolidationem ut diximus Secundum aliud radium

Capitulum xxii de vulnere pectinis pedis cum ense et stilo et modo extractionis

et curationis eius.

Vim perforet hic locus saepe ta et stili vel vulneratur cum ense et stili considerandum est Si autem sagitta perforavit totum locum vel partem Observatis ad invicem extractionis de quibus satis supra diximus extrahatur et impleatur vulnus oleo ro. rato et in ore vulneris ponatur mel ros. cum eius olo cum tenta non profundata nisi intantum quod os non claudatur Et fiat usque ad cessationem doloris Confortet locus qui est circa vulnus cum bo. ar. et olo ros. et aliqualiter rato anti et stilo Cum vero dolor cessaverit et sensus fuerit de apate tunc mundificetur vulnus cum melle ros. et fa. or. facta mundificatione incarnetur et consolidetur Si vero vulnus fuit cum ense et stili et incisus fluxus sanguinis superveniet constringe ipsum ut diximus in tractatu de vulnere totali Si autem vulnus fuit magnum quod indiget conducta perpetuum cum sutura et partes ossis separate fuerint que stare non possunt primo removeantur et postea adiuvantur partes cum sutura et confluent partes sutue adiutte cum pulvere qui sic fit ex sanguine dra. dragantis et gummi ara. mirre In ore vulneris pona mel ros. cum olo ros. Et circa vulnus defensivum sive apatis sim cum bo. ar. olo ros. et stilo Et hoc fac usque ad semitatem apatis et ad finem doloris postea mundificetur cum fa. ord. vel avene et stilo et mell ros. et fa. ord. mixtum facta mundificatione cum incarnativis et consolidativis procedendum est Si autem partes ossis non fuerint separate vel si fuerint et possint remanere conducas partes et procedas modo sicut dictum est Semper ordina ipsum ad iacendum pede elevato vulnerato ne humores possint ad pedem currere ex

debilitate prohibetur in loco tamen istorum modo inveniendi et tamen flora et usum et defensivo sua nulla servabitur membrum ne aqua vulneri supponatur. Et tamen dieta et potum frigidis et tamen ... et modo curationis illius et removebis dolorem. Scias quod vulnera istorum locorum non inferunt periculum proximum nisi propter dolorem et aqua ad quam rigor et frigus et debilitas sequitur et spasmus et propter nervorum lesionem venientium a nucha et cerebro ad locum. Et sic ex affinitate illorum membrorum ad invicem propter dolorem loci tamen non resolvent in corpore patientis spasmum intolerabilem et mortem finaliter. Sequitur capitulum xxiii

Capitulum xxiii de punctura nervi in quolibet membro a spina vel acu vel alia re eiusdem generis et modo curationis eius

Et egritudo periculosa est propter duo et specialiter cum per forationem facta a spina et acu et similibus et ratio huius apparet primo quia propter dolorem humores accurrunt ad locum et aperitur locus ad quem aqua maxime in infinitate multiplicantur in loco et sequitur constrictio et tumor membri vel totius vel secundum partem. Secundum quia ex punctura non ... Dolor igitur humores trahunt et constringuntur per membrum imbibuntur nervos ex continuatione nervi cum cerebro cerebrum compatitur et debilitates recipit et per humores per ipsum per nervos et fit spasmus et mors finaliter. Super hoc capitulo fit questio quam movet Avicenna in capitulo de solutione continuitatis nervorum. Utrum medicina que ponitur super discoopertum magis ledat quam medicina que ponitur super coopertum membrum vel nervum. Et videtur dicere Avicenna quod medicina calida vel frigida que ponitur super membrum vel nervum coopertum minus ledit. Impeditur enim eius nocumentum ex coopertura ne cito perveniat ad membrum vel ad nervum. Nos vero dicimus quod membrum vel nervus cum fuerit discoopertum tamen in loco in quo discoopertum est amisit suam operationem naturalem et complexionem et sensum et motum. Hoc nervus discoopertus fit insensibilis et secundum hoc omnis medicina potest poni super partem discoopertam. Et Avicenna dicit in libro de sensu et sensato quod dictum est autem de proprietate istorum instrumentorum sensuum et cetera. Quod quando res ponitur immediate super instrumentum sensibile non sentitur. Et iterum hoc et cum probatum est sic. Et iterum videtur quod ratio in lingua est sicut aer in visu et auditu et cetera. Sed quamvis hoc dicat bene credimus quod si medicina fortissime operationis ponitur super nervum discoopertum propter continuationem istius loci discooperti cum aliquo operata possit tamen facere nocumentum ad cerebrum et ad nervum. Sed si ponitur super partem discoopertam non ledit partem discoopertam quare ipsa discooperta vel coopertia quia discooperta amisit propriam complexionem et sunt etiam nervus insensibilis hic et tamen et sic in parte illa non sentit nocumentum. Cura huius egritudinis in primo tamen est dilatatio orificium vulneris ut est oleum rosarum calidum in fortiter. Nam oleum oleaginitate sua dilatat omne vulnus et calidite sua actuali penetrat ad profundum vulneris. Et sua calefactione equat complexionem et dolores removet et sic removendo dolores impedit cursum humorum et dilatando vulnus humores currentes habent manifestam exspirationem et tamen exspirationem habeant non diffunduntur humores per membrum sic evitatur spasmus neque dolor generatur ibi. Et hoc habet locum ... principio puncture

Non vero in subtiliori consideratione
prescrip... ponimus et ponimus oleum
rosarum longo tempore in principio istarum pun
turarum factarum in membris nervosis
Et hoc quia oleum rosarum habet oleaginitatem
qua dilatat vulnus et potest calefaci
actu qua subtilitate penetrat et habet
confortativam confortans membrum ne humo
res recipiat et habet temperamentum quo
dolor removetur Et sic in hoc casu me
lius medicamen rosarum principium vide
tur oleum specialiter communi per se bonum sit
et utile in hoc casu secundum medicos oleum
peccat ergo sermo illorum qui dicebat
quod oleum est malum in vulneribus nervorum
quia corrumpit et marcescit Sed contra
et est quod longus usus olei usque ad
finem huius mollitie sua tantum in
duceret nervus humiditatem que corrumperet
et in fine intus tempore consolidationis
impediret conglutinationem primum nisi per
sapientes medicos et usuales remedia
ministris que mentibus removet ut
est unguentum viride et unguentum apostolorum
que habent proprie mundificare unctuosam
carnes et molles generatas in vulnere
ex rebus unctuosis seu ex oleo vel alia
causa Sed oleum rosarum principio valet ad
sanitatem apparet in puncturis ner
vorum utilis est propterea quia omne dilatat
vulnus statim ex simulatione rosarum et ex
tactu et temperamento suo removet
dolorem a nervis Et propter hoc debetis at
tendere quod dolor removetur a membro
vulnerato tribus modis primo per positionem
rerum temperatarum vel emplastrorum super
locum dolorosum ut est emplastrum
que fit cum oleo rosarum et semine lini et
fenugreci vel farinis ordei et florum
camomille et malvavisco Et ista
omnia temperamento ipsorum equando
complexionem membri dolorem removent
Et ista omnia a medicis anodina ap
pellantur id est temperata et dolorem se
dantia per naturam sive equationis et complexionis

2° removetur dolor a membro per appositionem
rerum contrarie ad equationem ubi gratia si me
brum dolorosum tamen sit propter calidiatem
accutam aut frigiditatem aut aliam rem
removet hoc cum contrario et hoc sedat
tibi dolorem 3° sedatur dolor cum rebus
stupefactivis ut est opium et iusquiamus
et similia cum emplastris cum aceto Sed
ista ultima non dicunt intus quoniam
sed statim post sedationem doloris dicit
removeri a membro Nam prolongata
ponere istarum rerum frigidarum et stupefacien
cium membrum possit locus mortificari
et membrum incurrere corruptionem et mor
tem et sic non sunt ponenda ta
lia nisi propter necessitatem maximam
et tempore bene ne ista omnia membro
supervenirent Et ponatur a principio semine
super puncturam nervi existentia vel
non existentia usque ad cessationem doloris
et usque ad securitatem apparet ne
generetur in membro oleum huius calidum
actu super puncturam nervi Et
intelligo per oleum calidum quod sit fer
vens cum ponitur super puncturam
vel oleum rosarum calidum cum euforbio
seu castoreo si illa duo prima non
valerent Nam ista duo ultima
magis cito et fortius penetrant
ad profundum et magis calefaciunt
membrum Et propterea attendo
a membro aptatibus sunt magis utilia
in re nova in principio 2a vero post pri
cipium in re veteri Attende hic
nam si punctura esset excorata vel
clausa ut non appareret esset utile et
bonum ut pelle cum rasorio abscin
datur super locum ut humores exprimet
et ut liberius et medio ad profundum
nervum ultra et oleum transiret et
postea procede in punctura et loco
ut dictum est Circa vero membrum lon
gum a punctura et removeatur ponatur
oleum rosarum cum bolo armeno et succo solatri
vel sempervive et aliquantulo aceti vel loco

Cum perveniret oleum rosarum primo depurato vulneribus

Dolor a membro vulnerato removetur tribus modis

De verberatis et flagellatis et suspensis et distensis nervibus vel brachiis cum vinculo vel fune

Cum verberatur aliquis fustibus
et flagellis virgis seu
corrigiis seu suspenditur
seu distenditur brachiis cum fune ita
quod quasi perveniat motu in brachiis et
cum stupor fiat in eis cum dolore vel
in membris sentiat gravitatem et stu-
porem et sanguis ad loca flagella
ta vel extensa seu lesa concurrit. At
tendendum est quod hec egritudo reducitur
ad contusionem et contritionem lacertorum et ex-
tensionem nervorum et ad sanguinem mor
tuum in membris contentum post contusionem
vel casum. Si autem ubi esset fractura ossium
vel dislocatio vel vulnus reducatur ad capitula
propria vel capitula si plures egritudines conveni-
unt.

Cura

Cura flagellationis et ver
berationis et extensionis cum fune sic
fit. Si membra superiora ab umbilico
lesa fuerint super pedes fiat flebotomia
statim in parte de pede vel de pedibus
vel scarificatio in parte inferiori cum ven
tosis. Facta flebotomia unguantur omnia loca
lesa cum oleo de mirto calido actuate
vel cum oleo ro. mirto cum pulvere de
mirt. et bo. ar. et hoc fiat omni die
et etiam usque ad firmationem loci ne apostemet
vel inflet et coitu hoc erit usque ad tres
dies vel duos post flebotomiam vel ventosationem.
Si vero his diebus non assellavit
clisterizetur vel bibat sorbitionem de reubarbaro

Sorbitio de reubarbaro

que sic fit. Recipe reubarbari electi ℥ ii pul-
verizetur et bulliat et infundatur cum
℥ ii sirupi ros. et detur in matutino
cum aqua frigida in estate vel cum vino
limphato calido in yeme. Hac sorbi-
tione indiget in primis diebus quinque
vel circa omnis flagellatus vel extensus. Si
vero membra inferiora lesa fuerint fiat
flebotomia vel scarificatio in parte superiori. Si
autem omnia membra equaliter lesa
fuerint fiat flebotomia de pede vel de manu
vel ponantur ventose in parte superiori
et inferiori. Postea fiat unctio ut diximus
et detur sorbitio temporibus determinatis

et si necessarium fuerit post semel sor-
bitio reubarbari de 2° in 2um vel 3um [illegible]
Facta flebotomia et data sorbitione et firma-
to loco cum oleis supradictis unguatur
locus cum unguento quod sic fit. Recipe cere
℥ ii resine ℥ vi terbentine ℥ viii
olei ros. ℥ xiiii thuris fenugreci ana
℥ ii pulverizentur pulverizanda et mixti
clarificentur cera et resina frustatim et
liquefiant ad ignem quibus liquefactis
addatur terbentina et oleum et pulvis
thuris et cum sic bullierit aliquantulum
coletur totum et de isto unguantur loca
vel locus ante prandium vel cenam. Et
inmediate post unctionem ponatur infir-
mus in lecto. Balneo aque decoctionis [illegible]
calamenti ros. pulegii et non stet mul-
tum in balneo. Et cum balneum exierit
unguatur cum eadem unctione sic et
fiat illud balneum usque ad finem
curationis semper de 3° in 3m diem
vel etiam. Sed inunctio cum unguento fiat
omni die semel ad minus. Utatur a principio
usque in diem in quo recipiet sorbitionem
de reubarbaro sirupo ros. cum aqua frigida pro
suo potu vel aqua decoctionis prunorum
et sic semel vel aqua decoctionis granorum
granatorum cum zuccaro. Et comedat
istis diebus farrum farris vel brodium
de vitellis ovorum vel farrum avene vel
spelte vel ordei. Post hoc utatur vino albo
limphato. Et carnibus avium gallinarum
edi et arietis animalium et aquaticarum [illegible]
[illegible] quamvis a quibusdam
fiat quod usus aqua [illegible] in isto
cum multum conferat. Et dixerunt antiqui
quod si verberatus vel flagellatus seu fune
distensus ponatur inmediate seu
involvatur in corio [illegible] equi no-
viter ab animali separato cum calidum sua
eadem hora et flagellationis vel lesionis
flagellationis liberabitur quod meo tempore
non probavi. Sequitur capitulum xxvi

Capitulum xxviii de causis que impediunt consolidationem plage vulneris et ulceris in quolibet membro

Cum hoc capitulum est generale omne in quo medicus intendit ad consolidationem et naturam conglutinationem seu sigillationem. Cause autem que impediunt naturam et bonam consolidationem in membris plagis vulneratis et ulceratis sunt decem. Prima est multa quantitas deperditionis membri que indiget multa generatione carnis que indiget longo tempore ad consolidationem. 2a est figura plage et ulceris ut est figura rotunda que impedit naturam consolidationem et propter hoc convenit medico ut omne ulcus vulnus vel plagam possibile ad figuram longam reducat quia brevius et de levi consolidatur et sigillatur. 3a est duricies labiorum ulceris et vulneris que debet removeri cum mundificativis et mollificativis et caustica et aliis incisionibus secundum quod medico melius videbitur. 4a est siccitas membri et ulceris que removetur cum fomentationibus in membro facta cum aqua decoctionis camomille se. lini fe. grecum et similibus. cum multiplicationem humiditatis in membro et melior ordo istius in hoc casu est impregnatio corporis. 5a est aliquod corruptum ossis seu carnis marcide vel non bene mundificate et propter hoc recipit medicus cum ut os corruptum removeat et carnem malam cum medicinis et conveniens instrumentis. 6a est quando medicamine ponit super vulnus nimis calidum quod humiditatem facit carnem. Et hoc sciens quod si medicamine fuit nimis calidum post remotionem eius a vulnere loco sanei sanguis exiit vel quando sanguis cum hoc cum oportet medicum a tali medicamine abstinere. 7ma est fluxus sanei liquide quam medicus exsiccare non potest et in tali casu recipit medicus fortiore medicamina ad desiccandum sed tamen membri cum cautela ulceris antiqui et mundificationem corporis cum medicinis convenientibus de quibus dictum est in primo huius. 8va est alteratio complexionis ad caliditatem vel ad frigiditatem que debet removeri per contraria. 9a quando in tempore consolidationis seu conglutinationis aut sigillationis medicus pulverem seu pulveres aut aliud permittit vulnus intrare. 10a et ultima est indebita situatio membri vulnerati quo ad figuram vulneris. Verbi gratia si vulneretur genu vel cubitus extrinsecus si et hora consolidationis plicaretur et ligaretur si per flexibilitatem talis situatio impediret membri consolidationem. Sic videtur conveniens et utile debita situatio membri ut fiat hora consolidationis penes situm vulneris seu plage. Secundus 3us liber

Finit 2us liber
Incipit 3us

Incipit liber 3us de Algebra i. restauratione concernente circa fracturas et dislocationes

Capitulum primum de fractura ossis nasi cum vulnere et sine vulnere

Scias quod os nasi quandoque deprimitur et quandoque frangitur Si deprimitur vel frangitur sine vulnere statim dum est nova infirmitas restituetur in prima visitatione Si autem indurare semper remanet figura vel infirmitas mala Aut si velles post tempus restaurare fiet tantus dolor quod infirmus non posset pati vel apparet locus propter inflaturam humorum ad partes ex dolore illato et sic fieret egritudo composita que esset difficilioris curationis quam prima simplex Equa ipsum os depressum vel fractum a principio possibile hoc modo pone intra nasum digitum tuum indicem vel aliquid aliud et eleva os depressum vel fractum removeo ipsum ad superiora et ad partem dextram et sinistram donec equatio sit facta perfecte Et cum digito si fieri non possit pone in foramine nasi ex parte lesionis lignum rotundum leve et equale decenter factum et inuctum cum oleo ro. et inuncto cum digito equa os et reduc ipsum fractum vel depressum ad figuram naturalem possibile Et possit etiam involui ipsum lignum cum pecia munda et inungi pecia in eodem oleo et esset tunc lignum magis tractabile facta equatione vel restauratione secundum istam viam possibile ponatur tenta de stuppa ducta in foramine partis nasi lesi vel in duobus foraminibus si necesse fuerit si in duobus foraminibus non ponas tentas si contrarie potius quia nimis gravaret infirmum propter impedimentum anhelitus et aeris contractionem Si si fuit necesse ut tente imponantur involvantur ipse in pulvere qui sic fit mixto cum albumine ovi Recipe bo. ar. ℥ i. mastici ℥ ii sang. draco. gummi ara. ana ℥ ii terebellentur et terantur subtile de isto pulvere ponatur super locum lesum cum pecius et plumaceoli lateralibus longitudinalibus et transversalibus Quo facto ligetur cum benda decenter fissa cuius latitudo sit duorum digitorum et revoluatur ad posteriora capitis et anteriora et sic firmiter ponatur super latus panni ad iacendum possibile statim facta equatione et ligatione fleobotometur de manu vel ventosetur in spatula et inungatur locus circa nasum cum oleo ro. mixto cum bo. ar. et fiat solatium vel stringimentum et parat arcti et hec unctio fiat omni die semel vel bis secundum quod videbitur tibi Clistere vel suppositorium fiat omni die ut semel assellet quia hoc multum alleviabit infirmum 2a visitatione ponas cum tenta in naso prout predictum cum oleo ro. sed super nasum ex parte exteriori ponatur cum albumine ovi ut in isto capitulo superius diximus hoc fiat usque ad perfectam firmationem et non moveatur membrum nec ligetur nisi de 3o in 3m vel de 2o in 2m diem Si autem fractura ista fuerit cum vulnere equatur os cum digito vel cum

Cura

pul.

ligno protendatur cum tenta et pulvere
et albumine ovi et oleo ro[sato]. Circa partem inci-
sionem ut dictum est. Circa partem extrinsecam
procedas primo cum adiutorio ponendo cum sutu-
ra si fuerit vulnus ad hoc et super suturam
ponas pulverem alium cum albumine ovi alio
cum oleo ro[sato] mixto cum pulvere predicto et
ligetur per longum continua partes cum plumaceolis
lateralibus longitudinalibus et transversalibus
et ligetur cum benda. Si vero vulnus
non est conveniens ad suendum procedas
eodem modo cum rebus necessariis quo ad restau-
rationem ossis quo ad clausuram vulneris. Cir-
ca vero nasum ponatur defensivum factum
cum oleo ro[sato] et bo[lo] ar[meno] et succo plantaginis vel
sempervive et aliquantulo aceti et in hoc
modo ligetur membrum et mutetur omni die
semel propter vulnus. Dieta enim sit
usque ad tres dies vel ultra si quis videbitur
et sentiens curet quod aqua in loco propter fluxum
humorum non generabitur et quousque do-
lor loci cum hoc fuit remissa vel fiat cum
suco farris vel ordei et risi condito cum
lacte amigdalarum et vitello ovi cum agresta
Et potus eius aliis diebus sit aqua decoctionis
primorum sirorum vel aqua ordei. Post remitten-
tia spatium et doloris comedat carnes castra-
ti et pedes et extrema porcorum et gallinas
et similia et carnes avium et fasianorum et
perdicum Et bibat vinum rubeum lympha-
tum cum duplo eiusdem aque vel cum tanta
aqua quantumcumque vinum fuerit Deo.

Capitulum 2m de fractura mandibule cum vulnere et sine vulnere R.

Conveniens est ut sciatis ut oppor-
tet medici in fracturam et dislocatione
dependet a visu et tactu ita
quod sine visu et tactu visuali operationem do-
lem apprehendi non potest ex parte exteriori
vel restaurationis et ligationis Sed ex parte
medicinarum diete et flore et cristeris
et similium pendet a bona ymaginatione
et cogitatione. Si autem os mandibule
superioris fractum fuit sine vulnere ponas
manum tuam dextram in ore infirmi si
mandibula dextra superior fracta fuerit
vel inferior et sinistra in sinistra et re-
ducas partes cum manu exteriori iuvando
manum interiorem et dum moveas manus
quod fractura sit debita equatio et locum restau-
ratio hoc facto ligentur dentes lese partis
mandibule non lese cum dentibus partis
mandibule lese hoc modo accipiatur filum
unum de lino et unum de serico et in-
volvantur ad invicem et postea intorquentur
cum cera et ligentur dentes cum isto ad
modum quo ligatur sepes et tamdiu revol-
vatur textura retrozando super dentes
sane partis et non sane et intra den-
tes et dentes ad modum sepis ut locus
sit bene firmatus. In parte vero exteriori
ponatur emplastrum factum cum albumine ovi
et pulvere qui sic fit R. bo[li] ar[meni] ℥ i, mu-
mie, mastic, dra[gaganti], gumi arabici ana ʒ s. pul-
verizentur et cribellentur firmetur locus
et ligetur ex parte exteriori cum plumaceolis et
ponas involutum in dicto emplastro firmato
loco vel ligato statim fiat flora vel vento
sano in spatule et in die secunda supra
scriptum vel dicte. Circa partes longinquas
ponas oleum ro[satum] cum bo[lo] ar[meno] et aliquantulo
aceti. Non comedat nisi usque ad partem
firmationem nisi sorbitia liquida ut sunt
brodia et similia Et usque ad 3 vel 4 dies
aquam decoctionis ordei vel aquam decoc-
tionis primorum sirorum et non viridium
bibat post istos dies det infirmo vinum
rubeum bene lymphatum. Si autem ibi
fuerit vulnus primo equatis locus et firme-
dentes et ligentur cum filo ut diximus
postea si fuit vulnus tale quod requirat
adiutorium ponas cum quod sutura adiuvatur
et sanentur partes adiuncte cum pulvere et
albumine ovi et ligetur vulnus semper cum
ligatura tenente ossa fracta et ligatura
ipsa ita quod vulnus possit scilicet videri et

Cum os mandibule superius fractum fuerit sine vulnere

Emplastrum

Comedat

Si ibi fuerit vulnus

l' mutari in die uel bis si necessarium fuerat et os lesum remaneat in sua ligatione firmum ita quod non remoueatur sua ligatura nisi de 2° in 2m vel de 3° in 3m Si autem vulnus non indiget sutura tunc ut indiget et flectatur si necesse fuit Clistere l' suppositorium fiat omni die Dieta et potus fiant usque ad finem ut superius diximus Sed

Capitulum 3m de fractura furcule cum vulnere et sine vulnere Rx.

Or autem os cum frangitur raro fit quin in loco fracture appareat nodatio et propter hoc eius equatio non fit propter dolorem Et hoc propter tortuositatem eius naturalem et quod extrema ossium revera ad eius figuram quod fiant non possunt commode retineri Si aut os furcule contingat frangi sine vulnere et releuetur post depressa et componatur post elevata donec equatio ponens figuram naturalem facta fuerit et tunc super ipsam equationem ponantur pecie infuse et plumaceoli duplicati a lateribus ipsius ossis et super ipsum os fractum secundum longitudinem et omnia ista involuta in albumine oui mixto cum pulvere quod sic fit Rx bo. ar. ℥ ij. mumie dra. gm ara. masti. ana ℥ S. pulverizentur et ...bellentur Super pecias vero et plumaceol' ponatur totum tortum uel ex stramine granum ... furcule comprehendens furculas cum plumaceol' inter se involute super totum ponantur stuppe infuse in predicto pulvere et albumine et super omnia ista fiat ligatura cum benda cuius latitudo sit palma una et firmetur bene locus cum ligatura et fiant tres fortes circumvolutiones ipsius bende et dimittatur per dies 3 l' per duos ad minus

Quidam vero ponunt loco tortuli l' stim astellas pluras contingatas sm longitudinem ad invicem comprehendentes furculas intra se et super astellas ponunt stuppas et ligant similiter sicut diximus Hoc facto flectatur infirmus de minori ... de vena cephalica vel ponatur in spatul' Et sepe distingatur l' fiat ei suppositorium Cena vero locum fiat unctio cum olio ro. bo. ar. et similia solatri l' sempervive et aceto usque ad securitatem apostematis Et ne apostema generetur comedat semina ordei et furris Et bibat aquam ordei l' prunorum ... l' decoctionis vel aquam decoctam Postea vero comedat pedes animalium et extrema porcorum ut humores grossi et viscosi generentur et ut porus seu ligamentum cito in osse fracto fiat Nam melius generatur ille porus seu ligamentum ex humoribus generatis a cibis grossis duris et viscosis quam ex aliis Et hic meliora non sunt nisi illi cum viscosis et grossis et hoc genere in omnibus fracturis ossium Si vero fractura furcule fuit cum vulnere vulnerato dicitur cum sutura si indigebat ea postea super suturam ponatur pulvis supradictus non cum albumine oui sed per se et in ligatura ossis fracti et equatio fiat ita quod vulnus possit omni die a medico curari post quod ligatura moveatur tenens et conservans partes ossium sit nam illa ligatura non debet moveri nisi de 3° in 3m l' ex 2° in 2m dies Super pulverem vero qui est super suturam ponatur omni die mel rosarum mixtum et incorporatum cum mundificativis et cum pulvere superiori Et cum mundificatum fuit materia ipsius vulneris cum pulvere de thure greco mixto equaliter sit Et non obmittat ponere circa locum lesum defensivum factum ex olio rosarum et similibus quod valde utile est in ei

Sine ... cum vulnere

...

...

...

partis in qua invenerit rursus timetur. Si autem vulneris suturam non requirit fiat quod omni die tractetur cum pulvere et melle rosato usque ad tempora incarnationis, consolidationis vel mundificationis secundum quod tibi videbitur de exitu sanguinis a vulnere tamen non obmittas suppositorium si non omni die assellaverit. Detur de vino rubeo grosso postquam securus fuerit ne apostema generetur. Et de carnibus grossis et viscosis et de carnibus castratorum et arietis agnorum et gallinarum et pullorum et avium degentium in arboribus et in pratis et non in aquis. De pane frumenti bene fermentati et bene cocti et salati et de aliis quorum scias secundum tempus et expedire videbitur. Et cum hoc considera debilitatem et fortitudinem infirmi. Nam haec dieta potest quoque in propriotati pro infirmo quod pro infirmitate utilis reperitur. Sequitur capitulum [illegible]

Capitulum [illegible] de fractura ossium pectoris seu thoracis. Rubrica.

Sciatis quod ossa pectoris sunt septem divisa per anothomiam et continuantur cum vii costis mediante cartilagine et firmantur vel inseruntur ipsi coste in cartilaginibus continuatur cum ossibus pectoris et fit forma talis ex ossibus istis ut vides. Contingit aliquando os thoracis secundum quod figuram unam videtur frangi secundum partes anteriores plicari et scies per visum et tactum per dolorem loci et scies quod lesio est in loco per visum vero scies quod locus formam propriam amisit per tactum scies verum in plicatura faciet sonum. Nam si ferit sub manu tactus sonum vel cum aliis scies signum ossis fracture. Si vero sonitum non fecerit ex tactu medici quod premendo locum et invenit dolorem et formam amisit et plicatum fuerit iam non est fractum sed inclinatum ad interiora. Si vero per os cum tussi et sine tussi sanguis exierit signum est aliquo venie rupture in parte spiritualium quod est valde timerosum et suspectum. Nam ex ruptura tali posset infirmo evenire ad ptisim vel ad corruptionem malam in membris ita quod pars membri corrumpetur et marcesset que a medico curatoribus non reciperet finaliter. Postquam securus fueris de fractura vel plicatura sine vulnere conare in prima visitatione ossa fracta equalis cum manibus et cum voluntaria tussi infirmi et situ si plicata fuerint. Et si ista non contulerint neque suffecerint in equatione fracture et plicationis pone cuppam magnam super locum plicatum vel fractum sine incisione. Et sic trahet pars depressa externus sive ad exteriora et poterit equatio melius fieri. Super locum vero pones manus possibilitatem cum supradicto modo pones emplastrum adherens quod habeat virtutem attrahendi ossa fracta vel plicata ad exteriora quod sic fit. Rx. farine tritici, orobi vel fabarum ℔ s. dra. gummi arabici mastice ana ℥ i, bolo ar. ℥ iii terbentine et incorporentur albumine ovi et hoc ponatur super locum et ligetur bene et talis ligatura fiat de 2o in 2m diem vel de 3o in 3m plus et minus secundum quod tibi videbitur. Et post ligaturam ipsam statim sine exiverit sanguinis non fiat flobotomia de cephalica in manu dextra, haec vena est inter anularem et auricularem digitum in manu dextra vel versando in spatulam cum incisione seu natura. Et fiat unctio circa locum cum oleo ro. et bo. ar. et fiat solutio vel semper. Et non ponas [illegible] quia in hoc loco non est [illegible]. Nam ledit locum totaliter. Cum emplastro isto et de fensivo dicto et usu clisteris vel suppositorium regatur usque ad firmationem loci. Quo firmato ungatur locus et confortetur cum re que sic fit. Rx. mastic. thure mumie

Emplastrum habens virtutem attrahendi ossa fracta

añ ℥ .5. bo. ar. ℥ .1. farine fe. gⁿ
℥ .ii. cere ℥ .i. resine ℥ .ii. olei lilii
liquefiat cera et resina ad igne et re
moveant ab igne et colet et pul
ora superaddat cer et incorporet et
fiat unguentum cum isto omni die semel
vel bis confortet et liget locus Confor
tat hoc talem locum et reddit ipsum trac
tabilem in fine et facit ipsum aptum
ad motum anhelitus et strictura tho
racis inductam a principio omnino removet
Dieta eius sit usque ad securitatem apost
ne timor accedat fiat cum succo ordei
vel farris vel risi additis cum lacte amigdal
et brodio de mell' ovorum sine carnibus
potus eius illo tempore sit aqua ro. vel aqua
zuccari vel aqua decoctionis liquiritie et ysopi
Remoto timore apatis comedat carnes
edi vel carnes castrati et arietis unius anni
vel carnes pullorum vel gallinarum vel caponum
et fasianorum perdicum et silvaticorum elixatis
vel assatis Et bibat vinum dulce clarum
limphatum secundum medietatem Utatur in fine
cure suis hoc pulvere qui sic fit Rx
cinnamomi ℥ .ii. gariofili ℥ .5. croci ʒ .5.
pulverizentur et cribellentur. Det

Capitulum 4m de fractura costarum et inclinatione ipsarum Rx.

Coste sunt xii quarum septem
sunt complete et possunt fran
gi in pluribus locis Quinque vero
earum sunt non complete neque possunt frangi
nisi in uno loco versus spinam magis
cum in illo loco a percussione non cedunt
coste sine sustinent et sic franguntur
In alia vero extremitate versus stomachum sunt
loco molli quia cum in percussione sustinet
et sic non franguntur nec plicantur ibi
Sed appellantur complete quia faciunt se
micirculum vel circulum completum cum ossibus
pectoris in quibus inserunt vel firmantur

Incomplete alie appellantur quia in extremi
tate non firmantur cum aliis nec cum ossibus
pectoris circulum perfectum nec semicirculum
sed partem semicirculi Si autem contingat
costas frangi in uno loco vel in duobus
quod scies super tactum loci dolorosi et per
expressionem manus super locum vel loca an
dies sonum et cum hoc infirmo impedi
mentum sustinet in anhelitu et precipue
hora attractionis anhelitus Si autem
sonitum ex tactu non audieris et dif
ficultatem infirmus habeat in anhelitu
et dolor in loco est signum plicationis
coste ad interiora seu inclinationis Co
nare elevare partes depressam fractam
manibus tuis plicando partes elevatas
intantum quod inserantur in partem depressam
Nam si partes vel fractura coste depresse
inserent vel insignurent per depressionem
in fractura vel partes coste depresse pars
que erat elevata depressa et nature tua
elevaret virtute sua partes depressas et si
sic fieret restauratio et tu semper co
nare pervenire innaturaliter cum tua
in hac re et facias ipsum violenter
tussire quod iuvabit te in hoc Si autem
plicatio vera non elevetur nec fieret re
stauratio vel si costa esset depressa et non
fracta et dolor perseveraret facies ipsum
fortiter tussire Et super locum depressum vel
fractum ponas ventosam magnam sine
infusione facta equatione secundum tua possi
bilitatem ponas super locum emplastrum quod sic
fit Rx farine ordei vel fabe vel volatice que
repitur super copertura vel molendini
℥ .vi. mastici draga. gummi arabici añ ℥ .i.
minie bo. ar. añ ℥ .5. cum succo spinne
et non cum aceto quia non est utile in hoc
cum incorporentur sit cum albumine ovi Cir
ca locum vero ponatur defensivum de olo
reo liget igitur firmiter cum pecia et
stuppis involutis cooperiatur et non remo
veatur ligatio nec emplastrum usque ad
duos vel tres dies Et statim post ligatos
fiat flora de cera vel splenetum que

flora

est mitius ambulare et ambulare digitis que sit concava loco leso. Vel fiat ventosatio cum incisione loco dorsi clistere vel suppositorium omni die fiat ut faciat infirmum assellare scilicet ventrem. Continuetur hec ligatio usque ad firmationem fracture et faciat infirmum iacere corpore supino vel super ventrem quod melius est. Facta firmatione ponatur unguentum sic factum: Recipe cere ℥ ii, resine ℥ iii, bdellii opopona(ci) ana ℥ s(emis), mastic(is), thuris ana ℥ i, san(guinis) dra(conis), mumie ana ℥ s(emis), olei ℥ viii; bdellium opoponacum dimittatur in oleo per diem mediam; ponantur postea resina et cera ad ignem; facta dissolutione coletur totum et postea alia addere cum tepidum fuerit incorporetur cum predicto; colato de hoc unguento omni die scilicet epithimetur. Hoc preparat locum ad motum et removet duritiem et sedat dolorem et addit in conglutinatione. Dieta et potus removeantur et debilitentur consuetudine reo medii temporis et finis fiat ut in precedenti modo dictum. Sequitur.

Capitulum 9 de fractura spondilium cum vulnere et sine. Recipe

Spondiles non franguntur ut alia ossa sed conteruntur et contunduntur ex fractura quarum seu contritione nocumentum mortale sequitur propter lesionem nuche et propter impulsionem ad interiora ex qua sequitur impedimentum in anhelitu et distensio in lacertis et nervis intrinsecis et apparitio nihil in intrinsecis et mors. Succurre infirmo statim, apparatus si fuerit fractura vel attritio spondilium sine vulnere, fiat flebotomia et manu contraria ex cephalica que est apud pollicem vel fiat ventosatio in natibus vel in loco circumvicino a loco leso cum incisione et conare equare locum.

conti(nuum) manibus pro posse. Et pone super locum emplastrum et firmius et convenientius dictis et liga locum cum benda decenter et pone plumaceolos et stuppas infusas super locum lesum ut infirmo remaneat. Et pone circa locum defensivum cum bolo armeno et similibus absque aceto et non solvatur nisi diebus dictis. Et non iaceat nisi super latera aut super ventrem et si melius quiescet super spinam semper iaceat. Cum autem iacet super spinam addat impulsionem in spondilium ad interiora. Si quis in eo et in quolibet dolore ex isto modo iacendi dolor fit maior in eo quod dolor trahit materiam ad locum et est tunc aptius in loco et illud esse apta morti credendum est. Hoc de causa hoc modo iacendi quoniam in eo fit lesio et sicut dico de isto ita in omnibus est naturale modo iacendi melius esse ex quo minor dolor sequitur et lesio infirmo. Assellatio vel clistere vel suppositorium fiat omni die bis vel semel. In fine restaurationis ponatur emplastrum de bdellio opoponaco et resina super locum. Si autem fractura ista vel attritio fuerit cum vulnere et vulnus indigeat consutura propter magnitudinem cum ipsum vulnus mortale propter causam narratam superius. Nec propter hoc de sistas ab operatione rationabili tamen si invenerit ubi partes ossis spondilium fractas vel separatas remove eas et si non dimittas et super os spondilium fractum coniunge partes cum sutura et super suturam pone de pulvere qui sic fit: Recipe san(guinis) dra(conis), mastic(is), gum(mi) arab(ici), mumie ana ℥ s(emis), sarcocolle et pulverizetur. Et hic pulvis consuetus est suture. Et super suturam pone emplastrum quod sic fit et usque ad firmationem: Recipe mastic(is), dra(gaganti), gum(mi) arab(ici), san(guinis) dra(conis) ana ℥ s(emis), mumie ℥ i, mellis ro(sati) lb s(emis), farine fabe ℥ iiii, incorporentur. Sit circa vulnus pone defensivum et confortativum membri ne humores loco recipiat et ut

Emplastrum

Si sit cum vulnere

Pulvis super suturam ponendus

Emplastrum super suturam

apostema interius in loco. Si autem
vulnus primum fuerit et non indigeat
adustura primo procedatur in eo quod
fit in eo quod non sunt cum vulnere
et emplastro usque ad consolidationem et co
firmationem ossis atti vel attriti ut diximus
supra propter hoc quia vulnus propter sui
[illegible] non [illegible] propter suam
magnitudinem [illegible] ut est [illegible]
Dictum vel potius non variatur ratione
medii et finis debilitatis et fortitu
dinis a modo dicto in precedenti capitulo

Capitulum 7m de fractura ossis spatule R

Cum frangitur hoc os aequirit
magnitudinem extensionem ex
figura et [illegible] ut re
redeat restaurationem equationem et restau
rationem hac modo et non aliter. Compri
mat restaurator manum suam fortiter super
partem eminentem et cum alia manu capiat
humeri [illegible] longitudinem trahat ut prede
nata vel depressa ad locum ad locum redeat
Et si per se frangere possit hac modo redu
heat instrumentum unum tenentem cum fra
restaurationem ut dictum est ponatur super
fracturam emplastrum de farina [illegible] dictum
in fractura coste Et circa fracturam
fiat inunctio cum defensivo dicto ibi
Et super emplastrum ponantur stuppe
madefacte in aqua et in vino et
in predicto emplastro Et super stuppam
ponatur astella facta de salice secundum
figuram spatule Et super astellam
ponantur alie stuppe et optime ligetur
facta ligatura fiat [illegible] ventosa
[illegible] omni die vel [illegible] non dimittatur
Non moveatur ligatura nisi d 3o in
3m diem et hac modo procedas usque
ad confirmationem loci In fine vero epithi
metur locus et removeatur astella et
ungatur locus cum unguento de bdellio et
oppo [illegible] in modo de fractura coste

Regatur dicto et potu ut dictum est
in modo de fractura mandibule Sed

Capitulum 8m de fractura adiutorii cum vulnere et sine R

Cum frangitur adiutorium os
cognoscitur hoc modo ex tactu
Nam medicus d[illegible] manibus suis
ambabus fracture locum lesum et ponat
unam manum super locum lesum et aliam
infra et habere ministrum qui sustineat
cubitum cum brachio et tunc ipse me
dicus moveat manibus suaviter ut audiat
sonum ossis fracti vel separationem ossis
fracti Cum autem fuerit [illegible] et fractu
et fuerit sine vulnere tunc oportet ut
redeat in restaurationem hoc modo primo
ad restaurationem prepara emplastrum quod
sic fit R farine fabarum [illegible] vel
volatice farine [illegible] masticis dra
gmi aca [illegible] 1 s mumie bo ar [illegible]
1 s terantur et cribelle et incorporentur
cum albumine ovi ita ut sit valde mol
le Et cum hoc preparet penas magnas
super quas ponatur emplastrum predictum
et stuppas magnas madefactas
in aqua et expressas et duas bendas
latitudo quarum sit e digitorum et sex
astellas vel e tractabiles de salice vel
de ligno tractabile ut est ligm quod
ponitur in federis [illegible] quibus
preparatis intendat medicus ad re
staurationem et equat membrum factum
restaurationem accipiatur pena una
latitudo sit secundum longitudinem
adiutorii eius latitudo sit secundum gros
situdinem brachii et stuppe sint
secundum longitudinem et rotunditatem
astelle sint optime involute earum sup
pra et sit longitudo earum ut longitu
do adiutorii ita quod non offendant mi
nus astelle in cubitum tunc primo

habeatur immediate pena munda et
subtil et infundatur in oleo ro. calido
in yeme et frigido in estate et extra ma-
neat super pelles membri lesi imme-
diate Nam istud non permittit emplastrum
nimis adherere cuti et impedit stric-
turam ut non noceat si fiet nimis
fortis Iuxta vero ligationem preparatur cum fa-
cilitate ut omnia removeant mala
accidentia a menbro et sedat dolores et
locum confortat ne humores recipiat ut
non apostemetur medicina hoc facto exten-
datur emplastrum super petiam munctam
et super ipsam emplastri ponatur stuppe
infuse in eodem emplastro Super
istas stuppas ordinetur predicte astelle
6 vel 8 secundum grossitudinem menbri
et super astellas istas ponantur alie
fandelle stuppe non infuse in
emplastro Et super istas fandellas in-
cipiat et fiat ligatio cum bendis et
incipiat ligatura fieri in loco leso cum
petia et stringatur locus lesus magis
cum benda ita quod extrema membri non
ledat et cum una parte bende procedatur
in ligatione ad inferiora mebri et
firmetur benda sed huiusmodi cum
filo nectenda benda in revolucione
inibi sua et cum 2a benda fiat ligatio
super istas et incipiendo ab inferiori
parte adiutorij circa cubitum et procedat
cum ligatione usque ad humerum constrin-
gatur magis semper loco lesus quam ex-
trema ut per constrictionem defendatur
ne humores ad ipsum currant Super
bendas istas ultimum fiat ligatio
et firmatio cum cum benda cuius
latitudo sit unius digiti Et longi-
tudo bendarum debet esse tanta quod suf-
ficiat ad involucionem menbri Et totum
hoc quod est ex parte equationis et re-
stauracionis firmationis et liga-
tionis tractet tractet medicus sine
dolore prout possibile est Et non fiat
nullo modo strictura in menbro

quia hoc esset magnum malum propter
ea quod proveniat tumor in extremitatibus
stupor a membris aliquando secundum malo mor-
tificationem mebri accidere posset non
solvatur menbrum nisi et eo in etiam
vel de 3o in 3m dies fiat inunctio cum
spatula et humerum ne fiat infusio
humorum prius cum bo ar. oleo ro. et super
solatur vel semper inprimi et aliquantulo aceti
ut locus non apostemetur Die vero
ligationis prime fiat flebotomia de manu
contraria ex vena cephalica que est inter
pollicem et indicem seu ventosatio
in nate seu spatula Cum clistere et
suppositorio et similibus firmas infirmum
omni die assellare semel vel bis Regatur
dieta tali usque ad cessationem doloris
et serenitatis apparet mediatis cum succo
farris ordei rasi lactucis et nutri-
entur cum amigdalis Potus vero eius
fiat cum aqua ordei vel primorum siropi
et non bibat nisi vel aqua cocta vel
aqua et vino de granatis seu aqua ista
sit aqua plus vino in duplo Re-
moto dolore et tota serenitate apparente
ne grevetur potus eius vinum rubeum
sit spissum dulce et clarum Et cibi
eius sint extremitates porcorum et
vitulorum et similia et inferiora animalium
et omnium animalium degentium in arboribus
et in pratis et non in aquis et
ex intestinis ovorum et carnibus instrati
et animas avium et porcorum et gallinarum
et capponum et perdicum fasianorum et
maxime si habuerint stomachum debile
potest etiam comedere fructus siccos nuces
avellanas uvas passas et pira cocta
post comestionem in yeme et in estate
non Et carnes superdictas potest comedere
elixatas cum frumento et petroselino borago
et similibus et in patella et testula alia
Nam omnia ista generant humores abiles
ad generandum porum vel ligamentum quo
fractura ossis melius ligatur et sic
per ipsam viam melior et velocior fit

de primis de[...]

potus

Remoto dolo[re]

restauratio et firmato loco leso Suspendatur brachium lesum ad collum cum
mantili seu camisia manuali
comprehendo totum brachium cum manu
et cubito intra mantile ut adiutorium aliquod sustentamentum ex hoc
recipiat et quiescat et hoc fiat in prima
die restaurationis usque ad finem Si
autem vulnus fuit cum fractura et fuit
tale quod indigeat sutura consideranda si
ibi fuerint petre separate que continuari
non possunt tunc removeas Et non
consultes sermoni illorum qui dicunt quod
per exitum medulle moritur infirmus
et restauratio non fit quod falsum est cum
enim ex humiditate unctuositatis generantur
humores generentur Ita restauratio recipit
et generatur sicut caro que ex sanguine generatur
et propter hoc non est timendum de eius
perditione Remotis prius ossibus separatis
fiat sutura et postea equatio et ligatura
equatio fiat astellarum prout supra dictum
est Incidantur astelle super firmam vulneris
et dimittatur vulnus cum stuellis distroptum
ut possit post amoveri omni die vel
semel mutari postquam ligatura fracture
moveatur super sutura vulneris vel super
vulnus quod non sive quam primum fuerit
ponatur pulvis qui sic fit Recipe mastice
dracaganti arabici ana ℥ ii pulveriza et cribella
etiam mirre sanguinis draconis ana ℥ i s. misceantur
simul Super pulverem vero ponatur emplastrum
mundificativum et confortativum omni die quod
sic fit Recipe mellis rosarum ℔ s. farine
ordei vel volatice ℥ iiii pulveres superdicti quod
ponuntur super suturam ℥ i s. incorporentur
simul et hoc emplastro utatur et pulvere omni
die cum sutura et vulnus primum fuit
cum fractura quod non fuit usque ad perfectam
maturationem et mundificationem et postea cum re-
lonis mundificato et maturato cum
pulvere consolidationis qui sic fit Recipe
mirre thuris galle mirre thuris ana
℥ i pulverizentur et cribellentur Dieta

non variatur a modo supradicto nec
etiam potus Si vero apparuerit ibi apparuerint
et nec cum defensivis continue patiantur
cum flora seu ventositatem vel cliste et similibus
cum maturativis et infusionibus et mundificativis
et aliis rebus curetur ut dicemus
in primo libro de apostematibus famosis in
adiutorio Sequitur

Capitulum ix de fractura ossium brachii cum vulnere et sine

Cum inveneris si ossa focilium
et etiam alia ossa alia plicantur
postquam frangantur Nam
illos unificamus ea et reducimus cum humeris
actuali invisibili discernit ea in corpore
unius quam sint sunt primum quod extra
et prominens inclinantur et plicantur postquam
frangantur Ora plicationes trahit
a fractura ex tactu quam audit sonum
et sentit in loco leso vel non sentit Cum
enim audit vel sentit sonum in loco
leso vel aspiciat fractionem vel non audit
dicitur plicatio vel inclinatio Contingit
etiam aliquando ambo ossa focilium frangi
vel plicari et aliquando unum tantum Si autem ambo
frangantur vel plicantur habeas generaliter unum
ministrum qui teneat manum cum rasceta
firmam et eam relaxet vel extendat ad vo-
luntatem restauratoris et alium ministrum
habeat qui teneat cubitum infirmi et eum
relaxet et extendat secundum quod fuerit necesse
et ipsum firmum teneat secundum quod restauratori
videbitur expedire Hora autem restaurationis
sit figura manus et brachii talis videlicet
quod pars dorsalis manus sit palma volvatur
versus terram cum infirmo sedeat super
bancum et silvestris sit eo et tunc re-
staurato post paratis oleo ro. et emplastro
et astellas .6. vel .8. secundum grossitudinem
et subtilitatem brachii et duas bendas
et bendellas et pennas et stuppas unde necesse

et ouemeniti et adaptet infirmum et
ministros. Post quando fuit quibus preparatis
intendat restaurationi ponere infirmum
inter manus ministrorum qui infirmum dum
hora restaurationis tenent et hic ossa
fracta mouendo secundum longum et latum de
tent et sine dolore possibile equare debet et
reddere propriam figuram membri. Nam propter do
lorem inductum in membro contingit humorum
hora restaurationis ad locum et ad membrum
et apparet locum. Ideoque abstineat a dolore
omni possibile et a fortitudine contractionis seu dilatationis et
dura ligatione in omni membro. Nam omnia
ista preparant membrum ad apostema et do
lorem et finaliter corruptionem et mortificationem.
Et nullo modo obstinatis curam illorum qui hora re
staurationis ponunt membrum fractum in
aqua calida quia aqua calida mollificat membrum
et ipsum debilitat et facit ipsum aptum ut
humores recipiat et apostemetur et fit
egritudo composita que erat simplex et sic
duplicatur infirmitas et cura eius per
consequens prolongatur. Et nos tenemus tibi
fidem in quo cum restaurationis aqua calida
conferet et est contra in fractura et dislocatione
ne fracta restauratione et equatione
membri et spatie quod est sine vulnere
ponatur immediate pecia longa et lata
secundum longitudinem et grossitudinem brachii
ut totum brachium vel membrum comprehen
datur secundum omnes dimensiones infusa in
oleo ro. et bene expressa. Nam hec pecia de
fendit membrum ne humores recipiat
et ne emplastra viscositatis nimia tam forti
adherentia adhereant ultra modum et
facit emplastra apta ut de levi hora li
gationis removeantur absque nocu
mento quod est valde utile in omni re
staurationi et sedat dolorem contingentem
in membro fracto ex omni causa pertinente ad
restaurationem et ex ista fractura post istam
peciam supponatur alia pecia longa et
lata secundum longitudinem et grossitudinem
brachii cum emplastro dicto superius in capitulo
de fractura adiutorii et ligamenti et con

dicionibus determinatis. Si autem focile
manus vel unum fractum fuit et aliud
sanum eodem modo procedas cum eisdem
rebus si debiliori modo procedere poteris
Illud focile sanum vicem ministrat hoc
modo contine considerationes astellarum ponere
quia poteris cum panniculis astellarum in isto
casu procedere in medio. Nam sanum focile
loco astellarum poni potest si maius fra
ctum est in hoc casu ... Et scias
quod focile magnum locatur adiacente anti
cu... in parte silvestri usque ad cubitum
et minus vero locatur in parte domestica a pol
lice usque ad extremitatem cubiti et hoc
sciatur ex anathomia. Immediate autem
post primam ligationem statim nisi aliquid
aliquod vel debilitas nimia impediret
fiat flebotomia vel ventosatio cum scarificatione
et dicte sunt vel supposita secundum quod medico
melius dederit virtute eius. Nam omnia ista fi
unt ad evitationem apostematis in loco leso.
Et cum hoc ungatur extrema brachii versus
cubitum et manus cum defensivo facto ex
oleo ro. bo. ar. et similibus. Et suspendatur
brachium ad collum cum mantili post liga
tionem. Si autem fractura brachii cum
vulnere sive unum ex focilibus fractum
fuerit vel duo non indigeret alio nisi
ut prima ligatura cum astellis et suppositis
ordinetur et fiat et includantur astelle
tali modo et figura ut totum vulnus vel illud
quod fuit de vulnere necessarium ad mundificationem
appareat. Et si fuerit tale vulnus quod sutura
indigeat suatur et dimittatur declivior
pars apta ut melius et levius per tempus
possit vulnus et membrum totum mundificari.
Super suturam ponatur pulvis consolidativus et
super pulverem ponatur emplastrum mundifica
tivum consolidativum et defensivum dictum in capitulo
superiori de fractura adiutorii. Et si
vulnus conductiva ... non indigeat
eodem modo procedatur et cum eisdem rebus
modus autem dictus et positus aptatur usque
ad finem curationis prius et sine et debilitatis et
fortitudinis non variatur a modo dicto in capitulo de fractura

adiutorii

Caplm x. de fractura ossium pectinis et digitorum manus cum vulnere et sine R.

[S]i autem contingat ossa pectinis manus que sunt quatuor frangi seu ossa digitorum quorumlibet digito una et fuerit sine vulnere tractentur possibile a restauratore absque dolore et equantur. Et facta equatione ponatur cum pena emplastrum de farina cum pulvere factum et incorporetur cum albumine ovi dominium de fractura adiutorii immediate super fracturam equatam. Et non ponatur in hoc casu pena infusa in dolore Sed solum emplastrum immediate ponatur cum pena super fracturam. Et in fractura ossis digitorum fiat in uno sicut in alio Supra emplastrum non cum pena ex parte silvestri ponantur fundelle de stuppa et plumaceoli ordinati secundum longum et latum ita quod locum decenter comprimat absque dolore si fieri possibile In parte vero domestica intra palmam ponantur fudelle et non plumaceoli et super fuldellas stuppe ponatur In parte domestica astella una lata secundum latitudinem palme et ita longa quod comprehendat omnes digitos quatuor preter pollicem usque ad summitates digitorum et versus rasetam usque ad medium brachii Hoc facto firmetur omnia ista et ligentur cum benda una cuius latitudo sit cum digitos quatuor et incipit fieri ligatio a summitatibus digitorum et procedatur versus rasetam et brachium et cum fuerit cum restauratore restaurator etiam bindam super locum lesum stringat fortius ut membra et ossa fracta melius adhereant et firmentur et talis ligatio descendit locum ne apostema superveniat Super bendam non fiat ligatio cum bendello stricto quod omnia comprehendat et firmetur talis

ligatio Suspendatur in manu ad collum cum mantili Vngatur post hoc totum brachium cum defensivo sicut ex sive solvatur vel removeatur de tertio et de quarto et de quinto et aliquando ante Iuxta restaurationem autem ossis digitorum seu digiti ponatur una astella cuius latitudo sit ut latitudo digiti et cuius longitudo sit a summitate digiti usque ad medium palme vel vole manus cum emplastro et stuppis procedatur ut dictum est preter quod in fractura ossis digitorum post locum fuldellarum fractarum ex stuppa procedetur et firmare locum cum pena cum quod in alio modo fit in vulnere in loco et hoc est valde bonum propter putritatem membri non solvantur ossa cum franguntur post primam restaurationem usque ad dies x et ista cum fractura fuerit absque vulnere In alio autem ligatura solvatur et ligetur membrum de quinto in quintum Et vngatur locus qui est a digito versus rasetam cum defensivo dicto supra vel fomentetur in hieme vel vento secundum Christi et fiat supposita ut dictum est in aliis Si autem fractura fuerit cum vulnere tunc solvatur fractura omni die et mutetur in hieme semel omni die Et non fiat narratio in emplastro et astell et benda et bendello nisi quia immediate super vulnere et membrum fractum ponatur pena infusa in ovo commixto cum pulvere de mumia et sanguine draconis Et super hoc pena emplastrum supradictum Convenit etiam ut in isto casu digitus bene ligetur cum infirmo quod in alio casu non est necessarium Dieta et potus fiant ut dictum est supra. Sequitur

Caplm xi de fractura ossis anche R.

Frangitur os anche pluries et magis et secundum longum et transversum et secundum latum et tunc vocatur fractura in vimine Cognoscitur autem fractura ex tactu incedente super longitudinem ossis in quo fuerint separatio

ossis secundum longitudinem et in extremitate partes ossis separate et in sonant nec redeat pluctum Et tunc hoc considerandum est modo casus et percussionis fractura ut rumor ossis fit et rutas est ex transuerso et sonant subito Si autem os anche fractum fuerit non indigent alio nisi ut ponas super fractura incontinenti emplastrum quod sic fit R farine fabarum l. ordei l. volatice fine adde lb. s. mastic olei gum. ara. an. ʒ s. mirre bo. ar. an. ʒ s. terantur et cribellantur et incorporentur cum albuminibus ovorum ita ut sit valde molle ponatur hoc super locum postquam extensum fuerit super pecias Et super pecias ponantur faldelle stuppe balneate in aqua a qua bene aqua ne hemet expressa sit que infundatur in eodem emplastro Hoc facto ligetur et firmetur locus cum benda cuius latitudo sit secundum quantitatem vi digitorum et in qualibet revolutione fiat nectamen cum filo Circa locum vero fiat inunctio cum defensivo facto ex succo solatri l. sempervive et oleo ro. et bo. ar. et aliquantulo aceti Ita moveatur ligatura prima usque ad dies quinque nisi dolor nimius augmentaretur aut stupor pligati membri superveniret fleret et calor nimium gravaretur ex venam que est inter cavillam et crura l. ventositate in parte contraria Sit vero eius lorgunda ita quod assellet omni die semel aut bis Post primam ligationem ligetur de vi in vi diem Illa hec fasciatura cum isto modo ceterum mutatur et quasi non requirit nisi aliquam firmationem propter cum confirmationem in statu debito cum emplastro supradicto et ligatione usque ad perfectam curationem Si autem hoc os fractum fuit et agere cum pecia quemadmodum l. alia via generaliter et necessarium est ut partes reponantur ad invicem confirmentur et equentur manibus restauratoris cum adiumento ministri seu ministrorum Quo facto ponatur emplastrum dictum super locum et membrum lesum cum pecia et super emplastrum et pecias ponatur faldella una stuppa magna comprehendens totum os anche Et super illam faldella ponatur astella una de salice l. aliquo alio ligno facta secundum figuram ossis anche et sit illa astella involuta in stuppa itaque partes sanas non possit ledere aliquo modo Et super astellam ponatur alia faldella stuppe balneata in aqua et bene expressa Et super istam fiat ligatura cum benda circa supra et firmetur locus bene et decenter et suo modo loco proprio Et circa locum lesum fiat inunctio cum defensivo et hoc de iii in iii l. de iiii in iiii solvatur et mutetur Et fiat flota et vento sano et dieta sicut supra scriptum est ut dictum est et continuatione istius emplastri et ligationis dicte usque ad finem procedatur quia in isto nihil aliud non requiritur Dieta et potus ordinentur ut dictum est supra Sequitur

Capitulum xii de fractura ossis coxe cum vulnere et sine vulnere R.

Quando frangitur os coxe multum timendum est tam propter eius magnitudinem tam propter musculum magnum ibi locatum qui radix est cordarum moventium membra inferiora Cognoscitur autem eius fractura per tactum et quia coxa ex fractura ossis propter grossitiem et eius magnitudinem propriam amittit figuram Et tunc hoc in loco fracto fit eminentia et ista signa sunt convenientia et utilia cum os coxe frangitur et specialiter absque vulnere Si autem os coxe fractum fuerit sine vulnere primo ante equationem preparentur necessaria videlicet pecie stuppe et astelle et bende et bendelli et oleum ro. pisto et emplastrum de farina et pulveribus defensivum hoc facto equatur membrum clerentur et equaliter et suavit absque dolore possibile et tunc ponatur uno multum bona

equationem qui sustineat coxam et fir
miter teneat apud anchain et alius
qui sustineat in loco leso et in genu
et tertius minister sustineat crus in
medio et firmiter teneat Qua equatione
ponatur immediate super membrum pecia
longa et lata secundum grossitudinem et lon
gitudinem coxe infusa in oleo ros. et
bene expressa ut in ea non remaneat nisi
virtus tantum et si oleum ro. non reperitur
loco eius ponatur aqua passam et
mixtum cum albumine oui et super istam
peciam ponatur emplastrum quod sic fit R.
farine fabarum vel ordei vel uolatice sine
ordi vel silagmis lb. s. mastic dra
gm arce an. 3 s. minne bo ar an
3 s. terantur et cribellentur et incorporentur
cum albumine ouorum ut sit ualde molle
Super istam autem peciam emplastri ponantur
faldelle stuppe 3e vel 4or secundum quod necesse fuit
balneate in aqua et optime expresse
Et super istas faldellas stuppe ponantur
vj. astelle de ligno salicis vel de ligno quod
ponitur in foderis ensium Et sit longitudo
istarum astellarum secundum longitudinem coxe ita quod
non possit offendere in uertice genu et
latitudo trium astellarum que debent poni in
parte superiori coxe satis minor quam lati
tudo aliarum que debent poni inferius et ex
tinsuerso quia coxa propter carnositatem infe
riorem et naturam cum incipit os fracturam
ligari ex poro vel eius ligamento quanto
ut plurimum resilit et inclinatur ad partem
superiorem et ad partem superiorem et sil
uestrem et hoc fallit Et propter hoc co
ueniens est ut astelle superiores et ex
teriores sint grossiores et latiores et
fortiores aliis Et sint inuolute de stup
pa decenter et super astellas ponantur
alie stuppe in aqua infuse et bene expresse
Et super istas stuppas fiat ligatio cum
benda cuius latitudo sit trium vel 4or digitorum
et incipit fieri ligatio cum benda a loco
leso et procedat cum una parte bende supra
versus anchain et inguinem Et cum alia

parte bende procedat versus genu et
stringatur locus fracture satis magis
quam extrema et uertatur benda in fine re
volutionis cum filo et acu Et super istam
bendam fiat alia ligatio cum benda alia
cuius latitudo sit eadem cum benda alia
Et incipiat sit ligatio inferius a parte genu
procedendo superius versus anchain et inguinem
et stringatur locus lesus fortius aliis
ut melius a casu humorum superfluorum sit tutius
maioris defendatur et finaliter revolu
tiones omnes istius bende cum filo et
acu uertentur et firmentur Hoc facto
firmentur omnia et ligentur cum bendelle
cuius latitudo sit vnius digiti et longi
tudo sit tanta ut sit sufficiens ad liga
dum omnia ab uno capite coxe ad aliud
Et nullo modo fiat in membro strictura ex
qua proueniat dolor nimius in stupor
neque timor magnus Omnia ista parant
membrum ad apta et stupor disponit
ipsum ad mortificationem et casum Quibus
ordinatis et completis locetur infirmus
ad iacendum corpore supino et firmetur
coxa secundum longitudinem cum panis et cuius
etiam in ea et lintheaminibus ut moretur
statu debito propter quod moueatur si possibile
fuerit et si non fuit possibile quam
moueatur suauiter et absque dolore mo
ueatur. facta ligatione prima post duas
horas vel tres fiat flora de mana contra
ex uena que est inter anulare et auricularem
digitum vel ventosa in natibus (Iste
vel supprotium fiat ut oi dic bis vel remed
ad modo asseller prima ligatura non moueatur
usque ad duos dies vel 3e vel 4or Sed omni
die uisitetur infirmo et tangatur locus
lesus et uideatur si in forma et situ
debito remansit secundum quod a principio membrum
equatum fuit Si autem medicus inueniret
ibi uarietatem aliquam impedientem
eam suauiter et conueniter remoueat
et in bona dispositione et forma debita me
brum disponat quamquam ligationem me
brum lesum seu fractum ligatur et nouo

emplastrum

astelle superiores [illegible] interiores aliis

in mouens [illegible] coxa

flora

110

debet sapiens restaurator considerare locum in quo fuerit fractura utrum appareat ibi aliqua eminentia aut non Si autem inventa fuerit ibi aliqua eminentia seu aliqua deformitas operatur illa eminentia vel deformitas cum plumaceolis et astellis ut removeatur et membrum ad formam redeat propriam Et hoc fiat post aliquam ligationem ossis facta fuit vel vulneris quia postquam ligatio fuerit indurata non potest medicus in ea recte aliquid operari Dieta eius in principio sit cum suco farine ordei vel spelte vel siliginis vel avene aut cum spinachiis lactucis boragine cucurbita et elixatis cum lacte amigdalarum Et potus eius sit vinum decoctum vel aqua in quibus de amplius eis de aqua misceatur vel aqua decoctionis primorum ficuum vel aqua decoctionis radicis feniculi et petrosilini et hoc usque ad securitatem ne apostema generetur in loco Post securitatem vero utatur bono vino rubeo et claro lymphato secundum medietatem et minus et sumat vinum muscatum clarum odoriferum cum aqua admixtum et utatur ex similibus porcorum et vitulorum et iunioribus avium quia ista faciunt ad citam et velocem generationem pori et ad velocem restaurationem et fortem potest etiam uti carnibus castratorum et arietum annualium et edorum et agnorum magnorum et carnibus volatilium non degentium in aquis et carnibus gallinarum et pullorum et fasianorum et anserum et feniculi et petrosilini et boragine et similibus cum carnibus Si autem vulnus fuerit cum fractura magnum quod sutura indigeat consideranda si ibi sunt partes ossis separate que stare non possunt tunc removeas eas et postea ordinatis partibus ossis separatis que stare possunt cum pulvere qui sic fit Recipe mastices gummi arabice ana ℥ I mirre sanguinis draconis ana ℥ S pulverizentur et cribellentur Post hoc equetur membrum et restituetur figura membri prout superius diximus et insudentur

astelle secundum figuram vulneris et ligatura ita ut in medio hora restaurationis ordinetur quod vulnus omni die semel aut bis possit videri secundum quod necesse fuerit Super vulnus vero ponitur magnum et super suturas ponatur pulvis dictus et super pulverem ponantur mundificativa et confortantia loci ponatur omni die emplastrum quod sic fit Recipe mellis ʒ 10 olei lb. S farine ordei vel volatilis vel siliginis ℥ III pulveris superdicti qui ponitur super suturas ℥ I S incorporentur fiat inde hoc emplastrum et pulvis curetur omni die vulnus cum sutura et vulnus quod non sutur usque ad perfectam mundificationem et incarnationem Loco mundificato et incarnato consolidetur cum pulvere qui sic fit Recipe nucis cipressi gallarum mirre thuris ana ℥ I pulverizentur et cribellentur Dieta non variatur in isto casu a modo dicto superius nec potus Si vero apostema ibi appareat curetur cum maturativis et incisione et mundificativis et aliis ut dictum est in capitulo de apostemate calido famoso generato in carne. Sequitur

Capitulum XIII de fractura focilium cruris

Franguntur focilia cruris aliquando ambo et aliquando unum tantum et aliquando disiunguntur ambo aut unum tantum Si autem contingat ut ambo focilia frangantur sine vulnere bonum est et quemadmodum ut medicus ante equationem preparet sibi omnia necessaria ad restaurationem et bone defensionis et bone ligationis et bone aliarum rerum que faciunt ad hoc de quibus determinavimus de fractura ossis focilium brachii Unde cum est ut restaurator hora equationis habeat unum ministrum qui teneat genu tenens fracti extensum et ipsum extendat et relaxet secundum quod restauratori videbitur Et alium ministrum qui pedem cum

Exemplum sive unctura

pulvis consolidans

Si apostema ibi appareat

Si ambo frangantur

De fractura focilium cruris

talcaneo et canicula teneat firmiter et eum extendat et relaxet usque ad finem equationis prout restauratori videbitur. Et tertius cum ambabus manibus crus sustineat in medio. Quibus ordinatis habeat medicus peciam longam et latam secundum quod crus fuerit et infundat eam in oleo rosato et eam exprimat bene et ponat eam supra totum crus. Et post istam ponat aliam peciam cum emplastro dicto superius in capitulo de fractura coxe. Et super istam peciam ponat duas faldellas stuppe vel tres secundum grossitudinem cruris. Et super istas faldellas ponat astellas iiii vel vi secundum quod membrum fuerit. Et super astellas ponat faldellas alias et super istas fiat ligatio cum benda cuius latitudo sit trium digitorum et cuius longitudo sit secundum quod fuerit necessarium ad ligandum totum crus. Incipiat ergo fieri ligatio super locum fracture et fractum cum una parte bende et procedat versus genu et femoris plicaturam in loco ut melius tibi fuerit hinc inde defendatur. Et cum alia parte bende procedatur cum ligatura versus pedem. Astelle sint involute ex stuppa et sint tante longitudinis ut est crus et non plus propter quod iste astelle non possint in talcaneo neque in capite patelle neque in curvatura genu aliquid offendere. Super istam autem ligationem fiat alia ligatio cum benda eiusdem longitudinis et latitudinis ut fuit alia et nectetur cum filo et acu revolutionibus quibus. Et incipiat fieri ligatio cum ista benda ultima ab inferiori parte circa talum procedendo usque ad genu et semper locus [marginal note: hec sit stricta minus] lesus stringatur etiam magis quam extrema. Si non fiat in hac prima benda strictura neque cum stricta ex qua proveniat nimius dolor seu stupor aut timor [illegible] et inflatio in membro quod hoc non est bonum posset in infirmo ex tali strictura membrum amittere vel ad paralisim converti.

Super ultimam vero bendam fiat ligatio cum bendello cuius longitudo sit sufficiens ad ligandum et firmandum totum; cuius latitudo sit sicut latitudo unius digiti. Completa ligatione tota stringatur extrema membri super genu et circa genu sic per crus et pes etiam cum illis partibus cum defensivo facto ex succo solatri vel sempervive et oleo rosato et bolo armeno et aliis cum aceto. Floebotometur autem de manu contraria ex epatica vel splenetica vel saphena in nature fiet ut quod assellet omni die bis vel semel cum clistere vel suppositorio. Solvatur autem de tertio in tertium vel de quarto in quartum et visitetur omni die ut ne quid nocumenti ibi nascatur cum medico non possit cum instrumentis et medicinis convenientibus obviare. Et si secunda vel tertia ligatione aliqua alia eminentia indebita visa fuerit loco fracto cum plumaciolis et duricia astelle ita comprimatur super inventu doloris ita quod redeat ad statum debitum et melius proprium figuram ex tali compressione acquirat et sic continuetur operatio usque ad finem. Si autem in fractura fuerit vulnus magnum vel parvum consideretur si ibi sint partes ossis separate que stare non possint tunc eas removere et non tangeas de causa medulle ut diximus capitulo de fractura adiutorii et postea coniunge partes cum sutura. Hoc facto equa membrum et munde de astellis ad formam vulneris et ordina ligaturam quod vulnus possit omni die videri a medico et mundari. Super suturam ponas pulverem consolidativum et super pone emplastrum desensivum mundificativum et consolidativum usque ad incarnationem vulneris incarnato consolidetur et eodem modo procedas si vulnus parvum fuerit non indigens sutura. De dieta et potu quo ad tempus infirmitatis et ad debilitatem et ad fortitudinem satis superius disputavimus in consimilibus casibus tibi sufficiat quod dictum est

De fractura rotule genu

Caplm xiiii de fractura rotule genu·

Or os frangit͛ et s͛m latu
et s͛ longum et h° sentit͛
ex tactu et visu quomq̄
modo fiat non requirat nisi ut extr͛
et restauret͛ manib͛ medici cum tenue
extenso ultima extension Et post
equatioe ponat͛ emplr͛m de aliq̄
firmaz et puluib͛ ut dcm̄ est
supius de fractura ossis coxe eciā
pteq̄ m isto cū non pō ̄ yetuo m
fusa in olo ro eo q͛ hoc membrū cum
frangit͛ non requirit gstrictōi et
coadunatiōi ptium et quietes et po
emplr͛m ponat͛ circa locum defensiū
cum olo ro et suco solat͛ l͛ semp̄viue
et bo ar et aliq͛ tale acutū Et post
istud ponant͛ faldelle stuppe et
plumaceoli ut locus firma remaneat
Et sup hoc fiat ligat° cū benda cu
latitudo sit circa digitos iiii͛ et fir
met͛ bn̄ ligat° cū filo et acu et fiat
sic ordinati de t° in t͛ᵐ et plus et
mīs s͛m q͛ medico videbr͛ Flobot͛
de man̄ comunia ex uena q̄ est inter
anularē et auricularē digitum vel
fiat scarificat° in natic͛ Vel fiat dis
tere l͛ suppo͛ᵗᵐ ut infirmo oī die
bis l͛ semel assellet Dieta et potus
ordinent͛ s͛m tempora et fortitudies
et debilitatē ut supius dcm̄ est Se͛

Caplm xv· de fractura ossis calcanei R̷

Contingit os calcanei fran
gi qd cognoscit͛ ex tactu
q͛ ex tactu inueniut͛ ptes
ipsius ossis cedentes sub tactu s͛m
longum aut s͛ latum et modo ponsio
nis aut casus fiant ad h° et dolor
post inquisicō l͛ inuentioe fracture no

requit͛ nisi emplastro supplocum sim
olo ro· siue emplastrum qd sic fit R͛ fa·
fabaru͛ l͛ silig͛mis l͛ ordei l͛ siccercle
uel volantie lb· s͛ mastic͛ dra· gm̄
ara· aii ʒ i nume bo ar· aii ℥ s
terant͛ et cribellent͛ et incorpent cū
albumibus ouorum ut sit ualde molle·
Sup emplr͛m vō istud positum sup
petiam et sup locum lesum ponat͛ faldel
la vna stuppe in aqua infusa et
bn̄ expssa Et sup faldellam ponat͛
astella vna de salice l͛ de alio ligno
quemcū forma eius sit ad modum
calcanei Et sup istam astellam ponat͛
faldella vna de stuppa Et sup istam
fiat ligat° cū benda cu latitudo sit
trium digitos· iiiᵒʳ et firmet͛ cū liga
tione et aliis bn̄ locus ut nō mo
ueat͛ Et in oī inuolucōi bende fiat
sutura cū filo et acu Circa locum
vero et p͛ totum pedem usq͛ ad me
dium tibie fiat inunctio cum de
fensiuo de bo ar· et similib͛ Flobot͛
de man̄ g͛tracia de vena q̄ est int͛
anularem et auricularē vel ventu
set͛ in natic͛ Assellet paciens per
nā l͛ cū clistere l͛ etiā suppositorio
oī die bis l͛ semel s͛ q͛ noīl l͛
g͛suetudinarium fuerit Hoc modo
habeat͛ ratione loci in hoc cum a pn͛°
usq͛ ad finem et non vaciet͛ Dieta
et potus fiant ut dcm̄ est et s͛ q͛
medico videbr͛ expte debilitatis
et virtutis expedire· Sequit͛

Caplm xvi de fractura ossium pectinis pedis et digitorum R̷

Fractura ossium istorum cognosci͛
desimili et non indiget me
dicus in cognitōe eius nisi
ut membrum lesum tangat͛

Emplastrum

Defractura ossis calcanei

vel fracturam illam ex toto invenit
bonus restaurator lesionem membri
clelem et nullo modo consolidabitur
In equatione istorum ossium si eorum frac
tura fuerit absque vulnere seu cum vul
nere requiritur una sola lignea facta
ad modum sole sotularis et ponatur
inter ipsam solam ligneam et pedem
faldella de filtro et hec sit locum
post equationem ossis fracti vel ossium
fractorum isto modo et super locum
lesum sive super os vel ossa pectinis
fracta fuerint seu ossa digitorum pe
dis vel os alicuius digiti ponatur emplastrum
factum de farinis et pulveribus clare
tis ut in ... super de fractura ~~...~~
... et ... et locum ponatur
defensivum factum de bo. ar. et olo ros.
et similibus postea super emplastrum etiam
ponantur faldelle de stuppa in aqua
infuse et bene expresse et in emplastro
involute et post hoc fiat ligatio cum
benda cuius latitudo sit trium digi
torum vel circa illud et eius longitudo
sit tanta ut sit sufficiens ad liga
tionem totius pedis et digiti vel
digitorum Nam quando os alicuius digiti fran
gitur requiritur in ligatione sua ut
cum eo et omnes digiti pedis ligentur
ut firmius et melius remaneat in
sua equatione et restauratione fiat
enim ligatio et emplastratio talis in illo
membro de 3° in 3m vel de 4° in 4m
et continuetur hoc usque ad finem floret
in concio vel ventositate Sit venti
cius largius omni die cum stuppatio
Si autem vulnus ibi fuit sol... (?)
membrum omni die semel et ratione frac
ture et ratione vulneris et ponatur sola
lignea cum faldella de filtro ut
supra diximus et emplastrum super
fracturam in isto casu a principio usque
ad finem tale R. drag. mastic. gum.
ara. ana ʒ j. unc. j. bol. ar. ana ʒ 5.
terantur et cribellentur et incorporentur

cum melle ro. colato. fiat in firma
tione ossium vel ossis et mundificatione
vulneris consolidetur vulnus cum pulvere
qui sic fit R. thuris unc. j. mirre
asp. galla ana ʒ 5 terantur et
cribellentur ponatur in fine hic pulvis
super vulnus super pulverem stuppa in
fusa in vino calido Nam vinum calidum
sicut in omni membro adherere facit
sanantur et absque dolore Non enim
variatur modus dicte et poto a mo
do in aliis fracturis narrato supra

Capitulum xvij de dislocatione et mollificatione et separatione et torsione et in quibus membris habent fieri proprie

Ciendum quod os continuatur cum osse
quatuor modis Uno modo
est quando fit solius inter...
ut est continuatio adiutorii cum osse
spatule vel continuatio aliarum iuncturarum
2us modus est fixio ossis in osse
ut fixio dentium in mandibula superiori
vel inferiori 3us modus est insertio
ossis cum osse seu ligatio ossis cum osse
sicut coste que inseruntur in ossibus
pectoris vel ex parte ligationis ut est
ligatio ossis furcule in humero vel
ligatio vij ossium pectoris ad invicem
4us modus est ligatio ossium ad invicem
ad modum serre ut ligatio duorum
ossium furcule in fronte in mento
Circa primum modum proprie fit dislocatio
circa alios minime ut patebit ex dif
finitione dislocationis Nam dislocatio
est exitus membri a loco in quo
naturaliter movetur secundum voluntatem Mol
lificatio torsio et separatio habent fieri
in nodis et omnibus aliis iuncturis

Sola nova in hoc casu

Ossium pectinis et digitorum

Emplastrum

Consolidatio

... facit adherere carnem

Et modi ossis ...

Dislocatio quid sit

z separatione z torsione z magis membre hui fieri

Apparet g° manifeste q mandibula in mento non pot dislocari sed se pari neq furcula disloca^r sed sepa^r a loco humeri Item os spatule et anche separa^r mollificant^r et torquent^r Sed nullo mo dislocant^r Rotula gu mollificat^r tantum non disloca^r Sola g° nodosa dicunt^r dislocari ppe ut appet et alii etiam mollificari torqueri et separi et maxime cum motio sit fortis in nodo et cum s^u p^r pcussione et membrum a nodo no resilit l^r monet^r Calorius cum h^o remanet fortis dolorosus. hic autem sciendum est q nullo mo audiendo e sermo illor qui dicunt q in dislocatione separatione mollificatione et torsione hora restaurationis et locationis in pmo seu p^ra visitatione membrum dz ablui et poni in aqua cala ante restauratio Nam sermo est inutil in hoc casu et non bonus in rationabilis qz aqua cala cum membrum rarificat et debilitet disponit ipm ad recipie dum ma^a et humorem currentem ad locum dolorosum Et sic aqua cala ista hora et in isto casu esset causa apatus et finalr ppt^r apa gratum in loco membrum posset currere ad corpus i malu et malam et ex h° committet ma^a oppo Sz verum est si membrum inducatum esset in sua dislocatione p tempus l^r et mollificatione separatione seu torsione et non recepisset pstam restauratione aut p ignorantiam medici aut per aliud qz in isto casu bonum erit ut membrum induratum ponat^r in aqua cala Et non solum in aqua cala et decoctione malvavisci et flor camomille et fenugreci et silium qz tunc aq cala mollificando locum non trahit ma^a ppt cessatione ma^e affluxu et ex longo tempore mare facta indurationem in aqua medicinam facit ex tymo dactil et tribit et silibz Sz ppara

ipm ad mollipies et ipm membrum induratum mollificat Et ppt h° dis- ponit^r ad melior dispor et restauratione magis citum et convenientius Sz in p° casu inutilis et mala reperit^r Sed volo ut cognostus q dislocati^o aliqn fit cum fractura in eodem membro et cum vulnere et cum ista tria dirsa fiat l^r reperit^r eadem hora in membro dz sapiens restauratu pmo antq firmat aliquid ppare omnia sibi nea et ppt fracturam dislocatio et vulnus Et p° hoc incipe dz equare fracturam si magis timerosa fuerit q dislocati^o et conversio l^r dz etiam eadem hora eqre fracturam et dislocatio successive et conv^so Et post equatio dz adducere ptes vulneris si indiget sutura seu adductura prim Si vero no/non Sz equamdo fracturam et dislocatio seu dislocatio et fracturam dz astellas necias ad fracturam sic insidie q vulnus possit omni die nutriri et videri pt q non solvat^r ligatura fracture l^r dislocationis nisi diebz determinat Et utat^r defensivo in isto casu multum qm enim sic malo mo et diverso ledit^r intantum debilitat^a membrum q dolem non fit quin apostemet^r nisi a sapiente medico caute defendat^r Sit g° intencio tua totum in defensione apat et membrum confortatione qz si membrum tale sic lesum aperet^r esset causa de destructione corporis et de amissione forme et operis ppe et posset infirmus tali de causa mori dolem Non g° obliviscaris in tali uti pronosticatione super mortem infirmi m^a cura amici eius qz omis iste infirmitates rare et com possite comuniter sit mortales Et hoc enim ex usu scivit cognosci pot^a potcris si in eis astute volueris con siderare prout necesse est si vis bn nicas finire Sequit^r cam

Capitulum xviij de dislocatione mandibule inferioris R

Aliquando dislocatur mandibula ad interiora sive autem dislocetur ad interiora sive ad exteriora non privatur motu oris. Signa dislocationis ad interiora sunt quod os remanet apertum et quod dentes anteriores mandibule inferioris antecedunt et supponuntur dentibus anterioribus mandibule superioris. Signa vero dislocationis ad exteriora sunt quod os etiam claudit et nullo modo potest aperiri et non potest infirmus aliquid masticare et adherent dentes cum palato et apparet in exteriori ultra debitum modum eminentia mandibule in loco dislocationis et privatur loquela. Cognita autem dislocatione sive sit ad interiora sive ad exteriora debet sapiens restaurator ponere intra os infirmi digitos pollices manuum suarum et firmare eos supra dentes molares mandibule inferioris infirmi et cum aliis quatuor digitis manuum suarum debet comprehendere mandibulam dislocatam a parte exteriori et hora illa debet habere unum ministrum qui caput infirmi teneat. Quibus ordinatis restaurator debet movere mandibulam dislocatam ad interiora fortiter necessario se et ad superiora et ad inferiora et deinde ad posteriora et ad locum reducere. Facta restauratione et equatione ponatur emplastrum de farina et pulveribus super locum et dimittatur per unum diem et non plus quia in eadem die liberatus erit et hoc emplastrum factum est in capitulo de fractura costarum et ossium thoracis. Sequitur

(Marginal notes: Signa dislocationis ad interiora — Signa dislocationis ad ex[teriora])

Capitulum xix de dislocatione spine seu spondilium cum vulnere et sine vulnere R

Si spondiles colli seu pectoris dislocantur timendum est de morte subitanea quia spondiles ex dislocatione propter impedimentum in quo intraducitur in anhelitu ultoneus [?] unde quasi semper fit ex isto casu mors subitanea. Et ex spondilibus pectoris propter impedimentum introductum in lacertis et musculis moventibus pectus naturaliter et voluntarie impeditur pulmo in suo motu et accidit anhelitus frequens et parvus et finaliter mors. Ex dislocatione aliarum spinarum spondilium que sunt v accidit nocumentum in renibus et vesica et dolor in illis membris et difficultas mingendi seu impedimentum in viis urinalibus et a pano [?] in viis illius et fe. et mors. Signa autem dislocationis spondilium colli sunt inclinatio colli in dextra parte seu sinistra et eius retentio absque regimine ad partem anteriorem vel posteriorem et amissio vocis et malus anhelitus. Sed in dislocatione spondilium costarum et renum non requiritur ex parte cognitionis nisi visus et tactus medici. Et succurrendum est infirmo nisi non etiam videntur in brevi possessione. Si autem contingunt spondiles colli qui sunt vij dislocari vel aliqua ex spondilibus colli statim ne nocumentum dictum superius augmentetur fiat restauratio hoc modo. Unam restaurator debet habere unum ministrum qui accipiat infirmum et ponat ille minister unam manum sub mento et comprehendat cum manu optime mandibulam inferiorem et aliam manum ponat in parte posteriori sub cervice. Et sic ... ministrum modice elevet infirmum proposse et quasset infirmum tenendo ipsum cum manibus in dicto loco. Et restaurator tunc cum manu sua comprimat partem spondilium elevatam ad partem interiorem seu ipsas spondiles eminentes

(Marginal notes: Signa dis[lo]cationis [spondilium] colli — Spondiles ... sunt vij — Restauratio spon[dilium])

et tam diu sic sanat quousque restau-
ratio completa fuerit et tunc mediante
post restaurationem ponat emplastrum quod sic
fit R olei ro ℥ i mine masti bo ar-
meni metallorum ana ana ℥ s pul-
verizentur ebullient et incorporentur sit
cum et omnia alia cum albumine ovorum
tot in modo quod emplastrum fiat valde
liquidum et tenerum et ponatur supplorum
cum pena et super penam ponantur due
faldelle stuppe involute in eodem emplastro
et postea ligentur locus suaviter et bene absque
dolore Hoc facto inmediate fiat flebo-
thomia ex parte contraria de vena cephalica
que est apud pollicem vel fiat ventosa-
tio in musculo in spatulis Sequenti
vero die post flebotomiam fiat clistere vel sup-
positorium nisi paciens infirmo omni die sel-
lam habet assellaverit Vtatur usque ad dies 3
suco facto ex farina ordei vel fueris vel avene
seu spelte vel utatur brodio facto ex vitell
ovorum et mica panis lotam in aqua Et
bibat his diebus aquam decoctionis pru-
norum siccorum vel aquam ordei vel aquam decocta
vel aquam zuccaro 3 die iterum cum eisdem
rebus ligetur et tunc redeat ad cibum
et potum consuetum quia erit liberatus si nunquam
liberari dicitur Si vero aliqua ex spon-
dilibus collum que sunt xii seu spondilibus
renum que sunt v dislocentur non est
necessarium aliud nisi ut spondilibus
manibus restauratoris fortiter comprimantur
et ad locum reducuntur Et super spondilem
emplastrum dictum ponatur et plumaceoli
et infusi in aqua et bene expressi in eodem
emplastro inverterunt et super locum ponatur
et super predictas faldellas ponatur alique astella
leves et plumbiles et involuta stuppis
Et super aliquas astellas ponatur faldella
stuppe et de novo fiat ligatio et firma
loci cum benda cuius latitudo sit ut lati-
tudo palme et ligentur hoc modo usque
ad ix dies quia tunc erit liberatus si deus
voluerit Et utatur etiam circa locum in-
firmum defensivo facto ex olio ro et bo-

armeno et similibus Post primam autem ligationem
inmediate fiat flebotomia vel ventosatio loco
inferiori vel contrario Clisterizetur vel fiat in-
firmo suppositorium nisi habeat infir-
mus bene vel sellam assellaverit omni die Regi-
men dicto dieta usque ad dies 3 et potum
ut dictum est Et postea redeat infirmus
ad suam consuetudinem comedendi Si
vero post novem dies vel post liberationem
dislocationis dolor vel durities in loco
leso remansit ungatur loco et epithime-
tur unguento quod sic fit R olei ro ℥ vi
cere ℥ i resine ℥ iii butiri ℥ ii et
farine fenugreci ℥ i bdelli op-
ponaci ana ℥ s pinguedinis anseris et
galline ana ℥ s dissolvantur omnia ista
ad ignem et cum dissoluta fuerit colentur
et in stamine et infrigidentur et usui
reserventur. Sequitur capitulum xx.

Capitulum xx de separatione furcule et ossis spatule cum vulnere et sine

Ista ista scilicet furcule et spatule
dislocari non possunt frangi
vero aut separari possunt a locis
in quibus continuata sunt seu coniuncta sicut
et ossa pectoris et summitates costarum in
pectore possunt separari mollificari et pla-
nari dislocari vero minime ut patet ex dif-
finitione dislocationis Si autem contingat
ossa ista separari a locis in quibus iuncta
sunt absque vulnere significatio huius est emi-
nentia apparente in loco et cum locum tangi-
tur deprimuntur et elevantur os separatum habita
enim hac inspectione primum ad restaura-
torem ut habeat emplastrum primum narratum su-
periori de dislocatione spondilium ligaturam
valde et bendas et plumaceolos et
stuppas vel faldellas stuppe infusas in
aqua et bene expressas His ergo paratis
comprimat restaurator manum suam
super locum eminentie et elevatum et

istum modum facta equatione ponatur
emplastrum cum pena super locum quod sic
fit R farine medel' avene seu ordi
seu siliginis lb. s. mastic. thure gum
ara san. thure ana ℥ ii terantur et
cribellentur et incorporentur cum albuminibus
ovorum et fiat bene liquidum currens
et involvatur cum pena et emplastro totum
membrum lesum cum stuello Et super
penam in loco stuelli ponatur pila sive
pecia tonda l' ole pecie Et super emplastrum
et penam ponantur fasciole stupe tres
l' quatuor comprehendentes totum humerum
et spatulam et stuellum Et super istas
fasciolas stupe in aqua infusas et bene
expressas fiat ligatura cum benda cuius latitudo
sit cum vi digitos et plus et revolvatur
benda a latere lesi ad idem lesum donec
locus bene firmus permaneat et vertetur
quelibet revolutio bende cum filo et acu
et ponatur defensivum de bo. ar. et olo ros.
et similibus circa locum lesum Immediate at
post primam ligationem vel eadem die fiat
flebotomia de manu contraria ex vena cephalica
que est apud pollicem Vel fiat ventosa
sano in natice Assellet cum suppositorio
l' clistere omni die semel l' bis Cum cubita
lis eius suspendatur brachium cum manu
comprehendendo cubitum et humerum
ut bene sustentetur adiutorium ad collum
inferius et sic dimittatur et non moveatur
ad dies 3 l' 4 et plus l' minus secundum quod
medico videbitur Tractetur autem membrum
cum restauratione et ligatione et alia
etiam absque dolore propter ne veniret ad
locum lesum trahant Nam dolor preparat
locum ad recipiendum humores et disponit
omne membrum ad apostema Quibus ordi
natis iniungatur infirmo ut comedat
usque ad restitutionem aptus suum ordei
l' farris l' avene l' spelte l' micam
panis lotam in aqua et lactucam et spinach.
et borag. et utatur additis cum amigdalis
dal Et bibat aquam decoctionis prunorum
sicco l' aquam ordi l' aquam cum zucco

vel aquam decoctam prunas Et per
commede ponantur tecta l' pecia postea re
deat ad cibum l' potum consuetum Si
autem cum dislocatione fuerit vulnus
in ligatione ista dimittatur vulnus dis
coopertum Et si indigeat sutura fiat
Si vero non dimittat et mittat di
cte vulnus usque ad perfectam incarnationem
cum emplastro quod sic fit R mell ros
lb. s. thuris mastic. thure gum ara
san. thure ana ℥ s. farine fenugreci ℥
ii misceantur sit facta incarnatione
consolidetur vulnus cum pulvere consolidativo
Si vero os separatum l' tortum seu mol
lificatum fuerit quod scies ex quo movetur
a loco suo quamvis cum dolore et quod non cum
ubi signa dislocationis magistri tunc
procede in cura eius prout diximus de
dislocatione cum motu violentia et
medio leniori Et si post restaurationem
ine nodi durities l' nodositas rema
neret in loco mollificetur cum unguento de
bdellio et oppo. et aliis rebus factis modo
de quibus inferius dicetur in fine Si autem
os dislocatum fuit ad anteriora l' poste
riora non requiritur aliud nisi quod locus
manibus comprimatur et sustentetur ut dictum
est supra et fiat in omnibus ut dictum est
Si vero post tempus in quo restaurata
debet esse firmata hoc est usque ad dies
xv l' xx l' circa id adiutorium descendit
per se et cum restauratur manu medici
ad locum iterum redit signum est fractu
rae vel separationis ligamenti ligantis caput
adiutorii cum pixide spatule Et in
hoc casu dislocatio adiutorii non recipit
curationem in dislocatione neutrius ...
nisi mollificatio illius ligamenti esset ex
nimia humida mollificante locum quod exsic
cari possit balneis cauteriis factis in
loco in tribus locis circa vertebram Et
si post ea manet cum ligatura ita firma
non recipiet in situ suo non est
spes humida in cura eius circa Dimittere
ergo curam istam medico et quia si os illud

Si fuerit vulnus

Emplastrum

Si os separatum vel mollificatum fuerit

Si durities rema[n]serit

Si dislocatio fuerit ad anteriora vel p[osteriora]

Si post tempus restaurationis firmata non permanet

Si frigida ... [illegible]

Si os steterit longo tempore dislocatum

fomentum

tempore longo steterit dislocatum et iam duritiem receperit tunc mollificetur locus cum unguento de gummis dicto superius et fomentetur omni bis die cum aqua decoctionis malvavisci et radicum feniculi et similibus factum in mollificationem trahatur et moveatur locus cum pila et mantili fortis et reducatur ad locum Et si per hanc viam non possit restaurari ponatur aliquod rotundum cum quadam latitudine in titillico et ponatur aliquod lignum rotundum cuius longitudo sit tanta quod duo homines possint illud lignum super spatulas tenere Et super illud lignum ponatur pila que est in titillico loco infirmi et sit 3us qui teneat cubitum infirmi seu lesi adiutorii firmiter manibus et suspendatur per modum istum homo lesus ad illud lignum vel suspendatur infirmus secundum istum modum ad lignum scale manualis et erit idem Si per viam istam reducatur adiutorium bonum est si vero non dimittatur quia incurabilis est egritudo Et si per viam istam reducatur procedatur in cura eius modis ut superius diximus postquam restauratio facta fuerit Sequitur aliud capitulum

Capitulum xxii de dislocatione cubiti

Cubiti est restauratio ho[c] loco [illegible] propter eius compositionem [illegible] ossium minutorum forma figure rotunde [illegible] aquam a puteis quam alia vel cum difficultate restaurantur vel multo modo Cognoscitur autem ex tactu cum invenitur eminentia indebita in loco illo et ex eo quod infirmus non potest brachium movere in loco ut consuevit Potest non preter fracturam in hoc loco et aliis nodis omnibus accidere torsio mollificatio vel separatio que omnia curentur cum eisdem rebus et eodem modo ut dislocatio sed cum minori labore ex parte restaurationis et minori dolore

Signa dislocationis cubiti

quo ad infirmum Sed in dicta ventosatione flore et potu distentum et suppositio non differunt preter quod quando dislocatio est cum vulnere ligatur dislocatio de 3o in 3m vel de 2o in 2m et vulnus solvatur et ligatur omni die cum medicinis convenientibus Cum vero torsio vel mollificatio vel separatio cum vulnere fuerit omni die et hora qua solvitur ligatur mutatur vulnus torsio vel separatio seu mollificatio et econverso Cognita igitur et inquisita dislocatione cubiti oportet ut restaurator capiat brachium infirmi circa rasce tam cum manu dextra et cum manu sua sinistra regat et comprehendat acuitatem cubiti Hoc facto removeat brachium quod tenet cum manu dextra circa ante et retro extendendo ipsum et plicando vel flectendo suaviter et tam diu quod plicatio completa fuerit Et tunc immediate super locum lesum ponatur petia infusa in oleo ro[sato] tepido et bene expressa Et super istam petiam ponatur emplastrum constrictivum factum superius Et super emplastrum ponatur faldellas in modo plures ut totus locus undique comprehendatur Et postea ligetur cubito plicato versus pectus et suspendatur cum plicatione tali cum mantili ad collum Quibus ordinatis fiat de ventosa manu vel ventosetur in spatulis distirectione vel fiat suppositorium secundum quod necesse fuit liget etiam de 2o in 2m vel de 3o in 3m ne locus nimis indurarentur Et omni die et hora qua mutatur vel ligatur extendatur brachium et plicetur tam diu quod per se et suaviter possit ipsum infirmus extendere et plicare et sic fiat usque ad finem In fine vero ungatur locus omni die cum unguento de bedellio et opoponaco facto ut dictum est de vulnere rasceti manus Si autem cum dislocatione fuerit vulnus et indigeat sutura suatur et si non indigeat non suatur et ordinetur sic ligatura dislocationis

Si ... fu...

q vulnus possit omni die mundificari et medicari cum emplastro dicto modo supra facto ex melle ros et pulveribus Post incarnationem consolidet Sed attendas hoc non fiat in isto casu dum membrum moveri Si vero vulnus fuerit ex transverso cubiti vel in omni dislocatione quare germine non impediret consolidationem vulneris et cicatrizationem primo facta incarnatione consolidet cum pulvere ut dictum est supra et tunc serviens potest brachium saepe a medico moveri in cubito ut ad naturalem motum pristinum usum melius redeat In fine mollificet loco cum unguento quod diximus et saepe etiam moveat cum unguento et spatule ante et retro dicta et potius fiat ut dictum est modo supra et anteriori semper cum vulnere et sine vulnere cum mantili suspendatur brachium ad collum ut bene membrum repauset

Capitulum XXIIII de dislocatione nodi rasete manus R

Or membrum de loco a loco removetur et ex omni causa quare debili sed cum difficultate restauratur et hoc est propter ossa minuta rasete quae a medico tractari non potest et etiam quare capita fortium nervorum subtile congnatur cum ossibus rasete et ossibus pectinis Unde postquam hic locus dislocatur raro nisi cum difficultate etiam restauratur quia non dolet ab hora motionis et laboris propter hoc ut plurimum sequitur hoc membrum mollificari et extendi seu separari et non dislocari Sed omnes medici et alii scripserunt quod omnis dolor cum torsione separatione mollificatione in hoc loco sit dislocatio Sed non est bene quia dislocatio in isto loco et ossibus fit cum dolore et tumore et eminentia in loco et cum privatione motus membri et torsio separatio mollificatio hoc non sequitur habitu recognitione dislocationis fiat restaurator quod uno ministrorum teneat manum infirmi firmiter comprehendendo pectinem manus et digitos firmiter Et alius minister habeat qui brachium teneat et cum ista ordinaverit equat locum comprimendo partem eminentes et hoc fiat secundum possibilitatem absque dolore Et cum factum fuit et completum ponatur super locum immediate pecia infusa in oleo ros calido et expressa et super istam pecia ponatur cum emplastro constrictivo facto ex aliis firmantibus et pulveribus ut supra dictum est Et super emplastrum ponantur faldelle stupe et in aqua infuse et bene expresse et involute in emplastro Deinde fiat ligatio loci cum benda cuius latitudo sit trium digitorum et necteretur quelibet revolutio bende et firmetur cum filo et acu Et fiat cum locum immediate cum defensivo facto ex oleo ros et bo ar et aceto et albumine fiat flora de manu grana Et sit omni die laxatus secundum ventrem Infirmi ligetur de 3° in 3m vel de 4° in 4m si locus fuerit absque vulnere Si autem cum vulnere mundi omni die si dislocatio non dieta eius sit tria prima die et 2a postea redeat ad consuetudinem Si vero cum vulnere fuit curetur conforteretur et mundificetur vulnus post se patiens a dislocatione cum emplastro facto ex melle ros et pulveribus dicto supra Et si vulnus requireret conductionem primi conducantur cum sutura et super suturam ponatur pulvis suture consolidatio et quo sermone memoratum et super pulverem emplastrum dictum incarnativum In fine vero post incarnationem consolidet cum pulvere ut dictum est supra ut diximus in torsione separatione mollificatione cum eis procedatur sed leviori modo et debiliori quo ad restaurationem Si autem in fine aliquid doloris remansit seu aliqua eminentia tenementi vel durities unguatur locus et epithimetur cum unguento de bdellio et oppoponaco et aliis rebus dicto capitulo de fractura costitis etc.

Sequitur capitulum XXIIII

Capitulum xxiiii de dislocatione ossium digitorum manus R

Eleni ossa digitorum manus non dislocantur propter debilitatem eorum ad flexionem vel inclinationem preter quod pollex ex leni causa dislocatur in primo nodo et de leni restauratur Sed omnes nodi digitorum qui extra causa debili torquentur et mollificantur et separantur seu distenduntur restaurantur si dislocati fuerint Si vero torti vel mollificati seu separati fuerint emplastretur locus dislocatus seu tortus vel extensus seu separatus cum emplastro de farina et zebicon strictimus quod sic fit R farine tritici vel fabe vel volatice vel siliginis vel avene lb. s. mastic draga. gummi arabici ana ℥ i bo- li armenie ana ℥ s. fiat emplastrum incorporatum cum albuminibus ovorum et fiat nec durum nec molle hoc emplastrum cum pecia cum ponatur super locum lesum et ligetur digitus secundum quod fuerit necesse et dimittatur usque ad dies iiiior et confricet et religetur de iiio in iiium donec locus fuerit sic- natus Si autem pollex in 2o nodo dislocatus fuerit cum stupis madefactis et pecia et emplastro predicto ligetur revolvendo benda ad brachium et ad digitum quod bene et decenter remaneat in suo loco et situ et necterentur revolutiones bende cum libri cum filo et acu secundum debitum modum et figuram Et sic dimittatur et non dissolvatur nisi de iiio in iiium In fine vero post consolidationem ungatur locus et mollificetur et epithimetur cum unguento de bedellio et oppopanace et pinguedinibus sicut in cap. de fractura costarum Et sepe cum unguento moveatur digitus leniter et suaviter absque dolore Et sic ad suam redibit proprietatem operationis Nam non tangere de dictis quia multum dixerimus et etiam non indiget

in hoc casu instrumentum loquitur de eo dicit

Capitulum xxv de dislocatione anche seu ossis vertebri

Os membrum ut plurimum dislocatur ad posteriora et raro ad anteriora et aliquando ad interiora in inguine Ad exteriora vero nullo modo propter os anche et ligamentum eius Cum autem dislocatur ad posteriora inclinatur pes infirmi ad anteriora et curvatur tantum hoc crus ita quod calcaneum non applanatur in terra et fit eminentia manifesta in parte posteriori Si vero dislocatur ad anteriora elevatur totus pes et toto crure equalis Si autem ad interiora dislocatur pes inclinatur ad exteriora versus partem sinistram et elongatur crus plus debito et eminentia manifesta invenitur in inguine Quando vero dislocatur ad posteriora vel ad anteriora convenit restauratori ut locet infirmum super unum bancum amplum corpore supino et tunc ordinet cum uno ministrorum ut capiat infirmum firmiter et fortiter manibus inguinem et circa inguinem Et post istum ministrum habeat alium qui regat os infirmi Et iste ultimo minister non faciat ullo modo aliquam violentiam tenendo sed ipsum crus regat leniter et suaviter ita quod infirmo iniuriam faciat Et tertium ministrum habeat qui regat infirmum et ipsum firmiter teneat cum spatulas ad voluntatem restauratoris Ultimo restaurator ponat mantile unum longum involutum inter coxas infirmi et testiculos et sic trahat coxam ad superiora ut os vertebri seu coxe moveatur et cum senserit quod movetur faciat et imperet illi ministro qui tenet inguinem ut violenter hora commotionis trahat genu cum coxa infirmus et cum hoc adiuvet istum ministrum in trahendo

Si pollex in 2o nodo dislocatus fuerit

cum disl. ad posteriora

Si ad anteriora

Si ad interiora

Cura ad posteriora vel anteriora

seu ossis vertebri

inferius Sola minister qui regat
crus infirmi et cum isti ministri tra-
hant coxam cum crure inferius hora
motionis facte a restauratore cum
mantili. Tunc ipse restaurator in
duabus istis ligationibus relaxet man-
tile ut os vertebri motum et extrac-
tum ad superiora cum mantili a restau-
ratore per violentiam inductum a trac-
tione coxe et cruris ossis a ministro te-
nente genu et regente crus os ver-
tebri ad locum suum redeat et hoc quod os
ad locum suum redeat sciet per privationem
signorum significantium dislocationem pos-
teriorem et anteriorem de quibus sequitur in
principio capituli predicti. Cum vero
os vertebri seu coxe ad inferiora dis-
locatum fuerit et medicus invenit in pa-
rtibus magnitudinis eminentiam et
duritiem tunc ordinet ministros 3^e
ut dictum est et infirmum super bancum
latum ponat et restaurator mantile
involutum inter coxam et testiculos et sit
medietas mantilis tracta versus
spinam et eius alia etiam medietas
versus umbilicum in parte domestica
et medium ipsius mantilis sit locatum
super os eminens videlicet. Et tunc re-
staurator operetur hora locationis totum
in contrarium quod fecit in dislocatione
superiori. Ubi gratia primo restaurator dz
iniungere ministro qui tenet genu et
illi qui regit violenter cum maiori do-
lore qui fieri potest secundum quod requirit opus
talis trahant os coxe dislocatum ad
inferiora et ipsum moveant. Et cum re-
staurator senserit quod motum fuerit
os violenter cum mantili hora mo-
tionis trahat ipsum ad superiora et
reducat illud ad locum proprium et fiat
ossis ligatio debita per unam vel per duas
stipulationes tales commotiones si
tunc tamen dz hic n. modo locationis
habet locum in isto casu propter magnitu-
dinem membri. In aliis non sic requiritur.

facta equatione seu restauratione ponatur
emplastrum constrictivum factum de firmo et
pulveribus in capitulo de dislocatione ossium
digitorum manus cum pena comprehende-
re totum circa ancham cum inguine. Et nullo
modo ponatur super locum lesum cum ros-
in precise in cum pecia quamvis illud fi-
erit in aliis locis dum supra. Nam
hoc membrum magnitudine sua et
difficultate locationis sue indiget
constrictione forti et durabili et non
mollificatione aliqua. Super petiam
vero emplastri ponantur falelle stupe
inter gnementi et totus locus cum in-
guine cum ipsis comprehendatur et involvantur
eadem stupe in emplastro facto
molli valde. Impleatur locus inguinis
cum stupa vel pecia ut vacuitas loci
non impediat ligationem. Post hec ligetur
membrum cum benda cuius latitudo
sit plus quam palma una et revolvatur
benda super inguine et super nodum
et girat ad partes sanas versus
umbilicum et spinam et firmetur quelibet
revolutio bende cum filo et acu ita ut
possit durare propter quod removeat aliquam
revolutionem usque ad tempus solute ligationis.
Facta ligatione et bene firmata unga-
tur locus circa bendas cum defensivo facto
ex bolo ar. oleo ro. et aceto et similibus
et locet ad iacendum corpore supino
flebotometur in die post ligationem de manu
contraria ex vena que est inter anularem
et auricularem digitum que appellatur
salvatella seu epatica in manu dextra
et in sinistra splenetica vel ventosetur
in natibus et coxa sana. Et assellet
omni die bis vel semel cum clistere vel
suppositorio. Regatur cum dieta et
potu ut dictum est in capitulo de dislocati-
one adiutorii. Si autem cum ista
dislocatione fuerit vulnus magnum
requirens conductionem primum medica
ipsam dislocationem in tali esse medica-
bilem tamen propter difficultatem locationis

Si vulnus cum dislocatione fuerit

tum propter magnitudinem membri
quod impediret firmationem loci cum
vulnere et vulnus impediret equa-
tionem et mollificationem loci ita quod non
possit aptari. Sed propter hoc non
desistas ab opere laudabili sed in isto
casu facias quod possis ut membrum pro-
ducatur ad locum et ligetur et emplastre-
tur cum infusione prius emplastri ad mo-
dum vulneris et cum ligatione facta
fenestrata ita ut appareat et postea
suatur vulnus et super suturam ponatur pulvis
suture consolidativus qui sic fit. Rx
sang. drac. dragantum gum. ara. mastic.
ana ʒ i pulverizentur et cribellentur.
Et super pulverem positum super vulnus
ponatur emplastrum mundificativum confor-
tativum incarnativum dictum in tractatu de incar-
natione vulneris et cum hoc emplastro tegatur
vulnus et mundificetur omni die. Sed
dislocatio vel ligatura dislocationis
sive fuerit dislocatio cum vulnere sive
sine vulnere non moveatur nisi de 3o
in 3m vel de 5o in 5m. Et eodem modo
procedas si vulnus fuerit prius non
indigens sutura. Scias autem hic
quod multi medici sunt in isto casu
quando dislocatio in membro et vulnus
magnum membris cum vulnere requi-
rente suturam qui primo adiuvant
propter vulnus et consuunt usque ad
diem 3m ligando et mutando vulnus
omni die cum pulvere et emplastro dicto
ut vulnus eos non impediat in
restauratione ossis et tunc 3o die
equant dislocationem quia tunc sanguis
constrictus est et labia vulneris ap-
plicata quodammodo et postea producunt
ultra hoc tempus ut diximus. Sed
hic modus non sic mihi placet
quemadmodum primus quia prius possit aliquo
modo fieri quia timeo si dislocatio
sic dimittetur ad tempus quod propter dolorem
cum non restauraret ex inepta compone
qui instanter non habet loco et aperit

per continuum cursum humorum ut in eo
restauratio fieri non posset et sic per-
petuo in illa infirmitate remaneret in
firmitate et fieret postea via movi-
bilis equivoco. Curetur 5o vulnus mag-
num cum sutura prius et dislocatio prius
et cum pulvere et emplastro incarnativo
mundificativo usque ad perfectam incarnationem
postea consolidetur cum pulvere incarnativo
et stipticis. Si vulnus fuerit parvum non
est necessarium ibi pulvis consolidativus
suture sed curetur prius cum emplastro mun-
dificativo incarnativo et pulvere consoli-
dativo etiam usque ad finem. Post quod
ligatura dislocationis moveatur
nisi de 3o vel 5o die ut dictum est. De
dieta et potu convenienti in hoc casu sat
dictum est in tractatu de dislocationibus ad
iuvandum. Si autem hoc os dislocatum
fuerit longo tempore et induratum
et remansit inequatum et non re-
stauratum non intromittet in eius
cura magis honorabile et conveniens
michi videtur quam intromittere. Et si
istius curam in iuvene homine robusto
facere volueris fac ut feci in quodam
qui stetit per unum annum cum vertebro
dislocato ad posteriora et nullo modo
poterat ire nisi cum baculo. Erat
autem in etate xxv annorum vel circa.
Prima vero die qua venit ad me feci
ipsum poni in balneo decoctionis
malvavisci et se. lini et fenugreci
et sic omni die secundo isto feci ipsum
intrare balneum usque ad diem xv.
Et in exitu balnei faciebam ipsum ungi
per totum membrum cum unguento de bdellio
et oppoponaco dicto in tractatu de dislocatione
spondilium. Hoc facto unguento motu
solis etiam habui duos homines et po-
sui infirmum super banchum valde
amplum et longum plus infirmo
et temptavi cum aliis medicis et
inveni locum satis bene mollifica-
tum. Et sic illa hora ligavi super

Nota
pulvis consolidativus sutura

Si cum vulnere fiat cum [illegible] cum dislocatione

Si vulnus fuerit parvum

Si longo [tempore] dislocatum [illegible]

Exemplum

genu partis lese bendam amplam et fortem et extendi unam partem bende ad partem silucem renis et hoc usque ad plantam pedis partis lese continuam capita enim bende ad invicem nodam ut non tenerent in movendo aliquam molestiam que eis fieri posset nisi extenderet modum que essi tunc per intencionem bonam re stauracionis continuum etiam cum benda ista fortissima valde ligata cum multis revolucionibus super genu et firmata ibi dicitur et bene ut non possit movere si ex nostro revolucionum possi fir mas tenere coxam usque ad finem restau racionis cordam unam bonam et fortem et caput aliud istius corde ligavi ad lignum cordam misteri quod vocatur tornello et cum illud misterium locatum apud plantas pedis infirmi posuit duos homines qui debebant revolvere ad vo luntatem meam ipsum misterium hora restauracionis Hoc facto posui unum lintheamen subtile longum duplicatum vel involutum inter coxas et testiculos in firmi ita quod una eius medietas exten sa fuit per corpus infirmi usque ad caput et alia medietas lintheaminis super umbilicum usque ad caput stetit et ibi continuam caput lintheaminis ad quod dam lignum fortiter in terra fixum et erat illud lignum quedam pala valde fortis Omnibus sic ordinatis coxam me diam ancham infirmi dislocatam et palpavi ipsam manibus in eius locum et palpando precepi hominibus qui rege bant tornellum ut ipsum tornellum volverent suaviter et non violenter et sic fecerunt Et medicus qui erat ponens me iam preparaverat empla strictiva et faldellas stuppe et bendas et filum et acum et omnia necessaria ad hoc opus Post restauracionem ipsi homines volvendo suaviter tornellum secundum meam voluntatem post tempus bene moverit

vertebrum infirmus de loco in quo erat Et cum motus fuit ego manibus meis et medicus comprehendi ipsum sub ad locum proprium leniter et suaviter Et po sui super locum emplastrum et faldel las et ligavi membrum lesum decenter et suaviter et dimisi infirmum post ligacionem sic corpore supino in lectulo suo usque ad dies quatuor quoniam postquam locus fuerat equatus et ligatus re movi ipsum a banco in quo erat et tornellum et ipsum in lecto suo posui Et continuam ligaturam istam et eciam cum emplastro usque ad dies xx Et tunc removi eas et precepi infirmo ut iret suaviter et sic fecit et demum liberatus fuit perfecte et vixit post in bona sanitate xii annis et vidi ipsum voluntarie ire absque impedimento et claudicatione Sequitur

Capitulum xxviii de sepa racione Rotule genu

Cum membrum non dislocatur sed separatur vel mollificatur et convertitur ad partem et ultra de bitum et raro ad superiora et hoc facit cum homo erigit crus non redit rotula ad locum debitum In tali enim mollificacione vel separacione non requiritur nisi ut medicus faciat stare infirmum super pedes suos equaliter et bene fortiter et firmiter stet corpore recto vel corpore su pino Et tunc medicus cum manu recta impellat violenter et fortiter ro tulam ad locum quem deleviter redit Post quam aliquo modo movetur ipsa redu cta ligetur locus cum emplastro constrictivo dicto supinus et firmetur bene locus et dimittatur sic usque ad dies iiii Et tunc solvatur et iterum religetur et erit liberatus si genuculo fuerit simplex Si vero cum eo aparet volui ruit nullus vel apparet per se

// inferiorem

sm̄ q̄ fuerit necessarium et mollifi
catio p̄s Si autem membrum intu
ret[2] fiat flobotomia de manu contraria ex
vena epatica seu splenetica l' ex pede
contrario de eadem vena que est int̄
anularem et auricularem digitum
l' fiat ventosatio in natica l' in crure
contrario Dieta et potus sit ut dictum
est in aliis vngat[2] locus q̄ est circa
genu cum defensivo fc̄o ex succo solatri
vel semprevive et oleo ros. et aliquantulo
aceti et similibus et sic p̄ste curabitur Ex
plicit Sequitur cap^m xxvij

Caplm xxvij de dislocatione poplitis genu R

Et facili dislocat[2] hoc membrum
et de facili restauratur Nam
per se cum homo erigit violent'
super crus et super genu redit ad locum
p̄t q̄ medicus aliquid operet[2] Si autem
per se non redieret ad locum habeat
medicus vnum ministrum qui extendat
fortiter crus infirmi et ipse medicus
palpet genu s' longum et s'm latum
et statim ad locum suum ponit ipm
cont̄e. facta equatione ponat[2] pecia
infusa in oleo ros. cum ovo et bn̄ expressa
super locum q2 h' dislocatio non multum
indiget constrictione Et super pecam ponat'
emplastrum constrictivum Et super emplastrum
faldellas stupe in aqua effusas et
bn̄ expressas et in emplastro constrictivo
valde molli involutas et ligetur locus
cum benda cuius latitudo sit iiij^or
digitorum l' quinque Et firmet[2] quelibet
revolutio bende cum filo et acu et
dimittat[2] sic per tres l' quatuor dies
Et sic fiat continuatio cum defensio etiam
fc̄o cum bo ar. et oleo ros. et similibus ponet[2]
in pede contrario Assellet oī die semel
per se l' binatio clistere l' suppositorium

Dieta et potus sit ut dictum est supra
Attende hic q̄ omnis dislocatio talibus
membri postq̄ restaurata fuerit
dum tamen egritudo fuit simplex in
dicta q̄ non fuerit ibi apa l' vulnus
seu attritio in h'm curat[2] Et non
requirit multas ligationes Si q̄n
fuerit ibi mollificatio l' separatio seu
extensio q2 hec s' egritudines nervorum
ligamentorum et lacertorum tunc requirunt[2]
longum tempus ad curationem Vn̄ q̄n
dislocatio restaurata est et non redit
membrum ad eius opus usualem debet
medicus medicare q̄ cum dislocatione
fuerit extensio in nervo l' lacertis
ultra debitum q̄ requirit confortativa ex
vnguentis gummosis ut est vnguentum de
bdellio oppo po. et pinguedinibus et similibus
fc̄o cap^o de dislocatione spondilium Si
autem cum dislocatione illa fuit vulne
ratio vulnus p'l separationem a dislocatione
cum sua ligatura et cum emplastro mun
dificativo et incarnativo fc̄o de
dislocatione humeri usq' ad p̄fam in
carnationem Et in fine consolidet[2] cum
pulvere mirte cypressi et similibus Si
vero vulnus esset tale q̄ indigeret
sutura partium conducant[2] cum acu
et filo et conveniet[2] p̄t cum emplastro
dicto supra Et in fine consolidet[2] et con
fortet[2] locus qui est circa vulnus cum
defensivo dicto supra ne humores
currant ad locum et apostemet[2]

Caplm xxviij de dislocatione nodi rasete pedis R

Ir locus et hoc membrum
cum difficultate restauratur
sed leviter dislocat[2] et difficul
tas sue restaurationis trahit expo
sitione ossium rasete et aliorum ossium pa
vorum ibi locatorum q̄ s' vi que hora

separationi dislocature a sua propria positione et a medio restaurationis in hoc loco cum rasteta nodi magis fractura non potest propter omnimodos ipsorum. Et quia eorum compositio male restaurationis est cum separatur apparet figura. Nam eorum figura non est sensibiliter nota. Postquam igitur hic locus vel hoc membrum dislocatum fuerit vel mollificatum equatur propositum et absque dolore si quod possibile fuerit quia non multum indiget extensione ne per dolorem humores currant et apostemetur locus. Facta equatione ponatur super locum pecia infusa in oleo ro. calido quod confortabit locum et dolorem removebit. Et super istam peciam ponatur emplastrum constrictivum factum de farina et pulveribus dictum in capitulo de dislocatione humeri. Et cingatur circulus totum cum defensivo facto ex succo solatri vel semperviue et aceto et bo. ar. et oleo ro. ut defendatur locus lesus ne humores recipiat et ne ad eum currere possint. Super petiam vero emplastri ponantur faldelle super involute in emplastro et super eas fiat ligatio cum benda cuius latitudo sit quatuor digitorum et firmentur revolutiones bende cum filo et acu. Et post illud locetur infirmus ad iacendum cum corpore supino et crure elevato et pede ut melius membrum defendatur a concursu humorum. Stet membrum per unum vel quinque dies ut non moveatur. Non stringatur locus dolorose ne inflet et stupidus fiat quia ex ista causa possit nesciam et paltura fieri et in fine mortificari. Hoc facto flebotomet in pede communi de aliqua vena. fiat clistere vel suppositorium si quod nimium fuit venter non laxatur a modo dicto in capitulo de dislocatione spondilium in potius. Si autem cum dislocatione ista fuit vulnus quod indigeat sutura suatur et consuetur sutura cum pulvere san. dra. et

mastice et aliis rebus dictis supra. Et super pulverem ponatur emplastrum de melle ros. et pulveribus dictis in precedenti capitulo. Et curetur cum isto vulnus post dislocationem si est possibile. Et si non fuerit possibile curetur cum isto ex isto vulnus et dislocatio sit usque ad perfectam incarnationem et postea consolidetur. Si vero vulnus fuit tale quod sutura non indigeat curetur vulnus cum emplastro mundificativo et incarnativo sine pulvere usque ad perfectam incarnationem. Et in fine consolidetur cum pulvere incarnativo et stiptico dicto in isto ut alibi. Et vero istud sit ut illud. Si autem in fine restaurationis dolor aliquis remanet vel nodositas oportet locus et epithimetur cum unguento de bdellio et oppo. et pingue neculine dicto in capitulo de dislocatione spondilium in fine. Et fiat hoc tam diu quod dolor vel nodositas penitus removetur.

Capitulum xxix de dislocatione digitorum pedis

Cum requirunt digiti pedum cum dislocantur maliquis digitorum eius nisi ut equetur seu non equetur. Et post equationem est oportet emplastrare locum cum emplastro quod fit sic. Recipe farine nedle vel avene vel fabe vel siliginis lb. s. san. dra. dra. gummi arabici ℥ i cum bo. ar. mumie ana ℥ s. pulverizentur et ebullentur et incorporentur cum albuminibus ovorum ut sit valde liquidum et ponatur cum pecia hoc emplastrum super equationem et ligetur leviter et suaviter. Nam hoc emplastrum satis stringit propter vim ex prima strictura addita super istam propter debilitatem membri et parvitatem bene fiet stupor in membro et caveat. Solvatur de die in diem ne ex nimia strictura accidat quod supradictum. In fine vero mollificetur locus cum unguento de bdellio oppo. et pinguedine supra facto ut

remoueat nodositas Et sic primum
istum locus vel membrum ad pristinam
reducitur sanitatem Si autem ex ista
causa dolor nimio loco vel membro
accidet confricetur locus cum vnguento de
fensiuo posito circa locum lesum Et fiat
flobotomia de pede communi de vena que est inter
anularem et auricularem digitum Et
regatur infirmo cum dieta et potu sicut
dictum in aliis capitulis superioribus Sequitur

Capitulum de incisione pedum et manuum Et istud capitulum non habetur in tabula R

Contingit incidi pedes vel
manum propter aliquam causam
aliam cum deliberatione
sic procedendum erit primo trahatur pellis
fortiter manus versus cubitum fortiter
et pellis fortiter pedis usque genu et
sic firmiter ligetur et permaneat donec
incisio completa erit Et tunc signetur
cum incausto vel alia re locus qui est post
nodum manus vel pedis per breuem digitum
vel pollicem ut euitetur nodus [illegible]
primo nodi incisionis quia ligamentorum et
neruorum ligamenta locorum et que illic remanent
fiet dolor intollerabilis Item quia neruum
contrahentur versus partem et fiet spasmus
et mors Sed si fiet incisio in loco signa
to et dicto incidetur os per nodum in suis
foraminibus aut ubi os apparet porosum
et propter hoc non nocent medulle neque
incidentur neruum et ligamenta loco
sic sensibili sicut est nodus in locus
in quo firmantur Facta incisione per
mittatur super vulnus circa pelles liga
tas cum corrigia et super vulnus ponatur
raspatura tacta vel pulvis carnis
incorporatur cum albumine Vel puluis qui
sic fit incorporatur cum albumine ovi

R iiii me bo ar raspature tacte
ana ℥ iii Post hoc ligetur et sanguis
constringatur Alii vero medici vulga
res ponunt fortia que remanserunt post
incisiones intra gallinam aptam et
scissam in parte posteriori et hoc faciunt
ut sedetur dolor loci bustionis calidi
temperata prout [illegible] et ne spasmus
accidat a dolore propter incisionem in
loco neruoso Nam calor gallie cum sit
viuificans et temperatum ad [illegible]
naturam sedat illum dolorem Et sic non
fit spasmus Post aliquos dies procedat
in vulnere tali cum mundificatiuis et conso
lidatiuis ut in aliis vulneribus et pellis
fortium que ligatur et permittitur circa super
incisionem addat in [illegible] consolidationem et
decorationem loci eo quod in breui cooperit vulnus
[illegible] sit et [illegible] illo loco incisi
Sequitur eius liber

Finit tercius liber
Incipit quartus

Explicit liber tercius Incipit quartus de Anothomia in communi et formis et figuris que sunt considerande in incisione et cauterizatione Incipiunt capitula R

Capitulum 3m de Anothomia et figura furcule et costarum et thoracis et spine eius usque ad os stomaci
4m Capitulum de Anothomia et figura ventris exterioris a boce stomaci usque ad anchas et spondilibus huius partis
Capitulum quintum de Anothomia et figura anche poplitis tenerie pedum et digitorum et membrorum existentium in his

Capitulum primum de Anothoia capitis et colli et gule usque ad humeros et membrorum existentium in istis et circa ista et sicut qui premittitur premaimbus occurrere etc.

Vanus sermo sit de vinare et anothoia In tenaro non fuit enaare membra omnia particularia quorum antiquum conati sunt particulare membra dividere et innare in membris particularibus Et quamvis sit notum consimilia membra simplicia non rarefactionem neque in infinitum dividi cum omne corpus sit finitum tamen neque eorum ramificationes in divisiones partium sensibus manifestas vero plibus membris nullo modo ultime divisiones membrorum seu ramificationes possunt per aliquam viam sensibus manifestari Illone videns quod qui incidit os vel nervum et ramificatio seu secundum longitudinem sanguinem vel humiditatem ab eis exire hoc autem notorium est apud omnes considerantes et aspicientes in istorum membrorum et consimilium incisionibus et maxime cum corpus vivum fuit Et dicere etiam debet absque dubio quod vivum sanguinem exiret venam ubi reperiri est necessarium

Et cum sanguis fluxerit et actu calido et membrum vivunt quod prima caloris et spiritus erit unita a prima quorum sequitur prima arterie et sic venam arterie et vene in eisdem membris reperiuntur tamen eorum ramificationes subtiles sunt et multe quod nec in illis neque in multis aliis sensibus sunt manifeste Et cum sit possibile anothoiam seu ultimam membrorum divisionem et eorum numerum ponere in scriptis expone tali tamen tantum ledum provenire quod aliquid de eius veritate aut non aliquid aut modicum non utile comprehenderet Igitur propter hoc melius et utilius videtur michi ut procedatur in anothoia ut promisi prius in tractatum ponendo numerum et formam vel figuram situm vel locationem membrorum que sunt esse sensibus manifesta Ut in cadaveribus incisionibus et macerationibus et omnibus animalibus absque errore videre possit Et quia corpus et id quod intra ipsum existit videlicet cerebrum est radix vel suppo pro radice ad totum corpus et specialiter radix sensus et motus sine quibus perfectum animal vivere non potest nec etiam animal simpliciter et sic prima radix est totius

Incipiam ergo per istam viam et ordinationem primo ab anothoia cerebri capitis et membrorum existentium circa ipsum et in ipso Cerebrum namque molle est in sua substantia et medullosum huius figuram longam secundum longitudinem corporis Et dividitur totaliter in tres partes scilicet in anteriorem mediam et posteriorem que partes ventriculi appellantur eo quod in istis divisionibus formam quasi ventris cum quadam rotunditate quelibet parte assumit Et isti ventriculi sunt continentes in quibus spiritus animales consistunt Et in quibus altioris et digoris susceperunt super id quod in corde receperunt ad hoc ut sint apti ad operandas animales perficiendas Et quamvis tales ventriculi tres inveniuntur in corpore quia anterior qui satis maior est aliis

3a pars cerebri

vnum in fine quod est inter primam
spondilem in parte nuce et os capitis
cuius figura est ad modum tre alan
de et est sustinens in parte posteriori
omnia ossa capitis et propter hoc appel
latur sustentarium vel parillus Primum
os capitis cranei est os frontis et
appellatur os coronale et eius figura
est ad modum quasi semicirculi et habet
quasdam eminentias in parte anteriori
et coniungitur cum osse nasi in parte
anteriori ad modum serre et in tem
poribus et quibusdam aliis partibus con
iungitur cum mandibula superiori ad
modum serre coniungitur etiam cum duo
bus ossibus magnis que vrualia vo
cantur ad modum serre et fit ibi figura
coniunctionis ad modum crocee seu
ad modum crucis cuius linea superior fit
remoti Ista etiam duo ossa vrualia
coniunguntur in medio capitis ad modum
serre inter se et coniunguntur ista duo
ossa vrualia ad modum serre cum
osse alaude Et sub isto osse ponitur
os basilare quod non coniungitur cum
eo sed ipsum sustentatur et figuram
capitis perficit Applicatur cum hoc os basi
lare ossi alaude et ponitur et fir
matur inter ipsum et mandibulam su
periorem Et per istum modum et coniunctionem
istorum ossium et positionem figura capitis
ut videtur perficitur Ex lateribus vero capitis
scilicet ex parte dextra et sinistra sunt duo
ossa sub quibus aures sunt et vocantur
ossa mendosa que non coniunguntur cum
ossibus vrualibus et magnis nisi per
superpositionem partis ad partem et inferius
in aliis ossibus versus mandibulam
superiorem et foramen tortuosum quod
appellatur petrosum hoc est durum val
de quod os est de substantia ossis mendosi
per quod transit nervus auditiuus Con
iunguntur ossa capitis comprehendentia cere
brum inter se et vnum quod appellatur
basilare quod est in parte posteriori sustinet
alia et figuram capitis perficiens Super
ista ossa immediate est panniculus factus
ex panniculis anterioribus ligato cum omni
bus suturis cranei et exeuntibus ab illis com
missuris Et fit ille panniculus subtilis
et spargitur super omnia ossa cranei et
ea ab exterioribus ligat Super istum pa
niculum fit pellis grossa pilosa que con
texitur et fit ex nervis et arteriis et
venis venientibus ab exterioribus et
specialiter oritur et fit a nervis venientibus
a foramine primi spondilis prime et foramine
quod est inter primam spondilem et stellam
que mittit cum nervis et arteriis et
panniculis exeuntibus panniculum cooperiens
os capitis et fit hec pellis dura et est
habens in se partes carneas subtiles non
bene visibiles que faciunt ad visum com
positionem grossiorem istius pellis et melius
Sciendum quod licet pellis omnes incisiones
capitis melius fiant et secundum meliorem figuram
que fiunt secundum quod pili capitis tenent
rectitudinem pellis capitis secundum illum incisionem
incidimus ut postmodum Et iterum scire con
venit quod incisiones que fieri debent
non est necesse ut fiant in omni membro
secundum rugationes ut in fronte Nam in
fronte quamuis rugationes fiant ex
transverso incisiones et maxime profunde
debent fieri secundum cursum rugationum quia
nervum frontis secundum longum et non
secundum rugationes procedunt In capite
autem in parte anteriori ordinatur nasus
qui factus est ex ossibus et cartilagi
nibus et coniungitur cum foraminibus sive
duabus eminentiis similibus mamillarum
capitibus que sunt in fronte in quibus
operatio virtutis odorabilis perficitur Et
dividit parietem nervum a nervo pari
nervorum que est inter nasum et supra
est conveniens ad sensum illum [illegible]
hoc nasus habet foramen in palato et
foramina nasi coniunguntur cum illo fo
ramine ut aer cum os clauditur ad e
ventationem cordis possit intrare in hora

quando incisio capitis melius fiet

quando in fronte

nasus

[illegible]

Compositio oculorum

so primo. Oculi autem etiam subtiliter sun-
t in parte anteriori duo oculi qui fa-
ciunt et compositi ex 7 tunicis humoribus
et septem tunice hoc modo. Ex cerebro
anteriori duo nervi concavi descendunt
et sunt de primo pari nervorum huiusmodi
ostensum a cerebro et aliqualiter coniunguntur et
fit una concavitas ex istis duabus concavi-
tatibus et postea separantur et in exitu
ipsorum a cranio involvuntur seu velantur
ex duabus panniculis cerebri et cum exierint
exierint fit ex eis panniculus grossus
et durus qui sclirotica appellatur. Post
istum fit ab eodem nervo sic velato alius
panniculus qui secundina appellatur et
hic panniculus appellatur secundina eo quod
post primum panniculum fit et situatur et com-
prehendit intra se humorem vitreum oculi
et post istum panniculum fit alius panniculus
qui appellatur Retina eo quod talem habet figuram
et comprehendit retina medietatem
cristallini humoris intra se et ex retina
panniculo generatur et fit panniculus ara-
neus et vocatur sic hic panniculus quia
talem habet figuram et comprehendit intra
se medietatem humoris cristallini et facit
orbem cum retina. Post retinam fit alius
panniculus qui vocatur uvea eo quod in
sua figura et dispositione videtur habere simi-
litudinem cum uvea nigra. Et est hic pan-
niculus foraminis in medio et hoc fora-
men vocatur pupilla et constringitur et
dilatatur secundum quod necesse fuerit ad hoc
ut in humore cristallino species visibiles
presentantur. Et comprehendit intra se humorem
albugineum qui est necessarius ad conti-
nuationem et defensionem humoris cristallini
Et hic humor albugineus forinsecus
exiret unei panniculi nisi cooperiret et
una fuit generatio alterius panniculi qui
vocatur panniculus corneus qui sic voca-
tur propter similitudinem quam habet videlicet
cum cornu lucido. Et hic panniculus
fit ex panniculo sclirotico et est ligamentum
cum illo totius oculi. Et quia hoc ligamentum non

Nervi de primo pari nervorum cerebri

Scliroticam

Secundina

Retina

Uvea

Cornea

erat bene firma voluit natura ut melius
et firmius fieret ligamento fuit panniculus
alius firmius omnibus. Et fecit quendam
panniculum qui appellatur coniunctiva et com-
prehendit totum oculum preter nigredinem
et nascitur et fit ex panniculo cooperiente
cranium ab intrinseco de quo dictum quod
factus fuit ex predictis panniculis ve-
nientibus per commissuras seu suturas
cranei a panniculis cerebri. Et sic apparet
modo quare infundis venam existentem
sub in fronte confert in decursu humorum
a capite seu cerebro ad oculos. Post hoc ve-
niunt ad oculos nervi a secundo pari ner-
vorum cerebri per foramen cranei oculi qui
dant oculis motum et secundum plures
serviunt tres nervi. Potes etiam appre-
hendere per hoc quod flebotomia vene frontis
et etiam flebotomia venarum lacrimalium oculorum
que sunt ex parte nasi conferunt egritu-
dinibus etiam oculorum ex affinitate et
demissione earum ad locum oculorum. Subocu-
lis vero in anteriori parte et sub naso
est mandibula superior que ex xiiij
ossibus componitur. De compositione eorum et
ipsorum iunctura est occulta et non bene
sensibilis. Et propter hoc de ipsorum compositione
et ipsorum separatione mentionem non facio
sed pro uno osse in operatione manuali
supponatur. In ipsa vero mandibula
superiori firmantur vel infiguntur dentes
xvj. et in quibusdam quindecim. Super
ossa mandibule superioris seu super
os fit panniculus ex panniculo cooperiente
os frontis et ex tercio pari nervorum
cerebri et septimi intrinsecus ex parte
posteriori et 2o pari nervorum nuche et 3o
fit pellis cum venis et arteriis inveni-
bus cooperiens ipsum et nervi qui sunt
in hac compositione venientes a nervis
parium cerebri et nuche dant sensum
et voluntarium motum faciei et palati et
nasi. Et cum hoc maxime cum isti nervi
intrant compositionem musculorum moventium
partes istas. Convenit ergo ut instruere

Nervi a ... pari nervorum

Mandibula superior

in collo sunt due post aures lesio
quarum valde timorosa est quia ex incisione
ipsarum propter earum affinitatem cum corde
et pulmone et cerebro sequitur sinco-
pis et defectus in virtute cerebri Et ex
nimio fluxu sanguinis post incisionem
que de levi non stringitur mors sequitur
ultimo venis. Apparet ergo manifeste quare apostema-
ta colli et omnes incisiones que in collo
fiunt dicuntur ex [illegible] membrorum
colli et octo nervorum In loco illo dicuntur
fieri similiter colli et dicuntur vene et arterie
predicte que originate sunt ad invicem
eo quod arterie in illo loco magne sub
predictis venis manifeste et magnis
vadunt Ita quod vena illa non possit
incidi vel perforari quin arteria perforet-
ur et vulneraretur ex perforatione quarum con-
tingeret quod dictum est In parte vero an-
teriori super spondiles colli ex latere gu-
le locata est canna stomachi que appellatur
meri vel ysofagus per quam transit cibus
et potus ad stomachum et est composita
ex lacertis et venis et arteriis et ner-
vis venientibus a vi^to pari nervorum
cerebri et continuatur versus gulam cum
canna pulmonis vel trachea arteria
quod idem est que est composita ex
cartilagine et nervis venientibus a
vi^to pari nervorum cerebri et est rugo-
sa et habet semicirculos versus partem exte-
riorem in continuatione meri vel canna
stomachi planiciem habet et lenitatem et in
superiori eius habet epiglotum et coopto-
rium ut hora comestionis cibus eam
non intret neque aliquid lederet nisi
sit aer vel aliquid in modum aeris Et
intelligatur per epiglotum eminentia
que videtur in gula in capite canne
que est eminentia cum figura [illegible]
in loco nominatus ad diuersas voces gene-
randas Super cooptorium et cannam
factum est super radices lingue quoddam
instrumentum quod adheret palato in fine
quod est uva que est vna ad [illegible]

aeris et ad diuersas voces quandam
et maxime cum formas et figuram et qua-
litates recipiunt naturales et propter
hoc cum excedit modum et impedit vo-
cem incidit ut melius sit instrumentum ad
voces diuisas Super istas cannas ordi-
nati sunt nervi magni et parum ma-
nifesti et occulti qui veniunt a vi^to
pari et vi^to nervorum cerebri et mittuntur
musculis colli et gule et in nervis
et [illegible] parium nervorum [illegible]
A parte dextra et sinistra canne pulmo-
nis sunt due vene manifeste magne
nigre que guidegi vocantur et sub
eis sunt due arterie ex incisione vel per-
foratione quarum decurrit sanguis a pul-
mone a quo veniunt immediate et com-
patitur eis pulmo propter affinitatem
et impeditur in operatione et cor ei com-
patitur et fit mors subitanea ex hac
causa Et propter hoc omnes incisiones
que fiunt in gula quamvis caute fiant
debent fieri secundum longum et cauere
omnes venas gule propositas et similiter
magnas et istas guidegi illas omnis
vena etiam gule habet sub se arteriam
occultam per quam maximam et immedia-
tam habet affinitatem cum pulmone et corde
Et sic omnis incisio istius loci timo-
rosa videtur ut sensibus manifeste apparet
Sciendum quod gula continuatur cum furcula
pectoris in loco qui appellatur puteus
gule seu [illegible] Et continuatur collum
cum parte posteriori cum octava spondili
que est principium spondilium thoracis
et continuatur etiam cum osse spatule que
usque ad humerum ut firmius et melius
moveatur cum necesse fuerit et ut eius
figura pulchrior et nobilior videatur

Capitulum ii de anathomia et figura humeri adiutorii et brachii mano et digitorum

[Marginalia: ii Longitudinis; ysofagus; Canna pulmonis; Epiglotum; Nervi; Guidegi; gula continuatur cum furcula pectoris]

Est collum et gulam a latere
dextro et sinistro ordinato
est humerus in quo tria ossa
coniunguntur ad hoc ut eius figura melior
et nobilior et pulchrior uideatur
et utilior pro motu et opere fiat
primum ex istis ossibus est os spatule si-
guratum uersus collum et partem
posteriorem est huius latitudinis ad mo-
dum instrumenti cum quo fornarij extrahunt
panes de furno et in longitudine
eius est quedam aues que extendit usque
ad caput spatule uersus humerum subtiles
procedunt eius usque ad latitudinem magna
que est uersus collum in qua latitudine
ampla est et coniungitur quedam carti-
lago et illa cartilago expandit per
partem spondilium pectoris usque ad
vij spondiles colli Ex alio latere uersus
humerum habet os spatule quedam grossi-
ciem et in fine eius est quedam concavitas
que appellatur pixis ossis spatule in
qua pixide caput rotundum adiutorij
reuoluitur sicque operatione illius membri
conuenit factum sunt hec tale et in tali
figura ut spina pectoris et collum in
suis situationibus firma remaneret
et ut motus adiutorij in humero me-
lius et firmius fieret et ut non ex ei
causa leui fiet dislocatio adiutorij
Apparet ergo per hoc manifeste quod os adiutorij
non dislocatur ad posteriora A parte
enim anteriori ordinatur in humero unum
caput furcule et coniungitur cum osse
spatule et est os secundum ex tribus ossibus
humeri ut membrum illud in sua fir-
mitate melius remaneat et sus-
tentet illum locum ne inclinetur ex
leui causa ad anteriora Et quod hoc os
in coniunctione clauatum est ab osse spa-
tule ut pulchrior fiat figura loci et
ut non impediret motum vertebri
Et sic apparet manifeste quod per dimi-
nucionem istius ossis in parte illa vertebri
adiutorij ad anteriora potest dislocari

Post ista ossa sunt ligamenta sensi-
bilia que ligant et coniungunt ista
ossa ad inuicem Et est in medio prin-
cipale ligamentum omnes uertebram
cum pixide excepturum cum dissten-
sione cum separatione omnium impedit
restauratio dislocationis vertebri
in tantum quod quando non firmatur
in suo situ cum iterum a loco suo post
restauratio recedit Secundum os humeri
est adiutorium quod exterius est gib-
bosum et interius omnium horum
medullare est ut propter magnitudi-
nem sui et eius concavitatem quod me-
dulla formetur si fuit necessarium
recipit cuius caput superius est rotun-
dum et ingredit pixidem spatule
et ibi reuoluitur et coniungitur mediante
tribus ligamentis cum aliis duobus in
loco ut dictum est Alia uero extremitas
adiutorij coniungitur cum osse in cubito
quod habet figuram similem rotule cum qua
haberet aliquid in qua rotula extremitas
superioris focilis ingredit Et sciatis quod
focile superius est minus et tendit a parte
pollicis usque ad rotulam cubiti et aliud
focile est inferius et est longius
grossius et maius et tendit a parte
siluerii scilicet a digito auriculari ad cubitum
et supponitur cum quadam eminencia
rostrali et longitudine adiutorio
et rotule eius et fiunt figuram cubiti
cum flectitur acutam et hoc fuit ut
locus ille cum capite adiutorij firma-
to in rotula remaneret firmior et ne
ex leui causa propter suppositionem focilis
maioris super caput adiutorij dis-
locaretur Iste locus ligamentis fortibus
et insensibilibus fortis est ligatus ut
figura membri et situatio illorum
ossium in firmitate remaneat et
ut pondera cum homo eleuat possit
sustinere ne uersus partem siluestrem
uel exteriorem declinet brachium et ibi
focile inferius uel maius cum eminencia

sm formam semicirculi assumunt Post
cubitum ordinantur duo focilia que
secundum longitudinem mediantibus ligamentis
ad inuicem coniunguntur et est et intrat
unum in maius quam inferius et habet
unumquodque focilium additamentum in
loco ubi coniungitur cum ossibus rasete
Ossa rasete sunt octo et ordinantur quatuor
eorum circa summitatem duorum focilium et
alia .iiij.or ossa coniunguntur cum quatuor ossibus
pectinis manus et ligantur ad inuicem
et ista ossa rasete carent medulla
propter eorum duritiem sed ossa focilium
habent medullam propter causam narratam
in osse adiutorij et quamuis non
appareat in focili minori sic manifeste
ut in maiori est ibi quedam raritas
vel porositas sibe ipsius focilis minoris
in qua humiditas recipitur in modum me
dulle que tenet locum medulle Post
ossa rasete manus ordinantur ossa
pectinis que sunt .iiij.or et ligantur
per unam extremitatem cum eis et coniunguntur
nodose et ex altera extremitate cum
ossibus quatuor digitorum et non cum ossibus
pollicis quia os pollicis primum et mag
num extremitati focilis superioris coniungitur
in loco lunctive et hoc fuit ut forcius
et melius moueretur et reliquis digitis
quatuor decenarius coniungitur Et in
uno quoque digitorum manus sunt tria
ossa que ligamentis ad inuicem nodo-
se coniunguntur Super ossa ista et ligamenta
ordinantur nerui uenientes a sexto
pari neruorum spondilium colli et .vij.o
et .viij.o ex quibus cum carne simplici
et ligamentis illorum ossium fiunt musculi
qui humerum adiutorium brachium et
cubitum mouent Et ex extremitatibus
istorum musculorum oriuntur corde ex quibus
digiti mouentur et membra inferiora
de quibus musculus unus magnus
et manifestus est in medio adiutorij
ita quod aliqua eius pars est in parte
domestica et altera eius pars in parte
siluestri a quibus corde mouentes mo
uentes brachium diuiduntur secundum di
uersas partes et in brachio est unus
alius manifestus declinans ad partem
siluestrem ut patet .iij.m et expanditur per
brachium a quo corde diuerse separantur
mouentes digitos ad inferiora et
ad exteriora secundum uniuersitatem Post istos
musculos ordinantur uene manifeste et
occulte quarum una diuiditur a uena
assellari vel a uena que in assella mani
festatur cum transit per humerum per partem
siluestra et uenit ad partem superiorem
cubiti et uocatur cephalica que est ex
uena cuius una pars ascendit cere
brum et ipsum cum membris suis imbibit
Et hec brachium membra brachiorum
nutrit unde propter istam affinitatem sic
uocatur Ab ista humerali uenit alia
uena manifesta que transit per partem
manifestam adiutorij et brachij et
reuoluitur per partes adiutorij et brac
hij et per partem siluestrem manus
et uocatur funis brachij quia reuoluitur
secundum istam figuram et propter hoc sic
uocatur Ab assellari inferiori uenit
alia uena que transit per fundum
adiutorij usque ad cubitum et ibi in
inferiori parte cubiti manifestatur et ap
pellatur basilica et transit per focilem in
feriorem et siluestrem et ramificatur inter
anularem et auricularem digitum et illic
uocatur saluatella seu epatica uel
splenetica Ex humerali cephalica uel
assellari inferiori nascitur et apparet que
dam uena que est in iunctura brac
hij in medio et uocatur purpurea
seu nigra vel communis vel matrix a quibusdam
Et he uene sunt cubiti superioribus et
inferioribus communes et propter hoc sic uocatur
Sub omnibus istis uenis ita quod sub
qualibet uena occulta et manifesta est
arteria ei coniuncta occulta vel manifesta
Ex istis etiam musculis sic compositis
cum uenis et arterijs et carne alia

verum spondiles appellant. Que coste xii terminantur ad medium scilicet earum quarum viii posteriores extremitatibus cum spondilibus dorsi continuantur. Et maior earum est media. Sed earum anteriores extremitatibus cum cartilaginibus vii ossium thoracis continuantur. Quinque vero earum xii costarum terminantur et numquam thoracem continuantur sed spondilibus posterioribus. Et sic etiam nominantur coste posteriores. Et cum earum extremitates que sunt a parte anteriori sunt mutilate, recipiunt reflecti ad interiora eo quod sustentaculum non habent ut vii magne que ossibus pectoris continuantur et ab eis firmitatem recipiunt. Inter ista ossa thoracis et inter cranium costarum et super spondiles pectoris locatum est cor et declinat secundum suam situationem ad partem sinistram magis et secundum eius acuitatem magis contra partem dextram reflectitur. Et pulmo in eadem cavitate situatus est sed secundum situm magis declinat ad partem dextram et eius medietas est inclinata multum ad partem sinistram. Et est etiam ibi velamen nervosum quod est et generatur a diafragmate contextum ex nervis venis magnis et pannis ut ipsum diafragma et dividit pectus per medium secundum longitudinem. Ita quod una pars pulmonis dividit ab alia manifeste. Et continuatur hoc velamen dividens pulmonem per medium et pectus cum xii spondilibus posterioribus pectoris. Et non sunt hi duo thoracis facta ob aliud nisi ut si unam medietatem pulmonis accidens contingeret ut non tamen alia medietate in attractione aeris et exspiratione se iuvare possit. Et sunt hec divisio naturalis propter nobilitatem operationis virtutis huius et eius non tamen a prima spondili pectoris usque ad xix quia prima spondilis pectoris est octava omnium spondilium incipiendo ab ossibus nuche veniunt nervi sensibiles et

motum ipsius pectoris et thoracis ex quibus musculi ipsius pectoris componuntur. Et scire debes hic quod multi et nervi motum ipsius pectoris quidam sunt motum voluntarie et isti veniunt a vi° et vii° pari nervorum cerebri et a nucha. Et quidam sunt motum per naturam superius ipsius thoracis et hoc sicut per accidentem apoplectici in quo thorax movetur hora accessionis et non movetur pectus hora illa per virtutem venientem a cerebro in hora illa totum opilatum cerebrum recipiat. Ita quod virtutes cum spiritibus animalibus per nervos descendendo non possunt. Vene autem venientes ad panniculum dividentes pectus per medium et venientes ad nutrimentum pectoris rami fiunt a stipite ramo maiori vene magne habentis ortum in gibbo epatis quia ramo venit ad diafragma et ex diafragmate venit ad istum panniculum dividentem pectus per medium secundum longitudinem et veniunt cum istis alie vene a 3° ramo venarum insitarum in auricula dextra ipsius cordis. Arterie vero que veniunt ad panniculum et ad pectus veniunt per ramificationem a ramo uno diviso ab arteria maiori que nascitur in sinistra auricula cordis et insit ramificando unaqueque arteria apud unam quamque venam ut membra que a vena alia vel venas nutriuntur. Ab arteriis similiter tibiis sub eisdem venis vivificentur et continuentur. Scire autem licet dicto quod omnes vene et arterie manifeste que veniunt ad nutriendum et vivificandum membra pectoris et thoracis spatia in parte exteriori incedunt secundum incessum costarum et ossium pectoris seu thoracis et spatia nervorum magnum venientes ad compositionem musculorum pectoris habentes ortum a nucha seu a spondilibus pectoris. Apparet quo manifeste quale

et quomodo debent incidi opera istorum locorum et quantam curvaturam debent fieri si fuerit necessarium incisionum. convenit ut huiusmodi operacio fiat secundum incessum costarum ut planum et sic non erit deceptio aliqua neque lesio nervi secundum convenientiam suum incessus quod est valde bonum et utile pro incisionibus et finalibus curationibus. Reddunt enim tales incisiones que fiunt secundum incessum membrorum istorum pulchram curaturam et magis velocem et convenientem secundum formam membrorum ut manifeste apparet. Sequitur

Capitulum .6.um de anothomia et figura ventris exterioris a borce stomachi usque ad anchas et spondilibus huius partis. R.

Ost costas in parte anteriori ex parte extrinseca est pellis cooperiens stomachum et intestina et continuatur cum mollitie usque ad os femoris et fit hic locus totus mollis usque ad partes illas. Et vocatur hec pellis exterior ventris et sub ista pelle ordinantur musculi nervi ad istum locum et sic venimus et iam diximus de opere istorum. Post istos musculos in parte anteriori ordinatur panniculus rugosus continens zirbum et intestina ex ruptura cuius panniculi rugosi que vocatur siphac accidit descensus zirbi et intestinum ad bursam testiculorum. Et fit aliquando tantum eminencia in femore propter descensus ad inferius et tunc fiunt medicina quia ruptura siphac non est multum magna quam curatur cum fasciis cum emplastris et quiete et iactum super spinam corpore supino. Sub isto siphac ponitur os femoris quod est os

factum quasi ad modum semicirculi nisi quia in inferiori parte versus umbilicum habet quandam eminenciam et ligatur in inguinibus cum anchis ut distanciam faciat ut loca illa sustentent durince sua et ligamento vel ligamentis. Cum quaedam corpus nervosum exoritur sicut ligamento sub quo et in quo inter ampla existunt arterie et vene super id quod eius mittitur mensura. Et hoc corpus nervosum venosum arteriosum sic compositum virile appellatur membrum. In capite cuius est caro valde sensibilis et est cooperta pelle ut defendatur a nocumentis extrinsecis. Et ut ex fricatione super caput virge delectatio maior acquiratur in coitu et ex fricatione tali sperma melius emittatur et vasa spermatica per tensionem virge inductam ex motu pellis super spacium ipsum sperma melius evomant et ad exteriora emanant. In terra a siphac duo canales descendunt ex quibus cum dilatantur interiores folliculi testiculorum fiunt generaturi in globum ipsi testiculi continentur. Veniunt cum hoc ad partes testiculorum a partibus inferioribus rami venarum que descendunt a renibus multiplicatur circumvoluti et a carne glandosa et alba comprehenduntur que caro quoque sanguinis in istis venis est adeo immutat quod albus fit. Et hanc ob causam mittit hoc album ad testiculos et fit ibi sperma perfectum. Ibi enim postea generantur duo foramina que ad virgam vadunt cuius erectio fit cum vasa et foramina ipsius grossa implentur ventositate et vene eius humiditate et arterie spiritu et calore et movent ipsa vasa spermatis a multitudine spermatis vel acuitate eiusdem et non cessat talis commotio donec ipsum sperma emittatur. Ex panniculo vero exteriori cum extendit infra locum femoris et didimos

vel super canales que veniunt a siphac sit bursa testiculorum In muliere vero loco virge sunt collum matricis et ipsa matrix nervosa sunt ut possit extendi et ampliari hora partus cum necessarium fuerit et habet cum hoc duo additamenta que cornua vocantur et sub istis additamentis habet testiculos parvos latos tamen Et eius collum comparatione ad testiculos est in modo virge inverse et caput ipsius colli hora emissionis spermatis tangit testiculos et eos movet ut sperma exeant ad concavitatem matricis et aliud caput colli porrigitur ad interius vulve et illic in illo loco intrat in vulva et in collum matricis virga viri hoc coeunti Locatur in ipsa matrice intestinum et vesica per ipsam situatus et est longior vesica et alligatur cum anchis et spina ligamentis laxis et non strictis ut possit moveri hora conceptionis Post finem vero xii costarum et earum spondilium in parte posteriori ordinantur quinque spondiles renum et continuantur in parte inferiori versus caudam cum osse ultimo quod est os ex tribus ossibus ordinatis videtur compositum que assistant quasi spondilibus in figura cum osse ultimo os caude cartilaginosum continuatur quod ex tribus partibus componitur et eius 3a pars ultima cartilaginosa est quasi simplex ab unoquoque foramine istorum spondilium oritur nervus ab osse caude unus tamen egreditur nervus quia non habet nisi unum foramen et nervi venientes ab istis spondilibus quinque veniunt ad compositionem octo musculorum ventris exterioris Et vene ramificantes ex vena maiori descendente per duos ramos ad renes Et alia pars vene maioris separate ab epate vel rami eius veniunt per dorsum et partes exteriores ad nutrimentum illorum membrorum et

musculorum ventris Et ex arteria maiori descendente ad diafragma veniunt rami ad partes istas exteriores et musculos istius ventris quia loca illa vivificant et calefaciunt Intra istam concavitatem locata sunt omnia membra intestina et super ista intestina et sub spiritualibus est quoddam membrum nervosum contextum ex musculis et venis magnis et arteriis et movetur motu inspirationis et respirationis et est dividens intestina a spiritualibus et vocatur diafragma et tenet locum coxi flabelli in hac operatione Et cum hoc membrum vulneratur tam propter eius compositionem tam propter eius operationem necessariam et utilem continuam iudicatur vulnus eius incurabile et quod plus est mortale simpliciter Sub diafragmate in parte dextra intus locatum est epar cum rotunda alligatum que radix est omnium venarum intrinsecarum et extrinsecarum Et habet in concavitate sua et in medio eius cistim fellis seu saculum rotunde a quo duo vasa vel duo canales separantur quorum unus portat colam ad confortandum digestionem in stomaco Et alius portat colam ad intestina ut expulsiva confortetur et viscositas a fece removeatur In parte vero sinistra locatur splen et alligatur cum epate mediantibus venis et venis quibus interim superfluitas ducatur ad splenem ab epate et ipse splen per venas debitas mittit de hac superfluitate ad os stomaci ut confortetur appetitus et aliquam partem eius mittit ad confortandum retentivam in intestinis et stomaco In medio enim istorum membrorum est stomachus cuius pars superior est stricta et eius inferior valde ampla et terminatur in fine partis eius in loco umbilici et appellatur primum vas in quo natura primam digestionem complet et fit et cum fundo ultimo stomaci

in quo principali iungit duo intestina que secundum quosdam dimissibile dicitur
sunt mihi vi primum quorum est duodenum eo
quod eius longitudo secundum numerum xii pollicum
eius mnorum. Post illud est ieiunum et vocatur
sic quia semper vacuum reperitur. Et in isto
spatio duodeno et fundo stomachi sunt in-
fixe vene mesaraice per quas epar trahit
puritatem cibi digesti ad se et ista
membra eandem puritatem expellit
ad epar. Cum ieiuno continuatur ilion seu
grande intestinum post illud orbum
monoculum et dicitur sic quia non est fora-
tum nisi ex una parte eius. Cum illo
continuatur colon sive intestinum globosum.
Cum globoso continuatur longaon et exer-
cet incedit super quasdam spondiles
renum et finitur in ano. Et circumdat
ipsum foramen ani v vene magne
ad quas epar et splen intimis sanguinis
inticum expellunt. Et tunc aperiuntur iste
vene dicunt Emorroide l'emorroides.
Super illud intestinum in viro et versus
femine et in muliere super matricem
versus femine locata est vesica que
vesica est vas urine et nervosa et
eius collum est carnosum ut plurimum et
habet in se duas tunicas et sunt inter
vene et arterie minute ex quibus
acquirit nutrimentum et vitam et fi-
sit collum eius sub osse femoris et
subtiliatur in exitu eius ad exteriora et
fit eius via in modum vene magne
in viro et intrat corpus virge et
transit usque ad caput virge sub
virga quasi et caput virge perforat
per medium et per illam partem exit urina.
Sunt enim in virga duo foramina
ad minus unum per quod expellit urina
et illud continuatur cum collo vesice. Et
aliud per quod expellit sperma et continuatur
hoc foramen cum vasis spermaticis. Et
fiunt ista duo foramina in capite virge
unum verum est quod quidam dicunt
quod est ibi factum foramen per quod nati

in sompno expellit sperma et
est differens ab aliis sed multi
hoc non fuit notorium In vesica
mulieris hoc non reperitur quia valde
parva est et eius sperma habet unum
et modo non expellit et est strictum
et propter breuitatem eius natura po-
tens est in expellendo omnem
superfluitatem contentam in ea ex qua
possit lapis generari grosso vel sub-
tilis de leui. In fine vero xii spon-
dilium costarum et super primo spon-
dilem renum locati sunt duo renes
in intrinsico corporis et dexter est
altior sinistro a concauitatibus quorum
dividuntur duo canales et des-
cendunt inferius donec fuerint ex
teriori vesice coniunguntur et intrant
post hoc collum vesice et ducuntur
et perforant alium fundum finitum
vesice et per istas vias et secundum
istum modum transit urina a re-
nibus ad vesicam Et vocantur iste
vie a medicis pori uritides
Manifestum est quod intestinorum
venenum a spondilibus renum
et vene et arterie incedunt ut
plurimum in ventre exteriori et magne
secundum rugationes istorum locorum Et
propter hoc bonum est ut incisio-
nes capiatur istorum locorum secundum illas
procedant rugationes Et cautia
etiam secundum illum modum in isto
loco fieri debent Sequitur

Capitulum quintum de anotomia anche et scie poplitis tibie pedum et digitorum et membrorum extrinsecorum in hiis

Nota quod ossa sunt duo
scilicet in parte dextra unum
et unum in sinistra et

de anothomia anche [illegible] publice [illegible]

vnumquodque illorum in parte sua continua-
tur osse ultimo spine quod compo-
nitur ex tribus partibus que sunt sicut spon-
diles renum. Et in illa parte os
anche habet cartilaginem cum qua-
dam latitudine tamen mediocri facta
in fine eius ad modum semicirculi
Et in alia extremitate habet grossitu-
dinem maiorem in qua est concavitas pixi-
dis anche in qua continuatur vel
intrat extremitas rotunda ossis
coxe que appellatur vertebrum et li-
gatur hic locus ligamentis fortibus
et insensibilibus Et in medio pixi-
dis est quoddam ligamentum quo media-
te ligatur vertebrum cum pixide
quod ligamentum cum frangitur
vel distrahitur quando os vertebri exit
a loco suo, et si a medico restauretur
iunctura non durat in loco sed
resilit et iterum inclinatur quam in vitam suam
claudicet. Et signum mollicei
illius ligamenti est quod cum vertebrum
restauratur post quod restauratio non
durat nec firmatur sed semper resilit.
Post pixidem ordinatur os coxe
quod est vnum medullosum extra
gibbosum interius concavum cuius
extremitas superior pixidem anche
ingreditur et est valde rotunda
et ligatur ut diximus et ibi re-
volvitur hora motus cruris et
pedis et coxe. Alia vero inferior ext-
remitas pixides maioris focilium
cruris ingreditur et ibi cum duobus
focilibus cruris continuatur et ligatur
fortibus ligamentis et insensibilibus
et hoc fuit inequalibus modo ut
neque ex motu neque ex fricatione
sentirent membra aliquod nocumentum
et lederentur. Super hanc iuncturam
que est in genu supponitur os
rotundum et cartilaginosum quod vocatur
oculus genu et a quibusdam mola
Sub genu vero ordinantur ossa

cruris que medullosa sunt et continuantur
secundum longitudinem usque ad cavillam(?)
quasi in fortitudine et vocantur duo fo-
cilia cruris. Maius vero et longius
et grossius inferius vocatur focile ma-
ius et subtilius et quod est magis
curtum superius vocatur focile et est
quod facit sthenam cruris. Et in fine
ista duo ossa habent in parte inferiori duo
additamenta et continuantur cum osse
calcanei cui coniungitur os quod vocatur
navicula. Et ex parte vero inferiori
coniungitur os quod vocatur assub cum
tribus ossibus scilicet ossibus calcanei et
navicule et assub Rasceta pedis
coniungitur que secundum quosdam ex tribus
componitur ossibus et secundum quosdam
ex quatuor et hec sententia verior est
quod ex quatuor. Rascete autem pedis
continuatur pecten quod ex quinque ossibus
componitur quibus ossibus pectinis pe-
dis continuantur ossa digitorum pedis
que ossa digitorum pedis sunt quatuor-
decim numero quia in vnoquoque digito
pedis sunt tria ossa preterquam in pollice
in quo non sunt nisi duo ossa eo
quod non indiget motu magno neque
est necessarium propter figuram digitorum
cum plicantur quia tales digiti talem
structuram non requirunt Sed in
pollice manus fuerat necessarium et propter
hoc pollex manus habet tria ossa Sunt
igitur ut apparet ossa totius pedis
cum ancha ab vna parte XXXI. A fora-
minibus quinque spondilium et a foramine
ultimo ultimi ossis descendunt nervi
qui ramificantur et veniunt per partem
posteriorem ad ancham secundum quandam
longitudinem et dant illi sensum et
motum et miscentur cum ligamentis
et carne Et fit post illum locum in
coxa musculus magnus qui extenditur
quasi per totam coxam a quo descendunt
ab utraque extremitate corde moventes
pedes inferiores et superiores et [illegible]

12

gēnu et tiniei Et manifestum ē
due magne corde sub gēnu q̄ ipm
genus mouent contrahendo et extende
Et omes isti neruī cū musculi et ligā
mentis inceduit s̄ longitudinē coxe
et tibie sunt etiā ex ramis istorum
neruorum uenientium a foraminibus spō
dilium renū Et ab ultimo ossē modi
magni et parui in tince ab extremita
tib; quorum nestiunt corde q̄ mouet
membra supiora et gēnu et inferiora
s. pedes et digitos Et sunt in gēnu
in fontib; ipius et in fthemati tibi
quedam compositiones neruorum et mu
sculorum mobiles p nā: q̄ neruī vel
musculi propter multitudinē ipsorum cū
vulnerantur l' pungunt̄ pectant
nocumentum ad eorum radices et doloȝ
talr et tali modo q̄ medicus p aliqd
ingenium remedium adhibē nō pot
quim infirmus moriat̄ Et propt hoc
vulnera istorum locorum timerosa sunt
ex ramis venarum et artiarum dudum
tum a rembus q̄ ramu venarum separan̄
ex ramo maiori vene ḡmt̄ oritur
ab epe Et rami artiarum separant̄ ab
arteriis venientib; ex ramo maiori
animale dextre ipsius cordis ad
diafragma et ex diafragmate des
cendunt p dorsum et intestinum et
cōtignant̄ cū neruis illis et ve
niunt ad inguina et ad anchas et
descendunt cū musculi et neruis
s̄m longum usq; ad extremitatem
digitorum et ex ossib; istis fit p illis
membrorum exterior et sensibil' et mutr̄
et vivificat̄ Apparet ḡ maniste
quē inscisiones apatur istorum locorum
dnt inscidi s̄m longitudinē coxarum
et tibiarum et que sup. anchas s̄m
longitudinem corporis Et cauteria
istorum locorum eodem mō s̄ istos in
cessus in membris fieri debent &c

Explicit quartus liber
Incipit quintus

Explicit quartus Incipit
quintus de cautiis s̄m
q̄ pñt fieri in mebris
et de formis instrorum
et de medicinis nccijs ad
hanc artem et utilib;
penes vniquāq; opoȝ
Incipiūt capla &c

Caplm 1m de admonicionib;
utilibus et necessariis

Ad cauterizandum R[ubrica]

Cauterium est medicamen
valde nobile iuvans
ad alterandum dispositionem
membri cum complexionem
nocivam rectificare et
ad resolvendum materias
in membro contentas
corruptas et ad restrin-
gendum fluxum sanguinis dubium sunt
propter istum duorum Verum cauterium fit
utile in alteratione calidus complexionis
Sed videtur magistri quod conferat primum ex
nam sum in complexione frigida et humida cum
materia et absque materia Nam ex consuetudine
quam hic cauterium ... ignis cum
materia frigida eas resolvit Et propter ...
quam habet cum complexione frigida et humida
alterat eas in contrarium quod est contra
ipsam Quia omnis cura commode fit
per contrarium ~~quod est~~ In complexione calida absque
materia et sicca sine materia Et in complexione
calida et sicca similiter absque materia non videtur
conferre ... simplicitate sive bone
actionis non noceat Sed tamen
calidi... sua actuali et siccitate sua
finali prohibitum est ut non fiat in
calida nec in sicca complexione simplicium
in calida et sicca complexione absque materia
Sed quando est cum materia facta mundi-
ficatione corporis et materia tenens com-
plexionem calidam et siccam in esse et non
resolvitur tunc non prohibetur Nam
cauterium bonitate sive simplicitate
sive actionis omnem materiam absque le-
sione in membro contentam resolvit
qua resoluta removetur complexio que a
materia illa tenebatur in esse et
non est dicendum de cura ex contrario
... in hoc ... quemadmodum
... in cura ... pulmonica
quia per remotionem materie cum sit remo-
ta dispositio que ab illa materia tenebatur in
esse et appellatur hic modo curationis

per contrarium per materiam remotionis Nam
si prima alicui materie fuerit vel tenet
dispositionem in esse remota eadem erit
causa destructionis illius dispositionis
Et sic dicitur hic modus curationis
sive per contrarium et specialiter longe ...
in cauterio quod fit cum igne Cauterium
autem quod fit cum medicina nullo modo
est conveniens nisi in materia frigida et com-
plexione frigida valde et humida quia cau-
terium cum medicina et non sine co-
plexionis complexionem membri destruit
nisi forte contingit ... ut est
frigidum intensive in corpore humido
cum materia frigida In cauterio cum igne
non habet hoc locum quia cauterium cum
igne nichil habet in se de corpore
nisi quod ei convenit ex natura vel figura in-
strumenti Ignis vero non infert
cum medicus cum eo discrete operatus
fuerit nisi simpliciter et ... corpori
membri non ledit ullo modo Apparet
ergo manifeste etiam quando cauterium quo
cauterium ... potest fieri cum medicina
et quod hoc ut plurimum dicitur fieri cum igne
quia cauterium cum medicina non debet
fieri nisi in corpore frigido in quo habundat
materia frigida et in yeme et in corpore
robusto et membro longinquo a
principalibus et specialiter a corde In cau-
terio cum igne ista non observantur
quia bonitate sua potest fieri omni tempore
et in omni membro et in omni complexione
cum materia et absque materia preter illas
quas excepimus supra Verum ergo
... dicentium quod cauterium non debet
fieri nisi in vere eo quod natura tunc mo-
vet humores et adiuvat cauterium
Nam cum omnes egritudines cum materia
omnibus temporibus possint fieri et eveniunt
Sed videtur bonitate sua naturata
et determinata quod omnibus temporibus possit
fieri cum iuvamento absque alia lesione
Propter hoc sciendum quod cauterium
nullo modo est timendum nisi post

mundificationis vel mundificationes si quod corporis repletum fuerit Conuenit sicut etiam quod cauterium ex auro nobilius et magis equale est quam cauterium ex alia re Videtur post illud est cauterium ex argento et auricalco Sed quia sermonis est operis exercitio cum ferro eligitur cauterium ex ferro super omnia cauteria que fiunt et fieri possunt ex aliquo metallo eo quod medicus melius potest metiri impressionem ignis in instrumento ferreo quam in instrumento facto ex auro et aliis metallis Quia si instrumenta aurea vel argentea seu alia dimittantur in igne tamen quod dum videatur albescere ex igne amittet primam figuram datam a medico quod non contingit in ferro Et hoc est propter teneritatem eorum corporum comparatione ad ignem respectu ferri et sic medicus deluditur in operatione sua quam intendebat Sed si parum voluis imprimere de igne in instrumentis aliis a ferro non apparebit propter colorem metallorum et propter teneritatem eorum et quantitatem calefactionis instrumenti Et hoc non evenit in ferro propter bonitatem eius sibi etiam respectu ignis Et sic eligitur cauterium ex ferro super omnia alia cauteria que fiunt ex aliis metallis quamvis in aliquibus cauteriis cauterium cum auro et argento vel auricalco eligatur ut in cauterizatione palpebrarum inversarum oculorum Et hoc est quia minus recipiunt de igne et in hoc loco melior est itinere operationis quam vincum actionem compleri quod intendit Et hoc propter teneritatem et nobilitatem loci sic Conuenit autem omnes antiqui intelligentes virtutem huius operationis quod a prima die cauterizationis usque ad remotionem escare ponatur super locum bustum seu bustionis res unctuosa ut est butirum vel axungia vel olium ros. Remota escara non fiat aliqua violentia vulneri cum pila cerea vel alia re Sed permittatur vulnus consolidari paulatim post quod aliquid consolidativum apponatur Nam tale cauterium ignitatione sua a principio alterat complexionem et resoluit omnem materiam Sed si per annum vel per tempus longum dimittatur sicut in pluribus precipit materiam frigidam et materiam receptam in loco et sic in fine trahit materiam et dolores inducit et resolvat in loco quod est inconveniens et malum Moderni vero et quidam antiquorum faciunt molestiam vel violentiam vulneri cauterii post remotionem escare et ponunt in eo pilas cereas vel stupeas et retinent ipsum vulnus apertum diu et per longum tempus Et talis modus ducit infirmum ad malum usum et ad reduplicationem doloris quia per resolutionem materie concurrit in loco prout cura fuit factum cauterium Cauterium enim ex usu mundificationis materie que erat in loco trahit aliam et aliam purgat unius calami eo quod consumpta est virtus qua attrahebat ab igne propter longitudinem temporis cum qua alterabat frigidam et resolvebat Et sic apparet quod cauterium in principio resolvit omnem materiam In fine vero non resolvit aliquam quia virtus eius consumpta est sed purgat magis ablationem calami Et sic non est conveniens ut molestia fiat ei propter eius durabilitatem Sequitur

Capitulum 2m de formis instrumentorum convenientium ad cauterizandum et de locis in quibus possunt fieri

Instrumentorum forme in quibus fiunt cauteria diversificantur penes intentionem operantis et penes formas et figuras membrorum in quibus intendit medicus operari Et quia aliqui

diffuse locuti fuerunt de formis instrumentorum et ipsa instrumenta cauterizationis secundum diversas formas in modo utendi variaverunt. Videtur nobis propter melius ut instrumenta cauterizationis ad sex reducantur formas vel figuras que cum hiis omnia cauteria competentia ad infirmitates membrorum corporis comode fieri possunt. Quorum instrumentorum cauterizationis primum est olivare seu cultellare quod est valde conveniens instrumentum omnibus membris cuius forma hec est

Secundum est cauterium clavale quod est satis conveniens instrumentum in membris multis cuius forma hec est

Tertium instrumentum est cauterium punctale quod est instrumentum conveniens ad adustiones puncturas faciendas cuius forma hec est

Quartum est cauterium rotundum quod est instrumentum conveniens ne in operatione profundetur in membris et nervos ledant vel arterias et venas cuius forma hec est

Quintum cauterium est circulare seu radiale quod est instrumentum conveniens pueris cuius forma hec est

Sextum est cauterium triangulatum quod est propter ancharum et potest fieri cum indiget multiplicatione perforationis in loco ex aliqua causa cuius forma hec est

Sciendum est quod omnis locus in quo dolor fit et non resolvitur beneficio purgationis seu purgationum neque per unctiones seu emplastrationes potest semper cauterizari. Et si locus dolorosus fuerit nervosus ut est cervix vel cubitus vel similia non profundetur cum cauterio spissitudo ipsius cutis ne nervus vel arteria ledatur vel radix nervorum. Hac consideratione habita semper omnis locus cauterizatur in spatialibus infirmitatibus sicut in dolore capitis fit olivare vel cultellare cauterium in loco in quo terminatur digitus medius cum radix palme ponitur super radicem nasi et debet imprimi hoc cauterium usque ad spissitudinem cutis ut locus comburetur et ut dispositio ignis possit usque ad profundum operire. Et confert hoc cauterium ad coryzam et catharrum et ad multiplicationem humiditatis in cerebro et ad dolorem dentium et oculorum et omnes egritudines que accidunt propter frigiditatem et humiditatem cerebri ut est paralisis apoplexia et similia. Fiunt etiam cauteria ex eodem instrumento in eisdem infirmitatibus quorum primum non confert viris super duo cornua capitis anteriora et in olla capitis in parte posteriori ubi incipit oritur. Sed cauterium isto loco non debet imprimi et debet esse instrumentum rotundum illud cum quo fit tale cauterium istius loci. Fiunt etiam cauteria cum instrumento punctali in doloribus aurium circa radices aurium. Et fiunt cauteria cum cauterio minuto vel radiali in palpebris oculorum cum mollificantur ex humido et paralisi imprimitur cauterium istius loci primo nullo modo imprimitur. Fiunt autem cauteria duo ex utraque parte unum inter aures et nervos colli et cutantur nervi et vene ubi manifeste cum arteriis. Et fiunt propter lacrimas et egritudines oculorum et palpebrarum ex multa

cum ledit in ortu eius Et cum instro
cultellari l' clavali quod melius est In
cubito (In cubito) [illegible] tamen cum cauterio punctuali
fit unum propter dolorem humeri Cum
rotundo instro fiunt cauteria que non
imprimuntur in spina (In spina) propter gibbosi-
tatem l' dolores spine l' renum Item
cum cauterio Rotundo fiunt tria cauteria
in pectore (In pectore) et specialiter in asmate et in
empimate super pectinem et sub um-
belico Et in ore stomachi (In ore stom.) fiunt cauteria cum
instro clavali et imprimuntur medio
modo ad ydropisim et ad colicam
Super et splenem (In splene) fiunt cauteria cla-
varia et olivaria propter opilationes et eorum
dolores In inguine (In inguine) fiunt cauteria in
numera propter dolores vesice et propter
colicam et super caudam cum eodem instro
l' clavali propter dolorem loci Super an-
cham (In ancha) fiunt tria cauteria cum nodum
eius cum instro triangulato et fiunt
ex lateribus sibi duo cauteria cum olivari
in eodem loco propter eandem causam
fiunt sub genu (Sub genu) in concavitate inter
duas cordas cauteria rotunda l' cla-
valia propter dolorem genu ex materia prima
pessima l' propter oppilationem frigidam
In planta plantarie pedis (In plan. ped.) inter
anularem et auricularem l' inter
pollicem et indicem pedis fiunt propter
podagram cauteria punctualia vel
minuta et alia cultellaria secundum quod in
firmo fuerit Et fiunt propter eandem
causam in loco domestico et silvestri
et parvitatibus sub cavicula pedis
Sciendum est quod cauterium non (appellatio ult. medicamentum)
appellatur ultimum medicamentum
eo quod ultimo debet fieri Sed quia non
debet fieri nisi post alias medicinas
scilicet post purgationes et unctiones
et emplastrationes Et si tunc cauterium
non removit ex toto egritudinem Item
debent purgationes et unctiones et
emplastrationes reiterari donec cum
cauterio et medicinis tota curatur

egritudo et removeatur Item quod ultimum
vestigium de ea remaneat si possibile
fuerit Tota enim intentio medici sit
curare nervum et arteriam cum locus
cauterizatur ne contractio superveniat
propter exsiccationem l' emorragia vel
fluxum sanguinis arterialis l' venalis
qui de levi non stringitur Nam fluxus
arterialis l' venalis non nisi aliquo
modorum quatuor scilicet Aut per extractionem
vene Aut per ligationem Aut per appositionem
rerum constrictivarum seu rerum calidarum
ystiptica ut est calx et silia Aut per
hustionem inductam ex cauterio aliquo
ignito intronientis super locum secundum quod in
fluxu sanguinis determinatur in libro

Nota cauterium cum medicinis

Et quia cauteria cum medicinis
fieri possunt conveniens est ut fiat sic
Accipiatur dens unus allei et inscindatur
et removeatur aliquid de substantia eius a
qualibet etiam extremitate hoc facto
scindatur pellis membri l' loci in quo
requiritur cauterium et intra vulnus
illud sepeliatur dens allei et firmetur
locus cum plumaceolis et stuppis et
bendis et dimittatur sic usque ad
medias dies et postea removeatur
et procedatur in ipso cum butiro et re
unctuosa et aliis rebus usque ad finem
ut dictum est in cauterio cum igne Post
hoc convenit scire quod possunt fieri cauteria
in specialibus membris cum mistris propriis
que cauteria sunt media inter cau-
teria facta cum ferro et cauteria facta
cum medicina quia non inflamatur in
igne ut cauteria ferrea nec inferunt
in compositione membri et spissitudine
substantie eius ut cauteria medicinalia Et ista
sunt cauteria aurea et argentea que
fiunt in membris in quibus cadit timor
propter cauterium aut infusionem Et hec
sunt cauteria utilia in inversatione

palpebrarum et carunculas que sunt in opilatione auris et foramine nasi et denominantur secundum quantitatem et formas suas. Cauterium aureum vel argenteum cum quo cauterizantur palpebre cum inversantur nominantur lignale cuius forma hec est

Cauterium aliud aureum vel argenteum cum quo cauterizantur opilationes auris et carnositates que ibi innascuntur et carnositates narium et earum opilationes et appellatur cauterium acutum. Cuius forma hec est

Et aliquando hoc cauterium intromittitur in cannulas hora cauterizationis ne ignitum partes adherentes membri ledant ~

Capitulum 3m de medicinis Repercussivis et confortativis membrorum debilium

E repercussivis et confortativis quedam sunt calida et quedam frigida. Calida confortativa conveniunt materiis frigidis in principio. Frigida vero conveniunt calidis in principio et ad mutationem humorum de membro ad membrum. Calida Repercussiva quedam sunt simplicia et quedam composita. Simplicia sunt ut aqua anisi et herba absinthii et eius succus et succus rute et marrubium et pulegium montanum et sticados. Et omnis herba in qua est amaritudo ... non superflua. De gummis mirra thus et mastix. De oleis oleum de absinthio et oleum de mastice. De farinis farina lupinorum. Composita calida repercussiva sunt emplastra facta ex his.

Rx. succi absinthii ℥ iii. olei de mastice ℥ ii. mirre ℥ s. farine lupinorum q. s. ad inspissandum calidum ponatur super locum. Aliud Rx. pulegii vel sticados vel marrubii lb. s. pistentur optime mastic ℥ i. olei de absinthio ℥ ii. aceti ℥ iii. farine lupinorum q. s. ad inspissandum misceantur simul et bulliant aliquantulum et ponatur calidum super locum. Hec namque emplastra sunt calefactiva omnium materiarum frigidarum et membrum firmiter confortant sua et sua compositione acquisita et simplicibus suis et eorum simplicia cum sint stiptica confortant membrum debile et firmat locum ne superfluitates currentes ab aliis membris recipiat. Et propter hoc in doloribus et apostematibus frigidis in principio sunt valde utilia et convenientia et maxime si purgatio fiat cum aliqua medicinarum convenientium ad materias frigidas ut sunt pillule fetide maiores vel pillule de hermodactilis vel trociscis de turbith vel hermodactilis. Si autem purgatio fiat ut convenit et emplastrum ponatur super locum dolorosum vel apostema necesse est aut diminuet materiam ita quod non multum augmentabitur aut destruet eam ex toto ita quod in loco non manifestabitur. Sequitur

Pillule fetide maiores conferentes ad dolorem nodorum et dorsi et resolvunt omnes materias frigidas et viscosas

Pillule fetide maiores conferentes ad dolorem nodorum et dorsi et resolvunt omnes materias frigidas et viscosas et delent podagricas et non permittunt apostema fieri etiam augmentatum vel congregatum quando dantur in principio et sic fiunt Rx. bdellii

mistrant et ponat cum

Aliud ℞ pulvis ... mirtillorum ℥ j oli ro ℥ j aceti ℥ s misceant fit Sequitur Emplastrum

Emplastrum repercussivum quod ponitur super cor in passionibus venenosis ad defendendum

nota

Emplastrum repercussivum ... et ponitur super apatum ... in primo et postea super cor in passionibus venenosis ad defendendum ℞ sandali rubri ℥ j camphore ℨ ij bolarmeni ... j semp vive or j pistentur et incorporentur cum ℥ ij oli ro et ℥ iii aq ros et ponitur sup locum et cor et maxime in primo in vulneribus ne apostementur Et in apatibus venenosis etc hoc emplastrum ponitur circa locum et non sup locum in doloribus autem ex ... etc ponitur circa locum et supra Et haec regula emplastrorum ... habet locum post incisionem sanguinis ... post ventosationem vel ...

Cliste purgans colaz adhustaz et evacuans intestina et stomachum ab omni superfluitate

Cliste sic fit in hoc casu ℞ malve lb s reubarbari ℨ ij mell ro col ℥ ij sal ℥ s pistentur et bulliant et colentur et fiat cliste ... hora ...

Aliud ℞ oli viol lb s reubarbari ℥ s zucari viol ℥ iii sal ℨ ij pistentur et bulliant et fiat cliste

Aliud ℞ electuarii de succo ros simplici ℥ j seme epithi polipodii an or j pistentur ... et bulliant in aq et colet illa aq et recipiat de ea lb j s oli viol ℥ iiij sal ℨ ij dissolvatur electuarium et zucari et sal in predicta aq ferventi et cum dissolutus fuerit colet totum et fiat cliste Omnia enim ista clistia purgat colaz adhustaz et venenosas et non adhustaz et evacuat intestina et stomachum ab omni superfluitate Sequitur

Medicina evacuans colaz et humores adhustos et fla salsum et omnes mat que in stomacho inveniuntur

Medicina mundificativa que sumitur per os sic fit ℞ reubarbari ℨ ij pulvizet et misceat cum ℥ ij zucari ro syrupos et detur in matutino cum ℥ iiij aq decoctionis polipodii Sequitur aliud

Aliud ℞ electuarii et de succo ros simplici ℥ s dissolvatur cum ℥ iiij aque decoctionis seme epithi polipodii detur in matutinis Sequitur

Aliud ℞ tamarindorum mane an ℥ j s dissolvatur cum ℥ vj aque decoctionis seme polipodii et epithi detur in matutinis Iste ... medicine omnes evacuant colaz et humores adhustos et fla salsum et omnes mat que in stomacho inveniuntur et sunt leves et sine periculo possunt dari omni tempore et hora ... et omni complexione secure Sequitur

Capitulum etiam et medicinis resolutivis et digestivis apatuz

et humorum in membris collectorum

Ex eius resolutione et digestione. Alii in modum emplastri sepe firmantur et alii in modum unguenti et olei fiunt et obtinentur. v. g. Emplastrum resolutivum apostematum et humorum calidorum in membris collectorum. ℞ foliorum camomille. anethi ana ℥ ii. farine fenugreci seminis lini farine ordei ana ℥ iiii. olei de anetho et olei de camomilla ana ℥ i. bulliant omnia in aqua et fiat emplastrum per expressionem. hoc enim emplastrum resolvit apostemata calida et preparat omnes duricies ad maturationem. Sequitur

Aliud ad idem

℞ seminis feni greci. anisi aneti ana ℥ ii. farine lupinorum ℥ i. farine fenugreci et seminis lini ana ℥ iii. olei de lilio ℥ i. pistentur et bulliantur in aqua et in fine decoctionis addatur aliquid aceti. ponatur hoc emplastrum post flobotomiam uel purgationem. Sequitur

Emplastrum maturativum apostematum calidorum

℞ radicis malvavisci mundati fru pistati et contusi mixti et bene contusi lb. s. et hic malvaviscus sit coctus et bene mundo appellatur malvaviscus preparato axungie porcine ℥ iii uel butiri misceantur simul

Aliud ad idem

℞ malvavisci preparati lb. s. farine fenugreci et seminis lini ana ℥ i. mellis rosati terbentine ana ℥ i. incorporentur simul

Aliud ad idem

℞ cepis coctis sub cineribus tres vitellos ovorum coctorum sub prunis mundentur et pistentur simul optime et incorporentur et addatur cum eis de axungia porcina uel de butiro tantum ut est mediocritas totius rei ponatur hoc super apostema

calidum hora maturationis

Aliud ad idem

℞ farine fenugreci lb. s. olei communis s. de olivis ℥ iii misceantur ista cum aqua et ponantur ad ignem et decoquantur et fiat emplastrum hoc enim maturat etiam omnia apostemata calida. Sequitur

Aliud resolutivum oleum de aneto quod sic fit

℞ olei communis lb. i. aneti ℥ ii. et misceantur et dimittantur ad solem per mensem Julii

Oleum de camo. quod sic fit

℞ florum camomille exsiccatorum in umbra seminis fenugreci ana ℥ ii. olei communis lb. i. s. misceantur et ponantur ad solem per dies xl.

Unguentum resolutivum absque aliqua attractione.

℞ olei de camo. ℥ iii. cere ℥ s. farine fenugreci et seminis lini ana ℥ s. et bulliant simul et coletur hoc totum cum stamine hoc enim maturat et resolvit absque aliqua attractione. Sequitur

Aliud ad idem

℞ olei de lilio ℥ iii. cere ℥ s. seminis malvavisci et seminis malve ana ℥ s. pistentur et bulliantur per se cum oleo et cera deinde coletur hoc totum cum stamine et fiat inde unguentum et inungantur inde apostemata calida. Sequitur

Aliud oleum de spica quod sic fit

℞ calami aromatici cyperi foliorum lauri xilobalsami foliorum indi et spice nardi squinanti cinnamomi mirti cordumeni ana ℥ ii. olei communis lb. vi et s. vini aque ana lb. s. pistentur omnia et misceantur cum oleo vino et aqua et ponantur in vase vitreo Et illud vas vitreum ponatur in

lebete pleno aqua et i mittatur bulire vas vitreum olei in aqua lebetis bulie tis usque ad consumptionem vini bona estimatione et bulliat per duas horas et comme dimittatur hoc oleum in fero sua

Emplastrum resolutivum humorum frigidorum et durities et scrofularum

℞ litargiri ℥ ii olei rosati ℥ v mucillaginis fe. gre. se. lini ana ℥ iii mucillaginis malvavisci ℥ ii accipiatur litargirum et ponatur cum oleo in patella ad ignem et permittatur bulire cum oleo agitando semper cum spatula tamdiu quod dissolvatur et postea addantur mucillagines cum oleo et litargiro et agitando semper cum spatula et permittatur totum bulire quod recipiat spissitudinem in modum emplastri et tunc deponatur ab igne et cum infrigidatum fuerit fiat magdaleon et ponatur super apostema vel ad durities seu ad scrofulas quia resolvit ista omnia et specialiter post purgationem

Aliud ad idem et nocumentum oleum de costo quod sic fit

℞ costi piperis piretri euforbii ana ℥ i castorei ℥ s. terantur et cribentur et dissolvantur in lb. s. olei de lilio vel de spica hoc enim resolvit humores frigidos et destruit apostema frigidum et confortat etiam nervos frigidos. Se.

Aliud ad idem

℞ bedellii serapini ana ℥ s. terbentine ℥ ii dissolvantur bedellium et serapinum in aceto et postea ponantur ad ignem cum terbentina et cum dissoluta fuerint addatur ℥ ii olei de lilio et coletur hoc totum et inspissetur cum fa. lupinorum vel fe. gre. Sequitur emplastrum maturativum etc.

Emplastrum maturativum apostematum frigidorum

℞ allei cocti sub prunis rape cocte sub prunis et medietate ana lb. s. vitelli ovorum numero v malvavisci contriti ℥ vi axungie porci ℥ iiii incorporentur sit sequitur

Aliud ad idem

℞ allei cocti lb. s. olei de spica ℥ ii terbentine lb. s. farine fenugreci q. s. ad inspissandum in modum emplastri duri hoc enim emplastrum maturat apostemata secundum desiderium

Aliud ad idem

℞ resine lb. s. mellis lb. s. thuris far. fe. gre. ana ℥ s. dissolvatur resina ad ignem cum melle et addantur thus et farina fe. gre. coletur hoc totum post dissolutionem inspissetur in modum emplastri duri cum farina siliginis vel fenugreci et ponatur super apostema frigidum quia optime maturat

Unguentum maturativum et resolutivum apostematum frigidorum et duritiei

℞ olei de spica ℥ iiii rere ℥ s. fa. fe. gre. ℥ i thuris vini ana ℥ s. dissolvantur omnia ad ignem cum oleo et postea coletur et ponatur super apostema

Aliud ad idem

℞ olei de spica ℥ ii olei de camo et olei de aneto ana ℥ i terbentine ℥ iii rere ℥ s. far. fe. g. se. lini ana ℥ i dissolvatur omnia ad ignem et coletur et cum hoc infrigidatum fuit ponatur super apostema et ea mollificat et maturat in brevi

Capitulum quintum de medicinis mundificativis

et exsiccatiuus cum mordicatione et absque

Oplum mundificatiuum plagarum et vulnerum novorum et apatum de novo infri-sor ℞ vitell' ovorum nro iii farine ordei l' avene l' spelte l' volatice l' siliginis tantum q. s. ad inspissandum predictos vitell' et fiat in mod' empli et tale n' emplrm mundificando dolores sedat et mitigat Sequitur

Aliud mundificatiuum plagarum et vulnerum recentium absque mordicatione

℞ mell' ro. col. lb. s. fa. ordei l' avene l' volatice l' alterius gnis ex dictis siliginis q. s. sufficiat ad inspissandum predictum mel in modum emplri

Aliud mundificatiuum et confortatiuum cum mollificatione

℞ mell ro. colati ℥ i. olei ro. ℥ s. misceantur sit h' n' tale mundificatiuum mundificat sordiciem et ingeniem ppe pannulorum cerebri Sequitur

Aliud mundificatiuum cum maturatione ℞ mell ros colati lb s. farine fe. g. ℥ ii farine ordei q. s. Se' aliud

Aliud ad mundificationem ulcerum nervorum antiquorum et non antiquorum et sordidorum

℞ terbentine lb s. mell ro. colati ℥ iii. mirre ℥ i. fa. ordei q. s. dissoluatur terbentina cum melle ad ignem et post dissolutionem addatur et inspissetur totum cum fa. ordei Sequitur

Aliud ad idem sed fortius in hoc ℞ terbentine lb. s. mell. ros col' ℥ iii sarcocolle mirre fa. fenugreci an ℥ i. fa. siliginis q. s. dissoluatur terbentina ad ignem et deponatur cum dissoluta fuit et postea incorporentur alia ibi

Aliud ad idem ℞ terbentine lb. s. sarcocolle mirre fa. lupinorum fa. fe. gri an ℥ i dissoluatur terbentina ad ignem in cacola et cum dissoluta fuit deponatur ab igne et incorporetur vel misceatur cum predictis rebus et addatur si necesse fuit ppt maiorem inspissationem farina seminis lini Sequitur aliud

Aliud mundificatiuum ulcerum sine mordicatione forti et remouet carnem mortuam et consolidat fistulas et appellatur vnguentum apostolorum primo hoc est

℞ cere resine an ℥ xiiii. armoniaci ℥ xiiii opoponacis ℥ ii. flor' eris ℥ iii aristologie lon. thuris bdellii an ℥ vi litargiri ℥ ix infundatur bdellium in aceto vini et fiat h' vnguentum lb i olei h' modo pulvizentur omnia pulvizanda et cribrentur et gumme ponantur ad ignem et dissoluantur quibus dissolutis addatur in fine oleum coletur hoc totum et cum incepit tepescere agitetur cum spatula gumme addat pul aliorum Et cum infriatum fuit iterum agitetur et incorporentur perfecte cum spatula ...

rum oleo et bulliant aliquantulum et tunc
coletur cum stamine et reponatur in vase
hoc est unguentum de unguento de trebentina
et ponitur ad generandum carnem et mun-
dificandum super vulnera et ulcera mun-
et non carnem mundificat sinus et incar-
nat. Sequitur pulvis

Pulvis carnis genera
tivus sic fit. Recipe thuris ℥ i
mastice vernicis sanguinis draconis ana ʒ ii
pulverizentur et cribrentur et misceantur hic
cum pulvis ponitur intra vulnus vel ulcera
cum medicinis intendit carnem generare
de proprietate multiplicat carnem in eo loco
cum necessaria fuerit eius generatio nisi im-
pedimentum seu impedimenta naturam
in fine libri ibi affuerint. Sequitur

Alius ad idem Recipe thuris ℥ i
aloes mastice sanguinis draconis vernicis ana ℥
i pulverizentur et cribellentur et misceantur
simul et usui reserventur. Sequitur alio

Alius ad idem Recipe siminam
le radices et est malvavisco mastice
et a quibusdam appellatur malvaviscus
silvestris et abluantur optime et mun-
dantur frustatim in modum denariorum
et exsiccentur ad solem in estate vel in
furno et post extractionem panis in
una testula et post exsiccationem terantur
optime in mortario mundo bene abluto
et cribrentur Et hic pulvis resiccat per
se et cum adiunctis carnem generat et
sordities a membro et vulnere et ulcere
removet absque aliqua lesione vel mor-
dicatione et sanies exsiccat Compo-
nitur cum aliis rebus sic Recipe pulveris
cribellati libre semis ℥ ii thuris vernicis
farine sanguinis draconis ana ʒ ii cribrentur et
misceantur simul. Sequitur

Vel aliter Recipe pulveris predicti
unces sanguinis draconis an

℥ i pulveris libre semis ℥ ii misceantur
simul hii ii pulveres carnem generant et
sanies exsiccant et mundificant omnes
superfluitates a vulneribus sordidis et
ulceribus et locum vel loca redolere faciunt
et carnes molles sua equalitate induunt
et bone complexionis eas reddunt. Sequitur

Capitulum vii de medicinis
consolidativis et sigillativis

Cavendum est ne iste medicine
generantur vel confirmantur in loco
vel in istro vel vase in quo aliquid
sanitum ut piper vel allium vel aliquid simile sit
contritum vel contusum seu confectum et non
consolidat sapiens quod intendit honorem
hoc ex hac scientia in ablutione vasis
vel hominis dicentis hoc vas est bene tersum
et ablutum quare nichil offert in medi-
cinis consolidativis talis ablutio seu
abstersio Semper non misceatur res vel
medicina consolidativa in tali vase
in quo aliquid non consolidatum est po
situm seu contentum Et propter hoc
decipitur sepe medicus in medicina
sua experta consolidativa Quia pristi-
nam et istam medicinam occultam conso-
lidativam fit corrosiva aut non conso-
lidativa que olim apud eum vere
erat consolidativa Et sic fit per casus
non consolidativa seu male consolida-
tionis Eligatur ergo in hoc casu et spatio
in generatione medicine consolidative
vas novum sive scutella vel aliud
simile vel aliud in quo non contritum nisi
consolidativum seu stypticum Et sic omnis
deceptio vel malum ingenium per in
dustriam removebitur. Sequitur

Unguentum consolidativum et
incarnativum et vocatur
unguentum fuscum cuius con-

unguentum f...

fectio hec est ℞ pinee navalis ℥ ii mumie ℥ s thuris gallarum cypressi fen fenugreci ana ʒ ii olei rosati ℥ xvi terantur terenda et misceantur fondatim pix et dissolvatur in cocula ad ignem cum cera quibus dissolutis addatur olim cum pulvere aliarum rerum et bulliat hoc totum ad ignem aliquantulum et coletur postea cum stamine hoc unguentum ponitur circa vulnera sicut spatula et ipsa consolidat et consolidat vulnera bene mundata in corpore omni Se

Aliud unguentum consolidativum et incarnativum et vocatur unguentum de palma et est unguentum quinque rerum quod sic fit

unguentum de palma

℞ adipis vituli mundati a panniculis sine sale lb. i liquefiat in patella ad ignem et adiungatur ei olei olive antiqui et litargiri ana lb. i s dragantum ℥ i et sit unumquodque duorum dragantum et litargirum mundatum et teratur totum in mortario diu et conbentur deinde misceantur cum oleo et adipe et moveatur cum spatula palme viridi sicut abscinditur cum extremitate grossa postquam ablata est cutis eius apponitur et totum quod de ea exstrinsecus abscindatur et preparatur Et sumatur iterum de palma vel de spatula palme et misceatur in frusta parva et ponatur in unguento dum pro... fiat eius decoctio et decoquatur etiam donec fiat in tinctura ... liquefacte cum oleo et egrediatur humiditas spatule in eo Et fiat in tanto ut non liquefiat cum aqua Sequitur aliud unguentum ad idem

Aliud aliud ad idem quod alterat caliditatem loci et consolidat

℞ olei ro ℥ iiii cerusse ℥ i cere ℥ s dissolvatur cera cum oleo quibus dissolutis ab igne removeantur et cum hoc totum tepidum fuerit addatur cerusa cetera et contrita agitando semper cum spatula facta incorporatione in fine semper addantur duo albumina ovorum et vocatur hoc unguentum de cerusa. Sequitur

Aliud ad idem

℞ litargiri ℥ i mumie sanguinis draconis fen fenugreci mastice dragantum gummi arabici ana ʒ ii terantur et conbentur olei ros ℥ i cere ℥ i s dissolvatur cera cum oleo ad ignem facta dissolutione deponatur ab igne et tunc incorporentur pulveres omnium aliarum rerum Et in fine addatur aliquid aque ros et fiat unguentum hoc enim consolidat ulcera antiqua et non antiqua dummodo fuerint bene mundata Et vocatur unguentum de mumia Sequitur

Pulvis consolidativus

℞ aloes balaustie cathimie alias dumie argenti etc et est cammiscentur cum stimine loci in quo argentum purificat seu affinatur calcantum .i. res ustu vel bacitu eius etc et album ptes equales et ex horum pulvere consolidatur Se

Alius pulvis consolidativus ulcerum antiquorum et vulnerum

℞ aloes cathimie balaustiarum nucis gallarum ana ℥ s terantur et conbentur hoc consigillat omne vulnus mundificatum in omni membro et omni tempore Sequitur alius pulvis —

Alius pulvis consolidativus et conservativus suture vulnerum et plagarum cuius confectio hec est

℞ sanguinis draconis masticis gummi arabice ana ℥ s. Sequitur alius pulvis

Alius pulvis ℞ linguae bovine siccate ad solem vel in furno ℥ iiii dragaganti masticis san. dra. ana ʒ ii terantur et insperantur. hic vero pulvis consolidat ulcera antiqua et conglutinat vulnera nova de facili absque aliqua molestia et mordicatione Sequitur

Alius pulvis consolidativus

℞ corticis granatorum balaustiarum pulverizati in ligninis marcidis et vocatur fazolus ana ℥ s. pulverizentur et cribentur. hic etiam pulvis consolidat omnia ulcera marcida et vulnera in loco humido Sequitur capitulum 8um

Capitulum 8um de medicinis mollificativis duritiei remanentium post consolidationem et restaurationem ℞

Ecliama leniens duritiem et nodositatem que remanet in membris post consolidationem et restaurationem cuius confectio est hec ℞ feni greci oli de lilio feni greci oli de se. lini bdellii ana ℥ ii storacis galbani et opoponaci armoniaci ana ℥ i adipis ursi ℥ iiii et si adeps ursi non reperitur loco cuius ponatur adeps galline aut anatis et adeps porci et est melior omnibus aliis in mortario gumme cum pauco vini dissolvantur etiam quibus non valde mollificantur alia insperantur et in mortario donec unum corpus fiant agitentur hec enim omnia et alia emplastra et unguenta ponantur simplicem ad mollificandum propter fomentationem et ablutionem cum aqua malvavisci se. lini se. gre. et malve et similium Sequitur aliud

Aliud ad idem ℞ cere ℥ ii oli de ben. ℥ iii masticis nigri storacis ana ℥ i ex his mixtis fiat medicamine Sequitur

Aliud ad idem mollificativum duritiei cuius confectio hec est ℞ resine lb. s. cere ℥ ii oli de camomill lb. ii fa. se. lini fa. fe. gre. ana ℥ ii masticis thuris ana ℥ i axungie vel pinguedinis porci galline et anseris et anatis ana ʒ ii liquefiat cera et resina ad ignem et cum liquefacta fuerint addantur omnia alia et bulliant aliquantulum donec incorporata fuerint et postea colentur Sequitur

Aliud unguentum ad idem

℞ axungie porci vel pinguedinis anseris et galline et anatis ana ℥ iii cere ℥ i alzagari al' dragaganti ℥ i oli com. ℥ iiii fa. fe. g. et se. lini ana ℥ i bdellii opoponaci masticis thuris ana ℥ s. infundantur gumme in vino et postea liquefiant omnia ad ignem cum gummis ita quod bene incorporata sint colentur hoc totum et reponatur hoc unguentum est magis mollificativum et confortativum nervorum quam supradictum

Aliud unguentum ad idem

cum sal· membro sup q·d est apa calim confert et qn ponit sup scrofulas gutturis et ascelle resolvit eas po· cum butiro et melle sup impetigines et cum aceto et rensa sup formicaz et erisiplas sanat antiqu

Reubarbarum ca· et sic in 2° et stipticum est fit ex eo emplm cum linctitul ad apa calim et ofert impetiginem e pithimatum cum aceto et ofert casum et percussionem si bibat cum vino et misc cum oleo et ad ofusiones lacticum fit inuctio et dolori cox et extensioi et confert ruptnce

Arcocolla ca· et sic in 2° sedat om apata in ore emplm supp ca corrodit carnē mortuam et consolidat plagas recentes et restaurat gloriosioi et administrat resolutio eius et resolvit radix eius ad illud si leonum sumat illinitur ex melle et involuat in pulue sarcocolle et mittat in anrei ex q egredit vermes et sanies sanat si fiat per aliquot dies

Sanguis draconis fri· et sic· in 3° conglutinat vulnū et plagas recentes et est ofstimo et phibz fluxum sanguis

Sarratura lignorum ofolidat et ppē que est accepta ex arboribus stipticis cum exsiccat sup vulnera et ulcera fermentia confert eis

Sumia v sempmuma fri ē in 3° et sic· in p° ofolidat vulnā recentia si ponat sup ipa et aggregat ptes carnis in uasis adeo q fiant eas videri rem unas

Solatrum fri in p° et sicum in 2° fit emplm ex eo apostematibus calis nititsit et extinsit et bibi aqua eius ad apata tuta intemsita et ponit aq eius cum rensa sup erisiplaz et formicam more emplri· Sequitur

Scilla v squilles ca· in p° et sic in 2° sedat apata et rasumulos et phibet libetez estromenum

Amarissimus calidus est et desiccatus ex folijs eius fit emplrm super apata fluxa ex fumo vini humida exsiccat et narcolas et fructu eius et tinis ipsius exsiccat ulcera diffinia et corrodit carnes additas

Thuria fri· in p° et sic in 2° confert ulceribus cancrosis et confert doloribus oculorum et phibet sup fluitates frandulentas coactas in venis omnis penetrates in tunicas et ppē illa que est abluta

Ifrius ca· et sic· in 3° ca· lesiant no multum resolvit apata frigida et ppē confectus cum aloe et confert emenatis que veniunt subito post penitum et ppē in nocte lenit ulcera antiq et vulnera mala

Iuniar v vrcid eris ca· et sic· ē in 3° phibi ulcera ambulativa et ofoli dat cum ceroto et mundat ulcera sordida et ipm cum ceroto et terbentina est medicamē scabiei ulcerosa et albarae et morphee

Reos ca· ē et sic· in 3° que ex ea elevata est lenisiat duricies et apata grossa et scrofulas et bothor lenis et ofert ulceribus sordidis et fiunt carnez nasti in fistulis et si pulvizet et ponat sup os discoopertum vestit ipm carne eius olm resolvit lassitudines et cum bibit cum vino confert spasmo et contrac lactoz· Se· finis

Explicit cirugia guilli.

solutum sit fricatio plumbi adiuncte repercutit et diminuit. Hoc oleum sic fit accipiantur due partes grosse quadrate plumbi et fricentur fortiter ad invicem in oleo rosarum Illud oleum quod inficitur ex fricatione tali habet etiam virtutem quam diximus et appellatur oleum de plumbo si ligetur lamina eius super nodos et scrofulas delet Item si pulverem oleum ponatur super vulnera et ulcera venenosa removet eorum corruptionem vel deambulationem et ulcera intestinorum diminuit si cum ipsa ponatur

Auricula muris id est ma iorana calida est et sicca in 2° si pistetur et ponatur cum armoniaco extrahit spinas et surculos et facit adherere plagas Sequitur

Albugilise i. lactuca asini frigida est et sicca in 2° et glandulas habet calidites superficiales si pistetur et incorporetur cum farina ordei reprimit et removet erisipilam pruritum et ardorem removet a vulneribus si emplastretur confert adustionem ignis si super eam fiat emplastratio Sequitur

Assefesa i. sifumatum calidum est et sicca in 3° si pistetur et ponatur cum pice et melle confert super morsuram canis rabiosi Sequitur

Asius i. lapis super quem nascitur sal in muro vel in ripa maris si teratur et misceatur cum terbentina aut pice et ponatur super excrescentias resolvit eas Et si pulvis eius ponatur super vulnera antiqua marcida diffinis consolidationem confert vitiliginis delet et albaras Sequitur Anacardus

Anacardus calidus est et sicca in 4° eradicat et aufert pustulas nigras et sanat

tineam humidam Sequitur

Argentum vivum frigidum est et humidum in 4to gradu si extinguatur cum saliva cum oleo rosarum destruit pediculos et lendes et removet scabiem si unguento remotio non est bona nisi consumatur et natura quam usus et fumus eius super faciem destruit visum et omnem sensum et inducit dentium dolorem et denigrat eos Sequitur Achorus

Achorus calidus est et siccus in 2° gradu confert morfee et albaras et contra omnem laterum et spasmo decoctio eius bibita et emplastrata et succus eius confert grossitudinem cornee et albuginem in oculo Sequitur

Atramentum calidum et siccum in 4° gradu mixtum et stipticum fiant licinia ex eo ad fistulas et extirpat eas et confert ablutio cum aqua eius del scabiem et rubedinem nasi et faciei. Sequitur

Arsenicum calidum est et siccum in 4° gradu mixtum si misceatur cum terpentina vel resina eradicat tineam et mundificat vulnera sordida et antiqua si misceatur cum adipe et fiat unguentum ex eo cum adipe et oleo ad scabiem et rubedinem faciei humidam confert et si misceatur cum oleo destruit pediculos et misceatur cum pice delet maculas albas

Aristologia calida et sicca in 2° gradu pulvis eius rotunde abstergit dentes et confirmat eas a putrefactionem et eius decoctio valet morfee et mundificat ulcera sordida et maligna et removet profunditatem aberto pulvis eius et si misceatur cum pulvere vecos generat carnem in eis

Alchanna frigida est et sicca in 1° gradu unde propter eius frigiditatem eius emplastratio confert

apatibus flatuis in pri° et apatibus calidis rone frigiditatis Decoctio eius valet adustioi ignis et pulvis eius emplastratu cum farina ordei super ossa fracta ea consolidat et mixto cum albumine ovi stringit sanguinem in vulneribus Et si misceat cum aceto fiat potum sanitate;

Assa fetida et non fetida multum ca est et sic in 2° g° posita super verrucas et porros eradicat eos et cum ponitur in emplastris apatum magnorum confert et bii mundificant sordines eorum absque molestia Et si ponatur sup apatum frigidum · per se l' cum alio resolvit et maturat Et si emplastret super impetiginem delet eam Sequitur

Aretosa fri est et sic in 2° fiat ex ea emplastrum sup scrofulas et confert Et dicit q si radix eius suspendatur ad collum hntis scrofulas q eas remonet balneum decoctionis eius remonet pruritum et scabiem et firmatorium ea remonet albaras et impetigines · Sequitur

Asinus Cinis ossibus asini mixtus cum olo et positus super scrofulas vz et sanat le pras Sequitur Apius

Apium ca est et sic in pri° 3ii g° et sup porros et fervcnis positum vi domesticum et silvestre fria apatum resolvit duru et cala · silvestre si emplastret sup membra vesicat et pter confert scabiei et impetigini firmatio eius Sequitur

Amomum ca est et sic in 2° maturat apatum cala et resolvit Embrocatio ex aqua decoctionis eius remonet obtalmia calidam

Amigdale sunt temperate st dulces in sua caliditate Sz amare ca et sic in 2° sunt calidiores si pistentur amare

et ponantur confrunt ambibus et delet vestigia prussionum et facies ghrutum applanant et remonent asperr nodos que fiunt in loco post pruritum cu fium

Amedum fri est et sic in p° si po natur cum aceto super pa num faciei delet ipm consolidat ulcera et sanat ea Sequitur

Amomum ca est et sic si confiat cum melle et ponatur sup sanguinem mortuum remonet et delet albaras et morpheam ·

Aranea tela eius stringit sangui et pbibet vulnera apostemari Sequitur

Aloes ca est et sic in 2° gradu consolidat pannicum ulcera tur et emplastratum cum melle delet vestigia prussionum Et si ponatur cum vino sup capillos cadentes pbibet casum eorum confert apatibus ani et testiculorum et apatibus et attionibus lacteorum qui fiunt ab utroque latere Linum cum vino l' melle est conferens ulceribus diffinal' simatorum et ipse in ano virga naso et ore et fistulis · Sequitur

Arundo frigida est radix eius pro repe silinci extra hit spinas et fur mimilos et cum po nunt folia eius sup erisipilam confert

Abrotanum ca est et sic in 3° constringit sanguinem et qn pistatur et decoquitur cum olo de spina l' de lilio et si fiat unctio sup barbam fiat accelerare eius nativitatem noret tum ulceribus recentibus resolvit apa fria et qn decoquitur cum citonijs confert apatibus dif ficilis resolutionis · Sequitur

Alumen ca est et sic in 3° g° cum misset cum aqua nimicos et pediclos interficit et ictore oris remonet cum fere vino mmdez atiuis desiccat ulcera difficilia et hbetem estiomenum · Sequitur

Anetum paricolo

Anetum ca. et sic. in 2° gradu
tum mistetur cum aqua tinniens et
pediculos interficit maturat apata
si emplastretur et cinis eius confert ulceribus
humidis. Sequitur

Adeps omnis ca. est et humido vim est quia
diminuit humiditatem et
additus sed non qualis eius est valet omnis
adeps ad fissuras fauei et labiorum
et extremitatum. Adeps porci vim ad apata
et adeps leonis resolvit et valet
etiam adeps porci ad combustionem ignis

Allen ca. et sic. in medio 3° gradu
mitus. ablutio decoctionis
eius interficit lendes et pediculos et pono
eiusdem et eius cinis cum linitur super
morphea confert et super famem modo
et confert lince putride apata
intrinsica et extrinsica et cinis ponitur
super bothor et confert allem quidem
silvestre facit cohere vulnera fran-
dulenta cum ponitur super ipsa recens

Altea ca. est cum equalitate maturativa
tiva ipsa in est et lenitiva
tiva mollificativa resolutiva et semen
et radix prohibet apata resolvit et ma-
turat vulnera et confert apatibus
flatuosis et scrofulis et ponitur cum gu-
mma albo ad duritiem et ponitur
cum mulieribus super scrofulas. Sequitur

Affodillus ca. est et sic. in 2°
et est resolutivus
abstersivus confert alopicie et lince
et impetigini et proprie cinis radicis
eius et delet morphea albam cum linitur
super eam ad solem radix eius cum fece
vini ponitur super apata cumulosa et
super carbunculos et si emplastretur cum
ordei in principio apatum talium confert
radix eius cum ponitur super ulcera
fraudulenta confert.

Acetum fri. est et sic. in 2° gradu
et est fortius exsiccatiuis
et prohibet effusiones materie ad interiora
et cum effunditur super fluxum sanguinis
abscindit prohibet adventum apatum
et ambulativa et cancrenam et sanat
erisipilam linitum et prohibet apata talium
cum ponitur super vulnera lana infusa
in aceto prohibet ea apostemari et
confert ulceribus ambulatius et scabiei
et impetigini et confert adustioni ignis
velocius omni re. Sequitur

Aurum equale est retentio eius
in ore removet fetorem
oris. Sequitur agaricus

Agaricus ca. et sic. in 2° gradu
et est resolutivus in
rubeus humorum grossorum et confert omnibus
apatibus frigidis emplastratum et bibitum

Ben est semen album ad
modum ciceris magni
et est ca. et sic. vestigiis vel
tercium confert et pano et mor-
phee et apatibus duris et siccis et ver-
rucis et si misceatur cum aceto cero-
tum confert et scabiei ulcerate
et saphati humido. Sequitur

Bendegar i. spina alba frigida
est et sic. et eius
semen talium et resolutivum est et apatum
sed eius radix facit ad resolutionem re-
tentionis sanguinis et propter non sine
vi apatum flatuosorum et ea resolvit

Balsamus est ca. et sic. in
3°. mundificat
ulcera et ipse cum ureos et extrahit
fracturas ossium

Bulbus i. stalongua ca. est et
sic. cum humiditate su-
perflua cum assatur cum rapite pit et
aloe et ponitur super ulcus malum
eradicat maliciam eius

Batera species melonis frigida est et
humida in 3° gradu ponitur
cortex eius super frontem et ligatur
et stringit lacrimas oculorum et confert

Beleguesen i. rotundum
putei ca. et sic.

precedente

morphea

morphee

extrahit fracturas

Contra dol...

parte et si misceatur cum oleo murtino
et vino prolongat capillos et prohibet
casum capillorum et confert fistulis et ulceribus
fraudulentis et humidis

Butirum ca. est et hu. in primo et est maturativum
resolutivum mollificativum et sedativum do
loris confert vulneribus nervorum et im
plet ulcera et purgat

Balaustia fri. est et sic. in 3o gradu bona est in
sanguine sanguinee et consolidat plagas
et ulcera et excoriationes factas a sella
cum equus equitat removet

Iterum Cortex eius ca.
est et sic. in primo gradu et ratio
eius fri. et humi. in primo secundum
quosdam et eius acetositas fri. et
sic. in 3o et vis acetositatis impetiginem
illimitam. Sequitur

Cerusa fri. est et sic. in 2o gradu
lenificat apata calida et
dura ponitur in emplastris ulcerum
et ulcerum et replet ulcera et generat
carnes et corrodit carnes malas et
consolidat

Camomilla ca. est et sic. in primo gradu
est mollificativa et
resolutiva absque attractione Item sedat
apata calida mollificando resolvendo et
lenit dura apata et bibitur propter
apata viscerum spissa.

Cepe ca. et sic. in 3o humiditate
superflua delet morpheas
cum fricatur locus ex ea et cum melle
eradicat verrucas Aqua eius confert
ulceribus foetidis et cum adipe galline
confert excoriationem que fit ex calcia
mento et cum emplastratur super mor
sum canis rabiosi cum melle et
sale confert valde

Corallus fri. est et sic. in primo
gradu abstinendit carnes
additam stipticus est et prohibet fluxum

sanguinis et stringit lacrimas.

Castoreum ca. est in 3o gradu
et sic. in 3o 2o
resolutivum et calefactivum est et valet
ulceribus venenosis et vis multum
ad surditates antiquas cum ponitur
in aure cum oleo de lilio vel nardino

Crocus ca. est et sic. in primo gradu
potus ipsius color est
bonus resolvit apostemata et linitur
erisipila ex eo et confert apata calida
in aure. Sequitur

Colloquintida ca. est in 3o
gradu sicca
in 2o folia eius resolvunt aposte ma
ta et ea maturant et mundificant
et attrahunt

Citer ca. est et sic. in primo gradu confert
apatibus calidis et duris et
reliquis apatibus et eius glandula
et eius oleum confert impetiginem et
ulceribus fraudulentis cancerosis
et pruritum et removet veterum
cum opion eius decoctio cum sice apii

Cubebe ca. et sic. bone sunt
ulceribus putredis in
membris et in gingivis

Ciminus ca. est et sic. in 2o ad
misceatur cum cera et
oleo et fa. fabarum super apata in tes
ticulis aut cum oleo et melle confert

Capparis ca. et sic. in 2o gradu
radix eius resolvit
scrofulas et duricies et folia eius
experta sunt ad illud Sed cortices ra
dicis eius ponuntur super fraudulenta
et foetida ulcera Sequitur

Caulis ca. in primo sic. in 2o ma
turat flegmones et
duricies et consolidat et prohibet ambu
lationem fraudulentorum et cum albumine
ovi extinguit adhustiones

Coriandrum fri. et sic. secundum
quosdam confert
apostematibus calidis cum cerusa et aceto

et oto ro. sic erisipile cum melle et
oleo ros. confert uestigiis ignis
psis et cum sit subaz l' cerez. confert
scrofulis l' eminentiis que fiunt sub
te in menbris post percutium

Calx ca. e et sic. in 3o corrodit
carnez non abluta consoli
dat et confert adhustioni ignis
ualde Sequitur

Ciperum ca. e et sic. in 2o
consolidat ea que
sunt consolidanda. mus difficil et sicca
et putida et corrosiua cum oleo ungedat

Cipressus ca. in p.o et sic. in
3o folia eius consolidat
menbra que dura sunt h.o est uolum
ipsorum cum fuerint recentes collec et
confecerint erisipile et formice ipse
cum farina ordei Se.

Cancer fluuial' fri. e et hu. si
pistet et ipse macino
et ponat sup spinas et restan
tis infixas extrahit eas et ponit
etiam sup apata magna et resol
uit ea et cinis adhustionis eius
desiccat ulcera et confert scabiei
decoctio ipsorum

Cassia ca. e et sic resoluit apata
mata et sica in uisibus

Citonii fri. e et sic. confert olim
eius formice et est
utile ulceribus scabiosis Se.

Cronis de tulamus ca. in p.o et sic.
in 2o ponit cum aceto sup
Impetiginez et mundificat pannum
et morpheam Sequitur

Calamentum ca. e et sic. in
3o fit balneum
ex ipsa hba ad pruritum et scabiez

Centaurea ca. et sic. in 3o
mundificat uul
nera que recens est et sigillat ulcera
antiqua et que sicca est ponit in
emplastris et consolidat fistulas et ulcera
profunda et uulnera mala et cum replet

fistule de centaurea et ligat recti
ficat carnem ... Sequitur

Climia auri l' argenti fri. in 2o
et sic in 3o est equalis
sup fluitas q. recipit in loco ubi auri
l' argentum coquitur l' affinatur et
est inter in coloris impler uulnera
et mundificat sordes eorum et corrodit
carnes eorum additas et maturenat
etiam uulnera fraudulenta et con
fert oculo et in sicco ad q. confortat
ocium Sequitur

Calcantum l' colchatar id est
intolum de quo
fit incaustum ca. et sic. in 3o confert
ad fistulas nasi ponitur in puluib
oculorum ad abstergendum et subtilia
dum grossiciez palpebrarum

Cubez i. malua fri. e et hu. in
p.o confert formice et he
risipile et sic eius decoctio et ipa
decocta embrocata et emplastrata co
fert incepcioni apat calidi

Celidonia ca. e et sic in 3o
q. pua est eradi
cat scabiem ponit sup formicaz
et Impetiginez et confert qn bulit
et ponit succo eius sup primas
donec ad medie tes pueniat donc
uisum et qn extrait pullo yrun
dinis affert et inat plantaz et
redit ad ipm uisum

Cauda equina i. asprella
fri. est in
primo et sic. in 3o consolidat etiam ulcera
et uulnera mirabilit et si incisi
sint neruum consolidat etiam Se.

Irclar i. fraxino cortex
eius stipticus
est inoluitur cortex eius sup
pcussiones et uulnera et
ulcera sicut ligamentum et consolidat
ea et sic folia eius et flor ipsius
quemur uulneribus embrocantur consol
fracta ex decoctione foliorum et radicum

spinas & ...
pruriginem
impetiginem
pro mundificatione uulnerum
Malua
pro impetiginez
ulcera consolidatur
fraxinus
pro uulneribus
posito fracte consolidandi

Grana granati cum melle leniunt panariciuz et cor tice et balaustie faciunt coherere vulnera Sequitur

Abasce i. ysopus ca et sic in 3° fit ex ea emplastrum apatibus flegmaticis recentibus

Hudaria i. sempervivum fri est et sic in fine 2° succus eius conferet albuginem oculorum et pannorum ipsorum et ipse cum melle

Horobium ca et sic e lenit duriciem maxil larum al' maxillarum et mundificat vul nera cum melle et conferet saphati i. rubedini faciei et lenit duriciem ulcerum et confert igni persico et mel lino Sequitur

Hes ca et sic in 3° consolidat ulcera deambulativa et prohibet ea deambulationem et ablutum melius consolidat

Hinodactil ca e et sic in 2° albi e grue vulneribus antiquis Sequitur

Aqd' auro adheret id est crisocolla eligunt carnem et est medicamen optimum vulneribus et ulceribus antiquis cum melle quod est difficilis conso lidationis Sequitur

Amedrios ca et sic est in 3° confert cum melle ulceribus antiquis Sequitur

Kebikengi i. lupinus silvestris ca est et sic in 2° confert saphati et eradicat scabie et sanat cruras quod est ut clavum et glandulas pendentes quibus nocet frigus Sequitur

Vtiuz sigillatum

frigidum est et sic confert in primo apium frigidorum calidorum et vulnera recentia co solidat et prohibet ulcerationem ad ustionem et sanat ulcerationem eius

Lingua arietis et est planta frigida sicca et sic in 3° confert apatibus calidis et apatibus radicis cancrum et scrofu las et erisipile et formice confert etiam ulceribus fraudulentis et antiquis et vulneribus profundis et igni persico

Lens ssuba eius fri est et succus eius ca. cum decoquitur cum aceto fit emplastrum ad scrofulas et resol vit eas et apatia dura et replet ulcera profunda et vim ad hebetem cum decoquitur cum aqua marina

Ashr ca est et sic in 3° confert ipse illud quod est in capo de stiptici et lenificatione apatibus vul nerum et confert apatibus formicalibus et confert succus ipsius super ulcera et generat carnem et restaurat ossa et confert scabiem pendulam et cancrum et hominis Sequitur

Mirra i. breshi apum cetera temperata e et lenit duriciem apatis et lenit cicatrices et implet ulcera sordida et ma et extrahit surculos et spinas

Mumia ca e et sic in p° confert apatibus flatuis et est bona fracture et doloribus cum posi tionis et palisi et torture bubuti et supposita ad modum unguenti

Mirra ca est et sicca confert apa tibus flatuis et confert et consolidat et cooperit ossa nuda et sanat vulnera putrida et cum aceto confert impetiginem Sequitur

Mel ca in 2° et sic in 2° mundi ficat vulnera sordida profunda et quod coctum est donec ingrossetur facit adherere vulnera recentia et quando